

9
11
40

9
7 C
5

EPITOME

ANNALIVM

Ecclesiasticorum

CÆSARIS BARONII

S. R. E. Cardin. Biblioth. Apostol.

AB JO: GABRIELE BISCIOLA MVTINEN.

Societatis IESV, *Confecta*,

EIVSDEM AVCTORIS CONCESSIONE,

Tomus Secundus.

CVM MVLTIS PRIVILEGIIS, ET SVPERIORVM LICENTIA.

VENETIIS, MDCIII.

Apud Ioan. Antonium Franzinum, & Hæredes Hieronymi Franzini.

AD LECTOREM.

VM accepissem optimum, & eruditissimum CARD. BARONIVM non progressurum in Annalibus, vltra Decimum Tomum; ego item eorum epitomen, quam faciebam, in duos partiri tomos statueram, ac propterea vnum, Priorem inscripseram. Accidit postea, vt edito decimo Tomo, vir ad publicam vtilitatem, & Catholicæ Ecclesiæ dignitatem natus, siue sponte sua, quod magis arbitror, siue etiam forte multorum & magnorum virorum hortatu, meliore consilio, animum intenderet longius, ad Annales deducendas vsque ad nostra, vel nostris proxima tempora. Ea de causa nobis quoque, affectantibus eius vestigia, longo quamuis interuallo, fuit cogitandum de pluribus Epitomes conficiendis Tomis, saltem tribus; ideoque alterum hunc secundum inscripsimus.

Hoc volui te admonuisse lector, ne vnius trium Prioris inscriptionem mirareris, & vt tibi ipsi, atque adeo omnibus rerum Ecclesiasticarum studiosis, gratulareris: denique vt pijs ad Deum votis, ingentes optimi & doctissimi viri conatus, assidue, in hac sua, etiam extrema ætate, pro omnium commodis laborantis, prosequereris.

a 2 EGO

Ego Bernardinus Rosignolius Præpositus Societatis IESV in Prouincia Veneta facultatem concedo, vt Epitomes Annalium Ecclesiasticorum Illustrissimi Cardinalis Baronii Tomus II. opera P. Ioan. Gabr. Bisciolę Theologi Societatis nostræ conflatus, imprimi possit, ita consentiente, & committente admodum Reuerendo in Christo P. N. Claudio Aquauiua Præposito Generali eiusdem Societatis. Dat. Forliuii 2. Iunii. 1603.

Bernardinus Rosignolius.

INDEX SECVNDI TOMI
EPITOMAE ANNALIVM
Ecclesiasticorum.

a 3 ADel-

INDEX.

ALchi-

Alexandrini Patriarchę.

AM

Antiocheni Patriarchæ.

ARtal-

Sextus

BI

BL

BO

At hic

Astracti

C

CAro-

Colle-

CE

CH

CL

Comam

CO

COlo-

Constatinopolitani Patriarchæ.

PAulus

CR

CV

CY

D

INDEX.

Episcopis

Exarchi Rauenna.

FErran-

FVnus

ab eo

Cautio

IR

IS

IT

IV

L

LE

LV

M

MArty-

In ac-

Futura

Mona-

deiectus

SC

SE

SErgius

rarum

Submittit

TI

TO

TR

S.Hune-

cuiusdam

FINIS.

A

EPITOME ANNALIVM Ecclesiasticorum

B

CAESARIS BARONII S.R.E. CARDINALIS.

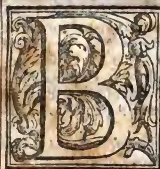
Confecta

C

AB IO: GABRIELE BISCIOLA MVTIN. SOCIETATIS IESV.

Tomus Secundus.

Christi Annus	Siluerij Pap.	Iustiniani Imp. 11. Vitigis Reg. 1.	Post Consul. Belisarii
537	1		

BELISARIVS Romam cogitans, Neapolim, dura 26. dierum obsidione in deditionem accipit, & humanissime tractat, vt Procopius habet: at vero, vt est in Miscella, ob nimiam cędē ibi perpetratam, a Siluerio Rom. Pont. cum Roma potitus est, acriter reprehenditur & pęnitentiā agere compellitur. Gothi tanti pręsidij amissione cōsternati, & tantæ ignauiæ sui Regis pertæsi; quem etiam proditionis suspectum haberet, Vitigem Ducem exercitus è Dalmatia antea euocatum, virum strenuū, Regem acclamāt. Theodatus Romā profugus interficitur, filius Theodegisclus a nouo Rege in carcerem conijcitur. Vitiges publicas de sua creatione ad omnes Gothos dat litteras (apud Cassiod. [a]) ad eos sibi conciliandos. imparem se sentiens, vt se opponeret Victori Belisario, Roma cedens, relictis ibi quatuor millibus selectissimorum militum, sub Duce Leudere; Pontifice & Senatu hortatis, vt Gothis de omnibus benemeritis fideles persisterent; cum ceteris, ad reparandas vires & res componendas Rauennam profectus est. Missis quoque Legatis ad suos Gothos qui in Gallia erant, & ad Francos vt eos sibi socios iungeret, cessit illis, quod in Gallijs Gothorum erat, & pactam à Theodato pecuniam persoluit. Interea veriti Romani ne paterentur, quæ passi erant Neapolitani, suadente (vt Procopius ait) Rom. Pont. Belisarium euocant, qui ad v. Idus Decembr. anno sexagesimo quā ab Herulis capta fuit (vt est apud Euagr. [b]) Vrbe potitus, claues vrbis, tanquam victoriæ insigne, & Leuderem Ducē captiuum (qui capi potius quā fugam capescere cū alijs Gothis voluit) Constantinopolim misit. Vitiges legatione & litteris tentat Iustinianum de pace, [c] in qua sic de Amalasunthæ filia ait,

Neapolis Belisario deditur.

a Var. 10. ep. 31.

b 4. c. 18. Roma recepta ann. 60. quā ab Herulis capta.

c Ep. 37. li. 10. apud Cassiod.

D E

si commendatio diuæ memoriæ Amalasunthe Reginæ præ oculis habetur, eius debet filia cogitari, quam iussio vestrorum omnium perducere decuisset ad Regnum, vt cunctæ gentes potuissent cognoscere vicissitudinem vos gratię tãto pignori reddidisse. eam sibi, inuitam licet, matrimonio copulasse, ait Procop. ita vt sanguinis Regij, vel ex coniugis saltem parte regnum ipsum minime expers esset. Aliæ tres Epistolæ eiusdem legationis occasione datæ, sunt apud Cassiod. [a] Occasione huius festinatæ profectionis Gothorum è Latio Rauennam, referenda videntur admirãda quædam quæ S. Gregorius, probè sibi cognita, in Dialogis narrat contigisse. S Bonifacius [b] Ferentinæ ciuitatis Episcopus duobus Gothis ad se hospitalitatis gratia diuertentibus, Vasculum ligneum vino plenum, manu sua præbuit; de quo bibentes Rauennam vsque, & post, per aliquot dies, vsque ad reditum ad sanctum virum, nunquam vinum defecit, quasi in eo non augeretur, sed nasceretur. Accidit item, vt dum duo Gothi [c] ad Rauennam properantes, duos paruulos pueros de possessione Tudertinæ Ecclesiæ raperent, & Fortunatus Episcopus, re cognita, sæpius, euocatos Gothos rogasset, oblato quouis pretio, vt dimitterent, nec illis vllo modo acquiescentibus, & eo maxime qui prior esse videbatur: cum is iam abiret in equo, ante S. Petri Ecclesiam, equi lapsu, confracta coxa, in hospitium redire coactus sit, qui virtute diuina agnita, pueros remisit, & Episcopi opem implorauit, qui, per eius Diaconum, aspersus aqua benedicta, statim conualuit, & iter repetijt.

Paulus Episcopus Alexandrinus Orthodoxus, incautè agens, homicidij reus constitutus, atque damnatus, in exilium eijcitur, subrogato in eius locum Zoilo, & ipso Orthodoxo. rem fusius narrat Liberatus. [d]

Sub hoc Paulo Patriarcha Alexandrino mirum quid recitatur in Prato spirit. de puella Gentili, quæ cum vidisset quendam, sibi laqueum innectentem, ob egestatem, & ingens æs alienum, habe potius, inquit illa, omnia bona mea (erat enim opulenta) & ne tibi vim afferas. Quod cum factum esset, & ipsa ad egestatem delapsa, fornicari cæpisset, vt se sustentaret; aliquamdiu post ægrotauit, & compuncta, petijt baptizari, omnibus illam, vt meretricem contemnentibus: astitit illi Angelus in specie hominis cum quo misericordiam fecerat, & comperto, quod vere baptizari vellet, per alios quoque Angelos, assumpta forma personarum quarundam illustrium, re procurata, apud Clericos, pollicentes pro ea, ad Ecclesiam detulerunt, baptizari curarunt, albis induerunt, domum retulerunt, & penitus euanuerunt. Cum vicini inquirerent, cur ita albis induta, à quo, & quomodo baptizata, re tota per Episcopum diligenter peruestigata, inuentum est hoc totum fuisse opus Dei; hæc ibi latius. Quod ad Zoilum attinet Episcopũ Alexandrin. testatur Agatho Papa in epist. ad Imppp. Constantinum, Tiberium, & Heraclium, ad eundem scriptum fuisse a Iustiniano Imperat. Edictum pro fide Catholica aduersus Acephalos: quod ex scriptum idem Agatho Papa ad dictos Augustos misit non extat.

Plures hoc anno Constitutiones a Iustiniano editæ, vna Kalen. Sept. qua in cunctis monumentis voluit apponi nomen Imperatoris, Consulum & Indictionis. [e]

Aliæ de permutandis Ecclesiasticis rebus. [f]

Item alia, quæ vetuit in priuatis domibus sacra fieri. [g]

Aliæ etiam ad funera defunctorum spectantes. [h]

a 33. 34. 35.
b 1 dialo. c. 9. Miraculũ
c li. 1. c. 9. Miraculũ
d breu. c. 23.
Cap. 207. Liberalitatis fructus.
e Nou. 47.
f Nou. 54. 55.
g Nou. 58.
h 49. 59. 60. & su. Nou. 13. c. 49.

Christi Annus 538 — *Siluerij Pap.* 2 — *Iustiniani Imp.* 12. *Vitigis Reg.* 2. — Ioanne atque Volusiano *Coss.*

Obsidet vrbs a Gothis.

Vitiges Rex Gothorum, reuocatis in Italiã Gothis, qui apud Francos erant, comparato exercitu (vt auctor est Procop.) centum & quinquaginta millium militum, aduersus Belisarium veniens, Romam mẽse Martio obsidere cæpit. reliqua multa præclara facinora bellica, lege apud Procop. Sed hic prætermitti non debet, quod ait, de parte quadam muri a solo ad summum fastigium scissa, & sic inclinata, vt cetero muro extrinsecus partim prominentior esse appareat, partim retractior, quã cum

demo-

A demoliri Belisarius niteretur, & iterato ædificare, obstitere Romani, Petrum Apostolum, pro indubitato se comperisse, asseuerantes, eius loci tuendi curam eum suscepturum. Quod vtique Romanis ex voto successit, quandoquidem toto obsidionis tempore hostilis vis nulla ad hunc locum peruenit. Quæ res cum miraculi postea loco sit habita, ne sarcire quidem in posterum quisquã nec de integro restituere ausus est, sed ad hunc diem seiunctus permanet murus. Ex Procop. cernitur etiam nunc ipse paries ab alio diuisus, & quasi iam iam casurus deorsum inclinatus, vt qui nesciat, timeat illac pertransire. Extant & ibi proximæ venerandæ imagines, indices ueteris eiusdem loci sacri cultus. Sed illud maioris miraculi obtinet locum, quod cum per annum, & amplius, urbe obsessa, in suburbijs moram fecerint Barbari, ijque Ariani atque Romanæ Ecclesiæ hostes, nihil tamen contumeliæ damniue intulere ipsis Apostolorum Basi- B licis extra urbem positis, sinentes illic, Catholico ritu, libere sacra peragi. Procop. Quanto recentes hæretici detestabiliores, sacra Deo dicata ubique sanctorum monumenta rapinis incendijsque uastantes. Sed in urbe ipsa, parcentibus foris barbaris, patratum est facinus longe maximum, & horrendum. Belisarius Dux ille laudatissimus, ad imperium Theodoræ Augustæ, hæreticæ nequissimæ, sub prætextu, quod Vrbem Gothis prodere uellet, Siluerium Papam correptum in Græciam transmittit; & Vigilium Diaconum, ex condicto creari curat Pontificem: hæc paucis cũ Procopio, quæ apud Anastasium, & Liberatum, pluribus narrantur. Belisarius post, pœnitentia tanti sceleris ductus, ad expiandum immane facinus, ut offensum diuinum Numen conciliaret, mox Romæ Ecclesiam erexit, cui præ foribus eiusmodi inscriptionem lapidi incidi uoluit, patrati facinoris pœnitentiæ, perpetuum monumentum.

Res miranda, ad hunc usque diem.

Basilicę Apostolorũ per obsidionem, extra muros, semper intactæ.

Detestabile Belisarij facinus, Papa capto.

Belisarius pœnitentia ducitur.

C

HANC VIR PATRICIVS BELISARIVS VRBIS AMICVS
OB CVLPÆ VENIAM CONDIDIT ECCLESIAM
HANC IDCIRCO PEDEM SACRAM QVI PONIS IN ÆDEM
VT MISERETVR EVM SÆPE PRECARE DEVM.

IANVA HÆC EST TEMPLI DOMINO DEFENSA POTENTI

Ecclesia quidem non extat, demolita forte a Gothis, in odium Belisarij, cum urbẽ receperunt, sed, extat inscriptio in pariete Ecclesiæ Cruciferorum, inter Pincium mõtem, & Quirinalem. Sed infelix Belisarius, qui tanto patrato scelere putauit sibi deuincire, per Theodoram, Imperatorem, Deo ulciscente, eundem expertus postea est D aduersarium, ab eodemque ipse, qui tot uictorijs gloriosus, toto conspicuus orbi fuit, in ordinem redactus est, & ad extremam deuenit calamitatem, exemplum posteris factus, quanto suo quis damno in Christum Domini manus uiolentas inijciat. Siluerio veniente Pataram, venerabilis Episcopus ciuitatis ipsius, venit ad Imperatoré, & iudicium Dei contestatus est, de tantæ Sedis Episcopi expeditione; quem audiens Imperator, reuocari Romam Siluerium iussit, & de litteris illis confictis, nomine Siluerij, ad Gothos de prodenda vrbe iudicium fieri; vt si approbaretur ab ipso fuisse scriptas in quacunque Ciuitate Episcopus degeret; si autem falsæ fuissent approbatæ, restitueretur suæ sedi: agnouit enim Iustinianus Rom. Pont. etiam conuictum errasse, non habere iudicem, & Rom. episcopum omnino permanere; sed ob periculum prodendæ urbis uelle eum alibi manere. Pelagius uero Diaconus relictus CP. [li] ab Agapeto Apocrisarius, & Legatus, instigante eum Augusta, voluit impedire ne Siluerius E reuerteretur, sed præualente Imperatoris iussione, ad Italiam reuersus est, cuius aduẽtu territus Vigilius, ne Sede pelleretur, Belisario mandauit; Trade mihi Siluerium: alioquin non possum facere quod à me exigis, (de duobus tradendis auri centenarijs promissis, vt est apud Liberatum cap. 22. & hæreticis reuocandis, quod cum Imperatrice cõuenerat) Ita Siluerius traditus est duobus Vigilij defensoribus, & seruis eius. Qui in Palmariam Insulam adductus (siue Pontianam illi proximam) sub eorum custodia defecit inedia. Ex Liberato.

Rom. Põt. non habet iudicem in terra.

c. 22. Breu.

Hæc quidem passus Siluerius, non desijt esse, quod erat, Rom. Pont. eoque viuente, Vigilius non nisi intrusus fuit, spurius, & illegitimus, cuius extat Epistola quædam,

A quæ etiam si uerè ipsius esset, nullum tamen præiudicium afferret Apostolicæ Sedi, cuius ipse esset inuasor, sed plura sunt, quæ illam arguant de impostura, quæ tu vide apud Annales, vt & alia, ex Liberato, parum sibi consentanea; in sexta quidem Synodo hæc habentur. Act. 15. *Anathema libellis, qui dicuntur facti fuisse a Vigilio ad Iustinianũ & Theodoram*, &c. Sed quantumuis veri essent, non esset mirum, si homo nequam, schismati, quo nullum hactenus turpius & detestabilius extitit, addidisset hæresim. Agens igitur Pontificem, quantumuis spurius, & illegitimus, acceptis litteris consultationum ad Siluerium, ipse scripsisse reperitur ad consultationem Eutherij, qui videtur fuisse Episcopus alicuius Ciuitatis extremæ Hispaniæ, Lusitaniæ, aut Galliciæ, egregia est epistola, & habet aliqua de excellentia Rom. Ecclesiæ. Interrogatus itẽ per Legatũ à Theodeberto Rege Francorum quæ pœnitentia esset iniungenda, ob incestuosas nuptias, scribens ad Cæsarium Arelatensem Episcopum, eius relinquit B æstimationi; extat epistola in Append. prætermissorũ. Pelagius Apocrisarius Rom. Sedis, profectus superiori anno (vt ex Liberato constat) cum Patriarchis Ierosolymitano, & Antiocheno, & cum Episcopo Ephesino in Palæstinam ad depositionem Pauli Alexandrini, & creationem Zoili, interpellatus ab Orthodoxis Palæstinæ Monachis, aduersus Origenistas, eosdem CP.[im] secũ duxit, & vna cum Mena Episcopo CP.[no] egit cum Imperatore vt iuberet fieri quod illi Monachi supplicabant, vt Origenes damnaretur, cum excerptis erroribus, idque etiam in odium Theodori Cæsareæ Cappadociæ Episcopi Origenistæ & Acephali. Quo annuente dictata est in Origenem, & eius errores anathematis damnatio, conuenientibus, pro Occidentalibus, Pelagio Apostolicæ Sedis Apocrisario, & pro Orientalibus Menna, & ipso uices agente Romani Pontif. unà cum alijs Orthodoxis Episcopis: qui tum CP.[li] reperti sunt: quę C tamen Imperatoris nomine edita damnatio est, quasi ad Mennam Constitutio 1. ut aliàs plerumque est factum, quo petulantes hęretici, Ecclesię Catholicę iudicium & Anathema contemnentes, coercerentur, ea subscripta ab Episcopis, Romam ad Vigilium missa est, & per Orientem ad Patriarchas, ut per eos Metropolitanis innotesceret. Ex Liberato. [a] Quę Cõstitutio cum diutissimè latuisset, ab auctore Annalium, ex antiquo scripto codice, Antonij Augustini nunc primum in lucem profertur, Legenda in annalibus, cum longior sit, quam ut huic compendio inserenda uideatur. Ad eius finem monet Mennam Imperator, ut Synodum habeat Episcoporum & pręfectorum Monasteriorum, curetque ut omnes subscribant in damnationem tùm Origenis, tum errorum eius. *In posterum autem, ne aliter* (pergit ibi) *ordinentur Episcopi, aut Monasteriorum Hegumeni, nisi prius, cum alijs omnibus hæreticis, qui de more, in libellis anathematizantur, id est Sabellio, Ario, Apollinario, Nestorio, Eutychete, Dioscero, Timotheo Aeluro, Petro Mogo, Anthimio Trapezuntio, Theodosio antea Alexandriæ, & Petro, qui Apameæ præfuit, & Seuero, qui Antiochiæ, prædictum etiam Origenem, qui Paganorum Arianorumque insania laborauit, una cum execrabilibus, impijsque eius dogmatibus anathematizent.* &c. *Hæc porro eadem*, inquit, *scripsimus non solum ad sanctitatem tuam, sed etiam ad Sanctissimum, & Beatissimum Papam senioris Romæ, & Patriarcham Vigilium, & ad ceteros.* &c. subduntur horrendę Origenis blasphemię, & earum Anathematismi. D

pag. 693.

Damnatur Origenes cum erroribus ipsius.

a c. 23. Brc.

Ex his porro quę scribit de Anthimo anathematizando cum alijs hęreticis, satis colligitur, ea omnia, quę molita sit Theodora cum Vigilio de eo reuocando, ipso Imperatore inscio facta fuisse. Ex eo etiam, quod uocat Vigilium Rom. Pont. obserua eum putasse Siluerium Papam, quem audisset relegatum in Insulam, iusta sententia damnatum, & Vigilium ei legitima ordinatione suffectum. Cum tamen longe contra se res haberet, sic plane, in rebus grauissimis contingit Principes falsa relatione sępissime falli. E

Principes falsis relationib. in rebus grauissimis interdũ decipiuntur

Ex occasione huius damnationis Origenis, Theodorus Cęsareę Cappadocię Episcopus, dilectus & familiaris Principum, secta Acephalus, Origenis defensor acerrimus, & Pelagio ęmulus, dolorem eius damnationis ut ulcisceretur, facinus molitus est detestabile, quo uniuersa penè Ecclesia pessundata est. Et publicè ipse Theodorus aliquando clamitauit, se, & Pelagium viuos incendendos, per quos hoc scandalum in-

Iustinianus quidem in Siluerio uix dignus excusatione.

troiuit

A troiuit in mundum, hęc pluribus Liberatus (quę suis locis & temporibus, distinctè recensebuntur) finem imponens Breuiario suo, de causa Nestoriana & Eutychiana, collecto.

Imperator totus in condendis sanctionibus, quasi in summo otio, cum Roma obsideretur a Gothis, & Africa, in maximo discrimine, rebellantibus Arianis, uersaretur Kalen. Maij, Sanctionem promulgat, ne quis, præter voluntatem Episcopi domos oratorias fabricaret: insuper de Episcopis qui in suis Ecclesijs non residerent: ac de alienatione rerum Ecclesiarum immobilium.[a]

Aliam rursum de clericis subrogatis, & emolumentis eisdem præstandis, necnon de iure præsentandi, quod ijs competat, qui in ædificandis ecclesijs ius sibi patronatus retinere voluerunt.[b]

B Item aliam de bonis eorum, qui ingrediuntur Monasterium.[c]

Hoc eodem pariter anno duodecimo Imperatoris, & Belli Gothici 3. Dacius episcopus Mediolanensis vitæ sanctitate insignis, cum aliquot primarijs ciuibus, legatione functus, ad Belisariũ, suppliciter petijt modicum ad se vt pręsidiũ mitteret quo satis se posse asseuerarent, non modo Mediolanum, sed Liguriam omnem a Gothis Imp. recuperare, ex Procop. ex quo intelligas episcopos non mereri calumniam, neque inuidiam, qui ne sub hæretico Principe degant, laborant, & satagunt.

a Nou. 67. & Auth. col. 5. ti. 17.
b Nou. 57. & Auth. co. 5. tit. 16.
c Nou. 76.
Episcoporũ est curare ne sub hæreticis Principibus agat.

Christi Annus	*Siluerij Pap.*	*Iustiniani Imp.* 13. *Vitigis Reg.* 3.	*Apione aliàs Apio & Ario, Aegyptio Cons. absq; collega.*
539.	3.		

C Siluerius Papa in Palmaria Insula relegatus, ex conuentu quatuor episcoporum, qui eum conuenerant, Terracinensi, Fundani, Firmani, & Minturnensis, fert sententiam Anathematis in Vigilium inuasorem Romanæ Cathedræ, eamque illi mittit.

Siluerius episcopus Vigilio.

Multis te transgressionibus irretitum, Sacerdotalis iam dudum nouit generalitas. Et quia cruentis, humano sanguine, manibus, decessoribus nostris pertinacia tua
D *subripiens, Leuiticis præsumpseris excubare ministerijs, plerique nouerunt fidelium. Nã quia contra Iura Canonica, temporibus sanctæ mem. Bonifacij Papæ ipso viuente, successor eius designari conabaris, nisi tibi amplissimi Senatus obuiasset iustitia: tunc prouidentia Pastorali, ac Pontificali auctoritate, tua execranda iam debuerant auspicia detruncari. Sed dum paruum vulnus in te neglectum est, insanabile accreuit apostema, quod nisi ferro altius abscindatur, fomentorũ sentire non potest medicinã. Quippe qui nequissimi spiritus audacia, ambitionis phrenesim concipiens, in illius Apostolici medici, cui animas ligandi soluendique collata, concessaque potestas est, versaris contumeliam, nouumq; scelus erroris in Apostolica Sede rursus niteris inducere; & in morem Simonis, cuius discipulum, te ostendis operibus, data pecunia, meque repulso, qui fauente Domino tribus iam emensis temporibus ei præsideo, tempora mea niteris inuadere. Habeto ergo cum his, qui tibi consentiunt pœnæ damnationis sententiam, sublatumque tibi nomen, &*
E *munus ministerij sacerdotalis agnosce sancti spiritus iudicio, & Apostolica a nobis auctoritate damnatus, sic enim decet fidem Sanctorum Patrum in ecclesia seruari Catholica, vt, quod habuit, amittat, qui improbabili temeritate, quod non accepit, assumpserit. Data* 8. *Kal. Iul.*

Sententia dãnationis Vigilij itrũ si a Silucrio Papa ab exilio.

COELIVS SILVERIVS PAPA VRBIS ROMÆ, HVIC DECRETO ANATHEMATIS IN VIGILIO PERVASORE FACTO AD OMNIA STATVTA CONSENSVM PRÆBENS, SVBSCRIPSI.

Pariter, & quatuor episcopi subscripserunt. Interea verò congemuit vniuersus Catholicus orbis ad vniuersalis ecclesiæ Præsulis ignominias, communicans ipsius vin-

culis (vt licuit) scriptis epistolis, quarum vnicum, quod superest hic tibi reddimus monumentum, breuem epistolam Amatoris episcopi, (forte Augustodunensis, qui hoc tempore, sanctitate claruit) cum triginta argenti libris, *ad vestram*, inquit, *vestrorumque sustentationem*. Extat ad eundem Amatorem reddita Siluerij nomine Epistola ab aliquo ocioso, ex Anastasij scriptis consarcinata, planè conficta. A

Conditio temporum, duriorem Siluerij statum effecit, cum Roma foris obsideretur a Gothis, intus ab exercitu Belisarij, qui pro Vigilio contra Siluerium stabat, vt nemo auderet ei ferre auxilium. Mouerunt etiam aduersariorum inuidiam, obsequia illa a diuersis episcopis impensa, & auxit in eum odium Anathema in Vigilium recens illatum, vt arctiori custodiæ traderetur. Sed quantis hæc Deus illata in summum Pont. mala, immissis cœlitus cladibus, vindicarit, vix credi potest quæ a Procopio, tum scribente Historiã, referuntur, Hunnis, ingenti cum exercitu Istrum transeuntibus, & omnem ferè Europam peruadentibus, & deuastantibus, idq; non semel, sed bis, & ter, cũ dicat semel in patriam reuersos, cum multa Gaza, & centum viginti millibus captiuorum, quibus tradit annuam pollicitum esse Imperatorem pecuniam, sicut & Sarracenis, eum Imperatorem, qui haud pridem, cum Dei amicus esset; Vuandalos, Gothosq; inuictos superasset. B

Deus vlciscitur indignam Vicarij sui relegatione.

Cosrhoes Persarum Rex rumpit fœdus, quod perpetuum fuerat cum Romanis sancitum, solicitante eum etiam per legatos, Vitige Rege. His quidem malis Orientale Imperium hoc anno exagitatum constat. In Occidente verò post fatigatam Italiam, diuturno Gothico bello, postque longam Vrbis obsidionem, ingenti penuria laboratum est, exinde lues grassata.

Durauit obsidio annum vnum, & dies nouem, vt ait Procopius, quæ mense Martio obsideri cœpta erat, qui de quibusdam ait, *ex veteri superstitione Iani templum aperire tentarunt, cum* omnino de Romanis dicat. Sed Christianæ fidei *disciplinam si vspiã alij vnquam, Romani, præcipuè sunt venerati*. De fame narrat mirum quiddam: fuere qui fame cogente alterni se esitarent, feminas enim duas fuisse tunc tradunt, quæ viros septemdecim ad se diuertentes, dormientes interficerẽt, & in cibum absumerent, quas decimus octauus subito experrectus, correptas, re cognita, ipsas obtruncarit. C

Esus humanarum carnium.

Sed & de eadem fame, historia Miscella, sed male sub 19. Iustiniani anno, vt Cedrenus sub nono; Tanta siquidem per vniuersum mundum eo anno, maximeque apud Liguriam fames excreuerat, vt (sicut vir beatissimus Dacius Mediolanensis Antistes retulit) plerǫque matres, infelicium natorum commederent membra.

Huius occasione penuriæ verisimile est contigisse quod B. Greg. narrat, [a] quod in magna Campaniæ indigentia, cum triticum in Monasterio S. Benedicti non esset, & non plus quam quinque panes ad refectionem fratrum, extarent: Venerabilis Pater cõtristatos modesta increpatione, correxerit, & rursum promissione subleuarit, sequenti autem die ducentos farinæ modios ante fores cellæ in saccis inuentos esse, quos omnipotens Deus, quibus deferentibus transmisisset, nunc vsque inquit, manet incognitum, &c. D

a 2. Dialog. c.21.

Sub eodem quoque anno quarto belli Gothici, recenset idem, qui supra, Procop. cladem Mediolanensem, & post eam fusius narratam, breui epilogo, subiungit, Mediolanum vero amplissimam vrbem solo æquatam delent (Gothi) in eaque virorum trecenta millia, sine vllo ætatis respectu, trucidant; feminas vero seruitiorum in morem abductas, Burgundionibus dono dant, vt promeritas his gratias redderent, pro inita secum belli societate. Reparatum verò, qui ad Romanos defectionis causa fuerat, inuẽtum, comprǫhensumque, & minutatim concisum vorandum canibus obiecere; Birgẽtius tamen non eiusdem expers noxæ (nam & is Mediolani tunc aderat) fugiens, in Venetos abijt, indeque, sequentibus suis in Dalmatiam venit, & ex ea prouincia ad Imperatorem se Byzantium contulit. hæc Procop. quæ quidem facta sunt a Mundila Gothorum Duce fœdifrago. E

Mediolani excidium a Gothis.

Dacius quoque episcopus Mediolanensis, fuga lapsus, euasit manus cruentorum Gothorum, de quo S. Gregor. [b] Eiusdem quoque inquit Principis tempore (nempe Iustiniani) cũ Dacius Mediolan. vrbis episcopus causa fidei exactus (id quidem ille puta-

b 3. Dialo. c.4.

A uit quod Gothi Ariani essent) ad CP.nam vrbem pergeret Corinthum deuenit, vbi hospitatus in domo, quam dicerent homines illi infestam esse Dæmonibus, & nocte audiri immensis perstrepere vocibus, & variorum animalium voces imitari, exurgens ille fideliter, & exprobrans illis eorum superbiam, & casum miserabilem, ad eius increpationes, & exprobrationes sic immundi spiritus erubuerunt, & confusi sunt, vt nunquam amplius eam domum infestarint.

Christi Ann.	Vigilij Pap.	Iustiniani Imp. 14. Vitigis Reg. 4.	Iustino & Paulino Iun. Coss.
540.	1.		

Ex Actis 3. Conc. Aurelian.

B HOc anno quinto belli Gothici, Siluerius Papa in Insula Palmaria relegatus, ærumnis confectus, consumptusque inedia, 12. kal. Iul. martyr migrat in cœlum. Liberatus, Anast. in Pontia dicit, quæ Palmariæ est vicina. *Sepultus est*, inquit, *in eodem loco 12. Kal. Iulij ibique occurrit multitudo languentium, & saluantur*, sed. ann. tres, & 4. inchoauit, cessauit episcopatus dies sex. ex quibus colligitur verbis, Vigiliũ, Sede male occupata, descendisse, forte confisum, fore vt per studia Belisarij, legitime eligeretur. Tum Clerus, & Senatus in magnis angustijs positus, assiduis consultationibus, quid agendum sibi esset disquirebant, primumque abhorrentes ab eligendo homine tot crimininibus publicè contaminatissimo, contra sacros Canones, qui periculum esset, ne Sedem Apostolicam (quod nunquam antea acciderat) si non hæresi, saltem C communicatione cum hæreticis inita, macularet, ab eius electione se magis, magisq; exhibuit alienum. Contra vero, rem accuratius expendentes, manifeste cernebant, si quemcunque alium eligerent summum Pontificem, scindendam mox fore ecclesiam, intruso rursum, per Theodoræ Imperatricis, & Belisarij potentiam, Vigilio, qui ad se tuendum in Sede, ad eorum gratiam obtinendam, simul cum Schismate hæresim induceret. Cumque præterea cognoscerent Vigilium re vera Catholicum, sed ambitione flagrantem, cuius causa se Theodoræ turpissime vndidisset, salubre consilium inierũt, vt ipsum quoquo modo possent, ab Imperatrice redimerent, impẽsoque illi honore, quem cuperet; sibiq; ita hominem vindicarent, duplicem se inde consecuturos esse vtilitatem videntes, nempè & ab imminente Schismate, & ab irrepente hæresi, ecclesiã D Rom. reddendam fore securam. Sic igitur diuinitus inspirato consilio (vt exitus declarauit) communi sententiæ inhærentes, more maiorum, solemnibus ritibus rem agentes, accipientesque ab ipso Vigilio Catholicæ fidei professionem, una cum hæresum, hæreticorumque omnium execratione, euehunt ipsum in Pontificium thronum, creãtque Pont. 4. Kal. Iul.

Perdifficilis consultatio in eligendo Pontifice.

Salubri cõsilio eligit Vigilius alioqui ea Sede indignissimus.

Professio Catholica exigitur ab eligendo in Põtificem.

Electio hæc Vigilij, improbi hominis, diuino consilio videtur fuisse permissa, ne quis contemnendum putet, si quem uiderit, non meritis, sed nomine tantum referentem Petrum, sedere super Apostolicam Sedem, Pontificem, memor, & vmbræ Petri, immensam a Deo præstitam esse virtutem: nam & si quid inane esse vmbra prorsus appareat, corpus tamen ipsum sole illustratum ostendit; sicque ex diuina facta Petro promissione, qui vmbra tantum eius corporis, sua imbecillitate uideri possent creati Pontifices, eosdem tum non esse Apostolicæ virtutis expertes; vt euentus statim, quod ma E gis mirandum est, in Vigilio declarauit, nam planè mutatus est in alterum virum.

Vigilius electus Pont. Ro. statim mutatur in alterũ virũ.

Hoc igitur anno, simulac de legitima electione Vigilij Constantinop. nuncius perlatus est, Imperator Legatum Romam ad Vigilium Papam mittit, Dominicum Patricium V. C. eique ad eundem litteras dat, fideique Catholicæ confessionem adijcit, præstitit idipsum obsequium & Mennas. non extant illæ quidem litteræ, sed ex redditis a Vigilio, satis constant. in quibus, prædecessoribus suis inhærens, pronunciauit anathema in hæreticos, & nominatim in Anthimum & socios, quos omnes æque damnat. De priuilegijs Eccl. Rom. non minuendis monet Iustinianum, & secreta quædam Legato committit. Hæc omnia Vigilius disertissime contra hæreticos, omnem

A

spem adimés Theodoræ Augustę, nihil veritus eius insidias, & Belisarium, ad eius nutum armatum. Sed fidei Catholicæ causa, vitam ipsam, si opus esset, prodigendam: ex Petra, velut grandi miraculo, petræ soliditate percepta, iam firmiter conceperat.

TERTIVM CONCILIVM AVRELIANENSE anno 26. Childeberti Reg. Francorum, Cõsulatu Paulini Iunioris, celebratum, (cui addendus Iustinus ex Fastis) viginti quinque Episcoporum, sanctitate insignium. triginta duo canones in eo sanciti; in quibus 29. de Iudæis. *Quia Deo propitio sub Catholicorum Regum dominatione viuimus, Iudæi a die cœnæ Domini, vsq; ad secundã Sabbati in Pascha, hoc est ipso quatriduo, procedere inter Christianos, neque Catholicis populis se vllo modo, vel quacunque occasione miscere præsumant.* cui accessit edictum ipsius Regis, quod citatur in Concilio Matisconensi primo cap. 14. *Secundum edictum bonæ recordationis Domini Childeberti Regis per plateas aut forum* (illo quatriduo scilicet) *quasi insultationis causa, deambulandi licentia denegetur. Et vt reuerentiam cunctis Sacerdotibus Domini, vel Clericis impendant, nec ante Sacerdotes, consessum, nisi ordinati, habere præsumant. Qui hoc facere fortasse præsumpserit a Iudicibus locorum* (prout persona fuerit) *distringatur.* Sed & memoria dignum illud in hoc eodem Concilio statutum esse constat can. 31. *vt Clericus, cuiuslibet gradus, sine Pontificis sui permissu, nullum ad secularē Iudicium præsumat attrahere, neque Laico, inconsulto Sacerdote, Clericum in seculari iudicio liceat exhibere.*

Can. de Iudæis, vt quatriduo a publico abstineant.

B

Clericorũ immunitas.

Atque hęc quidem illi PP. haud dubie annuentibus ipsis Francorum Regibus, quibus cum fide Catholica immunitas Ecclesiastica cordi erat.

Quod autem, vna cum alijs, huic Synodo S. Albinus Episcopus Andegauensis interfuisse reperiatur, vir, ob egregiam sanctitatem vbique spectatus: quid ipsi acciderit, cum noluit excommunicato benedictionem impertiri, eius uitæ Acta declarant. in quibus, inter alia, hæc leguntur.

S. Albinus Andegauēs.

C

Apud Sur. 1. Mart.

Præter labores reliquos, etiam per Synodos, pro ipsa causa (incestarum scilicet nuptiarum, quarum auctores damnauerat) sæpius excitatus, excurrens, ad postremũ com plurium Episcoporum iniunctione, vt excommunicatas a se personas absolueret, ui fratrum coactus est. Et cum rogaretur, vt Eulogias, quas reliqui Antistites ad personam, communione suspensam, dirigentes, benedicerent, & ipse signaret; ait ad Sacerdotale Concilium: etsi ad imperium vestrum ego signare compellor, dum vos causam Dei recusatis defendere, ipse potens est vindicare. Quo facto, antequam Eulogias, excommunicata persona, susciperet, expirauit, & priusquam portitor peruenisset, sermo Sacerdotis obtinuit. Qui ad B. Cæsarium Arelatensem Præsulem, pro eadem causa consulturus occurrit. hæc Acta. Est enim ad hæc spectans, eiusdem Concilij Aurelian. can. 10. de incestis coniunctionibus.

D

Interfuit & Iniuriosus Turonensis Episcopus, magni nominis, de cuius, in redarguendis Regibus, constantia & libertate, hęc habet memoria digna S. Gregorius eiusdem Ecclesiæ Episcopus, de Gest. Franc.[a] Clotharius Rex indixerat, ut omnes Ecclesię Regni sui tertiam partem fructuum fisco soluerent. Quod cum, licet inuiti sancti Episcopi consensissent, atq. subscripsissent, viriliter hoc B. Iniuriosus respués, subscribere dedignatus est, dicens *si nolueris res Dei tollere, Dominus regnum tuum velociter auferet: quia iniquum est vt pauperes, quos tuo debes alere horreo, ab eorum stipe tua horrea repleantur. Et iratus contra Regem, nec vale dicens, abscessit.* Tunc commotus Rex, timens etiam virtutem S. Martini, misit post eum, muneribus ueniam petens & hoc quod fecerat, damnans, simulque rogans vt per virtutem B. Martini Antistitis, exoraret. hæc Gregor. qui, & de alijs ab eodem pie sancteque factis, inferius meminit.[b]

Iniuriosus epsTuron.

a lib. 4. c. 2.

Libere & vere dictũ epi ad Regẽ Ecclesiastica appetẽtem.

E

b cap. 31.

Childebertus Rex, cum Patruele Theodoberto, in fratrẽ Clotharium insurgit, sed Chrotilde matre satagente apud Deum, pernoctãs ad Sepulcrum B. Martini, (inquit Gregorius[c] de Gest. Franc.) ne inter fratres fieret ciuile bellum, horrenda tempestate coerciti, cum super Lotharium ne signum quidem apparuerit horroris huiuscemodi, reddunt se fraternæ paci. Sigebertus.

c lib. 3. c 28.

Dissidentes fratres p matris pces, ex miraculo cõciliãtur.

Theodobertus Rex Francorum, cum ferre non posset Iustinianum usurpare nomen

FRAN-

A FRANCICI, quasi eorum debellator, quos ne attigisset quidem, magno animo inuadens Italiam, magnum in Picenum vsque duxit exercitum, qui huc exagitatus, admodumque debilitatus, re infecta, redire ad propria cogitur. Agath. hist. 1. qui vindicat eos a Procopij calumnia, dum de illis sic scribit.

Sũt quippe hi omnes Christiani et rectissimæ, inter cæteros, opinionis, habẽt præterea per ciuitates Antistites, Sacerdotesque: festos insuper, haud secus, ac nos ipsi, peragũt dies. Et sane hi mihi, & si cetera barbari, moribus tamen uidentur, quàm optimis præditi, et maximum in modum ciuiles, nec quidquã habere, quod a nobis hos faciat alienos, præter uestitus barbariem, & uocis innatæ sonum, quæ linguæ. Quos quidem cum ob eorum uirtutes, tũ ob in cæteros æquitate, interque se concordiam, mirum in modũ admiratione ac laudibus prosequor. hæc Agath. Hoc 14. Iustiniani & belli Gothici quinto anno, diuino fauore, nulla ducum virtute, Rauenna ciuitas ipseque Vitiges Rex Belisario deditur. Procop. latius. Pauci Gothi Regem sibi deligunt Theodobaldum. Rauẽna, & Vitiges Rex Goth. se dedunt Belisario.

B Res Orientales magnam inclinationem accipiunt, & in Syria funditus pereunt. Cosrhoes enim Rex Persarum, rupto fœdere, Romanum, nullo aduersante, inuadit Imperium, & per Mesopotamiam descendens in Syriam omnia vastat, pluribus vrbibus captis, etiam Antiochia internecioni tradita; cum Antiochenæ duæ, ex clarioribus feminis, ne quid indecens paterentur a Persis, sese sponte in Orontem fluuium demersere. qua vrbe incensa, vix parcitum est Ecclesiæ, pretio redemptæ, ad preces Legatorum, quam tamen prius expilauerat. Huius autem Antiochenæ horrendæ cladis tempore, accidisse credi potest, ut inde Romam translatum fuerit corpus S. Ignatij eiusdem ciuitatis Episcopi. hæc pęna diuinitus inflicta, ob tot monstra hæresum quæ aluit Oriens, Nestorianorum, Eutychianorum, & aliorum. At quis tandem belli finis? Ma-

C gna ignominia, cum Cosrhoe hoc transactum per Legatos est, persolutis quinquaginta millibus nummum, * pactis, tributi nomine, alijs totidem, in singulos annos, sicque pax constituta. Procop. itemque Euagrius, (qui puer præsens affuit.) [a] refert de Apamensibus, exercitum Persarum aduenientem pertimescentibus, rogantibusque Episcopum suum Thomam, ut lignum Crucis, cubitali magnitudine, quod apud se habebant, illis ad venerandum ostentaret, cum ille sublatum in altum circumferret, ingentem flammam ignis splendentis, non ardentis, de loco ad locum consecutam, quæ res salutem, quæ postea Apamensibus contigit, significauit. De quo Thoma refert idem Euagr. eum non recusasse spectare certamen equorum in Circo una cũ Rege Cosrhoe, (licet hoc ecclesiæ Canon vetaret) quo omnibus modis Regis furorẽ molliret. Cui & percontanti an se libenter in sua ciuitate visurus esset, libere negauit, cu-

a l. 4. c. 25.

Prodigiũm

D ius admiratus Rex liberam uocem, in honore habuit.

Vides vt omnia prospera Iustiniano, antequam in Siluerium violentæ manus inijcerentur, cesserint, post vero violato Christo Domini, vt omnia retro prolapsa sint, maxime in Oriente, vbi ipse degebat.

In Africa hoc anno male pugnatũ cũ Mauris, pcipuo Romano Duce interfecto. Procop. In quo prælio, miles quidam, cum barbarum in se hastam vibrantem intueretur, & se Deo commendans, uitam in Eremo solitariam promitteret, si saluaretur, repente barbaro illo euanescente, & ille, inquit quidam Patrum, uenit in hanc Lauram Lepatham, mansitquè in spelunca, Dei protegente gratia, annis triginta quinque [b].

b Pr. spirit c. 20.

E | *Christi Ann.* 541. | *Vigilij Pap.* 2. | *Iustiniani Imp.* 15. *Theodobaldi Reg.* 1. | *Basilio Iun. sine collega Cons.* |

Nec post amplius Consules additi Fastis, licèt non omnino desierint, sed Chronologia ad annos Imperatorum redacta, quibus adnexus semper sit Consulatus. Inuidiose quidem hoc constituit Iustinianus, [a] an quod maluerit proprio, quam alieno nomine tempora notari; an quod immoderatos sumptus in ingressu Consulatus fieri solitos, tollere uoluit: an Triboniano adscribendum, quod amplissimam dignitatem, quam ipse Ethnicus consequi non poterat, alijs inuidit?

a Nou. 105 de Coss. & Auth. de Coss. col. 4 tit. 3.

Belisarius Tyrannidis suspectus reuocatur.

HOc anno sexto belli Gothici, suspensis adhuc & dubijs rebus, Belisarius ob ingentem sibi partam gloriam, Rauenna & Vitige Rege in potestatem redacto, ab æmulis passus inuidiam, in suspicionemque adductus affectatæ tyrannidis CP. re uocatur, quo, cũ Vitige Gothorumq; optimatibus cũ Theobaldi tũc regnantis liberis, pecuniaque omni, & regia pretiosaque cætera supellectile deuectis, venit, Ildigere, Valeriano, Martino, & Herodiano Prȩfectis sequẽtibus ingẽti cũ gloria & nominis celebritate, nec tamẽ triũphare permissus ex Procopio, qui ei⁹ laudes sanè egregias, li. 3. belli Gothici persequitur, sanè cuiuis Duci exercitus maxime æmulandas, vigilantiã, sobrietatem, continentiã, magnificentiam in milites, indulgentiam, & prouidẽtiam in agricultores & agrestes homines, & alios planè inter felicissimos Duces numerãdus, nisi impiæ Theodorȩ A. nimis obsequens, eius causa impia in Pont. max. attentasset. A

B In Prouincia Byzacena Africȩ celebratum est hoc anno Concilium, ex quo Legatio missa est ad Iustinianum Imperatorem. Constat ex eius Rescripto ad Dacianum Metropolitanum. Datum prid. Non. Octob. CP. Imperij D. N. Iustin. 15. Alterum extat ad eundem, datum anno sequenti; in quo de antiquitate seruanda, nec nouis priuilegijs vsurpandis, multa [b]. *Nos tutores tantum sumus uetustatis & uindices. Nec deerit Ecclesiastica vindicta uel nostra in eos, qui aut ambitiosa superbia, aut subreptitijs postulationibus antiquitatem temerasse docebũtur. Quoniam ad diuinitatis tendit iniuriam qui SS. Patrum constituta contemnere, aut uiolare non metuit*, &c.

b In collect. Iul. prope finem.

c Nou. 137. edit. Godofr. apud Oleand. vero 123.

d Nou. 115.

Dũ Iustin. vindicare vult canones, conculcat canones

Aliam hoc anno, edidit Constitutionem mense Februarij [c] hoc tit. De sanctissimis Episcopis ac Deo amabilibus, & Romanis Clericis & Monachis: qua Imperator agit se vindicem Canonum, quos cum videret aliquando conculcari ab illis, qui minus deberent, Episcopis scilicet, in illos commotus, transiens suos terminos, Præfectos iubet accurrere Prouinciarum, qui eiusmodi Episcopos coercerent; eius generis fuit Cõstitutio, quam hoc anno ipsis kalen. Febr. edidit de Appellationibus.[d] Vt scilicet Episcoporum iudicia per Prȩfectos uoluerit exerceri, & ab ipsis ad maiores appellare Prȩfectos: & si opus esset ab ipsis ad Imperatorem prouocare. Itaq; dum se Canonum vindicem præfert, Canones ipse conculcat. non enim sȩcularium est iudicare causas Ecclesiasticorum, sed Episcoporum & Synodorum, & si sit ab his appellãdum, non ad Imp. sed ad maiores Sedes, ac denique ad ipsum Romanum Pontificem, recurrendum, docent Sanctorum PP. regulæ, Traditio ostendit, vsusque probauit. Porrò hæc ipsa uidentur esse ab eodem Imperatore correcta, siquidem nulla eius Sanctio reperitur, qua Episcoporum causas a Præfectis cognosci voluerit, & ab ijs ad alios item seculares iudices appellari. C

Aliam ipsis Kal. Maij 44. distinctam capitibus. D

De ordinatione Episcoporum, cap. 1.

De accusationibus Episcoporum, cap. 2.

De Episcopis qui ante ordinationem, Ecclesiæ res suas obtulerint. Et quid pro Cathedratico dari conueniat, cap. 3.

Vt Episcopatus a seruili, & ascriptitia fortuna hominem liberet, cap. 4.

De Presbyt. & Diaconis, & Subdiac. cognationis iure ad tutelam, uel curam uocatis, cap. 5.

Vt Clericis a muneribus personalibus & negotijs sæcularibus abstineant, capitulum 6.

Ne Episcopus dicendi testimonij causa euocetur, cap. 7.

Ne propter quamlibet causam Episcopus ad sæcularem iudicem trahatur, cap. 8. E

Ne Episcopi proprias Ecclesias relinquant, cap. 9.

Vt Archiepiscopi & Patriarchæ sæpius in annis singulis Concilia, & Synodos celebrent, cap. 10.

Ne quis ante causæ exitum excommunicetur, cap. 11.

Quales esse debeant, qui in Clericos ordinantur, cap. 12.

De ætate Presbyterorum, & cȩterorum Clericorum, cap. 13.

De vxoribus Clericorum, ne videlicet Diaconus, vel Subdiaconus quis ordinetur, nisi antea pollicitus sit, absque vxore, continentem vitam ducere, c. 14.

A Quibus causis Curiales Clerici ordinari possint c.15.
Vt ordinationes gratis fiant c.16.
Quomodo seruus ordinari possit, aut ascriptitius c.17.
De ædificationibus Ecclesiarum c.18.
Vt omnes Clerici res suas in sua potestate habeant c.19.
Quibus pœnis subijciantur Clerici, qui falsum tulerint testimonium c. 20.
Vt Clerici apud proprium conueniantur Episcopum c.21.
Vt Episcopi apud proprium conueniantur Metropolitanum c.22.
Vt Oeconomi & similes apud proprium Episcopum conueniantur c.23.
Vt Episcopi, illic, vbi deliquerint, conueniantur c.24.
De Apocrisarijs c.25.
B Ne Episcopi, legationis nomine conueniantur c.26.
Vt Monachi, per Procuratorem se defendant, & de quantitate sportularum c.27.
De modo sportularum in persona Clericorum c.28.
Ne Clerici mulieres super inductas in proprijs domibus habeant c.29.
De Diaconissis c.30.
De his qui in Ecclesia Episcopo, vel alijs Clericis iniuriam inferunt c.31.
Ne Laici faciant Litanias, sine Episcopo & Clericis & Crucibus c.32.
De Monasterijs & Monachis c.33.
Vt Abbas non tam antiquitate, quam bona æstimatione censendus sit, & eligendus c.34.
De Monachis non statim vestiendis c.35.
Vt Monachi in uno Conclaui habitent c.36.
C Conditionem nuptiarum vel liberorum non extare, si quis Monasterium ingrediatur c.37.
Vt qui Monasteria ingrediuntur se, suaque dedicent Monasterio. c.38.
Vt solutis sponsalibus per Monasterij ingressum, simplæ tantum Arrhæ reddantur c.39.
Si Vir aut Vxor ingrediatur Monasterium c.40.
Non licere parentibus exhæredare filios, qui ingrediuntur Monasteria, velut ingratos c.41.
De Monacho Monasterium deserente c.42.
De raptoribus Sanctimonialium c.43.
Ne liceat Laicis, & Scenicis vti Monachi Schemate c.44.

D Eodem mense aliam, cuius hoc est exordium. De regulis Ecclesiasticis, & priuilegijs, alijsque capitulis ad Sacrosanctas Ecclesias & reliquias, venerabiles domos, præsentem proferimus legem [a] Moxque de quatuor Synodis sancit. Prædictarum, inquit, quatuor Synodorum dogmata sicut sanctas scripturas accipimus, & Regulas, sicut leges obseruamus. Et de Sede CP.na vt primum locum teneret, post Romanam ita constituit. *Ideoque sancimus, secundum earum definitiones, Sanctissimum Senioris Romæ Papam primum esse omnium Sacerdotum, Beatissimum autem Archiepiscopum CP.li nouæ Romæ secundum habere locum post Sanctam Apostolicam Senioris Romæ sedem, alijs autem omnibus sedibus præponatur.* a Nou.131

Atque hoc quidem contra definitiones Patrum, nam cum ex CP.no & Chalcedon. E vendicare id sibi conatus esset Episcopus CP.nus aduersatus est S. Leo Papa, volens rata, & firma esse, quæ Concilio Nicæno, de sedibus Metropolitanis & Patriarchalibus, statuta essent. Subijcit his de alijs plurimis ad Ecclesias & pia loca pertinentibus. Vbi notandum obiter fieri mentionem ab Imperatore celeberrimi hospitalis mariæ sanso, seu potius (vt Contius legendum magis putat) celeberrimæ memoriæ Sansonis, de quo Procop. lib. 1. de ædif. Iustin. Erat hospitale, inquit in quo recipiebantur languidi & infirmi, superioribus annis, a religioso quodam viro, cui Sanson nomen erat, extructum; restabant quædam vestigia, neque gregarijs militibus satis commoda: cetera perierant, vna cum templo exusta & collapsa. Instaurauit illud nobile Hospitale Iustinianus, structura splendidiore magnificentius, & mansionum multitudi- Hospitale Sansonis restauratur a Iustiniano

A ne multo amplius hæc Procop. ex quibus corrigendus auctor Vitæ Sansonis scribens erectum, non restitutum, cuius, & tempore eundem Sansonem vixisse putauit & Cedrenus, qui penultimo anno Iustiniani ponit idem xenodochium conflagrasse. Celebris est Sansonis huius memoria 21. Iunij apud Græcos, & Latinos.

Noua Cōstitutione antiquauit priuilegium concessum Ecclesiæ Romanæ, centum annorum præscriptionis, quod videlicet esset litium Seminarium, satis fore existimās 40. annorum periodum, vt Ecclesia, sua sibi valeat vindicare.

Item, qui aduersus Samaritanos Christianorum hostes, leges scripserat, monitus a Sergio Episcopo Cæsariensi, qui eos ad meliorem frugem restitutos, fidem fecit; noua edita Sanctione, pœnas in eos sancitas antiquat.

Non. 129. col. 3. 1. a Nou. 132 Auth. col. 9 ti. 12. Nou. 109. b 115.

Aduersus hæreticos quoque, hoc anno, edidit sanctiones. [a] Ne priuilegijs datis fruerentur hæreticæ feminæ. [b] Vt hæretici omnes velut ingrati à parentibus essent exhæredandi, Catholicis tantum filijs ab eis hæredibus institutis. B

Anno 15. Iustiniani Imperatoris, Adadus Auximitarum Rex bellum illaturus Damiano Hæbreo Regi, quod negotiatores Christianos interfecisset, vouit se Christianum fore, si Homeritas (quibus ille imperabat) uicisset. Et quidem commisso prælio vicit eos, auxiliante Deo, uictumque Regem eorum Damianum in potestatem redegit potitusque est Regno, & Regia. Itaque Deo gratias agens misit ad Iustinianum, ab eo sibi Episcopos mitti petēs, ita tota regio Christi fidem amplexata est, Cedrenus. Miscella refert in sequentem annum, paulo fusius explicata.

Auximitæ Christiani fiunt.

SS. MM. Placidus, & Socij.

Eorū hist. deprauata.

Hoc eodem anno a Gordiano ponitur consummatum Martyrium Sanctorum Placidi & sociorum in Sicilia a Pyratis illatum, & quidem antiquiores Ecclesiæ tabulæ titulo martyrij eos adscriptos habent, die 5. Octobr. quo eorum anniuersaria memoria celebratur; tamen ab auctore, qui sub nomine Gordiani eam conscripsit historiam, multis ipsa reperitur erroribus deprauata ut quod habet, hos affectos martyrio a Mamuca Duce, eodemque Agareno Pyrata misso ab Abdala Agarenorum Rege, in Hispania regnante; cum tum non Abdala, sed Theudis regnaret in Hispan. non Agarenus, sed Gothus. C

Eiusdem quoque sunt generis Epistolæ apud Leonem Ostiensem, in Appendice Chronici Cassinensis, extant ibi suppositæ Epistolæ nomine Iustiniani & Theodoræ ad Placidum Nepotem suum & falsum eiusdem Iustiniani priuilegium, quod multipliciter probari potest. Non indigent sancti his mendacijs, & ementitis nobilitatis titulis.

D

Aruernense Concilium.

ARuernis in Gallia celebratur Concilium anno 27. Theodoberti Regis, cui etsi pauci numero, meritis tamen excelsi quindecim interfuerunt Episcopi, quorū nonnulli egregia clarnerunt sanctitate.

S. Gallus Aruer. Episcopus.

c 2. de Glo. mart. c. 23.

Præerat Aruernensi Ecclesię ille, magni nominis, Gallus, sanctitate conspicuus, tenuitque in sessione secundum locum, idemque haud imparis meriti S. Auiti successor quem eundem Gallum patruum suum fuisse Gregor. Turonens. gloriatur [c] de quo etiā complura admiratione quidem digna conscripsit, ex quibus unum breuiter accipe.

Miraculum.

Cum Aruernensis ciuitas maximo incendio cremaretur, & hoc sanctus comperisset, ingressus Ecclesiam diutissime Dominum ante Sanctum Altare cum lacrymis exorauit: surgensque Euangelijs comprehensis, apertisque obuiam se igni obtulit; quo obtemperante, protinus ad aspectum eius ita omne incendium est extinctum, ut nec fauillę quidem in eo, ignis remansissent. E

S. Gregor. Lingo. Episcopus.

d l. 4. Car.

Tertius ponitur ordine Gregorius Lingonensis Episcopus ęque sanctitate clarus, qui cum interfuerit Concilio Epaunensi, dicendum est creatum fuisse Episcopum anno Domini 509. & cum 32. annos sederit, ex epitaphio eius scripto a Fortunato [d] dicendum est pariter hoc anno viuere desijsse, cui suffectus est S. Tetricus.

Quar-

A Quarto loco subscribitur Hilarius Episcopus Gabalitanus, qui & ipse sanctitate insignis 25. Octob. in Ecclesia colitur, quo a terrenis ad superna fuit euocatus. Hunc sequitur ordine Ruricius Episcopus Lemouicensis, quem præter egregiam morum præstantiam, auita etiam nobilitas, qua Anicianæ familiæ iunctus erat, reddidit clariorem, de quo Fortunatus, inter cætera carmina Epitaphij, hæc habet. S. Hilarius Gabal. Eps. S. Ruricius Lemouicens. Episcopus.

Hic sacra Pontificum toto radiantia mundo
Membra sepulchra tegunt, Spiritus astra colit.
Ruricij, gemini flores, quibus Aniciorum
Iuncta parentali culmine Roma fuit.
B *Accumulante gradus prænomine sanguine nexi,*
Exultant pariter hinc auus inde nepos

Quem Seniorem Ruricium virum doctrina insignem non alium puta quæ eum, ad quem plures extant Sidonij Epistolæ [a] subdit Fortunatus. a 16. lib. 4. 15. lib. 5. ep. 10. lib. 8.

Tempore quisque suo fundans pia templa patrono,
Hic Augustini condidit, ille Petri &c.

C Sed & qui hunc in subscriptione, subsequitur Nicetius Episcopus Treuerensis, & ipse his temporibus Gallias sanctitate & miraculis illustrauit, relatusque inter sanctos iugi memoria in Ecclesia perseuerat. Scripsit autem præclaras ab eo res gestas Greg. Turon. cuius opera factum, vt Theodebertus Rex ad meliorem frugem conuerteretur. Qui verò nonus ordine recensetur, Flauius est, Remensis Episcopus. Non igitur S. Remigius eiusdem Ecclesiæ Episcopus peruenit ad A.D. 545. cum & hunc Flauium præcessisse ponatur Romanus, eiusdem S. Remigij primus successor, inualuit ea opinio, quod Greg. Turon. de glor. conf. [b] ait, excessisse annos 70. & amplius; & Hincmarus 74. cum creatus habeatur Episcopus Ann. Dom. 471. Sed Acta Synodalia maiorem sibi vindicant fidem, ex quibus liquet ne ad annum quidem 70. peruenisse. S. Nicetius Treuerens. Episcopus. Flauius Remens. Eps. b c. 79.

Qui vero penultimo loco scriptus ponitur. Desideratus Episcopus Virdunensis, ipse est de quo plura Greg. Turon. habet de Gest. Fr. [c] & inter alia, quod cum a Theo-
D dorico Rege omnibus suis bonis spoliatus esset, ac post multa exitia (an exilia) damna & ærumnas, ad libertatem propriam & Episcopatum suum Virdunensem redijsset, videns habitatores eius vrbis valde pauperes, & destitutos, commotus fama beneficentiæ Theodeberti Regis, rogauit eum, vt pecuniam ad negotiandum suis ciuibus præstaret, reddendam, cum vsuris legitimis. Tunc illum pietate commotum, septem millia aureorum præstitisse, quibus inter ciues distributis, illi diuites effecti sunt, & cum debitam pecuniam Theodeberto restitueret, eum recusasse satis sibi esse dicentem si eius ciues per suam largitatem essent releuati. Cum autem eiusdem Theodorici Regis tempore illud iniquum germen cœpisset pullulare, inquit Gregorius in vita S. Galli, vt sacerdotium aut venderetur a Regibus, aut compararetur a Clericis, aduersus hunc, & huiusmodi abusus, aliquot canones hi Patres, consentiente Theodeberto
E statuerunt; & alios, pro Ecclesiastica disciplina conseruanda. Desideratus Virdunens. Episcopus. c lib. 3. c. 34

Christi Ann.	*Vigilij Pap.*	*Iustin. Imp.* 16.	*Post Consul.*
542.	3.	*Totilæ Reg.* 1.	*Basilij.*

SEptimus hic annus belli Gothici, quo, occiso Theodebaldo Rege, & paucos post menses etiam Ararico; Totilas, Theodebaldi nepos, in flagellum Græcorum in Occidente dominatium, euehitur in regnum, qui hoc ipso anno non amplius, quam quin

A que millium Græcorum collecto exercitu, bis, collatis signis, ad Fauentiam in Æmilia primum, inde apud Florentiam, in Tuscia, Romanorum exercitum superauit. Procop. Antiochia ab Imperatore Iustiniano restituitur. Vbi etiam, Dei genetrici ingens templum dedicauit, cuius splendorem, & magnificentiam oratione æquare impossibile est, ait Procopius. Præterea Michaeli Archangelo magnam admodum ædem consecrauit, addit de Nosocomijs, Xenodochijs, &c. Procop. de ædif. 2.

Childebertus, & Clotharius Francorum Reges, in Hispaniam, ducto exercitu, victores Cæsaraugustam vsque perueniunt, eamque obsident, de tempore fidem facit Sigebertus: Childebertus quidem maxime pius, consulto S. Eusichio Eremita, responsum de victoria lætus accepit, & nihilominus Basilicam vouit. (ex Greg.) & aliam, si intercessione B. Auiti, in suum regnum rediret. ex script. Vitæ apud Sur. 17. Iun. ciues ad pœnitentiam, & preces conuersi, circumlata etiam per muros B. Vincentij Martyris tunica, cum psalmodia, diuinam opem implorant, quo, hostes cognito, obsidione soluta, cum magnis spolijs in Gallias redeunt. Ex Greg. 3. de Gest. Fr. c. 29. qui videtur hæc referre ad tempora Amalarici, cum tamen regnaret tum in Hispania Theudis. Addit Aimoinus[a] in Fr. hist. eosdem Reges accito episcopo, in redemptionem obsidionis, tunicam B. Vincentij petijsse, & obtinuisse, qui & ipse in eo fallitur, dum ait hæc facta sub Germano Parisiensi episcopo, qui longe post sedit. Porro non tunicam tantum S. Martyris, sed & alias sacras sanctorum reliquias constat acceptas, de quibus post, cum eas honorificè, erecto templo, condidit. Apud tamen Chron. Isidori, hæc leguntur. Iste (Theudes) Francorum Reges quinque Cæsaraugustam obsidentes, omnemque Tarraconensem prouinciam bello depopulantes, misso Duce Theudisco, fortiter debellauit, atque a regno suo) non pace, sed armis exire coegit quæ cum aduersentur veteribus historicis, nec probabilia sint, qui sunt enim hi quinque Reges? ab alio potius apposita ad Isidorum, quam eum mentitum esse, affirmandum est. C

a lib. 2. c. 19

Christi Annus	Vigilij Pap.	Iustin. Imp. 17. Totilæ Reg. 2.	Post Basilij Cons. 2.[a]
543.	4.		

Totilas, hoc suo secundo anno, Campania potitur. Quid autem ei acciderit, cum Romam versus proficisceretur, vbi Narniam venit, narrat S. Greg. [b] quod scilicet Cassiũ Narniensẽ episcopũ occurrentẽ, cui ex cõspersione semper facies rubere cõsueuerat, putans quod ebrius, ex potatione, esset, despexit; *at Deus, vt ostenderet, quẽ despexisset, permisit spatharium eius, coram omni exercitu, occupari, & crudeliter a maligno spiritu vexari. Qui cum, ante Regis oculos, ad venerandum virum Cassium fuisset adductus: hunc ab eo vir Domini, oratione facta, signo crucis, expulit, Qui in eum ingredi vlterius non præsumpsit, sicque factum est, vt Rex barbarus seruum Dei ab illo iam die veneraretur ex corde, quem despectum valde iudicauit ex facie.* D

b 3. Dialo. cap. 6.
S. Cassius Narniens. episcopus, a Rege despectus, a Deo honoratur, cum Dæmoniacum liberasset.

Narnia, progredienti Totilæ ad Vtriculanam vrbem, Fulgentius episcopus, Regi, quem sibi, sciebat in fensum, per Clericos, Xenia misit, vt eum mitigare tentaret: *quẽ, vt ille vidit, spreuit & militibus mandauit vt eum sub omni asperitate constringerent, eiusque examini seruarent, quem feroces Gothi corripientes, circulo in terra designato inclusum stare præceperunt, cumque vir Dei in sole nimio æstuaret repente coruscationes tonitrua, & tanta vis pluuiæ erupit, vt qui eum custodiendum acceperant, immensitatẽ pluuiæ ferre non possent, cum tamen intra circulum in quo ille circumclusus esset, ne una quidem gutta descenderet, quod cum Regi crudelissimo nunciatum esset, ad magnam eius reuerentiam versus est.* ex Greg.[c] & ibidem [d] aliud quod mirabile narrat, *fuit*, inquit, *quidam in Campaniæ partibus, intra 40. Romanæ vrbis milliarium, nomine Benedictus, equidem ætate iuuenis, sed morib. grandæuus, & in sanctæ conuersationis regula se fortiter stringens. Quem Totilæ Regis tempore, cum Gothi reperissent, hunc incendere cũ sua cella moliti sunt, ignem namque posuerunt, sed in circuitu arserunt omnia, cella vero eius, igne comburi non potuit. Quod videntes Gothi magisque sæuientes, atque hunc ex suo habitaculo trahentes, non longe aspexerunt succensum Clibanum, qui coquendis* E

c Dialo. 3. c. 12.
d cap. 18. Virum de Monacho Benedicto. Iun.

pani-

*panibus parabatur, eumque in illo proiecerunt, clibanumque clauserunt, sed die altero
ita illęsus inuentus est, vt nō solum eius caro ab ignibus, sed neque extrema vllo modo
A *vestimenta cremarentur.*

Ingens fama sanctitatis, & miraculorum Benedicti senioris etiam trucem barba-
rum Totilam in summum verticem Cassini Montis attraxit, & ad explorandum, an, (Mira de S. Benedicto.)
quod audierat, haberet prophetiæ spiritum, cum præmisisset, qui nunciaret se ventu-
rum, ornatu, & comitatu suo submisit spatharium suum. Quem venientem conspiciēs
sanctus vir, cum iam ab eo audiri potuisset, clamauit dicens. PONE FILI, PONE
HOC QVOD PORTAS, NON EST TVVM. Qui protinus in terrā cecidit,
& quia tanto viro, illudere præsumpsisset, expauit, omnesque pariter, qui cū eo vene
rant, terræ consternati sunt. Surgentes autem ad eum appropinquare minimè præ-
B sumpserunt, sed ad suū Regem reuersi nunciauerunt trepidi, in quanta velocitate fue-
rint deprehensi. *Tunc per seipsum Totila ad Dei hominem accessit, quem cum longe
sedentem cerneret, non ausus accedere, sese in terram dedit, cui cum vir Dei bis, terue
diceret, surge: sed ipse ante eū de terra erigere se non auderet, Benedictus Iesu Christi
famulus persemet ipsū dignatus est accedere ad Regem, prostratumque de terra leua
uit, & de suis actibus increpauit, atque in paucis sermonibus, cūcta quę illi erant uen
tura prænūciauit, dicens, Multa mala facis, multa mala fecisti: iā aliquando ab iniqui
tate cōquiesce. Equidē Romam ingressurus es, mare transiturus, nouē annis regnans,
decimo morieris.* Quibus auditis Rex vehemēter territus, oratione petita recessit, atq;
ex illo iam tempore minus crudelis fuit, & non multo post Romā adijt, ad Siciliam
perrexit, anno aūt Regni sui decimo, omnipotentis Dei Iudicio, regnum cū vita per-
C didit. hæc ex S. Greg. a. & subdit idem S. Greg. de episcopo Canusino ventitante ad (a 2. Dialo c. 14. & 15.)
Dei famulum, & aliquando dicente, *Per hunc Regem* (Totilam) *ciuitas ista* (*Roma*) *de
struetur, ut iam amplius nō inhabitetur. Vir Domini,* inquit, *respōdit, Roma à Gentib.
non exterminabitur, sed tempestatibus coruscis, turbinibus, ac terræmotu fatigata in se
metipsam marcescet. Cuius prophetiæ mysteria nobis iām facta sunt luce clariora; qui
in hac vrbe dissoluta mœnia, euersas domus, destructas ecclesias turbine cernimus,
eiusq; ædificia longo senio laxata, quia ruinis crebrescentibus prosternuntur, uidemus.*
Et cap. 31. de Galla, vno ex Totilę ducib. Ariano, eoque immanissimo, narrat, quod cū
quēdam rusticum torqueret, vt sua sibi proderet, & ille præ timore & dolore ea se Be
nedicto Dei famulo commendasse dixisset; ille rusticum vinculis constrictum, ante se
agens, ad eum se duci imperauit, quem ante ingressum cellæ solum, sedentē reperit &
D legentem. *Ad quem Barbarus surge, surge inquit, inclamat, & res istius rustici redde,
quas accepisti. Ad cuius uocem uir Dei protinus oculos leuauit a Lectione, eumq; in
tuitus, mox etiam rusticum, qui ligatus tenebatur attendit. ad cuius brachia, dum ocu
los deflexisset, miro modo tanta celeritate cœperunt illigata brachiis lora deuoluere, ut
dissolui tam concite nulla hominū festinatione potuissent. Cumque is, qui ligatus uene
rat, cœpisset subito astare solutus, ad tantę potestatis uim tremefactus Galla, ad terram
corruit, & ceruicem crudelitatis rigidę ad eius uestigia inclinans, se orationib illius cō
mendauit. Vir autem sanctus a lectione minime surrexit: sed uocatis fratrib. eum in
trorsus tolli, ut benedictionem acciperet, præcepit. Quem ad se reductum, ut a tantę cru
delitatis insania quiescere deberet, admonuit, qui fractus recedens nil ulterius petere a
rustico presumpsit, quem uir Domini, non tangendo sed respiciendo soluerat.* Et cap. 2. (S. Libertinus Monachus.)
lib. 1. Dial de Libertino narrat, viro Dei, qui pro vtilitate Monasterij carpebat iter:
E *Cuius caballum Gothi Ducis milites, eo deiecto, abducebant, quibus ille & flagellū ob
tulit, seque in orationem dedit. at illi rapido cursu ad Vulturnum cum uenissēt, nulla
ni equos adigere potuerunt ut transmearent; donec agnita culpa, retrogressi, Libertino
quem orantem offenderunt, caballum suum reddunt, accipere renuenti, sed eo in cabal
lum imposito, ad Vulturnum recurrunt, quem nullo negotio transeunt, sicque factum
est, ait B. Greg. ut cum seruo Dei unus caballus suus redditur, omnes à singulis recipe-
rentur.*

Totilas Beneuentum occaupat & muros diruit. Neapolim obsidet, & in deditio-
nem accipit, Brutios & Lucanos subijcit; Apulia & Calabria potitur. Ex Procop.

De

De Sancto Sabino Episcopo Canusino, qui pluribus Legationib. perfunctus, iam senio confectus, & caecus, prophetiae spiritu pollebat, narrat S. Gregor. [a] *quod experiri voluerit, ut de B. Benedicto fecerat, an ita esset. A se igitur inuitato ad prandium, loco pueri, ipsemet Rex poculum praebuit. Quo, per spiritum agnito, dixit, viuat ipsa manus.* de quo verbo, Rex laetatus, erubuit. A

a Dial. 3. c. 5.

Secundo iam rupto foedere, Rex Persarum in Rom. Imperium immisit exercitum, aduersus quem missus Belisarius, nihil ferè dignum memoria gessit; quasi Deo pro Persis aduersus Romanos pugnãte, aegritudine penè consumpto exercitu. Ex Procop. res latius prosequente. [b]

b 2. lib. de bel. Pers.

Christi Annus.	Vigilii Pap.	Iustiniani Imp. 18. Totilae Reg. 4.	Post Consul. Basilii 3.°
544	5		

B

Belisari⁹ remittit ī Italiam. c 3. de bello Goth.

TOtilas hoc anno, nono Gothici belli, mouens exercitum ad Vrbis obsidionem, in causa est, vt, petente Vigilio, Iustinianus Belisarium in Italiā remittat, adhuc fortissimè insistentibus Persis: quo anno Arianismi suspecti, Vrbe pelluntur, ne eam Gothis item Arianis, proderent. Procop. [c]

Arator Subdiac. R.E. Acta Ap. carmine scribit, & publicè recitat cū plausu.

Arator Romanae subdiaconus Ecclesiae nobile carmen de Actis Apostolorū Vigilio Papae solemniter offert, & literatis petentibus, vt iuberet recitari, in Ecclesia Sancti Petri ad Vincula, ipso Aratore recitante, ambo libri in septem vicibus sunt auditi, cum vnius medietas libri tantummodo legeretur, propter repetitiones assiduas, quas cum fauore multiplici postulabant. Vaticanus Cod. eiusdem carminis.

Sergiopolis a Sergio Martyre seruatur.

Tertia expeditio Cosrhois Persarum Reg. in Romanos, cū Sergiopolim tentauit, quae praesidio Sancti Sergij munita eiusq; patrocinio defensa (apparentibus miraculo armatis, magno numero super muros, qui nulli erant) illaesa permansit, Cosrhoe ad ostentum obstupescente. Procop. *quem Cosrhoem ferunt.*, inquit Euagrius [d], *sub extremum aetatis tempus, diuino regenerationis lauacro tinctum fuisse.* C

dli. 4. c. 27 Pestis orbē peruagatur per annos 50. e 4. c. 28.

Hoc eodē anno pestis grauissima ab Aegypto inchoans per Angelos malos immissa, vniuersum orbem, per quinquaginta annos depasta est. Procop. [e] in eo corrigēdus, quod biennio eam ipse ponat post Antiochiam a Persis captam. Euagr. quidem de annis 50, testatur.

Quod vero non amplius quam tribus mensibus ciuitatem CP.^lim ea pestis occupauit, miraculo tribuitur, quod licèt neq; a Procop. vel Euagrio recenseatur, tantum tamen beneficium solemni die festo in honorem Dei genetricis Mariae instituto, anniuersaria die in ecclesia repetendo, remansit posteris perpetua memoria consignatum, cum videlicet idem Hypapanti est nominatus, nempe humilis occursus Simeonis, cū Deipara suum filium Dominum nostrum Iesum Christum in templum intulit; cuius festi diei in Occidente Gelasius Papa fundamenta iecit, cum Lupercalia abstulit. De qua festiuitate praeter sacras tabulas, alij tūm Graeci, tūm Latini auctores meminere. Niceph. [f] Cedren. Miscellan. an. 15. Iustiniani Sigeb. in Chron. an 542. D

f li. 17. c. 18

Hoc anno defuncto S. Caesario Episcopo Arelāt. in locū eius Auxanius substituitur, cuius audita promotione Vigilius Papa per Legatos ipsius, Romam missos ad petendum pallium, litteras dedit, quae extant in editione Veneta Conciliorum.

E

Christi Annus.	Vigilii Papae.	Iustiniani Imp. 19. Totilae Reg. 4.	Post Basilii Cons. 4.
545.	6.		

TOtilas Tibur obsidens, & per proditionem eo potitus, ciues omnes cum ciuitatis Praesule, immanissimè trucidat; anno belli decimo. Procop.

De bello Goth. li. 3

Belisarius reuersus in Italiam, nec tamen ita copijs instructus vt posset cum Totila congredi, mittit, qui Romam tueantur. Procop.

Idem, (vt habet Anastasius) obtulit B. Petro Apostolo, per manus Vigilij Papae,

crucem

A crucem auream cum gemmis, pensantem libras centum, in qua scripsit victorias suas: cerostrata argentea deaurata maxima duo, quæ sunt vsque hodie ante corpus B. Petri Apostoli, sed & multa alia dona, & eleemosynas pauperum. Quod vero de Xenodochijs in uia lata, & Flaminia, & iuxta ciuitatē Ortas, Monasterio S. Iuuenalis, cui possessiones, & multa alia largitus est, constat ex Procop. hæc referenda ad primum eius aduentum in Italiam. Quod Miscella ait ipsum Romam uenisse, & per Vigilium Crucem obtulisse; Vandalis deuictis sibi non constant, nam modo, ex Procopio, Romam non uenit, deuictis vero Vuandalis; Vigilius nō erat Papa. Eodem anno petente etiam Childeberto Francorum Rege, Vigilius pallium dedit Auxanio episcopo Arelat. eidemque cum suas vices delegauisset, cōmonitorias litteras scripsit, quæ sunt in Append. p. 694. vt & aliæ, de cognoscenda causa Prætextati episcopi.

B Quartam hoc anno expeditionem parat Rex Persarum non iam in Romanos, sed in Deum Romanorum, obsessa Edessa ciuitate, iactans se falsa esse conuicturum, quæ de ea ciuitate omnium fidelium ore, ac sermone celebrarentur, nempè Edessam nunquam ab hostibus subiugandam fore, Dei scilicet præsidio munitam. Ingenti igitur ad mœnia comportato aggere, ex quo in vrbem ingredi posset, oppidani alijs frustra remedijs adhibitis, sanctissimam imaginem diuinitus fabricatam, quam non hominum manus effinxerant, sed Christus Deus Abagaro (quando quidem eum uidere cupiebat, miserat, proferunt, eaque aqua consperſa, ex ea aqua struē lignorum ab hostibus extructam inspergunt, qua, contra naturam, concipiente ignem, tota conflagrat, & in cinerem redigitur. Cosrhoes igitur re desperata, confusus recedit. Hæc ex Euagr.[a] qui, ea quæ de imagine habet, a Procopio se dicit accepisse, sed modo apud a lib. 4. c. 26
C eum non extant, ut necesse sit locum illum esse intercisum & mutilum, cum reliqua, & plura ea de obsidione apud eum legantur.

Hoc eodem anno, cum Græci, tum Latini Historici tradunt, de Paschatis tempore, ex Iustiniani Imperatoris edicto in Oriente erratum esse. Ita plane permisit Deus, vt cum sacris se immiscent Principes, &, quę sunt Sacerdotum, sibi usurpāt, in errorem labantur.

In Miscella, hæc ita narrantur. *Anno Imperij Iustiniani 19. facta est inopia frumenti, vini, & olei, ac pluuia magna, & factus est terramotus magnus CP.li & euerso die sancto Pascha, capit vulgus abstinere a carnibus mense Febr. die 4. Imperator autem præcepit alia hebdomada carnem apponi, & omnes carnium uenditores, occiderunt, & apposuerunt, & nemo emebat, aut edebat. Porro Pascha factum est ut Imperator iussit & inuentus est ieiunans Hebdomada superflua*, eadem habet Cedrenus.

D In Occidente etiam, de Paschatis die, anni huius, exortam controuersiam intelligi potest ex Concilio quarto Aurelianensi his temporibus celebrato, in quo Primus Canon est huiusmodi. Placuit igitur vt sanctum Pascha, secundum Laterculum Victoris, ab omnibus Sacerdotibus, vno tempore celebretur: *quæ festiuitas annis singulis ab Episcopo, Epiphaniorum die in Ecclesiis denuncietur: De qua solemnitate, quoties aliquid dubitatur, inquisita uel agnita per Metropolitanos a Sede Apostolica sacra Constitutio teneatur.* hæc Canon, aduersus Iustiniani Imperatoris edictum, sibi, quod suum non esset, arrogantis, inq; eius edictum, quo una hebdomada augebatur Quadragesimæ ieiunium. Sequētes enim quæ a Patribus statuta esse uidentur, ista mox addiderunt. *Hoc etiam decernimus obseruandum, ut Quadragesima ab omnibus Ecclesiis æqualiter teneatur. neque Quinquagesimā, aut*
E *sexagesimam ante Pascha quilibet Sacerdos præsumat indicere. Sed neque per Sabbata, absque infirmitate, quisquam soluat quadragesimale ieiunium, nisi tantum die Dominico prandeat: quod fieri specialiter Patrum statuta sanxerunt. Si quis autem hanc sacram regulam irruperit, tanquam transgressor disciplinæ à sacerdotibus censeatur.* Hæc sanctissimi Episcopi Gallicani aduersus temeritatem, vt apparet, Iustiniani Imperatoris pro arbitrio sacra miscentis.

Victor hic, qui cōmemoratur, Episcopus fuit Capuanus, qui his ipsis tēporibus, ut Beda testatur, vixit, doctrina, & sanctitate celebris, cuius Natalis in Ecclesia agitur 16. kal. Nou. scripsisseque dicit Beda (de sex ætat. sub Iustiniano) Cyclum suum ad

confutandum Cyclum Victorini Aquitani, qui scripsit tempore Hilari Papæ, ut ex Gennadio liquet. Porrò non hoc anno, sed post Consulatum Basilij nouies, ex Victoris seu Victorini Cyclo, obortam esse controuersiam, idem ipse Beda testatur [a]. A

a de temp. ratione ca. 49.

De anno QVARTI CONCILII HVIVS AVRELIANENSIS, non constat, sed omnino his temporibus celebratum fuisse, Episcopi ijdem qui in tertio quoque affuerunt indicant.

Vuandal. hist. Procop. hic desinit.

Areobindus maritus filię sororis Imperatoris missus in Africam, a Gontharide sibi subiecto Duce, sub quo aduersus Mauros Vuandali militabant, iam effecto tyranno, necatur, sub fide præstita Reparato episcopo Carthaginensi. Qui tyrannus post 36. dies & ipse dolo necatur ab Artabane Duce, quem conuiuio exceperat. Atque hic finem Procopius Historiæ de bello Vuandalico, in hunc vsque diem conscriptæ, quod fęlicissimè inchoatum, ac pene absolutum, denuo restauratum, difficillimumq; in dies redditum est, crebris defectionibus populorum, emergentibus nouis tyrannis, postquam Imperator, siue eius ministri in Insula Roman. Pont. mori impiè coegerunt. B

Christi Ann. 546.	Vigilij Pap. 7.	Iustiniani Imp. 20. Totilę Reg. 5.	Post Cons. Basil. 5.

b li.3.c.35.

S. Herculanus eps obtruncatur.

ANno vndecimo belli Totilas Spoleto in deditionē accepto, & Perusio septimo obsidionis mense (non anno, vt mendose est in Codice Dial. S. Greg.) b dolo occupato, sanctissimum Herculanum episcopum obtruncari mandat, & populum trucidari. Post dies 40. episcopi corpus planè integrum repertū est, &, quod est adhuc magna admiratione venerandum, ita caput vnitum fuerat corpori, ut nulla vestigia sectionis apparerent. C

Inde ad Vrbem obsidendam profectus, cum octo tantum milliaribus procul abesset, de sancto Cerbonio Populonij epo, spectaculum truculentum populo exhibuit.

S. Cerboni' eps Vrsis expositus liberatur.

c 3. Dialog. ca. 11.

Hic vir Sanctissimus Cerbonius cum hospitalitatis studio valde esset intentus, & quadam die transeuntes milites hospitio acceptos a superuenientibus Gothis abscondēdo seruasset, re cognita & ad Totilam delata, deductum ad locum ubi ipse cum exercitu sedebat, Merulis dictum, cum in spectaculo populi ursis ad deuorandum proijci iussit. emissus igitur ex cauea immanissimus Vrsus, ut ad Episcopum peruenit subito sua ferocitatis oblitus, deflexa ceruice, summissoq; humiliter capite, lambere Episcopi pedes cœpit. Ex quo populus magno clamore in admirationem est uersus, & ipse quoque Rex, qui præsens aderat, permotus, a fera humanitatem didicit. Extāt *adhuc*, inquit Greg. c *qui se præsentes uidisse testantur.* D

Iustinianus deceptus ab Archiepiscopo Cæsar. dānat 3. Cap. Cōcil. Chalced. q; ingēniū malorum causa fuit.

Pelagius S.R.E. Diacon' functus munere Apocrisarij apud Iustinianū Imp. CP.li accepto successore Stephano, Romā redit. Ex Procop. Huius absētiæ nact' occasionē Iustinian. Imperator promulgat edictū, aduersus tria Capitula Sacrosancti Concilij Chalcedon. ex sētētia Theodori Archiepiscopi Cesareæ Cappadociæ, qui in odiū Pelagij, cuius opera, vt dictū, est damnatus fuerat Origenes, cum suis erroribus, Imperatori suggessit de damnando Theodoro Mopsuesteno, cum epistola Ibæ, & scriptis Theodoreti, aduersus 12. Cyrilli Capitula; ex hoc fore pollicitus vt omnes Acephali, aduersarij Concilij Chalcedon. illud mox suscepturi essent. Cum enim resistente Pelagio id facere haud integrum fuerit Imperatori, eo CP.li recedente, illud a Theodoro conscriptum edictum, suo nomine, promulgauit per vniuersum sibi subiectum Imperium. Ex Liberato & Facundo Hermianensi in Africa Episcopo, res sui temporis scribente, & ex sententia Vigilij Papę aduersus ipsum Theodorum secūdo Tomo Concil. in Vigilio. Hoc est edictum illud, quod falso tit. extat non suo loco, in Ioanne Papa in T. 1. Concil. Vet. edit. quasi Catechismus & plena instructio de Sanctissima Trinit. & Domini Incarnatione. Quod autem sciret Imperator huiusmodi de fide constitutiones nullarū esse uirium, nisi ab Episcoporū subscriptione auctoritatē acciperēt, tentatū Stephanū Apocrisarium maxime sibi sensit aduersantē, vt & Dacium E

De Fide sācta ab Imp. vim nō habēt nisi subscripta ab episcopis.

Episcopum

A Episcopum Mediolanensem,qui tunc item erat CP.li qui Vigilium monuerunt Roman.Pontif.absentem.Orientales verò Episcopi;alij blanditijs, alij terroribus compulsi, magna ex parte Imperatori cesserunt, quantumuis agnoscerent & faterentur hæc fuisse ad destructionem Concilij Chalcedonensis machinata,& subscribentes, vim protestarentur,& libellos de ea vi & protestatione sua ad Vigilium mittendos Apocrisario darent.

Oriēt. Episcopi adiguntur repugnantes ad subscribendum.

Pelagius,& Anatolius R.E.Diaconi rem,vt erat grauissima, æstimantes, litteris Ferrandum Carthagin.Diaconum excitarunt, vt eam diligentius examinaret; qui, omnes eius sententiæ inuenit Africanos Episcopos,ne Imperatoris Decretum in aliquam acciperetur auctoritatem,nec quidquam penitus de ipso Chalcedonensi Concilio pertingendum.Ex Facundo.Pontianus vnus ex Africanis Episcopis ad Imperatorem scribens,hæc habet. *In extremo Epistolæ vestræ cognouimus, quod nos non* B *mediocriter remordet,debere nos Theodorum,& scripta Theodoreti, & epistolam Ibæ damnare. Eorum dicta ad nos usque nunc minime peruenerunt. Quod si & peruenerunt,& aliqua ibi apocrypha,quæ contra fidei regulam sint legerimus dicta, possumus respuere,non auctores iam mortuos præcipiti condemnatione damnare. Quod si adhuc viuerent,& correcti errorem suum non condemnarent,iustissime damnarentur. Nunc autem quibus recitabitur sententia damnationis nostræ? quod in eis corrigatur, non est. Sed timeo,pijssimè Imperator,ne sub obtentu damnationis istorum, Eutychiana hæresis erigatur,&,dum minima indicia non spernimus, ad maiorem hæresim collisionemque ueniamus. Et quid nobis cum mortuis inire bellum,ubi nulla inuenitur in congressione uictoria? Apud Iudicem uerum iam tenentur,à quo nullus appellat. Per ipsum, in quo nos honoratis,& diligitis,supplicamus clementiam tuam,vt pax permaneat tem*C *poribus tuis;ne dum quaris damnare iam mortuos,multos inobedientes interficias uiuos,& exinde compellaris reddere rationem ei,qui venturus est iudicare uiuos & mortuos.* hactenus Pontianus. Et verisimile est omnes Catholicę fidei professores, simul vndique aduersus huiusmodi nouitatem insurrexisse,vindicesque se Concil. Chalcedon.exhibuisse.

Afric. Episcopi Imp. Decretum negligunt. Libera epistola Africani Episcopi ad Imp.

At Imperator cernens primarum sedium Orientalium Episcoporum,pręcipuè uero Mennę CP.ni Episcopi suspensam esse sententiam,ad Vigilij Papæ arbitrium,existimauit sibi necessarium ipsum Romanum Pontificem CP.lim auocare; quod fecit hoc anno,ipsum summa celeritate venire rogans. Qui hoc item anno profectus ab vrbe in Sicilia hyemauit.hinc mendacij redarguitur Anastasius causas alias afferēs, quam quę constant ex Facundo & Procop.huius temporis scriptoribus. Interim Vi-D gilius,contestantibus multis prouincijs pręmisit CP.lim ne quid innouaretur, & innouata retractarentur.Ceterum Vigilij Papę CP.lim profectionem magnum intulisse Catholicę Ecclesię damnum,declararunt euenta,quę & significarunt, quam prudentissimè egerint Prędecessores Rom.Pont.vt S.Leo, & alij,qui uocati sępè ab Orthodoxis licet Imperatoribus in Orientem, nunquam passi sunt ab ipsa fixa Romę Sede diuelli. Obfuisse haud modicum,usu rerum reperitur,Pontificum ab Vrbe profectio ad Comitatum; cum Imperatorum siue blanditijs,siue minis, contrarijs hisce ex aduerso pugnantibus uentis,exposita sępè noscatur magno periculo Petri nauicula fuisse,cuius clauum immobilis sedens,Rom.Pont.tutius teneat.

Primarum Sediū Epi Orientales ad Papā respiciunt.

Imp.Papā CP. euocat

Non expedire Papam Roma recedere, experientia docuit.

Ex Sicilia Vigilius frumentum obsessę, & laboranti inopia Vrbi nauibus submisit,quod ab hostibus,in portu Romano interceptum est,Valentinum Episcopum,quē E fuisse syluę Candidę Anastasius tradit,& Vicarium in Vrbem missum, in illis nauibus comprehensum,& mendacij conuictum Totilas utraque manu mutilat, cœteros obtruncat.Procop.Hoc eodem anno cum Auxanus Arelaten. Episcopus ex hac vita migrasset,in locum eius subrogatus est Aurelianus,quem Vigilius suum decreuit esse Vicarium, extat Epistola ad eum & alios Episcopos Galliæ quos illi parere monet.

Hoc ipso anno Petrus Ierosolymorum Episcopus vita functus est,& Macarius secundus in eius locum suffectus Euagr.& Niceph.cui Petro ante sex menses prædicta mors à sancto Monacho fuit,de quo mirabile quiddam legitur in Prat.Spirit. Erat, Cap.117.

inquit, quidam Abbas in Sancto Monte Sina, nomine Georgius, miræ virtutis, & abstinentiæ vir, cui magno sabbathi die in cellula sua venit desiderium faciendi sacrum diem Resurrectionis in Sancta Ciuitate, & sumere veneranda mysteria in Sancta Christi Dei nostri Resurrectione. Per totum ergo diem senior huiusmodi cogitatione solicitabatur, & orabat. Cum autem aduenisset tempus Sanctæ Communionis in Sancta Resurrectione, inuentus est senex propè Archiepiscopum B. Petrum, qui præbuit tum illi, tùm presbyteris Sanctam communionem, cui, admiratus quod eum viderat ibi, per Assessorem suum mandauit ne recederet, velle enim secum vt sumat cibum, qui senex respondit, voluntas Dei fiat, & adorato Sancto monumento, inuentus est in cellula sua. Ecce autem discipulus vocauit eum dicens, Veni Pater vt communices. qui cum eo profectus in Ecclesiam, iterum sumpsit veneranda mysteria. Archiepiscopus verò contristatus quod illi inobediens fuisset, post solemnitatem misit, vt Abbatem ad se mitterent, & Abbas purgauit ei se per litteras, dicens Absit a me, mi Domine Sanctissime, vt Sanctum Angelum vestrum contempserim. Vt sciat autem beatitudo vestra, post sex menses Christo Domino, & Deo nostro simul occursuri sumus, & illic adorabo vos. Dicebant autem & ad Archiepiscopum B. Petrum, quod 70. ferme annos habebat senex ex quo de monte sancto Sina non exierat: ille autem afferebat testes, qui tunc affuerant, Episcopos & Clericos dicentes. Verè nos senem vidimus, & omnes osculo sancto illum salutauimus. Postquam igitur impleti sunt sex menses requieuerunt in pace senex & Patriarcha, iuxta scilicet ipsius senis prophetiam huc vsque ibi, sed paulo latius. quibus videas his innouata antiqua signa Habacuc, & Philippi Diaconi, qui in momento translati sunt de loco ad locum. voluntatem enim timentium se facit Dominus, & desiderium pauperum exaudit. Macarius hic secundus in sedem Ierosolymit. suffectus, in suspicionem adductus est hæresis, adeo vt multi ab eius se communione separarint, vt patet ex eodem Sophron. Pr. spir. c. 19. verum id potius ex leuitate, quam ex veritate factum ostendunt, quæ ab eodem auctore narrantur inferius cap. 96. de quo Macario prolixa & honesta pariter mentio fit in vita S. Gregorij Episcopi Agrigentini, apud Sur. 23. Nou. eidemque spiritus prophetiæ tribuitur ab eoque ipsum Gregorium fuisse Diaconum ordinatum, auctor affirmat.

[...]es admiranda.

Christi Ann. 547. *Vigilij Pap.* 8. *Iustiniani Imp.* 21. *Totilæ Reg.* 6. *Post Consul. Basilij* 6.

PElagius S.R.E. Diaconus (is qui diu CP.[li] cum fuisset Apocrisarius, maxima vi pecuniæ secum relata, in obsidione (magnam beneficentiæ, & Christianæ largitatis gloriam retulit) Legatus ad Totilam missus, ab eoque perbenignè susceptus, nihil tamen impetrauit. Dira fame pressis Romanis, ita vt iam sordidissima quæque deficerent, & multi mortui conciderent: Isauri milites Vrbem Totilæ produnt, anno belli 12. Romani qui perpauci in vrbe remanserant; alij cum militibus diffugiunt, alij in templa perfugium habent, alij Gothis obuiam facti, procedente Totila oratum ad Templum S. Petri, obtruncātur. Totilas Gothis suis, ad se conuocatis, ita disseruit, vt reuocaret illis in memoriam centum olim millia ipsorum a septem millibus Græcorū deuicta, & imperio spoliata: nūc uerò ultra viginti millia Græcorū, à nobis nudis, calamitosis, & ignauissimis omnium deuicta. *Atque hoc quidem*, inquit, *quia maiores nostri æquitate posthabita & inter se ipsos, & in Romanos subditos indigna quidē patrabant quibus, uti par erat, permotus & ira succensus Deus, pro hostibus, & contra nos depugnabat, ac propterea suadet, ut de cetero æquitatem tueantur. Non enim Deus sine ullo delectu*, inquit, *uel temere humano generi, uel priuatæ cuique rationi ferre præsidium consueuit; Sed his quam maxime fauet, apud quos æquitatis ratio habeatur, & illi quidem haud quaquam difficile est ad alios bona transferre, vt qui rerum omnium habeat potestatem. Illud itaque nobis pernecessarium fore asseueranerim, instituam ut*

Vrbs Totilæ proditur.

Totilæ oratio ad milites, ut maxime cordati hominis.

inui-

A *inuicē,& in subditos quoq; seruetis, hoc est, ut perpetuā nobis adipiscamini felicitatē.*

Pelagium Diaconum,& vnum de Rectoribus vrbis præcipuum,Theodorum, legat CP.lim Totilas,cū litteris de pace, iureiurando adactos,suas vt partes amice, ac beneuole tuerentur, & in Italiam reditum accelerarent ne cogeretur patricijs interfectis, Romam diruere.

Auditos Oratores Imperator statim responso dato dimisit,& Totilæ rescripsit; Belisariū se rebus bellicis præfecisse,& liberā habere hāc potestatē,quæ ad Totilam pertinent,pertractandi. Quibus exasperatus Totilas tertia murorum parte diruta, vrbē prorsus delere, & in ouium pascua redigere in animo habuit,sed Belisarij litteris sapienter id dissuadentibus,sæpius lectis,a consilio destitit. Ab vrbe profectus cum Romanis in Lucania,& Calabria pugnauit. Totila pacem expetit ab Imp. nec īpetrat.

B Belisarius Vrbem ingressus,tumultuario opere mœnia extruxit, & ita muniuit,vt venientem Totilam sæpius repulerit, qui Tibur se contulit. Ex Procopio.

Vigilius Papa hoc ipso anno exacta hyeme è Sicilia soluens, venit CP.lim cui obuius fuit Imperator,& osculantes se cæperunt flere; & plebs illa psallebat ante eum vsque ad ecclesiam S.Sophiæ,dicens, ECCE ADVENIT DOMINATOR DOMINVS, &c. ex Procopio,& Anastasio. Vigilius P. CP.lim adit

Circa tria Capitula,de quibus tanta fuit contentio, & ob quæ vocatus est Papa ab Imperatore CP.lim notandum est, primum illa tria fuisse: De damnatione Theodori Mopsuesteni. De damnatione epistolæ Ibæ. De damnatione scriptorum Theodoreti episcopi Cyrensis, contra Cyrillum. Deinde certamen de his non fuisse inter hæreticos, & Catholicos, sed inter Catholicos tantum ipsos, qui omnes saluum vellent Chalcedonense Concilium,neque ex diuersa causa conflatum certamen,sed plane eadem:siquidem tam qui ista tria volebant damnari capitula,quam qui defendi, id se facere dictitabant, vt in omnibus consultum esset Concilio Chalcedonen. ne illorum occasione ipsum labefactari ab hæreticis posset: sic igitur eorum negatio vel assertio pro tuendo Chalcedon. Concilio facta vel prætensa,nisi aliud quidpiam erroris admiscuisset,nō constituebat quemquam hæreticum, sed esse schismatici conuicti sunt; qui diuersam a Rom.Pont.in his decernendis sententiam sectati essent; nam de personis,& non de fide quæstionem fuisse Greg. Magnus affirmat [a] magna fuit ista in ecclesia tentatio cum miserando modo inter se Catholici ita conflixerunt: Quid igitur singulis annis de hac quæstione factum sit,deinceps obseruandum est. Cum diu expectatus Vigilius, hoc anno CP.lim venisset, primum Zoilum Alexandrinum episcopū de subscriptione in damnationem trium capitulorum redarguit, atque etiam alios; Qualis contentio de trib. Capitulis. a li.3.ep.37

C

D Deinde cum videret episcopos inter se dissidentes, & periculum imminere grauissimi Schismatis, medium se interponit arbitrium contentionum, & secum Synodum adhibet triginta episcoporum,in qua,cum acrius vtrinque contenderetur,mandauit, vt quisque scripto suam proferret sententiam cum rationibus, quibus moueretur. Tum facundus Hermianensis in Africa episcopus, ex opere quod conscripserat pro tribus Capitulis ad Imperatorem, duodecim libris, septem diebus excerpsisse se ait responsionem suam quæ excederet tria millia versuum,ipse in præfatione. His igitur ab unoquoque exactis, eas, post aliquot dies, tradidit parti damnanti tria Capitula, reseruandas,quare in suspicionem venit defendentibus 3.capitula quod illis adhæreret,in præiudicium Concilij Chalcedon. eoque magis quod de quæstione, etiam cum altera illa parte conuenit,tacendum esse vsque ad proximè cogendam Synodum generalē,patientia agendum putans,ne ecclesia scinderetur, quod plerique non aduertentes,in Vigilium,vt desertorem, & preuaricatorem insurrexere,quod eum cum aduersarijs communicare viderent. Sed excusandus videtur omnino Vigilius, & prudenter egisse iudicandus; quod cum Schisma impendere videret totius Orientis ab Occidente,nec contentio esset de fide,sed de personis,nec posse silentio sopiri, vel sepeliri,quod magis opportuisset, tacendum indixit,vsque ad generale Concilium; vt interim contentionis ille ardor deferuesceret, & pax maiori cum tranquillitate tractaretur; ad quam conciliandam, sicut tempore fœderis, sunt concessa commercia, ita Vigilio placuit omnibus concedendam esse communionem. Quod autem hoc consi- Vigilius in suspicionē venit defendentibus 3 capit. Prudēs Vigilij consilium in deteriorē partē acceptū.

E

lium in deteriorem partem fuerit acceptum, & ab aduersarijs aduersus eum conclamatum, quod ob timorem Imperatoris ad eius gratiam promerendam a cœptis continuo resilierit, ad hæc omnia excusanda satis illud superque esse potest, quod summę constātiæ specimen edidit, cū aduersus hæreticos sibi agendū fuit, cū quib. sciret non esse dissimulandū, mox auctoritate Pontificia, nullo habito respectu. Imperatorię potestatis in ipsam Theodoram Augustam, diutissime, magno ecclesiæ detrimento, toleratam, excommunicationis sententiam inflixit, & in hæreticos omnes Acephalos, & Eutychianos: vt locuples testis est S. Gregorius 2. ep. ad Hibernos episcopos Schismaticos. A

Christi Ann. 548. *Vigilij Papæ* 9. *Iustiniani Imp.* 22. *Totilæ Reg.* 7. *Post Consul. Basilij* 7. B

Decimo hoc tertio anno belli, nouis cladibus, in Italia, diuersis in locis Romanus exercitus afficitur, Procop.

Sclauini, transmisso Istro, Illyricum occupant. Procop. Romanæ ecclesiæ Diaconi, Rusticus, atque Sebastianus CP.[li] apud Vigilium agentes, cum vidissent ipsum summum Pontificem minimè condemnasse, vt in uotis erat, qui damnauerant tria illa capitula; imò, & ipsum cum illis communicasse; ab Africanis maxime episcopis impulsi, tractis etiam in eandem societatem Vigilij Subdiaconis, Defensoribus atque Notarijs, aduersus Romanum Pontificem; ad diuersos episcopos, in diuersas Prouincias, litteras dedere, quibus, sub prætextu defendendi Concilij Chalcedonen. maximum fuit in ecclesia Dei Schisma conflatum; Et Vigilius Papa magnis calumnijs exagitatus, quasi fautor accesserit impugnantibus ipsam sacram Synodum, episcoporum alij, ob hæc se a communione Rom. Pont. separarunt, alij ad tempus, dum res sibi magis explorata fieret, ab eius se consuetudine temperauerunt; alij prudentiores in tanta re, ad eam cognoscendam nuncios CP.lim misere, & ad ipsum Vigilium scripsere. C

Domestici deficiunt a Vigilio Papa.

Episcoporū sensus varij erga Vigilium.

Hæc ex libello damnationis Rustici Diaconi, qui ad confirmandam suam, pro trium capitulorum defensione, sententiam, commentarium, per Dialogismum, scripsit aduersus Acephalos; ad cuius finem posita fuit de tribus capitulis disputatio, quę deest, cum liber extet, & sane viro docto dignus. Liberatus quoque eccl. Carthagin. Diacon. Facundus episcopus Hermianensis, in libris, pro tribus capitibus, cum iam aduersaretur Vigilio, & ad Schismaticos transisset, & in libello præsertim contra Mocianum edito, & Victor episcopus Tumuensis contra Vigilium stylum exacuerunt, de quibus Isidorus; sed corrupte Secundum, pro Facundo habet. D

Rustici Diaconi disputatio de 3. capitulis.

Liberatus & Facund⁹ contra Vigilium.

Theudis Rex Gothorum in Hispania occiditur, cum regnasset annos 17. & m. 5. Isid. sed corrupti sunt apud eum numeri.

Florent his temporibus in Hispania quatuor fratres, ex eadem matre geniti, omnes episcopi, omnes scriptorum monumentis illustres, Iustinianus Valentinus episcopus, qui scripsit libros responsionum ad Rusticum quendam; Iustus Orgelitanus, Nebridius, & Helpidius, sed omnia eorum monumenta perierunt. Isid. de vir. ill. c. 20.

Quatuor episcopi fratres florēt.

Laurianus Pannonius genere, ecclesiæ Mediolanensis presbyter, inuectus zelo fidei in perfidum Totilam Arianum Principem, ab eo quæsitus ad necem, fuga lapsus, Hispaniam ad latebras delegit; vbi cum, virtutum præstantia, qualis esset, cito innotuisset, delectus est Hispalensis episcopus, post Maximum, quod cum Totilas cognouisset, barbarica obstinatione, per Gentilem suum, Theudem Regem, illum necandum curauit. Qui diuino monitu fugam rursus captans, Romam se contulit, cum nondum Vigilius esset profectus in Orientem, a quo honorifice exceptus est. Sed cum reuersurus in Hispaniam, peruenisset in Gallias, mira sagacitate ab exploratoribus Totilæ, singula eius vestigia affectantibus, repertus apud Massiliam, capite, gladio Ariano, trūcatus est, cuius corpus Eusebius episcopus Arelatensis, qui præcessit Aurelianum, sepeliendum curauit, caput vero in suam delatum ecclesiam, populum fame, pesteque laborantem, vt prædixerat, liberauit; & paulo post occisus est Theudis. Scriptores re-

S. Laurian⁹ Martyr.

A rum Hispanicarum. Eius memoria quotannis renouatur 4. Non. Iul. Martyr. Ro. Theo
degisclus assumitur in Regnum, qui post annum, & menses sex, inter epulas, a con-
iuratis confoditur; ob pœnam, vt Greg. Turon. a existimauit offensi numinis, dum a de glor. mart. c. 24. & 25.
curiosius diuina disquirere, & illi detrahere laborauit. Rem miram verbis ipsius
Greg. licet paulo longius, quam pro ratione compendij, ob eius admirabilitatem, hic
inserere non piguit. *Est & illud illustre,* inquit, *miraculum de fontibus Hispaniæ; quos*
Lusitania prouincia profert. Piscina namque est apud Osen campum antiquitus scul-
pta, & ex marmore vario in modum crucis miro composita opere: sed & ædes magnæ Ingens miraculum.
claritatis, ac celsitudinis desuper a Christianis constructa est. Igitur cum dies sacer, post
curriculum anni antecedentis, aduenerit, quo Dominus, confuso proditore mysticam di-
scipulis præbuit cœnam: conueniunt in locum illum cum Pontifice ciues, iam odorem
B *sacri præsentientes aromatis. Tunc data oratione sacerdos, ostia templi simul iubet mu-*
niri signaculis, aduentum virtutis Dominicæ præstolantes. Die autem tertia (quod est
Sabbati) conuenientibus ad baptizandũ populis, adueniens episcopus cum ciuibus suis,
inspectis signaculis, ostia reserat clausa, ac mirũ dictu, piscinã quàm reliquerant vacuã,
reperiunt plenam, sed ita cumulo altiore refertam, vt solet super ora modiorum triticũ
aggregari videasq; huc illucq; latices fluctuare, nec partẽ in diuersam defluere. Tũc cũ
exorcismo sanctificatum, conspersum desuper Chrisma, omnis populus pro deuotione
haurit, & vas plenum domum, pro saluatione deportat, agros vineasque aspersione salu
berrima tutaturus. Et cum exinde multitudo amphorarum, sine collecto numero, hau-
riatur, nunquam tamen vel cumulum minuit: licet vbi infans primo tinctus fuerit, mox
aqua reducitur, & baptizatis omnibus, limphis in se reuersis, vt initio produntur nescio,
C *ita, & fine clauduntur ignaro. Cuidã vero ex hæreticis Deum non metuenti, neque vene*
rationem præstanti huic loco sancto, neque credenti corde miraculum, quod in eo Domi-
nus ad corroborandam suorum fidem præstare dignatus est, quid euenerit, non silebo.
Venit cum turba equorum, solutisque impedimentis, iussit in Basilica poni, equisque in
ea præsepia præparari, irridens miser, quæ de hoc loco narrabantur ab incolis. Igitur me
dia nocte prætereunte a febre corripitur, ac penè exanimis, & tardius, quam debue- Miraculũ.
rat, pœnitens, exclamat equites ab æde expelli, erat enim sub Rege, licet, magna eius in
ea regione potestas. Expulsisque a Basilica sancta equitibus, ad se conuersus cœpit denti
bus proprium lacerare corpusculum, nec prorsus retineri a suis, ob nimiam poterat de-
bacchationem tandemque oppressus inter suorum, manus, spiritum exhalauit. Denique
Theodegisclus huius Rex regionis cum iam vidisset hoc miraculum, quod in his sacra-
tis Deo fontibus gerebatur, cogitauit intra se, dicens. Quia ingenium est Romanorum Catholicos
D *(Romanos enim homines vocitant nostræ religionis) vt ita accidat, & non est Dei virtus.* hæretici Ro
Veniens verò ad annum sequentem, ostiũ cum sigillis suis, cum episcopi sigillo muniuit manos vo-
posuitq; custodes in circuitu templi, si fortè aliquem deprehendere posset fraudis alicuius caret.
conscium per cuius ingenium in fontibus aqua succresceret, similiter & alio fecit anno.
Tertio verò conuocata hominum multitudine, fossas in circuitu basilicæ fieri iussit, ne
forte locis occultis Lymphæ deducerentur in fontem, fueruntque fossæ in profundum vi-
cenum quinum pedum, in latitudine verò quindecim, sed nihil abditum potuit reperi-
ri. Tamen finem vitæ faciens, & credo, pro huius inquisitionis temeritate, anni sequen-
tis diem, quo hoc misterium celebrabatur, videre non meruit, eo quod arcanum virtutis
diuinæ vestigare præsumpsit, habentur autem in ea reliquiæ sancti Stephani Leuitæ. hac
E ctenus de his Gregor. quibus haud vulgarem conciliant fidem quæ eiusdem generis
in vnum congesta miracula, superioribus annis sunt enarrata.

Macarius Ierosolymorum Episcopus cum sedisset annos duos, ex suspicione dog-
matum Origenis, pellitur, & succedit Eustochius; sed, postquam damnauit Origenẽ,
restituitur, & sedet annos quatuor. Ex Euagr. b & Nicephoro. c b 4. c. 36.

Vixere per hoc tempus viri planè diuini, qui multis in locis magna edebant mi- c 17. c. 26.
racula; & quorum gloria vbique peruagata fuit. Barsanuphius propè Gazam; qui a Barsanuphius celebris Anachoreta.
quinquaginta annis quo ingressus est ædiculam neque a quoque visus, neque quid-
quam alimenti, vel aliarum rerum in terra cepisse. Quibus rebus cum Eustochius
Episcopus Ierosolym. minimè fidem adhiberet, & ædiculam perfodere constituisset,

a li.4. c 32. parum abfuit, quin ignis ex ea erumpens, omnes qui cum eo illuc venetant, combussisset. Ex Euagr. [a] A

Mirogenes. Viuebat tunc, & in Palæstina miræ sanctitatis vir Mirogenes, qui cum hydropisi laboraret, & Ierosolymit. Episcopus Eustochius vellet ad eum mittere quæcunque erant necessaria, ille nunquam ab eo quidquam consensit accipere, hoc solum illi significans, Ora pro me Pater, vt liberer ab æterno cruciatu. Ex Prato Spirit. c. 8.

Simeon Salus idest stultus cognomento. b li. 4. c. 33. Acta extãt apud Sur. 1. Iul. Fuit Emesæ vir quidam nomine Simeones, qui ab omni inanis gloriæ cupiditate adeò fuit alienus, vt licet sapientia cuiusque generis & diuina gratia plenus esset, tamen sic se gerebat, quasi qui delirus & stultus haberi vellet, atque in eo gloriaretur, unde etiam cognomen tulit, vt salus, idest stultus diceretur, de eo Euagr. [b] Res porrò ab eo præclare gestas fusius scripsit Leontius Neapolis Cypri Episcopus, ut Acta Nicænæ posterioris Syn. fidem faciunt, Act. 4.

Theodora A. impia femina moritur a Vigilio Papa ex com. Theodora Augusta hæretica Seueriana, ad euersionem fidei Orthodoxæ solum intenta, moritur, cum imperasset annum vnum; & viginti, & tres menses. Nota eam Anathemate à Vigilio percussam, haud diu, ulciscente numine, superuixisse. Ex Procop. de bello Goth. Cum nō extent libri Vituperationis Iustiniani, & Theodorę, nec non Belisarij, & eius coniugis, quos Procopium scripsisse, auctor est Suidas, non habemus, quid aliud de Theodora impia femina dicamus. B

Ioannes Cappadox Patriciorum potentissimus, & Præfectus Pretorio, semperq; primarius apud Iustinianum, ob suspicionem, magistratu deiectus & Clericus fieri cōpulsus, publicatis bonis, sic tamen ut ditissimus remaneret, in Cyzici suburbanum relegatus, uana adhuc aliquando imperãdi opinione deceptus, uitã cũ licentia & luxu degebat, accidit autem ut Episcopus, cum quo erant Ioanni dissensiones, interficeretur, ex quo in suspicionem uocatus, nudus ut latro constitutus, auctores cędis dicere cogitur, & bonis eius direptis, breui eum linea tantum contectum ueste in nauim imponunt & circumductum, per totum Ægypti iter, ad Antinoi Vrbem, necessitate coactus ab obuijs stipem petere, tres ibi annos in custodia seruatus est, nec tamen unquam imperandi spem dimisit. Post decem itaque annos a Ioanne malæ administratæ Reipub. pœna exacta. Ex Procopio in fine de bello Pers. Præclarum exēplum instabilitatis humanæ. C

Christi Ann. 549. Vigilij Pap. 10. Iustiniani Imp. 23. Totilæ Reg. 8. Post Consul. Basilij 8. D

Belisarius ex gloriosissimo, inglorius. BElisarius, ob uiolentas impie manus iniectas, licèt alieno imperio, in Siluerium Christi Vicarium, non amplius ille prudens, fortis, felix Belisarius, qui fuerat, cum Africam uno anno debellat; post Siciliam occupat, Rauenna & Roma atq; adeo penè tota Italia potitur, euerso Gothorum regno, cum post, per quinquennium in Italia nihil gerit non modo memorabile, sed multa amittit, & hoc demum anno 14. belli, coniugis precibus reuocatus, inglorius redit, & ociosam degit uitam. ex Procop.

Franci Gallia potiũtur cædente eã illis Imper. Longobardi a proprijs sedibus super Istrum positis excitati, Pãnoniam, & finitimas regiones inuadunt, grassantesque in Dalmatiam & Illyricum, Epidaurum vsq; cuncta depopulantur. ex Procop. qui hæc latius, 3. de Bel. Goth. E

Franci cudunt pecuniam aureã sua imagine. Persarum Reges cureant pecuniã cũ sua imagine nō cudunt. Interim totius Occidentis Imperio barbari potiuntur. Franci (quos Procopius Germanos appellat) Galliarum partem eam, quam illis Gothi initio huius belli cesserant non se tuto possessuros arbitrati, nisi & Imperator eam suæ ditionis futuram perpetuo confirmasset, vltro id illis eam permittente, sibi habent, Massiliam, & cætera circa mare loca, tenent, & totius eius oræ maritimæ imperio potiuntur ex Procop. qui ad Francorum gloriam addit Aureum nummum natiuo, & Galliarum metallo cudunt non Rom. Imperatoris, ut ceteri solent, imagine, sed sua impressa. Persarum si quidem Imperator, etsi ad arbitrium argenteum numisma facit, auro tamen non

A illi fas est suam vt imponat imaginem, nec barbarorum Princeps alius quisque id facere ausit.

Franci interea pleraque sibi, & nullo iure, in Venetijs occupant loca, cum nec Romani ea tueri iam possint, nec Gothis tantum virium sit, vt his vtrisque bellum inferant, Procop.

Artabanes, qui Guntharidem tyrannum occiderat in Africa, vna cum Arsace cognato suo atque alijs nonnullis proceribus, conspirat in Iustinianum Imperatorem quod fortè in quæstionibus de religione nimis occupatus, negligeret Imperium cũ & Arsaces dixisse referatur. *Ad multam noctem hic sedet circumstantibus sacratis quibusdam, & effœta ætatis uiris, Christianorum scriptis miro studio reuoluendis intentus*; sed detectæ molitiones sunt, Ex Procopio, qui addit, post multa, Vigilium Rom. B Pont. & alios Italicos & primores viros, & Gothicum, præ ceteris maxime, virum patricium, qui ea de causa venerat, suppliciter & enixius postulasse, ut Italiæ, omnibus uiribus in potestatem redigendæ uacaret. Qui Italiam sibi curæ fore respondit, & nihilominus, dum curiosius, quam Imperatorem decet, dogmata scrutatur, vniuersum peisundedit Imperium. Videant ergo Politici Nouatores quãta cum iactura, quæ sunt Pontificum arrogent sibi Principes, quamuis, sicut Iustinianus, ex sacrarum legum pręscripto cuncta se facere profiteantur: Regum namque est, ex Ecclesiastica disciplina accipere ab Episcopis leges, non quouis colore præscribere, sed sancitas ab ipsis ipsorumque maioribus illibatas seruare, & pro illis aduersus hæreticos decertare. Intelligant illud insuper vel ex ipso rerum vsu, quanto cum Imperij detrimento, regnandi iuris inani prætextu peccent Principes in Sacerdotes: recolant Silueriũ C Papam abductum ab Vrbe, eo colore ne proderet ipsam Gothis, & ab iisdem Gothis vrbem iterum captam, & Italiam amissam & uniuersos demum Barbaros, uelut impellente numine, ad cladem Romani conspirasse Imperij.

Principum est accipere leges ab Ecclesia non dare nullo prætextu.

Christi Ann.	*Vigilij Pap.*	*Iustin Imp. 24.* / *Totilæ Reg. 9*	*Post Consulatum.*
550.	11.		*Basilij 9.*

CVm Schismatici, scriptis litteris, vbiq; vulgassent, Vigilium Papam, tria damnando capitula, impugnare Calcedon. Concilium, & cõplures ab ipsius communione resilirent, prudentiores ad ipsumnet Vigilium scripserunt; in quibus fuit Valẽtinianus Tomitanus in Scithia Episcopus Metropolitanus, ad quem Vigilius re- D scripsit [a] se vestigijs maiorum inhęrentem sacras quatuor Synodos probare & venerari, & vt caueat à communione Schismasticorum monet.

Aurelianus quoque Arelatensis ad eundẽ Vigilium Romanum Pont. scripsit, quęrens, an verum esset, aduersus Calcedon. Concil. aliqua ab ipso esse tentata, cui rescribit Vigilius [b] de sua veneratione erga quatuor Synodos &c. monẽs, vt vniuersis Episcopis, vt Sedis Apostolicæ in Gallia Vicarius, significet, vt nullis, aut falsis scriptis, aut mendacibus verbis, aut nuncijs, qualibet ratione turbentur. &c. *Et glorioso filio nostro*, inquit, *Childeberto Regi, quem Christianitatis studio venerationem integram Sedi Apostolicæ cognouimus exhibere, supplicare non desinas, quatenus in tanta rerum necessitate circa Ecclesiam Dei solicitudinem (sicut & confidimus) Christiana deuotione persoluat, ut quia Gothi, cum Rege suo, Ciuitatem Romanam perhibentur in-* E *gressi, hoc ei dignetur scribere, ne se in Ecclesia nostra præiudicio (quippe uelut alienæ legis) immisceat, & aliquid faciat, aut fieri, qualibet ratione permittat, unde Catholica possit Ecclesia perturbari.* &c. Porrò hic Aurelianus claruit sanctitate agiturque eius celebritas annua die 16. Iunij. Martyrol. Ro. Hoc eodẽ anno 15. Belli Gothici, rursus Isaurorũ proditione vrbs Gothis cessit, Romanis cęsis, his exceptis, qui in Ecclesias se recepissent; quibus cum, cæteris abire iussis, etiam habitatoribus destitutam vrbẽ desolatam relinquendi cum Totilas consilium inijsset, quo minus id faceret, requisitus per Aurelianum à Vigilio, opportuna oblata occasione destitit, nempè cum Totilas à Childeberto filiam in matrimonium petijsset, & eo prætextu recusaret ille,

a Vigil. ep. 6. Tomo 1. Epis. Rom. Põt. & Act. 7. 5. Syn.
b Ep. 4.

Vigil. implorat auxilium Reg. Franc.

Vrbs proditur Gothis.

le, quod vrbẽ caput Imperij, destitutam, hostibus relinquẽs, se humana gloria pariter spoliaret; factum est vt ciues alio migrare iussos; reuocarit in vrbem, quam & nouis ædificijs muniuit & illustrauit. Procop. A

Post Liberium Patricium, magno cum exercitu missus est Germanus in Italiam à Iustiniano, cum iam Totilas Siciliam inuasisset.

Sclauini iterum Istro transmisso, Illyricum, & Thraciã deuastant, & exaturati sanguine, & præda onusti, ad propria remeant. Procop.

Vigilij sententia damnationis in Schismaticos.

Vigilius Rom. Pontifex a suis Clericis compluribus Schismaticis exagitatus, collectis qui ibi tunc erant Italiæ Episcopis sententiam depositionis ab omni gradu & ordine, & excommunicationis fert in eos, maxime verò in Rusticum & Sebastianũ Diaconos. extat sententia, (epist. eius 5. num.) in qua longa narratione multa habet ad totius eius causæ cognitionem pertinentia. B

Nec tamen propterea conflatum Schisma est sedatum, sed magis excitatum, vtraq; parte aduersus Vigilium commota, nimirum & capitulorum defensoribus, ob damnata tria illa capitula, atque etiam ob non damnatos aduersarios, & impugnatoribus Trium capitulorum, eo quod silentium ab ipso Vigilio de illis esset indictum, ex sententia in Theodorum, sequenti anno ponenda.

Ad tanta sedanda dissidia, cum vnicum illud esset excogitatum remedium, vt vniuersalis Synodus haberetur, quæ sibi ad suam sententiam probandam conducere possent, Iustinianus parare solicitus, Mopsuestenam Synodum agi curat, vt aliqua inde Patribus de dãnatione Theodori Mopsuesteni olim facta afferret. extat Act. 2. Quintæ Syn. cum Synodali ad Vigilium, Consilio & opera Iustiniani missa, ne in futura generali Synodo Theodorum ipse damnare aliquo modo detrectaret, quem sciret fuisse iam antea damnatum. C

Iornandis commentarius ad hũc vsque annũ producitur. a 1. Io. 2.

Ad hunc vsque annum produxit Iordanus, siue Iornandes, Gothorum Episcopus, Commentarium de Regnorum, ac temporum successione, ad Vigilium quendã alium à Romano Pontifice, iungens ei aliud volumẽ de origine & actu Geticæ gentis, *legẽs ergo*, ait in præfatione, *utrosq; libellos, scito quod diligenti mundum semper necessitas imminet. Tu vero ausculta Ioannem Apostolũ* [a] *qui ait, charissimi nolite diligere mundum, neque ea, quæ in mundo sunt: quia mundus transit, & concupiscentia eius: qui autem fecerit voluntatem Dei manet in æternum.*

Christi Ann.	*Vigilij Pap.*	*Iustin. Imp.* 25. / *Totilæ Reg.* 10	*Post Basilij Consul.* 10.
551.	12.		

D

HIc annus 16. belli fuit Ecclesię & Imperio funestissimus.

Germanus insignis Ductor exercitus, in quo omnis spes recuperandæ Italiæ sita erat, improuisa morte subtrahitur. Classis Imperatoria naufragium patitur in ostijs Hadriatici maris, contra Calabriam. Sclauini Barbari iterum grassantes, apud Hadrianopolim Romanum profligant exercitum, victoresq; progressi vsque ad Murum Longum, qui vnius diei spatio distat Constantinopoli, vix repulsi ad propria remeant. Pluribus ista Procop.[b] pro hostibus pugnante Deo, cum à Principibus in Religione peccatur. Pergit Iustinianus, labens semper in deterius. Instigante namq; rursum Theodoro Cæsariensi, omnium malorum auctore, contra præcedentis Synodi decretum, & emissam sponsionem de seruando, vsque ad Concilium uniuersale, silentio, Iustinianus Imperator contra tria illa capitula publice appendi iussit edictũ: quod, nec rogante, per suos Vigilio, reuocare voluit, imo & præter minas, vim quoq; adhibuit, suis mãdans satellitibus, nimium sui oblitus, & a Sathana exagitatus, vt in ipsum Vigilium, Apostolicę Sedis Episcopum, manus inijciant. quod cum audisset Vigilius, fuga sibi consuluit ex domo Placidiana, vbi degebat cõfugiens ad proximè iunctam Ecclesiam S. Petri, vbi & Ecclesiastica tractans, ad aliquod temporis spatium mansit, in aduersarios sententiam ferens. c E

b Lib. 3. de Bello Gothico.

Iustinian. vim mãdat adhiberi Vigilio Pont.

c ep. 7. Vigilij T. 1. Ep. Rom. Põt Theodo-

Theodorus Cæsariensis Episcupus, intolerabili audacia, & impudentia, Impe-

ratoris

A ratoris gratia & potentia fretus, Zoilum Alexandrinum Episcopum, quod damnare
tria capitula renuisset, deponit, & Apollinarem subrogat; Vigilium Rom. Pont. con-
tradicentem, ne edicto Imperatoris consentiret, contemnit, & eodem interdicente,
Missas celebrare audet, & alia intolerabilia patrat. ob quæ Vigilius infracto animi vi
gore, & uere Apostolico spiritu, quantumuis profugus & in terra aliena, conuoca-
tis quos potuit, Latinis Episcopis, accerrimam Excommunicationis, & depositionis
sententiam in eum intorquet. Post igitur enumeratos Theodori excessus, *Ideoque*, in
quit, *Viglius Episcopus Ecclesiæ Vrbis Romæ, ex persona, & auctoritate B. Petri Apo-
stoli, cuius, licet exigui, nos locum gerimus, cum Dacio Mediolan. & alijs 12. Latinis
Episcopis, hac Theodorum Cæsareæ Cappadociæ ciuitatis quondam Episcopum, sen-
tentiæ promulgatione, tam sacerdotali honore, & communione Catholica, quam omni
B *officio episcopali seu potestate spoliatum esse decernimus: nullis te vacare vlterius rebus,
nisi pœnitentiæ lacrymis censentes, quib. percepta remissione culparũ locum cõmunionẽ-
que tuã, aut à me, aut, post obitũ meũ a successore meo (si merueris) indulgentia recipias.
Teq; Mennã. CP.*[næ] *ciuitatis Episcopum*, addit, *qui non dissimili culpa constringeris,
cum omnibus Metropolitanis, & Micropolitanis Episcopis ad tuam Diœcesim perti-
nentibus, sed & tuos Oriẽtales, uel diuersarum prouinciarum, maiorum minorumque
ciuitatum Episcopos, qui his excessibus, pro quibus Theodorum, Cæsareæ Cappadociæ
quondam Episcopum, condẽnauimus præbuistis assensum, humaniore sentẽtia, pro Dei
consideratione, tamdiu à sacra communione suspendimus, donec vnusquisque vestrum
errorem suæ præuaricationis agnoscens, culpam apud nos propriam competenti satisfa-
ctione diluerit*. Digna sententia quæ legatur: continet enim narrationem certam eo-
C rum quæ arrogantissimè a Theodoro facta erant. Nec tamẽ eam statim promulgauit,
vt ipse indicat circulari Epistola sequenti anno data, num. 7. *Paginam ipsius dam-
nationis proferre noluimus; quoniam & Clementissimum Principem pro tali ac tanto
scandalo ea quæ facta sunt, diuini consideratione iudicij; reuocare confidimus, omnibus
oportebat nos spatium pœnitentiæ reseruare, imitantes B. Petrum cuius sedem tenemus
immeriti. Chartam vero ipsam excommunicationis atque damnationis cuidam Chri-
stianæ personæ tradidimus conseruandam, vt, si forsitan, hi, qui excesserant, nullo modo
corrigere voluissent, aut si nobis vis aliqua irrogaretur, siue qualibet inquietudo fieret,
vel certe humana sorte transitus de hac luce contingeret, mox eam in celeberimis locis
proponeret; quatenus eius notitia Christianis omnibus patefacta seruetur in posterum*.

rus Cæsar. impotenter agit contra Bonif. Ro.

Sententia depositionis & ex cõmunicationis in eum, & Mẽnam CP.num Episcopum.

Inter Episcopos qui Vigilio affuerunt; vnus nominatus Primasius Adrumetinus,
D forte solus ex Africanis, hunc illũ esse, credibile est, qui scripsit in Paulum & in Can
tica, & floruit tempore Cassiod. (diuin. lect. cap. 9.) quem Trithemius falso putauit
fuisse Episcopum Vticensem, & Scholiastes floruisse temporibus Theodosij, & ipse
deceptus, cum tempore Iustiniani vixerit.

Primatius Africanus Episcopus.

Christi Annus	*Vigilij Pap.*	*Iustin. Imp.* 26. *Totilę Reg.* 10.	*Post Consul. Basilij* 11.
552.	13.		

MEnse Februario (25. Iustiniani Imperij, qui finiebatur mense Martio)[a] sancit
aduersus Iudæos, qui suos prohiberent sacræ legis libros alia tradi docerique
lingua, quam Hæbraica, quo fiebat, vt simplicioribus, quos vellent Magistri, magno
E illorum damno propinarent errores; vult igitur & præcipit vt quacunque lingua si-
ue Gręca, siue alia vulgari lex Iudæis tradi possit.

a Nou. 146

Vigilius Papa non sibi uisus tutus a violentia sacrilegi Imperatoris, ante oculos e-
ius positus, trãs mare quęsiuit effugium, & in Basilica S. Euphemię, apud Chalcedo-
nem cum suis habitare disposuit. Tunc (inquit Anastasius, omnia confundens, ante-
quam scilicet ab Ecclesia S. Petri recederet) dedit alapam in faciem eius quidam, di-
cens, Homicida, nescis quid loqueris: quia Siluerium Papam occidisti, & filium mu-
lieris viduę ad calces, & fustes interfecisti. Tunc fugiens in Basilicam S. Euphemię,
tenuit columnam altaris; cętera suo loco dicentur.

Vigil. secedit Chalcedonem.

Qui

A

Quæ secuta sint, ex epistola Excyclica Vigilij, certa habentur.

Dum, inquit, *in Sancta Euphemia Basilica graui laborantes ægritudine, teneremur, pijssimus, atque Clementissimus Imperator, Dominico, id est Kalen. Febr. gloriosos Iudices suos ad nos destinare dignatus est*, (*quos plures nominat Patritios, Excõsules, & Palatinos Magistratus*) *qui nobis dicerent, ut sacramenta percipere deberemus, & de S. Euphemia Ecclesia ad ciuitatem Regiam remeare. Quibus tale dedimus, Deo adiuuante, responsum, dicentes, Nos quidem in hanc Basilicam pro nulla pecuniaria, vel priuata causa confugimus, sed pro Ecclesiæ tanto scandalo, quod iam toti mundo, pro peccatis innotuit. Et ideo si causa Ecclesiæ ordinatur, ut pacem eius, quam ab auunculi sui, pijssimus Princeps, fecit temporibus, & modo restituat: ego Sacramentis opus non habeo, sed statim egredior; si causa finita non fuerit ijsdem Sacramẽtis opus non habeo, quia nunquam de Sancta Euphemia Ecclesia exire dispono, nisi scandalum ab Ecclesia Dei fuerit amputatum. Nam posteaquam edicta sua*, &c. (pergit narrare B quæ gesta sunt anno superiori, quæ suo loco posuimus, quibus recensitis, ista ad postremum addit.)

Dum hæc autem præfatis Iudicibus diceremus, rogauimus eos, inuocato omnipotentis Dei Iudicio, & Clementissimo Imperatori hoc quoque, ex nomine nostro suggererẽt. Quia illis, qui a nobis excommunicati sunt, in quibus, & is, quem prædiximus, est damnatus, communicare non debet, ne graue, quod absit peccatum incurrat. His ita se habentibus, per Magnificum uirum Petrum Referẽdarium pridie (an postridie) *Kalen. Febr. quadam charta nobis allata fuit, quam a Clementissimo Principe nullo modo credimus destinatã, quia nec fuerat pietatis eius manuscripta; & dũ memorato Referendario diceremus, ut in ea scriberet diẽ, et quomodo ab ipso fuerat oblata pariter signaret*, C

Huc vsque in Codice, reliqua desunt, magno præiudicio historicæ veritatis. Cæterum ex his quæ dicentur, constat cessisse tandem Vigilio Papæ Imperatorem atq; appensa amoueri iussisse a se prolata, de tribus capitulis, edicta, & ex sententia ipsius Vigilij nihil de illis tractari voluisse ante Synodum generalem, quam ex eiusdẽ Põtificis desiderio & voluntate conuocari fecit. Ex his igitur complura conuincenda sunt scriptorum mendacia, vt Anastasij in Vigilio omnia confundentis, & permiscentis: & Nicephor.[a] nihil enim certius his, quæ ex circularibus litteris uniuerso populo Christiano scriptis, habentur.

Iustinian. tãdẽ cedit Vigilio, de appẽsis edictis tollendis.

a li. 17. c. 26

Porrò turbata in hũc modum Ecclesia, quid mirum rerum etiam naturam esse turbatam? hoc ipso anno Græciæ ciuitates plures terræmotu excisæ, hiatu terræ multa loca absorpta, portentosę maris æstuationes factæ, a Sclauinis & Hunnis nouæ irruptiones in Imperium Romanum consecutæ, a Gothis Corsica & Sardinia captæ, vtq; D CP.[lis] ita aliæ Orientis Ecclesiæ, ob dissidia dogmatum, tumultibus agitatæ, & in se inuicem seditionibus collisæ. Ex Procop. Sed magna plane uis Cathedræ Petri, & ingens mutatio dexteræ excelsi, Theodorus malorum omnium auctor pœnitens, & humilis, libellum supplicem Vigilio Papæ offert, quo & rectam fidem profitetur, & quattuor sacra Concilia comprobat, non in his tantum quæ spectant ad fidem, sed & cuncta, quæ in eis essent acta, rata, firmaque habenda esse pariter comprobat, quæstione etiam a se primum excitata, de tribus capitulis, silentio obruta; & denique, de irrogatis in ipsum Summum Pontificem probris, & cõtumelijs eodem libello veniam petit. Id ipsum præstat & Mennas CP.[nus] Episcopus, libello supplici oblato, pariter professus libellum quendam in Vigilium scriptum, non esse suum.

Libr. 3. de Bell. Goth.

Theodor. Cæsariens. resipiscit.

Sic igitur, præmissa tali satisfactione, Vigilius eosdem in communionẽ accepit, redE ditaque est Ecclesiæ pax: quæ ex optato, sed ex insperato cunctis innotescens, eo iucũdior atque gratior facta est, quo magna secum bona vexit quæ dicentur. Porrò hæc omnia habentur in Vigilij Papæ constituto. de quo suo loco.

Bona hæc pacem Ecclesiæ consecuta: Gothi e Sicilia, pręter omnem spem, expulsi, belloque nauali victi, missoque in Italiam Narsete, res Gothorum in deterius labi cęptæ. Vt plane perspicuè fuerit demonstratum, pro statu rerum Ecclesiasticarũ, res Imperij a Diuinitate disponi.

Pacẽ Ecclesię plura bona cõsecuta

Respirante iam populo, & optata pace lætante, Mennas CP.[nus] Episcopus Basili-

cam

A cam Apostolorum dedicat, magna celebritate, à Iustiniano instauratam, repertis corporibus Apostolorum, Andreæ, Lucæ, & Timothei. Procop. lib. 1. de ædif. Iustin. & Niceph. [a] — a 17. ca. 26.

Hoc eodem anno moritur Mennas, fœliciter reconciliatus Ecclesię, cum sedisset annos sexdecim. sub Menna narrat Euagr. [b] grande miraculum contigisse CP.[li] de puero Iudęo, qui cum alijs pueris Christianis participarat de particulis puri, & immaculati corporis Christi Dei, (nam quot superfuissent, dabantur huiusmodi pueru lis absumendæ) & a patre vitriario, in rei odium, in fornacem coniecto, & post tres dies a matre uiuo reperto, quem cum matre Iustinianus baptizandum curauit, patrẽ vero obstinatum in perfidia cruci suffigendum. — b 4. c. 35.

QVINTA SYNODVS AVRELIANENSIS celebratur anno Childeberti Regis Francorum 38. occasione trium capitulorum, cuius Canone primo (de tribus, & viginti in ea statutis) damnantur hæreses Nestorij & Eutychetis. Pręfuit, & primo loco subscriptus habetur S. Sacerdos Episcopus Lugdunensis, cuius anniuersaria cõmemoratio celebratur prid. Idus Sept. Interfuit eidem Aurelianus Arelatẽsis, de quo supra. Item Agricola Episcopus Cabilonensis, cuius natalis dies est 16. kalen. Apr. Interfuit inter alios, sanctitate celebres, etiã Tetricus Lingonensis, de quo mira hæc narrat Greg. Tur. [c] dũ mortẽ Pappuli successoris scribit. *Anno octauo*, inquit, *Episcopatus sui, dum diœceses & villas Ecclesiæ circumiret, quadam nocte dormienti illi apparuit B. Tetricus vultu minaci. Cui ita: Quid tu*, inquit, *hic, Pappule? ut quid sedem meam polluis? Vt quid Ecclesiam peruadis? Vt quid oues mihi creditas dispergis? cede loco, relinque sedem, abscede longius a regione. Et hæc dicẽs, Virgam quam habebat in* C *manu, pectori eius, cum ictu valido, impulit. In quo ille euigilans, dũ cogitat quid hoc esset, fixe in loco illo defigitur, ac dolore maximo cruciatur, abhorret cibum potumque, & mortem iam sibi proximam prestolatur. Quid plura? tertia die cum sanguinem ore proijceret, expirauit.* — Insignes sãctitate epi eius ætatis. c hist. Fr. li. 5. c. 5. Grãde miraculum.

Ornauit etiam tantam Patrum Coronam S. Eleutherius Antisiodori episcopus, & ipse inter sanctos adnumeratus 16. Augusti. item S. Firminus Viennensis, S. Gallus Aruernensis, Isichius Viennens. Lauto Constantiensis: Nicetius Treuerensis: Prætextatus Rhotomagens. atque Quintianus Rutenensis, quos omnes colit Ecclesia, sacris tabulis ascriptos, omnes uero fuere num. 50.

Theodebertus Rex inuadens Italiam, moritur, filio Theodebaldo Regni successore relicto, & paterni instituti prosecutore. Procopius.

D Franci Parthenium, cui regni a Theodoberto cura commissa erat, ob tributa imposita, odio habentes, persequuntur, & Arca, in Ecclesia inclusum, extrahunt, & omni contumelia affectum lapidibus obruunt. Ex Greg. Turon. [d] — d 3. hist. ca. 36.

Christi Annus 553. *Vigilij Pap.* 14. *Iustin. Imp.* 27. *Theias Rex* } *Post Cons. Basilij* 12.

EVtychius Monachus, ab Amaseno Episcopo, morbo detento CP.[lim] ad Synodum, suo nomine, missus, cum Imperatori ex disputationibus aduersus tria capitula innotuisset, & probatus esset, ex visione quadam ipsi ostensa Principis Apostolorum indicantis Eutychium, dicentisque, Fac vt hic sit Episcopus, omnibus appro- E bantibus, ordinatur Episcopus CP.[nus] cuius diuinam quandam visionem, qua designabatur futurus Episcopus, Eustachius, qui res ab eo gestas prosecutus est, narrat. In cuius consecrationis descriptione, quod ait, Ouis errantis typum, super humeros tollit, quid significet, Isidorus Pelusiota [e] de hac re interrogatus, respõdit. Pallium illud, quod decoris gratia super omnia indumenta superinducitur Sacerdoti, significare deperditam ouem illam, quam pastor ille Euangelicus super humeros imponit suos. — Apud Sur. 8. Apr. Palliũ epo-rum qd significet. e ep. 136. lib. 1.

Eutychius simulac est initiatus, fidei suę professionem, more maiorum, Vigilio Roman. Pont. obtulit, extat in Quinta Synodo coll. 1. & inter epist. Vigil. Tom. 1.

epist.

epist. Roman. Pont. ut & responsio Vigilij quæ est epist. 8. A

Apollinaris item Alexandrinus episcopus, qui eiecto Zoilo, illegitime intrusus fuerat, post eodem mortuo, legitime electus, fidei Catholicæ professionem edidit Vigilio, atque ab eo in communionem est receptus: sic itaque animis iunctis, restitutoque in pristinam dignitatem atque honorem ipso Romano Pont. indicta est Oecumenica Synodus, diu a Vigilio expetita, ad mensem Maium.

Oecume. Conc. a Pa. a indict.

Agnosce iam sancita in ecclesia pace, quanta mox Imp. Rom. bona prouenerint. Gothorum classis Orientem infestans redire cogitur, cum ignominia. Tarentum a Gothis captum, recuperatur. Narses cum exercitu, præter opinionem obstructis, & obseruatis itineribus a Francis, & Gothis, Rauennam peruenit incolumis; ac tandem Rubiconem fluuium, ab hostibus custoditum, occiso Gothorum Duce, transiens, in Tuscia occurrentem cum ingenti exercitu Totilam, collatis signis, profligat, & occidit; ac cum alijs nobilissimis Italiæ ciuitatibus, tum Roma breui tempore potitus, cuius claues mittit CP.lim, factumque est, vt diuini compensata lance Iudicij, posteaquã Imperator cum suis Orientalibus obsequentem se prębuit Rom. Pont. ipse vrbe potiretur, eiusque claues acciperet, cum Petri claues in Vigilio recognouit. Adde vero, & Theiam Gothorum fortissimum electum in Regem, & res Gothorum reparare satagentem, cum impressionem Romanorum militum diu fortiter sustinuisset, & ipsum occidi. hęc latius Procop. hactenus suam historiam Gothicam prosecutus, qui belli fuit 18. B

Sancita in ecclesia pace Imp. efflorescit. Totilas exitur cum exercitu a Narsete,

Hactenus suam hist. prosequit Procop. de bello Goth.

Sed vnde tantæ vires Narseti semiuiro? ex patrocinio in primis B. Virginis, cuius erat, vt est apud Euagr. a studiosissimus cultor, porrò & ipsum fuisse æqui amatissimũ Procopius ostendit, cum de dimissis Longobardis agit, quòd ædificia cremarent, stuprumq; feminis, & vim inferrẽt, in sacras ædes refugiẽtibus, quibus magna pecunia donatis, & deductis vsque ad fines Rom. Imper. iniunxit, vt sine iniuria pertransirent, qui delegit potius robore fortissimorum carere militum, quam Deum, eorum perperam factis, offendi. Procop. 3. de bello Goth. C

L. 4. c. 23.

Ecclesia his dissensionum fluctibus agitabatur, ad quos sedandos cogenda Synodus videbatur. Oriens, & maxime Palæstina, ob damnatum Origenem, tumultuabatur, vt est apud Euagr.[b] Eutychiani (vt est apud Leontium de sectis Act. 6. qui tunc viuebat) non communicabant ecclesiæ Catholicæ, non ob defensionem erroris, sed nolle dicebant amplecti Synodum Chalcedon. eam ob causam, quod quædam in eius Actis essent corrigenda, tribus illis capitulis compręhensa. Atque hi, hæsitantes, non Eutychiani nominabantur, quos adduci ad recipiendam Synodum Theodorus Iustiniano dolose persuaserat, si tria illa Capitula damnarentur atque hi, hæsitantes, aduersarios qui negabant damnanda capitula, quod derogabat Concilio Chalcedon. Synoditas appellabant: è conuerso Catholici, hęsitantes huiusmodi occultos Eutychianos, & Seuerianos. Ad hos vniendos Iustinianus publicauit edictum de damnatione trium capitulorum, sed nec propterea illi sunt vniti Catholicæ ecclesiæ, sed potius, ex Catholicis, defensoribus Concilij, existimantibus, ex tribus capitulis damnatis, maximam irrogatam esse eidem Concilio contumeliam, multi sese ab alijs Catholicis separarant, vt inter alios, complures Africani episcopi, sed & cum inter hęc, pars alia, nec illis, nec istis inhærens, Synodum expectandam esse diceret, quæ ambages omnes istas solueret, & quid de his agendum esset, summa auctoritate decerneret, bene consultum fuit, vt ex Vigilij Papæ sententia Synodus Oecumenica ageretur.

4 cap. 37.

Hęsitantes. Synoditæ. qui. D E

Acquieuit igitur sententiæ Vigilij tandem Imp. illud interim moliens, vt omnino in Concilio tria capitula damnarentur, conatus fautores huius sententiæ conuocare ad Synodum omissis ceteris: nam cum hoc præuidens Vigilius, instaret, ut Concilium haberetur in Occidente, in Sicilia, vel aliquo alio opportuno omnibus loco, non obtinuit, cum vero suaderet de conuocandis ex Italia, & Africa episcopis, ne se præteritos querentes nouum Schisma suscitarent, assensus est, sed ea conditione, vt exæquato numero episcoporum qui siue ex Italia, siue ex Africa conueniant, non plures essent, quam qui ab ipso Imp. ex diuersis Orientis ecclesijs CP.lim conuocarentur.

Quintæ Synodi acta corrupta, & decurtata haberi ex pluribus probatur; & plura

inserta,

A nserta, prorsus indigna Oecumenica Synodo quęque Oecumenica dici non meruit, lum Romanus Pont. per se vel suos, noluit interesse.

Quod ad actiones, (siue collationes, dixeris, seu sessiones) pertinet, duas dumtacat Nicephorus numerat, alteram aduersus tria capitula congregatam; alteram aduersus Origenis errores. Verum, quæ extāt, Quintæ Synodi Acta, octo continent Collationes, de quibus singulis breuiter agetur.

Prima collatione, qua conuenerunt, sine capite membra, nec tamen omnia membra simul, prima die Maij, cum vocatus Vigilius ad Synodum non uenisset, lectus est libellus Iustiniani Imperatoris de studio suo erga pacem ecclesiarum, pro qua tria Capitula damnanda procurarit, &c. Lectæ item litteræ professionis fidei Eutychis ad Vigilium Papam, & Vigilij ad eum: Vigilium solemni accersendum esse vocatione, quem cum vocassent viginti Metropolitani, præter tres Patriarchas, retulerunt illum causatum esse corporis ægritudinem, scriptis tamen se Synodo satisfacturum, & quid de tribus capitulis sentiret palam facturum. Coll. 1.

B

Secunda collatione ad 8. Id. Maias, cum ijdem rursum episcopi uocassent Vigiliū, retulerunt eum prætexuisse, quod non adessent Occidentales episcopi, nisi perpauci, admodum, quod cum ad Imperatorem retulissent, & ipsum suos cum episcopis, Patricios misisse, qui retulerunt Vigilium iterum inducias postulasse, quo suam sententiā scriptis depromeret. Coll. 2.

Tertia collatione ad 7. Id. Maias Synodus publice fidem Catholicam profitetur. Coll. 3.

Collatione quarta lectæ sunt horrendæ blasphemiæ Theodori Mopsuesteni, aduersus quas, magna fuit detestatione exclamatum in Synodo. Coll. 4.

C

Collatione quinta recitata sunt quæ sancti Patres aduersus Theodorum scripserant, sancita item Imperatorum aduersus eum, & quæ Hesychius presbyter Ierosolymitanus, nobilis Historicus, de eo scripserat; Sextilianus item episcopus legatus missus a Primoso Carthaginensi episcopo atque a Concilio Carthag. ex S. Augustino nonnulla attulit loca, quibus ille sæpe profitetur aliquem posse damnari post mortem: quod etiam roboratum fuit exemplis aliorum, ac præsertim Rom. Pont. qui Dioscorum Schismaticum, post mortem damnauit, atque adeo ipsius Vigilij, qui damnarat Origenem, sed hæc acta ab ipsis episcopis cum desiderentur in Synodo vtique eam haud haberi integram, sed decurtatam, atque deprauatam ab aliquo Origenista, nemo iure negarit. Vigilium seorsum, Pontificio decreto damnasse Origenem, etiam Cassiodor. testatur, Institutionum diuinarum lect. lib. 1. c. 1. Recitata item Acta Synodi Mopsuestenæ. Transitum inde ad causam Theodoreti, cuius inter alia, recitata

Coll. 5.

Aliquē pos se damnari post mortē

D est epistola in Cyrillum Alexandrinum iam defunctum, quæ quidem multis modis conuincitur esse supposita, & conficta, vt inde satis colligatur Acta huius Synodi nō esse germana, sed deprauata. Desideratur autem in ijsdem publicis actis Synodalibus Vigilij Papæ libellus oblatus Synodo, quem ipse constitutum appellat, quod idem est, ac Decretum, quia ipse est, quem de sua sententia, ab Imperatore interpellatus; idem Vigilius pollicitus fuit se missurum, suo tempore, ad ipsum Imperarorem, atq; ad Synodum, vt & ingenue præstitit, quem elaborauit, vt vniuerso orbi Catholico notum fieret, & vt omnia quæ a sanctis Patribus in Chalcedon. Synodo definita essent firma consisterent, nec vlla, quouis prætextu, possent calumnia labefactari. Restituit hic illud constitutum in suum locum, Annalium Auctor, ex Vaticana bibliotheca depromptum, nunquam ante hac impressum.

Vigilij Decretū Imp. & Synodo oblatum.

E

In qua quidem scriptione, in primis videtur fuisse consilium Vigilij Papæ, ne scilicet tria illa, pro Chalcedon. Concilio defendens capitula, in suspicionem vel leuem ab aduersarijs adduci posset, defensionis errorum Nestorij, ob indemnatum Theodorum Mopsuestenum, primum omnium incubuit in damnationem omnium illorum errorum, qui in eius scriptis dicebantur inuenti, ne redargui posset ab aduersarijs, fauisse Theodoro, si eum anathemate damnare detrectaret, ita vt promptus fuerit in damnandis erroribus, in damnandis autem auctoribus, quos scisset in Catholica communione defunctos, minime præpropere agendum putarit. Est autem in hoc constituto certa narratio multorum, quæ in ea causā contigerunt. Præmissis igitur in eo fi-

dei

dei Catholicæ professionibus: & sexaginta capitibus errorum Theodori Mopsueste- A
ni damnatis, accedit ad tria capitula eaque uariè & multipliciter ostendit, & definit
non esse damnanda, & postquam ex B. Leonis Epistolis & Simplicij, ostendit quam
firma, & stabilia, & immutabilia haberi debeant quatuor Synodorum decreta, & de
finitiones, sic concludit. *His igitur a nobis, cum omni undique cautela atque diligen-*
tia, propter seruandam inuiolabilem reuerentiam prædictarum Synodorum, & earun-
dem venerabilia constituta, dispositis, memores scriptum esse, terminos Patrum nostro
rum nos transcendere non debere: statuimus & decernimus nulli ad ordines & digni-
tates Ecclesiasticas pertinenti licere quidquam contrarium his quæ præsenti asseri-
mus, vel statuimus constituto, de sæpe dictis tribus Capitulis, aut conscribere, uel profer-
re, aut componere, vel docere, aut aliquam, post præsentem definitionem, mouere ulte-
rius quæstionem. Si quid uero de ijsdem Trib. cap. contra hæc, quæ hic asserimus uel B
statuimus, nomine cuiuscunque ad ordines, & dignitates Ecclesiasticas pertinentis fa-
ctum atque conscriptum est, vel fuerit, & a quolibet, ubicunque repertum; hoc modis
omnibus ex auctoritate Sedis Apostolicæ, cui, per gratiam Dei, præsidemus, refuta-
mus, subscriptiones, ipsius Vigilij, decem & septem Episcoporum, ferè Italicorum, &
duorum Diaconorum Romanæ Ecclesiæ. Datum prid. Id. Maij imperante D. N. Iu-
stiniano perpetuo A. ann. 27. post Cos. Basilij V. C. anno 12. in CP.tna Ciuitate. Porrò
eiusmodi Vigilij decretum ante conscriptum, ad Imp. primum datum, ab eodem ad
Synodum missum esse, ex sequenti collatione sexta Synodi Quintæ, possumus intel-
ligere, in qua, allata ab ipso Vigilio, pro defensione Ibæ Epistolæ, nempè interlocu-
tiones Episcoporum in Concilio Chalcedon. confutantur.

Coll. 6. Collatio Sexta ponitur celebrata 14. Kal. Iun. in qua de Epistola Ibæ, vno de tri- C
bus capitulis, disputatum est, quæ collata fidei professioni petitæ ex Concilio Chal-
cedon. in multis comprobata est hæretica, ob idque ab omnibus condemnata, nec ta
men hæc contradicunt Actis Synodi Chalcedon. in quibus interlocutione Aposto-
licæ Sedis Legatorum & aliorum disertis verbis dictum est, ea lecta epistola, Ibam
auctorem eius probari esse Catholicum; nimirum quia in fine eius habetur Episto-
læ eius auctorem Ibam pacem in Ecclesia initam esse testari, seque ostendere ex eo læ-
tari, pacique consentire, dum de restituta concordia gratias agit: cumque ea conditio
ne transactio illa facta fuerit, vt Nestorius atque eius pariter condemnarentur erro-
res, Synodusque Ephesina prior, & in ea decreta reciperentur: plane ex necessaria
prouenіebat assumptione, vt & (quod Catholici esset hominis) Ibas Nestorium con-
demnarit, Synodumque Ephesinam professus sit. Et hoc plane fuit, quod interlocu-
Synodo tus est Eunomius Episcopus, ipsam Epistolam in principio apparere hæreticam, in D
Chalced. fine vero inuentam esse Catholicam. Non prætermittenda hic fraus illorum Græ-
fraudulen- corum, qui addiderunt verba illa, (de quibus sub Hormisda sæpius fuit altercatum)
ter additũ. Concilio Chalcedon. Vnum de Sancta Trinitate, qui, dum confertur Epistola Ibæ
cum Concilij Chalced. professione, hæc recitant Synodi verba; Chalced. Sancta Sy-
nodus in definitione quam de fide fecit, Prædicat Deum verbum incarnatum homi-
nem factum esse, addideruntque Synodi verbis, hæc. QVI EST DOMINVS
NOSTER IESVS CHRISTVS, VNVS DE SANCTA TRINITATE, quod sub
Hormisda non obtinuerant; quod absque additamento Synodus recte consisteret
de qua controuersia suo loco dictum est.

Coll. 7. Collatio Septima, ad 7. Kal. Iun. vbi suggestione Imperatoris lecta sunt singula
quæ Vigilius ad diuersos scripsisset de tribus capitulis, vt posset ipsum arguere præ- E
uaricationis, quasi antea 3. cap. damnasset, quæ postea defendisset. Ad postremum
recitantur Acta Antiochena, de Nestorianis vindicantibus sibi Theodoretũ, vt suũ,
eiusque imaginem super currum, cum triumpho, ducentibus.

Coll. vlt. Vltima demum collatio habita legitur 4. Non. Iunij in qua recitata est sententia
contra Theodorum Mopsuestenum, Ibæ Epistolam, & Theodoreti scripta, aduersus
Cyrillum & ad finem positi 12. Anathematismi contra Nestorij, & Eutychetis hære-
ses & aduersus 3. capit. quæ omnia, secuta est subscriptio Episcoporum 165. De Vi-
gilio Papa aliqua proloquuntur in sententia, quod licet tam solemniter inter voca-

A tus ad Synodum venire recusauerit, propterea se permotos ad ea definienda de tribus capitulis. Quod vero scirent nullam tàm numerosam Synodum esse, quæ infringere posset Rom.Pont. decreta, silentio potius voluerunt omittere eius constitutum & Decretum, quam contrarijs niti viribus. Vt igitur exhibent Acta, tantum abest vt Oecumenica Synodus in Spiritu Sancto legitimè congregata dici possit, ut nec priuatæ Synodi mereatur nomen, ut quæ resistente Romano Pontifice fuerit congregata, & contra ipsius Decreta, sententiam tulerit. At quomodo eadem post Oecumenicæ obtinuerit nomen, post dicetur. V.Syno.absente Pont. illegitima.

An uero propterea Eutychiani, qui hæsitantes dicebantur, propter quos indictũ fuit Concilium & damnata tria illa capitula; Synodum Chalcedon. receperunt? nequaquam, ut hinc posteris relictum sit exemplum, nihil contra fas hæreticis concedendum, sub spe uel specie conuersionis illorum. Legatur Leontius de Sectis Act. 6. & 7. qui citatur a Damasceno lib. 3. de fide Orthodoxa cap. 11. At non hæretici tantum non sunt conuersi, sed & Catholici Schismate sunt diuisi: & Iustinianus qui semper Christianissimus videri voluit persecutionem non leuem in eos, qui damnationem capitulorum non reciperent, excitauit, exilijs eos afficiens. Liberat. Breu. cap. vltimo Isidor. de vir. Ill. c. 18. & 25. Immunes a persecutione illi tantum fuere qui sub eius Imperio non essent, vt Venetæ, eique adiacentium regionum Episcopi, qui sub Francis agentes, contra Quintam Synodum Aquileiæ Concilium congregauerunt, cuius meminit Beda. Vigilium ipsum quoque Papam cum his, qui cum ipso erant, exilio deportatum, habet Anastasius. demum vero rogatum Narsetis ab exilio omnes pariter reuocatos. B Nihil contra fas hęreticis indulgẽdum, ob spem conuersionis illorum.

C Porrò si in exilium actus est Vigilius; quomodo consensit damnationi de tribus capitulis affirmant illud quidẽ nonnulli de Græcis, quod scirent absque eius assensu cuncta irrita cassaque ipso iure esse. Euagrius [a] Niceph. [b] Eustathius in uita Euthychij, Cedrenus, Zonaras atque Photius, de septem Synod. apud Euthymium, in Panoplia, [c] sed non est uerisimile nec pendente Synodo, nec statim vt absoluta est, assensisse, tum ex his quæ habentur de exilio, tùm quia litteræ illæ ipsius, quibus præbuisse assensum affirmant, fuissent summo studio & industria Actis intextæ, & per omnes Orientis & Occidentis Ecclesias euulgatæ, non secus ac epistola Leonis Papæ, quod ex illis ualidarentur quæ a Synodo sancita, ipso contradicente, essent inualida quæ tamen nusquam apparent. Vnde ergo illi nomen, & auctoritas Oecumenicę Synodi? ab assensu procul dubio, & approbatione ipsius Vigilij, uel Pelagij eius successoris, & aliorum Romanorum Pontif. De approbatione uero ipsius Quintę Synodi S.Gregor. [d] ad Io.CP. num Episcopum hæc habet. QVINTVM QVOQVE CONCILIVM PARITER VENEROR. &c. Non uerò in pari ueneratione habita est hæc Synodus, ut aliæ quatuor, quia in illis præcipua fidei Christianæ stabilita sunt dogmata; in hac uero non de fide actum est, sed de personis. Hinc S. Gregorius ad Constantium Episcopum Mediolanensem. [e] *Nunc ita facimus*, inquit, *sicut nobis placuit, vt quatuor Synodos solummodo laudaremus. De illa autem Synodo, quæ in CP.* [h] *post modum facta est, quæ a multis Quinta nominatur: scire uos volo, quia nihil contra quatuor sanctissimas Synodos constituerit, vel senserit; quippe quia in ea de personis tantummodo, non autem de fide aliquid gestum est, & de his personis, de quibus in Chalced. Concilio nihil continetur, sed post expressas Synodos seu Canones facta contentio, & extrema actio de personis uentilata est.* Quæ appendix potius uideretur ad ipsam Synodum. Idem S.Gregorius sæpius illud repetit, per Quintam Synodum, nihil derogatum, Synodo Chalced. nihil infirmatum nihil imminutum, ad Theodolindam [f] ab Sabinum [g] ad Secundinum. [h] Idem scribens ad Hibernos Episcopos, mittit ad illos librum Pelagij decessoris sui, pro Quinta Synodo [i] quem librum, nomine Epistolæ, Paulus Diac. 3. de gest. Longob. cap. 10. dicit fuisse conscriptũ ab ipso Gregorio, cum esset Diaconus. Nec Gregor. tantum cum prædecessoribus, sed & successores omnes Quintam Synodum recepisse & confirmasse noscuntur, ut Leo secundus ad Costantium Imperatorem, cuius Epistola in 6. Synodo recitatur: & Hadrianus in epist. ad Nectarium. Itemque in alijs Oecumenicis Synodis postea celebratis

a 4. c. 37.
b 17. c. 27. & 28.
c p. 2. tit. 24.
D d lib. 1. ep. 24.
e lib. 3. ep. 37.
E f 3. lib. ep. 4
g 2. ep. 10. ind. 11.
h lib. 7. ep. 53. ind. 10.
i lib. 3. ep. 36.

eadem quinta Synod. Oecumenica cognita est atque probata. Quo ad hæc autem tempora pertinet, occasione Vigilij Constituti, complures Catholici Episcopi Quintam Synodum minimè receperunt, ut Africani, Itali, Prouinciæ Venetę, atque Ligurię, Epirotici, Illyrici & illis finitimi, & se ab alijs diuiserunt, quod malum progressum fuit usque ad Hibernos. A

In hac tam graui conflictatione de tribus Capitulis, illud semper habendum prę oculis, utramque partem pugnasse pro Concilio Chalcedon. illique prospectum maxime uoluisse, & quę fidei essent salua, & intacta permanere, quo posito fundaméto, si nouis emergentibus causis, & periculis Schismatis, nunc ex una parte nunc ex alia, Vigilius sententiam sępè mutarit, haud est arguendus leuitatis, &, si quę, per constitutum damnarat, ad uniendum Ecclesię Romanę Orientem, Schismatę diuisum, rursum probaret, atque ita reciperet Quintam Synodum: atque eadem ratione Pelagius successor eandem Synodum probandam putauit. Sed longe pręstitisset controuersiā nunquam motam fuisse, quę tantum discidiorum induxit in Ecclesiam, quod totum, ac tantum malum debetur Iustiniano, dum sibi, quę Episcoporum sunt, arrogantius arrogat, & ab adulatoribus sinit se decipi, proponentibus, ea trium capitulorum damnatione, adunari totam Ecclesiam in vnum, quod nullus antea, cum multi tentassent, perfecisset. B

Plura desunt V. Synodo. Plura deesse Quintæ Synodo perspicuum est. Constat enim plurium testificatione in eadem Synodo damnatos esse origenem Didymum, & Euagrium, vna cum ipsorum erroribus, scriptosque aduersus eos decem Anathematismos, quos Nicephor.[a] recitat, Cedrenus quoque affert ex epistola Iustiniani ad Synodum data, de erroribus Origenis, & alia plura, quæ desiderantur, vt & longum illud Edictum ad Mennam, in quo plures Origenis errores confutantur, de quo superius; quod insertum ipsum quoque in ea fuisse credibile est. Nec vero mirum aut voluisse aut potuisse hæc ad libitum præstare, qui Synodo præsidebant, aut magna eius pars erant, Origenistæ, & Theodorus in primis Cęsariensis, ob hanc ipsam eius damnationem, omnium harum turbarum auctor. Desunt & acta illa quibus Ecclesia Ierosolymitana erecta est in Patriarchatum, de quibus habetur in bello sacro a Gulielmo Tyrio.[b] Et tunc primum Cæsariensis Ecclesia, hactenus Metropolis totius Palęstinæ, subiecta est Ierosolymit. Ecclesiæ obtinuerat id quidem & Iuuenalis Ierosolymit. Episcopus in Concilio Chalced. Sed Leo Papa se opposuit, nec ratum vllo modo habere voluit. quam quidem Cæsariensem Ciuitatem Iustinianus voluit ex altera parte nobilitare, constituens eam Proconsularem, vt iam antea fuerat. C

a 17. c. 27.

b lib. 14. c. 12.

Const. 103 de Procōs. Palęst. D

Aliena addita v. Syn. Rursum aliena addita quintæ Synodo a Monothelitis, detectum est a Legatis Apostolicis in 14. Act. Sextæ Synodi, in qua dictum est anathema in eos, qui quoquomodo Quintam Synodum corruperunt.

Terræmotus ingens CP. p dies 40. Anno 27. Imper. Iustiniani factus est terribilis tęrremotus CP.[h] & per alias vrbes, qui tenuit dies 40. & paulatim homines compuncti sunt, Litaniam agentes, & frequentantes, atque in Ecclesias commeantes. Cumque multa misericordia Dei facta fuisset, homines ad peiora delapsi sunt. Fit autem memoria huius terræmotus per singulos annos in campo Litaniam populo agente. Inter alias ciuitates solo æquatas, ponitur Beytus in Phœnicia, contremuisseque etiam Alexandriam Aegypti (quod magno miraculo factum est) terręmotibus minimè soli natura subiectam. Præsagium hoc fuit horrendæ illius Ecclesiarum concussionis, quæ per tot annos durauit, Catholicis ipsis inter se collidentibus, & qui adhærebant Synodo de trium capitulorum damnatione præualuerunt in Oriente; qui vero, Constituto Vigilij, pro eorūdem defensione in Occidente. hi autem, congregatis diuersis Concilijs, quę CP.[l] acta sunt damnauere, memores ea tantum de Synodis in Ecclesia esse recepta, quæ Apostolicæ Sedis Antistites suo calculo comprobassent, & hactenus quidem dū quæ caput Ecclesiæ Vigilius improbabat, & ipsi improbauere, digni laude fuerunt; post vero Vigilio probante Synodum, & succedentibus deinceps Rom. Pont. item probantibus, ob bonum pacis, salua fide & Concilij Chalcedon. integritate ipsi persistē E

Miscella Iust. itē Agath. lib. 2.

tes

A tes durius,improbando,& damnando,improbe egere,& turpi Schismate se a visibili Ecclesiæ capite seiunxere.

Eo tempore CP.li diues quidam cum ęgrotaret, mortemque timeret, triginta libras argenti in pauperes erogauit: restitutus autem, pręter spem suam, bonę ualetudini, fraude Diaboli eo inductus est, vt facti ipsum pęniteret, hoc que fideli cuidam suo amico aperiret. Monet ille hominem ne huic malę assentiatur cogitationi, Deúque irritet, qui propter istam largitatem miseratus, sanitatem donarit, alioqui fore, vt subita morte, non dum mutato facto, pereat. Cum non moueretur ille, sed magis magisque irritaretur, amicus: Quando, inquit, salutare consilium non admittis aliud tibi subijciam, poscenti: uere misericors ille, agedum ait, ad templum vade, & non te sed me in pauperes elargitum pecuniā istam dicito: ipse statim triginta libras reddam. Consentiens infelix ille, ad templum abijt, ita vt alter pręceperat, locutus est, & aurum recepit. Vnde egrediens, ad ipsam templi portam mortuus concidit. Clericis de rei nouitate stupendibus, omnibusque alijs, qui forte aderant, iubentibus alterum pecuniam recipere suam: ille non obtemperauit, sed inter ęgenos omnem diuisit, quod diceret Deum non pati sannas. Promissa enim Deo, non tantum pecuniā, sed verba voluntatemque obligant. Et quidquid homo Deo pollicitus fuerit, id pręstare opus habet, Virgo Virginitatem, continens continentiam &c. Cedrenus sub huius anni periodo. Deus promissa exigit.

B

Chrotildis Regina plena dierum bonisque operibus prędita, apud Vrbem Turonicam obijt, tempore Iniuriosi Episcopi quę Parisios magno cum psallentium pręconio deportata, in sacrario Basilicę S. Petri, ad Latus Clodouei Regis sepulta est, à filijs suis Childeberto atque Clothario Regibus, nam Basilicam ipsa construxerat, in qua & Genouefa beatissima est sepulta. Greg. Turon. [a] Sigeb. in Chron. & alij, eius memoriam celebrat quotannis Ecclesia 3. Iulij Martyrol. Crotildis Reg. obit. a hist. 4. c. 1. & 10. c. 31.

C

Christi Ann.	*Vigilij Pap.*	*Iustiniani Imp.*	*Post Conf. Basilij*
554.	15.	28.	13.

CLerus Romanus, vna cum Narsete Duce, rogat Imperatorem vt Vigilium, & qui de Clero cum eo in exilium deportati erant, restituantur, & impetrat, vt ait Anastasius; & tunc accidisse putandum est, vt Vigilius Papa ad tollendum schisma obortum, occasione trium capitulorum, abrogato, quod pro illis ediderat, constituto, Quintam Synodum Apostolica auctoritate receperit, & probarit, œcumenicamque dixerit: cuius postremam sententiam, cum posteri omnes Romani Pontifices sint secuti, vniuersa Dei ecclesia, paucis exceptis schismaticis (in quibus liberatus Diaconus Diaconus Carthagin. in Breuiario, vt colligitur ex fine, c. 22. & Facundus, & alij) eādem Synodum, vt œcumenicam semper nouit, & prædicauit, cuius exemplaria in Roman. Ecclesiæ Archiuis authentica collocata, misisse ad Theodelindam & filium eius Adulouualdum, extremo tempore sui Pontificatus, scribit S. Gregor. Epistola 2. lib. 12. quæ tamen incorrupta non esse conseruata, quæ modo extant satis probant. Vigilius liber dimissus ad suam redire Ecclesiam, impetrat ab Imperatore promulgari sanctionem toti Italiæ profuturam, quæ extat capitibus 27. distincta [b]. *Pro petitione Vigilij Venerabilis antiquioris Romæ episcopi quædam disponenda causimus ad utilitatem omnium pertinentia qui per occidētis partes habitare nascuntur.* b Nouell. Iulian. edit. in fine.

D

E

Cosrhoes Rex Persarum in Colchorum regione, Iustiniano mouēs bellum, eius exercitum turpiter profligat. [c] Agathias. c Agath. lib. 2.

Pertæsi celebres quidam Gentiles Philosophi Christianam Religionem, & eam colentium mores, ad Persas, quos acceperant esse modestiores, proficiscuntur, apud eos habitaturi: uerum falsa decepti fama; vbi Persarum fędissimos inuenerunt mores, mox redire ad pristinos lares, & cum Christianis reliquum uitæ tempus degere censuerunt. Inter redeundum inhumatum cadauer recens mortui hominis inuentū, ex hūmanitate sepeliunt. quorum uni in somnis apparet quidam iubendo monendo- Christi Religio omnibus sāctior.

que huiusmodi inclamans. *Noli inhumatum humare, permitte canibus lacerandum. Terra uniuersorum mater matris corruptorem hominem non suscipit.* (hæc idcirco, q͂d Persis in more esset, filios cum matribus commisceri) qui expergefacti, cadauer refossum inueniunt. hæc idem Agath. ibidem. A

Christi Ann.	*Vigilij Pap.*	*Iustiniani Imp.*	*Post Consul.*
555.	16.	29.	*Basilij* 14.

VIgilius Papa in Italiam veniens, Syracusis in Sicilia, ex calculo, moritur, corpus delatum Romam ad S. Marcellum sepelitur, uia salaria. ex Anastasio.

In eius Pontificatu permisit Deus Apostolicam sedem adeo fluctuare, & in tantum discrimen adduci, ut ab omnibus intelligeretur non humanis, sed diuinis illam fulciri præsidijs. eiusdem quoque Vigilij suam nam ambitionem, & Principibus placendi studium Deus egregie vltus est, per eos ipsos, quibus gratificari studuit, misere exagitatus & vexatus, sic ut nullus alius magis a Christiano Imperatore; & nihilominus Apostolicæ Sedis auctoritas, quo magis in eo fuit contempta, eo amplius in eodem fuit illustrata. B

Iustiniana prima Iustiniani patria in Metropolitanam sedē erigitur.

Quod Iustinianus ab Agapeto, & Siluerio impetrare non potuit, ut prima Iustiniana, natale solum, a se mirifice illustrata, non episcopatus solum, sed Metropolitanæ Sedis augeretur dignitate, id a Vigilio extorsit. Id quidem a Vigilio Papa decretum, vt eius Episcopus pallio ornaretur, vicemque gereret Apostolicę Sedis, idem Iustinianus in Constitutione Nouella 131. c. 3. profitetur.

Sanctissimus Vigilius Papa, inquit Hadrianus Papa ep. ad Carolum M. in Lateranensi Patriachio basilicam faciens pulcherrimis eam decorauit picturis, tàm in historijs, quam in sacris imaginibus. C

Reges petunt a Papa immunitates Monasterijs. a lib. 7. ep. 115.

Idem Arelatensi Monasterio, quod Childebertus Rex Francorum erexit, & petijt ab eo Sedis Apostolica immunitatibus communiri per litteras Apostolicas ad Aurelianum Episcopum datas, piuilegia concessit, vt asserit B. Greg.ª ad Vigil. Episcopū Arelat. Hęc, quod non haberent certum locum, ad finem eius sunt relata. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembrem presbyt. 46. Diac. 16. Episcopos per diuersa loca 81. cessauit episcopatus eius menses tres, & dies quinque.

Subrogatus est in locum Vigilij, Pelagius Archidiaconus, fauente illi Iustiniano, qui quantumuis Vigilij constituto subscripsisset, pro tribus capit. tamen postremam eius sententiam, probantem, Quintam Synodum secutus est, cum probe nosset nullum præiudicium per id generari Catholicæ fidei, & alioqui pacem sanciri. De eo mirum, quod narrat Anastasius, *cum non essent, inquit, Episcopi, qui eum ordinarent, inuentos duos, Ioannem de Perusio, & Bonum de Ferentino, & Andream Presbyterum de Ostia, & ordinauerunt eum Pontificem.* Cum autem suspectus esset de morte Vigilij, ob idque plerique se ab eius communione subtraherent, per Euangelium & crucem se purgauit, & satisfactio accepta est a populo; statuit statim ut ab Ostiario ad vltimum ordinem nullus per aurum neque per alias promissiones proficeret, quod est Simoniacum. Ex Anastas. D

Sancit c. Simoniam.

Alemanni & Franci, militantes sub Theodibaldo, inuadunt Italiam, septuaginta duo millia electorum militum, ducibus Germanis duobus Alemannis Leuthare, & Bucellino, (quem Bultinum Agathias uocat) qui progressi in Campaniam, Lucanos, & Brutios, omnesque interiacentes regiones populantur. Franci, Duce Bucellino, utpote fidei cultores, & non secus ac Romani sacrificantes (inquit Agathias,) erga sacra, pietate & reuerentia utebantur de quibus tamen Sanctus Gregorius scribit, *Eodem vero tempore in Campania partibus Buccellinus cum Francis uenit, qui ad famam, quod S. Libertinus multas pecunias possideret, inuaserint Monasterium eius, Libertinum inclamantes, in quem impingentes, uidere non poterant, sique sua cacitate frustati a Monasterio sunt uacui egressi.* E

Alemāni, & Frāci vastātes Italiā ꝓfligantur, & uarie intereunt. Dialog. lib. 1. cap. 2.

Alemanni uerò sine delectu sacra, & profana miscentes omnia diripiebant, & con

tamina-

A taminabant, qui onusti spolijs domum repetentes circa Venetiæ loca ad Cenedam vrbem, omnes, alij alijs morbis interiere, Duce ipso in furorem verso, suasque ipsius carnes lacerante.

Bucellinus verò cum Narsete confligens ad internecionem cum suis cæsus est, sic ut quinque tantum, de tanto numero superfuerint, quod tribuit Agathias iniustitiæ quod alienas terras inuaderent, & pro Arianis contra Catholicos pugnarent. hæc latius Agathias. [a] a lib. 2.

Interim male pugnatum cum Persis, fugatis a tribus eorum millibus quinquaginta millibus Romanorum, vlciscente Deo (vt ab omnibus iactabatur) innocentem sanguinem Regis Colchorũ, Christiani maxime pij a Romani exercitus Ducibus, fraude necati, Agathias. Rom. male pugnant cũ Persis.

B Theodibaldus, dum a suis pugnatur in Italia, moritur adolescens ac penè puer (inquit Agath.) Greg. tamen Turon. [b] vxorem ait duxisse, annoque regni septimo decessisse. Hæreditas ad consanguineos deuoluta, Childebertum, & Clotharium, & cum hæreditate oborta est discordia. *Regnum* (inquit Gregorius) *Clotharius accepit, copulans Vuldotradam uxorem eius strato suo, sed increpitus a Sacerdotibus, reliquit eam dans ei Garinaldum Ducem, &c.* b 4. cap. 9.

Vigebat quidem Gallicanorum Episcoporum Sacerdotalis vigor his temporibus in incestuosos, contra quos plures extant Canones Conciliorum, per hæc tempora habitorum. Sane quidem & aliud id genus crimen eiusdem Clotharij idem Greg. [c] refert, nimirum duas sibi in matrimonium coniunxisse sorores, ex quibus septem suscepit filios. c lib. 4. c. 3.

C *Anno 29. Imperij Iustiniani seditionem concitauerunt Iudæi & Samaritæ Cæsareæ Palæstinæ, & facti quasi in ordine Prasino, & Veneto, irruerunt in Christianos eiusdem ciuitatis, & multos interfecerunt. & Ecclesias conbusserunt, & Stephanum ipsius ciuitatis Præfectum, in Prætorio peremerunt, & substantiam eius diripuerunt. Vxor uerò illius fugiens in Vrbem, adijt Imperatorem. Qui iussit Adamantio magistro militum descendere in Palæstinam, & occisionem exquirere Stephani. Qui ueniens, eorum, quos reperit, alios suspendit, alios decollauit, alios uero debilitauit, & publicauit, & factus est timor magnus in omnibus partibus Orientis.* Auctor Miscellæ. Iudæi, & Samaritæ Cæsareæ trucidãtes Christianos, ab Imp. uarie puniuntur.

Christi Ann. 556. *Pelagij Pap.* 2. *Iustiniani Imp.* 30. *Post Consul. Basilij* 15.

D DEbellatis Francis, Alemannis sic consumptis, & Gothis in deditionem acceptis, a bellis tandem Italia quieuit: cum tamen viguerit bellum Ecclesiasticum ex comprobatione V. Synodi factæ a Vigilio, & post a Pelagio, ad retinẽdam Orientalem Ecclesiam vnitam cum Occidentali, plerisque Occidentalibus Episcopis resilientibus a communione Romani Pont. & Catholicis ipsis, qui nunquam defecerũt, nec Synodum V. damnarunt, eam silẽtio prætereũtibus, & sufficere putãtibus quatuor profiteri Oecumenicas Synodos, in his quæ spectãt ad Catholicam fidem, cum in quinta constet actum esse de personis. sic Cassiodorus fecisse cognoscitur [d] & aliquando etiã S. Gregorius Papa. [e] d li. 1. Inst. diu. lect. ca. 11. & 17.

E Pelagius impigre laborat pro Quinta Synodo, & pro tollendo schismate, reuocandis ad Ecclesiæ vnitatem Italiæ Episcopis, maximè Venetiæ, Istriæ, atq; Liguriæ, quæ hactenus Francis subditæ fuerunt, impellens Narsetem pluribus litteris ad eos vi & potestate comprimendos, quod fieri legitime posse & debere, varie probat. At Episcopi quidem fere in schismate perdurabant, populi vero communionem cum Romano Pontifice retinebant, Episcopos auersantes. Pelagij Epistolæ ad Narsetem plures extant [f] de duobus tamen præcipuis, Paulino Pseudeepiscopo Aquileiensi & alio Mediolanensi Episcopo laborat, quos instat ab eo, ad Principem, sub diligenti custodia, mitti. e 3. ep. ep. 33. & 37. Pelagi⁹ Papa impellit Narsetẽ ad cogendos epos ad vnitatẽ cum ecclesia Rom. f 2. 3. 4. 5.

Quæ verò gesta sint per Narsetem Pelagij impulsionibus, ex scriptorum inopia la-

A

tent; & profectum tamen aliquid per eum, vt videlicet nonnulli Italiç Episcopi, veluti membra capiti subderentur, Aquileiense tamen Episcopo, & aliquot ipsi inhęrentibus obstinatissimis permanentibus, adeo vt Ecclesia illa vsque ad Sergij tempora in schismate diuisa permanserit, ad centum fermè annorum spatium, licèt omnes successores Pelagij in eo nauiter laborauerint, ut eam cum alijs, ad Catholicam vnitatem reducerent. Hoc eodem anno idem Pelagius susceptis Legatis a Childeberto Francorum Rege, & Sapaudo, siue Sabaudio Episcopo Arelat. ad eosdem rescripsit. in primis ad eundem Episcopum litteras dedit, quibus eidem suas delegauit uices, & impertitus est pallium. Scripsit alias ad eundem post illas, 19. kalen. Iun. mittens reliquias a Rege postulatas, non per Legatos, *sed necesse habuimus*, inquit *hominem bonū Subdiaconum de Clero nostro dirigere, qui eas, vsque ad fraternitatem vestram cum reuerentia deportaret*. aliæ litteræ eiusdem ad eosdem extant, omnino legendæ, ad cognitionem illorum temporum. B

Extant etiam eiusdem Pelagij litterę ad episcopos Tusciæ Annonariæ, qua eos arguit de separatione a Sede Apostolica, & suam integram fidem profitetur, & circularibus litteris eam palam omnibus manifestat.

Regnum Francorum in maximum discrimen adductum est; ex bello ciuili conflato inter fratres, Reges Childebertum, & Clotharium, ob diuisionem bonorum Theodibaldi Regis defuncti: cui, & domesticum bellum accessit, cum Cramnus, Clotarij filius, contra patrem arma mouit, quo tempore idem Clotarius aduersus Saxones rebellantes in expeditione esset. Agath. lib. 2.

Diuina vltio aduersus sacrilegos his temporibus non semel progressa narratur. Leo Pictauiensis vnus de incentoribus Chramni, fertur (inquit) Greg. [a] aliquando dixisse, quod Martinus, & Martialis confessores nihil fisci iuribus vtile reliquissent, & statim percussus a virtute Confessorum, surdus, & mutus effectus, amens est mortuus. Venit enim miser ad Basilicam sancti Martini Turonos celebrauitque Vigilias, & dedit munera; sed non eum respexit virtus consueta, cum ipsa enim, qua venerat, infirmitate regressus est. C

a lib. 4. c. 10

Complures alios, his ciuilium discordiarum temporibus, iniecisse manus in bona ecclesiastica, nonnulla alia exempla diuinæ vltionis in eos immissa, demonstrant, quod testatur primus Canon Concilij Parisiensis, post annum sequentem habiti: sed & præter hos bonorum ecclesiasticorum inuasores, regij quoque ministri, eadem fisco addicere consueuerunt: cuius rei gratia sanxerunt Canonem secundum. *Perpetuo anathemate feriatur, qui res ecclesiæ confiscare, aut competere, aut peruadere periculosa infestatione præsumpserit*. D

Austrapius Dux Chramnum metuens, in Basilicam S. Martini confugit, cum ibi ita Chramnus obseruari iussit, vt nihil illi, ne aqua quidem præberetur, vt necessitate compulsus egrederetur de Basilica; & cum tamen quidam ei feminino vasculum aquę præbuisset, custos accurrens de manu eius in terram effudit, sed is ea ipsa die correptus a febre nocte media expirauit, post quod miraculum omnes ei opulentissime, quæ erant necessaria detulerunt. Greg. Turon. [b] Vide reuerentiam perditissimi hominis Chramni, erga sancta loca, vt obsidione potius, quam inuasione capere uoluerit inimicum.

b 4. c. 18. Quanta olim reuerētia esset sanctorum locorum.

In ipso territorio, quinque eius milites oratorium Iciacense expilarunt, & partiti inter se spolia, cum mox quatuor in seditione interfecti sunt, quartus tota præda domum relata excæcatus, uouit, se omnia restituturum, si uisum reciperet, recepit, retulit. Greg. de glor. Mart. c. 66. E

Romanus exercitus ingentem insperatamque uictoriam de Persarum exercitu refert, dum qui, sacrificij causa, Iustinus Dux, cum equitatu abesset, reuersurus in munitionem, hostes, quibus occurrit, fugauit. Agath. lib. 3.

A

Christi Annus 557. *Pelagij Pap.* 3. *Iustiniani Imp.* 31. *Post Consul. Basilij* 16.

RVsticus, & Ioannes Duces exercitus, ob necem illatam Cholcorum Regi Christiano, Romani Imperij socio, capite damnati. Agath. Lib.3.

Prospere pugnatum aduersus Mesianos qui defecerant a Rom. ad Persas. Superbissimus Persarum Dux exercitus, ob rem male gestam, a Cosrhoe excæcatur.

CP.li nouis ingentibusque terræmotibus quatitur, immenso cum pauore, & horrore hominum, & ædificiorum strage, populus per aliquod tempus ad meliorem frugē conuertitur. De illis latè Agathias. Ingens terræmotus CP.li Lib.3.

B

Iustinianus instaurandis ædificijs intentus: cum multas sacras ædes pulcherrimo artificio elaboratas, Deo & sanctis erexit, tum insigne illud, & præ ceteris eximiū amplissimū dico Sophiæ templum extruxit; quod quidem tale fuit, quale non aliquādo ante visum fuisset, quodque ornatu, & splendore adeo excelluit, vti nulla dicendi vi facile explanari posset. Euagr. a qui pergit illud describere. Procop. quoque lib. 1. ædif. Iustin. In orbem hanc habuit inscriptionem TVA DE TVIS TIBI OFFERIMVS SERVI TVI CHRISTE IVSTINIANVS, ET THEODORA. EA TV PROPITIVS ACCIPE FILI DEI VERBVM. QVI NOSTRI CAVSA CARNEM ASSVMPSISTI, ET CRVCI AFFIXVS FVISTI, AC NOS IN TVA RECTA FIDE CONSERVA, ET QVAM NOBIS COMMISISTI REMP. EAM AD TVAM GLORIAM AVGE, ET TVERE, INTERCEDENTE SANCTA DEIPARA VIRGINE MARIA. Sumptuosissimū Sophiæ Templum CP.li a lib.4.c.30

C

Christi Ann. 558. *Pelagij Pap.* 4. *Iustin. Imp.* 32. *Post Consulatum. Basilij* 17.

ANnus peste & bello CP.li miserimus. *Eodem anno* (inquit Agath.lib.5.) *vere iam ineunte de repente, & iterato vrbem pestilens morbus inuasit, & infinitam sustulit multitudinem, haud tamen prorsus cessauit, ex quo tunc primum anno, Iustiniani Imperij quinto, irrepere hanc nostram regionem cœpit*, & inferius. *Interibant autē repentina morte quam multi, tanquam apoplexiæ morbo correpti; qui plurimum resistebant, ad quintum vix diem vita defungebantur.* Pestis CP.lim inuadit.

D

Ad hęc auertenda mala pestis, & Terræmotus, Iustinianus sanctionem b edidit ad populum CP.num inuitans ad rectam vitam, deterrens a Luxurijs, blasphemijs, iuramentis PROPTER TALIA ENIM, inquit, DELICTA, ET FAMES, ET TERRÆMOTVS, ET PESTILENTIÆ FIVNT, (& quia de barbarica grassatione nihil, credibile est hoc anno latam ante Hunnorum aduentum) & pœnas proponit in delinquentes irrogandas. Glicas & Cedrenus scribunt inuentos illicitis vtentes amplexibus, ciues, magnates, Senatores, Pontifices, eosdēq; nudos, veretris amputatis, & calamis acutis in meatus genitalium infixis, per vrbem, quasi in triumpho circunductos misere perijsse. b Nou. 77. Flagitia acerbissime vindicata.

E

Superuenit Hunnorum peruasio, & incursio, omnia populantiū ferè vsque CP.lim nullo, qui resisteret obuiam procedente; vt iam etiam in Vrbe omnia pauore complerentur, dum timent calamitates obsessarum vel iam captarum vrbium. Quem miserum rerum statum deplorat Agathias, cum nec exercitus, vt solebat, alerentur, & militaria stipendia in aurigas, & huiusmodi homines effeminatos, & seditiosos effunderentur, cui consentanee, & Euagrius horum ipsorum temporum scriptor, quod vix credibile sit, narrat, Iustinianum in alteram factionem Aurigarum, qui Prasini dicuntur, ita insane animo propendisse, vt impune possent ipso meridie in ciuitate aduersarios trucidare; & non modo non pœnas metuerent, verum etiam dignarentur honoribus; & si qui magistratus illos cohibere molirentur, suo periculo & magno malo id Hunnorū inuasio. Iustinianus desipit studio aurigarum.

facerent; si quidem eorum vnus per mediam vrbem circumductus, fuit loris grauiter cęsus, alter etiam in crucem actus, ad tantam insaniam, & immanitatem magnus ille Legislator deuenerat. Sed præstat legere Agathiam;[a] & Euagr.[b] A

a lib. 5.
b li.4.c.31.

Excitatus tamen aliquando Imperator, Belisarium olim clarissimum Ducem, iam prę senio incuruum, in hostes emittit, quod illi vltimum certamen fuit. quomodo verò non sine labore, atque periculo eiusmodi tandem ab vrbe propulsauerit infestos Barbaros; ac demum quo pacto reliquos Hunnos per Thraciam, Gręciamque grassantes, non armis, sed auro penso, annuoque pollicito, vt ad propria redirent, tributo, persuaserit, atque alios Hunnos quibus antea idem Imperator tributum pendebat, astuto consilio in hos concitauerit, idem Agath. hoc fusius prosequitur.

Hoc eodem anno magnus ille ecclesiæ Narniensis Antistes S. Cassius, ex coniugio vocatus ad episcopatum, migrat in cęlum. vetus Epitaphium ad eius sepulchrum de quo S. Greg.[c] *Vir vita venerabilis Cassius Narnien. Episcopus, qui quotidianum offerre consueuerat Deo sacrificium, seque in lacrymis inter ipsa sacrificiorum arcana mactabat; mandatum Domini, per cuiusdam sui visionem presbyteri, suscepit, dicens, Age quod agis; operare quod operaris, non cesset pes tuus, non cesset manus tua, Natali Apostolorum venies ad me & retribuam tibi mercedem tuam. Qui, post annos septem, ipso Natalitio Apostolorum die, cum Missarum solemnia peregisset, & mysteria sacra communionis accepisset è corpore exiluit.* B

c 4. dialog. c.56.
S. Cassij Narn. episcopi e vita migratio.

Hoc eodem anno magnus ille Ioannes Silentiarius cognomento, ex episcopo, Anachoreta facto, ex hac vita migrauit annos natus 104. ex assertione Cyrilli eius discipuli; qui præclara eius pro fide certamina, alios dicit scripturos, quæ tamen non extant, magno detrimento eius temporis historicæ veritatis. celebris eius anniuersaria memoria in ecclesia tum Orientali, tum Orientali recolitur. C

S. Io. Florentianus migrat ad Dominum.

Christi Annus	Pelagij Pap.	Iustin. Imp.	Post Consul. Basilij
559.	5.	33.	18.

PElagius Papa, vbi sedisset annos 4. m. 10. d. 18. ex hac vita migrauit 2. Martij, ex Anastasio M.S. in Biblioth. Vaticana. De quo Hadrianus Papa in ep. ad Carolum M. de imaginibus. *Multo amplius verò eius sanctissimi successores Domnus Pelagius, & Domnus Io. mira magnitudinis ecclesiam Apostolorum, a solo ædificantes, historias diuersas tam in musirco, quam in varijs coloribus cum sacris pingentes imaginibus, & nunc vsque hactenus a nobis venerantur.* Eandem Basilicam a Pelagio cæptam a Ioanne perfectam, eamque titulo Philippi atque Iacobi Sanctorum Apost. consecratam, affirmat Anastasius. D

Basilica Apost. Romę a quo ædificata.

Extat, præter supradictas, eiusdem nomine, epistola prolixa ad Vigilium quendam episcopum, quam imposturæ suspectam facit Consulatus Narsetis atque Ioannis adscriptus, cum numeratum sit, post Consulatum Basilij vicies semel repetitum, vt est apud Cassiod. de computo Paschali, nec alij Consules creati.

Suspectum Pelagium Catholicæ fidei violatę, quod probaret Quintam Synodum, Childebertus Rex Francorum misso Rufino Legato rogauit, an Catholicæ Leonis Tomum aduersus Eutychetem sequeretur. Pelagius respondit librum illum ecclesiæ probari, ipseque, vt Rex postularat, nouam fidei formulam scripsit, extat epistola ad Childebertum, qua se Catholicum probat: Professio item fidei. Obserua quod cum in dubium venit Pont. Rom. fides Catholica, exploratur a fide tradita a prædecessoribus, quibus si consentiat, nihil dubitandum; secus, si contra. E

Pelagius Papa satisfacit Franc. Regi percontanti de sua fide.
Papyr. Ann. Fr. lib. 1.

Vacat episcopatus menses tres, & dies 25. ex Anast. sicque 27. Iunij subrogatus est in locum eius Ioannes cognomento Catellinus ex patre Anastasio, viro illustri.

S. Euphronius creatur Turonensis episcopus ex Greg. l. 2. miracul. S. Martini c. 32. PARISIENSE igitur CONCILIVM, cui ipse Euphronius subscripsit, non antea potuit haberi. In eo sancitum de vsurpantibus bona ecclesiastica; vel per Reges dignitates inuadentibus ecclesiasticas; de incestuosis coniugijs; ne Reges ecclesijs epi-

Parisiense Concilium in eo sancitum pro immunitate ecclesiæ.

scopos

A scopos dare præsumant:ne quid Regibus liceat, præter ius.

Cum autem huic Concilio Parisiensi minimè subscriptus reperiatur Saphoratus, eius ciuitatis episcopus,qui Aurelian. V.habito A.D.552.interfuit,dicendum videtur posterius quod habetur Conc.Paris. in quo idem Saphoratus depositus legitur, ante præsentem. Synodum celebratum esse, inuersumque fuisse ordinem, vt & quia huic habetur Germanus subscriptus, ipse sit sanctissimus ille Dei Sacerdos Germanus Parisiensis, quem Eusebio successisse, post depositum Saphoratum, Aimoinus tradit.

*S.Germanus ex Abbate Monasterij S.Simphoriani sanctitate vitæ,dignis moribus, & miraculorum editione præstans,præcedentibus prophetijs uocatur ad regimen Parisiensis Ecclesiæ.*Fortunatus Pictauiensis episcopus, qui res pręclare, atque mirifice ab eo gestas scripsit,apud Sur.28.Maij. S.German. eps Parisiēs.

B Quantum sub hoc Sancto Antistite Childibertus Rex pietate profecerit, multa sunt quæ probant.Inter cætera. *Quæ,*inquit,*Fortunatus,eleemosynæ tam de rebus Ecclesiæ quam pop oblatione,uel regio munere, per manus eius sanctificatæ sint, solus ille, qui omnia scit,nouit,& numerat.*

Euphronij Episcopi Turonensis tempore grandia a S.Martino edita sunt miracula. Chramnus sępius catenatus ad inuocationem S.Martini,cathenis disruptis sępius solutus est.Greg.de Mir. S.Martin. Ingētia miracula a S. Martino edita. Lib.1.c.23.

Interfuere eidem Cōcilio sanctitate celebres S.Prætextatus Rothomagēsis:Chalactericus Carnotensis;Leontius Burdegalensis,& Paternus Abrigensis, qui annua memoria celebratur 16.April. Acta extant apud Sur.Samson,in Minori Britānia,28. Iulij,omnes num.15. Canones sunt numero nouem,sed virtute pollentes.

C Recitata habetur apud Greg. [a] in historia Franc.epist. subscripta a nonnullis denominatis Episcopis, & alijs præterea duobus Victorio, & Domnolo, altero Redonensi, Cænomanensi altero,sanctitate clarissimis ad S.Radegundem Reginam,de seruanda institutione Monastica,quam miro animi ardore susceperat, & cum Regijs alijsque nobilissimis Virginibus,Pictaui excolebat.ne qua ex illis,quæ ex horum diœcesibus ad dictum Monasterium Deo dicandæ Virgines conuolassent, post promissionem Deo factam ad propria redire posiit uel nubere, sub diri anathematis pœna. a li.9.c.39.

Christi An.	*Ioannis Papæ*	*Iustiniani Imp.*	*Post Consul.*
560.	I.	34.	*Basilij* 19.

D IVstiniano ægrotante,cum vulgo mortuus iactaretur,quasi in interregno,C P.[lis] ea passa est quæ in vrbis direptione ab hostibus fieri consueuerunt.Sed quomodo ex insperato ope sanctorum Martyrum conualuerit, cum alij, tum Procòpius narrat. Lib.1. de ędif.

Hinc morbus succrescens medicorum operam euicit.Interim audiens inuentas esse reliquias,4.Sanctorum militum legionis 12.quæ apud Melitenam Vrbem Armeniæ olim erat collocata(de qua inuentione idē antea) relicta ope humana,ad has fidem cōuertit, & uera opinione in his,quæ maxime necessaria erant usus est.Postquam enim lancem reliquiarum sacerdotes genibus Regis(ijs enim letaliter laborabat)imposuerūt,euanuit dolor,corporibus,quæ Deo seruierunt,cedens. Quod profecto Deus nolens esse dubium, E *magnum signum ostendit eorum quæ acta erant. Nam ex Sanctis illis reliquijs subito oleum manauit,& arculam perfundens pedes & totam purpuream uestem Regis imbuit & humectauit. Quam ob rem uestis hoc modo humectata asseruatur in regijs receptaculis, in eorum quæ tunc sunt facta testimonium.* Aliàs etiam idem Iustinianus ope sanctorum MM.Cosmę,& Damiani a mortis faucibus est ereptus. Eum enim iam a Medicis desperatum & inter cadauera pene iacentem, isti sancti per somnium & visum,apparentes,curauerunt, cuius beneficij memor, templum quoddam eorum,elegantia,magnitudine,& splendore illustrius restituit. Iustinianus miraculo sanatur. Per Sāctos collatę sanitates.

Sed innumera sunt per omnem ętatem,Dei ope,per sanctorum reliquias, edita mi

racula, quę earum cultum comprobant. vt & vsum sanctarum imaginum semper in Ecclesia uiguisse, innumera exēpla attestātur. Et hoc anno nō vulgare extat apud Sigebertum. *Hoc tempore*, inquit, *Iudaus quidam imaginem Saluatoris de Ecclesia furtim deponens, cum telo transfixit, & eam clam in domum suam deferens, cum vellet flammis exurere, se sanguine imaginis cruentatum videns, pra stupore eam abscondit. Quam Christiani requirentes & per vestigia sanguinis inuenientes, eam sanguinolentam receperunt, Iudaum uero lapidauerunt.* A

li. 1. de mir. S. Mart. c. 11.

Sueui Reges Ariani hactenus Galliciam tenuerant, vsque ad Theodomirum, (qui a Gregorio Turon. Chararicus dicitur, idemque Miro, ut etiam filius, quorum prę-nomina Theodo, & Aria uideri possunt, & in Concil. Bracharensi Ariamirus, per errorem fuit appellatus, quod filij nomē fuit,) hic igitur ex huiusmodi occasione ad rectam fidem est conuersus, filio eius ad mortem ægrotante, audita fama miraculorum B S. Martini, *si uera sunt hac*, inquit, *discurrant vsque ad eius templum fideles amici mei; multa munera deportantes & si obtinent filij mei medicinam, inquisita fide Catholica, quam ille credidit, credam, pensato ergo auro argentoque ad filij pondus, transmisit ad uenerabilem locum sepulchri.* Profecti cum muneribus orant pro ægroto. Et reuersi nunciant, se multas uidisse fieri ad Beati tumulum uirtutes, cur autem eius filius sanatus non fuerit, se ignorare. At ille intelligens non antea sanari filium posse, nisi ęqualem cum Patre crederet Christum, in honorem Beati Martini fabricauit Ecclesiam, miroque opere expedita proclamat. *si suscipere mereor uiri iusti reliquias, quodcunque sacerdotes pradicauerint, credam.* Missis itaque alijs Legatis cum pluribus muneribus, partem pallij serici pensatam super beatum sepulcrum posuerunt & vigilata vna nocte, retulerunt grauius pensantem, multoque ante, quod signum erat C impetrationis, atque hæ reliquiæ dicebantur, quibus leuatis cum triumpho & psalmodia, carcere inclusi audientes Reliquias B. Martini transmitti in Galliciam, inuocato eius auxilio, custodibus diffugientibus, repagulis diffractis, omnes ad sacra pignora inspectante populo, accurrunt, osculantur, gratias agunt. Tunc, obtentis per sacerdotem a Iudice culpis, incolumes dimissi sunt. Gestatores læti ad propria redeunt, Rex & populi sacra pignora cum veneratione excipiunt, fidem miraculis firmant, filius Regis sanus properat in occursum, Martinus quidam Sacerdos Dei monitu de regione longinqua aduenit, Sacerdotalis gratiæ accipit principatum, Rex cū omni domo sua, verā confessus fidem, baptizatur & chrismatur, squalor lepræ quo regio illa infecta erat a populo pellitur, sic vt non amplius quenquam contigerit, totque ibi tum factæ sunt virtutes per Beatum Martinum vt enarrare perlongum sit, & D populus in Dei amorem mirifice est incensus. Ex Greg. Turon.

lib. 4. c. 7. Sueui Reges Ariani in Hispan. p miracula S. Martini Catholici fiunt.

Ingentia miracula ad reliquias S. Mart.

Porrò hæc omnia contigisse ipsius Theodomini Regis exordio, satis ex eo colligitur, quod tertio anno Regni, totius suæ ditionis conuocari fecit Episcopos, & Concilium Brachari celebrari. Isid. in Chron. breuiter attingit hanc conuersionem.

Per hoc ferè tempus Vltrogotha Francorum Regina, magna pietate peregrinationem suscepit ad S. Martinum, ieiunijs vigilijs & largissimis eleemosynis præmissis, ac post vigilatam noctem in orationibus, & lacrymis, dum Missas audit, subito tres cæci, longo tempore lumine priuati, illuminantur, accurritur vndique, accurrit Regina, omnes stupent, Deum laudant & Beatum Martinum. Ex Greg.

li. 1. Mirac. S. Mart. c. 12.

E

Christi Ann.	*Ioannis Pap.*	*Iustiniani Imp.*	*Post Consul Basilij*
561.	3.	35.	20.

DOmnus Ioannes Episcopus Antiochenus moritur cum sedisset ann. 14. subrogatur in eius locum Anastasius, ex Monacho Montis Sinai, ex eo cognominatus Sinaita.

Post Eustochium Ierosolymorum Episcopum, substituitur Ioannes cuius sedis tēpus, & res gestæ obscuræ mansere. Licet alij Macarium iterum restitui dicant.

Belisarius in crimen cō-

Detectis insidijs in Iustinianum A. Belisarius in crimen adductus, bonis & digni-

tate

A ate exutus est, Miscellæ auctor, Zonar. Glicas, Cedrenus, Constantinus Manasses. excæcatum quoque mendicare stipem fuisse coactum, Latini non nulli recentiores habent, Crinitus, Volaterranus, Pontanus, alij, restitutum tamen suis dignitatibus fuisse idem Miscellæ auctor affirmat. Hoc certum est apud omnes in coniurationis suspicionem adductum a Iustiniano Imperatore redactum fuisse in ordinem, de reliquis variant auctores. Græci de restitutione nihil. Ioannes Græcus, his Iambis omnia complectitur.

Iurationis vocatus redigitur in ordinem.

Iste Belisarius Imperator Magnus,
Iustinianeis existens temporibus, Imperator,
B *Ad omnem quadrantem terræ, cum explicuisset victorias,*
Postea inuidia excæcatus (ò fortunam miserabilem.)
Poculum ligneum detinens clamabat plebi in stadio
Belisario obolum date Imperatori.
Quem fortuna quidem clarum fecit, excæcauit inuidia,
Alij dicunt Chronici, non excæcatum fuisse hunc,
Ex honoratis autem infamem profecto factum esse
Et iterum ad reuocationem æstimationis venisse prioris

C Cedrenus adeo ait eum aliquando fuisse acceptum Iustiniano, vt is, percusso nummo in altera parte se, in altera Belisarium armatum effinxerit, cum inscriptione hac, BELISARIVS ROMANORVM DECVS; post calamitatem vero superuixisse biennium ait, & CP.li defunctum.

Constantinus Manasses in annalibus declamat pro Belisario, inuectus in inuidiã. Alciatus in Parergis [a] pro suo Iustiniano pugnãs, & his quæ in Belisarium dicuntur repugnans, nullum præterea argumentum affert, quam de re tanta Procopij, & Agathiæ silentium. Sed Procop. ad hæc tempora non perduxit historiam suam, & liber Vituperationis Iustiniani & Theodoræ, Belisarij & ipsius Coniugis, ut testatur Suidas, in quo ratio argumenti, ea fuisse tractata, cogit existimare, non extat. Historia quoque Agathiæ annum 32. Iustiniani non excedit, cum hæc 35. contigerint. Sed D nos in his nihil fortunæ, nihil inuidię tribuentes, agnoscamus diuinam prouidentiã, & iustum iudicium Dei in persequendo temporalibus pœnis impium illud facinus, cum ad nutum Theodorę A. iniecit manum in Sanctum Domini, S. Siluerium Pôt. Childebertus Francorum Rex anno Regni sui quadragesimo octauo extructa a se Ecclesia S. Vincentij Martyris, Parisijs pragmaticam sanctionem edit de bonis a se illi donatis, pro requie animæ suæ, cuius Beati Vincentij reliquias ex Hispania se dicit asportasse, ceu & S. Crucis, & S. Stephani, & S. Ferreoli, & S. Iuliani, & Beatissimi S. Georgij, Protasij, Nazarij & Celsi pueri, quorum, inquit, reliquiæ sunt ibi consecratæ. Extat apud Aimoinum. [b] Ad hanc eandem spiritualibus muneribus locuplerandam Basilicam, ipse S. Germanus ad loca sancta inuisenda in Orientem profectus, expetitas a Iustiniano Imperatore reliquias de D. N. Iesu Christi Corona spi- E nea, reliquias Sanctorum Innocentum, brachium S. Georgij Martyris, reuersus, in Ecclesia S. Crucis & S. Vincentij condidit. Aimoinus. [c]

a li.4.c.24.

b 2.c.20.

c lib.3. c.9.

Viguit magnopere, non in Hispanijs tantum, vbi passus est, sed & in Gallijs cultus reliquiarum S. Vincentij, & plures eius nomine erectæ Basilicæ, miraculis celebres. Fortunatus in suis Epigram. & Turonens. de glor. Mart.

Reliquiarũ cultus.

A

Christi Ann. 562. *Ioannis Papæ.* 3. *Iustiniani Imp.* 36. *Post Consul. Basilij* 21.

a lib.2. c.9.

Childeberti R. obit[a].

b 7.ep.111.

Religiosissimus Francorum Rex Childebertus sanctis operibus clarus, moritur, anno Regni 49. Aimoin.[a] & Papyrius.

Præter nobilissimam Basilicam S. Vincentij, Parisijs, Hospitalem domum pauperibus extruxit Lugduni, cuius est mentio in Concilio Aurelian.5.cap. 15. celeberrimum Monasterium Arelate, de quo B.Greg.[b] Modoalense in quo S. Carilephus vna cum suis Monasticā vitam summa excoluit diligentia, vt eius acta significant, apud Surium 1.Iul. & alia plura, quæ ignorantur. B

Clotharius, Childeberti filijs eiectis, solus totius Francorum Regni Monarchia potitur. Ægrotans sanatur a S.Germano Episcopo Parisiensi. Fortun. in Vita, 28. Maij apud Sur.

Clotarius S.Maurum colit.

Clotharius Monarchiam Galliarum adeptus, cum alios sanctos viros, tum præcipuè S.Maurum a S. Benedicto missum in Gallias ad vitam Monasticam propagandam coluit, & multa erga eius Monachos exhibuit pietatis officia. Acta S. Mauri.

c Greg.lib.4.c.20.

Chramnus a Clotario patre receptus in gratiam, & rursum deficiens, profugus latet, cum vxore, in Britannia.[c]

Ciuitate Turonica ante annum igne consumpta, & Ecclesijs desertis, hoc anno Basilica S. Martini per Vuilicarium & coniugem, soceros Chramni, qui ad eam confugerant, incensa, statim mandante Clotario restaurata, & stanno cooperta est. Greg.[d] C

d 4.c.20.

Ratio inueniendæ Indict. currens.

Scribebat hoc anno Paschalem computum Cassiodorus, & de Indictione adinuenienda currente, ac de Epacta, alijsque ad Paschalis temporis computum spectantibus. In quibus singulis disponendis quam adamussim in omnibus idem ipse nostræ consentiat Annalium Chronographię, ipsum audi ista dicentem. Si nosse vis quotus annus est ab Incarnatione Domini Nostri Iesu Christi; computa 36. per 15. sunt 540. his semper adde 12. & fiunt 52. adde & Indictiones anni cuius volueris, vt puta, decimam, Vicies semel post Consulatum Basilij, Iun. sunt 562. &c. ac paulo post, si vis scire, quota est Indictio, vt puta vicies semel post Consulatum Basilij Iun. sume ab Incarnatione D.N.I.Christi idest 562. his semper adijce tria, fuit 565. Hæc partire per 15. remanent 10. decima est Indictio. hæc ipse. D

Temporacæpta numerari per Indictiones.

Nos igitur ab eodem Cassiodoro, hæc accurate tractantes, accepto hoc anno tradito, Indictionis inueniendæ, numerandæque modo, singulos post hæc annos Indictionis nota signaturi sumus, deficientibus enim iam nos Consulibus, opus est per Indictionum periodos deducere temporum supputationem. In quo illud monendū, quod & si numeret Cassiodorus ab Incarnatione, nos vero a Natali Domini, vnus idemq; annus Domini est, cum nouem tantum menses intercedant ab Incarnationis tempore, vsque ad Natalem ipsius diem idemque annus sit sub Consulatu Basilij vicies semel signatus, vt etiam eum numeratum vide, a Cassiodoro, de quo quidem Cassiodoro pauca dicenda videntur, de multis, quæ de tanto homine dici possent.

De Aurelio Cassiodoro.

Aurelius Cassiodorus, decus Romanæ nobilitatis, vir doctissimus æque ac sanctissimus, a tempore Theodorici Amali Regis Italiæ, usque ad Vitigem, florentissime, maioribus semper auctus honoribus, eorum regna, administrauit. Is, post eorum casum, ad optatæ tranquillitatis portum, in Monasterium a se extructum, quod ipse appellat Viuariense siue Castellense, se recepit, qui locus putatur fuisse apud Ciuitatem Scyllitanam, in extrema Calabriæ parte, ubi famosus Scyllæ contra Caribdim, scopulus imminet, quod colligi posse uidetur ex S.Greg.[e] de quo ipse de diuin. Lect. c. 29. sic loquitur, quasi Viuariense aptum esset Cœnobitis, Castellense Anachoretis, ut unius Monasterij duo essent nomina, & quasi membra distincta, cuius describenda sibi putauit esse utensilia, & in primis artificiosas lucernas quasdam, & Horologia. E

e lib.7. Ind. 1.ep.31. & 33.

A Præclaram ibi instituit bibliothecam,quam duobus libris Institutionum diuinarum lectionum descripsit.Præter aurem Sanctorum Patrum varia scriptorum monumenta,recentiorum etiam lucubrationes recenset,auctorū,ut Dionysij Exigui, Epiphanij,Bellatoris,Eugipij,Primasij.meminit & Mutiani viri disertissimi,cuius se opera vsum tradit vt 34.homil.S.Io.Chrisostomi in ep.Pauli ad Hebr.Latinitate donaret. Agit & de quodā Petro Abbate Tripolitanæ in Africa prouinciç,cuius scripta dum recenset,S.Pauli Epistolas inquit,exemplis opusculorum S. Augustini subnotasse narratur, vt, per os alienum, sui cordis declaret arcanum, quæ ita locis singulis competenter aptauit,ut hoc magis studio Beati Augustini credas esse profectum,(an perfectum.) Mirum est enim sic alterum ex altero dilucidasse,ut nulla verborū suorum adiectione permixta desiderium cordis proprij complesse uideatur. Extat opus, sed Bedæ nomine. De Eusebio quodam sic meminit. De Didymo quod ferebatur(inquit Instit.lect.cap.5.)mihi impossibile videbatur esse,cum legerem,nisi de partibus Asiæ quemdam ad nos uenire Eusebium nomine contigisset, qui se infantem quinque annorum excæcatum esse narrabat, &c. *Hic tantos auctores,tantos libros in memoria sua bibliotheca condiderat,ut legentes probabiliter admoneret, in qua parte codicis, quod pradixerant,inuenirent. Disciplinas omnes & animo retinebat, & expositione planissima lucidabat,)& post,alia,* de eius lucubrationibus, *Quem tamen adhuc Nouatiana prauitatis errore detentum misericordia Domini suffragante, recta fidei credimus illuminatione ne complendum,vt quem scripturas suas animo fecit discere,iubeat Catholica fidei integritate pollere.* | Cōmēt. ex Aug. in ep. Pauli,nomine Bedç,alterius esse videtur.

B

Sed iam ipsius recenseamus Cassiodori lucubrationes, quas in eadem collocauit bibliotheca,& quo ordine scriptæ fuerint,pernoscamus.

C Panegyricos Regibus atque Reginis dixit,in præf.Variarum.

Chronicum per breue, vsque ad Ann. Domī 519. id Theodorico. Rege petente.

De rebus Gothicis lib.12.Var.præfatione. idipsum,& Iordanus, qui eos in compendium redegit,

Variarum epistolarum,lib.12.collegit.

De Anima,præfatione eiusdem libri.

Psalmos,hortatu summi Pont.interpretatus est in prçfatione.

Item prouerb.Salomonis,in fine psalm.& cap.5.diuin.lect.

Institutiones, quemadmodum diuinæ & humanæ deberent intelligi lectiones, libros 2.

D Expositionem in ep.ad Rom.

Artem Donati cum commentis & librum de Etymologijs & alium librum sacerdotis de schematibus collegit

Memoriale diuinæ scripturæ.

Breues explanationes in epist.Apost. Act.Apost.& Apocal.

De Orthographia anno ætatis 93.

De Grammatica : De Rhetorica,breue compendium.

De Dialectica,copiosius volumen.

De Arithmetica. De Musica,De Geometria,& Astronomia.

De Paschali ad extremum computo, hoc anno. An autem post hæc aliquid scripserit qantunque superuixerit incompertum, sed propè centenarium ex hac vita migrasse, ex dictis possumus opinari. Præterea autem historiam ecclesiasticam ex Socrate Sozomeno, Theodoreto tripartitam contexuisse, ijsdem auctoribus,vt ipse affirmat, ab Epiphanio in latinum versis;ante 12. Variarum libros,testatur. Addidit de schematibus, & Tropis libros duos, quos habes ante libros de orthographia positos, sic qui vegetiorem ætatem in optima regni gubernatione vtiliter honorificeque consumpsit, nec in decrepita senectute, labores, ad res diuinas conuersos,vel minimum intermittens,in suo Monasterio tandem sancto fine quieuit,ad Monasterij curam duobus Præfectis Abbatibus viris sanctissimis Chalcedonio scilicet atq; Gerontio, quorum alter Viuarienfibus Cœnobitis,Castellensibus alter præesset ibidem iunctis ana- E

A chceretis. Atque hæc de Cassiodoro, paulo latius quam per more, quod minus cognita, & minus obuia sint.

Christi Ann. 563. *Ioann. Pap.* 4. *Iustiniani Imp.* 37. *Post Cons. Basil.* 22. *Ind.* 11.

Cõsuetudo cum hæreticis quàm periculosa.

NOui de fide tumultus ecclesiam Constantinopolit. perturbant, & Iustinianus, quæ sunt Põtificũ arroganter sibi sumens, in hæresim miserè præcipitatur. Quo modo id contigerit deinceps exponetur. Vbi semel pacis, & concordiæ ecclesiæ ineundæ velaméto cæpit Iustinianus Imperator cum hæreticis habere consuetudinem, quos procul pellere, & more Catholicorum Imperatorum in exilium mittere debuisset, plane accidit, vt eorum venena minus cautè vitarit: dumque aduersantes sibi, Romanos Pontifices (vt vidimus) auersari cæpit, & persequi, factum est, vt tum maioré fiduciam conciliaret hæreticis, tum etiam aduersus eos clamantium ora Orthodoxorum obstruxerit, ex quibus partes hæreticorum redditæ fuerint firmiores. Sed & quod ijdem essent inter se confligantes hæretici, ab inuicem separati, æque factum est, vt (quod consueuit in ludis Circensibus) alteri ipsorum parti aduersus alteram, fautorem se Imperator addixerit, sicut magnis animis, summoque conatu aduersus Venetos, Prasinis stulte studuisse meminimus. Vtraque pars ex Eutychianorum secta progrediebatur, quarum altera corrupticolarum, seu Seuerianorum & Theodosianorum, dicebatur, quæ affirmabat Christum habuisse carnem corruptibilem, & passionibus, ex necessitate, obnoxiam: altera aphthardocitarum, siue incorruptibilium, vel Phantasiastarum, aut Gaianitarum dicebatur, quæ sic incorruptibilem, & passionum expertem penitus Christo carnem dicebat, vt tamen si voluisset eandem subijcere passionibus valuisset. Catholica autem ecclesia asserit; ita assumptam a Deo carnem passionibus, absque peccato, fuisse obnoxiam, ut tamen si voluisset, vel quando voluisset ab eisdem se liberum reddere potuisset, ac propterea huiusmodi naturales in Christo affectus non passiones sed pro passiones Theologi nominauerunt, nempè, vt cum vellet ipse, tantum insurgerent, & si nollet, ne quaquam ipsi dominarentur.

Alternę factioni praue sentientium addictus Iustin. labitur in hæresim. Duplex hæretica opinatio. Catholica sententia. Monothelitarum hęresis unde exorta.

Ex opinantibus Christi corpus incorruptibile deducebatur illud absurdum, vt vna tantum esset in Christo voluntas, ex qua sententia exorta fuit hęresis Monothelitarum, quæ post ecclesiam diu multumque vexauit. Ex sentientibus esse corruptibilem, Catholica assertio sequebatur, vt sicut prędicantur in Christo duæ esse naturæ, ita pariter, & duæ voluntates affirmarentur. Quod autem hi ex necessitate Christum subiectum passionibus sentiebant, & ignorãtię passionem ita illi inhęsisse putabant, vt quod nesciret sui natura, eadem nosse minime posset: (in quo a Catholica sententia discrepabant) hinc Agnoitæ, dicti ab ignorantia, qua ęque, ac nos, Iudicij diem, Christum ignorasse stultè affirmarent.

Iustinianus sibi arrogãs quę sunt episcoporũ fit hæretic⁹. a 4. cap. 38.

Iustinianus igitur, vt semel imbibit de incorruptione sententiam, ita ebrius factus est, vt mente motus, non more maiorum Orthodoxorum Imperatorum consulendam sibi putarit Apostolicam Sedem, aut saltem Concilio aliquo Prouinciali explorandam episcoporum sententiam; sed quid de ea vellet sententia, vt vniuersa Catholica sentiret ecclesia, scripserit edictum de quo ista Euagr. [a] *Iustinianus edictum scripsit, quo asseruit Corpus Domini non fuisse obnoxium internecioni, neque affectionum illarum, quæ naturaliter insita sunt, in que nullam incurrunt reprehensionem, particeps esse, & Dominum eodem modo ante passionem comedisse, quo post resurrectionem comedit, & corpus eius sanctissimum nullam conuersionem mutationemue, vel ex formatione quæ in matrice facta est, vel ex voluntarijs naturalibusue affectionibus accepisse, imò ne post resurrectionem quidem.* Hæc ex eius promulgato edicto summatim est complexus Euagrius. *Quibus* (pergit Euagr.) *opinionibus vt sacerdotes, & episcopi vbique assentirentur, compellere instituit. At omnes se Anastasij episcopi Antiochiæ sententiam expectare respondendo, primum illius conatum* depulerunt. Describit autem ibi Anastasium Euagr. magnum planè quendam, & admirabilem virum sanctitate, & do

cap. 39. Anastasius

ctrina

A ctrina spectatissimum; qui Iustiniano per litteras libere, & apertè contradixit, & tū perspicue, tum diserte ostendit Apostolos, & Sanctos Patres confessos esse, atque adeo tradidisse corpus Domini internecioni obnoxium esse, & affectionum, quæ sunt natura in animis impressę, quęque reprehensione carent, participem. eodem modo etiam Monachis maioris, & minoris Syriæ de hac re sciscitantibus sententiam, respondit: omnes confirmauit mentes, ad certamen ineundum præparauit: In ecclesia denique lectitauit quotidie illam Pauli, vasis electionis, sententiam, *Si quis vobis euāgelizauerit, præter id quod accepistis, etiam si Angelus de cœlo sit, anathema esto.* Quibus omnes, paucis exceptis, assensi, simile studium erga fidei defensionem declararūt. At Iustinianus exilium omnibus episcopis contradicentibus comminatur. *Idem verò Anastasius* (pergit Euagr.) *cum accepisset Iustinianum velle ipsum in exilium mittere, scripsit ad Antiochenes orationem, qua eorum animos in fide confirmaret; quæ certè,* B *cum ob sermonis elegantiam, tum ob crebritatem sententiarum, tum ob testimonium a sacris litteris petitorum, frequentiam, tum denique ob historiam, quæ tam commode in ea narrata est, optimo iure sane per magnifacienda est,* hactenus Euagr. At egregiū tāti viri opus hactenus latere dolendū est. At Deus Imperatorē de tanto lapsu nō prętermisit aliquo admonere flagello, si quidē CP. lis hoc ipso anno conflagrauit, eodēq; incendio, præcipuè domus Hospitalis Sansonis, & cōplura alia ædificia ac monasteria, & ecclesiæ conflagrarunt, iamq; tertio trium annorū spatio, hoc passa. Cedrenus.

epiſcopus Antioch. qualis, & quantus vir.

Dum Imperator in Oriente a fide deficiens Catholica Orthodoxos persequitur, in Occidente, qui erat hæreticus, ad fidem conuersus, Rex colligit Catholicos episcopos, per quos Concilium celebrat, quo damnentur hæreses cum hæreticis, si quidem C hoc anno, tertio Theodomiri BRACHARENSE CONCILIVM PRIMVM in Gallicia celebratur, cui episcopi octo subscripsere. Canones 40. statuti.

Prefuit Synodo Lucretius Bracharensis episcopus, qui successit Profuturo, pręcessit aūt Martinū: in ea omnia acta, & definita, ex præscripto, & instructione Sedis Apostolicæ, epistola data a Romano Pontifice ad Profuturum, quæ ibi extat. Primum omni um damnata est hęresis Priscillianistarum, & aliarum hæresum errores capitibus decem, & septem: & 22. cap. quæ ad ecclesiasticam spectant disciplinam statuta. Inter cetera cap. 22. Item placuit vt eodem ordine Missę celebrarentur ab omnibus quo Profecturus quondam huius Metropolitanæ ecclesiæ episcopus ab ipsa Apostolicæ Sedis auctoritate accepit scriptum, & cap. 32. Item placuit, vt quicunque in Clero cibo carnium non vtuntur, pro amputanda suspicione Priscillianæ hęresis, vel olera D cocta cum carnibus tamen prægustare cogantur, Quod si contempserint, secundum quod de talibus sancti Patres antiquitus statuerunt, necesse est pro suspicione huius excommunicatos ab officio omnimode remoueri.

Et ex cap. 36. obserua hactenus perseuerasse veterem vsum ne in ecclesijs corpora defunctorum sepelirentur, sanctorum tantummodo Martyrum, vel Confessorum sepulturæ ecclesiæ tum temporis seruabantur.

Christi Ann. 564. *Joann. Pap.* 5. *Iustiniani Imp.* 38. *Post Basil. Consul.* 23. *Indict.* 12.

E IVstinianus a Theodoro illo nequissimo Cesareæ in Cappadocia Archiepiscopo Origenista, & Eutychiano, & Orthodoxum mentiente, eo inquam, qui Tragediā de tribus capit. in Ecclesiam inuexit, in errorem inductus, & specioso & per honorifico incorrupribilis nomine deceptus, quasi dignius esset Christi corpus asserere incorruptibile, quam corruptibile, execrabilem & detestabilem hæresim in ecclesiam inducere omni conatu, & molimine nitens, cum uideret omnes sibi Patriarchas & multos Episcopos resistentes, minis, exilijs, & proscriptionibus eos aggreditur in suam trahere sententiam. Eutychium igitur in primis Episcopum Constantinopolitanum ab ecclesia sua abstractum in alia ac alia loca, ac demum Amaseam in suum Monasterium relegat, per quem Deus, & in itinere, & ibi plurima & ingentia edit

Iuſtinianus trahitur in hæreſim.

In eādē trahere molit Patriarchas & ēpos, per exilia, & proſcriptiones.

mi-

miracula, non tam ad eius comprobandam sanctitatem, quam ad fidei Catholicæ veritatem quam tuebatur, & pro qua patiebatur, testificandam, quæ rerum eius gestarũ scriptor, eius Minister Eustathius luculenter describit. A

Eutychio subrogatur Ioannes cognomento scholasticus, ex Apocrisario Ecclesiæ Antiochenæ, homo plane seruus gloriæ & nundinator rerum sacrarum, quique prætio adulationis eam mercatus est dignitatem.

Confligũt Pater & Filius.

In Occidente Chramnus cum Clotario patre, Rege Francorum, confligẽs, captus, strangulatur, & in casula cum vxore, & filiabus incenditur, digna illas quoque pœna prosequente, quæ eum ad rebellandum impulerant, & quarum occasione incẽsa fuit Turoni Basilia S. Martini, ex Turon.[a]

a de gest. fr. c. 20.

In reditu ex Britannia Clotarius S. Medardum Nouiomẽsem Antistitem celeberrimum ægrotantem inuisit, cui defuncto, mox eorum certissimo qui aderant testimonio cęli aperti sunt, & diuina luminaria ferè per duarum horarum spatium ante sancti apparuere præsentiam, de tenebris eum transitorijs ad lucem designantia, pro certo transisse perpetuam. Extulit eũ Rex Clotarius feretro humeros subijciens, & successionem transferendum curauit, nobilem illi ædificaturus Basilicam, & Monasteriũ, quod, eo mortuo, filius eius Sigebertus perfecit, quod caput & primum totius Galliæ Sanctus Gregorius esse voluit, & priuilegia a Ioanne Papa collata confirmauit, & alia addidit.[b] B

Clotharius pie S. Medardum humeris effert tumulandũ

b ep. 32. li. 12.

De egregia sanctitate S. Medardi, atque miraculis, Fortunatus, qui res eius gestas persecutus est, apud Sur. 8. Iun. & in Carm. elegiaco de eodem.

Eodem die excessit ex hac vita S. Gildardus episcopus Rothomagensis, eius frater: quos eodem die natos, sacratos, & sepultos, testatur Martyrol. 6. Ian. & Audonus hoc carmine. C

HI SVNT GILDARDVS, FRATRES GEMINI, ATQVE MEDARDVS VNA DIES NATOS VTERO, VIDITQVE SACRATOS; ALBIS INDVTOS, ET AB ISTA CARNE SOLVTOS.

Christi Annus 565. Ioannis Pap. 6. Iustiniani Imp. 39. Ind. 13.

IVstinianus Imperator antequam edictum illud promulgaret, cum Anastasio Episcopo Antiocheno, & eius sacerdotibus exilium indixisset, ex improuiso perculsus, cum 38. annos, & menses octo regnasset, ex hac luce migrauit: & cum omnia turba, & tumultu compleuisset, mercedem his debitam, in extremo uitæ suæ tempore reportasset, ad supplicia, iusto Dei Iudicio, apud Inferos luenda, profectus est. Ex Euagr.[c] Nicephorus *autem, qui longe post uixit Iustin.* inquit, *cum Anastasij Sacerdotumque eius, qui eodem cum illo ardore flagrabant, exilij libellum dictaret, inuisibili ictus plaga, ex hac uita excessit*; illum tamen extremo illo spiritu facti pœnituisse, iussisseque Eutychium ab exilio reuocari tradit. quod ex eo forte argumento deduxit, quod, non, sicut aliorum hæreticorum, eius nomen abrasum fuit e sacris tabulis, siue quod Patres sextæ Synodi, & alij elogio Catholico homine digno, & pietatis titulo reperiuntur eius memoriam prosecuti, nam S. Gregor. Papa cum eundem nominat, Imperatorem piæ memoriæ Iustinianum appellat:[d] Sed accipe de eodem Imperatore in Synodo Romana ab Agathone Papa pronunciatum præconium: in epistola enim ad Heraclium & Tiberium Imperatores, post recitatos sanctos Orthodoxos episcopos, qui aduersus hæreticos pro fide Catholica certamen inierunt, mox de Iustiniano hæc subdit. *Et præ omnibus æmulator veræ & Apostolicæ fidei, piæ memoriæ, Iustinianus Augustus, cuius fidei rectitudo quantum pro sincera cõfessione Deo placuit, tantum Rempublicam Christianam exaltauit. Et utique ab omnibus gentibus eius religiosa memoria ueneratione digna censetur, cuius fidei rectitudo per augustissima eius edicta in toto orbe diffusa laudatur: quorum unum, quod ad Zoilum Ale-* D E

c 4. c. 40. & 5. c. 1. lib. 17. c. 31.

d li. 2. ep. 10. li. 3. ep. 4. li. 7 ep. 126.

Elogiũ Iustiniani.

A *xandrinum Præsulem aduersus Acephalorũ hæresim missum est, pro Catholicæ fidei rectitudine satisfacere sufficiens, cum hac nostræ humilitatis suggestione, vestræ tranquillissimæ Christianitati dirigentes offerimus*, &c. extat recitata in Synod. 6. Act. 4. Et in alia rursus Epistola ad eosdem Augustos, Roma, ex Syn. 125. episcoporum missa, ubi Theodosij Magni atque Marciani, fidei Catholicæ præstantiam prædicauit, hæc de Iustiniano mox infert, cum præfert ijsdem. *Sicut extremi, præstantissimi tamen omnium Magni illius Iustiniani, cuius ut virtus, ita & pietas omnia in meliorem ordinem restaurauit: cuius instar fortissimæ vestræ clementia principatus, virtutis quidem conatibus Rempublicam Christianam tuetur, & restaurat in melius pietatisq; studijs Catholicæ succurrit Ecclesiæ.* Hæc ex Agathone.

Quod enim quæ de eius hæresi iactarentur, nullis constarent edictorum ipsius publicis monumentis (nam etsi scripsit, non tamen, vt vidimus ex Euagrio, promulgauit de heresi Imperator edictum) & contra, eiusdem Imperatoris fides Catholica B plurimis promulgatis sanctionibus probaretur, nil præterea de eo sentiendum, quã suis ipsius scriptis reperiretur expressum, idem Romanus Pontifex existimauit. Cuius sententia, non ex populari clamore, sed potius ex certa scriptorum testificatione proferri debet, sed nec irrogata in Orthodoxos exiliorum supplicia, eum omnino conuincebant hæreticum, etsi iniustum arguebãt, atque sacrilegum: sicut nec cum Vigilium Papam eadem pęna multauit. præsertim vero cum de exilio Eutychij Episcopi culpam visus fuerit deleuisse, dum eum ex testamento, (vt Niceph. ait) reuocãdum constituisset, propterea igitur eius memoria haud adeo infamis posteris sed honorifica mansit, Nam audi eundem de his Nicephorum.

C *Ioannes Chalcedonij filius Episcopus C P.*nus *Alexij Comneni ætate, in ipso Sophiæ templo quotannis magnificè memoriam eius celebrauit, pop. vniuerso ad rem diuinam coacto. Memoria eius Ephesi quoque in Ecclesia S. Ioan. culta, quam Ecclesiam Iustinianus ipse construxerat.* [a] *In magnifico monumento ab ipso lapide sardio in Apostolorum templo constructo, sepultus est ad dexteram in ædem ingredienti partem.* Veruntamen secundum irreuocabilem illam Dei sententiam, quæ de omnibus reperitur pronũciata defunctis, OPERA ENIM ILLORVM SEQVVNTVR ILLOS, eadem ipsa quæ hinc secuta sunt Iustinianum, perpetuum fere bellum Ecclesiasticũ, quod nutriuit, & accensum reliquit, sacrilegiorum immensitas, in Vigilium pręcipuè Romanum Pontificem, & Eutychium CP.num Episcopum; crudelitas in ciues innoxios, & immensa quædam & inexplebilis auaritia, vehementer clamant in eum. Et de innumeris Ecclesijs & alijs locis pijs quibus orbem fere repleuit. sic Euagr.[b] *ea sanè* D inquit, *pia Deoque accepta essent, si modo vel ille, vel alij, qui talia moliuntur de suis ipsorum bonis efficienda curarent, suaque vitæ actiones uacuas a sceleris labe, tamquã hostiam Deo offerrent.* De turpi, & absurda eius auaritia legendus est ipse Euagr. eius ipsius temporis scriptor: cui consensisse videtur & Procop. qui quem sæpe ante laudarat, postea scripto volumine, tam ipsum quam Theodoram coniugem magnopere vituperauit, vt apud Suidam notatum habetur.

Cæterum, quæ ab eo iuste pieque restituta vel sancita reperiuntur, vt Dei munus, Christianitas non refugit; sicut nec Ethnicorum, eorundem Christianorum persecutorum leges iuste decretas. Hinc S. Gregorius Roman. Pontifex, in moderandis etiã rebus Ecclesiasticis, vtitur eiusdem Imperatoris Constitutionibus easque citat, sicut & aliorum Christianorum, atque etiam Gentilium Imperatorum & Iureconsultorum. Quæ vero præter ius fasque idem Iustinianus suis sanctionibus obseruãda præ- E cepit, Catholica Ecclesia respuit, vt quæ sibi super Ecclesias personasque Ecclesiasticas arrogare pręsumpsit, quęue de vsuris constituit. Sed in his consulendus Alciatus Parergon 6. cap. 20. cui tamen non in omnibus videtur assentiendum.

Quod verò spectat ad ipsius Imperatoris scripta, seu potius aliorum lucubrationes, suo ipsius nomine promulgatas; præter illa, quæ sunt recensita de fide edicta, Isidorus de eodem ista habet. *Iustinianus Imperator quosdam libros de Incarnatione Domini edidit, quos etiam per diuersas prouincias misit. Condidit quoque Rescriptum contra Illyricanam Synodum, & aduersus Africanos Episcopos, in quo tria capitula dam*

[a] lib. 17. c. 31. & 33.

Quæ opera damnãt Iustinianum.

[b] 4. ca. 29.

Ad finẽ ca. 29. lib. 4.

Procopij vituperatio Iustiniani & Theodoræ AA.

nare contendit, &c.cap.18. Sed ne quis ex ijs redarguat Suidam, qui illum imperitū literarum, ac plane analphabetum fuisse (quod sane permirum est, affirmarit) tot scriptorum auctorem; Nam sicut Triboniani fuerunt ciuiles leges, ita & Theodori Cæsariensis scripta, quæ suo nomine vulgari voluit. A

Iustiniano defuncto, Iustinus ex sorore, Vigilātia nomine, & patre Dulcissimo, nepos, cuius vxor Sophia, Theodoræ neptis erat, ex Curopalata & Cæsare iam ante dicto, capessit Imperium. Ex Victoris Tunnensis Chronico, & Corippo Africano Grāmatico, qui Iustini laudes carmine cecinit. Illi Eutychius Episcopus ante ferè triennium imperaturum eum prædixerat (vt ait Eustathius in vita S. Eutychij, cuius tamen tardius, quam par erat, est recordatus, non ante duodecim annos, reuocans illū ab exilio, cum iam intrusus Ioan. Scholasticus mortuus esset.

Apud Sur. 6. Apr. Iustinus tarde recordatus Eutychij, qui illi prædixerat Imper.

Iustinus, non prius insignia accipit Imperij, quam ad templum progressus, pias fudisset preces; post benedictus à Patriarcha Ioāne & Coronatus, & in solio collocatus, acclamationibus absolutis, orationem habiturus ad populū frōtem cruce signat. conquesto populo de iniustis exactionibus, & debitis non solutis, Iustinus sua cuiq; reddenda præcipit, & æs alienum Iustiniani dissolui iubet. quę omnia confirmant ab Euagrio dicta de eius auaritia. Præter hęc etiam de cauendis delictis Iustinum populum admonuisse tradit, vt alia, Corippus in poemate; sed nec prætermisisse quæ ad Ecclesiarum statum pertinere videbantur, testatur Euagrius; qui, vbi plura præcedentibus consentientia narrauit, hęc addit: At primum dat mandatum, ut omnes Episcopi & Sacerdotes, qui ex omnibus locis in vnum CP.[lim] conuocati erant, ad suas ipsorum dimitterentur Sedes, vti consuetos cultus Deo sancte religioseque adhiberēt, monens ne quisquam, quod ad fidem pertineret, nouare moliretur, atque istud quidē eius factum in laude ponendum est. hæc Euagr. B C

Iustiniani auaritia cō firmatur.

Iustiniani funus.

Describit deinceps idem Corippus Iustiniani funus curatum solemni in primis & celebri pompa luminarium, præcedentibus Leuitis, cum psalmodia, quæ insinuāt veterem Ecclesiæ Catholicæ consuetudinem, in celebritate funerum fidelium defunctorum, per singula tempora, vsque in præsens, religiosissime propagatam. Sed de funere Imperatoris, ad aliud Regis funus transeamus.

Clotharius moritur.

Clotarius Rex Francorum, visitato S. Martini sepulcro, cum multis muneribus & cum grandi gemitu implorata per S. Cōfessoris intercessionem, de replicatis suis culpis, diuina misericordia, regressus, anno quinquagesimoprimo Regni sui, post vnum decurrentis anni diem, quo Chramnus eius filius fuerat interfectus, Compendij, ex febre moritur, & a quatuor filijs, Suessionis sepelitur, ad Basilicam S. Medardi, quam post Sigibertus filius eius extruxit. Ex Greg. Tur.[a] qui ait eū dixisse, cum grauiter vexaretur a febre. Vah quid putatis? qualis est ille Rex cęlestis, qui sic tam magnos Reges interficit? D

a 4. cap. 21

Quatuor fratres, Regnum inter se partiunt.

Defuncto Clotario quatuor eius filij inter se partiti sunt regnum, Charibertus regni Sedem tenuit Parisijs: Chilpericus Suessionis: Guntheramnus Aurelianis: Sigebertus Rhemis. Porrò horum omnium religiosissimus habitus est Sigebertus, qui statim ab exilio reuocauit S. Nicetium a Clotario in exiliū amandatum, quod ille vni Diacono se sequēti, & professo se eum nunquā deserturum, cum ab omnibus alijs Episcopis & Clericis destitutus esset, reuelauit. *Quia, inquit, hæc dixisti, dicam tibi, quæ Domino reuelante cognoui. Cras enim in hac hora, & honorem recipiam & Ecclesiæ meæ restituar. Hi autem qui me dereliquerunt cum magno pudore ad me confugient.* quod & ita euenit. Ex Greg. de Vita S. Nicetij. E

Hoc eodem anno (quo nimirum Iustinianus Imperator est mortuus) pestis illa vehemens, inguinaria dicta, vniuersam inuasit Italiam, peruasitque etiā regiones Boreales, de qua magna, & horribilia habet Paulus Diaconus de Gest. Lōgobardorum,[b] hæc plane pestis illa fuit, cuius S. Gregorius Papa meminit in Dialogis.[c] De eadem grassante in Gallijs meminit & Greg. Turon.[d] qui in primis, quomodo Rhemensis ciuitas fuerit liberata, describit, cum lues inguinaria populos primæ Germaniæ deuastaret, & omnes in terrore essent. Rhemenses cum cereis & psalmis ad Sepulchrum S. Remigij per totam excubant noctem, remedium flagitantes, mane hoc addunt amplius,

b 1. cap. 4. c 4. ca. 26. d De glor. Conf. c. 79.

A plius, Deo reuelante, assumpta palla de Beati Sepulchro, compositam in modū feretri, accensisque super cruces cereis cantantes circum eunt Vrbem cum vicis nec prętereunt vllum hospitium, quod non hac circuitione concludant. Quid plura? non post multos dies fines eius ciuitatis lues aggreditur memorata, nec tamen intra terminos, quo eius beati pignus accessit, ingreditur, imò etiam, quæ in principio peruaserat huius virtutis repulsu, reliquit.

Et de Treuerensi ciuitate per S. Nicetium item liberata, idem Greg. in eius vita. *Cum autem lues inguinaria Treuericum populum in circuitu ciuitatis valde vastaret, & sacerdos Dei, pro omibus commissis Domini misericordiam imploraret assidue; factus est sonus de nocte magnus, tanquam tonitruum validum super pontem amnis, ita vt putaretur Vrbs ipsa absorberi. Cumque omnis populus exterritus in lectulis resedisset, letiferum sibi interitum operiens: audita est in medio vox vna ceteris clarior,* B *dicens. Et quid hic, o socij faciemus? Ad vnam enim portam Eucharius sacerdos obseruat, ad aliam Maximinus excubat, in medio versatur Nicetius: nihil hic vltra praualere possumus, nisi sinamus hanc vrbem eorum tuitioni. Hac audita voce statim morbus quieuit, nullusque ab eo vltra defunctus est. Vnde non ambigitur virtute memorati Antistitis fuisse defensam.*

Quomodo etiam precibus S. Galli episcopi pop. Aruernensis sit liberatus, ea peste circumquaque sæuiente, prosequitur Greg. in hist. Francorum,[a] & in vita S. Galli. a 4. cap. 5.

Columbanus presbyter, & Abbas de Hibernia veniens in Britāniam, Pictones septentrionales verbo, & exemplo ad Christi fidem conuertit, vnde & præfatam Insulam ab eis in possessionem Monasterij faciendi accepit, vbi & ipse post 30. annos, quā in Britanniam venerat, sepultus est. C Ex eo Monasterio, quod Insulanum dictum fuit & alio, quod reliquerat fundatum in Hibernia, plurima alia propagata sunt, in quibus omnibus Insulanum, in quo ipse requiescit, principatum tenet. Habere autem solet ipsa Insula Rectorem semper Abbatem presbyterum, cuius iuri & omnis prouincia, & ipsi etiam episcopi, ordine inusitato, debeant esse subiecti, iuxta exemplum primi Doctoris illius, qui non episcopus sed presbyter extitit, & Monachus, de cuius vita, & verbis nonnulla a discipulis eius feruntur scripta haberi. Ex Beda in Hist. Angl.[b] b lib. 3. c. 4.

Christi Annus	*Ioannis Pap.*	*Iustini Iun.*	*Iustino Consul.*
566.	7.	*Imp.* 1.	*Ind.* 14.

D

INtermissum iam diu Consulatum in se renouans, populum exhilarauit, donatiuo dato, Kal. Ian. more maiorum, Templo adito, preces & uota persoluit: ingentia donaria obtulit, & fidei professionem, pro more, edidit. Ex Corippo 2. de laud. Iustini.

Ad stabiliendum Imperium Edictum de fide Catholica edidit, in cuius fine, *hortamur vos omnes* inquit, *imo vero etiam obsecramus, vt in vnam eandem Catholicam, & Apostolicam ecclesiam coalescatis*, (& paulo post) *& nemo de reliquo vllas de causa vel de personis Trinitatis, vel de vlla syllaba in ea comprehensa digladietur*, &c. Ex Euagr.[c] qui pergit. Huic edicto quamquā consensere omnes, illudque, sicut vera fides poscit, editum dixere, membra tamē ecclesię, quę opinionum varietate distracta erant, E minimè fuerunt ad concordiam reducta; propterea quod edictum plane, & apertis verbis significarit vnam consuetudinem in ecclesijs firmam, & minime nouatum hactenus mansisse, & in posterum temporis mansuram.

Stabilimentum Imperij Catholicæ fidei professio.

c lib. 5. c. 4.

Veræ fidei professio magnos animos addit.

Facto tam præclaro Imperij fundamento, edicto fidei Orthodoxæ, ingenti concepto animo, barbaros ingruentes non extimuit, & Gagani Auarum Regis legatos missos ad exigendum annuum tributum a Iustiniano pendi solitum, ne Romanos vexarent, non modo dare renuit; sed bello etiam eos se persecuturum minatus est, si quid contra Imperium tentarent.

Photius in sua Bibliotheca, dum agit de Theophanis Byzantij historia, inter alia, mentionem habet de legatione Turcarum missa vna cum donis ad Iustinum ipsum, Turcarum mentio qui

& Maſſagetæ. qua peterent, ne ſuſciperet Auaros barbaros ipſis infeſtiſſimos. aitque de Turcis, fuiſſe populum habitãtem apud Tanaim, verſus Euri partem, eoſdemque antiquitus appellatos Maſſagetas a Perſis ipſorum lingua Chermichiconas. Hæc Photius ex Thophane. A

Idem ad ſedandos obortos Alexandriæ tumultus, occaſione diuerſarum ſectarum inter ſe altercantium, Photinum Beliſarij priuignum miſit, ſimulque munera eccleſijs offerenda dedit ſumptuoſa. Miſcellæ auctor.

a 5. cap. 1. Praui Iuſtini mores. Pręclara hæc, & magna laude digna, ſed tanto indigniora, quæ de eo habet Euag.[a] Verũ quo ad vitæ eius rationẽ attinet delicijs reuera defluxit, & mollicie in voluptatibus obſcęnis volutatus, alienæ pecuniæ adeo ardenter appetens, vti omnia iniqui quęſtus gratia diuenderet: imò vero etiam ipſa ſacerdotia, diuinum numen minime reuerens, plebeijs hominibus venalia palam exponeret. hęc Euagr. B

Improbę Iuſtini ſanctiones. Porrò incontinentis animi primum illud, publica lege ſancita, hoc anno Kal. Ian. dedit indicium, dum pœnas Iuſtiniani legibus aduerſus illicita coniugia contrahentes, ſancitas, ſilere voluit, atq; ita coniunctos ab inuicem minimè ſeparauit. b Sed his etiam deterior, Conſtitutio, hoc eodem anno, menſe Septembris lata, qua communi coniugum conſenſu diſſolui matrimonium poſſe ſanciuit. Extat ipſa Cõſtitutio male inter Iuſtiniani Nouellas relata 140. Apud editionem quidem Anteceſſoris ſuo auctori Iuſtino tribuitur.

b Iuſtini Nou. Cõſt. 3. apud Iul.

Mirum quidem eſt, quomodo epiſcopi non reſtiterint tam indignę legi, Chriſtiano homine. Quid porro Ioannes Romanus Pontifex egerit, non conſtat, cum omnia ferè eius rerum geſtarum monumenta perierint, niſi quod a ſuis maioribus minimè degeneraſſe credibile eſt. C

Cum in Concilio Pariſienſi ſtatutum eſſet nęminem admittendum ad epiſcopatum, quem Regis auctoritas, abſque Canonica electione, intruderet; ſed quem Clerus eligeret, & epiſcopi prouinciales vna cum Metropolitano probarent: Leontius Burdegalenſis epiſcopus, collecto collegarum Concilio Santonis, inter alia decreta, Emerium epiſcopum Santonenſem a Clotario Rege eo modo in epiſcopatum, regia auctoritate intruſum, Sede priuauit; quod cum Chariberto Regi nunciatum eſſet, ira fremens, nunciũ presbyterũ a ſuis conſpectib. extrahi iuſſit, & plauſtro ſpinis ſuppleto imponi deſuper, & in exiliũ pro trudi præcepit; dicens. *Putas ne, quod non eſt deſuper quiſquam de filijs Clotarij Regis, qui patris facta cuſtodiat, quod hi epiſcopum quem voluntas Regis elegit, abſque noſtro iudicio proiecerunt?* & ſtatim electis viris religioſis epiſcopum loco reſtituit; dirigens etiam quoſdam de Camerarijs ſuis, qui exactis a Leontio mille aureis, reliquos iuxta poſſibilitatem damnent epiſcopos, & ſic patris vltus eſt iniuriam. Ex Gregor.[c] Atque hæc quidem Tyrannicè Rex. Permanſiſſe quidem Emerium in Santonenſi epiſcopatu eundemque reconciliatum fuiſſe Leontio colligi videtur ex carmine Fortunati de Baſilica S. Bibiani Santonenſis lib. 1. Carm. D

c lib. 4. c. 26

Leõtius ex coniugato eps Burdeg. Hic Leontius 13. numeratur a Fortunato lib. 1. Carm. Burdegalenſis epiſcopus, qui nobiliſſimo ortus genere, diuitijſque pollens, & egregijs animi virtutibus exornatus, coniugatus licèt, inuitus, ad eius eccleſię epiſcopatum aſſumptus eſt, nomen coniugis Placidina, ex Imperatorio ſtemmate procreata, quæ optimis compoſita moribus, etſi diuiſa corpore a Sancto Viro, inhæſit tamen ipſi in bonis operibus comes indiuidua. Extitit vero, & Placidinæ virtutis æmula, ſoror ipſius, nomine Archima, quæ & ipſa iuncta coniugio, Apollinari viro ſuo, vt epiſcopus crearetur indulſit, pariterque ad conſtruenda ſanctis Martyribus templa ſe contulit, vt ex Greg. habetur, vbi agit de S. Martyre Antoliano. In actis quoque ſancti Maclouij epiſcopi in Brittannia, frequens eſt mentio de eodem Leontio. Apud Sur. 15. Nou. cap. 21. ad 25. Quæ ſuperius dicta ſunt de ipſo, & Placidina, habentur ex Fortunati carminibus; qui & pręclarum eius ſepulchro Epitaphium affixit. Hic Iunior Leontius dicendus eſt, reſpectu alterius item Burdegalenſis epiſcopi ęque nobilitate, & vitę ſanctitate conſpicui, cuius epitaphium extat apud Fortunat. lib. 4. nouæ editionis a Theodoſio ſcriptum, eo forte de quo apud Sidonium mentio.[d] E

De glor. Mar. c. 65.

d lib. 6. ep. 3 & li. 7. ep. 6.

Dolo Schiſmaticorum, falſo ad Hibernos rumore perlato a Quinta Synodo peccatum

A tum esse in sacrosanctum Chalcedon. Concilium, quasi, Trium damnatione Capitu-
lorum damnasset pariter quæ in eadem Synodo statuta essent, ardentissimo zelo, sed
non secundum scientiam, insurgunt omnes episcopi, & recedentes a Romana ecclesia,
quam etiam V. Synodum comprobasse acceperant, schismaticis se iungũt, & pro defen
sione trium capitulorum acerrime pugnant; &, vt in remotissimis degentes partibus,
ad quas lux veritatis non facile perueniret, vsque ad sancti Gregorij M. Pontificatum
in schismate perseuerant. Ex epist. S. Greg. 36. lib. 2.

Anno 163. (inquit Greg. Turon. de miraculis S. Martini) post assumptionem san- Lib. 1. c. 32. & 33.
cti, & prædicabilis viri Beati Martini Antistitis, regente ecclesiam Turonensem san-
cto Euphronio episcopo, anno septimo, secundo anno Sigiberti gloriosissimi Regis Miracula S. Martini.
(concordat his optimè posita Chronographia ab obitu sancti Martini, quem deces-
sisse diximus A. D. 402. quibus si addas ann. 163. exactos, efficies 565. exactos, in-
B choato sexagesimo sexto) pergit narrare ipse Gregorius, cum grauiter ægrotans, inuo
cato Beato Martino, aliquantum conualuit, & suscepta peregrinatione ad eius sepul-
crum, cum in via recidisset in morbum, & ad reditum comites hortarentur, ægrè ta
men, ad illud bona spe confirmatus animo, peruenit, & tertia nocte, quàm illuc perue-
nerant, vigilata, sanus & incolumis, non ipse solum, sed & Armentarius vnus e cleri-
cis ipsius, qui omnem sensum perdiderat, sic ut nihil penitus aut intelligere, aut age-
re posset, euaserit. Pergit cap. 34. referre, quod cum tres cereolos pro benedictione
beati Sepulcri portassent, multas per illos uirtutes Deum super phreneticos, & alios
infirmos effecisse; & unum è multis miraculum profert, quod cum de sancta illa cera
posuisset super arborem in agro, quem quotannis grando vastare consueuerat nun-
quam amplius illum attigerit, & cap. 35. *fide commouente*, inquit, *quidam ex nostris li*
C *gnum venerabile de cancello lectuli a Monasterio sancti, me nesciente, detulerat, quod*
in Hospitiolo suo, pro saluatione, retinebat. Sed cum cepisset familia eius ægrotare, in
diesque labi in deterius, nec penitus sciretur quid esset, homini per visum dictum est, li-
gnum, quod de lectulo Domini Martini tulisti, negligenter hic retines, ideo hæc incur-
risti; sed vade, mone, & defer illud Gregorio Diacono (ipsemet qui scripsit hæc) & ip-
se secum retineat. quod ego summa veneratione collectum, loco digno reposui, & sic om-
nes in domo eius sanati sunt.

Vigebat maxime per hoc tempus in Gallia sacrarum reliquiarum cultus, præcipue Reliquiarũ cultus in Gallijs.
vero Sancti Martini cuius miracula collegit Gregor. & quatuor libris distinxit. Ve-
nantius vero lib. 10. Carminum ad Childebertum & Brunechildem Reginam scri-
bit, famam eius miraculorum totum occupasse orbem. Et cum huiusmodi Thesauris
D Gallia abundaret, aliunde tamen studiose perquirebant. Hinc est quod diximus San-
ctum Germanum Episcopum Parisiensem in Orientem profectum, his diuitijs locu-
pletatum domum redijsse: sed & S. Regina Clotarij Regis quondam coniux clarissi-
ma, Radegundis, his ipsis temporibus sæpius legatos misisse reperitur in Orientem,
ad perquirendas sanctorum reliquias, vt est in eius vita a Bandoninia virgine fide-
lissime scripta, quæ cum ea in Monasterio coaluit, apud Surium 13. Aug. Ea igitur
incensa desiderio Sanctarum reliquiarum, cum audisset Ierosolymis S. Mamantis,
seu Memetis Martyris sacros artus quiescere, legatum ad Patriarcham misit, qui
peteret. *Eius preces*, inquit Brandoninia, *vir Dei benigne admittens, orationes popu-*
lo indixit, cupiens nosse Dei voluntatem. Tertio die missa celebrata ad Beati Marty-
ris sepulcrum, cum omni populo accessit, altaque voce, & plena fide dixit, obsecro te, con
E *fessor, & martyr Christi, si vera est ancilla Dei, Beata Radegundis, innotescat gentibus*
potentia tua, permittasq; de pignoribus tuis mentem fidelem accipere, quod poscit. Ora
tione completa cum populus omnis respondisset Amen, venit ad S. Sepulcrum semper
beatæ fidem pronuncians, contrectat sacra membra, scire cupiens quanam ipse Martyr
beatissimus Dominæ Radegundi donari velit. Tangit manus dexteræ singulos digi-
tos vbi ad minimum ventum est, leni attactu manu amotus est, vt beatæ Reginæ desi-
derio satisfaceret. Eum verò digitum, vir Apostolicus, eo, quo par erat honore, Bea-
tæ Radegundi misit. Ab Ierosolymis vero Pictauos vsque in eius honorem semper di-
uinæ laudes promebantur. Quis vero prò dignitate explicet quam ardenti animo, quam

fida deuotione tantũ illa munus expectans, se se abstinentiæ mancipauit? Postquam autem hoc cæleste donum cum multa animi alacritate accepit, tota hebdomada cum uniuersa congregatione psallentium, vigilijs & ieiunijs se accomodauit, Deum benedicens quod tale munus consequi meruisset. A

Rursum de alia missa legatione in Orientem ad Imperatorem, pro ligno Sanctæ Crucis accipiendo, eadem Bandoninia refert pluribus; Imperatoremque, & Beatum lignum crucis domini auro, & argento ornatum, multasq; Sanctorum reliquias, quas Oriens obtinebat, ei, per legatos transmisisse, vna cum Euangelijs, auro gemmisque decoratis; eas vero reliquias Sanctorum Apostolorum & Martyrum esse asseruit Gregorius. Accidit autem nescio qua instigatione Diaboli, vt nec Episcopus, nec ipsa Ciuitas sacrum crucis lignum vellent in ciuitatem inferri, vt oportuerit Regem pro sua auctoritate agere, vt per Turonensem Euphronium Episcopum in ciuitatẽ Pictauos, & in Radegundis Monasterium inferretur. Tunc temporis vero à Venantio Fortunato eiusdẽ S. Radegundis studiosissimo (vt ex plurimis ad eam scriptis carminibus constat) nobilis ille conscriptus est sacer hymnus, qui ab vniuersa Occidentali Ecclesia, vt in honorem Sanctissimæ Crucis sæpe caneretur vsu receptus est, sicq; incipit. B

Vexilla Regis prodeunt,
Fulget Crucis mysterium,
Quo carne, carnis conditor
Suspensus est patibulo &c.

C

Et ille alter.

Pange lingua gloriosi prælium certaminis
Et super Crucis trophæum dic triumphum nobilem
Qualiter redemptor orbis immolatus vicerit, &c.

Sed & præclarum de Cruce Epigramma, quod videtur integrum describendum, vt minus notum.

Crux benedicta nitet, Dominus qua carne pependit,
Atque cruore suo vulnera nostra lauat D
Mitis, amore pio, pro nobis victima factus
Traxit ab ore lupi, qua sacer agnus oues
Transfixus palmis, vbi mundum a clade redemit
Atque suo clausit funere mortis iter.
Hic manus illa fuit, clauis confixa cruentis,
Quæ eripuit Paulum crimine, morte Petrum.
Fertilitate potens, o dulce ò nobile lignum,
Quando tuis ramis tàm noua poma geris E
Cuius odore nouo defuncta cadauera surgunt:
Et redeunt vitæ, qui caruere die
Nullum vret æstus, sub frondibus arboris huius,
Luna nec in nocte, sol neque meridie
Tu plantata micas, secus est vbi cursus aquarum,
Spargis & ornata flore recente comas.

A *Apensa est vitis inter tua brachia, de qua*
Dulcia sanguineo vina rubore fluunt.

Exultauit autem Sancta Dei Virgo cum omni congregatione de tali sibi cœlitus dono collato, ligno, scilicet venerandæ Crucis; quod statim suam diuinam virtutem prodidit. Ibi inquit, diuina agente virtute, cæcis redditur lux, aures surdorum patescunt, mutorum linguis suum restituitur officium, claudi ambulāt, Dæmones profligantur. Quid multa? Quisquis morbo laborans, (quicunque tandem ille sit morbus) ex fide eo accedit, per Sanctæ Crucis virtutem, recedit incolumis, &c. Narrat Greg. de glor. Martyr. c. 5. *sexta feria ante Sanctum Pascha cum in Vigiliis sine lumine pernoctarent, apparuisse ante altare lumen paruulum in modum scintillæ; deinde ampliatum huc illucque comas fulgoris spargens cœpisse gradatim in altum conscendere, effectumque Pharū magnam, obscura nocti, vigilantique plebeculæ lumen præbuisse supplicanti Illucescente quoque cœlo paulatim deficientem, data terris luce ab oculis mirantium euanuisse.* Addit idem durum se fuisse ad credendum quod sæpius audiebat, *de oleo sic exundante in Lychnis, ante sacra pignora vt suppositum vas impleretur, quod post aliquando suis ipsis oculis vidit, Lychnum in modum ollæ feruentis magnis fluctibus exundare, ac per orā ipsam vndis intumescentibus superfluere, & vt credo, ad incredulitatem meam arguendam, magis ac magis augeri, ita ut in vnius horæ spatium plus quā vnū sextariū redderet vasculum, quod quartarium non tenebat admiratusque silui, ac virtutē adorandæ crucis deinceps prædicaui.*

Miracula per signum Crucis, illatum in Monasteriū S. Radegūdis.

C Legatos misit S. Radegundis ad gratias Imperatori agendas, de tanto munere, qui, cum in reditu, per dies 40. iactati horrenda tempestate, nihil aliud expectarent, quam vndis absorberi, S. Radegundis opem implorantes, consecuta tranquillitate, mirabiliter euaserunt.

Victor Tumuensis, siue Tunnensis Ecclesiæ Africanæ Episcopus, a principio mundi vsque ad primum Iustini Iunioris Imperatoris annum, perbreuem, per Consules annos, bellicarum Ecclesiasticarumque rerum nobilissimam promulgauit historiam, laude & notatione illustrem ac memoria dignam &c. Isidor. de vir. ill. cap. 25. Hic a Iustiniano in exilium deportatus, ac demum CP.lim reuocatus, detrususque in Monasterium in defensione trium capitulorum perstans, diem clausit extremum. Quod verò apud ipsum Isidor. in lib. Originum, dicitur Victor Turonensis Episcopus, locus est corrigendus.

Histor. ab Orig. Mundi ad Iustinum Imp.

D

Christi Annus	*Ioannis Pap.*	*Iustini Imp.*	*Ipso Consul. sine collega Ind. 15.*
567.	8.	2.	

IVstinus Imperator, Iustinum cognatum suum, rebus præclarè gestis, in bello Persico clarissimum, ad limites Danubij tum excubantem cum exercitu, ne Abari in fines Romanorum irrumperent, euocatum, & transportatum Alexandriam, necari mandat. Ex Euagr. qui rem plenius persequitur, cui Miscella, & Eustathius in vita S. Eutych. consentiunt, ut minus sit probabile, quod Cedrenus scribit, referens ad annum sextum Iustini.

Lib. 5. ca. 1. & 2.

E Ætherius & Addæus Senatores Clarissimi, qui principem locum diu tenuerant apud Iustinianum, seu veris seu confictis criminibus, ut est apud Euagr. obtruncantur. Sed quod uidetur ignorasse Euagr. non ignorauit Eustathius in uita S. Eutychij, quod & ipsi confessi sunt, ob sacrilegium ab utroque perpetratum in ipsum Eutychium Episcopum CP.num cum eum trudentes in exilium, pessime habuere, indignationem Dei in ipsos recidisse.

Sacrilegi Senatores i Episcopum CP. diuinā sentiunt ultionem.

Paulus Diaconus de Gestis Longobardorum [a] refert querelas delatas a Romanis contra Narsetem ad Iustinum Imperatorem; quem, contra eum indignatum, reuocasse ait de Italia, successoreq; ei Longinum misisse: atque adeò Sophiam Augustam

a lib. 1. c. 5.

contumeliosis illis eum uerbis irritasse, cum dixisset, *reuocari, ut cum puellis in Gynecao lanarum pensa diuideret.* Narsem uero respondisse. *Talem se ei telam orditurū, qualem ipsa, dum viueret, detexere non posset;* & indignatum Romanis, Neapolim secessisse, vnde, per Legatos, Longobardos ad occupandam & possidendam Italiam inuitarit, quibus consentanea scribit Anastasius: Io. Romanum Pontificem Neapolim sequestrem pacis inter eos accessisse, eumque Romam reduxisse, qui, non multo post sit mortuus. Hæc quidem illi qui longius a Narsetis ætate vixerunt, At Corippus Grammaticus Africanus, qui Iustini laudes scripsit, Narsetem iam ante præsentem annum reuocatum CP.lim magnumque honorem apud Iustinum Imperatorem consecutum docet, dum ait ipsum præsentem fuisse anno superiori, quo Iustinus adijt Cōsulatū, inhæsisseque præ cæteris, lateri ipsius Imperatoris, cum audiuit Legatos missos ab Auaribus barbaris, nec vero dici potest reuersum fuisse in Italiam, cum Longinum suffectum omnes consentiant, superiora igitur illa Pauli sponte cernunt de vocatis ab eo, ex dicta causa, Longobardis.

Narsetem cōtumeliose reuocatū ex Italia, euocasse Lōgobardos, falsum.

Prodigia quidem illa quæ Longobardorum inuasionem antecesserunt, quorum meminit Paulus, sic recenset D. Greg. hom. 1. in Euangelia. *Priusquam Italia gentili gladio ferienda traderetur, igneas in cœlo acies vidimus, ipsumque, qui postea humani generis fusus est, sanguinem coruscantem.* Sed quæ ante hæc, ostensa de his sint S. Redempto Ferentinæ Ciuitatis Episcopo, idem S. Greg. narrat in Dialogis [a] cum recūbenti in æde S. Martyris Eutychij & somno grauato S. Martyr astitit, *ter* dicens, FINIS VENIT VNIVERSAE CARNIS. *Et mox terribilia illa signa,* inquit, *secuta sunt, ut hasta atque acies ignea ab Aquilonis parte uiderentur. Mox effera Longobardorum gens de uagina sua habitationis educta, in nostram ceruicem grassata est, atque humanum genus, quod in hac terra præ nimia multitudine, quasi spissa segetis more succreuerat, succisum aruit: nam depopulatæ urbes, euersa Castra, concrematæ Ecclesiæ, destructa Monasteria uirorum, & feminarum, desolata ab omnibus prædia, atque ab omni cultore destituta, in solitudine uacat terra, nullus hanc possessor inhabuat, occuparunt bestiæ loca, quæ prius multitudo hominum tenebat. Et quid in alijs mundi partibus agatur, ignoro; nam in hac terra, in qua nos uiuimus, finem suum iam non nunciat sed ostendit. &c.*

Prodigia inuasionē Lōgobard. præmonstrātia.

a 3. cap. 38.

Clades Italiæ per Lōgobard.

At ne quis putet mendax fuisse oraculū, de fine vniuersæ carnis prædictum; sciat hisce verbis non seculi consumationem, significatam, sed gentis Italicæ cladem, quæ quidem tanta & tam immanis fuit, vt Sanctus Gregorius, vir tantus, iam nouissimum diem instare existimarit.

Defuncto Athanagildo Rege Gothorum in Hispania, cum cessasset regnum menses quinque, Liuba ei præficitur, 2. qui sui Regni anno sibi collegam asciuit Leouigildum fratrem. Isid. Chron. Fuerunt Athanagildo duæ filiæ, quarum maior natu Gelesuintha, Chilperico Frācorum Regi, Suessionis; minor Brunichildis, Sigiberto Frācorum Regi, Rhemis sedem habenti, vxores datæ. Quibus nuptijs sancita pax inter Gothos, & Francos. Vtraque soror breui ex Ariana reddita Catholica. De Brunichilde Fortunatus lib. 6. inter alia carmina.

Gothi Hispaniæ & Franci Galliæ per coniugia fœderantur.

Rex pie, Regina tanto de lumine gaude
Acquisita bis est, quæ tibi nupta semel.
Pulchra, modesta, decens, sollers, pia, grata, benigna,
Ingenio, vultu, nobilitate potens.
Sed quamuis tantum meruisset sola decorem
Ante tamen homini, nunc placet ecce Deo.

Gelesuintha per Chilperici concubinas, quas plures habebat, & maxime per Fredegundem (quas tamen se dimissurum omnes pollicitus erat) vexata, sæpiusque cum viro conquesta, cum verbis ab eo deliniretur, petijt tandem, vt relictis thesauris,

quos

A quos ingentes secũ detulerat, libere redire permitteretur ad patriam; quod ille dissimulans; ad extremum eam sugillari iussit a puero, mortuamque reperit instra tu. Ex Greg. Turon. [a] repentina morte abreptam deplorauit Fortunatus, sic enim vulgatum fuit. Hoc tamen lucrata fuit Hispana Virgo, vt ex Ariana in Gallia Catholica redderetur, ac plane sancta moribus efficeretur. quod autem accidit ad eius sepulcrum eius Sanctitatis indicium, refert Gregor. & canit elegantius Fortunatus. a c.28.

Ducitur, ornatur, deponitur, vndique fletur
Conditur & tumulo sic peregrina suo.
B *Nascitur & subito rerum mirabile signum,*
Dum pendens Lychnus lucet in obsequium.
Decidit in lapidem, nec vergit, & integer arsit
Nec vitrum saxis, nec perit ignis aquis.

Et paulo post, ex eodem arguit auctor miraculo quod anima eius lucidas cum sanctis sedes acceperit.

Vita signa tenet, vitreo cum vase cadente
Nec aqua restinxit, nec petra fregit humi.

C In Hispanijs etsi non amplius aduersus Francos, coniugij fœdere sociatos, Gothis certandum esset; aduersus tamen Græcos, ascitos socios, sed conuersos in hostes, iugiter pugnandum fuit *aduersus quos* (ait Isidor.) *post obitum Athanagildi, huc usq; confligitur, nam frequentibus ante prælijs cæsi, nunc autem multis casibus fracti & diminuti sunt.* Ad hæc spectant quæ S. Greg. scribit ad Recharedum Regem [b] requirentem capitula ac pacta illa conuenta cum Iustiniano Imperatore, quem hortatur ad pacem, verum non pace, sed gladio, finem bello impositum, Græcis profligatis idem Isidorus affirmat. b lib.7. ep. 126.

Sub hoc anno 2. Chilperici, Clotarij filij, Regis Francorum consignatæ leguntur præclaræ res gestæ S. Launomari Abbatis, qui his temporibus in Gallia, egregia sanctitate, atque miraculis refulsit; extant ipsæ omni fide conscriptæ ab æquali ipsius, D apud Sur. 19. Ian. qui de eo refert, quod cum hoc ipso anno cæpisset ædificare Monasterium, vastissimam quercum recisam, quam 40. homines vix portassent vi precum, quo illi collibitum fuit, transportauit. Addit de quodam nobili Ermoaldo, qui, ad extrema perductus, 40. solidos viro Dei misit, obnixe rogans, vt suis precibus sibi obtineret sanitatem, quam ille pecuniam renuerit accipere, sed instante latore, receperit tamen, & ingressus oratorium, imponensque altari, & multo studio singulos appendens & manu reuersans nummos, crebroque flectens genua & orans Dominum, ad extremum, non nisi unum, ex omnibus retinuit sibi solidum, quem per spiritum cognouit non rapina, sed iure partum esse, reliquos autem restituens, mandauit vt diceret Domino, pecuniam illam de iniquitate conflatam esse, proinde ut esset pro anima sua solicitus, iniusteque ablata restitueret, noueritque hoc morbo se uitam amissurũ E temporariam, reliqua uide apud Auctorem.

S. Launomar. Abb.

Iniquæ oblationes respuendæ.

Christi Ann.	*Ioannis Pap.*	*Iustini Imp.*	*Iustino A. 2m.*
568.	9.	3.	*Conf. Ind. primæ.*

ALboinus Rex Longobardorum e Pannonia, quam ex Scandauiæ (an Scandinauia) Insula progressus cum suis, occupatam, per 42. annorum spatium tenuerat, in Italiam magnis potens uiribus ingreditur. Paul. Diac. [c] cuius sententia de tē- c lib.2. c.6.

pore,

A

pore, confirmatur à S. Gregorio lib. 4. ep. 34. & lib. 11. ep. 43.

a 2. c. 12.

Hic Alboinus Chlotosindam Clotarij filiam in uxorem duxerat (Greg. Turon. 4. cap. 35.) ut esset quatuor Regum Francorum cognatus. Hunnis erat etiam foedere cõiunctus, quibus Pannoniam libere possidendam precario concesserat. Accedebat ad tanta hæc, quod & alios complures barbaros nactus esset auxiliares, Saxones, Gipedas, Bulgaros, Sarmatas, Pannonios, Suevos, & alios. Paul. Diac. [a] Atque his amicitijs, & affinitate, & copijs reddebatur Romanis formidabilis. Sed & solum nomen Longobardorum exterrebat hominum animos, quos superioribus bellis, cum pro Romanis, aduersus Gothos, pugnarent, experti erant truces, & immanes; cũ, ut est apud Procopium, ad ceteram uitæ factorumque impietatem, & scelus, uel ædificia ipsa, in quæ fortè diuerterant, iniustè cremarent, stuprumque feminis, & vim inferrent, sacras in ædes refugientibus, ut necesse fuerit magna pecunia donatos ad propria remittere. B

b 2. c. 9.

Alboinus Rex ad conciliandos sibi Italorum animos, benignum se præbuit, vt testatur Paulus Diac. Igitur Alboinus (inquit) [b] cum ad Fluuium Plauem peruenisset, ibi ei Felix Episcopus Taruisanæ Ecclesiæ occurrit; eique, vt erat largissimus, omnes Ecclesiæ suæ facultates postulanti, concessit, & per suum pragmaticum postulata firmanit. Hunc illum, tradit Paulus, esse Felicem pernecessarium Venantij Fortunati, cuius meminit in fine vitæ Sancti Martini his versibus.

Illustrem socium Felicem, quæso, require,
Cui mecum lumen Martinus reddidit olim

C

Cum scilicet laborans oculis, oleo lampadis, ad imaginem S. Martini incensę, sanatus est, cuius beneficij memor, pro gratiarum actiones, res eius gestas 4. libris carmine heroico concinuisse voluit.

Hic itaque Fortunatus uir uenerabilis & sapientissimus) ait idem Paulus, occasione huius Felicis) *ortus quidem in loco, qui Duplabilis dicitur, fuit, qui locus haud longe a Cenetensi Castro, vel Taruisana distat ciuitate: sed tamen Rauenna nutritus & doctus in Grammatica Rhetorica, & Geometria, clarissimus extitit. Is cum oculorum dolorem vehementissimum pateretur, similiter & Felix præfatus socius eius, eorumdem dolore laboraret*, &c. curationem eorum recenset, de quo & ista subdit. *Fortunatus in tantum B. Martinum ueneratus est, vt relicta patria, paulo ante quam Longobardi Italiã inuaderent, ipsius Sanctissimas reliquias in Gallia sitas uisitare decreuerit, quod iter suum per flumina, montes, ualles, oppida, pagos ipse in carminibus suis dilucide describit in præfatione ad Gregorium. Qui postquam Turonos, iuxta Votum proprium peruenit, Pictauos transiens, illic habitauit, & multorum ibi sanctorum gesta partim prosa, partim metrica oratione conscripsit: nouissimeque in eadem ciuitate primum presbiter deinde Episcopus ordinatus est, atq; in eodem loco digno tumulatus honore quiescit.* hactenus Paulus de Fortunato. D

De Narsete certiora Græci, quã Latini prodidere.

De Narsetis fine, cum admodũ varient scriptores; Latinis quidem Paulo, & Anastasio referentibus, præter supra dicta, de prodita barbaris Italia, Longobardis, eos euocando; eoque cum Ioan. Papa Romam reuerso, & facti pęnitente, vita functo; corpus eius loculo plumbeo collocatum, vna cum ipsius thesauro CP.lim esse translatum: Græcis vero prodentibus eum CP.lim esse reuersum & post reditum 6. anno Iustini sumptuosa ædificia construxisse, quod astruit Cedrenus. Miscella quoque consentiente Græcis de reuersione eius CP.lim & Corippo ipso poeta, de quo supra; uidetur potius Græcis assentiendum, & quæ de proditione, & euocatione barbarorum feruntur, vana, & fabulosa esse, sed nec illud quod habet Miscella & Græci, par est credere, de Narsete, cuius pietas plurimum laudatur, quod in Cisternam defoderit Thesaurum, conscijs interfectis, ne proderent. Porro laudatur eximie Narses a Procopio, Agathia, ipso Paulo Diac. Euagr. [c] & Nicephoro [d] qui vterque hæc de eo, repetitis verbis, *De Narsete, qui familiariter cum eo uixere, illud perhiberent, ita ipsum* E

c 4. c. 23.
d lib. 17. c. 13. in fine.
Narsetis Elogia.

ex

A *ex diuino munere pependisse, atque id omnis generis pietate coluisse, & Virginem, eandemque Dei genitricem ita veneratum esse, vt illa manifesto ei apparens, quando prælium committendum esset præciperet: neque illum facile prius in aciem descendisse quã tempus opportunum ab ea cognouisset.* Et Paulus *erat,* inquit, *vir pijssimus, in religione Catholicus, in pauperes munificus, in reparandis basilicis multum studiosus, vigilijs & orationibus in tantum studens, vt plus supplicationibus quam armis bellicis victoriam obtineret.*

Talis quidem vir celebratur sub Mauritio Imperatore, Narses nomine, Patricius, Romani exercitus Præfectus, summa pietate præditus, domi forisque spectatus; vt nisi idem sit: cum hoc nostro, qui adhuc ad annos triginta vitam propagarit, permirum sit duos, eodem fermè tempore, eiusdem nominis, ordinis, dignitatis, probitatis,
B & victorijs insignitos, belloque spectatos Duces exercitus vixisse Narsetes. Sed & alias coniecturas subtiliter expendit auctor Annalium aduersus ea quæ a Paulo & Anastasio feruntur, vt nec sibi ipsi constare videantur. Quod vero idem Paulus refert de Narsete, *cuius,* inquit, *studium ad omnia vigilabat, Vitalem episcopum Altinæ ciuitatis, qui ante annos plurimos ad Maguntiam,* ad Regnum Francorum profugerat, comprehensum, apud Siciliam exilio damnasse, id hortante Pelagio Io. huius antecessore factum, est credibile, propter schisma, quo non modo Aquileiensis, sed & Altinensis ecclesia laborabat.

Sophia Augusta, tertio anno, accitis omnibus, qui ære alieno obstricti erant, debita eorum creditoribus dissoluit & pignora suis auctoribus reddidit. Cedrenus, & Miscella.

C Cum pauperes a potentibus opprimerentur, nec Imperator monitis, & Rescriptis, proficeret, & querelis vndique premeretur, conuocatis aliquando in Curiam potentibus, orationem ad eos habuit, cuius ea conclusio fuit. Quod si præceptis suis parere nollent, sed suis obsequi cupiditatibus, alium sibi, suo arbitrio, deligerent Imperatorem. *Ego enim,* inquit, *contumacibus, iniustis, & aliena violantibus, imperare nolo.* Libera vox Imperatoris.

Ibi qui lam procerum libertate dicendi sumpta, ita Imperatorem alloquitur. Constitue me coram omnibus, Præfectum Vrbis, mandaque ne cuiusquam rationem potiorem iustitia habeam, vtque mihi te de rebus necessarijs monituro semper aditus pateat; recipio me effecturum intra mensem, ne vlla sit vel illata in vrbe, vel accepta iniuria, quod si quis proferat culpam, quam mihi indicatam, non punierim, capite me plecti iubeto. Pergratum id Imperatori fuit, eumque Pręfectum Vrbis constituit.
D Is ergo cum mane pro Tribunali sederet, & quædam Vidua quæreretur se a Magistro quodam omnibus suis facultatibus spoliatam, mittit eam cum sigillo ad Magistrũ illum, iubetque eum ad dicendam causam venire, cum eandem Viduam male mulctam remisisset, mittit Pręfectus ad eum de cursoribus vnum; sed hunc quoque verbis delusum dimittit. Interim dum Præfectus in circo sederet, Magistrumque operiretur: hic ab Imperatore ad cõuiuium vocatur, eodem se Præfectus quoque confert, aitque Imperatori si in eo Imperator persistis, quod mihi mãdasti, ne cui eorum, qui pauperes concutiunt, parcam; scito me promissis satisfacturum; sin eos tu, pœnitentia ductus, amicos potius habes, & conuiuijs adhibes, scias me quoque detrectare ea, quę in me recepi. Imperatore respondente vti se ipsum potius solio detraheret si sontem talis criminis sciret. Pręfectus illico Magistrum vi abripuit, & in Curiam, quæ area dicitur, cum eo abijt. Ibi diligenter vtriusque sermone considerato: cum haud leui-
E bus iniurijs ab eo affectam mulierem comperisset, verberibus impositis, homini caput rasit, asinoque nudum impositum, per mediam vrbem velut in triumpho duxit, & omnes eius opes mulieri addixit. Hoc exemplum reliquos ita in viam redegit, vt vbique summa in pace viueretur, atque intra trigesimum diem neque actor vllus esset neque reus iniuriarum. Tunc Præfectus Imperatori significat se promissa impleuisse, & Imperator in publicum progressus, cum nulla querela audiretur, Patricia dignitate eum ornat, & per omnem vitam Pręfectum vrbis esse iubet. Cedrenus.

Iustinus Spesindeo Primati Byzaceno interpellanti pro priuilegijs suæ ecclesiæ, Rescripto, ea salua esse mandat. Extat in Nouell. Iul. Antecessoris.

A

Christi Ann. 569. Ioannis Pap. 10. Iustini Imp. 4. Secundæ Indict.

LIuba Rex Gothorum in Hispania, allecto fratre Leuuigildo in Regni consortium, illi cedit Hispanias, ipse contentus Regno Galliæ Narbonensis. Isidorus. Erat Leuuigildo vxor Theodosia, Catholica femina, eademque soror sanctorum Leandri, Fulgentij, Isidori, ac Florentiæ, filia vero Seueriani Carthaginensem prouinciam moderantis, sed nihil ex sancto consortio profecit.

CONCILIVM LVCENSE IN GALLICIA in eo actum, rogante Rege Theodemiro de instituenda noua Metropolitana in Gallicia, sub Bracharensi; Lucensis ecclesiæ limites circumscripti, ad lites de finibus euitandas. B

Tiberius comes excubitorum, qui postea Augustus creatus est, Auares debellatos ad pacem submisse ab Imperatore petēdam adigit. Victor Tunnens. in Chron. Corippus quoque poeta.

Christi Ann. 570. Ioannis Papæ 11. Iustini Imp. 5. Post eiusdem Consul. 25. Ind. 3.

APollinaris Alexandrinæ ecclesię episcopus, cum sed. ann. decem, & nouem (secundum Niceph. Chron.) ex hac uita migrauit, de quo est apud Sophron. a quod eum contigit sanctissimos uiros ordinare in Ægypto, quorum unus e mortuis resurrexerat, res sane admiranda ibidem ab eodem refertur, quæ ipsius episcopi sanctitatem commendat, de miro artificio excogitato ad consulendum egestati eius, qui aliquando ditissimus fuerat, ex bonis ecclesiæ, citra eius pudorem. hæc eo libentius afferuntur, quod eius ingressus probrosus fuit. sed post, purgata labe intrusionis, in V. Synodo, ut legitimus, receptus est. De frequentia autem miraculorum, dicebat senex quidam (Prato spir. c. 213.) signa, & prodigia usque hodie diuinitus in ecclesia fiunt, propter eas, quæ pullulauerunt, & pullulant quotidie impias hęreses, & maximè propter Acephali Seueri, & ceterarum perniciosa schismata, ad munimen, ac firmitatem infirmarum animarum, atque ad illorum ipsorum, si ita voluerint, conuersioné. Propterea igitur a sanctis Patribus, & a beatissimis martyribus, ab initio fidei vsque hodie fiunt miracula in sancta ecclesia, hæc est enim peculiaris dos ecclesiæ, nec vlli extra ecclesiam posito concessum vt vera miracula faciat. C D

a Prat. spir. c. 124. Prat. spirit. c. 193.

In sola Cathol. eccl. vera miracula.

Albornius vastata Veneta Prouincia, vniuersas Liguriæ ciuitates, præter eas quæ in littore maris positæ sunt, capit. Honoratus Archiepiscopus Mediolanensis Genuam confugit.

Paulinus Patriarcha Aquileiensis, vndecim annis sacerdotio functus, ex hac luce subtractus, regendam ecclesiam Probino reliquit. Ex Paulo Diac. b Nunc primum auditur nomen Patriarchæ Aquileiensis. Patriarchæ nomen vsurpatum frequenter occurrit his temporibus, pro Archiepiscopo, sic Greg. Turon. in hist. Fr. c Patriarcham appellat S. Nicetium Archiepiscopum Lugdun. in Concilio item Matisconensi, Priscus item Lugdun. episcopus, Patriarcha pariter appellatur. Ariani præterea suos primarios episcopos consueuere appellare Patriarchas, quod cum apud Victorem, tum apud Gregor. vsurpatum inuenitur, factumque est, vt & alij hæretici a Catholica cōmunione discissi, quem sequerētur erroris Principem, eundem quoque dicerent Patriarcham, ad hoc male vsurpato Patriarchæ nomine, quod olim Apostolicarum sedium consueuit esse nomen amplissimę dignitatis. Ceterum quod ad Aquileiensem episcopum spectat cum Venetiarum, Istriæ & Liguriæ episcopi (vt constat ex epistolis tertia, & quinta Pelagij Papæ) essent in schismate, Paulinusque Aquileiensis his omnibus prçemineret, placuit ijsdem schismaticis qui ab ecclesia Romana desciuissent, illum sibi loco Pontificis constituere supremum Antistitem, quem & Patriarcham E

Paulinus episcopus primus nominatur extat Patriarcha Aquileien. b 2. c. 10. & 12. c 3. cap. 20. De Patriarchæ nominis vsu, & abusu.

A cham nuncupauere. Hæc igitur origo Aquileiensis Patriarchatus ex Schismate deriuata, quod quidem nomen eidem retinere, bono pacis, permissum fuisse videtur, quo & ad præsens vtitur, Sedis Apostolicæ indulgentia.

Ad certum autem indicium diuinæ in schismaticos vindictæ, ipsi primum barbaris traditi sunt ad deuorãdũ Longobardis, Aquileia, Mediolanum, & aliæ earum prouinciarum ecclesiæ, cum tamen Romam, licet sæpius inuaserint Longobardi, nunquã tamen occupare potuerint. Ticinensis ciuitas vltra quadriennium fortiter sustinet obsidionem, & Alboinus interim inuadit omnia vsque ad Tusciam, præter Romam, & Rauennam, & quædam castella in littore maris constituta. Paul. Diac.[a] a li.2. c.10. & 12.

TVRONENSIS SYNODVS SECVNDA, anno sexto Chariberti Regis episcoporum octo, quorum quatuor sanctitate celebres in sacris habentur ascripti tabulis; Prætextatus Rothomagens. Germanus Parisiens. Domitianus Catalaun. Domnolus Cœnomanensis, quod vero non habeatur subscriptus S. Euphronius episcopus Turonensis, suspicionem facit seriem episcoporum minimè esse integram. Duo de triginta in ea Canones statuti de ecclesiastica disciplina restituenda. Can. 3. Vt corpus Domini in altari, non in imaginario ordine, sed sub crucis titulo componatur. Non est igitur nouum vt corpus Christi, super altare seruetur. De felice Bituricense, qui tertio loco in hoc Concilio subscripsit, legimus perelegans aureum vas ad sanctissimam Eucharistiam conseruandam, turris instar fabrefieri curasse, quod Fortunatus epigrammate celebrauit. (B) Vetus vsus asseruandi Eucharistiã

Can. 5. vt vnaquęque ciuitas, pauperes, & egenos incolas, alimentis congruentibus pascat, secundum uires. Vt tam vicini presbyteri, quam ciues, omnes suum pauperem pascant. Quo fiet, vt ipsi pauperes per ciuitates alienas non vagentur. Item de
C ieiunijs, & psalmodia.

Can. 20. aduersus Nicolaitarum Hæresim, qua sacri ministri iam relictas resumebant vxores.

Can. 22. aduersus incestuosos, eoque magis crimine quo Rex Charibertus laborabat, qui sororem coniugis sibi copularat.

Can. 24. vt præter S. Ambrosij hymnos, alij etiam in ecclesia canerentur, forte ob hymnos Venantij Fortunati: qui celebrari cęperant.

Can. 25. contra inuadentes bona ecclesiastica, & ecclesiasticorum, anathema indictum; quod quidem effectum habere, & a Deo probari, pluribus exemplis fuit declaratum. De quodam quidem Diacono, qui relicta ecclesia, fisco se publicè iunxit, narrat Gregor.[b] quod cum aliquando vsurpasset de gregibus, sub nomine S. Martyris Iu- b 2. de glor. mart. c. 17.
D liani; & iuclamantibus Pastoribus eos esse S. Mart. Iuliani, & ille, irridens, respondisset, putas ne quia Iulianus comedit Arietes? post multos dies, cum non religione, sed casu transiens ante sepulcrum Beati Martyris, ibi obdormisset, tanta, tanque ardenti febre corriperetur, vt clamaret se incendi per Martyrem, & crimen cõfiteretur; cumque deprecaretur, quanta maxima posset voce, iactari super se aquam, tanquam de fornace, ita fumus egrediebatur e corpore. Interea miseri artus combusti in nigredinem conuertuntur, vnde tantus procedebat fœtor, vt tolerari vix posset, atque ita spiritum exhalauit. Ingens miraculum in sacrilegum.

LVGDVNENSIS SYNODVS PRIMA earum quæ inueniuntur; episcoporum 14. in ea Can. sex statuti. Salonius Ebredunensis, Sagittarius Vapingẽsis episcopi cõuicti de contumelia, & vi illata Victori Trecassino episcopo, depositi, iusta quidem de
E causa, sed inconsulto Rom. Pont. non debuerunt. Annuente sibi Rege Gunthramno adeunt Ioannem Papam, qui datis ad Regem epistolis, eos restitui iubet, quod Rex sine mora, castigatis prius illis verbis multis, impleuit. Agnosce Lector ius appellationis a Concilio, ad Rom. episcopum, & obedientiam Regis & episcoporum sententiæ Rom. Pont. Pacem quidem illi petiere ab offenso episcopo, & homines quos in eum immiserant tradiderunt, at ille venia data liberos dimisit, vnde (inquit Greg.)[c] qui rem totam narrat in posterum a communione suspensus est, propterea quod publice accusans, clam inimicis pepercisset, absque consilio, quibus accusauerat, fratrum. De quibus duobus episcopis refert idem Gregor. 4. cap. 37. quod in bello Longobardo- Appellantes episcopi a Concilio depositi ad Papam, restituuntur. c lib. 5. c. 20.

rum

rum aduersus Burgundiones galeati, & loricati, quod monstrum antea non fuerat visum, pugnarint. Liuba Rex Gothorum in Hispania, tertio anno Regni sui, moritur, Leuuigildus solus regnat. Greg. Turon. lib. 4. c. 35. A

Theodomirus item Sueuorum Rex Catholicus, maximeq; pius, Ariamiro filio, regnum moriens, cum pietate dimittit. Idem ibidem. Sub quo tale miraculum refert Gregor. lib. de miraculis S. Martini 4. cap. 7. auditum ab eo qui ab ipso Rege Ariamito, quem ipse Mironem vocat, audierat. de Mimo ipsius Regis, qui de Sacratis sancto vuis, audiens vsurpare non licere, quasi per contemptum botrum apprehendit, protinusque dextera eius inquit Gregor. adhærens cameræ (idest viti in modum cameræ extensæ) arente lacerto, diriguit, nec prius liberatus est, quam ipsum facti pœnitentia, & Rex ipse preces cum lachrymis large effudit.

B

Christi Ann.	*Ioannis Pap.*	*Iustini iun. Imp.*	*Quartæ Indictionis.*
571.	12.	6.	

ALboinus Lögobardorum Rex cum regnasset in Italia tres annos & sex menses, Ticino, per triennium obsesso, dedito, insidijs Rosimundæ vxoris indignatæ quod de poculo, ex eius Patris cranio confecto, bibere cum patre, eam inuitasset, interficitur. Illa cum interfectore Rauennam cum Thesauro profugiens, affectans Exarchi nuptias, poculo letali mariti interfectori oblato, & ab eo coacta partem reliquam ebibere, vterque moritur. Succedit Clephis ex Paulo.[a]

a li. 2. c. 14.

Christi Annus	*Ioannis Pap.*	*Iustini iun. Imp.*	*Quintæ Indictionis.*
572.	13.	7.	

C

IO. Papa vbi sedisset annos tredecim minus diebus 14. moritur tertio Id. Iul. vacat Sedes, menses decem, dies tres. Ex Anastasio.

Constantius Aquitanæ ciuitatis Episcopus, vir vitæ uenerabilis, & prophetiæ spiritu præditus, nuper, inquit B. Greg.[b] *prædecessoris mei tempore, B. memoriæ Ioan. Papæ, defunctus est.*

b 3. Dial. cap. 8.

Io. Pap. ep. spuria.

Legitur nomine Ioannis Pontificis Epistola ad uniuersos Episcopos Germaniæ, & Galliæ aduersus Corepiscopos, qui sibi quæ essent Episcoporum usurparent, sed multis indicijs spuria conuicta, repudiatur.

Charibert⁹ Rex excõmunicatus moritur.

Charibertus Rex qui regnabat Parisijs, ob incestas nuptias, a S. Germano Episcopo Parisiensi excommunicatus, non multo post moritur; anno regni octauo Greg.[c] cuius obitum præsensit prophetico spiritu S. Euphronius Turonens. Episcopus, qui instructus ad iter, destitit, dicens, Rex obijt, nec si venimus, uiuentẽ inueniemus. atq; eadem hora mortuum esse compertum est. D

c 4. c. 29.

d li. 1. c. 29.

Ante eius obitum, quod præcessit, narrat Gregor. de mir. S. Martini[d] obseruandum, in testimonium iudicij magni Dei.

Pęna sacrilegi Regis.

Charibertus Rex cum exosis Clericis, Ecclesias Dei negligeret, despectisque Sacerdotibus magis in luxuriam declinasset, ingestum est eius auribus, locum quendã, quem Basilica S. Martini diuturno tẽpore retinebat, fisti suo iuri reddique debere: qui statim missis qui vindicarent, illuc equos introduci iussit, qui in rabiem versi, diffugientes, alij palis transfiguntur, alij excæcantur, alij præcipitantur, paucos quos extra terminum loci stabularij, iram Dei intelligentes expulerant, sani recipiunt, Regi nunciantes rem illam iniustissime detineri. Dimitte illam, inquiunt & erit pax tibi. Qui furore repletus, sic dixisse fertur, siue iuste siue iniustè reddi debeat, regnante me, basilica non habebit. quam postea adueniente Sigeberto Rege, ad suggestionem S. Euphronij Episcopi restituit, Audite hac omnes(inquit Gregorius)*potestatem habentes, damna non inferatis Ecclesijs, Vindex est enim Deus velociter seruorũ suorum Fortunatus laudauit Charibertum Regem, nõ post mortem, sed in primordijs regni. De Theodigilde, seu Theodi-* E

childe

A *childe Chariberti uxore narrat idem Greg.*[a] *quod Vidua ultro se offerẽs in matrimoniũ Guntheramno fratri mariti defuncti, ab eo delusa, & Thesauris spoliata, retrusa est in Monasterium, e quo moliens fugam, deprehensa, arctiori usque ad mortem, custodia est tradita; aliam Theodigildam, longe dissimilem moribus, regali ex stirpe, laudat Fortunatus.* a 4. hist. Fr. cap. 26.

CONCILIVM BRACHARENSE SECVNDVM. Duodecim Episcoporum Can. decem sancit, ad Ecclesiasticam disciplinam spectantes. Metropolitanus Nitigius Lucensis a Bracharensi Concilio reuersus cum suis Episcopis Luci habet Synodum, secundam, in qua de secunda Bracharensi mentio est, & in constitutione Regis de ipsa Lucensi. Ad hoc lucense Concilium Martinus Bracharensis Episcopus collectionem & emendationem Orientalium Canonum direxit, cum perbreui præfatione. Extat ipsa collectio, Canonibus 85. locupletata. Lucẽse Cõcil. in Hispania 2. Collectio Orient. Canonũ Martini Bracharensis.

B De eodem, Isidorus de script. Eccles. cap. 22. *Martinus Dumiensis Monasterij sanctissimus Pont. ex Orientis partibus nauigans in Galliciam uenit, ibique conuersis ab Ariana impietate ad fidem Sueuorum populis, regulam fidei & sanctæ religionis cõstituit, Ecclesias confirmauit, Monasteria condidit, copiosaque præcepta piæ institutionis composuit. cuius quidem ego legi librum de differentijs quatuor uirtutum (ad Mironẽ Regem ait Sigib. de script. c. 19.) & aliud uolumen Epistolarũ, floruit regnante Theodomiro Rege Sueuorum*, &c.

S. Anastasium Sinaitam, Episcopum Antiochenum, ex sententia Synodi, ut credibile est, obiectis illi quibusdam criminibus, depositum, Iustinus in exilium eijcit, illi substituitur Gregorius ex Montis Sinai Monachorum Præfecto, de quo magna prædicat Euagr.[b] qui rem hanc totam exequitur. b lib. 5. c. 6.

C In Prat. Spirit. c. 40. narratur, quod cum Sanctissimus Abbas Cosmas ad Episcopum Gregorium venisset, & apud eum defunctus esset, curasse deponẽdum in sepulcro, ubi erat positus quidam Episcopus, quem quidem Abbatem, referebat quidam mendicus, qui ad illud Sepulchrum dormiebat, & ab eo Cosma Abb. ante duodecim annos a paralysi sanatus fuerat, se audire singulis noctibus eum clamantem ac dicentem ad Episcopum. Noli me tangere hæretice, & ne appropinques mihi, inimice Sãctæ Dei Catholicæ Ecclesiæ. quod quidem factum, dicebat Episcopus Gregorius, ut Abbatis virtus, & zelus fidei innotesceret, & Episcopi proderetur opinio; ne putaretur Orthodoxus. alia ibidem de eo referuntur Cosma Abbate. Miraculũ.

Armeniæ Maioris populi Christiani, sed Persis subditi, & misere, maxime ob religionem, ab illis vexati, occultis nuncijs ad Iustinum missis, Romano se subiungũt

D Imperio: & ad Cosrhoen de hoc eum insimulante, respondet Iustinus. Præfinitum paci tempus esse; nec fas esse, ut Christiani, Christianos, in tempore belli ad se confugientes desertos esse patiantur, nec tamen propterea ad bellum se parat, suis delicijs irretitus. Ex Euagr.[c] c lib. 5. c. 7

Christi Ann.	*Benedicti Pap.*	*Iustini Iun. Imp.*	*Indictionis*
573.	1.	8.	*Sextæ.*

BEnedictus Romanus, cognomento Bonosus, ab eo ab Euagrio denominatus,[d] cũ Romana Sedes, ob tumultus bellicos uacasset menses decem & dies tres, creatus

E est Pont. 16. Maij. d li. 5. c. 16

Clephis in Alboini locum subrogatus, cum regnasset annum vnum & menses quinque, a seruo occisus est, interregnumque fuit annis decem, cum interim triginta sex militum Duces, partiti sunt sibi, quas cepissent in Italia ciuitates, Quibus diebus multi nobilium Romanorum, ob cupiditatem Ducum, interfecti sunt, reliqui uero per partes diuisi, tertiam partem frugum Longobardis persoluerunt, & tributarij effecti sunt. atque ita septimo anno ab aduentu gentis, expoliatis Ecclesijs, sacerdotibus interfectis, ciuitatibus subrutis, populisque, qui more segetum excreuerant, extinctis, Italia maxima ex parte capta a Longobardis subiugata est. Ex Paulo.[e] e li. 2. c. 1

De persecutione Longobardorum acturis, exploranda prius est Religio eorũ qualis fuerit, Procopius eos Christianos fuisse testatur, lib. 1. de bello Gothico, quã plurimos tamen adhuc Idolorum cultores inter eos extitisse S. Greg. in Dialogis ostendit [a]. & homilia prima in Euangelia; vnde hac ex parte sæuior illis inerat aduersus Christianos immanitas, & maior in loca sancta despectus, ut plane quæ ante hac a barbaris passa esset Italia, tolerabilia uideri potuissent. Cæterum & qui Christiani essent, secta fuisse Arianos Gregor. testatur dum in Dial. agit de Longobardorum Episcopo quodam Ariano. A

a lib. 3. cap. 26. & 28.

b cap. 29.

Longobardorum Persecutio.

Porro grassationem Longobardorum numerat idem S. Gregorius inter alias sæuas Ecclesiæ Persecutiones, dum ait; *Sunt etiam portæ Inferi quædam potestates huius mundi. Quid enim Nero, quid Diocletianus, quid denique iste, qui hoc tempore Ecclesiam persequitur.* (nempe Longobardorum populus,) *numquid non omnes istæ portæ inferi?* &c. sed eiusmodi portæ inferi non præualuerunt aduersus Romanam Ecclesiam neque ipsam quidem vrbem, qua potiri minime datum est Longobardis, veluti magno miraculo, ut Gregor. testatur ad Rusticianam patriciam. *Si uero gladios Italiæ & bella formidatis, solicite debetis aspicere, quanta Beati Petri Apostolorum Principis in hac vrbe protectio est, in qua sine magnitudine populi, sine adiutorio militum, tot annos inter gladios illæsi, Deo auctore, seruamur.* B

lib. 7. ep. 23

Cæterum, ut ingruentes eiusmodi possent abigere bestias, muneribus interdum Romani Pont. eos auertebant ab vrbe. nam ad Constantinam c A. sic *Viginti iam & septem annos ducimus, quod in hac urbe inter Longobardorum gladios uiuimus: quibus quam multa hac ab Ecclesia, quotidianis diebus erogantur, ut inter eos uiuere possimus suggerenda non sunt.*) Verum in Vrbem licèt non sint ingressi, in suburbia tamẽ, omnia, quæ potuerunt, damna intulerunt: demoliti sunt ædificia, quæ in cœmeterijs frequentia erant, effoderunt Martyrum sepulchra, loca sacra profanarunt. C

c li. 4. ep. 34

Quoniã uero nõ sicut res Gothicas Procopius, ita Paulus per singulos annos grassationes Longobardorum prosecutus est, sed multa prætermisisse constat, utpote, qui post ducentos & amplius annos, tempore uidelicet Caroli Magni, de Longobardis historiam scripsit, neque antiquorum aliquis in eo argumento versatus sit, operæ pretium existimauimus, quæ diuersis in locis S. Gregorius Papa de eorundem Longobardorum persecutione suis scriptis mandauit, uisa aut audita, ad certos annos, quãtum fieri possit, redigere. D

Paulus Diacon. quãdo scripserit histor. Lõgobard.

Sparsa igitur fama horum Ducum crudelitatis, oppressionum, & rapinarum, per diuersas Italiæ regiones, vndique fuga, & latebræ se suaque seruare satagentium, ita vt vrbes desererentur, & deserta loca ciuibus replerentur, magis autem Insulæ appetebantur, ab ijs quibus nauigij alicuius poterat esse facultas.

Inter alios autem, una cum suis Clericis magnus ille Confessor Cerbonius Episcopus Populonij in Iluam Tyrrheni maris insulam se contulit, qui primordijs illis Ducum Longobardorum incursionis, ad mortem veniens, suis mandat, se vt in sepulchro, quod sibi Populonij præparauerat sepeliant, quibus obijcientibus difficultatẽ, ob occupata loca a Longobardis vbique discurrentibus: reducite me inquit ille securi, & cum me sepelieritis festinate recedere. Quibus obsequentibus. dum naui corpus deferunt, immensa vis pluuiæ eos comitatur, sic tamen, vt ne gutta quidem in nauim caderet, cum igitur ad locum peruenissent, eumque sepelissent, vix in nauim regressi sunt, cum Longobardorum Dux crudelissimus, Gummar aduenit. ex Sancto Gregor. in Dialogis [d] eius Cerbonij memoria celebratur in Ecclesia 10. Octobr. E

S. Cerboni Populonij episcopus.

d li. 3. c. 11.

Refert idem S. Gregor. de Mena solitario, rem toti Samnio notissimam, quod cum aliquoties Longobardum increpasset, qui pauca apum vascula, quæ sola habebat, rapere tentaret, nec cessaret, arreptum a maligno spiritu ante eius pedes vexatum; ex

Lib. 3. Dial. ca. 26. Miracula.

A quo,vt apud incolas,sic apud ipsos barbaros celebris factus, nullus vltra præsumeret eius cellam nisi humilis intrare & cap. 29.Cum ad Spoletanam Vrbem Longobardorum Episcopus, scilicet Arianus,venisset,& certam Ecclesiam ad suum cultum,nolente episcopo destinasset, custos eam diligenter clausam & luminibus extinctis se intus abdidit. mane aduenit Arianus Epus collecta multitudine, ianuas Ecclesiæ effringere paratus, sed repente cũctæ simul portę diuinitus concussæ abiectis lõgius seris,apertæ sunt,atque cum magno sonitu omnia Ecclesiæ claustra patuerunt, effuso desuper lumine,omnes extinctæ lampades accensæ sunt,Arianus vero Episcopus, qui vim facturus aduenerat,subita cæcitate percussus est, atque alienis manibus ad suum habitaculum reductus. Quod dum Longobardi eius regionis cognouerunt,nequaquam vlterius prǽsumpserunt Catholica loca temerare, ibidem scilicet posita.

B Capite vero 37. de Sanctulo Ecclesiæ Nursinę presbytero, qui cum aliquando ad quosdam Longobardos Gentiles in pręlo oliuam prementes,vtrem,vt sibi implerẽt, attulisset,& illis indignantibus, & eum contumelia afficientibus, quod cum nihil olei ex pręlo deflueret,ipse sibi vtrem impleri postularet,ille autem aquæ coràm omnibus benedixit,atque in pręlum suis manibus iactauit,ex qua protinus benedictione tanta vbertas olei erupit,vt Longobardi, qui incassum laborauerant, non solum sua vascula omnia,sed vtrem quoque,quem vir Dei detulerat,implentes,gratias agerent.Pergit S.Greg.etiam maiora de eo narrare,Vt cum de vno pane,per miraculum, in Clibano obuio inuento,satiauit,per dies decem,plures operas, quas ad reparandã Ecclesiam a Longobardis incensam,adhibebat:Et ibidem alia admiranda, cum pro nimia caritate, & constanti in Deum fide oblatus pro alio liberando ad necem,brachium percussoris diriguit,nec prius illud sanare voluit, quam iurasset, se Christianum hominem nunquam occidere:& vt,præ stupore miraculi,omnes quos habebant C captiuos,illi Longobardi donauerint. Si quando vero permisit Deus in Dei seruos, eos libere sæuire,& in hoc declarata est diuina potentia,cum ijdem occisi licet, tamẽ vt uictores triumphale carmen occinere auditi sunt.quod narrat ipse S.Greg. a contigisse duobus Monachis in Valeria prouincia, qui a Longobardis suspendio necati, claris,& apertis uocibus psallere,ab ipsismet interfectoribus,& alijs pluribus, auditi sunt. Ibidem cap.22.habet de Sorano Abbate a Longobardo in sylua occiso, cuius corpore in terram cadente,mons protinus,& sylua concussa est, ibi captiuo quodam,qui in caua arbore latebat,spectante.& cap. 23. de Diacono refert in prouincia Marsorum a Longobardo obtruncato,qui statim a Demone correptus, ad pedes eius corruit,&,quod amicum Dei occiderit inimico Dei traditus ostendit. Vt in utrisque D & necatis,& seruatis,admiranda Dei prouidentia spectanda sit.Et lib.1.cap.4. narrat,quod cum Longobardi prouinciam Valeriæ intrassent,Monachi ad sepulcrum B. Equitij confugerunt,quos inde ad necem abstrahentes,uno inclamante auxilium S. Equitij,omnes illi Barbari,immundo spiritu correpti,tamdiu ad terram corruentes, uexati sunt,quousque qui foris erant Longobardi cognoscerent quatenus locum sacrum temerare ulterius non auderent:sicque uir Sanctus dum discipulos defendit, etiam multis postea remedium illuc fugientibus præstitit. Et lib.2.cap. 17. refert de Theoprobo nobili uiro a Beato Benedicto conuerso,& illi admodum familiari, qui aliquando illum amarissime flentem reperit, &,causam interrogans, audiuit, omne hoc Monasterium quod construxi, & cuncta quæ fratribus præparaui omnipotentis Dei iudicio Gentibus tradita sunt. Vix autem obtinere potui ut mihi ex hoc loco animæ concederentur. *Cuius uocem,*ait S.Gregor.*tunc Theoprobus audiuit, nos autem* E *cernimus,qui destructum modo à Longobardorum gente eius Monasterium scimus,nocturno enim tempore quiescentibus fratribus,nuper illuc Longobardi ingressi sunt, qui diripientes omnia,ne vnum quidem hominem tenere potuerunt. Sed impleuit omnipotens Deus,quod fideli famulo Benedicto promiserat,ut si res gentibus traderet,animas custodiret.*porrò eosdem Monachos inde pulsos Romã commigrasse idem alibi tradit,Abbatesque numerat,qui ad ea usque tempora eidem Monasterio præfuerunt 2. Dial.in principio; traditumque his fuisse Lateranense Cœnobium incolendum affirmat.Hos etiam accipere consueuisse alimoniam, una cum alijs Monachis, ab ipsa

a lib.4.c.21

S.Benedicti prædictio de clade sui Monasterij.

a li.4.ep.34 Apoſtolica Sede, idem Greg. in ep. ad Conſtantinum Aug. docet. [a] Ac de Longobardorum, ſub Benedicto Papa, cœpta graſſatione per Duces, in reliquas Italiæ partes, ſatis. A

Diſſenſio de Paſchatis die. Hiſpani & Franci de Paſchate celebrando diſſentiunt: Hiſpanis 12. Kal. April. Francis uero 14. kal. Maij celebrantibus. Sed Francos recte celebraſſe per hoc diuinitus claruit, quod fontes in Hiſpania, qui in Sabbato Sancto Paſchæ ad baptizandum ſponte diuinitus repleri ſolent, non in Hiſpanorum, ſed in Francorum Paſch. repleti ſunt. Sigebertus in Chron.

S. Gallus Aruernenſis Epiſcopus 27. Epiſcopatus anno ætatis uero 65. migrat ad Dominum, Vitam breuiter Fortunatus in Epitaphio, longius uero Gregor. nepos in Vitis SS. Patrum deſcripſit: quem & poſt mortem ait claruiſſe miraculis.

Eo mortuo, iuxta reuelationem illi factam, peſtis inguinaria, quæ octo ab hinc annis ſancto Epiſcopo intercedente Aruernos non attigerat, inuaſit, in qua peſte narrat Greg. de glor. Mart. [b] quod inſipientes corrigat & roboret ſapientes. Ad puerum tactum peſte, hariolum ibidem refert aduocatum, ad cuius aduentum inualeſcente febre ſpiritum exhalarit; alio ſimiliter puero laborante, cum de puluere circa ſepulcrū S. Iuliani Martyris hauriendum cum aqua datum eſſet, ſtatim conualuiſſe. B

b 2. c. 45.

Chriſti Ann.	*Benedicti Pap.*	*Iuſtini iun. Imp.*	*Indictionis*
574.	2.	9.	7.

ROmanus exercitus, Duce Tiberio, cum Abaris, ſeu Auaris confligens, magnam cladem accipit. Euagr. Cedren. Artabanus etiam Perſa facta incurſione in Romanorum fines multos captiuos abducit, capto etiam Daras caſtro munitiſſimo. Iuſtinus nuncio de tanta clade accepto inducias in annum petit, & impetrat. Tunc Imago, nulla manu facta, Camulianis pago Cappadociæ (illuc olim Edeſſa, ne in Perſarum manum ueniret translata) & ueneranda ligna (Crucis ſanctiſſimæ ſcilicet) ab Apamea Syriæ 2. CPim translata ſunt, quibus exuta ciuitas illa, quæ (ut dictum eſt ſuperius) ab iiſdem in alia Perſarum incurſione miraculo magno diuinitus defenſa fuit, capta ſtatim atque in fauillam redacta eſt. hæc Euagr. [c] & alia omnia mala tribuens uoluptuoſe & diffluenti delicijs Iuſtini uitę, ſed uerius ſacrilegio tribuiſſet, cum auſus eſt Epiſcopum Antiochenum Anaſtaſium relegare, ex quo tempore omnia in peius ruere cęperunt. C

c 5. c. 9. & 10.

Samaritani Heretici (contra quos ediderat Iuſtinus Imperator Conſtitutionem 144. inter Nouell. Iuſtiniani, inſurgentes in Catholicos, templum inuadentes, & ſacras imagines probro afficientes, deferuntur ad Imperatorem. Epiſtola extat Simeonis iunioris Stylitæ ad ipsū Imperatorē quæ legi iubetur in Syn. Nicæna ſecūda Act. 1. qua facinus deplorat. *Quis dabit*, inquit, *oculis meis fontem lacrymarum*, &c. *omnem enim blaſphemiam excellit improbum hoc factum, quod in Deum verbum, pro nobis incarnatum, eiuſque glorioſam matrem, & venerandam ſanctamque Crucem deſignarunt*, &c. *Nam cum videamus pias leges veſtras, eos, qui imaginem aut ſtatuam Imperatoris ignominia afficiunt, extremo, & iuſto mortis ſupplicio plectere: qua tandē pœna puniendi ſunt, qui in imaginem Domini noſtri, eiuſque matris, nefando facinore, graſſati ſunt? profecto non video quid mihi dicendum ſit. Tantum enim ſcelus commiſſum eſt, vt nec vlla humanitatis mica amplius ſupereſſe credatur. Quamobrē obſecramus, vt ne vlla poſt hac eis miſericordia oſtendatur*, &c. Videant recentiores Iconoclaſtæ quibus ſe coniunxerint hæreticis omnium nefandiſſimis Samaritis, audiant a ſancto homine quibus digni ſint ſupplicijs. De hoc Simeone Stylita iuniore, Euagrius, [d] qui fuit illi amiciſſimus, narrat, quod a puero cum ſuo Magiſtro, qui pariter agebat in columna, cæperit hoc vitæ genus. In qua columna ſimul & in altera ſummo in montis vertice ſita, ſexaginta, & octo annos vixit, omnibus gratiæ donis repletus. qui admirabilibus quibuſdam narratis de eo, poſt infert: multa alia præterea geſſit admirabilia, quæ linguam diſertam, & vacuum tempus, & ſeparatam tractationem deſiderant; E

d li.6.c.22.

A quæ certe crebro hominum ore sunt atque sermone decantata. Nam cuiusque nationis homines, non Romani solum, sed etiam barbari ad eum aduentarunt, rerumque postulatarum compotes facti sunt.

Hoc eodem anno S. Euphronius episcopus Turonensis migrat è vita cum sed. ann. 14. anniuersaria commemoratione in ecclesia celebris, eius celebrat laudes Fortunat. lib. Carm. 3. cuius etiam extant ad eum duæ epistolæ, in quarum altera nominat Felicem episcopum, quem, ex sequenti epistola ad ipsum data, colligitur fuisse Nannetensis ecclesiæ Præsulem, quem idem Fortunatus antiquæ nobilitatis Romanę decus, & ornamentum, clarum doctrina, Pontificia dignitate decorum, auctum summis cum sæculari potentia, atque diuitijs, animi dotibus, nempe virtutibus omnibus plurimum celebrat, scriptis de eo epigrammatibus atque elogijs. Sanctus Euphronio B succedit S. Gregorius 19. die vacationis Sedis, cuius, cum egregia sanctitate nobilitatem versibus celebrauit idem Fortunatus, cui matrem fuisse Armentariam piam maxime feminam, patruum vero S. Gallum episcopum Aruernensem, idem affirmat Fortunatus. Is mense secundo ordinationis suę, narrat incurrisse morbum disenterię, Miraculũ. in quo consumptis omnibus artis remedijs, nec proficientibus, etiam sine spe uitæ rogat Archiatrum, vt quod vnum superesset, potionem illi misceret de puluere sacratissimi Domini Martini sepulcri, quo hausto, mox omni dolore sedato, sanitatem sic receperit, prope de mortuo, vt cum datus fuerit, hora tertia, incolumis procederet ad conuiuium ipsa die hora sexta. de mirac. sancti Martini [a] qui & de eodem puluere, inferius alios curatos tradit, & alibi [b] duo refert miracula quæ ipsemet in se expertus esse testatur, de velo, lignoque cancelli sepulchri eiusdem sancti, lingua, & labro, ad C remedium contactis, quibus laborabat. a 2. cap. 1. b lib. 4. c. 1. & 2.

Christi Annus 575. *Benedicti Pap.* 3. *Iustini iun. Imp.* 10. *Ind.* 8.

LOngobardi, qui diuersis iam ante temporibus. Gallias inuaserant, vt est apud Greg. [c] prædicuntur rursum venturi a S. Hospitio recluso. Qui, *Venient*, inquit, c hist. 4. ca. 36. & 37. *Longobardi in Gallias, & deuastabunt ciuitates septem, eo quod increuerit malitia earum in conspectu Domini, quia nullus est intelligens, nullus qui faciat bonum*, &c. Gregor. qui & de eo mirabilia narrat. [d] d lib. 6. c. 6.

D Iustinus ob nimium mœrorem de grassatione Persarum, vastatione Syriæ, & expugnatione Daræ propugnaculi, mente abalienatus est, dilucidis interdum interuallis, ad modicum temporis spatium, resipiscens. Cum interea Sophia Augusta, vt corruenti omni ex parte Reipublicæ consuleret, Traiano Senatore Legato misso, precibus inducias a Persis in triennium impetrat: cum ad eum scripsisset non decere eum impetum facere in Imperatorem iacentem, & afflictum, in Remp. desertam, in Viduam mę rore confectam: recoleret ei olim morbo diuexato non modo parem benignitatem declaratam, sed missos etiam ad eum curandum optimos quosque medicos. Euagr. [e] ex quo corrigendus Cedren. quo ad tempus, & Miscella, qui referunt in annum 9. Iustini. Greg. de Glor. Mart. [f] narrat, vt Iustinus Imperator a Dęmonum laruis liberatus sit per Constantini fręnum, in quo vnus de clauis crucis Domini connexus fuit. e 5. cap. 12. f lib. 1. c. 6

E *Christi Annus* 576. *Benedicti Pap.* 4. *Iustini iun. Imp.* 11. *Ind.* 9.

REcrudescente ciuili in Gallia bello, procurante Gunthramno Rege, Concilium Parisijs celebratur, si forte per sanctissimos episcopos, res absque bello componi possent: sed vbi res semel armis cœpta est agi, siluerunt ecclesiasticæ leges. Accidisse namque ait Gregorius, [g] vt Chilpericus, per filium suum Theodebertum, magnam intulerit cladem, superato Gundebalo Duce, Turonensibus, Pictauiensibus, atque alia g 4. c. 47. & 48.

rum ciuitatum ecclesijs: quam paucis his Greg. ipse Turon. Antistes ita perstringit, vastat, euertit, ecclesias incendit, ministeria detrahit, Clericos interficit, monasteria virorum deijcit, puellas deludit, & cuncta deuastat; fuitque illo in tempore peior in ecclesijs gemitus, quam tempore Diocletiani; & sic pergit deplorare, quam degenerarint præsentes Franci, a suis maioribus. & mox de 20. militibus refert, qui cum Monasterium quoddam in quo reliquiæ B. Martini essent, diripuissent, in transitu fluminis omnes submersos esse transfixos suis ipsorum hastilibus, vno excepto, qui eos increparat. Iis quoque militibus, qui S. Vincentij Martyris basilicam, in eadem regione positam, vbi plebs se, suaque omnia conseruanda putarant, ob martyris reuerentiam, inuaserant, & cędibus, & direptionibus omnia fœdarant, diuina vltione, narrat contigisse, vt alij a dęmone correpti, alij flumine, alij varijs morbis misere cruciarentur, & perirent, de Glor. Mart.[a]

Diuina vltio in sacrilegos.

a li. 1. c. 105

Christi Ann.	Benedicti Pap.	Iustini iun. Imp.	Ind.
577.	5.	12.	10.

Benedictus Papa, cum sedisset annos quatuor, mensem vnum, & dies 28. moritur, prid. kal. Aug. ex Anastasio. eius extat nomine notata epistola ad Dauid episcopum in Hispania Bętica, de mysterio sanctissimæ Trinitatis ex diuinis scripturis de prompto. Post mensium trium vacationem, & dierum decem 11. Nouembris sublegitur Pelagius iunior, eiusque nominis secundus Romanus Pontifex, patre Vuinigildo, vt suspicari possimus, ex genere Gothico, *Hic*, inquit, Anastasius, *ordinatur absq; iussione Principis, eo quod Longobardi obsiderent ciuitatem Romanam, & multa vastatio ab eis in Italia fieret*. In calamitosa tempora incidit, Italiam vastantibus Longobardis, & diu schismate Occidentali ecclesia, vsque ad Hibernos, diuisa, cuius occasione, adhibito in consilium, & auxilium S. Gregorio, qui ipsi in Sede successit, librum edidit pro Quinta Synodo, quam defendit, probeque factam ostendit.

Eodem tempore pax inter Reges Francorum, ex insperato composita est, virtute inquit Gregor.[b] B. Martini, ad cuius tumulum tres eodem ipso die paralytici sanati sunt:[c]

Miracula.
b lib. 4. hist. c. 49.
c cap. 5. 6. 7

Iustinus ad conciliandum sibi diuinum numen Templum extruit Dei Genetrici Mariæ, quæ tantum ei præstit sanitatis, vt dilucido interuallo potitus, cunctis recte dispositis, statum Reip. in tuto collocaret, ascito sibi Tiberio in collegam: ex Miscella.

Christi Ann.	Pelagij II. Papæ	Iustini iun. Imp.	Ind.
578	1.	13.	11.

Iustinus, de cõsilio Sophiæ, Tiberiũ Cęsarẽ declarat, taliaque verba in eo declarando locutus est, qualia nulla historia vel vetere vel recentiore sunt omnino cõmemorata, Deo videlicet propitio ei tempus largiente, tum ad sua peccata confitenda, tum ad explenda ea quæ ex vsu Reip. forent. Nam coram episcopo, Senatu, & Prætorianis militibus sic clara voce allocutus est Tiberium, tunica induens Imperatoria, & læna circumuestiens. *Ne te in errorem inducat vestis splendor, neque illustris ornatus istarum rerum, quæ sub aspectũ cadunt, decipiat, quibus ipse in fraudem impulsus, imprudens me ipsum grauissimis supplicijs obnoxium reddidi. Itaque tu in Republica summa cum mansuetudine, & animi lenitate regenda mea vitia præstato. Atque digito magistratus demonstrans, Non oportet*, inquit, *horum consilijs morem gerere: nam hi me, ad istas, quas cernis, miserias, deduxerunt*, aliaque eius generis protulit verba, quæ omnes in maximam adduxere admirationem, tum, ad immensam lacrymarum vim profundendam impulere. hæc Euagr.[d] qui pergit excellentiam Tiberij pulchritudinis, tum corporis, tum multo magis animi describere, eiusque humanitatem, mansuetudinem, munificentiam, prædicare, vt statim releuarit tributa, & iniquas largitiones

Præclara adhortatio Imper. ad eum quem designabat Cæsarem.

d 5 cap. 13.

Optimi Principis conditiones.

sustu-

A sustulerit, &c. eundem quoque Suidas describit alienum ab auaritia, qui felicitatem in eo vno reponat, vt floreat populus, & omnibus rebus abundet; comunem hominũ felicitatem, præclarum, & inuiolatum Thesaurum existimans, qui tyrannicam insolentiam perorsus, & humanitatem amplectens, & regi a suis quã illos a se crudelius tractari, paterq; a sui dici maluerit, quam Dominus. hæc Suidas.

Mortuo interim Ioanne episcopo CP.^no intruso, & populo summis votis suum Pastorem Eutychium expetente, Imperatores, cui vtrique ille Imperium prædixerat, statim illum libentissimis animis reuocant; cuius reditum, vt & abitum, comitantibus miraculis, faustasque acclamationes describit luculenter Eustachius in eius vita, ad cuius aduentum, pestis, quæ diu grassata fuerat, supplicatione per eum habita, repressa est, & extincta.

B

Christi Ann. 579. *Pelagij 11. Pap.* 2. *Iustini iun. Imp.* 14. *Indict.* 12.

TIberius ingenti conflato exercitu, adeo vt propè centum quinquaginta turmas equitum haberet, Duce Iustiniano, cum in Cosrhoem Persarum Regem, qui Armeniam inuaserat, indeque tendebat in Cappadociam, immittit, quem victum, cæsum, profligatum, & in regnum suum se recipere compulit tanto magno suo mœrore, & indignatione, vinci insuetum, quique per 58. annos, quibus regnarat, tot victorias obtinuerat, quot alius nullus, vt ex eo sit mortuus, & legem scripserit (inquit Euagr. [a]) ne Rex Persarum in posterum contra Romanos arma ferat, velut sempiternæ suæ fugæ monumentum. Legendus Agathias lib. 4. & idem Euagr. a cap. 14. & 15. lib. 5.

C

Ad hunc eundem annum referendum est, quod narrat S. Greg. in Dialogis, 3. sui Pontificatus anno, dum ante annos quindecim eadem contigisse affirmat, de 40. illis rusticis, qui immolatitias carnes comedere compulsi, sub comminatione mortis, & omnino recusantes a Longobardis occisi sunt; & de alijs 40. captiuis, qui caput Capræ adorare cum illis abnuentes, & ipsi interfecti sunt [b] hæc quidem tunc facta. Postea vero, licet Longobardi esse hostes perseuerauerint, nullum tamen fidei causa negotium facessere consueuere; quod quidem, inquit S. Gregorius, Petro respondens, facere plerumque conati sunt, sed eorum sæuitiæ miracula superna restitere. Martyres sub Longobardis. b cap. 27. & 28.

Simile quiddam in subditis quibusdam Brunechildis Reginæ Francorum, ad eam scribens S. Greg. [c] reprehendit, & vt caueat, ne fiant, monet; *Quia peruenit ad nos* inquit, *quod multi Christianorum & ad Ecclesias occurrant, &, quod dici nefas est, a culturis Demonum non discedant*, & nominatim ante dixerat *animalium capitibus sacrificia sacrilega non exhibeant*. c 7. ep. 7.

D

Hoc ipso anno, pace inter Francorum Reges turbata, conspirantibus in Sigebertum, Chilperico, & Guntheramno, prælio, Theodebertus filius Chilperici, victus, occiditur; in pœnam sacrilegiorum, quæ eius milites commiserant, de quibus supra. Victor vero Sigebertus Rex Francorum, hoc eodem anno, cum in regno decimum quartum annum ageret, dolo impiæ Fredegundis, dum aduersus Chilpericum germanum Regem iterũ certamen parat, per sicarios necatur, annos ætatis agens 40. ex Greg. [d] quòd illi ait contigisse quia monentẽ S. Germanum Episcopum Parisiensem audire contempsit, alioqui inter maxime pios Principes collocandus, cuius pietas in colendis Dei seruis, Monasterijsque construendis commendatur a Iona in uita S. Columbani Hiberni, apud Bedam, & apud Surium. Vltio in sacrilegos. d 4. c. 50. To. 3. 21. Nou.

E

Rem plane memoria dignam, tempore huius Sigeberti Regis, contigisse narrat Greg. de Glor. conf. cap. 71. Quod cum Childericus quidam summæ apud Sigebertũ auctoritatis, villam per iniquum iudicium Ecclesiæ Aquensi extorsisset, Francone Episcopo nec quidquam reclamante, & vltionem a S. Metria (loci patrono, conditione olim seruo, sed magnæ sanctitatis viro) comminante, eum correptum a Febri, per integrum annum acerbe vexatum fuisse, & cum culpam non agnosceret, depilatum plane & nudum remansisse, ac tandem sero recogitantem peccatum & iniuriam Ec- Miraculum in sacrilegũ

clesiæ illatam, iussisse villam restitui; & insuper sexcentos aureos (cum trecentos ab Episcopo exegisset) super sepulchrum poni, & interim, spiritum exhalasse.

Vltio in sacrilegum.

Aliud exemplum violatoris Ecclesiæ immunitatis, idem Gregorius refert de Mir. S. Mart. [a] & hist. Fr. [b] Rucculeni Tunnenses opprimentis & Ecclesiasticas alimonias diripientis, & mandantis Clericis, vt a Basilica S. Martini abstraherent, qui illuc confugerant, quod si differrent, vniuersa incendio concrematurum, qui statim regio morbo correptus, & sicut cera à facie ignis guttatim defluẽs, quinquagesima die ab hydrope conflatus, interijt. Quo etiam tempore, inquit, Alueus fluuij, nutu Dei, vel virtute B. viri, absque pluuiarum inundationibus repletus, hostem, ne ciuitatem læderet, transire prohibuit, atque horum ipse auctor oculatus est testis.

a 2. c. 27.
b lib. 5. c. 1. & 4.

A

Hoc ipso anno, quo mortuus est Sigebertus, & eius filius Childebertus regnare cæpit, multas virtutes ad sepulcrum B. Martini apparuisse testatur Greg. in hist. Fr. [c] *quas*, inquit, *in illis libellis scripsi, quos de eius miraculis componere tentaui, quæ aut ipse vidi, aut a fidelibus relata cognoui. Hic tantum exoluam, quid euenerit ijs qui post virtutem cœlestem, terrena medicamenta quæsierunt, quia sicut per gratiam sanitatũ, ita & per correctionem stultorum, virtus eius ostenditur.* narrat autem de Archidiacono Bituricensi, qui decidentibus cataractis obcæcatus, postquam per duos aut tres menses ad Basilicam B. Martini assidue ieiunans, & oculorum lumen efflagitans, permansisset, adueniente festiuitate, clarificatis oculis cernere cæpit; regressus vero domum, vocato quodam Iudæo, ventosas, quo earum beneficio oculis lumen augeret, humeris superponit; decidente vero sanguine, rursus in recidiuam cæcitatem redigitur, & ad Basilicam regressus, ibique non nisi ad longum spatium commoratus, lumen recipere commeruit.

c lib. 5. c. 6.
Miracula ad sepulcrũ B. Martini.

B

Subdit cap. 7. De B. Senoch, genere Theiphalo, qui collectis Monachis apud Turonos, & diruto oratorio reparato, presbyter virtutibus clarus, migrauit a sæculo. *Cuius*, inquit, *virtutes, quas multas fecit, super infirmos, in libro vitæ eius scripsimus*, & cap. 8. de transitu B. Germani Parisiensis Episcopi, in cuius exequijs, in confirmationem earum virtutum, quas in corpore gesserat, carceratis acclamantibus, corpus eius in platea aggrauatum est, solutisque ijsdem, rursum sine labore leuatur. Ad cuius sepulcrum multæ virtutes fiunt. Vitam eius scripsit presbyter Fortunatus: epitaphiũ, Chilpericus Rex, poeticis facultatibus excultus. Aimoinus. [d] eius Natalis dies anniuersaria memoria celebratur. Successit S. Germano Ragnemodus, siue Regnamundus; de quo, cum esset Diaconus, Gregor. narrat, [e] liberatum a morbo, hausto diluto puluere collecto è sepulchro S. Martini.

C

S. Germ. Parisi. obitus. Miracula.
d li. 3. c. 16.
e de Mirac. S. Mart. c. 12.

Subdit & de migratione è vita, Caluppæ, & Patrocli reclusorum, egregiæ sanctitatis virorum, quos annua commemoratione colit Ecclesia.

D

Hoc anno magna conuersio facta est Aruerni, Iudæorum per B. Auitum Episcopũ, de qua Greg. in hist. Fr. [f] & Fortunatus lib. 5. carminum.

f lib. 5. c. 11.

Chilpericus Rex, ob repentinam Sigiberti necem, periculo ereptus, est, & regnum recuperauit, quod eius pietati, & virtutibus Fortunatus tribuit, lib. 9. carm. prædicatur certè a Gregorio liberalitas eius in S. Lupicinum, & eius Monachos, quibus assignauit quotannis 300. modios tritici, totidem vini mensuras & centum aureos, ad fratrum indumenta.

Meroueus Chilperici maior natu, ex alia coniuge, incestuosis nuptijs copulatur Brunechildi Sigeberti patrui defuncti vxori, quam Chilpericus Rothomagi exulare iusserat, cuius rei gratia indignans pater, prælio filium victum & captum, tonsurari, & presbyterum ordinari curauit. at is profugit ad Basilicam S. Martini, & minis extorsit à Gregorio Episcopo communionem; in quo ille parum constans & cautus videri potest fuisse.

E

A

Christi Ann. 580. Pelagij 11. Pap. 3. Iustini iun. Imp. 15. Indict. 13.

AD annum Tiberij Cæsaris tertium, tam ingens terræmotus, in ipso meridie extitit, vt Daphne tota, eius vi, impetu concideret, & Antiochia ipsa côquassaretur. Euagr. a a 5. c. 17. & 18.

Antiochiæ item accidit, vt Anatolius quidam plebeius quidem, sed impiger & industrius, & propterea ad magistratus prouectus, & in familiaritatem etiam Gregorij Episcopi insinuatus, deprehenderetur hostias simulacris immolasse; qui, quæstione habita, homo impius, præstigiator, & infinitis inuolutus sceleribus repertus fuit. B Et tamen parum aberat, quin ipse, & sui omnes (habuit namque alios sui similes, qui Idolis item sacrificasse manifesto tenebantur) liberi dimissi fuissent, nisi populus excitato tumultu vltionem expetijsset; Gregorius quoque Episcopus in suspicionem adductus magnum periculum adijt. Porro cum Anatolius in carcere fingeret se ad imaginem Deiparæ supplicare, illa eum, velut sacrilegum detestata, auersata est, spectaculum plane horribile, & sempiternæ memoriȩ prodendum; quod quidē à præsidiarijs militibus & alijs visum est, & alijs, diuulgatū. Adductus CP.lim acerrime cæsus, nihil contra Episcopum dicere potuit. Cum autem de consortibus quidam exilio tantū damnarentur, populus diuino quodam zelo succensus, raptos, viuos incendit. Contra Imperatorem quoque, & Eutychium Episcopum, tanquam fidei proditores, grauiter C vociferans, periculum fuit ne populari illo furore atrox aliquod in eos facinus ederet. Anatolius denique in Amphiteatro bestijs discerpendus expositus, post cruci affixus est. Hæc ex Euagr. qui pluribus.

Chilpericus Rex nuncios misit ad Episcopum Turonensem, vt eijceret Apostatam illum Morouеum scilicet filium, de Basilica, sin autem, totám regionem illam igne succensurum, cui rescriptum, inquit Greg. impossibile esse, vt quod tempore hȩreticorū factum non fuerat, Christianorum tunc temporibus fieri, vt scilicet, confugientes ad Ecclesiam ui expellerentur, ipse exercitum commouet & illuc dirigit. Quanti facta Ecclesiȩ immunitas.

CONCILIVM PARISIENSE habetur agente Chilperico Rege aduersus Prætextatum Rothomagensem Episcopum, quem instante Regina Fredegunde, multis criminibus falso accusabant, illo se purgante, & de obiectis rationem reddente. At D dolo persuasus ut se reum confiteretur, & ueniam peteret, quam Rex pro sua clementia daturus esset, sua confessione damnatus, in exilium actus est. Greg. Turon. hist. Fr. 5. cap. 18.

Christi Ann. 581. Pelagij Pap. 11. an. 4. Iustini iun. Imp. 16. Indictionis 14.

EXtat Pelagij nomine Epistola ad Benignum Archiepiscopum, de translatione Episcoporum, an & quando Episcopum e sede in sedem transire deceat T. 2. Concil.

Laurentius iunior, post Frontonem, creatus Episcopus Mediolanensis Ecclesiæ, E mox ad Pelagium Papam, ut in communionem Catholicam reciperetur, scripsit libellum (quem cautionem Gregor. Papa appellat) quo se auersari Schismaticos, & in causa trium capitulorum Romanȩ inhȩrere Ecclesiȩ profitebatur, cui quidem libello subscripsere complures Senatores, ipse Prȩfectus Vrbis, & Gregorius, qui postea, fuit Romanus Pontifex, dum hoc tempore Vrbanam gereret Præfecturam (ut ipse testatur in Epistola b ad Laurentij successorem Constantium) tanquam fideiussores Laurentij. Hinc uideas, quam clare refellantur, quȩ Ioan. Diaconus in uita S. Grego. c scribit de eodem a Benedicto Papa ex Monacho, creatum fuisse Diaconum Cardinalem S.R.E. & quod prius eum Monachum miserit in Britanniam ad conuersio-

b lib. 3. ep. 11.
c lib. 1. c. 22 23. 24. apud Sur. To. 2.

nem Anglorum: sed tumultuantibus ciuibus, reuocarit & inter Diaconos cooptarit. A
Aggressuri itaque iam nos ordine temporum res mirifice gestas eiusdem Sancti Gregorij recensere, quoniam continget interdum a Ioanne Diacono, qui uitam eius scripsit, sententia discrepare, ne quis miretur, sciendum est eum scripsisse post annũ 872. idest trecentis ferme annis ab hoc tempore, cum in ea scriptione meminerit Leonis 4. Nicolai, atque Hadriani Roman. Pontif. a & opus illud inscripserit ad Ioannem octauum (non septimum, ut opinatus est Sigebertus, de script. Eccl. cap. 117. cũ post eum sederint illi alij ab eo nominati Pont.) qui sedere cœpit Ann. Domini 872. Sed quamtumuis scripsisset eadem ætate, manifestæ veritati cedendum erit.

Io. Diacon. quando scripserit V. S. Greg. Pap. a lib 4. c. 86 93. 94. 97.

Scimus ipsius Gregorij testificatione 4. Dial. cap. 16. Felicem tertium Romanum Pontificem (non quartum vt vult Ioan. Diacon. qui fuit non Romanus sed Samnita) fuisse illi Atauum. Patrem vero Gordianum, & matrem Siluiam, ob egregiam sanctitatem inter Sanctos relatam, vt tabulæ Ecclesiasticæ indicant; & eius amitas Tarsillam, atque eius sororem Aemilianam, Deo dicatas Virgines, quas sui Patris affirmat fuisse sorores (hom. 38.) sicut & Gordianam, sed a Sanctis sororibus ualdè degenerem, Nutricis me init ad Rusticianam Patriciam (lib. 4. ep. 34.) quæ & eius tempore Pontificatus erat superstes. B

De S. Greg. P. primordijs. S. Gregorij atauus. Parentes. Amitæ. Nutrix.

Institutum vero fuisse optimis moribus, & bonis literis, quantum seculum illud ferebat, excultu, certum est. Iuris quoque consultissimum fuisse suis postea litteris declarauit. b

Institutus bonis literis. Iuris cõsultus. b li. 11. ep. 54.

Gregor. Turon. eius æqualis in hist. Francor. de eo sic c literis Grammaticis, Dialecticis, atque Rhetoricis ita erat institutus, vt nulli in vrbe ipsa videretur esse secũdus. Porrò inter Senatores militasse, in eaque Forensi militia primos ordines duxisse, Præfecturamque Vrbanam administrasse, ex suis ipsius scriptis, postea litteris, satis constat, atque hoc ipso anno eam gessisse accurate probat Auctor Annalium. Cum autem negotijs sæcularibus foris inseruiret, intus anhelasse ad solitudinem, ipsemet testatur, scribens postea ad S. Leandrum Episcopum Hispalensem in præfat. Moralium, atque hæc illa putamus fuisse tempora, quibus ipse Gregorius in erigendis in Sicilia Monasterijs totus erat, post quæ, & aliud erexit Romæ, in cliuo Scauri. De his autem vsque ad munus Diaconatus susceptum, Gregor. Turon. huius temporis inspector, & scriptor; ita habet, d Hic de Senatoribus primis, ab adolescentia deuotus Deo ex rebus proprijs sex in Sicilia Monasteria congregauit, septimum uero intra Vrbis muros instituit, quibus delegans tantam terrarum copiam, quanta ad victum quotidianum præbendum sufficeret, reliqua venundedit cum omni præsidio domus, ac pauperibus erogauit. C D

c lib. 10. c. 1 In foro uersatur. Præfecturã Vrbanam gerit. Sex Monasteria instituit in Sicilia, adhuc sæculari habitu Romę unum. d hist. 10. c. 1.

Et qui ante serico contextu ac gemmis micantibus solitus erat per vrbem procedere, trabeatus, nunc vili contectus vestitu, ad altaris Dominici ministerium consecratur, septimusque Leuita in adiutorium Papæ adsciscitur. Tantaque ei abstinentia in cibis, vigilantia in orationibus, strenuitas in ieiunijs erat, vt infirmato stomacho, vix consistere posset. hæc Greg. Turon. de Gregor. Rom. primordijs.

Porrò instituto ab ipso in Vrbe S. Andreæ Monasterio, non ex proxime positis Cassinatibus Monachis (vt multi putant) quibus, Longobardos fugientibus, apud Lateranensem Basilicam datum fuerat Monasterium, sed ex prouincia Valeria, Monasterio S. Equitij, in quo vigebant Monastica instituta, etiam tum cum S. Benedictus petijt eremum, Abbatem expetijt, de quo Dial. 4. c. 21. Vitæ venerabilis Valentius (seu Valentio, aut Valentinus) qui post in hac Romana vrbe mihi, sicut nosti, meoque Monasterio præfuit, prius in Valeria prouincia suum Monasterium rexit & 1. cap. 4. silere non debeo quod de hoc viro Abbate quondam meo reuerendissimo Valẽtio cognoui, &c. A quo Abbate ipse Gregorius & habitum Monasticæ conuersionis accepit, & ab eo Monachorum institutus est regulis; non igitur S. Gregorius institutionis S. Benedicti professor fuit, quod vulgo putatur. nam quod aliqui S. Equitij Monachos sub eodem Patriarcha S. Benedicto redigere laborant, quasi Monasteriũ. S. Equitij vnũ ex eis fuerit duodecim Monasterijs, quę S. Benedictum erexisse ipse Sanctus, Gregorius tradit Dialog. 2. cap. 3. 4. 5. planè vanum est, siquidem illa 12. S. Benedicti E

A nedicti Monasteria asserit Gregor. in eadem fuisse prouincia in eodem loco circumquaque constructa; S. vero Equitij Monasteria erant in alia prouincia, Valeria, & S. Equitius, non vnius modo, sed multarum Monasteriorum pater extitit, ut idem ibidem asserit S. Greg. 2. Dial. c. 3.

Hoc eodem anno, defuncto Ioanne Episcopo Alexandrino cum Sed. ann. 11. in locum eius suffectus est Sãctus Eulogius qui Sed. ann. 27. Niceph. Chron. & Euagr. 5. cap. 16.

Christi Annus 582. | *Pelagij* II. *Pap.* 5. | *Tiberij Imp.* 1. | *Indictionis* 15.

B IVstinus Imperator post annos in Imperio sexdecim, mensesque nouem, cum dimidio exactos, ex hac vita recedit mense Augusto. Euagr.

Preclaram cohortationem & admonitionem Iustini proxime morituri ad Tiberium, coram Patriarcha & Senatu, omnibus collachrymantibus, habent, Miscella, lib. 16. & Cedrenus, quam omnino legant Principes & obseruent. Iustini morituri admonitio ad successorem.

Tiberius ante quam procederet coronandus, (insidijs, ex parte Iustiniani, Iustini nepotis paratis in Circo,) loca sancta obiẽs, oratione completa, tum prodijt, cum insidiatores confusi, regressi sunt, nihil homini, qui spem in Deo posuerat, aduersari valentes. Ex Greg. Turon. [a] Sophia quoque, Iustini vxor, illi rursum parauit insidias, clam Iustiniano fauens: quas feliciter euasit, eamque thesauris spoliatam & in ordinem redegit. Iustinianum uero obiurgatum, magno post in honore habuit. a hist. 5. ca. 30.

C Tiberij exercitus Persas debellauit, ingenti relata præda. Legati missi ad Tiberiũ ex diuersis regionibus & a Chilperico Francorum Rege tradit Gregor. lib. 6. c. 2.

De ingenti beneficientia Tiberij erga pauperes & captiuos, narrant Greg. Paul. Diac. & Miscella, vt de inuentis magnis Thesauris, Deo probante eius largissimas eleemosynas, & abunde suppeditãte. de Thesaurus tamẽ inuẽtis apud Græcos silentiũ.

Pelagius Papa Kal. Decembr. Decretalem dat Epistolam ad Episcopos Campaniæ, & totius Italiæ: de accusationibus & iudicijs Episcoporum.

CONCILIVM CABILONENSE, iussu Regis Gunthramni aduersus Saloniũ & Sagittarium episcopos, quibus obiecta sunt adulteria, & homicidia, sed hæc per pœnitentiam purgari censentes episcopi, illud est additum, vt cõstituerentur rei Maiestatis, & patriæ proditores, qua de causa ab episcopatu depositi, & in custodiam traditi (vnde effugerunt per diuersa vagantes) & alij subrogati. Greg. [b] b li. 5. c. 27.

D CONCILIVM PRIMVM MATISCONENSE, eiusdem Regis anno 18. (non 12. vt perperam legitur) in eo 20. capitula sancita ut ait Ado Viennensis, sed 19. tantum extant, omnes ad morum emendationem, & ecclesiasticam disciplinam pertinentia, complures ad Iudæorum petulantiam coercendam.

Ne ad sæculare forum episcoporum causæ traherentur. Ne clerici seculari habitu incederent. Actum ibidem de Quadragesima dicta Sancti Martini, ante Natale Domini, trium dierum 2. 4. & 6. feria, in hebdomada, ieiunijs obseruanda, ex institutione S. Perpetui Turonẽsis episcopi, vnde fluxit, vt nonnulli fidelium ipsum integrum tempus aduentus, quod Natalem Domini diem præcedit, ieiunio continuato transigerent; quo tempore canones publicè recitari mandarunt. Quadragesima S. Martini. Ieiunium per Domini aduentum.

E

Christi Ann. 583. | *Pelagij* II. *Pap.* 6. | *Tiberij Imp.* 2. | *Indictionis prima.*

TIberius, Iustiniano, Iustini cognato, Duce exercitus, ob conspirationem cũ Sophia initã, in ordinem redacto, Mauritium, in bello Persico satis spectatum, Magistrum militiæ creat; qui bello prospere gesto aduersus Persas, non solum ciuitates & arces illis accomodatissimas cepit, sed tantam predam auexit & tot captiuos, ut il-

lis

a lib. 5. ca. 19. & 20. b lib. 17.
lis omnia compleret. Euagr. [a] qui plura de eius virtutibus. [b] item Miscella. Cum igitur Tiberius illum expertus esset pium & prudentem tradidit illi uxorē filiam Constantinam.

Plures prædictiones extant de eius Imperio, in Actis S. Theodori Sicçotæ 22. April. apud Sur. in Actis S. Eutychij 6. Apr. & apud Euagr. [c]

c 5. cap. 21. Gregor. fit Monachus. Mox Diacon' Card. & Apocrisarius.
Gregorius, qui An. Domini 581. Pręfecturam Vrbanam gerebat, sed animo ad Monasterium anhelabat, nuncium remittens sæculo, paulo post factus est Monachus. At Pelagius Papa, qui bene cognitam eius uirtutem habebat, doctrinam, pietatem, & in rebus agendis industriam & dexteritatem, statim fere, auulsum a Monasterio destinat Apocrisarium Sedis Apostolicę C P.[lim] ad Tiberium. quod munus cum non nisi S.R.E. Cardinalibus committi moris esset, eum, licet inuitum, & renitentē, creat Diaconum Cardinalem. Ipsemet in præfat. Moralium ad S. Leandrum Hispal. Episcopum. At qui non permissus est in suo Monasterio Romæ degere, proficiscens CP.[lim] secum quodammodo illud duxit. *Me scilicet multi*, inquit, *ex Monasterio fratres mei germana charitate secuti sunt*, &c. Inter cæteros vero secutus est eum Maximianus, qui secundus fuit sui Abbas Monasterij post Valentium.

A

B

CONCILIVM BRENNACENSE in Gallia, anno. v. Childeberti iun. Reg. filij Sigeberti, aduersus Gregorium Turonensem, falso accusatum a Leudaste (ob multa iniustè patrata, & damna Ecclesiæ illata, Gregorij opera a Turoni pręfectura amoto) quod nefarium crimen in Reginam Fredegundem & Bertheramnum episcopum Burdegalensem, composuisset, & euulgasset, qui purgatus iuraméto, Regi Chilperico, reconciliatus est. Leudastes açcusator ab audientia se subtraxit, & ab omnibus Ecclesijs est excommunicatus. Riculphus Gregorij Presbyter idemque eius accusator morti addictus, sed a Gregorio ab ea ereptus, non tamen a tormentis excusari potuit in quibus confictum crimen confessus est. hæc Greg. pluribus [d].

C

d li. 5. c. 47. 48. 49.
Sed accidit, ut, cum quidam, zelo iustitiæ, redarguisset Riculfum, is eius opera fuerit retrusus in carcerem, & tormentis subditus, qui nocte quadam inuocatis SS. Mariano & Medardo, mox diruptis vinculis, & diffracto cippo S. Medardi Basilicam nocte, nobis vigilantibus, introierit, inquit Greg.

e li. 5. c. 50. De vindicta super demū Regiā.
Saluius [e] Episcopus Albigensis dixit Gregorio, se videre euaginatum gladium iræ Dei super domum Regis Chilperici & Fredegundæ; atque ita peste, quæ hoc anno depasta est Gallias, post 20. dies, duo filij eius obierunt; quod agnoscens Regina in pœnam scelerum, & rapinarum, ab vtroque commissorum, hortatur eum ad pœnitentiam, ut pœnam perpetuam euadat. Consilio Rex accepto, iniquarum exactionum Codices cremauit, & multa Basilicis, & pauperibus largitus est.

D

Fredegūdis amissis filijs, nouercali odio in priuignum Clodoueum, adductum in suspicionem, quod in eam aliquid moliretur, in carcerem coniectum, obtruncari præcipit, vulgato, quod seipsum, obnoxium culpę, necasset. Greg. [f]

f 5. c. 39. Ingēs fraus
Audouera, Cloudouei mater, fraude decipitur a Fredegunde; siquidem hortata eā vt filiam, quam ex Chilperico habebat, ipsa per se, non per aliam, ex sacro fonte susciperet: ob id, à marito dimissa & velata est; Radegundis uero in eius connubium transijt. Episcopus qui filiam baptizauit, & matri eam tenere non prohibuit, exilio damnatus est. Ex Adone.

Atrox facinus.
Austregildis Regina Guntheramni uxor, peste tacta, cum se non posse viuere agnosceret, virum iuramento adegit, vt medicos, a quibus se necatum dicebat, post suum obitum, interficeret, quod & præstitit, duobus obtruncatis. Ex Greg. [g]

E

g li. 5. c. 39. Vindicta in sacrilegum Comitem.
Hantinus quoque Comes Engolisinensis eadem lue tactus rapitur è uita, cum clamaret id se pati propter iniurias illatas Heraclio Episcopo Burdegalensi, a quo ob immensa scelera perpetrata, fuerat excommunicatus, exanimum eius corpus ita nigredinem duxit, vt putares, prunis superpositum, combustum fuisse. ex Greg. [h]

h 5. c. 36.
Hoc eodem anno B. Martinus Gallicìensis Episcopus obijt, ex Pannonia ortus, in Orientē peregrinatus, doctrina nulli suis temporibus, secūdus, in Gallicia episcopus ordinatus. Ex Greg. [i] cuius memoria celebratur in Ecclesia 13. Kal. Apr. Fortunat. de eo lib. 5. Carminum.

i 5. c. 37.

A Magna hoc anno in Hispania Christianis persecutio fuit, multique exilijs damnati, facultatibus priuati, facie decocti, carceribus mancipati, verberibus affecti, ac diuersis supplicijs trucidati sunt. Auctor Leuuigildus Rex Arianus, instigante maxime Gosuinda, quam viduam Athanagildi vxorem duxerat. Ex Greg. [a] & Isidoro, in Chron. Leuigildi filij ex alia vxore, Hermenegildus, & Reccaredus fuere, hic Chilperici filiam desponsauit: ille Ingundem Sigeberti, quæ a Gosuinda, cum ad Arianismum pertrahi non se sineret, multa passa est mala. Hermenegildus, tradita sibi Hispalensi ciuitate, ubi regnaret, opera vxoris, & Leonardi episcopi ad fidem Catholicam traductus, offensionem patris incurrit, ita ut se inuicem bello peterét, sed cum se filius imparem viribus sentiret, etsi iustiorem causam foueret, Leandrum episcopũ CP.lim ad Tiberium Imp. misit, ut laborantibus sub gladio Ariano Catholicis suppetias ferret; ibi S. Gregor. Apocrisiarium Sed. Apost. agẽs, S. Leandrum agnouit, eoque impellente expositionem B. Iob aggressus est, hoc ipso anno, ipse D. Greg. in præfatione.

Persecutio Ariani Regis in Hispania.

a 5.c.38.

B Dum Leuuigildus exercitum contra filium duceret, & milites Monasterium quoddam S. Martini, inter Seguntum, & Carthaginem spartariã inuaderent & diriperẽt, Monachis dilapsis, Abbate solo senio incuruato relicto, extracto vnus gladio, quasi amputaturus ceruicem eius, resupinus ruit, ac spiritum exhalauit, reliqui vero, timore perterriti, fugerunt. Quod cum Regi nunciatum fuisset, mandauit omnia Monasterio restitui. Ex Greg. de glor. Confess. [b]

b c. 12. 13

Quæsiuit Rex secretius a quodam suorum episcoporum, cur, & ipsi, sicut Catholici, signa non ostenderent in populis secundum fidem suam, illo affirmante, sæpius se cæcis lumen restituisse, surdis auditum, & nunc inquit, possum hæc facere, quæ dicis, C Et conuenit cum quodam, datis 40. aureis, ut cæcum se fingens, ad eum transeuntem cum Rege exclamaret, ut fide episcopi reciperet lumen. At episcopus cum non minima arrogantia imponens manus super oculos eius, ait, secundum fidem meam fiat tibi. Hæc eo dicente, ita obserati sunt oculi hominis cum dolore, ut non solum uisum perderet, uerum etiam dolum, quem auaritia impellẽte finxerat, publicaret. Ex Greg. Eiusmodi namq; hæreticorum sunt miracula, nam uera edere proprium & solum est Ecclesiæ Catholicæ.

Hæretici fingunt miracula.

Soli⁹ ecclesiæ Cath. habere miracula.

Egregiam confessionem Sanctissimæ Trinitatis narrat idem Greg. de Glor. martyr. cap. 82. cuiusdam Clerici, quem Rex Arianus blanditijs & muneribus tentatum ad confitendum filium Patre minorem, & blasphemiam exhorrẽtem, acerbissime torqueri mandauit, firmissimum in fide persistentem & æqualem Trinitatem prædicantẽ, D qui postea dimissus, confessus est cum cæderetur, se tres tantum primos ictus sensisse, alios uero nequaquam.

Martyrii egregiu[m] [in] fide Trinitatis.

Alibi idem Gregorius de glor. confess. c. 14. narrat annulum ignitum à Catholico de igne acceptum & in palma diu retentum, absque ulla offensione in fidei Catholicæ testimonium, aduersus hæreticum.

In hist. uero Fr. [c] refert idem Gregorius disputationem habitã inter se & Legatũ quendam Leuuigildi Arianum, ad Chilpericum Regem. Idem de glor. [d] Mart. refert de Gomachario Comite Ariano, qui Agathensis ecclesię, agrum vsurparat, & cum in febrem incidisset, ad orationem Leonis Episcopi, quem, vt pro se oraret, rogauerat, cum restituisset agrum, liberatus fuerat, rursum agrum auferens, valde interminante episcopo, ne faceret, & diuinam illi vltionem experiri contingeret, contemnens & insuper contumeliose episcopo minitans, rursum correptus a febri cum frustra pro se orari precaretur, & duplum restituere, animam exhalauit.

c 5.cap.43
d li.1.c.75
Vltio in sacrilegum.

E Item de glor. Mart. presbyteri Ariani Catholico presbytero illudentis, miserabilem exitum narrat, quo perterritus hæreticus, item Arianus, ad fidem Catholicam est conuersus. Et cap. sequenti ostendit, ut per ignem Catholica fides sit probata.

Lib. 1.c.8[0]
Miracula.

Chilpericus Rex auersans Arianismum, declinat in Sabellianismum, personarum distinctionem, ex quadam ignorantia, tollens; & Gregorio repugnanti irascitur, sed post Saluio Albigensi acquiescit, rei ueritatem edocenti. Ex Greg. 5. hist. cap. 44. Celebrat

Chilpericus declinat [in] Sabellianismum.
Resipiscit.

lebrat eum Fortunatus, vt omnium Regum Francorum antecessorum & æqualium doctissimum, poeticam facultatem linguasque in primis uarias callentem. Carm.lib.9. Humanum fuit deliquisse Regem, & excusatione dignum: at Christianissimi Regis præclarum reliquit exemplum, cũ contraria astruētibus sacerdotibus, illis acquieuit. A

S. Maurilius episcopus Cadurcensis, miræ sanctitatis vir migrat è vita. Greg.[a] qui eius virtutes recenset, & celebrat. Item S. Agricola Cabilonensis episcopus, senioris, æquè sancti, filius,[b] a quo vtroque Venantius Fortunatus[c] sacris literis fuit instructus. Epigrammate ad Agricolam.

a Hist. Fr. lib. 5. c. 42. b lib. 5. c. 45 c For. lib. 6. carm. d li. 5. c. 46.

Dalmatius item Ruthenæ ciuitatis episcopus ad cœlestia gaudia euocatur, quem cum presbyter quidam in conuiuio probroso fatuum, & delirum appellasset, concidit mortuus. Greg.[d]

Moritur, & his Tiberij Imperatoris temporibus in Palæstina Sisinnius, ex episcopo factus Anachoreta, itemque eius discipulus, magistro sanctitate non impar, vt exitus declarauit, apud Sophron. Prato spir. c. 93. B

Christi Annus 584. *Pelagij II. Pap.* 7. *Tiberij Imp.* 3. *Indictionis secundæ.*

Hermenegildus destitutus a Græcis (quos Tiberius Imper. in eius auxilium miserat) a patre pecunia corruptis, imparem patri ad pugnam se videns, illi se sub sacramento tradidit; quo ille violato, eum in carcerem trudit, & nocte Paschatis misso episcopo Ariano qui illi cõmunionẽ impartiret, cum eum constanter Hermenegildus reiecisset a se, a crudeli patre obtruncari mandatur, atque ita pro Catholica fide gloriosus martyr efficitur. Ex Greg. Turon.[e] & Greg. Papa in Dialogis;[f] & Adone Vienn. qui duo asserunt patrem pœnitentia ductum, de illata filio nece indoluisse, & hoc amplius Ado, iracundia ex dolore concepta exæstuantem, persecutionem in Catholicos mouisse, relegatis in diuersa loca episcopis Orthodoxis, & ecclesijs spoliatis. Exulasse tunc quidem constat S. Leandrum atque Fulgentium fratres, episcopos, Mausonam Archiepiscopum Emeritensem, Licinianum Carthaginensem, Io. quoque Gerundensem, & alios. De S. Leandro ait Isid. descript. ecclesiastic. cap. 28. eum in exilij sui peregrinatione composuisse duos aduersus hæreticorum dogmata libros, eruditione SS. scripturarum ditissimos *in quibus*, inquit, *vehementi stylo Arianæ hæresis confodit, & detegit impietatem*, &c. Extat, & aliud, inquit, laudabile eius opusculum aduersus instituta Arianorum, in quo propositis eorum dictis, suas responsiones apponit. Et cap. 31. Seuerus Malacitanæ Sedis Antistes, collega, & socius Liciniani episcopi, edidit librum vnum aduersus Vincentium Cæsaraugustanæ Vrbis episcopum, qui ex Catholica fide in Arianam prauitatem fuerat deuolutus, &c. recenset alia eiusdem celebris viri monumenta. Porrò Licinianum eius collegam Carthaginensem episcopum exulasse, pariterque peruenisse CP. ... tradit Isid. ibique ab æmulis veneno extinctum. Et de Ioan. Gerũdẽsi episcopo, natione Gotho, prouinciæ Lusitaniæ, Scallabalitano. CP. Græca, & Latina eruditione nutrito, scribit, quod cum Leuigildus Arianus, in nefandam Arianam hæresim eum trahere tentaret, isque resisteret Barchinonem relegatum per decem annos, multas insidias, & persecutiones ab Arianis perpessum, quem, & chronicon scripsisse ait, a primo Iustini anno ad octauũ Mauritij, & de Maximo episcopo Cæsaraugustano cap. 33. scripsit, inquit, & breui stylo historiolam, de his quæ a temporibus Gothorum in Hispanijs acta sunt, historico, & composito sermone recenset. & lucubrationes Eutropij episcopi Valentini cap. 32. C D E

e hist. 5. c. 38 f 3. c. 31.

Litteræ per hoc tempus florent in Hispania Clari Hispaniæ episcopi.

Eburicum Mironis Sueuorum Regis filium Audicas, assumpta Tyrannide, regno priuatum, & Monachum factum in Monasterio damnat, at Leuigildus Audica deiecto, & in clericum attõso Sueuorum Regnum occupat, & ad Arianismum traducit, atque ita Regnum quod 126. annis manserat, deletum est, & in Gothos translatum. Isid.

Regnũ Sueuoru transfertur ĩ Gothos.

Vincentius Abbas dolens irrogatam esse iniuriam Christiano Catholico nomini per Vincentium Cæsaraugustanum episcopum Arianum factum, è solitudine prosi-

lieus,

A liens, aduersus Arianam blasphemiam vbique pugnare non desinens, ab Arianis cõprehensus, affectus verberibus, est detrusus in carcerem; dimissus vero tandem ab illis martyris coronam eidem inuidentibus vbi maiori spiritus ardore in Arianos inuectus, eosdem vna cum Ariana hæresi exagitasset, ante fores Monasterij ab eisdem irruentibus crudelissime peremptus est. Legione 11. m. Sept. qua die in ecclesia Occidétali anniuersaria memoria celebratur.

Eodem anno per Igidium Rhemensem episcopum, & alios Collegas, Legatos, compositæ sunt Res Francorum, pace stabilita, ea conditione, vt post obitum Chilperici, Childebertus ei hæres in vniuerso regno succederet. Ex Greg.[a] quem Igidium Fortunatus egregie laudat Carm. 3. lib. Effracta S. Martini Basilica fures sacrilegi multum auri, argenti, & palliorum holosericorum abstulerunt, & Burdegalam profecti, vno eorum alium interficiente, furto patefacto, fures sibi Rex Chilpericus præsentari B præcepit *Tunc ego metuens* (inquit Greg.[b]) *ne ob illius causam homines mererentur, qui viuens in corpore, pro perditorum uita sæpius deprecatus est, Epistolam Regi deprecationis misi, ne nobis non accusantibus, ad quos prosecutio pertinebat, hi interficerentur, quod ille benigne suscipiens, uita restituit, Species uero quæ dissipatæ fuerant, studiosissime componens, loco sancto reddi præcepit.*

a li. 3. & 31. & 7. c. 10.

b hist. lib. 6 c. 10.

Decesserunt ex humanis viri sanctitate celebres perpetua anniuersaria memoria consecrati; Ferreolus Episcopus Vcecensis qui & scriptorum suorum reliquit monumenta, libros videlicet Epistolarum, Sidonium Apollinarem secutus. Greg. Turon.[c]

Eparchius Engolismensis, cuius enitebat virtus in ostensione signorum, quem idẽ Gregorius, resque ab eo gestas libello conscripsit in vita SS. Patrum, apud Sur. 1. Iul. Domnolus quoque Cenomanensis, miraculis æque conspicuus.

Viri sanctitate & miraculis, clari.

c 6. c. 7. 8. & 9.

C S. item Maurus Abbas anno 41. ab eius in Galliam aduentu, anno, ad cœlestem vitam migrauit, cuius res gestas scripsit Paulus Monachus eius discipulus, ad Bonifacium tertium Papam.

Hoc eodem anno, incipiente indictione tertia 4. Non. Octob. Pelagius Papa fatigatus admodum Longobardorum assiduis bellis, ad Imperatorem Tiberium, petiturus auxilium, Legatum mittens, has litteras ad Gregorium Apocrisarium suum scribit. eius est epistola 5. qua describit miserum statum Romanæ Prouinciæ, & Italiæ, & presbyterum, vt mittere festinet, admonet, *quia*, inquit, *& in Monasterio tuo, & in opere cui eum præposuimus, necessarius esse omnino cognoscitur*, hic autem erat Maximianus, qui Gregorium CP.lim comitatus erat, & mortuo, vt credibile est, Valentio, Monasterij Gregorij primo Abbati, secundus successit, in cuius reditu rem planè ad-D mirandam contigisse narrat S. Greg.[d] Cum grauissima tempestate iactati, accepto iã corpore, & sanguine Domini, imminentem mortem expectarent, octo diebus nauis vsque ad superiores tabulas aqua plena, iter proprium peragens, nono die in Cotronensem portum est inuecta, ex qua cum omnes exissent, mox demersa est.

d Dial. 3. c. 36. Miraculũ.

Christi Annus 585. *Pelagij Pap.* 11. 8. *Tiberij Imp.* 4. *Indict.* 3.

Longobardi Ducum administratione decennali iam pertæsi, communi consilio Regem creant Antharit, Clephonis Principis filium, quem & nomine Flauij E honestant, quo deinceps omnes fęliciter vsi sunt, & singuli Duces dimidium suæ substantiæ illi tribuunt, ad sustentandam dignitatem Regiam. Ex Paulo Diac.[e] qui, vt Longobardus, suis fauens, eos prædicat, quos alij, & maxime S. Gregorius, vt crudeles, raptores, & nefandos appellat.

e lib. 3. c. 8.

Res Romana stat, diuinitus defensa, &, ex miraculo huiusmodi, ipse Barbarus Rex adducitur ad donum Apostolis offerendum. *Benedictionem*, inquit S. Greg.[f] *S. Petri Apostoli clauem, a sacratissimo eius corpore transmissi, de quo hoc est gestum, quod narro miraculum. Dum eam quidam Longobardus in Transpadanis partibus inuenisset, & quia S. Petri clauis esset despiciens: sed quia aurea, facere sibi ex illa aliquid volens,*

f lib. 6. ep. 23. Miraculum de claue S Petri.

A

duxit cultellum ut eam incideret, qui mox eum, arreptus per spiritum, sibi in gutture defixit, eademque hora defunctus cecidit, præsente Rege, & alijs qui vehementer perterriti, eorum nullus clauem de terra leuare præsumebat. Tunc quidam Longobardus Catholicus, qui sciebatur orationibus, & eleemosynis deditus, Minulphus nomine uocatus est, qui ipse hanc leuauit de terra. Antharit uero pro eodem miraculo aliam auream clauem fecit, atque cum ea pariter ad Sancta memoria prædecessorem meum transmisit, indicans quale per eam miraculum contigisset.

Leuuigildus pœnitentia quidem ductus, filij Catholici necis, & propensus in Catholicam Religionem, quam persecutus erat, nec tamen omnino Catholicus, exit e vita. Ex S.Greg. [a] & Turon. [b]

a 3. Dial. c. 31.

b 8. hist. c. vlt.

Ariani Hispaniæ fiūt Catholici.

B

Reccaredus filius, interpellante pro eo fratris Martyris sanguine Catholicus efficitur, & vniuersum Regnum in Hispania & Gallia Narbonensi ad fidem orthodoxā perducit. Ex ijsdem Gregorijs ibidem & Isidoro, atque Io. Abb. Biclarensi qui his temporibus vixit & scripsit, & Reccaredum Regem egisse cum Arianis Episcopis, nō terrore, vel imperio, sed blande & leniter, tradit.

Chilpericus ad Iudæorum conuersionem adijciens animum, complures eorum in baptismo suscepit, sed dum alios adigere vult, multarum cędium occasionem prębuit. Hæc Greg. Tur. [c] pluribus.

c 6. cap. 17.

Viri ob pias largitiones celebres.

d lib. 6. c. 20

Chrodinus Dux obit, septuagenarius, vir magnæ bonitatis & pietatis, eleemosynarius valde, pauperumque refector, profluus ditator Ecclesiarum Clericorumque nutritor &c. Gregorius [d] eum celebrat, & Fortunatus lib. 9. carm. in fine. Celebrat & alium idem Fortunatus eleemosynarum nomine, Iulianum qui ex mercatura perdiues, profudit opes in pauperes, nobili Epitaphio. Eiusdem huius sæculi est & Epitaphium illud Atoli discipuli S. Remigij Rhemis in Ecclesia Sancti Iuliani, quod piæ largitatis occasione illum prædicat.

C

Christi Annus 586. *Pelagij* 11. *Pap.* 9. *Mauritij Imp.* 1. *Indict.* 4.

AEgrotantem Eutychium Episcopum CP.li Tiberius Imperator adit, benedictionem ab eo percepturus, à quo audit celerem suum ex hac vita discessum, qui quattuor post mensibus contigit, Augusto mense, cum Eutychius mense Aprilis decesserit. Eustath. in V.S.Eutych. sub mortem autem & morbum, qui septem dierū tantum fuit, contigit altercatio illa inter Eutychium & Gregorium, de qualitate carnis in resurrectione delapsus enim Eutychius incaute in errorem Origenis, scripto libro probabat corpus nostrum in resurrectionis gloria fore impalpabile, ventis & aere subtilius, at S. Gregor. astruebat fore subtile quidem per effectum spiritualis potentiæ, sed palpabile, per veritatem naturæ, variè illud ex scriptura probans, *Cum pia memoria Tiberius Constantinus Imperator* (inquit Gregor. [e]) *secreto me & illum suscipiens, quid inter nos discordia uerteretur, agnouit, & utriusque partis allegationes pēsans, eundem librum, quem de resurrectione scripserat, suis quoque allegationibus destruens, deliberauit ut flammis cremari debuisset. A quo, vt egressi sumus, me ægritudo ualida eundem uero Eutychium ægritudo & mors protinus est secuta. Quo mortuo, quia pene nullus erat, qui eius dicta sequeretur, dissimulaui cœpta persequi, ne in fauillas uiderer uerba iaculari, dum tamen adhuc uiueret, & ego ualidissimis febribus ægrotarem, quicunque noti mei, ad eum salutationis gratia pergebant (ut eorum relatione cognoui) ante eorum oculos pellem manus sua tenebat, dicens Confiteor quia omnes in hac carne resurgemus, quod, (ut ipse fatebatur) omnino prius negare consueuerat.* Hactenus S.Gregorius. Eusthathius qui res gestas Eutychij scripsit, controuersiam hanc attingit tantum, & culpam reijcit in aduersarium, quasi Eutychij verborum sensum haud assecutus fuisset, sed plane ipse fallitur. Non immerito autem a Græcis colitur, vt sanctus, qui deposito errore veritatem certa confessione professus est.

D

e 14. Mor. c. 29.

Quali carne resurgēdum diffident Greg. & Eutychi⁹

E

Eutychius ueritatem resurrectionis fatetur

Ioannes, cognomento ieiunator, Eutychio sufficitur in Episcopatur CP.no qui visus

A fus est velle fugere, ne eligeretur Episcopus, & post tumide affectauit appellari Oecumenicus, vt scripsit B. Greg.

Tiberius, post quattuor menses, morbo cum decubuisset, prouidens Imperio Mauritium ciuili & castrensi militia clarum, Catholica quoque in primis religione, & virtutibus illustrem, Cæsarem creat, & ad eum preclaram habet adhortationem, quam refert Nicephorus [a] & filiam Augustam illi collocat in matrimonium, imperio pro dote attributo; illum quidem vocans, Tiberium; Augustam vero Constantinam. sic Euagr. [b]

Mauritius Cæsar creatur.

a 18. cap. 6.

b 5. cap. 22.

Post Tiberio in somnis visa est uiri species supra humanam formam, in veste fulgentissima, qui protensa manu, talia verba ad eum præfatus est. Hæc tibi, Tiberi tersanctum numen renunciat, Tyranni impij, Imperij tui tempore, non extabunt. Postquam autem euigilauit somnum illud amicis exposuit, ex Nicephoro. Quibus verbis significatum videtur, eum post obitum consecuturum Imperium pacificum & perenne, videlicet cœleste cum Christo quod nullus auferat, nec perturbet Tyrannus. Paulo post moritur Imperator mense Augusto, post tertium Idus, si quidem tertio Id. reperitur data ab eo Pragmatica sanctio, &c. In edit. Iuliani Antecessoris.

B

Sub Imperio Tiberij contigit ex grassatione barbarorum plures martyres fieri in extremis partibus Aegypti, de quibus Pratū spir. cap. 112. De quodam Leone Monacho Cappadociæ præclara ibidem narratio est, quod cum identidem repeteret, fore vt regnaret, & alij de regno temporali interpretarentur, nec possent eum ab ea cogitatione remouere, ipse vero de regno cœlesti intelligeret: accidit autem vt irrumpentibus in Oasim Barbaris, plures quidem Monachos occiderent, plurimos vero captiuos ducerēt, inter quos tres præclaros Abbates, omnes infirmo corpore, quorum vnus permissus ingredi ciuitatem redemptionis precium allaturus, cum non inueniret, nisi octo numismata, & ille vellet viginti quatuor, redemptio transigi nō potuit. Abbas Leo qui in ea ciuitate periculum euaserat; cum octo illis numismatis processit ad barbaros, orans se vt acciperent sanum, & valentem, cum octo numismnatibus & tres patres illos infirmos & debiles liberos dimitterent, quod & obtinuit. Abijt ergo Abbas Leo vsque ad quendam locum, & cum præ debilitate pergere vltra non posset, barbari eum decollauerunt, impleuitque Abbas Leo scripturam dicentem, vt ponat animam suam quis pro amicis suis, maiorem hac dilectionem nemo habet. Tunc nos quoque cognouimus, quod nam esset, quod dixerat, Quia regnare habeo, Veraciter enim regnauit, quia posuit animam suā pro amicis suis. Sed opportune hic adijciendum, quod sub Mauritio paulo post contigit in alia quadam barbarorum incursione, Cum Abbas quidam Nicolaus videns tres Sarracenos habentes secum vnum adolescentem valdè formosum, annorum ferme viginti, cum multū rogasset eos, illum ut dimitterent se pretium pro illo curaturum, vel se in eius locum reciperent, nec omnino impetraret, humi se prosternit, Dominumque orat & Sarraceni illi Dęmone arrepti, se inuicem gladijs concidunt, & senex adolescētem apud se refouet, qui nolens ab eo discedere, sęculo renunciauit, & post septem annos exactos in habitu Monastico, requieuit. Ex Pr. Spir. c. 155.

Martyres a Barbaris.

C

D

De eximio cultu Catholicę fidei & alijs Mauritij uirtutibus habetur apud Euag. [c] & apud S. Greg. [d] in epist. ad Anastasium Antiochenum.

c 6. cap. 1.

d 7. ep. 47.

Mauritius creatus Imperator, litteras dedit ad Theodorum Archimandritam (eū, qui sibi a bello Persico reuertenti, prædixerat Imperium) rogans vt Deum pro se deprecaretur, ut Imperium in pace tueri posset, & ab hostibus defendere; addiditque ut peteret si quid a se vellet S. autem Theodorus rescripsit, vt in vsus pauperum aliquid frumenti Monasterio tribueret, addixit igitur Imperator Monasterio singulis annis tritici modios sexcentos, & poculum illi, pro munere misit. Acta eius apud Sur. 22. April.

E

Gregorius Apocrisarij munere perfunctus apud Tiberium Imp. eo defuncto, Romam reuertitur, magnis donatus muneribus, nempè brachio S. Andreæ, cum capite S. Lucæ Euangelistæ. Quorum illud extat adhuc in eius Monasterio, in Cœlio Monte, ad Cliuum Scauri, sub titulo S. Andreæ; hoc uero in Basilica Vaticana. Laurētius

Archidiaconos Cardinalis nouus Apocrisarius ad Mauritium a Pelagio missus. Gregor. ep. ad Eulogium: & ad Io. CPnum. [a] Io. Episcopum.

a lib. 4. ep. 38. Ind. 13.

Reuersus Romam S. Gregorius CP.li inchoatos Moralium libros perficere laborat. in fine Præf. Moralium.

Scribit aduersus Schismaticos & Eliam maxime Episcopum Aquileiensem, nolentem acquiescere damnationi Trium capitulorum, epistolam, instar libri, nomine Pelagij Papæ. de qua Diac. [b] & ipse Greg. ad Hiberniæ Episcopos. [c] quæ Epistola, cum alijs duabus, recens inuentis, ab Auctore Annalium edita est Tom. 9. p. 883.

b 3. cap. 10.
c lib. 2. ep. 36. Ind. 10.

Eliæ defuncto, hoc ipso anno succedit Seuerus. Pelagius, cum epistola, male affectis, nō profuisset, exemplo Senioris Pelagij, qui per Narsetem Schismaticos coercere tentauit, sæcularem potestatem in eos concitauit. Rem vero gestam sic narrat Paul. Diac. [d]

d 3. c. 12.

Smaragdus Patricius ueniens de Rauenna in Gradum per semetipsum è Basilica extrahens Seuerum, Rauennam cum iniuria duxit, cum alijs tribus ex Istria Episcopis, quibus comminans exilia, atque uiolentiam inferens, communicare compulit Ioanni Rauennati Episcopo Trium capitulorum damnatori, qui a tempore Vigilij Papæ & Pelagij, a Romana Ecclesia deciderat societate. Exacto uero anno e Rauenna ad Gradū reuersi sunt. Quibus nec plebs communicare uoluit, nec cæteri Episcopi eos receperunt.

Paulus negotium de tribus capitulis non assecutus, errauit ipse & alijs errandi occasionem præbuit, dum putauit damnatores trium capitulorum a Romanæ Ecclesiæ decidisse societate, cum potius contrarium dicendum sit, ut ex superius dictis, satis constat ex quo errore, in quem & recentiores lapsi sunt, multi sunt alij consecuti.

In Gallijs hoc anno ex hac uita decessit Sancta Disciola Virgo, S. Salurij Episcopi Albigensis, Neptis, Monialis in Monasterio S. Radegundis Reginæ, Pictauis, in cuius transitu, quæ admiranda effulserint sanctitudinis signa, narrat pluribus Gregor. Turon. [e]

e 6. c. 29.

Christi Ann.	Pelagij II.	Mauritij Imp.	Indict. 5. Mauritio. A. Cons
587.	10.	2.	sine collega

Gregor. eps Antiochen. accusatur.

GRegorius Episcopus Antiochenus abalienata ab eo ciuitate, multis criminibus accusatus: ad Imperatorem & Concilium prouocat. Qua occasione, Ioannes Episcopus CP.nus Concilium cōuocat, in quo, accusatore in exilium eiecto, Gregorius Episcopus absoluitur: Et Ioannes Episcopus Oecumenici arroganter sibi nomen vsurpat. Quo auditu Pelagius continuo aduersus eum, datis litteris, ad singulos Episcopos, qui Synodo interfuerunt, quæ in dicta Synodo facta sunt, ad eam rē spectantia irrita reddit. Extat Epistola omni memoria dignissima, cuius exemplar postea S. Greg. Pelagij successor, misit ad Eulogium Episcopum Alexandrinum, ut vniuerso orbi innotesceret. Absolutionem tamen Gregorij Episcopi Antiocheni Pelagium ratam esse uoluisse, indicat S. Greg. [f] ad Eusebium Thessalon. Episcopum. Egregie vero confutat auctor Annalium ex Epistola Pelagij vanum quendam I. C. ex eadem impugnantem Primatum Ecclesiæ Romanæ, qui ex ea maxime asseritur.

Prouocat ad Concil. Absoluitur. Io. CP.nus vniuersalē se epm uocat.
f Epist. 69. lib. 7.

Ab Antiochena ciuitate seueras Deus exigit pœnas de persecutione in suum Episcopum, quattuor mensibus ab eius reditu, graui terræmotu quassata, & prostrata sexaginta hominum millibus, cum ipso Asterio Orientis Præfecto, præcipuo Episcopi persecutore, interemptis, saluo episcopo, & qui circa eum erant; toto domicilio, in quo sedebat, ruinam passo. Ex Euag. [g]

Antiochia terræmotu concutitur.
g li. 8. c. 8. 9.

Germanus Præfectus exercitui Romano, Persas irrumpentes in fines Imperij ita profligat, vt ne vnus quidem reliquus fuerit, qui cladem cęteris Persis renunciaret. Euag. Caganus Dux Auarum, pace violata, in longum murum apud CP.lim cū prędando excurrisset, à Commentiolo Duce Romano, magna facta cæde, profligatur. Ab eodem cæsi Sclauini apud Hadrianopolim, & recepta præda. Cedrenus an. 7. Mauritij

Auari profligantur. Sclauini cędunter.

A ritij, qui & addit de quibusdam in cuiusdam domo prandentibus, qui cum conuitia & execrationes in Deiparam virginem iecissent, illi quidem illico a malis correpti spiritibus, pœnas dederunt, Dominus vero in somnis sibi viderit astare Deiparam, quæ alloqui ipsum non dignata, pedes eius virgula, velut notis impressis circumscripsit, ille autem præ dolore statim euigilans, pedes suos incisos inuenit, gestatus in publicum ibique expositus iustum Dei Iudicium, & inculpatæ Virginis Deiparæ contra se indignationem professus est. Miraculu ĩ sacrilego

SYNODVS LVGDVNENSIS SECVNDA Guntheramni Regis ann. 22. sex in ea Canones editi, in quibus, hoc de leprosis sancitum. Placuit etiam uniuerso Cõcilio, vt vniuscuiusque ciuitatis leprosi, qui intra territorium ciuitatis ipsius, aut nascuntur, aut videntur consistere, ab episcopo ecclesiæ ipsius sufficientia alimenta &
B necessaria uestimenta accipiant, vt illis, per alias ciuitates, vagandi licentia denegetur. Inter octo episcopos qui subscripserunt, eminebat Syagrius episcopus Augustodunensis sanctis adnumeratus. Duodecim per Vicarios subscripti leguntur. Reccaredus Hispaniæ Rex, Chilperici Franciæ Regis filiam in vxorem, missa honorifica legatione, expetit. Chilpericus Basinam nomine, ex Adouera vxore despondet, quę alebatur in Monasterio B. Radegundæ, qua resistente, ac dicente: Non est dignum vt puella Christo dicata, iterum ad sæculi voluptates reuertatur; post vero tradit Baddam. Ex Gregor. a a lib. 6. cap. 34. 39. 45.

Defuncto paruulo filio, Fredegundis Regina dirissimam exercet de maleficis quæstionem, & Mummolum Ducem exercitus in crimen vocatum, sub tormentis miserè mori cogit. Greg. b b 6. c. 35.

C Chilpericus, Nero, nostri temporis, & Herodes, inquit Gregor. c de equo desiliẽs, reuersus de venatione, gladio a sicario confossus extinguitur, auarum, inuidentem, & inhiantem bonis Ecclesiarum, summæ libidinis, & crudelitatis describit eum Gregorius. c 6. c. 46. Chilpericus occiditur.

Ex horribili quadam visione de Chilperici damnatione, Guntheramnus Rex profecit, inquit Greg. cuius hoc anno clementia refulsit in suscipiendo Ætherio Episcopo calumnijs diu multumque circumuento, eumque muneribus exornando, & suis Epistolis ad Episcopos comitando. d Lib. 6. c. 36

Idem Rex, reiectis ambientibus, Episcopatum Bituricensem, Sulpicium dedit, de primis Senatoribus Galliarum, virum eruditum, & in metricis artibus nulli secundum; qui, quod amplius est, egregia enituit sanctitate. Ex Greg. e d cap. 38. & 39. e 6. c. 39.

D Lupentius Abbas Basilicæ S. Priuati Martyris vrbis Gabalitanæ, a Brunechilde euocatus, quod ab Innocentio Comite eius vrbis accusatus fuerat, profanum aliquid profatum fuisse de Regina, re examinata, innocens dimissus, ab eodẽ Comite captus, multis supplicijs affectus, & demùm obtruncatus, in Axonam fluuium corpus demersum, caput vero culleo insutum onerato lapidibus, in flumen item abiectum fuit.

Corpore ad littus eiecto, dum funus paratur, Aquila culleum ex aquis extractũ, ad terram proiecit, quo aperto caput cum corpore est sepultum, ad cuius sepulcrum lumen ferunt apparere, & infirmos recipere sanitatem. Ex Greg. f S. Saluius Episcopus Albigensis, mirificæ sanctitatis vir migrat è vita, de quo plura præclare gesta Greg. f 6. c. 37. Lib. 7. c. 1.

Quod summa admiratione dignum narrat S. Gregorius in fine Dialogorum de quodam in mari mirandum in modum seruato, oblato pro eo salutari sacrificio, sub-
E ducta ratione hoc anno contigit.

Christi Ann. 588. *Pelagij* II. *Pap.* II. *Mauritij Imp.* 3. *Indictionis* 6.

ROmano Romani exercitus Duce, qui irruentes in Rom. solum Barbaros profligarat, in ordinem redacto, & Philippico Imperatoris genero in eius locum substituto, & Orientalibus rebus Præfecto, exercitus qui iurasset ei non obedire, discessionem

sionem facit, sed per Gregorium Episcopum Antiochenum humillima oratione, & genibus flexis eos obsecrante, & religione sacramenti eos soluente, victus cedit, & obedit Imperatori. Ex Euagr.[a] A

[a] 6. cap. 11. 12.

Eodem anno Mauritius augetur filio, quem Theodosium vocat. Cedren. Idem, Legatis, cum pecunijs missis, Childebertum Francorum Regem solicitat ad bellum contra Longobardos suscipiendum, & remorantem, iterata legatione, cum vrgeret, Childebertus Legatos illiberaliter tractatos, inanes dimittit.

Verum permotus tandem, cum ad Italiam inuadendam parasset exercitum discordia Ducum, re infecta, reuertitur. Ex Greg. [b]

[b] Lib. 8. c. 30. & 38.

Guntheramnus aduersos Gothos Narbonenses iam Catholicos factos, sub Reccaredo Rege Hispaniarum infeliciter pugnat, capto & cæso exercitu. Isid. Chron. Gregor.[c] clade, magna ex parte silentio obuoluta, orationem Regis Guntheramni, qua rē male gestam ob militum scelera perpetrata, deplorat, exponit. Verum Rex ipse rem altius meditatus, fontem malorum detexit, negligentiam Episcoporum in instituendo populo, ex quo fieret, vt corruptis morib. nefandissima scelera perpetrarēt. Quamobrē in eosdē Episcopos nonnihil cōmotus, MATISCONE CONCILIVM indicit, quod secundum est dictum & Generale, ad quod conuenerunt Metropolitani ex Prouincijs Guntheramni, ipsius anno 24. Cui interesse voluit Theodorum Massiliēsem Episcopum, a sæculari Iudice nonnihil exagitatum, quasi ab Episcopis damnandum, sexaginta duo Episcopi affuere, præter eos, qui per Legatos subscripserunt. Inter alios sanctitate conspicuos, fuere, Priscus, Lugdunensis Patriarcha dictus, primū obtinens locum, Euentius Viennens. Prætextatus Rothomagens. Theodorus Massiliens. Sulpitius Bituricensis: Veranus Cauallicens. Syragrius Eduensis, & alij nu. 62. Canones in eo 20. statuti. B C

[c] li. 8. c. 30.

1 De intermisso Dominicæ diei cultu restituendo.
2 De Paschate per sex dies festo agendo.
3 De Baptismo in Paschate celebrando.
4 De oblationibus omnibus Dominicis diebus à populo faciendis.
5 De Decimis a populo Clericis ex antiquo more persoluendis.
6 De Missis a ieiunis celebrandis.
7 De personis Ecclesiæ ab Episcopis iudicandis.
8 De reis ab Ecclesijs non extrahendis.
9 De Episcopis ad sæcularia Tribunalia non trahendis, sed per Ecclesiasticos superiores iudicandis. D
10 De Clericis coram Episcopo tantum conueniendis.
11 De Hospitalitate sectanda.
12 De Viduis & pupillis non nisi coram Episcopo iudicandis.
13 De canibus, & accipitribus ab Episcopis non alendis.
14 De violentia potentum in miseros compescenda.
15 De honore Clericis honoratioribus a sæcularibus exhibendo, adeo vt Clerico pedestri, eques obuians sæcularis, ad terram desiliat.
16 De Vxoribus Clericorum, post eorum mortem, ne ineant secunda matrimonia.
17 De alieno sepulturæ iure non vsurpando.
18 De incestuosis copulationibus vitandis.
19 De Clericis ne forum criminale frequentent, nec reorum neci intersint.
20 De Concilio tertio quoque anno celebrando. E

Greg. de Act. huius Concilij.

Quod autem can. 8. sanxerunt de non extrahendis ad Ecclesiam confugientibus; ad id PP. inducti fuisse uidentur, ob diuersos casus quos diuersis in locis contigisse supra diximus, & maxime ob ea quæ hoc anno contigerunt, de violato atrio S. Martini, in eo occiso Eberulfo reo Maiestatis, ob necē illatam Chilperico Regi, de quib. Greg. 7. hist. Fr. cap. 22. quæ tamen testatur inuito Rege Guntheramno facta, qui ad hæc missis mandatū dederat, ut cūcta fierēt salua Ecclesiastica immunitate & his au-

A ditis magnopere succensuisse. Contigit etiam hoc anno per milites violari Ecclesiam S. Vincentij apud Agennensem Ciuitatem, sacrilegos vltione diuina sequente, vt est apud Greg. 7. c. 21.

Guntheramnus Rex edictum dat ad Episcopos & Iudices de prædicatione Verbi Dei, de munere Episcopali per seipsos, non per Vicarios exercendo, de corrigendis populorum, & maxime Clericorum excessibus, de iustitia seruanda. extat Tom. 2. Conc. post Acta Conc. Matiscon.

Reccaredus Rex Hispaniæ quantumuis victor, pacem, missa legatione, semel & iterum a Guntheramno petit, nec obtinet.

Vasto & Fœdo incendio Vrbs Parisiaca est deformata, prædicente illud muliere quadam, & populo eam irridente. Ingruente igne super vinctos carceris, apparens B. B Germanus, comminutis repagulis, & reserato ostio, omnes liberos abire permisit. Incendio, vento flante, huc illucque per totam vrbem euagante, & appropinquante ad aliam portam, vbi erat oratorium B. Martini, quod ibi aliquando lepram maculosi hominis osculo depulisset; vir, qui illud intextis virgultis in sublime construxerat, confisus in Domino, & virtute B. Martini se resque suas in illo, ab incendio fore saluas, obtinuit quod credidit, & magna vi flammarum in oratorij parietes incumbente, non modo oratorium incolume, sed & domus, quæ in circuitu erant, seruatæ sunt: ibique cessit incendium, quod ab vna parte pontis cæperat deseuire: ab alia vero parte tam valide cuncta conflagrauit, vt amnis finem imponeret, ecclesijs tamen, cum domibus saluis.

Childeberto Regi hoc anno eius 10. nascitur filius, quem Theodebertum appel- C lat. Greg. [b] b 8. c. 37.

Smaragdus, triennio sui Exarchatus anno euoluto, successorē accipit Romanū Patriciū, & Constantinopolim reuertitur. Seuerus Eps Aquileiens. cum tribus collegis Episcopis, qui metu uique coacti communicauerant cum Ecclesia Catholica, per Io: Episcopum Rauennatem; ad propria reuersi, ab Episcopis Istriæ non recepti, nec a pop. honore habiti, in pristinum Schisma dilabuntur. Paul. Diac. lib. 3. c. 12.

Christi Annus 589 *Pelagii II. P.* 12 *Mauritii Imp.* 32 *Ind.* 7.

D VALENTIAE, IN GALLIA, HABITA SYNODVS EST 17. Episcoporum anno 24. eiusdem Guntheramni Regis nondum absoluto indict. 7. non 2. vt ibi perperam legitur de causis pauperum: sed & donationes factæ ab eodem Rege siue Regina, atque filiabus eius diuersis Ecclesijs, confirmatæ auctoritate Apostolica, subscriptionibus eorundem munitæ sunt, extat Decretum, nec aliud amplius de hoc Concilio habetur.

Prætextatus Episcopus Rothomagensis diu multumque odio perfidæ Fredegundis fatigatus & afflictatus, nihil remittens sacerdotalis constantiæ, in redarguendo perperam facta Principum, ab eadē tandem in Ecclesia, inter psallendum, sicario immisso, confossus, & in cubiculum relatus, reddit spiritum, quem Ecclesia anniuersaria memoria, vt martyrem colit. Quod facinus obijcientem seniorem quendam Rothomagensem, eadem occidi fecit. Greg. li. 8. c. 42.

E Reccaredus Rex in ipsis Regni sui exordijs Catholicā fidē adeptus, totius Gothicæ gentis, pop. inoliti erroris labe detersa ad cultum rectæ fidei reuocauit: SYNODVM et ad condemnationem Arianæ hæresis congregauit, cui Concilio idē gloriosissimus Princeps interfuit, suaq; cum præsentia & subscriptione firmauit. Isid. in Chr. EA SYNODVS III. TOLETANA dicta, septuaginta circiter Episcoporum, ex oībus Hispaniæ & Galliæ Gothicæ, idest Narbonensis, prouinciis, Præside, Pelagii Romani Pontificis nomine, S. Leandro Episcopo Hispal. (vt Lucas Tudensis scriptū reliquit & Isid. in Chron.) eiusdem Regis anno 4. Aera 627. qui est ann. 589. Initio

Synodi S. Leander sermonem habuit de conuersione Gothorum. Rex item allocutus est Synodum: & praeclaram fidei professionem edidit, in qua post confessionem consubstantialitatis filij cum patre, subdit, Spiritus Sanctus a nobis confitendus est, & praedicandus A PATRE, ET FILIO PROCEDERE, & cum patre & filio vnius esse substantiae, &c. Cui sic subscripsit. *Ego Reccaredus Rex fidem sanctā & veram confessionem, quam vnam per totum orbem Catholica cōfitetur Ecclesia, corde retinens, ore affirmans, mea dextera, Deo protegente, subscripsi.* Deinde Regina. *Ego Badda, gloriosa Regina, hanc fidem quam credidi & suscepi, manu mea, de toto corde subscripsi,* & deinceps Episcopi, Clerici, & primores Gothorum, Catholicam & ipsi fidem protestati sint, cum damnatione haeresum. Rursum Rex religiosissimus Sanctā A allocutus Synodum, petijt sanciendum, vt iuxta Orientalium partium morem, symbolum, ante Eucharistiae sumptionem quisque profiteretur. Hortatus idem est Patres ad morum disciplinam seuerioribus sententijs astringendam. Vigintí igitur tres B Canones sanciti.

In primis statuerunt, vt Conciliorum omnium constituta & Synodicę Sanctorum Praesulum Romanorum Epistolae in suo vigore permanerent. Inde abusum illum sustulerunt quo Clerici se inuicem ad forum saeculare trahebant: antiquum legitimum vsum reuocantes, vt Clerici, non agnoscerent aliud Tribunal, nisi Ecclesiasticum nec ipsis laicis esset licitum Clericos ad saeculare forum trahere, & cap. 18. ex Decreto pijssimi Regis praeceperunt, *vt Iudices & Actores fiscalium patrimoniorum semel in anno ad Prouinciale Concilium conueniant, vt discant, quam pie, & iuste cū populis agere debeant, nec in angariis aut in operationibus superfluis siue priuatum onerēt, siue fiscalem grauent, fiāt,* inquiunt, *prospectores Episcopi secūdum Regiam admonitionem, qualiter Iudices, cum populis agant, vt ipsos praemonitos corrigāt, aut insolentiā* C *eorum Principum auribus innotescant. Quod si correptos emendare nequiuerint: & ab Ecclesia et a cōmunione suspendant. A sacerdote vero, & Senioribus deliberetur, quid per prouincias, sine detrimēto, praestare debeant Iudices si ad Concilium nō venerint.* Habent quod discant a nouitio Christiano veterani Christiani Principes. Vetus aūt est de his sanctio Ecclesiastica Concilij Arelatens. c. 7. qua iubentur Epi inuigilare super Praesides prouinciarum, nequid contra disciplinā committant, quod si praesumant, anathemate percelluntur. Sed & antiqua est Constitutio Imperatorū Christianorum (vt suo loco dictum est) qua Praefectorum Tribunalibus praeesse debere monentur Epi. At de Syn. Can. satis. Videtur autem aliquid desiderari in Actis Concilij, cum alia ab eodem Rege statuta esse tradantur, quae in eisdem Actis minime repeD riuntur expressa, nam & regio sancitum dicitur Edicto, vt libri omnes haereticorum igni comburendi darentur, testatur id quidem Aimoinus de rebus Franc. [a]

Notent Principes & Magigratus saeculares. Epi inuigilent Iudicib. ex Reges pręscripto.

Haereticorum libri comburēdi.

a li. 3. c. 37

Statutis igitur a S. Synodo 23. cap. Rex Reccaredus edidit sanctionem de firmitate Concilij, poenam, ea non seruantibus apposita. Sequitur inde subscriptio ipsius Regis, & omnium Episcoporum, sed in Tom. Concil. per errorem omissus est Leander Legatus Sedis Apostolicae, & Episcopus Hispalensis & Euprepius, quem collaborasse cum Leandro, testatur Ioan. Abb. Biclarensis, idemque Episcopus Gerundēsis, qui in hunc vsque annum, quod scripsit, temporis Chronicon. perduxit. Qui autem primo loco subscriptus inuenitur Mausona Emeritae Archiepiscopus, egregia claruit sanctitate, cuius res praeclarē gestae scriptae sunt a Paulo Diacono Emeritensi, qui & Nuncti Abb. mirae sanctitatis viri, qui his temporibus floruit, Acta conscripsit, & E aliorum.

Pro tanto pietatis munere Deus Reccaredum Regem hoc anno eripuit a coniuratione Argimundi Ducis exercitus, coniuratis captis & punitis. Ioann. Biclar. in Chron.

NARBONENSE CONCILIVM anno 4. Reccaredi atque Aera 627. celebratum, canonib. aliquot sancitis, nuper ex Hispania aduectum est ex peruetusto Gothico codice exscriptum.

Hoc eodem anno idē Reccaredus rursum missa legatione pacem a Gunthramno

petens

A petens nec impetrans, ipse met in Francorum Narbonensem ditionem inuadens, prędasque agens, regressus est. Ex Greg. lib. 8. c. 38.

De eximijs Reccaredi virtutibus, Isid. in Chro.

Hoc anno in Sicilia, cum Subdiaconis permissum antea esset vxores ducere, prohibiti sunt cum illis permanere, & iussi Romanæ Ecclesiæ more continentiam seruare. Greg. lib. 1. ep. 42. sed & ex Can. 5. Concilij Tolet. hoc anno habiti, videri potest continentiam in Hispania Subdiaconis minime adhuc imperatam fuisse.

Persæ a Romano exercitu Duce Philippico victi fugatique sunt, veneranda imagine non manu facta, per exercitum, pietatis causa, circumlata. Miscella lib. 17. Cedrenus.

Portentosa inundatio Tiberis Vrbem vastat. eodem anno Athesi ad Veronam excrescente, magno miraculo Ecclesia Sancti Zenonis Martyris & Pontificis, apertis ianuis cum eam circundasset, ferè vsque ad tectum, aqua non est ingressa, S. Grego. Rom. [a] Turon. [b] Paul. Diac. [c] Ioannes Diac. in vita S. Greg. [d] — Inundatio Tiberis. — B

a 3. Dial. c. 19. b 10. c. 1. c De gest. Long. 3. c. 1 d 1. c. 34. 36

Christi Ann. 590. *Pelagij* II.*Pap.* 13. *Mauritij Imp.* 5. *Indict.* 8.

LVes inguinaria, mense Ianuario, Vrbem inuadens, clade vehementissima eam depopulatur, ex ira diuina (vt signa docuerunt immissa) si quidem visæ sagittæ coelitus delapsæ in homines, quos mox pestis improuisa percuteret; qua Pelagius Papa e vita tollitur, 6. Id. Febr. cum sedisset annos 12. menses 2. dies 27. (in quo alij auctores variant) & vacat sedes menses 6. dies 25. quo ad ordinationem & consecrationē quidem in Pontificem; nam non multo post magno cleri populique consensu Gregorius ex Diacono Card. S. R. E. electus est Romanus Pont. dilata interim ordinatione, vsque ad responsum & confirmationem Imp. Ex S. Greg. [e] Turon. [f] Anastasio in Pelagio, Ioanne Biclarensi, in eius historia. — Lues atrocissima. — C

e 4. Dia. 36 f 10. c. 1.

Horum, a Pelagio vel sub eo, gestorum certus annus non habetur. Tantę pluuiæ fuerunt, vt Diluuium timeretur: & talis clades, qualem a sæculo nullus meminit fuisse. Corpus B. Petri (idest) confessionem Pelagius tabulis argēteis deauratis ornauit. Domum suam Xenodochium fecit pauperum senum, fecit & coemeterium B. Hermetis Martyris, & Basilicam supra corpus B. Laurentij Martyris a fundamentis extruxit, & tabulis argenteis exornauit Sepulcrum eius. ex Anastasio. Quiddam mirandū atque pauendum tunc accidisse narrat S. Greg. [g] dum effoditur, inquit, exquirendo venerabile S. Laurentij corpus, sepulchrum eius ignoranter apertum fuisse, & omnes præsentes Monachos, & mansionarios, qui corpus eius viderunt, nec tamen tangere præsumpserunt, intra decem dies mortuos esse. — Pluuiæ ingentes. Pestilentia. — D — g li. 3. ep. 30

Pelagius Concilium Romæ habuit de ecclesiasticis statutis; de quo non alia mentio, quam in litteris ipsius ad Episcopos Germaniæ, & Galliæ, petentes per legatos Præfationes quibus vteretur Romana ecclesia, quas nouem sacro Catalogo tantummodo ait recipiendas, easque ad eos mittit. sub eodem Romano Pont. Ioannes presbyter S. R. E. oratorium erexit apud Thermas Agrippinas, quod vsui esset Monachis, & redditibus locupletauit, scripto de his omnibus testamento; quo defuncto, & Pelagio, cui testamentum commendarat, S. Gregorius successor, mutata voluntate testatoris in eodem sacras Virgines collocauit, vt ipsemet Greg. testatur [h] est enim arbiter Romanus Pontifex vltimarum voluntatum ad pias causas. — Nouē Pręfationes Ro Eccl. — Rom. Pon. arbiter vltimarū volūt — E — h ep. 48. li. 7

Accidit hoc anno, quod Gregor. narrat in Dialogis [i] de Monacho (in Monasterio S. Andreæ in quo Gregorius agebat) apud quem grauiter ex morbo decumbentem, tres aurei absconsi in medicamine inuenti sunt, contra instituta Monasterij, quibus proprij nihil habere licebat, quod ægre ferens Gregorius, accersito Monasterij Præposito, mandauit, in eius poenam, & aliorum exemplum, ne quemquam ex fratribus eum visitare, nec in extremis ad eum adire permitteret, causa ægroto indicata, vt saltem in morte de culpa sua, mentem ipsius amaritudo transuerberaret, atque a pecca- — i L. 4. c. 55. — Monachi proprietarij poena.

F 3 to,

to, quod perpetrasset, purgaretur: & mortuum proijci curaret, in sterquilinium, proclamantibus simul omnibus fratribus, proijciendo tres aureos, pecunia tua tecum sit in perditionem, quod ita plane factum est. ex qua sententia alij fratres conteriti vilia quoque, & quæ semper illis habere licuerat, in medium protulere formidantes ne quid apud eos esset, de quo reprehendi possent, & post 30. dies eius pœnarum misertus Greg. per 30. continuos dies, offerri pro eo sacrificium curauit, qui Copioso fratri suo apparens; interrogatus, quomodo se haberet; respondit hactenus male secum actum; sed modo bene, quia hodie, inquit, communionem accepi, quod cum fratribus retulisset, cognitum est, per salutare sacrificium eum supplicia euasisse. A

Ad eundem hunc annum referenda sunt, quæ admiranda refert S. Gregor. eodem Dialogorum [a] quarto.

a ca. 26. 36. & 37.

Vsus bene precandi sternutantibus fuit etiam apud Ethn.

Opinio vulgo inualuit, nulla veterum testificatione firmata, ex hoc tempore, cum pestis ingrueret, & homines morbo tacti sternutando mortui caderent, pie introductum, vt sternutantem quemlibet, salutemus, inoleuisse enim huiusmodi vsum apud Gentiles, longe ante, Plinius Nat. hist. lib. 28. testatur accidisse tamen certum est, vt aliter illi, quam nos, eiusmodi salutationem impertirent, Deos inuocãdo, nos Deum. B

HISPALENSE CONCILIVM hoc anno celebratum est Præside S. Leandro Hispalensi Episcopo, cui interfuerunt octo episcopi, qui tria in Synodo decreta firmata ad Pelagium, quem viuere putarent, direxerunt: inter quæ, illud memorabile, quo statuerunt, sæculares Iudices, permissione tamen episcopi, separare debere ancillas, aliasque extraneas mulieres a clericis. Præter autem tres dictos Canones, collecti habentur, ex diuersi locis, Hispalensis Concilij, Canones vndecim, in editione Hispanorum Conciliorum. Guntheramnus Rex Francorum, in ecclesia, accedens ad altare, communicaturus, a sicario appetitus, Dei ope illæsus seruatus, ipsum captum, ac tantum verberatum, viuum dimisit, quia nefas putauit occidi, qui ab ecclesia eductus fuerat. Ex Greg. Turon.[b] C

Feminæ abstrahendæ a clericis.

Pietas Reg. Gutherãni, & reu. erga Ecclesiam.

b lib. 9 c. 3

B. Radegundis Regina, iam ante, omnibus Episcopis, per litteras, quæ extant, commendato suo, graui cum obtestatione, Monasterio, hoc anno, 13. Augusti migrat è vita, miraculis pluribus, in funere illustrata. Absente Pictauiensi episcopo, Gregorius Turonensis episcopus funus obiuit, & tumulo condidit. Vitam scripsere Fortunatus episcopus, & Baudoninia eius alumna apud Sur. 13. Augusti.

S. Radegundæ obitus.

Ad hæc tempora referri posse videtur Baioariorum ad fidem conuersio, Theodone, eius gentis Principe, eius nominis tertio, ad fidem Christi perducto, per virum sanctissimum Rupertum Vangionensem, in Gallia, episcopum: qui a Berchario loci Comite dira passus, solumque vertere coactus, assumptis secum duodecim sacerdotibus, prædicato Borealibus Gentibus Euangelio, plures nobiles ecclesias fundauit; quibus socios suos episcopos ordinandos curauit: & ipse dimissa Vangionensi, vnde expulsus fuerat, ecclesia, non sine cœlestibus præuijs signis, Sede Saleburgensi electa, extructaque ibi Basilica S. Petri, eiusdem est nominatus primus Episcopus. Apud Sur. 27. Martij. Sanctæ quoque sorori Erentrudæ Monasterium, Ducis munificentia ædificauit, sub nomine sanctissimæ Virginis Mariæ Deiparæ. Demum, perfectis, Dei ope, ex sententia, quæ fuisset aggressus, 6. Aprilis, migrans e vita, ab ecclesia inter sanctos relatus colitur 16. Octobr. D

Baioariorũ conuersio. Saleburg. ecclesia fundata.

Redeundo ad res Romanas; Gregorius, pro summa sua animi demissione, & pro infelicitate temporum, cum vrbs foris assidue infestaretur a Longobardis, & intus militum seditionibus vrgeretur, & ecclesia Romana a Christianis Imper. captiua quodãmodo haberetur sub Tributo, dum quod a Tyrannis Gothis fuerat inductum, vt permissa quidem Rom. Pont. electione Clero, & populo, ius sibi eum confirmandi, & pro confirmatione pecuniam exigendi, reseruassent, ipsi quoque Imp. Iustinianus, & sequentes retinerent (quod deplorat in ps. 4. Pœnit.) tantum onus detrectans ad Mauritium Imp. grauissime scripsit, ei dissuadens confirmationem electionis suæ; quas litteras intercepit Germanus nomine, Præfectus Vrbis (vt Ioa. Diacon.) vel Præfectus Vrbis Gregorij germanus (vt Greg. Turon.) & suas, pro confirmatione, substituit. Interim, dum confirmatio expectatur, quomodo administrari soleret Roma- E

S. Greg. declinat Pontificatum.

na

A na ecclesia, constat ex epistola Rom. Cleri ad Scotos, cum Sedes vacaret, morte Seuerini Pontificis, electusq; in locum eius esset, Ioannes huius nominis quartus: sed nondum consecratus: extant apud Bedam in Hist. Anglorum, [a] his verbis. *Dilectissimis, & sanctissimis Thomiano, &c. Hilarius Archipresbyter, & seruans locum sanctæ Sedis Apostolicæ, Ioan. Diaconus; & in Dei nomine electus, item Io. Primicerius, & seruãs locum Sedis Apostolicæ, & Ioann. seruus Dei consiliarius eiusdem Sedis Apostolicæ.*

a lib. 2. c. 19. Vacante S. de quomodo gubernetur Rom. ecclesia.

Interim igitur, cum in tanta Vrbis calamitate, vastante eam pestilentia, oculi omnium in Gregorium essent intenti, cogitur intendere animum, ante consecrationem, ad officia Pontificalia, & ad remedia auertendæ pestis, exhortando populum ad pœnitentiam indicta septiformi Litania.

Extat sermo ab eo dictus ad populum in ecclesia S. Sabinæ (male relatus in eiusdẽ B epistolarum lib. 11. cap. 2. sub Indict. 6.) & scriptus affixus ecclesiæ albo, cui litaniarum ordo istius modi subscriptus habetur.

Litania Clericorum exeat ab ecclesia B. Io. Baptistæ.
Litania virorum ab ecclesia B. Mart. Marcelli.
Litania Monachorum ab ecclesia Martyrum Io. & Pauli.
Litania ancillarum Dei ab ecclesia Beatorum Mart. Cosmæ, & Damiani.
Litania feminarum coniugatarum ab ecclesia B. primi Mart. Stephani.
Litania Viduarum ab ecclesia Mart. Vitalis.
Litania pauperum, & infantium ab ecclesia B. Mart. Ceciliæ.

Porro septiformis hæc litania per diuersarum personarum, & locorum ordinem distincta, apud Greg. Turon. [b] aliter disposita legitur in hunc modum.

b li. 10. c. 1.

C *Clerus igitur egrediatur ab ecclesia SS. MM. Cosmæ, & Damiani, cum presbyteris Regionis 6.*
Omnes vero Abbates cum Monachis suis ab ecclesia SS. MM. Geruasij, & Protasij, cum presbyteris Regionis 4.
Omnes Abbatissæ cum congregationibus suis egrediantur ab ecclesia SS. MM. Marcellini, & Petri cum presbyteris Reg. 1.
Omnes infantes ab ecclesia SS. MM. Io. & Pauli, cum presbyt. Reg. 2.
Omnes vero Laici ab ecclesia S. Protom. Stephani, cum presbyt. Reg. 7.
Omnes mulieres Viduæ, ab eccl. S. Euphemiæ, cum presbyt. Reg. 5.
Omnes autem mulieres coniugatæ egrediantur ab ecclesia S. M. Clementis cum presbyt. Reg. 3.

D *Vt de singulis ecclesijs exeuntes cum precibus, & lacrymis ad B. Mariæ semper Virg. genitricis Domini Dei nostri Iesu Christi basilicam congregemur: vt ibi diutius cum fletu, ac gemitu Domino supplicantes peccatorum nostrorum veniam promereri mereamur:* Diuersitatis causa potuit esse, quod cum diuersis diebus litaniç celebrarentur, diuersç inscriptiones, ecclesijs appositç haberentur, quarum Gregorij Turon. Diaconus tum Romæ præsens, vnam, aliam alius descripserit. Tum contigit, quod idem Gregorij Turon. Diaconus Romæ præsens retulit, inter supplicandum, vnius horæ spatio 80. homines mortuos concidisse. Vt primis litanijs processum est ad S. Mariæ ad Prçsepe, ita vltimis ad Basilicam Apostolorum Principis Petri, deferente B. Papa Gregorio imaginem B. Deiparæ, vt habet ordo Romanus, in Vaticano M.S. quæ traditur illa fuisse, quæ hactenus magna veneratione in Basilica ad Præsepe asseruatur, & colitur. Tunc, & illud admirãdum accidisse tradunt, vt, cum peruenisset procedendo cum E litania, Gregorius, ad molem Hadriani, Tiberi adiacentem, in signum reconciliati numinis, visus fuerit Angelus nudatum gladium in vaginam reponere, eoque Symbolo morbũ cessasse, significare voluisse, qui quidem nisi omnino, certe ex maxima parte cessauit. Romam autem per eos ferme dies, perlatis Imperatoris litteris de suæ electionis confirmatione, Gregorius sibi cauens, & latibula quærens fugæ, diuino indicio capitur, trahitur, & ad B. Apostoli Petri Basilicam deductus, consecratur, & Papa Vrbi datur: quæ narrata a Greg. Turon. ex Diaconi sui relatione, & à Ioan. Diacono in eius vita [c] magna ex parte confirmantur ex eius ipsius scriptis, in præfat. Pastoralis, & in epistolis. incidit hæc eius consecratio in diem tertium Non. Sept. anniuer-

B. Gregor. Rom. declinat Pont. c lib. 1. c. 44 lib. 1. ep. 20 lib. 6. ep. 4.

Vet edit. Cõsecratio B. Greg. Papæ celebris in Græca, & Rom. eccl. B. Greg. primum Verbo Dei. Mox pane pascit populum. a lib. 1. ep. 2 b li. 4. ep. 26 Qua occasione scripserit Pastorale.

A sâria memoria apud Græcos, non modo apud Latinos celebrem. Ordinatus igitur S. Gregorius summus Pontifex mox creditum sibi pop. vt optimus Pastor, Dei verbo alere aggressus, in eadem S. Petri Basilica primam ordine positam habuit homiliam, qua pluribus pręsentis temporis deplorauit ærumnas; ac post ibidem mense Nouembri, alia homilia, alia plura mala persecutus est, igneas in cœlo acies, prodigia post effusi sanguinis, improuisas clades; subitis turbinibus non modo annosas arbores erutas, sed & domos atque ecclesias a fundamentis subuersas, quorum partem malorum prenunciasse S. Benedictum idem Greg. 2. Dialogorum c. 15. retulit. Imminenti diræ fami subsidium, simulac ordinatus est Pontifex, è Sicilia frumentum aduehendum curauit, vt patet ex secunda ordine epistola ad Prætorem Siciliç, ipso mense Septẽbri. a His tot ac tantis circũdatus malis non demisit animum, sed quasi Monastica, vt olim, quiete frueretur, tum, (vt ipse testatur epistola ad Leandrum Hispalensem Episcopũ) b præclarissimum, illum, de Pastorali cura, Commentarium elaborauit, ea occasione, B quod Ioan. Rauennas Episcopus, ipsum litteris arguisset, quod spiritualem curam delitescendo fugere voluisset: quo, ostendens quales esse debeant, qui in Episcopos assumuntur, & quomodo, qui assumpti sunt, se gerere in regimine ipso, atque quomodo alios docere debeant, suæ parat fugæ defensionem, & omnes, omnium temporum, instituit Pastores.

Gratulationes ęgre accipit. Lib. 1. ep. 3. Lib. 1. ep. 1. Lib. 1. ep. 9. c li. 1. ep. 4. Lib. 1. ep. 5. 6. 7.

Cum meditaretur ista Gregorius, ipso suæ Sedis exordio, pati coactus est ingruentia vndique gratulantium agmina, sed maxime illius exulcerabãt animum, qui cum spirituales essent, & vt conscij animi eius, & instituti, aliter iudicare deberent, æque vt ceteri gestire gaudio viderentur, vt scribit ipse ad Paulum Scholasticum, Siciliæ Præfectum. quo tempore ad curandum Ecclesiæ Romanæ patrimonium, in Sicilia, misit Petrum Subdiaconum cui & in mandatis dedit, ut interesset Concilijs singu- C lis annis in ea conuocandis. & eidem vindicare volenti Ecclesiæ Romanæ fundum quendam, paulo post mandauit, ut si 40. annis absque intermissione possessio illius cõtinuata esset, nulla fieret possessori molestia: nolens vti priuilegio a Iustiniano Ecclesiæ Romanę concesso, centum annorum, ne exordia Pontificatus sui, aliorum lachrymis auspicaretur. Cum assidue hoc mœrore premeretur, grauiter conquestus est, cum amicis expostulans, quod apud Imp. non intercessissent, ut de sua electione Decretum irritum redderetur. quo argumento scripsit ad Ioan. Episcopum CP. num & alios: c Sunt complures eius epistolæ quibus deplorat suum, ut ipse putabat, miserum statum, dignæ plane, quæ legantur, & maxime quas ad Theoctistam Imperatoris sororem, pietate & generis claritate præstantem: ad Narsetem Patricium, & ad D Anastasium Episcopum Antiochenum, & in hac meminit de litteris scriptis ad Imperatorem, quæ non extant.

Cõsulit Ecclesijs.

Aduertens autem S. Gregorius plures Italiæ Ecclesias, per bella Gothorum, & post, Longobardorum, penitus vastatas, earum vicinis episcopis curam mandauit; vt necessitatis causa in illis constituerent presbyteros, ad baptismum, & pœnitentiam: & alias alijs adiungebat, ut Minturnensem, Formianæ illi proximæ coniunxit: ac Formiana post & ipsa desolata, in proximum locum, ad mare situm, natura munitum, Caietam dictum, tam Sedes quam Sãcti Erasmi pignora sunt translata. quo ipso anno mandauit Rosellano episcopo Populonensem Ecclesiam in Tuscia ut curaret. d

d lib. 1. ep. 8. & 15. Schismaticos laborat adiungere Ecclesiæ. e l. 1. ep. 14.

Hoc ipso anno intendit animum ad eos, Ecclesiæ Romanæ adiungendos, qui ob tria capitula damnata in Quinta Synodo, quasi per illa derogaretur Sanctæ Chalce- E donensi Synodo, illam non recipiebant; nec vt eam probarent induci poterant. Eorum vnus, Stephanus nomine, qui Neapoli degebat, ad Gregorium creatum Pontificem accurrit, eoque in se animæ periculum suscipiente, & ipsõ sore ac fideiussore intercedente apud Deum vt ratum haberetur in cœlo, quod ipse rediens ad communionem Romanæ Ecclesiæ in terris ageret, tria capitula damnauit, & quintã Synodum cum ecclesia Roman. probauit, & ut idem præstaretur ab eius socijs, Neapoli degentibus, litteris Gregorius admonuit Demetrium Neapolitanum Episcopum. e Inuitauit Gregorius & Seuerum Aquileiensem cum suis episcopis, ad Synodum, ex iussio-

A ne Imperatoris,[a] ut uniuersalis pax, sublato Schismate, sanciretur. quod illi renuerunt, misso libello ad Mauritium A. ne ad Synodum Romam ire cogerentur, quod ille ipsis indulsit, occasione turbarum Italicarum, mandans imperiosius Gregorio, ne eos cogeret. extat libellus episcoporum, & litteræ Mauritij, nunc primum in lucem editæ. At Seuerus, non multo post, diuina cum ultione persequente, Sede ab hostibus est priuatus, Aquileia ipsa incensa, & ipse profugus ad tantam egestatem est redactus, ut stipem quæreret. a li 1.ep.16. Tomo 9. p. 904. edit. 1. Vltio diuina in schismat. epm Aquil.

Gregorius insuper & eos, quos impietas Ariana, per Regiam potestatem segregauerat ab Ecclesia, quanto citius eidem Catholicæ Ecclesiæ restituendos curauit, sic Episcopis per Italiam mandans, *Quoniam nefandissimus Antharit, in hac, quæ nuper expleta est, Paschali solemnitate Longobardorum filios in fide Catholica baptizari pro-* B *hibuit, pro qua culpa eum diuina maiestas extinxit, ut solemnitatem Paschalem ulterius non uideret, fraternitatem uestram decet cunctos per loca uestra Longobardos admonere, ut quia ubique grauis mortalitas imminet, eosdem filios suos in Ariana hæresi baptizatos ad Catholicam fidem concilient* &c.[b] Ex quibus Gregorij verbis indicatur pestem illam, inguinariam dictam, in vrbe cœptam, alia Italiæ loca inuasisse, atque adeo alias etiam prouincias esse depastam. de Hispania quidem & Gallia Turonensis affirmat. in hist. Franc. lib. 9. cap. 22. & cap. 21. commemorat, quę Rex Guntheramnus, pietate insignis, præstiterit, ad eam auertendam, & iram Dei placandam per quem etiam & miracula Deum patrasse refert. Huius Gregorij Turonens. Diaconus acceptis a Pelagio Papa sanctorum reliquijs atque a Beato etiam Gregorio, cum magno obsequio comitatus, & psalmodia ad Portum usque deductus, in Gal- C liam soluit, quo, & incolumis, presenti periculo liberatus, per intercessionem Sanctorum, quorum reliquias deferebat, peruenit.[c] b li. 1. ep. 17 Mirac. à Deo p Gunt heramnū R. patrata. c Greg. de glor. mor. c. 83. & hist. fr. 10. c. 1.

Hoc eodem anno cum Franci conuenissent cum Mauritio Imp. de Longobardis ex Gallia Cisalpina expellendis in Italiam descendentes, Longobardis ad loca munita se recipientibus per tres menses palantes magnas prædas egerunt; sed demum morbis afflicti, atque consumpti, pauci cum præda, & captiuis in Gallias redire compulsi sunt. Greg.[d] ad quos captiuos redimendos Agilulphus, sequenti anno creatus Rex Longobardorum, misit Agnellum episcopum Tridentinum. ex Paulo Diac.[e] Porro quem Antharit. Greg. Papa & alij Regem Longobardorum uocant; Turones. Aptacharium appellat, quem & hoc anno obijsse refert: & Paulum eius successorem uocat, quem Agilulphum dictum fuisse omnes affirmant. d hist. fr. li. 10. c. 3. e lib. 4. c. 4.

D De captiuis & uinctis tum temporis Aruernis in Gallia, Greg.[f] refert maxima admiratione dignum, eos noctu, Dei nutu, disruptis uinculis, referatisque custodijs ecclesiam ingressos, & rursum cathenatos diffractis & comminutis cathenis solutos, & intercedente S. Auito eius ciuitatis Pontifice, libertati restitutos. f hist. Fr. 10. c. 6.

Ad hoc ipsum tempus pertinet CONCILIVM ANTISIODORENSE diœcesanum. Præside Aunachario, eiusdem ciuitatis Episcopo, solo, cum Abbatibus & presbyteris eiusdem diœcesis, in quo plura, statuta in Matisconensi Concilio secundo (cui idem Anacharius interfuit), pariter repetita esse reperiuntur. habentur in eo Sanciti Can. 45. ad ecclesiasticam disciplinā & Monasticam obseruantiam retinēdam spectantes. Quorum nonnullorum etsi vsus exoleuerit, antiquitatis tamen indices remanserunt. De quibus monendum, ne dum duobus ex illis Vigilias prohibitas legis, E de sacris intelligas, sed quę in priuatis domibus fieri consueuerant. Quam autem frequens esset hoc tempore sacrarum vigiliarum vsus in Gallijs, illud ostendit, inter alia, quod quemlibet diem Dominicum fideles, præcedentibus nocturnis Vigilijs agerent, ut docet can. 1. posterioris, Conc. Matiscon. Vigilię quædam priuatę interdictæ.

Pertinet & ad antiquitatis vsum, quod eiusdem Synodi can. 36. prohibetur mulier nuda manu Eucharistiam sumere, sed (quod habet inferius can. 42.) præcipitur vt adhoc opus vnaquæque mulier habeat Dominicalē suum (idest nitida linteamina ex serm. 152. de tempore ex Aug.) alioqui non communicet.

Vt Occidens hoc tempore illustratur tanto Pontifice Gregorio Magno, ita Oriēs refulget splendore viri sanctissimi Theodori Siceotę, qui in Galatia, ex Archimādri-

A ta, inuitus est prouectus ad episcopatum Anastasiopolis ciuitatis itidem in Galatia sub Ancyrana Metropoli, cuius res præclare gestas, & miracula quam fidelissime qui à puero cum ipso coaluit. Georgius presbyter, atque eiusdem Monasterij præfectus, sincerissimo stylo conscripsit.

Theodorus Siceota claret in Oriète.

Quod ad res bellicas spectat, male sæpe pugnatum aduersus Auares, docent Theophanis Annales. Aduersus item Persas discordia Ducum, Rom. exercitus, nihil gloria dignum est actum, rebellansque exercitus aduersus Imperatorem, uix tandem illi paruit, postea reconciliatus, sed de his pluribus Theophanes.

Res bellica male cedit.

Christi Ann.	*Gregorij Pap.*	*Mauritij Imp.*	*Indictione*
591.	2.	6.	Nona.

B

CVm plures extent S. Gregorij Papæ res gestæ, ex eius epistolis, non singulæ sed insigniores tantum attingendæ, breuitatis causa, videntur. sic autem ille maxima quæque curabat, vt minima non negligeret: quæ quidem, quantumuis minima videantur, magnam tamen insinuant in Apostolico viro virtutem. Indices sunt eius rei litteræ ipsius hoc anno, mense Februario datę ad Anthemium Subdiaconum in Campania a quibus mandat ut certis personis egestate pressis præscriptam eleemosynam impertiat. Huiusmodi enim subdiaconis, quos ad bona Ecclesiæ Romanæ curanda emittebat, in mandatis dabat, vt pauperum curam gererent, eosque inuestigatos, scripto notatos ad se mitterent, quod cum Anthemius facere prætermisisset, eum obiurgat, & vt certam summam pecuniæ & frumenti certis feminis impertiat, quas credibile est ex illis fuisse nobilibus quæ a Totila, cum viris, Roma pulsæ, ad inopiam fuerant redactæ. b

a li. 1. ep. 23. S. Greg. solicitudo pro pauperibus.

C

b lib. 1. ep. 37. 57.

Quod autem ad publica Ecclesiæ vniuersalis negotia spectare videtur, idem Gregor. hoc anno, mense Februario ex Synodo vicinorum Episcoporum, more maiorũ, de sua fide, Synodalem epistolam, ad Orientalis Ecclesiæ Patriarchas misit. c Quod uero a paribus epistola illa ad Patriarchas inscribatur, ob id a librario uidetur factũ, vt indicaret eandem ad eos quatuor æque esse missam. Alias etiam priuatas litteras dedit ad Anastasium Antiochenum, addens ad litteras donum, nempè claues S. Petri solebant autem mitti eiusmodi claues a corpore Sancti Petri, cum limatura intus de cathenis eiusdem, ad insignes uiros, pro magno munere, quæ vt ipsemet Gregorius affirmat, super ægros positæ, multis solerent multis miraculis coruscare. d & Gregor. Turon. de glor. mart. e

Rom. Syn. sub Greg. c li. 1. ep. 4. & 24. A parib. in ep. B. Greg. quid notet.

D

d li. 1. ep. 25 29. & 30. e li. 1. c. 28.

Laborans interim Gregorius Papa in ministerio pastorali, solicitus erat episcoporum oppressiones subleuare, quos nec in maioribus, nec in minoribus causis a sæcularibus, sed tãtum ab Episcopis iudicari uolebat f. Sicubi autem audiret siue Clericos, siue laicos a Præpositis afflictari, continuo illis præsto esse non destitit cuius argumẽti est epist. 37. & 47. lib. 1.

f li. 1. ep. 32. & 36.

Solicitum uero eundem Gregorium super Episcopos inuigilasse, ut animarum saluti ijdem inuigilarent, planè declarat perbreuis epistola secunda, lib. 2. ad Proiectitium Narniensem Episcopum, data hoc anno. In eo & illud mirandum, quod cum in dando effusissimus esset, in accipiendo continentissimus semper extitit. In epist. ad Felicem Messanæ, in Sicilia, ciuitatis Episcopum, inter cætera hoc habet, Nobis de cætero ne quid transmittere debeas inhibemus. Et quoniam non delectamur Xenijs, Palmatianas (vinum preciosum sic nominatum, ait Cassiodorus, libro 12. epistol. 17.) quas tua direxit fraternitas, cum gratiarum actione suscepimus, sed eas, ne quod exinde potuisses sentire dispendium, digno fecimus pretio venundari, & id fraternitati tuæ transmisimus sigillatim. Ceterum qui non vult ab Episcopis munera accipere, eosdem erga coepiscopos pauperes monet vt sint misericordes, etenim cum anno superiori incursione Auarum sub Duce Gagano, siue Gaiano, erturbatæ essent regiones Orientis, expulsique Episcopi cum populo, è sedibus suis,

Effusus in dando parcissimus in accipiendo, B. Greg. Li. 1 ep. 64.

E

A cum iussisset Imperator eosdem profugos, & extorres ab Episcopis. Illyriciani id libenter vt faciant monet. a

Prouidit & propensiori cura Monachis, desertores reuocando, quas, vxores duxissent, ab eis abstrahendo, instituti tenaces iuuando & fouendo. b Inter desertores fuit vir illustris Venantius Italiæ Cancellarius, diuitijs præpotens, ex Deciorum familia Gregorio familiaris, Pater preclarissimarum illarum Virginum Barbaræ & Antoniæ, de quibus frequens mentio in ipsis litteris; quem conatus pluribus litteris reuocare non potuit, extant ad eum Epistolæ, 33. lib. 1. & 25. lib. 9. post octo annos data, & 31. ad Ioan. Syracusanum Episcopum, de ipso in extremis laborante. Bellorum tempestas Monachatus obseruantiam relaxarat, & profugientes viri cum feminis in Insulas Orsianam, atque Palmariam, & alias, recipientibus eas Monachis, mi-

B sericordiæ intuitu non leue damnum earum conuictus illis intulit. c Per id tempus quoque prohibuit, ne ante decem, & octo annos quis in Monasterium reciperetur: curauit quoque, quo minus Monachi a curis spiritualibus auocarentur, vt eorum secularia negotia, per prudentes sæculares viros curarentur. d Clericos quoque ex sanctorum Canonum præscripto vitam componere curauit, aduersus vero contumaces pro meritis censuram exercuit. Etenim hoc anno Laurentium Romanæ Ecclesiæ Archidiaconum redegit in ordinem, altero in eius locum subrogato, de quo in exordio secundi eius Epistolarum libri habetur. Demetrium etiam Neapolitanæ Ecclesiæ Episcopum, facinorosum hominem, hoc ipso anno Sede deposuit. e Quod rursum pertinet ad Clericorum disciplinam, ex sacrorum Canonũ instituto, vetuit eos cum feminis conuersari, excepta duntaxat matre, sorore, vel vxore, si quidem cum vxorati adle-

C gerentur in clerum, non alia tamen id ratione fiebat, quam si vterque acquiesceret caste viuere, & inuicem se vt fratres & sorores habere, nec vlla esset suspicio mutuæ mixtionis. quæ feminæ dicebatur presbyteræ, de qua re lib. 1. ep. 50. & Concilio Turon. 2. c. 13. Præclarum exemplum huiusmodi continentiæ refert idem Gregor. 4. Dial. c. 11. Continentiam porro Clericorum idem S. Gregor. arctiori disciplina contraxit, cum enim in Sicilia prauus abusus irrepsisset vt Subdiaconi vxores ducerent, & id penitus ne fieret Pelagius prædecessor vetuisset, & separari mandasset, Gregorius ipse scribens ad Petrum Subdiaconum ep. 7. lib. 1. prohibuit ne in posterũ quis Subdiaconus ordinaretur, nisi continẽtiam Episcopo spopondisset, coniunctos vero ita manere voluit, vt nulla eis spes esset ad superiorem ordinem ascendendi, nisi ab ea quam acceperant, vxore, se penitus separassent. quæ eadem repetit Indict. 12. scribens ad Leonem Episcopum Catanensem f sed & in Concil. Romano habito anno

D 14. Mauritij Indict. 14. de presbyter. & Diacon. habetur. *Si quis presbyter aut Diaconus uxorem duxerit anathema sit*, plures aliæ extant eius Epistolæ quibus prohibet habitare cum Clericis feminas, illis exceptis, quas Canon concedit, g & ad interrogationes Augustini. h Ex perpetua igitur & constanti Gregorij sententia de Clericorum continentia satis refellitur fabula ex conficta Epistola, nomine S. Vldarici, Augustani Episcopi, ad Nicolaum Papam, quod ex quodam casu sane truculento, sed nulla probabilitate suffulto, S. Gregor. reuocarit quod fecerat Decretum, de vxoribus Sacerdotum, sed ad vindicandum S. Vldaricum a supposita eius nomine, impostura, legatur eius rerum gestarum Augustæ nuper cusarũ, dissertа præfatio. Ad bene item instituendam in Clericis Ecclesiasticam disciplinam ad diuersos litteras dedit, quibus iussit puniri transgressores, relegatione & in Monasterium detrusione. i At sicut

E delinquentes coercuit, ita digne ministrantibus pene prospexit, ne quis illis deesset; quorum etiam infirmitate languentium rationem haberi voluit, vt eandem, quam solebant, ab Ecclesia cui seruierant, stipem acciperent.

Vacantes Ecclesias nouorum Episcoporum electione curauit implendas de Ariminensi, Perusina, Viuanensi & Neapolitana litteræ extant. k Cuius rei praxis sic his temporibus se habuisse cognoscitur, vt si dissentirent eligentes, vel minus idoneos deligere perseuerarent, tunc ipse Romanus Pontifex, quem vellet, daret illis Pastorẽ vt apparet ex epist. 55. lib. 1. ad Senerum de electione Arimin. Episcopi compluribus insuper Ecclesijs in Sicilia pastoribus destitutis, per Petrum Diaconum iussit dari

Epi-

a ep. 43. li. 1.
b ep. 1. li. 2. Monachorum disciplinæ inuigilat.
c ep. 38. 39. 40. 48. 49. 50. Ante 18. annũ in Monast. ne qs recipiatur.
d ep. 67. li. 1
e li. 2. ep. 3. Clericos femin. cohabitare, uetat S. Greg.
f ep. 34. li. 3
g lib. 1. ep. 50. lib. 7. & 109. lib. 11. ep. 4.
h li. 12. c. 2.
i lib. 1. ep. 42. 66. 81.
K lib. 1. ep. 55. 56. 58. 78. & 2. ep. 3. 6. 7.

A Episcopos, nulla contraria obstante consuetudine. Ex quibus apparet Romanum Pontificem pro libito, suadente animarum salute, abrogare consueuisse quasuis diuersarum Ecclesiarum antiquas consuetudines.

a lib. 1. ep. 52.54.

Epistola eius 1. cap. 6.& 27.

Agapes in dedicationibus Ecclesiarum.

Dedicationem diuersarum Ecclesiarum faciendam mandauit [a] haud enim fas erat, inconsulto Romano Pontifice Ecclesiam aliquam dedicare, vt patet etiam Gelasij Papæ auctoritate; quod quidem non intelligendum puto in prouincijs Orientalibus, Patriarchis subiectis. In earum porrò dedicatione, præter alia, solemnibus ritibus exhiberi solita, peragi consueuerunt antiquæ illæ Agapes, in quibus, vocatis pauperibus, vna simul conuiuabâtur. quanta ex impensa exhiberi solerent, exemplum habemus apud ipsum Greg. cum ad Petrum Diaconum scribens sic ait, Quia cellæ ipsius tenuitas exigit debere nos in ipsa diei festiuitate concurrere, propterea volumus, vt ad celebrandam dedicationem dare debeas ad erogandum pauperibus, in auro solidos decem, Vini amphoras 30. annonæ modios ducētos; olei orcas duas, veruces duodecim, gallinas centum. B

b ep.63. li. 1

c lib. 1. ep. 68.& 71.

Fiscus ex delictis nullum cōmodū sentiat.

Quod vero ad res pertinet Ecclesiarum, sic eas voluit custoditas, vt tamen alienū nihil ab eis possideri permitteret. hincque accidit, vt domum cuiusdam Petronij iniustè, apposito titulo a Defensore, Ecclesiæ vindicatam, domino suo statim restituendam mandarit. [b] Itemque monuit Episcopos Siciliæ, vt cauerent eos qui sub falso nomine Defensorum Romanæ Ecclesiæ, alienas prædabantur substantias. [c] mandauit item vt possessiones Tauromenitanæ Ecclesiæ, ab Actionarijs Romanæ Ecclesiæ occupatæ, eidē redderētur. Legenda de hac re ep. 42. lib. 1. ad Petrū Diaconū, qua nimia auiditas ministrorū Ecclesiæ redarguitur, a qua longe eos abesse oportet. Ita quidem in his, quæ spectant ad contractus, in his autem, quæ pertinent ad delicta, illud admonuit, vt ex delictis alienis commodum nullum Ecclesiæ fiscus sentiret sed pauperes inde iuuarentur, qua de re post S. Gregorium in eadem ad Petrum Epistola, & post aliorum Decreta Pontificum, sancte pieque Sacrosanctum Concil. Trident. admonuit, vt huiusmodi multæ ad subsidia pauperum transferantur. Et omnino in rerum Ecclesiæ administratione Gregorius semper pauperum rationem habendam esse voluit, [d] nec vllo pacto passus est Ecclesiam Roman. cum alterius Ecclesiæ iactura locupletari, vt planè apparet ex litteris, hoc anno datis ad Laurentium Ecclesiæ Mediolanen. Episcopum. [e] Habebat Romana Ecclesia locupletissima vbique toto fere orbe terrarum patrimonia; quæ cum iam cultorum defectu destituta pene haberentur, Gēnadij Exarchi in Africa diligentia, ad pristinum cultum restituta fuere, cuius rei gratia eundem a Deo maxima beneficia, nimirum ingentes aduersus hostes victorias diuinitus consecutum asserit Greg. ad eum scribens [f] quæ tamen insignes eius victoriç inopia scriptorum penitus remanserunt obscuræ. Hunc eundem clarissimum virum monuit & excitauit ad comprimendos conatus Donatistarum, & eorum superbiam frænandam. [g] Pestis enim illa nefanda Donatistarum, quæ a temporibus Constantini Imperatoris inuaserat Africam, sæpe curata, nunquam sanata, ita in ea prouincia inualuerat, vt non solum absque legum pœna securi ipsi degerent Donatistæ, sed & non secus atque Catholici suos ijdem haberent Episcopos, qui nec vlla ex parte Catholicis loco cederent, atque adeo in prouincia Numidiæ ea inualuerat consuetudo, vt ille Primas eius prouinciæ diceretur Antistes, qui antiquitate ordinationis reliquos antecederet. Cum igitur inter eiusdem Prouinciæ Episcopos quidam reperiretur Episcopus Donatista ceteris sede antiquior, ipse sibi Primatum, velut iure veteri vindicabat: quod, ne vllo modo fieret, S. Gregorius intercessit, litteris scriptis ad Episcopos eiusdem Numidiæ Prouinciæ [h] mandans ne omnino id patiantur, ea ipsa de re scripsit ad Gennadium Exarchum, ad quem inter alia. *Sed eminentia uestra conatus eorum comprimat, & superbas eorum ceruices iugo rectitudinis premat Concilium vero Catholicorum Episcoporum admoneri præcipite, ut Primatem, non ex ordine loci postpositis vitæ meritis faciat, quoniam apud Deum non gradus elegantior, sed vitæ melioris actio comprobatur.* Ex quibus colligitur quantas vires haberet in Africa factio Donatistarum, & quam prostrata iacuerit Africana Ecclesia, vt nemo Catholicorū reperiretur, qui zelo Dei accensus, illis se opponeret, atque adeo essent, qui C D E

d li. 1. ep. 53

e li. 1. n. 80.

Patrimonia Eccl. Rom. per orbem terrarum.

f ep. 73. li. 1

Donatistæ uigebant in Africa.

g ep. 72. li. 1

h 75. lib. 1.

illis

A illis fuerent, vt oportuerit Gregorium ex eminenti Apost. Sedis Throno exclamare. Considerato eius Prouinciæ miserando statu, non est mirandum, si tradiderit postmodum eam Deus Sarracenis penitus deuastādam. Delatis hoc eodē anno querelis alijs de Africanis Epis, cum Donatistis conniuentibus, ad Apost. Sed. Greg. scribit ad Hilarium Chartularium (idest Iudicem Ecclesiasticum in Africa pro Pontifice) *Felicissimus, inquit, atq; Vincentius Diacones Ecclesiæ Lamigensis, oblata petitione, quæ tenetur in subditis, suggesserunt, ab Argenio eius Ciuitatis Episcopo grauem se iniustitiā pertulisse, & accepto præmio, Donatistas in Ecclesiis fuisse præpositos: cumq; inter alia, non leue aliud facinus quod dici nefas est, commisisse, commemorant. Propterea experientiæ tuæ præsenti pagina præcepti duximus iniungendum, quatenus præfatum Episcopum idoneę satisfactioni committere non omittas, tuaq; instantia, in locis B fiat, ex more, Concilium, & omnia secundum oblatæ petitionis textum canonice corā positis partibus, subtili indagatione, perquirantur, & quæcunq; eorum fuerint iudicio terminata, te exequente, modis omnibus cōpleātur.* Porro qui Chartularius in Occidente, idē Chartophylax dicebatur in Oriente, longeq; erat maioris dignitatis: vterq; tamen Iudex Ecclesiasticarum causarū, & custos sacri Archiui, cuius & erat sigillum chartis imprimere. de Chartophylace plura Theodorus Balsamon in Meditatis siue responsis. De duobus officijs Chartularij & Defect. extat lib. 7. Iuris Græci.

Chartularius qui. Ep. 82. li. 1

Chartophylax q, & Chartularius.

Qui igitur, litteris suis, pro Apostolica auctoritate, orbi Præsidens, Orientem, & Africam lustrauit, Gregorius adit & Gallias; apud quas, audiens Iudæos violentia compelli ad fidem, scribens ad Virgilium Arelatēsem, & Theodorum Massiliensem, omnino id prohibet, prædicationis suauitate id faciendum monens. [a] Eodem hoc ip- C so anno, eadem de re scripsit ad Episcopum Terracinēsem. [b] Inuisit pręterea hoc anno idem Pontifex, litteris suis, Hispanias, prouocatus consultatione S. Leandri Episcopi Hispalensis, de vnica, an trina mersione in baptismo adhibenda. *De trina vero mersione* (inquit ep. 41.) *baptismatis, nihil responderi verius potest, quam quod ipsi sensistis; quia in vna fide nihil officit sācta ecclesiæ cōsuetudo diuersa;* & paulo post. *Sed quia nunc vsq; ab hæreticis infans in baptismate tertio mergebatur, fiendū apud vos esse non censeo; ne dum mersiones numerant, Diuinitatem diuidant, dumq; quod faciebāt, faciunt, se morem nostrum vicisse glorientur.* de Arianis intelligens, ac plane docens cum hæreticis, quantum fieri potest, neq; in bonis communicandum. eadē epistola gaudium suum ingens significat de conuersione Reccaredi Regis, vna cū gēte Gothorum, ab eo intellecta, quem & vt in pietate confirmare studeat, admonet: quā D quidem conuersionē contigisse anno proximè elapso Quinto Mauritij, & primo Gregorij, Biclarensis Chronologia, & Tudendis historia testatur, qua quidem Biclarensis Chronologia res sui temporis describentis, cū Greg. epist. consentiente, in dubiū vertitur inscriptio Concilij 3. Toletani, profitentis id habitum fuisse anno 4. Regni Reccaredi, vt oporteat regnare cępisse anno 585. quod quantumuis falsum appareat, & anno superiori 590. regnum inisse probetur, quo eodem est habitum Concilium, nō visum tamen Eram mutare, ob Toletana, & alia Hispaniarum Concilia. Idem Biclarensis anno Reccaredi secundo Mauritij 6. qui præsens est annus, habet Tyrannos detectos, conuictos, punitos. Et anno 3. Reccaredi, Mauritij 7. Detectam coniurationē in eundem Reccaredum, Vldilæ episcopi, & Gosuinthę Reginæ nouercæ; & quod fidei Catholicæ communionē, sub specie Christiana, quasi sumentes, proiiciunt, publi- E cantur. Ex quo Vldila exilio condemnatur, Gosuintha vero Catholicis semper infesta, vitæ terminum tunc dedit.

Iudæi ad fidem non cogendi.
a epist. 45. lib. 1.
b ep. 34.
De vnica an trina mersione in bapt.
Cū hæreticis, ne in bonis quidem communicandum.

Mauritium, Theodosium filium, quem Cæsarem ante dixerat Imperatorem nominasse, habet idem Biclar. Itemque Francos irrumpentes in Narbonensem, a Claudio Lusitanię Duce viro religiosissimo a Reccaredo misso, cæsos, & quidem vix a trecētis viris 60. millia, Deo nouæ fidei mirabiliter opitulante. Nouam quoque conspirationem in Regem patefactam, conscijs captis, & interfectis. Hactenus Biclarensis in octauo anno Mauritii finem historiæ imponens.

Redeuntes ad Longobardos, cum mortuo Antharit eorum Rege, Theodelinda

vxor,concessu Longobardorum,Regina perseuerans,Agilulphum Ducem Taurinatum,eundē & nominatum Agonē,& in baptismate Paulū,delegisset sibi virum, Rex Longobardorum,hoc anno appellatur,mense Maio , qui simulatq; Rex confirmatus est,mittit Agnellum Tridentinū Epm in Gallias ad redimendos captiuos, qui Tridētini a Francis capti fuerant.Cū interea idē Agilulphus debellatis,& occisis illis quos aduersarios passus est regnū sibi stabilinit Italiç,ea vniuersa(excepta Roma,& Rauēna,cū alijs ad eos spectantibus locis)ab Alpinis montibus Rhegium vsq; Calabriç potitus. Ex Paulo Diac. [a] Porro magnū a Deo,per Theodelindā Reginam, consecutos esse beneficium,Regē ipsum,& sub eo positos Longobardos, idem Paulus affirmat [b] cū alii ex gentilitate,alii ex Ariana perfidia redditi sunt Christiani , atque Catholici. A

a li. 4.c.2.
b li.4.c.2.

Hoc item anno S. Gregorius Papa dedicauit Ecclesiam sanctæ Agatæ in Suburra, olim per Arianos pollutam, & per biennium clausam ; in cuius dedicatione, & post, quæ admiranda contigerint,narrat idem in Dialog. [c] Aliam item ecclebam,olim ab Arianis possessam,in regione tertia iuxta Domum Merulanam , post sequentem annum,sub Tit.S.Seuerini episcopi Noricorum consecrauit. [d] B

c c.3.30.
d ep.19. li. 2.Ind. 12.

Quod vero ad res bellicas pertinet Orietalis Imperij, hoc eodem anno Romanus exercitus,qui sæpius,ob studia erga diuersos Duces,sæpe amotos, ac sepè redditos,seditionem conflauerat,per Aristobolum,donorum Imperialium Prçfectum (eum forte virum eruditnm,ad quem extat S.Gregorij epistola) [e] conciliatus est,& iterū iuramento firmatus,& aduersus Persas concitatus , victoriam obtinuit,expugnata Martyropoli ciuitate munitissima,vnde Romanis plurimum roboris creuerit . Ex Theophane,& Hist.Miscella,hoc anno Imperatoris.

e lib.2.op. 28.

Christi Annus	Greg. Pap.	Mauritii Imp.	Indict.
592	3	7	10.

C

HVius anni initio scribit Gregorius ad Ioannem Episcopum Rauennatem [f] magna se molestia affectum,quod Arnulphus Lōgobardorum in Tuscia Dux,Vrbem inuasisset,pacemque monet,vt procurare pergat; (de quo quidem nihil Paulus Diacon.sed pacem factam,& violatam a Rom.militibus , habetur in epist.ad Mauritium Imp.31. lib. 2.) alioqui vrbem in magno periculo esse, atque ipsam Neapolim, nisi Dux ad eam mittatur . Hortanti eidem de eleemosyna mittenda incensæ ciuitati Aquileiæ,cuius Episcopus Seuerus erat Schismaticus, respōdet misericordiam prius fidelibus,ac postea ecclesiæ hostibus esse faciendam , monetque,vt pecuniam,quantā ipse censeat per Claudium Abbatem Fanum mittat,ad captiuos redimendos. D

f 32.lib.2. ind.10.

Misericordia prius fidelibus post hostibus ecclesiæ exhibēda

Inter vero tot Longobardorum tumultus,non prætermisit Gregorius exactam curam Pastoralem,perlato siquidem Romam a duobus Diaconis nuncio,quod Donatistæ restituere conarentur morem olim,bono pacis, permissum, vt vbi essent populi Donatistæ,licet ibi esset Catholicus Episcopus,nihilominus sineretur esse pariter Episcopus Donatistarum , idq; Donatistam a Catholico Episcopo , pecunia data,impetrasse; & illud amplius,vt liceret illis iterum baptizare Catholicos;ad hęc tamen enormia corrigenda,in Numidiam proficisci iussit Hilarium S.R.E. Chartularium Carthagine degentem,vt,coacto Concilio,deponeret Venalem Episcopum, atque sic conatus Donatistarum magis,magisque inualescentes comprimeret , scripsit de his,dolens,ad Primatem Numidiæ Columbum,mense Augusto, [g] nec vero solum Africa tum laborabat Donatistis,Schismaticis , sed & nefandis hæreticis Manichæis , vt idē Greg.testatur epistola ad Io. Episcopum Scyllacenum. [h] Hoc ipso mense , eiusdem anni , accepit Gregorius legationem a Dominico Episcopo Carthaginensi per duos Episcopos, Diaconum , & Notarium , de sua electione gratulantes , quod vero per eos petit,vt impertita suæ ecclesię priuilegia salua esse vellet,respondit Greg. [i] sicut sua defenderet,ita singulis quibusque ecclesijs sua iura seruare,&c. E

Donatistas i Africa cōprimit.

g ep.32.li. 2.ind.10.
h 16. li.2. ind.10.

Singula sua iura seruat eccl. Greg.
i ep.39.

Laborauit præterea hoc anno Gregorius in reducendis Schismaticis.peruaserat Schisma,occasione damnationis trium capitulorum,vsque in Hiberniam. Angustia

A pressi illi Episcopi ad Romanam Ecclesiam scripserãt; eos, scriptis litteris, & misso libro, ea de re a Pelagio Papa confecto, docet, & amanter inuitat ad veritatem, quos resipuisse, & ad ecclesiam redijsse, inde certo colligitur, quod post hæc Hiberni episcopi, de rebus dubijs, vti ceteri Orthodoxi, eundem Gregorium consuluisse reperiuntur. Schismaticos Hibernos colligit ad eccl. ep. 36.

Collaborauit aduersus eosdem Schismaticos in Italia agẽtes, Ioan. ecclesiæ Rauennatis Antistes, vrgens Episcopos Istriæ prouinciæ per auctoritatem Exarchi, Rauennæ degentis; cuius rei gratia multum se illi debere fatetur, gratias agens supra citata epistola 32. ex quo vel vno loco redarguitur Paulus Diaconus, qui Ioannem Episcopum Rauennatem inter Schismaticos collocat, deceptus (quod supra notatum quoq; est) dum defensores trium capitulorum putauit esse Catholicos, impugnatores vero Schismaticos, cum omnino cõtrarium acciderit; quem errantem sequuti recentiores omnes historici, & ipsi errarunt. Quod vero ad seducẽdum fideles ea Schismatici vterentur calumnia, affirmantes, in Quinta Synodo aliqua esse decreta contra sacrosanctum Chalcedonense Concilium S. Gregorius sæpius contestatur fidem eiusdem sacrosancti Concilij, & nihil contra illud in quinto de fide definitum, & de personis nihil diuersum actum, ab eo, quod apud eandem sanctam Chalcedon. Syn. fuerat constitutum, vt lib. 2. ep. 10. Indict. 11. ad Sabinum Diaconum seductum. li. 2. ep. 32. lib. 3. c. 12. P. Diac. lapsus in causa trium capit.

B

Hoc etiam anno Thebanæ ciuitatis in Bęotia episcopus, nomine Hadrianus, dãnatus ab Archiepiscopo primę Iustinianæ, & Coepiscopis suæ Prouinciæ, Romam confugiens, & Apostolicam Sedem appellans, actis percognitis a Gregorio, ut innocens absoluitur, & damnatores plectuntur. Archiepiscopus quidem 30. dierum communione priuatur, sententia extat plane legenda. [a] a Ep. 6. li. 2. Ind. 11.

C Delatus est hoc eodem anno, Natalis Salonitanus in Dalmatia episcopus, quod cõuiuijs vacaret & episcopalia munera minime obiret, atque Archidiaconum Honoratum, sibi aduersantem, ne vasa sacra, & velamina parentibus daret, prætextu maioris honoris, degradasset, alio subiecto. Ad hunc igitur scribens Gregor.[b] decernit, vt Honoratum in pristinum locum restituat; ac ipsi obtemperet, vsu pallij priuat; & si retardet adhuc, excommunicatum denunciat; & de Episcopatu, an ipsum retinere debeat, alia sententia, definiendum relinquit. Scribit eadem ad Episcopos Dalmatinos. [c] b ep. 14. Indict. 10. c ep. 15. 16. 17.

Quomodo vero ipsas eius de obiectis excusatio nes Gregorius arguat Epistol. 38. satis docet, qui verò antea vsus fuerat ad correctionem Gregorius acrimonia vini, leniens vlcera oleo, omninò sanauit. Siquidem se humilians, & emendari ab omnibus paratum se profitens, superbum sanauit. nam eum ad meliorem frugem fuisse conD uersum gratulatus postea est Grégor. [d] d ep. 32. ad Io. Rauen Episcopũ.

Cum igitur omnes qui se aliquid iniuste pati ab Episcopo suo dolerent, ad Romanum Pontificem libellum supplicem afferre consueuissent, inter alios accidit hoc itẽ anno, vt Isidorus vir illustris se iniuste excommunicatum a Ianuario Episcopo Calaritano in Sardinia apud Gregorium conquestus sit. quem Episcopum eo reprehendit Gregorius quod pro uindicta proprię iniuriæ, quod sacris regulis prohibetur, maledictionem anathematis inuexerit; monetque vehementer ut in posterum id caueat, nam inquit si tale aliquid feceris, in te scias postea vindicandum. [e] Contra uero, iniurias patienter perferentibus Episcopis presto esse non destitit. Cum enim Paulus, cui administratio demandata fuerat Ecclesiæ Neapolitanæ, non verba, sed verbera, in quadam seditione conflata, per familiam Clementiæ illustris fęminæ, abhæreticis seu E schismaticis, pro veritate, passus esset; ad vindicandum scelus Gregorius ipse insurgens, misit, qui de persecutoribus inquireret, scripsitque in eos ad sæcularem quoque Iudicem pro uindicta. Extant de his ipsius Gregorij litterę ad Petrum Subdiaconum Campaniæ, & ad ipsum Paulum Episcopum, quem paulo post, ex hac uita migrasse docent eiusdem Gregorij litteræ mense Decembri de Neapolit. Episcopo eligẽdo; eo quod, qui electus fuit Florentius Subdiaconus Apostolicæ Sedis, fugiens euasisset, hactenus uacans illa erat ecclesia. Cauẽda in executione. e epist. 34. Ep. 1. & 2. li. 2. Ind. 11. Lib. 2. epist 15. Ind. 11

Accidit quoque eodem anno, diuersas hinc inde Romam deferri appellationes. pra

Appellatio nes ad Sedē Apost.

A

xis autem tunc in his ita se habebat, ut si quando Episcopus apud Romanum Pontificem accusatus, Romamq; vocatus damnari minime meruisset, tunc ad sui purgationem iurare compelleretur, supra corpus S. Petri Apostoli (secundum ea, quæ habet S. Augustinus ep. 137.) quod hoc anno factum est de Leone episcopo Catanensi, anno superiori Romam euocato. Ceterum qui deductas in iudicium accusationes episcoporum, quam diligentissimo studio Gregorius expendi uoluit, ne damnaretur innocens, vel absolueretur reus; Idem totus erat in corrigendis & admonendis, quos uel leuiter a recto virtutis tramite declinare cognosceret, quos decet omnino esse perfectos. Nam cum ex litteris Bonifacij episcopi Regiensis percepisset, eum de bonis operibus captare aliquam gloriolam, eum ad animi demissionem rescripta epistola, reuocauit.[a] Accidebat autem vt cum ferme ex toto orbe Christiano frequens accessus ad sacra limina Apostolorum, & ijdem qui Romam venirent, inuiserent pariter summum Pōtificem, benedictionem ab eodem accepturi, ipse singulos de Episcopis suis, vel alijs, per quos transissent, interrogaret, sicque omnium ferme Episcoporum mores nosceret. quod perspicue apparet ex epist. 29. lib. 5. ad Secundinum, quem monet, vt Marinianum Rauennatensem Episcopum hortetur ad pias largitiones, cuius tenacitatem, ex mendicis quibusdam cognouerat *alienā*, inquit, *inopiam suam credat, quia si hanc non habet, uacuum Episcopi nomen tenet.*

a 4. lib. 2. Indict. 11.

B

Præter hęc etiam super mores episcoporū voluit inuigilare Romanæ Eccles. Diaconos, in diuersis prouincijs, ad Ecclesiastica curanda negotia degere solitos. Quod enim Diaconi sunt oculi episcoporum, per hos Gregorius, quidquid in ecclesia ubique ageretur, solicite curabat inspicere.[b]

b ep. 24. li. 4. Ind. 13.

C

Vacantium præterea ecclesiarum, quousque deligerentur episcopi ex more, impensam curam egit, ut ex pluribus epistolis constat; sed & quod hodie fit, ut summus Pōtifex in alia Diœcesi conferat sacerdotia, etiam curam animarum habentia annexam, tunc pariter consuetum fuit, ut docet eius epistola hoc anno data ad Importunum episcopum.[c] Quod verò ad Monachos pertinet, ob eorum uitæ eminentiam atque sanctitudinis exactam professionem, aliquid amplius ab eis Gregorius exigendum putauit, quam quod communioribus condonari possit hominibus, quod apparet ex epistola ad Eusebium Abbatem, conquestum se aliquid ab episcopo passum.[d] *Et quidem*, inquit, *ab illo hoc quod factum est, minime fieri debuit a te tamen omnino debuit humiliter suscipi*, & mox, *Non enim grande est ijs nos esse humiles, a quibus honoramur, quia et hoc sæculares quilibet faciunt, sed illis humiles maxime esse debemus, a quibus aliquid patimur, &c.*

c 10. lib. 2. Indict. 10.

Circa Monachos maxime inuigilabat Greg.

d 24. lib. 2. Ind. 10.

D

Qui priuatum quemlibet Monachum curauit, certe magis studuit ut Monachorum pręfecti quam sanctissime uiuerent.[e]

e ep. 3. li. 2. Ind. 10.

Quod uero ad Laicos pertinet, idem Gregorius nō solum peccantes arguebat, sed retardantes bonum aliquid agere vrgebat: etenim Rusticianam Patriciam ex nobilibus Romanis ciuibus, qui CP.lim migrauerant, remorantem nimis profectionem votam Ierosolymitanam, epistola excitat.[f] Ceterum sicut ad bene agendum laicis se exhibuit impulsorem, ita refractarijs refragatus est, & eorum impetum frangi iubet, cū aduersus miserabiles personas insurgunt. epist. 5.

Curabat & Laicos Gregor.

f 21. lib. 2. Ind. 10.

Hoc eodem anno, inter tot Gregorius erumnas, felix illud ac faustum accidit, ut reperta tunica S. Ioannis Euangelistæ, Romam deferretur,[g] quam collocatam sub altare S. Ioan. in Basilica Constantiniana, & miraculis coruscare testatur Ioan. Diaconus in uita S. Greg.

g epist. 3. ad Ioan. Abb.

E

Hoc anno compleuit 40. illas Homilias in Euangelia, partim a se dictas coram populo, partim, eo nō ualente, a notarijs recitatas, colligitur ex 38. habita in Basilica S. Clementis. in 39. porrò homilia miraculum narrat de Martyrio quodam Monacho in Lycaonia, qui Dominum nostrum specie Leprosi in via decumbentem, in humeros sublatum ad Monasterium detulit, nullo eum pondere fatigantem. at is depositus specie qua Dominus agnosceretur, cœlum conscendit. Aliud quoque miraculum in 40. homilia refert de Romula Virgine sanctimoniale, quæ paralysi per aliquod tempus magna cum patientia, exercita, cui astiterint cœlestium chori, audientibus Re-

dempta

A dempta magistræ,& condiscipula,& mox illa sancta anima corpore sit soluta. Quod contigisse ait anno,quo petijt Monasterium, & multum in sancto proposito confirmatus fuit.perseuerat anniuersaria memoria in Martyrologio 23. Iul. Herundinis, quæ in Prænestinis montibus vitā hęremiticam duxerat, magna pollens sanctitate, & Redemptę ab ea in sancto proposito educatæ & Romulæ denique huius discipulæ, quarum corpora ad S.Mariæ ad Præsepe in confessione collocata coluntur;de illis meminit etiam in 4.Dialog.[a]

Hoc eodem anno celebratum est in Hispania CONCILIVM CAESARAVGVSTANVM SECVNDVM. Era 630. septimoque anno, vt ibi ponitur, Reccaredi Regis. Vbi,inter alia illud notatu dignum sancitum reperitur,vt reliquiæ quæ inuentæ essent in Ecclesijs Arianorum , eædem præsentatæ Episcopis , igne probarentur. B Hactenus de rebus Occidētalibus. Iam uero Orientales oras perlustremus. Hoc ipso anno (quantum ex Euagrio, & alijs colligi fas est.) Persarum Rex Hormisda Romano Imperio infestissimus, propter iniustitiam & feritatem a suis occiditur, Cosrhoe filio suffecto,qui deficientibus a se primatibus Regni, fugam capescit in Romanorum ditionem,& à Mauritio Imperatore paterne,amanter, & regie excipitur, & accepto Romano exercitu cum Duce Narsete incruenta aduersus Persas potitur victoria,additque Theophanes de Turcis in Persarum exercitu militantibus captis,& CP.lim ductis,inuentisque stigmate in fronte signatis,auditum esse, cum peste ipsorum prouincia laboraret, illud se a Christianis fuisse edoctos, remedium pro salute consequenda.

a li.4.c.11

Reliquiæ igne pbat.

Lib.6.c.15

Mauritius post tot victorias aduersus Persas,sub Hormisda Rege, ex insperato ob C tentas,ad supplendum Romanum exercitum,tot prælijs exhaustum,dum omne quod valet remedium excogitat,eo vsque prolabitur,vt,lege lata , prohibeat, ne quis miles, nondum expleta militia,Monachus effici possit . quam legem idem Imperator, per Lōginum stratorem,qui successit Romano in Exarchatu,ad Greg. misit, vt est in Ep.ad Imperatorem.Ep.65.lib.2.Ind.11.quod vero Gregorius hoc tempore mala oppressus valetudine(vt ipse testatur eadem Epistola)detineretur, aduersus eiusmodi legem insurgere distulit.

Christi Ann. 593. *Gregorij Pap.* 4. *Mauritij Imp.* 8. *Ind.* 11.

D REStitutus in Regnum Cosrhoes Rex Persarum, multa pietatis signa publicis egregie factis edidit,quæ quam exactissime describit Euagrius[b] nimirum cū audisset S.Sergium Martyrem a se postulata solere largiri, Votum fecisse si victoriæ compos esset Crucem auream lapillis distinctam ad eius templum se missurū, quod & perfecit,re tota in ea Græcis litteris descripta; Remisit præterea alteram crucem quam a Iustiniano Imperatore,ad idem olim templum missam, & a Cosrhoe seniore Persarum Rege ablatam,in suis Thesauris inuenerat.Haud ita multo post alia dona ad sanctum illud templum misit Cosrhoes ex voto item, ob impetratum filium ex vxore Christiana Sira nomine.Discum aureum,Crucem,Calicem, & Thuribulum, item aurea,cum nobili inscriptione in disco incisa. Hæc legant sectarij & erubescant pietate vinci a Gentili,agnoscente & profitente diuina, per sanctos,beneficia, re ve- E ra gentilis,sua tamen conscientia Christianus,veritus est publice profiteri quid sentiret,ne rebellem experiretur populum,quem omnibus demulcere officijs, hoc regni sui exordio satagebat.Sane quidem increbuit hoc tempore per orbem fama, ipsum Persarum Regem Christianam religionem suscepisse, vt est in Chronico Biclarensis ad hunc octauum annum Mauritij:quod quidem liquet esse mendacium, sicut, quæ de conuersione Reginæ,Regisque Persarum habet Paulus Diaconus.[c] Domitianus siquidem Metropolitanus Armeniæ Episcopus Melitinæ, missus a Mauritio ad Cosrhoen,vt eum ad fidem adducere tentaret,cum non assecutus esset,quod optabat,męrens epistolam scripsit ad S.Gregorium Romanum Pontificem, ad quem idem hoc

b lib. 6.c.8.

Votū Ethnici Regis Sācto Martyri.

c li.4.c.17. Vet. edict. & Nou.52.

a 63. lib. 2. Ind. 11. ipso anno rescripsit & ad finem Epistolæ a ista habet: Imperatorem vero Persarum, & si non fuisse conuersum doleo, vos tamen eidem fidem Christianam prædicasse exulto certius vero (quod narrat Euag.) b Naamanem Principem Sarracenorum hoc eodem tempore initiatum esse Christiana religione, & suos omnes ad Christi fidem traduxisse. A

Sarraceni Princip. cõuersio.

b li. 6. c. 21.

Moderatio Greg. in admonendo Imp.

Accepta lege ab Imperatore qua milites, & publicis rationibus obnoxios, Monachos fieri vetabat, de eius iniquitate Greg. per litteras, ac priuatus, quam demississime eum monet & rogat, ad eam tollendam, vel corrigendam, quas quidem non per apocrisarium suum, sed per Theodorum medicum illi intimum, obseruata opportunitate, reddi voluit. Dum autem Gregorius persuadere Imperatori summa demissione quod intendit, conatur, verbis quibusdam vtitur, quibus Ecclesiasticam potestatem sęculari subijcere videtur, vt cum ex persona Christi, dicit Sacerdotes meos tuę manui commisi & in Ep. ad Theodorum Medicum, Ei omnia tribuit, & dominari eũ non solum militibus, sed etiam Sacerdotibus concessit: quæ verba quomodo intelligenda sint diligenter examinandum est. Reuocanda hic sunt in memoriam quæ idẽ Gregorius scribit in psalmum quartum *concitauit*, inquit, (Diabolus scilicet) *aduersus Ecclesiam Dei, non solum innumerabilem populi multitudinem, verum etiam regiam (si fas est dicere) potestatem: nulla enim ratio sinit vt inter Reges habeatur, qui destruit potius quam regat imperium*, & paulo post, *Ecclesiam quippe, quam sui sanguinis pretio redemptã Saluator noster voluit esse liberam, hanc iste potestatis regiæ iura transcendens, facere conatur ancillam.* Quibus in primis apparet S. Gregorium definire non solum non esse subditam Regibus, aliquo modo, Ecclesiam, verum etiam firmiter asseuerare (cum de his agit) non habendum esse Mauritium inter Imperatores dum aduersus Dei Sacerdotes regiam potestatem exercet. Rursum eiusdem Gregorij sententia reddi firmum intelligitur, Christi Ecclesiam ab ipso liberam factam esse, quam Imperator iniquissime redigere studuerit in seruitutem adeo vt quod dicit in duabus recitatis epistolis, a Deo subiectos fuisse Sacerdotes Imperatori, ne ipse sibi contrarius Gregorius fuisse dicatur, necesse sit, vt aliud diuinæ tribuere voluerit voluntati, permissioni vero aliud, cum videlicet permiserit Deus (vt ipse deplorat) non posse exequi munus suum summum vniuersæ Ecclesiæ Sacerdotem, nisi etiam persoluta pecunia, electioni factæ ipse consensisset Imperator. Sic igitur subiecisse tradit Sacerdotes Mauritio Imperatori, vt olim eosdem subiecerat Neroni atque Diocletiano, quos, in eos etiam gladio agere permisit, cum ijsdem quidem certe constat Gregorium adnumerasse Mauritium, vbi ait. Quid Nero? quid Diocletianus? quid denique iste qui hoc tempore Ecclesiam persequitur numquid non omnes portæ Inferi? habemus ergo ex Gregorio ipsum sensum verborum ipsius, qua interpretatione nulla verior nec germanior esse potest, vt sic dixisse voluerit, subiectos a Deo Sacerdotes Imperatori quomodo Christus redemptor noster fatetur se diuina permissione subditum potestati Pilati; &, sicut itidem dixit ijs, qui ipsum neci tradere satagebãt; *Hæc est hora vestra & potestas tenebrarum.* Quamobrem si res iure agatur, non violentia, non subiectos esse Sacerdotes Imperatoribus, sed Imperatores Sacerdotibus, eiusdem Gregorij, sicut & aliorum sanctorum Doctorum omnium constans est, firmaque sententia.

Ecclesia nõ subest Imp. sed præest.

Ecclesia p mittit. subdi ab Imp.

Io. 19. L. 23.

B C D

Quid est autem, quod legem contrariam Ecclesiasticæ libertati Gregorius, iuxta iussionem Imperatoris transmisit in diuersas prouincias, vt ipse affirmat epist. supra citata ad Imperatorem? misit eam ille quidem ad Metropolitanos Orientis, & Occidentis, sed correctam & castigatam; vt extat Epistola ad eos data, quæ est lib. 7. vndecima Ind. 1. non suo loco posita, in qua in duobus emendatum videre licet Imperatoris edictum, nempe in eo primum quod prohiberet actionibus publicis implicatos, nullo pacto recipiendos in Monasterium: hos enim recipiendos esse Gregorius statuit, cum ijsdem obligationis nexibus fuerint soluti. Deinde quod Imperator statuisset milites non nisi absoluto tempore militandi posse ingredi Monasterium; vult Gregorius si probati inuenti sint, eosdem recipi, & retineri. E

Legẽ Imp. corrigit Gregorius.

Tunica Do

Hoc anno tunicam Domini Nostri Iesu Christi inuentam, & Ierosolymam a Gregorio

A gorio Antiocheno, Thoma Ierosolymit. & Io. CP.no translatam, publice veneratio- mini inuenta.
ni expositam, habet Sigebertus, nec, eo antiquiorem, hac de re vllum habeo auctorē. Lib. 1. Mir.
De Tunica quidem inconsutili diuersa ab his, habet Gregorius Turon. In Galatiæ c. 8.
ciuitate, æde quæ dicitur ad Archangelos, asseruari crypta abditissima.

Misit hoc anno Gregorius Papa CP.lim Sabinianum Diaconum, Apocrisarium, eum, qui post illi in Pontificatum successit. Huic proficiscenti dedit litteras ad Ioannem CP.num Episcopum, quem pro sua Apostolica auctoritate redarguit, quod reprehensionem, non eo, quo scripta fuerat animo, suscepisset. Increpauerat eum litteris iterum, quod Monachum quendam & presbyterum fustibus puniri iussisset, quod per Canones non licebat, cum tamen uirgis subijcere liceret, vt ex pluribus eiusdem Gregorij Epistolis patet. Epistolæ quidem illæ priores Greg. ad Ioannem & Ioan. ad B Gregorium non extant; sed extat illa, quam perferendam Sabiniano dedit num. 52. Ind. 11. in qua plura quidem ille aduersus Ioannem Episcopum sed plura etiam in mandatis eidem Sabiniano dedisse se ait, quæ ipse subtilius exponet. Hoc eodem anno Gregorius Tarentinum Episcopum, Andream nomine, duobus mensibus, à celebratione Missarum voluit abstinere, eo quod mulierem quandam fustibus subiecisset; priuat vero sacerdotio, si, (vt ferebatur) concubinæ esset consortio maculatus, epist. est nu. 44.

Fustib. cædi Clericū nō licet, uirgis licet.

Greg. Suspend. a celebr. Miss. Episcopum qui mulierem fustib. subiecisset.

Qui igitur Apostolica auctoritate, coercuit CP.num Patriarcham, eadem quoque res Africanæ Ecclesiæ curans, generale Concilium ab Episcopis Numidiæ prouinciæ habitum, nullum penitus reddidit, atque cassum, eo quod aliqua contra Ecclesiasticos Canones accepisset fuisse statuta. Epistolæ huc pertinentes sunt 7. 47. 48. lib. 2. C Ind. 11.

Priuat Sacerdotio Episcopum concubinarium.

Irritat Cōciliū Afric. qđ statuisset aliquid, c. can.

Quod insuper Gregorius Romanus Pontifex non mediocriter hoc anno afflixit, illud fuit, quod laborauit factio Schismaticorum Theodolindam Longobardorum Reginam religiosissimam feminam in Schisma seducere, eo nimirum colore Reginā, ex more, decipientes, quod per Romanum Pontificem ac per V. Synodum dicerent aliquid fuisse detractum Sacro Chalcedonen. Concilio; cui periculo prouide occurrit continuo mittens ad eam Ioannem Abbatem, & Hippolytum Notarium, qui eam quæ sana, sancta, pia, & vera essent docere curarent. Extat Epistola ad eam a Greg. hoc ipso anno, hac de re data, [a] qua hortatur vt Constantio Mediolanensi Episcopo pie & recte sentienti inhęreat, a quo se tres quidam Episcopi seiunxerant; qui Reginam quoque abducere tentabant. Hic Constantius ex Diacono Mediolanensis Ecclesiæ, eiusdem Episcopus electus fuerat post Laurentium Iuniorem, vt ex Gregorij D Epistola constat [b] ad Clerum Mediolan. de eius ordinatione, cum, pro consecratione, Romani Pontificis, de more expectaretur arbitrium, in qua, verba illa sunt maxime notanda. *Cum, inquit, in vrbe regia, responsa Sedis Apostolicæ facerem, longo mihi tempore adhæsit* (Constantius hic) *sed nihil vnquam in illo quod reprehendi passim potuisset inueni. Veruntamen quia antiqua meæ deliberationis intentio est ad suscipienda pastoralis curæ onera, pro nullius vnquam misceri persona, orationibus prosequor electionem uestram, hortans eos, ut quem optimum cernerent, eum eligerent, monens etiam bene componere mores suos ut dignum ea sede mereri possent obtinere pastorem*, simulque ostendit, quam infelix esset eius Ecclesiæ conditio, ob vastitates illatam a Francis. Post autem audiuit Constantium electum, quem optabat, solicitus de eius consecratione, quæ absque consensu sedis Apostolicæ fieri non valebat, voluit & ab- E sentium Mediolanensium, qui Genuam, ob Barbaricum metum confugerant perscrutari volentes, epistola 30. lib. 2. ind. 11. scripsit & ad tres illos Episcopos Schismaticos reuocans eos ad vnitatem, quæ litteræ non extant, sed extat 3. lib. 3. Ind. 12. ad Constantium cum contestatione de fide sua, apta ad eos sanandos. Qui igitur præuia admonitione redierunt ad Ecclesiam ab ipso Gregorio benigne suscepti sunt, de quorum vno Felice Diacono seducto, sed reuerso ep. extat ad Maximianum Syracusanū, qua cum illi commedat. [c] Meditans Gregorius hoc anno 4. sui Pontificatus quem ingrediebatur mense Septembri, cum Indictione 12. in Dialogo describere instantibus fratribus, quos apud se habebat, collectas a se diligenter res præclare gestas Sanctis-

a 4. li. 3. Indict. 12.

b 29. lib. 2. Ind. 10.

Grego. pro positum in ijs qui susci piunt curā animarum.

c 14. lib. 3. Ind. 12.

Scribit Dialog. libr.

A

ſimorum virorum Italiæ,eorumque potiſſimum,qui ſua ætate uixerant;quos vel ipſe probe ſciret,vel a viris fide digniſſimis accepiſſet, amicam ad modicum tempus repetijt ſolitudinem,qua porrò diligentia huiuſmodi præclara ſanctorum facta exquirere ſoleret,Epiſtola hoc anno data ad Maximianum Syracuſanam Epiſcopum nu.50.lib.2.Ind.11.exemplo eſſe poteſt. *Quos Dialogorum libros,* (inquit Ioannes Diaconus) [a] *Zacharias Sancta Romana Eccleſia Epiſcopus Greco Latinoque ſermone doctiſſimus,temporibus Conſtantini Imperatoris,poſt annos fermè* 175.(imo potius 148.)*in Græcam linguam conuerſos,Orientalibus Eccleſijs diuulgauit;quamuis aſtuta Græcorum peruerſitas in Commemoratione Spiritus Sancti* (in fine ſecundi libri) *a patre procedentis,nomen filij radens,ſuaptim abſtulerit. Germani autem Latini Codices eo loco ita habent.Cum enim conſtet quia paraclitus a patre ſemper procedat, & filio,cur ſe filius receſſurum dicit ut ille ueniat,* &c.) confutatur autem peruerſa Græcorum impoſtura,non tantum ex Patribus Latinis, qui hoc tempore eius fuere ſententiæ aſſertores,ſed & a Greco Anaſtaſio Sinaita Epiſcopo Antiocheno,qui hoc tépore clarus erat in Oriente, ad quem extant plures Gregorij Epiſtolæ, hic porro lib. 1.de rectis fidei Catholicæ dogmatibus plane & diſerte aſſerit Spiritum Sanctum mitti a Patre & a filio, vt & citauit illum homo Græcus & doctus Andreas Coloſſenſis Epiſcopus Act.1.Concilij Ferrarienſis.

B

a lib.4.Vit. S.Gre.c.75 Greci corruperunt Dial.B.Gregor.in proceſſ. Spirit' Sancti.

Spiritus S. a Patre & filio mittit.

At ſeceſſio illa breuis haud omnino feriata Pontificalibus negotijs fuit, vt datæ hoc anno ab eo epiſtolæ indicant.Nam,& altercandum illi cum Ioanne Archiepiſcopo Rauennate fuit, quod præter eccleſiaſticam conſuetudinem,nec tempore,nec loco decenti, pallio vteretur. Qui & obiurgatus,cum perindignè id tuliſſet, hęc ad eum initio ferme epiſtolæ Gregorius habet.[b]

b ep.54.lib. 2. ind.11.

C

Contra morem quippe eccleſiaſticum eſt, ſi non patientiſſimè tolcratur (quod a nobis abſit) etiam iniuſta correptio, &c. Ex quibus quidem verbis ſatis percipitur, quanta ab vniuerſis epiſcopis, reuerentia, & obſeruantia ſummo Pontifici diferretur,cum licet iniuſtè correpti,non reſilire, ſed patienter ferre ſolerent. Extat ad hanc Gregorij correptionem reſponſio ipſius Ioannis epiſcopi Rauennatis, qua demiſſo admodum animo ſe excuſat, & priuilegia omnia ſuæ eccleſiæ agnoſcit a ſummis Rom. Pont. fuiſſe collata,non ab Imperatoribus,vt quidam aſſeruerunt, epiſtola 56. lib. 10. non ſuo loco in Vet. edit. poſita. Corripuit,& Epiſcopum Sipontinum de ſtupro eius nepotis, in ipſum Epiſcopum redundare ſcelus affirmans, quod ab eius nepote admiſſum eſſet. Inſuper quod, & hunc dilapidare bona eccleſię audiſſet, Notarios miſit, qui inuentarium conficerent. Redarguit tandem, quod Clericum ſuæ eccleſiæ ab hoſtibus captum non redemerit. [c]

Corripit epiſcopos Greg.

c ep.40.41. 42. lib. 2. Ind.11.

Intentat ex comm. in inobedientes epiſcopos.

D

Fuerunt etiam a Gregorio corripiendi omnes Dalmatiæ epiſcopi, quod vacante hoc anno Sede Salonitana, Maximum quendam,prauum hominem delegerant.quod audiens Gregorius Apoſtolica fultus auctoritate Maximum reiecit, & ne inconſulta Apoſtolica Sede aliũ quemuis eligerẽt iuſſit *quod ſi,* inquit, *contra hæc quidpiam, vel ſponte veſtra, vel a quolibet coacti præſumpſeritis, vel tentaueritis agere; decernimus vos a Domini corporis,& ſanguinis participatione priuatos,* &c.[d] Sed quam curam adhibuerit Monaſterijs Monachorumque diſciplinæ videamus. Dyſcolos Monachos coercuit: Abbatem, poſt lapſum creatum, depoſuit.baptiſteria ab eccleſijs Monachorum auferri voluit, ne quauis conuerſatione ſæculari detinerentur. Curari Monialium, [e] negotia per Miniſtros epiſcopi voluit, ne illæ egredi Monaſterij ſepta cogerentur. Lapſas Virgines arctiori pœnitentiæ ſubijciendas ſtatuit.

d ep. 15.lib. 3.Ind.12.

e li.3. ep.11 Ind.11.

Monialium negotia per epiſcopi miniſtros curari mandat.

E

Nullum Clericum præficiendum Monaſterio mandauit, [f] itemque, ne Abbatiſſæ, niſi ſexagenariæ eligerentur.

f li.3.ep.11

Qui igitur corripuit, vt vidimus inquietos, non deſtitit puſillanimes, & in varijs afflictionibus poſitos ſubleuare, & conſolari.[g]

g li.2.ep.17 21.24. 28. 31.36. Ind. 11. & 3. ep. 8. Ind. 12. & pluribus alijs.

Bona præterea eccleſię ſic conſeruari voluit, vt tamen pauperum rationem haberi præcipuã iuſſerit,vt apparet ex eius alia,[h] minime tamen in his tenax,aliqua iuſta de cauſa interdum ſibi in illis diſſimulandum putauit,vt ep.lib.2.ep.58. Ind.11. ad Italicam Patriciam,in qua illud obſeruandum quod ſcribit,*ſed illud*, inquit, *ſiue uos no*

h li.2.ep.21 Ind.11.

lumus,

A lumus, taciturnitatem atque patientiam nostrã futuris post me Pontificibus, in rebus pauperum præiudiciũm non facturam, &c.

Tenax fuit Gregorius, vt pauperibus debita ab episcopis redderentur, nempe quarta pars ecclesiasticorum prouentuum. [a] a li. 3. ep. 11. Ind. 12.

Qui laborantes pro bonis ecclesiasticis digna mercede munerari voluit, si ea curantes mercennarij minimè essent, eos gratis donis sacris dignari consueuit, nam hoc anno Dinamium patricium V. C. curantem patrimonium sancti Petri in Gallijs, huius generis munere honestauit, sic ad eum inter alia scribens. [b] *Transmisimus autem Beati Petri Apostoli benedictionem, crucem paruulam, cui de catenis eius beneficia sunt inserta, quæ illum quidem ad tempus ligauerunt, sed vestra colla in perpetuum a peccatis soluant. per quatuor vero in circuitu partes de B. Laurentij Craticula, in qua* B *perustus est, beneficia continentur: vt hoc, vbi corpus illius pro ueritate crematum est, uestram mentem ad amorem Dei accendat* sub hac item 11. Indict. scripta apparet epistola ad Petrum Subdiaconum, curantem Siciliæ Patrimonium, alieno loco posita, sub Indictione 7. Multiplicia habet illa negotia quam diligentissimè examinata, vt admiratione sit dignum, tam diligenter priuata negotia ab eo esse curata, qui publicis planè obrueretur; & terrena adeo solerter intuitum, qui contemplando cœlestia, cœlestis propemodum appareret; habet præterea lepida quędam, ex quibus etiã aliquid haurias vtilitatis. Præterea inquit vnum nobis caballum miserum, & quinque bonos asinos transmisisti. Caballum illum sedere non possum, quia miser est, illos autem bonos sedere non possum, quia asini sunt: sed petimus, vt si nos continere disponitis, aliquid nobis condignum deferatis. Obseruent hæc, qui Pontificium decus totum in regio apparatu collocant. b ep. 33. lib. 7. Ind. 11.

C Ad postremum autem, vt rebus gestis S. Gregorij anni huius finem imponamus, statum suum esse miserrimũ asseruit ep. [c] ad Narsetem Patricium CP.num sibi familiarissime cognitum, in qua & illud est *Dominæ Dominicæ minime respondi, quia, cum sit Latina, Gracè mihi scripsit.* quo significat, & se Græce imperitum (quod planius ep. 25. lib. 6. Ind. 15.) nec facile reperiri qui vtriusque linguę peritus sit; tantam sterilitatem intulerant bonarum litterarum assidua bella. ipse quidem idem Gregorius ep. 27. lib. 6. ad Narsetem scribit. Non esse CP.li qui de Latino in Gręcum bene transferant. c 83. lib. 2. Ind. 11.

Hoc eodem anno, qui & numeratur Regis Francorum Childiberti 14. conuentus Episcoporum Pictauis in Gallia celebratus est; duarum regiarum Monialium, vniuersam illam Prouinciam commouentium, causa; cum & aliam antea eadem occasione, D oportuerit Synodum celebrari. rem totam pluribus Greg. Turon. exequitur. [d] Syn. Picta. d lib. 9. & 10. hist. Fr.

Duæ namque Francorum Regum filiæ, Chrodieldis filia Chariberti Regis, & Basina filia Chilperici, sub S. Radegunde professę virginitatem, & Monastica instituta, sub Regulis S. Cæsarij episcopi Arelatensis; post obitum eiusdem sanctæ Reginæ nõ patientes ab Abbatissa Leubouera regi, cum ipsæ primatum ambirent; facta seditione extra claustra erumpentes, foras egressæ, secum traxerunt quadraginta, & amplius virgines eo prætextu, vt Reges Francorum adirent, & quod male tractarentur ab Abbatissa, expostularent. Sed cum nihil profecissent, regressæ Pictauos, cum armato satellitio nefariorum, & perditorum hominum, infessa Basilica S. Hilarij, inde armatos nefandissimos homines ad inuadendum Monasterium, atque Abbatissam vinculis alligandam miserunt, quod & factum est. Plures episcopi conuenientes, cum E eas reducere ad Monasterium frustra tentassent, excommunicationem indixerunt, sed ipsi cum clericis, ab earum factione cæsi, mactati & fugati sunt. Excommunicationem alius conuentus Episcoporum apud Guntheramnum Regem ratam habuit, rursum armati Monasterium inuadunt, diripiunt cędes faciunt Monacharum, & Abbatissam nudatam abstrahunt. Quibus auditis Childebertus legationem misit ad Guntheramnum Regem, vt scilicet episcopi ex vtroque Regno coniuncti hæc, quæ gerebantur, sanctione canonica emendarent. Maconi Comiti negotium datum, vt seditionẽ comprimeret, quod non nisi per multas factiosorum cædes fieri potuit. Constituto demum Iudicio Abbatissa de leuibus rebus confessa, grauioribus non probatis, absolui-

tur,& Monasterio restituitur. Crodieldis,& consortium facinoribus,& flagitijs probatis, omnes communione priuatæ, vsque quo condignam agerent pœnitentiam. extat Synodalis ad Reges, apud Greg.[a]

a li.10.c.16

Post vero rursum ad Childebertum Regem detulerunt, quos cum Abbatissa commixtos afferrent, qui innocentes reperti; dimissi sunt.

Eodemque quoque anno petentibus Francorum Regibus, datum legitur a S.Greg. Papa priuilegium Monasterio S. Medardi Suessionensi in Gallia, cuius subscriptio falsa post videtur esse addita. Caput, inquit, Monasteriorum totius Galliæ constituimus, nulliusque ditioni patimur subesse, &c. & post, violantem decretum, cuiuscunque dignitatis, vel sublimitatis sit, honore suo priuat.[b]

b post ep.38 nouæ edit. li.2.Ind. 11

Pontificis igitur Romani est sancire leges, quibus si ipsi Reges non pareant, regno priuentur. B

Hoc eodem etiã anno Childeberti 14. Ingoberga Regina Chariberti quondam relicta, prudens, pia, & eleemosinis dedita femina, iam septuagenaria migrat è vita. Gregor. Turon.[c] Sanctulus quoque Presbyter Nursinus sanctitate celebris, de quo idem Greg. in dialogis.

c 9.hist. Fr. c.26. lib. 3. c.37.

Pacatis rebus Persicis, restituto per Mauricium in Regnum Cosrhoe, Abares Chagano Duce, post multas Imperatoris largitiones ad eos continendos, Thracias percurrunt, omnia passim diripientes, quos Imperator stratagemate, in patrias Sedes reuocat, fingens se classe instructa in eos expeditionem parare, post quorum discessum ad ripam Istri præsidia collocat, ne rursus barbari in Thracias excurrant. Priscus Europęi Dux exercitus CP.im reuersus, accusatus, & Præfectura spoliatus est. ea Petro Imperatoris fratri collata, verum cum nec is quid praeclarum ex sententia Imperatoris gereret, rursum Prisco redditur, de quo illi S.Greg. gratulatur hoc anno, [d] ex quo corrigitur Theophanis error id referentis in annum Mauritij 13. C

d ep.51.lib. 2.Ind. 11.

Meditãtem rursum Chaganum in ditione Rom. irrumpere, Theodoro Medico Legato misso, viro prudẽte, & callido, muneribus, & oratione placauit. Ex Nicephoro,[e] occasione huius Abarum excursionis, idem Niceph. narrat, Imperatorem Heracleam progressum insignem Basilicam S. Glyceriæ Martyri dicatam visitasse; cuius refert martyris insigne miraculum, quod cum Episcopus argenteam peluim emptam de argentarijs; sed ab eo, qui vendiderat, Mago, impuris Dæmonum sacrificijs execrabilẽ factam subiecisset, ad excipiendum vnguentum ex corpore Martyris manans, id se continuisse; & post priore æneo, ex reuelatione reposito, rursum fluxisse. Eadem quoque gratia (inquit Nicephorus[f]) pollebat sanctissima Martyr Euphemia, atque hoc amplius, quod cum liquore etiam admixtũ sanguinem è sacro corpore emittebat, die tamen tantum eius Natalis anniuersaria; de quo cum dubitasset Mauritius, re plane explorata, verum esse expertus est. Eodem anno die Paschatis Theodosius Mauritij filius Imperator collega patris coronatur a Ioanne Patricio CP.no sic Theophones, sed Biclarensis ponit id ante biennium. D

e 18. c.29.

f 18.c.29.

Hoc præterea tempore claruisse in Perside insignem feminam Christianam eamdemque Martyrij corona auctam, Euagrius testis est[g] cuius vitam descripserit Stephanus Episcopus Hierapolis.

g lib.6.c.19

Christi Ann. 594. *Gregorij Pap.* 5. *Mauritij Imp.* 9. *Indictione* 12.

DEinceps Gregorio agendum fuit contra Schismaticos, qui a Constantio Episcopo Mediolanensi recens creato, si recipi vellet, exigebant ut damnaret damnantes illa tria capitula in quinta Synodo reprobata, quasi in eo, (quod sæpe dictũ est,) derogatum esset Chalcedon. Concilio, cuius se tenaces defensores esse profitebantur ij erant præcipuè Episcopus & populus Brixiæ, de qua re scribenti sibi Constantio Episcopo, respondit S. Greg.[h] cogi non debere ad hoc, quod a decessore suo factum nullo modo est; sed ad cauendum scandalum *transmittite*, inquit, *Epistolam in qua sub* E

h ep.37.lib. 3.ind.12.

Ana-

A *Anathematis interpositione fateamini, neq; vos aliquid de fide Chalcedonensis Synodi imminuere, neque eos, qui imminuunt recipere, & quoscumque damnauit, damnare, & quoscunque absoluit, absoluere. vnde credo eis posse celerrimè satisfieri.* qua pariter professione & ipse Gregorius ab ijsdem Schismaticis impetitus (vt vidimus) satisfecit, epistola.[a]

Quod vero Ioannem Rauennatem episcopum acerrimum quintę Synodi defensorem idem Constantius nominare soleret in Missis, inde etiam ijsdem Schismaticis scandali occasio data est, non recipiendi suum ipsorum Episcopum Constantiũ, nisi ab eius nominatione desisteret de qua rescribit Greg.[b] si id ex antiqua consuetudine fiat, non esse abstinendum, nec iure a stultis hominibus reprehendendum; si ex noua, fieri non debere, vnde quibusdam scandalum mouere possit, solicite tamen exquirendum an Ioannes eum ad altare nominet, quod si non faciat, non esse causam cur ipse nominetur, nisi tamen abstinendo scandalum oboriretur, quasi defensorem quintę B Synodi reiecisset, porrò ad hos curandos, eo vsque progreditur Gregorius, ut ad tempus de V. Synodo commẽdet silentium, cuius causa Schisma esset obortum; quod quidem absque scrupulo læsæ Catholicæ fidei fieri posse demonstrat, cum in ea (quod aliàs sæpe professus fuit) non de fide, sed de personis sit actum, subdit his ergo Gregorius. *Quod autem scripsistis, quia epistolam meam Regina Theodolinda transmittere minime voluistis, pro eo, quod in ea quinta Synodus nominabatur: si eam exinde scandalizari posse credidistis, rectè factum est, ut minimè transmitteretis. Vnde nunc ita facimus, sicut vobis placuit, vt quatuor Synodos solũmodo laudaremus; de illa tamen Synodo quæ in CP.*[b] *facta postmodum est, quæ a multis V. nominatur, scire uos uolo, quia nihil contra quattuor Synodos constituerit, uel senserit; quippe quia in ea de per-* C *sonis tantummodo, non autem de fide aliquid gestum est, & de his personis, de quibus in Chalcedonensi Concilio nihil continetur, sed post expressos Canones facta contentio, & extrema actio de personis uentilata est. Nos autem, sicut voluistis, ita fecimus, ut eiusdem Synodi nullam mentionem faceremus.* Quod vero contrarium verius appareat nẽpe tria illa capitula de personis damnata in Quinta Synodo, legi omnino in Actis eiusdem Concilij Chalcedonensis; notandum est legitima appellatione Cõcilij Chalcedon. S. Gregorium non intelligere nisi editum in eo fidei Decretũ, & sancitos Canones: extra Synodum autem esse censenda priuata illa diuersarum causarum iudicia, in quibus facile possit contingere errores inueniri, occasione falsarum probationum partium, mendacijs sæpe nitentium. Nec propterea derogatum aliquid a Gregorio Concilio Chalced. imò aliquid amplius tributum quam iure exigi potuisset, D dum præter Decretum fidei, etiam Canones eius Synodi saluos esse velit, cum tamen S. Leo Magnus, cuius tempore Concilium illud congregatum est, cõfirmaturus illud, sæpius sit contestatus, & in ea potissimum epistola ad Concil. scripta, num. 61. se non nisi sancitum in ea fidei Decretum probare, Canones autem minime; cum ex eis in pręrogatiua Patriarchalium sedium derogatum esset definitioni sacrosancti Nicæni magni Concilij. Ad quę si respexissent Schismatici illi, qui querebantur iniuriam illatam, ob tria capitula, Concilio Chalced. & qui aduersus eos nitebantur pro quinta Synodo auctoritate S. Leonis liberassent se & alios a maximis contentionibus & Schismatibus, quæ diu uexarunt Ecclesiam.

Sed & contra hæreticos fuit illi hoc anno certandum, contra inquam audaces Do- E natistas in Africa, pestifera auctoritate eijcientes Catholicos Sacerdotes, & rebaptizare præsumentes, de quibus ad Pantaleonem episcopũ,[c] & ad Africanos Orthodoxos episcopos, ad resistendum, coacto Concilio incitans. Cæterum quod pertinet ad Dominicũ Episcopum Carthaginensem, compescendus in eo fuit, quod coacto concilio, negligentibus episcopis hæreticos inquirere, & coercere insolitam pœnam priuationis dignitatis & bonorum imposuit.[d]

Laborasse idem Pontifex cognoscitur aduersus Manichæos hæreticos in Sicilia degentes, ut eius hoc anno datæ litteræ indicant.

De conuertendis quoque Iudæis fuit hoc anno ualde solicitus; quos non violẽtia, sed spe præmij allici iussit, & qui in possessionibus ecclesiæ essent relaxatione partis

a 3. libr. 3. Ind. 12.
b lib. 3. ep. 37. Ind. 12.
Agit cõtra hęreticos.
Contra Donatistas.
c ep. 32. li. 3 Ind. 12. li. 3. ep. 35.
d ep. 4. li. 4. Ind. 13.
Cõtra Manichęos.
Contra Iudæos.

pensionis inuitandos, nec hoc, (inquit epistola ad Cypr. Diaconum [a] inutiliter facimus, quia etsi ipsi minus fideliter veniunt; hi tamen qui de eis nati fuerint, iam fidelius baptizantur, &c. & de iisdem conuersis, ne victus (quod absit) inopiam patiatur, occurrendum ad Anthemiũ Subdiaconum scripsit. [b] annuas pensiones certis quibusdam ex eis præscribens.

Quantum præterea impenderit operis vt Gentiles, Barbaricinos dictos, in Sardinia commorantes, ad Christianam Religionem conuerteret, scriptæ ad diuersos hoc anno ab ipso Epistolę fidem faciunt. Erant autem Barbaricini (ait Procop. lib. 2. de bello Vandalico) barbari illi, quos, occupata a Vandalis Africa, ne eos infestos paterentur, transtulerant in Sardiniam, vbi excurrentes & prædantes, Barbaricini a uicinis appellati sunt: de quibus Iustinianus de off. Pręf. Pręt. Afr. l. 2. iubẽs ibi Ducem cũ præsidio ordinari: hos autem perseuerantes in gentilitio cultu, nec curantibus Episcopis eos ad Christum adducere, indoluit Gregorius & segnes pastores litteris excitauit, sed & Felicem ac Cyriacum Dei ministros in Sardiniã misit, ad eos ad fidem adducendos: quos, suis litteris ad Zabardam Sardinię Ducem, illi commendauit. [c] Ad ipsum quoque Barbaricinorum Ducem iam Christianum factum extat Gregorij epistola, cum benedictione S. Petri Apostoli. [d] Sed & monitus de neglecta ibi Ecclesiastica disciplina, Ianuarium Calaritanum Episcopum segnitiei redarguit, quod Sacerdotes a Laicis opprimerentur, ipseque despiceretur: & mox castigat, quod Ecclesię rusticos adhuc in infidelitate manere permittat. [e] Laicos ipsos quoq; nobiles Insulæ accolas vehemẽter increpat quod Barbaricinos colonos suos patiantur ligna, & lapides adorare, qua occasione ordinari præcipit Episcopum in Phausiana ubi diu ante esse desierat, vt, qui illic Gentiles essent, conuertere studeret. [f]

Porrò eadem epistola de alijs Ianuarium Gregorius monuit, ut de priuando Archidiano, peccato carnis inquinato; illud firmiter statuens, ut qui post susceptum sacrum ordinem in carnis peccatum lapsus esset, nunquam amplius ad Altaris ministerium admitteretur. Demum in fine Epistolæ, ista habet consideratione haud leui digna; quod cum superiori anno uetuisset presbyteros, baptizatos infantes signare sacro in frontibus Chrismate, idque secundum veterem vsum Ecclesiæ Romanę: & audisset aliquos inde contristari; si omnino, inquit hac de re aliqui contristantur, vbi Episcopi desunt, vt presbyteri etiam in frontibus baptizatos chrismate tangere debeant, concedimus. Ex quo nonnulli post offensi, aliena prorsus a Pontificia auctoritate dixerunt, quasi in eo errasset Gregor. cum id non sit adeo de essentia sacramenti, quin impleri possit, iubente Pontifice, per Presbyterũ. In quam sententiam definitum est in sacro sanctis œcuminicis Concilijs Florentino, & Tridentino. Confirmationis videlicet ordinarium ministrum esse Episcopum: ex quo possit intelligi extraordinariè a Papa id posse committi (vt Greg. fecit) presbytero, necessitate tamẽ vrgente, ne præter consuetum Ecclesiæ morem quid innouetur.

Hoc eodem quoque anno, cum in electione Maximi pseudoepiscopi Salonitani, quasi Imperatoris iussione prætensa, persisterent Dalmatiæ Episcopi, eundemque animo obstinato consecrassent, omnes a communione suspendit. [g]

Extitit & seuerus censor in redarguendis episcopis illis, qui non, ut decet episcopos, uiuerent, & inter alios Rauennatem Antistitem Ioan. epistola. [h] in qua qualem esse uelit Episcopum, dum quæ inesse in ipso nolit; ostendit.

Corrigens insuper lapsum Episcopum Saturninum, post depositionem sacris se immiscentem, vix ut inter laicos communicare possit, indulget. [i]

Monuit & Constantium Mediolanensem de corrigendis Clericis, quos nollet sibi esse subiectos. Redarguit Felicem Sirmij Episcopum, quod suo Metropolitano obedire despiceret. [k] Admonuit uerò & Ioan. Episcopum primæ Iustinianæ & ad exactam curam pastoralem præstandam, epistola reddidit uigilantem [l] Monachos etiam sub regulari contineri disciplina laborauit, cuius rei gratia, ne Laicorum consuetudine soluerentur, vetuit ne commatres facerent, ne ve mulieres accederent ad Monasterium, de quibus scripsit ad Valẽtinum Abbatem. [m] Vetuit insuper ne quis Clericus, licet videretur probatæ vitæ, Monasterijs præficeretur: ep. ad Ioannem

Margin notes:
a 6. libr. 4. Ind. 13.
b ep. 31. lib. 31. Ind. 12.
Barbaricini qui.
c ep. 24. ibi. 3. Ind. 12.
d ep. 27 lib. 3. Ind. 12.
e ep. 26. lib. 3. Ind. 12.
f 23. ep. lib. 3. & 29.
Semel lapsus nũquã amplius ad altare ministraturus accedat.
Presbyteris, ubi non sũt epi, chrismate frantẽ tãgere cõcedit Greg.
Omnes Dalmat. epos excom.
g ep. 20. lib. 3. Ind. 12.
h 15. lib. 4. Ind. 13.
Greg. seuerus censor eporum.
i ep. 5. li. 4. Ind. 13.
K si. 4. ep. 7. Ind. 13.
l ep. 15. li. 4. Ind. 13.
Monachi Cõmatres ne faciant.
a ep. 40. lib. 3. Ind. 12.

Section letters (right margin): A, B, C, D, E

A nem Episcopum Rauennatem [a] vbi inter alia. *Nemo etenim potest & Ecclesiasticis obsequijs deseruire, & in Monachica regula ordinate persistere, vt ipse Monasterij districtionem teneat, qui quotidie in ministerio Ecclesiastico cogitur permanere*. Redarguit hac ex causa Victorem Panormitanum [b] Episcopum, quod Monialium curam despiceret, & Monuit & Episcopũ Mediolanensem, ne Abbas ob culpam depositus, [c] post pœnitentiam, recipiat locum suum. Insuper Moniales deserentes Monasterium, & ad nuptias transeuntes, per Exarchum defensas vehementer insectatus est. [d]

Vacantibus Ecclesijs optimos curauit eligi sacerdotes curam interim illarum mãdans haberi, [e] in quibus Ecclesia Agrigentina fuit, donec Gregorius eius Episcopus Romam ad Iudicium euocatus, absolutus est. [f] Extant acta Gregorij Agrigentini Græce scripta non vsquequaque probata, cum ipse Gregorius sanctitate claruerit, apud Latinos & Græcos eius anniuersaria memoria frequentata.

B Qui igitur longe positarum Ecclesiarum quam exactissimam curam gessit, haud prætermisit, ex more, vrbana curare, hoc anno lustrans in vrbe omnes Ecclesias, omnium curam gessit; & inter alias, Ecclesiam S. Agathæ in suburra, redintegrare in bonis studuit, quæ tempore Gothorum possidebat. [g] Insuper Ecclesiam S. Pancratij extra portam Aureliam positam, a Clericis derelictam, Monachis tradidit, de his scribens ad Maurum Abbatem quem illi præfecit, sed & locorum venerabilium etiam longe positorum propensiorem curam gessit. Tunc accidit vt redargueret Ioannem Calaritanum Hospitalium curam negligentem. [h]

Sed ne Vrbs ipsa sacris in ea positis spoliaretur sanctorum reliquijs, solicitior fuit. Accidit namque vt hoc eodem anno cum Constantina Augusta in suo Palatio Ecclesiam in memoriam S. Pauli ædificasset, ad eam cohonestandam expetierit a Gre- C gorio eiusdem Apostoli caput, siue partem aliquam eius corporis, qui multipliciter sibi id minime licere excusat. *Nam corpora sanctorum*, inquit. [i] *Petri & Pauli Apostolorum tantis in Ecclesijs coruscant miraculis, atque terroribus, vt neque ad orandũ, sine magno illuc timore possit accedi*, deinde pergit *Beatæ recordationis decessor meus quia argentum, quod supra sacratissimum corpus B. Petri Apostoli erat, longe tamen ab eodem corpore, ferè quindecim pedum spatio, mutare voluit: signum ei non parui terroris apparuit: sed & ego aliquid similiter ad sacratissimum corpus S. Pauli Apostoli meliorare volui: & quia necesse erat vt iuxta sepulcrum huiusmodi effodi altius debuisset: præpositus loci ipsius ossa aliqua, non quidem eidem sepulcro coniuncta reperit, quæ quoniam leuare præsumpsit, atque in alium locum transponere, apparentibus quibusdam tristibus signis, subita morte defunctus est. Præter hæc autem Sanctæ memoriæ* D *decessor meus idem ad corpus Sancti Laurentij martyris quædam meliorare desiderans, dum nescitur vbi venerabile corpus ipsius esset collocatum, & effoditur exquirendo, subito sepulcrum ipsius ignoranter apertum est; & ij qui præsentes erant atque laborabant Monachi & Mansionarij, quia corpus eiusdem martyris viderunt, quod quidè minime tangere præsumpserunt, omnes intra decem dies defuncti sunt, ita vt nullius vita superesse potuisset, qui sanctum iusti corpus illius viderat. cognoscat autem tranquillissima Domina, quia Romanis consuetudo non est, quando reliquias dant, vt quidquã tangere præsumant de corpore, sed tantummodo in pixide brandeum mittitur, atque ad sacratissima corpora sanctorum ponitur, quod leuatum, in Ecclesia quæ est dicanda debita cum veneratione reconditur, & tantæ per hoc ibidem virtutes fiunt, ac si illuc specialiter eorum corpora deferantur. Vnde contigit vt beatæ recordationis Leonis Pa-* E *pæ temporibus (sicut a maioribus traditur) dum quidam Græci de talibus reliquijs dubitarent prædictus Pontifex hoc ipsum brandeum, allatis forficibus incidérit, & ex ipsa incisione sanguis effluxerit, In Romanis namque vel totius Occidentis partibus, omnino intolerabile est, atque sacrilegum, si corpora sanctorum tangere quisquam fortasse voluerit, quod si præsumpserit, certum est, quia hæc temeritas impunita nullomodo remanebit. Pro qua re, de Græcorum consuetudine, qui ossa leuare sanctorum se asserant, vehementer miramur, & vix credimus. Nam quidam Monachi Græci huc ante biennium venientes, nocturno silentio, iuxta Ecclesiam S. Pauli corpora mortuorum in campo iacentia effodiebant, atque eorum ossa recondebant, seruantes sibi, dum recederent. Qui*

cum

Cler. ne pſiciatur Monasterijs q̃tumuis probatus.
a 1. lib. 4. Indict. 13.
b 4. 4. lib. Ind. 13.
c 4. 17. ep. Ind. 13.
d 4. ep. 18.
e l. 3. ep. 39 Ind. 12.
f 4. ep. 11. Ind. 14.
1. ep. 7. Ind. 9.
2. ep. 12. Indict. 11.
S. Gregor. Agrigentinus.
Gre. lustrat omnes Eccles. Vrbis.
g ep. 19. li. 3
h ep. 24. lib. 3 Ind. 12.
Constantia A. postulat Reliq. App.
i 30. lib. 3. Ind. 12.
Quanta reuerentia habenda erga SS. Corp.
In Occidente corpora SS. non tanguntur.
Græcorum erga SS. Reliquias studium.
Corp. SS. refossa malo fossorum.

A

cum deprehensi & cur hoc facerent, diligenter fuissent discussi, confessi sunt, quod illa ossa ad Graciam essent tanquam sanctorum reliquias, portaturi. Ex quorum exemplo (sicut praedictum est) maior nobis dubietas nata est, vt non verum sit, quod leuare veraciter ossa sanctorum dicuntur; mox subdit de corporibus Apostolorum, quod alibi opportunius relatum est, cum Graeci tentarunt ea in suas regiones transportare. Deinde, *sudarium uero,* inquit, *quod similiter transmitti iussistis, cum corpore eius est, quod ita tangi non potest, sicut nec ad corpus illius accedi. Sed quia Serenissimae Dominae tam religiosum desiderium esse vacuum non debet, de cathenis, quas ipse S. Paulus Apostolus in collo & in manibus gestauit, ex quibus multa miracula in populo demonstrantur, partẽ aliquam uobis transmittere festin..bo, si tamen hoc tollere limando praeualuero: quia dũ frequenter ex catenis eisdem multi uenientes benedictionem petunt, vt parum quid ex limatura accipiant, assistit Sacerdos cum lima, & aliquibus petentibus ita concite aliquid de catenis ipsis excutitur, vt mora nulla sit: quibusdam vero petentibus, dum per catenas ipsas ducitur lima & tamen vt aliquid exinde exeat non obtinetur.* Hactenus Gregorius. B

Eodem quoque anno Rusticianae Patriciae ex peregrinatione ad Montem Sina reuersae, scribit [a] CP. im & salutari mandat nutricem suam, ibi agentem. Ceterum, sunt huius anni plura monumenta charitatis Gregorij erga pauperes, impertictis annuas pensitationes, vel aes alienum dissoluentis.

a 44. lib. 3. Ind. 12.

IN CONCILIO METENSI in Gallia hoc anno habito, Aegidius Rhemensis Episcopus, Maiestatis conuictus, redigitur in ordinem, [b] anno 15. Childeberti Regis. Basina Chilperici Regis filia a communione exclusa, coram Episcopis solo prostrata, veniam petens & obedientiam Abbatissae & regulae profitens, absoluitur. Chrodieldi obtestanti, ne Leobouera Abbatissa in Monasterio commorante, id subire cogeretur, deprecante Childeberto, uenia datur; vt in villa a Rege concessa, commoretur. Childericus saxo Dux eorum, qui mandante Chordielde Basilicam S. Hilarij inuaserant, ex conuiuio, vino suffocatus, mortuus in strato repertus est. C

b Greg. 10. hist Fr. c. 22. Basina Monialis Reg fil. excõic. penitens absoluitur.

Hoc eodem anno, occasione Cycli Victoris, a nonnullis erratum est in Paschatis diei celebratione; alijs in Gallia 15. Luna id celebrantibus, nobis autem (inquit Gregorius Turon. [c]) 22. quo die, fontes Hispaniae (qui diuinitus implentur) repletos esse, studiose inquirentes, inuenimus.

c 10. c. 23.

Moritur hoc anno Gregorius Episcopus Antiochenus 23. restitutionis suae Sedis anno, iuxta Euagr. [d] imo potius 29. cum vltimo Iustiniani anno exulare sit iussus; vt errorem in numerum irrepsisse oporteat, vt & in numerum annorum Imperatoris. Hoc loco inquit historia, finem imponere animus est, anno scilicet 12. Regni Mauritij Tiberij Imperatoris Romani, etenim praesenti anno, quo absoluit historiam suã, annus expletur Mauritij nonus, & decimus inchoatur, qui error emendatur a Photio, in Bibliotheca. Euagrius hic primus ex Graecis, eorum qui leguntur, Orthodoxus historicus habetur. S. Leontiũ quoque Constantiae in Cypro Episcopũ res gestas sub Mauritio scripsisse, testantur Acta Nicaeni posterioris Concilij quod opus hactenus est incompertum. D

d 6. c. 23.

Euagr. perducit histo. suam ad an. 9. Maurit. Imp.

Euagr. primus ex Grecis, qui legũtur hist. orthodoxus.

Hoc eodem anno Maximianus ille vir sanctissimus Abbas olim Monasterij S. Gregorij, eiusque pater, & educator in monastica disciplina, ac postea ab ipso creatus Episcopus Syracusanus, moritur. Gregorius Episcopus ad Cyprianum Diaconum. [e]

e 19. & 47. ad Syracus. li. 4. Ind. 13.

Christi Annus	Greg. Pap.	Mauritij Imp.	Indictionis 13.
595.	6.	10.	

E

Violata pace, facta cum Longobardis a Romano Patricio Exarcho, & occupatis pluribus ciuitatibus, quae a Longobardis tenebantur, Agilulphus, cum Valido exercitu, Ticino egressus, Perusium expugnat, & Romam profectus alios detruncat, alios interficit, alios in captiuitatem abducit; haec non tàm ex Paulo Diacono, qui plura omittit, quam ex B. Gregorij homilia 18. in Ezechielem, & ep. ad Mauritium Impera-

Violatur pax cũ Longob.

A peratorem.[a] Et quæ ad homilias quidem scribebat hoc anno atque dicebat ad pop. S.Gregorius homilias super Ezechielem prophetam, iamque 13. dicturus erat, cum Præfatione in lib.2. duobus se perturbari ait, tum summa Visionis eius obscuritate, quam expositurus erat, tum vero quod audierat Agilulphum, ad obsidionem Vrbis festinare, cum vero ad 22. peruenisset, vallata iam Vrbe a cœptis est violenter abstractus, & finem fecit concionandi. In earum 18. deplorat miserandum, & luctuosum Vrbis, & Italiæ statum. sed quam iusto Dei iudicio barbari sinerentur in Romanum Imperium preualere, idem S. Greg. epistola ad ipsam Constantinam Augustam [b] exemplis oppressionum, & exactionum, nominatim in Corsica, & Sicilia, exequitur, quæ quidem tanta erant, vt filios vendere cogerentur, & ad nefandissimos Longobardos transfugere; rursum vero in regios ministros, malorum ingruentium culpam reijciés; B hæc ad Sebastianum Episcopum [c] scribit de ijsdem. Quæ enim (inquit) frater sanctissime de amici vestri Domini Romani (Exarchus hic erat) persona, in hoc terra patimur, loqui minime valemus, breuiter tamen dico, quia eius in nos malitia gladios Longobardorum vicit, ita vt benigniores videantur hostes, qui nos interimunt quã Reipublicę iudices, qui nos malitia sua, rapinis, atq; fallacijs in cogitatione cõsumũt. Quod verò grassantibus Longobardis in omnes Italiæ regiones, Roma illis fuit inaccessa, præstitit id vigilantia Romanorum Pontificum; qui præter iuges excubias in vigilijs, ieiunijs, & orationibus, addiderunt vt ecclesiæ pecunijs redimerent vexationem, prout idem Gregorius hoc item anno scribit ad eandem Constantiam Augustã [d] idque non quod diffideret viribus, sed potius quod horreret sanguinis in prælio effusionem. *Vnum est*, inquit, scribens ad Sabinianum Diaconum Apocrisarium suum [e] C *quod breuiter suggerat Serenissimis Dominis nostris, quia si ego seruus eorum in morte Lõgobardorũ me miscere voluissem, hodie Lõgobardorũ gẽs, nec Regẽ, nec Duces, nec Comites haberet, atque in summa confusione esset diuisa: sed quia Deum timeo, in mortem cuiuslibet hominis me miscere formido*. Ipse tamen liberationẽ Vrbis tribuit peculiari protectioni Petri Apostoli.[f] Inter hæc igitur tot discrimina Greg. constitutus, nihil tutius, & rebus publicis opportunius, & securius putauit, quã pacem curare cũ Agilulpho Rege, a qua eum non abhorrere ostendit, modo iudicio transigatur, & satisfiat de illatis, intra pacis terminũ, vtrinque damnis [g] cui ista de Agilulpho promittenti, minime, nec Exarchus, nec Imperator crediderunt, & vt simplicem eum nimis deriserunt, datis ad eum litteris haud summo Pontifice dignis, quę non extant illę quidem, sed quales fuerint ex redditis a S. Gregorio potest intelligi [h] in quibus sũ D ma tamen cum humilitate, de irrisionibus, & indigna insultatione Mauritij Imperatoris conqueritur. In his angustijs S. Gregorius præter instantem solitudinem omnium ecclesiarum (secundum illud Apostoli tentatus supra modum, ita vt tęderet ipsum viuere) si quos nouit Dei intimos seruos, eos rogauit, vt precibus a Deo expeterent, vt a vinculis vitæ huius citius solueretur.[h] Sed inter cetera mala, præcipuè angebatur intolerabili arrogantia Ioannis Episcopi CP.[ni] qui insolentissimè sibi vsurpato Oecumenici titulo, iam ante sub Pelagio, quantumuis grauiter ab eo redargutus, [i] & post ab ipso Gregorio amanter admonitus, in insania perseuerabat. Per suam enim summam ambitionem, vt Imperatores CP.ni vniuerso Romano Imperio dominabãtur ita ipse spirituali Præfectura, nomine tenus saltẽ vniuersę præesse Ec- E clesiæ, nouo adinuento nomine videri voluit. *Non solum pater*, inquit B. Greg. *Sed etiam generalis pater in mundo vocari appetis* alludens ad Græcum nomen, οἰκουμενικὸν enim dicitur ἀπὸ τῆς οἰκουμένης, quod est orbis terrarum: sicque Pater siue Patriarcha œcumenicus idem dici videtur, ac Patriarcha orbis terrarum, seu vniuersalis. Cum autem vniuersalis dupliciter intelligi possit, vel vnus, & solus, aut singularis, vel primus inter omnes, & summus, S. Gregorius in primo sensu accipiens illud detestatur, sic scribens ad ipsum Ioannem. *Nullus vnquam*, inquit, *tali uocabulo appellari uoluit, nullus sibi hoc temerarium nomen arripuit: ne si sibi in Pontificatus gradu gloriam singularitatis arriperet, hanc omnibus fratribus denegasse uideretur*, & ad Mauritium Imperatorem [k] *certè pro B. Petri Apostolorum principis honore per uenerandã Chalcedonensem Synodum Rom. Pont. oblatum est: sed nullus eorum unquam hoc singula*

rilatis

a 34. lib. 4. Ind. 13. Scribebat, & diceb. Homil. in Ezech. Greg.
Miserãdus Italiæ stat[a].
b 33. lib. 4. Ind. 13.
c 35. lib. 4. Ind. 13.
d lib. 4. ep. 34. Ind. 13.
e lib. 7. ep. 23. Ind. 1.
Horret Gregor. fund. sanguinem.
f lib. 7. ep. 1. Ind. 1. ad Rusticianã.
g li. 4. ep 29 Ind. 13. ad Seuerum. Schol.
h li. 4 ep. 37 Ind. 12.
Imp. irridet simplicit. S. Greg. impudenter.
i li. 4. ep. 29. & 33. Ind. 13.
Io. CP. nus vniuersalis nomen sibi arrogantissime vsurpat.
K ep. 38. li. 4. Ind. 13.
l ep. 32. lib. 12. Ind. 13.

ritatis uocabulum assumpsit,nec uti consensit,ne dum priuatum aliquid detur uni,hono re debito sacerdotes priuarentur uniuersi;qua etiam significatione dicitur Ecclesia uniuersalis una toto orbe diffusa,extra quam nulla potest esse Ecclesia. Sic igitur nomen Vniuersalis respuit Rom. Pont.oblatū a Synodo Chalced.quia noluerit eo sensu dici Pater totius mundi Roman.Episcopus cui reliqui omnes subessent, vt filij, & non ut fratres & in administratione collegæ,Christumque tantum,eo sensu,S.Gregorius di cit vniuersale caput Ecclesiæ in ep. [a] ad omnes Episcopos,de priuil.collato Monasterio S.Medardi. A

a lib.12. ep. 32.vet.edit.

Altera vero significatione nominis,qua dicitur Vniuersale,hoc est,quod remanen tibus partibus integris,ipsum cæteris supereminet, ea ratione uetuit tum Pelag. [b] tum Gregorius inter Patriarchas dici aliquē Oecumenicum, de Orientalibus intelli gentes,quod nequaquam alterum alteri voluerunt esse subiectum.

b ep: 1.

Quo sensu sæpe reperiri certum est Romanum Pontificem esse dictum vniuersalem episcopum absque aliquo fastu, cum eo nomine id quod est, exprimatur, nempè quod ipsi cura pastoralis gregis totius orbis superimmineat. nam ipse Gregor. in eadem epistola de priuilegio concesso S.Medardi Monasterio. *Hæc*,inquit,*Sedes Romana speculationem suam toto orbi indicit, & nouas Constitutiones omnibus mittit*, qua etiam significatione eandem Ecclesiam dominam gentium appellat. [c] Porro cum ipse testatur in epistola ad Ioannem, [d] & alibi,S.Petrum esse primum membrum Vniuersalis Ecclesię, reliquos uero Apostolos singularium plebium capita, seque Petri esse successorem æque fateatur, plane se vniuersalis Ecclesiæ vniuersalem pastorem esse confirmat. Sed omnino re ipsa vniuersalis & totius Ecclesiæ se Pastorem esse, per singulos annos,S.Gregorius ostendit(ne dicamus de cæteris) Oriētalibus & Occidentalibus episcopis iura dando,omnes audiēdo,& iudicando, appellationes ab orbe vniuerso recipiendo,Concilia cognoscendo,probando vel reijciendo: pallia dando Metropolitanis,Ecclesijs priuilegia impartiendo, Vicarios per prouincias constituendo,omni denique in omnes iurisdictione exercenda. Quod vero Romani Pontifices,cum vere essent Vniuersalis Ecclesiæ Episcopi, Vniuersalis tamen nomen abhorruerunt,declarat ipse Gregorius,nempè quod fastuosum esse videretur,atque superbum,& Christianæ humilitati minimè congruens,& quid mirum si se negat dici velle Vniuersalem, cum tamen sit, qui in epistola ad Mauritium [e] se etiam negat Sacerdotem? Quod rursum ad Sanctum Gregorium spectat:dum sæpè ait. *Nullum vnquam Romanorum Pontificum illud sibi nomen vsurpasse,vt Vniuersalis Episcopus diceretur*,idcirco hoc ipse dixit,quod aliquam inesse differentiam existimauit, secundum ea quæ dicta sunt,vt quis Vniuersalis Episcopus diceretur, vel Vniuersalis Ecclesiæ.Leo certe Magnus sæpius ea uoce usus reperitur. Leo Episcopus Romanæ & Vniuersalis Ecclesiæ. [f] Leo Catholicæ ecclesiæ episcopus. [g] Quod quidem nomen, vt consuetus titulus ab alijs item ijsdem Romanę Ecclesiæ Pontif. impertitum sæpe reperitur, vt in pluribus Epistolis ad Hormisdam Papam, inter eius Epistolas,apparet. Cum sciret autem uafer hic Hypocrita Sanctum Gregorium habere se aduersantem,artificiosè impulit Mauritium Imperatorem ut ad eum scriberet secum ut pacem haberet,idest ne aduersaretur,atque ita ipse in sua uanitate confirmaretur, uel si aduersari pergeret,sibi aduersantem Imperatorem sentiret, hoc eodem ferme consilio Augustam impulit,ut caput alterius Principum Apostolorum, quibus maxime Romana Ecclesia excellit,ad se mitti postularet;quo tanto accepto pignore(quo quo modo captato prætextu)Ecclesia CP.[na] æmula gloriæ Romanæ Ecclesię, gloriaretur Apostolo Paulo,sicut Romana Petro, sed inane quidem consilium, cum nequaquam cum reliquijs Apostolorum transferatur Sedis dignitas,& auctoritas diuinitus fulta & stabilita.Vt autem Diabolus,Deo,licet inuitus,dum obedit,blasphemat;ita Ioānes eius superbiæ æmulus,dum coactus Gregorio obedit iubenti Acta illa ad se transmitti. [h] Acta Ioannis & Athanasij presbyterorum Romam recognoscenda transmittendo,blasphemat,in illis se per omnem versum Oecumenicum Patriarcham nominans.Gregorius igitur,qui aberrantem Ioannem,summa tolerauerat patientia,ex his occasionibus,hoc potissimum anno excitatus in ipsum, plures aduersus eum litte-

B C D E

c in ps.5.

d 38.4.Ind. 13.

e ep.31.li.4. Ind.13.

f ep. 57. ad Marcianum A. & 69. ad Eudociā A.

g 97. ad Leonem A. 14. 15.66.

h 37. lib.2. ind: 11.

ras

A ras scribit, ad ipsum quidem, magna cum demissione fraterne & blandè, sic tamen vt
lenitate non proficienti, ostentet canonicam seueritatem [a] ad Constantinum [b] ad a 38. 4. lib.
Mauritium Imperatorem [c] ad Sabinianum apocrisarium, [d] ad Patriarchas Alexan- Ind. 13.
drinum & Antiochenum. [e] Luculentissimæ plane litteræ & magna submissione, au- b 30.
ctoritate, pietate, doctrinaque scripturarum conditæ, quas, qui leget, totius causæ nos- c 32.
set Historiam. d 39.
Quod autem iudicium actum fuit CP.li de Ioanne & Athanasio presbyteris; Ro- e 36.
mæ recognitum fuit in Synodo & Io. ante damnatus, vt hæreticus, vt Catholicus
probatus, est absolutus, extant litteræ S. Gregorij in eius commendationem ad Nar-
setem, ad Ioannem Episcopum, ad Imperatorem, ad Theoctistum Imp. cognatum. [f] f 14. 15. 16.
Athanasius inuentus quidem Marcionista, sed accusator detectus Pelagianus, & tūc 17. lib. 5. In
B accidit, magna Ioannis Episcopi CP.ni vecordia, vt ederetur Cōciliabulum Ephesi- dict. 14.
num Nestorianorum sub Ioanne Antiocheno, pro Oecumenica Synodo Ephesina &
Romam mitteretur, vbi a vigilantia S. Gregorij detegeretur impostura; & rursum
idem contigit in causa quorundam Monachorum Isauriæ, de qua re Gregorius ad li. 3. ep. 14.
Narsetem & ad Eulogium Alexandrinum, & Anastasium Antiochenum de corru- g lib. 6. 31.
ptis & falsatis Græcis codicibus. [g] Concilium porrò Romæ in ea causa habitum il- Ind. lib. 7.
lud est, quod extat apud S. Greg. [h] in eo corrigendum, quod pro anno 13. Mauritij, 48. Ind.
reponendum est 10. Canones in eo sanciti sex habentur; subscripserunt Episcopi 22. h lib. 4. sub
presbyteri vero Cardinales 34. ep. 44.
Hoc pariter anno accidit vt Schismatici Istriæ Prouinciæ petierint a S. Grego-
rio ad vrbem veniendi securitatem, vt de vertentibus quæstionibus vna conferrent.
C Quam libentissimo animo Gregorius præstitit, datis ad Petrum & Prudētium Istriæ
Episcopos litteris. [i] Sed a proposito ipsi defecere. Hoc eodem anno, cum Pontifex i lib. 4. ep.
Maximum Salonitanum, Simoniacum intrusum, Missarum celebratione priuasset, & 49. Ind. 13.
ille eam iussionem, sub anathematis pœna mandatam, contempsisset, Missasque ce-
lebrare minimè prætermittens, auxilium quęsiuisset Imperatoris, litteras ab eo im-
petrauit, quibus iuberetur, vt veniens cum honore susciperetur, quod grauiter acci-
piens Gregorius cum Augusta expostulauit. [k] k lib. 4. ep.
Vicit post Gegorius in bono malum, & renuentem Romam venire ad reddendam 34. Ind. 13.
sui rationem, concessit vt saltem Rauennam se conferret, vbi delegatum a Sede Apo-
stolica haberet Iudicem Marinianum Episcopum, sub quo causam diceret. Contulit
se Rauennam Maximus, & iuramento se supra corpus S. Apollinaris de simoniæ cri-
D mine purgauit, acceptaque pœnitentia de inobedientia, & contumacia in Apostoli-
cam Sedem, ad Salonitanam est missus, consentiente Gregorio Ecclesiam, vt legiti-
mus illic sederet Sacerdos, cui & expetenti idem Pontifex pallium dedit [l] durauit
hæc causa quinque annos, cæpta Ind. 12. terminata est 2. l Lib. 17. ep.
Eodem anno Anastasius Sinaita, in sedem Antiochenam, post 29. annos, restitu- 79. 80. 81.
tus, scripsit ad Gregorium, qui illi reditum gratulatus est, & suas interim grauissimas Ind. 2.
ærumnas exposuit. [m]
Hoc eodem anno Amos Ierosolymorum Episcopus, post Ioan. electus est, iuxta m lib. 4. ep.
Euagrium, ad quem extat Greg. Epistola 7. sub Ind. 1. 37. Ind 13.
Hoc pariter anno scribit Gregorius ad Vigilium Arelatensem Episcopum, cui & n lib. 4. ep.
petenti pallium mittit; [n] monens de cauenda in ordinationibus simonia, & ne quis 51. Ind. 13.
ex Laico mox creetur Episcopus, eadem quoq; ad vniuersos Galliarum Episcopos, [o] Virgil. Are-
E admonens vt pareant Virgilio, cui secundum antiquam consuetudinem Vices suas lat. Gregor.
tribuerit. Regias quoque manus in auxilium petijt, pro corrigendis ijs, quæ contra Vicarius p
Sacros Canones in Gallijs agerentur, scribens ad Childebertum Francorum Regē [p] Gallias.
& ad Brunichildem eius matrem & rursum ad Childebertum [q] in quibus præclara o li. 4. ep. 52
ad laudem de Francorum regno, & in fine huius, *claues præterea* inquit, *S. Petri in* p li. 4. ep. 53
quibus de uinculis catenarum eius inclusum est, excellentia uestra direximus, quæ col- lib. 4. ep. 5.
lo uestro suspensa a malis uos omnibus tueantur. Ind. 14.
Sed de Gallijs transeamus in Hispanias. Hoc enim anno idem S. Gregorius scri- q ep. 6.
psit [r] ad Leandrum Episcopum Hispalensem, mittens ad eum librum, quem nominat, r lib. 4. ep. 46. Ind. 13.

Regu-

Regulæ Pastoralis; & ad eundem partem Moralium, quam habebat in promptu. Rursum inuisit Ecclesiam Africanam, hoc pariter anno scribens ad totius Africæ Primatem Dominicum Carthagin. Episcopum [a] vbi pulchre de communione sanctorũ precibus conseruanda admonet. A

Cum audisset in Gallijs complures teneri iure belli captiuos, Anglos, eosdemque exponi venales, dat in mandatis Candido presbytero [b] (quem ad curandum patrimonium S. Petri hoc anno in Gallias miserat) vt eosdem coëmat Anglos adolescentes, quos ad fidem Christi conuersos, Monasterijs bene instituendos committat, deque emendis vestimentis ad pauperes vestiendos. De visis Romæ a Gregorio Anglis venalibus, quos Angelos nominarit, refert Io. Diaconus. Hoc eodem anno, defuncto Ioanne, Episcopo Rauennate, Gregorius reiectis duobus alijs electis, altero, quod nesciret psalmos, altero Archidiacono, quod multa obstarent, consensit in Marinianũ presbyterum, sibi in Monasterio bene cognitum & probatum, extant de hac electione Gregorij epistolæ [c] sed quod mox in eum obloquerentur Schismatici, quod Concilium Chalcedon. minime sectaretur, Gregorius scribens populo & Clero Rauennati in omnibus satisfecit. [d] Quem præsenti anno laudauit Gregorius, eundem anno sequenti reprehendere opus fuit, quod nimis redditibus augendis studeret, nec piæ in pauperes benignitati satisfaceret. [e] In prouisione sollicita Ecclesiarum vacantiũ, illud admiratione dignum, in pluribus eiusdem argumenti litteris, quod licet interdum persuaserit inuitum tamen neminem iussione Apostolica coegisse reperitur, imo quo aliquem sanctiorem sciret, eo magis suo relinquebat arbitrio, vt quod vellet faceret. præclara hac de re extat eius epistola ad Sebastianum Orientis Episcopum. [f] B

Quam solicite incubuerit in Monachorum quietem & commoda, indicant plures huius anni epistolę. [g] C

Quod vero ad bona Ecclesiastica, in his ius antiquum omnino seruatum, custoditumque voluit, nimirum vt ex Ecclesiarum redditibus partes quatuor fierent quarũ vna cederet clero, pauperibus alia, tertia sartis tectis, quarta Episcopo, si pręesset, alioqui quarta ista diuideretur, ita vt dimidia absentis esset Episcopi, ac dimidia Visitatoris ab Apostolica Sede missi. [h]

Hoc eodem anno, qui numeratur a Gregorio Turon. [i] Regum Francorum Childeberti decimus sextus & Guntheramni tricesimus, per prauum Dæmonem, pseudopropheta in Gallijs excitatur, qui assumpta muliere quadam secum, pro sorore, quam Mariã vocabat, magna hypocrisi vagatus per Gallias, multis editis quasi miraculis, sed vere Dæmonis præstigijs, se quasi Christum adorandum præbens, ingentem turbam secum traxit, etiam Ecclesiasticorum; ac denique intentans bellum Episcopis eũ adorare despicientibus ab Episcopi Bellouacensis, ad se misso Legato, gladio transfoditur, & qui cum eo erant disperguntur. Maria autem illa tormentis subiecta, omnia eius phantasmata & præstigias publicauit: nec tamen vnquam qui se ei addixerunt ad integrum sensum sunt regressi; Sed eum semper quasi Christum, Mariam autem illam partem deitatis habere profitebantur, plures quoque per id tempus eiusmodi impostores mulierculas bacchantes circumducentes per Gallias emerserunt. D

Porrò huiusmodi Imposturæ Architectus, Diabolus, æmulatus est gloriam Dei, quam hoc potissimum anno consecutus est ex sancto suo, qui & matre sancta Pelagia comministra usus, ad sublime culmen sanctitatis euectus, hoc eodem anno, deuicto Diabolo, gloriosus comitantibus angelis in cœlum ascendit, fuit hic S. Aredius Lemouicensis, qui ex puero aulico S. Nicetium Treuirensem episcopum secutus, & ab eo sacris imbutus disciplinis, sanctitate, & miraculis clarus effulsit; eius res gestas breui compendio Gregorius Turonensis prosecutus est, [k] qui eodem anno recenset obitum S. Sulpicij episcopi Bituricensis, qui Austregisilo (an vero Remigio, vt alij volunt) successit. In hoc anno finem imposuit historiæ suæ Francorum Gregorius, propagatæ in quintum vsque annum Gregorij Papæ, cuius sextus hoc anno incipit, mense Septembri. E

a lib. 5. ep. 19. Ind. 14.
b lib. 5. ep. 10. Ind. 14.
Anglos captiuos iubet emi Greg.
c lib. 4. ep. 22. 23. & 45. Ind. 13.
d li. 5. ep. 2. Ind. 14.
e lib. 5. ep. 28. & 29. Ind. 14.
Neminem cogebat ad Episcopatũ.
f lib. 4. ep. 35. Ind. 13.
g lib. 4. 30. 41. 43. 48. Ind. 13. lib. 5. 4. Indict. 14.
h lib. 4. ep. 42. Ind. 13.
i lib. 10. hist. Fr. c. 25.
Pseudopropheta uagatur per Gallias.
S. Aredius Lemouicens.
k Hist. Frã. 10. c. 29.

A

Christi Ann. 596. Gregorij Pap. 7. Mauritij Imp. 11. Indict. 14.

Hoc anno, vel extremo præterito elatum illum, & arrogantem Ioannem episcopum CP.num is, qui superbis resistit, & humilibus dat gratiam, ex hac luce subtraxit. porro qui ieiunando, & eleemosynas dando magnam viuens sibi laudem comparasset, post mortem à suis sanctus falso habitus est, de quo vide quæ narrat Niceph. [a] In eius locum substitutus est Cyriacus Oeconomus optimi nominis vir, nonnihil antea reluctatus. Qui Legatis statim Romam missis, cum fidei B professione, Catholicam communicationem a Romano Pontifice promeruit. constat ex Gregorij ad eum redditis litteris [b] qui tamen Sabiniano suo CP.li apocrisario mandauit, ne Cyriaco sacra Missarum solemnia celebranti assisteret, nisi vsurpatum à prædecessore suo illicitum nomen Oecumenici penitus dimitteret. Legatos festinauit Gregorius ante hyemem dimittere, quos admonuit in uia positos per epistolam de quadam ipsorum assertione erronea, qua dixissent, omnes quotquot in Inferis confessi essent Christum Deum ab eo liberatos esse. [c] quam quidem sententiam iam diu ante damnatam demonstrat, assertione Philastrij & S. Augustini. *Hæc itaque pertractantes*, inquit, *nihil aliud teneatis, nisi quod vera fides per Catholicam Ecclesiam docet: Quia descendens ad inferos Dominus, illos solummodo ab Inferni claustris aripuit, quos viuentes in carne, per suam gratiam in fide & bona operatione ser-* C *uauit.*

Io. CP. cog. Ieiunator, moritur.
a li. 18. c. 34.
b li. 6. ep. 4. 5. 6. Ind. 15. & 7. ad episc.
Error pfité tiū, omnes ab inferis à Christo liberatos, q ipsum ibi con fessi essent.
c li. 6. ep. 15. Ind. 15.

Quod autem ad res Longobardorum pertinet, frustra hactenus Gregorius Papa pacem, obsistentibus Imperatoris ministris, tentare visus est; ut docet ipse in epistola ad Secundinum [d] quorum studio, hoc anno, aduersus Castorium Responsalem Ecclesiæ, contestationem noctu tradit affixam, ex qua ipse Gregorius perstringeretur, cuius rei gratia in eum qui talia ausus fuerat perpetrare aut consilium dederat pœnam excommunicationis inflixit, [e] & qui sic excommunicato communicare præsumeret, eū anathemati subijcit.

d lib. 5. ep. 29. Ind. 14.
e li. 5. ep. 30. Ind. 14.

Quæ verò interim Romanus populus pateretur a sæuientibus Longobardis scribit hoc anno Gregorius ad Eulogium Alexandrinum Episcopum, [f] Sed & alias Italiæ ciuitates, quæ adhuc Imperatori subessent, eadem, ac vrbem, mala passas argumen D to sunt Epistolæ ipsius, altera ad Fortunatum Fanensem Episcopum, qua ei concedit ad captiuorum suorū redemptionem uasa sacra distrahere, [g] & alteram ad Anthemiū Subdiaconum mittens pecuniam ad captiuos redimendos. Has tantas calamitates cō miserati uiri pij, & opulenti pecuniam suppeditabant constat id de Ioan. Syracusano Episcopo, ex Epistola Gregorij ad ipsum data, [h] & de Theotisto, atque Andrea Patricijs CP.nis vt ex redditis, anno sequenti, ad eos litteris, patet, [i] quibus significat mediam pecuniæ partem captiuis ex Crotonensi ciuitate redimendis, impendisse, mediam subleuandis Monialium necessitatibus, quas tria millia esse ait in vrbe, tantæ uitæ austeritate, vt si ipsæ, inquit, non essent, nullus nostrum iam per tot annos in loco hoc subsistere, inter Longobardorum gladios, potuisset. Porrò non a Longobardis tantum detentos redimere statuit. Sed, & quos emissent Iudæi in aliena Prouincia. est de his epistola eiusdem Gregorij ad Candidum data. [k]

f li. 5. ep. 60. Ind. 14.
g li. 5. ep. 13 Ind. 15. lib. 5. ep. 34. Ind. 15.
h li. 6. ep. 9.
i lib. 6. ep. 23. Ind. 15.
Ter mille Moniales in Vrbe sub Greg.
K li. 6. ep. 21

E Inter tot ac tantas Longobardorum infestationes, & vniuersalis Ecclesiæ curas, pro sua ingenti pietate zelo salutis animarum & animi magnitudine Gregorius intendit animum ad Anglorum conuersionem, qui adhuc tenebris gentilitatis tenebantur. de quo suo consilio sic ipse ad Reges Francorum. [l] Peruenit ad nos Anglorū gentem ad fidem Christianam Deo miserante, desideranter velle conuerti, sed sacerdotes uestros è vicino negligere, & desideria eorum cessare sua adhortatione succendere. Eadem habet in Epistola ad Brunichildem. [m] Quos igitur sanctiores sciret latere in suo Monasterio Monachos, Augustinum & Mellitum, cum alijs quibusdam socijs, mittit in Angliam, qui gaudentes profecti: humanum quid in via passi, cum iam

l lib. 5. ep. 58. Ind. 14.
Angli expe tūt fidem.
m ep. 59.

perue-

peruenissent in Gallias operis difficultatem cogitantes, despondent animum, & Augustinum ad Gregorium remittunt, qui id opus illi dissuadeat. Sed erectior Gregorius, remisso Augustino, litteris reliquos hortatur ad opus perficiendum, extant litteræ apud Bedam [a] Augustinum quoque & reliquos Regibus Francorum & Episcopis Galliarum diligenter commendat.[b] Curans ipse Pastor, Pastorum excubias, hoc anno, inter alia de administratione episcopatus, illud Episcopos magnopere admonuit, ne lites haberent, & contentiones cum Prouinciarum Præsidibus, sed eos beneuolentia nincere atque beneficijs & officijs promereri studerent; eo quod magnopere conduceret, si cum sæcularibus ministris Episcopi concordes essent. Est de his elegans eius epistola ad Ioannem Episcopum Syracusanum, [c] quem admonet, vt omni studio in gratiam redire conaretur, cum Venantio Præfecturam illic gerente, & si opus sit, etiam Missas in eius domo ipse dici permittat, imo & ipsemet dicat, extat etiam alia ad ipsum Venatium.[d] Angebatur autem in primis Gregor. quod audiret Africanam Ecclesiam, absq; remedio a nefarijs Donatistis corrumpi, & labefactari, permittentibus etiam Catholicis & Religiosis hominibus (quod dici nefas est) filios, mācipia, & alios subditos in Donatistarum hæresi baptizari, de qua re scribit ad Columbū Numidiæ Primatem, ut emendare id studeat,[e] scribit & ad Mauritium Imperatorem, ut pro sua pietate vlciscatur in eos ministros, qui largitionibus Donatistarum corrupti exequi pias eius iussiones negligerent,[f] & Episcopos huiusmodi querelas ex Africa Romam deferentes, ad eum mittit, ut eo coram eas exponant. Aduersus quoque Samaritanos, antiquos hæreticos, fuit ei hoc anno certandum [g], quod hi seruos emerent, eosque circumciderent; itemque aduersus Iudæos qui prohiberent seruos suos ad fidem Christianam venire.

a de gestis Angl. lib. 1. c. 23.
b li. 5. ep. 52 53 54. 55. 56. 57. 58. 59. Ind. 14.
Epi ne litigēt cū Præsidibus.
c li. 5. ep. 43. Ind. 14.
d li. 5. ep. 42
e li. 5. ep. 36 Ind. 14.
f li. 5. ep. 63. Ind. 14.
g li. 5. ep. 32 Ind. 14.

Ex Schismaticis, trium capitulorum causa, in quibus multum laborauit, si quos reuocasset ad Ecclesiam Catholicam eos, ab illa ali uoluit. extant de his eiusdem Gregorij tres hoc anno epistolæ datæ.[h]

Hoc eodem anno, petentibus Dinamio patricio, & Aureliano priuilegium cōcessit Greg. Massiliensi Monasterio, in honorem S. Cassiani consecrato. [i]

Hoc ipso anno 14. Indict. mortuum esse Childebertum Regem Francorum, colligitur ex eo, quod eadem indictione habetur epistola 6. ad eum scripta & 58. ad Theodebertum, & Theodoricum quos Regni reliquit hæredes. de quibus in actis [k] S. Colūbani habetur eos infra adolescētię annos, defuncto Childeberto patre, regnare cępisse, cum auia Brunichilde & Theodeberto Burgundionū, Theodorico uero Austrasianorum regnum obuenisse, & de Theodorico peculiariter, quod cum sæpius adiret B. Columbanum isque hortantem libenter audiret, vt, missis concubinis, legitimo thoro iungeretur, ex quo legitimam, & regiam prolem susciperet, idque se facturum sponderet; Brunichildis, altera Iezabel aduersus sanctum virum superbiæ stimulo incitata exarsit, verita ne si Reginam vxorem aulæ pręfecisset, ipsa honorem, & dignitatem amitteret.

h ep, 31. li. 5
i li. 5. ep. 38. 39. 40. Ind. 14.
i li. 6. ep. 12. Ind. 15.
K Apud Bedam. T. 3. & apud Sur. in Nouembri.

Christi Ann.	*Gregorij Pap.*	*Mauritij Imp.*	*Indictionis*
597.	8.	12.	15.

HOc anno mense Septembri inchoatur Gregorij Papæ annus Pontificatus octauus, quo Cyriacus CP.nus episcopus Responsales suos misit Romam ad S. Gregorium Papam, simulque Synodalem epistolam, qua tum fidei professio cōtineretur, tum etiam ipse communionem Catholicam expeteret, pacemque seruari rogaret. Eos Gregorius, ne quouis modo ipse auctor Schismatis diffamari posset, rogāte maxime, per litteras, Imperatore benigne excepit, & rogantes interesse sacris Missarum solemnijs passus est. ita tamen, vt assentiri noluerit Apostolicæ Sedis Apocrisarium, qui CP.li degebat, interesse sacris a Cyriaco celebrādis, nisi nomen Oecumenici inuidiosum atque rixosum penitus dimitteret. de quibus breuiter S. Gregor. in epistola ad sanctissimos Patriarchas Eulogium Alexandrinum, & Anastasium Antiochenum, [l]

l li. 6. ep. 31. Ind. 15.

A & ad Cyriacum a scribēs admonuit pacē, & charitatem quam præse ferret, fore inter se, si superbum nomen aboleret, aliter minime fieri posse, vt concordia mutua intercederet. plura per Anatolium, quem hoc anno reuocato Sabiniano, ad Imperatorem Apocrisarium misit, ipsi significanda testatur. Admonenti autem Anastasio Antiocheno, [b] pro eiusmodi causa leuissima Schisma non esse conflandum, rescribit Gregorius. *Vos*, inquit inter alia *eandem causam nullam esse dicere non debetis, quia si hāc æquanimiter portamus vniuersæ ecclesiæ fidem corrumpimus*, &c.

[a] li.6.ep.28 Ind.15.

[b] li.6.ep.24 Ind.15.

Scripserat S. Eulogius Alexandrinus Episcopus ad eundem Gregorium grauem de trium Sedium prærogatiua epistolam, quæ non extat, sed colligitur ex ea, quam reddidit ei hoc anno S. Greg.[c] in qua & de munusculis inuicem missis. plurimi fecit Gregorius hunc S. Eulogium Alexandrinum, qui his temporibus Sedem illam doctrina, & sanctitate illustrabat, & in hæresi inueteratos plurimos conuertebat: de quo illi B gratulatur ea epistola Gregorius, & bonum prouentum precatur.

[c] li.6.ep.37 Ind.15.

Plures Sabinianus C P.li rediens ad Gregorium attulit litteras, quibus suas hoc anno reddidit. Inter alias Gregoriæ Augustæ cubiculariæ, feminæ ęque pię, ac nobili, de certitudine salutis suæ curiosè, & infructuoè percontanti [d] respondet, vt in timore perseueret. Ad Theotisten, & Andream, viros clarissimos, & pietate præstantes, qui assidebant Augustæ, & Imperatoris filiorum curam gerebant, de quorum educatione eos admonet: de triginta auri libris ad se missis, pro redimendis captiuis, gratias agit, & clauem illam S. Petri, egregio miraculo insignem, dono mittit, [e] denique ad Theodorum Medicum Imperatoris, de eleemosynis ad se missis gratias agens, & ad alios plures, officijs & charitatis plenas litteras mittit [f] consolatorias item, & hortatorias. [g]

[d] li.6.ep.22 Ind.15.

[e] ep.23.li.6

[f] li.6.ep.35 Ind.15.

C Aduersus Monachos desertores Monasticæ disciplinæ, scripsit ab Dominicum Episcopum Carthaginensem [h] & ad Brunichildem [i] Reginā hortans eam, vt Schismaticos reuocet ad concordiam, vt simoniacas ordinationes corrigere studeat, & Idololatriæ quasdam in Gallia reliquias tollere.

[g] li.6.ep.26 27.29.

[h] li.6.ep.32 Ind.15.

Augustinus de licentia Pontificis ordinatus Anglorum Episcopus [k] a Germaniæ Episcopis, cum socijs fermè 40. transmisit in Britanniam, atque ab Edilberto Rege in Cantio assignatis, Dorouerniæ, regni Metropoli, sedibus, & prædicandi Euangelium facultate permissa, puritate vitæ, ac sanctimonia, prædicatione, adhibitis interpretibus secum è Gallia aduectis, subsequentibus, Apostolicis miraculis, gens Anglica cępit fidem Christi amplecti, ita, vt hoc ipso anno Indictionis primę, ad Natalem Domini baptizata sint plus quā decem hominum milia, auctore ipso Beato Gregorio. [l] ex D quo corrigendus est in nonnullis Beda [m] hæc ipsa narrans in sua Anglorum historia. Edilbertus quoque Rex, qui iam antea vxorem habebat Christianam, Aldibergam (vt Gregorius [n]) ex Regia stirpe Francorum (non Bertam, vt Beda) Christo adiunctus est.

[i] lib.7. ep.5 Ind.1.

[k] li.7.ep.30 ad Eulog. Ind.2.

[l] lib.7.ep.30 Ind.1.

[m] li.1.hist. Angl.c.25. &26.

[n] li.9.ep.59 Ind.14.

Iam vero Hispaniam reuisentes. Hoc eodem anno 12. Reccaredi Regis, & Era 635. celebratum est Concilium Toletanum, ab Episcopis sexdecim; cuius duo Canones tantummodo reperiuntur, de castitate a clericis seruanda, vt si quis eam violauerit non solum gradu excidat, sed & duro carceri mancipetur.

Hoc quoque tempore Antiochus, magnus Anachoreta, functus legatione ad Mauritium Imperatorem, pro Senophri oppido a barbaris direpto, re bene gesta, reuersurus ad suos, hospitio exceptus a S. Theodoro Siceota, & in viam suam dimissus, cen- E tenarius post sexaginta annos in strictissima vitæ austeritate transactos, migrauit ad Dominum. De quo Georgius in Actis S. Theodori Siceotæ. [o] Diuersus est hic ab altero, qui sub Heraclio Imperatore, eodem ferme tempore inter scriptores ecclesiasticos celebris extitit.

Antiochus Anachoreta.

[o] Apud Sur.22. Apr.

A

Christi Annus 598. *Greg. Pap.* 9. *Mauritij Imp.* 15. *Indictionis* 1.

HOc anno, quo Eulogius Alexandrinus Episcopus de conuersione hęreticorum, magnum prouentum in ecclesiam illatum Gregorio significat: Gregorius contra de conuersis Anglis eundem reddit certiorem, [a] in qua epistola magna de se submissione loquitur, de qua item summa eius summissione Prato Spirit. c. 151. habetur, narrante Abbate Ioanne Persa, quod cum aliquando Romæ obuius factus Gregorio eum adorare vellet, Gregorius se prius prostauit humi, nec prius surrexit quam ille surrexisset, &c. *glorificaui, itaque*, inquit, Deum, *qui tantam illi contulerat humilitatē, & misericordiam, & charitatem.* eidem quoque petenti Eusebij commentarium de Martyribus, eum nusquam reperiri, alia epist. [b] indicat. quæ vero haberentur de Martyribus scripta, alia epistola, hoc ipso anno significat, describens ipsum Martyrologium Romanum. B

a li.7.ep.39 Ind.1.

Euseb. commen. dē Martyribus perquisitus, nō inuentus.

b li.7.ep.29 Ind.1.

Hoc eodem anno, cum per Probum Abbatem S. Andreæ, (tantæ hominem prudentiæ Gregorio cognitum, vt ante eum fecerit Abbatem quam Monachum) de pace cū Agilulpho conuenisset, necdum tamen subscriptione firmata esset, cautè suos in diuersis locis positos per litteras admonuit Gregorius, diligētius inuigilarēt, ne quod, sub prætextu pacis, damnum acciperent. [c] Sclauinos siue Sclauos meditantes irruptionem in ditionem Rom. Priscus ad eos reprimendos cum exercitu missus, noctu transito Istro, palantes magna strage concidit, & ingentem prædam CP.lim retulit [d] ea de re nuncium hoc anno accepit S. Gregorius a Basilio, a quo etiam accepit de Schismaticis ad ecclesiæ communionem festinantibus; & de Mauritij edicto ne inuiti ad Catholicam ecclesiam cogerentur, (ex epistola Gregorij ad Basilium, & Marinianum [e]) contra quam alij fecerant Impp. Eusebium Thessalonicensem Episcopum segnius agentem, aduersus quosdam reijcientes Syn. Chalcedon. excitat. [f] C

lib.9. ep.22 Ind.4.

c li.7. ep. 2. 5. Ind. 2. & 20. Ind. 1.

d Miscella ex Theophane libr. 17.

e lib.3. ep.9 & 10. Ind. 2

f ep. 7. lib.7 Ind. 1.

Eodem quoque anno ad officiosissimas, & reuerentiæ plenas litteras Dominici Carthaginensis episcopi, hæc præclara rescribit Gregorius, *Scientes*, inquit, *praeterea vnde in Africanis partibus sumpserit ordinatio sacerdotalis exordium, laudabiliter agitis, quod Sedem Apostolicam diligendo, ad officij uestri originem prudenti recordatione recurritis, & probabili in eius affectu constantia permanetis, certum quippe est, quia vestro honori additis quidquid reuerentia, ac deuotionis ordini Sacerdotali exhibetis.* D Cum audisset Greg. Iudæos in Sicilia conuerti velle, statim mittit, qui eorum studium promoueat. [g] Hoc eodem anno ep. 5. lib. 7. monet Iudæos inuitos non esse ad fidem cogendos.

Origo fidei apud Afric. a Sede Apostol. Rom.

g ep. 24. lib. 7. Ind. 1.

Quæ Romanæ essent ecclesiæ, ex more, curans, Defensorum officium in Vrbe auxit honore, ac dignitate; vt sicut Notarij, & Subdiaconi, ijdem Regionarij essent, qui enim Regionarij dignitate, & nomine augebantur, eiusdem patebat aditus, vt ad sacra simul cum Pontifice cōuenirent: erantque omnes septenario mystico numero designati, vt sicut diaconi Regionarij septem, Natarij, Subdiaconi, Defensores quoque totidem essent numero. hi absente Pontifiee sedebant cum Clero, præsente vero, stabant.

Est de his hoc anno data epistola S. Gregor. ad Bonifacium. [h] porro Regionariorum huiusmodi tantum erat priuilegium, vt assisterent Pontifici in ecclesia; cum alioquin, sicut, præter 7. Diaconos Regionarios, Notarios Subdiaconos, & Defensores itidem Regionarios, alij complures in Vrbe, & in omni ecclesia fuerint Diaconi, Notarij, Subdiaconi, & defensores. Formula Defensoris constituendi extat inter eiusdem Gregorij epistolas, [i] ex qua, & eorum munus agnoscitur. *Ecclesiastica vtilitatis intuitu, id in nostro sedit arbitrio, vt si nulli cōditioni vel corpori teneris obnoxius, nec fuisti Clericus alterius ciuitatis, aut in nullo tibi Canonum obuiant statuta, officium Ecclesiæ defensorum accipias: vt quidquid pro pauperum commodis tibi a nobis in-* E

h li.7. ep.17 Ind. 1.

i li. 4. ep. 25 Ind. 13.

Formula Defensoris ecclesiæ.

A *iunctum fuerit, incorruptè, & viuaciter exequaris, vsurus hoc priuilegio, quod in te habita deliberatione contulimus; ut omnibus quæ tibi a nobis fuerint iniuncta, complendis operam tuam fidelis exhibeas, redditurus de actibus tuis, sub Dei nostri iudici, rationem. Hanc autem epistolam Paterio, Notario ecclesiæ nostræ subscribendam dictauimus.* Ad horum officium spectabat oppressis subuenire implorantibus Apostolicæ Sedis auxilium, in prouincijs, ad quas curandas[a] mittebantur. Qua autem cautione agendum illis esset, ne viderentur esse defensores culpæ, sed potius intercessores: & qua discretione Iudicij oppressis, & opem Ecclesiasticam implorantibus subuenire deberent, quãtaque cum reuerentia ad Episcopos accedendum, docet epistolis suis:[b] reprehendit vero alibi defensorem quendam, qui Clericos despecto suo Episcopo, faceret ad suum Tribunal exhiberi, decernitque, vt prima instãtia omnino fieri debeat
B apud Episcopum.[c] Admonet autem, vt siue clericus, siue laicus, causam contra Episcopum habeat, tunc Defensor vel iudicet, vel cogat ipsos deligere Iudices. Monachorum quieti consulens, plura priuilegia Monasterio Classensi, sub Diœcesi Rauennate concedit.[d] Episcopum Calaritanum violentius Ecclesiæ bona tuentem, acriter increpat, *Non terrenarum rerum curam*, inquit, *sed animarum te ducatum suscepisse cognoscas.*[e]

Accepit hoc anno Gregorius, vna cum litteris, etiam sancta munuscula a Leontio Ex consule, viro maxime pio, nimirum oleum sanctæ Crucis, & lignum aloes: quid autem per oleum sanctæ crucis intelligi debeat, satis perspicue indicat Beda[f] in epitome de locis sanctis, vbi agens de sanctæ crucis ligno Ierosolymis CP.lim translato, sub Heraclio ingruentibus Sarracenis, hæc ait. *De nodis enim ligni sancti, liquor odori*
C *fer oleo similis profluit, cuius si etiam modica particula contingat, omnem ægritudinem sanat.* Hæc Beda ex sancto Episcopo, qui ista aspexit. Porrò Gregorius ad eum rescribens[g] misit ad ipsum clauem sepulchri S. Petri vna cum ramentis ex catenis ipsius.

Quod rursus pertinet ad res Orientales, hoc tempore magnus ille Theodorus Siceota, ex Monacho Episcopus Anastasiopolis, in Galatia, cum despectui, & odio se haberi videret (nam, potatus veneno, excessisset ex hac vita, nisi Maria Dei genitrix succurrisset, consulto diuino spiritu, sedi nuncium remittit, contra dicente tamen suo Metropolitano Archiepiscopo Ancyrano, sed litteris datis ad Cyriacum CP.num Episcopum, & ad Mauritium Imp. vacatione obtenta, ad pristinæ vitæ statum se retulit. Magnis is donatus fuit gratia miraculorum, quæ præcipuè signo crucis, & aquæ
D benedictæ aspersione patrabat, quorum multa, & magna recenset, vitę eius scriptor, Eleusius, alias dictus Georgius.[h]

OSCENSE CONCILIVM in Hispania celebratur Era 636. cuius duo tantum extant Canones de Canonica disciplina clericorum, vt castitate syncera, & haud dubia polleant.

NARBONENSE CONCILIVM in Gallia, plura in eo statuta de disciplina ecclesiastica; inter cetera, cautum, ne purpureis vestibus clerici vterentur.

Ne Iudæorum corpora psallendo deducerentur ad sepulturam. Ne clerici albam deponant ante Missam consummatã. De Diuinatoribus, & sortilegis reuelandis, & alia. Hoc eodem anno defunctus Gunteramnus Francorum Rex[i] religiosissimus,
E sepultus est in Ecclesia S. Marcelli, quam maximo sumptu, ipse ædificauerat, qui & in territorio Senonum Monasterium quoque construxit, & redditibus auxit, & per Synodum 40. Episcoporum, vt in eo ordo psallendi institutus a S. Auito, & reliquis Pontificibus in ecclesia Agaunensium Martyrum teneretur, sanciri voluit. Eorum Porrò martyrum studiosissimus, eorum reliquias obtinuit, & dum deferrentur, ad earum inuocationem, sæuissima tempestas in lacu per quem Rhodanus influit sedata scribitur a Gregorio Turon.[k]

a li.7.ep.17 18.19.20.
b li.7.ep.66 Ind.2.& 24
c li.9.ep.22 Ind.4.
d ep.32.lib. 9. Ind.4.
e lib. 7. ep. 1.& 2.Ind.2
f de loc. sanct.c.20. in fine.
Oleum sanctæ crucis quid.
g li.7.ep.35 Ind.1.
h 22. April. apud Sur.
Guntheramni R. mors.
i Aimon. de gest. Fr. lib. 3.c.81.
k de glor. Marty.c.70

Christi Ann. 599. Gregorij Pap. 10. Mauritij Imp. 14. Indictione 2.

Pax ad biennium.

a li.8. ep.37 Ind.3.
b li.7. ep.41 Ind.2. & 42
c lib. 7. ep. 102. Ind.2.
d lib. 7. ep. 80. Ind. 2. edit. Rom.
e li.7. ep.64 Ind.2

PAx tandem cum Longobardorum Rege ad biennium conuenit, ex epistola Greg. ad Innocentium [a] de qua gratias illi agit. [b] Verum non sicut Agilulphus Rex, iurauit Arnulphus Dux Spoleti, sed dolose visus est agere, iurans sub conditione, ex quo contigit, *ut ex pace, quã multũ desiderauimus*, inquit Greg. epistola ad Theodorum, curatorem Rauennæ [c] *nos in his partibus nullum remedium habere possimus quia de ijsdem hostibus, de quibus nunc vsque suspecti fuimus, adhuc & in posterum suspecti sumus.* Quid actum sit, licet historiæ nihil prodant; constat tamen ex litteris S. Gregorij mense Iulio datis, [d] ipsum adhuc ingemuisse sub gladio barbarorum.

Byzacenus Primas, in quodã crimine, inquit Gregorius, epistola ad Ioannem Episcopum Syracusanum, [e] *fuerat accusatus, & pijssimus Imperator eum iuxta statuta canonica, per nos voluit iudicari; sed acceptis decem auri libris*, tunc Theodorus Magister militum obstitit, vt minimè fieret. Tamen pijssimus Imperator admonuit, vt transmitteremus, & quidquid esset canonicum faceremus. Sed videntes contrarietates hominum, eandem causam inire noluimus &c.

f ep.70. li.7 Ind.2. Ro. edit.

Hoc item anno, cum subodoratus esset Gregorius CP.ni inscia Sede Apostolica, peragi Synodum, veritus ne quid noui ibi decerneretur, de nomine Oecumenici, scribit ad omnes Episcopos Orientis (licèt duntaxat Euseb. Thessalon. Episcopus in epistolæ inscriptione nominetur) [f] grauiter admonens, & interminans, ne omnino, vllo prætextu in id consentiant, & in vniuersum, ne quid contra Canones censeatur, illud addens, Acta nullam vim habere, absque Sedis Apostolicæ auctoritate atq; consensu.

93. 94. 97. 98. 99. 100. 101. edit. Rom.

Insulani Capuæ in Istria, hoc anno, legatione ad Romanum Pontificem missa, ad vnitatem Ecclesiæ a Gregorio benignè sunt admissi, de quo reditu Schismaticorum plures eius extant epistolæ in quarum 97. gratulatur Magistro militum, de studio impenso in errantium reductione.

g 21. April. Martyr. Rom.
h lib. 17. c. 29. li. 18. c. 44.
i Tom. 1.

Hoc pariter anno moritur Anastasius Sinaita Episcopus Antiochenus, celebris inter scriptores Ecclesiasticos, cum sedisset, postquam ad suam Ecclesiam, post Gregorium, fuit restitutus, annos sex inchoatos; ob sanctitatem vitæ apud Græcos & Latinos anniuersaria memoria celebris. [g] Ei successit alter Anastasius, vt Nicephorus CP.nus in Chronico tradit, sed Callistus labitur [h] dum eos confundit, quod alterius est tribuens alteri, recenset hic aliquot eius lucubrationes. extant sub eius nomine, & legitimi probantur, quinque libri, de rectis fidei dogmatibus: & 11. Anagogicarum eius contemplationum in Hexameron, In Biblioth. SS. PP. [i] Nuper, Achilles Statius, orationem eius præclaram de Sacra Synaxi, a se latine redditam, obtulit Gregorio 13.

K li.7. ep.48 Ind.2. Ro. edit.

Qui successit Anastasius, Orthodoxę fidei professionem de more ad R. P. conscripsit, de qua S. Gregorius Epistola quam illi reddidit. [k] In ea porro sua Epistola Gregorius Mauritium, coniugem, filios, a fide Catholica maxime laudat, quorum tempore hæretici minime praua quæ sentirent, eloqui præsumerent.

l li.8. ep. 2. Ind.3.

Misit hoc eodem anno Imperator Romam triginta libras auri, pauperibus diuidédas, necnon rogas, militare scilicet donatiuum, pro quibus omnibus Greg. gratias agens, officij plenas ad eum litteras reddidit. [l]

m li.7. ep. 54. Ind. 2. edit. Rom.
n li.3. c.13. lib.4. c.8. & 14.

Hoc ferè toto anno laborauit Gregorius grauissimè podagræ doloribus, nec tamé labores curæ Pastoralis prætermisit, quod litteræ hoc anno datæ significant, [m] & maxime ad Secundinum. Erat hic Abbas magni nominis apud omnes, ob vitæ sanctitatem atque doctrinam, degens inter Longobardos, qui apud Paulum Diaconum [n] (errore forte librariorum) Secundus appellatur; nec alio titulo quàm serui Dei, patria Tridentinus, a quo fuisse baptizatum filium Theodelindæ Reginæ Adoualdum, idem Paulus affirmat, & citat eum sæpe, a quo scriptam esse de Longobardis Historiã

A tradit. Verum titubasse ipsum quidem non nihil in recipienda V. Synodo, ex ijsdem ad eum datis litteris apparet, atque adeo diutius vacillare, epist. Greg. post quinque annos ad Theodelindam data, indicat.a Ad eundem misit, quas petierat, venerandas imagines, de quarum ratione adorandi eum admonet, vt & eodem anno Serenum Massiliensem Episcopum b reprehendit quod quosdam imaginum adoratores conspiciens, eas imagines confregit atque proiecit. *Et quidem zelum nos*, inquit, *ne quid manu factum adorari possit, habuisse laudauimus; Sed frangere easdem imagines non debuisse iudicamus, idcirco enim pictura in Ecclesia adhibetur, vt hi qui litteras nesciũt, saltem in parietibus videndo legant, quæ legere in codicibus non valent.* &c. hæc autẽ est Ecclesiæ doctrina, picturam ipsam non esse adorandam, sed quem eadem pictura reddit, quasi præsentem alloqui, & venerari. Fuit hoc item anno laborandum Grego-
B rio aduersus quosdam, qui in ipsum oblatrabant, quod contra CP.nam Ecclesiam insurrexisset, à qua (vt ipsi aiebant) Ecclesia Romana, in sacris ritibus pleraque mutuata esset, quę autem hæc essent, & quid illis responderit, habes ex epistola ipsius ad Ioannem Episcopum Syracusanum. c

a 12. li. ep. 7. Ind. 7.

Imagine quomodo sadorandæ docet Gre.,

b lib. 6. ep. 111. Ind. 2. edit. Rom.

c lib. 7. ep. 64. Ind. 2. edit. Rom.

Scripsit hoc item anno ad præcipuos Galliarum Episcopos, iubens ab ipsis Synodum congregari, d necnon etiam ad Brunichildem Reginam Francorum e solicite admonens, vt Simonia, & alia nefanda crimina corrigerentur. de ijsdem quoque Theodebertum, atque Theodoricum Francorum Reges admonuit. Has autem litteras perferendas dedit Cyriaco sui Monasterij Abbati, quem Synodo ab eisdem celebrandæ interesse præcepit.

d lib. 7. ep. 111. 112. 113. 114. Ind. 2. edit. Rom.

e 115. 116.

Porro eundem Cyriacum etiam Gregorius transire voluit in Hispanias, vt vbi ip-
C se præsens esse non posset, per suos adesset, quem & commendauit Claudio uiro illustri, de quo honorificentissima habetur mentio apud Isidorum, nec minus apud ipsum Gregorium, in Epistola ad eum. f

f lib. 7. ep. 125. ind. 2. Rom. edit.

CONCILIVM BARCINONENSE hoc anno in Hispania celebratur, Era 637. anno 14. Reccaredi Regis, cuius quatuor cũ extent Canones, duo aduersus simoniacũ scelus sanciti esse noscuntur; tertius vero aduersus Laicorũ ordinationes, non seruato Canonico tẽpore, de quibus ijsdẽ admonuerat Gallicanos episcopos, vt eodem Cyriaco autore celebratũ esse videatur. Quartus deniq; aduersus eos, qui post votũ cõtinẽtiæ, ad terrena cõnubia trãsirent: & feminas, quæ a pudicitiæ violatore se nollẽt separare, vt ab omniũ Catholicorũ communione sint separati, cum audire potuisset Virgilium Arelatensem Episcopum Galliarum Primatem, & Syagrium Augustodunẽsem
D obiurgatos a S. Gregorio g quod huiusmodi quoddam facinus inultum reliquissent.

g lib. 7. ep. 120. Ind. 2. edit. Rom.

Hoc ipso anno Rex Hispaniæ religiosissimus Reccaredus delectos pios viros Abbates Romam misit cum muneribus ad limina Apostolorum, de quo illum S. Greg. commendat, & pia illi munuscula mittit, h *Clauem*, inquit, *a sacratissimo B. Petri Apostoli corpore vobis pro eius benedictione transmisimus, in qua inest ferrum de cathenis eius inclusum; crucem quoque in qua lignum Dominicæ crucis & capilli B. Io. Baptistæ.* Dedit præterea eodem tempore litteras S. Gregorius ad Sanctum Leandrum Hispalensem Episcopum, & ipsum podagra laborantem, mittens ei pallium. i Eodem tempore datis ad Italicam Patriciam litteris, docet grauem morbum infestasse Vrbem: cum & Africam pariter morbo vastari nunciatum est, necnon Orientem, & de se ipso, inquit, *Peccatis meis exigentibus, ecce iam undecim menses sunt, quod valde ra-*
E *rum est, si de lecto surgere aliquando potuero, tantis enim podagræ, tantisque molestiarum doloribus premor, vt vita mea mihi grauissima pœna sit*, &c. perseuerasse adhuc ægritudinem per biennium ipse testatur ad Eulogium Episcopum Alexandrinum, anno sequenti. k *Ecce enim*, inquit, *iam biennium pene expletur, quo lectulo teneor, tantisque podagræ doloribus affligor, vt vix in diebus festis vsque ad horarum trium spatium surgere ualeam, Missarumque solemnia celebrare: mox autem cum graui compellor dolore decumbere vt cruciatum meum possim interrumpente gemitu tolerare*, &c. atque ita ægrotus vsque ad obitum perseuerauit. l

h lib. 7. ep. 26. Ind. 2.

i lib. 7. ep. 125. Ind. 2. edit. Rom.

k lib. 7. ep. 127. Ind. 2. ed. Rom.

Greg. diu podagra laborat.

l lib. 8. ep. 35. Ind. 3.

De lue, quæ Africanam vastabat Ecclesiam, cuius nec Italia immunis erat, scribit S. Gregor. in epist. ad Dominicum Carthaginensem m Episcopum, quem & monet,

m lib. 8. ep. 41. Ind. 3.

quomodo se gerere debeat, eiusmodi luis tempore, non quidem vt sibi consulens deserat gregem, sed vt pro eo vitam exponat, precibus, & verbi Dei prædicationi insistendo. A

Christi Ann. 600. Gregorij Pap. 11. Mauritij Imp. 15. Indict. 3.

Sclaui Istriã vastant. a lib. 8. ep. 36. Ind. 3. b lib. 4. c. 14 c Cap. 12. Auari Venetiam prouinciam inuadunt. Prodentem feminã Forũ Iul. Rex Auarũ punit. Commentũ Virginum Lõgobard. ad tuendam castitatem. Greg. uaticinatur de futuris calamitatib. d Miscella an. 15. Mau. e li. 12. ep. 23. & 8.

SClaui Istriam deprædantur, & per eam intrant in Italiam. Gregorius a epist. ad Maximum Salonitanum Episcopum, & Paulus Diaconus. b Chaianus c Rex Auarum Venetiam prouinciam inuadens, Foro Iulij, Romilda relicta Agilulphi Ducis, qui in eo bello perierat, spe coniugij eiusdem Auarum Regis, illud prodente, potitur, & incendit, & impudicã Romildam, palo in medio campo configi iubet. digno eius impudicitiæ præmio. ab Auaris intactæ castitatem conseruarunt ipsius Romildę filiæ, castitatis amore incensæ, fœtore, artificio quodam contracto, putantibus illis omnes feminas Longobardas putidas esse, & per diuersas regiones venundatæ, iuxta nobilitatem suam, dignis sunt nuptijs potitæ, nam vna dicitur Alemannorum Regi, alia vero Baioariorum Principi nupsisse. Deploratis eadem epistola ad Maximũ, Italiæ calamitatibus, foris a gentibus, intus a ministris Imperatoris, subdit Gregorius, vaticinans de futuris temporibus, nimium verus vates. *Sed nolite*, inquit, *de talibus omnimodo contristari, quia, qui post nos vixerint, deteriora tempora uidebunt, ita vt in comparatione sui temporis, felices nos existiment dies habuisse*, nimirum ob hęreticos, sub hæreticis Imperatoribus, dominantes, & Romanos ipsos Pontifices captiuos adducentes: denique ob exortum nefandissimæ sectæ Maumeticæ, & ob Sarracenos vbique fere grassantes, & dominantes. Ad finem Epistolæ, de conuersione hæreticorum curanda idem scribit S. Gregorius accersens eos Romam, spondensque illis omnem securitatem veniendi & abeundi. De Iuliano Scribone ministro Imp. peius, quàm hostes Italiam vexante, de quo S. Gregorius supradicta Epistola, Theophanes habet d ipsum a populo tum fuisse ab vrbe pulsum, quod Episcopum CP.num violenter ab Ecclesia abduxerat; cum Sclauini contra CP.nam Ciuitatem progressuri essent. B C

His quoque temporibus excursantibus barbaris per Illyricum atque Dalmatiam, ab Epidauri Episcopo corpus S. Donati translatum fuit in Corcyrum Insulam, collocatumque in Castro Cassiopi dicto. Extant de his plures Sancti Gregorij e Epistolæ.

Sacrilegiũ punitur in Infideli. f li. 18. c. 28. & 29.

Chaianus Rex Auarum, hoc anno, tertio ante obitum Mauritij, inferiorem Pannoniam inuadens, & uastans, Driziparæ S. Alexandri martyris Ecclesiam incendit, sepulcrum ipsius argento tectum spoliat, & iniurijs corpus martyris afficit, magno incusso CP.nis timore, vt consilium caperent deserta Europa in Asiam, Chalcedonem comigrandi. Deus autem vltus iniuriam martyris Alexandri, pestilentia in Barbaros immissa, uno die septem Chaiani filios per febrem, & inguinariam passionem, extinxit Niceph. f & alij. D

Auari auro uertũtur ad sua. g li. 18. c. 28 & 29.

Mauritius Legatione missa cum muneribus, Chaianum placare tentat, & captiuos redimendos offerenti; per vnum numisma in singula capita, ac minoris etiam, persoluere illud negligit, ex quo ira incensus Chaianus, omnes occidit, & pactis inducijs, quinquaginta millium aureorum persolutione, ad propria redit, quam cędem vltus est Deus in Mauritio occidi eos passo, non redimẽdo, de quo suo loco, ex Theophone, in Miscella. g E

Exercitus legatos mittit, suũ ipsius Ducẽ, & alios, inter quos Phocas liberius Imperatorem allocutus, a quodam patriciorum alapa percussus est, & barba euulsa, vnde occasio Phocæ noua tentandi oblata.

h li. 8. ep. 33 & 42. ind. 3.

Eodem anno cum Eulogius Patriarcha Alexandrinus, Romam ad S. Gregorium misisset de more cognoscendum atque probandum commentarium suum aduersus Agnoitas hæreticos scriptum, ipse Gregorius eundem cognitum Catholicum laudauit. h

Mor-

A Mortuo Constantio Episcopo Mediolanensi, populum, & Clerum hortatur Gregorius ad legitimam successoris electionem:[a] nulla habita ratione Agilulphi, qui illis significauerat velle se nominare Episcopum, *Nã nos in hominem*, inquit, *qui non a Catholicis & maximè à Longobardis eligitur, nulla præbemus ratione consensum*, atque ita electus est Deus dedit Diaconus, prætterito, quem Rex nominauerat.

a lib. 8. ep 65. Ind. 3.

Porrò ex Annalibus Mediolanensibus proditur, Gregorium concessisse Mediolanensibus vt deficientibus Regibus Longobardis, eius ciuitatis Antistes, (quisquis esset) coacto Concilio episcoporum, eligeret Regem, quem vellet. b

b Sigon. de Reg. Ital. ann. 601.

Plures alias hoc anno Gregorius scripsit epistolas diuersis ex occasionibus, quibus vigilantissimum eius probatur studium in publicis, & priuatis rebus, [c] Mittitur hoc anno in Italiam ad Præfecturam Vrbanam administrandam Leontius Exconsul, B qui cum adhuc in Sicilia esset, redegit in ordinem Libertinum, virum clarissimum ex Præfecto, voluntate Imp. cæsumq; bonis spoliauit: quem idem Gregorius cum commendasset, Leontius Acta ipsius ad eum mitit, ut manifeste cognosceret, quam meruisset ille latam in se damnationis sententiam. Verum rescribens ad Leontium Gregorius ea ex parte ipsum redarguit, quod virum liberum cadere [d] minime debuisset. Perseuerabat adhuc antiquæ legis vsus, ne homo liber subderetur flagellis. Legenda plane epist. seuerioribus Iudicibus.

c lib. 8. ep. 1 9. 11. 21. 23 29. 37. 50 53. 54. 55 56. 27 58. 55 Ind. 13.

d li. 8. ep. 51 Ind. 3.

Hunc Libertinum eodem tempore priuatum Præfectura prouinciæ, libertate, nobilitate, atque diuitijs, consolatorijs conuenit, atque eleemosynis fouit, breuem ad eũ scribens epistolam. e

e ep. 31. li. 8 Ind. 3.

Guidiscalcum quoque Ducem Campaniæ in Monasterium & Abbatem, cuius Monachus ad hostes fugerat, præter ius fasque cõsurgentem, data ad eum [f] epistola, cohi C bere conatus est. Sed & Clementinam Patriciam potentissimam feminam, plus satis odio indulgentem, æque paternè commonuit. g

f li. 8. ep. 12 Ind. 3.

g l. 8. ep. 16. Ind. 3.

Septimum Sęculum.

Christi Ann.	*Gregorij Pap.*	*Mauritij Imp.*	*Indictione*
601.	12.	16.	4.

D MAximiano, ex Arabia Episcopo, per Candidum Abbatem, reliquias a Gregorio expetenti, rescribens, [h] mittit & suum exponit statum, plane miserrimum (*adeo ut, uiuere*, inquit, *mihi pœna sit, & mortem desideranter expectem, quam gemitibus meis solam credo posse esse remedium.* De eodem suo statu extant repetitę querelæ in litteris [i] ad Rusticianam patriciam degentem CP. li ipsi Gregorio sanguine iunctam; ex quibus intelligitur, cuius habitudinis corporis ipse Gregor. fuerit, dum eandem eodem podagræ morbo laborantẽ consolatur. *Me etenim quẽ, qualis fuerim nostis, ita amaritudo animi, & assidua exacerbatio, atque præter hoc, podagræ molestia affecit, vt corpus meum, tanquam in sepultura, ita siccatum fit. vnde fit, ut tam de lectulo raro surgere valeam. si ergo mei molem corporis in tantã ariditatem podagræ dolor redegit, quid de uestro corpore sentiam, quod nimis siccum ante dolores fuit?* Mi-E serat ista oblationes ad Basilicam Apostoli Petri, vela scilicet super eius uenerãdum Sepulcrum ponenda, quæ cum Litania ad B. Petri Ecclesiam deferenda essent (*quod ideo*) (inquit B. Gregorius) *minime factum est, quia cum nuncij me grauiter ægrotantem inuenissent, ante vela, quam litteras suscepimus. Tamen prædictus vir*, inquit, *cum omni familia domus uestræ hoc fecit, quod nos cum Clero facere noluistis, & vela præsente omni Clero suscepta, atque illic suspensa sunt.* Miserat eadem, & eleemosinam ad Monasterium S. Andreæ ab ipso Gregorio Romæ constructum, de quo etiam Monasterio, mira quædam, quæ ijsdem temporibus acciderunt enarrat. Perseuerasse autem etiam vsque ad sua tempora, vt miracula ingentia in eodem loco Deus operaretur,

h lib. 9. ep. 27. Ind. 14.

i li. 9. ep. 38. Ind. 4.

Oblationes cũ Litania ad S. Petrũ deferebãtur

Ioannes Diaconus testatur, qui nonnulla ex his scribit.

Cum autem adeo Gregorius laboraret corporis morbis, nihil tamen remisit curæ Pastoralis, in omnibus vigilans, & laborans. Hoc namque anno collegit Synodum Episcoporum viginti, & præsentibus presbyteris atque Diaconis Cardinalibus, pro Monachis quos sciebat sæpius ab Episcopis molestias pati, Decretum, quod constitutum appellant, edidit, quod non extat quidem, inter scripta ipsius, sed repertum in Vaticana Bibliotheca, auctor Annalium primus in lucem protulit, dignum plane quod legatur. (A)

Soror Imp. de erroribus contra fidē insimulata. a li.9. ep.39 Ind.4.

Accidit, vt Theotista soror Imperatoris de quatuor quibusdam in fide erroribus, in suspicionem veniret. de qua re, cum audisset Gregorius, eam graui mœrore affectam, consolatur [a] de detractionibus non curandis differens. Quia vero etiam cum ipse ageret CP.li audisset aliquos de ijsdem erroribus calumniose accusatos, inde accidit, vt & ipsam calumniam de his pati putaret, vel credere id fortasse dissimularet, vt eam ad pœnitentiam, absque opprobrio, perduceret. magna igitur, & prudenti cautione damnat, & confutat errores; & errantes vel erroris insimulatos, immunes seruat. Ipsam tamen secreto eos errores abiurare, atque iuramento se purgare, & offensis satisfacere debere, suadet *Priores*, inquit, *eorum sponte nobis secreto vocandi sunt, atque ipsis ratio reddenda, & peruersa quædam capitula, quæ tenere vos existimant coram ipsis anathematizanda. quod si etiam, ut dicitur, dari a nobis anathema ficte suspicatur, etiam iureiurando firmandum est, nos nunquam eadem capitula tenere, nunquam tenuisse. Nec vobis indignum uideatur, tali eis modo satisfacere, nec de Imperiali genere sit contra eos aliquod in mente uestra fastidium, omnes etenim fratres sumus* docet autem non dedignari debere quoslibet potentes rationem de se petentibus reddere; quod exemplis, & rationibus probat; & in contemptores excommunicationis inuehitur, negans eos esse Christianos. Defuncto Amos Ierosolymorum Episcopo, subrogatus est Esichius, qui missa de more, professione suæ fidei Catholicæ, a Gregorio probatus, & laudatus [b] est. Quoniam autem Simoniaca pestis per omnem fere Christianum orbem inualuerat, eum monet, vt studiose eam sanare curet; quod ipsum supra monuerat Gallicanos Episcopos, & Reges ipsos, ac Reginam Brunichildem: & hoc ipso anno id repetit, instantius vrgens.[c] (B) (C)

Cōtemptores excōmunicationis Christiani non sunt. b li.9.ep.40 Ind.4. c li.9. ep.48 49.50. Ind. 4.

Audoenus Episcopus Rothomagensis in vita S. Eligij, de eadem simonia vigente sub Brunichilde, sic habet. *Illis diebus immaniter simoniaca hæresis pullulabat in Vrbibus, & in cunctis finibus regni Francorum, maximeque a temporibus Brunichildis, infelicissimæ Reginæ, vsque ad tempora Dagoberti Regis, violabat hoc contagium fidem Catholicam.* Rursum vero, quod, & pręter simoniacam labem, praui mores vbique Galliarum sacerdotes infecerant, omnisque, ipsis regnantibus uitijs disciplina ecclesiastica conticesceret, instat iterum S. Gregorius vehementius inclamans, & eandem Brunichildem appellans, vt malorum omnium fontem. [d] in qua ad eam epistola, postquam ostendit non esse ex ijs qui deberent, qui tantam corruptelam tollere studeat, scripta ad nos vestra inquit discurrant, vt personam (si pręcipitis) cum vestræ auctoritatis assensu transmittamus; quæ, vna cum alijs sacerdotibus, hæc & subtiliter querere, &, secundum Deum, debeat emendare. cogitasse nanquam Greg. ad eos mittere Augustinum Anglorum Episcopum, ipsæ epistolæ quæ extant apud Bedam [e] fidem faciunt. interminatur quoque, nisi prouideat, mala, quæ post secuta sunt. Quæ absens Gregorius, eadem præsens S. Columbanus interminans, redarguebat. (D)

d li.9.ep.64 Ind.4. Quanta moderatio Gregorij cum Principibus e lib.1.c.28

Augustinus ab Arelatensi Episcopo ordinatus Anglorum Episcopus, reuersus in Angliam, legatos Petrum, & Laurentium Romam ad B. Gregorium mittit, vt nouas operas, in subsidium conuersionis Anglorum mitteret: qui non modo cooperatores, sed & vniuersa, quæ ad cultum erant, & ministerium Ecclesiæ necessaria, vasa videlicet sacra, & vestimenta altarium, ornamentaque ecclesiarum, & sacerdotalia, vel clericalia indumenta, sanctorum etiam Apostolorum, & Martyrum reliquias, nec non codices plurimos transmisit [f] commendans eos Francorum Regibus, [g] & Episcopis. [h] Ad ipsum quoque Augustinum Episcopum Anglorum gratulans scribit [i] mo- (E)

f Beda lib.1 c.29. g li.9.ep.53 54.55.56. h li.9.ep.49 50.52. i li.9.ep.59. Ind.4.

A nensque vt, quando Deus per eum magna miracula ostendit, de eodem dono cœlesti, & timendo gaudeat, & gaudendo pertimescat, &c. scripsit pariter ad Adilbertum Regem, & ad Reginam [a] Aldibergam. Quod autem in litteris ad Regem datis monuerat, vt Idolorum templa destrueret, re accuratius considerata, correxit scribens ad Mellitum Abbatem, [b] vt potius aqua benedicta aspergerentur, & reliquijs sanctorum sanctificarentur, & ad pium, & Christianum cultum transferrentur: *Vt dum gens, ipsa,* inquit, *eadem fana sua non videt destrui de corde errorem deponat, & Deũ verum cognoscens, & adorans ad loca quæ consueuit, familiarius concurrat,* monet quoque alios gentilitios ritus ad pietatem conuertendos, vt quod faciebant cædendis bobus, in obsequium Dęmonum, faciant iam in solemnitatibus Dedicationis, vel Natalitijs sanctorum Martyrum Christiana agitando conniuia. Per eosdem ipsos legatos Augustinus Gregorium cõsuluit de nonnullis ad Episcopale officium per B tinentibus, ad quas singulas consultationes respondens, Decretalem epistolam scripsit, quæ ad hunc ipsum annum referenda est, quantumuis extremo loco epistolarum eius sit posita, etiam Bedæ testificatione. [c] Misit illi quoque pallium, & Metropolitanum illum 12. Episcoporum constituit Londoniensem Episcopum, qui ordinaret Metropolitanum quoque Eboracensem, totidem Episcoporum, illi quidem subiectum, minime vero suis successoribus; & prærogatiua honoris ex eis potiretur, qui prior fuisset ordinatus. extat epistola apud Bedam.[d]

Respondet, [e] & hoc anno ad consulta Hibernorum; an Nestoriani essent denuo baptizandi redeuntes ad Ecclesiam; ex antiquo ecclesiæ instituto minimè esse baptizandos, sed tantum aut vnctione chrismatis, aut impositione manus, aut sola fidei professione ad ecclesiam reuocandos, qui in fide Trinitatis essent baptizati; differre C autem in ritibus Orientalem ab Occidentali ecclesia; dum ista, per manuum impositionem, recipere in ecclesiam pœnitentes consueuerit: Orientales vero eosdem per chrismatis vnctionem. Per rectæ igitur fidei professionem, seruatis eis proprijs ordinibus, Nestarianos recipiendos monet.

Ad auertendos Barbaros Occidentalibus oris imminentes Italiæ, atque Siciliæ, Episcopos Siciliæ circulari epistola hortatur, [f] vt litaniam quarta, & sexta feria inexcusabiliter indicant, & a peruersa vita populos abducere studeant. probauit preces Deus, nec Sclauinorum irruptionem passa est Italia, aut Sicilia. Ægrotus ipse Gregorius, quam ægrotantibus studiose consuluerit, indicat epistola ad Marinianum Episcopum Rauennatem [g] vomitu sanguinis laborantem, cui, post biennium melius habenti, cum ante mandasset ieiunio abstinere, & quinquies tantum in magnis solen D nitatibus permisisset; semel aut bis in hebdomada ieiunare permittit.[h]

Venantium Patricium, exmonachum, quem primo anno Pontificatus reuocare ad Monasterium tentauerat, hoc anno periculose ad mortem ægrotantem, accuratè commendat Episcopo Syracusano, vt saltem in eo articulo resipiscat, eidem commendat clarissimas feminas, eius filias, Antoniam atque Barbaram, easdemque neptes Rusticianæ S. Gregorij propinquæ [i] ad quas post, defuncto parente scribit, vt quod habebant in animo, expleant, & ad limina Apostolorum venire festinent, earum præsentiam sibi gratissimam [k] fore.

Quod aũt ad publica negotia spectat, hoc eodem anno Gregorius ROMÆ CONCILIVM habuit, in quo, inter alia damnatus est Andreas Græcus, sub Monachali habitu inclusus degens apud ecclesiam sancti Pauli, detectus impostor atque falsarius; de quo idem Gregorius ad Eusebium Thessalonicensem Episcopum, [l] scribit ipsum E falsasse epistolam eius, & sermones aliquot græce scriptos sub suo, idest Gregorij euulgasse, quem haud dubium grauiter multatum esse, vt eodem hoc anno Hilarium Subdiaconum, qui calumniatus fuerat Io. Diaconum; (de quo scribit ad Anthemiũ) priuatum Subdiaconatus officio, & verberibus publice castigatum, in exilium deportandum, [m] *vt vnius pœna,* inquit, *multorum possit esse correctio.* In eodem Concilio Probo Abbati data est facultas testandi de ijs bonis, quę ante Monasticum habitum susceptum, habebat. Extant acta publica, [n] hac temporis consignatione: Imperantibus Domno Mauritio, & Tiberio AA. anno Incarnat. Dominicæ sexcente-

simo

a li.9. ep.59. 60. Ind.4.
b li.9. ep.71 & apud Bedam lib. 1. hist. c.30.
c lib.1. c 27 hist. Angl.
d 1. hist. c.29
e li.9. ep.61 Ind.4.
Hæretici ad ecclesiam quomodo recipiendi.
Orientalis ecclesia differt ab Occiden. in reconciliãdis hæreticis.
f li.9. ep.45 Ind.4.
g li.9. ep.28 Ind.4.
h lib.11. ep.54. Ind.6.
i li.1. ep.31. Ind.4.
k li.9. ep.75 Ind.4.
l li.9. ep.69 Ind 4.
m lib.9. ep 66. Ind.4.
n li.9. ep.21 Ind.4.

A ſimo primo: eodemque Domno vndecies Conſule, ſub die 3. Non. Octobr. præſidente Beatiſſimo, & Apoſtolico Papa Gregorio, &c.

Hoc anno, quinto Regum Francorum, Theodeberti, atque Theodorici fratrum, conflato inter eos, & Clotarium filium Regis Chilperici, hæredem vero Guntheramni, ciuili bello, magna facta vtrinque cæde, victoria fratribus ceſſit, fugente Clotario. In qua pugna (inquit Aimoinus)[a] Angelus Domini aſtans euaginatum viſus eſt tenuiſſe gladium.

a lib. 3. c. 87 88.

Christi Ann.	*Gregorij Pap.*	*Mauritij Imp.*	*Indict.* 5.
602.	13.	17.	

B Absoluto pacis tempore initæ inter Romanos, & Longobardos, rurſum vtrinque certatum eſt, victis tamen Romanis, ab Ariulpho Spoleti Duce, qui & hoc ipſo anno mortuus eſt. Paulus Diaconus[b] qui mirum quid refert, de Sabino Martyre viſo pugnare pro Duce, & agnito ex pictura, quam in eius Baſilica poſt ei videre contigit.

b lib. 4. c. 5.

Tergeſtinus Epiſcopus Schiſmaticus, fruſtra eum Seuero Gradenſe Schiſmaticorum capite (Aquileia diruta, & incenſa, Gradum Sede translata) qua blanditijs tentante, qua atrocibus minis, & perſecutionibus retrahente ſponte ad eccleſiam redit. extat ad eundem Epiſcopum S. Gregorij epiſtola[c] ad vnitatem Catholicam prouocantis: formula fidei profeſſionis,[d] quam facere ſolerent ad eccleſiam redeuntes, habes apud eundem S. Greg. lib. 10. Regiſtri. C Quod autem in profeſſione ea Catholicę vnitatis, nulla penitus mentio habetur de fidei dogmatibus, quarum cauſa conflatum eſt ſchiſma; vt non niſi eorum confeſſione facta, eſſet quis in eccleſiam admittendus: deſiderari videtur in ea, pars illa profeſſionis, qua V. Synodus aſſeritur, & comprobatur, quam ex tenebris antiquitatis erutam, hic, ſuo loco, reddendam putamus.

c lib. 10. ep. 36. Ind. 5. edit. Rom.
d lib. 10. ep. 30. Ind. 5. edit. Rom.

Fateor me, ſicut S. Euangelij quattuor libros, ſic 4. Concilia recipere, & venerari; Nicænum ſcilicet, in quo peruerſum Arij dogma deſtruitur; CP.num quoque, in quo Eunomij, & Macedonij error conuincitur; Epheſinum etiam primum, in quo Neſtorij impietas iudicatur; Chalcedonenſe, in quo Eutychis Dioſcorique prauitas reprobatur, tota deuotione complector, integerrima approbatione cuſtodio; quia in his, velut in quadrato lapide ſanctæ fidei ſtructura conſurgit, & cuiuſlibet vitæ atque actionis exiſtit. Quiſquis eorum ſoliditatem nõ tenet, etiam ſi lapis eſſe cernitur, tamẽ extra ædificium iacet. D *Quintum quoque Concilium pariter veneror, in quo epiſtola quæ Ibæ dicitur, erroris plena reprobatur: Theodorus perſonam mediatoris Dei, & hominum in duabus ſubſiſtentijs ſeparans, ad impietatis perfidiam cecidiſſe conuincitur: ſcripta quoque Theodoreti, per quæ B. Cyrilli fides reprehenditur auſu dementiæ reprobata refutantur. Cuncta vero quæ præfata Concilia reſpuunt, reſpuo; quæ venerantur, amplector; quia dum vniuerſali ſunt conſenſu conſtituta, ſe, & non illa, deſtruit, quiſquis præſumit aut ſoluere, quæ religarint, aut ligare quæ ſoluerint. Quiſquis ergo aliud ſapit anathema ſit. Quiſquis ergo prædictarum Synodorum fidem tenet, pax ei ſit a Deo Patre, per Ieſum Chriſtum filium eius, qui cum eo viuit, & regnat conſubſtantialiter Deus, in vnitate ſpiritus ſancti, per omnia ſæcula ſæculorum. Amen. Explicit.*

E Eodem tempore, Eutychiani, Monophyſitæ dicti, hæretici Ægyptij, ad Catholicam fidem conuerſi, in Siciliam primum, inde Romam ad Apoſtolorum limina veniunt, quos Gregorius redeuntes Eulogio Alexandrino Epiſcopo commendat,[e] ne ab alijs hæreticis perſecutionem paterentur.

Clementium Primatem Prouinciæ Byzacenæ diu ante grauiorum criminum nomine ad Sedem Apoſtolicam delatum, Concilio prouinciç mandat iudicandum. epiſtola ad Epiſcopos eius Prouinciæ.[f]

Donadeum Diaconum a ſuo Epiſcopo damnatum, & Sedem Apoſtolicam appellantem, mandat a Primate cum Concilio iudicandum;[g] vt etiam Paulinum Regen-

e lib. 10. ep. 54. Ind. 5. edit. Rom.
f lib. 10. ep. 35. edit. Rom.
g li. 10. ep. 8 Ind. 5 edit. Rom. & 31

A sem Episcopum, Simoniacæ labis in conferendis ordinibus, accusatum: [a] ac denique Paulum Diaclini Episcopum, de corporali peccato delatum, Ioanni Episcopo primæ Iustinianæ, vices suas agente, delegat iudicandum: quem damnatum & ab episcopatu depositum, dato successore. quod idem vi militum irrupisset in Ecclesiam, bona diripuisset, & successorem pene ad mortem trucidasset, S. Gregorius iussit retrudi in Monasterium ad perpetuam pœnitentiam, vsque ad obitum, cõmunione corporis, & sanguinis Domini priuatum.

a lib. 10. ep. 35. Ind. 5.

Inter multiplices negotiorum labores & afflictiones, curã suscepit hoc anno Gregorius instaurandi tecta vtriusque Basilicæ Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, mandans prægrandes trabes incidendas atque ad mare deferendas, quo, nauigio Romam deferri possint ex Brutiorum prouincia, non vero Brittannorum, vt perperam B legitur in eius Epistolis. [b] Ex quadam occasione recenset S. Gregor. suas lucubrationes hoc anno, & suũ profert iudiciũ de suis scriptis, Epistola ad Ioannem subdiaconũ Rauennatem. [c] Commentarios suos in Iob ait non esse opus populare & rudibus auditoribus impedimẽtum magis, quam prouectum generare: commenta vero psalmorum mentes sæcularium ad bonos mores præcipue informare; &, pro sua ingenti animi demissione, subdit, Neque enim volo, dum in hac carne sum, si qua me dixisse contigit, ea facile hominibus innotescere. Et mox, ægre se accepisse ait, quod Regulam Pastoralem petenti Imperatori Sabinianus Apocrisarius dedisset; & quod Anastasius Antiochenus in Græcam linguam transtulisset *& sicut*, inquit, *mihi scriptum est, ei valde placuit, sed mihi valde displicuit, vt qui meliora habent, in minimis occupentur, &c.*

S. Greg. recenset sua scripta.
b lib. 10. ep. 24. 25. 26. Paulus Diaco li. 4. c. 6.
c lib. 10. ep. 22. Ind. 5.
Humilitas Gregor.

C Quod autem ad rerum Orientalium statum pertinet, accidit vt Imperator Mauritius iuberet exercitum, traiecto Istro, ibi hyemare, ex quo in seditionem versus, Phocam Centurionem, audacem hominem, acclamat, & salutat Imperatorem; quo audito, Mauritius, & hostem aduentare sentiens, cum vxore & liberis nauem conscendit. Sed tempestate repulsus, vix periculum euasit. Aduẽtanti Phocæ, occurrunt Cyriacus Patriarcha, & Senatus, illeque ex more confessionem Catholicam fidei, & promissionem, Ecclesiam a dissensionibus conseruandi immunem, exigit, Coronato autem & ex more spectacula agenti Phocæ, à populo tumultuante Mauritius inclamatur, qua non expectata voce perculsus Phocas, Mauritium adduci iubet, & ante eius oculos, quinque masculos filios necari; (Theodosio iam coronato, ad Persarum Regem auxilij causa dimisso, neci subtracto,) ac ipsum denique Mauritium occidi, cum illud Dauidicum pronunciasset, Iustus es Domine, & rectum iudicium D tuum. quorum capita iuxta tribunal vsque ad fœtorem permansere. Occisi sunt & aliquot Proceres, atque hęc contigisse per indictionẽ sextam mense Nouembri, anno decimo septimo, per tres menses ab Augusto inchoato, Acta publica testantur, apud Gregorium [d] & colligitur ex Euagrio, [e] accurate annos explorante, cum plerique alij falso illi viginti annos tribuerint. Theophanes, Cedrenus, Nicephorus, alij hos secuti. Præuidit & prędixit eius miserabilem necem Theodorus Siceota Anastasiopolitanus Episcopus [f] & plures aliæ traduntur prædictiones.

Mauritius cũ filijs trucidatur.
d lib. 11. c. 2
e li. 5. c. 23 lib. 18. c. 40 & 41.
f In vita apud Sur. 22 Aprilis.

Mauritius Imperator vt fidei Catholicæ studiosus a S. Gregorio prædicatur, [g] & vt pius a Nicephoro celebratur, [h] veruntamen longius prolapsus est, multa aduersus Ecclesiasticam libertatem sanciendo; sanctum Pontificem Gregorium minus reuerenter habendo; crudelius permittendo, tot captiuorum millia a Barbaro Rege truci-E dari, quæ non magna pecunia redimi potuerunt, oppressione Reipublicæ, per rapaces magistratus siue inscio ipso, quod crimine non caret, siue dissimulante, quibus factũ videtur, vt tam acerbas Deus ab eo pœnas expeteret; sed bene cecidit, quod agnitis culpis, & promeritis pœnis, expetierit potius in hac vita eas luere, cum misericordia, quam in altera, vbi durior exercetur iustitia.

g lib. 9. ep. 48. Ind. 4.
h lib. 18. capit. 42.

Christi Ann. 603. *Gregor. Pap.* 14. *Phocæ Imp.* 1. *Indictione* 6.

HOc anno, quo inchoatur 14. Gregorij annus, regnantium Augustorum imaginibus Romam, de more, allatis, Phocæ & Leontiæ A A. mense Aprili, acclamatum est illis ab omni Clero & Senatu, in Lateranis, in Basilica Iulij: Exaudi Christe: Phocæ A. & Leontiæ A. vita, ac post reponi eas iussit Beatissimus & Apostolicus Papa in oratorio S. Cæsarij Martyris, intra Palatium. Acta apud Gregor. [a] Misisse Phocam Imperatorem de more fidei suæ professionem Catholicam ad Romanum Pontificem par est credere. Porro S. Gregorius simul ac nuncium accepit de eius in Imperium euectione, gratulatus est ei epistola,[b] qua satis agnoscitur deploratissimus status Romani Imperij, sub Mauritio, & quantam spem concepisset de Phoca Gregorius rerum meliorum. Conquerenti nouo Imperatori quod nullum inuenerit CP.li ex more residentem Sanctæ Romanæ Ecclesię Apocrisarium, excusat Gregorius,[c] ob temporis iniquitatem, cuius causa, post defunctum in ea muneris functione, post Sabinianum, Anatolium, nullus inuentus esset, qui eiusmodi prouinciam subire vellet: ac Bonifacium defensorem, sibi vita, fide, ac moribus approbatum, & eius pietatis vestigijs aptum iudicatum, Diaconum creatum, se sub celeritate transmittere. In ea ipsius Gregorij Epistola, hæc inter cætera. *Qualiter enim quotidianis gladijs & quantis Longobardorum incursionibus ecce iam per 35. annorum longitudinem premimur, nullis explere vocibus suggestionis valemus.* Per eundem Bonifaciũ Apocrisarium scribit Gregorius ad Cyriacum pacificas litteras, hortans eum ad superbum vniuersalis nomen deponendum.

a lib. 11. capit. 1.
b lib. 11. ep. 38. Ind. 6. edit. Rom.
c lib. 11. ep. 45. Ind. 6. edit. Rom.

B

C

Phocas A. vt aspectu, ita moribus deformis, & truculentus describitur a Cedreno, nec absimilis vxor eius Leontia, quorum ætate, inquit idem, omne genus malorum in Romanum Imperium exundauit. eius diligentia, Theodosius Mauritij filius, a Cosrhoe Persarum Rege, auxilij causa ad eum missus, in reditu captus, obtruncatur, alijs quoque primoribus ad necem conquisitis. Ad eundem, post, Cosrhoem Persarum Regem, Phocas legationem, pro more misit, de sua in Imperium euectione, ille vero necem Mauritio illatam vlturus, bellum illi mouet, quo tandem Syria, Palæstina, Phœnice, Armenia, Cappadocia subactæ; atque adeo Chalcedonem vsque CP.li oppositam Persæ aduenere. Ex altera vero parte Auares Europam percurrentes, magnis cædibus factis deuastant. hæc Nicephorus.[d] D

Interim Longobardis cuncta vastantibus, in quanto mærore degeret Gregorius, Epistolis ad Eulogium Alexandrinum Episcopum [e] & ad Rusticianam [f] Patriciã declarat *vt sola mihi*, inquit, *consolatio sit, mortis expectatio.* Quod autem laborare oculis Eulogium audisset, *Transmittimus*, inquit, citata epistola, *Crucem paruulam in qua de catenis amatorũ vestrorũ Sanctorũ Petri & Pauli Apostolorũ inserta est benedictio, quæ oculis vestris assidue supponatur; quia multa per eandem benedictionem fieri miracula consueuerunt.* Brunichildis Regina & Theodericus eius Nepos, Rex Francorum, legatione missa ad S. Gregoriũ, petunt priuilegia dari Ecclesiæ S. Martini a se erectæ, in suburbano Agaunẽsi,[g] Monasterio ancillarum Dei, & Xenodochio a se in eadem ciuitate constructo. extat impetratum priuilegium:[h] cuius particula aduersus Reges & Magistratus & Episcopos tentantes illud infringere, apponere libet, ad indicandam supremã auctoritatẽ Sedis Apostolicæ (*Si quis vero Regum, inquit, Sacerdotum, Iudicum, personarumque sæcularium hanc constitutionis nostræ paginam agnoscens, contra eam venire tentauerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se diuino iudicio existere, de perpetrata iniquitate, cognoscat. & nisi ea quæ ab illo male ablata sunt, restituerit, vel digna pœnitentia illicite acta defleuerit, a sacratissimo corpore, ac sanguine Dei & Domini nostri Redemptoris Iesu Christi alienus fiat, atque in æterno examine districtæ vltioni subiaceat &c.* E

De misso quoque Menna Episcopo Toletano a Sede Apostolica iudicando, rescri-

d lib. 18. ca. 43.
e lib. 11. ep. 49. Ind. 6. edit. Rom.
f lib. 11. ep. 26. ed. Ro.
g Armon. lib. 4. cap. 1. in fin.
h lib. 11. ep. 10. Ind. 6.
Priuilegiũ Apostolicum.

A bit, innocentem in iudicio repertum, & ad Sanctissimum Corpus B. Petri Apostoli, sub iureiurando, satisfacientem, absolutum se remittere.

Requisitus etiam vt Episcopo mala valetudine laboranti, alius subrogetur; Coadiutorem tantum dandum, respondet. *Similiter verò de quodam bigamo requisiti, an ad sacrum ordinem potuisset accedere, iuxta Canonicam regulam,* inquit, *omnino vetuimus. Postremà petitio fuit, vt mitteret, qui coacta Synodo contra canones acta corrigeret*, quod apto tempore, si Deo placuerit, se facturum promittit. Sed hæc omnia callidè (vt Politici omnia) ad conciliandam existimationem, & alliciendum Pontificem, quo facilius per eundem (quod eadem legatione petierant) cum nouo Imperatore pacem obtinerent. B Hoc eodem anno Romæ error ille per S. Gregorium Papam corrigitur, [a] quo quidam Sabbatum Iudaicè & Dominicum diem superstitioso quodam modo coli docebant. Anthemium Subdiaconum reprehendit, [b] quod Paschasium Episcopum Neapolitanum obiurgare atque coercere distulerit, quod inter cæteras culpas, cum vno aut duobus Clericis, uilis & despicabilis, quotidie ad mare descenderet. ex quo intelligas non esse recens, vt Episcopi pluribus stipati comitibus incedant.

Inter alias Episcoporum causas, quæ hoc anno, ex diuersis Ecclesijs, ad Apostolicam Sedem delatæ sunt, fuit ex Hispania deducta causa Ianuarij Episcopi Malacitani, & Stephani alterius Ecclesiæ, in Hispania, Episcopi, qui, Comitioli, uiri potentis, opera, abstracti a suis Ecclesijs, a quibusdam alijs Episcopis condemnati, in exilium C detrusi fuerant. Hi appellantes Romanum Pontificem misso ab eo, ad hoc, in Hispanias Io. Defensore, cũ commonitorio, iuxta cuius formam iudicium exequeretur. iniustè igitur depositi, restituti sunt; qui deposuerant, per sex menses in Monasterium detrusi, subrogati in eorum locum, penitus reiecti, & priuati sunt ministerio cuiuslibet ordinis Ecclesiastici. extat sententia [c] eius quoque de hac materia epistolæ. [d] Hoc eodem anno, cum Longobardorum Dux Arnulphus expugnare vrbem pararet, ipso instante Natali Apostolorum, Gregor. solicitus scribit litteras [e] ad Imperatoris Duces, excitans eos ad militiæ munera, studio & vtilitate Reipub. militaria etiã egregie tractans, cum vrget occasio.

Christi Annus 604. *Gregor. Pap.* 14. *Phocæ Imp.* 2. *Ind.* 7.

D HOc anno pax cum Agilulpho Rege Longobardorum, iterum renouata est: & Rex auctus prole mascula, quam pia mater Theodelinda in fide Catholica voluit baptizari, de quibus, cum litteris, & per legatos certiorem fecisset S. Gregorium, ipse illi datis litteris [f] gratulatur, & sacra munuscula filio mittit, Crucem cum ligno S. Crucis Domini, & lectionem S. Euangelij Theca Persica inclusam, sorori item infantis Adulonaldi appellati, tres annulos &c.

Ad consultationes Felicis Episcopi Messanensis respondit litteris [g] quæ exstant. Consultatio porro ipsa est in 2. Tomo Concil. Causa præcipua mittendæ consultationis ea fuit, quod cum sciretur ipsum S. Gregorium Augustino in Anglia Episco- E po concessisse, vt ratum haberetur matrimonium in gradu quarto affinitatis contractum, graue scandalum passi sunt multi, potissimum vero Siciliæ Episcopi, quod hactenus ex Decretalib. Pontificum & Conciliorum decretis, vsque ad septimum gradum, vetita essent connubia. Responsio est, id Anglis, nouellis Christianis fuisse indultum, quod non esset ad alios trahendum in exemplum. Contigit Neapoli flagitium quod B. Gregor. vehementer excruciauit, miles siquidem per vim rapuit Virginem Deo in Monasterio consecratam; [h] redarguit autem Godoinum Ducem Neapolitanum, quod contra tantũ facinus nõ insurrexerit. Qui segnem Ducem ad vlciscendum immane facinus arguit: festinum in excommunicationis ferenda sententia Maximianum reprehendit, ad quẽ sic breuiter: [i] *Frequenter me admonuisse vos recolo, vt in proferenda sententia esse præcipites nullatenus deberetis*, &c. [k]

a lib. 11. ep. 3. Ind. 6.
b lib. 11. ep. 31. Ind. 6.
Episcopos decet incedere bene comitatos.
c Apud S. Greg. li. 11. ep. 55. Ind. 6. Ro. edit.
d lib. 11. ep. 52. & 56. Ind. 6. ed. Rom.
e lib. 12. ep. 21. 22. 23. 24. Ind. 7. in eod. cum tamẽ legendũ esset 6. si quid Gregor. mortuus indict. 7. non peruenit ad alterum Natalẽ Apost.
f lib. 12. ep. 7. Ind. 7.
g lib. 12. ep. 10. Ind. 7.
h lib. 12. ep. 5. Ind. 7.
i ep. 26. lib. 12.
K ep. 16. li. 12.

A Scribit & hoc anno litteras ad Io. Abb. montis Sinai in Arabia, enixe implorans eius preces, & pro summa sua charitate mittens ea quibus illum, pro locis sibi subiectis indigere intellexisset, lectos, lectisternia, lenos, pro Gerótocomio, (quod est mirũ Roma vsque in Arabiam ea missa) & pretium pro culcitris &c.

Eodem hoc pariter anno Ind. videlicet 7. S. Gregorius Basilicæ S. Pauli peculiariter adscripsit latifundum, ad aquas Saluias, cũ alijs fundis pro luminaribus a quod scripto voluit confirmatum. Extat hactenus eadem constitutio Gregorij in eiusdem Basilicæ marmorea tabula incisa. porro huiusmodi donationum, diuersis in vrbe ecclesijs a S. Gregorio collatarum, alia item incisa lapidibus extant vetera monumenta, vt in Ecclesia Sanctorum Ioannis & Pauli, in Basilica S. Petri, & alijs fortasse in locis.

a lib. 12. ep. 9. Ind. 7.

B Hoc denique anno Summus Pontifex Gregorius post quadriennium, quo assidue podagra, & alijs morbis fuit excruciatus, quod tamdiu optarat, & multorum precibus conatus fuerat impetrare, in cœlestem patriam demigrauit, cum sedisset an. 13. mens. 6. dies 9. vt qui creatus tertia die sept. mortuus est 12. Martij. sepultus est in extrema porticu Basilicæ S. Petri, vbi adhuc extat eius sepulchrũ, subter altare S. Andreæ cuius ipse fuerat studiosissimus. male Paul. Diac. eius obitum retulit in 6. Ind. aduersante Io. Diac. & Beda. Scripta eius, supra, suis quæque temporibus fuere recensita; quæ diuino potius tribuenda esse numini, quam humanæ industriæ manifesta visio columbæ ad ipsum desuper lapsæ, cum quid de sacris litteris scribere vellet, a Petro Diacono visæ, & ea de causa ad aurem eius pingi solitæ, declarat, vt Ioann. Diaconus asserit. [b] Quod porrò idem ait de combustis quibusdam eiusdẽ eius libris ab inuidis, fide caret, cum nec Isidorus, nec Ildephorus, qui recensent scriptorũ eius catalogum, vllam de combustione mentionem faciant; licet alia plura fuisse a S. Gregorio scripta testentur. Sed neque Paterius eius Notarius, qui dum cuncta diuinæ scripturæ testimonia ab ipso Gregorio elucidata in ordinem suum redegisset, de exustione cum ipse præsens Romæ esset, meminisse necessario debuisset. Extat Paterij lucubratio. Quod vero idem Ioan. Diacon. tredecim libros epistolarum eius numerat, annorum Pontificatus numerum secutus est: quod hodie 12. numerentur pro Indictionum numero factum est. Præter autem supra dicta opera, Antiphonarium, & sacramentarium eius librum habemus. De uenerandis immaginibus ab eo pingi iussis, & vt ante eas, orans, cum Sancto Eleutherio, exauditus est, Hadrianus Papa Epistola ad Carolum magnum meminit. Habet Anastasius ipsum fecisse Ciborium cum columnis quatuor ex argento puro super sepulchrum S. Petri Apostoli, statuisseque vt supra sepulchrum eiusdem Apostoli Missæ celebrarentur. D

S. Greg. obitus.

b lib. 4. cap. 69.

C

Huius Beatissimi Gregorij venerabile corpus (inquit Ioannes Diaconus) a Gregorio IV. Sed. Apostolicæ Præsule, post annos 125. (male 50.) translatum, ante Nouellum secretarium, constructis absidibus, sicuti modo cernitur, sub altare sui nominis collocatur, quo eius anniuersaria solemnitas, cunctis certatim pernoctantibus, veneratione gratissima celebratur. in quo palliũ eius & filacteria, sed & baltheus eius consuetudinaliter osculantur. per filacteria autem Crucem pectoralem, reliquijs refertam ad collum ferri solitam significari ex ipsius Gregorij, epistola c ad Theodolindam, intelligitur. Plura de ipso B. Gregorio, de sanctitate eius & miraculis, lege apud Io. Diaconum, & apud Anastasium. Vulgata iam olim magis fabula, quam historia de anima Traiani B. Gregorij precibus ab Inferno liberata, quæ a nonnullis improbatur, a plerisque, etiam doctis viris, vt vera supponitur, ab aliquibus etiam probatur & defenditur, non est prætermittenda. Eam vero copiose & luculenter vanitatis & falsitatis coarguit Auctor Annalium. Ac primum quod dicitur ob Traiani eximiam probitatem eius misertum Gregorium indoluisse, ingemuisse, orasse, vt ab Inferno eriperetur; non est credibile, & falsum probatur, ex antiquorum testimonio, Dionis, Spartiani, Iuliani Cæsaris, eum nefarij sceleris reum agentium: ne dicamus eum fuisse acerbissimum Christianoum persecutorem. Deinde quod recordatione & admiratione Traiani desilientis de equo in ipso procinctu Dacico, vt Viduæ, ie, de nece filij cõpellanti, satisfaceret, ferunt, pro eius liberatione rogasse, & mirum E

c lib. 12. ep. 7. Ind. 7.

De Traiani anima ab inferno liberata precib. B. Gregor. disputatio.

est,

A est, & falsum id factum existimandum est, quod non nisi post sexcentos annos a Traiani temporibus, aut scriptum aut auditum fuit. Adde vero, quod ad ipsum Gregorium spectat, ne credibile quidem esse id ipsum cogitasse, cum contra sensisse, [a] scripta ipsius monumenta testentur, in quibus insectatus est eos, & hæreticos appellauit, qui Redemptorem nostrum, cum descendit ad Inferos peccatores compositos in Inferno, cõfitentes ipsum Deum, saluasse, dixere. In epistola enim ad Georgium Presbyterum, & Theodorum Diaconum CP.næ Ecclesiæ, postquam huiusmodi esse hæreticos ex sententia Augustini, & Philastrij asseruit, hæc subdit. Hæc itaque omnia pertractantes, nihil aliud teneatis, nisi quod vera fides per Catholicam Ecclesiam docet, quia descendens ad inferos Dominus, illos solummodo ab Inferni claustris eripuit, quos viuentes in carne per suã gratiam in fide & bona operatione seruauit. &c.
B Hæc ipso cum doceat, quis adeo imprudens dixerit, tentasse ipsum Gregorium precibus obtinere, quod nec Christo ipsi ad inferos descendenti fuisse cõcessum asseruit, & secus sentire, esse hæreticum prædicauit? Sed vnde dices, tantus error inualuit, vt eiusmodi historia, tamquam vera, absque aliqua discussione, a nonnullis magni nominis Theologis accepta, non primum de eius fide quæsitũ, sed duntaxat, quomodo fieri potuerit, repugnante diuina lege, fuerit ab ijsdem adeo disputatum. In promptu est dicere. Quod enim eadem asserta reperiretur a viro sanctissimo, magnique nominis Theologo Io. Damasceno, haud in dubium reuocandam putarunt, vel vt falsam reijciendam esse duxerunt, cum præsertim causa vti rem certam indubitatamque ipse prodiderit. [b] Veruntamen, cum in his, quæ ad rerum gestarum veritatem spectant, contingat frequenter falli etiam prudentissimos, nec viri auctoritas, aut sancti-
C tas præiudicet veritati, nec audax nec temerarium putandum est, quæ dicta sint aut facta, diligentius examinare & expendere. Io. quidem Damascenus centum post annis a Gregorio, & quod excurrit, quod audiuit, & credidit, bona fide in scripta retulit: Io. post Diaconus, qui sub Ioanne VIII. trecentis ferme annis post Gregorij obitum in vrbe vitam ipsius scripsit, cum ad rem tam mirabilem & celebrem venisset, nec illi ad eam testandam ex Archiuo Romano quidquã suppeteret, nec ex Italia Gallia, aut Hispania, ad extremam Britãniam confugit, apud cuius Ecclesias legi eam assereret, & hoc est quod Io. Damascenus hyperbole illa significauit, Occidentis, & Orientis testificatione esse firmatam. Sed multo grauius errarunt Græci, qui nulla veritatis facta discussione, adeo plenam his fidem adhibuere, vt in ipsorum Euchologia cap. 96. eam inseruerint. Quod vero in reuelationibus S. Brigidæ [c] ascriptis habetur de anima Traiani precibus B. Gregorij alleuata, & in Reuelationibus S. Ma-
D thildis [d] nolle Deum vt homines sciant, quid de anima Traiani ipse statuerit, vt inter se contraria, nihil mouere debent, nec accipi vt diuinitus reuelata Sanctissimis illis fœminis, sed vt conficta, & illis attributa. Sed hæc ipsa & alia, quæ rei veritati, atque adeo verisimilitudini derogant, tu vide in Annalibus latius explicata.

Post vacationis menses quinque, ac dies 9. ipsis Kal. Sept. vt Anastasius habet, eligitur Sabinianus Volaterranus.

Hoc eodem anno S. Augustinus Britãniarum Episcopus, ob propagationem Christianæ Religionis duos Episcopos creat Mellitum, atque Iustum, Londoniensem, & Cantuariensem; & eodem anno moritur; cum duas Synodos in Anglia habuisset (quo potissimum anno non constat) ad conciliandos Ecclesiæ, veteris Britaniæ Episcopos, in pluribus ab illa diffidentes quod frustra tentauit. Sed, quod prædixerat, vt
E rebelles bello contererẽtur, euenit. Vide Bedam in histor. Anglor. [e] vbi narrat de cæco ab Augustino in veritatis fidei testimonium illuminato, ipsis tamen Schismaticis, & hæreticis hærentibus in incredulitate, succedit Laurentius ab ipsomet, Sancti Gregor. Papæ iussu, ordinatus, qui solicite studuit Britannos & Scotos e Schismate eripere epistola ad eos scripta, [f] apud Bedam. qui tamen obstinati traditi sunt Barbaris, Anglis, atque Saxonibus, vastandi, atque opprimendi.

In Oriente, inolita diu consuetudine, publice venales expositi erant magistratus, auctione proposita. certam de his fidem facit Epistola S. Gregorij [g] ad Honoratum Diaconum.

a epist. 15 lib. 6. Ind. 15.

b in orat. de fidel. defunct.

c lib. 4. cap. 13.

d lib. 5. c. 6.

e Beda 2. c. 2. & 3.

f Bed. 2. capit. 4.

g lib. 12. ep. 27. Ind. 7.

A Phocas cum Abarum Rege pactis inducijs, totum militiæ robur vertit in Orientem, vbi a Romanis, Domitio Duce, male pugnatur,[a] Persis victoriam obtinentibus.

a Miscella lib. 17. 2. Phucæ.

Christi Ann.	*Sabiniani Pap.*	*Phocæ Imp.*	*Indict.*
605.	1.	3.	8.

b Paul. Diacon. lib. 4. cap. 9. Vet. edit.

ANnus b algore & sterilitate lugubris fuit, ex qua dira fames est orta.

Adaluualdus Agilulphi filius, Lõgobardorum Rex, apud Mediolanũ creatur, astantibus legatis Theodoberti Regis, & pax perpetua sancitur cum Frãcis. de Aquileiensi, & Gradẽsi Patriarchis, occasione Seueri, hoc anno defuncti, quoniam res per oscura est, obseruanda hæc sunt, ex Actis Concilij Mantuani celebrati sub Eugenio, anno quarto eius Pontificatus, quę extant MS. apud auctorem Annalium in vetusto Codice, quo et Pauli Diaconi historia continetur. B

De Patriarchis Aquileiẽsi & Gradensi obseruatu digna.

Papa Benedicto, Paulus erat Patriarcha Aquileiensis, qui Longobardorum Barbariem & immanitatem metuens, de propria Sede Aquileiensi, ad Gradus Insulã confugiens plebem suam, omnemque Thesaurum & Sedem Sanctissimam Marci, & Hermagoræ secum transtulit, fixa ibi ad tempus Patriarchali Sede. quo, post 12. annos mortuo, successore quoque Probino, Elias eligitur, cui tum, cum Ecclesia Romana communicante, a Pelagio Papa conceditur, vt euersa Aquileia, Gradum, loco Aquileię, ipse teneat (a quo & noua Aquileia est nuncupata) vnde euenit, vt idem Episcopus & Patriarcha aliquando Aquileiensis aliquando vero Gradensis nominaretur. Incidit ex occasione damnationis trium capitulorum, vt Helias Patriarcha Gradensis, siue Aquileiensis scinderetur ab Ecclesia Romana, cui successit in eodẽ schismate Seuerus, & Græcis atque Longobardis pugnantibus, Gradus transijt ad iura Græcorum, & vt Patriarcha Aquileiensis, Gradensi Castro exutus, sedem transferret ad forum Iulij; inde idem & Foroiuliensis c Patriarcha nominaretur. Hoc igitur anno, mortuo Seuero d schismatico, ordinatus est Ioannes Abbas Patriarcha in Aquileia vetere, cum consensu Regis Agilulphi, qui schismaticis fauebat: in Gradu quoq; Candidianus ab Episcopis Istriæ, adnitente maxime Exarcho, qui patrocinium habebat Catholicorum, quos schismatici hæreticos appellabant; atque ita deinceps fuere duo Patriarchæ, e Aquileiensis Schismaticus, & Gradendis sentiens cum Romana Ecclesia; quousque Aquileiẽses perseuerauerunt in schismate. redditis vero ipsis Catholicæ Ecclesiæ, & sublato schismate, suis iuribus integrata est a Mantuano Concilio atque Rom. Pont. Ecclesia Aquileiensis. Vide hæc plenius in Annalibus. C D

c Valafrid. Strabo, de reb. Eccles. c. 25.
d Marian. Scot.
e Paul. Diacon. 4. c. 10. Vet. edit. 34. nouæ.

Tenax, largo Pont. in fensus.

Miraculũ.

Sabinianus Papa, hoc anno moritur, Ind. 8. 11. Kal. Mart. cum sedisset menses 5. & dies 19. cessat Episcopatus Mens. 11. dies 26. Hic tenacior, largitati Beati Gregorij prædecessoris sui, cum derogaret, ab eo sæpius per visum increpitus, demumq; in capite percussus, ex dolore vexatus, non multo post obit. Ex Sigeberto. odiosum quidem fuisse populo ob suam tenacitatem, Anastasius affirmat, vt ob id nõ ausi sint per vrbem deferre ad sepulturam ad S. Petrum. Eadem dira fame vrgente, cum pauper quidam à nautis peteret eleemosynam, illisque respondentibus, desiste a nobis petere eleemosynam, qui nihil, nisi lapides habemus, eoque subijciente, omnia ergo vertantur in lapides, quidquid manducabile in naui erat, in lapides conuersum est, colore & forma rerum permanente. Sigebert. in Chron. E

Cedren. & Miscella hoc ann. 3. Phocæ.

Narsetem Romanorum Ducem rebellantem, & iteratis iuramentis, redire persuasum, fœdifragus Phocas viuum comburit, exultantibus Persis, quod perijsset Dux gloriosissimus, cuius vel ipsum nomen esset ipsis pauendum, & Romanis magno dolore affectis. ex quo Phocas, vt Tyrannus magis, quam Imperator haberi cœpit & timeri.

A

Christi Ann.	*Bonifacij 3. P.*	*Phocæ Imp.*	*Indictione*
606	1	4	9

BOnifacius Romanus, ex Diacono a Gregorio apocrisarius missus ad Phocam Imp. post vnius ferè anni vacationem 15. Kal. Mart. Papa creatur.

Hoc anno [a] consilio Germani Patricij desiderantis Imperium, Constantina olim, vxor Mauritij, cum tribus filiabus deducta est in templum, ad concitandam seditionem aduersus Phocam, qui ad abstrahendas mulieres ex templo cũ misisset, aduersarium expertus est Cyriacum Patriarcham, qui abstrahi non permisit, nisi interposito B iuramento quod eas non læderet; tuncque ductæ sunt, & clausæ in monasterio, qua ex re infensus Cyriaco Phocas, quasi in odium eius, professus est, solum Roman. [b] Pontificem (quod vere est) dicendum œcumenicum idest vniuersalem: Constantinopolitanum vero nequaquam, quem tamen illi titulum arroganter vsurpabant, cum alioqui præse ferrent Romano Pontifici subesse; maligne vero aut imperite aliqui opinati sunt Romanam Ecclesiam obtinuisse Primatum a Phoca, quod diuino iure a Domino Nostro Iesu Christo olim sancitum fuit, contestantibus id, vno consensu, omnibus Patribus, & vniuersa Ecclesiastica historia, id, per omnes fere annos exclamante.

a Cedren. Theoph.

b Anast. Paul. Diaco. li. 4. c. 11. vet. edict. quid Phocas sanxit de Papa Rom.

Hoc ipso anno Cyriacus Patriarcha moritur: succedit Thomas, ex Diacono, & sacellario magni templi, an vero saccellario, idest thesaurario a saccis?

C Bonifacius, habito Romæ Concilio, sancit aduersus ambitum, ne superstite adhuc Pontifice de successore tractetur. Anastas.

Hic, hoc eodem anno, e vita decedit 12. d. menses Nouembris, cum sedisset mens. tantum 8. dies 23. cessat Episcopatus menses decem, & dies sex. Anast.

Reuerius e Gallijs Faustus monachus Sancti Benedicti discipulus, scriptam a se vitam Mauri Abbatis, cui comes accesserat viuenti adhuc Papæ Bonifacio, probandam obtulit. Leo [c] Ostiens.

c li. 1. hist. Cass. c. 3.

Christi Ann.	*Bonifacii 4. P.*	*Phocæ Imp.*	*Indictione*
607	1	5	10

D BOnifacius ex Valeria Marsorum ciuitate, ex presbytero, eius nominis Quartus Pontifex creatur die 18. Sept. qui statim domum suam in monasterium erexit, & redditibus locupletauit. Hic Pantheon [d] nobile Romæ delubrum a M. Agrippa, ter Consule erectum, & Ioui vindici consecratum, a Phoca impetrat, & in honorem Dei Genitricis Mariæ, & Sanctorum Martyrum, post sexcentos triginta duos annos, Deo consecrat, titulo Dei Genitricis ad martyres. ex Anastasio. Constantinopoli turbulentissimus hic annus fuit, detecta in eum coniuratione, [e] & multis de primoribus occisis, atque adeo Constantina A. Mauritij vidua, cum tribus filiabus.

d Anast.

e Miscell. lib. 17.

Ex pia Mauritij familia pleræque pietate insignes feminę extitere, in quibus Sopatra, sanctissima virgo, filia Mauritij Imperatoris in Martyrologio & Menologio, cum Eustolia Romana celebrantur 9. Nouemb.

f cap. 127.

E De Damiana quoque sorore Imperatoris, cum nepte, apud Ierosolymam degente, mentio est in Prato spirit. [f] vnicus, [g] qui a Constantino Constantinopoli ædificatus est carcer, & absque aliquo incremento, vsque ad Phocam permansit, eo in tyrannum verso, & quam plurimos ex leui suspicione in eum conijciente, vbi angustijs illis pædore, & fetore conficerentur, piæ & opulentæ feminæ commiseratione, est dilatatus propria domo illi attributa.

g Glicus Ann. in Cõstant.

Carcer Cõstãtinop. sub Phoca dilatatus.

Eodem quoq; anno idem Phocas Imperator ægrotans, a diuina misericordia non derelinquitur, sed sanatur a S. Theodoro Siceota [h] cũ manuũ, & pedũ doloribus excruciaretur, manib. illi cũ p̃catione impositis, ab eo monitus, vt ab hoium afflictione,

h Apud Sur. 23 Apr.

& sanguinis effusione temperaret. Occasio veniendi Constantinopolim Theodoro fuit, quod cum in locis finitimis, cruces, quæ in supplicationibus deferuntur, horribili, & miserando spectaculo, per se concuti, & commoueri visæ essent, idque ad Thomam Patriarcham delatum esset, conterritus is, a magno Theodoro a se euocato, summis precibus impetrat, vt significationem prodigii ed isserat. *Scito*, inquit, *ea Crucium concussione magnas clades, & calamitates prænunciari*; quod quidem euentibus annorum consequentium comprobatum est, vt patebit magnis Christianorum cædibus a Persis factis, Ierosolymis captis, Monothelitarum hæresi, & Mahometanorum secta exorta. Vaticinatus quoque de his fuerat Sanctus Gregorius Papa, cum inter maximas, & vix ferendas calamitates. *Nolite*, inquit, *de talibus omnino contristari, quia, qui post nos vixerint, deteriora tempora videbunt, ita vt comparatione sui temporis, felices nos æstiment dies habuisse.* B

Christi Annus	Bonifacii 4. Pap.	Phocæ Imp.	Indictione
608	2	6	11

a Miscell. li. 17. Cedren. in Phoca.

PRiscus [a] gener Imp. non ferens tantam soceri immanitatem, Heraclium Africæ Prætorem rebellionem meditantem, inuitat contra Phocam.

b Apud Miscel. & Theoph.

Persæ [b], fusis Rom. exercitibus, Armeniam, Cappadociam, Galatiam, & Paphlagoniam occupant, & vsque Chalcedonem, populantes, procedunt. C

c Niceph. Chron.

Thomas Patriarcha Constantinopolitanus, vbi sedisset ann. 2. m. 7. ex hac vita [c], (quod valde cupiit, & summis precibus, per Theodorum Siceotam impetrauit) libens volensque discessit. Sergius illi successor creatur, qui per ipsa initia Episcopatus magnam de se spem concitauit, & cum magna summissione accessisset ad Theodorum, inter ea, quæ ab eo audiuit, hæc sunt verba (non tamen) ex spiritu prophetico, qui nec semper adest prophetis: *Deo confisus, spero, administrationem tuam, & diuturnam, & præclaram fore*, quæ sane minime præclara fuit, cum hæresiarcha euaserit.

in v. apud Sur. 22. Apr.

Beatus Theodorus Constantinopoli degens, cum reprehenderet morem illum, præsertim primorum, qui, post mysteriorum perceptionem balnea adibant, a clericis sanctissimæ magnæ Ecclesiæ interrogatus, vtrum id ex Sacræ scripturæ lectione, an aliunde didicisset. [Scitote inquit Deum mihi indicasse eos valde peccare, qui post sanctam communionem ad balnea se conferunt, vt corpus lauent, & curent. Quis enim vnguento delibutus & aromatibus, eorum abstergit suauitatem? Quis simulac cum Imperatore pransus est, ad balneum currit]. Quod vero eiusmodi non essent paruipendenda, signis post hæc editis, Deus dicta ab eo voluit confirmasse, quæ pergit auctor narrare [d]. D

d Apud Sur. 22. Apr. Nicepho. Chron.

Sanctissimus Eulogius Episcopus Alexandrinus cum sedisset annos 27. moritur, inter Sanctos relatus Martyrol. Id. Septemb. sanctitate & doctrina plane præstantissimus, scripta eius contra hæreticos, & pro Synodo Chalcedon. recenset Photius, Theodorus Scribon in eius locum succedit. E

e Sigeb. in Chro. Aimon. li. 3. c. 90.

Res Occidentalis Ecclesiæ his temporibus obscuræ; in Gallia tantum, inuentione corporis Sancti Victoris [e] martyris, luce coruscant, qui, Solodori, cum Sancto Vrso, passus fuerat, & ex reuelatione facta Episcopo Maurianensi in Suburbani Genabensis Ecclesia inuentus est; & miraculorum gloria illustratus.

A

Christi Annus 609 | *Bonifacii 4. Pap.* 3 | *Phocæ Imp.* 7 | *Indictione* 12

PHocas, sibi similem, immitem, & truculendum Bonosum creatum Comitem Orientis, immittit contra Persas, qui hoc tamen tantum habuit pietatis, vt voluerit B.Theodori precibus communiri; misit igitur eum rogatum, vt sibi in prouinciam festinanti occurreret: cumque venisset, & pro illo stante, nec ceruicem inclinante, precaretur, apprehensis frontis eius capillis, eum deorsum traxit. At ipse B humaniter & precationem, & reprehensionem suscipiens, virum sanctum veneratus est, & manum eius deosculans, pectori suo admouit, obsecrans eum, vt pro se Deum oraret, vt a dolore quodam, quo pectus eius laborabat, liberaretur. Quare vir Sanctus digitis pectus eius leniter percutiens. *Tibi prius*, inquit, *orandum est, vt interior homo corrigatur, & conualescat*: illo enim *curato, facile exterior liberabitur*, eumque pluribus hortatus est ad lenitatem, & mansuetudinem. Plura deinceps Auctor [a] percenset viri Sancti miracula, digna quæ legantur. Ingenti seditione [b] orta Antiochiæ Iudæorum aduersus Christianos, Iudæi Anastasium Patriarcham, & plures Christianos contrucidant, & incendunt, qua ex occasione, Bonosus ex itinere reuerti iussus est Antiochiam, vbi Iudæorum cædes factæ, Anastasius hic inter martyres celebratur.

C Phocas Circenses ludos spectans a Prasinis conuitijs lacessitus, quamplurimos interficit: at illi coaceruati incendunt Prætorium, curiam, scrinia, & carceres, ex quo iratus eos militia priuat. Theophan. & Annal.

Noua detecta coniuratione, plures ex primoribus necati.

Eutychius Ierosolymorum Episcopus, vbi sed. ann. 8. ex hac vita migrauit, successit Zacharias.

Africa tota hoc anno in procinctu fuit, ob bellum quod inferendum parabatur ab Heraclio aduersus Phocam.

Gallia feruet bellis ciuilibus: Italia gemit sub gladijs Longobardorum. Res vero huius anni Romanæ Ecclesiæ prorsus obscuræ remanserunt.

a Apud Sur. 22. Apr.
b Miscel. lib. 17. & Cedren. an.7. Phocæ. Martyro. 21. Dec.

D

Christi Annus 610 | *Bonifacii 4. Pap.* 4 | *Phocæ Imp.* 8 | *Indictione* 13

HEraclius a Prisco, Phocæ genero, adiutus, profligato eius exercitu, oblatum eum sibi, obtruncari iubet, cum fratribus, & necessarijs, vt est apud Miscellam [c], & Zonaram. Verum (quod semel admonuisse satis sit) supputatio annorum Domini apud Græcos, differt ab ea, quæ apud Latinos. Siquidem hunc quem octauum Phocæ annum omnes numerant, eundem illi 602. A.D. ponunt. Sed nec constans vna eademque est apud eos Christi ann. supputatio, etenim in hunc E vsque annum, quo occisus est Phocas, Nicephorus numerat 615. Latini autem recte 610. supputant.

Apud [d] Cedrenū legitur quendam sanctum Monachum, Phoca imperante, Deum quasi ad disceptationem prouocantem, dixisse. *Cur tam impium Christianis imposuisti Imperatorem?* audiuisseque vocem, cum quidem neminem videret, sibi dicentem: *Deteriorem illo alium inueniri non potuisse vllum, & hoc meruisse Constantinopolitanorum flagitia*. Ad postremum de Phoca illud non prætermittendum, ipsum, dum imperaret, magnopere contendisse, vt qui in bello contra Christianę fidei hostes certantes cecidissent, inter Martyres censerentur: eo consilio, vt

c Miscell. Heracl. ann. 1.
d Niceph. 18.c.26

collapsam Rom. militiam erigeret, & firmaret. Sed restiterunt illi Antistites auctoritate maxime S. Basilij, cuius esset ad Amphilochium canon pœnitentialis, de illis, qui in bello fecissent homicidium, vt non proberetur illis sacra communio, absq; præuia pœnitentia. Theodor. Balsamon.[a] A

Persæ captis Apamea, & Edessa progressi vsque Antiochiam, exercitum Roman. ad internecionem cædunt. Annal.

Theodorus Scribon Episcopus Alexandrinus, post duos [b] annos sedis, moritur, in eius locum creatur Io. cognomento Eleemosynarius, instante maxime vniuersa Alexandria, & Heraclio vrgente, cum ipse maxime reluctaretur: eius res præclare gestas scriptis mandauit [c] Leontius, Neapolis Cypri, eiusdem æqualis, quæ cognita, & recepta fuere in Concilio Nicæno posteriori, qui quidem de primordijs tanti viri hæc inter cætera. *Contendit; inquit, omnem plane hæresim euellere, & in trisagio, quod a Gnaphæo additum erat, qui crucifixus est pro nobis, sustulit, impatibilem, & immortalem Trinitatem asserens, & suum gregem ita sentire docens.* B

In sacris ordinationibus fuit zeli vehementissimi, & quod Eulogium monuerat S. Gregorius, effecit vt puræ essent ab omni crimine simoniæ, & vt nulla fieret citra examinationem. Eius studium fuit immensum erga pauperes, quos singulos descripsit, & victum illis diurnum assignauit, extruxit Xenodochia, Nosocomia Ptocotrophia, & pauperibus feminis, quibus non erant ad pariendum habitacula, nec alia necessaria, septem loca attribuit, instructa rebus omnibus necessarijs, annuas quoque pecunias clericis, & Episcopis pauperibus attribuit. Curauit in primis ne vlli fieret iniuria, & ne quis ab eo forte conquesturus arceretur, duobus hebdomadæ certis diebus, in templi porticibus considebat, duos secum insignes habens viros, quibus illud sæpe dictitabat sane memorabile, SI NOBIS, QVI HOMINES SVMVS, LICET AD DEVM ACCEDERE, ABSQVE VLLO INTERCESSORE, QVOMODO NON ET ID LICEAT CONSERVIS NOSTRIS AD NOS. C

Quod vero pertinet ad Occidentales, celebrata est hoc anno, mense Martio, viuente adhuc Phoca Imperatore, a Bonifacio 4. Pont. Synodus Romæ, de his, quæ Mellitus Leudoniensis Episcopus, ex Anglia attulit, cum Apostolico Papa conferenda, qui & sedit cum alijs Italiæ Episcopis, in Synodo, & epistolas retulit ad Laurentium Archiepiscopum, & clerum, atque ad ipsum Regem Edilbertum, & gentem Anglorum. ex Beda [d], Acta illa & Epistolæ non extant. His accedebat alia causa, quæ & potissima videri poterat de Ecclesiæ Sancti Petri monasterij extra mœnia Londinij facta diuinitus dedicatione; num rata haberi deberet, quam rem sanè admirandam Ealredus Abbas, qui res gestas Sancti Eduardi, Regis Anglorum, scriptis tradidit, hoc ipsum posteris probe testatum reliquit. D

Hoc itidem anno 610. qui ab Hispanis nocatur Era 648. celebratum est Toletanum Concilium 15. sub Gundemaro Rege, qui tertius fuit a Reccaredo primo, ex Gothis Rege Catholico, post eum enim Liuba regnum tenuit annos duos, & successor eius Vuitericus annos sex, mensesque decem. Causa Concilij apparet ex Actis, & Gundemari constitutione, hoc eodem anno edita; nimirum vt profiterentur Ecclesiam Toletanam Carthaginensis prouinciæ esse Metropolim, eamque antiquitus consecutam esse dignitatem; quod nonnulli, leui quadam de causa labefactare studebant. Vt autem non vnius Carthaginensis, sed totius Hispaniæ Toletanus Episcopus Primas esset ab Ecclesia Romana Toletanam Ecclesiam esse cõsecutam certum est. Sed quando id primum, nobis incompertum est. Nam quod aliqui tradunt, ab ipsis temporibus Sancti Petri Apostoli, & ab ipso Petro, haud probari potest. Summo tamen honore super omnes alias Hispaniarum Ecclesias semper habitam esse Toletanam, frequentiora illic celebrata Concilia satis indicant. E

a In can. 13. Basil. ep. ad Amphil.

b Niceph. Chron.

c Apud Sur. 23. Ian.

S. Io. eleemosyn. fit Episcop. Alexand.

Nulla ordinatio citra examinationẽ.

d lib. 2. c. 4. hist. Angl.

A *Christi Annus* 611 | *Bonifacii 4. Pap.* 5 | *Heraclii Imp.* 2 | *Indictione* 14

PErsæ, Cæsarea Cappadociæ capta, populum captiuum abducunt, & exercitu Romano profligato, impune grassantur. Annales ex Theophane.

Eudocia Augusta ex Heraclio parit Heraclium minorem, qui & Constantinus iunior dictus est, sed ipsa eodem anno decedit 14. inchoata Indict.

Res Occidentalis Ecclesiæ, scriptorum inopia remanserunt prorsus obscuræ, nisi quod Ecclesia Gallicana vita [a] & obitu S. Præsulis Bituricensis Austregisili claruit. Eius Diaconus Sulpitius illi successit, cuius tempore Guarnerius exactor sæuissimus, Theodorici nomine, (qui dum Theodibertum fratrem è regno pellere laborat, grauiter subditos affligit) in S. Austregisilum oblocutus diuina vltione visceribus effusis, punitur. B

[a] Acta apud Sur. 20. Maij.

Christi Annus 612 | *Bonifacii 4. Pap.* 6 | *Heraclii Imp.* 3 | *Indictione* 15

CEssantibus hoc anno Persis, iam victorijs & præda exatiatis, Sarraceni inuadentes Rom. Imp. Syriam vastant. Theophanes.

Heraclius anni exordio Epiphaniam filiam, Augustam nuncupatam, & eodem vergente ad finem, Heraclium iuniorem, etiam Constantinum dictum, per Sergium Patriarcham coronandum curat. Theophanes. Magno plane Dei beneficio, Sanctus Columbanus Abbas, ex Hibernia, per hæc perditissima tempora, veniens in Gallias, eas suæ splendore sanctitatis, illustrauit. Hic, quasi alter Elias, eremum incolens, præter mirificam abstinentiam & exactissimam Monasticam obseruantiam, atque alias eximias virtutes, Dei honoris zelo, & fortitudine ad Principes arguendos, præstitit, cui vt Eliæ non defuerunt persecutores, nouus Achab, & altera Iezabel. Eius admirabilem vitam, Ionas [b], qui his temporibus vixit, & ab Eustasio eius successore hæc accepit, sincerissime scripsit. Iam annus agebatur vigesimus, ex quo Luxouiense cœnobium construxerat: & Theodoricus Burgundiorum Rex, quod tantum virum in sua ditione haberet, gratulabatur, & ad eum ventitabat. Quem, vir sanctus de concubinarum comercio, arguens, ad legitimi coniugii thalamum hortabatur, vt Regia proles ex honorabili Regina prodiret, atque iam Rex spoponderat, se ab illicitis segregare consortiis. At Brunichildis auia, verita dignitatis, & honoris sui iacturam, si reiectis concubinis Reginam aulæ præfecisset, diabolico instinctus spiritu Regem in S. Columbanum incitauit. Euenit aliquando vt Columbano venienti in aulam adulterinos Regis filios ei offerret benedicendos. At ille, *nequaquam*, inquit, *istos regalia sceptra suscepturos scias, quia de lupanaribus emerserunt*: eoque abeunte terræmotus aulam concussit, cum omnium terrore, nec tamen miseræ feminæ furorem compescuit, quin illi insidias moliretur. Cernens autem B. Columbanus regios animos aduersum se commotos, accessit, vt suis monitis eorum impetum frangeret, occumbente iam Sole, cumque in regiis domibus pernoctare nollet. *Melius est*, inquit Rex, *seruum Dei opportunis subsidiis honorare quàm Dominum, ex seruorum eius offensa, ad iracundiam prouocare*. Iubet igitur regio cultu opportuna parari, Deiq; famulo dirigi: is autem ea abominatus, dixit, *Scriptum est, Munera impiorum reprobat altissimus*, nec dignum est, vt famulorum Dei ora cibis eorum polluantur: quibus dictis, vascula disrupta, & comminuta sunt, vinum, & sicera diffusa, & cætera dispersa. Rex his auditis, pauore perculsus ad virum Dei properat, veniam petit, emendationē pollicetur, quibus sanctus placatus promissis, ad monasterium redit. Rex nihilominus in luxuriæ cęno volutatur: litteras acres sanctus ad eū mittit, excōicationē cōminatur, nisi delicta corrigat.

C D E

[b] Apud Bedam. 5. ca. 17.

Brunichildis Regina noua Iezabel. Cap. 18.

Miraculum.

A rigat. Brunichildis rursum per se, per aulicos proceres, per Episcopos denique Regem in virum Dei incitat. Qui, vano quodam prætextu examinandi eius Monasticam disciplinam, in Nouitatis suspicionem vocatum, adito Luxouiensi eius Monasterio, omnia eius loca pandi, & sæcularibus ex poni mandat. Cui vir Dei respondit, *Si venisti, vt seruorum Dei cœnobia destruas, & regularem disciplinam macules: scito tuum regnum funditus ruiturum, & cum omni propagine regia demergendum*. Quod postea rei probauit euentus. Iam temerario conatu Rex refectorium ingressus fuerat, cum his territus recessit. Dum autem ille Regem pergeret increpare, dixit ad eum Rex, non committam tantum facinus, vt te martyrē faciam, sed quia noua inducis a sæcularium omnium moribus aliena, qua venisti via, recede; id ipsum aulici acclamabant. Nolle apud se habere qui alijs non societur. At B. Columbanus se non egressurum, nisi violenter abstrahatur, profitetur. Discedens Rex Procerē relinquit; qui illum abstrahit, & Vesontium perducit in exiliū, quo virtus diuina eū secuta est, si quidem ibi prædicans in carcere vinctis, vinculis dissolutis, omnes liberi abeunt, quos Præfectus carceris cum insequeretur, portæ Ecclesiæ, ipso viro Dei orante, patuerunt ad eorum ingressum, & statim obseratæ sunt, ad excludendos insequentes. Quibus mirabilibus visis, eos liberos abire permittunt, & B. Columbanus, nullo remorante, cum Monachis suis, per mediam vrbem, ad monasterium regreditur. Quibus auditis, Reges militum cohortem mittunt, qui illum rursum ad locum exilij abstrahant, quem, perlustrantes monasterium, sedentem in atrio Ecclesiæ & legentem, non vident. solus Tribunus militum, qui inuitus hoc agebat, de fenestra prospicit sanctum inter milites illis inuisibilem. Qui cum militibus abiens, Regibus hæc admirabilia nunciat, nec illi tamē a proposito remouentur, sed alijs missis iubent abripi in exilium; qui demissi, & ad eius pedes prostrati cum lachrymis obtestantur, vt abeat, nec eos periculo indignationis Regum exponat. abit igitur vir sanctus, & in itinere prædicit, & ipsum Theodoricum Regem, & liberos, intra triennium extinguendos, Theodobertum quoque fratrem, & eorum regna ad Clotharium deuoluenda: Hæc latius Ionas, qui dum huius anni rei gestas Sancti Columbani recenset, ad S. Desiderinm Viennensem Episcopum orationem conuertens, refert eum in Concilio Cabilonensi, ab Episcopis factionis Regis Theodorici, & Brunichildis damnatum, in exiliumque eiectum, lapidibus obrutum fuisse, cuius memoria Martyris bis in Ecclesia celebratur 11. Febr. & 23. Maii. Ado Vieno. & Sigeb. in Chronico.

B. Colūb. abstrahit in exiliū. Miraculū. Cap. 19. Miraculū. Prędictio. c. 21. & 23 cap. 26 S. Desider. Martyr.

B C D

Christi Ann.	*Bonifacij 4. P.*	*Heraclii Imp.*	*Indictione*
613	7	4	1

PErsæ [a], Damasco capta, multos captiuos abducunt, Rex Cosrhoes Heraclij Legatos, pacem petentes, & Tributa offerentes inanes dimittit, sperans imperio se Romano potiturum. ex Theophane.

a Miscella lib. 14

Apud Damascum, per hoc fere tempus, Sarraceni templum S. Theodori Martyris conspurcarunt, & ex iis vnus sagittam intorsit in eius imaginem, & dextro ipsius humero est infixa, defluente sanguine, nec tamen tam admirando spectaculo respiscunt: sed diuina eos percutit vindicta, intra paucos dies, 20. eorum familijs, quæ in eo templo commorabantur, extinctis. Superest adhuc imago, cum vulnere, & vestigijs sanguinis, quam ego vidi, & quod vidi scripsi. Damascenus oratione tertia de imaginibus, ex S. Anastasio Sinaita.

Miraculū.

E

Heraclius defuncta vxore, incestuosas contrahit cum Martina nepte nuptias, (quod pessimi exempli facinus existimatum est) & eam pronunciat Augustam, a Sergio Patriarcha coronatam. Theophan. Zonar. Cedrenus S. Theodorus Siceota ex Episcopo Archimandrita Sanctiss. & miraculorum gloria illustris, cedit vita 22. Apr.

Apud Sur. 22. Apr.

Contentione orta, inter fratres Theodoricum, & Theodebertum Francorum Reges venitur ad arma, & vtroque de gentium robore superbiente; cum Theodebertus

A a B. Columbano, ex diuino instinctu, moneretur vt clericus fieret, ne simul cum damno præsentis Regni, æternæ pateretur vitæ dispendia, isque consilium auersaretur, prædixit fore, vt breui inuitus fieret. in pluribus igitur conflictibus superatus, & suorum proditione captus, & missus ad auiam Brunichildem, quæ alteri fratri fauebat, clericus factus, nec multos post dies impiè ab ea perimi est iussus. Ionas in V. B. Colũbani c. 27.

B. Columbanus relicta Gallia atque Germania, Italiam ingreditur & ab Agilulpho Rege honorifice acceptus, data optione, vt vbicunque vellet habitaret, Mediolani dum moraretur, Arianam hæresim, qua Longobardi magna ex parte laborabant, verbis & scriptis confutauit, & monasterium in loco, Bobium, appellato, ædificauit. B. Colũbanus tendit in Italiã. Bobiense Monasteriũ ædificat.

Idem B. Columbanus Eustasium monachum qui comitatus illum erat ex Galliis, ad primum monasterium Luxouium remisit, qui cum Vualerico, ab eo olim discedente, B Præfecto relicto, eximiæ sanctitatis viro, & miraculorum editione præstanti vindicauit monasterium Luxouiense e manibus laicorum. Porro ab eodem Vualerico propagatum est monasticum institutum in Galliis, ædificante ipso aliud monasterium, adiuuante Clotario Rege, apud Ambianum. extant eius acta [a] fideliter scripta. a apud Sur. 1. Apr.

Edilbertus primus Rex Cantuariorum, Christianus 21. anno a suscepta fide moritur Beda [b]. Eadualdus eius filius, paganus adhuc, regnum adeptus, & incesta fornicatione pollutus, Patris abutens vxore, occasionem attulit subditis ad veterem perfidiam reuertendi, diuina eum non deserente vltione, cum crebra mentis vesania, & immundi spiritus inuasione premeretur. Tres quoque filii Sabereti Regis Orientalium Saxonum, in Christiana fide defuncto patre, ipsi, Idololatria repetita, populis C Idola colendi liberam facultatem præbuerunt, & Episcopo recusante eis panem nitidum, vt ipsi appellabant, idest sanctam communionem, postulantibus, vt perfidis, præbere, eum de regno expulerunt; qui re cum Laurentio, & Iusto Coepiscopis communicata, communi consilio in Gallias secesserunt. b Hist. Angl. 2. c. 5.

Christi Ann.	Bonifacii 4. P.	Heraclii Imp.	Indictione
614	8	5	2

D

BOnifacius 4. Papa moritur 8. Maii, cum sed. sex menses, dies 13. Deusdedit Romanus ex subdiacono, nouo exemplo, ob egregiam sanctitatem, successor creatur 13. die Nouemb.

Ecclesia Anglicana collapsa resurgit, cum enim Laurentius Archiepiscopus, Mellitum & Iustum secuturus esset in Gallias, noctu increpitus ab Apostolo Petro & flagellatus, mane adijt Regem, qui visis vibicibus flagellorum conterritus, & intus illustratus reiecto omni Idololatriæ cultu, & nefario abdicato connubio, fidem Christi suscipit, & Episcopos ex Galliis euocat. ex Beda [c]. c lib. 2. c. 6

Brunichildis Regina, impia femina, Delfinum Episcopum Lugdunensem necari E mandat [d]. d li. 5. c. 20

Theodericus nepos fulmine ictus, vt Ionas innuit [e], vel, vt Aimoinus [f] ait, veneno, dolo Brunichildis (ob inimicitias, post mortem Theodeberti, cum eo susceptas) extinguitur. Sigebertum filium eius Brunichildis in Regnum sufficit. Huius insigne factum Sigeberti non est omittendum. Fridiburgam Gunzonis Ducis filiam, a dæmone per S. Gallum liberatam, Sigebertus Rex sibi desponderat; atilla meditans sanctiores nuptias impetrat septem dierum inducias, quibus euolutis, deponit Regalia indumenta, religioso habitu assumpto, & apprehenso altari, in Ecclesia S. Stephani, eum obsecrat, vt eius intercessione, corde Regis immutato, liceat sibi perpetuo e In V. S. Columb. c. 28 f li. 3. c. 100 Sigeberti Regis insigne exemplũ pietatis, & continentia.

A gestare velamen, quod assumpserat. Re nunciata Regi, inflexus ad voluntatem sponsæ, mandat vestes nuptiarum, & coronam Regalem in templum afferri, quo progressus, & ipse sponsam timentem, ac trementem, sub sponsione, deduci ad se imperat, quam regio ornatu, & cultu, & sacro insuper velamine coronatam ECCE, inquit, MEIS TE NVPTIIS PRAEPARATAM, SPONSI COELESTIS, DOMINI NOSTRI VIDELICET IESV CHRISTI, CEDO COMPLEXIBVS, & dexteram eius apprehendens posuit in altari, deinde Ecclesiæ limen excedens, lachrymis absconditum patefecit amorem. Eam post, multis muneribus auctam monasterio præfecit ancillarum Dei, in ciuitate Metensi: vbi hæc omnia gesta sunt; quæ scripsit Vualfridus Strabo, nobilis suæ ætatis scriptor [a]. Obfuit pio Regi impietas auiæ Brunichildis, & Theodorici patris, vt Sancti Columbani oraculum probaretur. Si quidem a Clothario patruo bello [b] petitus, & captus, B cum quinque fratribus, & Brunichilde, ille quidem cum fratribus perimitur; & Brunichildis camelo imposita, circumlata ad ludibrium, indomiti equi caudæ capillis, & brachijs alligata, raptata, & discerpta est. hic finis feminæ crudelis, & ambitiosæ fuit: quæ ex mundanæ prudentiæ semine has messuit fruges. Nihil non tentauit, vt regnaret, & Regina moreretur; cuius opera, & consilio decem Reges sue runt extincti. Clotharius Monarchiam Francorum, iuxta prædictionem B. Columbani est adeptus, egregius cultor seruorum Dei, per quos Deum pariter sibi conciliabat. Per Eustasium Præfectum Luxouiensis monasterij, & nobiles monachos B. Columbanum reuocauit in Gallias ad monasterium, nam fuerat eiectus, sed non obtinuit, cum sciret dissolutionem corporis sibi imminere, scripsit tamē litteras ad Regem Paræneticas, & commonitorias, ex quarum præscripto Rex pius vitam suam C moresque composuit. ex Iona in fine vitæ Sancti Columb. Inter Sanctissimos viros, qui hoc tempore florebant in Gallijs, fuit Arnolphus Metensis Episcopus vita, & miraculis clarus, Faro [c], vir nobilis, & prudentissimus, per hoc tempus lateri Regis adhærebat, eius consilio Clotharius aliquando reuocatus est a graui facinore, interficiendi legatos Saxonum, qui verbis iniuriosis vsi essent, cum assensisset, vt necarentur, sed cædes in posterum differretur, & is interim, illis persuasis, Christianam suscipere Religionem, ira Regis detumescente, eorum vitā ab illo impetrauit: Hic a Fara sorore Sanctissima virgine (quæ & Burgundofora dicitur quasi Burgunda fara) persuasus est, vt amicitia Regis, gloria sæculi, & oblectamentis ipsius coniugi contemptis, consentiente vxore Blidechilde, Ecclesiastico ordini se adiungeret, Ecclesiam Beati Stephani Meldensis locupletaret, monasterium quoque S. Faræ sororis ditaret, & non modo ciues, sed etiam peregrinos, & exules suis faculta- D tibus sustentaret. Crescente autem fama sanctitatis eius, Angli eius amore succensi, virgines ad eum mittebant, quæ eius opera in monasterio Faræ, & alio quodam Christo militarent. Faro post electus Episcopus Meldensis egregia claruit sanctitate.

a In vita S. Galli apud Sur. 16. Octo. c. 21.
b Aimoinus lib. 4. cap. 1.
Brunichildis Reginæ atrox suppliciū.
Clotharius Monarchia Galliarum potitur.
c Apud Sur. 28. Octob. Beda lib. 4. ca. 2. & 23.

Hoc anno quinto Heraclii Imp. irrumpentibus Sarracenis in Lauram Sabæ, & omnia monasteria diripientibus, ac vastantibus, monachorum alij fugati, quadraginta quatuor capti, tormentis subiecti & trucidati sunt, quorum anniuersaria memoria, agitur 16. Maij Martyrol. Rom.

Ierosolyma capta a Sarracenis.

Septem post diebus, sacrosancta Ierosolymorum ciuitas a Cosrhoe Persarum Rege capitur, captiui Christiani vili pretio Iudæis venduntur, qui eos excruciatos tormentis immaniter necant. nonaginta millia fuisse dicuntur. Zacharias Ierosolymorum Præsul, & viuifica ligna Sanctæ Crucis, cum multa præda, in Persidem abducta. Theophanes. E

S. Crux asportata in Persidem.

In hac tanta vastitate, vnica adfuit consolatio, a magno illo Alexandrino Patriarcha Ioanne; qui omnis generis profugos benigne excepit, ijs qui remanserant ex captiuitate, large alimenta, vestes, pecuniam suppeditauit, qui captiuos quoque redimerent, misit. Leontius in eius vita.

Vnica cōsolatio ab Io. eleemosynario.

Hanc tantam cladem Sanctissimus Monachus Antiochus, idemq; doctrina celebris, deplorauit centum viginti nouem homilijs, quæ extant, maxime vero exomo-

d T. 2. Bibl. SS. PP.

logesi,

gesi, quæ ad finem homiliarum legitur, plena humilitatis, & commiserationis. occasionem scribendarum harum homiliarum exponit præfatione ad Eustachium. Homil. 107. *a Dbemus lacrymas, inquit, profund ere amaritudinis plenas. Primum, quidem, quod ciuitas sancta conflagrauit, crux quoque aucta Christi Dei nostri, in Per* A *sidem transmigrarit in eorum item gratiam qui tot attriti bellis perierunt nobis. n. erant concorpores, & eadem nobiscum insignaba tur fide.* [a] T. 2. Bibl. ss. PP.

Ad hæc mala illata a Sarracenis, ac multo magis a Persis, accessit exprobratio Iudæorum, quasi victa cruce, extinctum ipsum videretur Christianæ religionis robur atque potentia. quod plane debilioribus graue fuit scandalum, deficientibus aliquibus ex eis ad Iudæos. ad vnum porro ex fortioribus accedens Diabolica tentatio, in fœdum errorem pertraxit. Monachus hic fuit Sinaita, qui post multos annos celebris continentiæ, in cella inclusus, multifariis demum reuelationibus Diaboli, & in- B somniis illusus, ad Iudaismum, & Circumcisionem, ac nuptias transijt, post Catarrhi profluuium aliquandiu passus, & vermium arrosione contabescens, expirauit. Antiochus Hom. 84.

Exprobō Iud.

Scandalū pusillarū. Monach[9] reclus[9] illusus trāsit ad iudaiſ.

Plane admiratione dignum illud fuit, impium hominem Cosrhoem adeo esse reueritum salutis nostræ trophæum, vt nec ausus fuerit ab ipsa Theca, qua operiebatur signaculum amouere, & claue aperire, vt vel illud inspiceret, sed timore perculsum, vti in Sacro Sancto templi loco asseruabatur, eodem modo in Persidem voluisse transferre, veluti demum intactum Ierosolymam reportatum fuit. Quod testatus est Modestus tunc Ierosolymorum Episcopus apud Suidam. hæc eadem apud Suidam in Heraclio, & apud Adonem in Martyrolo. 14. Sept.

S. crux intacta trāslata ī Persidem.

Sed reuerenda crux in Perside, non potuit teneri captiua, quin illustribus miracu- C lis fulgeret. legenda Acta Sanctissimi Martyris Anastasij Persæ, qui, adolescens, cum diceretur Deum Christianorum in Persidem aduenisse, inquirendo & percunctando cognitionem fidei, & ipsam adeptus est fidem. Ea quidem Acta probata fuerunt in posteriori Concilio Nicæno, & post a latinis quoque [c] vt fide dignissima recepta, extant apud Surium.[a]

S. crux in Persi. miraculis fulget.

Leontius [b] quoque huius temporis scriptor, & rei in sua patria gestæ, narrator, refert de quodam captiuo apud Persas, pro quo parentes, cum accepissent eum mortuum, ter in anno offerebant viuificam hostiam in cruce sacrificatam, ab eoque post quatuor annos redeunte, relatum, se per eos tres dies, singulis annis vinculis exolui solitum.

[b] 22. Ian. [c] In vit. S. Io. Eleemos.

D In Hispania Sisebutus Gothorum Rex quasdam Romanæ Militiæ vrbes cœpit. & Iudæos Regni sui subditos ad fidem Christi conuertit (Isidori Chron.) sed violentia quidem adhibita, vt canon septuagesimusquintus, Toletani 4. Magni Concilij docet, & Tuudensis Chronicon, quam vero ille vim adhibuerit, lex [b] ab eo de his data significat.

Miraculū p S. Sacr. Iud. ī Hispa. adigūtur ad fid. [d] L. eg. visig. li. 12 tit. 3. l. 3.

Iudæorum, qui baptizari renuerunt, (nonaginta autem millia sunt baptizata,) nonnulli fuga lapsi ad Francos migrant in Gallias. Ado. Porro hoc ipsum factitatum esse in Gallijs sub Dagaberto Rege, Clothario Filio, hortante Heraclio Imp. Historici Gallici confirmant. Aimoinus, & appendix ad Gregor. Turon.

E

Christi Annus.	Deusdedit P.	Heracl. Imp.	Indic. 5.
615.	1.	6.	

Costhoes [b] inuasa Aagypto, & percursa, vastando, libya, Carthaginem vsque nec ea tamen capta, onustus præda & captiuis in Persidem reuertit. Miscella ex Theophane. [e] Aimoin. li. 4. c. 22. Cedren. 6. Heracl.

Qui

Qui Persas euaserant, Alexandriam profugerunt, magna penuria frumenti laborante, cum Patriarcha Ioannes,[a] aurum Ecclesiæ consumpsisset, & amplius mille auri libras mutuo acceptas. ea captata occasione clericus quidam ditissimus, sed bigamus, Diaconatum appetens, multa frumenti millia, & auri centum, & quinquaginta libras obtulit, vt Diaconus ordinaretur, quem magna in Deum fiducia præditus, priuatim admonitum, de pessimo simoniæ vitio, repulit, & statim voti compos audit naues Ecclesiæ duas frumento oneratas, ex Sicilia aduenisse. Leontius in vita. Infaustus fuit hic annus Italiæ ob terræmotus vehementissimos, quos secuta est lues elephantiæ ac tum accidit, quod in Martyrologio [b] legitur, de Deus dedit Papa, qui visitans præsens ægrotos, exosculatus vnum leprosum, ab eo morbo reddidit mundum.

a Leont. in v. S. Ioan.

Cleri. ambiens Diaco. p simo. repellitur

b 8. Nou.

Ioan. Præfectus Neapolis, cum videret accisas prope vires imperij, occiso Ioanne Exarcho, inuadit, quod in Italia reliquum erat, Imperij. Anastasius in Deusdedit Pontif. B

Io. Præfe. Neapo. Exerch. decidit.

Clotarius adepta Francorum Monarchia, nihil antiquius habuit, quam vt coleret pietatem, & sanctos viros sibi amicos faceret, & consiliarios adhiberet, ex quibus vnus fuit Arnulphus Metensis Episcopus, cui Dagobertum filium, Regnique heredem instituendum tradidit, & eo inconsulto, nihil Rex nec Regina faciebant, ex quo aulici inuidi, obloquendi captarunt occasionem, quorum aliquos diuina vltio perculit vt scribit Ionas Abbas in vita eius.

Clotar. R. Fr. S. viros sibi asciscit cōsiliarios & filio tradit Magis. Vltio in inuidos.

Hic Sanctus vir penè omnibus Ecclesiæ Thesauris in pauperes effusis, ad extremum & Discum aureum magni ponderis vni procerum vendidit, quo statim morte sublato, cum discus venisset ad manus Regis, cognouissetque fuisse Ecclesiæ Metensis, additis insuper centum aureis illum Ecclesiæ remisit. hæc Ionas, qui & recitat fragmentum Epistolæ Regis eiusdem ad Arnulphum, eremi secreta captantem & nuncium remittere Ecclesiæ cupientem, certe lectu dignum, Hoc, inquit, *quod per Epistolam vestram Domine Pater, rogare voluistis, vt in loco vestro alter substituatur Episcopus, nullatenus nostra præsumptio facere presumit, sed potius omni deuotione rogamus, ut si in bonorum operum exercitio, uiam alibi ducere deliberatis, apud populum uobis commissum, sicut cæpistis, conuersando exemplum ei sitis promerendę salutis.* C

Arnulph. Met. affectat ex epatu eremū.

Coluit præterea Clotarius S. Gaudericum [c] Cameracensem Episcopum, qui hoc ipso tempore egregia florebat sanctitate, & S. Gdobertam virginem discipulam S. Eligij Nouiomensis Episcopi, cui Rex suum cessit palatium ad Monasterium erigendum, quod & villis locupletauit. D

c apud Sur. 17. Aug.

d apud Sur. 11. Apr.

Rex cędit suum Palatiū ædificādo virg. monast

Quod autem ad bellicas eiusdem Clotharij expeditiones pertinet, hoc ipso Exordio Monarchiæ mouit exercitum in Burgundiam, & Ducem misit in Senones, aduersus quem dum Lupus Episcopus conuocat in Ecclesiam Populum ad implorandum diuinum auxilium, ad campanæ pulsum hostes conterriti dilabuntur, in fugam versi: fuit illud prægrande tintinabulum, quod campanam vocant, quod post Clotharius intelligens sonum habere gratissimum, transferri Parisios id iussit, quo delatum omnem amisit sonum, iussit ergo Rex restitui, & cum ad pontem Senonicum peruenisset, rediit illi pristinus sonus, sic vt ad septimum milliarium audiretur. Iam igitur, hoc tempore, in occidente frequens erat vsus campanarum, nam in Oriente adhuc consuetudo pulsandi signa ad conuocandum pop obtinebat. E

e apud Sur. pri. Sept.

Miraculū de cāpana Senon.

Hoc pariter anno B. Columbanus expleto anni circulo in antedicto Cœnobio Bobiensi, vt scribit Ionas, animam cœlo reddidit 9. Kalen. Decemb. anniuersaria memoria celebris, ei successit Attala magistro sanctitate nō impar, cuius idem Ionas vitam scripsit. Post Columbanum Clotharius, Eustasio eius discipulo, & in Monasterio luxouiensi successore fruebatur. quos Luxouienses Monachos coluit adeo, vt ex eo plures Episcopos promouendos curarit Chagnoaldum quidem in Episcopum Lugdunen. Acharium Viromanduorū Rachanarium Augustoduni Audemanum, Bononię. & alios aliarum ciuitatum.

S. Columba. obitus.

a apud Miscel.li. 18. Heracl.

Heraclius,[a] cum nullam sibi vim resistendi superesse aduersus Persas intelligeret,quantumuis ante repulsus,noua legatione,pacem, quamuis iniquis conditionibus,petit,at Cosrhoes,secundæ fortunæ impotens,nisi abnegato Christi cultu eoque soli dato,abnegat pacem dare. A

Christi Annus	*Bonifacii 5.P.*	*Heracl.Imp.*	*Indict.6.*
618.	1.	9.	

b Beda li. 2.c.8. c Ann. ex Theophi. tel edr. d li.2.Nouella 4. Nou.

BOnifacius Quintus,Neapolitanus, Deusdedit mortuo subrogatur, qui accepto nuncio de Eadualdo in Anglia Rege,& Edilberga sorore conuersa, vxore Eduini Regis,admodum Lætatus Iusto Rofensi Episcopo gratulatur, & pallium in signum elargitę plenitudinis potestatis mittit.[b] Chaganus Auarum Rex dolo, sub pacis nomine,suburbia Constantinopolis deprędatur.[c] B

Exigente sergio Patriarcha Constantinopolitano Heraclius[d] hoc anno Pragmaticam edidit sanctionem,ne quis cooptaretur in Clerum,nisi in defuncti locum subrogetur,accidebat enim vt procerum fauore,complures se intruderent in eam Ecclesiam,adeo vt redditus ad alendos omnes non suppeterent.

Christi Annus	*Bonifacii 5.P.*	*Heracl. Imp.*	*Indit.7.*
619.	2.	10.	

Minist.episcoporũ nõ decet esse laicos. Monachi necũ Monialib.cõuersantur Suintilla Monarc. Hispã potitur.

ANnno Nono Sisebuti Regis Hispaniarum celebratur *Synodus Spalensis, siue Hispalensis*,Chron.Isidori extat,tredecim sessionibus, in quibus illud obseruandum,improbari ministros Episcopi esse laicos,& in vndecima vetari Monachis omnem consuetudinem cum dicatis Deo virginibus,& decima consutatum Episcopum Eutychianum(qui ex Syria aduenerat)eius partis,quæ dicitur Acephalorũ, &,de veritate edoctum,eam amplexum,erroribus abnegatis. C

Hoc ipso anno moritur Rex Sisebutus, scientijs eruditus , bello Potens,& moribus Sanctus,atque Clementissimus.adeo vt eius Thesaurus fuerit redemptio captiuorum.Is Ecclesiam S.Elcocadiæ miro opere fundauit Lucas Tudens.in Chron.Succedit ei Reccaredus Filius puer,cui post sex menses decedenti, succedit anno sequẽti Suinthilla,qui pulsis Græcorum reliquiis,Monarchia Hispaniarum potitur. D

Persis Galatiam inuadentibus , Ancyra Metropoli capta, Heraclius rursum cogitur pacem inire cum Auarum Rege,meditans bellum in Persas,sequenti anno.

Christi Annus.	*Bonif.5.P.*	*Heracl.Imp.*	*Indict.8.*
620.	3.	11.	

e Theoph. in Annat. f Leont. in vit.23. Ia. apud Su. Patriarc. Eleemos. tẽpestatẽ.

HEraclius parans expeditionem in Persas,ex haustis toties Imperij opibus, cogitur ab Ecclesijs mutuum accipere, conflatis etiam sacris vasis , & ornamentis,quod tamen non probauit Magnus[b] Ioan. Eleemosynarius pauperum aiens eas esse opes,permisit tamen auferri,sed diuinitus statim longe plura quam ablata fuerant Patriarchæ restituta sunt,quod cum id sciuisset Nicetas Patricius,q̃ noĩe Imperatoris abstulerat,& ablatas restituit,& trecẽtas auri libras amplius de suo addidit. Altercatio inter Nicetã & episcopum Io.extat in vita,plane digna quæ legatur. E

Cognita Nicetas Patricius magna Ioannis Patriarchæ virtute obsecrat , virum diuinum vt secum veniat vsque ad regiam ciuitatem,benedictionem imperiturus Imperatori cui cum annuisset,coorta aliquando ingenti tempestate visus est in somnijs Niceta videre Patriarcham cum pauperibus, nunc quidem circum per nauim cursantem,nunc extendentem manus,& è cœlis auxiliũ postulantem Patriarcha autem,

cum

A cum is in Rhodum insulam venisset, vidit, alienatus a sensibus, se vocantem & dicentem vocat te Rex Regum. Statim autem accersito Patricio. *Tu quidem*, inquit, *studuisti nos deducere ad eum, qui regnat in terra, quia, aũt regnat ubiq; prior ad se accersiit.* Ille verò tristitia affectus quã potuit officiosissime dimisit in Cyprũ, vbi Amathũte, in patria facto preclaro. Testò, quo maximas gratias Deo agebat, qđ se dignũ cen fuisset, qui sua illi offerret & a beatã Deo aĩam tradidit, anno sedis 9. In eius porro sepultura, mirum hoc accidit, videntibus plurimis, vt cum in loculo, in quo duo iacebant Episcopi, inferendus esset, illi duo visi sint se cessisse, & medium illum recepisse, plura alia post eius mortem contigerunt miracula, illi subrogatur Gregorius, quem eum putamus eius consobrinum, de quo Leontius refert, quod admirante vniuersa Alexandria, mirifice se vltus sit de plebeio homine, qui illi contumeliam intulerat, nimirum benefaciendo. B

Io. Patr. Alex. obitus. a Niceph. in Chro. Miracul. Praeclara vindicta.

Christi Annus	Bonifacii 5. P.	Heracl. Imp.	Indi. 9.
621.	4.	12.	

Heraclius [b] comparato exercitu, cum iurasset militibus se vna cum illis vsque ad mortem strenue certaturum, eosque omnes loco filiorum habiturum, commendataque illis pietate, iustitia, & vitae integritate, piis precibus rite susceptis, dimisso in Vrbe filio, illoque Dei, Deiparae, & Sergij Patriarchae fidei commisso, magna fiducia plenus, mouet in Persas, qui hoc ipso anno, Chalcedonem vsque processerant, magna confidentia inflati, quod vniuersum Imperium essent hausturi, nunc leuioribus, nunc iustis prçliis praeferens Deiparae imaginem non manufactam, semper superior euadit. Anastasius Persa [c] miles, de quo supra, Christianç fidei bene affectus, hoc anno transfugit ad Romanos, & Ierosolymam profectus, baptismum adeptus, Monachus etiam effectus est in Monasterio S. Anastasij, non longe ab Ierosolymis, sub Iustino Patre sapientissimo, de quo Antiochus ad Eustachium. C

b Theop. Zonaras Cedren. alii. Pius, & praeclarus apparatus Heracli. ĩ Persas. c Apud Sur. c. 21. Ian. Anast. miles, Christianus & Monachus efficitur.

Christi Annus.	Bonif. 5. P.	Heracl. Imp.	Indict. 10.
622.	5.	13.	

D Crux, quae videbatur captiua, sua vi roborans Romanos, eos victores efficit Persarum, quibus iam ante ferè semper succubuerant. [d] In expeditione huius anni, Paulus quidam Seuerianus hçreticus Imperatorem aggressus haeresem, illi suam suadere tentauit, quem ille sapienter, & constanter repulit, quo studio catholicae fidei, tot etiam victorias promeruisse videri potest. Heraclius igitur profligatis Ducibus Cosrhois, praeter omnem eius opinionem, inuadit Persidem, exercitus concidit, fugat Regem, ingentem praedam agit, ingentem numerum captiuorum, pro sua clementia liberam dimitit, quo sibi magis Persas conciliaret. E

d Serg. Ep. Constãtinop. episto. ad Hono. P. Heracl. inuadit Persia.

Christi Annus	Bonifacii 5. P.	Heracl. Imp.	Indict. 11.
623.	6.	14.	

Nouis exercitibus submissis, auctae hostium vires, nostrae prope laboribus infractae, & recusatione progrediendi, & aliquot nationum defectione, in magnum periculum adductç, ac tandem tamen hortatu Imperatoris ac diuino in primis instinctu, receptis animis, victoriam referunt nobilissimam.

Miscella li. 18. ann. 14. Heraclii. Cedr.

Christi Annus..	Bonif. P. 5.	Heracl. Imp.	Indi. 12.
624.	7.	15.	

HOc anno 4. Belli Persici, Heraclius interius in Persidem penetrans, prælio cum hostibus inito, & ipse met cum homine ingentis staturæ congressus, Deo protegente, eum prosternit & victoriam refert, mirantibus & profugientibus Barbaris, Cosrhoes insania percitus, donaria omnium Ecclesiarum, quæ sub Persis erant, aufert, & catholicos ad societatem Nestorianæ hæresis adigit. Theophan. Cedren. alij.

a Beda li. 2. c. Mille ti epi óbi tus.

Regredientes in Occidentem, videmus Ecclesiam, auctam nouo sancto, corruscantem, Mellito, Doronernensi Episcopo in Anglia, qui hoc anno in cœlum abijt,[a] cuius hoc fertur admirandum, vt ingenti incenso igne, qui nulla vi poterat restingui, cum se ex aduerso deferri, laborans podagra, iussisset, vetus reflexus in contrariam partem, auertit ignem, qui etiam est consopitus. B

Christi Annus.	Bonif. 5. P.	Heracl. Imp.	Ind. 13.
625.	8.	16.	

COsrhoes, tot cladibus irritatus & quasi in furorem versus, hoc secundo belli anno, collectis omnibus suis viribus, & barbaris, aduersus Romanum Imperium concitatis, Auaribus, Bulgaris, Sclauis, alijsque qui Constantinopolim obsiderent, ad auertendum ex Perside Heraclium, a tripartito eius exercita, Turcis, Hazaris dictis in societatem belli assumptis, varijs in locis, non absque diuinis portentis & signis profligatur. quæ plerius Annales Theophanis, Cedrenus & alij exponunt, vt, & liberationem Constantinopolis ab obsidione, præsidio B. Virginis, hostibus etiam visibilis factæ, cum classis & exercitus interitu. C

Insignes victoriæ Heracl.

Interim aperitur via Euangelio apud Aquilonares Anglos, Nordamhumbros, dictos, ex huius modi occasione.[b] Eduinus eorum Rex, postulata in vxorem, Edelburga, Edelberti Cantuariorum Regis filia, & Eadbaldi sorore, Christiana, cum responsum esset, non licere Christiano, Christianam virginem Pagano homini dari, promisit se illi, & omnibus, qui cum ea venissent permissurum liberam fidem & cultum suæ Religionis, atque adeo, ipsummet eandem suscepturum, si prudentibus sanctior videretur. Mittitur igitur virgo, & simul Paulinus, olim a S. Gregorio Pontifice Romano, Augustino, & alijs in subsidium missus, & nunc a Iusto Archiepiscopo, ordinatus Episcopus, Vt hoc Bonifacio Rom. Pont cognitum fuit, pro suo Pastorali officio literas [c] ad Eduinum misit, exhortans ad fidem, & ad reginam pariter, vt coniugem ad eamdem pelliciat, & impellat. Quæ extant apud Bedam. Præterea, inquit ad finem, *benedictionem protectoris uestri B. Petri Apostolorum Principis, uobis dereximus, id est speculū argenteum, & pectinem eburneum inauratum.* Bonifacius Papa V. hoc anno, cum sedisset annos 7. menses 10. diem vnū 25. mensis Octobris moritur, sepultus ad B. Petrum, ex Anastasio, qui eius aliquot ordinationes & decreta ponit. D E

b Beda li. 2. c. 9

Christiana vxor Pagano non dāda

c apud Bedā 2. c. 10.

Christi Annus.	Honorii P.	Heracl. Imp.	Ind. 14.
626.	1.	17.	

HOnorius Campanus creatur Romanus Pontifex isque apud Anastasium Laudatissimus habetur.

Anno belli sexto, Turcis, qui cum Heraclio erant, in ipsa [Perside dilapsis, & de-

mum

A mum reuersis, Imperator hortatus milites, vt in vno Deo, ac beatissima eius matre cònfiderent, prælium commisit, in quo fortiter inter primos pugnans, Ducem exercitus, atque alios aliquot propria manu prostrauit, ac denique egregiam victoriam retulit: sed cum intelligeret non procul abesse Cosrhoem cum valido exercitu, ad eum contendit, at is clade suorum audita, profugit, relictis opulentissimis castris, in quibus Heraclius suum pauit exercitum & Natalitia Domini lætabundus celebrauit. Cosrhoes profligat

Anastasius Persa quem supra baptismum suscepisse & Monachum induisse scripsimus, hoc anno profectus Cæsaream, à Præfecto Persa, iteratis sæpius tormentis egregiam fidei suæ confessionem edit. Certamē Anastasi Monachi Persæ.

B Eduimus, immisso sicario à Rege Occidentalium Saxonum, vulneratur, ipso die Paschæ, quo & vxor illi filiam peperit: suadenti Paulino Episcopo, vt fidem amplecteretur, promisit, si vitam & victoriam sibi donet pugnanti aduersus hostem Regem; & in pignus promissionis implendæ eamdem filiam suam Christo consecrandam, Paulino Episcopo adsignat, quam & baptizatam Eandfledam appellat, cum conualuisset Rex & victoria potitus esset, occisis, aut in deditionem acceptis, qui in necem eius conspirauerant reuersus in patriam, cum iam amplius Idola non coleret, nec tamen Christianam fidem amplectebatur, sed sæpius Paulinum audiens, de re tanta, secum sæpe cogitabat, cum longius autem consilium differret, Paulinus diuina reuelatione cognito, quod aliquando ei secreto contigerat, id illi aperuit, ex C quo obstupefactus Rex ad fidem afficitur, nec prius tamen profitetur, quam conuocatis comitiis sacerdotum & procerum habeat illos assentientes. hæc latius apud Bedam. lib. 2. c. 9.

Hoc pariter anno Clotarii Francorum Regis, 39. ab obitu Chilperici parentis, idem Rex consortem sibi regni asciuit Dagobertum ex Bertrude Regina susceptum, atque à Beato Arnulpho Metensi Episcopo optimis moribus imbutum.

Quod vero ad res Longobardorum pertinet, hoc ipso anno, eorum Rex Adaluualdus cum insanire cæpisset, anno decimo; post quam cum matre regnare cæperat, regno eiicitur, subrogato in eius locum Arioualdo homine Ariano, fauore Episcoporum Cisalpinorum, ante cuius obitum Theodolindam matrem decessisse credibi D le est, cum, post Regis eiectionem, nulla amplius eius extet mentio, quæ tamen Regia pollebat auctoritate. Arioual. Arianus Rex Longobard.

Honorius Papa, pro restituendo Adaluualdo Catholico, eiecto Arioualdo Ariano, laborabat, litteris ad Exarchum scriptis, quæ per breues extant apud Iuonem. Exarchus tamen pacem cum nouo Rege inijt, forte quod non satis verium haberet aduersus Longobardos, omnibus Imperii viribus in Orientem effusis, Paulus Diaconus res Longobardorum horum duodecim annorum, vt sibi incognitas, prætermisit, quas nos ex aliis eius temporis scriptoribus carpemus. Miracul.

Ionas Monachus, ex Bobiensi Monasterio sub Attala Patre, in vita S. Bertholphi refert de quodam eiusdem Monasterii Monacho, Bladulpho, quod cum Attala Ticinum missus, ab obuio Rege ironice salutatus esset, nec nisi qualis hæreticis debetur, E salutationem reddidisset, irritatus Rex, dicturum se ait, qui per noctis tenebras Monachum illum male multaret, & occideret. obtulit se quidam, & noctu aliunde redeuntem ad hospitium verberibus contusum, pro mortuo dereliquit, qui mox incolumis surgens ad Monasterium regressus est. at percussor a Dæmone correptus, facinus confitet, ex quo Rex pauēs & confusus, ne q̃d sibi simile cōtigeret veniam à B. Attala postulat, dona offerens, si dignetur accipere, at ea recusans, cōi a fratrib. prece facta Dæmoniacus ad se missus, liberat, sed paulo post febrib. cibus ardentibus extinguit, populo, in catholica fide, & reuerentia, erga Bobienses Monachos, confirmato. Aliud quiddā idem refert admirabile de Moroueo quodam Monacho, qui ad Terdonam, incenso fano, cum ab idololatris in flumen coniectus & mole super ingesta depressus esset, liber tamen euasit, & illi, diuina eos vltione persequente, diuersis pœ Sacrileg' a Dæmone corripitur. Dęmoniacus liberatur. AliudMirac.

nis affecti, male perierunt, exceptis, qui, facti pœnitentes, veniam postularunt.

Clotonensis Pontifex tentans sibi, adiunctis alijs Episcopis & Primatibus, subdere Bertolfum Abbatem, cum Monasterio, & super eo adijsset Arioualdum Regem, id ab eo responsum retulit, vt Ecclesiastico iure probaret Cœnobia procul ab vrbibus sita Episcopali subdi dominio. Quod dum tentat probare, monitus Abbas, mittit ad Regem. Quibus Arioualdus, inter alia respondit, *Non est meum sacerdotum causas discernere, quas Synodalis examinatio ad purum debet iudicare.* Notent responsum laici, qui ius sibi vsurpant in sacra Bartolpho Abbati Attalæ successori Romam, petitam facultatem veniendi ad Papam libenter Rex indulsit. Ad quem cum venisset, priuilegium obtinuit, ne vllus Episcoporũ in Monasterium eius aliquod sibi ius vendicaret. Hæc & alia plura Ionas; quæ incerto anno gesta visum est retulisse in Exordio regni Ariaualdi.

Andiant Principes Catholici quod Rex Arian. pie respondet & sequantur.

A

B

Christi Annus. 627. *Honorii P.* 2. *Heraclii Imp.* 18. } *Indict.* 10.

ANastasius, ex Cæsarea in Persidem ductus, ac rursum ibi atrocissimis tentatus tormentis, ad extremum vna cum alijs 70. Christianis, iussu Regis, obruncatur. Cuius corpus, magno pretio redemptum, in S. Sergij Martyris Monasterio pie conditur, post vero transfertur Cæsaream in Palæstinam, ac denique eius caput & imago Romam, vbi adhuc extat, ad aquas saluias, præter acta illa, quorum Auctor creditur Antiochus scriptor eius ætatis, vel Sophronius, non multo post creatus Episcopus Ierosolymitanus, quæ perierunt, extabat liber quoque miraculorum eius, cuius modo superest tantum fragmentum, in Act. 4. posterioris Nicæni concilij. Sancti porrò Sergij nomen celebre fuisse apud Persas, & ipsum Cosrhoem, ob ingentia ab eo accepta beneficia, illum fuisse testatum, supra scriptum est.

S. Anasta. & aliorũ plurium Martyriũ.

Fragmentũ libri miraculorũ eius extat.

C

Hoc ipso anno Heraclius prosequens profugientem Cosrhoem, amænissimis eius villis & arcibus potitus, trecenta signa bellica, Romanis erepta, vindicauit, cum Cosrhoes tandem Seleuciam vrbem munitissimam cum coniugibus liberis ac Thesauris se recepisset, in morbum incidens, Mardesam, Iuniorem filium ex Syra dilecta coniuge, coronare statuit, quo cognito, maior natu Syroes cum optimatibus, comprehensum patrem postquam ante eius oculos, alios eius filios occidisset, & ipsum post multa ludibria interfecit, superbissimum quidem Regem, & potentissimum, sed plane Deo ingratissimum cuius ope, & Sancti Sergij martyris intercessione regnum fuerat consecutus.

Cosrhoes à filio necatur cum alijs eius filijs.

D

Cosrhois filius Syroes regno Persarum potitus, facta iam ante pace cum Romanis, captiuos, & inter eos Zachariam Pontifi. Ierosolymorum liberos dimisit, Prouincias ereptas & ipsum lignum crucis intactum restituit, teste Suida, in Heraclio, quod missum Constantinopolim sequenti anno retulit Heraclius Ierosolymã. Hoc Persicum bellum, pleno volumine dignũ paucis à Theophane describitur. nam historia Georgij Pisidæ, de vtroque bello Arabico, & Persico, clarissimi huius temporis scriptoris, vt auctor est Suidas, intercidit.

E

Pecuniæ ab Ecclesijs mutuo sumptæ, e Regio fisco restitutæ.

Eduinus tãdẽ Rex baptizat.

Eduinus demum Rex Hordanbrorum Anglorum, cum cunctis gentis suæ nobilibus ac plebe plurima (ab Incarnatione Domini 627. ab aduentu vero Anglorum in Brittaniã circiter 18o regni 11. baptizatur Eboraci) in qua ciuitate ipsi Paulino Episcopo sedem Episcopalem donat, qui longe latè que diu Euangelium prædicauit Idẽ quoque Rex Eduinus sic erga cultum veritatis affectus est, vt eundem Regem quoque Orientalium Anglorum Carpualdum pelliceret. ex Beda.

Beda li. 2. c. 14. & 15

A *Christi Annus.* 628. *Honorii P.* 3. *Heracl.Imp.* 19. } *Indic.*1.

HOc anno Constantinopoli Ierosolymā Heraclius profectus Sanctæ Crucis lignum retulit, tumque illud contigit admirandum, quod habetur ex ritualibus Ecclesiasticis, cum Regio cultu Crucem Domini suis humeris Ferens Imperator, consistere coactus est in porta, quæ ad Caluarium ducit, nec nisi monitu Zachariæ Pontificis, plebeio sumpto habitu, & depositis calceis, datum est progredi, atque inde exaltationis festum 14. Septemb. initium sumpsit, apud Latinos; nam Græci eo die inuentionem celebrant, nomine exaltationis, & Latini Inuentionem m. Maio. Lignum Crucis Ierosolymā ex Persíde relatū.

Porro cum nomen Heraclij, ob ingentes res fortiter bello gestas, toto orbe terrarum celeberrimum redditum esset, ad ipsum exteri Reges, vt, Indorum ab Oriente B vt est apud Theophanem, & Francorum ab Occidente, vt est apud Aimoinum, [a] a li.4.c.21 legationes gratulantes, cum muneribus miserunt.

Christi Annus. 629. *Honorii P.* 4 *Heraclii Imp.* 20. } *Indict.*2.

INfectus erat per id tempus totus ferè Oriens ne farijs hæresibus, Nestorij, Apollinaris, & Eutychetis in primis, cuius Hæresis in duodecim sectas est discissa, cuius vnius, quæ à Iacobo quadam Syro dicta est, Iacobita-C num Patriarcham se faciens Athanasius quidam, Heraclio apud Hieropolim conuento, collatoque de religione sermone, Heraclius, zelo quidem quodam, sed non secundum scientiam (cum hæreticum hominem, & condemnatum admittere ad sermonem nō debuisset, iuxta præceptū Apostoli, promittit illi, si Chalcedonensem Synodum accipiat, se eum Patriarcham Antiochenum facturum. at ille simulate suscepta Synodo, duas in Christo confitetur naturas, callide autem interrogat Imperatorem de voluntatibus, & operationibus, dicendę ne sint simplę an duplę; qua nouitate vocis consternatus Imperator consulit Sergium Constantinopolitanum Patriarcham, & Cyrum Phasidis Episcopum, qui consentientes in vnam na-D turalem voluntatem & vnam operationem in Christo, sic rescripserunt & confessi sunt, cuius vtriusque acquiescens consilio Imperator reperit & Athanasium eis consentientem, quia vna ibi operatio reperitur, vbi & vna natura cognoscitur. Atque ita per fraudem, Heraclius in foueam hęreseos inductus est Monothelitarum, vnicā voluntatem & operationem esse asserentium in Christo, quasi per hanc conciliaturus esset in vnum, & quasi ad Ecclesiam adducturus plures hæreses, dumque se immisceat tractandis dogmatibus, (quod magno suo ferè damno faciunt Principes) cum obortas de fide quęstiones debeant ad primam sedem deferre, atque ab illa definitionem expectare, in barathrum lapsus est. Heracli[o] quomō in hęresimī ductus.

E *Christi Annus.* 630. *Honor.P.* 5. *Heracl.Imp.* 21. } *Ind.*3.

MAhumetes Arabs, pseudopropheta, pestis orbis terrarum, & Monstrum, conflatum ex pluribus sectarum & hæresum monstris, cum legem stultissimā, & ipurcissimā in Oriēte euulgaret, & armis propagandā docuisset, & disputationib. examinandā vetuisset, anno 9. regni, in Arabia moritur, & sepelit in loco, cui nomen est Mahumetis origo.

Mecha, cuius sepulchrum, inquit Leonicus, [a] compertum habeo extructum esse, & lapidibus pretiosissimis, & sublime pendere in medio templo. Vt omnes populos in suã sectam attraheret, ex cunctis fermè sectis aliquid asciuit. Ex Iudæis Circumcisionem, Vnius Dei cultum, abstinentiam à carne suilla: ex Christianis, Christum, sed cum Arianis creatum, & seruum, cum Nestorianis purum hominem, cum Manichæis non fuisse secundum carnem crucifixum, sed eius tantum vmbram: ex Gentilibus, Lunæ seu cuiusdam astri cultum: ex alijs denique alia, & a se ipso plura stulta, & nefanda, & rationi repugnantia. successit ei Eububezer annis tribus, legendi Annales ex Theophane: Damascenus de hæresibus. Euthymius in Panoplia.

a lib. 3. de reb. Turcic.

Gregorius Alexandrinus cum sed. anno 10. moritur. in eius locum subrogatur ab Heraclio Cyrus, ex Lazerum Antistite, quo vtebatur familiarissime.

Honorius Papa deiecto Fortunato hæretico Gradensi Patriarcha, subrogat in eius locum Primogenium Subdiaconum & Regionarium Ecclesiæ Romanæ. extant litteræ [b] ad vniuersos, in quibus *Christianissimam appellat Rempublicam Venetam*, vt quæ relictis schismaticis, Romanæ Ecclesiæ adhæsisset, & ne implicaretur eorumdẽ schismaticorum laqueis, a Romana Ecclesiam petere soleret Episcopum, quo amplissimo titulo gloriosa potensque longe lateque, terra, marique dominium feliciter propagauit, nequid autẽ minus haberet Gradensis Ecclesia ab Aquileiẽsi, ipsi Roma. Pont. eandẽ Ecclesiam pallij insignibus, & Patriarchatus nomine illustrarunt. vnde nata inter vtrumque æmulatio, & a secularibus potestatibus, aucta Longobardorum Rege Aquileiensi fauente, & Exarcho vero Gradensi. B

b ĩ Chro, M.S. Andr. Dãduli Du. Venet.

Grandẽs. eps, quando Patriarcha primũ dict9.

Apud Legionem in Hispania S. Vincentius Abbas, a perfidis Arianis martyrio coronatur. Martylog. Rom. Epitaphium. C

Christi Annus.	*Honorii P.*	*Heraclii Imp.*	*Indict. 4.*
631.	6.	22.	

HOc anno (vt produnt Annales) post Mahumetis principis obitum, collapsæ iam Persarum potentia, viribus bello ciuili attritis, Arabes incipiunt Rom a. vexare Imperium, quasi Deo ingratum Imperatorem vlciscente, quod dogmatib. se Ecclesiasticis immiscens, dũ cum Sergio Constantinopolitano Episcopo, se præferent Vindices. Chalcedonẽsis Concilij, & Nestorianæ, & Eutychianæ hæresis vltores, nouã Menothelitarum hæresim in Ecclesiam inducerent, quo pulcro velamine, quamdiu vixerunt, sub Catholico nomine latuerunt hæretici. D

c Aimoin. li. 4. c. 16.

d Aimoi. Acta S. Lupi.

Clotharius Rex Francorum, cum regnasset annos 44. ex hac vita migrauit, relicto regni successore Dagoberto. De Clothario illud habetur, quod in certum [d] annum referri non potest, cum falsis accusationibus permotum Lupum, [e] Senonensem Episcopum exilio multasse, sed eius innocentia cognita, eo reuocato, veniam petijsse, & egregie donatum, ad suam Ecclesiam dimisisse.

Clarebãt [f] tunc temporis in Palatio viri strenuissimi, ijdemque religiosissimi, inter quos eminebat Pipinus Carlomanni senioris filius, Dux clarissimus Neustricæ, & Maior domus, sub Clothario, Dagoberto, & Sigeberto potentissimis regibus. Huius Pipini nepos ex filia Begga fuit alter Pipinus, pater Caroli Martelli, qui inter alios genuit Pipinum tertium, eundem primum eius generis Francorum Regem. E

f Vita S. Modoal. li. 1. c. 2. & 34. apud Sur. d. 12. Maij.

Pipin. maior dom9 Franciæ.

Huic senioris Papino dum paret Dagobertus, gloriose regnum administrat. post vero secundis rebus & cõsortio deprauatus, monitis bonitis aures occlusit, adeo, vt parum abfuerit, quin se aliquando increpantem occiderit. sed diuina vi repressus, rursum eum magnifacere, & revereri cœpit. Hic Pipinus cum minus scripturarum scientia eruditus esset, prudentes quosque sanctos, & doctos viros in Consilium adhibebat, vt Arnulphum Metensem, & Chunibertum Coloniensem Episcopos.

Arnulphus [g] Metensis Episcopus, qui Dagobertum educauerat, adhuc flagrans

desiderio Eremi, instabat apud Regem sibi vt secedere liceret, quod dum aliquando importunius petit, parum absuit, quin, Diabolo Regem instigante, ab eo pugione feriretur, sed is mox in se reuersus, superueniente Regina, prostrati vterque ad eius pedes veniam petunt, & libere abire ad Eremum permittunt, vbi vsque ad obitum permansit, miraculis clarus.

A — a Apud Surd. 1. Octob.

Hoc anno moritur S. Allouuinus, cognomento Bauo. Agilulphi. Hasbaniæ filius Carolomanni senioris frater Patruelis, conuersionis suæ anno 40. cuius exemplo, multi nobiles viri, & mulieres ad pietatem & arctiorem vitam excitatia. Vitam admirabilem descripsit Theodoricus Abbas S. Trudonis.

B

Christi Ann.	Honorij P.	Heraclii Imp.	Indictione
632	7	23	5

ARabes Sarraceni sub Mahumetis successore Eububeler seu Abubachar deprædantur Gazansem regionem, occiso Præside Palæstinæ. Theophanes.

Dagobertus alioqui præclare regnum administrans, cum filius careret & amoribus mulierum impensius deditus esset, quorundam Consilio, vxo rem, quod esset sterilis, repudiat; & puellam a Monasterio raptam in matrimonium sibi iungit, de quo flagitio cum ab Episcopis, & maxime a S. Amando Traiectensi Episcopo [b] reprehenderetur, indignatus, eum de suo regno eiicit. At ille erepta occasione, cum & sanguinem pro Christo fundere optaret, in Vasconiam profectus, Gentilibus Euangelium prædicat, & post ad alia loca digrediens, ad Scaldis fluenta, pagum Gandauũ peruenit, vbi plurima a Barbaris passus, Tornaci, tandem excitato a mortuis, quem suspendio mortuũ viderant, magni facti ad baptismum concursus longius ẽt ad Sclauos transito Danubio, studio lucrandi animas & martyriũ adipiscendi, progressus est, vbi cum non constaret operæ fructus, ad proprias redit oues.

Dagobertus Moniale sacri lege sibi iungit.

C — b Ex Hugbaldo mori in reb. gest. S. Mi ctrudit. apud Sur. 12. Maij. Baudemũdus custode sæculi scriptor res eius gestas prosecut' est

D

Christi Annus.	Honor. P.	Heraclii Imp.	Ind. 6.
633.	8.	24.	

HAumanus, Abubacharo succedens, Bostrensem vrbem & alia loca vi capit, Theodorum Imp. fratrem & Ducem, cum exercitu profligat, Imperator deserta Syria & sublatis Ierosolymis Venerabilibus lignis S. Crucis Constantinopolim se recipit Theophan. & Cedrenus. De eius ibidem cultu, Beda de locis sanctis, c. 20. vbi & illud ait quamdiu super altare manet aperta, totã Ecclesiam miro odore perfundi, & de nodis eius liquorem odoriferum, & salutarem fluere.

E — Menothelitarũ hæresi fraudulenter inducitur

Cyrus Alexandrinus Episcopus, collecta Alexandriæ Synodo, Menothelitarum hæresi aperit viam, & simulato prætextu, quod hæreticos omnes in Aegypto positos, Ecclesiæ Catholicæ iungere posset, si duarum uoluntatum & operationum voces silentio supprimeret, satis esse dicens, si in Christo tantum Dei virilis voluntas & operatio diceretur, ex qua duarum in Christo naturarum, exacta professio ederetur, eo quod, & si non uoces, res ipsæ tamen expresse haberentur. Res visa est spem præferens pietatis, & charitatis si (ut dicebant) absque detrimento Catholicæ fidei voces interdum tacerentur, quibus discordiæ nutrirentur, uerum, dolo malo, cunctatunc acta esse exitus declarauit. Ex [c] Maximo & Actis [d] sextę Synodi. Isthæc Cyro Alexan-

drix conanti de vna voluntate, & operatione, aduersatus est primum summopere Sophronius, probe sciens hæreticos ea moliri ad destructionem catholicę veritatis, sub specie pietatis. scripsit enim ad Cyrum, vt capitulum illud Synodi Alexandrinæ, de vnica operatione tolleretur, imo & eadem de causa Constantinopolim ad Sergium profectus est, vt Sergius ipse testatur in epist. ad Honorium Papam. Sed & alias etiã ad Sergium ipsum addidit litteras, vbi hoc item anno, defuncto Modesto sancto Patriarcha Ierosolymitano ipse subrogatus est in eius locum, quę extat in sexta Synodo ad Sergium inscripta, alicubi etiam ad Honorium Papam, vt suspicari possimus eam fuisse Encyclicam, & velut suæ fidei Confessionem, missamque de more ad utrumque, quo anno creatus est Ierosolymorum Episcopus. De eadem epist.[a] Photius plenam, ait, esse pietatis, & orthodoxam sententiam accurate tradere, & sacrorum dogmatum doctrinam haud vulgarem.

a Biblipt. c. 23.

Extant, Epistolæ Cyri ad Sergium, Sergij ad Honorium, Sophronij, Ierosolymit. Episcopi ad Sergium, eademque ad Honorium, Honorij duplex ad Sergium, in sexta Synodo, de hac tota re. in cuius Honorij posteriore destruitur hæresis, & confirmatur Catholica fides illis verbis, *Auferentes ergo (sicut diximus) scandalum nouellæ adinuentionis, non nos oportet, vnam, uel duas operationes definientes prædicare Sed pro una (quam quidam dicunt) operatione, oportet nos Deum operatorem Christum Dominum in utrisque naturis ueridice confiteri: & pro duabus operationibus, ablato geminæ operationis uocabulo, ipsas potius duas naturas, idest diuinitatis, & carnis assumptæ in una persona vnigeniti Dei patris, inconfusè, indiuisè atque inconuertibiliter nobiscum prædicare propria operantes*, causa porro, cur silendum censeat de duabus uoluntatibus, & operationibus, ea fuit, ne videremur cum Nestorianis ponere duas personas, & cur silendũ de vna, ne cum Eutychianis videremur tollere duas naturas.]

Hono. statuit catholica fidem de Christi voluntatibus.

Defuncto Iusto Dorouerniensi in Anglia Episcopo, Honorius illi subrogatur, cui, & Paulino, Eduinus legatione missa, pallium a Papa impetrat. Extant Honorij litteræ ad Eduinum & Honorium apud Bedam: [b] scripsit & ad Scotos in celebratione Paschatis aberrantes, sed nullo fructu, vt apparet ex ijs quæ postea sequentes Pontifices cum Scotis egerunt. Beda.

b li. 2. c. 18 & 19.

Eduinus, cum decem & septem annis, genti Anglorum simul & Britonum gloriosissime præfuisset, rebellante aduersus eum Carduella Pictorum Rege, & socia arma ferente Penda, de regio genere Morciorum, in prælio occiditur, & exercitus profligatur. Paulinns Episcopus assumpta Regina & filijs, & sacris vasis Cantium proficiscitur, ubi ab Honorio Archiepiscopo & Eadbaldo Rege suscipiuntur. Eduini Regnum in duo diuiditur, Deirorum, & Berniciorum. vt eius nominis duæ erant prouinciæ, quarum Reges, abnegata Christiana professione, paulo post a Carduella impia manu, sed iusta vltione perempti sunt.

Eduinus, Rex interficitur.

CONCILIVM IIII. TOLETANVM GENERALE dictum anno tertio, Sisenandi Regis piissimi, affuere Episcopi sexagintaduo: capita septuaginta statuta de doctrina catholica, & Ecclesiastica disciplina, & bonis moribus. Præfuit S. Isidorus Hispalensis. Primo loco fidei professio a Patribus edita, in qua Spiritum Sanctum a Patre filioque procedere professi sunt, more maiorum, vt Acta declarant S. Isidoro iniunctum a Patribus, multi existimant vt officia Ecclesiastica ordinaret, quod & perfecit. Extat adhuc Missale & Breuiarium, sub eius nomine, Mozarabe dictum, quasi mixtarabes, corrupto, vocabulo, cum, post occupata ab Arabibus Hispania, diu in ea Hispan. mixti Arabibus vixerint, qui ab extorribus, & agẽtibus in alijs prouinciis Hispanis, Mixtarabes dicti sint.

A

Christi Annus. 634. | Honor.P. 9. | Heracl.Imp. 25. } Ind.7.

SArraceni plurib.prelijs victores aduersus Romanos, Syria, & Aegypto spoliant Imperium. Et is Heraclius, qui Catholicus indomitos superauerat Persas, hæreticus factus, ab imbellib. Sarracenis superatur. Theophan. Sarraceni occupāti Syriā, & Aegypt.

Osualdus ex Eduini sorore natus, diu profugus in Scotia, tandem reuersus in patriam, cum longe impari numero copiarum defixæ sa se cruci in lōco pugnæ procumbens in prece Britanorum Regem Corduellam superat & occidit. Sextus Nordumbrorū Anglorum Christianissimus Rex, qui cupiens omnes sibi subditos Christianis imbui sacris, euocat ex Scotia verbi Dei prædicatores quorum vnus Aidunus creatus Episcopus, magnæ vir Sanctitatis interprete ipsomet Rege Osualdo, sua prædicatione, multum profecit. Christiana reilgione longe lateque propagata, Ecclesijs, & Monasterijs pluribus ædificatis. hæc latius apud Bedam.[a] a li.3. c.1. & seq.

B

Christi Annus 635. | Honorii.P. 10. | Heracl. Imp. 26. } Indi.8.

C

MAla malis cumulantur, rursum Romani exercitus in Syria cæduntur, Ierusalem obsidetur. Annales ex Theoph. Cedrenus. Sophonij[b] Episcopi Ierosolymitani homilia extat in Natali Domini, in qua deplorat, quod ob obsidionem, vetentur adire sanctam Bethleem. Iesolym. obsessa.

Birinus[c] Episcopus, de consilio Honorij Papæ profectus in Angliam, Occidentales, Saxones, Geuissos dictos, cum Cynigildo Rege, conuertit ad fidem, ipso Osualdo de sancto eum Lauacro suscipiente, eique filiam in matrimonium elocante. Vterque Rex vrbem Dorcineam ad extruendam ibi sedem episcopalem Birino Episcopo donat,[d] de quo in actis eius, illud admirandum habetur, eum in altum iam naui prouectum, super Mare ambulantem regressum ad littus, vt oblitam pallam, super altare, vbi celebrarat, ab Honorio Papa sibi donatā, super quam corpus Christi consecrabat, & in qua Corpus Domini inuolutum, & ad Collum suspēsum semper secum ferebat, repeteret, & rursum eodem miraculo reuersum ad nauim, immobilem eum expectantem.

b T. 2. Bi. SS.PP.

c Beda 3. c.7.

D

d Apud Sur.3. Decem. Miracul.

Christi Annus 636. | Honorii P. 11. | Heracl.Imp. 27. } Indict. 9.

E

SArraceni Ierosolymis[e] 2. anno obsidionis potiuntur ea conditione, agente Sophronio Patriarcha, vt Christianis liceret sacra Christiana peragere. nec nisi post 463. annos è captiuitate per Francos eripitur. Hoc eodem anno Sophronius, summo, vt credibile est, dolore confectus, de sacris in manibus impiorū traditis magno plane Ecclesiæ damno, moritur, qui solus hactenus contra Monothelitas, Heraclium, Sergium, & Syrium insurrexerat. Theophan. Hic Sanctissimus, & doctissimus Antistes annua memoria recolitur in Ecclesia vndecimo Martij cuius eruditissimarum Lucubrationum vix extant homiliæ duæ, vna de Natali Domini, altera de Angelis.

e Tyrius Eps, & alij.

S.Isid.Hispal. obitus.

CONCILIVM TOLETANVM V.primo Cinthilani Regis,Episcoporũ 20. extant Can.nouem,iidem pro Regis salute & stabilitate Regni statuti. A

Anno primo Cinthilani Regis,Doctor,& Legulator Hispaniarum,Isidorus Hispalensis Episcopus stans in Ecclesia,peracto Sermone ad populum,& expansis manibus,benedicens omnibus,Deo hactenus sibi traditum Regem commendans,fœlicissimo somno obdormuit in Domino, anno sedis 40.Tudensis in Chron. qui deinceps elogium eius contexit.Miraculis & doctrina clarus celebratur in Ecclesia 4.Aprilis[a] Catalogum eius operum texuit S. Ildefonsus Episcopus Toletanus,qui de alijs episcopis Toletanis,ad hoc vsq; Conciliũ V. in quo subscripsit Eugenius,agit libro de viris illustribus, de Braulione quoque Cæsaraugustano, post Ioannem fratrem,Episcopo,qui huic V. Concilio Toletano interfuit,vt & Conantius Palentinæ sedis Episcopus, de quo idem Ildephonsus. Isidoro successit Theodiscus natione Græcus, sub ouina pelle lupus, qui, inter ceteros errores, Christum non esse vnum Deum cum Patre & Spiritu Sancto profitens,sed adoptiuum, episcopatu deiectus, ad Arabes transijt,multa nefanda docens sub Heraclio. Tunc temporis dignitas primatus translata est ad Ecclesiam Toletanam Tud.in Chron. B

Christi Annus.	*Honorii P.*	*Heracl.Imp.*	**Indic.** 10.
637.	12.	28.	

Translatio Reliquiarũ ex Oriẽte in Occidente.

ANtiochia totius Orientis Metropolis capitur a Sarracenis,atque his temporibus,quibus siue a Persis antea,siue ab Arabibus postea,ijsdemque Mahometanis,& Sarracenis captæ sunt tres nobilissimæ Orientis ciuitates,Ierosolyma,Alexandria,Antiochia,complura Sanctorum tum martyrum, tum Confessorum corpora translata sunt in Occidentem.Romam autem translatas tum fuisse venerandas reliquias Ignatij Martyris ex Antiochia,constans fama vetusq; traditio,potius quã scripta,significant. C

Porrò S.Marci corpus,longe post hæc tempora,transferri Venetias contigit. Siquidem,qui ad huius sæculi finem, ad ea peregrinatus est loca, ea de eius Sancti corpore tradidit,quæ Beda in libello de locis Sanctis scripsit, vt adhuc Alexandriæ degentis. D

Christi Annus.	*Honor. P.*	*Heraclii Imp.*	*Ind.* 11.
638.	13.	29.	

HOnorius Papa,vbi sed. ann.12.men.5.minus 3.diebus,migrat è vita 4.Id Octobris.Apud Anastasium,mira de eius, erga diuinum cultum, magnificentia Leguntur. Plures Ecclesias a fundamentis extruxit,B. Agnetis Marty. via Nomentana.B.Apollinaris Martyris,B.Cyriaci martyris,via Ostiensi,BB.MM.quatuor Coronatorum.B.Seuerini,iuxta ciuitatem Tiburtinam.B.Pancratii,via Aurelia.B.Luciæ in Vrbe Roma iuxta S.Siluestrum B. Hadriani Martyris, fecit inquit, & in domo sua iuxta Lateranas Monasterium BB App.Andreæ & Barthol.Restituit Basilicam S.Petri,eamque,& iam dictas,& alias plures,quas enumerare longũ esset,multis & pretiosis ornamentis,& muneribus auxit & decorauit. E

Cessat eius Episcopatus,inquit Anastasius,anno vno,mens. 7. d. 17. non quidem vsque ad electionem, quam factam non multo post oportuit, Seuerini Papæ, sed e confirmatione, quę pro iam inueterato abusu, & pro libidine fiebat ab Imperatore Causa dilationis ponetur in anno sequenti.

CONCILIVM TOLETANVM VI.GENERALE,siue nationale,effecere per

A le, vel per legatos Episcopi 52. anno Cinthilani Regis Secundo, continet capit. 19. & cap. 3. continetur, quod sempiterna dignum est memoria, de Christianissimo Rege conspirante cum Episcopis, vt nullus, nisi Catholicus, toleretur in Regno, & Reges deinceps, antequam Regnum suscipiant, hoc seruare promittant, sub graui anathemate, vt non immerito Hispaniæ Reges Catholici cognominentur.

Sancitũ vt Rexnõ permittat in regno, nisi Catholicum.

Arioualdus Rex Longobardorum, idemque Arianus, anno Regni 12. moritur, in eius locum subrogatus Rotharis, itidem Arianus, quibus temporibus penè per omnes Regni ciuitates duo erant Episcopi, vnus Catholicus, alter Arianus. Qui tamen in Ticinensi ciuitate Arianus Episcopus Anastasius fuit, ad Catholicam Ecclesiam conuersus, eam postea rexit.

Hic Rhotaris Rex Longobardorum, leges, quas sola memoria & vsu retinebant, in scripta redactas, edictum appellauit, anno, ex quo in Italiam uenerant Longobar-
B di 77. Paul. Diac.[a]

a 4. ca. 44. non edit.

Christi Annus. 639. *Seuerini P.* 1 *Heraclii Imp.* 30. *Indict.* 12.

SErgius Episcopus Edictum, Ecthesim, seu expositionem dictam, continentem, sub nomine Imperatoris promulgat, ad suam stabiliendam hæresim, eandemque per Isacium Exarchum Italiæ, ad Seuerinum Papam mittendam curat, ab eo probandam, vt in Synodo Constantinopolitana probata fuerat. At is eam planè condemna-
C uit, & anathematizauit. Ex Act. Concil. Lateran. sub Martino, segregario, 3. Tunc credibile est euenisse, quod habet Anastasius, hunc Isacium Exarchum Primates Ecclesiæ, per singulas ciuitates, egisse in exilium (idest Presbyteros, & Diaconos Cardinales, vt ego interpretor) vt non esset de clero, qui resisteret, post verò Patriarchium Lateranense diripuisse & partem prædæ Constantinopolim ad Heraclium misisse, vt credibile sit Seuerinum non habuisse ab Heraclio confirmationem, & haud diu superstitem fuisse afflictionibus exagitatum a Ministris Imperatoris, tribuit autem eius sedi, Anast. m. 11. & d. 4. Verum vt peruenisse ad hunc annum dicere necesse est, cum constet post edictam ecthesim, hac 12. Indictione promulgatam, vt ex actis Sy-
D nodalibus apparet, superstitem fuisse, qui eam condemnarit, ita non prætergressum hunc annum, liquido constat, ex Synodo à Ioanne Papa facta anno sequenti. sepultus est ad Beatum Petrum sub die 4. Non. Aug. & cessauit Episcopatus eius mens. 4. & d. 29. sic Anast.

Edictum hæreticũ Imper. Seuer. P. nec recipit & dãnat.

Auctor est Beda [b] hoc anno Scotorum litteras perlatas Romam. Sed cum Seuerinus Papa diem obijsset, clerum Romanum & Ioannem tantum, nec dum confirmatum eas aperuisse, & respondisse de Paschate catholico more celebrando, & hæresi Pelagiana reuiuiscẽte, cauenda. Extant earum fragmenta apud Bedam. Obseruanda ratio scribendi, cum electus, nec adhuc confirmatus esset Papa, alibi relata.

b li. 2. c. 19

Post publicatam Ecthesim & in Synodo confirmatam, moritur Sergius Constantinopolitanus Epicopus post 30. annum sedis, & amplius, non verò octauum, aut no-
E uum, vt apud Niceph. Chron., subrogatur Pyrhus Chrysopolitanus Monachus, & Presbyter, vt eius hæresis fautor & propugnator.

Dum Heraclius Constantinopoli impugnat fidem Catholicam, Sarraceni, fugato Hormisda è Regno Persarum, quod tanto labore subiugarat Heraclius, potiuntur.

Regnum Persarũ occupãt Sarraceni.

Dagobertus [c] octauo demum anno, dimissis concubinis & illegitima vxore, ex legitima, quam sibi iunxit, filium suscepit, quem, reuocato B. [d] Amãdo ab exilio, & venia postulata de sacrilegio, & baptizandum & educandum tradere voluit. at is, ne per id officinm traheretur in curiam, diu renuit, ac demum victus Regis, & procerum precibus assensus, filium baptizauit, & Sigibertum vocauit, 40. a natali eius die,

c Aim. li. 4. c. 20. d Apud Sur. 6. Febru. & 12. Maij.

qui Infans,nemine respondente;Amen, diuino miraculo, respondit. Hucbaldus in Act.S.Rictrudis Nouiomensis.

Christi Annus. 640. *Ioan.P.5.* 4. *Heracl.Imp.* 31. } *Indi.13.*

Io. P. colle-cta Syno do Rom. Monothe lit.hæresi damnat. Maxim' ex Palatio transit ad Monaste & inde Romam, fugiens hæresim. Heracl' hæretici nomen vitat.

IOan.Papa,collecta Romæ Synodo,Imperatoriam Ecthesim,& Monothelitarum hæresim condemnat.Theoph.Reliqua acta non extant. Ex disputatione Maximi cum Pyrrho illud habetur,Ioannem Papam,quod sciret Orientales hæreticos in cõsortium sui erroris adsciscere defunctum iam Honorium ex epist.ad Sergium,hæcque iactare quo suam hæresim stabilirent,curasse,vt earũ Epistolarum scriptor germanum earum sensum interpretaretur, quod ille egregie præstitit & ad Imp. ipsum scripsit de qua interpretatione suo loco.

Maximus,vir eruditissimus, regijs commentarijs scribendis in Palatio addictus, cum videret Monothelitarum hæresim Regiam occupasse, sibi timens ac consulẽs, deserto Palatio,Monasterium ingressus, ac post, grauantem hæresim non ferens,in Occidentem,intactum ab ea peste,Romamque proficiscens,in itinere conuenit Africanos Episcopos,& de toto illo fidei negotio probe monitos, & instructos,adduxit, vt concilijs celebratis hæresim illam condemnarent. Theophan. & res gestæ Maximi post eius scripta in 3.Cod.Vaticano. B

His auditis Imperator & infamiam hæretici apud Occidẽtales veritus,nouo promulgato edicto,tam in Oriente,quam in Occidente Ecthesim illam,negat suam esse,sed Sergij,qui & curarit eam suo nomine edi, sed contrarium publicari oportebat,ad suspicionem hæresis purgandam, quod non fecit.Acta publ. in Senatu Constantinopolitano sub Constante in causa Maximi.

Hoc ipso anno ex humanis sublatus est Cyrus Alexandrinus Episcopus.ex Niceph.Chronico,vbi est,cum sedisse annos 10.cum creatus fuerit anno 630.successit illi,Petrus,eadem infectus hæresi.Athanasio illi hæretico perditissimo in Antiochena successit Macedonius,nec de Antiochenis Episcopis successoribus illa deinceps mentio,vsque ad 6.Syn.quibus tunc præfuit hæreticus perditissimus.Ierosolymorũ quoque successio obscura. C

a Aimoi. 4.c.23. Seruis Chri non sunt iũgẽda fędera cũ canib. b26.Apr.

Hoc eadem anno 9.Dagoberti Francorum Regis, missus est ab eo legatus [b] Richarius,an Sicharius,ad Sclauorum Regem,repetitũ merces mercatoribus Francis ablatas,cui expetenti Frãcorum amicitiam,responsum,seruis Christi nõ esse iungenda fœdera cum canibus.De Richario egregiæ sanctitatis viro,mentio apud Suriũ.[b] D

Eadbaldo Anglorum Cantuariorum Regi,vita functo, successit Earcombertus filius,qui primus in toto Regno Idola destrui,& Quadragesimale ieiunium, pœnis appositis,obseruari sanxit, & Regnum 24.annis & aliquibus mensibus tenuit,cuius filia Virgo Earcongatha in constituto Monasterio a Fara seu Burgundofora in Gallijs sanctissime vixit,de qua,& alijs, per id tempus Monasticæ conuersationis gratia in Galliis florentibus,meminit Beda,& Io.Abbas.

Christi Annus. 641. *Ioan. P.* 4. *Constant.Imp.* } *Ind.14.* E

Heracli' Maximus Impe.nisi hæreticus moritur.

HEraclius ęquandus,& forte præferendus fortissimis Imperatorib. nisi gloriam suam hæresi maculasset, infœlici exitu, moritur,anno Imp.31.Constantinus, qui cũ ipso regnarat,& ipsi successit,ex Eudocia filius,vix,vt ait Theoph. 4. mensib. absolutis,veneno,vt creditũ fuit a Martina nouerca propinato sublatus est,quo filius Heracleonas regnaret,adiuuante Pyrrho Constantinopolitano Episcopo,qui imperium tenuit menses sex,nam rebellante Senatu depositus absciſſo naso cum Martina matre,perfida femina,cui lingua absciſſa est, in exilium eiecti sunt,& Constantini filius,Constans,vt Theophanes,quem sequemur,cum alii Cõstantinum,alij Constantem appellent.

Ioan.

A Io. Papa per fidelissimũ, & Sanctiss. Martinũ plurimos captiuos redimit, de seruitute sclauorum, qui Dalmatiam & Istriam depraedati fuerant. Anastas. Io. Papa captiuos redimit.

Ex eadem prouincia, ne expositæ essent grassationibus barbarorum, reliquias sanctorum Martyrum Venantii, Anastasii, Mauri & aliorum plurimorum Martyrum Romam transtulit, & in ipsorum honorem oratorium construxit, iuxta baptisterium Constantini, quod adhuc extat. Anast. At demum cum sedisset annum vnum, menses nouem dies, 6. ex hac vita migrauit, secunda die mens. Octobris: cessat Episcopatus m. 1. & d. 13. Anastas.

Theodorus, ex patre Theodoro Episcopo, Ierosolymitanus patria, 25. Nouembris subrogatur.

B

Christi Annus	Theodori Pap.	Constantis Imp.	Indictione
642	1	9	15

PYrrhus Constantinopolitanus Episcopus in suspicionem adductus conspirationis cum Martina Augusta de propinato veneno Constantino Imperatori, sibi timens, spōte secessit in Africam, quam sciebat ab Imperatore defecisse. In eius locum, ab hæretico Imper. Constante, substitutus est Paulus, æque hæreticus Monothelita.

Deformata admodum erat facies Orientalis Ecclesiæ, Imperatoribus ipsis hæresim propagantibus, omnibus Patriarchis hæreticis, Mahometana secta in dies magis inualescente, improbis sacerdotibus vbique dominantibus, bonis eiectis, & factis extorrib. Ecclesia Oriētal. deformata.

C

Rex Christianissimus Hordumbrorum Anglorum Osualdus, nono Regni anno, a Pagano Rege Merciorum, anno ætatis 38. in prælio occiditur, post mortem miraculis clarus [a], de quo illud fertur, cum se iam iam videret perimendum, orasse pro animabus exercitus sui. a Beda 3. c. 12

Christi Annus.	Theodori P.	Constantis Imp.	Indict.
643.	2.	10.	1.

D HAumar Sarracenorum Princeps extruxit templum Ierosolymitanum, Crucibus ex aduerso depositis, quod, ne consurgeret opus, impedirent. Theoph. atq; hoc est illud, inquit Tyrius [b], quod Ierosolymis esse dignoscitur. Mauritius Chartularius in tyrannum erumpit, ac male perit, digna pęna eius, qui Basilicā Lateranensem expilarat. Isacius quoque Exarchus eiusdem particeps criminis, illis ipsis diebus repentinè moritur. successor illi mittitur Plato hæreticus, vt constat ex epistola Martini Papæ fluctuante, ob hæresis vndas, Ecclesia Orientali, alii se conferunt ad tutum portum Romanę Ecclesiæ, alii, vt Cypri Episcopi, synodis coactis, synodalibus litteris scriptis ad Theodorum, suam Catholicam fidem contestantur. Acta syn. Rom. sub Martino secret. 2. in ea synodica vniuersalem Papam appellant Theoderum, ac Patrem Patrum. b 1. de bello Sacro, c. 2. Sacrilegi male pereunt. Vniuersalis Papa Theodorus appellatur.

Catholici Palæstinæ Episcopi Stephanum Dorensem Episcopum legant ad summum Pont. Theodorum, a quo Vicarius Apostolicus in Palæstina constituitur, ad deponendum Sergium Ioppensem Episcopum, sedis Ierosolymitanæ inuasorem, & Paulo Constantinopolitano fœdere iunctum. Quem & depositum, cum aliis in hæresi permanentibus, & alios receptos, qui libellum pœnitentiæ obtulerunt, afferit in libello a se oblato Martino Papæ in Concil. secr. 2. Tantum sibi iuris, vel inter ipsos Sarracenos, & hæreticos, patrocinio Constantinopolitani Patriarchæ, & Imperatoris fultos, vendicabat Apostolica sedes, omni tempore eadem vigens auctoritate, & vbique præsidens potestate. Auctoritas Rom. Sed. Apostolicæ.

A

Christi Annus	Theodori Pap.	Constantis Imp.	Indictione
644	3	3	2

a li.3.c.14

PAulinus, alias Eboracensis, sed tunc Rofensis Episcopus, post 19. annos sedis, migrat ad Dominum, 10. Octob. Beda [a] Martyrolog.

Rex Monachus factus occiditur.

Christiana fides, apud Orientales Anglos admodum propagatur, per Furscum Hibernum virum admirabilem, paulo post vero, & Sigebertus eorum Rex, amore cœlestis beatitudinis relicto regno cognato suo, monasticam vitam professus a Pagano Merciorum Rege Penda occiditur, vide Bedam [b] Dagobertus subiugatis circumpositis gentibus, & regno pacato, gratus de diuinis beneficijs, vniuersas pęne Galliæ Ecclesias patrimonij sui hæredes instituit; Regibus quoque declaratis duobus filijs, Sigeberto, & Hludouico in conuentu Episcoporum, & Procerum: testamentum extat apud Aimoinum [c]. Alia extat [d] munificentissima eiusdem donatio facta Ecclesiæ a se constructæ, & monasterio S. Benedicti non longe ab Argentina.

b li.3.c.14

B

c li.4.c.30

d In appē. hist. Goth. Io. Mag.

Christi Annus	Theodori Pap.	Constantis Imp.	Indictione.
645	4	4	3

PYrrhus delatus in Africam, inuenit ibi Maximum monachum, inter quos; agentibus ipsis Africanis Episcopis, & Præside ipso Prouinciæ, Gregorio Patricio, instituitur publica illa famosa disputatio, in qua Honorius liberatur a nota, & calumnia hæresis, & veritas fidei Catholicæ ita Pyrrho ipsi innotuit, vt Romam profectus, libello pœnitentiæ Papæ oblato, hæresim publice abnegarit, & a Theodoro reciperetur, cum titulo Patriarchatus, in Ecclesiam Catholicam. Theophanes. Photius Anastasius. extat disputatio, nunc primum typis edita Græce & Latine.

C

Honori' liberatur a nota hæresis.

Famosa disputat. inter Pyrrhum, & Maximū.

Quod ad Honorium attinet objicienti Pyrro, Quid de Honorio ad respondendum habes, qui aperte antecessori meo vnam voluntatem Domini Nostri Iesu Christi esse tradidit? Respondet Maximus: Longe potiorem interpretem esse Epistolæ qui eam, ex persona Honorii Papæ, scripsit, quàm qui illam Constantinopoli interpretati sunt. Is igitur cum ad Diuum Constantinum rursus ex persona Ioannis Papæ, de hac epistola scriberet, dixit, Vnam voluntatem diximus in Domino, non diuinitatis eius, & humanitatis, sed humanitatis solius. Cum enim Sergius scripsisset, quod quidam duas voluntates in Christo contrarias dicerent, rescripsimus, Christum non duas voluntates contrarias habuisse, carnis inquam & spiritus, sicut nos habemus, post peccatum, sed vnam tantum, quæ naturaliter humanitatem eius signabat. Hoc autem ita esse, argumentum euidens est meminisse membrorum, & carnis, quæ quidem in diuinitate non licet intelligere, cui assensus est Pyrrhus; nec habuit quo suum prædecessorem Sergium excusaret, & ad extremum de tota controuersia victus, manus dedit, duas in Christo voluntates, & duas operationes, vt & duas naturas, confessus.

Pyrrhus hæreticus recipitur cū titulo patriarch.

D

Hon. vnā voluntatē Christi, i. ei' humanitatis.

Palinodia Pyrrhi epi Constātinop. Monothelitę.

Calumniæ sparsæ sunt ab hæreticis de pœnitentia Pyrrhi, quasi vi ad eam adactus esset. Lege Epist. Martini Papæ 15. in qua notanda illa sunt maxime, in examinę Martini Papæ, post facto Constantinopoli de Pyrrho, Demosthenes. *Vnde autem sumebat ea, quę ad vsum sui corporis erant necessaria? Martinus. De Patriarchio Romano. Demosth. Qualis panis dabatur ei? Mart. Vos Domini mei nescitis Ecclesiam Romanam. Dico enim vobis, quia quisquis venit illuc miserabilis homo hospitari, omnia ad vsum prębentur ei, & nullum immunem suis donis S. Petrus repellit venientium illuc, sed panis mundissimus, & vina diuersa dantur, non solum ei, sed hominibus ei pertinentibus. Si ergo in miserabilibus hominibus hæc fiunt; qui venit honorabilis, sicut Episcopus, quales sumptus habet suscipere?* Sed & Maximus calumniam est passus, quod Pyrrhum laudasset, quasi cum eo, simulate agen-

E

Vide munificentiā Eccl. Ro.

A te, consentiret: de qua se purgat ad monachos Siciliæ, & exponit consilium suum fuisse, non exasperare Pyrrhum, sed magis lenire eum ad assentiendum ijs, quæ pie secundum doctrinam sanctorum Patrum dicerentur.

Sarracenorum Princeps Haomar a quodam Persa, per fraudem interficitur, cui succedit Hoamen eius cognatus. Theophanes.

Christi Annus	Theodori Pap.	Constantis Imp.	Indictione
646	5	5	4

COgnita per Africam Polinodia Pyrrhi Constantinopolitani Episcopi, & audito, post conuersionem Pyrrhi, Constantinopoli super ianuas primariæ Ecclesiæ Monothelitarum hæresim credendam omnibus, sancitam esse; omnium Orthodoxorum animis concitatis, & maxime Africanorum, Concilia conuocata; Byzacenum, sub Stephano Primate 42. Episcoporum: Numidium, sub Columbo Primate: Mauritanium, sub Reparato Primate, sex Episcoporum Carthaginense 68. Episcoporum, cuius Primas Fortunatus siue Fortunius cum Paulo Constantinopolitano communicabat, ac propterea nulla eius hic fit mentio (Actio 14. 6. Syn.) quorum Conciliorum Acta extant in Concilio sub Martino, cum autem synodalem, tria priora Concilia ad Paulum Episcopum Constantinopolitanum commonendũ Constantinopolim missura essent, & detecta Gregorij Præsidis tyrannide, commercium Africanorum cum Orientalibus interruptum esset, eandem mittunt ad Roman. Pontif. rogantes, vt per suos responsales eidem reddendam curaret, ac nisi resipisceret ab ipso Romano Pontifice damnaretur. Synodalem item per se Concilium Carthag. Proconsularis Prouinciæ ad eundem Paulum misit. Byzaceni etiam Concilij epistola extat ad Constantem Imperatorem, cũ nondum plane esset detectus hæreticus. (B; C)

Conc. collecta in Monothelit. ab Africanis.

2. Conc. Lateran.

Deposito, vel defuncto Episcopo Carthagin. Fortunato, vel Fortunio, Victor creatur, cuius extat epist. ad Theodorum Papam, de sua creatione & fide Catholica, in Concil. Lateranen. sub Martino Papa

Theodorus assensus petitioni totius Ecclesiæ Africanæ in Paulum Constantinopolitanum Episcopum conclamantis, eius Synodales epistolas, per Apocrisarios suos ad eum misit, suas addidit, post alias blandas, acerrimas, & aculeatas, scribens rectæ fidei formam, & subijciens anathema aliter sentienti; quæ non extant, sed missas constat ex Epistola Pauli Theodoro reddita, eiusmodi quidem, quæ fallere possit etiam cautos, & prudentes, extat in secretario 4. sæpius citati Lateran. Conc. (D)

Theod. intẽtat anathema Paulo Cõstãtinop. episcopo.

Concilium Septimum Toletanum celebratũ est in Hispania anno Chindasuindi Regis quinto Præside Orientio Emeritens. Episcopo, vt seniore, subscriptiones extant 39. Canones quinque statuti.

Christi Annus	Theodori Pap.	Constantis Imp.	Indictione
647	6	6	5

SArraceni hostiliter Africam ingressi, Tyrannum extra Africam propellunt, exercitu profligato, eamque sibi tributariam faciunt. ex Theophane.

Dagoberti Reg. obitus munificentissimi in ecclesias.

Dagobertus Francorum Rex 16. moritur; cuius magnificentia in ædificandis, & ornandis Ecclesiis prædicatur ab Aimoino [a]. De eius Purgatoriis pęnis visio ostensa S. Eremitæ, narratur ab eodem Aimoino [b] & vt aduocati in auxilium sancti affuerint, & liberatum ad cęlum euexerint. (E)

Illi a secretis fuit Andonenus, post celeberrimus Rothomagensis Episcopus, cuius, in eius vita, extat indiculus monitionum ad Regem.

a li. 4. c. 33
b 4. c. 34

Christi Annus	*Theodori* Pap.	*Constantis* Imp.	*Indictione*
648	7	7	6

Paulus Côstãtin. Eps damnatur, & deponitur.

Pyrrhus retractus î hęresim dãnatur.

Purgatur Honori⁹ Papa a calumnia.

PAulus Constantinopolitanus Episcopus cum vidisset ex litteris, tum a Romano Pontifice tum etiam ab Africanis concilijs scriptis, vniuersam Occidentalem Ecclesiam aduersus se concitatam, dolum excogitauit. persuasit enim Imperatori Constanti edictum proponere, (quod typus fuit appellatum) quo significaretur tacendum esse de ea altercatione quæ vertebatur, de vna, seu de duabus voluntatibus, ea iusta causa prætensa, vt omnes Christiani orbis Ecclesiæ, in vnam eandemque sententiam vnirentur; Typus huiusmodi Romam perlatus, a Theodoro, coacta synodo, damnatus est. Interim cum nihil se profecisse cum Paulo Theodorus videret, damnationis, & depositionis sententia in eum lata est: sed & in Pyrrhum, qui ab Olympio Exarcho, Platonis successore, Rauennam euocatus, in hæresim de nouo retractus est. Theophanes: Anastasius in Theodoro: Maximus epist. ad monachos Siculos, & Martinus in Synodo Lateran. Act. 1.

Quod si quis obijciat idem videri iudicandum de Honorij epistolis, atque de typo Constantis Imperatoris, vtrisque suadentibus de vna, vel duabus volũtatibus non differendum: respondendum est, multum referre, haberi rationem temporum: nam sancte, ac pie dici potest iussum ab Honorio de vtroque taceri, eo tempore quo inciperet eiusmodi controuersia alicubi ventilari. Haud enim de omnibus quæstionibus, quæ curiositate disputantium oriuntur, necesse est ab Ecclesia definitionem promulgari. Satis namque ad sobrietatem sapere, erat de duabus in Christo naturis asserere, quæ a Sacrosancto Concilio Chalced. fuerant definita. Vbi vero indictum de curiosa disputatione silentium ab aduersariis violatum est, immo & per publicas assertiones publice affixas in Ecclesiis, hæresis palam est promulgata, & Conciliorum sententiis stabilita, hàud aliquis locus potuit esse silentio, sed damnandus error omnino fuit, & recta sententia promulganda.

Persecutio in Catholicos a Monothelitis.

Audita Constantinopoli condemnatione typi Pauli Constantinopolitani Episcopi, ac denique Pyrrhi: tum Imperator, tum Patriarcha vehementer exarsere, & furorem exprompserunt, primum in Apocrisarios Theodori Papæ, quorum altare in palatio Placidiæ, vbi habitabant, subuerterunt, sacrificare eos non permittentes, ac in alios deinceps Catholicos sacerdotes, alios in carcerem retrudentes, alios in exilium deportantes, alios verberibus subiicientes. Anastasius in Martino, male ad eius tempora refert, cum hoc acciderit Apocrisariis Theodori.

Sarraceni inuadunt Cyprum, & Constantiam diruunt. Theophan.

Christi Annus	*Martini* Pap.	*Constantis* Imp.	*Indictione*
649	1	8	7

THeodorus Papa vbi sedisset annos 7. men. 5. dies, 20. migrat ex hac vita. Anastasius meminit de Ecclesiis, & Oratoriis ab eo ædificatis, ornatis, & locupletatis, vacat sedes men. 1. & dies 16.

Côc. Ro. sub Mart.

Martinus Tudertinus, Etruscus, in eius locum creatur, prima die Iulii. confirmat eius electionem Imperator pro tyrannico abusu illorum temporum; & quasi pro gratitudine, exigit ab eo probationem, & subscriptionem sui edicti, & typi vt de vnica vel duabus Christi voluntatibus, & operationibus sileretur. At Martinus facinus execratus, hortante præcipue Maximo Abbate, CONCILIVM ROMAE indicit: quod ipse Martinus epistola ad Amandum Traiectensem Episcopum vo-

cat, gene-

A cat, generale, centum & quinque Episcoporum, vt est in Actis, vel centum & decem, vt apud Theophanem. Legatio Gallicorum Episcoporum adesse non potuit, sed nec Galliæ Cisalpinæ Episcopi affuerunt bello [a] fortasse impediti, quod acre gerebat in Italia Rotharis Longobardorum Rex Arianus: habitum est quinque secretarijs, seu consultationibus, aut sessionibus, totidem diebus, in Ecclesia Constantiniana. Lecta & damnata sunt scripta Theodori Pharonitani, Cyri Alexandrini, Sergij, Pyrrhi, & Pauli Constantinopolitanorum Episcoporum, ac denique typus Constantis Imperatoris. Illud hic obiter adnotãdum, cum Themistius, Sergius, Cyrrhus, & reliqui sectarij ad probandam vnam operationem, & voluntatem in Christo vsi fuerint scriptis Dionisij, nunquam tamẽ a Catholicis fuit exceptum scripta illa Dionisij non esse, vt plane appareat, ea omnia, tum ab hæreticis, & Catholicis æque B probata, eius fuisse germana. Viginti denique sanciti sunt Canones, quibus singulis ad finem apposita est condemnatio secus sentientium. Absoluta synodo scripta est synodalis Epistola circularis ad omnes Christi fideles, quæ extat; digna tanto Pontifice: extant & acta Concilij Latine, & Græce scripta; quod concilium, celebratis per singulas Prouincias Concilijs confirmari, & subscribi voluit S. Martinus. Atque hæc, præter Acta Concilij, habentur apud Theophanem, & Anastasium, apud res gestas Maximi Abbatis, & S. Eligij Nouiomensis, quas scripsit S. Audoenus [b] Episcopus Rothomag. in quibus meminit de litteris ab eodem S. Martino Papa in Gallias missis ad Episcopos, & Reges; & peculiares extant ad S. Amandum Traiectensem Episcopum, in quibus eius priorem petitionem de abdicatione Episcopatus, denegat; posteriorem admittit, de reliquijs mittendis; mittens simul Encyclicam, C & synodalia Acta.

Acceptum autem est ab vniuerso orbe Catholico, magna approbatione, & honore hoc Concilium, adeo vt ad plenam fidei professionem, post quinque vniuersalium synodorum assertionem huius quoque confessio adijceretur, vt apparet ex Concil. [c] Anglicano, sub Theodoro, idque vsquoad celebratam sextam Synodum.

Interim dum Concilium celebratur, aduenit Olympius Exarchus, cum mandatis ab Imperatore, vt typum suum recipi curet, & si minus aliter perficere possit, Martinum captiuum teneat, & tum typum promulget, quod cum vi perficere non posset, propter vnionem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, per fraudem Martinum Papam interficere Spathario suo mandauit, dum in Basilica S. Mariæ ad Præsepe, sibi communionem ministraret, sed nec id successit; Spathario diuinitus obcæcato, quod ipse pluD ribus cum iure iurando professus est. Qua re cognita Olympius rem totam Pontifici aperit, & pace cum eo inita, cum exercitu in Siciliam aduersus Sarracenos progreditur. ex Anastasio.

S. Martinus litteras mittit ad Imperatorem de Actis in Concilio, ea moderatione, vt typum non ipsi, sed Paulo, qui suaserat, tribuat, & quasi cum orthodoxo agat, quamuis esset hæreticus, quod non palam cognitus, & damnatus esset ab Ecclesia: illi Epistolæ omnes subscripserunt Episcopi.

Scribit & circulares litteras in Africam, missis actis synodalibus laborante quoque Ecclesia Ierosolymitana, & Antiochena, ob incubantes hæreticos, Io. Episcopum Philadelphiæ suum Vicarium in Oriente constituit, ad eum scribens ep. num. 5. in qua de ordinationibus faciendis, de restituendis lapsis, de dispensationibus agit. E Graues in primis, & acres sunt litteræ [d] ad Paulum Thessalonicensem in hæresim lapsum, & alios in errorem inducentem, quibus eũ excõmunicat, & deponit; ad Thessalonicenses [e] et ipsos scribit de eius depositione: plures & alias scripsit epistolas ad diuersos Episcopos graues, & sapientiæ plenas. Mirificus vigor animi, & infracta Cõstantia Martini inter tot ecclesiæ clades, & propria pericula, a Sarracenis, ab Imp. ab hæreticis, cũ graui interim ipse morbo teneretur ipso met teste [f], ep. ad Eliterum.

Chindasuindus Rex Hispaniarum Taionem Cæsaraugustanum Episcopũ Legatum Romam mittit, quæsitum residuam partem scriptorum B. Papæ Gregorij in Iob (si quidem primam tantum, & secundam partem se mittere ad Leandrum

cui opus

a Paul. Diac. lib. 4. c. 47. n. edit. c. 16. vet.

Opa quę feruntur Dionysii, eius tum habita esse probatur.

b Apud Sur. 24. Aug. c. 8. Post Ro. Cóc. to. 3

c Apud Bedam 4. c. 17.

d ep. ẽ 12. Papa excõicat, & deponit Epm Thessal.

e ep. est 13

f nu. 15.

Ex Hisp. petit Roma residua pars scriptorũ S. Greg.

a Li.4.ep. 46.Ind.13 cui opus inscripserat, testatur ipsemet Sanctus Gregorius [a]) quæ cum non facile reperiretur in Archiuo Romano, ex visione ostensa Taioni ipsi, impensis ad confessionem Beati Petri reperta est, & allata in Hispaniam: extat plenior narratio ad finem septimi Toletani Concilij, recepta ab omnibus Hispaniæ Historicis. A

Chindasuindus anno Regni 6.& m.8.cedit Regnum filio Recesuindo, & a Pontifice Romano impetrat, secundum beneplacitum Pontificum Hispanorum, vt primaria dignitas esset Toleti, sicut fuerat ab antiquo. Eius præclara extitit munificentia in monasterijs locupletandis, vt patet ex veteri memoria donationis ab eo factæ monasterio Complutensi, quod vna cum alijs S.Fructuosus Abbas his diebus erexit.

Christi Ann.	*Martini P.*	*Constantis Imp.*	*Indictione*
650	2	9	8.

B

Sanctus Landolinus Cameracensis Episcopus, & S. Amandus Leodiensis, Romam adeunt, & a B.Martino Papa benigne suscepti, munus prædicationis in gentibus suscipiunt, B.Amando additis socijs, Landoaldo presbytero, & Amantio Diacono. Neminem enim aggredi ad gentes prædicationem consueuisse, nisi a Romano Pontifice missus, plura docent exempla. Acta [b] S.Landolini, [c] S.Banonis, & Sanctæ Landoaldi.

b Apud Sur. 15. Iun.
c Apud Sur. 1. Octob.
d Apud Sur. 29. Mart.
e vlt. Oct.

Accessit eadem item de causa ad S. Pontificem Martinum, exemplo Forsei eius germani, S.Follianus, vt ab eo benedictionem, ad infidelium conuersionem, acciperet Apud [e] Molanum de SS. Belgis. C

Constans his quæ Romæ gesta erant exasperatus, Maximum Abbatem, venerandum senem, prope octogenarium Roma abducendum Constantinopolim mandat; vbi iudicio sistitur, calumnijs exagitatur, & indignis modis tractatur, ac demum, in Catholicæ fidei defensione constanter persistens, vna cum Maximo Apocrisario, & Anastasio discipulo, in exilium, in extremas Imperij Romani oras ablegantur. Res gestæ Maximi.

Mox conuersus in Sanctissimum Pontificem Martinum, obiectis calumnijs, quod mutaret traditam a maioribus fidem: Quod molitus esset quiddam cum Sarracenis: quod nescio quid contra Dei genitricis Mariæ cultum esset locutus; quod non legime Pontificatum occupasset; per Theodorum Calliopam Exarchum in Italiam missum, vi militari e Basilica Constantiniana abductum, & mox e Palatio Lateranensi abstractum, & in nauim coniectum, asportari curat in Orientem. Prohibiti clerici cum eo proficisci: prohibitus ipse e naui in terram exscendere, cum etiam morbo podagræ afflictaretur, detentus integro anno inter Cycladas, eo consilio, vt pressus ærumnis de sua constantia remitteret. Custodes omne genus subsidij, & humanitatis illi præstari vetant. ex Theophane, & epist. Martini 14.& 15. & vnius ex comitibus eius apud eum 16. ex [f] Audoeno in vita S.Eligij c.34. D

f Apud Sur. 1. Decemb.
g Apud Sur. 24. Aug.

Per hoc tempus, hæreticus quidam a partibus transmarinis profectus in Gallias, Augustoduni virus spargere cæpit, qua occasione coactum AVRELIANENSE CONCILIVM in quo ille nequam a Saluio Episcopo confutatus, damnatus, & eiectus est. Audoenus in vita S.Eligij c.34.& in Actis ipsius Audoeni [g]. E

Christi Annus	*Martini Pap.*	*Constantis Imp.*	*Indictione*
651	3	10	9.

S. Marti. adductus

Exacto anno Martinus Papa tandem aduehitur Constantinopolim, vbi reclusus in custodia, scripsit epistolam ad Eliterum num. 15. de suis ærumnis. Ecce 47. inquit,

A inquit, dies sunt hodie, ex quo non merui calida nec frigida aqua rigare me, & effluxi, & refrigui totus, quoniam ventris fluor, & in naui, & in terra, vsque ad præsentem horam mihi requiem non dedit &c. | Constantino quāta patitur.

Postquam ibi fuisset per 93. dies absque participatione sermonis alicuius, iudicio sistitur accusatus, testes adducuntur intestabiles, quos periurantes rogat prohiberi a iuramento, gladio addicitur, exuitur Pontificalibus indumentis, exponitur vrbis opprobrio, retruditur in carcerem, cathenis oneratus; accidit autem vt sequenti die adiens Imperator Paulum Patriarcham morti proximum, narraret ei quæ gesta essent in Sanctissimum Pontificem, ingemiscens vero Paulus, conuersus ad parietem dixit, Hei mihi, & hoc ad abundantiam iudiciorum meorum actum est, numquid nam Domine, non est miserabile, talia pati Pontificem? Tunc attentius adiurauit B Imperatorē, sufficere ei, in his, quæ passus est, nihilque amplius sustinere. Quod cum audisset B. Papa ægre tulit, expectans, per gladium consummare martyrium. Post aliquos igitur dies consolatus suos, & distractus ab illis, clam nauigio Chersonam, in exilium transuectus est. Paulus interim moritur, suo ipsius iudicio condemnatus. Quanta, in custodia Constantinopoli passus sit, epistola vnius eius sociorum indicat, inter ipsius Martini Papæ epistolas, 16. | Chersonam relegatur.

Osuinus in Anglia Rex, eximiæ virtutis & Religionis, anno Regni nono, amici proditione occiditur, cuius mortem prædixit Sanctissimus vir Aidanus, non nisi 12. dies illi superstes: Anniuersaria memoria in Ecclesia celebris 31. Aug. Mart. Rom.

C *Christi Annus* 652 | *Martini Pap.* 4 | *Constantis Imp.* 11 } *Indictione* 10

CHersona scriptæ a S. Martino duæ breues extant epistolæ 17. & 18. absque titulo; quibus loci incolas Gentiles asserit, & tantum esse ibi omnis generis annonæ penuriam, vt vix modicum triticum importatum habeatur: conqueritur etiam quod Roma subsidia vitæ non mittantur, nimirum pauentibus omnibus Constantis, & hæreticorum minas; qui, nisi gladio, ne persecutores odiose haberentur, certe ærumnis confectum, extingui volebant, eadem confirmantur epistola eius discipuli supra citata. Ex eadem Martini 18. Epistola colligitur alium Romæ creatum D fuisse Pontificem. Restitisse quidem diu visus est Clerus Romanus Calliopæ, ex Imperatoris mandato instanti, vt Martino subrogaretur Pontifex, asserens contra ius fasque, vt viuente Pontifice, alius in eius locum substituatur. Verum ne cogeretur Romana Ecclesia subire periculum, vt nisi ipse clerus eligeret, daretur inuitis ab Imperatore Romanus Episcopus, qui eiusdem cum ipso esset hæresis propugnator, eam duram conditionem accipiunt inuiti, & Eugenium Romanum, præstanti virtute, & fama in pauperes munificentiæ gratum populo eligunt, loco Martini, qui tamen Vicaria, dum ille viueret, præfectura Ecclesiæ præesset, quod hoc anno contigisse colligitur ex Anastasio. | Queritur Martin' Papa in exilio, de subsidiis vitæ non missis. | Sublegitur Martino viuēti Eugeni', quasi eius absentis Vicarius.

Pyrrhus, hoc eodem anno, post multas contentiones tandem in locum Pauli Constantinopoli subrogatur Episcopus; & post menses quatuor, & dies 23. ex hac vita E ad tremendum diuinum tribunal abstrahitur.

Hoc anno quinto Clodouei Secundi Francorum Regis nihil quo ad res Borealium Ecclesiarum pertinet, ad memoriam insigne habetur, præter testamentum Episcopi Cenomanensis, hactenus conseruatum, & editum [a], ad inspiciendas veteres in testamentis apponi solitas formulas. | a Apud Briss. li. 7.

Christi Annus 653 | Martini Pap. 5 | Constantis Imp. 12 | Indictione 11

Etiã hæretici ambibant cõmunionẽ Sed. Apostol.

IN locum Pyrrhi subrogatur Constãtinopoli Episcopus Petrus, ex Xenodochio, hæreticus & ipse Monothelita, ab hæreticis; qui tamen synodicam Romam misit ad Eugenium, vt in communionem sedis recipi mereretur, obscurissimam & perplexam, non exprimentem operationes, aut voluntates in Domino Nostro Iesu Christo, quæ minime est suscepta, sed ab Ecclesia proiecta, consentientibus in vnum clero, Populo ac Senatu, tanta cum detestatione hæresis, vt nec permitterent Pontificem Missas celebrare, nisi promisisset, se nunquam eam suscepturum. B

Hoc ipso anno V. Reccesuinthi Hispaniarum Regis celebratum est CONCILIUM TOLETANUM, OCTAVUM dictum, cui interfuerunt Episcopi 52. Abb. 12. Vicarij Episcoporum absentium 10. sanciti canones tredecim, quartus, & quintus de Ecclesiasticorum continentia, nonus de Quadragesimæ obseruatione; 10. de creatione Regis, per maiores Palatinos, & Pontifices. De Iudæis relapsis statutum, vt Regis Sisenandi Seueræ leges exercerentur, quarum timore, libello Regi oblato, pœnitentiam & plenam obseruationem Christianismi pollicentur.

His temporibus Middelengli I. Mediterranei Angli sub Principe Penda, Pendæ Merciorum Regis filio, fidem acceperunt. postulante enim eo in vxorem filiam Osui Nord'humbrorum Regis, & illis negantibus posse id fieri, nisi Christianus fieret, instructus, baptismum accepit, & abductis quatuor secum sacerdotibus, ab eis fides apud Middelenglos, & Mercios est prædicata. Beda in Epitome. C

Honorius Dorouernensis, quintus ab Augustino, moritur inter sanctos relatus, colitur Prid. Kal. Oct. Martyrol. Rom.

Ositha Reg. martyr.

a Apud Sur. 7. Octob.

S. Iudoci Regis obitus.

Colossi ĩgẽtis Rhodii destructio.

Ositha Regina in Anglia, in monasterio educata, & contra votum, nuptui tradita Regi Orientalium Saxonum, & ab eo permissa intacta redire ad monasterium a Danis gentilibus Pyratis martyrio coronatur, miraculis clara. Acta[a] hoc eodem anno consignat Sigebertus obitum S. Iudoci, Regis Britonum filij, *qui*, vt ait, *spreto regno & mundo, peregrinus, & eremita in Pago Pontino quieuit*.

Quod pertinet ad res Orientales. *Mabuuias*, inquit Theophanes, *Sarracenorum Dux, Rhodum rediens, destruxit Colossum eius post mille trecentos sexaginta stabilitatis ipsius annos, quem cum Iudæus quidam Emesenus emisset, nongentos camelos ex eius ære onerauit*. Hæc de Colosso in portu Rhodio, vno de septem orbis miraculis, tantæ magnitudinis, vt diuaricatis cruribus, spatium præberet nauibus ingredientibus portum ipsum. altitudinis 126. pedum, qui antea terræmotu disiectus, demum Sarracenorum manibus confractus est. D

Armeniam iidem Sarraceni longe lateque vastant, cum pestilentissima hæresis Manichæorum tot ante Conciliorum, & Imperatorum legibus, toties iugulata, restitui cœpisset. Id quomodo factum sit, docet Petrus Siculus in Commentario aduersus eos, ad Archiepiscopum Bulgariæ MS in Vaticana Bibliotheca, necdum editus, qui vixit sub Basilio & filiis Imperatoribus, circiter ann. D. 870. E

Christi Annus 654 | Martini Pap. 6 | Constantis Imp. 13 | Indictione 12

HOc anno, 12. die Mensis Nouembris S. Martinus Papa Chersonæ in Ponto, vbi fuerat relegatus, ærumnis confectus, martyrium feliciter consummat, cum sed. ann. 6. mens. 3. dies 12. celebris apud Græcos, non solum apud Latinos, & mira

culis cla-

A culis clarus. Anast. cæco; per orationem adhuc viuens, Constantinopoli lumen restituit [a], vt est apud Audoenum in vita Sancti Eligij. Gregor. II. cognomento Dialogus in epistola ad Leonem Isauricũ Imperatorem hæreticum, hæc de Sancto Martino, post alia, quæ ab impio Tyranno est passus, subijcit. *At B. Martinum esse Sanctum testatur ciuitas Chersonensis & Bosphori, in quam relegatus est, & totus Septentrio, & incolæ Septentrionis, qui ad sepulchrum eius confluunt, & morborum curationes experiuntur.* Quando autem corpus eius translatum fuerit Romam, & in titulo Equitij conditum, vbi celebris memoria S. Martini confessoris, Episcopi Turonensis, vt ex inscriptione constat, est incertum. Allato Romam nuncio de eius obitu, qui per imaginem quandam sedebat Eugenius, legitimus iam Pontifex, nouo accedente consensu sedere cœpit.

a Apud Sur. 1. No

Eug. Vic. Mart. P. ab ei⁹ obitu, legitimus Põt. noua electione.

B Constans Imperator nauali prelio a Sarracenis victus, profugiens, mutata veste Constantinopolim euasit. Theophanes.

Rotharis Rex Longobardorum Arianus, cum reguasset annos 16. menses 4. moriens regnum reliquit filio Rodoaldo Paul. Diac. [b]

b li. 4. c 48

Follianus Fossensis Episcopus, a B. Martino Papa ad prædicandum gentibus missus, martyrio coronatur, vna cum tribus discipulis & comite Leuino Gandensi Episcopo. Martytol. Belgicum, ex quo & Romanum 12. Nouembr.

S. Follian⁹ mar.

Vincentius Comes Hannoniæ, a Dagoberto Rege missus in Hiberniam Sanctissimos, & strenuos fidei prædicatores inde secum duxit, & ipse sanctitate celebris in Ecclesia. Martyrol. Belg. 14. Iulij.

C

Christi Annus	*Vitaliani Pap.*	*Constantis Imp.*	*Indict.*
655	1	14	13

EVgenius Papa secunda die Iunij moritur, cum sedisset ab obitu Martini, legitime menses 6. dies 23. vacat sed. m. 1. d. vero 29. (ex Anastasio) sicque Vitalianus Signinus creatus est successor vltima die Augusti.

Cõstãt. Imp. simulat se Catholicũ ad ꝓmerendam famã apud Occident.

Vitalianus Papa legatos cum synodica Catholicæ fidei misit Constantinopolim significans de ordinatione sua, quos receptos Imperator, confirmatis priuilegijs, quæ Inperatores Ecclesiæ conferre solerent, remisit, per eosdem, B. Petro mittens Euangelia aurea cum gemmis albis, miræ magnitudinis, cincta in circuitu. ex Anastasio.

D Consilium callidi Imperatoris fuit per hæc fingere se Catholicum, & communione cum Ecclesia Romana coniunctum, vt Rom. populum, & totum Occidentem sibi conciliaret, quem sciret a se auersum; seque male apud eos audire, quasi hæreticum, & persecutorem.

Petrus Episc. Cõstãtinop. decurtata ꝓfert PP. testim. ꝓ hæresi.

Per eosdem legatos Vitalianus litteras dedit ad Petrum Constantinopolitanum Episcopum, hortans eum ad fidem Catholicam amplexandam. At ille se profiteri rescripsit, quæ docuerunt veteres patres, quorum testimonia decurtata attulit, vt a Græcis pariter & Latinis cognitum est, vt est in Act. 13. sextæ Synodi.

Orientat. Saxon. abiectã fidẽ recipiunt.

Orientales Saxones fidem, quam olim, expulso Mellito Antistite, abiecerant, instantia Regis Osuui recipiunt, cum is prius eorum Regem Sigebertum, familiaribus sermonibus ad fidem adduxisset, & post Ceddam, & alios aliquot prædicatores cum

E eo misisset. Beda in Epitome hist. Anglicanæ.

Rex vouet filiæ virginitatem, si victor redeat ex bello Deo votũ ꝓbãre.

Penda Rex Mercionum Gentilis ditionem Osuui Nordanumbrorum Regis acerbe vexans, eum adegit, vt pacem magno pretio redimere vellet; sed Penda recusante, & internecionem spectante, Osuui, mutato necessario consilio, quod hosti ad pacem mercandam obtulerat, Deo offerendum visum. Vouit ergo si victor existeret, filiam suam Domino sacra virginitate dicandam offerre, simulq; plura prædia ad monasterium ædificandum, & tuendum: & longe inferiori exercitu cum hoste confligens: magna strage edita, & Rege cæso, reportat victoriam, & fides Christiana in illis regionibus propagatur. Beda. [c]

Osuui rex victor ex voto.

c li. 3. c. 24.

Osuui occiditur ob indulgentiā nimiā.

Osuui Rex mitissimus, & ob id occisus, quod nimis indulgens esset in condonandis iniurijs, vt ipsimet interfectores professi sunt, expiante tamen eiusmodi culpam per hanc mortem, Deo. excommunicauerat Episcopus Comitem quemdam, ob illicitum coniugium, Rex ab eo inuitatus cum illo est epulatus, inde digrediens obuius fit Episcopo, quo viso tremefactus, ex equo desiliens, seque ad eius pedes prosternens, veniam petit. Iratus autem Regi Episcopus, virga, quam manu tenebat, eum tangens, & Pontificali auctoritate protestans, *Dico tibi*, inquit, *quia noluisti te continere a domo perditi, & damnati illius, tu in ipsa domo mori habes.* quod & contigit, vlciscente Domino Regis inobedientiam ecclesiasticæ censuræ. ex Beda [a].

Rex ob inobedientiā Ecclesiast censurę punitur a Deo.

a li.3.c.22

Celebratur in Hispania CONCILIVM TOLETANVM NONVM dictum, sexdecim Episcoporum, præside Eugenio Episcopo Toletano. Sanciti Canones 17.

Christi Annus	*Vitaliani Pap.*	*Constantis Imp.*	*Ind.* 14.
656	2	15	

COnstans Legatos mittit ad Maximum Abbatem, in Thracia exulantem, Theodosium & Paulum Patricios, & Theodorum Cæsariensem Episcopum, omnium eius sectæ doctissimum, qui eum in Monothelitarum errorem perducerent. Qui cum diu contulissent cum Maximo, ab eo sunt persuasi, & iuramento adacti, quod, abiecta hæresi, Catholicam fidem amplecterentur: & reuersi Constantinopolim, Imperatorem ipsum in eadem sententiam perducerent. quod cum minime facere Imperator assentiretur, mittit rursum Paulum Patricium, qui eū perduceret Constantinopolim, in quem constantiorem inuentum, duriorem decernit relegationem. Ex actis ab exceptore collectis, & Anastasio, Maximi discipulo, cum alijs eiusdem Maximi rebus gestis simul collectis.

Maximus fidem Catholicā psuadet aduersarijs.

Petrus Episcopus Constantinopolitanus mortis nuncio interpellatus, ad supernum Tribunal euocatur; cum sed. annis duobus, non decem, vt est male in Chronico Nicephori, quod corrigendum est. In eius locum subrogatur Thomas, ille quidem orthodoxus dictus in deprauatis actis sextæ Synodi, sed vere hæreticus, cui Maximus nunquam voluerit communicare.

CONCILIVM TOLETANVM, NVMERATVM DECIMVM, celebratur anno Recesuinthi Regis 8. Præside Eugenio Toletano, Metropolitano, canones septem statuti. Potamius Episcopus Bracarensis, qui in octauo Concilio Toletano, cum alijs Episcopis canonem sanxerat, aduersus carnis inquinatione pollutos, memor suæ ipsius sententiæ, nemine accusante, se ipse prodens abdicansque, libellum obtulit Concilio huic decimo, sui lapsus & pœnitentiæ; cuius gratia vniuersa Synodus in lacrymas conuersa est. In eius locum Fructuosum Ecclesiæ Dumiensis Episcopum, communi consensu substituunt, virum sanctissimum, & nobilissimum, cuius memoria anniuersaria recolitur Aprilis 16. corpus Compostellam translatum, in magna est populi veneratione.

Eps lapsus se ipsū prodit, & abdicat.

Christi Annus	*Vitaliani P.*	*Constantis Imp.*	*Indict.*
657	3	16	15

SAnctus Maximus rursum Constantinopolim ab exilio, ad quæstiones reuocatur, & constantior semper repertus, immaniter, senex iam septuagenario maior, cæditur, & lingua excinditur, & dextera truncatur. Anastasius discipulus ad eundem mo-

Maximus durissime tractatur.

dum tracta-

A dum tractatur, indeque in diuersa exilia ab inuicem disiuncti raptatur, cum vterque tamen præcisa lingua disertè loqueretur. Anastasius discipulus, quo die incertum, excedit e vita. At Maximus in castello Alaricæ, iam triennium conclusus, sibique ipsi solus ministrans, extrema senectute, de sua migratione per visum admonitus, 13. mens. Augusti, euolauit in cęlum. Accedit ad gloriam tanti Martyris, quod eius nobilissimi ingenij lucubrationes, magna ex parte, Deo protegente, aduersarijs quantumvis repugnantibus, seruatæ sunt. quarum indicem habes in Annalibus, ex CC.VV. & ex Photio.

Excisis līguis loquuntur Maxim⁹, & discipulus. Maxim⁹ moritur Martyr glorios⁹. Eius lucubrationes extāt plurime.

Sanctus Eugenius secundus Toletanus Episcopus, moritur, anno nono Recesuitki Hispaniarum Regis, cum sedisset ann.12. eius sanctitatis testimonium dat Ecclesia, anniuersaria die 13. Nouemb. eius memoriam celebrando, de eius vita & doctrina, libris editis conspicua, S. Ildefonsus eius successor, de vir. Ill. B

S Eugen. Tole. moritur.

B. hic Ildefonsus, præcipuus prædicator Sanctissimæ Deiparæ Virginis maxime insigni apparitione eiusdem Beatissimæ Virginis honoratus, & muneratus est. de qua Iulianus Toletanæ Ecclesiæ Diaconus testificatur in præfatione voluminis S. Ildefonsi, de laude intemeratæ Dei genitricis Mariæ. de eadem extat synodalis testificatio, ex canone Concilij in Hispania ad Pennam fidelem, sub Aegidio Episcopo Toletano habito A.D.1302. celebrato. Eidem se patefacere dignata est S. virgo Leocadia, ipsa sua festiuitate, præsente Rege & populo, teste ipso Iuliano Diacono.

S. Ildef. insignis pdicator B. M. V. ab ea visitatur.

Sigebertus Rex Francorum anno sui 11. migrat è vita, ob pietatem & egregias virtutes, inter Diuos relatus [a]. Hic, maior natu, minori Clodoueo, maiorem Regni partem cessit, beneque vsus pace 12. monasteria in Austrasia ædificauit. Sigebertus C Gemblacensis, libellum scripsit de eiusdem miraculis.

Sigeb. R. Fr. Sāct. a Molan. de SS. Belg. 1. Feb. S. Sigeb. R. Fr. 12. monast. ædificat.

Christi Annus	*Vitaliani Pap.*	*Constantis Imp.*	*Indictione*
658	4	17	1

THomæ Constantinopolitano Episcopo mortuo, cum sed. ann. 2. & men. 7. iuxta Niceph. Chronicon, succedit Ioannes presbyter, qui in sextæ synodi actis habetur Catholicus, sed ea commentitia putantur.

Anno 17. Imperatoris ait Theophanes, Mahuuias Arabum Princeps, suorum seD ditione compulsus, de pace ineunda ad Constantem misit; eius pacis nomine in singulos dies ab Arabibus mille nummos depensum iri promittens, & equū & seruum.

Arabum Princeps pacem petit.

Theodardus Gallus, monachus Stabulensis monasterij, in Austrasia Abbas, & post, nolens, Reclami Leodiensis Episcopi successor, quo ad vixit Sigebertus Rex, pacem habuit, at eo defuncto, cum regnum peruenisset ad Childericum secundum filium eius, leuissimum, & ad omnem prauorum impulsum facile, mobilem, malitia & iniustitia in Regno præualente, graues contra Ecclesiam tempestates exortæ sunt. statuit Episcopus igitur Regem super illatis iniurijs Ecclesiæ, & bonis ablatis, conuenire, cum in itinere ab impęnitentibus Ecclesiæ bonorum vsurpatoribus crudelissime trucidatur: inter Martyres relatus [b] 10. Sept. miraculis plurimis illustris.

s. Theod. ep̄s mar.

b Acta apud Sur.

E

Christi Annus	*Vitaliani Pap.*	*Constantis Imp.*	*Indictione*
659	5	18	2

COnstans Imperator sceleribus sacrilegia iungens, Theodosium fratrem, quem, offensus ab eo antea opera Pauli Patriarchæ attonsum Diaconum consecrari voluisset, interficit. qui crebro per quietem illi apparens, habitu Diaconi, & poculum sanguine plenum porrigens, atque dicens, Bibe frater, eum sic exterrebat, vltri

Cōstans fratrē diaconū interficit.

ce accusante conscientia,& fugientem,& loca mutantem maioribus clamoribus insequente. Theophanes. A

Mahuuias Princeps Sarracenorum æmulo suo Hali nece sublato, solus absque timore imperans,aduersus Persas primum inde aduersos Romanos erigitur.

Rodoaldus Longobardorum Rex, occiditur a Longobardo homine, cuius vxorem adulterio polluerat, anno quinto Regni. Paul.[a] Diacon. vxor eius, adulterij apud ipsum accusata, proprius eius seruus Carellus nomine, singulari certamine,accusatore,astante omni pop. superato, Reginam purgauit. Paul.Diac.[b]

Inuexerunt Barbari in Italiam detestandam eiusmodi consuetudinem, vt Monomachia iurgia definirent: quo nihil crudelius, nihil stultius excogitari potest: cum non semper iustior causa præualeat, vt exemplum habemus Iudicum 20. succedit ei Aripertus filius Gundibaldi Germani Theodolindæ Reginæ, qui Ticini oraculum Domini Saluatoris extra portam Occidentalē extruxit,ornauit,dotauit.Paul.Diac.[c] B

Longobardi Reges Ariani adhuc cum essent, Catholicis Episcopis haud parum negotij facessebant,qui se illis pro Ecclesia opponebant, inter quos præcipui enituerunt,Io: cognomento Bonus,Mediolanensis; & Ioannes Bergomensis Ecclesiæ Episcopi,quorum hic martyrio decoratus adscriptus est Martyrol.11.Iulij (licet acta, nobis hactenus sint incomperta) ille vero,& si non martyrij nomine,egregiorum tamen meritorum causa ascriptus inter Sanctos reperitur 10.Ian.

[a] li.4.c.49 nou. edit. Plant.
[b] li. 4. ca. 49.50.ed. Plant.
[c] 4. c. 50.
Monomachia ad definiendas q̃stiones, a barbaris in Italiā inuecta.
Io: Mediol. eps vir sāct.
Io: Berg. eps mart.

Christi Annus.	*Vitaliani P.*	*Constantis Imp.*	*Indict.*
660.	6.	19.	3.

SAnctus Maximus Abbas,post triennij exilium,apud Alanos Barbaros, consummato martyrio, migrat in cęlum,de quo supra, plura. C

Clodoueus Rex Frācorum,corpus Sancti Dionysij Parisiensis discooperiens minus religiose,os brachij eius fregit,& rapuit, moxque in amentiam perpetuam incidit. Sigeb. in Chron. 10.& Aimoin.[d] refert mandasse auferri argentum, quo genitor suus absidem super sepulchra martyrum Dionysij, Rustici & Eleutherij prominentem operuerat,& pauperibus distribui,quia fames eo tempore totam penè occupauerat Franciam. quod ille tribuit pietati, ab aliis, vt sacrilegium condemnatur. Quod enim ius Principes habent in ijs,quæ semel Deo dicata sunt? fuit hic Clodoueus spurcissimus plane Rex,sub quo collabi cępit Regnum Francorum. ex Aimoino.[e]

Clodoueus sacrilegus punitur a Deo.
[d] li.4.c.41
[e] 4. c. 44.

Christi Annus	*Vitaliani Pap.*	*Constantis Imp.*	*Indictione*
661	7	20	4

D

SAnctus Amandus Traiectensis Episcopus, Flandrorum Apostolus nuncupatus, constitutio Traiecti Vicario Archipresbytero Landoaldo,cum prædicasset Christum Sclauis circa Danubium; Vasconibus circa Pyrenæos saltus; & in Flandria Gandensibus, & Pabulensibus,multa monasteria ædificasset, & admonitionibus, ac exemplis quàm plurimos nobilissimos viros,ac feminas,ad strictioris vitæ institutum impulisset,ac in primis Idabergam Pipini Brabantiæ Ducis relictam, cum filia Gertrude,ædificato Niuellano cœnobio, in quo vtramque sacrauit; virtutibus plenus, migrat in coelum in Eluonensi monasterio,post S.Amandi dicto. Molanus.[f] E

Per hoc tempus, ante Grimoaldi regnum, Lupus Longobardorum Dux Foroiuliensis,Gradus insulam,in quam Aquileiensis Patriarcha, vna cum supellectili Aquileiensis Ecclesiæ prædiuite, secontulerat,deprædatur.Paul.Diac.[g]

Translatam vero fuisse tunc pariter Sedem Aquileiensem apud Forum[h] Iulij,non quidem in Foro Iulii,vbi degebat Episcopus,sed in[i] Cormone ignobili vicino castello,& Paul. Diac.colligitur.

S. Amād. Traiectē. eps moritur.
[f] In Nat. ss.Belgij, 5. Feb.
Gradus Insula diripitur.
[g] lib.5.c. 17.no.ed. vet.2.
[h] 5. c. 23. & 6.c.51. no. edi.& vet.14.
[i] 4. ca.38. vel 1 vet. ed.[?]12.

A

Christi Annus.	*Vitaliani P.*	*Constantis Imp.*	*Indict.*
662.	8.	21.	5.

CLodouei anno 16. CLYPIACENSIS IN GALLIA HABITA EST SYNODVS, omnium propemodum Francorum gentis Episcoporum,(Clypiacum villa est in territorio Parisiensi) In ea synodo Aimoinus [a] refert, agente Rege, monasterium S.Dionysij solutũ ab omni, inquit, dominio mortalium. Inter eos Episcopos illustres sanctitate affuerunt, S. Audoenus, & Rado fratre S. Eligius cum B. Sulpitio & Eucherio. *Cabilonensis item synodus habita* est sub eodem Clodoueo, sed quo anno incertum: interfuere qui & in Clypiacensi, SS. Eudoenus, & Eligius, sed non sub Landerico Episcopo Parisiensi, verum sub Audoberto, habentur eius synodi can. decem & nouem.

B

a li.4.c.41. Monast. S. Dion. Paris. exẽptũ ab oĩ dñio omnium.

Christi Annus	*Vitaliani Pap.*	*Constantis Imp.*	*Indictione*
663	9	22	6

COnstans Imperator meditans bellum aduersus Longobardos, prius consulit S. Quemdam Eremitam, qui prophetiæ spiritum habere dicebatur, qui, post precationem, respondit gentem Longobardorum superari non posse, intercedente continue pro ea S.Io.Baptista, in cuius honorem Regina quædam Basilicã in eorum finibus construxisset. Paul.Diac.[b] Bellum tamẽ gessit Imperator aduersus Grimoaldum Regem(qui hoc anno regnum iniuit) Longobardorum, & Romoaldum Ducem Beneuentanum, eius filium, obsesso Beneuento inani exitu, ope S.Barbari tunc Episcopi defenso, vt ex vita apparet.

C

Natio Lõgobard. protegẽte S.Io.Bap. patrono insuperabilis.

b li.5.c.6.

Eodem hoc anno Imperator Romam venit, cui occurrit Apostolicus, cum clero suo, milliario sexto ab vrbe Roma, & suscepit eum, inquit Anastasius in Vitaliano, præcedentibus omnino pacis nuncijs, quæ significarent Imperatorem venientem in Occidentem, Occidentalium velle sectari fidem, ac detestari Orientalium errorem, a quibus volens libensque discederet, quæ cum apud Vitalianum fidem inuenerint, nihil voluit prætermisisse, quo eum demerere & continere in officio posset. Visitauit Basilicas S.Petri, S.Mariæ, & Lateranensem, donaq; illis obtulit. Duodecim diebus quibus Romæ fuit omnia ærea ornamenta abstulit, æreas pariter tegulas, quibus Ecclesia S.Mariç ad martyres tegebatur. Post missas S.Petri celebratas, vale fecerũt sibi inuicem Imperator & Pontifex. Inde digressus iuit Neapolim, & transfretauit in Siciliam, habitauitq; Syracusis, pluribusq; annis aspere vexauit prouincias illas, Siciliam, Calabriam, Africam, Sardiniam, etiam sacra vasa, & Cimilia sanctarum Ecclesiarum auferens. ex Anastasio.

Imp. Romã venit, & quasi Catholicus a Papa excipitur.

D

Admirationem adferre potest, quod Vitalianus Pontifex prudens & sanctus, erga Cõstantem Augustum nullum genus obsequij prætermiserit, hominem sacrilegum, fratricidam, Sanctissimi Pontificis Martini enectorem, S.Maximi Abbatis, & discipuli carnificem, quæ omnia videntur tendere in contemptũm Ecclesiæ, lesæ censurç, & perfractæ penitus disciplinæ. Nihil hic magis opportunum dicendum videtur quàm Spiritũ sanctum, per donum consilij, atque discretionis hæc operatum, per S. Pontificem, vt per dissimulationem omnium scelestissimi hominis delictorum, Catholicæ esset veritati consultum, dum Imperator diu hæreticus, siue per veritatem, siue per occasionem, specimen ederet Catholicæ pietatis, personam præferens hominis orthodoxi, ac per eum Oriens, & Occidens, diu inter se diuisi schismate, communione Catholica stringerentur, atque ob id spiritualis prudentia suasit, omnes tunc silere Ecclesiasticos canones, & tacere censuras. Nec ipsum Vitalianum spes fefellit

E

excusatur factũ Papæ, quod alioq. minus rectũ videri possit.

vel consilium est frustratum: etenim huiusmodi remissione censuræ est factum, vt non ipse solus Constans vsque ad obitum videri voluerit esse Catholicus, sed hac semel aperta via, & eius successor in Imperio, congregato œcumenico concilio, ad ipsam hæresim extirpandam omne studium contulerit. A

Grimoaldum porro ex Ariano ad fidem Catholicam fuisse conuersum, per S. Io: Bergomi Episcopum eiusdem Sancti acta tradunt, & eius fidei Catholicæ monumentum extat Basilica ab eo erecta, sub titulo S. Ambrosij Mediolanensis Episcopi, Arianorum oppugnatoris acerrimi.

De eodem Grimoaldo, hæc Paulus [a] antequàm Rex fieret. *Cum esset bellicosissimus*, inquit, *& vbique insignis, venientibus eo tempore Græcis, vt oraculum S. Michaelis Archangeli in monte Gargano situm depredarentur, Grimoaldus super eos cum exercitu veniens, vltima cæde eos prostrauit.* B

a 4. c. 47.

Christi Annus	Vitaliani Pap.	Constantis Imp.	Indictione
664	10	23	7

MOrtuo Ioanne Episcopo Constantinopolitano, postquàm sed. ann. 5. & m. 9. iuxta Chron. Niceph. subrogatur Constantinus ex œconomo, qui fertur Catholicus in actis 6. synodi, quod probabilius est, quàm de prædecessoribus suis, Thoma, & Io: iam Imperatore in Occidente, inter Catholicos, apparente Catholico.

Constans veniens in Siciliam ibi vsque ad 12. Indict. vt ait Paul. Diac. [b] manet. C

Grimoaldus Rex Longobardorũ Auares concitat in Lupum Foroiuliensem Ducem rebellem; qui, eo occiso, regione potiti ægre ad propria redire compelluntur. Vuarnefridus Lupi successor, a Foroiuliensibus occiditur, cum aduersus eos commouisset sclauos, sed per eius successorem Vuertarim, cum paucis, magno ipsi numero, mirandum in modum profligatur. Paul. Diac. lib. 4.

b li. 7. c. 7. 8. in nou. edit. 18. 19 20. 21. 23.

Auares Foro Iulio potiũtur.

A Vuerta ri, sclaui profligantur.

Quod ad res Anglicanæ Ecclesiæ pertinet, cum in Prouincia Mediterraneorum Anglorum Nordhumbrorum, & Merciorum, ex Scotia periti præessent Episcopi, qui, & si in omnibus fide essent orthodoxi, in celebratione tamen Paschalis festi minime cum Catholicis conuenirent; huius rei gratia facta est hoc anno collatio, & disputatio inter vtramq; partem coram Regibus Osuui, & Alcfrido, patre ac filio, quorum ille Scotos, hic Romanos, in celebrando paschate sequebatur. Nec tamen Scoti celebrandum Pascha dicebant cum Iudæis, vt propterea sententiæ in Quartadecimanos, in Nicæno Concilio latæ, obnoxij fuerint, sed iidem secus ac illi, non 14. Luna, sed die semper Dominico celebrabant, vt Catholici omnes, cum quibus tamen in eo nequaquam conueniebant, quod Catholici illum Dominicum diem ad agendum Pascha susciperent, quòd a 14. Luna ad vesperam vsque ad 21. Lunam primus occurreret: Scotis autem, qui a 13. Luna vsque ad 20. dies Dominicus primus occurreret, is dies Paschalis ipsis solemnis erat. ex quo illud absurdum interdum contingebat, vt si 14. Luna occurreret Dominica dies, ipsi eadem die, vna cũ Iudæis Pascha pariter celebrarent. Verum eiusmodi error irrepsit in Scotos, non ex refractaria contestatione, vt facere voluerint contra totius Catholicæ Ecclesiæ vsum, sed ex inscitia Paschalis computi. Porrò cæptus huiusmodi error anno D. 556. perdurauit vsque ad 716. ita vigens annis 150. Cæterum idem error, in hunc vsque annum, fuisse illis venialis ostenditur, quod non ex contumacia & schismate, fuisset exortus, sed tolerabili ignorantia, cum vt testatur Beda, nemo illis, vltra orbem positis, synodalia Paschatis obseruantiæ decreta porrexisset. extat disputatio apud Bedam [c] ad cuius finẽ cum audisset Rex Osuui Petro datas claues regni cœlestis, in eoque vtraque pars consentiret, scite Rex, *Et ego vobis dico*, inquit, *hic est ostiarius ille, cui ego contradicere nolo; sed in quantum noui, vel valeo, huius cupio in omnibus obedire statutis; ne forte me adueniente ad fores regni cœlorum non sit qui reseret, auerso illo, qui claues tenere* D E

Collatio inter Scotos, & Anglos, de die Paschatis.

Scoti ex ignorãtia cõputi ecclesiasti. errabant.

c li. 3. ca. 25.

Scitũ Regis dictũ.

A probatur. Cui plerique assenserunt, Scotis cum sua persuasione recedentibus; de quorum clericorum, & monachorum seuerissima disciplina in Angliam inuecta, pergit scribere Beda [a], & de veneratione qua habebantur a populo.

Hoc eodē anno, dira peste in insula laboratū est, & Rex partis vnius Orientalium Saxonum ad Idola defecit, ac post resipuit. Beda [b].

Clodoueus Francorum Rex anno Regno 18. diem obiit (quem appendix veteris auctoris ad Greg. Turon. scribit mentecaptum fuisse) relictis tribus filiis Clothario, Childerico & Theoderico. de quorum euentu praeclara visio ostensa S. Eligio, vt scripsit S. Audoenus [c].

Aigulphus ex monasterio Floriacensi vocatus ad Praefecturam Lerinensis monasterij, cum monasticam collapsam disciplinā restituere conaretur, inuidiam, & odium B incurrit Columbi, & Arcadii pseudomonachorum illic degentium; qui ipsum cum sociis primum vinciendum, & in carcerem trudendum curarunt: inde vero in ignobilem insulam inter Corsicam atque Sardiniam delatos, post linguae abscissionē & oculorum effossionem obtruncarunt: sed eorum corpora, comperto facinore, in Lerinensem insulam relata, atque cum honore sepulta sunt, relati inter Martyres anniuersaria memoria coluntur 3. Sept. nefandus autem Columbus sceleris architectus, a Rege Clodoueo, quo anno incertum, post alia tormenta, necari iussus est. In actis illis [d], & illud habetur, vt & apud alios scriptores, ipsum Agilulphum missum a Mummulo Abbate Floriacensi Cassinum ad auferendas inde sacras reliquias S. Benedicti Abbatis & S. Scholasticae sororis, vt est apud Paulum Diaconum [e], sed quidquid sit, non est verisimile monachos Cassinenses vastato a Longobardis Cassinensi monaste- C rio, Romam demigrantes, omnino sanctas illas reliquias sic dimisisse, vt neque aut tunc secum asportarent, vel post tanto interuallo temporis, repeterent, vel praesentia saltem alicuius monachi Anachoriticā vitam ducentis, custodirent: cei re cum Petronax Brixiensis, ad instaurandum locum perrexit, aliquos ibi residere inuenit, vt idem Paul. docet [f], rursum vero si innotuit Gallis, & iis magnopere exultantibus, corpus S. Benedicti Floriacum esse translatum, cur non Floriacum, sed Cassinum a Frācorum principibus, & aliis innumeris pietatis ergo peregrinationes susceptae? Paul. Diac. [g] qui hoc saeculo vixit, & monachus in dicto Cassinensi coenobio mortuus est, sic quaestionem dirimit, vt dicat translata ossa fuisse, remansisse vero redactas in puluerem carnes; sicque idem intelligit, quod ait inferius, dum agens de restitutione monasterii Cassinensis facta per Petronacem, corpus ipsum S. Benedicti illic esse, absque D dubitatione testatur: venerari porro fideles pie sancteque corpus integrū, vbi tenuis tantum pulluisculus habetur alicuius sancti, quod eiusdem sit virtutis, cuius est integrum corpus, docet Gregor. Nazianz. in Iulianum.

Transiit hoc eodē anno ex hac vita, insignis illa virgo Francorum nobilitatis decus, & ornamentum S. Gertrudis, Filia Pipini Ducis: extant [h] eius res praeclare gesta omni fide posteris traditae, colitur eius memoria in Ecclesia 17. Martij: vt & matris ipsius, Idubergae, cognomento Itę, quae Pipini Ducis vidua a S. Amando sacrū Religionis velamen accepit, at huius memoria colitur Niuellę 8. Mart.

Christi Annus	Vitaliani Pap.	Constantis Imp.	Indictione
665	11	24	8

E OSuni Hordhumbrorum, & Egbertis Cātuariorum, Reges, habito inter se consilio, mortuo Deusdedit Archiepiscopo sexto ordine, de consensu Ecclesiae Anglicanae, Vurghardū praesbyterum pro deuotione S. Petri Romam miserunt a Sede Apostolica ordinandum, oblatis etiam illi muneribus vasis argenteis, & aureis non paucis: sed ingressus Vulghardus Romam, vrgēte peste, antequam ordinaretur, morte, cum sociis, praereptus est: Regis litterae non extant, sed extant Papę ad ipsum, in quibus gratulatur illi de fide sincera, de muneribus gratias agit, hortatur ad caepta

Marginal notes:
a 3. c. 26.
b lib. 3. c. 27. & 30.
c lib. 2. vitae c. 31. apud Sur. 1. Dec.
Aigulph^9 Mart. cū sociis.
Nefarii monachi necatus
d Acta apud Sur. 3. Sept.
e 6. c. 2. De corp. S. Bened.
f lib. 6. c. 40. n. edi.
g li. 6. c. 1. vel 2. no. edit.
SS. Gertrudis, & Ideburga mater, & filia.
h Molan. i Nat. SS. Belg. 8. Mart.

prosequenda, & munera se illi, & vxori mittere scribit varias SS. reliquias. A

S. Eligij obitus. Eodem anno S. Eligius admirandus Nouiomensis Episcopus Flandrorum Apostolus nuncupatus, sæculi huius splendor, ex hac vita migrat, miraculis in vita, & post mortem celebris; cuius egregia facta S. Audoenus, tribus libris descripsit [a]. Bathildis Regina Francorum accurrit, deportatura sacrum corpus ad monasterium a se exædificatum, & Cala dictum, quod loco moueri non potuit, sed a Nouiomensibus nullo labore sublatum est. Miraculum. Regina ex admonitione Sancti apparentis cuidam, deposito Regali cultu quo etiam vidua vtebatur, partim in pauperes distribuit, partim in crucem contulit, quã ad caput B. viri deposuit. eius quoque corpori condendo Thecam auream fieri curauit. Batildis Reg. Calã monasterium, & Corbeiã ædificat. Eadem, relicta regni administratione filijs, in monastico habitu mortua sanctitate percelebris, inter Sanctas relata colitur 26. Ian. præter Calam dictum monasterium Corbeiam quoque ædificauit. B

Vuandregisilus cũ vxore, virginitatem colit. Vuandregisilus, genitus ex consobrino Pipini Ducis Austrasiorum, Comes Palatinus, apud Dagobertum Regem, qui obligatus coniugio cum vxore virgine, & ipse virgo, religionis ergo, virginitatem seruare, pari consensu, decreuerat, attõsus in clericum, (cum & eius vxor, monasticum institutum suscepisset) hoc anno moritur. eius extat celebris anniuersaria memoria. [b] 22. Iul. Quatuor Basilicas ædificauit, & nepotem suum Romam ad Vitalianum Papam petitum reliquias misit.

a Apud Sur. 1. Decemb.

b Acta apud Sur. 22. Iul.

Christi Ann.	*Vitaliani P.*	*Constantis Imp.*	*Indictione*
666	12	25	9.

C

CONstantinus Patriarcha Constantinopolitanus cum sed. an. 1. m. 2. moritur, vt Niceph. habet in Chron. subrogaturque Theodorus presbyter omnium impudentissimus Monothelita, cui cum pax fuerit, quam diu Constans Imperator vixit, ex eo colligas fidem Constantis, qui videri voluit in Occidente Catholicus.

CONCILIVM EMERITENSE in Lusitania, anno 18. Reccesuinthi Regis Hispaniarum, & comprouincialium Episcoporum Lusitaniæ, Canones sanciti 23. ad optimum Ecclesiæ statum disponendum spectantes. Tertio quotidianum sacrificium decernitur, pro Rege bellum gerente. Statuit & illud, vt, cui, ob paupertatem ipsarum, plures creditæ essent Ecclesiæ, in illis singulis, singula sacrificia Dominicis diebus offerre deberet can. 14.

D

Christi Annus	*Vitaliani Pap.*	*Constantis Imp.*	*Indictione*
667	13	26	10.

Victoria Imp. de rebelle. SAporius Armeniæ Præfectus rebellat ab Imperatore & post, misso aduersus eum Nicephoro Patricio, ille male perit, & victoria cedit Imperatori. Theophanes.

Ioan. Episcopus Lappæ, in Creta iniustitiam passus ab Archiepiscopo Cretensi appellans ad Rom. Pont. cum detineretur ne Romam veniret, tandem elapsus, venit ad Vitalianum Pont. qui coacta synodo episcoporum, causa cognita, eum absoluit, & graues litteras [c] misit ad Archiepiscopum, significans eum absolutum, & in suam sedem restituendum.

c Vital. ep. 1. to. 2. ep. Rom. Pont.

S. Ildefonsi obitus. S. Ildephonsus, ex Agaliensi Abb. Episcopus Toletanus, cum Ecclesiam illam rexisset ann. 9. & m. 2. migrat in cęlum pluribus ingenij, & pietatis suę monumentis relictis, quæ pleraq; perierunt: succedit Cyriacus. E

Christi Annus	*Vitaliani Pap.*	*Constantis Imp.*	*Indictione*
668	14	27	11

COnstans Imperator in Sicilia degẽs, Syracusis, in balneo occiditur. Anastasius, cui consentiunt Theophanes & Acta 6. synodi. Paulus [d] refert in Ind. 12.

d li. 5. i fi.

Constantinus

A Constantinus filius Constantis in Siciliam veniens Metium seu Mezentium,a rebellibus electum Imperatorem,cum ipsis occidit.Theop.Cedren.porro supettias ministrasse Vitalianum Pontificem Constantino Catholico Imperatori aduersus Tyrannos,idem ipse Imp.in litteris postea a se scriptis ad Domnum Papam profitetur.Dispositis rebus Occidentalis Imperij, regressus Cōstantinopolim atque allectis fratribus,Tiberio,& Heraclio in collegas,vna cum eis imperat,Pogonatus dictus, quod imberbis profectus,barbatus rediisset.

Constan. Imp. Vital. P. suppetias fert Cath. Imper. aduersus rebelles.

Sarraceni item irrumpentes in Africam, octoginta millia captiuorum abducunt. Theophanes.

B Orthodoxus Imp.bellis impeditus,quo minus cum Occidentali Orientalem Ecclesiam vniret, illud tamen præstitit,vt res interea silentio sopiretur,quousque Concilij congregandi tempus opportunum adesset.Epist.eiusdem Imper.ad Domnum Rom Pont.id.n.ab eo exigebat Vitalianus,vt qui vicisset Tyrannos,vinceret & hęreticos, Ecclesiam Dei infestantes Circumspiciens Vitalianus Papa quem mitteret in Angliam idoneum Episcopum, elegit ex Monasterio Hiridiano, non longe a Neapoli Campaniæ,Hadrianum Abbatem Afrum,Græcè & Latinè peritissimum,& Monasticis,ac Ecclesiasticis disciplinis institutum. Qui indignum se tanto gradu respondens,alium aptiorem ostendere se posse respondit Andream Monachum, de vicino Virginum Monasterio,cui,ab omnibus,digno Episcopatu iudicato;pondus tantum corporeę infirmitatis obstitit,& rursum Hadrianus euocatus ad Episcopatum,alium obtulit Theodorum Tarsensem Latinè & Græcè doctissimū,probis morib. & ætate C venerandum,66.f annorum,quem ea conditione Papa admisit, vt ipse eum in Britaniam perduceret,ob peritiam itinerum,& vt ei doctrinæ cooperator existens,attenderet ne quid ille contrarium fidei,Græcorum more,in Ecclesiam,cui præesset,introduceret: qui ordinatus hoc anno,vna cum Hadriano mense Iunio, in Britaniam missus est. Quem cum in Galliam peruenisse Eigbertus cognouisset,misit præfectum suum qui eum in Britaniam deduceret.At Ebroinus,Magister Domus Theodoro dimisso, veritus,ne quā Hadrianus ab Imperatore legationē ad Britaniæ reges aduersus Regnū Franciæ adferret,retinuit,ac post,cōperto illū nihil huiusmodi adferre,dimisit.

Hadrian. Abb. dignissimus Epatu,alios P.offert,vt ipse liber euadat.

Suspiciosi Politici exēplum.

Clotharius Rex Francorum,cum regnasset annos 4.ex hac vita migrauit. Sic appendix ad Turonensem,& alij successerunt in Regnū fratres,Theodoricus,& Chil- D pericus:sed illo redacto in ordinē, Chilpericus tenuit annos tres.tradunt autem ipsum coegisse Ebroinum Maiorem domus regiæ fieri Monachum in Luxouiensi Cœnobio,cum faueret Theodorico:quod & in Actis. S.Philiberti Abb. expressum habetur.Verum sponte eum secessisse,sibi quidem timentem, rerum spectator Vrsinus, qui vitam B.Leodegarij episcopi,& Mart.scripsit,tradit, rem paulo diuerse narrās.

Leodegarius Augustod.Episcopus, Chilperico Regi gratissimus, ab æmulis persuasus,Regē illi infensum,necem moliri,illo insalutato secedit ab aula,pergens Monasterium Luxouiense,vitam ibi monasticam acturus.Rex, recognita,mærēs & ægre discessum ferēs,mittit qui assequant,p quos deprecās secessionē sæculo, vix ipetrat.

Leodegarius Eps apud Regē gratiosus fraude aulicorū secedit

E

Christi Annus.	*Adeodati P.*	*Constant.Pogon.Imp.*	*Indictio.*
669.	1.		12.

Vitalianus Papa anno 14.m.5.minus dieb.4.migrauit in cœlum,inter S.relatus eius Acta magna ex parte obscura.Inter creatos ab eo Epos,primus datus traditur Ferrariensib.Marinus noie,vel,vt Rubeo placet, [a] Viceabentiæ Epatus Ferrariam est translatus.Prodit idem auctor,ex Ecclesiæ Rauennatis monumentis,Maurum Epm Rauennatum a Vitaliano excōicatum fuisse,quod ab ipso Romā vocatus, ad dicendam causam,adesse contēpserit, qui & Exarchi potentia fretus,eandē anathematis sniam in illū retorserit,quo portentoso facinore, perculsi oēs Italiæ Epi,vna cū Vitaliano coeuntes,eundē Maurum,vt indignum,sacerdotio exuerunt.factum id opinor in Romano Concil.anno superiori,in causa Gretensis Epi collecto.

a li.4.hist. Rauen.

cōtumax Rauēnas Eps a Roma.exc.retorquet excōicationem.

A Maurus, ad extremum vitæ obtestatus omnes Rauennatis Ecclesiæ Clericos, ne vnquam se subijcerent Romano Pont. in ea obstinatione est mortuus, excommunicatus, & sacris Diptychis a Deodato, Vitaliani successore, interdictus.

Successor eius Reparatus per Imperatoris rescriptum tentauit perficere, ne subijceretur Ecclesiæ Romanæ, licet in fine vitæ pœnitens obijsse dicatur, cui successit Theodorus, Ecclesiæ Romanæ obsequentissimus, qui in Synodo Rom. sub Agathone sic subscripsit, Theodorus exiguus Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Rauennatis.

Cessat Episcopatus, inquit Anastasius mens. duos, dies 15. subrogatur Adeodatus Romanus ex Monacho, ob summam mansuetudinem, & liberalitatem gratissimus omnibus. Ex Anastasio.

Sicilia a Sarracenis vastatur, captis Syracusis. magnæ cedes factæ, præda abacta, & Roma delatum illuc æs, (videlicet a Constante Imp.) asportatum Alexandriam, Anastasius in Adeodato & Diaconus. [a] At cladem Siciliæ contigisse sub Vitaliano dicendum est, si veræ sunt litteræ, quæ extant sub eius nomine ad finem Chronici Cassinatis Leonis Ostiensis, quod parum probabile videtur, siquidē cum Ecclesia Romana, ne vnius quidem oppidi Domina esset, nec Imperator ipse Insulæ Dominus, tot ciuitates illic haberet, quot habuisse Monachos, & vastatas a Sarracenis produnt litteræ Monachorum siculorum ad suos Cassinenses Lateranenses, idest nonaginta & octo ciuitates, vtræque litteræ confictæ videri possunt. B

a li. 6. c. 13. Clades Siciliæ a Sarracenis. Litteræ Manachorū videntur confictæ; vt & Vitaliani Pap.

Theodorus Episcopus a Vitaliano, proximo anno, in Britaniam missus, illuc hoc anno peruenit, & tota quaquauersum peragrata Insula, rectum viuendi ordinem, & ritum celebrandi Pascha canonicum, per omnia comitante & cooperante Hadriano disseminabat. Isque primus fuit Archiepiscopus, cui omnis Anglorum Ecclesia subesse cōsentiret. & quia litteris sacris simul & sæcularibus erant instructi congregatis pluribus discipulis, eandem eruditionem sic propagarunt, vt vsque ad hoc tempus supersint, qui Latinam Græcamque linguam, æque vt propriam calleant. Vixit in Episcopatu 21. ann. mens. 3. d. 26. Beda [b] Floruit per hoc tempus Ecclesia Anglicana fortissimis regibus, sic vt cunctis barbaris nationibus essent terrori, & Pastoribus, & litterarum Magistris. Ex Beda. Acta præclara extant Theodori Episcopi. C

Prim^s Archiep̄s omnium Ecclesiarū Angliæ B. Theod. b li. 4. c. 2.

Christi Annus. 670.	*Adeodati. P.* 2.	*Constant. Pogon. Imp.* 3.	*Ind.* 13.

D

OSuui Rex Nordhumbrorum moritur, adeo erga Ecclesiæ Romanæ institutionem affectus, vt, si conualuisset, etiam Romam adire, ibique ad loca Sancta vitam finire disponeret. successorem reliquit Ecgfridum filium. Beda.[c]

Osuui Rex quā Ro. Eccl. affectus. c li. 4. c. 5.

In Belgio, in pago Cameracensi, Maxelendis Virgo, Christo desponsa, ab eo qui recusantem, cuperet in vxorem, Arduino nomine, occisa, Virginitati coronam addidit Martyrii, quā Ecclesia, diuinis suffragijs, per miracula declaratis, inter sanctos Martyres anniuersaria memoria colit. Molan.[d] Sigeb in Chron. E

Maxelēdis Virgo & Mart. d de SS. Belg. 17. Nou.

S. Proiectus Episcopus Aruernensis, conquestus apud Childericum de multis damnis suæ Ecclesiæ illatis, ab Hectore Massiliensi Patricio, Rexque eum, vt facinorosum hominem gladio cędi iussisset, eius necessarij primores vrbis, Episcopum crudeliter necauerunt, quem Ecclesia, vt martyrem colit, existimans sufficientem caussam ad martyrium, cum id ob defensionem suæ Ecclesiæ sit passus. Sigeb in Chron.

Martyr, q̨ occisus pro defensione suæ Ecclēsiæ.

A

Christi Annus.	*Adeodati P.*	*Constant. Pogon. Imp.*	*Indi.* 14.
671.	3.	4.	

CHildericus Francorum Rex, ob nimiam sæuitiam in Francorum nobiles, eorum in se animis concitatis a Bobilone, quem sert. ili supplicio, ad stipitem tentum, verberare fecisset, occiditur, & in locum eius subrogatur Theodoricus.[a] quo audito Ebroinus, ex Monacho, miles, & magister domus effectus, aduersus eos, quos aduersarios passus esset, gladium strinxit. In horum Franciæ Regũ successione, cum B varietur, nihil certius quam, quod scribit Sanctus Audoenus ex oraculo Sancti Eligij. Rex Fr. obsęuitiã innobiles occidit. a Apud App. ad Vusan. & Aimoi. 4. 44.

Cœlesti signo perterrefactum orbem, ita vt videretur eius interitus imminere, inuasamque a Sarracenis Lyciam atque Ciliciam, comparatumque ab ijsdem apparatum, ad expugnandam Constantinopolim produnt Græcorum Annales. Sarracen. apparat᷒ ad expugnandam Constantinopolĩ.

Christi Annus	*Adeodati P.*	*Constant. Pogon. Imp.*	*Indict.*
672.	4.	5.	15.

C S. Audoenus, Rothomagensis Episcopus, visitat limina Apostolorum stipatus sanctorum comitum turba, eleemosynarumque benedictionibus onustus, qui cum ad Petri confessionem hunc versum inciperet, Exultabunt Sancti in gloria, diuinitus responsum est, Lętabuntur in cubilibus suis. diuinis acceptis responsis, cum multarum reliquiarum suffragijs venerabilis senex in Galliam reuertitur.

Theodorus Archiepiscopus Dorouernensis Concilium cogit omnium Angliæ Episcoporum, decem in eo canones sanciti de Ecclesiastica disciplina.[b] b Beda li. 4. c. 5.

Ceadda [c] Merciorum Episcop. Sanctissimus, peste grassante in Anglia, moritur. plures item insignes sanctitate virgines, sub Edilburga Abbatissa egregiæ sanctitatis, quę & ipsa hoc anno migrauit ad Dominũ. Item Sabbi Rex Orientalium Saxonum, propior Monacho, pietate, & deuotione, quam Regi, vtriusque celebris extat D inter Sanctos in Martyrol. memoria. Sarraceni traiicientes in Thraciã, Constantinopolim assiduis prælijs expugnare frustra tentant, per biennium protegente eam Dei genitrice, nam quod septennium est in Annal. Græcis, ex Theophan. mendum est in nota numeri si quidem anno ab hinc quarto, produnt ijdem Annales, pacem inter Roman. & Arabos esse sancitam protegente eam Dei Genitrice, in recessu etiam tota classis demergitur. Hoc item anno a nostris bene pugnatum est cum alio eorum Duce, cæsis ex illis triginta millibus. addunt Annales de nouo adinuento igne, quem marinum vocant, eo quod in mari arderet, quo & naues Arabum combusserunt. Est mentio in decimatertia Act. sextæ Synodi de obsidione Constant. per biennium sub Vitaliano, quam diuersam ab hac oportet fuisse. c Beda 4. c. 3. 7. 8. 9. & 10. Sarrac. p biennium oppugnãt Constantinopolim. Ignis marinus excogitatus

E Reccensuinthus Rex Hispaniarum religiosissimus, & optimus, & omnibus mirifice carus, moritur: eodemque die eligitur populi consensu Baraba, seu Vuamba, vel Vuambanus ex Regali Gothorum stirpe, eximia virtute, qui initio reluctans, demum precibus, & minis assensum præbuit. Tuden. in Chron. præclara de vtroque habet elogia.

Christi Annus.	*Adeodati P.*	*Constant. Pogon. Imp.*	*Indictione*
673.	5.	6.	1.

Garibaldus diuinitus auitur in Regnum

GRimoaldus Longobardorum Rex moritur, eum regnasset annis 9. Basilica S. Ambrosio Ticini erecta, in qua quod sepeliri voluerit, indicat eũ redditum Catholicum. Succedit in Regnum filius eius Garibaldus, puer 9. annorum, sed non diu tenuit, etenim, cœlesti nuncio repente accitus ab internecione antea elapsus, Bertaridus Ariperti Regis filius, cui debebatur regnum, cum iam extorris ann. 9. apud Francos egisset, & in Britaniam, ad Saxonum Regem pergeret, diuinitus redere in Patriam iussus, Regnum a Longobardis delatum obtinuit Garibaldo deiecto, Virpius, fide Catholicus, iustitiæ tenax, pauperumque largissimus nutritor fuit. Diacon.[a] B

a lib. 5. c. 23.

Primates rebellant Regi Hispan.

Indignantibus nonnullis Hispaniæ nobilibus, quod tanto fauore popul. Vuamba promotus fuisset in Regnum, primus omnium, qui præerat Galliæ Narbonensi, adhuc sub Gothorum regno existenti, Ildericus in Tyrannum erupit, secumque etiam Episcopos aliquot traxit, & aliosrepugnantes afflixit, in quibus Episcopum Hemausensem in vincula coniecit. Post hunc autem, qui aduersus eum missus est Paulus Dux, Græcus, vir domi forisque spectatus, in Regem ipsum arma conuertens, plerasque Hispaniæ ciuitates suæ subdidit potestati, Regisque nomen vsurpans, coronam auream, quam gemmis ornatam, dederat Reccaredus S. Felici Gerundensi Martyri, sacrilegus, suo imponere capiti est ausus: sed quo euentu suo loco videbitur.

Christi Annus.	*Adeodati P.*	*Constant. Pogon. Imp.*	*Indictione*
674.	6.	7.	2.

Rex vincit rebelles, & capit.

VVamba Rex Hispaniarum progressus aduersus Tyrannos, qui Galliam Narbonensem & alia loca vsurparant, diuino munitus auxilio, Angelis exercitum circumuallere visit, feliciter eos debellat, & capit: nec mirum cum iustitia suum communiuisset exercitum, si quidem in ipso procinctu, quos nouit milites adulteria perpetrasse, illis virilia amputauit, hanc tanto Principe dignam sententiam proferens: ECCE IAM IVDICIVM IMMINET BELLI: ET LICET FORNICARI, VT DEVS AD IRACVNDIAM PROVOCETVR? Illud quoque vsurpare consueuit. FRVSTRA PERGIT AD BELLVM QVEM INIQVITATIS COMITATVR EXEMPLVM. Iulianus, qui Quiriano tum Episcopatum Toletarum gerente successit, eius belle Historiam scripsit, quam Tudensis in suũ Chro. retulit. D

E

Christi Ann.	*Adeodati P.*	*Constant. Pogon. Imp.*	*Indictione*
675.	7	8.	3.

TYrannis debellatis, Asturibus, & Vasconibus domitis, religiosissimus & fortissimus Rex Vuamba, intermissum iam, per decem & octo annos, morem frequentẽ concilia celebrandi, magna cum Christianæ disciplinę iactura, pro sua pietate, reuocandum curauit, celebrato hoc anno vndecimo, CONCILIO TOLETANO, anno suo quarto, in quo affuerunt decem & nouem Episcopi, canones sexdecim sanciti.

Ad tollendas contentiones de finibus diœcesum inter Episcopos, curauit Rex ce-

lebrari

A lebrari CONCILIVM HISPANIAE GENERALE TOLETANVM, (quod non extat quidem, sed ex Tudensi omnino celebratum constat) in quo distinctæ sedes, certis finibus cuiq. assignatis, quæ fuerunt, inter Episcopales & Archiepiscopales octoginta, duarum Hispaniarum, sub dominio Gothorum, eaque omnium Episcoporum subscriptione firmata. Tudensis, qui certum annum non signat, sed sub hoc Rege celebratum affirmat.

BRACARENSE CONCILIVM III. hoc anno celebratum Episcoporum 8. inter quos Isidorus Asturicensis, moribus, & doctrina conspicuus, quo tempore etiam eius æqualis Valerius Abbas, æque doctrina, & pietate insignis claruit.

Sarraceni ingenti Classe 270. nauium Hispanias inuadentes a Rege Vuamba, maritimo bello profligantur, vniuersa classe incensa, Deo, pio Regi fauente.

B

Christi Annus.	*Doni.* P.	*Constant.* Pogon. *Imp.*	*Indictio.*
676.	1.	9.	4

ADeodatus Papa moritur, cum sed. ann. 7. mens. 2. d. 17. Anastas. Sigebert. Nihil restat rerum gestarum tanti Pontificis, præter Epistolam, [a] qua Monasterium S. Martini Pictauensis, priuilegio eximit a potestate Episcopi, ipso consentiete Episcopo, & Ecclesiæ ædificatio B. Petri in Portuensi, & Monasterij S. Erasmi in Monte Cœlio sed. vacat m. 4. & d. 6. & Kal. Nou. subrogatur Donus siue Domnus vel Dom C nio, quem alij Conum siue Cunonem appellant, Romanum. Eius creatione Constantinopoli audita, Theodorus Patriarcha, non quidem Synodalem, de more, quam vt hæretici & excōicati eijciendam nouerat, sed hortatoriā misit Epist. vt aliquando tandem inter Orientalem & Occidentalem Ecclesiam, concordia sanciretur, ex Epistola Constantini Imp. ad Donum, quid vero Donus responderit, ignoratur.

Sarraceni Mardaitarum seu Maronitarum incursum timentes, pacem in 30. annos ab Imperatore petunt, & impetrant, pactis iureiurando firmatis, quod singulis annis 50. captiuos & 50. equos nobiles, & tria millia librarum auri persoluerent.

Quibus auditis Occidentales Principes per legatos, cum muneribus pacem cum eo firmarunt. Theopha. Eodē anno Anglorum Ecclesia in Cantio bellorum incursionibus a Merciorum Rege dire vexatur, & Theodorus non modo, vt Episcopus, sed D vt legatus Apostolicus nouis curis augetur, creandi, & exautorandi Episcopos, inter quos Erconualdus egregia claruit sanctitate, cuius memoria 30. Apr. anniuersaria celebratur. Florebat Ecclesia Anglicana, per hoc tēpus, velut Paradisus Domini Sanctissimis Episcopis, Virginibus, & Monachis.

[a] Extat apud Papiriū massonem.

Constāti nopolitanus Eps expetitcō cordiā cū Ecc Ro.

Bed. li. 4. c. 6.

Bed. in epit. histo. Anglorū. & li. 4. c. 6

Christi Annus	*Doni P.*	*Constant.* Pogon. *Imp.*	*Indict.*
677.	2.	10.	5.

THeodorus Constantinopolitanus, & Macarius Antiochenus Episcopi, Signiferi Monothelitarū hæresis, acerrimos se præstantes aduersarios Pont. Romanis E vno excepto Honorio, quem a suis partib. stetisse mentiebātur, nullum alium sibi recitandum in sacris diptychis putarunt, atque adeo tentarunt, Vitalianum, qui relatus fuerat, eximere, in quo aduersarium habuerunt Imperatorem, sed post tamen vel inuito, vel inscio eiecerunt. Ex epist. Constantini Imp. ad Donū, & ex Act. 6. Synodi

Quod igitur reliquis abiectis, vnum sibi honorandum hæretici vendicarent Honorium, haud modicam illi defuncto, licet conflauit inuidiam, in suspicionemq; falsò induxit conniuentię cum hæreticis, a quibus ipse Honorius, exclusis ceteris, recipi & honorari sciretur.

Hic ann. 2. persecutionis, quo Ecclesia Anglicana a Mercijs exagitatᵣ in Cantia.

Monoth. a se stare Hono. R. E. mētiuntur.

Beda 4. c. 12.

24. Aug. apud Sur. Eodem anno, S. Audoenus Rothomag. Episcopus, pace inter Francos constituta cum impetrasset a Rege Theodorico Ansbertum Abbatem sibi dari successorem, illique suum gregem commendasset, plenus dierum, migrat in cœlum, anno 6. Theodorici, & Crotildis Reginę, clarus miraculis, in vita & post mortem. A

Christi Annus.	*Agathonis P.*	*Constant.Pogon.Imp.*	*Indictione*
678.	1.	11.	6.

DOnus Papa 3. Id. April. moritur, cum sed. ann. 1. mens. 5. d. 10. vt ait Anastasius, sed ex Epist. Imp. ad ipsum prid. Id Aug. Ind. 6. data, colligitur Agathonis Papæ ann. 1. Longius sedem propagasse: succedit Agatho. Is Donus Basilicam Apostoli uia Ostiensi, restaurauit, & dedicauit. item Ecclesiam S. Euphemiæ, via Appia, dedicauit. Nestorianos Monachos Syros, inuentos in Monasterio Boetiano, Romæ, per diuersa Monasteria diuisit ad pœnitentiam. ex Anastasio. Huius temporibus Ecclesia Rauennas: quæ se ab Ecclesia Rom. segregauerat, causa Primatus, denuo se pristinæ sedi Apostolicæ subiugauit, mortuo Reparato. B

Constantinus Imperator incumbens magno studio ad vniendas Ecclesias, Orientalem, & Occidentalem, etiam iniquis conditionibus, pace cum Bulgaris facta (ex Theophane) Theodorum Monothelitam Constantinopolitanum Episcopum, deponit, Georginm subrogat, Sacram dirigit ad Donum Papã, de re conciliatione vtriusque Ecclesiæ. Extat ante ingressum Sanctæ Synodi. C

Cometa trib. mensib: apparet.

Hoc anno 11. Constantini Imper. Mahuuias Sarracenorum Princeps moritur, Gilbid filio successore relicto, cuius tempore inuentum fuisse sacrosanctum sudarium capitis Redemptoris, scribit Beda de locis sanctis cap. 5.

Siccitas p annos.

Cometa tribus mensibus apparuit, quam consecuta est siccitas, quæ triennio perdurauit, ita vt nunquam terra imbribus maduerit. Beda. Anast. in Agathone.

4. c. 12. ali. 5. c. 20

Extorta dissensione inter Vuilfridum Eboracensem Episcopum, & Regem, Episcopus deiectus sede, altero subrogato, appellans Ro. Pont. dũ tendit ad eum delatus tempestate ad Frisios Gentiles, primus ibi opus Euangelij cœpit, & post Vilbrordus Episcopus prosecutus est. Marcellin. in vita S. Suithberti, & Beda.

D

Christi Annus.	*Agathonis P.*	*Constant.Pogon.Imp.*	*Indict.*
679.	2	12.	7.

CVm innotuissent per Agathonem Pontificem Episcopis Occidentalibus, quæ ad Donum Papam a Constantino Imperatore scripta ipse accepisset, de legatione mittenda, eiusdem pariter Agathonis Pontif. iussu ea de causa, ijdem Synodos congregarunt, quibus, vbique condemnata est hæresis Monothelitarum hæreticorum. Id quidem factum esse in Italia, in Gallijs, &, in Anglia, eiusdem Agathonis litteræ, sequenti anno ad eundem Imperatorem datæ, declarant. Porro omnium Italiæ Episcoporum conuentuum superest tantum memoria. de Synodo Mediolanensi, cuius extat Synodalis Epistola scripta à Damiano, magni nominis, illis temporibus, Ticinensi Episcopo, sub nomine Mansueti Mediolanensis Archiepiscopi, cuius vtriusque præclara extat memoria in Martyrol. Rom illius quidem 12. April. huius vero 19. Maij, Gallicanorum vero Conciliorum Acta penitus interciderunt. sed Anglicanæ Synodi aliqua adhuc fragmenta supersunt apud Bedam.[b] E

b 4. c. 17.

c Agatho. 3. epist. ad Constant. Imp.

Ioan. Archicantor Ecclesię S. Petri, & Abbas Monasterij B. Martini, in Britanniam missus est ab Agathone[c] Papa, vt Theodorum ad Rom. Synodum inuitaret & de fide Anglicanæ Ecclesiæ rediens sibi referret. Verum Theodoro non est visum

A Ecclesiam coalescentem atque lacte adhuc opus habentem deserere, sed fidem Catholicam, conuentu publico cognitam,& confirmatam,conscribere,cuius professio extat apud Bedam [a] hac inscriptione. IN N. D. N. I. CHRISTI SALVATORIS, Imperantibus Dominis pijssimis nostris Ecgfrido Rege Humbronensium, anno 10. Regni eius, sub die 15. Kalen.Oct.Ind.8. & Edilredo Mercinensium, anno 6.Regni eius, & Lothario Rege Cantuariorum, regni eius anno 7. Præsidente ipso Theodoro gratia Dei Archiepiscopo Britanniç Insulæ, & ciuitatis Dorouernensis, vna cum eo sedentibus ceteris Episcopis Britanniæ &c. In cuius fidei professione illud obseruandum est, S.Theodorum natione Græcum, meritis insignem,sanctis quibuslib. veteribus comparandum, atque doctrina clarissimum, æque cum vniuersa Ecclesia Catholica asserere SPIRITVM SANCTVM A PATRE, FILIOQVE PROCEDERE,sicut non a Latinis tantum,sed & a sanctis Orientalibus doctoribus affirmari certo sciebat. Vnde erubescant magis recentiores Græci, cum a suis ipsis, qui doctiores,& sanctiores fuere,erroris redarguantur. a 4. c.17. B Notent Græci.

Cum audisset interim Theodorus Archiepiscopus S. Vilfridum Romam peruenisse,& hoc anno ab Agathone auditum,& absolutum,ei legationem credidit, vt nomine totius Ecclesiæ Anglicanæ Synodo interesset. [b] b Bed.li.5. c.20.

Theodorus componit pacem inter Ecgfridum & Edilredum reges, graui prælio confligentes, in quo illud admirandum accidit, de nobili quodam milite, qui captus ab hostibus,vinciri nunquam potuit, quin continuo solueretur, cognitumque id propterea euenire, quod eius frater Abbas frequenter Missas pro eo, quem mortuum credebat,celebraret. c Bed. lib. 4.c.21. 22. 23.

C Hoc ipso anno 13.Kalen.Iulij,S.Adeodatus Episcopus Niuernensis, idemq; eremi cultor, ex hac vita migrauit, cuius res præclare gestæ extant typis excusæ, in quibus non ipsius tantum, sed & aliorum eiusdem temporis Illustrium virorum facta narrantur. eç scriptæ tempore Leonis 9. Roman. Pontif. illi oblatæ probatæque leguntur. Adeodat' Eps & Eremita, moritur.

Christi Annus 680 *Agaton. P.* 3 *Constant. Pogon. Imp.* 13 } *Indict.* 8.

D AGatho ROMÆ CELEBRAT SYNODVM 125. Episcopum contra Monothelitas,qui omnes subscripti leguntur, in 4. Act. 6. Synodi,inter quos legati leguntur missi a Synodo in Gallijs habita. Felix Arelatensis, Adeodatus Leucorum Episcopi,& Tauriscus Diacon.Tolonensis. Ex Britãnia Vilfridus affuit,qui subscriptus sic habetur. Vilfridus Deo amabilis Episcopus Eboracensis ciuitatis Apostolicam sedem,de sua causa appellans,& ab hac potestate de certis, incertisq; rebus absolutus,& cum aliis 120.coepiscopis in Synodo in iudicij sede constitutus,& pro omni Aquilonari parte Britanniæ,& Hiberniæ Insulis,quæ ab Anglorum, & Britonum, necnon Scotorum,& Pictorum gentibus,incoluntur,verã,& Catholicam fidem confessus est,& conscriptione sua corrobauit.

E Ex Italia, ex diuersis Ecclesijs,interfuere plures Episcopi Sanctitatis nomine celebres,Mansuetus Mediolanensis: Barbatus Beneuentanus: Io: Bergomas, Decorosus Capuanus: Felix Spoletinus, Anastasius Ticinensis, omnes anniuersaria memoria in Martyrolog. relati. De rebus autem in hac Synodo gestis nihil præterea reperitur, nisi Epistola Agathonis ad Constantin.Imp. & fratres eius,de fide Catholica, contra Monothelitas, sed & alia epistola ad eosdem nomine totius Synodi, de fide Catholica conseruanda. Canon in ea nullus sancitus legitur, quod non ab aliam causam fuerit conuocata, quam ad fidem Catholicam confirmandam, & legationem Constantinopolim ad Synodum oecumenicam decernendam. Delecti [d] sunt autem Legati a Concilio Constantinupolim profecturi, Ioannes Episcopus Portuensis, Abun- Pau. Diac. s. c.1. d Anast. i Agathon.

dantius Episcopus Paternensis, & Ioannes Episcopus Regitanus, siue Regiensis. A
Misit autem, & Agatho, suos seorsum Legatos, Theodorum,& Georgium presbyteros, Ioan. Diaconum, & Constantinum Subdiaconum, atque reliquos seruos Dei Monachos, sed & ab Episcopo Rauennate Theodoro, missus est Theodorus presbyter. Porro Agatho in sua ad Imperatores epistola,inter alia deplorat rude sæculum, legatos haud adeo imbutos scientijs confitetur, quid agendum, cum summa abest litterarum peritia, exponit,nimirum recurrendum ad prædecessorum sanctorũ scripta, in omnibus semper & ante omnia antiquis traditionibus firmiter inhærendo, *licentiam* inquit,*proinde eis, siue auctoritatem dedimus simpliciter satisfaciendi, inquantum eis dumtaxat iniunctum est, vt nihil profecto præsumant augere, minuere: vel mutare, sed traditionem huius Apostolicæ Sedis, vt a prædecessoribus Apostolicis instituta est, sinceriter enarrare, &c.* B

Deplorat Agath. rude sæculũ.

Traditionib. inhærendum.

Præconia Ro. Eccl.

Præconia Rom. Ecclesiæ audacter exponit, quod nunquam à via veritatis in qualibet erroris parte deflexa est &c. omnes Romanos Pontifices immunes ab hæresi confidenter profitetur. Romani Pontificis esse monere Impp &c. At quomodo ista tam libere potuisset tantus Pontifex contestari, si in eadem hæresi, quam sua epistola ipse Agatho adeo valide insectatur, Honorius, cuius recens adhuc memoria erat, idem cum illis sensisset.

Græcorũ fraus.

In ea vero quæ a Sancta Synodo in eadem Synodali Epistola scribitur Catholicæ fidei sincere confessione, stylus scribarum mendax operatus est falsitatem, dum enim ibi legeretur, Credimus, & in Spiritum sanctum Dominum, & viuificatorem, EX PATRE FILIOQVE PROCEDENTEM abraso nomine FILIOQVE, a Patre procedentem tantum relictum est. detecta fuit huiusmodi impostura Græcorum in Concilio Florentino a Iuliano S. R. E. Cardinali, & idipsum longe ante ab Emmanuele Caleca Græco auctore. In ea item quid auctoritatis traditum sit legatis nimirum,vt Apostolicæ nostræ fidei confessioné offerre debeant, non tamen tanquam de incertis contendere, sed vt certa atque immutabilia, compendiosa definitione proferre &c. vt hinc colligas imposturam,quæ in Actis,*6.* Synodi reperitur, de Honorij condemnatione,quomodo enim quibus vetitum est disputare, sed solum bene sancita in Romana Synodo proferre ijdem tantum sibi sumerent auctoritatis,vt de causa Honorij Papæ disserérent,imo inconsulta Romana Synodo, ipsoque Romano Pontifice eum damnari præsumerent? In hac præterea Romana Synodo actum esse de subiectione Rauennatis Ecclesiæ Romano Pontifici, ex Anastasio intelligere possumus. Quomodo enim eius contumaciam ferrent Rom. Pont. qui Constantinopolitanam non tulerunt,non subtrahentem se,sed alijs seipsam præferentem sedibus? Quod igitur Rauennatis Ecclesiæ Annales habent sequenti anno subiecisse omnino se Rauennatem Ecclesiam Romanæ,haud aliter,quam arbitrio Sanctæ Synodi, id esse factum, æquum est existimare. Missi igitur Legati ex Synodo,& a Papa, cum quanta humanitate, & honorificentia excepti deducti, & tractati sint, habet, Anastasius. C D

SEXTA SYNODVS CONSTANTINOPOLI CELEBRATVR.

Cum conuenissent igitur Constantinopoli Orientales, & Occidentales Episcopi,num.*289*.vt habent Annales Græcorum,tam apud Cedrenum, quam apud Theophanem: vel *170*. vt Photius de Synodis,vel *150*. vt Paul. Diac. [a] vel *171*. vt Theodorus Balsamo,& mense Nouembri,inchoata iam Ind.*9*.cæpta est œcumenica Synodus in secretario Palatii,quod cognominatum est Trullus (quod genus est fastigiati cuiusdam ædificij.) Hoc reliquo anno per menses Nouembrem,& Decembrem,sex habitæ sunt Actiones,in quibus, quod prima actione Macarius Episcopus Antiochenus sectæ Coryphæus,pollicitus est probare ex sacris quinque Synodis, & SS. P P. testimonijs,vnam in Christo voluntatem atque operationem,minime est assecutus,pluribus detectis eius, & aliorum imposturis, additionibus, & detruncationibus, & in primis tribus quaternionibus additis v. Synodo. E

a li.*6.* c.*4.*

Hoc anno, [b] mense Iulio, post Lunæ Eclipsim, pestis ingens vastat vrbem, & alias nonnullas Italiæ ciuitates. Ticinumque maxime, per tres menses. Tuncq; multi

b Paul. Diac. *6.* c. *5.* Anast. in Agath.

visi

A visi sunt boni & mali Angeli obeuntes ciuitatem, & ex iussu boni, malus venabulo, quod manu ferre videbatur, quatere ostia domorum, & quoties percutisset, tot de eadem domo, die sequenti, homines interibant. Tunc item cuidam reuelatum est, pestem non cessaturam, donec in Basilica B. Petri ad Vincula, B. Sebastiano Martyri altare poneretur, quo facto, delatisque ad vrbem reliquijs, pestis ipsa quieuit. Hactenus ex Paulo Diacon. Extat adhuc integrum ipsum altare, nec non eiusdem Sancti Martyris imago, musiuo opere expressa, ex quo propagata ad posteros religio, vt pestis tempore, voti causa, imago eiusdem Sancti Sebastiani, diuersis in locis, pingeretur altaria in eius memoriam erigerentur, atque adeo Ecclesiæ fabricarentur. Grassans pestis, statuto Altari B. Sebastia cessat

B Eodem anno (vt auctor est Beda) magni nominis femina Regalis stemmatis, religiosissima Sancta Hilda Abbatissa, vbi triginta tres annos in Monastica vita transegisset, 15. Kalen. Decembris, migrauit in Cœlum, cuius obitum ipsa nocte Dominus, in alio longius posito Monasterio, quod ipsa, eodem anno construxerat, manifesta visione reuelare dignatus est. li. 4. c. 23. & in epit. S. Hilda Abb. moritur.

Cum Vuamba Rex Hispaniarũ, ex letifera potione sibi præbita ab Eruigio Comite, ex Græcorum stirpe, memoriam amisisset, & a sensibus esset alienatus, Episcopus ciuitatis & optimates Palatij, causa pietatis, illi pęnitentiam, pro more prouinciç, imposuerunt, idest Monasticum habitum & tonsuram, in signum Monasticæ professionis. Cum autem Rex ad se redijsset, & quid circa se actum esset agnoscens, probasset, Eruigium, iniuriæ immemor, inungi regem præcepit, & ad Monasterium se contu- C tulit, in quo Monachus, vsque ad obitum per annos 7. & m. tres perseuerauit: Iulianus Toletanus, vt ex eo habet Tudens. De hac tota re legendus canon primus & secundus Concilij 12. Toleta. ann. sequenti celebrati. Huius Vuamba Regis opera, in Generale Hispaniarum Concilio, cuiusque Episcopatus distinctio, finiumque cuiusque diœcesis certa partitio facta est. Nam quod Rasis Araba id tribuit Constantino, & improbabile, & falsum est. Vuamba R. Hispa. in amẽtiã versus fit Monach. post ad se rediens factũ pbat.

D
Christi Annus.	Agatho. P.	Constant. Pogon. Imp.	Indictio.
681.	4.	14.	9

Septima actione, 13. Februarij habita, prolata loca Sanctorum Patrum pro duabus voluntatibus & operationibus in Christo, a catholicis, & collata cum Græcis exemplaribus, inuenta sunt probe respondere.

Sequenti die habet Anastasius, in Epitome, quam scripsit sextæ Synodi, (quod abest ab actis sextæ Synodi) Georgium Patriarcham Constantinopolitanum catholicam fidem professum.

E Octaua actione, suggerente Georgio Constantinopolitano Episcopo, Vitaliani nomen redditum est Diptychis, eadem.

Nona Actione, Macharius Antiochenus Episcopus probatus, loca SS. PP. detruncasse, & in perfidia persistere vna cum Stephano discipulo, damnatur, & deponitur. alij uero tam Episcopi, quam clerici pœnitentiæ & rectæ fidei libellos cum offerrent, in proprijs locis recipiuntur.

Actione decima, recepta fidei confessio Petri Nicomediensis Episcopi, qui Palinodiam recantarat.

Vndecima, lecta est Epistola Sophronij Ierosolymorum Episcopi, & mox libelli Macarij Antiocheni referti blasphemijs, &c.

Duodecima, Lecta est Sergij Epistola ad Cyrum Episcopum Alexandrinum, sed quæ simul in ea intexta erant Mennæ & Vigilij Papæ nomine scripta, de vnica voluntate, commentitia esse, in superioribus Actis fuerant iudicata.

Hono. P. calũnia liberatur.

XIII. Actione, sententia lata reperitur in Impios Monothelitas, Sergium, Pyrrhum, Petrum, Paulum Constantinopolitanos Episcopos, & Cyrum Alexandrinum, sed & in Honorium Pont. Romanum, quasi cum reliquis, hæreticum, sed acta illa corrupta & deprauata fuisse, varie, multipliciter, & luculenter probat auctor Annalium, & Honorium, perspicuis rationib. ab omni calumnia & hæresis suspicione vindicat. Auctorem quoque fraudis prodit, Theodorum, olim Constantinopolitanum Episcopum, hęreticum audacissimum, qui & Vitaliani nomen a sacris diptychis auferre ausus fuit, hic sede ante depositus, suffecto in eius locum Georgio, & in Concilio cũ reliq. Episcopis Constantinopolitanis hæreticis damnatus; teste Anastasio, in compendio 6. Synodi, & post Georgio defuncto, qui iuxta Niceph. Chron. tres ann. & toudẽ menses sedem tenuit, emissa fraudulenter catholicæ fidei professione, cum ipsi aliter ad thronum, equo, ob hæresim antea eiectus fuerat, aditus non pateret, in eius locum subrogatus est, quod fieri contigit anno sequenti. Hic igitur restitutus in thronũ summa rerum potitus, Synodi prototypum nactus, qua liberate nomen suum e numero damnatorum deleuit, eadem & nomen Honorij inseruit, sed legendus est omnino hac de tota controuersia auctor Annalium.

Auctor fraudis detegitur.

A

B

Duæ uolũtates & operationes pbatę ĩ Christo, ex Athanasio.

XIV. Actione, post lectionem Mennæ, & Vigilij scriptorum de vna Christi voluntate, ijsdemque redargutis, vt quæ falso supposita essent, Tomus S. Athanasij prolatur est, ex quo de duabus voluntatibus, & operationibus, ex inductione longe petita, proditur argumentum. Cuius occasione illud aduertendum, si cognitus Patrib. fuisset sermo, qui Athanasij dicitur, de Sanctissima Deipara, opportunissimum erat citare expressum locum de duabus voluntatibus & operationibus, quod cum non fecerint, nec tamen ignorare potuerint, si fuisset Athanasij, satis conuincitur alterius auctoris esse.

C

Arrogantia Monachi hæretici.

XV. Actione permissum Polychronio Monacho, a Dæmone illuso, tentare publice probationem suæ peruersæ Monothelitarum doctrinæ, per excitationem mortui, quod arroganter iactabat. Qua non succedente, nec. n. Deus attestatur mendacio, & falsitati, irrisus, & damnatus est Polychronius.

Arrogantia presbyteri docere Synodũ profitentis.

XVI. Actione, mense Augusto, vltra tres menses, post superiorem celebrata, auditus, damnatus, & reiectus est impudens quidam presbyter, Sanctã Synodum docere professus, inane quoddam temperamentum concordandi partes &c. Hoc anno, cum tamen 13. ann. Imp. Constantini non dum absolutus esset, domesticis suspicionib. laboratum tradunt Annales Græcorum, (quæ causa fuisse tantæ moræ huius sessionis videtur) ob quas Imperator fratres suos, & collegas Heraclium & Tiberium, in suspicionem rerum nouandarum adductos, amouit, solusque ipsecum Iustiniano filio imperauit, quod tamen, nõ ante 16. diem Septemb. factum apparet, cum ad illam vsque; diem fratres cum Constantino nominati reperiantur, & in fine Synodi acclamationes dictæ sunt tantummodo Constantino, & eius vnius nomine edictum editum in fine Synodi, & litteræ item ad Synodum datæ sunt eius tantum nomine.

D

Decretũ catholicę fidei.

Monothelitę dãnati ex pscripto epistolę Agatho. & Syn. Ro.

Magna ĩposturadãnationis Hono. P.

XVII. Actione, 11. m. Sept. habita, in qua Orthodoxe fidei decretum confirmatum a patrib. publicẽ lectum est, quinque vniuersalia Concilia confirmata, eorum symbolis recitatis, ac demum apposita est damnatio Monothelitarum hæreticorum, ex præscripto epistolæ Agathonis Romani Pont. atque Synodi Romanæ, sed dum primum in eo, inter damnatorum nomina recensetur nomen Honorij Rom. Pont. & paulo inferius, secundum Epistolam Agathonis cuncta esse definita, & nominatim damnatos in ea fuisse hæreticos, eius hæresis, siue inuentores, siue defensores asseritur, cum tamen certum sit non solum in ea non esse nominatũ, inter dãnatos, Honorium, imo alijs Catholicæ veritatis defensoribus collaudatum, dum omnium prædecessorum suorum Agatho catholicam fidem commendat, quam sequi se profitetur, de impostura augetur suspicio, quam vide tu apud Annales ipsos luculenter expressam.

E

XVIII. Et vltima, in qua iterum sancta Synodus in definitione Catholici dogmatis professa est sequi Agathonis Epistolam & Synodales litteras Romani Cõcilij. Ad cuius finem Epistola est Constantini Imp. ad Rom. Synodum.

Episcopi

A Episcopi damnati appellant sedem Apostolicam, vt colligitur ex epist. Constantini Imp. ad Leonem, Agathonis successorem, his verbis, *ipsi autem scriptis precibus, serenitatem nostram communiter omnes deprecati sunt, ut se ad uestram beatitudinem mitteremus, sic igitur fecimus, eosque nos misimus, uestro paterno iudicio omnem ipsorum causam permittentes.* nam quod Anastasius scripsit, eos in exilium Romã missos, id insolitum fuit, vt Romam in exilium mitterentur hæretici.

Dãnati a Synodo œcumenica appellãt sedem Apost.

Desideratur inter Acta Synodalia huius nouissimæ sessionis epistola Synodalis ab eodem concilio scripta ad Agathonem Romanum Pontificẽ, quæ inter epistolas Leonis eius successoris prima ponitur, qua petit ab ipso Romano Pontifice confirmari a se constituta: plane digna epistola quæ legatur, cuius priorem partem libet ascribere, vt agnoscant Græci recentes, quanti olim Ecclesia Græca fecerit Rom. Pont.

Synodal. 6. Synodi ad Agath. abest ab Actis. Quanti 6. fecerit Ro. Põt.

B *Maximi morbi maioribus indigent auxiliis, ut scitis, beatissimi, atque idcirco Christus uerus Deus noster, uirtus uere rerum omnium conditrix, & gubernatrix, sapientem dedit Medicum, uestram a Deo honoratam sanctitatem, contagio hæreticæ luis fortiter propulsantem, remediis orthodoxiæ, ac ualetudinis robur membris Ecclesiæ largientem. Itaque tibi; ut primæ sedis Antistiti, uniuersalis Ecclesiæ, quid gerendum sit, permittimus, stanti supra firmam fidei petram, acquiescentes confessionis litteris, a uestra paterna beatitudine, ad piissimum Imperatorem missis, quas ut a summo Apostolorũ uertice diuinitus scriptas agnoscimus uerę per quas exortã nuper multiplicis erroris hęreticam sectam depulimus &c.* & post multa, *orthodoxæ autem fidei splendidam lucem nobiscum clare prędicauimus, quam etiam, ut per honorabilia uestra rescripta confirmetis, uestram oramus paternam sanctitatem, per quam bona spe in Christum freti confidimus, &c.*

Synod. pe lit confirmationẽ fidei cath. a Ro. Põ.

C Anastasius plura cum addat, quæ non reperiuntur in Actis quæ extant, longe plura prætermittit, dum sex tantum in ea habitas refert actiones, ipsamque penitus absolutam ante Paschale tempus ait, nihil de condemnatione Honorij, neque de alijs sequentibus habens,

Pẽsio ob confirmationẽ Põtificis ab Impe. remissa.

Tanta autem, addit, *gratia Dei omnipotentis concessa est missis sedis Apostolicę, ut ad lætitiam pop. uel sancti Concilii, qui in Regia urbe erat, Io. Episcopus Portunensis Dominico die Octauarum Paschæ in Ecclesia S. Sophiæ publicas missas coram Principe & Patriarcha latine celebraret, & omnes unanimes in laudes & uictorias piissimorum Imperatorum*, idem latius verbis exclamant.]

D Addit Anastasius Imperatorem per suam sacram ad Agathonem, liberasse Romanam Ecclesiam a pensitatione, illa pecunię, quam primum imperii Gothorum Regis Ariani persoluendam recens creati, Romanis Pont. indixerant, quæque post illos extinctos ab Imperatorib. Orientalib. exigi solita erat, retento tamẽ iure confirmationis antiquitus tyrannice vsurpatore. De Canonib. noĩe 6. Synodi post editis, suo loco.

Hic finis gestorum Synodalium, quæ extant, tam Gręcè quam Latinè fraudulẽtia hæreticorum corrupta, & deprauata, sed illud constat certum & indubitatum, Monothelitarum hæresim fuisse damnatam, ad quem finem fuerat congregata.

Hoc eodem pariter anno celebratum est in Hispania CONCILIVM TOLETANVM XII. DICTVM: affuere Episcopi 35. pręter tres alios qui Vicarios, & Ab. 4. sanciti Canones 13.

E Epis tantum per hoc tp̃s in Hispania tribuit Christiana Religio, vt absq; ipsorum consensu non liceret regnare cuiq; quãuis hęres esse defuncti Principis videret. Primo canone, stabilita fide catholica, Regis electionẽ quã scripto significauerant, cõfirmant. Secũdo ne in extremis quocunque facta professio, permutationẽ habitus, & tonsurã, violari posset, pœna tñ vnius anni excõicationis illi Sacerdoti imposita, qui non petenti, nec sentientis, eã imposuisset Can. 6. statutũ, vt quem Rex noĩaret Epm, vnus Toletanus Eps posset de persona, habita inuestigatione solita, ordinare(q̃ examinatio ante solebat fieri p̃ Conciliũ) ita tñ vt intra 3. menses suo se pñtaret metropolitano, quod Decretum non obtinuisse, reclamantibus alijs Hispaniarum Episcopis, & a primę sedis obedientia eximi petentib. colligitur ex eo qđ de Rege Encigio Ludersis,

Eporum quãta auctoritas ĩ Hispania

præter alia, in Chronico habet. Et Romani Pontificis assensu statuit, vt nullus Archiepiscopus Hispaniarum subderetur alieno Primati, nisi Romano.

Bed. 4. c. 12. 13. 14. Graui peste laboratũ est in Anglia post 3. annos ab apparitione Cometæ illius, quæ per 3. menses durauit. Tunc quoque illud accidit, vt S. Vuilfridus Eboracensis Episcopus, qui sede pulsus, Romanę interfuit Synodo sub Agathone, reuersus in Angliã, cum recuperare sedem suam tyrannice occupatam non posset, ad prædicandũ Australibus Saxonibus conuersus, eosdem adhuc Gentiles, reddiderit Christianos, quo tempore cum iam per triennium nulla pluuia in illis locis cecidisset, & fames acerbissima magnas ederet strages, baptismo suscepto, & copiosa pluuia descenderit & fames sit alleuata.

Cunipertus a Patre Bertarido, regni sui Longobardorum 8. in Regni consortium asciscitur, & regnat cum patre annis 10.

B

Christi Ann.	*Sedes vac.*	*Iustiniani iun. Imp.*	*Indictione*
682.	—	15.	10

Agatho Papa 4. Id. Ian. moritur, eadem die relatus in Martyrol. cum sed. ann. 4. cessat eius episcopatus annum vnum, menses 7. dies 5. Anastasius hoc habet. Et colligitur ex actis 14. Synodi Toletanæ, anno 684. celebratæ canon. 2. quo asseritur S. Leonem Papam fuisse superstitem, qui omnium testificatione non sedit amplius quam mens. decem, & dies octo. Causam tam longæ vacationis Romanæ sedis cum nullam afferat Anastasius, acute, & copiose & admodum probabiliter conijcit auctor. Ann. ex fraudulentia, & vafritie Theodori, ob simulatam cõfessionem catholicæ fidei, rursum ad Thronum Constantinopolitanum euecti, qui curarit, vt legati Roma ad Synodum missi tamdiu Constantinopoli detinerentur, ne Synodalia Acta secum auferrent, & vt tardius Romæ crearetur Pontifex, ne esset, qui suis molitionib. posset obsistere, dũ habens in potestate Acta, ea pro libidine inuerteret, & corrumperet: se e numero hæreticorum eximeret, Honorium intruderet. tu vide accuratam disputationem in Annalibus, ex qua, præter supradicta, Honorius etiam clarius purgatur a calumnia.

Pau. Diaco. libr. 5. c. 25. Causa lõgioris vacationis sedis.

apud Sur. 9. Feb. S. Aquilinus eps. Apud Surium, 19. Octob.

Quod ad res Occidentales attinet, hoc anno celebratum fuit CONCILIVM GENERALE ROTHOMAGENSE in Gallia, sub Ansberto, eiusdem ciuitatis Episcopo, cuius Acta desiderantur, sed mentio extat apud Angradum Monachũ, in eius vita, dum de Priuilegio Ecclesiæ Fontanellensis agit. Illi interfuit, præter cæteros, Aquilinus Ebroicensis Episcopus, inter Sanctos relatus, cuius Acta extant. D

S. Audomãs Abb.

Audomaus Abbas, qui legitur affuisse, is creditur, qui alumnus Monasterij Luxouiensis, post Morinensis Episcopus, Apostolico munere in conuertendis Gentilib. claruit, 9. Sept. Martyr. extant Acta.

E.

Christi Annus.	*Leonis P. 2.*	*Iustiniani iun. Imp.*	*Indictio.*
683.	1.	16.	11.

POst longam vacationem, accepit Ecclesia Leonem secundum Pontificem, creatũ, siue potius ordinatum 15. m. Aug. Hic, natione Siculus, celebratur ab Anastasio, vt eloquentissimus, & Græce ac latine eruditus.

Imperator detẽtos hactenus legatos Apostolicos Romã redire permisit, quib. & Synodalia Acta a Theodoro, vt supra dictũ est, deprauata, eademq; Græce scripta, Romam ad Pontificẽ perferẽda tradidit, quæ accepta Leo latinitate donauit: fuisse in eis nomen Honorij inter damnatos hæreticos numeratum inuentum, prout eadem, quæ præ manibus habentur Acta præseferunt, æque Anastasius asserit, qui tamen in

Agathone

Agathone,vt visum est supra, dum agit de eadem Synodo, nullam habuit ... rio mentionem,vt intelligatur in legitima Synodo, Actisque eius,temporibus Agathonis,nihil poenitus aduersus Honorium Papam fuisse a patribus definitum, immo neque attentatum,secus vero post Agathonis mortem. Acta igitur illa corrupta cum damnatione Honorij,recepta esse a Leone Pontifice credita sunt a pluribus,testificatione litterarum ipsius Leonis, existimantibus nimirum illius esse, quæ tamen confictæ & supposititiæ,multis argumentis coarguntur & conuincuntur ab auctore Annalium,quas, qui anceps est in causa Honorij,legat apud eum, & plane purgatum ab omni suspicione inueniet Honorium & ipsum Leonem, & fraudē multiplicem factā agnoscet,& confitebit. Epistolę porrò examinanda sunt,Imperatoris epistola ad Leonem,Leonis ad ipsum;&quatuor in Hispaniam missæ,quæ omnes habentur in Tom. epist.Rom.Pont.inter epist Leonis 2. Leonis nomine epistola supposita.

Hoc ipso anno,prid Non Nouembris habitum est CONCILIVM TOLETANVM XIII.quod generale vocatur, in sequenti 14.qđ ex omnib.Hispaniæ prouincijs conuenissent Episcopi 48.vicarij Episcoporum 27. in ea can sanciti 13 Eruigius Rex,pro sua erga Episcopos reuerentia, illis in Concilio congregatis permittit sanciēda,quæ Regij viderentur esse iuris,& de restituendis in pristinos honores & bona,qui Tyrannum sectati fuissent,& alia huiusmodi,contra quam nunc fit a plerisque magno conatu satagentibus omnia a tribunali Ecclesiastico ad suum sæculare attrahere,Can.7.abusus tollitur quorundam,qui vindictam in proprios hostes a sanctis expetebant,celebri quadam cæremonia,a sanctis quidem Episcopis accepta,cum aduersus potentiores bona Ecclesię inuadentes,sancto zelo inducti post alia frustra tentata remedia,altaria nudantes,luminaria subtrahentes,sacrificia tollentes, sanctos illos excitare solebant,quorum ablata essent bona,euentu subsequente,vt propediem diuina illos vindicta attingeret;quod apud Gregor.Turon legitur. Rex Hispaniarū, quantū tribuat epis.

Celebrato Concilio,cum iam reuersi essent Episcopi ad suas Ecclesias,allatæ sunt in Hispaniam litteræ Leonis Romani Pont.simulque 6.Synodi œcumenicæ Synodalia Acta,ab ipso missa,cum vero nec tempus opportunū esset,ingruente sæua hieme, eos iterum conuocandi,visum est in sequentem annum differre eiusmodi rei tractationem. Ne autem illius modi mora aliquam inobedientiæ suspicionem posset afferre, consultum fuit,vt interim ea per Ecclesias ad Episcopos mitterentur, vt confirmatio rerum in œcumenico conuentu gestarum fieret, quæ vna cum Apologia de dilato negotio,ad Ro.Pont.mittitur. Testantur hæc Canones 14.Synodi Toletanę,anno sequenti habitæ,in cuius 2. de honorifica etiam ad Rom.Pontif.missa legatione mentio habetur.

Sub hoc Pontifice,iussu Imperatoris,Rauennas Ecclesia reddita est sedi Apostolicæ,vt defuncto Archiepiscopo,qui electus fuerit,iuxta antiquam consuetudinem Romam adeat ordinandus.Sanxit Leo,vt qui ordinatus fuerit Archiepiscopus, nulla cōsuetudine,pro vsu pallij,aut diuersis officijs Ecclesiæ,quidquam persoluat. Vetuit ne Mauri Rauennatis annua memoria fieret, vt in schismate defuncti. Ecclesiam ædificauit nomine S.Pauli iuxta S.Bibianam,vbi corpora sanctorum Simplicij, Faustini, & Beatricis condidit. Anastas.

Christi Annus.	*Benedicti* P. 2	*Constant.Pogon.Imp.*	*Indictione*
684.	1.	17.	12.

LEo Papa,cum sedisset m.10.& dies 8. moritur 4.Kal.Iul. eadem die ascriptus Martyrologio:cessat Episcopatus m.1.d.22.

Benedictus Romanus 20.Aug.Pontifex creatur, obtinuit ab Imperatore, petente senatu,clero,& populo,vt electus Pontifex nulla expectata confirmatione Imperatoris consecraretur,quam vsui patam primum a Regibus Gothorum,& illis expulsis, Orientales sibi vendicarunt Imperatores Anast. Libera cōfirmatio Ro.Pont. remittitur ab Imp. electorib

Feruntur eiusdem Benedicti nomine adhuc presbyteri electi, nec dum tamen consecrati, Epistolæ duę; altera ad Petrum Notarium Regionarium, vt susceptum munus à Leone Pontifice proficiscendi in Hispanias, vt Synodalia decreta 6. Synodi ab Hispaniarum Episcopis subscribenda deferret: altera verò ad Eruigium Regem inscripta &c. quæ tamen falsæ, & nomine Benedicti suppositæ coarguũtur ex Actis Synodalibus Concilij Toletani 14. hoc anno celebrati a 18. Kal. Decemb. ad 12. Kalen. eiusdem mensis dum se per eum, qui à Leone Pont. missus est in Hispanias, iam accepisse eadem acta Synodalia sextæ Synodi profitentur.

Bened. nomine supposite litteræ.

Hoc eadem anno, qui & V. Eruigij Regis numeratur, celebratũ est CONCILIVM TOLETANVM XIIII. Causa illud celebrandi fuit, quod ad finẽ elapsi anni accepissent Acta sextæ Synodi a Leone subscribenda, sed cum ob id celebrandum foret Generale Concilium totius Hispaniæ, nec tamen propter diuersas turbas licuisset, illud factum, vt saltem in vnum conuenirẽt Toleti, Episcopi Prouinciæ Carthagin. & quidquid ibi decretum fuisset, idem reliquarum prouinciarum Synodales conuentus, eadem de causa celebrandi, ęque probarent, id præfantur Episcopi in Cõcilio: mox per aliq. can. examinata & confirmata sunt Acta 6. Synodi. B

Illud notandum, quod dicunt, Can. 7. hanc quæ sexta dicitur, quinto loco ordine ponendam, post Nicænam, Constantinop. Ephesinam & Chalcedonensem, nõ propterea id dicere, quod Quintam abijcerent, sed quia cum in ea nihil de fide, sed tantum de personis actum esset, videretur prætereunda, vt non dogmatica. Vigebat, per hoc tempus, consuetudo, vt per capillorum exhibitionem quis alicui offerretur in filium, & qui eum accepisset, patris, nomen consequeretur, sic igitur Pius Imperator Constantinus capillos Dominorum Iustiniani, & Heraclij filiorum ad Papam direxit, & ipse cum clero, & exercitu inquit Anastasius, quasi dicat, cum quadam solemnitate suscepit, quod factum est a Pio Imp. vt filij sui se Rom. Pont. peculiarẽ habere parentem, cuius monitis impensius parere deberent, eumq; vt patrẽ, diligere ac reuereri. Simile quiddam narrat Paulus Diac. de Pipino filio Caroli Principis Francorum ad Liutprandum misso, vt eius, iuxta morem capillum susciperet, qui, inquit, eius Cæsariem incidens, ei Pater effectus est, &c. Theodorus, Constantinopolitanus Episcopus moritur, cum sedisset ann. 1. m. 10. iuxta Niceph. Chron. in eius locum, ex laico, subrogatur Paulus.

Piª Imp. filios suos tradit Pa. quadã solẽnitate, quasi adoprandos. li. 6. c. 15. Vet. edit. 53. Nou.

Hiberni, hoc anno, misere vastantur ab Ecfrido Nordhumbrorum Rege, per legatum, amici, & immeriti, & vindicari a Deo potentes, videntur exauditi, cum proximo anno idem Rex progressus ad vastandos Pictos, multum prohibentib. amicis, & maxime Euthberto Episcopo, cum maxima parte copiarum est cæsus. D

Bed. li. 4. c. 26.

Ex quo tempore Regnum Anglorum cæpit desluere, Pictis, & Britonibus ex parte libertatem recuperantib.

Christi Annus.	*Ioan P. 5.*	*Iustiniani iun. Imp.*	*Indictio.*
685.	I.	I.	13.

E

CONstantinus Imperator, cum imperasset ann. 17. moritur, Iustinianus filius init Imperium 14. Ind. m. Sept. Diuinitus factum est, vt cum maxime timeri posset collapsurum Orientale Imp. Imperatore ipso penè puero, leui & nullius consilij, staret tamen & amplificaretur pluribus prælijs per legatos bene gestis, prouincijs recuperatis, Iberia, Albania, Hircania, & Media, & vt Sarraceni instaurarent pacem cum patre factam, aucto annuo tributo, sic Deo Pietatem munerante. Theophan. Cedrenus.

Dei prouidentia stabilitã Imp.

Idem Imperator inuentos in Armenia Manichæos, & interrogatos, ac pertinaces inuentos, comburi iussit Lucas Siculus vetus historicus.

Armeniæ Ecclesia, agens sub Sarracenis, pluribus repleta est erroribus, cum vino

Arm. Ecclesia erroribus inficitur.

A tantum,in sacro sancto incruento sacrificio vteretur,nulla admixta aqua. Quod ad sacerdotium,nullum admitterent Iudæorum,nisi ex sacerdotali genere,& alijs, de quibus canones 6.Synodi post sanciti.

Benedictus Papa,pro munere Romani Pontificis proprio,conseruandi fidem catholicam,ab omni nouitate in rebus,& in verbis,cum legisset in litteris Episcoporũ, quibus confirmabant definita in sexta Synodo,nonnulla ambigua, & quæ male intelligi possent,paternè illos admonuit,vt ambigua declararent,& corrigerent,quę jidē Hispani Patres excusauerunt postea in Concilio 15. Toletano post biennium habito,ex cuius Actis corrigitur Rodericus Toletanus in eo,quòd Benedictum Papam calumniari videtur. Papę est fidē ab oĩno uitate cõseruare intactam.

B Mortuo Theophane Episcopo Antiocheno,cum sed.an.5.iuxta Niceph.in Chro. optauit Pontifex Benedictus Macarium agentem Romæ exulem,damnatã hæresi,restituere in sedem Antiochenam,at ceruicosus homo,nunquam ad meliorem mentem perduci potuit. ex act.1. Concil.Nicen. 2

Hic Pontifex plures Ecclesias restaurauit, & exornauit, vt Ecclesiam S. Petri, S. Laurentij Martyr. quæ appellatur Lucinæ, B. Valentini, via Flaminia; B. Mariæ ad Martyres.ex Anast. Cum autem sed.m.8.& d.17.moritur 7.d.Maij,eadem inter sanctos relatus. Vacat sed.m.2.& d.15.Anast.vt 22. Iulij subrogatus sit in locum eius Io. V.Syrus, Antiochenus,ex Diacono,qui legatus affuit in 6.Synodo,vir strenuus, doctus,& moderatus:a qua legatione rediens attulit releuationem annonæ capitũ Patrimoniorum Siciliæ, & Calabriæ.ex Anast. Hic ordinationem Episcopi Ecclesiæ

C Turritanæ in Sardinia,peculiaris iuris sed.Apost.ad tempus concessam Archiepiscopo,ac post diu vsurpatam, iuxta determinationem Martini Papę,& Concilij, eidem sedi Apost.recuperauit Anast.

Ebroinus ex Monacho,Theodorico Rege in pristinum statum restitutus, & Maior domus effectus,cogitans de vlciscẽdis inimicis,persuadet Regi,vt Conciliũ Episcoporum celebretur verè tyrannicum in quo multos Rex de eius sententia priuat, aliquot etiam eorum irreuocabili exilio damnat, sub tam procelloso domesticæ persecutionis tumultu,S.etiam Lambertus à Traiectensi amotus Episcopatu,in Cœnobio Stabulensi Monasticæ quietis expetit portum;ibique per 7.annos habitat. S. Leodigarius Episcopus Augustodinẽsis,a suo Episcopatu abstractus diu ab Ebroino tor- Ebroini feritas.

D tus,post famem & carceris squalorem, post oculorum euulsionem, post plantarum concisionem,post linguæ,& labiorum excisionem, tandem consummauit martyriũ, per capitis abscissionem.Ansegisus Pater Pipini a Gunduino perimitur, quem inuẽtum,& nutritum,de sacro fonte susceperat.hæc Sigebertus in Chroni;& S.Leodogarii Vita ab Vrsino eius æquali scripta. Eius memoria colitur 2. Octob. apud Sur. 2. Octob.

Idem Ebroinus Gerinum B.Leodegarij fratrem, multis contumelijs affectum,lapidari curauit. In Philibertum quoque Abbatem monitorem,odio exarsit, & Amatũ Episcopum Senonensem in exilium eiecit.

E

Christi Ann.	Ioan. P.	Iustiniani iun. Imp.	Indictione
686.	1	7.	14

IO.Papa vbi sed.ann.1.& dies 11.moritur die 2.August.cessauit Episcopatus m.2.d.18.20.Octob.creatus est post contentionem cleri,& exercitus,illo, Archipresbyterum Petrum,hoc,presbyterum Theodorum expetente in Pontificem,Conon genere Thrax,sed educatus in Sicilia,inde vero presbyter Roman.Ecclesię,in quem Clerus Popul.& exercitus denique consenserunt,& nuncios ad Exarchum pro more mittunt. Conõ electus p cõtentionẽ

Iustinianus Imperator remissa consuetudine confirmandæ electionis Rom. Pont a suo pijssimo parente Constantino, & pristinæ liberati Ecclesia Rom.vindicata,ali Papa non creat̃ absque exarchicõsẽsu

A
sibi via eam vsurpare studuit, nimirum vt non crearetur Pontifex absque Exarchi consensu, per quem militaribus copijs suffultum, non alius crearetur, quam sibi carus & probatus. Ex quo illud obortum malum, vt ambientes Pontificatum per Exarchi ministerium illum consequi conarentur, siue muneribus, siue alijs officijs hominem demerentes, Clero autem Romano in contrarium adnitente sæpe schismata sunt conflata.

Iusti. iun. incipit vacillare in fide.

Porrò Iustinianum cæpisse hoc anno vacillare in fide, & diuersa a Rom. Pontifice sensisse ex epistola Nicolai primi ad Michaelē Imp. constat, cum Cononis legatos Constantinopolim missos præuaricari coactos asserit, & ex Cedreno: ac propterea sensit numen iratū, ingenti fame vexata Syria, & rupta pace sancita cum Bulgaris, vt est, apud Theophanem. In reliquis constat, Anastasio auctore, ipsum Iustinianum voluisse videri de Ecclesia Romana bene mereri, dum ex parte minuit Tributum, quod Capitatio dicebatur patrimonij, quod ea habebat in Brutijs, & releuasse ea pensitatione alia patrimonia in Sicilia. Cononem carpit Anastasius, quod morte Theophanis, vacante Ecclesia Antiochena, Constantinum Diaconum Ecclesiæ Syracusanæ, Rectorem patrimonij in Sicilia, incōsulto Romanæ Ecclesiæ Clero, quod solebat, quorundam Ecclesiasticorum persuasione, ordinauit Episcopum, eique Pallium, de more concesserit. Quo detecto seditioso, a Magistratibus Imper. in Sicilia iussus fuit arcta asseruari custodia. B

Iusti. iun. beneficia i Eccl. Ro. Cenon inconsulto clero Ro. eligit Antioch. epm

S. Kilian' Francorū Oriētaliū Apostol. apud Sur. 8. Iul.

Per hoc tempus Kilianus Monachus Hibernus, incensus studio euangelizandi gentibus Romam proficiscitur, vbi a Conone exceptus, & ordinatus Episcopus, emittitur ad prædicandum. Vrbe igitur egressus, cum Colomanno, & Totnano leuita, in eā Germaniæ partem, quæ Orientalis Franciæ, seu Francorum dicitur delatus, breui regionis linguam cum didicisset, prædicatione & vitæ exemplo, Gosbertum Ducem cum gente, ad Christi fidem conuertit. Ex eius vita. C

S. Kilian' alter.

Alter quoque Kilianus item Hibernus, gloria confessionis illustris, claruit in agro Atrebatensi, cuius natalis in Belgio agitur 13. mens. Nouemb. de quo Molanus.

In Hispania per hoc tempus, inualescentes Iudæi, inter alia, Christianis exprobrabant falsam annorum supputationem ab origine mundi, ob idque eos falli, quod ante tempus Messiam receperint, cuius tempus nondum adesset, ad quos conuincendos S. Iulianus Episcopus Toletanus, hortante Eruigio Rege, tres edidit in eos, libros, qui extant, quos se absoluisse hoc anno significat, libro 3. ad finem, quo computat ab origine mundi sex mille, & n. annos, cuius Chronologia per Eram, in Hispania receptā, quam numerat 724. huic Annalium supputationi, in omnibus astipulatur, cum deductis 38. annis, ex quo Era inuenta est, vsque ad Natiuitatem Christi residui sint 686. anni. D

Cōfirmat hac Chronologia Era Hispaniarū. Iulia. tres celebres scriptores

Longe diuersus ab hoc Iuliano Episcopo Toletano, ille est, qui Pomerij nomine recensetur ante 200. annos, Gelasij tempore viuens (vt est apud Gennad) Maurus, presbyter tantum, in Gallijs agens, nec fide Catholica integer. erroris occasio forte fuit, quod vterque libros eodem, Prognosticon, titulo edidit, sed authores ab vtroque citati, eos inuicem satis discriminant, sed distinctus est ab vtroque Iulianus Ecclesiæ Toletanæ Diaconus, cuius est præfatio in libros S. Ildefonsi, de Laudibus Sanctæ Mariæ æque cognomine inscriptus Pomerius, siquidem in ea præfatione meminit Sisberti Archiepiscopi Toletani, qui post Iulianum defunctum, illam rexit Ecclesiam, sed nec libri contra Iud. Iuliano Diacono Pomerio dicto ascribi possunt, in quibus se pastorem nominat. neque vero liber Prognosticon, qui in præfatione ad Iulianum Episcopum Barcinonensem, fratrem eum appellat, vtique Coepiscopum. E

A

Christi Annus	*Cononis P. item*	*Iustin. Iun. Imp.*	*Indictione*
687	1	3	15

Conon sanctissimus Papa moritur, 13. mensis Octobris, cum sedisset mens. 11. & d.23. iuxta Anastas. quo antiquiorem non habemus, quem sequamur. cessat Episcopatus men. 2. d.13. quo tempore studia cleri & populi in duas scissa sunt partes, altera fauente Theodoro Archipresbytero, altera Pasquali Archidiacono, qui cum inuicem, nullo modo, cederent: vtraque cleri & populi pars, post multam consultationem, consensit in Sergium presbyterum Antiochenum, Panormi in Sicilia nutritum, & in Ecclesia Romana per omnes gradus promotum, 26. mensis Decembris. Cui cessit statim Archipresbyter, post etiam, inuitus, Archidiaconus Paschalis, secreto tamen euocans Rauenna Exarchum cum militia, centum libris auri promissis, vt se Pontificem fieri curaret, qui cum venisset, & omnes in Sergio conuenire comperisset, Pasquali quidem obsequi non potuit, aurum tamen ab Ecclesia exegit, frustra reclamante Pontifice, & ad compunctionem animorum commouendam, cantharos & coronas, quæ ante sacrum altare, & confessionem Beati Petri Apostoli, ex antiquo pendebant, deponi & pignori tradi, iubendo. Paschalis non post multum tempus, diuino iudicio, ob incantationum crimen Archidiaconatu priuatus, & in monasterium retrusus, post quinquennium, præ cordis duritia impœnitens defunctus est. ex Anastasio.

Contētio de elect. Pont. (B)

Paschalis Archid. simoniace tentat inuadere Pontificat.

Hoc eodem anno, tertio, a S. Leodegarij martyrio, Ebroinus Theodorici Regis maior domus ab Ermenfrido trucidatur, truculentus carnifex, cuius anima a quodam, cui effoderat lumina, oranti visa, ad pœnas trahi. Ado. Vienn. 13. Kal. April. moritur Cudbertus, Episcopus Lindisfarnensis, ab infantia ad senectutem, sanctitate clarus, de quo Beda [a], cuius vitam prosecutus est carmine, & soluta oratione.

C

Ebroinus ferus, & immitis trucidatur, & ad inferos detruditur.

a li. 4. ca. 27.&c.

Eruigius item Hispaniarum Rex moritur, anno Regni 8. ob acerbitatem morum ingratus populo, quem cum sciret, prætermissis suis filijs, electurum Egicam, siue Egicanem, Vuambæ consobrinum, seu filium, illum sibi generum asciuit, collocata illi Cixilone filia, & sacramento obligauit, vt filijs suis consuleret. Hic igitur Egicanes Eruigio mortuo, ab Episcopis & magistratibus electus, ante quam Regni administrationem capesceret more patrio pop. præstitit iuramentum, iustitiam se illi sincerissime administraturum. hæc in Concilio Tolet. 15. seq. anno habito.

D

Christi Annus	*Sergii Pap.*	*Iustin. Iun. Imp.*	*Indictione*
688	1	4	1

Celebratur CONCILIVM TOLETANVM XV. conuenere Episcopi LXI. per Vicarios quinque, Abbates 11. Comites 17. Actum de vtroque iuramento Regis; vno, Eruigio, socero Regi, dato de filiorum vxorisque eius defensione, altero populo de administranda iustitia: cum vtrumque simul præstare impossibile existimaret. Rex Egica pijssimus in medio Episcoporum positus, humique prostratus, sacerdotum Dei se commendat orationibus, & petitiones suas offert Patrib. legendas. Iuramentum vtrumque lectum in Concilio, & visum vtrumque seruandum, salua iustitia. Mox, statuto, de more fidei Catholicæ fundamento, actum de capitibus a Benedicto Papa, ante biennium, in eorum litteris obseruatis, de quibus illos admonuerat, illaque exponentes recte & pie, atque ex Patrum sententia esse

E

tia esse prolata docuerunt. Iulianus tamen Toletanus Episcopus, cui omnia eiusdem Concilij scripta tribuuntur, paulo licentius insultauit in Romanum Pontificem. Sergius factam declarationem probauit & legatione, a Iulianoq; bene excepta, per eandem, gratiarum actionem remisit, extat in 16. Concilio Toletano praeclarum Elogium Egicae Regis. A

Theodericus Francorum Rex anno Regni 19. moritur. succedit filius Clodoueus Tertius, & regnat ann. 4. colligitur ex Angrado monacho in vita sancti Ansberti [a] Rothomag. Episcopi: deinceps Francorum Regnum administratur per Maiores domus vsque ad ann. 750. ipsis Regib. voluptuosis, & ignauis redditis.

a Apud Sur. 9. Febr.

Christi Annus	*Sergii Pap.*	*Iustin. Iun. Imp.*	*Indictione*
689	2	5	2

B

CEadualla, vt Beda, Ceduraldus, vt alij plures, Rex Occidentalium Saxonum, vt Beda,[b] vel potius Britannorum, pietatis ergo, dimisso regno, peregrinatus Romam ad limina Apostolorum, expetens, ibi baptizatus vinculis carnis dissolui, in itinere exceptus honorificè a Luniberto [c] Longobardorum Rege, voti compos a Sergio Papa amantissime exceptus, & Sabbato Sancto Paschali baptizatus, & Petrus vocatus, in albis adhuc positus, morbo correptus, paucos post dies, migrat in coelum, egregio epitaphio exornatus.

Tres Coaduellae Britannorum Reges celebrantur a Beda,[d] quorum hic tertius dici potuit Rex Saxonum, a Saxonibus deuictis. C

Kilianus Episcopus Herbipolensis,[e] Colomannus presbyter, & Totnanus Diaconus, post Gosbertum Ducem cum Francorum gente ad fidem conuersum, a Geila, incesta Ducis vxore, nimirum vxore simul eiusdem fratris, quod Episcopus diceret non licere, clam necari, & defodi eorum corpora iubentur, dum in bello abest Gosbertus Dux, ad quorum necem magis occultandam stabulum equorum in loco fieri mandat; at, nihil occultum quod non reueletur, interfectores a daemone correpti, magnis clamoribus, dire torti, facinus euulgant, ac a praesentibus poenis transeunt ad aeternas. Geila & ipsa arrepta a daemone incendi se a SSS. MMM clamans, ad aeternos migrat cruciatus. Gosbertus a seruis suis interimitur: filius principatu deijcitur, cognati affinesque eorum a contribulibus tanta patiuntur, vt vix aliqua eis Reipublicae dignitas relicta sit. qua de causa haec vltio in eos inciderit, ignoratur, an ab impiis, ipsi pietatem colentes, an vero quod pietatem colere desierint, haec illis contigerunt. SSS. MMM. anniuersaria memoria in Ecclesia coluntur 8. Iulii qua passi sunt die. D

b Beda li. 5. c. 7. Acta Vulmari apud Surd. 20. Iul.
c Paul. Diac. 6. c. 15. Rex Britannorū optat Romae baptizat⁹ emori, & obtinet.
d Bed. li. 2. ca. 2. & 3. c. 1. & 4. c. 15.
d Acta apud Sur. 8. Iulii. Et epitaphium. Impiū facinus alterius Herodiadis.

Christi Ann.	*Sergii Pap.*	*Iustin. Iun. Imp.*	*Indictione*
690	3	6	3.

ECgbertus Anglus, monasticis disciplinis in Hibernia excultus, incensus studio inuehendi Euangelium in Germanicas gentes, a quibus natio Anglica originem ducebat, sed per diuinam reuelationem edoctus, aliter de eo Deo visum, vt videlicet ad Columbae Monasteria instituenda pergeret; Vuitbertus, vnus de eius sociis, in Frisiam nauigauit, vbi per biennium nullo operae pretio apud barbaros facto, ad suam solitam anachoreticam vitam rediit. Id vero aduertens Ecgbertus, dimisso Vuilbrordo Romam a Sergio Papa benedictionem, & facultatem Euangelizandi gentibus cum sociis, impetrauit. Duodecim igitur Ecgbertus Apostolicos viros, actione & eruditione praeclaros, in opus verbi Dei emisit, quorum haec sunt nomina, Vuil- E

Bed. li. 3. c. 27. & li. 5. c. 10. & 12.
12. Apostol. viri ad euāgelizādum gentib. a Pap. emissi.

lebrordus,

A Iebrordus, Suuibertus, Acca, Vuigbertus, Vuillibaldus, Vuinibaldus, Lebuinus, duo Euualdi, Vuemfiedus, Marcellinus, qui hanc in Suiberto scripsit historiam, omnes sacerdotes, & Adelbertus Leuita, Regis Deirorum filius, qui diuertentes ad Pipinum Ducem Francorum, benignè ab eo suscepti, in citeriorem Frisiam quam nuper, expulso Radbodo Rege, cæperat, ad prædicandum misit, pro sua auctoritate, ne quis illis molestus esset; &, qui fidem susciperent, beneficiis attollens, ex quo breui multi ad fidem conuersi. Apud Sur. 1. Mar. & de Adelberto 25. Iun.

Magnus ille Theodorus [a] Roma missus in Angliam, Dorouernensis Archiepiscopus, Legatusque Sed. Apostolicæ, sanctitate & doctrina clarus, annorum octoginta octo moritur. sedit 22. sub quo Anglorum Ecclesiæ multum spiritali profectu auctæ sunt. succedit ei Berectuualdus [b] vir doctissimus, quem Romam profectum accepisse ordinationem a Sergio Papa, Anastas. in Sergio testatur. Eius anniuersaria memoria 19. Sept. celebratur. a Bed. li. 5. c. 8. S. Theod. Archieps Angl. moritur. b Bed. li. 5. c. 9.

B

Hadrianus [c] Abbas pariter cum eodem Theodoro a Vitaliano Papa missus, post transitum Vuilfiedi, diem obit. Moritur item hoc anno 8. Id. Mart. S. Iulian. Episcopus Toletanus, vbi sed. ann. 10. m. 1. ac d. 7. relatus inter Sanctos, subrogatur Sisibertus, aliis Sigebertus, seu Sisbertus. c Beda li. 5. c. 21.

Imperator pacem cum Sarracenis pactam, leui de causa dissoluit, quod scilicet pecunia ab illis tributi loco pendi solita, haud ex more cusa esset, ipsius Imperatoris imagine, sicque nec oblatum in massa aurum accipere voluit.

Cyprios Sarracenorum incursionibus expositos, migrare cogit, quorum pars naufragio, pars languore perit, pars reuersa est, pars reliqua habitauit in Hellesponto. Cyprus deseritur præ icursionibus Sarracenorum.

C De cuius Episcopi Io: priuilegiis, canon extat in sexta synodo 39. & 37. generalis de aliis omnibus Episcopis sic fugatis.

Abdimelech Sarracenorum Tyrannus, cum ad templum Mechæ ædificandum auferre vellet columnas Sanctæ Gethsemanis, rogatus fuit a Sergio Mansur, viro Christianissimo Logotheta, & a Patritio in Palæstina Præposito, vt illis dimissis, alias ab Imperatore sibi mitti peteret, quod & factum est. Sergius hic Mansur Io: Damasceni Pater fortasse fuit, qui & ipse, teste Suida, & aliis, dictus fuit Mansur, quod nomen est familiæ: tali namque pio, nobili, ac libero progenitore ipsum natum eius Acta testantur.

D

Christi Annus	*Sergii Pap.*	*Iustin. Iun. Imp.*	*Indictione*
691	4	7	4

CONCILIVM CAESARAVGVSTANVM CELEBRATVR III. ordine positum; in quo sanciti quinque tantum canones. Inter alia autem, quod etiam Toletanum 13. Concil. statuerat, de vxoribus Regum, ne post eorum obitum, ad secunda vota pertranseant, ne videlicet occasio daretur alicui inuadendæ tyrannidis, additum est præsenti Concilio, vt Relicta Regis vestem Regiam mutet, religiosam induat, atque inter Moniales in monasterio vitam transigat. Relicta Regis monialis efficiatur.

Bertharidus [d] Rex Longobardorum, cum regnasset solus annos 7. decem autem E cum filio Cuniperto, moritur; post quem idem Cunipertus, vsque ad 12. regnum tenuit: vir Pius, fide Catholicus, iustitiæ tenax, pauperumque largissimus nutritor appellatur a Diacono. Monasterium, quod Nouum appellatur, qua olim fugiens, euaserat, construxit Domino & liberatori suo in honorem Sanctæ virginis, & martyris Agathæ, in quo multas virgines aggregauit; Regina vero vxor Rodelinda Basilicam Sanctæ Dei Genitricis, extra Ticini muros, ad perticas dictam. d Paul. Diac. lib. 5. cap. 33. & c. L. & 6. c. 17.

Cunipertus, cum regnare cœpit solus Alacham Ducem Tridentinum, sæuum hominem, & clericis omnibus perinfensum, subditum suum, expertus est aduersarium, post multa ab eo damna illata, Zeno Diaconus Ecclesiæ Ticinensis impro- Diac. li. 5. c. 40. 41.

bato

bato exemplo, bellum aduersus eum suscepit, putans se obsequium præstare Deo, in quo misere interijt. Machis demum Tyrannus, cum Cuniperto confligens profligatur, & occiditur.

Paulus Episcopus Constantinopolitanus cum sed. ann. 7. moritur, suffecto illi Callinico, ex presbytero, vasorum custode, homine nouandarũ rerum studiosissimo.

Christi Annus	*Sergii Pap.*	*Iustin. Iun. Imp.*	*Indictione*
692	5	8	5

Decimo anno a 6. synodo, Canones sub eius noie sanciti.

De tpe pseudo synod.

DEcimo anno a celebrata sexta Constantinopoli synodo (non vero quarto, vt Tharasius, & minus 27. vt Theophanes) celebratur, item Constantinopoli Conciliabulum, seu Pseudosynodus, in qua nomine sextę synodi centum & tres Canones (quod nunquàm hactenus in aliquo Concilio legitur) sanciti leguntur. *Quod,* inquit Balsamon, *5. & 6. synodus non fecerunt Canones ad Ecclesiarum constitutionem; hæc facta est ad supplementum duarum: propterea enim nec 6. proprie nominatur, sed* [illegible] *qui ni sexta. nam quod illi vtrique deerat repleuit. est autem etiam generalis,* inquit, quod falsum est.

Tempus satis constat ex can. 3. ex quo apparet, non ante 5. indictionem potuisse eam synodum celebrari. Cum vero sexta synodus absoluta habeatur (vt constat ex Actis eius) indictione 10. inchoante, plane vsque ad hunc annum quo 5. indict. ponitur inchoata, anni dumtaxat intercedunt decem. nec vero indict. 5. referri potest in sequentem periodum Indictionum idest secundum Iustin. restituti, quod Sergius Papa, sub quo sanciti canones reperiuntur, nequaquam ad illud peruenit tempus, sed longe ante decessit.

Conciliabulum porro, & pseudosynodus vere dici potest, quod absque auctoritate Romani Pontificis, contra canones collectum sit, nullis Apostolicæ sedis legatis præsentibus, nulla eiusdem Sedis Apostolica approbatione, atque adeo cum eius reprobatione, quantumcunque contrarium affirment Tharasius [a], & Balsamon [b], suis commentis & imposturis, nulla veritate, aut firmitate subnixis, quæ vt plane detegantur, & expunguntur, legendi sunt Annales, in quibus res pluribus perspicue explanatur, adde quod antiquiores Græcorum scriptores huiusmodi appendicem ad sextam synodum silentio damnare ac penitus sepelire voluisse videntur, nullam penitus de ea mentionem habendo Theophanes, Cedrenas, Zonaras, Constantinus, Manasse, Glicas & alij.

a Apud 7. syn. act. 2.

b In Homo canonẽ Phot.

Ipsi Græci historici dãnant silentio hũc pseudosynodum.

Canones qui feruntur Apos. apocryp.

Magno igitur supercilio, ex æmulatione Ecclesiæ Romanæ, Episcopi illi, Callinico Patriarcha Constantinopolitano auctore, congregati multa audacter, impudenter, & imperite, atque adeo maligne sanciunt contra antiquam Ecclesiæ disciplinam; vt illud de canonibus 85. Apostolorum nomine conscriptorum, quibus summam attruunt auctoritatem, cum tamen ignorare non possent eos ab Ecclesia Romana publico decreto fuisse inter apocrypha relatos.

Et illud aliud de cælibatu clericorum, cum aduersus vsum, & traditionem Ecclesiæ Orientalis, & Occidentalis, sanciunt clericos posse vti coniugio, quod ante ordines suscepissent. De quo vsu & traditione S. Hieronym. Quid, inquit in Vigilantium, facient Orientis Ecclesiæ? quid Aegypti, & sedis Apostolicæ, quæ aut virgines clericos accipiunt, aut continentes, aut, si vxores habuerint, mariti esse desistunt?

Aliud de ieiunio Sabbati, ab Apostolicis temporibus in Ecclesia Romana vsurpato, quod quasi contra doctrinam Apostolorum, & pseudocanone illis ascripto, interdicunt.

Illud denique de suffocatis non comedendis, quod olim, ex causa coniungendi fi[illegible] [illegible] cum Iudæis, Apostoli præceperant, illi perpetuum esse

voluerunt,

A voluerunt: præter alia multa aliena a doctrina, & traditione Apostol. in quibus asserendis mirũ est quàm impudenter, & quam stulte quàm multa peccent, quæ qui plenius cognoscere velit, ipsos Annales adeat, vbi egregiè commenta ista confutantur.

His Constantinopoli sancitis canonibus, quod scirent Episcopi nullius eos esse roboris, nisi à Rom. Pont. probarentur, apud Iustinianum Imperatorem egerunt, vt hos confirmandos mitteret Romam, ad Sergium Papam. Verum Sanctus Pontifex, quod eos contra veritatem plura habere comperisset, ipsos nequaquam confirmandos, sed reijciendos esse decreuit. At non destitit Imperator, vbi eum scriptis suis persuadere non posse cognosceret, rem vi agere, mittereque Legatum Zachariam Protospatarium suum, pollentem armis, qui eundem Pôtificem Sergium Constantinopolim uinctum perduceret. Sed affuit diuinum auxilium, vt Italica militia, B Rauenna antecertens, aduersus Imperatorem, pro Sergio Papa staret, sicque is a periculo liberaretur, & Protospatharius ei fieret supplex, ne interficeretur: hæc quidam huius temporis scriptores, tum Paulus Diac. [a] tum Beda [b] testantur. In eadem auersione animi ab illis canonibus, perseuerarunt sequentes Rom. Pont. Sergij successores, vt suis locis constabit. | Imp. Tyrãnice agit in Papam. | a Paul. li. 6. c. 11. | b Beda de sex. ætat. in Iustin.

Nec vero ex eo putandi sunt Romani Pontifices eos Canones aliquando probasse, quod citarint 83. illum Canonem Gregorius Secundus, & Hadrianus, pugnantes aduersus Iconoclastas, quo asseritur, fingendum esse Saluatorem D. N. Iesum Christum non in imagine agni, sed in imagine hominis, id enim prudenter fecerunt, ad illos proteruos conuincendos, qui aiebant [c] se probare sextam synodum cum canonibus illi ascriptis, & imagines pingere nefas putabant, & nihilominus Latini C perseuerarunt pingere Christum in imagine Agni, quod vetabat canon. *Sed nec in cæterarum Patriarchalium sedium*, inquit Anastasius [d] *(licet Græca vtantur lingua) reperiuntur Archiuis, nimirum quia nulla earum, cum ederentur, aut promulgans, aut consentiens, aut saltem præsens inuenta est* &c. *De quibus*, ait idem, *canonibus, vt de illis, qui nomine Apostolorum feruntur, S. Rom. Ecclesiam eam consueuisse seruare regulam, vt quos sciret esse secundum Decreta Rom. Ecclesiæ atque SS. Conciliorum sancitos, non respueret, sed vt veritati consentientes amplecteretur, non quod ex sexta synodo auctoritatis aliquid accepissent* &c. *reliquos vero his decretis aduersos, vt execrabiles, detestaretur: tolerauit tamen in eis ea, quæ antiquæ Ecclesiasticę disciplinę essent aduersa, vt connubia clericorum, dummodo salua maneret orthodoxa doctrina, & fides Catholica.* Sed qui tanta procacitate, inter alia mala, D confregere iugum a Patribus custoditum, Ecclesiastici cælibatus, sunt & in reliquis in deterius æque prolapsi, vt vix breuia sint reperiri interstitia temporum, quibus, vel schismate non fuerint ab Ecclesia orthodoxa diuisi: adeo vt tandem in miseram seruitutem sint traditi. Licet posteriores Græcorum, ex mala sua conscientia, putauerint ab ipso tempore sextæ synodi intermissam esse Catholicam communicationem Græcorum Imperatorum cum Romana Ecclesia. Mentitus id quidem est Michael Imperator scribens ad Nicolaum Papam, sed eum ipse Nicolaus plane redarguit. | c Ex Côcil. 2. Nicæn. act. 6 Latini pĩgũt Christũ in imagine agni. | d Epist. ad Io: S. nuncupatoria ad 7. Synodum. | Cônnbia clericorũ in Græcis tolerata. | Græci a pluribus sęculis hęresi, vel schismate laborant.

Iusto Dei iudicio, hoc anno, quo ista moliri cæpit Iustinianus Imperator aduersus Romanorum Pontificem, pœnam tulit, per eius Duces prodita, & expoliata Armenia robore militari, aditus patefactus est barbaris Sarracenis ad inuadendum E Rom. Imp. Theoph. atque Cedrenus.

Vltimus hic numeratur annus Clodouei 3. Reg. Francorum, qui post obitũ Theodorici parentis regnauit annos quatuor, succedente ei Childeberto fratre, qui regnauit ann. 17. ex Auctore, apud Aimoinum scribente res sui temporis. | Aim. li. 4. cap. 49. & 52.

A

Christi Annus	Sergii Pap.	Iustin. Iun. Imp.	Indictione
693	6	9	6

Eps Tol. maiesta-tis dânatus, deponitur.

DECIMVM SEXTVM CELEBRATVR TOLETANVM CONCILIVM, GENERALE DICTVM, in quo conuenerunt 59. Episcopi per vicarios tres, præter Abbates quinque, & viros illustres, de magna causa, depositionis scilicet Sisberti Episcopi Toletani conuicti & confessi quod in Regnum, & vitam pii Regis Egicani machinatus esset, in eius locum subiectus est Felix ex Hispalensi Ecclesia translatus. Statutum quoque in eo, vt pro Rege eiusque coniunctis quotidie missa celebraretur: sancitæ etiam pęnæ in laicos, qui maiestatis rei essent: in Iudæos quoque, & Idolorum cultores. Iustinianus Imperator ædificijs intentus, ob immanem sæuitiam Præfectorum, odium pop. incurrit. Theophan. Cedren. Zonaras. B

Duo Eualdi martyrio coronâtur.

Duo Euualdi presbyteri Angli, ex Hibernia, vbi pro æterna patria exulauerant, studio conuertendi antiquos Saxones, ad eos profecti, a barbaris interfecti sunt, veritis ne si penetrarent ad Principem, eum a prisco suo cultu auerterent: cęlestia affuere miracula, cum proiecta in flumen corpora, aduerso cursu per 40. milliaria recurrerunt ad locum, vbi socij erant, cęlesti desuper lumine ea indicante: quæ Pipinus, Dux Francorum, Coloniæ, cum multa gloria condidit: anniuersaria memoria celebrantur. 3. Octob.

C

Christi Annus	Sergii Pap.	Iustin. Iun. Imp.	Indictione
694	7	10	7

IVstinianus a Leontio Patricio in eum conspirante, & a pop. Imper. acclamato, naribus truncatis Chersonam relegatur. Theoph. Cedren. Zonar.

Leontii Imp. 1 D

DVm TOLETI XVII. CONCILIVM celebraretur, conspiratio eorum Iudæorum qui baptizati erant in Hispania, detegitur, adiunctis sibi ex Africa Iudæis, ad inuadendum Hispaniæ Regnum, & Regem occidendum. quare, ex eiusdem Concilij sententia, bonis spoliati in seruitutem rediguntur; filiis, ad septimum annum a parentibus abstractis, & Catholicis traditis. vt in fide alerentur Catholica, & coniugijs Catholicis iungerentur.

Sublatus est & eodem Concilio abusus ille superstitiosus celebrandi Missam defunctorum, pro aliquo viuente, cui ex odio mortem quis optaret. E

Christi Annus.	Sergii Pap.	Leontii Imp.	Indict.
695.	8.	2.	8.

ECclesia Frisiorum feliciter propagatur, sanguine sanctorum Martyrum irrigata, non tantum duorum Euualdorum fratrum, sed & S. Vuigberti vno ex 12.

Sacerdotibus,

A Sacerdotibus, qui eas regiones bini & bini peragrabant euangelizantes. Quorum vnus, S. Suuibertus, aliquando a barbaris captus, & in carcerem, occulte necandus, coniectus, visibili accessu Angeli liberatur, stupentibus barbaris, & ad fidem conuersis. inde progressus in villas, & pagos per Frisiam, Hollandiam, & Teisterlandiam, multa passus, Euangelium disseminauit, bono prouentu, accedentibus miraculis. Paulo post idest hoc anno, missus est in Angliam ad S. Vuilfredum Merciorum Episcopum, Episcopus ab eo, vt Sedis Apostolicæ legato, ordinandus, qui appellatus est. Traiectensis Episcopus. ex Marcellino in Act. S. Suuiberti [a].

Hoc eodem anno S. Ansbertus Episc. Rothomagensis sanctitate clarissimus, migrat in cęlum, cum ante calumniam passus, missus fuisset in exilium a Pipino, maiore domus Francorum. Acta eius ab Angrado describuntur. [b]

B Eodem anno ex hac vita migrat S. Audomarus Morinorum Episcopus, Apostolus Taruanensium, qui ante Christianis sacris susceptis, ex negligentia præsulum, rursum in Idololatriam lapsi erant. Falchard. [c] & Molanus 9. Sept. Is porro Austrebertam egregiæ sanctitatis virginem, Deo consecrauit. Acta eius extant [d].

a Apud Sur. 2. Mart.

S. Ansberti obitus.

b Apud Sur. 9. Febr.

c Acta extant apud Sur. 9. Septem.

d Apud Sur. 10. Febr.

Christi Annus	Sergii Pap.	Leontii Imp.	Indictione
696	9	3	9

C QVod Rom. Pont. sit non modo emittere operarios in Euangelicam messem, sed nouas etiam sedes Episcopales constituere, S. Vuillebrordus, qui ante annos sex, Roma, cum auctoritate prædicandi, dimissus fuerat in Frisiam, hoc anno Romam missus a Pipino Principe, a Sergio Papa, non sine diuina reuelatione, honorifice exceptus, ordinatus Archiepiscopus Traiectensis, imposito Clementis nomine, rursum ad prædicandum dimittitur qui longe lateque prædicans, plures per illas regiones, Ecclesias, Antistites, & monasteria construxit. Hic longa, venerabilis ætate, adhuc erat in viuis, cum Beda [e] hæc scribebat, anno Domini 732. habens in Episcopatu 36. annum. Sed antequam S. Vuillebrordus, nouo Clemens nomine, Roma rediret S. Suibertus, per eas regiones longe lateque prædicato Euangelio, multas Ecclesias constituit, & nobili adolescente regionis aquis præfocato, ad vitam palàm reuocato, plures etiam ad Christum adduxit.

e Bed. lib. 5. c. 12.

Acta apud Sur. 7. Non.

S. Vuilbrordus mortuum excitat.

D Per hæc quoque tempora contigit in Anglia prouincia Nordanhumbrorum alia resuscitatio a morte, diuinitus facta, Drithelmi, viri nobilissimi, ad hoc, vt, quæ vidisset in Purgatorio, vel in Inferno, cruciamenta peccatorum, ad supera reuersus, referret; quæ ve de beatorum gaudijs conspexisset, quæ cuncta narrauit Alfrido Regi & alijs, qui ex eis accepturi essent ad emendationem morum, emolumentũ. Quod vero non fuerit inanis visio, vel impostura, fidem facit ipse, cum sæculo se abdicans arctissimum, humanis viribus impar, vitę institutum arripuit: describit sui temporis historiam Beda[f].

Excitatur & alter a mortuis, & narrat mirabilia.

f li. 5. c. 13

Orientalium rerum status fuit admodum perturbatus, nam tertio anno Leontij, Arabes Africam occupant, aduersus quos, missus cum classe, Dux Ioannes Patricius, eamdem recuperat: sed rursum ab Arabibus eadem capta, exercitus timens, re E male gesta, redire Constantinopolim; Absimarum acclamat Imperatorem, qui proditorie intromissus in vrbem, Leontium, præciso naso, in Dalmatiæ monasterium relegat. Theoph. Cedrenus.

Sarraceni Africa potiuntur.

Ab hoc tempore, occupatam Sarraceni Africam, semper tenuerunt. In quam calamitatem incidere, & teneri permissam ob hæreses, & corruptelas morum, etiam Episcoporum, qui cum vxoribus, quas ante ordines habuissent, consuetudinem habebant. colligitur ex can. 12. sextæ synodi dicto; & ex parte, ex lib. 2. ep. S. Greg. ep. 25. & epist. Greg. Papæ 2. ad Turingos.

A

Christi Annus	Sergii Pap.	Tiberii Absimari Imp.	Indictione
697	10	1	10

HOc anno reuersus Roma S. Vuillebrordus, seu Clemens, in Germaniam instituit magno animi ardore & profectu, cum socijs, prædicationi Euangelij, penetrans vsque ad Danos: & habito Concilio Traiecti, plures discipulos in varias partes ad prædicandum dimisit. De quibus Marcellinus, vnus ex illis, scripsit: Albinus item Flaccus. [a]

g Apud Sur. 7. N.

B

Christi Ann.	Sergii Pap.	Tib. Absim. Imp.	Indictione
698	11	2	11.

S. Lamb. a noua Herodiade occidit.

SAnctus Lambertus Tungrensis Episcopus, Taxandriæ Apostolus, nuncupatus, quod obiurgaret Pipinum de Herstallo, Ducem Francorum, ob Alpaidem subintroductam pellicem, illique instare non desisteret, vt eam dimitteret, a Dodone fratre, ipsa instigante Alpaide, orans ante altare, anno Episcopatus 40. crudeliter occiditur cum duobus suis cognatis 17. Septem. cuius, vt gloriosi martyris quasi alterius Ioan. memoria ea die recolitur. C Extant Acta a Stephano Episcopo Leodiensi scripta ad Hermannum Episcopum Coloniensem, in quibus multa desiderantur, & in primis necis causa; quasi sic cauere voluerit famæ Pipini, Principis alioqui præstantissimi: sed a reliquis historicis non prætermittitur. Sigeb. in Chron. Appendix, apud Sur. ad 27. Sept. Molanus de SS. Belgij 3. Nou.

Vltio in sacrilegos.

Diuina vltio sicarios non longe post insecuta est, Dodone viscera per os, ingenti cum fœtore, euomente, alio quodam a fratre confosso, & eundem confodiente. Denique intra anni spatium vix quisquam euasit: si qui vero superfuere, infelicem traxere vitam, nam Vuandelbertus scripsit,

Factio quem cæsum semper tremebunda pauescit. D

Miracul.

Quæ autem vindicta secuta sit impiam Alpaidem, haud constat, sed non illæsam præterijsse, vel ex eo æstimare licet, quod in pellices omnes ostensa sit martyris accensa vindicta, cunctis namquam, sine repulsa, ad osculandum corpus martyris admissis, si qua pellex accederet, quasi turbine quodam exagitatam, retrocedere compelli. Quæ autem sint ad sepulchrum eius facta miracula, ijdem, qui supra enarrant. Pipinus magno ex Sanctissimi viri cæde affectus est dolore, vsque ad obitum, ad quem tamen vsque perseuerauit cum pellice, vt Marcellinus est auctor. [b] Begga Pipini mater, femina sanctissima, ad Dominum transit. Sigeb. in Chron.

b in S. Suniberto c. 25.

Sanctū quoque Bertinum Abbatem hoc pariter anno constat ex hac vita migrasse. de quo Fulchardus: [c] plura etiam de eadem in vita S. Audomari. E

c Apud Sur. 5. Septem.

d lib. 5. c. 14.

Ecclesia Aquilei. resipiscit a schismate quādo.

Hoc tempore, synodus Aquileiæ facta, ob imperitiam fidei, Quinctum vniuersale concilium suscipere diffidit, donec salutaribus B. Sergij Papæ monitis instructa & ipsa cum cæteris Ecclesijs annuere consensit; hæc quidem Paulus Diacon. [d] sed longe ante resipuisse liquet Ecclesiam Aquileiensem, ab antiquo illo schismate, cum Agatho Aquileiensis Episcopus subscripsisse reperiatur synodo Agathonis Papæ, vt ex actis constat. Quamobrem eamdem Ecclesiam iterum in eundem errorem lapsam, dicere opus est, perfecte verò a Sergio Rom. Pont esse curatum.

Hoc anno secundo Imperij Absimari, Romani Syriam peragrantes, omniaq; circum

A cum quaque prædantes, cęsis ducentis millib. barbarorum, vt nonnulli tradiderunt, onusti præda, magno hostibus relicto timore, ad propria redierunt. Theoph. & Cedr.

Christi Ann.	Sergii Pap.	Tib. Absim. Imp.	Indictione
699	12	3	12.

SErgius Papa, diuinitus admonitus, consecrat S. Hubertum Leodiensem Episcopum, dignum S. Lamberti successorem. Fuit is filius Bertrandi Ducis Aquitaniæ, qui propter Ebroini tyrannidem, confugerat ad Pipinum. Hic igitur, inter alia monumenta, quibus suam Ecclesiam illustrauit, illud insigne fuit ad Catholicam fidem retinendam, quod illi publicum tradidit Sigillum, S. Lamberti imagine insignitum, cum hac inscriptione S. LEGIA ROM. ECCL. filia. Molanus [a] ex Placētio. Extāt acta, quibus insignes ipsius virtutes, & in edendis miraculis immensa gratia prædicatur. (B) (S. Hubertus Leodiensis Episcopus.) (a Molan. in Indic. SS. Belg. & in Nat. eorūdem 3. Nou.)

Ex frequenti commercio venientium Romam ex Anglia ad limina Apostolorum innotuit Sergio Papa S. Althelmus Schireburgensis Episcopus, quem, eius virtutibus captus, Romam euocauit, de quo legitur liberasse ipsum Sergium Papam a turpi calumnia, per os infantuli pronunciantis eum innocentem. Legitur hoc quidem in eius Actis, quæ sunt apud Sur. [b] sed Beda [c] non attingit, referens episcopatū eius in A. D. 705. vt non potuerit, nisi presbyter, aut Diaconus in vrbem ad Sergium venisse. Porrò adhuc presbyter, & Abbas cuiusdam monasterij scripsit, iubente synodo, librum egregium aduersus errorem Britonum de celebratione Paschatis, & alios plures errores Ecclesiasticæ castitati, & paci contrarios; multosq; eorum, qui Occidentalibus Saxonibus suberāt, ad Catholicam Domini Paschæ celebrationem perduxit. scripsit & de virginitate librum eximium soluta oratione, & versu ad exemplum Sedulij, & alia nonnulla, vt pote vir vndecumque doctissimus. (C) (S. Althelmus Eps Schireb.) (b 25. Ma.) (c li. 5. c. 19.) (S. Althelmi script.)

Per id tempus plurima pars Scotorum in Hibernia, & nonnulla etiam de Britonibus in Britania, legitimum Pascha suscepit [d], prædicāte illis Adamnano presbytero, & Abbate monachorum Insulæ Hij, quæ legationis occasione, ad Alfridum cum venisset, in Angliam, Catholici moris didicisset, quæ tamen suis Hiensibus persuadere non potuit: persuasit post S. Egbertus, vt suo loco dicetur. Scripsit idem librum prę clarum de locis sanctis dictāte illi Arcualpho Galliarum Episcopo, qui loca illa lustrauerat: qui post a Beda in compendium, viginti capitum redactus, extat. (D) (d Beda li. 5. c. 16.)

Hoc & sequenti anno Picti, qui Septentrionales Britaniæ plagas inhabitant, legitime celebrandum Pascha susceperunt, & tonsuram coronæ clerici, & monachi, Romano more, agente Naitano eorum Rege, apud Ceolficdum Abbatem, sibi vt Catholici ritus rationes perscriberet rogans; item, vt mitteret Architectos, qui Ecclesiam more Romano fabricarent, quam dicatam vellet B. Principi Apostolorum Petro, se quoque ipsum cum suis omnibus morem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ semper imitaturum litteræ Abbatis extant apud Bedam [e]. (Picti legitimū Pascha discunt celebrare.) (e li. 5. c. 22)

E

Christi Annus	Sergii Pap.	Tib. Absim. Imp.	Indictione
700	13	4	13

QVod miseri Nouatores iactent deseruisse, hoc sæculo, Romanam Ecclesiam a pristino maiorum instituto (licet alij in aliud tempus id referant) libet admonere lectorem, vt singulos hactenus decursos annos, ac propè dies, & consequentes deinceps intentius intueatur, & agnoscet easdem Eccle- (Nouatores mentiūtur desciuisse hoc sæculo Ecclesiā, a se ipsa.)

siæ doies,& sacramenta,eamdem super vniuersam Ecclesiam Rom. Pont. potestatem; ijsdemq; in omnibus affluentem Ecclesiam charismatibus; quod res ipsa clamat, & mira consensione, sanctorum omnium scripta prædicant. A

Cum ex Hibernia, & Anglia Apostolici viri ad conuersionem Frisonum Gentilium, ab vltimis vsque terris properarēt, S. Vulfranus Episcopus Senonensis, ex Gallicanis Episcopis vicinioribus, quasi erubescens, a remotioribus in tam pio officio præueniri, assumptus e Fontanellæ monasterio Apostolicis viris in idem opus conuersionis intendit; quem euntem miracula sunt comitata, & manenti adfuerunt, quorum vnum illud refertur, cum celebrāti in naui sacra mysteria patenam in mare prolapsam, oratione ad summa reuocauit. & aliud de puero, in profanis Gentilium sacris, patibulo appenso, in vitam reuocato; qui post in Fontanellę monasterio educatus & presbyter factus; hæc & alia narrauit Iona [a] monacho, qui hanc historiam scripsit. B

Miracul.

Miraculum.

a Apud Sur. 20. Mart.

Octauum Sæculum.

Christi Annus	*Sergii Pap.*	*Tiberii Absimari Imp.*	*Indictione*
701	14	5	14

HOc anno 5. Idus Septemb. inchoata iam eodem mense 15. Indictione S. Sergius Papa moritur; cum sed. ann. 13. m. 8. d. 14. ex Anast. & Rom. Martyrol. Plura de eo leguntur, quæ ad certum annum referri non possunt. Extat apud auctorem, qui post Bedam suppleuit res gestas Anglorum, epistola Sergij Papæ ad Ceolfridum Abb. in Anglia, eius monasterij, in quo Beda a teneris educatus, creuerat in virum perfectum, sanctitate, & doctrina insignis; qua rogat ad se mitti Bedam ob quasdam ecclesiasticas causas Romæ consultandas. De hac sua Romam euocatione, sibi perhonorifica, nusquam meminit Beda. An vero missus fuerit, dubitari potest, ac potius non venisse putandum: cum ea, quæ ad historiam Anglicanam texendam ipsi opus erant, ex Ecclesiæ Romanæ Archiuis, non a se inde ablata, sed opera Nothelmi, qui sub Gregorio secundo Romam venit, se accepisse testatur in epistola nuncupatoria ad Ceolulfum Regem, posita in fronte eiusdem a se conscriptæ historiæ. C

Beda Romam euocat, a Papa.

Ex Dei reuelatione, Argenteam capsam, in angulo sacrarij S. Petri Apostoli iacentem, aperuit, & Crucem pulcherrimam gemmis miræ magnitudinis ornatam cum portione salutiferi ligni Dominicæ Crucis inuenit; quæ etiam ex illo die pro salute humani generis ab omni populo Christiano die exaltationis Sanctę Crucis in Basilica Saluatoris, quæ appellatur Constantiniana, osculatur, & adoratur Sic Anastasius qui mox subdit. *Hic fecit imaginem B. Petri Apostoli, quæ est in parte mulierum*, cesserat si quidē porticus dextera vsui mulierum, vbi seorsum a viris orare cōsueuerant. D

Ad hoc vsq; tempus statio mulierū, & virorū in Eccl. distincta.

Mirum est quod refert idem Anastasius de Basilicis ab eo erectis, refectis, magnaque impensa, argenteis operibus, & musiuo exornatis. statuit quoque vt tempore confractionis Dominici corporis, AGNVS DEI, QVI TOLLIS PECCATA MVNDI, MISERERE NOBIS, a clero & populo decantaretur. Cōstituit etiam vt diebus Annunciationis Domini, Natiuitatis, & Dormitionis Sanctę Dei genitricis semperq; virginis Mariæ, ac S. Simeonis, quam Hypapantem Græci appellant, litania exeat a S. Hadriano, & ad Sāctam Mariam occurrat populus. De ordinationibus loquens, ait, ordinasse per diuersas prouincias Episcopos nonaginta septem. Hæc ex Anastasio. Legitur in antiquis monumentis Diaconiæ S. Mariæ in via Lata, eam Ecclesiam ab eodem fuisse dedicatam, locum sane insignem, quem tradunt olim fuisse hospitium Apostoli Pauli, & aliorum Sanctorum. anniuersaria memoria Sancti huius Pontificis recolitur 9. Sept. E

Eccl. B. M. in via Lata, q̄n & a quo dedicata.

Hoc sedente Pontifice S. Trudo presbyter obijt Hasbaniæ Apostolus, cuius agitur quotannis memoria 23. Nouemb. Martyrol. Romano. Acta eius, & post obitum ingentia patrata miracula scripsit Theodorus Abbas. [b]

b Apud Sur. 23. Nouem.

A Post vacationem sedis, ab obitu Sergij Papæ mense vno, & d. 20. hoc eodem anno 29. Octob. creatur Pontifex Ioannes natione Græcus, eius nominis, sextus. Quo ipso anno (vt Anastasius auctor est) misso a Tiberio Imp. Theophylacto cubiculario Patritio, & Exarcho Romam aduersus Pontificem (causa ignoratur) vniuersa Italiæ militia Romam conuenit, ad tuendum Pontificem, qui eam incensam, & tumultuantem aduersus Exarchum compressit. Ex hoc tempore Exarchorum vires admodum tenues reddi cæpere: contra verò Rom. Pont. auctæ, stante pro eis militia, adeo vt post hæc supplices, non insultantes in Italiam mittere Imperatores solerent Exarchos. Porrò his fauoribus militumque præsidijs nequaquàm se se Pontifices extulere, arripientes (quod facile factum erat) tyrannidem, sed semper, vt in Sergio & Ioanne apparet, pro Exarchis apud ipsos milites intercessere.

[Militia Rom. & Italica fouet Rom. Pont. aduersus Exarchos.]

B Hoc eodem anno, defuncto Hispaniarum Rege Egica, filius eius Vuitizza, qui cum patre annos quinque hactenus regnauit, regnum suscepit solus administrandũ, & initio speciem optimi Principis præseferens, imitatus Parentis, & aliorum prædecessorum pietatem, ad optimum regimen instituendum, ex omnibus Hispaniarum Episcopis CONCILIVM GENERALE COLLEGIT, QVOD XVIII. NVMERATVR TOLETANVM: in quo non nisi pia, & salutaria oportet fuisse statuta. Cur autem id nequaquàm, vt cetera, posteris, scriptis traditum reperiatur; ea nobis causa videtur (quidquid aliqui aliter opinentur) quod cum Vuitizza Rex postea in pessimum nequissimum, & impium tyrannum degenerasset, quæ probe & sanctè sancita, & ab eo probata fuerant, penitus fuerint abrogata, ipsaque Concilij Acta conscissa. Porrò ex antiquioribus, qui res Hispanicas sunt prosecuti, Lucas C Tudensis eius nefariam improbitatem pluribus descripsit, flagitia, rapinas, crudelitatem; vt habens ipse plures vxores, & concubinas, Ducibus suis, idem vt facerent, imperarit; vt Theofridum Ducem Cordubensem dolo captum excæcarit, Fauilam eius Germanum, Cantabriæ Ducem occiderit, vt eius potiretur vxore: vt muros cunctarum vrbium sui regni subuerterit, ne ciues possent sibi resistere, præterquam Toleti, Legionis & Asturicę: denique ne aduersus eum insurgeret Sancta Ecclesia Episcopis, presbyteris, diaconis, & ceteris Ecclesiæ Christi ministris, vxores habere præceperit, &, ne obedirent Rom. Pont. sub mortis interminatione prohibuerit, sed causam apostasiæ tam insolentis, & monstruosæ defectionis ab Ecclesia Romana, cum nemo (quod constet) vel antiquorum, vel recentiorum historicorum enarret, nos non aliam fuisse putamus, quàm quod cum Hispaniarum Regnum, D antequam inuaderetur a Sarracenis, fuisset Romanæ Ecclesiæ traditum a possidentibus ipsum Gothorum Regibus, maxime pijs, ita vt ipsi aliquo annuo persoluto tributo, Ecclesiæ Romanæ nomine possiderent, indignissimus successor, impius Vuitizza eiusmodi donationem irritam penitus reddere conatus, illud de non parendo Romano Pont. sanxerit decretum. Quod autem Regnum Hispaniarum olim fuerit iuris Eccl. Rom., plane constat ex epist.[a] Gregorij 7. Sanctiss. Pontificis. Hic, ipso 1073. Domini anno, quo Pontif. Rom. creatus est, epistolam scripsit hoc titulo.

[Vuitizza ex bono Rege degenerat i pessimũ. Plures habens vxores, alijs idẽ licere vult. Apostasia ab Ecclesia Rom. Causa ei⁹. Hisp. regna obnoxia Eccl. Rom. a T. 3. ep. Ro. Pont. ep. 7. li. 1. & vlt. li. 4.]

Gregorius in Rom. Pont. electus omnibus Principib. in terram Hispaniæ proficisci volentibus perpetuam salutem, in Domino Iesu Christo.

E *Non latere vos credimus, regnũ Hispaniæ ab antiquo proprii iuris S. Petri fuisse, & adhuc (licet diu a Paganis sit occupatum) lege tamen iustitiæ non euacuata, nulli mortaliũ, sed soli Apost. sedi ex æquo pertinere. Quod .n. auctore Deo, semel in proprietatẽ Ecclesiarũ iuste peruenerit, manente eo, ab vsu quidẽ, sed ab earum iure, occasione transeuntis tpis, sine legitima concessione diuelli non poterit. Itaque Comes Eublus de Roccio, cuius formã apud vos haud obscurã esse putamus, terrã illã ad honorẽ S. Petri ingredi, & a Paganorũ manibus eripere cupiens, hanc concessionem ab Apostol. sede obtinuit, vt partem illam, vnde Paganos, suo studio, & adiuncto sibi aliorum auxilio, expellere posset, sub conditione inter nos factæ pactionis, ex parte S. Petrĩ possideret. Qua in re, & labore quicũq; vsũ sibi adhærere voluerint, cũ charitatis affectu cõmonitus erga honorẽ S. Petri talẽ aĩum gerat, vt ab eo, et munitionis*

[Regnum Hisp. ad Eccl. Ro. pertinet.]

auxilia in periculis & merita fidelitatis præmia securus accipiat. Si aũt aliqui ex vobis seorsim ab illo propriis copiis eãdẽ terrã aliqua in parte intrare parauerint, decet, vt militiæ cãm lex aĩ deuotione, quã iustissimã sibi proponãt, iã nũc oĩ voto cõcipientes, & ex corde statuẽtes, ne capta terra, easdẽ, quas illi, qui nunc Deũ ignorãtes eam occupant, iniurias S. Petro faciant. Hoc.n. *neminẽ vestrum ignorare volumus, quoniã nisi æqua pactione persoluendi iuris S. Petri in regnũ illud animaduertere statueritis, potius vobis Apostolica auctoritate, ne illuc tendatis, interdicendo, contra feremur, quàm sancta & vniuersalis mater Ecclesia idẽ a filiis suis, quod ab hostibus patiendo, non iã proprietatis suæ, sed filiorũ detrimento sauciatur. Quãobrẽ hunc dilectũ filiũ* Hugonẽ, *& Card. S. R. E. presbyterũ in partes illas misimus, in cuius ore nostra ad vos consilia & decreta plenius apertiusq; differenda, ac vice nostra dispenẽda posuimus. Dat. Romæ 2. Kal. Maii. Ind. 11.* B

Quadriennio post alteram dedit hoc titulo.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei Regibus, Comitibus, ceterisque Principibus Hispaniæ salutem, & Apostolicam benedictionem.

Non ignorare credimus prudentiam vestram &c. & post multa, *Præterea*, inquit, *notum vobis fieri volumus, quod nobis quidem tacere non est liberũ, uobis, aũt non solum ad futurã, sed ẽt ad præsentẽ gloriã valde necessarium, uidelicet Regnum Hispaniæ ex antiquis cõstitutionibus B. Petro, & S. R. Eccl. in ius & proprietatem esse traditũ. Quod nimirum hactenus, & præteritorum tẽporũ incõmoda, & aliqua antecessorum nostrorũ occultauit negligentia. Nã postquã Regnũ illud a Sarracenis, & Paganis peruasum est, & seruitium quod B. Petro inde solebat fieri, propter infidelitatẽ eorũ, & tyrannidẽ detentũ, ab usu nostrorum tot annis interceptũ est: pariter ẽt rerum, & proprietatis memoria dilabi cœpit. Verum quia diuina clementia concessa uobis in hostes illos, semperq; concedenda uictoria, terrã in manus uestras tradidit, vlterius vos causam hãc ignorare nolumus, ne quod supernus arbiter & legum ac iustitiæ conditor de recuperanda, & restituenda iustitia & honore S. Petri eiusq; Sanctæ & Apostolicæ sedis, vestræ gloriæ ad benemerendũ contulit, aut nobis ex taciturnitate, in negligentiæ culpã, aut vobis, ex ignorantia, (quod absit) ad detrimentũ propositæ & diuinitus oblatæ retributionis obueniat. Confidimus .n. in mĩa Dei, qui virtutẽ vobis dedit, & victoriam, vt hanc ẽt voluntatem uobis tribuat, quo cognita ueritate potius statuta Christianorum Principum, & exempla sequamini, quàm eorum impietatẽ, qui Christianum nomen magis cupiunt persequi quàm uenerari. Misimus autem ad uos confratrem nostrum Amatum uenerabilem Ellarensem Episcopum, cui, & uicem nostram ad partes illas dedimus, adiungentes sibi hunc Abb. S. Pontij, uirum uenerabilẽ, fide, & morum honestate probatum, ut quod nos de intimatione huius causæ uestræ celsitudini succincte scripsimus, ipsi uobis, (si necesse sit) latius, apertiusque manifestent, & quantum ratio postulauerit, notitiam ueritatis præsenti denunciatione, & certa assertione demonstretur.*] Plura alia addit, ad suadendum &c. Dat. Carpinetæ 4. Kal. Iul. Ind. 15.

Paruisse quidem in omnibus Hispaniæ Reges ipsi Gregorio Rom. Pontifici, plures litteræ eiusdem Pontificis, tum ad Sancium, tum ad Alfonsum, tum in Hispania regnantes, satis ostendunt, cum de ipsorum erga Rom. Eccl. obedientia, & obseruantia gratulatur: vt plane fuerit luce apertius declaratum, sicut inobedientia Principũ, & defectione ab Apostolica Sede, iactura totius facta est regni, ita ipsum obedientia, & cultu erga eandem fuisse a barbaris vindicatum, & stabilitum. Sed redeuntes ad Apostatam Regem; non alia fere maior causa intercessisse excogitari potest, cur Regnum illud alioqui Catholicum, Deus, post paucos annos, impijs Sarracenis tradiderit conculcandum, quàm defectio a Sede Apostolica, non quidem in rebus fidei, quod suspicari possimus, sed in iurisdictione & temporalitate, consentientibus, vel dissimulantibus tantum nefas populis, & maxime Episcopis. Hinc intelligant quam male Regno & sibi consulant Principes, & consiliarij, qui Ecclesiæ iura penitus tollere, vel minuere conantur.

Hisp. cur tradita in manus Sarracenorum.

A

Christi Annus	*Ioan. Pap.6.*	*Tiberii Absim. Imp.*	*Indictione*
702	1	6	15

IVstinianus exul in Chersona, magnis sumptis spiritibus, accepta in vxorem Chacani Lazerum Regis sorore, eius ope ad recuperandum Imperium arma parat, tali incensus furore, vt cum maris tempestate esset in summo vitæ discrimine constitutus, dixissetque ei vnus ex caris eius, Ecce morimur, Domine, voue Deo pro salute tua, vt, si Deus imperium tuum tibi reddiderit, in nullum tuorum vlciscaris inimicorum, ille, furore repletus, respondens dixerit, si pepercero cuiquam eorum, in hoc loco me Deus demergat; sicque Dei iudicio, qui in perfidos vltionem ita parabat, euadens, sequenti anno imperium adipiscitur. Theoph. Cedren. Zonar. alij. Efferatus animus in vindictã.

B

In Occidente Dux Beneuetanus Gisulfus, Romanam ditionem prædabundus incursat, oppida capit, & onustus præda domum reuertitur. Io: Papa missis sacerdotib. cum Apostolicis donarijs, vniuersos captiuos redimit. Anasta. & Diac.[a]

a Lib. 6. c. 27. no. ed.

Ad præsens tempus referri posse videtur, licet annus haberi non possit exploratus, martyrium Heimerami Ratisponensis Episcopi, sub Theodone, quinto eius nominis Bauariæ Principe. Hic Heimeramus, pro sua summa caritate, ad liberandum nocentem, iuuenem nempe, qui Otam virginem Theodonis filiam vitiauerat, sibi passus est crimen ascribi, licet postea suæ extiterit innocentiæ defensor & appellarit, pro iure suo, Rom. Ecclesiæ iudicium, quam non admittens appellationem Lambertus vitiatæ virginis frater, Episcopum crudelissime per partes trucidauit; cuius mortem plura consecuta sunt miracula, & horrenda vltio in nefarios satellites. Eius sacra memoria celebratur 22. Sept. Acta extant scripta a Cyrino Episcopo item Ratisponen.[b] qui eodem ferme tempore vixit.

C

b Apud Sur. 22. Sept.

Christi Annus.	*Ioan. Pap.6.*	*Tib. Absim. Imp.*	*Indict.*
703.	2.	7.	1.

D

IVstinianus auxilio Regis Bulgarorum, per aquæductum clam ingressus, occupat Constantinopolim. Leontium, Absimarum & Heraclium eius filium, & plurimos Senatores, post multa ludibria obtruncat, innumerabilẽ quoque ciuium & militum multitudinem necari mandat, ingenti omnibus iniecto terrore. Callinicum Patriarcham, oculis orbatum Romam in exilium mittit, vt qui adeo superbe in Rom. Pont. caput extulerat, ab eodem vitæ stipem humiliatus acciperet. Theophan. & Græcorum annales. Hæc digne perpessus, qui primus ausus est, absque consensu Rom. Pontif. vniuersale congregare Concilium, centurias edere canonum, soluere Ecclesiasticam disciplinã, traditiones a maioribus receptas proculcare, & qui Iustinianum Imp. in Rom. Pont. incitarat, ab eodem talia, tantaq; passus est, qualia nemo ante Antistitum a Christiano perpessus reperiatur Imperatore.

E

Iustin. recupat Imperium. Imp. obcęcatũ Patr. Constantinop. Romã mittit in exiliũ. Callinic. Eps Constantinop. primus vniuers. cõgreg. Cõcil. inconsulto Ro. Pont.

In Callinici locum subrogari curat Imperator Cyrum quemdam in Amastride monachum, quod illi recuperationem prædixisset Imperij.

Eodem anno Cunilpertus Rex Longobardorum, vbi annos 12. regnasset, solus, post patrem, ex hac vita migrauit, Regno Luitperto filio puero relicto sub tutela Asprandi viri sapientis, & illustris, sed post octo menses deiecto Asprando, Regnum delatum est Regemberto Duci Taurinorum, quo eodem anno extincto, delatum est Asprandi filio. Paul. Diac.[c]

S. Abb. Benedicti in Anglia obitus. a T.7 ho. de sãctis.

Eodem anno defunctus est S. Benedictus Abb. in Anglia, vir Sanctissimus, cuius natalis dies in Ecclesia celebratur 12. Ian. Sigebert. in Chron. de eo Beda [a] in homil. eiusdem Natalis, plura habet historica & præclara, vt, derelictis omnibus, Christum secutus, Romam adijt monasticis institutis instruendus, ibiq; totum vitæ tempus erat exacturus, nisi a Papa ad deducendum in Britaniam Theodorum Archiepiscopum missus fuisset: vbi extructo monasterio, sicut Romæ viderat, Romam iterum eius disciplinæ causa, redijt, atque rursus in Angliam reuersus est; porro hoc fundatore propagatus est in Anglia mirifice monachismus. A

Christi Annus	*Io: Pap. 6.*	*Iustin. Rhinot. iterum Imp.*	*Indictione*
704	3	1	2

B

Restitutio facta Ecclesiæ Rom. Alpiũ Cottiarum.

LOngobardorum Duces tres de regno inter se dimicant, donec Aripertus victor, sublatis, Rotharit Duce Bergomensi, & Luitberto filio Cuniperti, solus regnat. De quo hęc memoratu sane digna Diaconus, HOC TEMPORE ARIPERTVS REX LONGOBARDORVM DONATIONEM PATRIMONII ALPIVM COTTIARVM, QVAE QVONDAM AD IVS PERTINVERANT APOSTOLICAE SEDIS, SED A LONGOBARDIS MVLTO TEMPORE FVERANT ABLATA, RESTITVIT ET HANC DONATIONEM, AVREIS EXARATAM LITTERIS, ROMAM DIREXIT. Quam quidem, sub hoc ipso Io: sexto factam esse Anastasius Bibliothecarius docet, eandemq; prouinciam primũ a Romana Ecclesia esse possessam affirmat. Idẽ quoq; Ado in Chron. C Beda & alij. Victoriam autem, ex qua consecutus est Regnum, S. Boniti Episcopi Aruernensis precibus obtinuit, cum is abdicans se Episcopatu, idoneo nacto successore, peregrinatione suscepta ad limina Apostolorũ, ab Ariperto honorificè exceptus, pro eo, id expetente, orauit. Auctor sancti æqualis, qui res eius gestas scripsit, & plura eius miracula commemorauit.

Edilred dimisso Regno fit Monach. b li. 5. c. 4.

Edilredus Rex Merciorum, cum regnasset 31. annos, monachus factus, Coenredo regnum dedit. Beda in Epitome.

Huius Coenredi Regis tempore accidit, quod sibi narratum a venerabili Pechtelmo Episcopo, scribit Beda [b], de nobili quodam strenuo, & industrio viro, qui quantum Regi illi pro industria exteriori placebat, tantum pro interna sui negligentia displicebat. Hic igitur sæpius, a Rege admonitus, vt de suis sceleribus pœnitentiã ageret, in diesq; procrastinans, cum in morbum incidisset; rursum ab eo admonitus, & rogatus, differebat in id tempus, cum conualuisset, ne sodales exprobrarent, quod timore mortis faceret, quod sospes facere noluisset, ac tãdem horribili dęmonum aspectu, suæ præscius damnationis, desperans decessit e vita. simile quiddam narrat idem Beda [c] de monacho quodam, sibi cognito, quibus horrendis exemplis euulgatis, plurimi, Dei misericordia adiuuante, ad pœnitentiam, & arctiorem vitam inducti sunt. D

Horribile impœnitentis exẽplum. c li. 5. c. 15.

Christi Annus	*Io: P. 7.*	*Iustin. Rhinotm. Imp.*	*Indictione*
705	1	2	3

E

Plures Pont. Ro. exteræ nationis per hęc tpa.

IOan. 6. Pontif. cum sedisset ann. 3. m. 2. d. 12. moritur. 10. Ian. vacat sed. m. 1. d. 18. subrogatur prima Martij Ioannes eius nominis 7. Græcus. Verisimile est artibus Græcorum curatum, vt plures Orientales allegerentur in Collegium S. R. E. Cardinalium, quòd etiam opera Exarchorum crearentur Rom. Pont. vt aliquo modo Ecclesiæ Romanæ dominarentur: si quidem plures videmus ordine ex Orientalib. creatos Rom. Pont. post Benedictum Io: 5. Syrum: Cononem Thracem: Sergium Syrũ: Io: 6. & 7. Græcos, postea Sisinnium, Constantinum, Gregorium 3. Syros, Zachariam Græcum, vt appareat inter hos omnes, vix vnum Gregorium 2. intercalatum Roma-

num na-

A num natione Pontificem, sed diuinitus factum est, vt ijdem creati Pontifices, hæreditarent pariter spiritum Apostolicum, & conatibus Imperatorum, & Orientaliũ Episcoporum fortiter resisterent, vt in Io: 7. accidisse probatur: ad quem cum Iustinianus honorificentissimam misisset legationem, de examinandis, nomine 6. synodi, editis canonibus, & consentaneis Catholicæ disciplinæ probandis, alienis reprobandis; QVA CAVSA ROMAE CONVOCAVIT CONCILIVM. Quamuis autem honesta petitio videretur, tamen quod non deceret Maiestatem Apostolicæ sedis, vel quid minimum comprobare, quod non in legitima synodo sancitum esset, eos Io: nec ex parte voluit comprobasse, cęterum (quod ab eo fieri expectabatur) neque, ex humana fragilitate timidus, inquit Anastasius, voluit condemnasse, ne commoueret animum Imperatoris. Verum eos non recepisse, videri poterat condemnasse. Nõ fuisse quidem B receptos, illud, præter alia, probat, quod, ob eam causam, postea Iustinianus euocauit Constantinopolim Constantinum Pontificem.

Cõc. Ro. de Cano. 6. synodi: eos non probat.

Huic Romanæ synodo interfuit mirificus ille Sanctus Vulficdus Eboracensis Archiepiscopus, iterum reus, & accusatus, appellans Sanctam sedem Apostolicam, vt iam olim iterum fecerat, sub Agathone; & in vtraque synodo absolutus, remissus est ad Episcopatum. Beda [a].

Eboracẽ. Archiep. Ro. Sedẽ appell.

S. Suuibertus, post conuersionem Brusuuicensium, & finitimarum gentium, eadem vi prædicationis, & miraculorum Broctuarios, feras & indomitas gentes, adduxit ad subdenda colla suaui Christi iugo, magnis exantlatis laboribus. Marcell. in vita c. 19.

a li. 5. c. 19 & 20. & 1 epitome.

Sarraceni ex æmulatione, Damasci primariam Ecclesiam adimunt Christianis. Theophanes.

C

Christi Annus	*Io: Pap. 7.*	*Iustin. Rhitnom. Imp.*	*Indictione*
706	2	3	4

IVstinianus Imp. pace inita cum Rege Bulgarorum, cuius ope restitutus erat in Imperium, ingratè, aduersus eum ducens exercitum, profligatus est. Græcorum Ann. ex Theoph & Cedrenus.

Ad hunc annum pertinent res gestæ S. Guthlaci anachoretę in Anglia. Vixit hic in horrida insula solitarius, multis virtutibus illustris, prophetiæ dono imbutus, & mi- D raculorum gratia insignis. Acta [b].

b Apud Sur. 11. Apr.

Christi Annus	*Io: Pap. 7.*	*Iustin. Rhitnom. Imp.*	*Indictione*
707	3	4	5

IO: Papa 7. postquàm sed. ann. 2. m. 7. d. 17. moritur 15. Kal. Nou. Ind. 6. de quo Anastasius scribit, plures eum Ecclesias & cœmiteria restaurasse & exornasse, & oratorium S. Dei genitricis Mariæ intra Ecclesiã B. Petri Apostoli maximo sumptu extruxisse: Episcopium quoque ædificasse super Basilicam S. Dei genitricis, quæ antiqua vocatur (creditur autem Ecclesia fuisse S. Mariæ trans Tiberim) illicque habitasse. Cessauit Episcopat. m. 3.

E

Christi Annus.	*Sissinius Papa* / *Constantinus P.*	*Iustin. Rhitno. iterũ Imp.*	*Indictione*
708.		5.	6.

SExta Indict. 15. Kal. Feb. creatur Papa Sisinnius, natione Syrus, qui podagra admodum constrictus, vigesimo Pontificatus die, septima Feb. repentino moritur, cessat Episcopatus m. 1. seu d. 29. & septima Martij creatur Constantinus Syrus, longe mitissimus. Huius Pontificatus exordio contigit creari Rauennatem Archiepisco

pum Felicem, Romamq; se conferre, ex more, vt consecrationem acciperet ab ipso Pont. professione fidei edita, & obedientiæ sponsione, licet ab inuito, cogentibus magistratibus. ea a Pontifice in sacratissima B. Petri Apostoli confessione posita, post multos dies, tetra & pene igne combusta reperta est, quasi B. Apostolo inuitam obedientiæ sponsionem improbante.

Rauennates rebelles Ecclesiæ Rom. domãtur ab Imper.

Rauennam reuersum ciues a sponsione recedere persuadent, Imperatoris magistratibus repugnantes, aduersus quos maiestatis reos, Imperator missæ ex Sicilia classe, Rauennam capit, rebelles vinctos, bonis ademptis, Constantinopolim perducendos curat, rebelles Sedi Apostolicæ perimit; Archiepiscopũ luminibus orbatum in Pontum relegat. ex Anastasio. Ab eo tempore, refractaria illa & rebellis Ecclesia sic punita, deinceps Romanæ Ecclesiæ obsequens fuit.

Hoc eodem anno Ecclesia Borutuariorum in Germania, ipso sui ortu, inuidia diaboli dissipatur; Christianis, qui in ea erant, alio migrare coactis, ex dissensione, & cæde orta inter eos & Saxones, vt est apud Marcellinum. in Suiberto cap. 22. S. Suuibertus ex diuina reuelatione admonitus, præcipitur ire Coloniam ad Pipinum Ducem, & Plectrudem eius coniugem, a quibus perhumaniter acceptus, Vico Vuerda in Insula Rheni assignato, nobile ibi condidit monasterium. ex Marcellino. B

Christi Annus	*Constantini P.*	*Iustin. Rhinot. iterũ Imp.*	*Indictione*
709	2	6	7

Papa Cõstãtinop. proficiscitur ab Imper. inuitatus.

IVstinianus Imp. vt finis aliquando controuersiæ, ob canones ad 5. & 6. synodum superadditos, poneretur, Constantinum Papam precibus adhibitis, & omni securitate præstita accersit Constantinopolim, qui mense Octobri Ind. 8. inchoata, a mense Septembri profectus, cum Episcopis, & presbyteris, in Siciliã cum peruenisset, Theodorus Patricius languore detentus illi occurrẽs, & magna cum veneratione salutans, atque suscipiens, medelam adeptus est celerem. Progressus, Hydrunti cum hyemaret illic suscepit sigillum Imperiale, per Theophanem Regionarium, in signum summæ vbique exercendæ auctoritatis. Ex Anastasio. C

Absente Pont. Io. Patricius Exarchus Rauennam missus, Romam veniens Paulum Diaconum, & vice dominum, & alios clericos iugulauit, pergẽsq; Rauennã pro suis nefandissimis factis, iudicio Dei, illic turpissima morte occubuit.

Vuilfridus Archiepiscopus Eboracensis anno 45. sedis (cum creatus fuisset Episcopus A.D. 664.[a]) ex hac vita recedit 12. Octob. quo die anniuersarie colitur. ex eodem Beda[b]. D

Eodem anno moritur S. Althelmus Episcopus Schireburgensis in Anglia, cuius Acta extant[c].

Hoc eodem anno Coenredus Rex Merciorum, 6. anno regni sui venit Romam, vt Beda scribit in Epitome. de duob. testatur Anast. in Constantino, Huius, inquit, temporibus, duo Reges Saxonum, ad orationes Apostolorum, cum alijs plurib. veniẽtes, velociter, vt optabant, vitam suam finiuerunt. De frequentib. per hæc tempora peregrinationibus Anglorum Romam pietatis causa, omnis conditionis & sexus meminit & Paul. Diac.

a Beda li. 5. c. 26. b 5. c. 20. c Apud Sur. 26. Maij.

Anglorũ frequẽtes Romã peregrinationes.

Eodem anno Childebertus tertius Rex Francorum regni 17. moritur, cui subrogatur Dagobertus secundus, qui regnauit annis quinque. E

Reuelatio de erigenda Basilica.

Porro hoc eodem anno factam diuinitus apparitionem Authberto Episcopo Cameracensi, insignis sanctitatis viro, de erigenda Basilica S. Michaelis Archangeli, habet Sigebertus in Chron. Eius generis apparitiones plures, tum in Oriente, tum in Occidente, Græcorum atque Latinorum scriptores produnt, nec inanes eas fuisse, miraculorum frequentia probat. Claruit autem Authbertus Camerac. Episcopus, sanctitate insignis, cuius Acta scripsit Fulbertus sui temporis scriptor clarissimus.

A

Christi Annus. 710. *Constantini P.* 3. *Iustin.Rhinotm.iterum Imp.* 7. } *Indictione* 8.

HYdrunto digressus Constantinus Papa occursu Imperatoriæ classis exceptus est, & a septimo milliario Constantinopolim accedens a Tiberio Augusti filio, Senatu, a Cyro Patriarcha cum clero & populo, ingenti cum lætitia suscipitur. Imp.Cōstantinopolitanus osculatur pedes Pa.

B Dominus autem Iustinianus Imp. magno repletus gaudio a Nicæa Bithyniæ, aduentum gratulatus, rogauit procedere Nicomediā, quo ipse occurrit a Nicæa, & quo primum die in conspectum venerunt, Augustus Christianissimus cum regno in capite, postratus, pedes osculatus Pontificis mox in amplexum mutuum corruerunt, omnibus præ lætitia exultantibus de tanta humilitate boni Principis. Die vero Dominica Missa facta, ab eius manibus Imperator coronam cepit, proque suis delictis vt deprecaretur, Pontificem rogans, omnia priuilegia Ecclesiæ renouauit. hæc omnia ex Anastasio. De hoc congressu Beda, Marianus Scotus &; Anselmus Lucensis meminerunt.

C Actum deinde de canonibus secundę, & sextæ Synodis additis, aduersus quos Gregorius sedis Apostolicæ Diaconus acerrime disputans, omnibus propositis quæstionibus plenissime satisfecit. Anastasius in Constantino, & in Gregor. vndecimo.

Iustinianus rebellantib. Chersonesi & Bosphori populis, immissa classe, ad septuaginta tria millia trucidauit, principum virorum alios in potestatem adductos, igni viuos cōbussit, alios in mare demersit, in infantes etiam captiuos abductos furor Imperatoris desæuijt. Classis in reditu naufragium fecit. Theophanes Cedrenus. Imperatoris immanitas.

Vuitiza nefario Hispaniarum Rege defuncto, postquam regnasset annos 9. succedit Rudericus, ac Theofredi filius, quē Cordubensem ducem, ex regali Gothorum stirpe Vuitiza excæcarat, Rudericus quidem vir promptus & bellator fuit, sed Vuitizę, vita & moribus non absimilis. Tudens. in Chron.

D

Christi Annus. 711. *Constantini P.* 4. *Iustin. Rhinotm.iterum Imp.* 8. } *Indict.* 9

COnstantinus Papa Romam ex Oriente redit mens. Octobr. Indict. 10. Post tres menses nuncius affertur de Christianissimo, & Orthodoxo Imperatore Iustiniano trucidato, & Philippico hæretico in Imperium; prouecto. Cum enim Iustinianus, non contentus tanta exercita in Chersonenses immanitate, sed rursum, parata classe, extremum illis excidium intentaret, aperta defectione aduersus eum conclamata Philippicum Bardam Imperatorem appellant, qui in insula Cephalenia relegatus ab Absimaro, & a Iustiniano ipso reuocatus, vt huic classi præesset, diuino iudicio ipsius immanitatem vltus est, ipso obtruncato, capiteque per prouincias Romam vsque circumlato, & filio eius Tiberio, & eorum fautoribus. Theophanes. Immanitas Imper. cogit pop. ad rebellandum. Vltio diuina in immanē Imper.

E

Philippicus hic, cum aliquando, antequam imperaret, accessisset ad inclusum quendam pseudoMonachum, ex Astronomicis inspectionibus, futura prædicere solitum, illi prædixit Imperium, & quia erat Impius

Monothelita hæreticus, obstrinxit eum iuramento, vt sextam Synodum haud rite factam cum imperaret, abrogaret. Factus igitur Imperator, dum ex more professionem Catholicæ fidei mittere deberet, hæreticam misit, execratione dignam, quam Constantinus Pontifex cum sedis Apostolicę concilio respuit. Pop. Rom. zelo fidei accensus, nomen, litteras, imaginem, figuram eius in nummis suscipere recusauit, nec in Missarum solemnijs nomen eius prolatum est. Cumque ille sex Synodos œcumenicas in pariete depictas Constantinopoli abradi iussisset, Constantinus contra Romæ pingi iussit. Missum ab eo Ducem, zelo fidei magna pars populi Rom. accipere recusauit, inter quem, & alium, qui antea Dux erat, in ipsa vrbe armis concursum est, & cædes factæ. Ex quo habemus Rempublicam Romanam gubernari his temporibus solitam per duces missos ab Imperatore, hincque Ducatum Rom. dictum.

Philipp. Imp. hæreticus. Respuitur a pop. Ro. Ducatus Roman. dictus.

A

Eodem anno felix Archiepiscopus Rauennas a Iustiniano excæcatus & relegatus in Ponto, pœnitentia ductus, & Ecclesiæ Romanæ reconciliatus, ad sedem propriam redijt, quem & egregia clarum sanctitate, miraculis corruscasse, & plurimas reliquias secum ex Oriente detulisse, Rubeus tradit.

B

Archieps Rauēnas Ro Eccl. recōciliatᷣ.

Benedictus Archiepiscopus Medidan. hoc tempore Romam venit ex voto: & prosecutus causam aduersus Episcopum Ticinensem, conatus eum suæ iurisdictioni vindicare, causa cecidit, eo quod a priscis temporibus probatus est sedi Apostolicæ singulariter pertinere, ab eaque consecrari. Anast. & Paulus Diacon. qui eum asserit fuisse egregiæ sanctitatis, relatus quidem inter Sanctos, vndecimo Martij anniuersariè colitur.

C

Christi Annus.	*Costantini P.*	*Philippici Imp.*	*Indictione*
712.	5.	2.	10.

PHilippicus Imperator vbi sibi Imperium stabilisse visus est, occisis omnibus, qui Iustiniano fauerant, damnandæ Catholicæ fidei in sexta Synodo expositæ, & Monothelitarum hæresi restituenda, ex promissione, iuraméto firmata, animum intendit: primum igitur Cyrum Patriarcham depositum, trudit in exilium, reposito in eiusdem locum Ioanne quodam Monothelitarum antesignano. nam qui in eam promouendus erat Monachus, qui Philippico Imperium prædixerat, cæcitate percussus fuerat. Inde indicta Synodo, potius pseudoSynodo, ex Episcopis dumtaxat Orientis, quā numerosissimam curasse credibile est, vt cū deessent cætera oīa, numero saltē vincere videretur, proposita depositionis sententia, Episcopis sextam Synodum non damnantibus, omnes Episcopi, ne sedibus caderent, turpissime cedentes, in sextæ Synodi damnationis sententiam cōsenserunt, cui an ceteri interfuerint Patriarchæ, ignoratur, Actis eius, vt execrabilibus perpetuo anathemati subiectis.

Philippicus crudelis & hæret. Deponit Patr. Pseudosynodū cogit, aduersus legitimā sexta.

D

Hoc eodem anno esse defunctum Aripertum Regem Lōgobardorum, habet Francorum Chronicon, ad leges salicas, antiquitus scriptas, additum, ex quo dicendum est, non annos 12. regnasse (vt Paulus Diac. tradit) sed tantum octo. Post Aripertum Ansprandus regno potitus, per tres tantum menses, cui Longobardi filium Luitprandum dant successorem, qui regnat annos 31. & 7. menses, vt tradit Paulus, Primo regni sui anno (habet Oldradus Episcopus Mediolanensis, Epistola ad Carolum Magnum, de Luitprando) quæ B. Petro Aripertus Rex donauerat, confirmauit, scilicet Alpes Cottias, in quibus Ianua est, & quicquid ab ea Alpes vsque ad Galliarum fines continebant.

Lōgobardi Regis Ariperti obitus.

E

A *Christi Annus* 713. *Costantini P.* 6. *Anastasii Imp.* 1. } *Indict.* 11.

CVm Philippicus, abrogata penitus sexta Synodo, dicitur, num sibi se putaret parasse imperium, ab impostore promissum, post annum vnum & mens. 6. (vt est apud Diaconum res sui scribentem temporis) imperio & luce excæcatus, priuatur, creato Imperatore Artemio a secretis, vocato Anastasio, qui, vt catholicus, statim suæ catholicæ fidei professionem apud Roman. Pontif. per legatos, edidit, magna cum totius occidentis exultatione, qua accepta, Constantinus Apocrisarium statim mittit Constantinopolim, qui lapsos Episcopos auctoritate Apostolica Ecclesiæ Catholicæ reconciliaret. Theoph. Anastasius. De tempore, quo imperauit Philippicus, confirmatur, quod habet Paul. ex Actis publicis & libello, quo descripta est liberatio Virginis energumenæ ad reliquias S. Anastasij ad aquas saluias, hoc anno, mense Octobri, inchoata iam a mense Septemb. 12. indict. omnino præclara est narratio plene in Annalibus legenda. Philip. ex cæcatus in spicio priuatur. B Virgo energumena mirabiliter liberatur.

Hoc anno, regni sui 3. Rudericus iniuriam patris sui vlturus, duos filios Vuitizæ, cum summo dedecore Hispania expulit. Qui ad Tingintanam prouinciam transfretantes (tenebatur enim illa Africæ pars a Gothis) Iuliano comiti illius regionis, olim Vuitizæ carissimo adhæserunt, cum eoque conuenerunt de Sarracenis euocandis, vt iniurias suas vindicarent, eoque magis, in id consensit Iulianus, quod Rudericus Rex filiam suam Cauam in vxorem expetitam, pro concubina haberet. Conspiratio de [illegible] deda Sarrac. Hisp.

C Iulianus vir Sagax & astutus callide incitauit Francos, vt citeriorem Hispaniam expugnarent, & interim amicum se Regi simulans, astute consulit, vt equos & arma ad Gallias mitteret & in Africam, cum in interiori Hispania securus ageret, nec relinquenda Hispanis arma in patria, quibus se mutuo interficerent. Fauebat proditioni Oppa Vuitizę filius, Hispalensis, & Toletanus intrusus Archiepiscopus. Igitur hoc anno Vlit fortissimus Rex barbarorum totius Africæ, ducatu Iuliani, & filiorum Vuitizæ fretus auxilio, vt cognouit Hispaniam armis, & equis spoliatam, & ciuitate absque muris, vnum ex Ducibus suis cum 25. millibus militum in Hispaniam præmisit, vt, explorando Iuliani dubiam fidem, bellum cum Hispaniæ Rege inciperet. a hic cognita Iuliani Comitis proditione, collecto Gothorum exercitu, hostibus obuiam progressus pluribus prælijs rem bene gessit. D Sed probata barbaris comitis fide infinita multitudo equitum peditumque transit in Hispaniam, ac tandem conciso exercitu Gothorum, Rege interfecto, vrbibus nullo negotio, vt quæ muris carerent, captis, Hispania, miserabili euentu, cessit dominationi Sarracenorum, Deo, non tam Ruderici libidinem, quam Vuitizæ a sede Apostolica defectionem, populorum denique & Regum improbitatem, iusto iudicio vlciscente, quam iustam vindictam iam ante Asiæ regiones & Africa expertæ erant, nunc quoque, tum illæ tum Thracia, & Græcia ipsa & totus ferè Oriens experiuntur. Sarraceni inuadunt Hispan. expugnant & occupant.

E *Christi Annus.* 714. *Costantini P.* 7. *Anastas. Imp.* 2. } *Indict.* 12.

COnstantinus Papa, vbi sed. ann. 6. mens. 1. & diem, ex hac vita discessit 9. April. magna, ex Pontificatu, bene persuncto, sibi gloria comparata, quippe qui, cum Throno ceteris eminens esset (vt Anastasius ait), omnium humillimus spiritu erat atque mitissimus, cunctis sibi subditis charitate pater amantissimus, vt qui penuriæ tempore nihil prætermisit officij in pauperibus sublenandis. Post 40. vacation [illegible] dies [illegible]

tur Gregorius Secundus, vigesima secunda Maij, Romanus, doctrina & sanctitate clarus, vt est apud Anastasium, quod vero aliqui ponunt eius Pontificatum post biennium, plane errare conuincuntur ex Anastasio, Theophane, & Sigeberto, vt bene ratiocinatur auctor Annal. A

Quod hoc anno recentiores Chronographi recensent Synodum Londinensem de imaginibus, alij 11. alij, 10. supra 700. minime probatur, cum de ea antiquiores Anglorum scriptores ne verbum quidem.

Hoc eodem anno magnus ille & strenuus Princeps Pipinus de Herstallo, & maior Domus Francorum, ægrotauit ad mortem, ad quem visitandum inuitatus S. Suibertus, accessit cum alijs Episcopis, qui post solita & debita alloquia, eum de illicito matrimonio increpantes, & hortantes, vt legitimos filios hæredes institueret, tum ab eo, tum maxime ab Alpaide concubina reiecti sunt. eodē anno Pipinus mortuus est, cum 27. annos præfecturam illam administrasset, Carolo Martello, ex pellice filio, hærede relicto, cum alioqui pius multa Ecclesijs contulisset, Monasteria ædificasset, sanctos viros coluisset, sed incontinentia ad extremum omnia fędauit. B

Pipinus Maior domus Fr. cetera pius cum concubina moritur.

Regnabat tum in Gallijs Dagobertus Secundus, qui sequenti anno, regni secundo moritur, in que eius locum Franci. subrogant Danielem Clericum, Chilpericum secundum dictum.

Ioannes Constantinopolitanus intrusus Episcopus, audita creatione Romani Pontificis, Synodicam, ad eius communionem demerendam mittit, vt habet Anastasius, quam vt heretici, & ab hæretico Philippico intrusi, non dubium est fuisse reiectā. Hoc eodem secundo Anastasij Imperatoris anno, idem Ioannes depositus, & in ordinem redactus est, vt est apud Theophanem; id agente proculdubio apud Imperatorem, per suum Apocrisarium, Gregorio. In eius locum, ex Ecclesia Cyzicena Constantinopolim translatus est Germanus ob egregiam eruditionem, & sanctitatem, cum pari nobilitate coniunctam, ex [a] Theophane, & Zonara. Mirabile quiddam accidit, cum ad Ecclesiam duceretur in Throno collocandus, vt futura prædiceret, siquidem in ingenti concursu hominum videre cupientium, mulier pia quædam, cum esset grauida, solicita de fætu, quem in vtero gestabat, exclamauit. *Benedic Domine id, quod in utero meo est*: ille autem perspicaci animi oculo, eū, qui in vtero gestabatur, intuens. *Benedicat hunc Dominus per primi martyris intercessiones*, respondit. Apud omnes porrò affirmabat mulier, se, cum id audisset, igneam flammam ex diuino illo ore prosilientem vidisse. Natum igitur Stephanum appellarunt, qui post extitit Monachus sanctissimus, & Martyr gloriosus. ex eius Actis. C D

a anno 13. Leon. Imper.

Mirum quiddam

Emissa ab Imperatore classe aduersus Sarracenos, cum iurgia, & inde cędes, inter milites, cæso altero ex duobus Ducibus, exortę essent, veriti Imperatoris iram, qui cædem Ducis fecerant, Theodosium quendam Tributorum exactorem, inuitum, imperare cogunt, & nauigantes Constantinopolim versus, aduersa regia classe superata, postque sex menses, Vrbe occupata, Theodosius, attonsum Monachum relegat in Monasterium. Cum interim Leo Isauricus præfectus Orientis, indignans Theodosio subesse, desponsa filia Artabasso Armeniæ prætori, eoque secum adducto, de occupando Imperio cogitat.

Christi Annus. 715. *Gregorii P. II.* 1. *Theodosii Imp* 4. 1. } *Indictione* 13.

Theodosius Imperium adeptus, quod Philippicus, vt hæreticus demolitus erat nobile monumentum, quo sex œcumenicæ Synodi depictæ erant, vt Catholicus statim restituit, quo facto hæreticorum ora compressit. Anastasius in Gregorio, & alij.

Gregorius ipso Pontificatus initio, muros Vrbis instaurare incipiens, nouis motibus exurgentibus est impeditus. siquidem Longobardi sub dolo pacis Cumarum

castrum

A castrum, Iuris Ecclesiæ, occuparunt; quod, vt restituerent sæpius à Gregorio admoniti, & rogati, vltione etiam Diuina intentata, nunquam in animum induxerunt. Sed consilio, & prouidentia Pontificis, accito in auxilium Duce Neapolitano cum exercitu, nocturno improuiso adortu est receptum, trecentis Longobardis, cum eorum Gastaldione, occisis; quingentis captis. Pro cuius redemptione castri 70. auri libras ipse Sanctissimus Papa, vt promiserat, dedit, ex Anastasio, & Diacono. Exemplo Pontificis doctrina, & sanctitate clari, sancitur disciplina; ablata Bona Ecclesiastica ab iniquis possessoribus, etiam si opus sit, armis vindicandi, si cetera remedia, prius adhibenda, contemnantur.

Bona Ecclesiastica armis et vindicari possunt.

Luitprandus Rex Longobardorum infensus Pontifici Alpes Cottias, donum Regis Ariperti, repetebat; sed post admonitione venerabilis Papæ Gregorij, eas Ecclesiæ confirmauit. Anastas. Diacon. Beda: Oldradus. Epist. ad Carolum M.

B

Christi Annus	*Gregorii P. II.*	*Leonis Isauri Imp. I.*	*Indict.*
716.	3.	1.	14.

Theodosius quietis auidior, quàm Imperij; auditis, quæ a Leone aduersus se parabantur; consilio, a Germano Patriarcha, & a Senatu percepto, per eundem Patriarcham a Leone, verbis indemnitatis acceptis; & Ecclesiæ suæ sine perturbatione, C seruandæ; Imperio abdicat, & clericus cum filio factus, reliquum vitæ agit in pace. Leo accepto Imperio octauo Kal. April. coronandus a Patriarcha, ipso exigente, iurat se fidem Catholicam illibatam, in omnibus seruaturum: epistolamque scribens ad Gregor. Rom. Pontif. de sua promotione, fideique sua adiuncta orthodoxa confessione, de more Catholicam communicationem expetit. Gregorius vicissim Apostolicas ad eundem literas reddit, cui, vt filio, omnia sua defert officia, apud occidentis Principes Christianos. Imagines quoque eius, quas Laurata nominare consueuerunt, Romam delatæ, a ciuibus magno sunt honore susceptæ. Habentur hæc omnia fusius explicata ab ipso Rom. Pont in epistola, quam ad ipsum Imperatorem D anno eius decimo, scripsit. Teophanes, in eo corrigendus, ex Papæ ad eundem Imperatorem epistola, dum refert initium eius Imperij, in annum sequentem, & Indictionem decimamquintam. Cedren. Zonaras. Cessantibus bellicis tumultibus, Gregorius ad Monachismi collapsi restitutionem, Monasteriorumque restauratione adijcit animum renouatis, quæ circa Basilicam, S. Pauli deserta erant, Monasterijs, herontocomio, post absidem S. Dei Genitricis Mariæ ad Præsepe Monasterij instituto, & Monasterio Sancto Andreæ, quod Barbaræ nuncupatur renouato. Ex Anastasio.

Theodosius deponit Impe. & Clericus fit cũ filio.

Gregorius restituit Monachismi

Ad hæc etiam tempora pertinet, quod tradit Paulus Diaconus [a] Petronacem Brixianum, diuino amore excitatum, & hortante Gregorio Papa, Cassinum petijsse, atque a Monachis ibi residentibus ad corpus B. Benedicti ascitum in Patrem E non post multum tempus, cooperante diuina misericordia, & suffragantibus meritis B. Benedicti Patris, reparato Monasterio, magnos concursus hominum factos, qui Regulam profiterentur. Quod autem ait euolutis ferè centum, & decem annis, ex quo locus ille habitari desijt, sciendum est centum quadragintaquatuor annos inter lapsos ab inuasione illa Longobardorũ, qua conati sunt Monachi locum deserere, & Romam demigrare, vsque ad præsentem annum, quo punitur Petronacis illuc accessus. Mira fuit illa Monachorum longè, lateque propagatio: sed, & illud affirmari potest, ex nullo alio Monasterio tot vnquam prodijsse viros doctrina, & sanctitate præstantes, vt ex hoc Cassinensi, vt dici possit, fuisse aliquando seminarium sacrorum Antistitum.

a lib. 6. c 40. noua edi. vet. 1: Cassinense Monasterium restitutum frequentatur.

Grego. reparat, & ornat Ecclesias.

A Monasterij retulit animum S. Pontifex ad reparandas, & ornandas Ecclesias, S. Pauli, S. Laurentij foris muros, & sanctæ Ierusalem, de quibus nominatim Anastasius. A

S. Corbinianus, ex solitario, Frinsing. Epsefficitur. a Apud Sur. 8. Septemb.

Sanctus Corbinianus decimoquarto anno vitę in solitudine actæ, pertęsus frequentiæ hominum se adeuntium (quod cognitus esset Dei Amicus) Romam adit, ad limina Apostolorum, & cum Pontifice communicato consilio de solitudine sectanda, inuitus Episcopus Frinsingensis ordinatur, accepto etiam pallio, cum benedictione, & adiutorio B. Petri Apostoli, vt vbiq. prædicationis officium exercere posset[1]. Hæc ex Aribeane [a] eius in Episcopatu successore. Eius præclaras res gestas Otho Frinsingensis summatim tantum attigit.

S. Egbertus Monasteria Scotica a schismate reuocat. b li. 5. c. 25

Sanctus Egbertus de Hibernia veniens, Scoticos Monachos insulæ Hij cum omnibus subditis Monasterijs a schismate, ad ritum Paschæ, ac tonsuræ Canonicum traduxit. Ex Beda [b] B

Sarraceni occupant Legionē, & Toletū.

Peccatis id exigentibus populorum, inualescētes Sarraceni Legionensem Vrbem, caput quondam Regni Sueuorum, expugnant, & Toletum, prodentibus Iudæis, occupant, populo, qui Vrbis portis clausis in die in ramis palmarum ad Ecclesiam S. Leocadiæ extra Vrbem Regiam, ob reuerentiam tantæ solemnitatis ad audiendum verbum Dei conuenisset, cæso. Inde missis Præfectis per omnes Hispaniæ prouincias, Tributis Christianos, et varijs contumelijs pręmunt, Corduba sibi Regni sede delecta. Tunc residui Gothi in ardua montium Pirenorum Attunicorum, & Galleciæ se recipientes, salutem quæsierunt. Ex Tudensi in Chronico,

Excitat' a morte refert de inferorū pęnis.

Hoc eodem anno (vt auctor est Beda) moritur. Ceolredus Merciorum Rex, quem damnatum in pœnas æternas inferni, ex defuncto homine inuitam reuocato certa testificatione cognitum est. Extat de his Epistola viri Clarissimi, qui his temporibus vixit, S. Bonifacij Archiepiscopi Moguntini, itemque Martyris, & Germaniæ Apostoli, inter alias nondum editas, numerata, sanè digna, quæ legatur, nunc primum in Analibus typis excusa, ob atrocissimum, quod ob oculos ponit, pęnarum inferorum, & seuerissimi conscientiarum examinis exemplum.

Christi Ann.	*Gregorii Pap.* 11.	*Leonis Isauri Imp.*	*Indictione*
717.	4	2.	15

D

Sarraceni Constātinopolim trienio obsidentes omnes pereunt. c li. 6. c. 47

ARabes, & Sarraceni Matalma Principe, & Zuleimino Duce Constantinopolim cum immenso exercitu, & potenti classe, per triennium obsidentes, summa pietate precante Germano Patriarcha, cum populo, intercessione B. Marię Virginis, cui Ciuitas dicata erat, & deuota, fame, frigore, pestilentia conflictati, abscedunt, magna clade a Bulgaris afficiuntur, classis, immissis igniferis nauibus ab Imperatore, cōflagrat: duplex alia classis annonam subuehens, obsidentibus ex Aegypto vna, ex Africa altera, eodem artificio, male perit. Ex Beda de sex ætatibus in fine. Paulo Diacono [c] Anast. Theophanem. E

Inundans Tiberis vrbē per septem dies occupatā tenet.

Hac 15. Indictione Tiberis alueum egressus, & longè lateque inundans, Vrbem per septem dies tenuit peruasam, cum ædificiorum subuersione, & agrorum vastatione, arbustis, & segetibus eradicatis, adeo, vt pars maxima nec serere potuerit, Pontifice interim litaniam crebro agente, donec per octauum iam diem, miserante Domino Fluuius ad proprium reuersus est alueum. Ex Anastas. De hac quoque famosa inundatione Beda de sex ætatibus.

Per hos fermè dies, defuncta matre, Gregorius Papa, domum propriam, in Ecclesiam vertit, in honorem sanctæ Christi martyris, Agathę, addito Monasterio, & redditib. dotato, in qua Ecclesia Ciborium ex argento fecit, quod pensat libras septingentas viginti, arcus argenteos sex, pensantes libras quidecim, Canthra decem pensantia singula libras duodecim, & alia dona multa largitus est. Anast.

A *His temporibus*, inquit Beda, *multi Anglorum gentis nobiles, & ignobiles, viri & feminæ, Duces, & priuati, diuini amoris instinctu, de Britannia Romam venire consueuerant, inter quos etiam Reuerendissimus Abbas meus Ceolfridus annos natus septuaginta quatuor, cum esset presbyter annis quadraginta septem, Abbas autem trigintaquinque; vbi Singonas peruenit, ibi defunctus, atque in Ecclesia beatorum Geminorum Martyrum sepultus est. Qui inter alia dona, quæ deferre disposuerat, misit Ecclesiæ S. Petri Pandecten a B. Hieronymo in Latinum ex Hebreo, vel Greco fonte translatum.* Frequentes peregrinationes Anglorũ ad Vrbem.

B Hoc ipso anno 12. Kalend. Apr. Carolus cum Raginfredo Magistro domus, & Chilperico Francorum Rege confligens, eos in fugam egit, & fugientes cędendo Parisios vsque prosecutus est, & Rigobertum Rhemensem Episcopum, quod Rhemorum portas prætereunti aperire noluisset, de sede deposuit, Milone quodam sola tonsura clerico, intruso, quantumuis ab eodem baptizatus fuisset, quæ tamen acta contra eum, a Gregorio Papa penitus irrita reddita sunt, vt contra Canones vsurpata, vt ex fragmento eius Epistolæ ad Turpinum constat, quem tum quidem fuisse Episcopum (cum patrem illum appellet) sed alterius Ecclesiæ, & post Rhemensem, dicendum est. Ex vetere Franc. Chronico [a] & Actis S. Rigoberti. [b] Porro quod ad Carolum spectat, est querela scriptorum omnium huius sæculi, quod Episcopatus laicis hominib. suæ factionis dederit perfruendos. Carolus Martell⁹. Pa. irritat contra canon. facta a Edito a Rithoeo. b Apud Sur. 4. Ia.

C Hoc eodem anno, migrat in Cœlum mirificus ille Saxonum, & Frisonum appellatus Apostolus, primus Vuerdensis Episcopus, S. Suibertus, cum esset ætatis annorũ sexagintanouem, miraculis inclita, & post mortem clarissimus. Marcellinus eiusdem temporis, & Apostolici muneris, fidelissime eius vitam conscripsit. Apud Sur. 12. Kalen. April. S. Suib. obitus Ap. Frisonũ, & Saxonũ

Christi Annus.	*Gregorii* P. II.	*Leonis Isauri* Imp.	*Indictio.*
718.	5.	3.	1

D RECedentes à Constantinopolis obsidione, qui cladi superfuerant Sarraceni varie conflictati, perierunt, classe disiecta, & grãdine ignea, pice liquefacta, in profundum demersa, decem solis nauibus saluis, earum quinque in Syriam delatis, & alijs quinque a nostris captis, ad annunciandum nobis, & Arabibus, magnalia Dei, quę in ipsis facta sunt. Theophanes, & Cedrenus, solemnes gratiarum actiones singulis annis celebrare, tanta potiti victoria, instituerunt, vt est in Menologio Basilij. decimoquinto Augusti. Vltio diuina in Sarracenos.

E Tanto portento perculsus Haumar Princeps Sarracenorum, qui hoc anno, post Zuteiminum, suscepit habenas, adeo manifestam Dei indignationem expertus, duo sibi facienda proposuit, alterum, vt populum sibi subditum expiaret, interdicto illis vini potu; alterum vero, vt quos putabat Dei hostes Christianos, insequeretur, promulgato edicto, quo recederent a sua ipsorum religione, præmio apposito recedentibus, Tributorum immunitate: pœna vero mortis sancita, qui facere detrectarent, qua occasione plurimi Christiani non consentientes impietati, necati, clarissimũ consecuti sunt martyrium, sed ob sterilitatem eorum temporum scriptorum, acta non fuerunt descripta. Ex Theophane. Martyres plures sub Sarracen.

Sergius Protospatharius nouum excitat Imperatorẽ Artemium in Sicilia: sed missus illuc a Leone Imperatore Paulus Chartularius, eum ignibus tradit, de rebellibus supplicio sumpto.

Astures omnes in vnum collecti, super se Principem statuerunt Pelagium. Hic Regis olim Theodorici Spatharius, fugiens impetum Sarracenorum, cum magna parte militiæ Gothorum, in Asturios se contulit montes, & spelunca se cum illis continebat. Quo à Sarracenis audito, exercitum in eum mouent, sed primum insidijs appetendum Astures sibi Pelagiũ Principẽ deligunt.

dum putant, misso ad eum Oppa Archiepiscopo Toletano, Vuitizæ Regis filio, qui magnis pollicitationibus illi deditionem suadeat. Ad quem increpitum, magno animo respondit, se ope, & intercessione Beatissimæ Mariæ Virginis, sperare, cum illa parua manu, gentem Gothorum, & fidem, restauraturum, debellata illa infinita multitudine paganorum. Desperata deditione, portam speluncæ sagitarij, & fundibularij impetere cœperunt, sed Diuino miraculo, lapidibus, & sagittis, ac iaculis retortis maxima est eorum multitudo prostrata. Ex quo reliqui perterrefacti abeuntes, insequente Pelagio cum suis, pars trucidatur, Oppa capto, pars in itinere per aspera montium, & per exundationem fluminum extinguuntur. Quibus auditis Rex Sarracenorum, in eos, quos secum habebat Hispanos, furorem conuertit, & Iulianum Comitem Regni proditorem, & filios duos Vuitizæ fecit capite plecti, ita Domino operante, vt ab eodem interficerentur scelerati, cui Hispanias prodidissent. Sicque Pelagius Regulus tenuit Regnum annis decem, & octo. Porrò spelunca illa Dei Genitricis memoriæ dicata est, cuius quoque nomine nuncupari cæpta, dictaque S. Maria de Couadonga. Eiusdem Pelagij opera venerandæ Reliquiæ sanctorum, & Sacri Codices per Vubanum Archiepiscopum Toletanum successorem finderedi translatæ sunt in Astures. Hæc ex Chronico. Tudensis. Ex Ruderico.[a] Et alijs rerum Hispanicarum scriptoribus, obseruatione planè dignum est, quòd tam in oriēte Leo Imperator, quàm in Occidente Pelagius, cum Dei Genitricem aduersus Sarracenos inuocant, insperatam, ingentemque consequuntur vtrobique victoriam.

Miraculum.

a li. 4. c. 2.

Victoriæ ingentes inuocatione B. Virginis.

Christi Annus.	Gregorij P. II.	Leonis Isaurici Imp.	Indict.
719.	6.	4.	2.

SAnctus Bonifacius presbyter Anglus, literis Danielis Ventæ, in Anglia Episcopi commendatus, sub cuius Diæcesi eius erat Monasterium, cum multis alijs Dei seruis, eodem spiritu feruentibus, Romam petit, & exposito suo consilio Euangelium prędicandi gentibus summo Pontifici, literas Apostolatus ab eo accipit, in quibus hæc inter cætera habentur. *Deo In nomine indiuisibilis Trinitatis, per inconcussam auctoritatem B. Petri Apostolorum Principis, cuius doctrina, & magisterio fungimur, & locum sacræ sedis administramus, modestiam tuæ Religionis instituimus, atque præcipimus, ut in Verbo Dei (quo igne salutifero, quem Dominus mittere venit in terram, enitere videris) ad quascunque gentes infidelitatis errore detentas, properare, Deo Annuente, poteris, mysterium Regni Dei, per insinuationem nominis Christi veritatis suasione designes, & per spiritum virtutis, & dilectionis, & sobrietatis prædicationem vtriusque Testamenti, mentibus indoctis consona ratione transfundas, &c.* Quibus acceptis literis in Germaniam profectus, & aliquot dies hærens in Thuringia, omnes interim illius prouinciæ Principes ad Christi fidem inuitat. Audita autem Radbodi morte Frisonum Regis, qui per id tempus, magnam in Christianis persecutionem exercuerat, magno gaudio affectus nauigat in Frisiam, ibiq; Verbi Diuini semina spargens, permultos ab Idololatriæ errore reuocat. (Hic autem Radbodus, post prædicationem, S. Vulfrani Senonensis Episcopi, & Vuillebrordi, ac eorum miracula, persistens obstinatus, permissus est a Diabolo illudi, ac demum, hoc anno, absque Baptismo defunctus est, vt est apud Ionam in vita, S. Vulfrani.[b] Quæ autem dicta sunt, & mox dicentur de sancto. Bonifacio, extant in eius vita scripta a Vuilibaldo.[c] Hic Bonifacius, & in hoc vera signa sui Apostolatus expressit, dum Christianam humilitatem amplexus, licet Apostolica legatione Dux Verbi videretur effectus, tamen sui Tyrocinia Apostolatus, voluit sub alio profiteri, coadiutor accedens in Frisiorum conuersione, magno illi Clementi, ita ex Vuillebrordo, a Rom. Pont. vt vidimus, nominato, cui triennio in

Delatio Apostolici muneris a Papa, ipsi Bonifacio.

S. Bonifacius in Frisiam nauigat.

b Apud Sur. 20. Mart.

c Apud Sur. 5. Iun.

mini-

A ministerio Veroaldus comes adhæsit, a quo cum rogaretur Episcopus ipsi succedere, renuens, licentia petita, recessit. Hoc eodem anno, Leonis Imp. 4. natus ei filius Constantini nomen tulit, cognomen vero Copronymi, quod dum baptizaretur, sanctum Lauacrum stercore conspurcauit, præsagio futuræ impietatis, vt prophetice interpretatus est S. Germanus Patriarcha. idem Zonaras, & alij. Quo pariter anno Leo decollari præcepit Archiepiscopum Thessalonicensem, vna cum Artemio, qui aduersus Imperatorem rebellasset, plurimamque coniuratorum stragem Constantinopoli factam esse Theophanes asserit.

Christi Annus	*Greg. Pap. 2.*	*Leonis Isaur. Imp.*	*Indictione*
720	7	5	3

B LEo Constantinum filium Imperatorem creat ipso sancto Paschatis die, quem solemni ritu coronat sanctus Germanus.

Haumar Dux Arabum secundo sui Principatus anno moritur, & cessante persecutione, pax Ecclesijs redditur. Teophanes.

Carolus Martellus, mortuo Raginfrido, Maiore domus Chilperici Regis, Theodoricum in Regni sede constituit, mortuo iam anno superiore Lotario Rege, cuius ipsius Carolus Maiordomus erat, & pro arbitrio res Francorum moderabatur, potēs armis, acer ingenio, animi ferox.

Hoc eodem anno 13. Kalen. Aprilis moritur sanctus Vulfranus Archiepiscopus Senonensis, cuius præclaras res gestas scripsit Ionas Monachus Fontanellensis. [a] a Apud Sur. 20. Mart.

C

Christi Annus.	*Gregorii P.2.*	*Leonis Isaurici Imp.*	*Indictione*
721.	8.	6.	4.

SYNODVS ROMAE HABITA, Præsidente Sanctissimo Gregorio Apostolico Papa in Basilica Sancti Petri Apostolorum Principis, ante confessionem 22. Episcoporum, in qua Anathema dictum in eos, qui præsbyteram, Diaconam, vel Monacham in coniugium duxerint. Præsbyteræ porro, & Diaconæ erant illæ, quæ ex mutuo consensu, a viris, ad sacros ordines promotis, relinquebantur, quæ tenebantur castitatem seruare, quarum, si viri ad Diaconatum promoti essent, Diaconæ, seu Diaconissæ, si ad præsbyteratum, præsbyteræ dicebantur. Diuersæ erant hæ a monialibus, quæ Virgines erant, & perpetuam Virginitatem profitendo, vouebant. Huiusmodi autem abusum irrepsisse in Occidentalem Ecclesiam, ex Orientali forte Decreto, credibile est. Etenim, quod vulgatum vbique esset in appendice ad sextam Synodum, Orientalis Ecclesiæ Episcopos, Canones edidisse, quibus iuberetur, ne qui assumerentur ad sacros ordines, coniugem, quam habebant, dimitterent: in Occidentali vero Ecclesia secus, quæ huiusmodi canonem omnino recipere renuit, nonnullæ ex ipsis, quæ a viris sic, ex consensu, dimissæ essent, quod ad viros suos redire non permitterentur, sicut Orientales præsbyteræ recipi iussæ a viris suis, leuitate, & procacia muliebri, alijs se viris iunxerunt, titulo matrimonij, quos Pontifex vna, & patres simul sancientes Decretum, anathemati subijciunt.

Cōc. Ro. in eos, q vetita cōiugia iniisent. Præsbyteræ quæ.

D E

Post hæc ab eodem Gregorio Papa in clericos comam relaxantes inflictum est pariter anathema.

In clericos, comā relaxātes anathema.

Apud Orientales nihil hoc anno habent annales Theophanis, nisi quòd Syrus quidam impostor se simulans esse Christum, seduxit Hebræos, quod sæpius illis contigit. A

Christi Ann.	Gregorii Pap. 2.	Leonis Isauri Imp.	Indictione
722.	9.	7.	5.

LEo Imperator cogit Iudæos, & Montanos baptizari, atque illi quidem diluentes baptismum, & sacra participantes, fidem contaminabant, hi vero seipsos incenderunt. Ex Theophane, & Cedreno.

Qui fuerint hi Montani, non constat, nisi forte Manichæos intelligamus, qui, de ciuitatibus pulsi, montes incolerent. B

Manichæos quidem in Armenia degentes persecutus est Leo Imperator. post enim flammis datos a Iustiniano omnes, quos reperit Manichæos, vnus duntaxat fuga lapsus est Paulus Armenus, cum duobus filijs, Genesio, & Theodoro, quorum alteri Genesio Timothei nomen imposuit. Hic a Leone euocatus Constantinopolim, & elusis interrogationibus Patriarchæ, quasi Catholicus, ad suos redire est permissus. Lucas autem siculus, qui claruit sub Basilio Imperatore, & in illis Regionibus moratus est, de quo & supra meminimus, eorum historiam Græco stylo prosecutus est.

Sanctus Bonifacius recedens a Clemente Episcopo Traiectense plurima millia Frisonum, & Cattorum, qui sunt Saxonibus contermini, ab Idolorum cultu, ad fidem Christi conuertit, & baptizauit, & Binnam quendam ex suis fidelem, Romam cum literis misit, docens de rebus gestis, & de varijs rebus consulens, qui mandatis perlatis, responsa celeriter retulit. C

Christi Annus.	Gregorii P. 2.	Leonis Isauri Imp.	Indictio.
723.	10.	8.	6

D

GRegorius Papa Bonifacium, quem antè quadriennium in Germaniam miserat, ad fidelium conuersionem, ad se euocatum, perhumaniter excepit, & accepta ab eo fidei professione, Episcopum ordinauit, nouo illi Bonifacij nomine imposito, cum antea Vuinfridus diceretur, & vt ad obedientiam sibi, suisque successoribus exhibendam, omnemque sacræ fidei traditionem arctius eum adstringeret, iuramentum ab eo exegit, & accepit, quod est huiusmodi.

Sacramẽtũ quod a Bonifacio Episcopo exegit Papa.

In Nomine Domini Dei Saluatoris nostri Iesu Christi Imperante Domino Leone Magno Imperatore, annò septimo post eius consulatum, sed & Constantini Magni Imperatoris eius filij, anno quarto inchoato, scilicet Indictione sexta. Promitto ego Bonifacius Dei gratia Episcopus, tibi B. Petre, Apostolorum Princeps, Vicarioque tuo B. Gregorio Papæ, & successoribus eius, per Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, Trinitatem inseparabilem, & hoc Sacratissimum corpus tuum, me omnem fidem, & puritatem sanctæ fidei Catholicæ exhibere, & in vnitate eiusdem fidei, Deo operante, persistere, in qua omnis Christianorum salus esse sine dubio comprobatur, nullo modo me contra veritatem communis, & uniuersalis Ecclesiæ, suadente quopiam, consentire, sed (vt dixi) fidem, & puritatem meam, atque concursum tibi, & utilitatibus Ecclesiæ tuæ, cui a Domino Deo potestas ligandi, soluendique data est, & prædicto Vicario tuo, atque successoribus eius, per omnia exhibere, sed & si cognouero Antistites contra Instituta antiqua sanctorum Patrum conuersari, cum eis nullam habere communionem, aut coniunctionem, sed magis, si valuero prohibere, E

A *bere, prohibebo; sin minus, fideliter statim Domno meo Apostolico renunciabo. Quod si (quod absit) contra promissionis meæ seriem aliquid facere, quolibet modo, seu ingenio, vel occasione tentauero, reus inueniar in æterno iudicio; vltionem Ananiæ, & Saphiræ incurram, qui vobis etiam de rebus proprijs fraudem facere præsumpserunt. Hunc etiam indiculum sacramenti, ego Bonifacius exiguus Episcopus, manu propria scripsi, atque ponens supra sacratissimum corpus Sancti Petri, ita, vt præscriptum est, Deo teste, & iudice, feci sacramentum; quod, & seruare promitto.*

Atque hoc est sacramentum, quod, & reliqui ordinati Episcopi præstare solerent. B Gregorius Papa illum vicissim in omnibus iuuare, prouehere, & venerari studuit, familiaritatemque Sedis Apostolicæ, tum ipsi, tum omnibus eius subditis perpetuam, dato priuilegio, confirmauit, literasque suas ei impartiens, non solum Carolo illustri Duci, qui per id tempus Francorum Regnum moderabatur; sed etiam cunctis viris Ecclesiasticis, & Principibus Germaniæ, eum tuendum commendauit. Adiecit alias ad clerum, & populum: alias ad nobiles confessores Thuringos: alias vniuerso populo Thuringorum; denique ad ipsos Saxones infideles, adhuc alios; alios fideles, quæ omnes extant. Hæc legentes Saxones, & Germani omnes agnoscant a quibus acceperint Euangelium, & qui, qualesue, aut cuius fuerint fidei, qui primam eis fidem Catholicam prædicarunt.

German aduertit[e] a quib. acceperitis Euangelium, & resipiscite.

In Oriente monstrum illud horrendum, quod diu cornibus ventilauit Ecclesiam, exoritur, hæresis Iconoclastarum, auctore Iudæo quodam maleficio, qui longiorem C vitam, & Regnum Gizidio Sarracenorum Principi pollicitus; si venerabiles, quæ in Ecclesijs, in toto principatu suo imagines venerabantur, deleret. Cui fidem habens credulus Princeps edictum proposuit de delendis, & demoliendis imaginibus: sed Diuina prouidentia factum est, vt Gizidius post annum cum dimidio, moreretur, & eius filius Vlidus Iudæum turpissimè mori cogeret: sublato autem edicto imagines restitutæ sunt. Theophanes. Sed hęc latius in Nicæna secunda synodo explicata habentur. Leo Imperator adhæret hæresi Iconoclastarum. Theophanes.

Hæresi Iconoclastarum.

D

Christi Annus	*Greg. Pap.2.*	*Leonis Isaur. Imp.*	*Indictione*
724	11	9	7

Pontificijs litteris suffultus Bonifacius supradictum Carolum Principem adijt, seque eius patrocinio committens, patentes litteras commendationis, & securitatis accepit (quæ extant) & ad Cattos (quos Hessos vocant) eo annuente, profectus est, & apud quos in magnis laboribus, & angustijs, in magna rerum omnium egestate, E Barbarorum illorum conuersioni intendit; aliorum auxilium præcum implorans per epistolas, qui illi laboranti in Euangelio adfuisse videntur, quibuscunq; voluere subsidijs, etiam corporalibus, mittentibus aliis vestimenta, stipem aliis ad victum, libros aliis, aliis denique per literas consolationem, & exhortationem impartientibus. Inter alia a diuersis impartita officia, ac beneficia, Daniel ille Ventanus, in Anglia Episcopus, primus eius, vt supra dictum est ad Apostolatum suasor, & promotor, cum audisset illum perarduam ad prædicandum Euangelium suscepisse prouinciam; gratulans, Cathechesim ad eum misit, qua possent ipsi Gentiles instrui ad credendum. Extat ea magna pietate, & prudentia descripta in Annalibus.

Papę & Martelli litteris suffultus Bonifac. infideliũ cõuersioni intendit

Ipse Bonifacius, pro sua ingenti deuotione, & reuerentia, ad Apostolum Petrum, ex miræ vastitatis arbore, quam Iouis Gentiles appellabant, cælitus ad leuem ictum, in quatuor partes disrupta, Oratorium in Beatissimi Petri Apostoli hono-

Boni facius epist. s. Petri aureis litteris descriptas ex deuotione expetit.

rem construxit, & Eadburgam Abbatissam Regi Cantiorum affinem, rogauit, vt curaret sibi mitti Epistolas Petri Apostoli aureis literis descriptas, vt a quo accepisset ad Gentes Apostolatum, eius quoque literas prædicandas in Gentibus auri nitore fulgidas, pro tanti Apostoli amore, ac reuerentia secum haberet, quod impense amantium est, ita affici erga eum, quem cupiunt. Ad eandem Eadburgam scribit, implorans eius preces. Extant aliæ plures literæ ad ipsum eius Gentilium Anglorum, gratulatoriæ, & præcatoriæ, & commemoratoriæ in sacrificio missæ, communicantibus illi in ministerio Verbi. Quarum piarum precum auxilio roboratus, præter conuersionem Gentilium correctioni deprauatorum fidelium animum adiecit, in quo illi multum laborandum fuit, profecto in Thuringia, vbi quidam pseudoChristiani hæreses disseminantes ab illo egregie confutati; dignam tulere suæ vesaniæ mercedem, excommunicati, & expulsi ab Ecclesia. Manabat interim longe, lateque fama suæ prædicationis, & magnæ fidelium accessiones fiebant, Templa instaurabantur, Monasteria construebantur, atque vnum, inter cætera, in honorem Sancti Michaelis Archangeli, ex quadam eius apparitione, congregata illic seruorum Dei multitudine, qui omnes, Apostolico more viuentes, laboribus suis, ea, quæ ad victum, & vestitum necessaria sunt, sibi comparabant. Cum igitur tot, ac tantos de prædicationis semente, nondum absoluto anno, collegisset prouentus, de his omnibus Gregorium Romanum Pontificem, reddidit literis certiorem, quæ non extant illæ quidem, sed ex ijs, quæ leguntur Gregorij, ad eum hoc ipso anno, Indictione octaua, missis, constat: Desiderantur Bonifacij aliæ literæ ad Gregorium Pontif. crebro conscriptæ, imo & cetera ab eo gesta, reliquo tempore Pontificatus Gregorij, de quibus illud tantum innotescit, accersitos ab eo ex Anglia ministros insignes homines, quos institutis a se Ecclesijs præficeret, nec non probatæ castitatis fœminas, quæ mulierum curæ, & Monasterijs Virginum præesse deberent. Eas commemorat Auctor ex Vuilibaldo, & cum omnes egregia claruerint sanctitate, trium quoque ipsarum nomina inter sanctos, in Ecclesiasticis tabulis, reperiuntur esse relata. Theclæ [a] videlicet Liobæ, [b] atque Vualpurgis. [c]

T. 2. ep. 7. ep. Rom. Pont.

a Marty. Rom. 15. octob. b 28. Sep. c 1. Maij & apud sur. dictis diebus.

Eodem ferme tempore sanctus Corbinianus Frisingensis Episcopus per functus annis octo episcopatu, amore quietis Romam venit ad Gregorium Pontificem, & missionem, magna humilitate, & lacrymis petijt, quam tamen non obtinuit, sed ex synodi etiam sententia redire præcepit, cumque reuertendo Papiam peruenisset ad portam vrbis feretro impositum mortui corpus efferebatur cuiusdam, qui caballum ipsius sancti Corbiniani Romam venientis rapere ausus fuerat, ex quo statim languore percussus, in dies ingrauescente morbo, crimen confessus, vxori mandauit, vt caballum sancto viro redeunti restitueret, & insuper ducentos solidos daret, veniam rogans, & vt pro se Diuinam Clementiam deprecaretur. Vxore igitur defuncti atque adeo ipso Rege Luitprando deprecante, vir Dei oblata suscipere acquieuit.

Reuersus, cum audisset Grimoaldum Ducem, Theodori Bauariæ Ducis filium, viduam fratris Pildrudam sibi copulasse, mandauit, vt eam dimitteret, alioqui se illius conspectum vitaturum: sic ergo quadraginta diebus, partim interminans, partim blandè alliciens, vtrunque adduxit, cooperante Deo, ad pœnitentiam, & ad suos pedes prouolutis piaculum imposuit.

Vltio diuina in improbos quosdã.

Sed cum non longe a se illam Grimaldus ablegasset, reuersus ad vomitum, & necem viro Dei per venenum inferre tentans, irrito conatu, Dei vindictam in se prouocauit, filio eius extincto, & ipso Grimoaldo patre ab insidiatoribus interfecto. Nino quoque veneni ministro probrose extincto. Ad vltimum vero Pildrudis Carolum (Martellum scilicet) in Gallias sequens, pro meritis eius, ab eo reiecta, omni honore, & opibus exuta, nouissime nihil, nisi vnum asellum ad subuectionem possi-

dens

A dens in Italia vitam finiuit, nati eius, cum multa tribulatione Regno priuati misere perierunt: hæc de sancto viro Aribo, Episcopus eius successor, & alia plura de eo prodidit.

Christi Annus	Gregorii P. 2.	Leonis Isauri Imp. 1.	Indict.
725.	12.	10.	8.

CORpus Sancti Augustini Episcopi Hipponensis ex Africa in Sardiniam translatum, a Catholicis Episcopis, in eam a Transamundo Rege relegatis, occupata a Sarracenis Insula, a Luitprando Longobardorum Rege, magno pretio redemptum, post ducentos, & viginti circiter annos Ticinum delatum, & in suburbio, in Monasterio egregij operis ab eo constructo, & multis redditibus, & prætiosis donarijs ornato, & aucto, quod & Cęlum aureum vocauit, conditum est. Beda de sex ętatibus in fine, & Petrus, qui, & Oldradus Episcopus Mediolanensis, epistola ad Carolum Magnum scripta Anno Domini 796. Paulus Diac. Sigebertus, & alij omnes recentiores historici. (B) *Corpus S. Augu. Ticinum transfertur.*

Eudo, Aquitaniæ Dux, in odium Caroli Martelli vocat in Gallias Sarracenos ex Hispanijs cum Rege suo Abdirama, qui ad Garunnam, Bundigalamque cum peruenissent, omnia etiam sacra loca vastarunt, & incenderunt. Vetus Chronicon a Pithoco editum. Eadem apud appendicem ad Gregorium Turonen. & alios veteres Francorum res prosecutos, qui addunt, Sarracenis tendentibus ad Basilicam S. Martini, Turonos, vt eam incenderent, Carolum Martellum occurrisse cum exercitu atque eos, cum Rege concisos, deleuisse trucidatis ex eis trecentisquinquaginta millibus. Addit Paulus Diaconus [a] mille tantum, & quingentis francis desideratis Eudonem quoque Aquitaniæ Ducem, qui eos vocauerat, super eorum castra irruisse, plurimosque ex eis occidisse, ea puto ex causa, quod contra pacta conuenta, illi sacra loca incendio absumpsissent. Anastasius trecenta septuaginta millia trucidata prodit, idque ex testificatione, vt ait, Epistolæ eiusdem Eudonis Aquitaniæ Ducis, missæ ad Gregorium Papam. Eadem Marianus Scotus, & alij recentiores. Tanta potitus victoria Carolus Aurelianis, in reditu, trãsiens S. Eucheriũ eius ciuitatis Episcopũ, [b] sequi se iussum, Coloniam in exilium misit, inde vero in Hasbaniam ablegauit, datus custodiendus Roberto Duci, quòd, vt aiunt, ipsum proficiscentem ad bellum redargueril, quòd decimas Ecclesiarum in stipendia militum conuertisset. Porrò pro iustitia ipsum ista passum esse. Crebra miracula ab eo edita, declarasse perhibetur. [c] Molan. in Nat. SS. Belg. 20. febr. (C, D) *Insignis de Sarracenis victoria.* *a lib. 6. c. 14. Vet. edi. 46. nouæ.* *b Ex vita apud sur. Febr.* *Martell. Episcopũ Aurelianum relegat.* *Improbat Deus factũ p eius crebra miracula.* *c Molan. in Nat. ss. Belg. 20. Febr.*

Fauebat Bonifacio in Euangelio laboranti vniuersa Ecclesia Anglicana, cooperantibus alijs in ministerio, alijs alia suppeditantibus, vt dictum est supra. Inter alios Hedilbertus Rex Cantiæ, qui hoc ipso anno patri in Regnum successit. [d] Per honorificas ad eum literas scripsit, gratulans, deprecans, vt pro se oret, & munuscula mittens, in qua epistola meminit Eadburgæ cognomento Buggæ Regiæ fœminæ Abbatissæ, quæ peregrinata ad limina Apostolorum, ibi superiori anno Bonifacium offendit, & mutuis se inuicem colloquijs consolati sunt. Extant plures mutuæ inter ipsos literæ in veteri illo. Cod. M. S. de quo supra, in quorum vna mentio est Vuietburgæ Clarissimæ fœminæ ipsi Eadburgæ amore coniunctissimæ, quæ Romæ spontaneè apud sanctum Petrum, cella, instar carceris, clausa, vitæ contemplatiuæ operam dedit. (E) *d Beda li. 5. c. 25.* *Vuictburga apud s. Petrũ reclusa.*

Christi Annus. 726. *Gregorii P. II.* 13. *Leonis Isaurici Imp.* 11. } *Indictione* 9.

Edictum ca. sacras imagines.

HOc anno decimo Imperij, nondum absoluto, Leo Impera. hactenus habitus Catholicus, hæreticum se prodit Iconoclastam, promulgato Edicto, vt sacræ vbique Imagines delerentur, idque, omnium consensu, ex Hebræorum impostorum impulsu, qui Imperium illi prædixerant. Theophanes, & Cedrenus, qui tamen referunt in annum eius nonum, sed certius est decimo contigisse, ex actis Stephani Iunioris, ex Zonara, ex Beda, huius temporis scriptore accuratissimo, qui perducto commentario de sex ætatibus ad annum Leonis nonum, de Edicto nihil habet, & ex Constantino Manasse.

Ex hæresi Iconoclastarum, quid elicuerit boni Deus.

Ex hoc tanto malo hoc elicuit bonum Deus, vt Monothelitarum hæresis planè conticuerit, illis cum Catholicis aduersus hanc pestem conspirantibus, & vt Ecclesia Orientalis, sæpe varijs hæresibus languens, ad huius conspectum hæresis valida effecta, aduersus eam fortiter pugnauit, & tot, ac tanta victrix erexerit trophoea martyrum, quot, & quanta nunquam fortasse antea.

In Actis Sancti Stephani Iunioris, & sociorum habetur, eum accita coacta senatorum classe, quasi ex omnium sententia, absurdum illud Edictum euomuisse. Vide hæreticorum Principum morem, in senatu, non in Ecclesia de dogmatibus, agendi, inconsultis Episcopis, & pro arbitrio, quæque ardua de fide, siue de Ecclesiæ ritibus, & iuribus temere definiendi.

Fraus Impij Imperatoris.

Vulgato tam absurdo Edicto, tumultus a plebe excitatus, & vniuersi mœrore affecti. At ille versipellis, non hoc mando, inquit, vt imagines prorsus deleantur, sed, vt sublimiore loco extollocentur, ne ore quisquam eas contingat, atque ita quodammodo rebus honore dignis contumeliam inferat: hoc callide spectans, vt illis ab oculis nostris remotis, ne eas facile, aut cernere, aut contingere queamus, paulatim (vt sæpe nobis in his, quæ amamus vsu venit) earum obliuiscamur, easque caras habere dediscamus, & sensim, ac sine tumultu obtineatur, vt eas, nec adoremus, nec honore afficiamus. Ex quibus colligimus Constantinopoli Imagines, non solum visui fuisse expositas, sed & tactui, vt exosculari quilibet eas posset. Ex actibus citatis.

Ger. Pat. grauiter monet Imper.

Germanus Patriarcha vir libera, atque intrepida pietate præditus, his auditis per quendam ex præcipuis Ecclesiæ ministris, hæc ei mandat. *Haudquaquam oportebat Imperator, te, qui tum vitam, tum Imperium à Deo accepisses, aduersus creditorem tuum insolenter extolli, atque (ut vulgo dicitur) non mouenda mouere, patriumque terminos, quos illi antiquitus posuerunt, transferre studere, etenim humana forma a Deo ex sancta, & pura Virgine suscepta, cum omnis dæmonum cultus extinctus est, tum omnis Idolorum adoratio abscessit: at uero Theandricæ, (Dei virilis) similitudinis Imago Christi adoranda, & colenda perspicue tradita est., itemque illius, quæ eum modo, omni sermone præstantiori, peperit, & sanctorum, quorum vita ipsi grata, atque accepta fuit. Ex quo enim ille in forma nostra ad nos accessit, ab hinc autem septingenti triginta sex. (imo uiginti sex, ut est in alia lectione uerius) iam effluxerunt patres in terra, ac Doctores, quorum summa virtus fuit, uenerandarum Imaginum cultum nobis perspicue tradiderunt.* Ac deinceps pergens Germanus, memorat de statua Christi a Syrophœnissa muliere posita, de ipsamet Christi Imagine ab eodem linteo impressa, & ad Abagarum petentem missa: denique de ea, quæ ab Euangelista Luca Virginis Dei Genitricis Imago picta est, ob eamque causam, ait, Sacrosancta Concilia, varijs temporibus, ac locis coacta sanxisse adorationem Imaginum, non quòd quidem expresse cultum Imaginum Canone

sancito

sancito synodi œcumenicæ, sanxerint, sed quòd satis visæ sint, comprobasse, dum vi-
A gentem vbique cultum Imaginum sanctarum, nequaquam vt rem fidei Catholicæ, aduersariam, damnauerunt: ac demum, si ille institerit iniquum dogma confirmare: se illiusque ad sanguinem aduersaturum, cum ignominia, & contumelia, quæ Christi Imagini infertur, in exemplar ipsum redundet. Hæc ex illis actis.

Post hæc nunciata Imperatori, Beati Germani nomine, euocatum ad se blandis cœpit sermonibus delinire eum Imperator, ac contra Germanus resistere, & sponsiones factas de fide sarta tecta tuenda, cum Imperator factus est, reuocare in memoriam, & exprobare. Ex Theophane.

Hæc, & alia inter Germanum ipsum, atque Leonem varijs contentionibus, & conatibus per triennium transacta.

Hoc anno (ait Theophanes) a Masalma Principe Sarracenorum captam fuisse
B Cæsaream Cappadociæ, & portentum magnum extitisse in mari, ebullitiones, quasi ex fornace inter Theram, & Theratiam Insulas, ex profundo maris per aliquot dies, & pumices grandes, & earum cumulos quosdam transmissos per totam minorem Asiam, & Lesbon, & Abidum, & maritima Macedoniæ, ita, vt tota superficies maris, his pumicibus esset repleta. In medio autem tanti ignis, Insulam ex terræ congerie factam, Insulæ, quæ sacra dicitur, copulatam esse, cum antea non existeret. Cum quali portento decebat hæresim tanquam nouam furiam ex Inferno apparere. pergit Theophanes narrare breuius alia, quæ tunc contigerunt, latius a Constantino. Manasse descripta. De Bibliotheca a Constantino Magno illucusque seruata, tricenorum trium millium librorum, feritate plusquam barbarica a Leone incensa, vna cum Collegio duodecim virorum tantæ eruditionis, & auctoritatis, & pro-
C bitatis, vt ne ipsi quidem Imperatores noui quidquam, & inusitati, vel moliendum, vel agendum sibi putarent, illis in consilium non adhibitis, idque propterea, quòd eos in suam sententiam contra sacras Imagines pertrahere nequiret. Tunc etiam accidit, (quod est in actis, Sancti Stephani Iunioris, apud Damascenum) vt cum sacrosanctam Saluatoris Imaginem super portam æneam publice expositam Leo e loco eminenti deijciendam præcepisset, iamque imposita scala missus satelles ascenderet, Diuino zelo incensæ mulieres scalam deijcerent, ex quo ille casu extingueretur, quæ post gladio necatæ, glorioso sunt martyrio coronatæ, habita etiam quæstione de nobilibus quibusdam viris, & de Maria patricia fœmina, quasi horum impulsu fœminæ illæ viles tantum facinus essent aggressæ, & post multa tormenta, capitibus abscissis, egregium consummauerunt martyrium, non a mensis April. vt est in Græco-
D rum Menologio, vbi, & eorum extant nomina. Tūc, & illud memoria dignum accidit, quod tradit Gregorius Papa in Epistola ad Leonem Imper. nimirum reliquos Christianos Principes, cum a suis, apud Imperatorem, Legatis accepissent ipsum Leonem sic insanisse in sacrosanctam Imaginem Saluatoris: mox omnes conuersos aduersus Imagines Imperatoris, eas omnis generis ludibrio, & ignominia affecisse, in ipsumque Imperium commotos esse.

Portentū ingens.

Bibliotheca numerosissima a Leone Constantinopoli incensa.

Audax, & piū facinus piarum mulierū, ob quod martyrio coronatæ.

Christiani Principes aduersus Leonē insurgūt.

Interim S. Germanus de his omnibus, quæ Constantinopoli accidissent certiorem reddidit Gregorium Romanum Pont. & certamina pariter, quæ sæpe inisset aduersus Imperatorem, significauit. Non extant ipsæ quidem literæ, sed tantum illæ, quas idem Gregorius rescripsit ad eundem Germanum, quæ recitatæ, & intextæ reperiuntur in sacrosancto posteriori Niceno Concilio act. 4. & inter Epist. Greg par.
E 2. Epist. 4. In illa porro Gregorij ad Germanum Epistola, præter eximias Germani laudes, & Catholicam de cultu Imaginum doctrinam, attingit mirandam illam Constantinopolis liberationem per Beatam Virginem. *Propugnatricis*, inquit, *illius sanctæ, & omnium Christianorum dominæ, miranda facta, quæ in te declarata sunt, per quæ tu quoque, inter hostes, seruatus es, non sunt reticenda, &c.*

Gregorius Papa more maiorum ROMAE SYNODVM conuocat, in qua hæresim condemnat, & ipsum pium cultum sanctarum Imaginum, sancito de-

Decretũ in Ro. Cõcilio pro Imaginibus. creto firmiter roborat: cuius quidem Synodi extat fragmentum recitatum ab Hadriano Papa in Epistola ad Carolum Magnum. A

Italia insurgit cõtra Leonẽ Imper. Vt auditum est in Occidente promulgatum impium Edictum ab Imperatore, Italiæ populi aduersus hæreticum, atque adeo hæresiarcham, hæresis auctorem, & promulgatorem, zelo Catholicæ religionis incensi insurrexerunt, & tributa pendere recusarunt. Quod totum Imperator tribuit Romano Pontifici, a cuius ore pendere omnes occidentales, existimaret, quemque Edictum suum anathemati subiecisse audisset. qua re vulgata in Oriente ex ore Imperatoris, & credita, & scriptis prodita est a scriptoribus Græcis, Theophane, Zonara, & alijs, & a Græcis post Schismaticis in odium, & inuidiam Ecclesiæ Romanæ iactatum est, abstractum occidentis Imperium ab Orientis Imperatoribus per Romanum Pontificem, cum tamen tantum abfuerit Gregorius ab incitandis populis ad rebellionem, vt potius magnopere laborauit, vt eos sub Imperatore in officio contineret, aduersus Longobardos Imperium inuadentes, arma mouens. sunt de his testes locupletissimi eius temporis fidelissimi scriptores Anastasius in Gregorio; Paulus Diaconus,[a] qui & hæc habet. *Omnis quoque Rauennæ exercitus, vel Venetiarum talibus iussis vno animo restiterunt, & nisi eos prohibuisset Pontifex, Imperatorem super se constituere fuissent aggressi.* Tunc quidem Longobardorum Rex Luitprandus sacrilegum Imperatorem detestatus, quòd Saluatoris venerandam Imaginem deturbasset, comparato exercitu Rauennam inuasit, eaque potitus est, classe destructa, quod Anastasius, & Paulus tradunt. In primis vero ipse Gregorius Romanus Pontifex docet idipsum in Epistolam ad Leonem Imperatorem, de qua mox dicturi sumus: sanctissimus enim Pontifex cupiens beneficijs potius Imperatoris animum delinire, reuocareque ab errore, quàm seueritate censuræ Ecclesiasticæ exasperare, laborauit Longobardorum Regem a locis Imperatoris occupatis arcere, hisque scriptis literis quàm citissimè aduersus eum Ducem Venetiarum commouit.

Calumnia Græc. in Rom. Pont. — B

a lib. 6. c. 14. Vet. edit. & N. 48.

C

Ex M.S. Cod. rerũ Ve. And. Dand. — Papa incitat Ven. i Longob.

GREGORIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, Dilecto filio Vrso Venetiarum Duci. *Quia, peccato faciente, Rauennatum ciuitas, quæ caput extat omnium, a nec dicenda gente Longobardorum capta est, & filius noster eximius Dominus Exarchus apud Venetias (vt cognouimus) moratur, debeat nobilitas tua ei adhærere, & cum eo nostra vice pariter decertare, vt ad pristinum statum Sanctæ Reipub. in Imperiali seruitio Dominorum filiorum nostrorum Leonis, & Constantini Magnorum Imperatorum, ipsa reuocetur Rauennatum Ciuitas, vt zelo, & amore sanctæ fidei nostræ in statu Reipub. & Imperiali seruitio firmi persistere, Domino cooperante valeamus.* Ita Gregorius, pro conseruando Exarchatu Rauennæ Imperatori valdè solicitus. porro huiusmodi Romanum Pontif. conatum haud frustra cessisse, sed per Venetos expulsum fuisse Regem Longobardorum, receptamque Rauennam omnes affirmant. Notandum est arbitrio Romani Pontif. Venetos arma mouisse, victoresque magna gloria extitisse: sed ingratus Imperator mala pro bonis rependit sancto Pontifici: quod enim ipsum in errore perseuerantem Gregorius fortissimis literis corripuisset, magno ipse furore commotus, minaces literas reddidit, se eum vinctum ab Vrbe abstracturum, & relegaturum, sicut olim Constantius. A. Martinum Papam Chersonam relegarat: Adiecit insanus se quoque missurum Romam, qui Imaginem æneam prostantem conspicuè sanctissimi Apostoli Petri confringeret. Quibus acceptis Gregorius literis, nihil territus, & sacerdotali constantia, & inuicto animi robore furenti Imperatori restitit, acres, & fortes ad eum mittens literas: de quibus Theophanes. Gregorius autem eundem Leonem per Epistolas, quæ periere penitus apud Latinos, apud Græcos vero duæ Græce scriptæ adhuc extant, nunc primum proditæ in lucem a Frontone Ducæo societatis Iesu, & ab Auctore Annalium Græce, & latine primum Typis excussæ. sunt illæ quidem magna ex parte dogmaticæ, sed & plura habent ad histo-

D

Ven. arbitrio Põt. arma mõuẽt, & victores euadunt.

Minas, correptus Impera. a Ro. Pon. in eũ intẽtat. — E

Greg. Epistolę 2. nunc primũ editæ.

riam-

A riam spectantia. In parte dogmatica, illud habet prior, quod etiam ad historiam pertinet, ad illud vsque tempus, non fuisse vsum in Ecclesia pingendi Patrem; quoniam, inquit, *Quis sit, non nouimus, Deique natura spectanda proponi non potest, ac pingi, &c. Postea vsu venit, vt pingeretur in Ecclesia Deus Pater, & Spiritus sanctus; non quod sub aspectum cadant, sed vti apparuisse in diuinis scripturis leguntur, sub forma senioris, & sub imagine Columbæ. Quod enim describitur idem & pingitur, cum sit eadem ratio vtriusque, styli nimirum, & penicilli*; & paulo post. *Et dicis nos lapides, & parietes, ac tabellas adorare. Non ita est, vt dicis Imperator, sed, vt memoria nostra excitetur, &, vt stolida, & imperita, crassaque mens nostra erigatur, & in altum prouehatur per eos, quorum hæc nomina, & quorum hæ appellationes, & quorum hæ sunt imagines, & non tanquam Deos, vt*

B *tu inquis, (absit) non enim spem in illis habemus* &c. Aliquanto post hortans ad audiendum Germanum Patriarcham. *Annum etenim agit hodie vir ille nonagesimum quintum, singulis Patriarchis, & Imperatoribus inseruiens* &c. Et mox ferè. *Scis*, inquit, *Imperator sanctæ Ecclesiæ dogmata non Imperatorum esse; sed Pontificum, qui tuto assolent dogmata tradere. Idcirco Ecclesiis præpositi sunt Pontifices a Reip. negotiis abstinentes: & Imperatores ergo similiter ab Ecclesiasticis abstineant, & quæ sibi commissa sunt, capessant; consilium autem commune Christi amantium Imperatorum, & Piorum Pontificum, consensusque virtus est vna, quando cum pace, atque charitate res administrantur. Scripsisti, vt Concilium vniuersale cogeretur; & nobis inutilis ea res visa est* &c. Deinde commemorat eius se epistolas, cum esset Catholicus Occidentis Principibus ostentasse, cum magna eius

C commendatione; contra vero, ex eius. pudendo, & impio facinore, delendo, & deturbando imagines omnes in eius odium concitatos; miseram Decapolim Longobardos incursionibus infestasse, ipsamq; Rauenam occupasse, & eiectis magistratibus tuis, proprios cōstituere magistratus, & vicinas nobis sedes Regias, ipsamq; Romam sic tractare statuisse, cum tu nos defendere minime possis; & hæc, inquit, ob impudentiam, & stultitiam sustinuisti. *At enim nos perterrefacis, aisque Romam mittam, & imaginem Sancti Petri confringam, sed, & Gregorium illinc Pontificem vinctum adduci curabo: sicut Martinum Constantinus (alias Constantius) adduci iussit. Scire autem debes, ac pro certo habere Pontifices, qui pro tempore Romæ extiterint conciliandę pacis causa sedere tanquam parietem intergerinū, septumq; medianū Orientis, & Occidentis, ac pacis arbitros, & moderatores esse, quique ante se fuerunt Imperatores in hoc componendæ pacis certamine desudarunt.*

D *Quòd si nobis insolenter insultes, & minas intentes, non est nobis necesse tecum in certamen descendere; ad quatuor, & viginti stadia secedet in regionem Campaniæ Rom. Pont. tum tu vade, ventos persequere.* Mox commemorata Martini relegatione, Constantinique nece; qui eum relegarat, subdit. *Atq; vtinam Dei munere nobis contingat, vt per Martini viā incedamus; tametsi, ob plebis vtilitatem viuere uolumus, & superuiuere; quādoquidem Occidens uniuersus ad humilitatē nostram conuertit oculos: ac licet tales non simus nos; illi tamen magnopere nobis confidunt, & in eum, cuius te imaginem euersurum, atque delaturum, S. scilicet Petri, quem omnia Occidentis Regna, uelut Deum terrestrem habent. Quòd si hoc uelis experiri, plene parati sunt Occidentales ulcisci etiam Orientales, quos iniuriis affecisti. Veruntamen per Dominum te obsecramus a*

E *iuuenilibus, & puerilibus factis auertere. Scis, Romam ulcisci Imperium tuum non posse, nisi forte solam urbem propter adiacens illi mare, ac nauigia. Vt enim ante diximus, si ad quatuor, & uiginti stadia fuerit egressus Papa, nihil tuas minas extimescit. Vnum est, quod nos male habet, quòd agrestes, & barbari mansueti fiant, & tu mā suetus cōtra agrestis, & ferus. Totus Occidens S. Principi Apostolorū fidei fructus offert: quòd si quispiā ad euertendā imaginem miseris S. Petri, uide, protestamur tibi, innocētes sumus a sanguine, quem fusuri sunt, uerum in ceruices tuas, & in caput tuū ista recident. Nuper siquidē ab interiori Occidente preces illius, quē Septetum appellant, accepimus, qui uultum expetit nostrum, Dei gratia, &, ut ad impar-*

Pater, nec Spiritus sāctus pingi aliqu solitus.

Pontif. est tractare de dogm. tib. non Imp.

Minæ Imper. ipi.

Papa mediator inter Orientē, & Occid.

Minæ Imp. contēnit Papa.

Minantur demolitionē imaginū Rom. ptestatur cædes fore.

A *tiendum ei sanctum baptisma, illuc proficiscamur, ac ne socordiæ, negligentiæq; nostræ ratio nobis reddenda sit, ad iter nos accingimus. Deus autem timorem suum in cor tuum immittat &c.* Hæc ex priori epistola. Delibemus etiam aliqua ex posteriore hoc eodem anno data; increpatoria, & ipsa, & suasoria, vt ad sanitatem redeat. *Non sunt*, inquit, *Imperatorum dogmata, sed Pontificum, quoniam Christi sensum nos habemus*, [a] & pergit ostendere discrimen sæculorum, & Ecclesiasticarum administrationum. aliquanto post. *Persequeris nos, ac tyrannice vexas militari, carnalique manu. Nos inermes, ac nudi, qui terrenos, & carnales exercitus non habemus; inuocamus Principem exercitus omnis creaturæ sedentem in cælis Christum, qui est super omnes exercitus supernarum virtutum, vt immittat tibi dæmonem; sicut ait Apost.* [b] *tradere huiusmodi Satanæ in interitum carnis, vt spiritus saluus sit* &c. Et post aliqua. *At enim scripsisti. Qui fit, vt in sex Concilijs de imaginibus nihil sit dictum: Enimuero Imperator, ne de pane, quidem, & aqua dictum est quidquam, sit ne comedendum, bibendum, an non bibendum, quandoquidem hæc antiquitus, & a principio ad vitæ humanæ conseruationem habes tradita: sic ēt imagines traditæ fuerunt, ipsique Rom. Pont. imagines ad Concilia deferebant, nec vllus ex Christi amantibus, ac religiosis hominibus iter peragens absque imaginibus peregrinationes obibat, vt pote qui virtute præditi, atque apud Deum probi essent.* Et paucis interiectis. *Vt ante scripsimus tibi, viam ingrediamur Dei benignitate in extremas Occidentis regiones versus illos, qui sanctum baptisma efflagitant, cum videlicet illuc Episcopos misissem, & sanctæ Ecclesiæ nostræ clericos, nondum adducti sunt, vt capita sua inclinarent, & baptizarentur eorum Principes, quòd exoptent, vt eorum sim susceptor. Hac de causa nos ad uiam, Dei benignitate, accingimus, ne fortè damnationis, & iniuriæ nostræ rationem reddamus. Det tibi Deus prudentiam, & pænitentiam, ut ad ueritatem conuertaris, a qua desciuisti* &c. Hæc paulo post vberius, quàm pro more, decerpsimus, quòd hæ epistolæ nunc sunt primum editæ, & quòd rerum illorum temporum historiam certam contineant. Quod porrò ait Gregorius de sua profectione ad baptizandos Principes recens ad fidem conuersos, credibile est intelligendum de Saxonum Principibus, & viris primarijs per Sanctum Bonifacium ad fidem conuersis, nec tamen, vt animo disposuerat, proficisci ab vrbe contigit Deo aliter disponente; quod de se quoque Paulus excusat, quòd promissum non compleuerit. B C

a 1. Cor. 2.

Inermis Papa quātum possit.

b 1. Cor. 5

Quòd vero hæ literæ Gregorio Dialogo inscribantur. Sciendum est cognomen, Dialogi, Gregorio Primo a Dialogis scriptis, & a Zacharia Papa Græcè redditis ab ipsis Græcis, cognomen primum tributum, deinde confusis in vnum duobus Gregorijs Primo, & Secundo, vtrunq; Dialogum appellatum, quòd planè perspicuum fit ex Gennadio Scholario viro doctissimo in expositione pro Concilio Florentino[c]. D

Ceterum ipse Gregorius Papa non solum litteras dedit, de quibus scripsimus, ad Imperatorem, sed & legatos misit, per quos, si licuisset, eius animum demulceret. Verum ferus barbarus, contra iusgentium, eosdem legatos detrusos in carcerem damnauit exilio, vbi & eos mori coegit. Testantur hoc literæ Nicolai Rom. Pontif. ad Michaelem Imp.

c c. 3. sect. 5. & 6. & ca. 5. sect. 16.

Imp. molitur necē Papæ.

His, tanquam stimulis, cruentatus Imperator, statuit Sanctum Pontificem omnino neci tradere, omnemque ad hoc perpetrandum adhibens fraudem, nec semel tantum, sed sæpius, prima coniuratione per ministros Regios, irrita facta, secundam ineunt, qua patefacta Romani Iordanum Chartularium, & Ioannem Lurionem subdiaconum interficiunt, & Basilium Ducem retrudunt monachum in monasterium, in quo, & vitam finiuit, in quo desierunt penitus Duces vrbis pro Imperatore, curaque omnium in omnibus recidit in Summum Pontificem. Tertio idem scelus molitur per Paulum Exarchum cogitans de expilanda Ecclesia Romana, & alio ordinando Pontifice, sed irrito conatu; post eum Spatharius missus est alter cum ijsdem mandatis. Denuo & Paulus Exarchus ad perficiendum scelus seductos aliquos immisit; sed conspirantibus Romanis, atque Longobardis in defensionem Pontificis, ex- E

Qñ primū Papa cæpit curare vrbē, & vrbana deficienti bus Duci bus pro Imper.

A pers damni fuit. Toties a Deo repulsus Imperator, ne perficeret, quod tentabat, edictum, promulgatum in Oriente, misit in Occidentem aduersus sacras imagines, cui toto conatu restitit Gregorius Papa excitans Christianos omnes ad certandum pro legitimis ritibus, vsque ad mortem, Apostolicas patentes literas, quibus sacrilegum damnabat Edictum, vbique diuulgans, quibus omnes excitati tam acriter insurrexere aduersus impium legislatorem, vt ab ipso Pontifice fuerint cohibendi, ne torrentis instar influerent in Orientem, ad exturbandum Imperio tyrannicum Imperatorem. Atque hæc omnia ex Anastasio, qui nominatim Pentapolensium, & Venetiarum exercitus, ait, iussioni Imperatoris restitisse, & in necem Pontificis, se nunquàm assensuros affirmasse. Religiosè plane, & pie Veneti, qui quantumuis terra, marique proximi essent Imperatori, & viribus inferiores, vt ab eo deleri, timere potuissent; tamen Religioni omnia merito posthabenda censuerunt. Sic creuere Respublicæ, cum Religionem cæteris prætulere; excidere verò, cum in eis Religio contempta elanguit. Sic igitur, barbari, & Aborigines soliti alioqui sibi inuicem aduersari; vno omnes Religionis vinculo colligati, pro Pontifice arma sumpserunt, Exarchumque detestati sunt, quem Pontifex cum consortibus anathemati subiecisset. Dum igitur Pontifex studet Occidentale Imperium restituere, & conseruare Imperatori, ipse eum reuocandi ad antiquam Religionem, ille iam quarto illi necem molitur, per Exhilaratum Neapolis Ducem, & Andrianum eius filium, quos in Campaniam progressos comprehenderunt Romani, & occiderunt, post hæc & Petrum Ducem, & Paulum Exarchum. Aemiliaque, & Pentapolis cum Auximana ciuitate se Longobardis dediderunt, vt iam Imperator totius Occidentalis Imperij Dominio spoliaretur; qui rursus sexto Gregorium occidere per Eutychium Patricium Eunuchum tentat, Neapolim missum, cuius pessimo detecto consilio, missus ab eo Romam minister impij facinoris occisus fuisset, nisi eum Papa protexisset; sed Eutychius anathemate perculsus est, & omnes parui, ac magni sacramento se obstrinxerunt, mori potius, quàm Pontificem occidi, aut capi permittere. At quod vi perficere non valerent satellites Imperatoris, auro, & proditione tentarunt, muneribus Ducibus Longobardorum missis & Regi plurimis promissis, si a protectione Pontificis desisteret: at illi cognita fraude in eundem cum Romanis consensum conspirarunt, vt Pontificem ab omni iniuria tuerentur. Pontifex interim aduersus vim, & dolos orationibus, ieiunijs, litanijs, eleemosinis se muniebat, gratias tamen populo agens de bona erga se voluntate, & blande monens ne à fide, & ab amore Romani Imperij deficerent. Hactenus ex Anastasio: nam reliqua, quæ subijcit, spectare indicans ad 11. Indictionem, post sequentem annum, ea contigisse asserere opus est, sicque ea, quæ hactenus sunt narrata, non hoc anno tantum, sed & sequenti peracta esse noscuntur.

Dānato Imp. edi. c. imagin. Christiani insurgūt in eū.

Veneti pie Imp. aduersantur in cā imaginū.

Itali & Longob. sacramento se abstringūt ad tutelā Papæ.

Gregorius Papa cum videret se frustra laborare in Leone Imperatore ad Catholicam fidem reuocando, in deterius illo semper pro labente, legationem honestissimam, cum muneribus, misit ad Carolum Martellum, de qua Appendix ad Gregorium Turon. [a] ex auctore sui temporis res scribente, his verbis. *Eo etenim*, inquit, *tempore bis a Romana sede S. Petri Apostoli B. Papa Gregorius claues venerandi sepulchri, cum vinculis S. Petri, muneribus magnis, & infinitis, legationem (quod antea nullis auditis, aut uisis temporibus fuit) memorato Principi (Carolo scilicet Martello) destinauit. Eo pacto patrato, ut ad partes Imperatoris accederet (ueniret scilicet, si opus esset in Italiam) & Romanum Consulatum præfato Principi Carolo sanciret. Ipse itaque Princeps mirifico, & magnifico honore ipsam legationem recepit, munera pretiosa contulit, atque cum magnis premijs, cum suis sodalibus missis, Grimannum Abbatem Corbeiensis monasterii, & Sigebertum reclusum basilicę S. Dionysii martyris Romam, ad limina S. Petri, & S. Pauli, destinauit. Atque tum intelligitur sancitum inter eos fedus (de quo Zonaras) ut si opus esset in Italiam Carolus se conferret, susciperetque pro Romana Ecclesia defensionem aduersus impugnantem eam Imperatorem, accepturus consulatum in Urbe.* Profuerunt ista saluti totius Italię; siquidem, cum sancita hæc cum Carolo innotuissent Orienti, abstinuit

a c. 110.

Papæ legatio ad Martellū

A nuit Imperator inferre in Italiam arma. magni quippe nominis erat ob ingentes, prçclarasque victorias Carolus, vbique terrarum: scitum sane prudensque Gregorij Papæ consilium, Francorum expetere aduersus persecutorem Ecclesiæ vires, cum haud satis fiduciæ inesse sciret in Longobardis, sæpe repertis in Romanam Ecclesiam infidelibus, nec satis virium esse in Venetis, vt tantæ molis Orientalis Imperij se armis obijcerent, nec irritum fuit votum, nec spes inanis, siquidem, vbi tantum innotuit Carolum esse studiosum Rom. Pont. mox fuit ab eius persecutione cessatum.

a li. 5. c. 7. in fine. Incidit in hunc annum quod Beda [a] narrat his verbis. *Abeunte Romam Ceadualla successit in Regnum Huic de stirpe regia, qui cum triginta, & septem annis imperium tenuisset gentis illius, & ipse relicto Regno, ac iunioribus commendato, ad limina BB. Apostolorum, Gregorio Pontificatum tenente, profectus est, cupiens in vicinia locorum sanctorum ad tempus peregrinari, quo familiarius a sanctis recipi* B *mereretur in cœlis. Quòd his temporibus plures de gente Anglorum nobiles, ignobilesque laici, & clerici viri, ac feminæ certatim facere consueuerunt.* Sed, & ad hęc eadem tempora Gregorij pariter referenda putamus, quæ de Bauariæ Duce habet

b li. 6. c. 13 ve. ed. no. 44. Paulus Diaconus [b] his verbis. His diebus Theudo Bauariorum gentis Dux orationis gratia Romam ad BB. Apostolorũ vestigia venit, qui, & paulo superius ait. *Huius filiam nomine Guntrudam acceptam in vxorem a Luitprãdo Rege Longobardorum.*

Eodem anno contigisse ad Deum transitum Tobiæ Episcopi Rhofensis idem au-

c li. 5. c. 24 ctor est Beda [c] qui discipulus beatæ memoriæ magistrorum Theodori Archiepiscopi, & Abbatis Hadriani, a quibus cum eruditione Ecclesiastica, & generali; ita Græcam, cum Latina didicit linguam, vt eas æque, ac naturalem familiares haberet, scribebat his diebus ipse Beda historiam Ecclesiasticam Anglicanam, quam absoluit anno 731. porro hoc tempore, cum sederet Gregorius Pont. ad explendos vndiq; numeros diligentis historici, missus est Romam Nothelmus presbyter, qui perscrutato eiusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ scrinio, quæ ad res Anglicanas spectare noscerentur, in Angliam ad eum detulit; vt idem Beda testatur in epistola nuncupatoria ad Regem Anglorum Ceolulphum. C

Tobias Rhofens. Eps doctissimus obit.

Ad huius vero anni finem iam cœpta decima Indictione S. Bonifacius Germanorum Apostolus per Deaualem presbyterum Romam missum de nonnullis sibi dubijs ipsum Gregorium Romanum Pont. consulendum putauit: ad quæ singula Sanctus Pontifex respondit. Extant literæ, sed male positæ sub Gregorio 3. siquidem ex Indict. decima ibi posita hoc anno scriptæ probantur. In illis est aliquid, quod videtur durius, nisi interpretatione molliatur, nimirum, quod ait, Si mulier infirmitate correpta, non valuerit debitum viro reddere: ille, qui se non poterit continere, nubat magis, non tamen subsidij opem subtrahat ab illa &c. quod est intelligendum de impedimento perenni, quod nesciebatur quando contraxit. Illud etiam potest admirationem adferre, quòd respondeat filijs, & filiabus patribus, vel matribus in monasteria in Infantiæ annis, sub regulari traditis disciplina, cum ad pubertatem venerint, non licere egredi, & matrimonio copulari. Interroganti etiam, An cum presbyteris, & Episcopis, & vitiosis, & nequam sibi liceat colloqui, & edere? respondet admonitiones, & redargutiones non omittendas; sed nec sermonem, & mensam eis communem denegandam: plerunque enim contingere, vt quos correctio disciplinæ tardos facit ad percipiendam veritatis normam conuiuiorum sedulitatem, admonitionem blandam ad viam perducere Iustitiæ. D E

Inter. Gregor. 3. ep. nu. 4.

Interpretatio durioris dicti Greg. Papæ.

Cõuiuiorũ sedulitas ad viã perducit iustitiæ.

Idipsum autem, inquit, & in illis proceribus, qui tibi adiutorium præstant obseruare debebis. Sibi magis laborandum fuisse in correctione prauorum morum virorum Ecclesiasticorum, quàm in conuersione Gentilium scribit ad Danielem in Anglia Episcopum, quas literas primum excusas edidit auctor Annalium ex eod. MS.

d li. 5. c. 19 epist. 11. vt, & Danielis ad Bonifacium, de quo Beda [d].

A

Christi Annus	Gregor. Pap. 2.	Leonis Isau. Imp.	Indictione
727	14	12	10.

REbellantes, & arma mouentes aduersus Imperatorem Helladici, & Cycladum insulani; incensa eorum classe, profligantur; ex quo malitia impij, Imperatoris crescit, & persecutio contra pietatem augetur. ex Theophane.

Post hanc Imperatoris victoriam, Sarraceni cum ingenti exercitu Nicæam Bithyniæ obsident, &, irrito conatu, oppugnant Constantinop. qui sacrosanctum ibi olim B Concilium celebrarunt, sua intercessione eam tuentibus. ex Theophane.

Quidam Constantinopoli deiectam Sanctæ Dei genitricis imaginem, cum calcasset, per visum ab ea audiuit id eum facinus in caput suum concepisse; quod euenit, lapide ex machina contorto, capite eius illiso. Cum Sarraceni Constantinopolim oppugnarent, a qua obsidione magna præda acta discesserunt. Ex Theophane. Miracul.

Germanum Patriarcham, quòd hactenus Imperator non reiecerit, causa illa intercessisse videtur, quòd vteretur eo ministro ad Italos ad obedientiam reuocandos, cuius extat in Græco Codice Canonum Orientalium fragmentum epistolæ, quo inuehitur in eos, qui ab Imperio desciuissent: magna enim erat eius existimatio, etiam apud Latinos (sic semper consueuere impij Principes, omnia) etiam sacras res, & personas referre ad sua commoda; cogentes, diuina seruire humanis, & spiritualia temporalibus. C Politici oĩa trahũt ad sua cõmoda.

Qui restiterint in hoc, pro Catholica fide, certamine, Imperatori in Oriente; duo potissimum reperti sunt, ipse Germanus Constantinopolitanus Episcopus, & Ioannes Damascenus in Syria Monachus. De Germano, præter illa, quæ dicta sunt, fidem faciunt paucæ, quæ reperiuntur, ex multis, scriptæ ab eo epistolæ recitatæ in quarta actione Nicæni posterioris Concilij, quibus ostenditur conatum esse stantes firmare, labantes roborare, lapsos verò in statum pristinum restituere.

Post ipsum verò Sanctus Ioannes Damascenus nobilibus parentibus ortus Damasci, doctissimus ipse quidem, & Romanam fidem ab incunabulis ab Italo homine Cosma nomine, probe institutus, pro Imaginum cultu egregie pugnauit. Hic (vt est apud Ioannem Ierosolymorum Episcopum in eius vita) post parentis obitum a Principe Sarracenorum in Aulam euocatus, & primarij Consiliarij dignitate, quamuis recusans, ornatus; cum audiret, quæ Leo Imperator tyrannicè, & impie aduersus imagines, & imaginum veneratores patraret, zelo pietatis incensus plures epistolas euulgauit, quibus eruditissime imaginum cultum comprobauit. S. Io: Damascen⁹, pro sãctis imagin. pugnat. D

Christi Annus	Gregor. Pap. 2.	Leonis Isau. Imp.	Indictione
728	15	13	11

IMpius Imperator expertus S. Germanum præ ceteris sibi suæque impietati aduersantem, non vi, sed fraude ad eum de Throno expellendum animum intendit, E nacto idoneo ad facinus ministro, eiusdem Germani discipulo, Anastasio, in suam sententiam, promissione Constantinopolitani Episcopatus, pellecto; cui ipse S. Germanus, diuina quadam prænotione longè post futura; vt est apud Theophanem, prædixit. a Germano animum cõuertit in Ioannem Damascenum, vt eum perderet, confictis literis proditionis, eius ementito charactere, ad principem Sarracenorum missis, a quo Ioannes manu truncari mandatur, in foroque suspendi, quam ipsam precibus impetratam dexteram intercessione B. Mariæ Virginis obtinuit, brachio restitui. Quod cum Sarracenorum Princeps cognouisset, rei admiratione commotus, Io: Damasc. manus truncata restituit.

cum,

eum, vt Innocentem muneri suo Consiliarij reddi curat; at ille altiora meditans, gratijs actis, facultatibusque in cognatos, seruos, & egentes distributis, Ierosolymam orationis causa profectus, ad Diuini Sabæ Lauram se contulit, ibique cum Cosma sodali monachum induit. A

Longobardi per Indictionem 11. ait Anastas. dolo Sutrium occupatum, per quadraginta dies tenent; quod tandem Rex, assiduis litteris, & magnis muneribus Gregorij Pontif. stimulatus, quamuis omnibus nudatum opibus, Beatissimis Apostolis Petro, & Paulo restituit, atque donauit.

Christi Annus	*Gregor. Pap. 2.*	*Leonis Isaur. Imp.*	*Indictione*
729.	16	14	12

B

Lõgobar. R. & Exarchus conspirant in Pont.

EOdem, inquit *Anastasius, tempore, idest 12. Indictione sæpe dicti Eutychius Patricius, Exarchus, & Luitprandus Rex inierint nefandum consilium, vt congregato exercitu Rex subijceret Duces Spoletinum, & Beneuentanum; Exarchus Romam, quæ ab Imperatore defecerat, & quæ pridem de Pontificis persona iussus fuerat, impleret, nempe, vt eum occideret; Qui Rex Spoletum veniens susceptis ab vtrisque Ducibus sacramentis, atque obsidibus, cum tota sua cohorte in Neronis campo conuenit.* (Erat locus iste propè Basilicam Vaticanam, olim dictus, Prata Neronis) *ad quem egressus Pontifex, eique præsentatus, studuit, vt potuit Regis mollire animum, commonitione pia; ita, vt ipse Rex se prosterneret eius pedibus, & promitteret nulli inferre læsionem. Atque sic ad tantam compunctionem ipse, pijs monitis, flexus est; vt, quæ fuerat indutus arma, exueret, & ante corpus Apostoli poneret Mantum, armillam, Baltheum, spatham, atque ensem deauratum, necnon coronam auream, & crucem argenteam. post orationem factam exorauit Pontificem, vt memoratum Exarchum ad pacis concordiam suscipere dignaretur, quod & factum est; & sic recessit, Rege declinante a malis, de quibus inierat consilium cum Exarcho.* Hæc Anastasius. Nec verò tantum Gregorius Exarchum, qui toties in eius necem conspirauerat amice suscepit; sed, & cum quidam seductor Tiberius in Tuscia Regnum Romani Imperij vsurpare conaretur, auxiliantibus copijs & præsto fuit, quibus illum oppressit, & interfecit; nec sic, tamen plenam Romanis gratiam largitus est Imperator, maligne agere pergens in Pontificem. C

Rex Luitprãd⁹ immutatus totus subijcit se Papæ.

Papa Tyrannũ opprimit.

D

Patriarchæ Aql. vet. & no. Aquil. altercãtur.

a ex MS. Cod. rerũ Ven. Andr. Dandali.

b 2. inter epist. Ro. Pont.

Hoc anno contigerunt iustæ querelæ Donati Gradensis, idest Nouæ Aquileiæ Patriarchæ, aduersus Serenum veteris Aquileiæ Antistitem, Foroiuliensem tamen dictum, quòd prope Forum Iulium habitationem delegisset, res suas, & iura inuadentem, quarum occasione Gregorius epistolam [a] ad eum scripsit, in qua meminit de collato ei pallio ad preces dilecti, inquit, filii nostri Regis nempe Luitprandi, & mandat, vt ab inuasione alienorum iurium desistat, eo intra suos se terminos contineat. Aliam quoque epistolam scripsit Donato Patriarchæ, & Episcopis, atque Marcello Duci, & plebum Venetiæ, & Istriæ. Quomodo vero controuersia finita fuerit, per eundem Gregorium Secundum, eiusque successorem Gregorium Tertium. Leo nonus Rom. Pont. docet in epistola [b] data omnibus Episcopis Venetiæ, & Istriæ Prouinciæ, cùm adhuc eadem altercatio recrudesceret. *Iudicio,* inquit, *sanctæ Synodi definitum fuit, vt noua Aquileia totius Venetiæ, & Istriæ caput, & Metropolis perpetuum haberetur, secundum quod euidentissima prædecessorum nostrorum adstruebant priuilegia: Foroiuliensis verò Antistes, tantummodo finibus Longobardorum esset contentus iuxta priuilegium Gregorij Secundi, & retractationem Tertii &c.* Extat epistola Gregorij tertij ad Calixtum Sereni successorem, de peruasis ab eo possessionibus Gradensis Ecclesiæ, quos restitui sub graui interminatione mandat. Quamuis autem idem Patriarcha Aquileiensis diceretur pariter, & Foroiuliensis, eo quòd apud eam ciuitatem habitationem delegisset; tamen constat Foroiu- E

A lium peculiarem suum habuisse Episcopum, aduersus quem, Amatorem nomine, Fidentij successorem, Calixtus turbas excitauit, & eo de Castro Iulio expulso, demú sibi ad habitandum vsurpauit; ex quo Pemmo Dux irritatus apprehensum, parum abfuit, quin in mare præcipitaret, in carcere tamen habuit, quo audito Luitprandus in magnam iram exarsit, Ducatumque Pemmoni auferens Rachi eius filio tradidit. Hæc latius Paulus Diaconus [a]. — Forū Iuliū suum habebat Epm.

[a] ali. 6. c. 14. vet. edit. n. 51.

Hoc eodem anno præcesserunt signa cęlestia de imminenti clade Sarracenorum in Gallias, testatur Beda, qui vidit, atque descripsit his verbis, in historia sua Anglica [b]. *Anno Dominicæ Incarnationis 729. apparuerunt Cometæ duo circa Solem multum intuentibus terrorem incutientes. Vnus quippe Solem præcedebat mane Orientem, alter vespere sequebatur Solem Occidentem, quasi Orienti simul, & Occidenti* B *diræ cladis præsagi, vel certè vnus diei, alter noctis præcurrebat exortum, vt vtroq. tempore mala mortalibus imminere signaret. portabant autem facem ignis contra Aquilonem, quasi ad accendendum acclinem, apparebantque mense Ianuario, & duabus ferme septimanis permanebant. Quo tempore grauissima Sarracenorum lues Gallias misera cæde vastabat, & ipsi non multo post in eadem prouincia dignas suæ perfidiæ pœnas luebant.* Hucusque Beda. Quos mirum est ante annos quatuor a Carolo Martello tanta cæde affectos, tantos reparare potuisse exercitus, & tantas in Gallijs direptiones, & strages edere. — Cometæ duo.

[b] b li. 5. ca. 24.

C

Christi Annus	*Greg. Pap. 2.*	*Leonis Isaur. Imp.*	*Indictione*
730	17	15	13

Leo Imperator, rebus Italiæ compositis, ad stabiliendam in Oriente hæresim totus incumbit, contumeliosè exacto Germano Patriarcha, & in exilium misso, & impio Anastasio Germani quidē discipulo, sed Imperatoris perfidiæ consorte, in eius locum subrogato. Cum autem mandasset omnes sanctas imagines publice cremari, & Ecclesias dealbari, tunc impio facto aduersantes multos clericos, monachos, & Religiosos laicos, alios vita, alios membris, alios exilio multauit. Ex Ioanne Damasce. oratione secunda de Imagin. Theophane, Anastasio & Actis S. Stephani iunioris. S. Germani Patriarchæ, Orientalis Ecclesiæ, per hæc tempora, luminis, præclara extant D scripta, alia in Bibliotheca SS. PP. edita, alia in Bibliotheca Vaticana manuscripta; de alijs etiam meminere Ioannes Cyparissiotus lib. 8. & Photius in Bibliotheca cap. 233. celebratur eius memoria 12. Maij in Monologio Basilij Imperatoris (ita nominatur, quòd eius iussu collectum est) vbi & afferitur nonagenarios ex hac vita migrasse. Eius tempore claruit sanctitate Stephanus Abbas, quem ex monasterijs Palæstinæ vocauit Constantinopolim ad regendos monachos, disciplina solutos, cuius anniuersaria dies agitur in eodem Menologio 13. mens. Ianuarij. — Isauri p secutio in cultores SS. imaginum. — S. Germ. nonagenarius exul moritur.

Accidit etiam, ijsdem diebus, vt Gothorum populus, qui incoleret regionem trans Euxinum Pontum, defuncto suo ipsorum Episcopo eligerent Ioannem quendam, sanctis moribus imbutum, & consecrandum mitterent Constantinopolim ad Germanum Patriarcham, qui, ne pollueretur hæreticorum contagio, missus est ab eo, in E Iberiam transpontum Euxinum ab Episcopis illius regionis consecrandus, cuius memoria celebris est in eodem Menologio. 26. Iun.

Gregorius porrò Pontifex, hæretici Anastasij pseudopatriarchæ synodica reiecta, cum commonitione, nisi ad Catholicam se conuerteret fidem, vt a sacerdotali officio Imperatori quoque, salutaria suadens, mandauit, vt ab execrabili errore declinaret. Quòd vero non obtemperasset, tunc demum factum est; vt qui hactenus sæpe retinuerat habenas rebellantis populi, quandiu spes esse aliqua potuit, vt sæpe monitus promulgatum de impietate reuocaret edictum: conuersione eius iam desperata, eum anathemate feriret, & tributorum Italiæ exactione priuaret, descissentibus penitus — Post lōgā expectatione, & frustra adhibitas monitiones Imp. Papa exc. & tributis Italiæ priuat.

Itali deficiunt ab Imp. ob hæresim, & subducunt se Pont.

Occidentalibus a Leonis Imperio, & Apostolico Pontifici penitus inhærentibus quod Græci omnes historici affirmant. Theophanes, Cedrenus, alij, Zonaras quidem hæc Romæ (quod par est credere) facta esse synodice tradit; atque in eodem Concilio ipsum Imperatorem anathematis affectum pęna; cuius rei causa factum, vt vehementius a Leone in Oriente Ecclesia vexaretur. A

Salubris admonitio ad Politicos.

a. Matt. 18
b 1. Cor 12.
c Heb. 13.

Per hos dies Ioãnem Damascenum scribere aggressum esse sermones illos de imaginibus, eius testificatione constat, hortante, & extimulante Cosma eius sodale; sed zelo in primis diuino. In quibus, præter alia; *His de rebus*, inquit, *statuere, atque decernere non ad Reges pertinet, sed ad Concilia, nam ubi duo, uel tres* (inquit Dominus)[a] *congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio ipsorum: ligandi, & soluendi potestatem nõ Regibus, sed Apostolis, & eorum successoribus, & Pastoribus, & Doctoribus Christus dedit.* &c. Et Apostolus.[b] *Quosdam quidem*, inquit, *in Ecclesiis posuit primum Apostolos, deinde Prophetas, tum Pastores, atque Doctores.* Ad Ecclesiæ constitutionem non adhibuit Reges. & rursum. [c] *Obedite*, inquit, *præpositis uestris, & subiacete eis; ipsi enim peruigilant, quasi rationem pro animabus uestris reddituri.* Item rursum. *Mementote*, inquit, *præpositorum uestrorum, qui uobis locuti sunt Verbum Dei, quorum intuentes exitum conuersationis imitamini fidem. Verbum non sunt locuti nobis Reges: sed Apostoli, & Prophetæ, Pastoresque atque Doctores.* & paulo post. *Regum est Ciuilis administratio, Ecclesiastica uero constitutio pastorum*, atque *Doctorum.* At rursum inferius. *Non Regiis regulis; sed Patrũs institutis, tam scriptis, quàm non scriptis Ecclesiam censeo constitui, & gubernari oportere. Quemadmodum enim in orbem uniuersum monumentis literarum promulgatum est Euangelium: sic in uniuerso terrarum orbe sine scriptis est constitutum, ut Christus Deus carnem indutus, & sancti homines imaginibus exprimerentur; sicut etiam, ut Crux adoretur* &c. Habet eadem in Commentario de fide orthodoxa li. 4. cap. 17. Atque hæc satis ad erudiendos Nouatores, præsertim verò Politicos. B C

Christi Annus.	Gregorij P. 3.	Leonis Isaurici Imp.	Indict.
731.	1.	16.	14.

Grego. 2. P. obitus.

Hoc anno 3. Idus Febr. Ind. 14. moritur Gregorius Secundus Papa, cum sedisset annos 16. menses 8. dies 20. Hic quadragesimali tempore, vt in quinta feria ieiunium, atque Missarum celebritas fieret in Ecclesijs, in quibus non agebantur, instituit. Ex Anastasio, qui pergit dicere de Oratorio exædificato Ecclesiæ, datis pretiosis vasis, & ornamentis, largitate in omnem clerum, & monasteria: denique de quinque eius ordinationibus. Porro Gregorius ipse defunctus receptus est inter sanctos, anniuersariæque memoriæ cultu in Ecclesia perseuerat; cuius si scripta extarent, resque ab eo gestæ diligentius scriptis mandatæ essent, Gregorio Magno haud inferiorem existimares. præter epistolas, scripsisse fertur responsionum librum vnum ad Leonem Imperatorem, & alium ad Episcopum Constantinopolitanum, & alia. D

Quantus Pôt. Grego. 2.

Grego. 3. statim creatus legatio. mittit ad Imp.

Legatus nõ ausus reddere litteras, pœnæ subijcitur, & remittit.

Quinto die vacationis eius Sedis 16. Februarij in eius locum subrogatus est alius Gregorius, eius nominis tertius, natione Syrus, quem, vt mitissimum, valde sapientem, Græcè, latineque eruditum, omnibus denique Pontificijs virtutibus excultum celebrat Anastasius. Hic statim legatum Gregorium presbyterum cum grauibus literis ad Imperatorem mittit, studens eum ad Catholicam fidem reuocare, quas tamen legatus, timore correptus, non ausus porrigere, Romam reuersus est; quem Pontifex, vicinorum Episcoporum coacto Concilio, facinus detestatus, deponere volebat; nisi Episcopi, & optimates precibus intercessissent, ne deponeretur, sed pœnitentiæ subijceretur, qua illi digna imposita secundo cum iisdem literis ad Regiam eum direxit vrbem. ex Anastasio. E

A Leo interim Imperator in sua impietate obstinatior, aduersãtes sibi, vel minus obsequentes, non tam nece, inuidens illis gloriam martyrij, quàm exilijs afficere consueuit, in quibus numeratur Aemilianus vir sanctissimus, qui S. Germano successerat in Cyziceno Episcopatu, cuius Natalem celebrant Græci octaua mensis Augusti: Tunc etiam Basilius, & Procopius Decapolita, eandem pœnam perpessi, eadem digni facti sunt corona, celebres 27. Febr. Tunc & Theophilus S. Monachus æque coronam promeruit, cuius agunt memoriam 2. Octobris. Tunc & Niceta Patricius idem certamen subiens in album SS. relatus est 13. mensis Octob. Abstinuit tamen idem Isauricus ab infligendo supplicio Ioanni Episcopo Polyboti, qui claritudine miraculorum adeo celebris erat, vt & ipse, sicut olim Magnus ille Gregorius, dictus fuerit Thaumaturgus: hic enim cum ad redarguendum Imperatorem B se Constantinopolim contulisset, vehementerque respondisset, nullam vim passus, ad suam redire Ecclesiam permissus est; vbi suum gregem illæsum ab hæresi custodiens quieuit in pace quinto die Septemb. In horum classe adnumeratur Gregorius Decapolis in Isauria ciuitatis ciuis, qui Orientem, & Occidentem peragrans in confessione Catholicæ fidei diem clausit extremum. Simeon præterea sanctitate nitens tunc vixit, quem à Leone in carcerem detrusum, idem, qui supra Gregorius, Constantinopoli inuisit. De quo Menolog. 20. Nouemb. de alijs inferius.

Aduersãtes sibi exilijs dãnat Imp.

Io: Polyboti Eps cognom. Thaum.

S. Grego. Decapolita.

S. Simeõ.

Hoc eodem anno cum audisset Sanctus Bonifacius Germanorum Apostolus defunctum esse Gregorium Secundũ, a quo acceperat Apostolatum, & in eius locum subrogatum fuisse Gregorium Tertium, ad ipsum Romam Legatos cum litteris misit, qui omnem suam obedientiam Romanæ Sedi debitam pollicerentur; plurimo- C rum Germanorum ad Christi fidem conuersionem nunciarent, & responsa ad plures quæstiones postularent. Gregorius gratulatus de Gentilium conuersione, & ad postulata respondit, & non postulata contulit; Pallium videlicet, & Archiepiscopum eum constituit. Ex eius vita. lib. 1. cap. 25. apud Sur. 5. Iun.

S. Bonif. legatio ad Greg. 3.

Hoc eodem anno suæ historiæ Ecclesiasticæ gentis Anglorum Beda finem imponit, breui compendio describens statum, quo eandem relinquat Ecclesiam Anglicanam, quinam Reges prouincijs, & Episcopi Ecclesijs præessent recensens, ita demum perorat; *& arridente pace, & serenitate temporum, plures in gente Nordanhumbrorum tam nobiles, quàm priuati; se suosque liberos, depositis armis, satagunt, magis accepta tonsura, monasterialibus adscribere votis, quàm bellicis exercere studijs. Quæ res, quem sit habitura finem, posterior ætas videbit. Hic* D *est in præsentiarum status Britanniæ, anno aduentus Anglorum in Britanniam 285. Dominicæ autem Incarnationis 731. in cuius Regno perpetuo exultet terra, & congratulante in fide eius Britannia, lætentur Insulæ multæ, & confiteantur memoriæ sanctitatis eius.* Mox adiicit appendicem de rebus suis, septem annorum se, ait, monasterio educandum traditum, & inter obseruantiam disciplinæ regularis, & quotidianam cantandi in Ecclesia curam, semper, aut discere, aut docere, aut scribere dulce habuisse, decimonono vitæ anno Diaconatum; trigesimo presbyteratum suscepisse. *Ex quo tempore*, inquit, *accepi presbyteratum, vsque ad annum ætatis meæ 59. hæc in scripturam sanctam, meæ, meorumque necessitati ex opusculis Venerabilium Patrum breuiter adnotare, siue etiam ad formam sensus, & interpretationis eorum superadijcere curaui*. Deest apud Bedam Catalo- E gus scriptorum eius, qui ponitur ad finem Epitomes ante antiquum auctorem anonymum, qui post eum res Anglorum est prosecutus: nec tamen omnia ibi recensita scripta ab ipso Beda esse tum posita, sed ab aliis postea. Quæ in illis desiderari videbantur ad integrum numerum operum eius adiecta, ex his, quæ post ab ipso Beda scripta esse noscuntur, demonstratur. De tempore, quo defunctus sit, variant auctores. Sigebertus hoc eadem anno eum defunctum affirmat. Marianus Scotus anno 729. alij 700. alij 733. alij 734. variant item in annis eius ætatis, cum alij illi annos tribuant sexaginta, alij 61. alij plures, vt Trithemius, qui 72. porro auctor Annalium egregie de his ratiocinatur, ac demum ex eius scriptis elicit

Beda finẽ imponit suæ hist. Angl.

Bedæ vitę cõpẽdiũ.

Quando, & quoto anno æta-

tis decesse rit Beda.

(epistola videlicet, inter alias eius lucubrationes absque controuersia numerata, cuius titulus de Aequinoctio iuxta Anatolium &c.) ipsum saltem peruenisse ad annum ætatis 105. Veruntamen huic assertioni de longæua eius vita repugnare videtur, quod Sanctus Bonifacius Germaniæ Apostolus duabus epistolis 15. & 44. ex citato sæpius manuscripto codice, de eo quasi iam defuncto meminit, cum ea scribere se dicat Anno Domini 776. vel probandum epistolam illã falso censeri inter eius opera. Ceterum de transitu eius ad Dominum, extat epistola vnius cuiuspiam ex discipulis eius, qui interfuit, ad finem operum eius, germana quidem, ac sincerissima, quam Auctor Annalium, vt dignam Annalibus descripsit; nos vero pro ratione compendii exscribere omittentes, suademus, vt legatur ad cognoscendam pietatem, & literarios labores eximii hominis, ad extremum fere spiritum continuatos. Quæ referuntur de titulo, Venerabilis, illi tributo, recentiora sunt, nec eius ætatis hominibus cognita; siquidem Hilduinus in Areopagiticis, ipsum Sanctum Bedam presbyterum nominat; sicut & Marianus Scotus de ipso ait. Sanctus Beda presbyter Anglicus computator, his temporibus clarus habetur. Albinus Flaccus, & ipse Anglus, Bedam sacerdotem, & Doctorem eximium appellat, & Amalarius sæpius eum citans, nunquam, Venerabilis titulo eum ornat, sed potius honoris causa eum Dominum Bedam appellat. qui omnes eadem ætate vixerunt. Porro vitam Bedæ à Cuthberto Abbate scriptam fuisse Molanus testatur; sed non extat.

De Venerabilis cognomine.

Sarraceni, qui Galliam Narbonensem occuparant, a Carolo Martello victi, ab occupatis munitionibus penitus expelluntur plurimis cæsis. quæ hoc anno cæpta, in sequentem annum sunt propagata. Qui fuga lapsi naues conscenderant, vi tempestatis fluctibus absorbentur. Ex Francorum Annalibus a Pithoeo editis.

Contigit eodem anno obitus S. Eucherii Episcopi Aurelianensis, sexto anno sui, sub Carolo Martello, exilii. Ex vita, & Chronico edito a Pithoeo; aliis tamen aliter tradentibus.

Christi Annus.	*Gregorij P. 3.*	*Leonis Isaurici Imp.*	*Indict.*
732.	2.	17.	15.

LEo Imperator Chagani, seu Chaiani Cazarorum Regis filiam Constantino filio connubio sociauit, & Christianam factam Irenem vocauit; quæ, cum sacras literas didicisset, pietate claruit, & sacras Imagines coluit, & colendas palam testata est. Redditus patrimonii, quos Ecclesia, in Sicilia possidebat, in fiscum inferri præcepit, mares omnes describi iussit. Tributa capitalia tertiæ parti Siciliæ, seu Calabriæ imposuit. Exercitum aduersus Papam, & Romam, atque Italiam, inmisit. Ex Theophane. Addit Cedrenus, ingentem classem aduersus Italos, & Romanos, paratam in Adriatico mari, naufragio perijsse: Gregoriumque presbyterum legatum ad eundem Imperatorem remissum, in Sicilia retineri iussisse, scripta auferri, & in exilium amandari. Hæc Anastasius quoque. Quibus Romam delatis Gregorius Pontifex, collecto Romæ Episcoporum Concilio, decreto firmauit antiquas PP. traditiones de cultu Imaginum sacrarum, & anathemate ferijt omnes eidem aduersantes; & ex eiusdem Concilij Decreto missæ Commonitoriæ literæ ad Imperatorem, Peracto Concilio iterum missa alia similiter scripta Commonitoria per Constantinum Defensorem, quem fortissima custodia atteneri mandauit, & scripta auferri, & post integrum fere annum relaxari. Ex Anastasio.

Irene ex Barbara, Christiana, Catholica, & pia reddita. Leo sacrilegus.

Gregori anathemate damnat Iconomachos.

Quòd insuper ab eodem Iconomacho, & Hagiomacho Leone Sanctorum reli-

A quiæ contemptui haberentur, idem Sanctus Pontifex Sanctorum omnium, quos potuit toto orbe Christiano, collectas reliquias in oratorio a se constructo in Basilica Sancti Petri honorificè collocauit: quorum festa vigiliarum, a monachis trium monasteriorum illic seruientium, quotidie per ordinem, atque Natalitiorum Missas in eadem loco celebrari instituit. Ex Anastasio, qui egregia prosequitur ornamenta, & sumptuosissima eidem ab eo, oratorio, collata. Addit quoque de eximijs ornamentis in Ecclesia Sanctæ Dei genitricis ad Præsepe factis.

Christi Annus.	*Gregorii P.3.*	*Leonis Isaurici Imp.*	*Indictio.*
733.	3.	18.	1.

B GRegorius Papa rursum, & seorsum Italia legationes misere ad Leonem Imperatorem, quibus illi suaderent ab impietate desistere, ac tum se illi se omnes subiecturos, consuetumque vectigal, vt subditos, pensuros: sed rursum legati a Sergio Extratego in Sicilia per octo fere menses detenti, scriptis ablatis, cum exprobratione tandem dimissi. Rursum Gregorius adhortatorias literas dirigit per Petrum Defensorem ad Leonem, & Constantinum, & ad Anastasium inuasorem Sedis Constantinopolitanæ; sed nullo fructu. Ex Anastasio. Interim Imperator complures SS. Episcopos detestantes eius errorem e sedibus suis eijcit in exilium, in C quibus Theophylactum Nicomediæ Episcopum, de quo Menologium, septima die Martij, & 20. S. Nicetam Episcopum Apolloniadis, & Michaelem Synnadorum Metropolitam, 23. Maij, & alij plures, idem subiere certamen.

Eodem anno Deus res Francorum per Carolum Ducem magna gloria illustrauit, ad internecionem Sarracenis cæsis, qui ingenti numero, ex Hispania superuenerant, suppetias laturi iis, qui Narbone cum suo Rege ab eodem Carolo obsidebantur. Ex Veteri Chronico Pithoei.

Hoc tempore, accidisse videtur, quod in Actis Sancti Bonifacij habetur his verbis. [a] *His ita factis Sanctus Bonifacius Germanorum Episcopus Boiariorum Regiones, quibus per id tempus dominabatur Hugbertus Dux, inuisit, prædicationisque munus apud illum studiosissime exercens, Ermuuolfum hæreticum pestilentem, magno diuinæ æmulationis feruore incensus, ex Canonum præscripto, damnauit, &* D *ab Ecclesia eiecit. Ac deinde ad suæ diœcesis homines reuersus, omnia circumibat, instaurans ea, quæ Ecclesiarum cura poscere videbantur.* a li. 1. c. 17

Christi Annus	*Greg. Pap. 3.*	*Leonis Isaur. Imp.*	*Indictio.*
734	4	19	2

E HOc anno, inquit Theophanes, a Leone Imper. Theodorus Mansur in exilium missus est ad Elimata eremi. Hunc fuisse tradunt Episcopum Grapsorum, Cantorem cognomento dictum; quòd ad exemplum Ioannis Damasceni, & Cosmæ Maiumæ Episcopi sacros hymnos in Ecclesia tunc canendos luculentissime scriberet. Sæuijt item idem truculentus Imperator in alios sanctos viros cultores sacrarum Imaginum, nempe Paulum, & Theosterictum, quorum Græci celebrant anniuersariam natalis diem 17. mensis Maij, quorum priorem igne consumptum tra- Egregii confessores pro Imaginũ cultu.

dunt; posteriorem vero, post multa mala, in pace quieuisse. Tunc etiam Theophilum monachum multa mala perpessum tradunt decima Octobr. Ioannem quoque Abbatem monasterii Catharorum, post carcerem, exilium, verberationem, relegatum cum aliis pluribus in Insulam Aphusiam refert Menologium. A

Viri insignes in Anglia. Hoc eodem anno moritur in Anglia Tacuinus Archiepiscopus Dorouerensis vir, vt inquit Beda epistola hoc anno data, religione, prudentia, & sacra Doctrina insignis, qui Berthualdo successori Theodori, æque pietate & doctrina conspicuo successerat. hist. Anglic.[a] Post Tacuinum autem, anno sequenti Nothelmus nobilis pietate, & doctrina subrogatus est.[b] quem Sanctus Bonifacius de rebus sibi dubiis consuluit,[c] nempe de cognatione spirituali matrimonium impediente, vt de re hactenus sibi incomperta, & alios item doctrina insignes in Anglia Pectelmum Episcopum[d] primum Casæ candidæ, de quo Beda[e] quem habuisse, ait, successorem Adhelmum æquè disertum, quem scripsisse, ait, librum egregium aduersus errorem Britannorum, de Paschate; & de Virginitate librum eximium, exemplo Sedulii, geminato opere, & versibus hexametris, & prosa, & alia præclara; Dudonem quoque Abbatem in Anglia celebrem suum olim discipulum. extat eius epistola apud Bedā.[f] Maximam porro habitam esse rationem eiusmodi vinculi spiritualis a Romanis Pont. Iulio, Innocentio, Cœlestino, atque Conciliis testatur Deusdedit Papa in epist. ad Gordianum Episcopum Hispaniarum. B

a hist. Angl. 5. c. vl. b li. 5. c. 9. c vet. cod. ep. 25. d ep. 17. eiusdem vet. cod. e li. 5. c. vl. f li. 5. c. 28

Christi Annus	*Gregor. Pap. 3.*	*Leonis Isau. Imp.*	*Indictio.*
735	5	20	3

C

Martyres pro cultu SS. Imag. Gregor. Limniota & alij monachi m.

SAeuiente in dies magis Leonis rabie, aucta est in cultores SS. Imaginum persecutio, vsque ad excruciationes, & sanguinem progressa; siquidem Hyspatium Lydenum Episcopum, & Andream presbyterum dire excruciatos necauit, de quibus Græci in Menolog. 20. Septemb. Quo etiam tempore egregium spectaculum edidit Gregorius Limniota monachus, prope centenarius, de quo Græci 24. Septembr. Passi sunt grauissima eodem tempore Procopius, & Basilius monachi, de quibus in Menolog. 27. Febr. subiit idem certamen Sergius Confessor; de quo in eodem Menolog. 13. Maii. His accessit Macarius confessor, qui ob eandem causam exul vitam finiuit; de quo in Romano Martyrologio prima April. Idem quoque stadium cucurrit Theophilus monachus; de quo in Menolog. 2. Octob. plures alii confessores eximii extitere, cum omnibus libere in pios cultores SS. Imaginum insurgere, Imperatoris edicto, concederetur, in quibus recensentur Sanctus Eudæmon Episcopus Lampsacenus, qui post multa certamina in exilio vitæ coronam accepit; cuius memoria quotannis a Græcis agitur 14. Mart. Niceta quoque Episcopus Apolloniadis, de quo in Monolog. 20. Mart. Georgius item Episcopus Melitenus 7. April. Basilius pariter Episcopus Parii. 13. April. Qui, & alii ex impietate, & crudelitate Imperatoris, immortales sibi contexuerunt coronas. D

Christi Annus	*Gregor. Pap. 3.*	*Leonis Isau. Imp.*	*Indictio.*
736	6	21	4

E

VTilo Boiariorum Dux, erga Romanam Ecclesiam, vti sui prædecessores, studiosissimus, defuncto Boiariorū Episcopo, Vuinilum Romam ad Gregorium Papam consecrandum mittit. ex epistola Gregorii ad Bonifacium, & ex Actis vitæ S. Bonifacii g.

g li. 1. c. 32

Cœpta in Oriente persecutio, propagatur etiam in remotiores pios Imaginum cultores: inter quos numeratur egregius athleta Ioannes Episcopus Gothiæ ex Tauro Scytharum regione 16. Mart.

A Gerebat Præfecturam Vrbanam Constantinopoli his temporibus Philippus, æqui amantissimus; qui, quòd absoluisset quosdam mulierculas, tanquam innoxias accusatas de cæde lactentium infantium, ab Imperatore ipse iussus est cædi.

Christi Annus	*Gregor. Pap.* 3.	*Leonis Isaur. Imp.*	*Indictio.*
737	7	22	5

BRitones quidam æstu inuidiæ perciti, quod Anglorum nouellæ gentis, quæ fidem haud pridem suscepisset, aliqui potentes opere, & sermone Apostolico munere, multas prouincias ad Deum prædicatione conuerterent, hæresim dissemi-
B nare cœperunt. ex litteris Gregorij Pap. ad Episcopos; qua occasione, atque etiam adeundi, de more, limina Apostolorum, & coram, Pontificem venerandi, & plura ad functionem sui Apostolatus impetrandi, Bonifacius consilium cœpit profectionis in vrbem, quò anno sequenti peruenit. Bonifac. Romã tẽdit.

Hoc anno pariter S. Ermino Episcopo, ex Abbate Lobiense, defuncto successit in locum eius Theodolphus, æque sanctus. Molan. in nat. SS. Belg. quorum diem natalem colit Ecclesia Belgij, nempe Ermini die 25. Apr. Theodulph vero 25. Iun.

Quo eodem anno Rex Anglorum Nordanhumbrorum Ceolulphus, ille ipse ad quem Beda scripsit historiam Anglicam, diuino amore succensus, relinquens Regnum Eadberto, monasticam sectatus est vitam.

C

Christi Annus	*Gregorii P.* 3.	*Leonis Isauri Imp.*	*Indict.*
738.	8.	23.	6.

SAnctus Bonifacius multa stipatus turba Francorum, Boiariorum, & Britannorum, Romam adit, tum, vt Pontificis Apostolici conspectu, & alloquio frueretur, tum, vt sanctorum illic quiescentium se precibus commendaret; denique, vt doceretur de nonnullis ad curam animarum spectantibus; vbi a Pontifice comiter est
D exceptus, & a Romanis salutaris verbi causa magna veneratione frequentatus.[a] Qui discedens muneribus, & reliquijs quæcunque petijt, liberaliter, & honorificè donatus; ab eodem etiam accepit epistolas ad Episcopos, Abbates, Optimates, Principes, & populum Germaniæ, quarum exempla extant in eius vita.[b] His litteris Pontificis instructus Bonifacius Roma profectus Ticinium veniens apud Regem Longobardum aliquandiu moratus est. Eodem planè tempore contigit ipsum S. Bonifacium suos per literas de sua peregrinatione certiores reddere. eodem Cod. c. 30.

Hispani antiquæ nobilitatis memores, cum instar Machabæorum montana petijssent, & Regulum sibi Pelagium constituissent, aduersus Arabes Hispaniam seruitute præmentes, Regni titulum ad posteros propagare conati sunt. Pelagius igitur post decem & octo annos, magnis, diuina virtute, rebus gestis, decedens, Regnum filio
E nomine Fauila reliquit; quo, secundo Regni anno, extincto, gener Pelagij Adelfonsus, Petri filius, ex Reccaredi Serenissimi Gothorum Regis progenie ortus, in Regem eligitur, & cum Froila fratre in Sarracenos mouens plures ciuitates ex eis recipit, quibus & Episcopos dandos curat. Tudens. in Chron. Catholici quoque gloriosum cognomentum, quod Reccaredus Rex ex propagata fide Catholica in Gentiles suos ab acclamatione Episcoporum, in Concilio congregatorum, tulerat, eius gloriæ æmulus, & Regni successor asciuit, quod ipsum intermissum a successoribus, Ferdinãdus Aragonius Hispaniæ Rex enixis precibus a Iulio Secundo Rom. Pont. impetrauit, vt omnium Regum Hispaniarum hæreditarium esset.

a Vitæ li. 1. c. 27. & Greg. epist. b li. 1. c. 28 29. 30.

Hispani adu. Sarracenos Regnum tuentur, & propagant.

Adelphõsus Catholici cognomẽ tuetur, Reccaredo tributum. Diu intermissum, a Ferdinando longo interuallo repetitur Papa cõcedẽte.

Carolus Martellus sæpius concisis, & fugatis Sarracenorum exercitibus, hoc anno, prouinciam illis ereptam Francorum coronæ adiunxit. Vetus Chron. anonymum editum a Pithoco. A

Fugatis iam penitus e Gallijs Sarracenis, Episcopi, qui remanserant, ad restaurandas Ecclesias ab eis exustas animum adiunxere, in quibus egregiam operam nauasse Vuilicarium Episcopum Viennensem refert Ado, quem, post sacrilege a laicis occupatis Ecclesiæ bonis, in monasterium SS. Mart. Agaunensium secessisse; ibique vitam venerabilem duxisse, ait: vastata, & dissipata Viennensis, & Lugdunensis prouincia aliquot annis vtraque sine Episcopis fuit. Anastasius tradit, Gregorium tertium ad hunc Vuilicarium pallium misisse, cum putasset, tum in Archiepiscopatum Ecclesiam Viennensem erectam fuisse; quod tamen ante, ipso fermè initio coalescentis in Gallijs Ecclesiæ, fieri contigit. B

Christi Ann.	*Gregorii Pap. 3.*	*Leonis Isauri Imp.*	*Indictione*
739.	9.	24.	7.

S. Bonif. fundat Ecclesias in German. Salisbur. Ratispon. Pataueēs. Ecclesiæ cōstitutæ.

BOnifacius Ticino recedens ab Vtilone Boiariorum Duce inuitatus, Regionem lustrans, Verbum Dei prædicauit, & ad arcendos quosdam, qui se Episcopos, & presbyteros mentiebantur, tres in ea Episcopos instituit; Ioannem Salisburgensi Ecclesiæ, Erimbertum, Frisiorum genti, Gumbaldum Ratisponæ, quæ est Boiariorum Metropolis, ex præscripto Romani Pont. Vtilone consentiente, Episcopis datis. Nam Vuinilus Patauiensi Ecclesiæ iam antea præsule Romano datus erat. De quibus omnibus Romano Pont. certiore facto, literas, quæ extant, ab eo recepit, quibus ab eo acta comprobauit, & de Concilio celebrando commonuit. C

Gregor. Martellū euocat ad subsidiū Ecclesiæ.

Transamundus Dux Spoletinus persequente eum Rege Longobardorum Luitprando Romam profugus, a Gregorio Tertio Papa. & Stephano Patricio Romano, ac Duce receptus est, & a Rege repetitus, non redditus. Qui Rex propterea vrbem obsedit, Basilicam Vaticanam B. Petri diripuit, ciuitates quatuor Romani Ducatus occupauit. Sed, Rege ad suam Regiam reuerso, Transamundus, cum copioso exercitu Romani Ducatus, Spoletinum Ducatum recuperauit, qua obsidionis occasione Gregorius Papa nuncium cum litteris ad Carolum Francorum Subregulum, vt ipse appellat, secundo misit, oratum, vt Ecclesiam Romanam pro sua pietate ab oppressione vindicaret Longobardorum. Ex hoc enim inquit tibi poteris immortalem, & æternam vitam acquirere. Ex Anastas. in Zacharia, & epist. ipsa Gregorij Papæ. D

Christi Annus.	*Gregorii P. 3.*	*Leonis Isauri Imp.*	*Indictio.*
740.	10.	25.	8

SAnctus Bonifacius Germanorum Apostolus, ex literis a Gregorio Papa anno superiore datis Concilium habet Boioariæ, & Alemanniæ Episcoporum Augustæ, an alibi, propè Danubium, non satis exploratum habetur. De Concilio constat ex Bonifacij epistola 48. eodem cod. ad Cuthbertum Dorouernēsis Ecclesiæ in Anglia hoc anno consecratum Episcopum; vt apud Bedam in Epitome legitur. E

Anglicū Regnum vectigale Rom. Eccl. ad hāc ferè ætatē

Memorabile est, quod hoc anno actum ab Ina Angliæ Rege; refert Polidorus Virgilius in Anglica historia, recentiora etiam recensens. *Officia autem eiusdem Regis*, inquit, *pietatis plena infinita produntur, & illud in primis, quod Regnum suum Romano Pontifici vectigale fecerit, singulis argenteis nummis, quos denarios vocant, in singulas domos impositis. Fecit autem idem (pergit) eius exemplo (vt opinor) ductus, Offa Merciorum Rex, qui non multum post tempus regnauit. Fuit*

is annus

A *is annus salutis circiter 740.* Hoc *vectigal, prout quidam scribunt, auxit posthæc Ethelnuolfus, seu Athulfus Rex, qui, vt proximo libro demonstrabitur, totius fere insulæ Imperium obtinuit*; & mox, *omnis Anglia hoc tempore istud vectigal, pietatis, & religionis causa Romano Pontifici pendit, domesticatim collatum, & numi illi argentei vocantur a vulgo, denarij B. Petri, quos pontificius Quæstor, quem non inscienter collectorem nuncupant, exigit.* Hæc ipse scribens ad Henricum VIII. tunc Regem. Anno Domini 1533. sed mirandum illud accidit. Vbi cessauit pendi vectigal illud, hæresum alluuione Anglia absorbetur. Habuit Ina Rex vxorem Edilburgam, paris pietatis, quæ se in Monasterium inclusit, ex Regina ancilla effecta.

Orientalis Ecclesia sub iugo persecutoris Imperatoris laborans, graui, & longo B per duodecim menses terræmotu confligatur, Ecclesijs, & monasterijs Constantinopoli, & per plures prouincias, vrbibus, & villis corruentibus, statuis etiam Imperatorum, quæ erant Constantinopoli, deiectis, de quo Theophanes, in tempore, quo hæc contigerunt, a semet corrigendus. Extat eiusdem terræmotus memoria in Menolo. his verbis, *vigesimoquinto Leonis Isauri Principatus anno, Ind. 9. 26. Octo. die. Factus est ingens, & terribilis terræmotus* Constantinopoli, & omnes domus, & Ecclesiæ conciderunt, multique viui oppressi, sunt mortui &c. Oriẽtalis Eccl. igẽti per annũ terræmotu conflictatur.

Luithprandus, & Hilprandus Longobardorum Reges Romanum Ducatum vexant, Romam obsident, & Campaniam deprædantur. Transamundus ipse Dux, per Romanos adiutus, ad recuperandum Ducatum Spoletanum, infidelis, & ingratus, Gallesium occupat. Gregorius Papa vexationem Transamundi pecunia redimit, C Romanæ vrbis muros restituit, & sacris muneribus missis, cum honorifica legatione auxilium implorat à Carolo Martello Francorum Duce, aduersus Longobardos. Ex Anastasio. Extat Gregorij epistola hoc titulo. DOMINO EXCELLENTISSIMO FILIO CAROLO SVBREGVLO. GREGORIVS PAPA. In qua magno animi angore deplorat calamitates Ecclesiæ, queritur, quòd non ab eius filijs matri laboranti succurratur; monet, ne falsis Longobardorum suasionibus decipi se sinat; aperit non ob aliam causam Duces Spoletanum, & Beneuentanum a Rege bello peti, quàm quòd nolint bello persequi Romanam Ecclesiam. *Potens est carissime fili*, inquit, *ipse Princeps Apostolorum ob a Deo sibi concessam potestatem, suam defendere domum, & populum peculiarem, atque de inimicis dare vindictam; sed fidelium mentes probat.* Bis illum, CHRISTIANISSI- D MVM filium appellat, quem titulum honorificentissimum videmus in eius Regni Regibus ad nos vsque propagatum. Propè finem epistolæ habet hæc verba. *Coniuro te per Deum viuum, & verum, & per ipsas sacratissimas claues confessionis B. Petri, quas vobis ad Regnum direximus, vt non præponas amicitiam Regum Longobardorum amori Principis Apostolorum; sed velocius sub nimia festinatione sentiamus, post Deum, tuam consolationem ad nostram defensionem, ut in omnibus gentibus declaretur uestra fides, & bonum nomen, quatenus, & nos cum Propheta mereamur dicere, Exaudiat te Dominus in die tribulationis: protegat te nomen Dei Iacob.* Rursũ Papa implorat auxilium Frãcorum.

Nefandus Imperator Leo Isauricus ob confractionem sacrarum imaginum Principum omnium Occidentalium in se odia conuertit, vsque adeo, vt in eum arma E mouere omnes æque parati essent, iamque mouerent: cum ille in odium Romani Pontificis, cui motus istos omnes tribuit, astuta malitia pacis fœdere conciliauit sibi Regem Longobardorum in Italiam potentissimum, concitauitque eum in Romanum Pont. eo prætextu, quòd foueret Duces Longobardorum ipsi infestos, Spoletanum, atque Beneuentanum, in spem erigens, vt suo auxilio illos eijciens, solus, absque socijs, in Italia Longobardorum esset potiturus Imperio. Suasit cito ista, cæca prudentia carnis, & Regni dilatandi insana cupiditas ad malum impulit. Cui miser ille, nulla habita ratione sacrorum, omni penitus diuini iudicij abiecto timore, diuinis legibus penitus proculcatis in Romanam Ecclesiam immittit exercitum, Luitprandus ambitione dilatandi Regni, iungitur hæretico Imp. cõtra Eccl. Rom.

qui primum omnium in Sacrosanctam S. Petri Basilicam extra muros vrbis positam, impetum faciat. Quo toto molimine, atque conatu, absque Deo, & contra Deum adhibito consilio, nihil aliud profectum, quàm (quod declararunt euenta) vt adimeret suis posteris ipse Regnum auitum in perpetuum; Romanam vero Ecclesiam plurium prouinciarum possessione locupletaret, augeret gloria, potentia dilataret. Cur vero Carolus non cito in Luithprãdum insurrexerit, & certior ratio afferri posse videtur, quòd eundem Regem in prælijs aduersus Sarracenos fidelissimum habuerit adiutorem. Quod consilium Deo non videtur fuisse probatum; ex quo fortè accidit, vt anno sequenti vindice numine, cito, & miserando interitu fuerit ex hac vita sublatus. A

B

Christi Annus	*Greg. Pap. 3.*	*Const. Copronymi Imp.*	*Indictio.*
741	11	1	9

Copronymus sacit c. Imaginũ cultũ. LEo Imperator cum regnasset annos 24. menses 2. dies 20. *tum animæ, tum corporis morte mortuus est*, inquit Theophânes; & imperat eius filius solus Constantinus Copronymus, ferus, tyrannus, magicis artibus deditus, impius. Primo anno Imperij promulgat Decretum contra sacras Imagines; sed excitante Deo illi aduersarium, quod cæperat, perficere non potuit. Artabaldus siquidem Curopalata, & gener Leonis abalienatum a se Constantinum veritus, aduersus eum, bellantem cum Arabibus ementita eius morte Constantinopolim occupat, & Imperator, vt orthodoxus acclamatur, & Constantinus probris, & maledictis incessitur. C Anastasius ipse Patriarcha hactenus hæreticus tempori inseruiens, detestatur hæreticum Constantinum, & ad demerendam noui Catholici Imperatoris gratiam impium Constantini secretum, cum iuramento, pandit, quòd negaret Christum Deum, & Mariam fuisse Virginem post partum. Ex Theophane, quam impietatem ab impio Patre habuisse par est credere.

Artabaldus Curopalata occupat Cõstantinopolim.

Impiũ Copronymi secretum panditur.

Hoc eodem anno, scribit Theophanes, *Eulid Rex Arabum in Oriente interfecit Christianos captiuos in omni ciuitate; inter quos Eutychius filius Mariani Patricij, martyr nouus ostensus est, in Charris Mesopotamiæ, vbi, & reliquiæ ipsius sanitates, per Dei gratiam operantur, & multi alij per sanguinem consummati sunt.* D

a Ca. 25. Hoc pariter anno 4. Kalen. Decemb. moritur Gregorius Papa cum sedisset annos 10. men. 9. dies 12. vt Anastasius tradit. De quo Vualfridus.[a] Velut inauditum, & nouum quiddam, *refertur*, inquit, *quòd omnes Psalmos memoriter tenuerit*. Refert Anastasius de pluribus ab eo Ecclesijs restitutis, picturis, & pretiosis vasis, & ornamentis decoratis, monasterijs extructis, & dotatis centum, Cellentisque ciuitatis muris, pęne a fundamentis fortissime constructis. Cessauit Episcopatus dies octo. Creato quamprimum fieri potuit Zacharia Græco, viro insignis sanctitatis, mitissimi ingenij, qui totam Italiam inuenit valde turbatam, & Ducatum Romanum persequente Luithprando Rege. Is missa legatione ad Luithprandum Regem impetrauit, vt quatuor supra nominatas ciuitates Ducatui Romano ademptas, restitueret, cumque exercitus Romanus, Pontificis hortatu ad comprehendendum Transamundum Spoletanum Ducem, cum Rege conspirasset: Conscius Dux, quòd Romanos decepisset, Spoletio egressus, sese prædicto Regi tradidit. Ex Anast. E

Hoc ipso anno 11. Kalen. Nouembris Carolus cognomento Martellus moritur, & in Basilica Sancti Dionysij, apud Parisios, sepelitur. Appendix ad Turonensem, & Aimeinus[b].

b li. 4. c 57

Car. Martelli obitus.

Lupus in vita Sancti Maximini Episcopi Treuerensis ad Vualdonem scribens anno Domini 830. refert Martellum, cum longa febrium vexaretur molestia, & cibi, potusque fastidio ad exitum pene vitæ peruenisset, in somnis Sanctum Maximinum

vidisse,

A vidisse, qui sequi se ad suum sepulchrum iuberet; quò cum se deferri iussisset rursum in somnis eundem vidisse, qui diceret, se pro illo Domini postulasse clementiam, & ne se vltro dedat vitijs, monuisse: mox Carolum euigilantem cibos poposcisse, quos triginta diebus sumere nequiuisset, & vires recepisse, cuius beneficij memorem, Cœnobium S. Maximini, prædijs auxisse.

Quæ verò scripta leguntur de Caroli anima æternis pęnis inferis mācipata, & de corpore in sepulchro non reperto in vita S. Eucherij Aurelianēsis Episcopi, & apud Gratia. 16 quest prima, post caput quinquagesimūnonū, ex Concilio Rothomag. & in vita S. Rigoberti Archiepiscopi Rhemensis 4. Ian. & in scriptis capitulis, (vt præsefert titulus) ab Episcopis Prouinciarum Rhemensis, & Rhotomagensis, ad Ludouicum Regem missis, non omnino certa fide constant. Illud quidem, quod legitur de S. Eucherio, quòd viderit animam Caroli apud inferos cruciari, planè falsum est, cū S. Eucherius ante decennium, siue ante annum quartumdecimū, (vt Molanus ponit) B decesserit, quàm Carolus moreretur. sed, & quòd de ipsius Caroli pietate reperitur, eiusdem Ludouici Imperatoris ad quem talia fuisse scripta dicuntur, Elogium, eadē, mendacij certè redarguit. Ipse enim Ludouicus Imper. in Epistola ad Hilduinum Abbatem hæc habet. *Proauus noster Carolus Princeps Francorum Inclytus, per Orationes ipsius excellentissimi martyris adeptum se fuisse, gratulatus est, apicem Principatus, eidemque decurso mortalitatis tempore, quod charius potuit habere depositum, corpus scilicet proprium in magni die Iudicij suscitandum, & animam Domino præsentandam fideliter, commendauit, ac per hoc maximè deuotionem, ac fiduciam cordis, erga peculiarem patronum patenter ostendit.* Hæc Ludouicus; qui si tam certam de damnatione Caroli sciret testificationem factam esse Pipino; quomo- C do non potius silentio præterijsset memoriam sepulturæ Caroli, apud S. Dionysium, tanto miraculo infamatam, quam illam tanto præconio celebrare? Accedit & his, quod ipse S. Bonifacius, qui asseritur inspector fuisse sepulchri, & testis oraculi de damnatione ipsius ad Inferos, scribens Epistolam ad Ethelbaldum Mercionum Regem in Anglia, hominem scelestissimum, vt eum reuocaret ad pœnitentiam; inter alia, plura ingerit exempla Regum, qui ob ipsorum immensa scelera, malè pereuntes, vnà cum corpore pendiderunt, & animam, damnati in cruciatus perpetuos, apud inferos: vbi de Carolo agit; nonnisi illa hæc tantùm habet: *Carolus quoque Princeps Francorum multorum Monasteriorum euersor, & Ecclesiasticarum pecunia-* D *rum in vsus proprios commutator, longa torsione, & verenda morte, consumptus est.* Vt sperandum sit, licet ob inuasa iura Ecclesiæ, & bona vsurpata, dira, ob immensos dolores, morte consumptus sit, haud tamen absque pœnitentia, & confessione ex hac vita recessisse. Quòd quæ ex Ludouico Imperat. sunt recitata demonstrant. Extat certè laudata Caroli pietas à duobus Gregorijs summis Pontificibus, secundo, & tertio, cuius tertij illud maximum est ab eodem Carolo Martello præconium, quod, tum rei, tum eiusdem Caroli opitulatione S. Bonifacius cētum millia Germanorum paganorum ad Christianam Religionem suscipiendam conuertisset, vt planè de ipso (occulta licet, & nobis incognita sint diuina iudicia) salutem cum pijs Regibus consecutum, existimare liceat, etsi peccator extiterit, (vt solent Reges sæpæ delinquere) E per exomologesim illam factam, quæ suam animam, Domino, per S. Dionysium pręsentandam adeò solicito studio, commendauit, bene sit de eius salute sperandū. Sed nec illud tacendum, quòd idem Carolus laudatus etiam inuenitur ab ipso S. Bonifacio Germanorum Episcopo, cum rogauit filium eius Carolomannum, vt bene cæpta à parente circa cultum Christianæ religionis, prosequeretur, rogans eum insistere paternis vestigijs.

Mortuo Carolo, duo filij Carolomannus maior natu, atque Pipinus successerunt hæredes. Principatum verò suum Carolomannus administrabat, Austrasiam, (quæ & Alemannia appellatur) atque Thuringiam, qui simulac partem suæ hæreditatis accepit, nihil antiquius habuit, quàm ijs consulere quæ ad Religionem conseruandam, & propagandam spectare viderentur. Quamobrem S. Bonifacium ad se mox accersiuit

c Apud Sur. 20. Febr.

Computātur quę de dānatione Caroli fęnūtur.

d In Reopagiticis an vitā S. Dionys. apud Sur. 9 Octob.

Car. Martelli elogium.

stiuit, vt cuncta secundum Canones rectè disponerentur. De his ipse Bonifacius epistola sua prima ad Zachariam Papam, in qua, post gratulationem electionis in Pontificem, & præstitam subiectionem, significat primum de tribus Episcopatibus institutis, Vuirtburgensi, Buriburgensi, & Erfesphurdensi, quos auctoritate Apostolica confirmari petit: mox de expetita Synodo à Carolomanno, per spatium octuaginta annorum apud Francos, intermissa; cum interim, nec Archiepiscopum habuissent, & maxima ex parte Episcopales sedes traditæ essent laicis, vel clericis scortatoribus, vel publicanis: deinde de aliquot capitibus consulit sedem Apostolicam, & denique recensitis nonnullis abusibus, quæ de vrbe referebantur, hæc habet verba maxime notanda. *Quapropter*, inquit, *paternitas vestra huius rei veritatem nobis indicare non dedignetur, vt Ecclesia sacerdotibus, vel populo Christiano, inde schismata, & scandala non oriantur: quia carnales homines, & idiotæ Alemanni, vel Boioarij, vel Franci, si iuxta Romanam vrbem aliquid fieri viderint, ex his peccatis, quæ nos prohibemus, licitum esse putant, & nobis improperium deputant; sibi verò scandalum vitæ accipiunt.* B

Christi Annus.	*Zachar. P.*	*Constant. Copronymi Imp.*	*Indictio.*
742.	1.	2.	10.

Artabasdus, licet Catholicus coronari se passus cum Nicephoro filio ab Anastasio Patriarcha hæretico, quē è Throno deijcere debuit, & curare, vt Catholicus sublegeretur, diuinam indignationem incurrit, Imperio priuatus, & vita; siquidē misso contra Constantinum, qui in Armenia imperabat, Niceta iuniore filio, eoque profligato, ipse quoque aduersus eum progressus, magna accepta clade Constantinopolim est reuersus. Theophanes hæc pluribus. C

Terræmotus. *Quo pariter anno, ait idem, pluuiæ defectus, & Terræmotus per loca facti sunt, adeò vehementes, vt montes vnirentur inuicem per Eremum Sabæ, & Castella in terram immergerentur, absorpta.*

Antioch. Eccl. diu Patr. destituta illum recipit. Eodem anno mortuo Euelid Arabū Rege, & substituto Gilid Sarracenorū Principe, Ecclesia Antiochena per annos quadraginta pastore destituta, pastorem habere cæpit, mādante namque Principe, electus est in Patriarcham Stephanus Monachus, agrestis quidem, sed religiosus; sicque permissum deinceps, ait Theophanes, eligi Patriarcham. D

Patr. Alexandr. redit ad Eccl. Cath. Faustum, & illud hoc anno accidit, vt Cosmas Patriarcha Alexandrinus, vnà cum suis, abnegata hæresi Monothelitarum ad Ecclesiam Catholicam se contulerit. Ex Theophane.

Egregij Confessores, apud Sarracenos. Damascenus autem Episcopus Petrus, zelo fidei æstuans ab eius Ciuitatis Sarracenorum Principe Hali, lingua abscissus est, eò quòd inuectus esset in superstitionem ipsorum cultus. Theophan.

S. Petrus Mauimenus mart. Eudæmonem quoque in Felicem Arabiam, ob eandem causam eiectum, martyrio affecit, cum expressiori voce Missas celebrasset. Idem. Petrus alius, apud Mauimenam vrbem ijsdem tēporibus extitit martyr, quòd palam malediceret Maumet pseudo prophetæ, & Antichristi præcursori. *Hunc* (inquit Theophanes) *declamationibus sermonum honorauit S.B. noster Ioannes, qui cognominatus est Chrysorcas, propter auream, & fulgidam Spiritus sancti gratiam, quæ in ipso, tam verbo, quam in vitæ actu effloruit.* Per eum verò intelligi San. Ioannem Damascenum egregium Theologum, & virum sanctissimum, non dubium est. E

Hoc anno Zacharias Papa, cum accepisset, de quibus supra meminimus, litteras à S. Bonifacio Germanorum Episcopo, rescripsit, gratulans de profectu prædicationis; tres Episcopatus ab eo institutos, confirmans per litteras quæ extant, de Synodo celebranda in ea Franciæ parte, quam obtinebat Carolomannus, quòd ipse rogarat,

ad

A ad collapsam Ecclesiasticam disciplinam restituendam, annuens, Adulteros, bigamos, homicidas, vel alijs capitalibus vitijs notatos, mandans ne vlla ratione permittat sacerdotio fungi: abnuens de creando sibi viuēti successore, quod est contra regulas Ecclesiast. & concedens id tantum in fine vitę: quod quidam affirmabat secum à sede Apostolica dispensatum de cōtrahendo matrimonio cum interdicta persona per canones, id verum pernegans: de superstitionibus, & incantationibus, quas audisset Romæ fieri, confirmans à suis præcessoribus, & à se fuisse semper damnatas: ad extremum monens, vt violatores sacrorum canonum seuere puniat.

Is igitur acceptis Zachariæ Papæ literis, solicitus de ijs, quæ mandata erāt, implendis, celebrandæ Synodi causa Carolomannum adijt, qui eius verbis, quasi diuino oraculo, permotus, vt Episcopi, & presbyteri in Concilium venirent, perfecit. B

Eius Synodi decreta sæcularibus, & ecclesiasticis vtilia extant. Qua delata ad sedem Apostolicam, Zacharias coacta Synodo comprobauit, de qua confirmatione, Benedictus Leuita in ea, quam affixit lib. 5. Capitularium Francorum, præfatione, meminit, subijciens epistolam Zachariæ, quæ est num. 7. de ipsarum confirmatione.

Cum Luithprandus reddere differret quatuor illas Ciuitates, quas occasione Transamundi, Ducis Spoletani, ante Biennium occuparat; Zacharias Papa Regem ipsum Interamnæ agentem sibi adeundum putauit, à quo perbenignè, & honorificentissimè exceptus, ita eius pijs admonitionibus mollitus, & inflexus est, vt non modo quatuor prædictas Ciuitates restituerit; sed & Sabinense patrimonium, quod triginta ante ferè annis fuerat ablatum, atque Narniense, & Auximanum, & Anconitanum, necnon C & Polimarense; & Vallem, quæ vocatur, magna, sitam in Territorio Sutrino, per donationis titulum ipsi Petro Apostolorum Principi reddiderit, & pacem cum Ducatu Romano per viginti annos firmarit; sed & captiuos omnes ex diuersis prouincijs illi donauit. His perfectis Pontifex Romam honestissimo procerum Lōgobardorū Comitatu deductus, repetijt, & solemnes populum ad gratias Deo agendas, pro rebus benè, & feliciter gestis, hortatus est. Hæc per 10. Indictionem ex Anastasio.

a Apud Sur. 5. Iu. vitæ lib. 1. cap. 33. & 34.
b Vitæ Bonif. 2. c. 6.

Christi Annus	*Zach. Pap.*	*Constant.Copron.Imp.*	*Indictio.*
743	2	3	11

D

Altera item Synodus ab Episcopis Francię factionis Carolomanni præsente ipso Carolomanno Principe habita est ad Liptinas; de qua Benedictus Leuita pręfatione Capitularium Regum Francorum. Statutum est inter cętera, vt Ecclesię subsidium ad bella ingruentia conferrent, quæ tamen certa quadam ratione restituerentur. Decretum pręterea, vt pro tribus Metropolitanis Episcopis, Treuerēsi, Rhemensi, & Senonensi pallia peterentur ab ipso Romano Pont. quorum gratia ipsi francorum Principes scripsere litteras; sicut & Bonifacius ipse, quæ non extant illæ quidem, sed ex Zachariæ ad Bonifacium literis, mense Iunio scriptis, ea omnia comperta habentur. E

Quòd verò Bonifacius, cum accepisset, à Papa, & Romanę Ecclesiæ clericis, pro ijsdem pallijs exactam fuisse pecuniam, indignissimè id ferens, cōquestus fuisset apud Romanum Pont. ab eo huiusmodi, inter cętera, tulit responsum. *Sed frater charissime, hortamur charitatem tuam, ut nobis deinceps tale aliquid minimè tua paternitas scribat, quia fastidiosum à nobis, & iniuriosum suscipitur, dum illud nobis ingeritur, quod nos omnino detestamur. Absit enim à nobis, & à nostris clericis, ut donum, quod, per Spiritus sancti gratiam, suscepimus, pretio uenundemus, dum, & illa tua pallia, quæ à te suggerente, ut prædiximus sumus flagitati, nullum ab eis quisquā commodum expetijt, insuper & charitas; quæ secundum morem à nostro scrinio pro tua confirmatione, atque doctrina tribuuntur, de nostro concessimus, nihil ab eis auferentes. Absit, vt sic quippiam à tua fraternitate criminis nobis simoniaci obij-*

Duo imposteres hæretici damnati Clemēs, & Adalbertus.
S. Bonifacius hortēs Simoniā de ea expostulat cū Ro. Pont.

ciatur.

ciatur. Anathematizamus namque omnes quicunque ausi fuerint donum Spiritus sancti pretio venundare. Dicto mense Nouemb. A

Luithprandus, qui cum Leone Isaurico fœdus aduersus Romanos inierat, eo mortuo, Exarchatum Rauennæ inuadens Rauenam obsidione cingere parabat; cum id præsentiens Eutychius Patricius, & Exarchus, & Ioannes Archiepiscopus Rauennas, cum vniuerso populo Pontapolis, & Aemiliæ, Sanctis. Dominum Papam obsecrarunt, vt pro eorum occurreret liberatione. Qui prius per Legatos cum Rege re frustra tentata, post Ticinum ipsemet adijt, ac multis precibus, vix, quod optabat, impetrauit. Hæc multo post eodem anno, ac potius sequenti, Rex viuere desijt. ex Anastasio.

Hoc eodem anno inchoata iam à mense Septembri 12. Indictione Luithprandi Regis anno 32 celebrata est ROMÆ SYNODVS, tredecim in ea capita sancita de Ecclesiastica disciplina. Ex eadem Synodo. B

Hoc ipso anno inchoata iam per mensem Septemb. Indict. 12. Constantinus valido exercitu Constantinopolim obsidet, & egressum Artabosdi exercitum profligat crescente penuria, cogitur Artabosdus imbelles emittere, vt quisque vitæ suæ consuleret, qui plurimi, muliebri, & Monastico habitu induti, egressi sunt.

Constan. Copron. recupera Imper. Pseudo-patr. exauctorat᷒, ob summam impietatē restituit.

Quarto post Nonas Nouemb. Constantinus vrbem expugnat, & captum Artabosdum cum duobus filijs excæcat: alios plures, qui Artabosdo fauerant, interficit, alios mutilat, alios obcæcat, & militibus vrbem diripiendam permittit. In equestribus porrò Ludis Artabosdum, cũ filijs, & amicis, vna cum Anastasio Pseudopatriarcha, asino auersum impositum, circumductos ad ludibrium ostentat. Hæc Theophanes pluribus; quæ eadem Zonaras, & alij Græcorum historici, qui pariter testantur ab eodem Imperatore ipsum Anastasium adeò insigniter ignominia affectum in Throno rursum restitutum, quod non esset facile alium reperire, qui eum æquaret impietate. C

Cum autem audisset Exarchatum per Zachariam Romanum Pont. à Luithprandi Regis inuasione liberatum, ad eum magis demerendum quędam prædia iuris Imperij, petente Zacharia, donauit Romanæ Ecclesiæ. Constantinus Imperator hæreticus nequissimus intentus stabiliendo recuperato Imperio, nulli, fidei causa, negotium facessebat. Cæterum Zachariam Papam sæpius eum interpellasse, vt ab hæresi reuocaret, testantur Hadrianus Papa in Conc. Nicęno 2. Act. 2. Epistola ad Constantinum, & Irenem.

D

Christi Ann.	*Zach.Pap.*	*Const.Copron. Imp.*	*Indictio.*
744	3	4	12.

CONstantinus Copronymus Imperator ad stabiliendam sedem Imperij Constantinopolitanum populum, quem nimia sæuitia admodum exterruerat, conciliare studet.

Defuncto Stephano Episcopo Antiocheno, cũ sedisset annos duos, permisit Princeps Sarracenorum consecrari Theophilactum Edessenum in locum eius, virum magnæ virtutis diuinis charismatibus fulgentem. Theophan. E

Calũniæ aduersus S. Bonif Ep. 4. T. 2. Ep. Roma. Pont & vitæ S. Bonif. 2. cap. 2.

Quidam pseudopresbyteri i Baoaria aduersantes S. Bonifacio, inter alias, aduersus eum excogitatas calumnias accusauerunt eum de Anabaptismo. Cum igitur crederetur esse verum, quod diceretur; Zachariasque Romanus Pont. audisset S. Bonifacium existimasse iterandum tunc esse Baptisma, cum baptizans minus latine verba proferret; ne id faceret, datis literis, Zacharias eum admonuit.

Ex epistola S. Bonifacij perbreui ad Pipinum Regem Francorũ data, constat plura ad ipsum mendacia, ab iniquis de eo fuisse delata.

A Pipinus folicitè curans res, quæ ad Francorum Ecclesias spectarent, hoc eodem anno literas dedit, atque Legationem misit ad Zachariam Roman. Pontif. consulens, tum suo, tum Episcoporum, & aliorum eiusdem Regni Francorum Christianæ legis cultorum, Principum nomine, de multis ad Christianam spectantibus disciplinam. Reddidit Romanus Pontif. Zacharias epistolam vigintiseptem responsionum capita continentem, quam ex Cod. Vat. Conciliorum Manuscriptorum auctor Annalium primum typis excudendam curauit. Extat hoc titulo DOMINO EXCELLENTISS. atque CHRISTIANISS. PIPINO MAIORI DOMVS, seu dilectissimis nobis vniuersis EPISCOPIS ECCLESIARVM, & RELIGIOSIS ABBATIBVS, &c. Vt autem quæ in ea scripta essent, obseruarētur, Bonifacio B mandauit, vt concilio coacto de illis custodiendis inter Episcopos ageret. Extat Zachariæ ad Bonifacium epistola in eius [a] Actis, in qua & illud addit, vt in eodē Concilio Sacrilegorum quorundam, & contumaciam Pseudoapostolorum iudicium agitetur; quòd si persistent innocentes se proclamare, Romam vt mittātur, subtilius examinādi.

[a] a Libro 2. cap. 7.

Luithprandus Longobardorum Rex moritur trigesimo anno, & septimo mense Regni, cuius præclaras laudes prosequitur Paulus Diaconus, omissis tamen nonnullis, quæ notam illi inurerent; vt S. Petri Basilicæ Vaticanæ direptionem.

Luithprādi obitus.

Reliquit plura pietatis monumenta, Ecclesias, & Monasteria; cuius præclarū elogium habet Epitaphium sepulchro eius inscriptum. [b] Eius temporibus floruit sanctitate Fori apud Tanarū. Badolinus nomine, multis clarus miraculis, & spiritu prophetiæ illustris; & huic non absimilis Theodelapius apud Veronam.

[b] b Paul. Diac. lib. 6. c. vlt.

C Successit Hildebrandus eius nepos, qui, dominio aspero, septem tantum menses regnauit, ingratus genti suæ, & in odium redactus. in eius locum suffecto Rachi Duce Foroiuliensi, virtute bellica, humanitate, ac pietate coniuncta, præstanti. Ad quem Zacharias legatione missa, pacem viginti annorum impetrauit; vt habet Anastasius.

Res Hispanicas egregiè per hæc tempora illustrauit Rex Alfonsus suis præclaris factis, pluribus Ciuitatibus ex manibus Sarracenorum ereptis, & Gallæcia vindicata; pro Catholici quoque, quem gerebat, titulo, Catholicam propagauit religionem, restituto Christiano cultu, & Episcopis per Vrbes constitutis. Quæ tamen illustria facta, inopia scriptorum, remanserunt obscura: & pauci etiam ipsi ex multis, pauca attigerunt. Morales, vetus monumentum, ex Archiuo Lucensis Ecclesiæ, protulit, D notatum æra. 782. est is annus præsens 744. quo ex parte, quę sunt dicta, clarescunt.

Rex Alf. Regn. & Religio. Auget.

Christi Annus	*Zach. Pap.*	*Const. Copron. Imp.*	*Indict.*
745.	4.	5.	13

E HAbito Concilio Episcoporum in Germania à S. Bonifacio Apostolicæ Sedis Legato, ea, quæ succreuerant in agro Dominico, licet sæpe culto, spineta, quæ, iam magna ex parte, duobus alijs Concilijs, excisa fuerant, immissa rursum Apostolica falce, auxilio Christianissimorum Principum Carolomanni, atque Pipini succisa sunt. Actum est in eo præcipue de duobus illis hæreticis Aldeberto Gallo, atque Clemente Scoto, qui damnati, & sacerdotio priuati in custodiam retrusi sunt: visum tamen etiam est, de ijsdem referendum ad Romanum Pontif. vt ab eodem quoque damnarentur. Insuper inter alia adnitentibus ijsdem Principibus, exauctoratus est Episcopus Maguntinus, homicidij reus conuictus, inque locum eius ab ijsdem subrogatus est Bonifacius ipse, qui hactenus Apostolatui tantum Germaniæ generatim mancipatus, nulli fuerat adscriptus certę sedi. Hæc breuiter ex vita S. Bonifacij. [c]

Adelber. & Clem. hæret. abdicati sacerdotio, & in carcerē trusi.

Affuere in Concilio octo Episcopi, vt constat ex Epist. 16. S. Bonifacij: ad Herespidum, ex eodem eius Epistolarum Codice.

[c] c Lib. 1. c. 37. apud Sur. 5. Iu.

Pertinet ad hæc Concilium, quod S. Bonifacius zelo charitatis exæstuans, cum sciret Regem Merciorum in Anglia Athelbaldum nomine, vitam scelestissimã ducere, A vt eum ad meliorem frugem conuerteret, nomine non suo tantum, sed & Episcoporum, qui Synodo interfuerunt epistolam scripsit commonitionibus paternis plenam, quam epistolam pro sua ingenti modestia, & animi demissione examinandam, &, si opus esset, corrigendam misit Hecberto Archidiacono in Anglia, cui in epistola ad eum, (quæ est 14) ne (inquit) ne arrogantem, & superbum, aut propio iudicio plus iusto placentem æstimes, rationem reddit, cur ad eum non sibi subditum, eiusmodi epistolam scribat; pergens.

Nam, inquit, Catholica, & Apostolica Romana Ecclesia, *quando indignum, ac vilem prædicatorem ad prædicandum Germanicis erroneis, vel panis egentibus, direxit, præcepit mihi, vt ex auctoritate Romani Pont. si alicubi viderem inter Christianos, pergens, populos erroneos, vel Ecclesiasticas regulas mala consuetudine depravatas, vel homines per inuium à Catholica fide abductos, ad viam salutis inuitare, & reuocare totis viribus niterer.* B

Eandem illam epistolam misit ad Heresfridum presbyterum, virum egregia animi constantia præditum, qui eam Regi, suis manibus, porrigeret, & interpretaretur, ad quem, inter cętera; epistola quæ est 16. sic, ait, *Nos octo episcopi, qui ad Synodum conuenimus, in commune te pater carissimè deprecamur, vt verba admonitionis nostræ Athelbaldo Regi Merciorum, interpretando, & recitando annuncies, eo ordine, & eo modo, quo ad te scripta transmittimus; solicitè enumerando, & prædicando illi indicare. Audiuimus enim, quia pro timore Dei, personam hominis non timeas, & quòd supradictus Rex aliquantulum quibusdam temporibus audire dignetur tua merita. Et notum sit charitati tuæ, quia hæc verba admonitionis nostræ ad illum Regem propter nihil aliud, ad illum direximus, nisi propter puram charitatis amicitiã, & quòd de eadem gente Anglorum nati, & nutriti, hic per præceptum Apostolicæ sedis peregrinamur, bonis, & laudibus gentis nostræ lætamur, & gaudemus: peccatis autem eius, & vituperationibus tribulamur, & contristamur; opprobrium namque gentis nostræ patimur, siue à Christianis, siue à Paganis, quod gens Anglorum spreto more cęterarum gentium, & despecto Apostolico præcepto, imo Dei constitutione, legitimas vxores dedignetur habere, & hinnientium equorum consuetudine, vel rudentium Asinorum more, luxuriando, & adulterando omnia turpiter fœdet, & confundat. Igitur si hoc scelus maximum, verum sit, &c.* C

Reddit rationẽ cur nõ subditum corripiat Regem Angliæ.

In illa igitur epistola post gratulationem de bonis, quæ de eo audiuntur, vt de eleemosynis, descendit ad admonitionem, & correptionem malorũ, fornicationum, adulteriorum, & sacrilegiorum, quæ ab eo committi ferebantur, moniales, & Deo dicatas violando. Inde transit ad aliud sacrilegij genus, quòd violet priuilegia Ecclesiarũ, & Monasteriorum, earum facultates vsurpando: quod grande peccatum esse ait, exẽploque duorum Regum Ecolredi Merciorum, & Hosredi Deirorum, & Berniciorum Regum, qui cum se his criminibus contaminassent, amissione Regni, & immatura, ac terribili morte præuenti fuerunt, deterret; Additque quæ de Carolo Martello. *Carolus*, inquit, *Princeps Francorum multorum Monasteriorum euersor, & Ecclesiasticarum pecuniarum in usus proprios commutator, longa torsione, & verenda morte consumptus est.* Concludit denique per cohortationem, & obsecrationem ex intimo animi affectu, & ex charitatis visceribus prodeuntem, vt resipiscat, & se à Diaboli laqueis eripiat. Quem exitum habuerit adhortatio, nullus prodit, com tamen illud certum sit, post biennium infelici exitu diem clausisse extremum, a suis stipatoribus trucidatum, vt est in Epitome historiæ Anglicanæ Anno Domini 757. D E

Vt quæ in eo Concilio decreta fuerant, tenaciori vinculo firmarentur; Acta misit ad Zachariam Pont. qui collecto Concilio Episcoporum septem, & presbyterorum 17. in Basilica Theodori, in Patriarchio Lateranensi, eosdem hæreticos cõdemnauit. Extãt acta in vita S. Bonifacij.[a] Aldebertus ille describitur insignis hypocrita, arrogans sibi visiones Angelorum, incertæ sanctitatis reliquias iactans, impetrare se om-

a Li.2.c.4

A nia, quæ petat à Deo, affirmans, dissuadens visitationes liminum Apostolorum, & noua oratoriola, dimissis antiquis Ecclesijs, formans, vbi populi conuenirent dicentes. Merita S. Aldeberti adiuuabunt nos: Vngulas suas, & pilos tradens ad honorificandum, & portandum cum reliquijs S. Petri.

Accedenti populo, vt peccata confiteretur, dicens: *scio omnia peccata vestra*, quia mihi cognita sunt occulta vestra: ideoque non opus est ea confiteri. Alter autem Clemens abnegabat sanctos Canones, Tractatus, & Expositiones sanctorum Patrũ, iura quoque Synodalia, introducens etiam Iudaismum; licere affirmabat, & viduam patris defuncti accipere vxorem.

Christum descendentem ad Inferos, omnes inde eduxisse credulos, & incredulos; necnon, & cultores Idolorum. plura quoque insaniens, affirmabat. Prolata itẽ B fuit vita, quæ ferebatur, Aldeberti, & Epistola eius, ac oratio, omnia plena arrogãtiæ, vanitatis, & impietatis. In vtrunque igitur lata fuit sententia, vt ab omni sacerdotali officio alieni pœnitentiam agerent: quòd si populum seducere pergerent, anathemate cum sectatoribus percuterentur.

In ista oratione sunt nomina octo Angelorum, de quibus Patres Concilij sic *Octo nomina Angelorum, quæ in sua oratione Aldebertus inuocauit, non Angelorum, præter Michaelis, sed magis dæmonum nomina sunt, quos ad præstandum sibi auxilium inuocauit. Nos autem, vt à vestro sancto Apostolatu edocemur, & diuina tradit auctoritas, non plus, quam trium Angelorum nomina agnoscimus, idest Michael, Gabriel, Raphael.* Quæ eadem de tribus tantummodo Angelorum nominibus habentur in capitularibus Caroli Magni.[a] Ex quibus perspicue intelligitur librum quartum Esdræ vulgatum, in quo frequens est mentio Angeli Vriel, ab Eccle- C sia Romana proscriptum esse. Cum censuissent Patres scripta illa hæreticorum esse comburenda: Zacharias Papa dixit, Optime prouisum est à vestra sanctitate, vt conscripta illius omnia igne concrementur; sed opportunum est, vt ad reprobationẽ in scrinio nostro conseruentur, ad perpetuam confusionem. Ad hæc spectant scripta, quæ prohibentur, & igni addicuntur in Capitularibus Caroli Magni.[b] Item illa de Scotis, qui mentiebantur se esse Episcopos.[c] Denique quod in eos, qui falsa nomina Martyrum, & incertas sanctorum memorias venerantur, statutum est.[d]

Desiderari videntur ea Synodi Romanæ acta, quibus confirmata sunt, quæ in Synodo Germanica statuta fuerunt; nisi per se, & seorsum à Zacharia dixerimus confirmata, qui de ijsdem omnibus literas dedit ad eundem Bonifacium, quæ extant,[e] in D quibus duas Metropolitanas Ecclesias institutas, Maguntinam, & Coloniam Agrippinensem probat, & confirmat, monetq; de Concilio quotannis congregando. Quòd ait, obsecrasti, vt Francorum Principibus scriberemus; scias à nobis esse gestum, per singula enim eis scripsimus, vt petisti, vt tibi amici sint, & adiutores in Dominico opere existant. Desiderantur hæ literæ. Secretarius quoque Zachariæ Pontificis ad eundem S. Bonifacium scripsit, quæ literæ extant eodem Codice, Epist. 4.

a Li. 1. capit. 16.
b Li. 1. capit. 37.
c Li. 7 addit. 3 cap. 37.
d Li. 1. capit. 41.
e In Concil lo, lib. 2. cap. 7.

Christi Annus.	Zachar. P.	Constant. Copronymi Imp.	Indictio.
746.	5.	6.	14.

E

Sarracenis bello Ciuili inter se mutuo confligentibus in Syria, Mauuias sibi subijcit Emesam, Damascum, Heliapolim, & Ierosolymam. Theophanes.

Hoc anno à quarta Augusti, vsque ad Octobris Kalen tenebræ factæ sunt caliginosæ, & terræmotus magnus in Palæstina, & circa Iordanem, & totam Syriam, quo Ecclesiæ, & Monasteria corruerunt, & innumerabilis hominum multitudo extincta est.

Eodem anno pestilentia Bubonis è Sicilia, & Calabria incipienti, velut quidam ignis depascens interiacentes Insulas, ac denique Constantinopolim inuadens per

Prodigia in Palæstina, & clades à terræmotu. Pestilẽtia grauis.

triennium pœne ad solitudinem eam redegit, Dei iustitia; sic impium Constantinũ, ob contemptas sacras Imagines, flagellante; cum nec tum sic ipse resipuerit. Theophanes, & Theodorus in Oratio. de San. Platone, quorum vterque illud memorandum addit de cruciculis in singulorum vestibus cęruleo colore apparentibus. A

Prodigiũ

Leges Lõgobardis ꝓmulgantur.

Rachis Rex Longobardorum, in Comitijs Principum promulgat leges cum præfatione, in qua hæc inter cætera. *Idcirco per Redemptoris nostri prouidentiam ego diuino auxilio fretus Rachis præcellentissimus, & eximius Princeps Anno Regni mei secundo die Kalen. Martiarum Indict. 14. dum cum gentis nostræ, idest Longobardorum iudicibus, tam de Austriæ, quam de Tusciæ, vel Neustriæ finibus, vniuersa quæ à præcessoribus nostris statuta sunt, solicite considerassem; quædam ibi iusta, & quædam vrgenda cognouimus, &c.*

B

Christi Annus	*Zach. Pap.*	*Constant. Copron. Imp.*	*Indictio.*
747	6	7	15

a Editũ à Pithoco.
b Li. 2. Vita S. Bon. cap. 8.
c Cap. 10.
d Ibi. c. 13.
e Mat. 10.

Carolomãnus fit Monach.
Proficiscitur in Italiam.
S. Galli miracula.
A Zacharia Papa Clericus fact⁹ Monachus induitur.
In M. Soracte agit indeCassinum petit.

IN hunc annum refert Vetus Chronicõ [a] & Sigebertus, & Lãbertus recessum Carolomanni Francorum Principis à sæculo. Ado Viennensis, Regino, & alij plures in annum superiorem referunt; sed neque hoc, neque superiori id accidisse Zacharię Papæ literæ [b] ad Bonifaciũ anno sequẽti Indict. 1. datæ, aliæ [c] item Indict. 5. quibus ostenditur Carolomannum adhuc Regnum administrasse, arguunt. Carolomãnus ad S. Bonifacij preces Fuldensi Cœnobio à S. Viro ædificato, circumquaque agrum per tria millia passuum assignauit, [d] & chartam donationis scripsit, suo impresso sigillo. C Qui igitur erga Monachos propensus fuit, iuxta illud Euangelii. [e] Qui recipit prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipiet; tandem à Deo meruit consequi, vt & ipse Monachus efficeretur. Cum itaque in Dei timore magis, ac magis proficeret, nec tamen in habitu seculari eam posset, quam vellet, vitæ integritatẽ seruare, partem optimam elegit, quæ non posset ab illo auferri. Nam relictis omnibus huius mundi opibus, & honoribus; vir gloriosus, & strenuus, dimissa totius Frãcorum Regni administratione Pipino fratri, Romam iter intendit. Cum autem per Alpium iuga peruenisset ad S. Galli Cœnobium, miraculis ipsius San. Galli celebre (quorum duo, ipsius Carolomanni tempore peracta, qui vitam scripsit Vualfridus Strabo recenset miracula,) cumque illi, tenui facultate, consulere cuperet, Fratri scripsit, vt sui amoris intuitu, eidẽ Monasterio aliquod Regię largitatis solatium dignaretur impendere: Inde Romam cũ uenisset, & à Zacharia Papa deposito sæculari habitu clericus factus, & Monachi habitu indutus esset, in Soracte monte exædificato Monasterio aliquandiu egit: sed cum à commeantibus Romã Francis nimis frequentaretur, studio strictioris secessionis, & disciplinæ Cassinum ad Monasterium Sancti Benedicti se contulit, ibique in Petronacis Abbatis, qui per ea tempora, Cassinense Monasterium, & disciplinam restituerat, obedientiam se tradens, magna cum animi humilitate à patre in religionis virtutibus exercitus, vitam egit. Hoc admirabile factum à pluribus scriptum reperitur, præter supra memoratos, ab Egnhardo in Vita Caroli Magni, à quo accepisse videtur Aimoinus; ab Anastasio in vita S. Zachariæ Papæ, & à Leone Ostiensi, qui inter sese tamen nonnihil variant. D E

Christi Annus	*Zach. Pap.*	*Constant. Copron. Imp.*	*Indictio.*
748	7	8	1.

BVrchardo Episcopo Vuirceburgensi, seu Herbipolensi Romam proficiscenti S. Bonifacius literas ad Zachariam Rom. Pontif. dedit, ad quas rescribit hac ipsa

A Indict. Zacharias, literis, q̃ extant, à satisfaciens pluribus Capitulis, de quibus, vt ait idem Pontifex, consiliũ, atque solatium sedis Apostolicæ sibi dirigi postulabat. Quòd autem Sidonius, & Virgilius Pseudoapostoli multa mendaciter aduersus San. Bonif. detulerant ad Roma. Pontif. eorumq; alter mẽtitus erat se ab eod. Pontif. esse designatum Episc. in vna ex quatuor Ecclesijs prouinciæ Baioariæ, veraq; cuncta existimasset Bonifacius, humanum aliquid passus, scribens ad Rom. Pont. vt alius ab Vrbe Legatus ad Ecclesias moderandas mitteretur, expetijt; atque vt alium in locum suũ ordinaret Maguntinum Episcopum: Sanctus Pontifex pro pastorali cura, qua mederi ipsis quoque pastoribus iussus est Petrus, humanissimè ad illum scripsit, negans vera esse, quæ putasset, nec se ordinaturum omnino fuisse Episc. quin eum admonuisset, ac proinde constanter ageret; non se eo superstite alium Legatum missurum, nec alium Episc. Moguntinum ordinaturũ. Addit Zacharias accepisse se literas de vera, & Catholica eius fide, & Episcoporum Francorum, ad quos idem scribit, [b] gratulans de communione, & vnitate cum sede Apostolica, quos nominat Rhotomagensem, Bellouacensem, Ambrianensem, Spirẽsem, Tharuanensẽ, Nouiomẽsem, Cameracẽsem, Vuirceburgensem, Tungrensẽ, Laudensem, Meldẽsem, Coloniensẽ, Strasburgẽsem.

a Lib. 2. V.S. Bon. c. 8. & T. 2. litt Ro. Pontif.

b Vitæ S. Bonifa. 2. cap. 5.

Qui Episcopat' in Germ. ab vsq; tẽpore S. Bon.

Dedicatam à Zacharia Papa Cassinensem Ecclesiam hoc anno, & collata ab eo dona, habent literæ eiusdem nomine de priuilegijs concessis Monasterio Cassinensi, quarum prolixitas nonnullam affert suspicionem, ne non sinceræ sint, cum alia soleret esse forma exemptionis Monasteriorum; vt apparet ex scripto Priuilegio Fuldensis Monasterij, quod infra ponetur. Ab hoc etiam Papa Sanctissimo, ait Leo Ostiensis [c] Prædictus Abbas (Petronax) priuilegium primus accepit, vt hoc Monasterium cum cellis omnibus ad se pertinentibus, vbicunque terrarum constructis, ob honorẽ, C ac reuerentiam Sanctissimi Patris Benedicti, ab omnium Episcoporum ditione sit liberum; ita vt nullius iuri subiaceat, nisi tãtùm Rom. Pont.

Litt. Apostol. priu. Cassinen. Mona. suspectę impostura.

c Lib. 1. cap. 4.

Gilulphus Patriarcha iunior, nepos Luithprandi Longobardorum Regis, qui post Goscalcum, Beneuenti Dux extitit, Religione permotus Monachorum Cassinensium cuncta per circuitum loca, tam campestria, quam montana, cum omnibus iuribus Sanctissimi Patri Benedictum in perpetuum donauit, & alia quoque donaria contulit.

Donata Monaste. Cassin. à Longob.

Vxor etiam eius Ducis Scaumperga, Idolorum Templum, quod in Cassino monte antiquitus fuerat, in B. Petri Apostoli honorem conuertit, & omnia ad maria, Eccle-D siæ necessaria attribuit. Ex Leone hist. Ostiens. lib. 1.

Christi Annus.	*Zach. Pap.*	*Constant. Copronymi Imp.*	*Indictio.*
749.	8.	9.	2.

INgens terræmotus, & portentosus extitit in Syria, quo aliæ Ciuitates quassatæ; aliæ ad terram prostratæ; aliæ à montibus ad campestria per plura passuum millia integræ delatæ fuerunt saluis habitatoribus. Ex Theophane; qui & alia plura addit portentosa.

Portentosus terræmotus in Syria.

E Anastasius Abbas Monasterij S. Euthymij omnium celeberrimi, extinctam hæresim perditissimi Petri Gnaphei Episcopi olim Antiocheni renouat, cum prædicaret, nonnulla è Sanctis Patribus loca proferens, quæ scilicet ter sanctum hymnum ad filium dumtaxat referant.

Abbas S. Euthy. hęresim Gnaphei tenoerat.

At S. Ioan. Damasc. exurgens, sua præstanti doctrina, & celebritate nominis, errorẽ illum sibi confutandũ suscipit; Epist. scripta de Irisagio, ad Iordanũ Cęnobiarcham, & Ioan. Patriar. Ierosolymit. Magistrum suum defunctum, quem Anastasius Abbas eadem secum sensisse affirmabat, à calumnia purgat, & Theologiam cum Sanctis Patribus semper communem habuisse confirmat. In ea igitur Epistola, post longam habitam disputationem, eundem Iordanem Cœnobiarcham compellat his verbis,

S. Io. Damasce. eã confutat.

Hæc Diuinissime pater, columna, & firmamentum veritatis, vt coram omnibus Patribus, & fratribus, atque vniuersæ Ecclesiæ cœtu, recitentur obsecramus, verbisque lenibus rogetur illustris Pater noster, & Dominus Abbas Anastasius pij Monasterij diuini patris nostri Euthymij Antistes, vt huiusmodi contentioni finem imponat, ac vobiscum diuino afflatu correptorum patrum vestigiis inhærens. Sanctus Deus, ac pater dicat. Sanctus fortis filius Dei incarnatus, & carne salutis nostræ causa crucifixus. Sanctus immortalis Spiritus sanctus, vnus Dominus Sabaoth miserere nobis, &c.

A

Pipin' victoriã incruentam voto, & p̃cibus obstinet.

Pipinus Saxones, & Vuesphalos profligat, & vincit, qui dolentes sibi Christianos dominari, festinanter instaurato exercitu, per compendia itinerum, & deuia, exercitum Christianorum fessum præuenientes, prope Vuerdam inuadere statuunt: quo cognito, Pipinus ad terram prostratus vouet Deo, & Sancto Suuiberto, si victor euadat, ipsum ad Vuerdam, cum suis Optimatibus se suppliciter visitaturum. Quo nuncupato voto, statim lux immensa super exercitum Christianorum splendens Paganos adeo exterruit, pœnè excæcatos, vt consilio celeriter inito duos ex primoribus ad Pipinum miserint se dedentes, & quæ viderent exponentes. Quibus auditis Pipinus lætus cum suis proceribus ad terram abiectus, Deum adorans, & gratias agens acceptis obsidibus San. Suuiberti sepulchrum discalceatus cum regalibus muneribus, & oblationibus, pie visitauit, & deinceps Suuibertum in specialem patronum, & aduocatum adoptauit. Ex Epist. Ludgeri Episcopi Monasteriensis ad Rixfridum Episcopum Traiectensem de miraculis S. Suuiberti.

B

Apud Su. in appen. ad V. San. Suuiberti 1. Martij.

C

Christi Annus	*Zach. Pap.*	*Const. Copron. Imp.*	*Indict.*
750.	9.	10.	3

Rachis Lõgobardorũ Rex fit Monachus.

Rachis Rex Longobardorum pacificus, & religiosus, nulla habita ratione vicennalis pactæ pacis cum Zacharia Romano Pontif. qua occasione, nescitur, Pentapolim inuadit, & Perusiam vsque peruadens, illam validè obsidet. Ad quem cum accessisset Zacharias cum muneribus, & precibus à proposito eum dimouit, & salutaria prædicans, Deo auctore, animum eius ad spiritale studium inclinauit. Post aliquot igitur dies dimisso Regno cum vxore, & filia adiens Apostolorum limina, clericus effectus, vt Monastico indutus habitu per manus Romani Pontif. in Cassinensi Monasterio S. Benedicti sub regulari disciplina vitam egit. Vxor, & filia, non longè constructo puellarum Monasterio, opulenterque ditato in eo vitam finierunt. Rachisi in Longobardorum Regno succedit Aistulphus eius frater. Ex Anastasio, & Leone Ostiensi, Chron. cap. 8.

D

Anglorũ Rex, dimitto Regno pie, cum filijs peregrinatur.

Per hæc ferè tempora Richardus Rex Anglorum, dimisso terreno Regno, post longas, & duras peregrinationes, pietatis causa, cum filijs susceptas, Lucæ Tusciæ Ciuitate decessit præclaro elogio ad sepulchrum inscripto. Pater fuit, scilicet, Valtpurgę Virginis, cuius mentio in Epistolis S. Bonifacij. Porrò de Vuilibaldo, & Vuinibaldo fratribus, eius filijs, discipulis S Bonifacij, & in prædicatione socijs, mentio est in rebus gestis S. Bonifacij, quas ipse Vuilibaldus est fidelissimè prosecutus.

E

Christi Annus	*Zach. Pap.*	*Constant. Copron. Imp.*	*Indictio.*
751	10.	11	4

Legatio ad Pap. de Reg. Fr.

Burchardus Vuirceburgensis Episcopus, & Futradus Capellanus missi sunt à Pipino Romam ad Zachariam Papam, vt consulerent Pontificem de causa Regũ, qui in illo tempore fuerunt in Francia, qui nomen tantùm Regis, propter socordiam,

& ignauiam, sed nullam potestatem Regiam habebant. Ex Veteri Chron.

Contigit hoc anno legari Romam à S. Bonifacio ad Zachariam Papam Lullum præsbyterum, ob non nullas Ecclesiasticas consultationes, necnon ob impetranda priuilegia Ecclesiæ Maguntinæ, & Monasterio Fuldensi. Extant literæ Zachariæ Papæ, [a] hoc anno Indict. 5. datæ; quibus ad consulta respondet; Maguntinam Ecclesiam confirmat Metropolitanam certis quibusdam Ecclesijs attributis, & priuilegia exemptionis confert Monasterio Fuldensi, vt nulli, nisi Apostolicæ sedi subijciatur. Theodorus creatus Episcopus Antiochenus. Sedit annos sex. Theophanes.

a In V. S. Boni. li. 2. cap. 9. 10. & 11.

B

Christi Annus	*Zach. Pap.*	*Constant. Copron. Imp.*	*Indictio.*
752	11	12	5

HOC anno 752. ab Incarnatione Domini Zacharias Papa consultutus Monarchiæ Francorum, ne magnum aliquod detrimentum acciperet sub Hilderico Rege inerti, ac stupido, ex auctoritate B. Petri Apostoli, mandat populo Francorum, vt Pipinus, qui potestate Regia vtebatur, nominis quoque dignitate frueretur. Itaque Hildericus Rex, qui vltimus Merouingorum Francis imperauit, depositus, & in Monasterium missus est. Pipinus verò in Ciuitate Suessionum à S. Bonifacio Archiepiscopo in Regem vnctus, Regni honore sublimatus est. Vetus Chron. Francorum, cui consentiunt omnes scriptores.

Zach. Papa mãdat Franc. vt deposito Hilderico R. ob stupiditatẽ, eligãt Pipinum.

Zacharias Papa cum sedisset annos 10. men. 3. & dies 10. 15. Martij, ad Deum feliciter migrat, inter sanctos relatus, & anniuersaria memoria auctus. Hic plures Basilicas restituit, & egregiè ornauit, pluribusque prædijs auxit. Veneticos mercatores Christiana mancipia vtriusque generis ementes, & in Africam ad Paganos abducentes, id facere vetuit, eosque reddito illis precio redemptos, liberos fecit.

S. Bonif. Archiep. Magũ. coronat Pipinũ Regẽ Franc.

Caput S. Georgij in Venerabili Patriarchio repertum, in Diaconiam S. Georgij ad velum aureum dictam, solemni cum pompa intulit B. Papæ Gregorij Dialogos in Græcum transtulit.

Zach. Pa. obitus. Inter S. relatus.

Ab eodem Romano Pontif. Zacharia concessa fuit Pipino Regi Francorum nominatio, seu postulatio Episcoporum pro Ecclesijs vacantibus in Regno suo: Hæc omnia ex Anastasio. Ex hac autem concessione illud colligitur, cum legitur à Regibus Ecclesijs esse datos Episcopos, totum id factum non iure proprio, (quod nullum prorsus in rebus Ecclesiasticis Reges habent,) sed concessione Apostolicæ sedis. Vnde erubescant mentientes Politici Nouatores, cum Ecclesias subijciunt Regibus. Extat de his Epistola Lupi Abbatis Ferrariensis [b] ad Amulum Archiepiscopum Lugdunensem, ex parte Guinilonis Episcopi, & Gherardi Comitis, in qua ista leguntur, quæ inserere huic compendio opportunum ducimus. *Præcepit itaque*, ait *Rex Francorum, vt eius vobis sermonibus diceremus se fideliter tenere, quod Rex Regum, idemque sacerdos sacerdotum, qui solus potuit Ecclesiam regere, quam redemit, postquam humanitatem suam in Cælum euexit, semper cum suis futurus diuinitate, potestatem suam ad eandem gubernandam Ecclesiam in sacerdotes diuisit, & Reges, vt quod sancti docerent Pontifices, & ipsi implerent, & impleri facerent deuotissimi Reges. Quamobrem se cupere debitam sanctitati vestræ impendere reuerentiã; sicut ei, quem sciat Diuinitatis cultum integrè velle seruare, atque vicissim postulare, vt cum eo tale fœdus concordiæ ineat, vt vbicunque Ecclesiasticæ vtilitati, in portione Regni diuinitus sibi collata, vestræ auctoritatis dispositione, in re tanta cupit consulere, vnanimitate vestri consensus continuo adiuuetur: &, ne vos, longis ambagibus, diutius fatigemus, recens incommodum Augustodunensis Ecclesiæ & prolixa perturbatio flexit eius pietatem, vt sua largitate, vestraque promotione talem ei præficiat, qui ruinas illius, & spiritualiter, & sæculariter strenuè sarcire sufficiat. Est autem, quem benignitati vestræ plurimum commendat propinquus ei*

Acta Zacha. Pap. incertitẽporis.

Nominatio Episc. in R. Frã. cõcessa Pipino.

b Epist. 81.

Regũ officium in Eccl.

Bernus ab ætate B. memoriæ gloriosi Imperatoris tenere educatus, & claris ornatus honoribus, quem & ipse hoc suo tempore multis experimentis inuenit idoneum, & opitulante gratia Dei, tanto negotio credit aptissimum. In hoc probatissimorum eius consiliariorum acquiescit consensus. Idque vestræ prudentiæ Dominus noster nobis iussit suggerere, non esse nouitium, neque temerarium, quòd ex Palatio honorabilioribus maximè Ecclesiis procurat Antistites. Nam Pipinus, à quo per Maximum Carolum, & Religiosissimum Ludouicum Imperatorem duxit Rex noster originem, exposita necessitate huius Regni Zachariæ Romano Papæ in Synodo, cui Martyr Bonifacius, interfuit, eius accepit consensum, vt acerbitati temporis, industriæ sibi probatissimorum, decedentibus Episcopis, mederetur, ne fortè simplicitate Pontificum possit contingere, quòd in hac Eduorum vrbe, cuius nunc cura exercet, euenit: proinde petere, vt honorem à Papa Romano maioribus eius, & Regibus, & Imperatoribus concessum, & à Lugdunensis Ecclesiæ Metropolitanis, cui auctore Deo, præsidetis, nunquam hactenus infirmatum, à vobis, nulla vestra iniuria, consequatur. Quòd si in hac parte spretus non fuerit, facturum se, vt in Regno eius vestrum ministerium debitam semper venerationem obtineat. Hæc Lugdunensi Archiepiscopo, ex parte Regis nunciari iussa, in dicta Epistola à Lupo scripta.

Non est nouitiū è palatio assumerē homines ad Episcop. sed nō canonicum, ex laicis.

Post dies 12. vacationis sedis 27. Martij creatur Pontifex Stephanus presbyter, qui quarta die vita defungitur, & ob temporis breuitatem à nonnullis omittitur in serie Romanorum Pont. cum tamen verè Pontifex fuerit: sublegitur alter Stephanus patria Romanus ex Diacono, qui impensè pauperum amator, plura statim partim restituit, partim construxit Xenodochia. Omnia ex Anastasio.

Stephani Pap. 3.

1

CVM Romanæ ditioni potentia, & regnandi Cupido Aistulphi vehemens immineret, Papa 3. sui Pontificatus mense missis, Paulo fratre Diacono, & Ambrosio Primicerio, plurimis cum muneribus ad Regem Legatis, pacem in 40. annos confirmauit, qua post quatuor menses à Rege perfidè violata Rauenna occupata, & toto Exarchatu, atque Pentapoli, ad Romanam quoque, & Pontificiam ditionem animum adiecit, & minas intentabat, ni sibi, in singula capita, Romani aurem penderent. Accersitus igitur Papa SS. Vincentij, & Benedicti Abbates Legatos ad Regē oratum cum muneribus mittit, vt bello abstineat, & initam pacem ratam habeat: quos Legatos, & munera Rex superbè reiecit, & ne ad Pontificem redirent, sed vt sua Monasteria repeterent, obstrinxit. Interim Romam aduenit Constantinopoli ab Imperatore Ioan. Silentiarius, loca occupata à Rege repetiturus, cum & Pontifex germanum suum Paulum Diaconum ad Regem misit, à quo non aliud responsum retulerunt, quàm se nuncium, certum hominem ad Imperatorem ea de re missurum.

Aistulph. inuadit exarchatū, & Rom. ditionē.

Legatos, & munera Papę reijcit.

Legatus Imperat. & Pap. ad Regē Lōgob.

Quàm impium, & sacrilegum se Aistulphus Rex per hoc tempus præbebat, tam se pium, & religiosum exhibebat Anselmus Dux Foroiuliensis, eius vxoris frater, qui hoc ipso anno Nouantulam nobile Monasterium in agro Mutinensi construxit in honorem Apostolorum; quod & amplissimis redditibus auxit; qua etiam Roma acceptas S. Siluestri reliquias transtulit. Sigebertus, & alij. Ipsum autem Monasticam vitam esse professum, & in Abbatem promotum, ducentis Monachis præfuisse Riccobaldus affirmat.

Nouātulanū Monast. qñ & à quo fundatur.

Hoc eodem anno S. Bonifacius Episcopus Moguntinus scribens ad Stephanum Papam, eius communionem, & protectionem exposcit, excusans de tarditate literarum, quòd occupatus fuisset reparandis Ecclesijs, quas plusquam triginta in eius diœcesi Pagani incenderant.

A

Christi Annus 753 | Steph.P.3. 2 | Const. Copron. Imp. 13 | Indictio. 6.

Redeunte Constantinopolim Silentiano, cum eo mittit Stephanus Papa suos Nuncios, obsecrans Imperatorem, quod antea sæpius fecerat, vt Romanam Vrbem, & Italiam à Tyrannide Longobardorum liberaret. Longobardus interim Rex Romanis internecionem comminari, nisi eius se subderent ditioni: Papa aūt ad auertendam tantam imminentem cladem, aduocata concione omnes paternè hortatus est, vt ex animo implorarent Diuinam Clementiam; & ipse Pontifex, Clerus, ac Popu- B lus nudis pedibus, & capita cinere conspersi, cum lachrimis, & eiulatibus circumlata S. Dei Genitricis Imagine, & appensis de vexillo Crucis pacis tabulis à Rege violatis, solemnem litaniam peregerunt, singulis eam Sabbatis repetentes. Papa Legatos mittit ad Imperat. Solemnis litaniç Papæ, & popu. Rom. aduersus insolētiā Longob.

Legatio porrò ab ipso Pontifice Constantinopolim missa inanis fuit, parante ipso Imperatore bellum, non aduersus Longobardos, sed aduersus Sanctas Imagines, vt post videbitur.

Hoc anno 13. Imperatoris Constantini, inquit Theophanes; Anastasius, qui scelerate Throno Constantinopolitano præfuit, miserè obijt.

Dum autem Stephanus interim Papa frequentibus legationibus, obsecrationibus, & ingentibus muneribus crudelem Regem frustra placare studet, & nullam videt superesse spem auxilij à Constantinopoli; Diuino instinctus spiritu, exemplo prædecessorum suorum Gregorij Secundi, & Tertij, & Zachariæ, opem Francorum C aduersus Longobardos, sibi implorandam putauit, & Legato Peregrini habitu, misso, miserabilem Statum Italiæ, & Romanæ imprimis Ecclesiæ Pipino Regi exposuit, &, vt se in Franciam euocaret, rogauit. Legati, tum Imperatoris, tum Pontificis Constantinopoli aduenientes, retulerunt, vt Papa Longobardorum Rege adito, Rauennam, & Pentapolim repeteret; Pipinus Pontificis postulatis annuens, Rodigandum Abbatem, & mox Antcarium Ducem Legatos ad eum misit, qui in Franciam deducerent: illi porrò Romam peruenerunt, cum Vrbs ipsa acriter obsideretur; & Papa, obtenta à Longobardorum Rege, ad eum adeundi, fide, iter adornaret. Assumptis igitur secum quibusdam ex Romana Ecclesia sacerdotibus, & proceribus etiam, & ex militiæ optimatibus, Christo præuio (sic enim loquitur Anastasius, innuens for D tè ritum illum Romanæ Ecclesiæ, quo soleret peregrinantes Romanos Pontifices præcedere Sanctissima Eucharistia) profectus est, Legatis Pipini, & Constantini, eū deducentibus, Clero, & Populo Romę, cęterarumque Vrbium prosequentibus, & ne se tanto periculo obijceret, obtestantibus. Eo in fines Longobardorum ingresso, per noctem igneus quasi globus è Francia in Austrum vrgens apparuit. Vbi verò Papiam appropinquauit, per obuium hominem Rex denunciat, ne Rauennam, aut alia loca à Longobardis occupata, reposcat, qua denunciatione nihil deterritus progrediens, in eius conspectum cū uenisset, multis oblatis muneribus, cum lachrymis, & obtestationibus, vt occupata dimitteret, & captiuos restitueret, instanter petijt; quæ eadem Nuncij Imperatoris allatis eius literis postularunt, sed vtrorūque postulatio apud superbum Regem irrita fuit. Legati Pipini Regis apud eum instabāt, vt S. Papā E in Franciā ire permitteret, quem cum idem optare intelligeret, nec à proposito, cū sępius per suos tentasset, eū dimouere posset, dimisit, qui secum retentis Episc. aliquot, Presbyteris, Diaconibus, & alijs Clericis, in Franciā iter intendit, & cū præsensisset Aistulphū Regē moliri, vt eū ex itinere retraheret, maturato itinere Alpiū claustra transgressus, Deo gratias egit, ꝙ se ex perfidi Regis manib. eripuisset. Ad S. Mauritij Monast. progressus, obuias habuit Fubradū Abbatem, & Rhotaldū Ducem à Rege missos, qui eum deducerent. Progredieti ad Pontigonem, Carolū filiū, post Magnū dictū, ad centum passuū millia obuiā cum Opinatib. misit; ipseq; ad tria ferè millia obuiam egressus, vt in conspectum venit, de equo descendens, humi prostratus,

Papa per Leg. peregrini habitu īplorat auxil. Frāc. adu. Longob.

Chr̄o pręuio iter ingreditur Papa.

Honorificētissime excipitur Pap à Rege Franc.

vnà cum vxore, filijs, & Primoribus Sanctissimum Papam excepit, & cum aliquo etiā spatio operam ei stratoris nauasset, cunctis clero, & populo cum canticis occurrentibus in Regiam Pontigonis perduxit, vbi Beatissimus Papa Christianissimum Regem cum lachrymis deprecatus est, vt causam B. Petri, & Reip. Romanorum susciperet; cui Rex cum iuramento promisit, se omnia, quæ peteret, præstiturum. Atque hæc primo congressu. Omnia ex Anastasio. A

Christi Ann.	*Steph.P.3.*	*Const. Copron. Imp.*	*Indictio.*
754	3	14	7.

B

STephanus Papa Parisios inde progressus, ad Diui Dionysij hospitium habuit: vbi ex labore itineris, letali morbo contracto, diuina visitatione recreatus, per Apostolos Petrum, & Paulum, & gloriosum martyrem Dionysium sanitatem recepit, & ab eisdem iussus altare dedicare in S. Dionysij Basilica in honorem Beat. Apostolorum Petri, & Pauli, inter eius consecrationem Pipinum, & duos eius filios Carolum, & Carolomannum, cum Betrada vxore, vnxit in Reges Francorum, atque Francorum proceres Apostolica benedictione sanctificans, auctoritate Beati Petri sibi à Domino Iesu Christo, vero Deo, tradita, obligauit, & obtestatus est, vt nunquam de altera stirpe, per succedentium temporum curricula, ipsi, vel quique ex eorum progenie orti, Regem super se præsumant aliquo modo constituere, nisi de eorum propagine, quos & diuina prouidentia ad primam sedem tuendam eligere, & per eum, videlicet Vicarium Sancti Petri, imò Domini nostri Iesu Christi, in potestatem Regiam dignata est sublimare, & vnctione sacratissima consecrare. Subdit alia de Priuilegijs, &c. Hæc autem de valetudine Beatissimo Papæ diuinitus restituta, & Pipini, ac filiorum inunctione, præter Anastasium, & Theophanem auctores, habent ipsummet Stephanū Papam in Diplomate, & Ludouicum Regem in Epist. ad Hilduinum, & eum, qui eo ipso anno indicat se scripsisse, quæ omnia extant in Areopagiticis. C

Papa Pipinum cū vxo. & filijs consecrati RR. RR. Fr.

Obstringit Proceres, e Fr. ne de alia vnquam stirpe eligi Reg.

Inde Pipinus Parisiacum tendit, vbi conuentu procerum indicto Concilio de bello Longobardico, ex auctoritate Papæ, communicat cum eis. At licet ex literis Zachariæ Pontificis Pipinus in Regem ante prouectus fuerit, & Sancti Bonifacij vnctione initiatus; tamen non ab eo tempore, sed ab hoc anno cæpti sunt numerari anni eius Regni: vt docent vetera monumenta Francorum.[a] D

Pipinus agit d' bello Longobard.

Hoc tempore Gallicanam Ecclesiam à Stephano Papa per Romanos Clericos rationem sacri cantus perfectius edoctam, tradit Vualfridus Strabo.

Aistulphus interim Carolomannum Pipini fratrem in Cassinensi Monasterio Monachum agentem, in Franciam ire compulit, vt fratrem à cogitatione belli, & ablata repetendi reuocaret: vbi aliquandiu demoratus, cum nihil profecisset, defunctus est; cuius corpus cum muneribus Locello aureo conditum, Pipinus ad Cassinense Monasterium remisit. Ex Anastasio, Leone Ostiensi,[b] & Aimoino.[c]

Pipinus, Papæ obsecutus, altera, & tertia Legatione Aistulphum rogauit, muneribus etiam promissis, vt Sanctæ Ecclesiæ, & Reipublicæ ablata restitueret, & iura seruata esse vellet: sed cum nihil æqui obtinuisset, Generalem aduersus eum expeditionem indixit hoc ipso anno Indict. 8. inchoata. E

a Lib. 2. Vo. 5. Othom. c. 5. apud Sur. 16. Nou. ex Vulfride, & Isone Mon.

b Lib. 1. cap. 7.

c Lib. 4. cap. 62.

Expeditio in Ital. indicitur.

Idem Pipinus Rex exposita sanctissima vita, & miraculis Sancti Suiberti, cuius ope haud pridem victoriam de hostibus reportarat; Beatissimum Papam rogauit, vt eum Catalogo Sanctorum ascriberet, qui annuens Pij Regis votis, cognitionem causæ, & relationem Archiepiscopo in primis Coloniensi, in cuius Diœcesi vir Sanctus decesserat, Bonifacio Moguntino Archiepiscopo, & alijs delegauit; Sed propter incursiones Saxonum, & expeditionē in Longobardos res in reditum Regis dilata est:

Agitur de Canon. S. Suiberti.

transla-

A translationem verò eius corporis fecit Archiepiscopus Coloniensis. Extant hæc in Appendice ad vitam S. Suuiberti.[a]

Quo eodem anno contigit fieri translationem S. Germani Parisiensis Episcopi (ex reuelatione facta Lanfredo Abbati S.Germani Parisiensis) ex Oratorio S. Symphoriani in maiorem Basilicam, præsente Pipino Rege, & Regni Episcopis, ac proceribus, non absque cęlitus ostensis miraculis; qua occasione Rex Villam eidem S.Germano perpetuò possidendam tradidit. Ex Aimoino.[b]

Eodem anno transijt ex hac vita S.Hubertus Leodensis Episcopus, cuius præclaræ res gestæ extant apud Surium 3.Nouemb.& apud Molan. in Natali SS.Belgij, relatus inter sanctos 3. Nouemb. annua memoria celebratur. Translatio verò Anno Domini 771. Is sua prędicatione Arduennam syluam ab Idolorum cultu liberauit,& in Taxandria, atque Brabantia fidem mirificè, miraculis coruscans, propagauit. B Acta. In Arduenna quoque diutius laborauit S. Monon,[c] qui & ibidem à sicarijs occisus, titulum martyrij consecutus est, cui ob id Pipinus Rex decimas quasdam obtulit. Eius Natalis dies 18. Octobris celebratur.

Pipinus Rex cum exercitu hoc anno mense Septembri 8. iam Indict. inchoata iter in Italiam ingressus, rogatu S.Papæ, nè Christianorum sanguis funderetur, per Legatos rursum Aistulphum rogauit, vt ablata restitueret, quod ipsum facere literis cohortatus, & per omnia sacra obtestatus est ipse Pontifex; sed eò obstinatiùs obnitente, ac minas potius in Pontificem, Pipinum, & Francos ipsos iactante; exercitus iter prosecutus claustra Alpium occupauit, Aistulphi copias profligauit, & ad Papiam obsidione conclusit. Aistulphus remissa tandem pertinacia cum Pipino conuenit redditurum se Exarchatum, & Pentapolim. tabulæ fœderis scriptæ, & Sacramento C obsignatæ sunt; obsidesque dati, qui in Franciam missi sunt. Quibus perfectis Pipinus per hiemem in Franciam; Pontifex Romam redijt,& gratias Deo apud B.Petrum solemnes egit. Reliquijs S. Dionysij Romam delatis; Monasterium in eius honorem in paterno solo ædificare instituit, quod, post, Paulus Frater, & in Pontificatu successor, nobiliter perfecit,& conuectis illuc compluribus SS. Martyrum corporibus, consecrauit, hac appellatione. Ad SS.MM.in schola Græcorum, Græcis Monachis illic constitutis. Ex Areopagiticis Hilduini.

Impius Imperator Constantinus Pseudosynodum Constantinopoli conuocat Episcoporum in S.Marię Virginis Templo, quod est Blachernis, deletis prius,& pęnitus D abrasis, pulcherrimo artificio factis imaginibus vitæ Domini nostri Iesu Christi; arborum, & animalium formis in earum locum substitutis, nullo præsente Patriarcha Catholico,& in ambonem ipse progressus, Constantinum Monachum ex Sylei Episcopo Patriarcham ipse Laicus instituit, & pronunciat Constantinopolitanæ Ecclesiæ: inde omnes sacrarum, & venerandarum Imaginum cultum damnant: Sanctum Germanum Constantinopolitanum Patriarcham, Gregorium Cypricum, Ioannem Damascenum, & omnes denique sacrarum cultores Imaginum anathematizant, & Idololatras vocant:& SS.Marty. quoque Reliquias, tum igni, tum aquis, tum aliter perdunt,& propositis in medio, venerando ligno Crucis, vnà cum Diuinis Dominici corporis,& sanguinis mysterijs, per ea vniuersos iureiurādo astringunt, nunquam sediuinas Imagines adoraturos, quin eas potius Idola vocaturos; sed alia etiam dete-E riora addentes, vetant Apostolos, Martyres, sed & ipsam Deiparam sanctam appellandam, & nullo modo inuocandam: Catholicos ipsos vocant Nestorianos, Arianos, Dioscorianos, Eutychianos, atque Seuerianos. Denique, vt nefarium illud Conciliabulum, septima Synodus Oecumenica diceretur, statuunt. Extat Pseudosynodi definitio integra recitata, in Act. 7. Nicæni posterioris Concilij: Hæc ex Theophane,& maximè ex Actis S.Stephani Iunioris Martyris. Quamquidem Pseudoseptimam Synodum, tum Patriarchæ cęteri vnanimes, tum maximè Stephanus Papa detestati sunt; vt est in septima legitima Synodo Nicęna 2.Act.3.

[a] Apud Surium 1. Mart.

[b] Lib. 4 cap. 62.

S. Huberti Leod. obitus.

[c] Mol. in Nat. SS. Belg.

Aistulph. obsessꝰ tādē malo doctus, cedit.

Pseudosyn. Constant. nefaria celebratur.

Christi Annus. 755. *Steph.P.* 4. *Constant. Copronymi Imp.* 15. *Indictio.* 8.

Aistulph. fidem violat.

AIstulphus Fœdifragus,& periurus,Francorum metu solutus,non modò ablata Romanæ Ecclesiæ non restituit; sed & nouis exagitare vexationibus cœpit,ditionem Romanam inuadens,& prædas agens: quibus permotus Stephanus Papa, literas,& Legatos in Franciam ad Pipinum mittit, in quibus (extant enim in Bibliotheca Vaticana) conqueritur plus illis (Aistulpho, & ministris) falsa dicentibus, quā nobis,inquit,veritatem asserentibus,creditum fuisse. Apparet enim Stephanum Papam veritum Aistulphi perfidiam, consuluisse, ne prius recederet cum exercitu Pipinus, quàm reipsa ablatā Aistulphus restituisset. Ex eadem epistola colligitur,Aistulphum submisisse,qui ipsum Pontificem interficerent. Illud etiam,Pipinum voto se obligasse,Exarchatum,& Pentapolim S.Petro, & Ecclesiæ Romanæ dare, seu reddere. Nec his contentus Aistulphus ad occupandam Romam omnes Regni vires intendit, & peracriter tres menses obsedit, validè sæpius oppugnauit, omnia ferro,& igne vastauit,cædem hominum fecit,Ecclesias ipsas incendit,& diripuit, Monachos concidit,sanctimoniales violauit,corpora sanctorum asportauit. Hanc tantam calamitatem nouis literis,& legatione missa Pipino,& toti Regno Francorum Pontifex lachrymabiliter exposuit, & infimis precibus, & obtestationibus rogauit, & obsecrauit, vt quanta maxima posset festinatione subueniret, ne si capi Vrbem contingeret, reus omnium animarum ipse existeret. Extant & hæ literæ quinquagesimo quinto die obsidionis datæ. Nouo quoque inuento, alias literas, Beati ipsius Apostoli Petri nomine scriptas, ad eundem de eodem argumento misit,vt citius opem rebus iam prope deploratis afferret.

Pipinus versus in Ital. adu. Longob.

Quibus acceptis literis Pipinus pro sua erga Romanam Ecclesiam pietate, & deuotione,statim ad occupanda Alpium claustra præmissis copijs, ipse cum reliquo exercitu subsecutus est. Interim Legati ab Imperatore Romam adueniunt; & vnà cum Legato Pontificis, Pipinum iam Papiam obsidione prementem, à quo nullis obsecrationibus,aut promissis impetrare potuerunt, vt à Longobardis vsurpata, Imperatori restitueret; sed in eo perstitit,vt quæ Beato Petro Apostolo,& Ecclesiæ Romanæ,pro suorum venia delictorum promiseat,præstita vellet.

Pipini donatio facta Rom. Eccl. Exarchatus, & Pētap.

Aistulphus, perfidiæ venia impetrata,non modò, quæ ante promiserat, se verè restituturum confirmat, sed & Comaclum castrum addit. Pipinus igitur misso Fubrado Abbate Consiliario suo,cum Aistulphi Legatis ad recipiendas singulas Vrbes, & Castra, scriptam Donationem, & claues Ciuitatum, super B. Petri sepulchrū ponens,eidem Apostolo,& eius Vicario Sanctissimo Papæ, atque omnibus eius successoribus Pontificibus perpetuò possidendas,atque disponendas tradidit, idest Rauennam,Ariminum,Pisaurum,atque Fanum,Cesennam,Senogallias,Esium, Forum Pompilij,Forum Liuij,cum Castro Sussubio,Montem Feretrum,Acerragium,Mōtem Lucari,Serram,Castellum San.Marini, Bobium,Vrbinum, Callium,Luceolos, Eugubium,Comaclum,necnon Ciuitatem Narniensem, quæ à Duce Spoletano,diu ante fuerat vsurpata. Ex Anastasio. Cęterum Leo Ostiensis latioribus extendit terminis hanc Pipini donationem. Ait enim in hist.Cassin. [a]

a Lib. 1. cap.7.

Fecit autem idem Inclytus Rex,vnà cum filijs concessionem B.Petro, eiusque Vicario de Ciuitatibus Italiæ, & Territorijs per designatos fines à Lunis cum Insula Corsica,inde Suranum,inde in Montem Bardonem, Vercetum, Parmam, Regium, Mantuam,& Montem Silicis,simulque vniuersum Exarchatum Rauennæ, sicut antiquitus fuit, cum Prouincijs Venetiarum,& Istriæ, cunctumque Ducatum Spoletinum,& Beneuentanum,eamque donationem manu propria,& filiorum plurimorūq; Iudicum, & Optimatum subscriptione roborauit, &c.

A Contigit eodem anno, vt cum mortuus esset in Gallijs Carolomannus germanus Pipini Regis, S. Bonifacius Episcopus Moguntinus peteret ab eodem Pipino Rege confirmari donationem factam ab ipso Carolomanno Fuldensi Cœnobio, aliaq; ipsi monasterio concessa priuilegia, suis scriptis pariter roborari, quod & ab eo obtinuit. Extant confirmationis Pipini Regis literæ. *Pipinus confirmat priuileg. & donat. mon. Ful.*

Sanctus Bonifacius zelo Dei incensus, profectionem parans in Frisios, qui a Christianismo ad Paganismum defecerant, obtinuit a Romano Pont. vt Lullum discipulum suum creatum Episcopum [a] relinqueret sibi in Ecclesia Moguntina successorē, quem cum alijs discipulis suis commendat Pipino Regi, in epistola [b] ad Fulradum eiusdem Regis Capellanum primarium. Quòd autem Coloniensis Episcopus assereret gentem illam Frisiorum, atque Ecclesiam Episcopalem Traiecti constitutam ad suam diœcesim pertinere: contra verò Bonifacius assereret pleno iure spectare, absque medio, ad Romanam Ecclesiam, cuius ipse legatus esset; eius controuersiæ causa scripsit ad Stephanum Papam, quæ epist. extat in Bibliotheca Vaticana vltima earum, B quæ habentur eius ad Rom. Pont. epistola. secundum autem eum pronunciatum fuisse in hac controuersia a Stephano Papa apparet ex eius in Frisios ad Euangelizandum profectione. *a vita lib. 2. c. 18. b nu. 45. ex eo. C.*

Accitam ad se Liobam Virginem (in vit. S. Liobæ) quam ex Anglia ad curandas Deo sacratas Virgines vna cum aliis accersierat, hortatus ad perseuerandū ibidem in eodem vitæ instituto, Lullo Episcopo commendauit, & vt corpus eius apud se Fuldæ conderet, mandauit.

Omnibus itaque ritis dispositis, quasi non amplius reuersurus, qui de suo vicino exitu, per diuinam reuelationem, cognouerat, cum delectis aliquot fratribus, presbyteris tribus, totidem Diaconis, & monachis quatuor, nauim ingressus, per Rheni alC ueum ad Frisorum Regionem incolumis delatus, circumquaq; Euangelij prædicatione, circumlata, intra breue tempus, multa vtriusque sexus millia baptizauit, & Ecclesias ingenti studio extruxit. Peragratis igitur longe, lateque Frisorum terris, ad terminos eorum progressus, fixis tentorijs, Baptizatorum ibi aduentum sustinere, vt eos Confirmationis sacramento roboraret, constituit. At illi sathanico instinctu perciti, ex amicis hostes, ex Neophytis in carnifices mutati, ingenti cum strepitu armorum ad Christianorum castra aduolant. At S. Bonifacius audito tumultu, Sanctorum reliquias, solitum sibi præsidium, arripiens, & ministris resistere parantibus compressis, omnes ad martyrij palmam incendere instituit: cum furens illa Paganorum turba infestis in illos armis irruit, & barbara feritate trucidat, indeq; se ad inopem supellectilē diripiendam conuertit. Vicini Christiani, sanctorum cæde percepta, armati latronum D terras inuadunt, & resistere parantes, trucidant, & omnia eorum bona diripiunt. Non diu post Traiectensis clerus corpus S. Bonifacij Traiectum deportatum, cum multa veneratione tumulant. Quomodo autem Dei nutu Traiecto Moguntiam, & inde Fuldam celebri pompa translatum sit; idem auctor pluribus narrat, itemque de miraculis illic fieri solitis, atque ad postremum de tempore sedis eius, & necis habet. *Vixit*, inquit, *in Episcopatu Sanctus Bonifacius annos 36. men. 6. & dies totidem* (ex quo videlicet munus prædicationis a Gregorio Secundo Anno Domini 719. Episcopatus vero, quo a Zacharia Papa est consecratus, non nisi decimo.) *passus est cum socijs suis Nonis Junij, anno peregrinationis suæ 40. Incarnationis autem Dominicæ 755.* *S. Bonif. tendit in Frisiam.* *S. Bonif. Mart. itē sociorū. S. Bon.*

E Quòd autem, qui auxit Bedæ Epitomen, ponit Sanctum Bonifacium obijsse anno superiori, minime probatur. sed non est prætereundum quod est apud eundem Bedam. Numerari quinquaginta tres martyres, qui in itinere comites Bonifacii, vna cum eo æque tunc subiere martyrium, quorum omnium natalem diem, qui contigit Non. Iunij notatum retinēt tabulæ Ecclesiasticæ, & præter Bonifacium Eobanum quoque expressum habent. In Concilio Triburiensi [c] recitatur scitum dictum Bonifacii de antiquis sacerdotibus aureis, in calicibus ligneis sacrificantibus, & recentioribus ligneis in calicibus aureis, cum sui temporis sacerdotum ignauiam deploraret. Statim aūt, vt innotuit Bonifacium martyrio coronatum, in album martyrū fuit relatus, eiusq; dies *c c. 18. de cons. d. 1. c. Vasa in quib.*

natalis

natalis solemni ritu in Francorum Regno potissimum celebrari cæpit. Quod intelligitur ex his, quæ obiter scribit Lupus Ferrariensis epistola quinta ad Einardum Caroli Magni secretarium. A

Sub hoc anno notata habentur ex Codice peruetusto capitula quædam a Pipino Rege facta, ex quadam synodo sub ipso congregata, de incestibus vindicandis, & peregrinis Romam, vel aliò propter Dominum commeantibus, vt immunes sint ab omni telonio, & omni calumnia.

Paulicianorum hæresim, & eandem Manichæorum in Thraciam propagatam esse hoc anno, Theophanes auctor est.

Pseudoœcumenicum Concilium anno superiori Constantinopoli celebratum consequuta sunt, obtritio sanctorum vasorum ob sanctas Imagines, Templorum deformatio, pijs Imaginibus abrasis, oblitis, aut deletis, Sanctorum Monachorum dispersio ad Montana, maxime vero ad montem S. Auxentij, vbi B. Stephanus manens, illos cohortatus, ostendit ad quæ se loca conferre possent ab hac peste immunia, ad Euxinum Pontum, ad Parthenium Pelagus, Cyprum, aut Romam. Hæc auctor Actorum B. Stephani Iun. B

Christi Annus.	*Stephani P.* 3.	*Const. Copron. Imp.*	*Indictio.*
756.	5.	16.	9.

Aistulph. moritur.

EVoluto anno ab obsidione vrbis, Aistulphus Rex sæpius Fidifragus, in venatione diuino ictu percussus, defunctus est. Desiderius Dux, cum liberos non reliquisset Aistulphus, coacto exercitu, Regnum arripere conatus est: quod ægre ferens Rachis Aistulphi frater, & monachus, & alij plerique Longobardorum Optimatum; contractis copiis aduersari illi parati erant. At Desiderius, Stephano Papæ, si se ad obtinendum Regnum iuuaret, in eius potestate futurum pollicitus, reliquas ciuitates redditurum, & pluribus muneribus prosecuturum, eius opem, & fauorem impetrauit. Itaque re cum Fulrado Abbate, & Pipini consiliario communicata, legatos ad eum misit, & sponsionem terribili iuramento confirmatam, cum eo transegit. Post verò per alios Legatos ad Rachim & alios Longobardos, illos a bello deterruit, professus se cum Francis Desiderio suppetias laturum, qui Regni fastigium est adeptus. Quas igitur ciuitates reddere promiserat, Papa per Legatos recepit, Fauentiam, cum Castro Tiberiano, seu Gabellum, & vniuersum Ducatum Ferrariæ in integro. Hæc ex Anastasio. Sed antequam ciuitates redderentur, legationem cum litteris, quæ extant, Stephanus misit ad Pipinum plenas gratulationum, & eius laudum de tot beneficijs Ecclesiæ Romanæ collatis; in quibus de Regno Longobardorum Desiderio collato, illum commonefacit, hortaturque, & rogat, vt illi mandet, vt quæ promisit, plenè restituat. C

Desideri⁹ per Papā obtinet.

D

Hoc anno 4. Pipini synodus celebrata est in Palatio, Vernis dicto, in qua sanciti Canones 26. de Iuribus Ecclesiasticis, & disciplina restituenda, & nequid exigeretur a peregrinis, qui religionis causa inuiserent loca sacra, Pius Rex statuit.

In Oriente terræmotu concussa est Palæstina, & Syria. Theoph.

Theodorus Patriarcha Antiochenus ab Arabum Principe Hali relegatus est in Moabitidem Regionem, eo prætextu, quòd arcana eorum Imperatori Constantino, per literas indicaret, vetans, ne Ecclesias ædificaret, ne cruces erigeret, vel Euangelium prædicaret. Ex Theophane. E

S. Michael mar. cū 66. mon.

Porrò plures Christianorum sub eodem Hali Principe coronatos fuisse martyrio certum est. De S. Michaele cum sexaginta sex Monachis fidei causa trucidatis mentio est in Menologio die prima Octobris.

A

Christi Annus	Pauli Pap.	Const. Copronymi Imp.	Indictio.
757	1	17	10

STephanus Papa, immensis laboribus, pro Romana Ecclesia honeste perfunctus, ex hac vita migrauit 6. Kalen. Maij, cum sedisset annos quinque, & dies 28. cessauit Episcopatus dies 32. & die 28. Maij Paulus Diaconus, eius frater, illi in Pontificatu subrogatur, vir mitissimi ingenij, & magnæ misericordiæ, qui noctu per semetipsum, cum suis familiaribus cellas egenorum languentium circumiens, & carceres
B perlustrans, egentibus, & oppressis opem ferebat. Ex Anastasio.

Statim, vt factus est Pontifex, literis Pipino Regi Stephani decessum, & suam creationem exponens, amicitiam initam, se seruaturum promisit, & idem ipse, vt faceret, expetijt, solicitus quidem, vt res Romanæ Ecclesiæ illi saluæ essent ab inuasione Longobardorum: sed maiori studio, quæ erant fidei orthodoxæ, & ad vniuersalem Ecclesiam spectabant, administrans, tentando sæpius per literas, & per legatos Constantinum Imperatorem ab impietate reuocare; de quibus mentio est in epistola Hadriani Papæ ad Constantinum, & Irenem. AA. & apud Anastas.

Orientalis Ecclesia per hoc tempus laborat, non modo hæresi, & Copronymi scelerata vexata tyrannide; sed etiam dira Sarracenorum persecutione, qui nouis tributis Christianos, monachos etiam, & inclusos oppressit, & ad pretiosa Ecclesiarum
C ornamenta Iudæis vendenda adegit. Oriental. Eccl. varie vexata

Pipinus per Ecclesiæ Romanæ protectionem, conciliato sibi diuino Numine, Saxones hoc anno compressit, & sub tributo redegit, & sequentibus, plures victorias reportauit.

Hoc eodem anno Alphonsus cognomento Catholicus, cum regnasset annos 19. gloriosus Sarracenorum triumphis, migrauit ad Dominum, in cuius obitu, voces cælitus auditæ sunt: successit illi Froila, Era 795. qui, pro sua pietate, Ecclesiasticos Canones, ob assidua bella, pene obliteratos, restitui ab Episcopis curat, & presbyteris carnalia matrimonia interdicit; ob quæ pluribus diuinitus donatur victorijs, Mauros Gallæciam inuadentes profligat quinquaginta quatuor millibus cæsis, qua nulla hactenus extitit maior in Hispania de Sarracenis victoria. Alphonsi gloriosi Cath. Regis Hisp. obitus. Froila ob pietatem pluribus victorijs auctus.

D Gallæcos, & Nauarros rebellantes domat.

Ouetum in Asturibus condit; in eaque Templum duodecim Apostolis dedicat, cum duodecim pariter altaribus. Vitio vertitur, quòd fratrem necarit. Hæc fere ex Tudensi. Verus Archiepiscopus Hispalensis, tum scriptis, tum vita insignis per hæc tempora floret. Celebratur, & Petrus Præsul Toletanus, qui de ratione Paschatis libellum accuratè conscripsit, cum incuria disciplinæ, in calculo diei Paschatis erratum esset.

Christi Annus	Pauli P.	Const. Copron. Imp.	Indict.
758.	2.	18.	11.

E

PAulus Papa, pace Ecclesię vsus, ad cęmeteria, quæ sub Aistulpho, obsessa Vrbe, maximum detrimentum a Longobardis (vt ipse suis testatur literis) acceperant, & alioqui vetustate, & incuria collabebantur inuisenda intentus, sanctorum corpora, ne obuia iniuriæ essent, in Vrbem transferenda curauit. Erat inter alia vetus cęmeterium S. Petronillæ dictum: ex quo idem Pontifex sacrum corpus eiusdem sanctæ sublatum transtulit apud Basilicam Vaticanam. Ex Anastasio.

Desiderius quoque Rex Longobardorum, & ipse bono pacis bene vsus, ad religio-

sa loca construenda animum addixit. Aedificatum monasterium nomine Sancti Benedicti in agro Brixiano latifundijs locupletauit. Alterum Monasterium Monialium Ansilbergæ filiæ extructum (in quo ipsa monasticam vitam professa est) & amplissimis redditibus auctum voluit. post per Paulum Pontificem priuilegio communiri, quod apud Moniales adhuc extare dicitur. A

Eodem anno sublimioris Christianæ Philosophiæ amore, Eadbertur Nordanluebrorum in Anglia Rex Osuulfo filio Regno relicto, inter monachos profiteri cæpit. apud Bedam in Epitome.

Magorũ Pers. impostura. Persarum Magi volatum per aera hominibus, vesana stultitia, suadentes, plures expertos ad interitum impulerunt. Porro Habdassas Sarracenorum in eorum primores sexdecim animaduertens, sectam extinxit. Theophanes. B

Christi Annus	*Pauli Pap.*	*Const. Copron. Imp.*	*Indictio.*
759	3	19	12

HOc anno Non. Februarij habetur priuilegium pro immunitate monasterij S. Hilari Galiatensis dicti, in territorio Populiensi, sub Rauennate Ecclesia, apud Rubeum historiæ Rauennatis lib. 5.

Hoc tempore S. Othmarus Abbas S. Galli, cum Vuarinus, & Ruadhardus pro Rege Pipino Alemanniam administrantes, auaritiæ morbo tacti, res monasterij vsurpassent, Pipino facinus exposuit; qui euocatis grauiter interminatus est, ni ablata statim restituerent: At illi mandato Regis neglecto, cum Abbas rursum Regem adiret, retractũ ex itinere in vincula conijciunt, & Lamberto eius monacho, homini nequam persuadent, vt libidinis illi crimen impingat, quo deponendi occasio ministretur. Euocantur igitur plurimi ad consilium tam dolosæ factionis ignari; & Lamberto accusante, S. Abbas Deum suæ in eo quidem crimine innocentiæ, testem inuocabat. Mox in calumniæ testimonium, Lambertus diuina vltione percussus, febrium vexatione peruasus, membrorum vigore resoluto, paulatim sic contractus est, vt capite ad terram more quadrupedis inclinato, non solum deformitate figuræ terribilis; verum etiam viua voce in Sãctum peccasse semper fatebatur. Concilio autem inique inchoato, & iniquius terminato, vir Dei Othomarus solitudine carceris, & fame vexatus, post biennium ad Dominum migrauit. Ex Vualfrido Strabone in eius vita [a] apud Surium 16. Nouem. Quæ autem miracula contigerunt post eleuationem, & translationem corporis eius, post decennium factam, duobus scriptis omni fide libris, significantur. Prædicti Comites Sancti loci possessiones retinentes, Ioannem quendam monachum de proximo monasterio subrogant, & Constantiensem Episcopum Sidonium ad subdendum iuri Episcopatus monasterium instigant, vt eo licentius, ipso machinationibus eorum fauente, quæ iniuste abstulerant, retinere potuissent. Quorum prauis suasionibus assertus Episcopus vsurpato monasterio, dignam sua improba audacia vltionem diuinitus tulit, torsionibus viscerum, & alui fluxu cum intolerabili fœtore post aliquot dies, extinctus. Vualfridus in vita S. Galli [b].

Marginalia: C — Sacrilegorum audacia. Proditoris monachi vltio diuina. D — a. Apud Sur. 16. Nou. li. 1. c. 4. & 5. Vltio diuina in sacrilegum episcopũ. b li. 1. c. 14. apud Sur. 16. Oct.

Christi Annus.	*Pauli Pap.*	*Const. Copron. Imp.*	*Indictio.*
760.	4.	20.	13.

E

Trãslatio capitis S. Io. Bapt. HOc anno caput S. Ioannis Præcursoris atque Baptistæ a monasterio Spelei in templum suum Emesæ in Syria situm translatum hactenus a fidelibus honoratur, & adoratur, redolens, & emanans omnibus sanitatem, qui fide flagrantes occurrunt. Ex Theophane.

A Pipinus pro sua pietate Ecclesiarum vindex, Vaifrarium Aquitaniæ Ducem, per Legatos monitum, vt ablata Ecclesijs restitueret, & contemnentem; adducto exercitu, cogit obsides dare, & iuramentum de restitutione præstare; quod negligens periurus bello petitus, ditione, & vita priuauit. A.D.765. ex Aimoino. Dux Aquitaniæ sacrilegus punitur.

Hic opportune reddamus, quod Pipino accidit; cum Villam Ecclesiæ, persoluendo annuo censu, vindicare vellet; cum concessum eidem a Romano Pont. fuisset, vt ablata antea quædam bona Ecclesiastica, annuo persoluto censu retinere posset. Ad eam igitur Laudunensis Episcopij Villam cum venisset, ibique dormiret, venit ad eum peruisum S. Remigius dicens; *Tu quid hic facis? quare intrasti in hanc Villam, quam mihi, te deuotior homo dedit: quamq. ego Ecclesiæ Dominæ meæ Sanctæ Dei Genitrici donaui?* & flagellauit eum satis duriter, ita, vt liuores postea in corpore B eius apparerent. Et cum disparuit S. Remigius, Pipinus valida correptus febre, quantocyus ab ipsa Villa recessit; qua febre non paruo tempore laborauit. Et deinde Princeps Regni vsque ad moderna tempora ibi non mansit. Hæc ex S. Hincmaro Rhemensi in priori translatione S. Remigij. Sed & hic meminisse oportet diri anathematis, quod in suo S. Remigius scribi voluit testamento, aduersus Reges Francorum, si quis ex eis, quæ Ecclesijs donata essent, aliquid quoquomodo surripere ausus esset. Qui igitur Rex maxime pius, vt filius a Deo correptus est, tantum absfuit, vt quouis honesto titulo res Ecclesiarum acciperet, vt potius aduersus eos, qui ea tentassent inuadere, mox vindex insurgeret, vt factum vidimus aduersus, quem diximus Aquitaniæ Ducem. Discant homines quàm periculosè, siue sub prætenso annuo censu, siue alio modo laicus homo possideat res Ecclesiæ, quas sæpe inuitus, ac noC lens fatigatus precibus, vel alijs compulsus occasionibus, vel deceptus falsis suasionibus Pont. Rom. illis possidendas indulget.

Christi Annus	Pauli Pap.	Const. Copronymi Imp.	Indictio.
761	5	21	14

Romæ celebratur Concilium, in quo, inter alia Paulus Papa fecit constitutum, idest, Decretum de Ecclesia, & monasterio a se erectis in paternis ædibus sub D titulo SS. Stephani Papæ, & martyris, necnon Siluestri Pontificis, & Confessoris, illatis in eam compluribus Sanctorum Martyrum, Confessorũ, & Virginum corporibus, e diuersis cœmeterijs erutis: constitutis ibidem monachis ad modulationis Psalmodiam exercendam; quod monasterium amplissimis opibus, & redditibus ditauit, diro anathemate interminato eius iura violantibus, & bona vsurpantibus. Extat sacrum Diploma apud Moniales S. Syluestri. Idem habet Anastasius, & hoc amplius. Vbi, inquit, & monachorum congregationem construens, Græcę modulationis Psalmodiam cœnobium esse decreuit. Vt autem Græca lingua illic voluerit Paulus Papa Psalmos accini, id inde accidisse putamus, quòd cum Copronymus, impius Imperator edicto promulgato vetuerit esse monachos in Oriente, ingens monachorum Orientalium multitudo sese in vrbem infuderit, eosdem in monasterijs collocatos vo- E luerit, vt officia Ecclesiastica sua ipsorum lingua persoluerent. Dirũ anathema intorquet i violatores Ecclesiæ, & monaster. a se erecti. Monast. Græce Psalmodiæ.

Constantinus Imperator maligno instinctus spiritu, cum videret Decretum Pseudoœcumenicæ suæ synodi de abijciendis sacris Imaginibus, a Catholicis despici, atrox, hoc anno, publicat Edictum in omnes, qui impium Decretum non obseruarent, ex quo pijs, & religiosis hominibus replentur carceres, deseruntur vrbes, solitudines frequẽtantur, multis tum tempori interim turpiter seruientibus, & impietati cedẽtib.

At Andreas Calibytes monachus, studio pietatis incensus, ad animandos infirmos, lapsos erigendos, & sanos conseruandos Cpm. venit, & libera prædicatione tyrannũ prouocauit, qui partim cruciatibus, partim blanditijs sanctũ virũ pertẽtans, ac S. Andr. Calybitæ mart.

fortiorem

fortiorem semper inueniens, demum pedibus raptatum accidit. Theophanes breuiter, plenius Acta.[a] A

Hoc eodem anno cum varijs cladibus agitaretur Hispania, & Valentia ciuitas in Tarraconensi prouincia a Sarracenis excisa iam esset, Christiani sacra Vincentij martyris ossa inde auferentes, deportassent in extremam Lusitaniæ partem (qui locus postea Promontorium S. Vincentij est appellatum.) Tunc cæptum est eiusdem S. Vincentii nomine monasterium perinsigne erigi Oueti, cuius antiquæ memoriæ extant, apud Ambros. moral.[b] sicque factum, vt ita colentes Vincentium, vincendi aliquando penitus Sarracenas sibi aperuerint viam, prout declarauerunt euento.

Hoc ipso anno in Anglia Egbertus Episcopus Eboracensis Regis germanus, scientia, & sanctitate clarus, diem clausit extremum, vbi sedisset annos vnde triginta. Fuit iste magister Albini, qui & Alcuinus Flaccus dictus inuenitur, qui ipsum pluribus laudat in literis ad Carolum Magnum scriptis, vt pote, quòd inter alia insignia eius opera, publicum sacrarum literarum Gymnasium Eboraci constituit, eamque Ecclesiam nobili bibliotheca ditauit. B

a Apud Sur. 17. Oct.

Promōt. S. Vincēt. vnde id hēat nomen.

b li. 18. c. 18.

Egbertus Eps Eborac. Alcuini magist.

Christi Annus.	Pauli Pap.	Const. Copron. Imp.	}	Indict.
762.	6.	22.		15.

C

Constantinus Imperator immenso odio flagrans in monachos, quos, præ ceteris, sibi, in propaganda hæresi, aduersarios sæpe expertus fuit; cum audisset in Auxentiano monte in Bithynia posito, degere magni nominis Stephanum monachum gratia miraculorum illustrem, potentemque sermone ad cohortandum alios, hunc expugnandum sibi proposuit, non armis, & tormentis, quem martyrij maxime cupidum cognorat; sed verbis, & blanditiis; quem si suæ opinioni adiunxisset, magnum suæ prauitati præsidium additum fore, Callistum Patricium, hæresim suam apprime callentem, & eloquentem cum munusculis mittit ad eum. Is igitur frustra cum tentasset Beatum virum ad subscribendum impio Edicto inducere, & eum paratum ad profundendum potius sanguinem inuenisset, ad Imperatorem reuertitur; qui furore incensus, sicarios immittit, qui abstractum de vertice montis, in inferius monasterium includant, vbi cum sex iam dies absque cibo fuisset, septima die per nuncium ab Imperatore, quòd auditum esset de Scythico bello, cellæ suæ restituitur. D Dum autem Imperator aduersus Scythas arma parat, Callistus calumniam aduersus eum struit, qua omnem illius sanctitatis famam obscuret, ac tollat. Sergium igitur quendam eius discipulum ad prodendum patrem, & magistrum inducit libello calumniosissimo conscripto, quòd Imperatorem execraretur, & hæreticum appellaret, quòd multa aduersus eum moliretur, quòd denique nobilem quandam viduam fraude circumuentam, monacham fecisset, atque cum ea, ex inferiori monasterio ad se ascendente, rem haberet. Hæc autem nomine Anna vidua, non multo ante relicta, absque liberis, adito sancto homine, & eius consilium secuta, omnes suas facultates, & opes in pauperes effuderat, seque in mulierum monasterium incluserat. Quid porrò illa ob hanc calumniam passa sit, suo loco dicetur. Ex Actis B. Stephani. E

Imperator ad persecutionem Monachorum illud adiecit, vt sanciret, ne quis amplius monachus efficeretur. Theodorus Studita orat. in S. Platonem.

Stephan. Iun. monachi tentatus ab Imp. firmus persistit.

Calūnia ī Sanctū.

Anna vidua relic. opibus in pauperes effusis, se ī monast. includit. vetat quēque fieri monachū

A

Christi Annus	Pauli Pap.	Const. Copron. Imp.	Indictio.
763	7	23	1

Libello calumniarum accepto Imperator, cum esset in castris, bellum gerens cum Bulgaris (qui ijdem, & Scythæ,) adduci sibi Annam statim iubet, quæ interrogata delatores falsi arguens, & suam ac B. Stephani innocentiam, & sanctitatem prædicans, custodiri iubetur, nec multo post confecto bello Constantinopolim cum rediisset Imperator, in teterrimum retrusæ carcerem, per cubicularium suadet, vt palam probra sua, & Stephani fateatur, veniam acceptura, & in Palatio apud Imperatricem, honestissimo loco futura; alioqui, inficians, per ancillam (quam ipsi corruperant) conuincenda. Postridie ante Palatij carcerem magna coacta multitudine nudam eam statui Imperator, & virgarum fascem expediri, ad terrorem incutiendum, iubet, & immotam manentem, meretricem, castissimam fœminam appellans, virga cædi mandat, ancilla procaciter, & impudenter insultante, & falsa exprobrante, quam corpore laceram, sed integro, & constanti animo, intuens tyrannus, in Palatium pudefactus se abdit, & eam omni cura destitutam, in vno quodam vrbis monasterio includi mandat, vbi diem clausisse extremum, martyre dignum, putandum est; nec enim aliud de ea auctor habet, B. Stephano intentus. Sed de ancilla illud fertur, cum nupsisset, & Gemellos peperisset, eos arreptas parentis mamillas horrendum in modum exedisse, & ita illi mortem attulisse, & vna cum ea viperinos illos fœtus extinctos esse. Frustratus hac via Imperator, vt occasione delicti cum Anna in Stephanum agere posset, ad alias se fraudes conuertit. Quod enim grauissimis pœnis edixerat, nequis quem in monachum reciperet, Imperator Aulicum sibi carissimum instruit, vt magna simulatione, monte adito Auxentiano, apud Stephanum infimis precibus, & obsecrationibus impetret, se vt in monachum recipiat. Recusauit primum vir sanctus Edictum Imperatoris obtendens. At simulator, Rationem, inquit, Deo pro anima mea reddes, nisi me quamprimum attonsum in monachum recipias, alioqui periturum. Quibus verbis permotus vir sanctus, sciens, vel vnius animæ salutem omnibus præferendam, in monachum eum recipit: At veterator inde post tertium diem redit ad Aulam, pseudomonachus effectus, exultante Imperatore, quòd occasionem videretur nactus perdendi Stephanum Concione aduocata rem exponit. sua Edicta contemni queritur: turba nefariorum hominum ab eo incitata ad montem proruit; sancti viri discipulos disturbat; monasterium, vna cum templo igne absumit: sanctum virum abripit, trahit, cædit, irridet, & ad Philippici monasterium adductum, non longe a Constantinopoli Imperatori significat. Ad quem is Episcopus, & Patricius emittit, qui disputando conuincerent, & Edicto Concilij subscribere persuaderent. At is præclara disputatione, quæ extat in Actis; pudefactos aduersarios dimittit. Imperator ira percitus, Stephanum ad Proconnessum in exilium mittit. Qui, antequam eo proficisceretur; ab ægrotante monasterij eius Præfecto, pœne in extremis laborante, euocatus, eum in vitam restituit.

B — Anna vid. cæditur.

C — Fra° i B. Stephan.

D

In Proconnessum delatus, & desertissimam speluncam nactus, ibi herbarum radicibus vitam tolerabat. Eius discipuli (duobus exceptis, Sergio, & Stephano apostatis proditoribus) ad Magistrum conuenientes, ibi monasterium construxerunt. Mater quoque ipsius, ac soror, monasticam vitam in eadem Insula duxerunt.

B. Steph. relegatur in Procõnessum: sanat ægrotum.

E

Illic itaque diuinus Stephanus extructa columna, ac super eam angustissima quadam ædicula, in ea se inclusit, annos iam nouem, & quadraginta natus.

Cosmas Episcopus Epiphaniæ, Apameæ, in Syria, accusatus apud Theodorum Patriarcham Antiochenum super imminutione sacrorum vasorum, cum minime potuisset restituere, deficiens a Catholica fide, ad hæresim Imperatoris transijt, sacris

Eps deficit ad hæresim.

aduersatus

aduersatus Imaginibus, quem communi sententia Theodorus Antiochenus, Theodorus Ierosolymitanus, atque Cosmas Alexandrinus Patriarchæ, cum Episcopis sibi subiectis anathematizauerunt, singuli in sua ciuitate. Theophanes. A

Turcæ in Armeniã erũpunt: Gelu ingens, & nix. Ingens siccitas.

Turcæ e portis Caspij in Armeniam erumpunt. Theophan.

Eodem anno a Kalen. Octobris per Orientem, & magis per Septentrionem, gelu magnum, & amarissimum factum est, vt pelagus Ponti ad centum milliaria in glaciem obduruerit per triginta cubitos profunditatis, super excrescente niue per viginti cubitos. Ingens hæc consecuta est siccitas, ita, vt fontes arescerent, & signa de cœlo visa, adeo, vt vltimum imminere diem homines existimarent. sed solus Imperator ex tot prodigijs, non solum nullam consecutus est vtilitatẽ, sed in deterius prolapsus, quem gestabat in animo Nestorianismum, propalare studens, illum primo Constantini Patriarchæ in aures ingessit, sed ab eo repulsus, quieuit a proposito hæresis diuulgandæ. Ex Theophane. B

Iconomachi quos auctores sequũtur.

Discant hinc Iconomachi, & Monomachi, quos suorum dogmatum sequantur auctores, nimirum Christi Diuinitatis Abnegatores, Leonem, & Constantinum Copronymum fæces omnium Imperatorum.

Christi Annus	*Pauli Pap.*	*Const. Copron. Imp.*	*Indictio.*
764.	8.	24.	2.

C

CVm fama increbuisset in Gallijs per Sanctissimum Pontificem Paulum plurima Sanctorum corpora, e cęmeterijs in vrbem translata; eorum cupidi Franci, Sanctorum cultus studiosissimi, per Crodogandum Metensem Episcopum Romam Legatum missum, impetrant Sanctorum Martyrum corpora, Gorgonii, Naboris, & Nazarij (an potius eorum partes) & Gorgonium quidem repositum tradunt in Gorzio, Naborem in Illiryaco, Nazarium in Cęnobio Lorisham. Sigebert. in Chron. ad hunc annum.

Christi Annus.	*Stephani P.*	*Const. Copron. Imp.*	*Indictio.*
765.	9.	25.	3

D

Cæcus p B. Steph. illuminatur. Puerulũ a dęmone liberat. alia miracula edit. Negator sacrarum imaginũ punitur.

BEatus Stephanus asperrimam vitam in Proconnesso degens, miraculorum gloria diuinitus exornatur: Roganti namque cæco sibi lumen, vt daret. si fidem, inquit, in Deum habes, si imaginis ipsius cultor es; respice. Et statim lucem recepit: oblatum sibi puerulum a dæmone obsessum, cum per omnes corporis partes signo Crucis consignari iussisset; ipseque orationi intentius se dedisset, adorata Christi Imagine matri incolumen reddidit. Mulierem ad se adductam a fluxu sanguinis liberauit: alios de maris tempestate eripuit; militem, denique a morbo incurabili, cum eum iussisset, Christi, & matris Imaginem, vt adoraret, sanauit, qui miles ad suos commilitones reuersus; cum ab eo quæreretur; quomodo conualuisset; rem, vt gesta erat, exposuit, at illi quasi Idololatram ad Præfectum deferunt, qui eum ad Imperatorem mittit, a quo interrogatus, An in cultu simulachrorum perstaret, ea miser se execrari dixit, pro cuius impietatis mercede tyrannus eum Centurionem creat; sed vltio diuina eum è vestigio consequitur; siquidem equum conscendens, ab eo in terram decussus, & calcibus contritus, extinctus est. Tyrannus igitur, tanquam arrepta hinc occasione, sanctum virum, quamprimum sibi adduci iubet, quòd ne in exilio quidem abstineret plebem docere, Idolis cultum vt adhiberet. Postquam igitur E

A adductus præclaram habuit cum eo de cultu SS. Imaginum dissertationẽ; indeq; denuo in tetrum carcerem compactus est. Quarta Indictione, multos Principes, & milites accusatos, quod imagines adorarent, diuersis pęnis affecit, & immanissimis subiecit verberibus, iusiurandũ etiam generale ab omnibus sub Imperio suo degentibus exegit, ne quisquam adoraret Imagines, cum quibus, & Constantinum Pseudopatriarcham ambonem ascendere, & prolato ligno crucis iurare adegit, quòd non esset ex ijs, qui sacras Imagines adorarent. — Cogit oẽs sacras imag. abiurare.

Christi Annus	Pauli Pap.	Const. Copron. Imp.	Indictio.
766.	10.	26.	4.

B BEllo aduersus Bulgaros renouato, classis Imperatoris male perit; nec ipse tamen ab impietate resipit; sed potius ad cumulum addit, vt monachatum ludibrio exponat, præcipiẽs monachos transire per Hippodromum, singulas feminas manu tenentes, cum totius populi irrisione. ex Theophane. — Monach. ludibrio exponit.

Principes viros decem, & nouem, quasi in eum conspirassent, & B. Stephanũ adijssent, & eius passiones pdicassent, in ipsis ludis Circensibus dehonestatos, interfecit; alios excæcatos in exiliũ exegit; falsos testes iuratos induxit, clericos, & monachos contra Constantinũ Patriarchã, quasi in eũ conspirasset, & ob id eũ exilio relegauit. — Variorũ multiplices cruciatus.

Cultui sanctorum infestus, intercessiones eorũ damnabat, & reliquias abijciebat; qui ad animorum, vel corporum sanitatem eas honorabant, præscriptionibus, exilijs, & tormẽtis persequebatur; eas auferebat, & abijciebat, quod de pretiosissimis S. Martyris Euphemiæ reliquiis constat, in profundum cum loculo abiectis, non ferens sua violentiam reddentes, & eius aduersus intercessiones sanctorum deliramenta coarguentes: sed Deus, qui custodit ossa sibi placentiũ nocturno visu è fluctibus eripiendum loculum, & conseruandum apud Lemnum Insulam, præcepit; donec sub Constantino, & Irene, piis Imperatoribus, cum decenti honore in templum suum fuit relatum, quod templum quidem impius Constantinus fecerat armentarium: sed pius Cõstantinus cũ matre repurgauit, & sacrandum curauit, ad redargutionẽ eius impietatis. Hæc pluribus Theoph. & alter eius tẽporis scriptor apud Metaphrasten 11. Iul.

C Hoc eodem anno per 5. Indictionem Imperator Nicetam Eunuchũ è sclauis ortum, contra leges Ecclesiasticas creat Patriarcham Constantinopolitanum, & alios nefarios homines sui similes promouet ad dignitates. Ex Theophane.

D B. Confessor Stephanus in interiori Prætorii carcere, in quem coniectus fuerat, eximiæ virtutis trecẽtos quadraginta duos monachos condemnatos inuenit, alios naribus, alios auribus, oculis alios multatos ob cultum Sanctarum Imaginum, alios ambustam faciem, plagas alios circumferentes. Quorum varios istos, ac multiplices cruciatus cernens, beatos eos prædicabat, seque deplorabat; quòd non earum plagarum, & exectionis mẽbrorum particeps ipse quoque fuisset. At Diuini illi Patres, vt primum sanctum virum conspexerunt, ad eum, tamquam ad magistrum accesserunt, vt ab eo salutis præceptis erudirẽtur, vt ex Prætorio monasterium factum videretur. Porro, & ipsi carceris custodes ex fama, & ex ipso aspectu reddente sanctitatẽ, ipsum venerabantur; quorũ vnus cum vxori forte de eo narrasset, ea pro sua pietate carcerem ingressa, pedibus eius aduoluta, ab eo, vt pro se precaretur, ipsaque vicissim ei,

E quæ opus essent subministrarent, postulabat. At ille preces quidem annuit; ministerium vero abnuit, quod ab hęreticis Catholico percipere non licebat. At illa quàm longe abesset a sensu hæreticorũ dictis, & factis persuadere satagebat, & prolatis demq; domo secreto tribus Imaginibus B. Virginis, & SS. Apostolorũ Petri, & Pauli, fidem impetrauit, &, vt ipsa ad eum deinceps Sabbato, ac Dominico die, panis vncias sex, aquę non plus tribus poculis afferret (tantulũ.n. singulis diebus ipsi cibi, ac potus fuit) totos vndecim menses, quos in Prætorio transegit. Ex ipsius Actis; in quibus varia supplicia, & atroces cruciatus multorum recensentur, vt Pauli Monachi in Cypro, vt duodequadraginta monachorum Ephesi, ad quorum cruciatuum, & necis

Oratio B. Steph. ad Cōfes.

auditionem, cum omnes in lachrymas, & gemitus soluerentur, B. Stephanū rogarunt, vt ad mitigādum mœrorem, orationem haberet. Qui intimo corde ingemiscens. *Gratias*, inquit, *Deo agere possumus fratres, ac Patres. Gratias, inquam, ei agere de omnibus rebus, quæ præter voluntatem accidunt. Etenim gratiarum actio cum patientia coniuncta coronas nobis nectere consueuit*; & per exempla illustrium martyrū in hac eadem persecutione, horrendis modis necatorum; vt Petri in Blachernis, & Ioannis Abbatis Monageiæ, & aliorum plurimorum excitauit, & acuit animos eorum, qui ipsum audiebant ad omnia fortiter, & alacriter perferenda. A

Sarracenorū persecutio.

Hoc pariter Abdassas Sarracenorum Princeps, cum Christianos admodum vexasset, ablatis de Ecclesijs crucibus; vigilijs nocturnis interdictis, & literarū perceptione vetita, defunctus est. Ex Theophane, Sigeberto in Chron. hoc anno, è Regione in Chronico anno sequenti. B

Legatos, & munera mittit, ad R. Fr. demerendum.

Constantinus impius Imperator, quibus potuit legationibus, atque muneribus laborauit, vt Francus, quorum ope Romana Ecclesia iura Imperij in Italia fuerat consecuta, demereret, atq; hoc anno nobilem misisse legationem ad Pipinum Regē Francorum veteres Annales produnt, & inter alia munera, missum organum musicū. Credibile porro est ab eodem missos suæ hæresis assertores, qui aliquid Pipino de ea insusurrarint, & Aulicis aliquid ingesserint. ex quo cæpta sit occasio hoc anno celebrandi (vel sequenti, vt alij) CONCILIVM GENTILIACENSE annuente Pipino Rege, de cultu Sanctarum Imaginum, & de Sanctissima Trinitate; nimirum, vt Ado Viennensis docet. De processione Spiritus sancti; num videlicet dici posset; ipsum a PATRE, FILIOQVE procedere. Quòd enim Occidentales in Constantinū, eiusq; sectatores, maximè circa Sacrarum Imaginum cultum obijciebant; illi contra, Latinis, quòd adiecissent ad Symbolum ea verba. FILIOQVE, vitio vertebant. Videant igitur schismatici Græci, dum Latinos impugnant, se causam agere nefarij Cōstantini Copronymi, ipsorum etiam sententia damnati. C

Disputatio de cultu imag. & processione Spirits S.

Christi Annus.	*Sedes Vacat*	*Const. Copron. Imp.*	*Indictio.*
767.		27.	5

PAulus Papa vbi sedisset annos 10. & mensem vnum, moritur 29. Iunij. Cessauit Episcopatus eius annum vnum, & mensem vnum. Eius extant epistolæ triginta & vna, ad Pipinum Regem, nondum editæ. Edita tamen sunt earum argumenta. Eæ si ordine digestæ ederentur, præclarā epistolarem historiam haberemus. Hæc alia, haud certo anno notata de eo, habet Anastasius. In via sacra iuxta templum Romæ in honorem Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli construxisse Ecclesiam, in qua fuerit silex impressus vestigijs genuum Apostolorum, cum pro Christo coronandi genua flexissent. In Basilica quoq; B. Petri Apostoli in Vaticano nouum oraculum, seu oratorium in honorem Sanctæ Dei Genitricis, in quo, & sibi sepulchrum posuerit. D

Causam tam longæ vacationis idem Anastasius in Stephano persequitur. Agente adhuc spiritum Paulo Pontifice, instigante Desiderio Longobardorum Rege. Toto, Dux Nepesinus, collecta armatorum manu vrbem inuadit, & Cōstantinum fratrem, nullis ordinibus initiatum, quod nefas erat, Papam nominandum curat, & in Lateranum introductum a Gregorio Episcopo Prænestino, vi adacto clericū ordinandum, moxq; Subdiaconum, & Diaconum, qui vniuersum populum sacramentum sibi dicere iussit, & paulò post cum armatis Basilicā intrans B. Petri, ab eodem Episcopo Prænestino, ab Albanensi, & Portuēsi Episcopus consecratus, B. Petri sedem, annū vnum, & mensem vnū, inuasor tenet. Non post multos dies Gregorius ille Episcopus Prænestinus ægritudine correptus, arescente manu, timens, ac languens vitam finiuit, diuina eum vltione persequente. Constantinus Pseudopapa illegitimam suam electionem agnoscens, per Conciliabulum vicinorum Episcoporum vi, & metu, cogit probari, & ratam haberi, quem conuentum post Stephanus Papa irritauit. Idem ad stabiliendam suam pestilentiæ sedem, ipso Pōtificatus initio duas epistolas scripsit ad Pi- E

Constantinus inuadit Ro. Sedem. Sacrileg. Episcop. punitur. Cogit Cōciliū pseudopapa ad se comprobādū.

A binum Regē,quibus se inuitū,& immerentē Papā factū asserit,& quam erga prædecessores suos fidem præstitisset,sibi quoque vt præstet, rogat, nec de se maleuolis credat.

Dum Occidens orthodoxorum complurium factiosorum temeraria audacia laborat,monstroso capite,sancto Ecclesiæ corpori,apposito: laborat Oriens atroci hæretici Imperatoris persecutione,pluribus sanctis crudelissime cæsis.Inter quos Sanctissimus Stephanus fuit,Auxentianus,& iunior dictus.Hic quadragesimo ante die, consummationem suam præsentiens,Monasticæ exercitationis rigorē intendit, & socios in carcere monachos 342.monere,docere,hortari,& totas pœne noctes diuinas psallere laudes non destitit; ad quem nonnulli etiam ciues sanctioris vitæ studiosi ventitabant,vt ipsius benedictione,& doctrina,magna cum voluptate fruerentur: Cum audisset autem nefarius Imperator de carcere monasterium factū; illic assidue Psalmos decātari,& ciues Idolorum,(sic ipse sacras Imagines appellabat)cultum edoceri; furore incensus; illum morti addicit. At illum superioribus vestibus expoliatum, qui diceret,Athletam nudum decere luctari,& mortem expectantem, satellites rapiunt, trahunt, cædunt, raptant, ac lacerum, & discerptum in Ethnicorum reorum foueam proijciunt, ac sic glorioso martyrio perfunctus est. Stephanus iunior,ætatis suæ anno 53.28.die Nouemb.quo die anniuersaria memoria recolitur; vt & aliorum complurium; Andreæ, qui cum traheretur vinctus,expirauit: Petri, qui vapulans reddidit Spiritum. Multi milites orthodoxi tunc,mundo spreto,facti sunt monachi, quos impius Imperator cruciatos interemit. At quemnam finem certaminis acceperit sacrum illud examen confessorum,quos Stephanus reliquit in carcere, ignoratur; neque illa,quæ diuersis in prouincijs passi sunt alii,per paucis exceptis,scriptis cōsignata remanserūt.Hæc latius in Actis fidelissimis,ab eo,qui coram spectauit,descriptis.

Copron. psecutione laborat Eccl. Orient.

B. Steph. iun. mart.

C Hoc eodem anno 27.Constantini Imperatoris,Cōstantinus exautoratus Patriarcha Constantinopolis,& in Insulam relegatus, quòd Imperatoris secretum enunciasset, quo significaret,se neque Christum pro Deo, neque matrem pro Deipara habere, ꝙ quasi dolorem suum vlciscens,idipsum in Insula propalasset,retractus Constantinopolim,nudatus,rasus,asino auersus impositus, consputus, puluere aspersus,calcatus, omni genere ludibrii affectus,demum obtruncatus, & pedibus suspensus est. Cum infœlix interrogatus,quid de Imperatoris fide sentiret, deque eius Concilio, adulatoriè probasset,qui improbando,& Catholicam fidem profitendo, omnia illa in gloriam sempiternam sibi conuertere potuisset. Hæc ex Theophane, qui pergit describere Copronymi sæuitiam.Depositum enim Petrū nobilem Stylitam a Metra, & per D plateas tractum,proiici iussit.Alios saccis inclusos,erutis oculis, in pelagus iactauit. Aliis nares abscidit,alios flagellis excoriauit: omnem denique tormenti speciem aduersus pios excogitauit. Si quisquam(pergit Theophanes)corruens,vel dolens, solitam Christianorum vocem emitteret de hęreticis.DEI GENITRIX IVVA,aut vigilias agens deprehenderetur, aut ecclesiis assuetus, aut cum Religione viuens, aut non passim iuramentis abutens,vt inimicus Imperatoris damnabatur,& immemorabilis memorabatur.

Pseudo-patr.vt interfectus.

Copron: sæuitia.

De tanta blasphemia agens Theosterictus huius temporis scriptor, & inspector in Niceta,hæc fusius prosecutus, vbi plura in detestationem impii Constantini dixisset, subdit. *Habitu erat Christianus,mente Iudæus,quam enim sibi Christus in Domicilium elegit,gloriosissimam,inquam,suam matrem omnibus aliis rebus creatis superiorem,omnium hominum salutem mūdi patrocinium,quæ propter Virginitatis suæ præstantiam,prope Deus veneratur: huius,inquam,venerandum nomen multis modis ab Ecclesia expellere studuit.Eius vero intercessiones per quas mundus consistit, illas,nec nominare quidem voluit,cum diceret nemini eam posse opitulari. Conabatur aūt,ꝙ dicebat,exemplo crumenæ confirmare,quæ aurū continens,pretiosa,vacua verò vilis esset. ita Mariam,dum Christū gestaret honorandā,illo edito nihil differre ab aliis impie asserebat; in quo recentes Nouatores impiū impii sequūtur. Ex quo aūt hic impius regnare cæpit,hoc habuit propositum; ordinē Monasticū extinguere. Itaq; atrocissimam in eos exercuit persecutionem*. Hæc ex Theosterico.Relati repe-

B. Virg. cōtēptor. Agiomachus Copronym.

Hæretici contēptores B. Virgin.quem imitentur

riuntur in tabulas Ecclesiasticas 12.Ian 42.monachi martyres,Ephesi,sub Copronymo,& 28.Nouem.post Stephanum iuniorem,Basilius,Petrus,Andreas,atq; alij 339 A
Die vero septima Martij S.Paulus,qui per ignem est consummatus, præter innumeros,quorum intercidit memoria. Monasteria porro virorum, & fęminarum,quæ,ait Theophanes,in gloriam Dei, & saluandorum refugium facta sunt, alia castra prætoria fecit. alia a fundamentis destruxit. Qui vero ex militibus monasticam vitam arripiebant,veritus ne suas turpitudines,& probra euulgarent,morti subdebat.

Mon. saluandorũ perfugiũ.

Ad postremum anni huius de Niceta pseudopatriarcha adijcit. Patriarchij sculptas Imagines deiecisse: pictas, vel ex musaico factas erasisse, & deleuisse.

Christi Annus.	*Stephani P.4.*	*Const.Copron. Imp.*	*Indictio.*
768.	1.	28.	6.

B

IAm indignam Apostolicæ Sedis inuasionẽ,non ferentes Christophorus Primicerius,& Sergius eius filius Sacellarius,& post Secundicerius,Roma profecti,quasi monachatum suscepturi,Longobardorum Rege Desiderio conuento;auxilium ab eo impetrant Longobardorum,ad deijciendum sede Pseudopapã,qui assumptis in consilij societatem aliquot Romanis Romam redeunt:& occurrentes,qui pro Pseudopapa stabant,Totonem quidem Ducem obtruncant,reliquos vero in fugã vertunt. Vualdipertus presbyter cognita Pseudopapæ fuga,nec communicato consilio cum Chrystophoro,& Sergio,aliquot Romanis alijs aduocatis Philippũ presbyterum ex monasterio assumptum, Papam pronunciant,& in Lateranum adducunt,ac in sede Pontificali collocant. Quod audiens Christophorus Primicerius,nec Philippum rite censens electum coram Populo Romano iurauit vrbe se absfuturum, quo ad Philippus Lateranum teneret. At Gratiosus Chartularius,cum aliquot Romanis, Philippum presbyterum expulerunt,qui libens ad suum reuersus est monasterium. C

Pseudopatr. deiecto legitimus eligitur.

Alia die Christophorus Primicerius rite congregato Populo Romano,clero,magistratibus,& mi[illegible]tia,cõsensere oẽs in Stephanum Tit.S.Cæciliæ presb. Card. virum Sanctiss.qui faustis acclamationibus exceptus,in Lateranum deductus, rite est consecratus. Stephanus hic,tertius dictus ab Anastasio,re vera quartus, Siculus natione sacris literis doctissimus,& Ecclesiasticis traditionibus egregie imbutus Romã veniens in monasteriũ S.Chrysogoni,quod tunc B.Greg.3.fundabat,ab eo traditus est, & monachus,atq; clericus effectus est. Ex quo monasterio assumptum Zacharias Papa suo Lateranensi cubiculo præfecit, & post presbyterũ Card. Titu.S.Cæciliæ creauit,quẽ tamen,tum ipse,tum Stephanus,& Paulus Pontifices propter eius modestiam, & castitatem in suo officio detinuerunt. Hæc de Stephano Anastasius. D

Steph. 4. Anastasio dictus 3.

Ante autem ordinationem Papæ Stephani,conuentu Episcoporum,presbyterorũ, & clericorum in Basilica Saluatoris habito,Constantinus in medium productus,rite depositus est,& vniuerso Populo Romano culpam confitente, ac deprecante, quod impie ordinationi nõ restitissent,Pontifex est consecratus. Post consecrationẽ ab ijsdem factiosis hominibus,Duce Gratioso Chartulario, Constantinus inuasor est excæcatus:alij nonnulli eius fautores oculis,& lingua multati. Eadẽ pęna affectus est Vualdipertus presbyter,in suspicionem vocatus,quòd genere Longobardus consilia iniisset de Roma Longobardis prodenda,& aliquot Romanis proceribus necandis. Hęc latius Anastasius.

Pseudopatr. depositus male mulctatur.

Pontificatu inito Stephanus Ecclesiam Romanam perturbatam constituendi studio incensus, per Legatos rogat Pipinum,& filios Carolum, & Carolomannum Reges,vt aliquot sibi mittat doctissimos Episcopos. Pipino interim mortuo, a filijs, benigne excepti legati,omnia impetrant. E

Pipinus Rex rebus belli,& pacis bene perfunctus subægrotans,ad proximũ se parans obitũ,orõnis causa inuisit sepulchrũ S.Martini Turonis, inde reuersus Parisios, ad S.Dionysium Deo reddidit spiritum,anno 14.ex quo a Stephano P.coronatus est. Ab vnctione vero per Bonifaciũ 15.licet perperam Ado Viennensis tribuat ei,Regni annos 18.Porro Pipinus, tũ ob præstantiam rei militaris, tum ob insitam eius animo

religionem,

A religionem, tum ob egregiam munificētiam, maxime erga Romanam Ecclesiam, immortalem sibi peperit apud homines laudem, & æternam gloriam apud Deũ. De qua munificentia, præter alia veterum scriptorum monumenta; legebatur Rauennæ antiqua tabula marmorea, cuius tantum extat modo cum his verbis fragmentum.

PIPINVS PIVS PRIMVS, AMPLIFICANDAE ECCLESIAE VIAM APERVIT, & EXARCHATVM RAVENNAE CVM AMPLISSIMIS. Reliqua desunt, inuidia forte tyrannorum. Humatus est Lutetiæ Parisiorum ad Diui Dionysii, cum hoc breui Elogio, post apposito. Epitaph.

PIPINVS REX PATER CAROLI MAGNI.

Constantinus Copronymus 28. Imperii anno, tertiam vxorem Eudoxiam coronat, filios ex ipsa genitos Cæsares creat.

B

Christi Annus	*Stephani P.4.*	*Const. Copron. Imp.*	*Indictio.*
769	2	29	7

CONCILIVM ROMAE celebratum, Episcoporum Gallicanorũ (quos duodecim selectissimos Reges miserant) & Italicorum, in Basilica Saluatoris, ad Lateranum, Præsidente Beatissimo P. Stephano, cuius Acta quidem non extant; sed suppetunt vice illorum, quæ apud Anastasium sunt scripta, & apud Hadrianum Papam in eius epistolis.

Apud illum igitur, Constantini inuasoris; in primis Comitia sunt abrogata, & omnia eius Concilij Acta combusta: (non vero Constantinus, nec sacerdotes, quod falso apud Marianum Scotum legitur) statutum, ne quis in posterum, nisi Diaconus, aut presbyter Cardinalis ad Pontificatum assumeretur: Vt omnia Constantini Acta Ecclesiastica irritarentur, præter Baptisma, & Chrisma: Vt Episcopi, presbyteri, Diaconi, cæterique ab eo consecrati, iterum a Stephano consecrarentur. Cultus præterea Sacrarum Imaginum ab Imperatore Constantino sublatus, est confirmatus. C Acta oĩa pseudosyno. abrogata & cõbusta. Non fiat Papa qui saltem nõ sit Diaconus.

Lecta item est epistola synodalis Theodori Patriarchæ Ierosolymitani, cui subscripserant Cosmas Patriarcha Alexandrinus, & Theodorus Patriarcha Antiochenus de cultu sanctarum Imaginum, quam dudum miserant ad Paulum Papam. De qua Hadrianus Papa in epistola ad Carolum Magnum c. 12. Absoluto Concilio Stephanus Papa, patres, clerus, & populus, cum hymnis, & canticis, nudis pedibus, ad B. Petrum processerunt, & singula Concilii Acta, ex Ambone ad populũ, clara voce lecta sunt, & tres Episcopi sub anathemate interdixere, ne quis vnquam præsumat transgredi quidpiam de omnibus, quæ in eodem Concilio statuta sunt. Ex eo autem, quod in hoc Concilio de cultu SS. Imaginum statutũ est, planè intelligi potest idem statutum fuisse in Gallicano Concilio haud pridem in Gallia celebrato; ex qua huic Concilio interfuere 52. præcipui Episcopi. D

Non defuit idem Stephanus Papa suis literis significare Cõstantino Copronymo Imperatori, ea, quæ pro sacrarum Imaginum cultu Romæ statuta essent, & admonere, vt ab errore desisteret. Testatur id quidem Hadrianus in epistola sua recitata in Actione 2. Nicæni Concilii posterioris.

Sergius Archiepiscopus Rauennas accusatus, ꝙ vxorem habens ausus esset inuadere Ecclesiam Rauennatem, Romam euocatus ad causam dicendam a Paulo Papa; ibi mansit, vsq; ad præsentem annum, quo ex hac vita subtractus, ad diuinum examen delatus est. Sed sunt, qui ex antiquioribus eius Ecclesiæ monumentis tradant, calumniis appetitum, & in hoc Romano Concilio absolutum, Ecclesiæque suæ restitutum, sancto fine vitam clausisse. E Ep̃s Rauenn. Romæ dicit causam. Rub. hist. Rauenn. lib. 5.

Michael eiusdem Ecclesiæ Scriniarius, nullo sacerdotali fungens honore, per Longobardorum potentiam vi intruditur, Leone Archidiano legitime electo Ariminum deportato, & arcta custodia incluso. Michael intrusus statim misit ad Pontificem, ampla promittens munera, se vt consecraret, quod non obtinuit; imm In sedem Rauenn. vi intruditur Michael quidã.

potius eum Reuerendissimus Pótifex per legatus, & literas monuit,& obtestatus est, vt ab iniquo proposito recederet: cui ille minime acquiescens; Desiderio Regi multa largiendo, & Ecclesiam ipsam spoliando, Episcopatum, per vim occupatum, vltra annum detinuit. Sed tandem suis missis legatis Stephanus Papa, & Caroli Regis Francorum, qui tum forte aderant, Rauennianos impulit, vt intrusum Michaelem Episcopio deijcerent, & vinctum Romam mitterent; ac tum demum Leo Archidiaconus ab eodem Sanctissimo Papa Stephano ordinatus, & consecratus est. A

Quo deiecto Leo consecratus est.

Hoc item anno, habent Francorum Annales Carolum, & Carolomannum Francorum Reges rebellantem Nunaldum Aquitaniæ Ducem superatum cæpisse: eundemque post biennium pęnitentiam simulantem dimissum Romam, quasi ibi perseueraturum: sed non diu post fugam arripuisse, desertorem factum, defecisse ad Longobardos; vbi, non diu post, lapidibus obrutum male perijsse affirmant. B

Chron. a Pith. editû refert in annum 771.

In Oriente, Græcorum Annales sponsalia Irenes cum Leone filio Constantini Imperatoris, eiusdemque coronationem factam per Nicetam Patriarcham, habent: nihil præterea.

Sigeb. in Chron. ann. 771.

Christi Annus. 770. | *Stephani P.* 4. 3. | *Const. Copron. Imp.* 30. | *Indictio.* 8.

CHristophoro Primicerio, & Sergio Secundicerio solicitè iura B. Petri a Desiderio Rege reposcentibus; cum is obfirmato animo reddere recusaret, illis vehementer iratus, eos de medio tollere molitur. Romam itaque cum exercitu Longobardorum profectus, & cum Pontifice congressus, vt facilius falleret, super corpus B. Petri iuramento promisit Sanctissimo Papæ iura S. Petri illibata seruare, nec vllû Romanæ Ecclesiæ ministrum lædere, sed nihilominus magna fraude, Christophorum, & Sergium de Ecclesia Beati Petri abreptus excæcauit; ex quo dolore, Christophorus est mortuus. Quod facinus exprobranti Stephano per legatos, cum iura B. Petri, quæ coram promiserat repeteret; sic excusauit, sufficiat Apostolico Stephano, quòd Christophorum, & Sergium, qui illi dominabantur, de medio sustuli, vt non sit necesse iura requirere. Hæc ex Anast. in Stephano, & in Hadriano. C

Perfidus Desideri᷒ Longob. R. hoíes Eccl. R. excæcat.

Bertruda Regum Frácorum mater in Italiam venit, expetens filio suo Carolo Desiderij Longobardorum Regis filiam, inter quos connubium hoc anno contractum, Annales Francorum referunt; Romamque progressa, adoratis SS. Apostolorum liminibus, in Galliam reuertitur. Ex Aimoino, & Eginhardo in vita Caroli. Cum autem agitari ista de matrimonio resciisset Stephanus Papa, scripta ad ipsos Carolum, & Carolomannum Reges epistola, sub grauissima, & sanctissima adiuratione, & sub anathemate, ne fieret, interdixit: tum quia Pipinus pater alijs eos obligaueras connubijs; tum ne perfidæ genti Longobardorum, Romanæ Ecclesiæ infensæ fœderarentur, in præiudicium eiusdem Romanæ Ecclesiæ: tum deniq; ne præclarissima gens Francorû, per perfidam, horridam, & fętentem Longobardorum gentem (sic .n. appellat) pollueretur. Obseruandus hic vetus ritus circa literas Apostolicas. *Præsentem itaque exhortationem nostram* (sic ait Stephanus Papa, concludens epistolam) *atq; adiurationem in confessione B. Petri ponentes, & sacrificium super eam, atq; hostias Deo nostro offerentes, vobis cum lachrymis, ex eadem sacra cõfessione direximus. Et si quis (quod non optamus) contra huiusmodi adiurationis, atque exhortationis seriem agere præsumpserit; sciat se authoritate Domini mei. B. Petri Principis Apostolorũ anathematis vinculo esse innodatum, & a Regno Dei alienum, atque cum diabolo, atq; eius atrocissimis pompis, & ceteris impijs æternis incendijs concremandum, deputatũ. At vero, qui obseruator, & istius nostræ exhortationis extiterit, cęlestibus benedictionibus a Domino Deo nostro illustratus æternis præmiorum gaudijs, cum omnibus sanctis, & electis Dei particeps effici mereatur. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.* D E

Bertruda RR. FFr. mater in Ital. venit & Romã.

Steph. P. interdicit ne Carol. Rex accipia fil. Desiderij.

Nota veterẽ morem.

His acceptis literis Carolus exhortationi Pontificis acquieuisset, nisi mater, quod

inceperat

A inceperat, plane effectum voluisset. Nodus hic occurrit, non facile soluendus; quòd Francorum rerum scriptores tradunt Carolomannum accepisse in vxorem filiam Desiderij Regis Longobardorum, ex eaq; filios suscepisse; siquidem nonnisi de vna filia eiusdem Regis mentio habetur in literis Stephani Papæ, eandemq. Carolo nuptã, testis est, inter alios, Eginhardus, qui fuit Carolo a secretis; nec dici potest aliam filiam Desiderij ante fuisse Carolomanno nuptam; nam non ipsi, sed potius Francæ nobili fœminæ coniugio obligatum a patre, eiusdem Stephani Papæ literæ indicant. Verum plures fuisse; ex eisque alteram Carolo, alteram vero Carolomanno nuptam esse veteres annales docent, Carolus Magnus hoc anno curat celebrari Vuormatiæ Concilium, triaque ab hoc tempore singulis annis Vuormatiæ, & ad Valentinianas ab eo leguntur in vita Caroli Magni Concilia celebrata. Nodus insolubilis in hist.

Extat CONCILIVM VVORMATIANVM, SIVE VVORMATIENSE, in quo post dignam fidei confessionem 80. Canones subijciuntur. Porrò in Capitularibus Regum Francorum, digna memoria leguntur, tunc suggesta a populis, supplici B corporis habitu, coram ipso Carolo Rege; quorum hæc summa est. Ne Episcopi, aut clerici permittantur procedere ad bella; nisi duo, aut tres bene docti, electione videlicet cęterorum, ad benedictionem dandam, & ad periclitantium reconciliationem: *ne vos, & nos*, inquiunt, *simul cum pluribus pereamus, sed eorum precibus fulciamur* &c. plura subduntur de oblationibus fidelium factis Ecclesiæ, quæ magno sacrilegio vsurpantur: sequenti Capitularium capite hæc habentur. AVCTORITAS ECCLESIASTICA, ATQVE CANONICA DOCET NON DEBERE ABSQVE SENTENTIA ROMANI PONTIFICIS CONCILIA CELEBRARI. Ex quibus colligitur, quæcunq; sub ijsdem Fracorũ Regibus legimus eorũ ordinatione celebrata Concilia, ea nonnisi assensu Romani Pontificis habita esse. Capit. Fr. li. 6. c. 285 & 286.

C Interea res Christianorum in Hispania magis, magisque fluctuant, dum præter bellum aduersus Sarracenos, & duram seruitutem, quam magna ex parte subire cogerentur, adijceretur ciuilis discordia, & domesticum malum cum perempto Froila Rege per Aurelium eius patruum, siue (vt alij tradunt) germanũ, idem Aurelius Regnum inuadit, hoc ipso anno (vt Tudensis supputat) Era 808. in quo tamẽ alij variant. Huius tempore etiam seruili bello Regnum flagrauit, cuius causa, vt cum Mauris fœdus iniret, infamem quoque illam conditionem subire non renuit, vt numerum quendam Christianarum virginum loco tributi quotannis Maurorum Regi Abderhamano omnium felicissimo persolueret. Huius & illud fuisse periniquum decretum tradit Tudensis, vt nobiles Hispanæ mulieres matrimonio iungerentur cum Sarracenis. Ciuile bellũ ĩ Hisp. Seruile bellum. Christianæ virg. traditæ Mauris. Nobiles Hispanæ nuptę Sarracenis.

Apud Orientales persecutio magis, ac magis recrudescit; tantum abest, vt ex literis Stephani Romani Pont. Constantinus Imperator ad meliorem frugem conuersus D sit: vt qui enim Constantinopoli monachos oẽs ludibrio affectos male perdidit; idẽ in prouincijs per earum Rectores agi curauit; & Theophanes quidẽ refert, cum hoc anno in Thraciensi præfectura, monachos omnes, & monachas Ephesi congregatos, adegit, vel connubia inire, vel priuatos luminibus in Cyprum deportari. Ex qua occasione multi martyres effecti, multi etiam fracti misere perierunt; quæ persecutio in dies sæuiens magis, ad Constantini vsq. finem durauit, vt vix vllus superfuerit monachus, nisi, qui subterraneas latebras quæsierunt, de quibus fuit S. Plato Abbas monachus montis Olympi; cuius acta Theodorus Studita conscripsit. Tyrãnica psecutio Cõstãtini in mon.

E

Christi Annus	*Stephani P. 4.*	*Const. Copron. Imp.*	*Indict.*
771.	4.	31.	9.

HOc anno impius Iconomachus Constantinus furorẽ vertit in monasteria virorum, atq; mul erũ, per Prætorem Thraciensiũ, ea diuendens, & oĩa vasa sacra, & libros, & pecora, omniaq; fisco addicens. libros Sanctorũ PP. vitas continentes combussit: Venerandas reliquias igne consumpsit, qui illas habere deprehenderentur, vt impios, puniuit Multos monachorum interfecit verberibus, alios gladijs trucidauit; Oĩa quæ monachorum & monialiũ essẽt fisco addicit.

alijs oculos eruit; quorundam barbas cera,& oleo perungens succendebat igne; alios exilijs destinabat; vt in toto illo tractu,ne vnus quidem superstes fuerit. Ex Theoph.

a Aimoi. li.4. c.68. 69.

Carol. repudiat vxorē Longob. & aliā ducit occulta de causa.

Hoc anno etiam (habent Francorum Annales) [a] *Dominus Carolus Rex repudiauit filiam Desiderij Regis Longobardorum, anno, postquam matris hortatu eam duxerat vxorem, & Hildegardam de genere Sueuorum præcipuæ nobilitatis fæminam in matrimonium accepit.* Eadem Eginhardus in vita Caroli.

Cęterū, quid intercesserit impedimenti, vt matrimoniū, quod contraxerat, solueretur, nemo prodit, sed aliquid oīno extitisse, antea incognitum, ob quod legitime solui potuerit matrimonium, Caroli pietas cogit opinari. Verum, q̄ huiusmodi causa secreta latuit; cōplures pij viri haud leue passi sunt scandalum, cum sic repudiatā eam, & aliam ductam viderunt a Carolo, contradicentibus Ecclesiasticis legibus. Fuit ex his vnus Adelrhadus eiusdē Caroli cōsobrinus, qui hac occasione se ab eiusdē Principis palatio abdicauit; ac monasticū institutū amplectēs, in Corbeiensi monasterio, mira claruit sanctitate. cuius vitā fidelissime scripsit Paschasius Rathbertus [b] q. eo tpe vixit. B

b Apud Sur. 2. Ia. Trāsl. S. Huberti Leo. epi.

c 3. Nou.

Hoc eodem anno tertio Caroli, & Carolomanni Regū inuento corpore venerando Sanctissimi viri Huberti Epi Leodiensis, integro plane, & incorrupto, & aromatum more redolente, atq; adeo facie sudore perfusa, 16. anno ab eius transitu, facta est eius honorificētissima translatio a Carolomanno Rege, maximis muneribus deuotis, & attributis, vasorum aureorum, & argenteorum, palliorum, peregrino opere elaboratorum, fundorū, & seruorū. Habetur descripta hæc translatio a discipulo eius apud Sur [c] Opportune, dū in Oriente sacræ reliquiæ dehonestātur, & disperguntur ab impio Imperatore, in Occidente regio obsequio tolluntur, adorātur, transferūtur, & regia munificentia frequentantur. Has igitur propitiationis hostias præmisit ad Deum religiosissimus Rex Carolomannus, ipse suo subsequutus aduētu. Etenim hoc ipso anno Pridie Non. Decemb. ex hac vita migrauit anno Regni sui, post patris obitum, tertio, sepeliturque Remis. Vxor vero eius filia Desiderij Regis Longobardorum cum filiis in Italiam pergit. Vet. Fran. Ann. [d] C

Carolo-man. Rex obit.

d Pith. Aimoin. 4. c. 68.

Habito conuentu Episcoporū, Abbatum, Ducum, & Comitum Carolus, reliquam Regni partem, quæ fratris fuerat cæpit, nec aliud actum in eo conuentu.

Christi Annus	*Hadriani P.*	*Const. Copron. Imp.*	*Indictio.*
772	1	32	10

Stephani P. epist.

AEgrotante Stephano P. octo diebus, quàm ex hac vita migraret, factione Pauli Cubicularij cognomento Afiartæ, Sergius Secundicerius, antea eius opera excæcatus, ex cellario Lateranensi extractus, plurimis vulneribus confossus in sepulchrum proiectus est. Stephanus Papa moritur Kal. Feb. cū sedisset ann. 3. men. 5. d. 28. Quòd ad scriptas ab eo epistolas, ex Vaticano Codice, quinque ab eo scriptarum epistolarum argumenta redduntur. Scripsit Pontificatus initio ad Pipinum petens homines doctos mitti ad synodum; aliam ad Carolomannū, petens, vt liceat sibi esse compater, & testis Baptismi filij eius. D

Aliam ad Reges fratres gratulans de reconciliata inter eos gratia, & petens, vt cogant Longobardos reddere, quæ de patrimonio S. Petri rapuissent.

Aliam ad Carolum, & matrem eius, gratiam agens de defensione Ecclesiæ, & commendans Itherium, quid diligenter mandata curasset.

Aliam ad eosdem Reges, commemorans insidias sibi per Dodonē Francorū Præfectū structas: & Desiderij erga se beneuolentiam, cuius ope se defensum esse indicat. E

Aliam de non ineundo coniugio cum filia Desiderij ad Carolum; de qua supra.

Hadrianus nobilis Romanus, ex Diacono Card. No. Ianu. Pontif. creatur. Hic ab ineunte ætate honestis studijs, & pietati impēsè deditus, ob præclaram famā a Paulo Papa in clericatum allectus, & post a Stephano Papa, ob eandē morū integritatem, Diaconus Cardinalis factus, eidem in Pontificatu successit. Ex Anastasio.

Leg. Ven. ad Hadr. Papa.

Legati a Senatu Veneto, Gradēsis Antistes, Magnus presbyter, atq; Constantinus Tribunus, missi ad Stephanū Pontificē; eo defuncto Hadrianū conueniunt, & cōgra-

A tulati ipsi de summa dignitate, querelas de Aquileiensi Episcopo, qui viribus fultus Longobardorum, res, & homines Istros vexaret, deponunt. Hadrianus aduersus Ioannem Episcopum Aquileiensem exurgens, Apostolicis eum censuris absterruit, continuitque Episc. Istros sub Patriarcha Gradensi; & cum res Longob. in deterius laberentur, quorũ ille potentia nitebatur, res ad longũ tẽpus compositæ pseuerarũt.

Inter hæc ijdẽ Veneti ex Senatusconsulto ab eodẽ Hadriano Pontifice, Riuoalto, vbi ipsi populo frequentiori conuenerant, Episcopum petiere; primusque Antistes illis datus Obeliatus nomine, filius Eneagri Tribuni: sicque res Venetæ sub Hadriano, pacis, ac religionis augmento floruere. Pluribus autem ista Sabellicus. [a]

Primus Venet. Episc.

a Enn. 8. lib. 8. prope finem.

Ipsa hora suæ electionis Hadrianus Papa, omnes tam de clero, quam de militia ad transitum Papæ Stephani, à Paulo Cubiculario, & eius factione in exilium missos, reuocauit, & reliquos arcta detentos custodia absoluit; & ita omnibus cum eo exultantibus Pontificalem suscepit consecrationem. Ex Anastasio.

B Desiderius Longobardorum Rex, ipso exordio eius consecrationis, Legatis ad eũ missis, eũ de renouando fœdere obsecrauit. Quibus Hadr. ita respondit. Ego quidẽ cũ oĩbus Christianis pacem cupio habere, & cum Rege vestro in ea concordia esse, quæ inter Romanos, & Longobardos est constituta, desidero: sed qui possum ei credere, qui Stephano decessori meo, prout ipse mihi narrauit, fidem ante corpus B Petri iureiurando datam de iure suo Ecclesiæ tribuendo, fefellit? Quibus verbis auditis Legati iurare non dubitarunt Desiderium ipsi cumulatè satisfacturum, & fœdus, si renouaretur, constantissimè seruaturum. Quibus promissis fidem habens Hadrianus, Legatos suos, pro negocio transigendo, ad eum misit, Stephanũ Regionariũ, & Sacellariũ, & Paulum Cubiculariũ. Desiderius responsi Pontificis certior factus, diffidens impetrare,

C quod studebat, vt. s. Carolomanni filios, qui per eos dies cum matre ad se ex Frãcia perfugerant, Reges inungeret; quod optabat, non tã, vt gratiã à pueris iniret, quã vt Carolum à Pontificis amicitia alienaret, aut bello Ciuili, per eandem causam in Francia concitato, facilius Romam, Italiamq; subigeret. extorquere vi cupiẽs, quod vltro negatum sibi iri videbat, nondum duobus Hadriani Pontificatus exactis mensibus in Exarchatum irrupit; ac primo aduentu Fauentiam, Ducatum Ferrariæ, & Comaclum occupauit, imminens ipsi Rauennæ, quam occupatis circum circa præsidijs, in magnam annonæ egestatem coniecit. Vix Legati Perusiam peruenerant, cum nuncium accipiunt de Ciuitatibus occupatis, & à Pontifice mandatum de illis repetendis, cum ipsius literis ad Regem eum acriter increpantis, quòd à promissis per suos Legatos factis, resiliret, nec modo iura Beato Petri non restituisset,

Desider. Exarchatum inuadit.

Rauennã obsidet.

D sed & alias Ciuitates occupasset, quas, vt restitueret, monebat, rogabat, & adiurabat. Quibus Desiderius respondit, se, nisi ipse ad se venisset, Ciuitates non redditurum. Interim dum Paulus Legationem ad Regẽm obit, palam fit ipsum Paulum auctorem cędis Sergij Secundicerij fuisse. Clam igitur, & secretè mandat Archiepisc. Rauennatum, vt reuertentem Paulum à Desiderio, Rauennæ, aut Arimini detineret, quod & perfecit. Cępit igitur Pontifex diligenter de cæde Sergij exquirere, reque planè comperta, omnes primates cleri, & militiæ, cum vniuerso populo prostrati ad Apostolica vestigia, vltionem de tam atroci facinore expetunt. Consortes facinoris publicè sunt examinati, & conuicti, ac Constantinopolim in exilium acti. Acta Ra-

Detegit auctor cędis Sergij.

Quæstio habet de cæde Sergij.

E uennam missa, ex quibus Paulus se reum tanti criminis est confessus.

Hadrianus cupiens salutem aĩæ ipsius Pauli, rogauit Constant. & Leonem AA. vt ipsum Paulum ad expiationem tanti reatus in partibus Græciæ, in exilio detinerent: Rursus Hadr. Sacell. suũ misit ad Regẽ rogatũ, vt ablata restitueret, q ĩ itinere Arch. & Iudices Rauennates cõtestat⁹ est ex pceptione Apost. vt interim dũ Ticino reuertiĩ saluũ eum, & incolumẽ seruent, secum Romam deportandũ, & Apost. præsentandũ; verum reuersus, inuenit eum mandato Archiepiscopi interfectum, de qua illum temeritate, vehementer increpauit. Sed post aliquot dies Archiepiscopus propria conscientia territus, per Legatum suum expetijt à Pontifice literas communionis, quasi de morte Pauli innocens esset, quas non impetrauit, & diu eius expers permansit.

Paul⁹ cędis conuictus.

Interficiĩ ab Arch. Rauenn. contra voluntatem Papæ.

Quòd

Quòd autem Paulus ipse Princeps esset factionis Longobardorum, aduersus eos, qui essent studiosi Francorum, (ita quidem maximo malo diuisa erat Ciuitas) audita eius nece Desiderius vehementi exæstuans ira, cum exercitu Vmbriam inuasit, & fines Senogalliæ, Montis Feretri, Vrbini, Eugubij, cęterarumque Ciuitatum Romanę ditionis, cædibus, deprædationibus, & incendijs vastauit. Vtriculum occupauit, & fines Romæ Vrbis deprædatus est. Quare Hadrianus flectendi hominis causa Abbatem Sabinensem cùm viginti senioribus, seruis Dei, venenerabilibus Monachis ad eum deprecatores misit; qui coram Optimatibus Longobardorum cum lachrymis ad eius pedes prostrati; nomine Vicarij B. Petri obsecrarunt, vt à tantis malis resipisceret, & sua B. Petro restitueret, qui nihil æqui impetrarunt: sed ipse Rex per Legatos rursum suos, vtrunque se præstiturum pollicitus est, & ab iniuria abstēturum, & erepta redditurum; si colloquij copiam faceret. Quibus Pontifex respondit, ablata restitueret, tum demum iuramento confirmauit, se in congressum venturū, quòd si falleret, concedo, inquit, vt reddita rursum inuadat. Quòd si recusarit, sciat me nunquam in eius conspectum venturum. Indeque Pardum præfectum Monasterij S. Sabæ, & Anastasium primum defensorem, qui Ciuitates reciperent, misit, qui cum eodem responso dimissi sunt. Missos denique alios Legatos, non solum non audiuit, sed cum graui interminatione dimisit; se cum exercitu ad Vrbem venturum, eamque hostiliter obsessurum. Ex quo in magno męrore positus Pontifex cum populo, alias Vrbis portas claudi iussit, alias obstrui, & necessitate compulsus maritimo itinere legationem ad Carolum Francorum Regem misit, deprecatus, vt more Pipini patris, Ecclesiæ laboranti succurreret, & iura B. Petri restitui curaret. Hac sua tanta proteruia in Ecclesiam Romanam Desiderius Rex nihil aliud profecit; quàm vt interitum Regni Longobardorum acceleraret.

[Margin: Desider. Vmbriā inuadit. — Legatio Hadr. P. ad Desid. — Hadrian. Leg. mittit in Frāciam.]

Dum hæc in Italia gererentur, Carolus Rex Frācorum aduersus Saxones bellum gerebat, cui ad eos debellandus affuit diuinum auxilium; siquidem cum Fanum vellet destruere, & oporteret ibi triduum commorari, in ingenti aquæ penuria, subito, Christi gratia, media die, cuncto exercitu quiescente, apparuit eis torrens ebulliens salubres aquas, vt cunctus exercitus, & iumenta abundè recrearentur; & tandiu ebullijt aqua viua, donec Fanum destructum est. Tunc Magnus Rex Carolus super fluuium Vuisoram veniēs, ibi habuit placitum cū Saxonibus, & receptis obsidibus duodecim, reuersus est in Franciam. Ex vita Caroli eadem in sæpius citato veteri Chronico habentur. Ibidem mentio est DE VVORMATIENSI CONCILIO habito hoc anno, quod secundum dictum est, ex quo aliqua in Capitularibus Francorum descripta leguntur. [a]

[Margin: Carolus Reu. Fra. bellū gerit c. Saxones. — a Lib. 7. c. 205.]

Rursum verò hoc eodem anno, qui, & Tassilonis Bauariæ Ducis numeratur 22. eodem religiosissimo Principe operante celebrata est SYNODVS in loco, qui ab accolis dicitur Dingoliunga, cuius fragmenta extant eruta in lucem à Marco Velsero Augustano, in historia Bauariæ.

[Margin: Synod. in Bauaria.]

Quòd pertinet ad res Orientalis Ecclesiæ, Christiani populi degentes in Syria subditi Regi Sarracenorum Habdahæ, persecutionem passi sunt, ea occasione, quod cum idem Rex Ierosolymam venisset, Religionis ergo, illic promulgauit Edictum, quo iuberentur Christiani omnes, atque Iudæi inscribi manibus, quo à cęteris dignosci possent; cuius rei causa factum est, vt complures Christianorum, cum eam ignominiam sustinere nullatenus vellent, ad Romanorum sese Regiones transferrent, relictis bonis, quæ inter Arabes possiderent. Ista hoc anno Theophanes.

[Margin: Sarracenorū persecutio.]

Christi Annus	*Hadriani P.*	*Constant. Copron. Imp.*	*Indictio.*
773	2	33	11

VT Hadrianus: sic Desiderius Legatos ad Regem Carolum misit, perfidè significans, se cuncta, quæ ad sedem Apostolicam pertinerent, restituisse. & hoc, eo

consilio,

A consilio, vt eum detineret, ne in Italiam influeret. Cum igitur nulla ratione potuisset Desiderius Hadrianum ad se attrahere, quo eum induceret ad consecrandos impuberes, Reges, & à Carolo abalienaret, propositi sui tenax Romam cum exercitu iter intẽdit, præmittens Legatos, qui suum aduentum nunciarent, quibus, cum se Pontifici stetissent, respondit; ne fatigaretur Rex: fieri enim non posse, vt cum eo congrederetur; nisi sibi ante plenè satisfecisset; nec tamen propterea Rex iter repressit, quẽ cum appropinquantem audiret; collecto exercitu, Vrbem muniuit paratus illi obsistere: Basilicas BB. Petri, & Pauli ornamentis spoliauit, Thesauro omni in Vrbem illato, ianuas obserari, & muniri, vt ingrediendi nulla Regi, nisi vi illata, ad suæ animæ interitum, facultas esset. Quibus actis, extemplo sententia anathematis scripto missa per tres Episcopos, ne ipse, aut quispiam Longobardorum, aut Autharius Franco, (qui ad eum ex Francia profugerat) fines Romanorum calcare auderet, illum à B Ciuitate Viterbiensi confusum auertit magna vis intentatæ excommunicationis, quæ furentem Regem coercere potuit; tanta erat etiam apud impios, & iniquos de excõmunicationis sententia timor.

Desider. Legat. ad Caro. mittit falsa re nũciãtes.

Hadr. Vrbẽ munit aduer. Desider.

Sẽtẽtia excõicatio-nis auertit Desid. R.

Audita Hadriani Legatione Carolus Rex, Legatos & ipse misit, qui cognoscerẽt an re vera Desiderius Ciuitates restituisset, qui Romam cum venissent, nihil de restitutione actum cognouerunt. Redeuntes autem in Franciam cum Legatis ipsius Hadriani, declinarunt ad Desiderium Regem, à quo tamen, nomine sui Regis Caroli, rogati, nihil æqui impetrarunt. Quibus auditis Carolus verè mitissimus, noua eum tentat Legatione, precibus, & muneribus additis, nec tamen eius potest animũ emollire. Tunc congregato exercitu, & Gebennæ Francorum conuentu habito, ibi exercitum diuidens, perrexit ipse per Montem Cinisium, misitque Bernardum patruum C per montem Iouem; & ad clausas exercitus se coniunxerunt. Ibi Carolus castra est metatus, & rursum Legatos ad Desiderium misit, suadens, & orans, vt acceptis quatuordecim millibus auri solidorum aliena pacificè redderet, nec tamen persuasit. Cupiens autem omnino Carolus rem pacificè transigere, à Desiderio petijt, vt tres tantum Longobardorum Iudicum filias obsides daret, pro restitutione Ciuitatum, seque cum vniuerso exercitu in Franciam reuersurum, nec sic potuit inflecti.

Ex cõuentu Gebẽnensi tendit in Ita. Carol. cũ exercitu.

Magna Caro. mãsuetudo.

Pridie igitur, quàm Franci statuissent recedere, quòd claustra illa munitissima perrumpi minime posse viderent, tantum terrorem, & trepidationem immisit Dominus in omnium Longobardorum animos, vt eadem nocte, dimissis tentorijs, & omni supellectile fugam omnes arripuerint, nemine persequente: quod videntes Franci, D eos persecuti, plurimos interfecerunt. Sic quidem Anastasius. Annales verò Francorum, (quod est verisimilius) habent partem exercitus per mõtana Carolum misisse, quæ hostes à tergo inuaderet, quod veritus Desiderius, immisso terrore, recesserit, seque cum Optimatibus, & exercitu intra Ticinum incluserit. Aldegisus verò filius assumens secum Autharium Francum, vxorem, & filios Carolomanni, Veronæ, omnium suarum Ciuitatum fortissimæ, se muniuit. Porrò Longobardi reliqui in proprias reuersi sunt Ciuitates; Spoletini quidem, & Reatini plures, antequam Desiderius ad clausas pergeret B. Petro, & Hadriano Papæ se dederant, sacramento se illis obstringentes, & in morem Romanorum attendentes. Quòd ipsum cum auidè reliqui expeterent, nec auderent, post fugam Regis à Clausis, generaliter se ad Pontificem contulerunt, orantes, vt se in obsequium, & fidem B. Petri, & Romanæ Ecclesiæ E susciperet, & more Romano tonderi curaret. Quos suscipiens Pontifex adita B. Petri Basilica, singulorum iuramentum excepit; constituens illis Ducem, quem ipsi sibi elegerunt Hildeprandum nobilissimum, qui prius cum reliquis ad Ecclesiam Romanam transierunt, atque ita vniuersos Ducatus Spoletini, sine certamine, sub iure, & potestate B. Petri subiugauit; quod ipsum omnes habitatores Ducatus Firmani, & Anconitani, & Castri Fulginatis præstiterunt. Carolus progressus cum vniuerso exercitu Papiam, omni ex parte, circumuallans, arctè obsedit euocatis ad Papiam ex Francia vxore, & filijs. Paulò post parte exercitus Veronam adducta, profugiente in Græciam Aldagiso, ea deditionem fecit. Autharius, vxor, & filij in potestatem ve-

Fuga fit Lõgobar. ad clausas.

Reg. fil. Veronæ se munit.

Spoletani Reatini.

Firmani, & Anconitani sedũt Papę.

nerunt,

nerunt,& benignè habiti sunt. Circunducto quoque,per partes,exercitu, Transpadanas Vrbes recepit. Ex Anastasio,& Francorum Annalibus. A

Saxones Franc.inuadunt.

Interim Saxones, magno exercitu,in fines Francorum irrumpentes, cuncta cædib. & incendijs vastabant,donec ad quandam Basilicam venerunt, quam sanctæ memoriæ Bonifacius martyr consecrauerat,& prædixerat,quòd nunquam incendio cremaretur,quam expugnare, & incendere dum moliuntur Saxones, visi sunt duo iuuenes in albis,qui eam ab igne protegerent, diuina prouidentia super Carolum inuigilante,dum ipse,quæ Dei sunt,curaret.

Christi Annus	*Hadr. Pap.*	*Const. Copron. Imp.*	*Indict.*
774.	3.	34.	12

B

Carol. ab obsidione Papia Romam tendit.

Obuijs inspectis Crucibus Carol. ex equo desilit.

DVrante iam per sex menses Papiensi obsidione,Paschali aduentante solemnitate, Carolum pia incessit cupiditas visitandi limina Apostolorum. Assumptis igitur secum Episcopis,Abbatibus,& Optimatibus,cum parte exercitus, per Tusciã festinato itinere, ab Sabbatum sanctum Romam peruenit. Hadrianus magnopere inde lætatus: omnes illi magistratus ad triginta milliaria obuiam misit; deinde ad primum lapides vniuersas scholas, cum patronis, & pueris palmarum, & oliuarum ramos præferentibus,& Caroli laudes cócinnentibus: denique venerandas Cruces; quibus conspectis Carolus,equo desiliens cum suis Optimatibus,pedestris ad B. Petrum incessit,& singulos scalarum gradus osculatus ad Pontificem ascendit,qui illum in Atrio,super gradus expectans,benignè excepit,mutuis amplexibus,& gratulationibus initis; recusante Carolo dexteram Pontificis in Basilicam est deductus vniuerso Clero eum celebrante,& festis vocibus acclamante: BENEDICTVS, QVI VENIT IN NOMINE DOMINI. Inde simul progressi ad Confessionem Beati Petri, ad terram prostrati, de tanta victoria Deo, & Beatorum Apostolorum Principi gratias egerunt. Ea re perfecta,rogauit Pontificem Carolus,vt sibi Vrbem inire liceret,ad visitanda templa, & vota persoluenda; quòd Pontifex, dato vtrinq; sacramento super B. Petri corpore, neutrum se alteri insidias paraturum concessit: Eadem die pariter Basilicam Saluatoris Lateranensem adierunt, & ipsa sanctissima Paschali festiuitate ab vniuersis Magistratibus, & omnibus officijs Palatinis honorificentissimè deductus ad Ecclesiam Sanctæ Dei Genitricis ad præsepe, ibique Missarum solemnibus celebratis, Rex, & Pontifex ad Patriarchium Lateranense reuersi, pariter epulati sunt. Secunda feria Hadrianus Missarum solemnibus in Ecclesia B. Petri celebratis, gratias Deo agendas, & Carolo ipsi, laudesque ipsius celebrandas ornatissima oratione curauit. Quarta feria in Ecclesia B. Petri in Colloquium conuenire,ibi Pontifex eum monuit, & constanter obsecrauit, vt quod Pipinus pater, & ipse cum Carolomanno fratre, & omnibus Francorum Magistratibus, & Optimatibus promiserat B. Petro, & eius Vicario. (Sic sæpius Papam appellat Anastasius,) ac Stephano sanctæ memoriæ, cum in Franciam perrexit, de diuersis Ciuitatibus, & Territorijs tradendis in perpetuum possidendis,id omnino perficeret. Tabulas eius sponsionis Carolus sibi recitari iussit, & absque cunctatione cum omnibus suis iudicibus probauit. Quo facto Itherio notario suo præsenti mandauit, vt eam donationem noua altera cumularet, per designationem confinium; idest a Lunis cum Insula Corsica, deinde in Suriano, deinde in Monte Bardone, inde in Verceto, deinde in Parma,deinde in Regio,& exinde in Mantua,& Ponte Silicis, simulque vniuersum Exarchatum Rauennatium; sicut antiquitus erat, atque prouincias Venetiarum, & Istriæ,necnon cunctum Ducatum Spoletinum, & Beneuentanum (ipsa sunt verba Anastasij,) quam donationem propria sua manu, ipse Christianissimus Francorum Rex corroborans,vniuersos Episcopos, Abbates, Iudices etiam, & Graphiones subscribere iussit. Quam prius super altare B.Petri,& postmodum intus in sancta eius C D E

Anastas. sæpe Pap Vic. B. Petri appellat.

Donatione Pipini pbat Carol°,& cumulat.

confes-

A confessione ponentes, tam ipse Francorum Rex, quàm eius Iudices B. Petro, & eius Vicario S. Hadr. Papæ, sub terribili Sacram. se omnia conseruaturos, quæ in eadem donatione continerentur promittentes tradidere, cuius donationis exemplar per scriniarium huius S. nostræ memoratæ Ecclesiæ descriptum secũ deportauit. Ex Anast.

Ista dum curat Christianissimus Princeps totus deditus obsequio Apostolorum; Deus illi difficillimũ bellũ conficit, immissa in Longob. peste, ex ea plurimis cõsumptis, deditionẽ facere coacti sunt, atq; ita, post octo dies, Ticinum reuersus, munitissimã Ciuitatẽ, Rege ipso cũ vxore, & vniuerso Longob. Regno potitus est. Regem, & coniugem Carolus in Franc. deportauit. Hæc pluribus Anast. Adagisus verò filius Desiderij Regis (ex Annalibus Francorũ) Verona fuga lapsus Constant. se recepit. Ticino & Rege potitur Carolus. R. cũ vxore depo. stat ĩ Frã. Filius Adagis. fugit Cõstant.

B Reuersus in Franciam Carolus, in Saxones, qui rebellauerant, immisit partem exercitus, quæ tribus pugnis victoriam cum ingenti præda reportauit. Hadrianus Papa, vt debitas gratiarum actiones S. Petro persolueret, eius confessionem, quasi trophęa, & columnas erigeret de tanta ab eo accepta victoria, ac statueret velut fornicem triũphalem ipsi defensori, & propugnatori Romanæ Ecclesiæ S. Petro, augustissime auro, & argento exornauit, impensis plusquam trecentis auri libris, & argenti amplius quadringentis. Describit ornatum, illum Anastasius. Confess. B. Pet. eximine ornat Papa.

Hic detegenda, & confutanda detestabilis fraus, & impostura Sigeberti in fine suæ Chronographiæ, anno 111. qui in gratiam Schismatici Imperatoris Henrici, vindicantis sibi Ecclesiarum inuestituras, confinxit Carolum post receptam Papiam Romam reuersum, habitoque Concilio 153. Episcoporum ab Hadriano Papa, & vniuersali Concilio accepisse ius eligendi Pontificem, & ordinandi Apostolicam sedem, Sigeberti impostura.

C & inuestiendi Archiepiscopos, & Episcopos, per singulas Prouincias. Atque hæc scribebat Sigebertus, post annos 338. cum nullus planè re alius reperiatur eorum, qui ante eum scripserunt res Francorum, qui vel leuem eius rei, vel Synodi mentionem fecerit, nec Egirhardus, qui lateri Caroli inhærens, res eius scribebat, vel verbum de hoc iure Carolo collato fecerit. Creditum id à posterioribus fuit, nullo adhibito diligentiori examine, & Ecclesiastici tractatores nõ hæc refellere ab Hadriano Carolo concessa, sed fuisse postea reuocata, ostendere laborarunt. Ex ijs vnus Gratianus nimis credulus, eandem Sigeberti imposturam improuidè nimis in suum librum Decretorum ad verbum transtulit,[a] quasi aliquod firmissimum Pontificium, vel Synodi Oecumenicæ Decretum. Par impostura ab eodem Gratiano, ibidem mox apponitur, his verbis. IN SYNODO CONGREGATA ROMÆ IN ECCLESIA

D S. SALVATORIS. *Ad exemplum B. Hadriani Apostolicæ sedis Antistitis, qui Domino Carolo victoriosissimo Regi Francorum, & Longobardorum, Patriciatus dignitatem, & ordinationem Apostolicæ sedis, & inuestituram Episcodorum concessit.* EGO QVOQVE LEO EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, &c. Quibus eadem se concedere Othoni, quæ Hadrianus Carolo, cõcesserat, assertus ille Pontifex profitetur. Sed præterquam quod illa Constitutio nullius sit momenti, vt facta ab illegitimo Papa, & eo, qui viuente adhuc legitimo Romano Põtifice sederit, commentitium planè esse Decretum priori par cõprobatur. Nam quod in primis ad Carolum spectat, cuius exemplo id factum dicitur, tantum abest, vt Carolus sibi arrogare voluerit, (quod asseritur) electiones Episcoporum, vt potius suo promulgato Decreto statuerit eas esse liberas, atque ex sacrorum Canonum præscri-

E pto decerni. SACRORVM CANONVM NON IGNARI (inquit in suis Capitularibus,[b] VT IN DEI NOMINE S. ECCLESIA, SVO LIBERIVS POTIRETVR HONORE, ASCENSVM ORDINI ECCLESIASTICO PRAEBVIMVS; VT SCILICET EPISCOPI PER ELECTIONEM CLERICORVM, ET POPVLI, SECVNDVM STATVTA CANONVM, DE PROPRIA DIOECESI, REMOTA PERSONARVM, ET MVNERVM ACCEPTIONE, OB VITAE MERITVM, ET SAPIENTIAE DONVM, ELIGANTVR, VT EXEMPLO, ET VERBO SIBI SVBIECTIS VSQVEQVAQVE PRODESSE VALEANT.

a d. 65. c. 22. Hadr. Papa.

b Lib. 1. c. 84. dist. 63. c. 34.

Nec

Nec verò dicendum per hæc renunciasse priuilegio ab Hadriano collato: nam si hæc esset, aliquam saltem, vel leuem mentionem de eo fecisset; ipsum quoque nomen inuestituræ arguit imposturam; cum temporibus Caroli minime esset in vsu, nec apud vllum eius ætatis auctorem reperiatur vsurpatum. Adde, quòd apud nullum auctorem mentio est eiusmodi Concilij à Leone Octauo dicto Pontifice, nec quòd huiusmodi priuilegium sit ab eo concessum Othoni: sed & repugnant his omnibus Praxis,& leges aliorum,post Carolum,successorum Imperatorũ,vt quid dici possit fuisse ab Adriano concessum eidem Carolo Magno de electione Romani Pontificis. Nam in electione Hadriani Secundi Papæ hæc leguntur. [a] *Cum Hadrianus Secundus ad Romanum Pontificatum, ab Ecclesia Dei Genitricis Dominæ nostræ, quæ dicitur ad præsepe, traheretur ad Lateranense Patriarchium, certatim à Clero, & proceribus, & plebe deportatus est. Quod audientes missi Ludouici Imperatoris molestè tulerunt, indignati, scilicet, quòd dum præsentes essent, non fuerint inuitati, nec optatæ à se futuræ præsulis electioni interesse meruerunt. Qui accepta ratione, quòd non causa contemptus Augusti, sed futuri temporis prospectu omissum hoc fuerit (ne videlicet Legatos Principum in electione Romanorum Præsulum expectandi mos per huiusmodi fomitem inolesceret) omnem indignationem medullitus sedauerunt, & ad salutandum electum etiam ipsi humiliter accesserunt.* Audiens hoc Ludouicus Imperator Christianissimus, mox Imperialem scribens Epistolam, cunctos Romanos, qui dignum tanto elegissent officio Præsulem, collaudauit. Sed,& in edita à se, pro iuribus Romanæ Ecclesiæ conseruandis, Constitutione ista; [b] inter alia, habet. QVANDO DIVINA VOCATIONE, HVIVS SANCTISS. SEDIS PONTIFEX, DE HOC MVNDO MIGRAVIT, NVLLVS EX REGNO NOSTRO, AVT FRANCVS, AVT LONGOBARDVS, AVT DE QVALIBET GENTE HOMO, SVB POTESTATE NOSTRA CONSTITVTVS, LICENTIAM HABEAT CONTRA ROMANOS, AVT PVBLICE, AVT PRIVATIM VENIENDI, AVT ELECTIONEM FACIENDI. Planè, si quæ priuilegia concessa fuissent ab Adriano Carolo Magno: cum per Oecumenicã 8. Synod. Hadr. II. sanciendũ curauit, vt nullus Laicorũ penitus se immisceret electionibus Episcoporũ, monuisset concessionis huiusmodi,& reuocasset, saltem generatim, concessa Carolo priuilegia; vel si rata,& firma ea consistere voluisset, omnino expressisset; sed quia reuera concessio nulla facta erat, nulla de illa potuit fieri mẽtio. Omittimus recitare de his ad Lotharium, & Ludouicum Imperatores, Leonis Quarti decretum; & Henrici Primi, atque Othonis Constitutiones, de libera electione, ex præscripto Canonum facienda Romani Pontificis. Sed de his satis.

Inter captiuos Longobardos à Carolo in Franciam abductos, vnus fuit Paulus Diaconus Aquileiensis, qui Desiderio Regi erat à secretis, de quo hæc memoratu digna habet Leo Ostiensis in Chron. Cass. [c] *Cum Regi Carolo, pro sua prudentia, carus admodum, & familiaris factus Paulus esset; accusatus apud Regem, quòd ex affectu Desiderij illi pararet insidias, non sustinens Rex eum vita, nec manibus, nec oculis multare, hominem ea sagacitate, & prudentia, quòd suadebatur, apud Diomedis Insulam (hodie Tremiti) exilio relegauit. Inde in Aulam Arichis Ducis Beneuentani transiens, eo mortuo, in Monte Cassino Monachum induit, vbi rogante Abbate, expositionem Regulæ Sancti Benedicti perutilem edidit, & veteres Monasterij consuetudines protulit.* Alia quoque plura scripsit, sanè quidem in tam rudi sæculo ipse claruit, inter primos.

Margin notes: a d.63. capit. 29. — b d.63. capit. 30. 31. & 32. — c Lib. 1. cap. 17. — Paulus Diacon. relegat.

Christi Annus	Hadriani P.	Constant. Copron. Imp.	Indictio.
775	4	35	13

CONstantinus Copronymus, vbi regnasset annis 34. mensibus duobus, diebus 26. in expeditione Bulgaria, cum esset diuinitus, in cruribus plaga percussus,& fe-

bre validissima correptus, dum Constantinopolim versus defertur, in Chelandio mo-
A ritur, clamans, & dicens. VIVENS ADHVC, IGNI SVM INEXTINGVI-
BILI TRADITVS; SANCTAMQVE VIRGINEM, ET DEI GENITRI-
CEM LAVDARI EXPOSCENS, CVM SINE FOEDERE EIVS FVE-
RIT INIMICVS. Theophanus, Cedrenus, & alij omnes auctores Græci. Magi-
cis maleficijs, inquit Theophanes, cruentisque sacrificijs, & Caballinis stercoribus,
atque lotio delectatus, mollitiebus, atque Dæmonum inuocationibus, &c. Ab hære-
sibus quidem fuit inquinatus, vt Iudæus, Nestorianus, Manichæus, Ichonomacus vo-
cari possit. Scriptorum aliqua monumenta reliquit, de quibus Theosterictus, ait se
vidisse tredecim Orationes, quas, inquit, per duas hebdomadas recitandas tradidit.

Reliquit post se filium hæredem Imperij, & alios filios; sed & filiam à parentis
moribus longè dissimilem, Anthusam dictam, de qua in Menologio *S. Anthusæ*
B *Constantini Caballini Imperatoris filiæ memoria. Quæ cum ab illo cogeretur, vt* — S. Anthusa Cōstātini Imp.
viro copularetur, non acquieuit; sed post illius obitum nacta libertatem, omnes suas
dispersit diuitias, & has quidem datas pauperibus, has autem in Ecclesiarum, et Mo-
nasteriorum impendens beneficia; porrò reliquas in captiuorum redemptionem; suas
autem aureas vestes in Ecclesiarum ornamenta. Fuit autem multorum mater Or-
phanorum. Expositos enim suscipiens infantes educabat, & instruebat, & hos qui-
dem morientes Deo transmittebat. hos autem viuentes ad seruum curam mittebat;
& fœminas tondens inducebat in Monasteria. Frequenter autem à piissima Ire-
ne cognata, vt cum illius filio, ac pariter secum regnaret, inuitata non consensit; sed
à S. Tharasio, Monacha in Eumeniæ Cœnobio facta ad Dominum migrauit. Vnde
autem huic Anthusæ nomen, ex eodem Menologio dicitur, vbi 27. Iulii de alia An-
C thusa fit commemoratio. *Anthusæ,* inquit *memoria. Hæc Anachoriticam vitam* — S. Anthusa altera.
deligens, miraculis clara fuit. Cognita autem à Constantino Caballino, quòd co-
leret venerandas Imagines, cogebatur negare cultum earum. Non acquiescens diu,
percussa fuit. At postea Imper. vxori parere non valenti, prædicens, duos filios
eam genituram, masculum alterum, alteram fœminam, à tormentis eximitur. Et
erga eam Regina sic affecta est, vt loco matris haberet, & filiam, quam peperit,
eius nomine Anthusam nuncuparit, demum verò ipsa in pace quieuit.

Post autem persoluta postrema Constantino patri, idem Leo Imperator secretò
cognito à Theophane, quòd illi Constantinus prodiderat, de Centenarijs 17. defossis
in vsum eius fratrum, & nobilissimorum; ipse totum sibi abstulit, & expendere cæpit,
D gratus tam Optimatibus, quàm populo, visus ad breue tempus pius esse, sanctæque
Dei Genitricis, & Monachorum amicus, vnde & Monachos Metropolitanos creās,
in summis sedibus collocauit. Ex Theophane, [a] & Cedreno. Tunc accidit, vt ipse — a Lib. 23 in princ.
Platonem Olympi montis Monachum celebrem, Ciuem Constantinopolitanum, in
Episcopum Nicomediensem prouehendum curaret, sed renuit ipse vir Sanctissimus, — De Plat. Olympi Monach.
qui in humili gradu Apostolicum obire munus nō prætermisit, prout Theodorus Stu-
dita, qui hoc viuebat tempore, & res ab eo gestas scriptis prosecutus, testatur.
Eum, ait, necessariis quibusdam de rebus Byzantium ingressum, quasi rediuiuum ab
omnibus exceptum fuisse, & suauissima sua consuetudine, & Oratione plurimum
profuisse. Itaque, inquit ille, in illa Vrbe Regia, tanquam vexillum quoddam erexit
Orationem, spectatæ vitæ testimonio comprobatam: Adde, quòd tenui, & modesto
E habitu; eos, qui eum videbant, ad virtutem hortabatur, &c. Porrò idem Sanctissimus
vir Apostolicus tandiu Constantinopoli mansit, quandiu hæresi profligata fides Ca-
tholica fuit postliminio restituta: tunc demum redijt ad Monasterium suum.

Cæterum, quod ad statum Orientalis Ecclesiæ, Leo, ipso sui Imperij exordio, quo — Hæretic. Imper. vt sibi stabiliat Imp nulli facessit negocium.
sibi conciliaret omnium animos, omnibus morem gerere studuit; perseuerabat ipse
tamen hæreticus: hæreticus pariter Patriarcha Niceta iura Ecclesiæ administrabat,
adeò, vt potius fuerit, obitu Constantini, persecutionis cessatio, quàm Catholicæ fidei
restitutio: nam vbi habenas ipse Imperij iam securè possidere visus est sibi, rursum
ipsos Orthodoxos persequi aggressus est. Qua item Orientis parte Sarraceni do-

minabantur, morte persecutoris Habdahæ alleuiata est persecutio, successit illi Madi filius. A

Aldegisus, superiore anno ex Italia profugus, hoc anno Constantinopolim venit, ab Imperatore benignè exceptus, & patriciatus honore donatus est, vbi, cum frustra tentasset res Italiæ, absque spe aliqua Regni iterum potiundi, consenuit.

Quod autem ad Occidentales res pertinet SYNODVM à Carolo Magno in Duria habitam, Saxonesque duobus prælijs ab eodem Rege profligatos, docent Frācorum Annales veteres. Planè obseruatione digna res est, quòd antequam in bellū Carolus cum exercitu proficisceretur ad componendum Ciuilem, & Ecclesiasticum statum, Episcopos, & Abbates conuocare consueuisse. Quæ autem in tot Synodis ab eo celebratis statuta fuerint; promiscuè simul in librum vnum congessit Ansegisus Abbas Lobiensis, quo 168. capita continentur. His planè Carolus diuinum sibi numen concilians aduersus hostes pugnans, victor semper extitit. B

Hoc eodem anno Rotgardus Foroiuliensis Dux fidifragus, Regnum sibi longabardorum vindicare, comparato exercitu, tentans, Carolum rursum elicit in Italiā.

a Lib. 4. Anglicæ hist.

De Offa Rege Orientalium Saxonum, Polydorus hoc anno hæc habet.[a] *Deinde metu pœnæ, quapropter peccata afficiendus erat, Deum sibi placandum constituens, decimam partem omnium bonorum sacerdotibus, alijsque inopibus hominibus condonauit: Templum, quod Herefondiæ id temporis magnificum erat, amplissimis donarijs cumulauit, Reliquias corporis D. Albani magno studio perquisiuit, easque inuentas, ac in scrinio auro, & gemmis ornato coniectas locauit, in Cœnobio, quod ipse B. D. Albano posuerat, illudque magnis dotauit possessionibus, vbi etiam loci statuit familiam Monachorum D. Benedicti. Huius quoque Regis opus esse ferunt Cœnobium Monachorum eiusdem ordinis, quod est Bathoniæ, Offa tamen, quem verè se delictorum pœnitebat, visus sibi neququam plena manu de commissis Deo satisfecisse; traiecto propterea Oceano Romam se contulit veniæ consequendæ causa Romanoque Pontifici Hadriano primo Regnum suum vectigale fecit, imposito tributo ex singulis nummis argenteis, quos denarios vocant, domesticatim in auros singulos conferendis, qui fuit annus salutis humanæ 775.* C

Regn. Angl. vectigale Ro. Pont.

S. Rumoldus mart.

Hoc eodem anno martyrio coronatur apud Mecliriam in Belgio S. Rumoldus Apostolicus vir genere Hibernus, qui Romam petens, & à Pontifice Apostolatus munere initiatus, Macliniam veniens, illic Euangelium prædicauit, populumque illum ad Christum conuertit: cumque Dei Verbo, & egregio virtutum exemplo, atque miraculis ex nouis palmitibus illam plantasset Ecclesiam, eandem fuso sanguine irrigauit, hoc anno à duobus occisus sicarijs, quorum alterum Adulterij arguisset. Extant eius Acta.[b] Apostolico viro planè digna. Claruit hoc tempore, qui eius, quoque vsus est amicitia S. Gummarus confessor, qui in Aula primum Pipini Regis, magna gloria militarat. Scriptæ fuerunt res ab eo præclarè gestæ à Theobaldo ad Sigerum Lirensem præpositum.[c] D

b Apud Sur. 1. Iul. & Mol. i Nati. SS. Belg.

c Apud Sur. 22. Octob.

Ioan. Marian. verū Hisp. lib. 7. c. 6.

Hic est annus, qui Era Hispanica notatus 813. qua Tudensis habet defunctum esse Aurelium Regem Gallæciæ, suffectumque in eius locum Silum, siue Silonem eius sororis filium: referunt alij id factum anno superiori, auctoritate Diplomatis donationis factæ Monasterio, Era 812. eius Regni anno primo. De quo nobilis rerum Hispaniarum historicus. Est autem, inquit, ad memoriam insignis, ijs in literis, contenta execratio, qua eius donationis violator iubetur esse, ANATHEMA MARANO, ET EXCOMMVNICATVS. Vnde intelligitur Mariani vocem vulgarem non à Mauris, quasi Mauriani, vt quidam suspicantur factam, sed potius ex Syriaca voce Maranatha deductam, qua Anathematis ignominia, execratioque in Diuinis literis continetur. E

A

Christi Annus	*Hadriani P.*	*Leonis 4. Imp.*	*Indictio.*
776	5	1	14

LEO Imperator, primo suo anno, ob liberalitatem gratus Constantinopolitanis ciuibus, Constantinum filium illis enixè petentibus, & sacramento se illi obstringentibus, dat Imperatorem, & curat à Patriarcha magna celebritate coronandũ. Ex Theophane.

Paulò post Nicephorus Cęsar Imperatoris frater, postulatus reus Maiestatis, vnà cum alijs conspirationis socijs, publicè cęsus, ac tonsus, ignominiæ causæ Chersonã in exilium deportatur. Ex eodem Theophane.

B Carolus Magnus aduersus Rotgardam Ducem Longobardorum Foroiuliensem, nouas res molientem, in Italiam nullo obice venit, & magna celeritate victum, occidit, captisque Foroiulio, atque Taruisio, quæ rebellauerant Ciuitatibus Francorum præsidium imponit, & Taruisij Pascha celebrat.

Interim rebellantibus Saxonibus, & Eresburgo Castello destructo, cum pararent magna vi Sigisburgum expugnare, diuino miraculo conterriti, & in fugam acti, se inuicem partim trucidantes, partim à Francis irruentibus cęsi, egregiam victoriam illis reliquerunt. Quæ cum audisset Carolus IN VVORMATIA SYNODO HABITA, & publico placito, atque Concilio, festinauit in Saxoniam. Saxones conterriti vndique ad eum conuenerunt deditionem facientes, & spondentes se Christianos futuros. Baptizata itaque est innumerabilis multitudo, & obsidibus ad nutũ C Caroli datis, & Francis per Castella dispositis, Carolus reuersus est in Franciam.

Saxones profligati, & dediti.

Neque verò hi conuentus Laicales tantum, & Politici fuerunt, vt quidam falsò opinati sunt; sed planè Ecclesiasticæ Synodi, quibus quidem non modo Episcopi, & Abbates, sed & Magistratus politici interessent. Quas Synodus bis in anno fieri sancitum fuerat apud Palatium Vernis, anno Pipini 4. & semel in anno, Canone Concilij Suessionensis, quem Carolus est secutus, vt semel in anno Synodum celebraret.

Christi Annus	*Hadr. Pap.*	*Leonis 4. Imp.*	*Indict.*
777	6	2	15

D

REX Bulgarorum Telericus, Christianæ religionis amore suos deserens, confugit ad Imperatorem, à quo benignè exceptus, & ex baptismo susceptus, Patriciatus honore donatus, etiam consobrinam coniugis Irenæ in coniugem ab eo accepit. Ex Theophane.

Telericus R. Bulgarorum ad Christianos confugit.

Theophanes, (qui & Isaacius dictus) nobilissimi Ciuis Constantinopolitani filius, accusatur à Socero, quòd vnà cum coniuge minimè liberis operam daret; vitam Monasticam domi exerceret, bona sua pauperibus distribueret: Leo Imperator illi interminatus, nisi à proposito desisteret, se illi oculos effossurum, Cyzicum eum præclarum illi munus committens, misit. E Hic in itinere præclaro seni Gregorio prophetiæ spiritu ornato, occurrens, certum sibi, ait, exilium eligere voluntarium: cui ille spiritu diuino illustratus, Non est, quod de exilio cogites, paulò post, socero, & Imperatore defunctis, pristinam vitam tibi repetere licebit, cui in itinere ardenti siti languenti, fons diuinitus erupit, quo sitim restrinxit: reliqua suo loco, quæ à Studita scripta putantur.

Prędictio futurorũ.

Miraculum.

Carolus Magnus ad stabiliendam Saxonum Ecclesiam SYNODVM HABET PADERBVRNE, vbi Saxones baptizati iuramento firmauere, se Christianam fidẽ perpetuò seruaturos, excepto vno Principe eorum Vuidichindo, qui cum paucis in Normandiam profugit.

Excepit in eadem Synodo tres Sarracenorum Principes, ab Hispania se dedentes, cum Ciuitatibus, quibus à Rege præfecti fuerant. Acta Caroli Vetus Chroni. Annales Franciç, & Regino. A

Christi Annus	*Hadr. Pap.*	*Leonis 4. Imp.*	*Indictio.*
778	7	3	1.

Car. Nauarrã obtinet. Vascones in mõtib. Franc. cędunt.

CArolus, dissidentibus inter se Sarracenorum Regibus, vsus occasione, ducto in Hispaniam exercitu Nauarram subigit: Pampilona, & Cęsaraugusta potitus, quas mœnijs nudatas reliquit. In reditu, Vascones, locorum opportunitate, extrema exercitus ceciderunt, cadentibus duobus, prę alijs, insignioribus Eggobando Regiæ mensæ præposito, & Ruthlando Britannici littoris præfecto. Eginhardus in vita Caroli. Franc. Annales. B

Aragon. se à Sarracenis in libert. vindicant.

Regnabat tum in Hispania in Regno Legionis, & Asturiorum Silo gener Alphõsi Catholici, qui pace cum Sarracenis composita, tranquillã egit vitam ab Era, vt Tundensis habet 813. vsque ad 821. idest ab Anno Domini 775. ad annum 783. Cum interea Aragonenses Principe Ansar sese à Sarracenorum iugo magna animi generositate vindicantes, libertatem consequuti, indefesso pro ea studio, decertauerunt.

a In append. ad vit. S. Suithberti, apud Sur. 1. Martij, c. 5. 6. & 7.

Vltio in sacrileg.

Saxones, & Vuestfali captata occasione longè absentis Caroli impulsu Vuidichindi rebellantes, omnia obuia cæde, & incendio vastarunt, vsque ad Rhenum. Vetera Chron. Franc. & Annal. Digna memoria sunt quæ S. Ludgerus Episcopus Monasterinsis narrat in Epistola, [a] ad Xisfridum Traiectensem Episcopum de Vuerdæ oppido destructo, Ecclesia incensa, Sacerdotibus cęsis à Saxonibus. Vis diuina emicuit in nefarium quendam Ogellum Oesterbach de Paderborne, qui iactans se de Sancti Suithberti Ecclesia incensã, retrorsum cadens ceruices fregit, nec vnquam in Cęmeterio condi potuit, effossa terra sæpius in fossam relabente. Quod cum auditum esset à duobus præcipuis Satrapis Nothelino, & Occone, indignantibus, cum dicerent id casu accidisse, non ex vindicta alicuius Sancti, & minimè S. Suithberti: Nothelinus quidem lumine oculorum priuatus, & totius corporis doloribus afflict⁹, non prius sanatus est, quàm vouit visitare Sancti sepulchrum, & Ecclesiam pro viribus restituere. Occo verò, & ipse dum iactat, quàm benè vlti essent Saxones vim à Christianis illatãm Vuerda destructa, & Ecclesia incensa, repente surdus, & mutus effectus; sic diu permansit, donec pœnitentia ductus vouit Sancti sepulchrum visitare, & seruituti eius se mancipare, quo voto concepto, sensuum vsum recuperauit, & adita eius pie Ecclesia, ibidem Deo seruiens, consenuit. Hæc pluribus S. Ludgerus genere Frisius, Frisiorumq; Apostolus, qui hoc tempore Frisiorum conuersioni operam dabat, ante educatus sub disciplina S. Gregorij discipuli S. Bonifacij martyris in Ecclesia Traiectensi, & in Anglia discipulus Albini, ibidem sacras literas profitentis. Albinum hunc Eboraci sacras literas summa cum Laude profitentem, Bedæ discipulum fuisse tradunt, & Caroli Magni præceptorem. Cum tamen ipsemet profiteatur Egbertum Archiepiscopum Eboracensem suum fuisse præceptorem in Epistola ad Eadbaldum Episcopum item Eboracẽsem, de quo Egberto Anonymus, qui post Bedam Anglorum res est prosecutus. Hic, inquit, (Egbertus) *omnium liberalium artium, vt ita dicam, armarium, imò sacrarium fuit, & nobilissimam Eboraci bibliothecam instituit.* C D E

b Appẽd. de diuin. offic.

Quòd verò dicatur idem Albinus Caroli fuisse magister, de eo idem auctor ista subiungit. [b] *Hic est Albinus, qui vt dixi, pro pace ad Carolum directus, & ibi, seu terræ amœnitate, seu Regis humanitate captus, resedit, magnique apud eum habitus, Imperialem animum (quantum ab Aulicis curis vacabat) Dialectica, Rhetorica, & etiam Astronomia composuit. Erat enim omnium Anglorum, quos quidem legeris post Beatum Adelmum, & Bedam, doctissimus.* Multis libris inge-

A nij periculum fecit. Hæc Auctor. Sed demus de Mathematicis scientijs, vel philosophicis Albinum cum Carolo disseruisse: certè quidem sacrarum rerum scientia adeò idem Carolus erat imbutus, vt magistri potius, quàm discipuli locum teneret. Siquidem in ea facultate, non Carolus Albinum, sed Albinus Carolum consulebat. Docent quidem id literæ eiusdem Albini ad ipsum Carolum, quibus eum consulit, & Caroli ad eũ de proposita quæst.[a] CAROLVS GRATIA DEI REX FRANCORVM, atque LONGOBARDORVM, & PATRICIVS ROMANORVM DILECTISSIMO MAGISTRO, NOBISQ; CVM AMORE NOMINANDO ALBINO ABBATI IN DOMINO NOSTRO IESV CHRISTO ÆTERNAM SALVTEM. Carolus quãtus in Theol. a Appẽd. ad Abinũ de diuin.offic.

B *Peruenit ad nos* Epistola *missa à religione prudentiæ tuæ; quæ post laudes, & benedictiones omnipotenti Deo debitas nobis, & progeniei nostræ benedictionem optabilem, summamque beneuolentiam detulit.* Post hæc textus illius inquirendo subiectus est; Cur septuagesima, & sexagesima, & quinquagesima in ordine per dies Dominicos ante quadragesimam dicantur, vel scribantur, &c. Pluribus quidem, & quã doctissimis satisfacit propositis quæstionibus; ex quibus facilè iudices, quantum sacrarum rerum scientia præcelleret eum, quem magistrum vocat Albinum, vt intelligas magistri titulum, illi potius honoris causa inhæsisse, quàm vt Carolus loco discipuli esset habendus. Planè non tantum magnus, sed & ter maximus bellica fortitudine, scientia, & pietate. Legendi, inquit Eginhardus in eius vita, atque psallendi disciplinam diligentissimè commendauit; erat enim vtriusque admodum eruditus; quanquam ipse, nec publicè legeret, nec nisi submisse, & in communi caneret. Sacrorum vestimentorum significationem per Archiepiscopos diligenter explanari curasse, testis est Amalarius.[b] Carol. ter Maxim. C b De diu. offic. li. 1. cap. 29.

Martyrologia, siue S. Hieronymi, siue Bedæ, quòd nimis breuia viderentur, aliquantum dilatari per Vsuardum Monachum voluit. Est de his ad Carolum auctoris breuis præfatio. Sed & eundem Albinum Flaccum de diuinis officijs libros, eius monitu elaborasse, firma est omnium sententia. Quin etiam, quæ ad officia Ecclesiastica rite disponenda Hadrianus Papa elaborauit, (vt Amalarius ait,) de ordine Antiphon. in præf. 1. & 2. Antiphonarium, atque Responsoriale, ea omnia petitione Caroli ab eo edita esse, pariter existimantur. Sed & quod præstat cæteris, eidem Carolo Magno; [c] debemus ingens opus illud ab eodem Albino elaboratum, quo totius veteris scripturæ, tam veteris, quàm noui Testamenti vulgata editio est emendata, cui, vt antiquiori, qui nostra ætate in emendatione vulgatæ laborarunt, plurimũ detulerunt. Extat in Vallicellana Bibliotheca Romæ is Albini labor, ad cuius finem plura sunt Epigrammata. Ex quibus sufficiat duplex Distichon. Martyrolog. dilatari curauit per Vsuardum, Carolus. c Capit. lib. 6. capit. 227. D

Mercedes habeat Christo donante per æuum
Tot Carolus Rex, qui scribere iussit eum.

E *Pro me quisque legas versus, orare memento:*
Albinus dicor ego: tu sine fine. Vale.

Auctus est hoc anno Carolus ex Hildegarda vxore duobus masculis, quorum altero decedente, alter superstes, Ludouicus vocatus. Apud Aimoin.[d] d Lib. 5. cap. 1.

Christi Ann.	*Hadr. Pap.*	*Leonis 4. Imp.*	*Indictio.*
779	8.	4	2.

A

CArolus Magnus primum, quæ Dei sunt curans, quàm bellica inchoaret, SYNODVM IN VILLA DVRIA habuit, mox in ipso procinctu, exposcente Roberto Abbate SS. Vincentij, atque Germani Parisiorum Episcopi, confirmauit, quæ eorum Monasterio Pater Pipinus bona contulerat, & alia ipse adiecit. Extat ipsum priuilegium, quod qui interfuit rebus à se scriptis, (vt ipse testatur) recitat apud Aimoin.[a] His ex more præuijs pietatis officijs aduersus Saxones profectus, fugientibus illis, incruento bello Saxoniam, atque Vuestphaliam debellauit, receptisque ab ijsdem obsidibus, firmatisque rebus denuo per iuramentum, in Franciam redijt. Franciæ Annales hæc pluribus, & Regino. B

a 4. c. vlt. & 5. c. 1.

Christi Annus.	*Hadr. Pap.*	*Leonis 4. Imp.*	*Indictione*
780	9.	5.	3.

Martyres sub Sarracenis.

CHristiana Ecclesia à Sarracenis in Syriam dirè vexata est: Madi eorum Principe Edictum promulgâte, vt omnes, qui ex Iudæis, & alijs infidelibus ad Christianam fidem transissent (quorum ingens erat numerus, ex ijs, qui seruilis conditionis, cum essent, religionem susceperant Christianam) desertores efficerentur, alioqui pœnis acerbissimis plecterentur. Qua occasione plurimi martyrio coronati, mulieres etiam complures, post innumera supplicia, martyria, summa gloria, consummarunt. Ab eodem iussæ sunt Ecclesiæ solo æquari, quod factum est in tota Syria, Damascum vsque, idque contra pacta conuenta passi sunt Christiani, vt qui ea se conditione dediderant Sarracenis, vt Christianæ religioni benè esset consultum, simulque Sanctis Ecclesijs. Ex Theophane. C

Hoc ipso anno Constantinopoli defuncto Niceta hæretico Patriarcha, subrogatur in eius locum Paulus Cyprius, conscientia quidem Catholicus, sed ob metum Imperatoris hæreticus Iconomasthus. Ex Theophane. D

Leo Imperator media Ieiuniorum septimana duas Imagines reperit in puluinari vxoris suæ Irenes, quas inquisitione facta, depræhendit eas à Papia Palatino, Iacobo Protospatario, Strategio, & Theophane Cubiculario fuisse illatas, quos, & cruciatibus, supplicijsque grauissimis addixit; In vxorémque Irenem acriter inuectus, obiecit, quod patri suo Imperatori, horribilibus, atque intemeratis fidei mysterijs prolatis diuersum planè iurasset, constanter asseuerantem eas, non à se vitas, cum à se repulit neque postea is rem cum ipsa habuit. Theophanes.

Cum Leo Imperator insaniret circa lapides pretiosos, nimis adamauit Coronam magnæ Ecclesiæ, & accipiens portauit eam. Tunc exierunt Carbunculi in capite eius, & correptus valida febre, mortuus est, cum regnasset annis quinque, & diebus sex. Ipsa sunt verba Theophanis. E

Tunc, perigit idem, sexto Idus Septemb. Indict. 4. Irene pijssima cum filio suo Constantino gloriosè Imperium diuinitus accepit. Post quadraginta verò dies Imperij eius, cum eius filius esset decem annorum, quidam Senatorum consilium facientes, voluerunt educere Nicephorum Cęsarem, & Imperatorem statuere: cum autem hæc ad eius notitiam peruenissent, tenti sunt Gregorius Logotheta Promi, & Bardas dudum Prætor Armeniorum, & Theophylactus Rangali Prungarius duodecimæ Insulæ, & multi alij, quos cæsos, & tonsos in diuersis Insulis, exilio relegauit.

Porrò

A Porrò mariti fratres Cęsares, ac nobilissimos, tonsos, sacerdotio fungi, & populo cõmunionem in festiuitate natiuitatis Christi porrigere fecit, in qua procedens, Imperatorio more, publicè cum puero reddidit Ecclesiæ stemma (coronam scilicet,) quod fuerat à marito sublatum, pulcherrimè fabrè factum, & venustatum. Cęterum interea pijssimi Principes fiducialiter agere cęperunt, & Verbum Domini dilatare, & qui volebant saluari, sine prohibitione mundo abrenunciare, & glorificationem Dei exaltare, atque omne bonum manifestare. Hæc verba ipsius Theophanis. Pluribus autẽ, & elegantiùs hæc eadem Theodorus Studita in vita S. Platonis, subobscurè tamen, notam omnibus illius temporis hominibus, rem gestam paucis perstringens. Illud planè significãs, Iconoclastas, qui sub duobus, vel tribus Imperatoribus ipsis fauentibus, altas radices fixerant in solo impietatis, haud simul, ac principes Catholici illuxere, dedisse manus, sed magnopere restitisse, refragatos esse, Conciliabula conuocasse, & alia id genus operatos esse, ne pietas, quæ tandiu oppressa iacuerat, aliquo pacto resurgeret. B

Quod ad huius anni res gestas pertinet, addit Theophanes admiratione dignum euentum, quem cum omnes, tam Græci, quam Latini historici æquè afferant, non est prætermittendus. Hoc etiam anno, inquit, in longis Thraciæ muris, quidam homo fodiens inuenit arcam lapideam, quam cum expurgasset, & eleuasset, reperit virum iacentem, & conglutinatas arcæ literas, continentes hæc.

CHRISTVS NASCETVR EX VIRGINE MARIA: CREDO IN EVM, SVB CONSTANTINO, ET IRENE IMPERATORIBVS. O SOL ITERVM ME VIDEBIS.

C Hoc eodẽ anno Carolus Magnus Lippiæ in Saxonia SYNODVM HABVIT. In ea Synodo actum de erigendis sedibus Episcopalibus in Saxonia. Colligitur ex Cratzio, qui profitetur hoc anno prima iacta fundamenta Ecclesiæ Osnaburgensis; ipse verò Carolus testatur diplomate primam à se erectam Ecclesiam Osnaburgensem in honorem S. Petri, & SS. MM. Crispi, & Crispiniani. Post hanc autem erexisse liquet in Episc. Eccl. Salingenstadiensem, eamq; nomine S. Steph. Protom. D. O. M. consecrasse. Paruam quoq; Eccl. hoc anno Padebornæ ab eodem Carolo constitutam esse Acta 15. Meinulphi Diaconi testantur. [a] Hæc sunt cunabula Ecclesiæ Saxonum sæpe Euang. ꝓfitentiũ, ac deserentiũ, cum tandẽ armis Caroli in Christ. Relig. retenti sunt: sed quò tardiùs, eò ꝓpensius, quã nouerant verã Relig. postea excoluere, vsq; ad nostra tempora, quibus eiurata antiqua, & Catholica fide hæretici facti sunt. D

[a] Apud Sur. 5. Octob.

Christi Annus	Hadr. Pap.	Constant. & Irenes Imp.	Indictio.
781	10.	2	4.

ANnales Franciæ sub Caroli filio Ludouico conscripti. *Inde anno* (inquiunt) *781. Romam veniens Carolus, honorificè ab Hadr. susceptus est, & cũ ibi sanctum Pascha celebraret, baptizauit idẽ Pont. filiũ eius Pipinum, vnxitque in Regẽ Ludouicum fratrem eius, quibus & Coronam imposuit: quorum maior Pipinus in Longobardia: minor autem in Aquitania Rex constitutus est. Rege verò Roma* E *digresso, ac Mediolanum veniente, Thomas eiusdem Ciuitatis Episcopus baptizauit ibi filiam eius, nomine Gislam, & de sacro fonte suscepit. Quibus gestis in Franciã reuersus est. Sed cum Romæ esset: conuenit inter ipsum, & Hadrianum Pontificẽ, vt simul Legatos mitterent ad Tassilonem Ducem Baioariæ, qui eum commonerent de sacramento, quod Pipino Regi, ac filijs eius, ac Francis iurauerat, scilicet, vt subiectus eis, ac obediens esset. Missis Legatis, acquieuit monitis, Regem ad Vuormatiam adijt, iurauit, obsides, qui imperabantur duodecim dedit, sed non diu in fide permansit. Vetus Chronicon his addit, eodem tempore multa signa apparuisse; inter quæ signũ Crucis in vestimentis hominum frequentissimè visum.*

Caro. Romã venit.

Quā coleret Carolus Ro. Eccl.

Eginhardus de pietate Caroli erga Romanam Ecclesiam, hæc habet in eius vita. *Carolus colebat præ cæteris sacris, & venerabilibus locis, apud Romam, Ecclesiam S. Petri Apostoli, in cuius donaria, magna vis pecuniæ, tam auri, quam argenti, necnon, & gemmarum ab illo congesta est; multa, & innumera Pontificibus munera missa. Nec ille toto Regni sui tempore, quidquam duxit antiquius, quam vt Vrbs Roma sua opera, suoque labore, veteri polleret auctoritate, & Ecclesia S. Petri non solum per illum tuta, ac defensa; sed etiam suis opibus præ omnibus Ecclesiis esset ornata, ac ditata. Quam cum tanti penderet; tamen intra 47. annorum quibus regnarat, spatium, quater tantum illò votorum soluendorum, ac supplicandi causa, profectus est.*

Quater Rom. Carol. Voti. causa adijt.

Pax inter Carol. & Irenē soluitur.

Hoc eodem anno Irene Imperatrix per Legatos Caroli filiam primogenitā Rotdrudrim nomine Constantino filio duodenni expetijt vxorem, & obtinuit, vt sponderetur interposito vtrinque iuramento, relicto interim apud eam, qui doceret linguam Græcam, & erudiret secundum mores Romani Imperij. Interea verò pace soluta cum Francis, dimissa Caroli Regis filia, Irene mater ex Armenia coniugem filio quæsiuit; ex quo tempore domesticum exortum est bellum, inter matrem, & filium. Ex Theophane, & Eginhardo.

Rebellat Prętor Siciliç, & in Afr. fugit retinēs ratione Imper.

Hoc pariter anno, rebellante Helpidio Patricio, Siciliæ Prætore, Theodorus Patricius in eum cum classe immissus est; qui cum se vrgeri videret, assumpto thesauro, accepta à Sarracenis securitate, in Africam nauigauit; ibique, vt Romanorum Imperator est cultus. Quæ causa fuit, vt cum Madi Princeps Sarracenorum Aaronem filium suum misisset ad infestandum Orientale Imperium, occupato exercitu bello Ciuili, coacta fuerit Irene illi vectigale Romanum Imperiū constituere. Ex Theoph.

Christi Annus	*Hadr. Pap.*	*Const. & Irenes Imp.*	*Indict.*
782	11	3.	5.

Staurat. D. ouans d Sclauis redit Cōstant.

STauratius Dux Orientalis militiæ, sclauis è Græcia, & Peloponneso profligatis, ac Imperij tributarijs factis, cum captiuis, ac spolijs onusto exercitu, ouans sequenti anno reuertitur Constantinopolim. Ex Theophane.

Ioannici' ex milite, & post Mon. Iconocl. Cathol. anachoreta.

Erat tunc in expeditione ista inter Excubitores Ioannicius miles, ob egregia facta, spectatus ipse quidem, qui Iconoclasta cum esset, apud montem Olympnm, magno Dei beneficio diuinitus admonitus per S. Anachoretam his verbis. O fili, inquit, Ioannici: si magnum tibi est Christianum esse, & nominari, cur Christi Imaginem despiciens, efficis, vt labor virtutis à te frustra suscipiatur? Quibus auditis miratus, hæresi abdicata, ad Catholicam transijt Ecclesiam, & mirifica claruit sanctitudine. Extant res ab eo præclarè gestæ, ab Auctore eius temporis scriptæ.

Quo pariter anno à Carolo Magno habita est SYNODVS COLONIENSIS, cui cum interesset, excepit Legatos diuersarum gentium; cum interea, Vuidichiado solicitante, Saxones rebellassent; iterumque victi sunt, quod ipsum ferè contigit per singulos annos, de quo præstat audire, quòd Eginhardus simul cuncta perstringens, vsque ad finem belli, habet his verbis.

B. Saxonicum p33. ann. gestū.

Susceptum est, inquit, contra Saxones bellum, quod magna vtrinque animositate, tamen maiore Saxonum, quam Francorum damno, per continuos triginta tres annos gerebatur. Poterat siquidem citius finiri, si Saxonum hoc perfidia pateretur. Difficile dictu est, quoties superati, ac supplices Regi se dederint, imperata facturos polliciti sint, obsides, qui imperabantur, absque dilatione dederint, Legatos qui mittebantur, susceperint, aliquoties, ita domiti, & emolliti, vt & cultum Dæmonum dimittere, & Christianæ Religioni se subdere velle promitterent. Sed sicut ad hæc facienda aliquoties proni: sic ad eadem peruertenda semper fuere præcipites, vt non facilè existimare possis, ad vtrum horum faciliores verius dici possent; quippe cum

post

A *post inchoatum cũ eis bellum, vix annus vnus exactus sit; quo non ab eis huiusmodi facta sit permutatio: sed magnanimitas Regis, ac perpetua, tam in aduersis, quàm prosperis mentis constantia, nulla eorum mobilitate, vel vinci poterat, aut ab iis, quæ agere cœperat, defatigari.* Ac demum concludit, omnibus, qui resistere poterant in potestatem redactis, ac decẽ millibus ex ijs, qui vltra ripas Albis fluminis incolebãt, cum vxoribus, & liberis per Galliam, & Germaniam dispersis, & in vnum cum illis populis coalescentibus, finem bello impositum.

Cęterum hic opportunè ingerendum est, quod ad memoriam insigne testatur Gregorius Papa VII. in Epist. vlt. lib. 8. nu. 23. ad suos Legatos in Galliam missa.

GREGORIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, DILECTIS FILIIS NOSTRIS P. ALBANENSI EPISCOPO, ET G...... PRINCIPI SALERNITANO LEGATIS NOSTRAE APOSTOLICAE SE-
B DIS IN GALLIAS SALVTEM, ET APOSTOLICAM BENEDICT.

Vobis commissa negotia nõ latent; etiam vos, ita, ac si nostra, imo, quia nostra ibi in vobis præsentia est, cuncta dignè peragite. Dicendum autem est omnibus Gallis, & per veram obedientiam præcipiendum, vt vnaquæque domus saltem vnum denarium annuatim soluant B. Petro (si eum recognoscunt Patrẽ, & Pastorem suũ) more antiquo. Nam Carolus Imper. sicut legitur in Tomo eius, qui in Archiuo Ecclesiæ B. Petri habetur, in tribus locis annuatim colligebat mille, & ducentas libras ad seruitium Apostolicæ sedis, idest Aquisgrani; apud Podium S. Mariæ, & apud S. Egidium, excepto hoc, quòd vnusquisque propria sua deuotione offerebat.

Idem verò Magnus Imperator Saxoniam obtulit B. Petro, cuius eam deuicit adiutorio. Et posuit signum deuotionis, & libertatis; sicut ipsi Saxones habent scriptum;
C *& prudentes illorum satis sciunt.* Hæc Gregorius, quæ cum facta dicat à Carolo iã Imperatore; nonnisi ad finem belli Saxonici ea contigisse putandum est.

Christi Annus	*Hadriani P.*	*Const.& Irenes Imp.*	*Indictio.*
783	12	4	6

HOC anno Hildegardis Regina vxor Caroli Magni, & eiusdem mater, fęminæ ambæ pietate insignes, excedunt è vita. Carolo Magno expugnante propugnacula rebellium Saxonum, Carolus iunior eius maior natu filius, infestissimos, magno numero, Vuestphalos profligat, in quo prælio mirandum quid, quod accidit, narrat S. Ludgerus in Appendice ad Acta S. Suithberti, de quodam Brunone viro strenuo, & diuite, & bono Christiano Vuestphalo, qui ex ijs, quæ diuinitus contigerant circa Ogellum, Occonem, & Nothelinum à Deo percussos, & intercessione S. Suithberti sanitati restitutos, sibi deinceps præcipuo honore colendum delegit S. Suithbertum, ad cuius honorẽ quotidie vnã orationẽ dominicã, & Angelicã salutationẽ recitabat orans, vt sibi suo fauore propitius adesset. Hic igitur, coactus per suum Satrapã huic prælio contra Christianos inuitus adesse, in prima acie pugnans multis vulneribus acceptis, & in pectore hasta confixus corruens ad terram pedibus equorum proculcatur, ita vt de vita desperaret: memor autem S. Suitberti piè se illi ex animo cõmendauit, vouens, si incolumitas daretur perpetuo illi seruitio se addictur ũ. Adfuit illi statim S. Suithbertus, cum magno splendore, etiam victoribus Christianis conspicuo, & bene sperare iussit. Victores ex splendore suspicati, quod erat, conquisitum inter cadauera reperiunt exanguem, & semiuiuum; quem re tota cognita sublatum, refouent, & curant, & Deum in S. Suithberto celebrãt. Carolus hominem sibi præsentatũ ad honorẽ Sãcti libertati restituit, & eũdẽ Sãctũ deinceps pcipuè coluit, dispersos conuẽtus S. Suithberti fratres reuocauit, & eius Eccclesiam pretiosè ornauit, & locupletauit: multi quoque Saxones, & Vuestphali miraculo cognito, eum in specialẽ patronum adoptarunt. Hæc Sanctus Ludgerus latiùs. (Matris, & vx. Caro. obit.)

Porrò ista hoc anno cępta, in sequentem annum sunt propagata: siquidem Annales Franciæ peruetusti, huiusmodi bellum à Carolo iuniore confectum anno sequenti tradunt. A

Hoc item anno Sylo Rex Gallæciæ in Hispania, octauo anno Regni migrat e uita, & regnat solus Alphonsus, siue Adelphonsus cognomento Castras, quem viuens in collegam assumpserat. Huic primum pugnandum fuit ciuili bello aduersus Mauregatum patruum, qui potens Maurorum auxilio, (quòd fœdo tributo pacto perdendi quotannis 50. Virgines nobiles, & 50. ex plebe cōpararat,) eum Regno expulit. Adosinda Regina viro Silone Rege viduata, remittens nuncium sæculo, Monasticam vitā professa est. Ea tentata ab Elipando Archiepiscopo Toletano, Hispaniarū Primate de Nestoriana hæresi amplectenda, quam ipse instaurare moliebatur, rem prudentissimè detulit ad Episcopos, & Sacerdotes; inter quos fuit presbyter quidam (quem sciret valdè sanctū, atque doctissimū, nomine eque B.) necnon eius familiaris, Etherius Vxomensis Episcopus. Asserebat hic Elipandus, Christum Dei filium, quòd ad humanitatem spectat, dicendum esse adoptiuū, & non propriū, ac naturalem, ex quo necessario consequebatur, vt duæ essent in Christo personæ, duoq; filij, naturalis vnus, alter adoptiuus, sicque horrendum dictu, damnata olim in Oriente Synodo, Nestorij hęresis, in Hispania reuiuiscebat. Cognito is studio, & conatu Beati aduersus falsā suam opinionē indignatus se impugnari ab vno presbytero, & ab Episcopo minoris Diœcesis, aduersus eos exerit stylum, & scribet epistolam ad fidelem quendā Abbatem in Asturia degentem. Extat ipsa data hoc anno mense Octobris, qua eum monet, vt accersitum B. presbyterū, admoneat, reprehēdat, &, si possibile sit, corrigat, atq; ad sentiendum vnà secum perducat. Abbas casu incidens, in Beatū & Etheriū, literas ostendit. At illi cognita perfidia hominis, ingens volumen aduersus illam hæresim comparant, quod extat in Archiuo Ecclesiæ Toletanæ, teste Morali historico Regio. Cum illi, vt Archiepiscopum, etsi hæreticum, nondum tamen damnatum honore debito persequentes errorem tantum firma argumentorum vi impetunt, & percellunt. Perseuerasse eum in errore, Concilium post decem annos, aduersus eum habitum (de quo post) satis probat. De quo Beato, idem, qui supra auctor Moralis, tradit in Hispania coli, vt verè sanctum, eiusque reliquias in honore asseruari, eiusdemque extare commentarium egregium in Apocal. ad suum commilitonem Sanctum Etherium inscriptum. B C

D

Christi Annus.	Hadr. Pap.	Constant. & Irenes Imp.	Indictio.
784.	13	5	7.

PAulus Patriarcha Constantinopolitanus, foris quidē hęreticus Iconoclasta, intus verò benè conscius veritatis Catholicæ, in morbum cum incidisset, abdicans, in Monasterium, ad pœnitentiam secessit, deplorans apud Imperatores, & senatū suā, propter vanum timorem, dissimulationem veritatis, addensque. *Nisi Sinodus Vniuersalis fiat, & error, qui est in medio uestri, corrigatur, salutem non habebitis*, qui in his, ingenti cum omnium mœrore vitam reliquit; colendus enim vir erat, & sapiens & supra mensuram misericors, & magnæ apud omnes auctoritatis. Ex tunc ergo cępit dici, & disputari impunè de sanctis Imaginibus, antea prohibentibus Magistratibus: etenim tam Palatinæ, quā Castrensis militiæ primates, quin & ipse senatus suis erant irretiti laqueis impietatis. Ex Theophane. Quam postea licentiam firmarunt Imperatores literis suis,[a] quibus & Pauli egregium facinus laudibus sunt prosecuti. Cogitantes igitur Imper. de Patriarcha subrogando illi non impari, qui nō facilè inueniret, q simul Catholicę fidei zelo, & auctoritate pstaret; ardentiq; aīo perarduū opus E

a Apud Nic. Syn. 2. Act. 1.

efficeret

A efficeret restituẽdi, per Oecumenicũ Concil. fidẽ Cathol. post multã deliberationem, necessitas coegit, in laicum hominẽ, in quo hæc omnia inessent, Tarasiũ à secretis Imperatorum, conuertere aĩum, in quem eundem, & vota Orthodox. oĩum cõspirarũt; vno ipso refragante, & assensum detrectante; quo vsque promissionem accepisset ab omnibus de celebrando œcumenico Concilio, per quod hæresis damnaretur, & anathemate, ipsa Constantinopolitana Ecclesia solueretur: Ex Theophane, qui accepit ex Actis publicis. Cæterum, etsi ex laico contra Canones fuit Tarasius promotus ad sacerdotium; ex sacerdotalibus tamen moribus dignis Episcopo, in Episcopatum assumptus est, cui ex cognita nobilitate fulgor accessit. Etenim (vt Ignatius auctor est) ex Patricio ortus est genere, patre Georgio, præfecturam vrbanam magna gloria administrante, matre vero Eucratia dicta, æque pietate conspicua: B ipse vero Tarasius auctus Consulari dignitate, & ob eruditionem insignem, morumque egregiam laudem ad secreta curanda adscitus fuerat ab Imp.

Tarasius ex Aula vocatur ad sed. Patr.

Imperatoribus in hac electione, quidquid bonum, & sanum erat, assentiebatur, quidquid vero prauum, & infectum labe hæresis, vt ferè turba militaris, aduersabatur. Sed id vicit, quod iustum est. Pergit Ignatius plura scribere de eius vitæ institutione, de studio scripturarum, de vigilijs, de victus, & vestitus frugalitate, qua etiam luxum correxit clericorum, de frequenti precatione, de humilitate, de effusa in pauperes largitate, quibus etiam ipso die Paschæ assidentibus ministrabat, de aliarum denique eius virtutum præstantia plura habet Ignatius, rerum harum inspector.

Hoc eodem anno Hadrianus Papa, ea, quæ spectant ad sacros ritus, quam diligentissime curans, librum scripsit, cui titulus fuit, Responsoriale de Circulo anni, C quæ videlicet Responsoria in singulis essent sacris officijs dicenda, qui non extat: sed Amalarius Romam veniens, sub Ludouico Imperatore Caroli filio, eum se legisse testatur.

Hadriani Respõsoriale non extat.

Sed quod rursus ad res spectat Orientalis Ecclesiæ, mortuo hoc anno Moyse Rege Sarracenorum, qui anno superiori Madi successerat, substitutus est in locum eius Aaron frater bellicosissimus, qui tenuit Imperium annos 23. semper infestissimus Christianis. Theophan. Sed illud admiratione dignum, quod scribit Eginhardus in vita Caroli Magni. *Cum Aaron Rege Persarum, inquit, qui excepta India, totum pœne tenebat Orientem, Carolus talem habuit in amicitia concordiam, vt gratiam eius omnium, qui toto orbe terrarum erant Regum, ac Principum amicitiæ præponeret, solumque illum honore, ac munificentia sibi colen-* D *dum iudicaret. Ac proinde cum legati eius, quos cum donarijs, ad sacratissimum Dei, & Saluatoris nostri sepulchrum, locumque Resurrectionis miserat, ad eum venissent, & Domini sui voluntatem indicassent; non solum, quæ petebantur, fieri permisit, sed etiam sacrum illum, & salutarem locum, vt illius potestati adscriberetur, concessit; & reuertentibus legatis, suos adiungens, inter vestes, & aromata, & ceteras Orientalium rerum opes, ingentia illi dona transmisit, cum ei paucos ante annos, quem tunc solum habebat, roganti mitteret elephantem.* Hæc Eginhardus. sic igitur Rex Christianissimus Primus inter Reges Occidentales legitimus Dominus factus est Sacrosancti nostri Redemptoris sepulchri, pro quo ab impijs iterum vindicando, summa gloria eius posteri riuos san- E guinis profudere. Nec tamen propterea Aaron remisit odium in Christianos, inter alios ab eo neci traditos, hoc tempore Irenæ, & Constantini Imperatorum fuisse Bacchum Iuniorem, testatur Græcorum Menologium 17. Mensis Decembris.

Rex Persarũ vnũ sibi colendũ putat Carolũ.

R. Persarum S. Sepulchrũ ascribit iuri Caroli M.

A

Christi Annus 785 | Hadriani Pap. 14 | *Const. & Irenes* Impp. 6 | Indictio. 8

IMperatores de Creatione, & Consecratione Tarasij, quæ contigit in fine anni superioris, vt tradit Theophanes 8. Kalen. Ianuar. eadem octaua Indictione inchoata scripserunt literas, & miserunt legatos ad Hadrianum Romanum Pontificem, rationem reddentes de ijs, quæ facta erant, & inuitantes eum ad Concilium verbis his, quæ habet Nicolaus prima epistola ad Michaelem Imperatorem. *Rogamus vestram fraternam Beatitudinem*, inquiunt, Constantinus, & Irene, *magis autem Dominus rogat, qui vult omnes homines saluos fieri, & in agnitionem veritatis venire, vt det seipsum, & nullam tarditatem faciat, & ascendat huc.* & paulo post. *si non potuerit*, inquiunt, *ascendere huc, eligat viros pretiosissimos, & dirigat huc cũ syllabis* &c. Recitat eas literas Anastasius in præambulis Nicæni Concilij. Scripsit, & Tarasius, vt ordinatus est, literas ad eundem Hadrianum, mittẽs suæ fidei professionem, ad tres alios item Patriarchas, Alexandrinum, Antiochenum, & Ierosolymitanum, cum sua item fidei professione. B

a Act. 2. Cõc. Nic. 2. ex vers. Anast.

Primatus Eccl. Ro.

Pseudo-syn. aboleatur.

Hadrianus acceptis Orientalibus literis, rescribit ad Imperatores [a] gratulans, quod diuinitus delecti sint ad restituenda, quæ a prædecessoribus ipsorum Impp. euersa, & destructa erant, & cohortans ad perseuerandum in illis, quæ optima inchoarunt: Disserit etiam de Romanæ Ecclesiæ Primatu super omnes Ecclesias, & doctrinam, ac traditionem continuati vsus sacrarum Imaginum in Ecclesia latè prosequitur. Monet inde Conciliabulum contra sacras Imagines aboleri, his verbis. *In primis pseudosyllogum illud, quod sine Apostolica Sede enormiter, & irrationabiliter, nequiterque contra sanctorum venerabilium Patrum traditiones, de sacris Imaginibus actum est; anathematizetur, præsentibus Missis nostris; & tunc, sicut antiquitus mos extitit, iureiurando vestra piißima, atque tranquillisima potestas, vna cum Domina A. piissimi Imperii uestri Genitrice, seu eiusdem Regiæ vrbis Patriarcha, nec non, & cuncto Senatu Corporale tribuentes sacramentum, uerbum commonitorium, sicut antiquitus, pia, sacra nobis dirigere, uestra dignetur Imperialis potestas: quia non est apud nos partis cuiuslibet fauor, aut defensio, sed æqualitatem utrisque partibus conseruabitis, nullatenus necessitatem facientes, in quocunque capitulo eis, qui a nobis diriguntur quoquomodo, sed omni honore cum honorificentia competenti, & susceptione dignos eos habebitis. Et siquidem utrinque cõuenerit, iterum cum omni humanitate eos ad nos dirigere satagetis: quia dudum ibidem pro zelo fidei, ac Sanctarum Imaginum religiosi uiri, ac Dei famuli deiecti in exilio sunt, & bonæ confessionis huiusmodi finierunt uitam.* C D

Petit vsurpata patrimonia reddi.

Consecrationes itẽ Eporum diœcesis Rom.

Queritur de Tarasio ex laicu c. can. electo Patr.

Postulat deinde oblata, & concessa Patrimonia B. Petri in integrum, vt restituant pro luminarium concinnationibus, atque alimonijs pauperum: *Consecrationes item Episcoporum, atque Archiepiscoporum, qui sunt nostræ*, inquit, *Diocesis; ut antiqua habet traditio, ad tollendum omne schisma inter sacerdotes. Quod uero in Imperialibus literis pro Patriarcha Regiæ urbis directis*, inquit, *Vniuersalem ibi reperimus exaratum; sed utrum per imperitiam, aut schisma, uel hæresim iniquorum scriptum est, ignoramus. Sed deinceps suademus uestræ Clementissimæ, Imperialique potentiæ, ut minime in suarum exarationum serie, Vniuersalis, describatur, quia contra sacrorum Canonum instituta, seu sanctorum Patrum traditionum decreta, esse uidetur.* Et post pauca. *si quispiam Vniuersalem nuncupauerit, uel assensum tribuerit; sciat se orthodoxæ fidei esse alienum, & nostræ Sanctæ Catholicæ, & Apostolicę Ecclesię rebellem.* Mox, vt exultasse se ait, de confessione tam rectæ fidei Tarasij Patriarchæ in synodica ad se missa, quam Dogmatum sanctorum sex synodorum, & venerandarum Imaginum; ita vehementer conturbatum, quod ex E

laicali

A laicali ordine, & Imperialibus obsequijs deputatus, repente in Patriarchatus culmen euectus est, & apocalligus, contra sanctorum Canonum censuram, factus est Patriarcha &c. Rursum excitat eos ad restituendas sanctas Imagines spe patrocinij B. Petri Apostoli ad subigendas barbaras nationes, exemplo prouocans eos Caroli Magni, qui Apostolicæ obtemperans sedi, omnes Occidentis sub suo Regno adunauit barbaras nationes. &c.

Rescripsit item ad Tarasium Patriarcham Hadrianus, magnopere se miratum de eius ex laico promotione, contra Canones, & vsum Ecclesiæ, ac propterea eius se electionis approbationem suspendere, donec hæresi Iconoclastarum profligata, Sacrarum Imaginum cultum restituat Ecclesijs. Quod ille facere iam aggressus, hisce calcaribus velocissime currens, minime indigebat, quippe qui ad hoc agendum sibi B oppignorauerat fidem Imperatorum, dum suæ se electioni minime consensurum publice fuerat contestatus, nisi eiusdem erroris abolitionē polliciti iidem fuissent Impp.

Electionē Tarasij, vt ex laico, suspendit.

Non sic autem fuit facultas tribus Patriarchis Orientalibus ad Tarasium rescribendi, neque etiam legatis missis ab ipso facultas data eosdem conueniendi, cum regnaret, de quo diximus, Aaron Princeps Sarracenorū acerbissimus Tyrannus, Christianis infensissimus. Missi igitur legati a Tarasio in Palæstinam cum peruenissent, audientes Theodorum Patriarcham Ierosolymitanum exulem iam defunctum, diuerterunt ad Sanctissimos monachos, a quibus acerbissimam, quam paterētur Christiani Orientales seruitutem, intellexerunt; quamque periculosum esset adire alios Patriarchas, nimirum si detecti essent, fore, vt non ipsi tantum legati; sed etiam omnes Orientis fideles extremum subirent periculum. Ceterum de illorum fide Catholica C firma, atque secura, ijdē Sanctissimi monachi, quos penes se, ipsorum libellos ostenderant, literas videlicet eo argumento conscriptas ad Theodorum Ierosolymorum Episcopum, cum ab eo recens creato, ex more, de fidei Catholicæ professione synodalem epistolam accepissent. Interclusa igitur via adeundi alios Patriarchas, ne eos vacuos redire penitus finerent monachi illi, synaxim habuerunt, & vna omnium sententia decreuerunt, vel pro excusatione Legatorum, Apologeticas ad Tarasium literas redderent, quibus pariter de fide Catholica trium illorum Patriarcharum eum redderent certiorem, & Legatos mitterent, qui pariter synodo celebrandæ interesse deberent: ad quod munus delecti sunt duo sanctissimi monachi Thomas, & Ioannes, quorum alter Patriarchæ Antiocheni; alter Alexandrini syncellus fuisset. Atque hæc habentur in literis Orientalium monachorum ad Tarasium, non quidem illis, D quæ mutilatæ, magna ex parte, extant in tertia Actione Nicæni posterioris Concilij; sed in illis, quæ leguntur sincerissime scriptæ in editione Anastasii Bibliothecarii. In quibus literis duo hæc sunt obseruanda. Primum quòd ita aiunt; SECVNDAS ECCLESIAE PORTANT IMPERATORES; NAM PRIMVM ECCLESIA LOCVM POSSIDENT SACERDOTES. SACERDOTIVM ENIM IMPERII SANCTIFICATIO EST, ET CONSTITVTIO; ET IMPERIVM SACERDOTII FORTITVDO, ET FIRMAMENTVM, *de quibus sapiens quidam Princeps, & in Sanctis Regibus Beatissimus ait, Maximum donum Deus hominibus præstitit sacerdotium, & Imperium. Illud quidem adornans, & regens cælestia, hoc uero gubernans ista terrestria*. Deinde illud, post multa, *ex eo quod nullus Episcoporum harum partium conuenisse repertus est ad sextam* E *synodum propter nefariorum hominum dominatum, nullum ex hoc sanctæ adhęsit synodo præiudicium, neque secuta est prohibitio aliqua statuendi, & manifesta faciendi recta dogmata pietatis*, PRAECIPVE CVM SANCTISSIMVS APOSTOLICVS PAPA ROMANVS CONCORDAVERIT, ET IN EA INVENTVS SIT PER APOCRISARIOS QVOS *& nunc Sanctissimi hoc cum auxilio Dei similiter fiet. Nam sicut tunc illius fides in orbis terrę personuit fines: ita & synodi, quæ nunc per gratiam Dei congreganda est per interuentionē uestrā*, ET EIVS, QVI MODERATVR APOSTOLORVM PRINCIPIS SEDEM *prędicabitur in omni loco, qui sub Sole est fides &c.*

Tres alii Patriarchæ adiri non possunt ob tyrannidem Sarracen.

Cum

A Cum suis his literis miserunt, & mutuas synodicas trium Orientalium Patriarcharum innicem missas.

Hoc ipso anno contigit, quod narratur a Constantino Episcopo Constantiæ Cypri in Act. 4. Nicæni posterioris Concilij de Agareno in ciuitate Syriæ Gabala, relatum a triginta viris inde in Cyprum remeantibus, qui interrogans Christianum de Imagine quadam. Quid prodesset Imago illa; cum audisset, his quidem, qui eam honorant, prodesse; nocere autem ijs, qui eam inhonorant. Ecceego, inquit, effodiam oculum eius, & videbo, quid mihi noceat. Effodit igitur dextrum oculum Imaginis; & protinus dexter eius oculus in terram exilijt, idemque ignea febre correptus, asportatus est in ciuitatem suam.

Miraculũ in violante imaginem.

B Hoc eodem anno Carolus Magnus Rex in Saxonia SYNODVM HABVIT PADERBVRNENSEM; in qua inter alia, status Ecclesiæ Saxonum dispositus est, Baptizatis enim hoc anno ijs, qui rebellare consueuerant, Vuidichindo, atque Albione Principibus, res Saxonum, in tuto quodammodo videri poterat collocata. Iacta etiam feruntur hoc anno fundamenta Mindensis Ecclesiæ in Saxonia; Cui primus præfectus est Episcopus Erimbertus. Quomodo autem hæc se habuerint, ex Annalibus Saxonum ista narrantur [a] pluribus, quæ nos paucis referemus. Vuidichindus, vt res Christianorum curiosius exploraret, mendici habitu, inseruit se eorum turbæ, sed agnitus, & ductus ad Regem, & ab eo benigne exceptus, interrogatus est. Eequid vidisti; quod te vidisse delectat? Vidi, inquit, quod mirabar, ante biduum te, demisso vultu, tristem, incertus, quid contigisset, quod tantum Regem contristaret (commemoratio fuit Dominicæ Passionis, qua die, parasceues Regium vultum obscurasset) Rursum, inquit, vidi hodierna te die solicitum, & ad rem attentissimum, postquam vero mensam adieras in templo mediam; ita hilari mihi conspectus es vultu, vt repentinæ in te mutationis, me caperet miraculum. Stupor autem erat videre, quòd de manu purpurati sacerdotis, singuli pulchellum puerum in os susciperent, quem quibusdam ludi bundum arridere, vltro properare, aspexi. Hoc quid sit, nec dum accipio. Tum Rex. *Bene*, inquit, *profecisti. plus tibi*, inquit, *quam cunctis sacerdotibus, & omnibus nobis est ostensum*. Inde mutata veste manu secum abstractum, docuit grande mysterium in Altaris sacramento. Quare cognita, exhilaratum Ducem orasse, vt proprium illi sacerdotem permitteret, qui diuinæ rei curam haberet, crebriusque in conspectu perageret altaris sacratum mysterium. Rex etiam Pontificem illi daturum promittit, modo illi habitationem Episcopo dignam prouiderit. Ducem vero Arcem suam ad Viseram, vtriusque capacem ostendisse, dedisseque in eiusdem Arcis non exiguo circo locum ædificandæ Ecclesiæ. Ferunt proinde nomen Ecclesiæ prouenisse, quod meum, & tuum, quasi communis duorum possessio, sonat in lingua Saxonum vernacula. Min. Din. ornata est autem Ecclesia, iam tum ab initio multis SS. Reliquijs, Feliciani Fulginatis Episcopi, & martyris; Theodori Episcopi, Carpophori, & Abundii.

Synod. Paderburnens. in Saxon.

a Crãtius Metrop. 1. ca. 9. & Hist. Sax. 2. c. 23.

Christi Annus	*Hadriani P.*	*Const. & Irenes Impp.*	*Indict.*
786.	15.	7.	9.

E COllecta synodo inchoata in Basilica Apostolorum Constantinopoli. Prætoriani milites a Copronymo pestifera hæresi imbuti, instigantibus maximè Iconoclastis Episcopis, intentatis armis, negotium disturbarunt. Quamobrem, Imperatorum prudentia in tempus magis opportunum differri iubetur: episcopis ad propria recedentibus, legati Sedis Apostolicæ iussi sunt in Sicilia subsistere, opportunitatem expectantes. Theophanes: Tarasius in epistola ad Hadrianum, Anastasius, Ignatius in Tarasio, hæc ipsa latius prosequuntur.

b Apud Sur. 25. Febr.

Hoc eodem anno Hadrianus collectionem Canonum octoginta edidit hoc titulo.

E Græcis, & Latinis Canonibus, & synodis Romanis, atque Decretis Præsulum, ac Principum Romanorum hæc capitula sparsim collecta sunt, & Ingelramno Mediomatriæ vrbis Episcopo a Beato Papa Hadriano data, sub die 13. Kalen. Octobr. Indict. 9. quando sui negotij causa agebatur; cum accusatus Romam confugit, vbi absolutus, hisce Canonibus communitus, spectantibus ad accusationes Episcoporum, & ad iura Romanæ Ecclesiæ, ex qua aduersus oppressiones illatas Episcopis a principibus defensio prodire solet. ea vero oppressa, omnes cum ea opprimi ecclesias sit necesse; ex more tum CELEBRATAM ESSE SYNODVM credibile est.

Carolus Magnus missa expeditione in Britones in extrema quadam Galliæ parte Occidentali, ad littus Oceani residentes, minus dicto audientes, imperata facere, & obsides dare coegit. Eginhardus. — *Carolus Britones cōprimit.*

B

Christi Annus	Hadriani Pap.	Const. & Irenes Impp.	Indictio.
787	16	8	10

Mense Maio 10. Indictionis conueniunt vndique Nicæam Bithyniæ Episcopi, cum legatis Orientalium Patriarcharum, & Hadriani Romani Pont. Petro primo presbytero, & Petro Monacho Præfecto ad celebrandum Concilium. Conuenere illuc & nonnulli, qui gerebant magistratus, pietate, doctrina, & facundia præstantes, inter quos fuit etiam Nicephorus a secretis Impp. qui post Tarasium fuit Patriarcha Constantinopolitanus; venerandi etiam, & eximij monachi, qui zelo disciplinæ, & regulæ Ecclesiasticæ mouebantur. Ex Theophane, & Ignatio. Inter hos venerabiles monachos interfuisse Sanctum Platonem auctor est Theodorus Studita in eius vita: similiter magnos quoque ille Theophanes Confessor, ex Patricio genere, monasticam vitam amplexus, vocatus aduenit, insidens asino, & vili veste, cum magna omnium admiratione, & ædificatione, cum alij splendidis vestibus conspicerentur. — *Conuertitur Nicæa ad Cōcil.*

C

Interfuit eidem Concilio S. Euthymius Sardicensis Episcopus confessor illustris, cuius dies natalis, tam Græcis, quam Latinis tabulis consignatus habetur 11. Martij. Interfuere & alij præclarissimi Confessores, qui sub Copronymo vincula, exilia, & sedium priuationes passi fuerant. Numerus eorum, qui synodo interfuerunt fuit 350. Episcoporum, vt est communis assensio. Photius numerat 377. in Menologio Basilij numerantur 367.

D

Anastasius in nuncupatoria epistola ad Ioannem Papam Octauum, de translatione a se facta septimæ synodi œcumenicæ prudenter admonuit, quædam in hac synodo ex Apostolorum, & sextæ vniuersalis synodi Canonibus, & sententijs inueniri, quæ penes nos interpretata, nec habentur, nec admittuntur. Nec enim Ecclesia Romana omnes qui feruntur, Apostolicos Canones, recepit, *sed & prædecessor vester*, inquit Anastasius, *Papa Stephanus non nisi ex ijs plusquam 50. recipiendos synodice promulgauit; sed neque Canones eos sextæ synodi qui prioribus Canonibus, vel Decretis SS. sedis huius Pontificum, aut certe bonis moribus inueniuntur aduersi, probauit: sicut nec in ceterarum Patriarchalium Sedium (licet Græca vtantur lingua) reperiuntur Archiuis, nec ab illis probantur*. Differit idem deinceps, de nomine, & titulo. OECVMENICI IDEST VNIVERSALIS. vsurpati a Constantinopolitanis Episcopis, a Romanis improbati, a Græcis aliquandiu intermissi, etiam in Romano Episcopo ab illis improbati, ac demum denuo vsurpati. lege apud Innocentium Tertium, lib. 2. epist. 197. & 198.

E

Triplex porro extat interpretatio Latina septimæ synodi. Vna ad verbum e verbo, ab omnibus improbata; Altera ab Anastasio Bibliothecario elaborata, sensa sensibus reddendo, quæ extat in Archiuo Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & edetur

cum editione oecumenicorum Conciliorum, quæ Romæ elaboratur. Tertia denique, secunda inferior, quæ in Tomis vulgatis habetur Conciliorum. A

Prima sessio habita Nicææ Bithyniæ in Basilica S. Sophiæ Imperatoribus Constantino, & Irene, octauo anno Consulatus eorum 8. Kalen. Octobris Indict. 11. ab ipso mense Decembri inchoata. Vbi recensitis primum legatis duobus Sedis Apostolicæ, alijsque duobus trium sedium Patriarchalium, & alijs singulis, qui interfuerunt Episcopis, & magistratibus Impp. Tarasius Constantinopolitanus Episcopus causam cogendæ synodi præloquutus, redditaque de omnibus exacta ratione, & exhortatione adhibita, vt aduersus exortam hæresim strenue agerent, verbis Domini fisi, quibus dixit, PORTAE INFERI NON PRAEVALEBVNT ADVERSVS EAM. Primum omnium iussi sunt adesse Episcopi eius hæresis accusati, qui intromissi sunt. Lectæ inde literæ Impp. exhortatoriæ ad synodum ad iuste, & constanter agendum, & explodendam omnem nouitatem. B Hadriani item Romani Pont. literis ad id ipsum præstandum; simul & trium Orientalium Patriarcharũ. His auditis sãcta synodus bene precata Impp. adeo de Catholica fide benemerentibus, ad cognitionem lapsorum Episcoporum conuersa est. Fuerunt hi primi in medium producti Basilius Ancyræ, Theodorus Myrensis, atque Theodosius Amorij, qui omnes stantes ante patrum consessum, sponte ex hæresi ad Catholicã fidem conuersi, recipi in Ecclesiam petierunt, offerentes orthodoxæ fidei confessionem, in his præsertim, quæ spectare videbantur ad condemnationem hæresis, & hæreticorum, quibus adhæserant. His acceptis, & a S. synodo collaudatis, Deoque gratijs redditis, consensu totius synodi iussi sunt tres hi poenitentes Episcopi in suis locis inter alios residere, productique sunt alij Episcopi pariter lapsi, quorum, quòd fides haud adeo explorata esset, prolixior de eis cognitio adhibita est. C Cum vero Tarasius Patriarcha Constantinopolitanus vnius ex eis fidem exploraret, audissetque multo ipsum tempore in eadem hæresi permansisse; illam auream memoratu dignam sententiam dixit, Diuturniores passiones difficiliores sunt ad curandum: sic & anima, quæ in obscuro est hæreseos, lumen orthodoxiæ difficile recognoscit. Quomodo autem hi recipiendi essent in Ecclesiam, & qui ab eis ordinati fuissent, ex sacris antiquis Canonibus sanctorumq; Patrum assertionibus, ex Codicibus e Patriarchio in synodo allatis facta est prolixior disquisitio, & inter differendum idem Tarasius interlocutus, ostendit, eiusmodi hæresim iam diu ante ab improbis hæreticis esse plantatam a Marcionistis, videlicet, Manichæis, a Petro Fullone, Xenaia Hierapolitano, atque Seuero nefandissimis hæresiarchis; sicque renouatam hanc hæresim magis dici posse, quàm adinuentam. D

Tres Epi ab hæresi recepti in suis sedibus.

Iconoclastarum hęresis a quibus duxerit originem.

Cum autem quidam difficiliores se exhiberent ex numero orthodoxorum Episcoporum, qui synodo præsentes erant, ad eosdem lapsos recipiendos Episcopos; alij tamen plures se æque peccatores publicè clamantes, veniam lapsis deprecati sunt; quorum receptionem in sequentem actionem placuit differre.

Secunda Actione post biduum 6. Kalen. Octob. lectæ sunt literæ Hadriani Papæ ad Impp. & ad Tarasium Patriarcham, de quibus interpellatus Tarasius, an illis consentiret; dixit. Sacratissimus Paulus Apostolus, qui illustratus est lumine Christi, & genuit nos per Euangelium; cum Romam scriberet, approbans studium sinceræ fidei eorum, quam in Christum verum Deum habebant, sic ait: fides vestra annunciatur in vniuerso mundo. Hoc testimonium sequi necessarium est, & inconsulte agit, qui huic conatur resistere. E

Vnde Hadrianus Præsul senioris Romæ, cum esset particeps eorum, qui prædicto testimonio muniri meruerant, scripsit expresse, ac veraciter pijs Impp. nostris, atque ad humilitatem nostram affirmans, bene, ac optime se habere antiquam traditionem Ecclesiæ Catholicæ: nam & ipsi nos scrutando scripturas, & syllogisticè approbando rimati sumus; sicque confessi sumus, & confitebimur, consonamus, & confirmamus, atque permanebimus in significatione literarum, quæ lectæ sunt, Imaginales descriptiones (quæ scilicet ad sacras Imagines pertinent) suscipientes, secundum

Illud Apost. de Ro. fide. Fides vestra annũciatur in vniuerso mundo, Tarasius ad fidem Papæ refert.

Hadriani litteræ ad Impp. approbantur a syno. PP.

A cundum antiquam Patrum nostrorum traditionem, & has affectuoso amore &c. Interpellata rursus sancta synodus ab Apostolicæ sedis legatis; Respondit. Sequimur, & suscipimus, & admittimus, quæ secuta sunt hæc. In primis legatorum trium Patriarcharum præconia de literis Hadriani, & fide recepta a Tarasio Patriarcha, deinde aliorum Episcoporum singulis elogijs eos laudantium, & subscriptione probantium. Præstiterunt idem Venerabiles Archimanditæ; inter quos habetur subscriptus S. Plato, de quo supra; sicque finem accepit secunda Actio.

Tertia Actio habetur celebrata. 3. Kalen. Octobr. apud Anastasium, ex quo corrigenda est vulgata editio. In hac primum causa Gregorij Neocæsareæ Episcopi cognoscenda proposita est. Hic enim Antesignanus ferebatur Iconoclastarum hæreticorum, quique persecutionis tempore grauiter vexasse orthodoxos diceretur. Quo-B rum causa, etsi pœnitens admittendus esset in Ecclesiam, non tamen esset restituendus in Episcopatum. Verum quia persecutio probata non est: Decreto in primis Legatorum Sedis Apostolicæ iussus est cum Collegis recipi in sedem suam. Post hęc autem legi S. synodus præcepit litteras Tarasij ad tres Orientales Patriarchas, & vicissim a monachis Palæstinæ eorũ nomine ipsi redditas, quibus probatis, & assertis, aduersus aliter sentientes anathema illatum est ab ipsis Apostolicæ Sedis legatis nomine 318. Patrum, qui ante in eadem ciuitate Nicæna primum Concilium collegere, quibus sancta synodus in omnibus annuit; sequutaq; est subscriptio cęterorum Episcoporum; Cuius diei finita est Actio, cum faustis acclamationibus, ipsis Imperatoribus, illo nouo Constantino, ista noua Helena nuncupatis.

Ipsis Kal. Octobr. (iuxta Anastasium) 4. Actione conuenientibus Patribus ex om-C nium sententia, recitata sunt ex sacris voluminibus testimonia de cultu Sacrarum Imaginum, primum ex diuina scriptura, tam veteris, quam noui Testamenti; inde ex SS. Patrum voluminibus; sed ex versione Anastasij hic corrigendum inter alia, quæ habentur in vulgata synodi Editione, Templum Romæ Saluatoris sacris Imaginibus iussum decorari, non a Ioanne, sed a Constantino. Aedificato enim templo Saluatoris Romæ, inquiunt legati Sedis Apostolicæ, in duobus parietibus templi, historias veteris, & noui Testamenti designauit; hinc Adam de Paradiso exeuntem, & inde latronem in Paradisum introeuntem figurans. Hic autem aduertendum in vulgata Suriana editione, historiam de Imagine Crucifixi Beryti, habere admixta quædam Apocrypha de Imagine Christi facta a Nicodemo, & alia, quæ integram ipsam narrationem suspectam faciunt. Eadem autem puta narratio habetur in ver-D sione Anastasij, ex sermone Athanasij, non quidem illius Magni, sed alicuius longe posterioris, etiam post ætatem S. Ioannis Damasceni, qui longa narratione id factum prosequitur, de Imagine fortuito relicta in domo, in quam commigrauit Iudæus, qui minime eam aduertens ab alio Iudæo, qui obseruarat, accusatus fuit apud seniores Iudæos, quòd Iudæus, cum esset, Christi Imaginem apud se haberet. Conuenientes igitur in eam domum Iudæi, omnia, quæ audierant olim a suis maioribus in Christum patrata, satanico furore in sanctam Imaginem expromunt. Lancea igitur latus cum ferijssent, profluxit sanguis, & aqua, & quidem magna copia, ex quo in admirationem versi, nec tamen conuersi, nouum experimentum tentant; si male affecti, & morbosi eo sanguine aspersi, sanarentur, quod cum re vera præstitum esse, Deo tangente corda, omnes, abnegata perfidia, in Christum crediderunt, & ba-E ptismum susceperunt. Sigebertus narrat factum id anno Redemptoris 765. cum imperaret Constantinus Copronymus Iconoclasta. Adeodato Episcopo eius ciuitatis, qui sanguinem per ampullas diuisum longe, lateque dirigens prædicabat magnalia Dei, obtestans omnes, vt singulis annis 5. Idus Nouemb. celebraretur Passio Dominicæ Imaginis. Sed forte magis audire placeat, quod in veteribus Ecclesiarum lectionarijs id factum hoc tempore dicatur, sub Irene, & Constantino filio.

Celebris namque olim fuit tantæ rei in Ecclesia commemoratio, quæ vniuersum fere Christianum orbem in sui admirationem commouerat; Etenim rei veritate accurate perspecta, in tabulas ecclesiasticas ad posterorum fidem est relata; quæ in Ro-

Cõstãtin. M. sacris ornat imaginib. Tẽplum Saluatoris Romæ.

Apocrypha de Xpi imagine facta a Nicodemo.

Sanguis fluens de Imagine Saluatoris Beryti.

mano etiam Martyrologio 5. Idus Nouembr. ita reperitur conscripta. Beryti in Syria. Commemoratio Imaginis Saluatoris, quæ a Iudæis crucifixa, tam copiosum emisit sanguinem, vt Orientales, & Occidentales Ecclesiæ ex eo vbertim acceperint. Tanta quidem Deus hoc tempore, cum vigeret impietas Iconoclastarum, & Sarracenorum idem docentium, & cogentium ad abdicandum venerandarum Imaginum cultum, operatus est, quo, vel vno signo ex aduersariorum officina deprompto (nequid possit imposturæ adscribi) eorundem impietas confutaretur, penitusque aboleretur, sed docuit experimentum, hæreticam prauitatem, etiam ipsa Iudæorum perfidiam superare. A

Post hæc autem, & ad Acta synodi redeamus, alijs innumeris allatis de veneratione Sacrarum Imaginum testimonijs, lectisque epistolis Gregorij Papæ Secundi, & Germani Episcopi Constantinopolitani ad diuersos eodem argumento, conscriptis, ad postremum sancta synodus inhærens antiquis traditionibus, & Patrum sententijs, plures anathematismos aduersus hæreticos Iconoclastas, promulgauit. Quæ omnia secuta est subscriptio omnium Episcoporum quinta Actione 4. Non. Octobr. celebrata, cum Tarasius Constantinopolitanus Episcopus ostendisset, hęreticos Iconoclastas sectatos esse Iudęos, Sarracenos, Gentiles, Samaritas, & Manichęos, vsum sacrarum Imaginum respuentes. Allata sunt alia testimonia redargutis hęreticorum argumentis. Post hęc autem patefactę sunt eorundem fraudes, tempore vrgentis persecutionis admissæ, in corrumpendis, abolendis, & incendendis sacris Codicibus, in quibus de venerando cultu Sacrarum Imaginum, mentio aliqua esset inuenta. Quibus peractis, iterati sunt omnium sententia; aduersus hęreticos Iconoclastas, Anathematismi. B

Sequenti rursum die 3. Non. Octob. (ex Anastasio) habita sexta Actione, recitata est definitio facta ab hæreticis Iconoclastis in pseudo septima, ab eis, appellata synodo ęcumenica, cui per singula capita, paratum fuit ad venenum, antidotum, & titulus quidem, itaque confutatus est, vt dicerent, nullum Episcoporum Conuentum, mereri nomen œcumenicæ synodi, cui non interfuerit Romanus Pontifex pręsens, nec per legatos, neque per literas synodales. Post multa ab hæreticis calumniose, subdole, & mendaciter dicta confutata de sacris Imaginibus eo peruentum est inter legendum, vbi illi; postquam omnes, humana opera factas Imagines, se detestari, & anathemati tradere professi sunt, eam se venerari, tantum Imaginem dixere, qua filius Dei seipsum, in sacramento panis & vini ante passionem expressit. Ita ipsi quidem, cum tamen veritatem corporis, & sanguinis Christi confiterentur. At quantum exhorruerint Patres vocem istam Imaginis in sacrosancto Eucharistiæ sacramento; responsione omnium declaratum est, ex qua magis, magisque redarguas nostri temporis Nouatores Iconoclastis istis deteriores. Vt igitur, tam ab hæreticis, quam a Catholicis Nouatores, prædamnatos intelligas, non reddam quidam hic, breuitatis studens ipsum caput, ex septima ipsarum Pseudosynodo hæreticorum deprompum, & in hac legitima, & ęcumenica recitatum, & confutatum, sed prouoco tamen quemque ad id legendum in ipsis Annalib. hæreticorum pseudosynodo depromptum, & in hac legitima, & ęcumenica recitatum, & confutatum. C D

Non pôt dici ęcumenica syno. cui non adsit Papa per se, vel per Legatos.

Iconoclastæ verit. corp. & sãg. Christi confitẽtes, imaginem appellatur.

Quod ipsum (vt magis mireris) contra nos obijciunt Nouatores, calumniantes a nostris ea esse dicta; quæ ab Iconoclastis sunt asserta, sed a nostris, ab orthodoxis scilicet confutata: nam ad ista responderunt Patres: Verbum Imaginis in Sacratissima Eucharistia penitus detestantes. E

Calũniæ Nouatorum.

Epiphanius Diaconus legit. *Patet qualiter omnis sermo propositus, quando semel a veritate auersus est, multas, & periculosas prauitates a consequentia seductoria proferat. Quippe, & isti præceptores nouitatis passi sunt: auersi enim a veritate propter Imaginum fractionem, etiam in alteram extremam apoplexiæ insaniam delapsi sunt, &c.* NVLLVS ENIM ALIQVANDO TVBARVM SPIRITVS, SANCTORVM VIDELICET APOSTOLORVM, AVT ILLVSTRIVM PATRVM NOSTRORVM INCRVENTVM SACRIFICIVM NO-

STRVM,

STRVM QVOD IN COMMEMORATIONEM CHRISTI DEI NOSTRI, ET OMNIS DISPENSATIONIS EIVS EFFICITVR, DIXIT, IMAGINEM CORPORIS EIVS; NEQVE ENIM ACCEPERVNT *a Domino sic dicere, vel confiteri; sed audiant* Euangelia *dicente eo.* [a]

Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Et, qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. Et accepto pane, gratias agens, fregit, deditque Discipulis suis, & ait, accipite, & comedite. Hoc est *Corpus meum. Et Accipiens calicem gratias egit, & dixit, & dedit illis dicens. Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus noui testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Et non dixit, accipite, & comedite* Imaginem *corporis mei.*

B *Sed & Paulus Diuinus Apostolus, & ex diuinis Domini vocibus hauriens ait.* [b] *Ego accepi a Domino, quod, & tradidi vobis; quoniam in qua nocte tradebatur, accepit panem, & gratias agens fregit, & dixit. Accipite, & comedite: Hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur. hoc facite in meam commemorationem. similiter, & calicem postquam cenauit dicens. Hic calix nouum testamentum est in meo sanguine.* Hoc *facite, quotiescunq; biberitis in meam commemorationem. Quotiescunque enim manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annunciabitis; donec veniat. Ergo liquido demonstratum est, quod, nec Dominus, nec Apostoli, aut Patres imaginem dixerunt sacrificium sine sanguine, quod per sacerdotem offertur, sed ipsum corpus, & ipsum sanguinem. Et ante sanctificacionis quidem celebrationem, typos, siue* Antitypa, *quibusdam sanctis Patribus hac pie visum est nominare; quorum est Eustachius propugnator orthodoxæ fidei, & Arianæ destructor*

C *vesaniæ, & Basilius eiusdem infelicis superstitionis depositor, qui omne, quod sub Sole est, planam rectorum dogmatum basim edocuit: ex eodem enim vnoque spiritu disputantes: vnus quidem eorum interpretans Salomoniacum dictum, quod in prouerbiis legitur* [c]. *Comedite panem meum, & bibite uinum, quod miscui uobis. hæc dicit. Per panem, & uinum, typos* Corporalium Christi *prædicat membrorum. Alter uero, ex eodem fonte hauriens (ut nouerunt omnes sacerdotij mystici cultores) in oratione Dominicæ oblationis, ita dicit. Confidentes appropinquamus sancto altari, & proponentes typos sancti corporis; & sanguinis Christi tui, te deprecamur, & te rogamus: Et quod deinceps infertur, certiorem patris huius perficit sententiam, qualiter antequam sanctificata fuerint, uocata sint typi,* Imagines *scilicet. Post sanctifi-*

D *cationem autem corpus proprie, & sanguis* Christi *dicuntur, & sunt, & creduntur. Ipsi uero uiri fortes, uolentes uenerabilium* Imaginum *demoliri uisionem, aliam imaginem introduxerunt, quæ, non est Imago, sed* Corpus, *& sanguis. Porro improbitate, & astutia referti, sophismate prauo semet decipientes, adoptione nominauerunt fieri hanc Diuinam oblationem. Et quemadmodum hoc dicere apertæ est dementiæ: ita, & imaginem dicere, ampliorem indisciplinationis habet impietatem. Deinde dimisso mendacio, tangunt pauxillum quid ueritatem. Diuinum* Corpus *dicentes, fieri. At si Imago est, non potest esse hoc Diuinum Corpus. Ergo hinc inde circunductis, inualida omnino manent, quæ ab illis sufurrata sunt; sicut enim oculus turbatus non rectè videt; ita & ipsi prauarum confusione cogitationum, sensum suum turbantes, ac turbulentum reddentes, id*

E *ipsum patiuntur, quod insanientes; scilicet pro aliis phantasticè passi, aliquando quidem Imaginem, dicentes Sancti Corporis Christi, intelligibile sacrificium nostrum. Aliquando verò positione Corpus. Porrò hæc passi sunt, quemadmodum diximus Imaginalium formationum cultum ab Ecclesia volentes exterminare, gaudentes super euersionem Ecclesiasticarum traditionum.*

Hoc longius volui recitasse, quo grauior est controuersia, & pugnatius, & impudentius a nouatoribus agitata.

In septima Actione 3. Idus Octob. celebrata, damnata perfidia Iconoclastarum.

Nullus veterum PP Eucharistiã appellauit imaginem.
a Io. 6. Matt. 26. Mar. 14. Luc. 22.
b 1. Cor. 12.
Typus, et Antitypa ante sãcti ficatione.
c Prou. 9.
Post sanctificatio nẽ Corp[9] nõ imago Quã Iconoclastæ appellant imaginẽ, non est imago, sed corpus. Si imago; nõ est corpus.

A sancita est Catholicæ fidei definitio, in qua mentio primum facta est reliquarum sex synodorum vniuersalium, & confirmatio earundem est sequuta. Catholicum pariter est Symbolum recitatum, vbi cum ad Spiritus sancti Confessionem ventum est, his est ipsa verbis expressa. ET IN SPIRITVM SANCTVM DOMINVM, ET VIVIFICANTEM, QVI EX PATRE, FILIOQVE PROCEDIT. QVI CVM PATRE, ETC. Habet id vulgata versio eius Concilij, ita & vetus Translatio Anastasij Bibliothecarij ad Ioannem VIII. Papam conscripta. Idipsum continet & Græcus textus, nequis imposturam arguere possit, Cum enim eiusdem fidei definitio recitata in Concilio Florentino, in sessione quinta Ferrariæ habita, hæc de Germana textus lectione Acta habent. Lecta septimi Generalis Concilij definitione; Latini quendam vetustissimum librum in medium attulere, in quo quidem eadem ipsa definitio. SANCTVMQVE SPIRITVM, EX PATRE, FILIOQVE PROCEDERE, scriptum erat. Qua de re non mediocris contentio in illa sessione fuit exorta, Græcis videlicet reluctantibus, cum & Iulianus Cardinalis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Tituli S. Sabinæ hæc ad Imperatorem, qui præsenserat. Septimi Concilij Symbolum, Serenissime Imperator, quod modo fecimus recitari, in vetustissimo volumine scriptum est; ita, vt nemo poterit suspicari corruptum fuisse; cum præsertim quidam historicus noster antiquus, quidē ac litteratus, inter alia id quoque testatur, hoc ipsum Symbolum in septimo Concilio recitatum fuisse. Tali præterea symbolo cum hac additione, vel declaratione. EX FILIOQVE. non mediocrem tribuimus auctoritatem. Ceterum liber ille dictus Capitulare, aduersus Nicænam synodum missus a Carolo Magno per Engilbertum Abbatem, & Cappellanum suum ad Hadrianum Romanum Pont. quæ nam germana fuerit lectio eius textus, edocet; vt pote, quæ ab aduersario reprehendatur, quod Tarasius in Actione 3. non dixerit. A PATRE, FILIOQVE. Fuit enim ista prima reprehensio aduersarij his verbis concepta. Quod Tarasius non recte sentiat; qui Spiritum sanctum, NON EX PATRE, FILIOQVE, secundum Nicæni symboli fidem, sed ex Patre per Filium procedentem, in suæ credulitatis lectione profiteatur. si ergo hoc ipsum scriptum fuisset, in totius synodi fidei professione, quæ in hac septima habetur Actione. Spiritum scilicet a Patre per Filium procedentem, & non potius, (vt habet) a Patre Filioq; procedentem: certè quidem ab aduersario non vnus Tarasius in crimen vocatus esset, sed ipsa synodus vniuersa, quā acriter impugnabat. Sed quod (vt superius dictum est) Iconoclastarum prima fuit illa reprehensio, & prohibitio, ne diceretur Spiritus sanctus a Patre Filioq; procedere: Patres ipsi, ne, vel in hoc communicarent cum illis; contra ipsorum sententiam dixerint. A Patre, Filioque procedit. Cum non vniuersam synodum, sed Tarasium, tantum errasse in tertia Actione dicat; euidens testimonium est, in synodi professione fidei, Actione septima, aliter scriptum esse: sicque germanam eam fuisse lectionem, quam vetus Latinus Codex dicitur habuisse. Quod etiam ex Responsione Hadriani Papæ, colligitur; dum Tarasius defenditur, & asseritur ab Ecclesia Romana vtrumque receptum fuisse, vt posset dici Spiritum sanctum a Patre Filioque procedere, & a Patre per filium. Et Gennadius [a]. *Diuinus, inquit, Tarasius Constantinopolis Patriarcha in epistola ad Orientis Pontifices, quæ incipit. Multis, & ingentibus prouidentijs, sic ait. Et in Spiritum sanctum, qui ex Patre per Filium procedit, & eum esse Deum cognoscimus. Audis. Ex Patre, inquit, per Filium procedere? Quòd vero Dictio. Per, causam significet, antea dictum est.* &c. Hæc Gennadius contendens, quòd idem sit dicere. Per filium: quod ex filio. Atque hic quoque caput integrum visum est describendum, propter peruicaciam Græcorum. Quem vero cultum impartiri voluerint sancti Patres sacris Imaginibus, his verbis significarunt. *His, ita se habentibus; Regna, quasi euntes semita, sequentes diuinitus inspiratum Sanctorum Patrum nostrorum magisterium, & Catholicæ traditionem Ecclesiæ (nam Spiritus sancti hanc esse nouimus, qui nimirum in ipsa habetur) definimus in omni certitudine, & diligentia, sicut figuram pretiosæ, & viuificæ Crucis: ita venerabiles, ac*

B, C, D, E (margin letters)

In Symb. 7. synodi expressa a Patre Filioq; Spiritum S. procedere.

Ecclesia Ro. vtrūq; admittit Sp.S. a P. p Fil. procedere & ex vtroque.

a Pro Cōcil. Flor. c. 1. sec. 6. prope finem.

Definitio S. Synodi cultus imaginum.

A *Sanctas Imagines proponendas, tam de coloribus, & taxellis, quam ex alia materia congruenter, in sanctis Dei Ecclesiis, & sacris vasis, ac vestibus, & in parietibus, ac in tabulis, domibus, & viis, tam uidelicet, Imaginem Domini Dei, & Saluatoris nostri Iesu Christi, quàm Intemeratæ Dominæ nostræ sanctę Dei Genitricis eius, honoraliumque Angelorum, & omnium sanctorum simul & almorum uirorum. Quanto enim frequentius per Imaginalem formationem uidētur, tanto, qui has contemplantur, alacrius eriguntur ad primitiuorum earum memoriam, & desiderium, & ad osculum, & ad honorariam his adorationem tribuendam; non tamen ad ueram latriam, quæ secundum fidem est, quæque solam diuinam naturam decet, impertiendam: ita & istis, sicut figuræ uerificæ Crucis, & Sanctis Euangeliis, & reliquiis sacratis monumentis incensorum, & luminum oblatio, ad harum honorem efficiendum exhibeatur.* B *Quemadmodum, & antiquis pię consuetudinis erat.* IMAGINIS ENIM HONOR AD PRIMITIVVM TRANSIT, ET QVI ADORAT IMAGINEM; ADORAT IN EA DEPICTI SVBSISTENTIAM, PERSONAM VIDELICET: SIC ENIM ROBVR OBTINET SANCTORVM PATRVM NOSTRORVM DOCTRINA, IDEST TRADITIO SANCTAE CATHOLICAE ECCLESIAE, *quæ a finibus, usq; ad fines terrę, suscepit Euangelium &c.* Hactenus Definitio fidei ex versione Anastasij. Eadem quoque suis scriptis professus est S. Ioannes Damascenus de Hæres. prope finem, qui libro 1. & 3. Apologetici sæpius repetit. Imagines nullo modo coli debere cultu latriæ, numeratque inter hæreticos illos, qui Imagini cuipiam duxerint tribuendum esse latriæ cultum. Ceterum nequaquam in horum classem coniecerimus Scho- C lasticos illos, qui Christi Redemptoris Imagini, & Sanctissimæ Cruci latriæ cultum tribuendum esse dixere; cum ipsi idem senserint reuera cum orthodoxis, ob diuersitatem tantum vocum, adhibita aliqua distinctione, seu declaratione, haud ab illis vllo modo sunt separandi. Siquidem constantissima est etiam ipsorum assertio, nulli creaturæ diuinum cultum, qui soli Deo conuenit esse impertiendum. Cum vero eisdem sacris Imaginibus latriæ adorationem esse impendendam ijdem asseruere: vtique dicendum, intellexisse improprie, & non propter se, aut ex sua natura, sed per accidens, & relatiue ad aliud: vt tunc non Imago colatur, vt Deus propriè, sed Deus in Imagine, seu per Imaginem. Sic etiam, cum coluerunt antiqui Patres Deū (quem nemo vidit vnquam, neq; videre potest)[a] in diuersis formis, seu Imaginibus apparentem, in quibus constat repræsentatum fuisse Deum; eos non peccasse; sed meruisse di- D cendum, dum illas ipsas Imagines, vt Deum coluere cultu latriæ, quas scirent repræsentare Deum. Quòd igitur nemo ipsorum dixerit adorandas Imagines cultu latriæ propter se (id enim esset re vera Idololatria) sed propter aliud, vtique non proprium per se existentem latriæ cultum illis tribuisse noscuntur, ob quod damnandi essent, sed cultum latriæ, illum tantum, qui fit ob aliud, & per accidens, & relatione ad primum exemplar. Quòd autem, cum vna, eademq; sit eorumdem, & omnium orthodoxorum sententia de sacrarum Imaginū cultu, diuersis tamen, & plane contrarijs verbis vsi sint, non aliunde accidisse putandum, quàm q eiusmodi tam firma, constans, & certa, tanquam serio pertractata, & definita, atque in canonem redacta sententia Nicæni posterioris Concilij, minime ijsdem sanctis, & doctis viris innotuit: nisi forte per leuem aliquam historiarum lectionem tantum de eo Concilio cognitionem ha- E buerunt, quod cum intellexissent in synodo Francofordiensi improbatum, nullam decretationem habendam esse statuerunt.

Latria soli Deo nō imaginibus tribuenda.

S. Damasc. de imaginibus. Inter hæreticos cēsendi, qui latriā tribuūt imaginib.

Nō tamē D. Scholastici, Catholica.n. senserūt.

Scholasticorū sñia de latriæ cultu dando imaginib. explicatur.

a 1. Io. 4. 1. Tim. 6.

Vel si ijdem (quod forte verius) ipsum œcumenicum esse sciuerunt, probatumque a Rom. Pont. damnatum vero ab aduersarijs. tamen quod in eo mentirentur aduersarij, definitum esse cultum latrię sacris Christi imaginibus tribuendum: verum id esse putantes in contrarium, nisi calumniam non intelligentes, (de qua fusius suo loco cum de Conc. Francofordiensi agendū erit) pro ipso Concilio cautā agere se putauit, si quocunq; improprietate verborū licet, latriæ cultū in sacris Xpi imaginibus tueretur, sicq; ex ignoratione rerū gestatū diuersitas ista loquēdi accidisse cognoscit.

His igitur in synodo definitis, accessit omnium Episcoporum subscriptio, quā subsecutæ sunt publicæ eiusdem synodi acclamationes, additis anathematismis. A

Præter Catholicæ fidei Decretum ab eadem sacrosancta synodo Canones sanciti sunt 22. quorum Tertius, totidem verbis hic reddendus est, planè dignus, qui Regum omnium Palatijs foribus inscribatur, vna cum titulo ipsi præfixo.

QVOD NON OPORTEAT PRINCIPES ELIGERE EPISCOPOS.

Omnis electio a Principibus facta Episcopi, aut presbyteri, aut Diaconi irrita maneat secundum regulam quæ dicit. SI QVIS EPISCOPVS SAECVLARIBVS POTESTATIBVS VSVS, ECCLESIAM PER IPSOS OBTINEAT, DEPONATVR, ET SEGREGENTVR OMNES, QVI ILLI COMMVNICANT. *Oportet enim ut, qui prouehendus est in Episcopum, ab episcopis eligatur: quemadmodum a sanctis Patribus, qui apud Nicæam conuenerunt, in Regula definitum est, quæ dicit.* EPISCOPVM CONVENIT MAXIME AB OMNIBVS, QVI SVNT IN PROVINCIA EPISCOPIS ORDINARI. SI AVTEM HOC DIFFICILE FVERIT PROPTER INSTANTEM NECESSITATEM, AVT PROPTER ITINERIS LONGITVDINEM, TRIBVS, TAMEN OMNIMODIS CONVENIENTIBVS, ET ALIIS PER LITERAS CONSENTIENTIBVS, TVNC CONSECRATIO FIAT. PRIMATVS TAMEN EORVM, QVAE GERVNTVR, PER SVAM QVAMQ. PROVINCIAM METROPOLITANO TRIBVATVR ANTISTITI. Hæc Canon, quibus videas penitus inhibitum esse Principibus, Ecclesijs præficere sacerdotes. Habent tamen aliquid id ex sedis Apostolicæ priuilegio. B

Can. 12. Sustulerunt pretiosum vestitum clericorum, qui ab Iconoclastis fuerat introductus. C

Ex synodo demum synodales emissæ epistolæ ad diuersos: Vna ad ipsos Impp. Alia vero encyclica ad omnes Ecclesias: Tertia ad Hadrianum ipsum Romanum Pontificem: Alia ab eodem Tarasio scripta habetur epistola erudita, atque prolixa ad eundem Hadrianum Pont. de Simoniaca hæresi profliganda, quæ extat ad finem septimæ synodi, & apud Balsamonem in appendice ad Nomo. Can. Photin.

De Simoniaca hæresi profliganda.

Porro ipsa dies 12. Octobris, qua synodus est feliciter absoluta, relata fuit a Patribus in tabulas Ecclesiasticas anniuersaria memoria celebranda, qua Deo gratiæ agerentur de profligata hæresi, & seruata veteri Ecclesiæ in cultu sanctarum Imaginum obseruantia. Menol. Basil. Imp.

De his autem, quæ post absolutam synodum sunt consequuta, Ignatius huius temporis historicus in Tarasio, hæc, inter cetera habet, lapsos Episcopos, & clericos Ecclesiæ per pœnitentiam reconciliatos, & in ordine, quemque suo, receptos. Id quidem magno Tarasio inuidiam peperit. Etenim Sanctissimi qui videbantur monachi aduersus eum insurrexere, & qui inter illos eminebat, Saba. Testatur id Theodorus Studita [a] qui & addit alibi [b] statim post synodum ab aliquibus factam esse discussionem a Tarasio, quod dicerent pecuniariam ab eo factam ordinationem, quod non fuisse verum idem tradit, licet dicat, in suspicionē ea de re fuisse adductum, quā suspicionē, vt aboleret, ad huiusmodi crimen radicitus ab Orientali Ecclesia conuellendū, viribus totis insurrexit. vt ex Ignatio monacho constat in eius vita. At reperitur (quod mirandum est, si verū esse monstrari potest) eiusdem Tarasij epistola ad Hadrianum Papam aduersus simoniacam prauitatem, arguens eundem Hadrianum, quod ea sit labe pollutus. Certè quidem nusquam apud quemlibet scriptorem aliquid huiusmodi de Hadriano dictum reperitur, vt mirum admodum videri possit, vt, qui a suis, erroris argueretur; ipse in Rom. Pont. tale crimen impingat, eumq; acerbe nimis corrigat. Certe quidē, qui eā primus edidit Theodocus Balsamo Rom. Eccl. acerbissimus hostis in suspicionē adducit imposturæ, vt pote schismate scissus hō, qui nihil magis scribendo laboret, quàm, vt Ecclesiæ Romanæ notam inurat, eandemq; contemptibilem reddat. Laborauit, & ipse Theodorus Studita alia suspicione circa Nicænam synodum, quod eam nō œcumenicam, sed localem dixisset in epist. ad Arseniū. Theodor. [c] D E

a li. 1. ep. 38. ex codic. col. Biblioth. b lib. 1. ep. 53.

Epist. Taras. ad Hadr. de Simon. suspecta est impostura.

c ep. 38.

Certe quidem ea epistola, tam aperta habet mendacia, vt confictа haberi debeat: sed Theodorus ea calumnia, & alijs egregie se purgat epist. 127. ad Petrum Nicænũ Episcopum, *obiectiones, & criminationes deducemus, quas contra nos, nescio vnde, pacis opifices concinnarunt: schismaticos nos depinxerunt, a diuini Pontificis nostri Consortio auersos, Idionomos appellarunt, id est priuati viris auctores in eorum pœnis, qui hæreticæ Communioni adhæserunt, aliaque multa, quæ epistola includere molestius foret. Verum ad singula, vt diximus, apposite precibus tuis respondentes. Cum sacro Pontifice Communicare nos ostẽdimus, qui, & summa humanitate nos excepit, & amanter tractauit, & dimisit, nullo verbo de his, quæ per dolum conficta fuerunt, interiecto. Quinetiam, cum mentio fieret de Domino, & Beato Tarasio (nam, & ab eo dixerant, Patrum scilicet amatores nos desciuisse, & secundam in Nicæa sanctam synodum localem appellare) probauimus nos, & illum in Sanctis Patribus habere, & synodum verbis, scriptisq. œcumenicam confiteri.* Hactenus de rebus Orientalibus. Occidentales iam longo interuallo reuisamus. — Studita purgat se de calumnijs.

Hoc anno, (vt habent Annales Francorum, & qui eosdem collegit Regino) *Carolus Magnus Romam venit, & a Pontifice Hadriano susceptus, ibi aliquot dies moratus est. quod cum audisset Heregisius (an Arichisius) Dux Beneuentanorum, timore perterritus, misit Romaldum (an Romualdum) filium suum cum magnis muneribus ad Regem, & promittens se omnem voluntatem eius facturum. Sed his suasionibus minime Apostolicus credidit* (quod peculiare esse Principum Longobardorum fidem frangere, sæpe fuisset expertus) *sed magis exhortatus est Regem, vt Beneuenti fines intraret, quod, & fecit, & cum Capuam venisset, Heregisius reliquit Beneuentum, & Salernum secessit, ibique se muniuit. Et exinde misit filium suum Grimaldum (nam Romaldum Rex secum detinebat) cum magnis muneribus offerens obsides, & promittens omnem fidelitatem, tantum ab impugnatione cessaret. Tunc Rex cum consulto fidelium, & sacerdotum, ne penitus Episcopatus, & monasteria deuastarentur, elegit duodecim obsides præter filium supradicti Ducis Grimaldum, & accepit munera, & iurauerunt omnes Beneuentani, & reuersus est Romam, ibique celebrauit Pascha cum Præsule Sedis Apostolicæ.* Hæc Regino. Eadem reliqui omnes res Francorum prosecuti. Qui post Paulum Diaconum prosecutus est res Longobardorum: Herempertus vir illustris (ita enim inscribitur) plura his addit, quæ, quòd fabulosa multa commisceat, nobis non omnino probantur. Hoc anno mense Augusto mortuus est Archisius Dux, vt est in Epitaphio a Paulo Diacono descripto, post cuius mortem dimissum fuisse Grimoaldum filium obsidem a Carolo Magno, & Patri successisse, Leo Ostiensis testatur [a], itemque Herempertus in historia Longobardorum. Mortuo Arichisi. Paulus Diaconus ad Cassinense monasterium venit, vbi plures vixit annos. Carolus Beneuento victor rediens Cassinum ad corpus Sancti Patri Benedicti adijt, seque omnium Deo seruientium orationibus commendauit: Abbati quoque Theodomario, agrum, quem possidebant, & aquas confirmauit. Ab hoc eodem Abbate ex Francia per Aldigarium Episcopum idem Carolus monachos expetijt, qui regularem disciplinam pene extinctam renouarent. Quibus temporibus Anglus quidam mutus, & surdus veniens cum quibusdam suæ gentis ad limina Apostolorum, inde ad memoriam B. Michaelis Archangeli in monte Gargano tendens, ad Cassinẽse monasterium venit, vbi prostratus ante corpus Sanctissimi Benedicti, diutius orans, recepto auditu, & loquela, non modo patria; sed etiam Romana lingua absolutè loqui cæpit. Ex Leone Ostiensi [b]. — Carol. Beneuetanorum D. in deditionẽ accipit. — a li. 1. c. 16. — Miracul. — b lib. 1. c. 14. & 17.

Romæ, dum Carolus cum Domino Apostolico Pascha celebraret, orta contentione inter Romanos, & Gallicos Cantores, vti melius cantarent. seque alteri alteris præferentes, Carolus præstantiam Romanis adiudicauit, cum diceret fontem riuulis puriorem esse, ac proinde ad suos, inquit, reuertimini vos ad fontem Sancti Gregorij, quia manifeste corrupistis Cantilenam Ecclesiasticam. Mox igitur acceptos ab Hadriano Papa Cantores in Franciam duxit, qui Francicum cantum corrigerent, Theodorum, & Benedictum a Sancto Gregorio eruditos. — Contẽtio inter Ro. & Gallicos cant.

Quorum vnum cantorem misit in Metensem ciuitatem, & per singulas ciuitates in- A
stituit magistros scholæ cantus, a quibus omnes Franciæ cantores didicerunt notam Romanam. Quantum autem magisterium Romanum superat Metense in arte cantilenæ; tanto superat Metensis cantilena ceteras scholas Gallorum. Similiter erudierunt Romani cantores supradicti cantores Francorum in arte organandi. Dominus item Carolus Roma artis Grammaticæ, & computatoriæ magistros secum adduxit in Franciam, & vbique studium literarum expandere iussit. Ante enim ipsum Domnum Carolum Regem in Gallia nullum studium fuit liberalium artium. Hæc fere ex veteri Chron. edito a Pithoeo. Porro de Cantico Romano recitando in Gal-
a li.1.c.8. lijs est Constitutio ipsius Caroli Magni in Capitularib. Fr. [a] his verbis. Monachi, vt cantum Romanum pleniter, & ordinabiliter per nocturnale, vel gradale officium peragant, secundum quod Beatæ memoriæ genitor noster Pipinus Rex decretauit, B
vt fieret, quando Gallicanum cantum tulit, ob vnanimitatem Apostolicæ Sedis, & Sanctæ Dei Ecclesiæ pacificam concordiam. porrò de cantu Ecclesiastico, eiusque diuersitate apud Gallos, & Romanos, a quibus illi didicerunt, legendus Amalarius de ordine Antiphonarij in Prologo, & cap. 68. Dum adhuc Romæ Carolus esset, venerunt a Tassilone Bauariæ Duce legati, petentes ab Apostolico, vt pacem inter Ducem, & Regem conciliaret, quam tamen ipsi legati non sunt ausi confirmare. Cognita igitur eorum instabilitate, & fraude, sub anathemate mandauit Apostolicus Duci, & consortibus eius, vt quæ sacramento promiserat Pipino, & Carolo, plene obseruaret, & Regi Carolo, eius filijs, & genti Francorum pareret. Reuersus Rex Carolus in Franciam; Vuarmatiæ cum esset, euocauit ad se Tassilonem Ducem, vt quæ Apostolicus mandarat, perficeret, quo renuente, tribus exercitibus in- C
uasit Bauariam, quibus perterritus Dux tradidit se Carolo, & obsidibus datis, ipsoque Theodone filio, permissus est Dux Bauariæ permanere. Hæc autem ausus erat Dux, instigante vxore Desiderij Regis Longobardorũ filia, e Regno a Francis pulsi, & fœdere cum Hunnis inito, quibus confisus Magno Regi bellum inferre non formidauit. Ex Eginhardo.

Christi Annus	*Hadriani P.*	*Const. & Irenes Impp.*	*Indict.*
788.	17.	9.	11.

D

CONstantinus Imperator inuitus, nolensque, Irenæ tamen matris impulsu, desponsatam sibi Caroli Magni filiam, repudiauit, quam despiciebat, vxoremq; accepit Mariam Armenam, a matre Irene ipsi procuratam. Hæc Theophanes. Ex quo principio plurima sunt mala consequuta. Porro Maria ista humili loco nata, vt solium Imperiale ascenderet, sanctitas effecit eius patrui S. Philareti cognomento Misericordis, de quo agitur dies natalis in Menologio Basilij die 2. Decembris. Causa autem, cur Irene Imperatrix se a Francorum fœdere, amicitia, & affinitate seiunxerit, alia non est, quæ afferri possit; nisi, quòd Carolus Ducatum Beneuentanum inuaserit, quem, vna cum Duce, in suum patrocinium, Orientales Impp. susceperant. Porro vna cum Beneuentano Ducatu, reliqua omnia a Carolo ablata esse, quæ interiacent, vsque ad Adriaticum mare, certum est. Nam de Dominio Caroli Magni in E
Italia; hæc Eginhardus in eius vita. *Totam Italiam, quæ ab Augusta Prætoria, vsque in Calabriam inferiorem, in qua Græcorum, & Beneuentanorum constat esse confinia decies centum, & amplius passuum millibus longitudine porrigitur*, occupauit scilicet: & inferius. *Erat*, inquit, *semper Romanis, & Græcis Francorum suspecta potentia; Vnde illud Græcorum extat prouerbium.*

Τὸν φράγκον φίλον ἔχῃς, γείτονα οὐκ ἔχῃς,

Idest. Francum amicum habeas: Vicinum non habeas. *Eodem anno*, inquit Re-

A gino, *commissum est bellum inter Græcos, & Longobardos, Ducibus* Hildeprando *Spoletano; & Grimoaldo Beneuentano, & Vuinigiso a Rege Francorum directo cum Francis, & fugati sunt Græci, & victores extiterunt Franci, & Longobardi.* Qui putarunt non repudiatam ab Imperatore, sed negatam fuisse a Carolo Magno filiam Constantino, hac de causa, huiusmodi bellum conflatum esse, dixere. Nam in Annalibus sub Ludouico Imperatore conscriptis, hoc habetur, & Græcos cæsos, ac profligatos, relata a Francis ingenti præda, & numero captiuorum. Ceterum quantum ex Theophane colligi potest, Aldigisus Desiderij Regis Longobardorum filius, qui Constantinopolim profugerat, fuit malorum omnium Architectus. Sperans enim si eiusmodi nuptiarum fœdera inter Carolum, & Constantinum sol uerentur, bellumq; inter eos accenderetur, fore, vt ipse ad suos reuersus, ab illis re-

B ciperetur, Francis explosis, in Regem; spe sua falsus est; nam missus cum exercitu in Longobardiam a Francis captus, & interemptus est. Quo pariter anno Carolus Magnus Tassilonem Bauariæ Ducē Maiestatis conuictum, damnatum legibus, commiseratione motus, exemptum a gladio, cōcessit ingredi monasterium, vna cum filio Theodone, vbi tonsura, & monastico habitu permanserunt. Porro solicitati ab eo Hunni, qui & Auares, duobus exercitibus, altero Marcham Foroiuliensem, altero Baioariam ingressi a Carolo semel per seipsum, sæpius per Pipinum filium, & Præfectos, per octo annos, quibus bellum durauit, incruentis prælijs ex parte Francorum, profligati, & ad Internecionem cæsi sunt; ipsa Pannonia pęne ad vastitatem redacta; loco ipso, in quo Regia Cagani erat, ita deserto, vt ne vestigium quidem eius appareret; spolijs ex plurimarum gentium, per tot annos, direptione congestis,

C Franci potiti, & ditati sunt. Hæc ex Eginhardo. Atque hic finis Barbaræ gentis Auarum, seu Hunnorum, quæ Orientem, & Occidentem innumeris cladibus affecerat, Constantinopolitanum Imperium sub tributo redegerat, sæpeque mœnia Constantinopolis ferro pulsauerat: Vt intelligamus sic Deum permittere ad peccata populorum plectenda, barbaros interdum inuincibiles reddi, vt eosdem post, cum vult, per fideles, piosque Duces, subigat, atque deleat. quæ tot ac tanta Carolum pietate magis, quam armis obtinuisse constat.

Hoc anno Hadrianus Papa præfecit Bremensi Ecclesiæ in Saxonia S. Vuillehadum, probe sibi Romæ cognitum, cum venit ad limina Apostolorum. Quem Apostolicum virum Carolus M. Hadriani iussa, pro sua pietate capescens, excepit, & Ecclesiam illam amplissimis redditibus auxit, finesque eius Ecclesiæ certis finibus circum-

D scripsit. Extat de his omnibus Diploma Regium apud Crant.[a] eiusdem Caroli.

Sedit S. Vuillehadus annos duos, menses tres, dies 26. relatusque inter sanctos, celebratur, quo die obijt 6. Idus Nouem.

Desider. fil. cū exercitu, a Græcis īmisso, pfligatur, & occiditur.

D. Bauariæ M. cō uictus cū fil. recluditur in monast.

Hunni profligātur sępius a Carolo.

Hunnorū opibus potiti Franci.

a In Sax. li. 2. c. 14.

Christi Annus	*Hadriani* P.	*Const. & Irenes* Impp.	*Indictio.*
789	18	10	12

DIssensio orta inter Imperatores, matrem, & filium, illa quidem sola regnare ambiente; hoc vero iam viginti annorum, imperare, vt decebat, expetente.

E Conspirant igitur cum paucis filius in matrem; eamque in Siciliam in exilium destinare moliens, re patefacta, mater, qui cum filio sentiebant comprehensos, cæcidit, totondit, & in exilium egit, filium multis conuitijs affectum, & percussum, per plures dies, ne procederet, continuit: exercitum sacramento obstrinxit, ipsa viuente filium imperare non passurum. Turbulentum, & nutabundum Imperij Orientalis statum natura euidentiori expressit signo, horribili terręmotu, vt omnes sub dio in hortis, & tentorijs agerent, accidit, vt cum de Prothospatario graues, & acerbę haberentur quęstiones, is obseruato tempore profugeret ad Ecclesiam, & ingressus in adyta altare teneret. Custodes insequentes circundato adyti ambitu, obseruabant,

Dissidentib. matre & filio, Impp. pualet Mater.

vt necessitate cogente, egressum comprehenderent. Re cognita Tarasius Episcopus, A opem, quam poterat illi afferens, sacra indutus veste accedens ad adyta, necessaria suppeditabat, & occultis vijs ducebat ad requisita naturæ, & reducebat: milites in occultis illis cuniculis in insidijs positi, eum improuiso correptum, in Regiam abstrahunt. Episcopus dolens, & mœrens, cum ad Imperatricem non admitteretur; omnes excommunicat, qui Ecclesiæ supplicem aliquo damno affecissent. Illi veriti excommunicationem, de reo non amplius quæstionem habent per tormenta, sed verborum solis examinationibus, & tãquam innocentem absoluunt. Ex Ignatio in vita Tarasij.

Ecclesiæ immunitas.

Sed, & illud præclare accidit hoc eodem anno, quòd Theophilus Præfectus Imperatoriæ classis, cum ante aciem pugnans aduersus Sarracenos captus, & perductus ad ipsorum Principem Aaron, nec donis, nec minis flecti posset, vt Christum negaret, gladio cæsus est, vt est in Martyrol. 11. Kal. August. B

S. Theophil. mar.

Quòd ad res pertinet Occidentales, cũ laici homines solerent bona Ecclesiarum, & monasteriorum inter se diuidere, clericis, & religiosis tantum relinquentes, quantum sufficeret, vt velut Canonici, & monachi viuerent, Carolus Magnus pie inter cetera ita sanxit. [a]

Quia iuxta sanctorum Patrum traditionem nouimus res Ecclesiæ vota esse fidelium, pretia peccatorum & patrimonia pauperum, cuiq; non solum habita conseruare, verum etiam multa, Deo opitulante, conferre optamus: tamen, vt ab Ecclesiasticis de non diuidendis rebus illius suspicionẽ dudũ concept ã penitus amoueremus: statuimus, vt neque nostris, neque filiorum, & Deo dispensante, successorum nostrorum temporibus, qui nostram, vel progenitorum nostrorum voluntatem, vel exemplum imitari voluerint, nullam penitus diuisionem, vel iacturã patiatur. In quam sententiam C S. Hildegardis Abbatissa res prosecuta S. Desibodi [b] hæc habet. *Post annos autem plurimos, & aliquot Regum decessũ rursum ingentia orta sunt bella in Regione ista. Itaque maiores natu, & principes terræ illius, Carolum Magnũ, qui tunc Romanum Imperium susceperat, adeuntes, dixerunt, æquũ non esse, vt ij, quos non carni, sed spiritui, non mundo, sed Deo seruire oporteret, mundi pompas, & opes superfluas obtinerent; quemadmodum facerent illi, qui in morte S. Desibodi degerent: cũ ipsi prælijs, & angustijs pressi, diuitijs, & facultatibus egerent: Vnde tum seruire Regno, tum sibi consulere possent. Eorum orationem Imperator, & prudenter audiuit, & sapienter dissimulauit, respōditq; se patribus illis, nec fundos, aut possessiones, neque alias res, quas eis fideles contulissent, vlla ratione ademturum. Et accepto responso, illi deinceps acquieuerunt.* D

a Capit. Franc. li. 1. c. 72. & 73.

b Apud Sur. 8. Iul.

Militaris querela et non sæpe vsurpata.

Sapiens Caroli responsum.

Hæc Hildegardis: quæ principes audire debeant, si Caroli summæ gloriæ, summique Imperij hic æmuli, & æterni in Cœlo Regni eius velint esse participes.

Christi Annus.	*Hadriani P.*	*Const. Solius Imp.*	*Indictio.*
790	19	1.	13.

LEgiones in Armenia degentes Constantinum solum Imperatorem acclamant, quas aliæ in alijs prouincijs sequuntur, iuramento etiam publicè id contestantes, quantumuis antea Irenæ iurassent.

Mater sibi timens, filium a se dimittit, quem pene carcere custoditum hactenus asseruasset. Qui habenas suscipiens Imperij, vltus est in Præfectos a matre cōstitutos, in eosque potissimum, qui amicos suos expelli procurauerũt, vt Stauratium, & alios. Inter hæc discordiarum incendia etiam pars Constantinopolis conflagrauit, in qua Triclinium Patriarchæ; & subiectæ ei Cameræ, in quibus reposita erant scripta vniuersa, quibus sacram scripturam S. Ioan. Chrys. fuerat interpretatus. Theoph. E

Filius capescit Imper. fauentib. illi legionibus.

Defuncto Mauregato Rege Gallæciæ, succedit Veremundus Diaconus, qui inde magnam sibi laudem comparauit, quòd Alfonsum ab illo è Regno eiectum, restituit Tudẽsis, & alij.

A

Christi Annus 791 | *Hadr. P.* 20 | *Conſtant. Solius Imp.* 2 | *Indictio.* 14

CONſtantinus Imperator rogatus à matre, & ab Optimatibus, pronunciat eandem iterum Imperatricem, amboque ſimul acclamantur Imperatores, adhuc tamen Armenis militibus contradicentibus. Theophanes. Vterque mater, & filius imperant.

Dum minus cautè bellum gerit Imperator, deceptus à Pſeudoprophetis, certam victoriam pollicentibus, ſuperatur à Bulgaris, & fugatus redit Conſtantin. compluribus, occiſis, & primoribus magiſtratibus, & ipſo Pſeudopropheta Pācratio. Theoph.

B

Collectis ordinibus militaribus in Vrbem, cum comperiſſet Conſtant. Imper. velle eos conſtituere Imperat. Niceph. Conſtantini aui ſui Imperat. filium, eum quidē oculis priuat; quatuor autem eius Fratres, Chriſtophorū, Nicetam, Anthinaum, atq; Eudoxium, linguis. Alexium quoq; Patricium, quē Legiones Armeniæ quæſierant proueheret in Imperatorem, ſuadente matre, & Stauratio, obcęcat, non diu impunè tulit tantam crudelitatem Imperator, poſt quinquennium eodem menſe Auguſto, & eodem die Sabbati à propria matre oculis orbatus. Ex Theophane. Crudelit. in propinquos.

Sed ſicut in Oriente, vbi ſęuitia cum iniquitate graſſatur, Barbari pręualent in Imperium; ita in Occidente Caroli Magni Regis pietas, triduano ieiunio, & litanijs, ſolemnique celebratione Miſſarum, roborato exercitu, fide potentior, quàm armis, inuictus hactenus, Auares Barbaros ſuperat, innumerabili eorum cęſa multitudine incruenta victoria. Et Annalibus Franc. Caro. qb⁹ armis profligat Auares.

C

CONSILIVM FOROIVLIENSE ſub Paulino Patriarcha Aquileienſi. Hic doctrina inſignis, egregia etiam enituit ſanctitate, frequenterque à Carolo Magno ad Synodales Conuentus euocari ſolitus. Eum, vt inſignis nominis virum citat Vualfridus Strabo de rebus Eccleſ. [a] qui paulò poſt claruit ſub Ludouico Caroli Magni filio. Paulinus rationem reddit diuturnæ intermiſſionis Conciliorum, frequentia bella, quæ cum modo, inquit, ceſſarint, opportunum eſt ea celebrare. a Cap. 25.

Ad duplicem errorem corrigendum Paulinus viſus eſt huiuſmodi Synodum potiſſimum conuocare; pręter ea, quæ ad diſciplinam eccleſiaſticam benè reſtituendam pertinent. Vnus error erat in Oriente; Quæſtio inquam de proceſſione Spiritus ſancti, quæ in Oriente exagitari cępit, indeque dilapſa in Italiam, Gallis cum Hiſpanis contranitentibus. In Occidente alter; in Hiſpanijs, ab Epiſcopo Toletano Elipando, & Felice Vrgelitano Neſtorianiſſimo reſtitui cępto, dum aſſereret filium Dei Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, ſecundum humanitatem dicendum eſſe filium adoptiuum, ac proinde duos Dei filios in Chriſto, naturalem, & adoptiuū eſſe. Quòd ad primum ſpectat, hæreticos cum nominet negantes Spiritum ſanctū à Patre, filioq; procedere, diuerſum planè eſt ab eo, quod aliqui ſimpliciter dixere, ex Sancti Euangelij præſcripto, Spiritum ſanctum à patre procedere, non negando tamen, etiam ex filio procedere. Hos quidem non eſſe cenſendos hæreticos, Hadrianus Papa excuſat, in Reſponſionibus ad Carolum Magnum datis aduerſus Synodi ſecundę Nicęnę detractores, vbi Taraſium excuſat, qui ſpiritum dixerat ex patre procedere per filium, cum ait. [b] *Hoc Dogma Taraſius, non per ſe explanauit, ſed per doctrinam Sanctorum Patrum confeſſus eſt, quorum Capitula pro veſtro nimio amore, quem erga veſtram perfectiſſimam à Deo protectam Regalem excellentiam gerimus, breuiter exeramus, Athanaſius, &c.* Recitat nonnullorum Græcorum, & Latinorum Patrum ſententias, Taraſij aſſertioni conſentientes, quòd ſcilicet Spiritus ſanctus à Patre procedat per filium, de quibus videas, quæ diſputat diffuſius S. Thomas. [c] Non ergo conſenſit Hadrianus illis damnantibus Græcos ob id, quod dicerent Spiritum ſanctum à Patre procedentem, non tamen negarent à filio æquè ipſum procedere. At quod addita Symbolo illa verba fuerint, FILIOQ; hanc affert Paulinus rationē. Duplex error tum iactatus.

D

E

b Hadr. Epiſt. ad Carol. c. 1.

c Parte 1. q. 36. ar. 3.

Spir. S. à patre, & filio p̄cedit

A *Hæc enim, inquit, & cætera, quæ sequuntur in Nicæni Symboli sacro dogmate non habentur: sed & postmodum propter eos videlicet hæreticos, qui susurrant Spiritum sanctum solum esse patris, & à solo procedere patre, additum est,* QVI EX PATRE FILIOQVE PROCEDIT. Quomodo autem nonnisi ex diuinarum scripturarũ auctoritate id factum sit, pluribus idem Paulinus docet, licet quando sit factum non dicat, sed Origo eius rei in Leone Magno habetur, ad Annum Domini 447. cum in Hispanijs id primum factum est, & postmodum in Gallijs, licet autem eandem doctrinam Ecclesia Romana receperit, in Symbolum tamen nunquam admisit, nisi sub Nicolao Papa, vt suo loco dicetur.

Christus, fil. Dei ad optiu' nõ dicẽdus.

Quòd ad secundum errorem, Paulinus in hac Synodo pluribus disputans de Sanctissima Trinitate, hæreses aduersus eam obortas, prædamnatas confutat, atque demum de Verbi Incarnatione tractans, redarguit eos, qui filium Dei factum hominẽ, nominant adoptiuum, eodemque Catholicæ fidei Symbolo eosdem condemnat errores. B Demum verò in hac eadem Synodo, post tractationem Dogmaticam, sanciti sunt 14. Canones ad disciplinam Ecclesiasticam spectantes: in quibus quàm accuratus fuerit Ecclesiasticæ disciplinę restitutor, & custos, vel ex eo intelligitur, quòd nec cum permissis à Nicæno Concilio mulieribus, matre, ac sorore, permiserit suos clericos habitare.

San. Burchardi Episc. Herbipol. obitus.

a Apud Sur. 14. Octob.

Hoc eodem Redemptoris anno migrauit ex hac vita ille Apostolicus sanctitate illustris Burchardus Episcopus Herbipolensis, cum sedisset annos 40. cuius res gestas prosecutus est [a] Egilardus eius Monasterij Monachus. Hic, haud diu ante obitum exemplo S. Bonifacij, qui auctoritate sedis Apostolicæ sibi delegerat successorem, & ipse auctoritate Lulli Moguntini Episcopi Apostolicæ sedis, ad instar Bonifacij, fungentis legatione, & assentiente Carolo Magno, Mengingardum sibi successorem substituit, relatus inter sanctos, anniuersario cultu celebratur 14. Octob. C

Tiberis inũdatio ingens.

In fine autem anni huius mense Decembri, mirum in modum exundans Tyberis, portam Flaminiam à fundamentis auellens, longiùs deduxit, muros in aliquibus trãscendit locis, progrediens ad Pontem Antonini illum euertit; in via lata supra duas hominis staturas excreuit. A Ponte B. Petri ad Pontem Miluium se extendit: in recessu verò domos euertit, agros, auellens arbusta, & segetes, perdidit, vnde magna egestas imminebat, post triduum cessauit, quò triduo Papa in mœrore positus, prostratus, in preces, misericordiam impetrauit. interim per scaphas domi conclusos alebat, & consolabatur. Ex Anastasio.

Hoc ipso anno Alphonsus Cognomento Castus, à Veremundo Rege Gallæciæ in Collegam Regni assumitur. fuit vir pius, & præclaris ornatus virtutibus, bellica etiã virtute insignis. Bertam vxorem Caroli Magni sororem, habuit. Solium suum Oneti forti, & pulchro opere firmauit; Arcam, quam Pelagius Toleto in Asturias detulerat sanctorum reliquijs plenam, Ouetum intulit. Crucem auream Angelico opere perfectam præcipuo in honore habuit. Isidorus Pacensis, Tudensis, & Morales.[b] D

b Lib. 13. cap. 38.

Christi Annus	*Hadr.Pap.*	*Constant.Solius Imp.*	*Indictio.*
792	21.	3	15

E

CONCILIVM RATISPONAE HABETVR, quo damnatur Felix Vrgelitanus Episcopus, qui ab Elipando Toleti Episcopo per literas cõsultus, quid de humanitate Saluatoris Dei, & Domini Nostri Iesu Christi sentire deberet, contra antiquam Ecclesiæ Catholicæ doctrinam, adoptiuum non solum pronunciauit; sed etiam scriptis ad memoratum Episcopum, libris pertinacissimè prauitatem opinionis suæ defendit; quem sic damnatum Angelbertus Abbas Romam perduxit ad Hadrianum Pontificem, vbi rectæ fidei Confessione facta, hæresim damnauit Annales Franciæ, Regino, & Ionas Aurelian. contra Claud. Taurin.[c]

c Lib. 1.

A Angilbertus, seu Engelbertus gener fuit Caroli Magni, vitæ benè institutæ, meritis clarus, Abbas postea S. Ricarij in Centulo, quod ipse magnificè struxit; de quo filius eius Nithardus, hæc obiter, agens, de translatione eius, meminit eiusdem Angilberti Albinus Flaccus in Epistola Nuncupatoria ad Carolum Magnum, quę est pręfatio ad vitam S. Ricarij, quam scripsit. Extat apud Sur. 26. Apr.

Christi Annus.	Hadr. Pap.	Constant. Solius Imp.	Indictio.
792.	22	4	1.

B ALfonsus, siue Adefonsus cognomento Castus, zelo diuinæ legis, indignissimè ferens, prostitui tributi nomine pudicitiam Virginum nobilium Hispaniarum, vindex exurgens, licet longè imparibus viribus aduersus Mauros, ad septuaginta millia ex eis occidit, vnà cum ipsorum Duce Mugait; & alijs pluribus cum illis prælijs, semper victor, compressit Maurorum audaciam, & Christianorum animos erexit ad perfectam libertatem consequendam. Ex his victorijs celebris factus, amicitiam cum Carolo Magno contraxit, seque inuicem legationibus frequentarunt, quod æstimationi ipsius plurimum attulit virium. Ex Tudensi.

Hic in gratiarum actionem de tanta victoria in honorem Saluatoris Oueti Magnificam Ecclesiam erexit. Morales, in hist.[a] a Lib. 3. cap. 32.

Hoc ipso Anno Sarraceni piraticā exercentes, improuiso agmine inuadentes prouinciam Narbonensem, graue damnum Septimaniæ, & Gothiæ intulere. Qua accepta clade Carolus Mediterraneum littus, & ostia fluminum, dispositis præsidijs, C muniuit, & ab eiusmodi incursibus tuta reddidit: Annales Franciæ, & Eginhardus: Arelatensem quoque Vrbem à Sarracenis occupatam, idem Carolus obsessam vi cępit, illis ad montana dilapsis, & grati animi ergo; Ecclesiam, & Monasterium construxit in honorem Sanctæ Crucis. Inscriptio, quæ etiamnum non extat.

Christi Annus	Hadr. Pap.	Const. Solius Imp.	Indictio.
794	23	5	2.

D FRANCFORDIENSE CONCILIVM IN GERMANIA HABETVR: Episcoporum (ex Italia, Gallia, Germania, atque Britannia circiter 300.) præsentiaque sedis Apostolicæ Legatorum plenarium appellatum. Causa congregandæ Synodi hæc fuit. Successor S. Isidori, Theodiscus, natione Græcus, primus in Hispania, circa Annum Domini 636. asseruit Christum Dei filium esse adoptiuum Dei patris omnipotentis, qui vt hæreticus depositus, transijt in Maometanam impietatem. suscitauit hunc errorem post circiter Annum Domini 783. Elipandus Episcopus Toletanus, nec monitus ab eo destitit, sed & Felicem Vrgelitanum in Pyrenęis Episcopum in consortium erroris traxit, quem superiori Anno RATISPONENSI E CONCILIO damnatum, coram Romano Pontifice resipuisse, & hæresi damnata, ad Episcopatum redijsse scripsimus. Non contentus Elipandus Hispanias infecisse, & Felicem Vrgelitanum ad errorem reuocasse, tentauit magna vafritie, & subdola arte Christianissimum Regem Carolum corrumpere, & ipsos Galliarum Episcopos, priuatis quidem ad Carolum literis, publicis autem, & generalibus ad Episcopos, hæresim studens comprobare sententijs SS. Patrum, sed corruptis, & deprauatis; atq; adeò prædecessores suos Toletanos magni nominis Episcopos, tum vitæ sanctitate, tum etiam sacrarum scripturarum doctrina, Eugenium, Ildefonsum, & Iulianum, in consortium hæresis trahere: quos constat semper fuisse Catholicos, & peculiariter S. Ildefonsus, lib. de Virginitate S. Mariæ, [b] & altero de perpetua eius Virginitate,

Theodis⁹ Episc. Toletan⁹ ex hæresi in Maumetismū labitur.

Elipādus & Felix Vrgelit. Episc. hęresim vulgant.

Gallias tentant.

b Cap. 6 & c. 11.

A qui à Feuardentio Theologo Parisiensi ad nuper editi sunt in lucem, disertis verbis hæresim de filio Dei adoptiuo euertit, & Catholicam doctrinam asseuerat. Veruntamen Gallici illi Episcopi, quòd non haberent ad manus Codicem, vnde de citatis ab Elipando cognoscere possent, uera, an falsa diceret; ex suppositione responderunt. *Hæc ex parentum vestrorum dictis posuistis, vt manifestum sit, quales habeatis parentes, vt notum sit omnibus, vnde vos traditi sitis in manus infidelium. Quia hominem Christum verum Dei patris filium esse negastis, vobis defensor esse noluit; sed tradidit vos in manus inimicorum suorum, qui dominantur vestri, quorum recipere noluerunt.* Ista quidem cum Nestorio Elipandũ sensisse (ne aliquo modo ignorantia excusari posset) ex eo euidenter probatur, quod in eadem ad Galliarum Episcopos Epistola, cum singulos nominatim damnat hæreticos, Nestorium in idem natũ præterit, quem primo loco, si bona fide rem egisset, nominatum, cum omni execratione, & detestatione, & anathematizatione oportuisset, quo significaret, se quàm longissimè ab eius sententia discrepare, licet eidem affinis existere videretur. Vbi igitur Elipandi dictæ literæ ad Carolum Magnum redditæ sunt; nihil antiquius habuit, quàm quaterna Legatione Hadrianum Pont. consulere, ET DE EIVS CONSENSV SYNODVM CONVOCARE. Hadrianus re diligentius examinata, inuentaque in hæresim declinare, publicas literas scripsit ad Episcopos Gallæciæ, & Hispaniarum, pluribus confutans assertam de Christi adoptione sententiam. Congregato Concilio præsente Carolo Magno Rege, lectisque Elipandi literis, assurgens Rex, locutus est de causa fidei prolixo sermone. Rogata, & concessa per dies aliquot morosa dilatione placuit Regi, vt die statuto quisque scripto afferret, quod sentiret. Paulinus Aquileiensis libellum sacrosyllabum aduersus resurgentem hæresim elaboratum obtulit Sanctæ Synodo, nomine etiam Petri Mediolan. & vtrique subiectorum Episcoporum, cui Synodo placuit, vt in Hispanias mitteretur ad confutandos exortos in eis errores; Ad cuius libelli finem eiusmodi aduersus Elipandum, atque Felicem, sententiam profert his verbis. *Elipandum namque, atque Felicem nouos hostes Ecclesiæ, sed æternos fece perfidiæ pollutos, nisi ab hac stultitia resipiscant, & per rectæ fidei satisfactionem lamentis se abluant pœnitentiæ, indignos, & ingratos, eos etiam, qui post hanc tam saluberrimam definitionem, quam plenaria Synodus sancto afflata spiritu concorditer subtili sinceritate terminauit, falsissimis eorum assertionibus, siue clam, siue in publica voce præbuerint assensum, simili eos sententiæ vindicta, sancimus esse plectendos, reseruato per omnia iuris priuilegio summi Pontificis, Domini, & patris nostri Hadriani primæ sedis Beatissimi Papæ,* illo nimirum priuilegio, quòd nouas condemnare hæreses, & Hæresiarchas, est Solius Pontificis, vel eo, quo Romana Ecclesia Conciliorum omnium Acta cognoscit, probatque, vel improbat ipsa. Accepto, atque perlecto à Paulino oblato, nomine Episcoporũ, libello, ab ipsa sancta Synodo, condemnata est hæresis, & aduersus eam, & ab Elipando Episcopo Toletano missum perfidiæ libellum; scripta fuit Synodalis Epistola ad Hispaniæ Episcopos, qua patres confutauerunt singulas ab hæreticis assertas, pro errore defendendo, sententias. Extat ipsa integra habens in fine admonitionem ad eosdẽ, vt abdicato errore, sanam sequantur Sanctæ Ecclesiæ doctrinam. Sed, & ipse Carolus Magnus, quòd priuatas ab Elipando, (vt diximus) pro errore defendendo literas accepisset, ad eundem, & alios Hispaniæ Episcopos scripsit Epistolam, tanto Principe dignam, qui pietate, & doctrina præstaret, eandemque vna cum literis Pontificijs, libello à Paulino conscripto, & Synodali Epistola, ad eos misit, vt ab errore Elipandi desisterent. Hactenus Acta, quæ extant Francfordiensis Concilij. Quoniam autem nonnulli affirmant in hoc eodem Concilio damnatam fuisse septimam Synodũ Oecumenicam, eandem & posteriorem, seu secundam Nicænam dictam; verum id ne sit, & an aliquod præiudicium attulerit veritati, & an dicta Synodus ex eo passa sit aliquod detrimentum, diligentissimè fuit ab Auctore Annalium, & luculentissimè, quòd res grauissima sit, pertractatum. nos rem, pro more, in pauca redigemus. Non videtur posse dubitari, quin in Synodo Francofordiensi septima Synodus damnata

Insultat Synodus Hispanis ob hæresi traditis in seruitutẽ Sarrac.

Paulini Aquileiẽsis libell⁹, c. hæresim Elipandi.

Sententia in hæreticas:

Synodal. Concil. Frãcofordiens.

Examinatur, quod fertur de septima Synodo dãnata in isto Francofordiẽsi Concil.

B C D E

A nata sit; tam multi antiqui, & graues id asserunt Auctores. Ex Chronicis quidem Vetustissimum, hæc ætate, sub Ludouico Imperatore Caroli filio, conscriptum: cuius verba descripta leguntur apud Aimonium: alterum eodem tempore scriptum, & à Pithoco nuper Editum. Ado item Viennensis Episcopus, qui scripsit sub Carolo. Magni, nepote: Regino, & alij. Ex Ecclesiasticis Tractatoribus, Ionas Aurelianensis, Vualfridus, Amalarius, Hincmarus, alij plures. Aduersarios quidem habuit septima Synodus ipso illo tempore, qui contradictiones aduersus eam collegerunt; & duas, maximè, falsas, & fraudulentas Synodo ingesserunt. Alteram, quòd in ea definitum esset, vt cultus latriæ, soli Deo debitus, etiam Imaginibus tribueretur. Alteram verò, quòd ea Synodus caruisset approbatione sedis Apostolicæ, quę cum nimis oscitanter, & leuiter ab Episcopis, maximè, Gallicis, vt Græcis, alioqui fortè infensioribus, credita fuissent, reclamantibus etiam sedis Apostolicæ Legatis in damnatio- B nem Synodi, quam crederent impiam, & minimè à sede Apostolica probatam, proruperunt; cum alioqui, & definisset de cultu Imaginum iuxta doctrinam, & traditionem Romanæ Ecclesiæ, & probata fuisset à sede Apostolica. Huiusmodi contradictores sugillat Anastasius in præfatione interpretationis Latinæ septimæ Synodi ad Ioannem Octauum Papam. Quæ enim inquit, super venerabilium Imaginum adoratione præsens Synodus docet; hæc & Apostolica sedes vestra, sicut nonnulla cōscripta innuunt, antiquitus tenuit, & vniuersalis Ecclesia semper venerata est, & hactenus veneratur; quibusdam dumtaxat Gallorum exceptis, quibus vtique nondum harum vtilitas reuelata, aiunt namque quod non sit quodlibet opus manuum hominum adorandum, &c.

Qui Auctores affirment.

Contradictiones duæ adu. Synodū.

Anastas. adu. contradict. 7. Synodi.

C Vbi verò sensisset Carolus impugnari ab illis Nicęnam Synodum, defendi verò à Legatis Apostolicæ sedis, tunc illud, more suo, salubre consilium inijt, vt collectas in vnum propositas contradictiones illorum, easdem per Legatum Angilbertum Abbatem S. Ricarij mitteret ad Hadrianum Romanum Pontificem, quæ, quòd pluribus capitibus continerentur, Capitulare sunt dictæ. Ad quæ singula capita respondit Hadrianus, secutus, vt ipsemet affirmat, prædecessorum doctrinam, & Ecclesiæ traditionem. Quod igitur ex dicto Capitulari volumine, haud accuratè perspectis ijs, quæ in eo essent confuta mendacia, conclamata fuerit in eodem Francofordiensi Concilio damnatio septimæ Synodi, eiusdemque Nicænæ secundæ, quodque idem liber aduersarius vbique vulgatus, & absque veritatis discussione receptus à D compluribus fuerit; Synodoque absoluta æque putauerint in eo tractata, retractatione minimè indiguisse, ex his accidit, vt nonnulli absque aliqua hæsitatione conscripserint, in eodem Francofordiensi Concilio damnatam fuisse Nicænam Synodum. Posteriores verò nonnulli id ex eius Actis, nempe dicto Capitulari volumine, siue ex Actis Parisiensis Concilij (de quibus suo loco) falsa ipsorum assertione decepti, putantes esse vera, quæ in eis falsò reperirentur asserta, absque vlla dubitatione idipsum asseruerunt, nempe Nicænæ Synodi condemnationem in Francofordiensi Concilio. Sic igitur asserimus, cum antiquis auctoribus, damnatam in Francofordiensi Concilio Nicænam secundam Synodum, vt deficiente consensu Legatorum sedis Apostolicæ, quorum erat Synodum comprobare, negemus omnino p Francofordiens. Concilium eam esse damnatam, vt non mireris si quæ sunt ab eis E tunc Acta conscripta, nusquam appareant; vtpotè quòd abolita, perpetuoque fuerint sepulta silentio, quæ non probassent Legati Apostolicæ sedis, & Hadrianus, qui eos miserat, magnopere contradixisset, vt confutatio, & redargutio aduersariorum ad Carolum Magnum conscripta palam ostendit. Consensisse porro, & adhæsisse Carolum Magnum in cultu Imaginum ipsi Ecclesiæ Romanæ, & nominatim doctrinæ Beati Gregorij, ita vt Epistola ad seruum Massiliensem Episcopum, [a] sit interpretatio, ea quæ est ad Secundinum [b] vltimum Capitularis illius caput, quod vnum est Caroli, satis indicat, in quo ista leguntur.

Contradictiones Gall. adu. 7. Synod. missæ ad Papam. Resp. Hadr. Pap.

a Lib. 9. Ep. 9.
b Lib. 7. Ep. 53. Indict. 2.

Vt sciat Dominus Apostolicus, & Pater noster, & cuncta simul Romanorum Ecclesia, vt secundum quod continetur in Epistola Beatissimi Gregorij, quam ad Serenum Massiliensem Episcopum direxit. Permittimus imagines Sanctorum, quicunque eas formare voluerint, tam in Ecclesia, quamque extra Ecclesiam, propter amorem Dei, & Sanctorum eius: Adorare verò eas nequaquam cogimus, quam noluerint. Frangere, vel destruere eas, si quis uoluerit, non permittimus. Et quia sensum Sanctissimi Gregorij sequi in hac Epistola vniuersalem Catholicam Ecclesiam Deo placitam indubitanter libere profitemur. hactenus vltimum eius libelli Capitulum, quod vnũ esse Caroli Magni, reliqua vero aduersariorum, testificatione eiusdem Pontificis Hadriani apparet. Vbi ait mox ista subiciens, de quo sic Hadrianus. *Hoc sacrum, & venerandum Capitulum multum distat à totis supradictis Capitulis, & idcirco agnouimus vestræ à Deo seruatæ, Orthodoxæque Regalis excellentiæ esse proprium in eo, vbi rectæ fidei plena, penitus confessa est, sensum Sanctissimi Gregorij, sequi, &c.* & post nonnulla. *Iam verò, & nos eundem ipsum irreprehensibilem, & Orthodoxum sensum Sancti Gregorii Papæ sequentes, & amplectentes, dudum Irenæ, & Constantino Imp. pro sacris Imaginibus prædicandis, & ipsarum erectione, emisimus, dicentes. Quia in vniverso mundo, vbi Christianitas est, ipsæ sacræ Imagines permanentes, ab omnibus fidelibus honorantur, vt per visibilem cultum, & inuisibilem diuinitatis Maiestatem mens nostra rapiatur spirituali affectu pro contemplatione figuratæ Imaginis, secundum carnem, quam filius Dei pro nostra salute suscipere dignatus est, eundem Redemptorem nostrum, qui in Cælis est, adoramus, & in spiritu glorificantes, collaudamus, quoniam iuxta quod scriptum est: Deus spiritus est. Et ob hoc spiritualem eius diuinitatem adoramus. Nam absit à nobis, vt ipsas* Imagines, *(sicut quidam garriunt) deificemus, sed affectum, & dilectionẽ nostram, quam in Dei amorem, & sanctorum eius habemus, omnino proferimus, & sicut diuinæ scripturæ libros, ipsas imagines, ob memoriam venerationis habemus, nostræ fidei puritatem obseruantes*, & reliqua. *Quidquid namque de sanctis Patrum Opusculis aliquantula ibidem exarauimus testimonia in eodem sensu, atque tenore, (vt in præsenti diximus) cum prædecessore nostro S. Gregorio Papa eundem fidei sensum tenentes, emisimus prædicantes, &c.* Hactenus de Concilio Francofordiensi, quod deceptum relatione perfidorum, quantumuis damnauit septimam Synodum, nullum præiudiciũ veritati, nec ipsi septimæ Synodo attulit, in ea parte ab Hadriano improbatum.

Quod verò hac sua respõsione Hadrianus minimè tetigerit ea Caroli verba quibus dixerat: Adorare verò eas nequaquam cogimus, qui noluerint; ratio id temporis postulabat, ne cogendo schisma aliquod conflaretur, cum eius sententiæ essent viri, qui scientia in hoc rudi sæculo, eminere viderentur. Videbat enim prudentissimus Pontifex id quod ex Anastasio recitauimus, in Epistola ad Ioannem Papam, eos, de quibus scribebat, nondum veritatis eius esse capaces. Verum ipse Hadrianus oblique verba illam reprehendit, dum laudat S. Gregorij Papæ sententiam, ex qua colligeretur Imagines quidem non esse adorandas, quasi eadem essent dij quidam, sed tantum esse venerandas ob relationem, quam haberent ad Christum, & Sanctos, quos effigie repræsentant. Et ideo caute Hadrianus non laudat omnia, quæ habentur in vltimo Capitulo Epistolę Caroli, sed ea solum quæ pertinent ad sententiam S. Greg. quam recipi, tum à Carolo, tum ab aduersarijs, (vt profitebantur) Synodi Nicenæ videbat: sic enim loquitur Hadrianus. *Et idcirco eum agnouimus vestræ à Deo seruatum Orthodoxæque regalis excellentiæ esse proprium in eo vbi rectæ fidei plena penitus confessa est sensum Sanctiss. Greg. sequi.* Visum est autem summo Pontifici, ad tempus dissimulare in eos, vt ijdem non cogerentur sacras Imagines, quas habere solerẽt, adorare, eo quod sic errantes, nondum inter hæreticos erant annumerati, sicut Iconoclastæ, sed tolerabantur, quam diu diuinæ gratiæ lumine illustrarentur, quod postea factum est.

A In eadem Apologetica Epistola pro septima Synodo, Carolo significat, Græcos ab vno errore liberatos, in alijs duobus hærere, videlicet, quòd vsurpatas detinent Ecclesiæ Romanæ proprias Dioeceses, & eius patrimonia pro luminarium concinnatione, atque pauperum alimonijs, de quibus ait, se Græcorum Imperatorem commonere. Etsi, inquit, noluerit, ea Sanctæ Ecclesiæ nostræ restituere, hæreticum eum pro huiusmodi erroris perseuerantia esse decernemus, &c. Vbi rursum notandum, quod aliàs S. Gregorius Papa dixit, nimirum transire in hæresim obstinatam occupationem Iurium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & hæreticum esse dicendum, & vt hæreticum esse condemnandum, qui huiusmodi errore tentus, monitus non corrigit, quod deliquit.

Quod ad eandem de Imaginibus quæstionem attinet, longè post Hadriani Pontificis obitum; Aduersarij in Conciliabulo Parisiensi, omnem adorationem Imaginũ, quasi ex sententia S. Gregorij, quem se plurimi facere præseferunt, tollere contenderunt. B Eius verba Epistola ad Secundinum,[a] quæ contra eos faciunt, quasi pro ipsis facerent violenter interpretantes. Summa eorum sententia de Imaginibus erat. Retinendas quidem illas in Ecclesia, historiæ, & repræsentationis causa, sed minimè adorandas, quasi per eam diuinitati iniuria inferretur, cui soli adoratio deberetur. At sensus totius Catholicæ Ecclesiæ, & expresſè septimæ Synodi is fuit, non modo esse retinendas, sed & venerandas, & adorandas, non quidem eo modo, quo Sanctissima Trinitas summa quadam, & singulari ratione adoratur, nec inferiori ea, quæ B. Virgini, & Sanctis debetur, sed alia quadam longe differenti, & inferiori, ratione exemplaris, qualem intellexit San. Gregorius Epistola ad Secundinum, & qua ipsum ante Imagines se prostrasse Hadrianus Papa in Apologetica sua affirmat. Sed omnino studiosus hanc quæstionem subtilius cognoscendi plenam Annalium tractationem legere ne omittas. C

[a] Lib. 7. Epist. 53. Indict. 2.

Quod pertinet ad res Orientalis Ecclesiæ hoc anno, Theodorus ille cognomento Studita, lumen Orientalis Ecclesiæ in tanta huius sæculi obscuritate refulgens, vbi annos tredecim vixisset sub Regulari obseruantia in Monasterio S. Platonis, creatus est eiusdem Præfectus, annos natus 35. coactus planè, seu potius deceptus à Magno illo S. Platone Præfecto eiusdem Monasterij, qui cum eum renitentem omnino, & reluctantem expertus esset, ad dolos conuersus, finxit se ad mortem ægrotare, & conuocatis fratribus eos sibi ad Præfectum eligendum hortatur (norat enim in quem omnium suffragia propenderent) consentientibus votis, Theodorum, vt aptissimum delegerunt. Quibus cum ille refragari omnibus non posset, impositum onus, non sine animi dolore, vix tandem subijt. Ex Michaele Monacho eius temporis scriptore, qui, quæ conspexerat, scripsit. D

Quo artificio S. Plato Præfecturâ suâ in Theod. Studitam reclinauit

Christi Annus	Hadr. Pap.	Constant. Solius Imp.	Indictio.
795	24.	6	18

E HAdrianus Pontifex cum sedisset annos 23. menses 10. dies 16. septimo Kal. Ianuarij ex hac vita migrauit. Huius sedes omnium felicissima existimanda est, tum rerum temporalium prosperitate, tum etiam gloria Crucis, sub Principibus Christianis eidem obsequentibus, defendentibus, locupletantibus, & in omnibus eam venerantibus, aucta noua sobole conuersorum ad fidem Infidelium populorum; vindicata à Longobardorum perfidia, & protecta à Græcorum superbia, & illis adhærentium insolentia. Quæ luculentius quidem describenda fuerant, & non ferreo stylo detruncata, posteritati tradenda, sed accessit ad damnum, quod cum 44. eiusdem Pontificis Hadriani Bibliotheca Vaticana possideret Epistolas, ex quibus locupletanda fuisset historia, illis deperditis, earundem fuerint tantummodo argumenta relicta, quæ, vt earum compendia, Compendio inserere fortasse alienum non erit.

Prima, de Archisio Duce Beneuentano, qui postquam Carolus Capua reuersus esset, ad Imperatorem Constantinopolitanum Legatos direxerat, petens auxilium, & honorem Patriarchatus, promittens tam in vestitu, quam in Tonsura cum Græcis similitudinem. Hæc Gregorius presbyter Capuanus Hadriano Papæ narrauit. Hadrianus Capuanis, sibi, & B. Petro iurare fecit. Carolum in auxilium pro Exaltatione S. Ecclesiæ vocat. A

Secunda, pro exaltatione Sanctæ Dei Ecclesiæ gratias Regi agit: Ermemberto Episcopo, vt Carolus petierat, vsum Gallij concedit.

Tertia, gratias agit pro Rosellis, Populonio, & Beneuento, quas Vrbes Carolus ipse dederat. Quæritur de inobedientia horum; item de insidijs, & malitia Græcorum. Exercitus, cum necesse fuerit, vt Carolus paratos habeat, atque transmittat, sicut promiserat, petit.

Quarta, multa de suo erga ipsum amore indicat. Item, quod pro eo in Confessione B. Petri totis viribus preces fundat. Gratulatur Carolo, quòd per eius laboriosa certamina, San. Petro suffragante hostium Ecclesiæ conatus ad nihilum redacti sint. Hortatur, vt vsque in finem perseueret. Quod promiserit, se nihil pro Ecclesiæ deminoratione, sed pro eius exaltatione se omnia facturum; gratias agit. Siquis mendacia de se sparserit, cum, vt Romam mittat, rogat, vt secundum sua peruersa merita puniatur. Postea scribit multa de Parçcijs Episcoporum. B

Quinta, indicat se iussisse, vt Veneti Rauenna, seu Pentapoli expellerentur. Germanum Ducem res, ac possessiones Rauennatis Ecclesiæ inuasisse exponit. Quare Carolum orat, vt pro amore San. Petri, cum expellat, vt sua Territoria intacta remaneant.

Sexta, Paulum Ducem suum Carolo commendat, qui ad ipsum missus fuit, vt se, & Constantinum Ducem de mendacijs falsis apud Carolum sparsis purgaret. C

Septima, gratiarum actiones, seu benedictiones continet, & simul indicat sacramentarium, quod Carolus Rex petierat, se per Ioannem Monachum, atque Abbatem Rauennatem misisse.

Octaua, pro Cruce missa, gratias agit, & scribit se semper pro Carolo orare, & pro genitore eius sanctæ memoriæ Pipino. Prçcatur, vt Legatos dirigat, qui Romanæ Ecclesiæ Populoniensem, ac Rosellanum agrum cum Ducatu Beneuentano restituant. Mercedem eius ei à B. Petro promittit.

Nona, indicauerat Carolus Rex Hadriano per Itherium, & Monegarium Abbates, Saxones quosdam in Paganismum relapsos esse, deque ijs, quid agendum esset, interrogauit. Respondit Hadrianus Papa, post longam pœnitentiam, illos ad consortium Ecclesiæ recipi posse. D

Decima, pro Abbate Monasterij S. Vincentij intercedit, qui falsò apud Carolum accusatus fuerat.

Vndecima, de Episcopis, ac presbyteris agit, ne arma militaria induant, sed spiritualia, idest Ieiunijs, & Orationibus vacent. Laudes quasdam Caroli commemorat, cum gratiarum actione pro Exaltatione Sanctæ Dei Ecclesiæ, indicat de agro Sabinensi, quod Monegarius fidelissimus eiusdem Regis ipsum Sancto Petro tradere voluerit; sed quòd propter iniquos, atque peruersos homines, id minimè præstare potuerit.

Duodecima, Carolo Regi musiua, & marmora Vrbis Rauennæ, tam in Templis, quam in parietibus, & stratis sita; sicut petierat, donat, pro equo misso gratias agit. Orat sibi mitti equos, qui ad suam faciant sessionem, ossibus, atque plenitudine carnis decoratos. E

Decimatertia, ad Carolum indicat Itherium, & Monegarium agrum Sabinẽsem S. Petro reddere voluisse, sed propter iniquos homines, id minimè præstare valuisse

Decimaquarta, gratiarum actiones pro Exaltatione Sanctæ Dei Ecclesiæ, eo de agro Sabinensi, petit, vt sicut pollicitus fuerat Sancto Petro, in integrum contradi iubeat.

Decima-

A Decimaquinta, Carolum rogat, vt Trabes maiores, quòd ad Ecclesiarum restaurationes pollicitus fuerat, celeriter, & stannum ad Ecclesiam B. Petri cooperiendam mitteret. Præterea de dissidijs inter Neapolitanos, & Amalfitanos nonnihil monet.

Decimasexta, de suis, & Romanorum orationibus, pro Carolo, indicat. Romanos excusat, quòd non vendiderint Sarracenis Christianos, sed in Longobardos, & Græcos culpam istam transfert: Sacerdotes etiam suos defendit, quòd non sint polluti libidinibus, de quibus ad Carolum accusati fuerant. Quòd Græcorum naues plurimas combusserit, & ipsos Græcos in vinculis diu detinuerit, eum demum monet.

Decimaseptima, apud Carolum Neapolitanos, & Græcos accusat, quòd consilio Arichis; Ducis Beneuentanorum Terracinam inuaserint. Et à Carolo S. Petri amore auxilia postulat, vt ipsam, & alia in Ducatu Neapolitano ad B. Petrum pertinentia recipere possit, quod virtus, atq; gloria Pontificis vnà cum B. Petro ipse Carolus sit

B Decimaoctaua, de suo, ac populi amore erga Carolum multa scribit; & orat, vt quod pollicitus fuerat, reuertens è Saxonia ad limina S. Petri Apostoli properet, & legatos eius possessorem Episcopum, & Rabigandum à fidelitate in seruitio S. Petri commendat.

Decimanona, orat pro exaltatione S. Dei Ecclesiæ, & simul de orationibus Romanorum pro Carolo, & suis indicat.

Vigesima, per Oddonem Diaconum trabes, seu ligna ad Ecclesiam S. Petri cooperiẽdam à Carolo petit, erat etiam, vt Vuilcharius Archiepiscopus Romam mittatur. De corpore sancto, quod Oddo Diaconus, cum Fulrado Abbate olim sibi dari petierat, indicat, quomodo absterritus sit ad ipsum mittere. promittit se missurum Cãdidi martyris corpus, si petat Carolus. Quod Beneuentani, ac Neapolitani consul-

C tare cum Græcis soleant, aperit: sed quid, Oddonem Diaconum indicaturũ promittit.

Vigesimaprima, Constantinum Imperatorem obijsse indicat, adiunctis ea de re literis Stephani Neapolitani Episcopi. Reginaldum Ducem Elusmnæ accusat, quòd multa mala in Castello felicitatis continuè committat B. Petri bona auferendo. petit vt officio amoueatur.

Vigesimasecunda, queritur Hildebrandum Arogin, Rodgaum, & Reginaldum Duces, consilium inijsse cum Græcis, & Aldagiso terra, marique contra Romam, & Italiam dimicare, quare multis adiurationibus auxilium contra eos postulat.

Vigesimatertia, indicat quale consilium legatis eius dederit. Item monet de legatis Græcorum, qui cum Dispositore Siciliæ, & cum relicta Arichisij Ducis egerint,

D qua nam ratione Ducatum Beneuentanum Carolo Regi eriperent. Orat, itaq; Carolum, vt sic omnia pertractet, vt suam, & Romanę Ecclesiæ tutelam procuret.

Vigesimaquarta, queritur se despectum à possessore Episcopo, & Rabigando Abbate, Caroli Legatis. Indicat ipsos non venisse Romam, sed Spoletũ ad Hildebrandum Ducem, & inde Beneuentum profectos esse, in quanto ob id mœrore constitutus sit, scribit. Orat Carolum, vt se consoletur, exaltando Ecclesiam Romanam, & Spoletinum Ducatum reddendo.

Vigesimaquinta, quod patrimonium S. Petri apud Rauennates, non integrè receperit, testificantibus id senioribus Ecclesiæ, testibus eiusdem vrbis; Petri patrimoniũ Sabinense in integrum S. Ecclesiæ restitui. indicat se nullorum irrationabiliter finibus indigere.

E Vigesimasexta, gratulatur Carolo pro victoria, quam ipsi Ausfridus Abbas Pisanus narrauerat, quam diligenter pro ipso preces faciat: Ausfridum Carolo commendat. pro Pisano, & Lucensi Episcopis orat, vt ipsos pro sua pietate ad proprias sedes, atque Ecclesias redire permittat.

Vigesimaseptima, indicat, quòd in partibus Italiæ, atque Tusciæ, Episcopi quidam alienas Diœceses, & Parœcias inuadant, vestem Monasticam contra sanctos Canones relinquant, matrimonia contrahant vestibus sęcularibus induti; orat itaq; Carolum, vt ista emendet, fidem Catholicæ, & Apostolicæ Sanctæ Romanæ Ecclesię semel amplexam, continuò tueatur, vt cum sanctis omnibus fęlix permanere possit.

Vigesimaoctaua, propter inobedientiam Leonem Rauennatem Episcopũ accusat. A
Vigesimanona, vberrimæ benedictiones pro exaltat. S. Dei Ecclesiæ continentur. Indicat se mittere Epistolam Gradensis Patriarchæ. Hanc à Leone Archiepiscopo Rauennate prius apertam, & lectam fuisse queritur. Idem Leonem iterum accusat.

Trigesima, orat Carolum, vt meminerit, quæ Petro Apostolo promiserit: quanta etiam ab ipso beneficia acceperit; scilicet prouinciam Longobardorum, & quòd eius circumuallatus suffragijs, cęteras omnes nationes sibi subijcere possit. De Leone Archiepiscopo Rauennate indicat, gratum sibi esse, quòd ad Carolum profectus sit.

Trigesimaprima, iterum vehemẽter Leonẽ Rauennatẽ Archiepisc accusat, ꝙ inobediens, ac proteruus factus sit, ab illo tẽpore, quo à Carolo redijt, & Carolũ orat, ne S. Petro auferri patiatur, quæ ab ipso, & Pipino patre eius ipsi B. Petro oblata sunt.

Trigesimasecunda, multa admodum de fide, & constantia sui amoris Carolo scribit; Admonet illum, vt amicitiæ, & promissionis ad confessionem B. Petri factæ recordetur. Cum eodem expostulat, quod Legatum suum Anastasium in Francia detineat. Accusat Longobardos, hortaturq; Carolum, vt in ipsos vindictam exerceat, & S. Petri iustitias, quas promisit, faciat. Indicat se Carolo Paulinum quendam vinctũ misisse, quòd malè de eo locutus esset, ipsumq; adiurat, vt idem de suis inimicis faciat. B

Trigesimatertia, gratiarum actiones continentur, cum petitione, pro exaltatione Sanctæ Dei Ecclesiæ. Item de Legatis Caroli Regis, qui Autumni tempore Romam venire debuerant.

Trigesimaquarta, de præda Persarum in finibus Græcorũ, & inter ipsos discordia.

Trigesimaquinta, gratiarum actiones pro restitutione Patrimonij B. Petri meminit donationis, Constantini temporibus S. Siluestro Papæ factæ, & aliorum, qui pro animæ suæ salute multa donarint B. Petro, quæ à Longobardis erepta sint: ac dicit in Lateranensi scrinio, eas donationes haberi. Carolum nouum Constantinum nominat: orat, vt sibi filium eius ex sacro Baptismate suscipere liceat. C

Trigesimasexta, Sanctum Petrum Carolo maximè commendat, & orat, vt Sabinensem agrum integrum Ecclesiæ Romanæ restitui faciat. Profitetur Romanam Ecclesiam totum quartum Chalcedonense Concilium amplecti, & venerari.

Trigesimaseptima, ipsum fidei, ac dilectionis, quam erga B. Petrum Apostolorũ Principem habere visus est, admonet, vtque illam inconcussam, & inuiolatam conseruet, & nulla callida versutia ab Apostolico amore animum diffugi patiatur, orat. Postea Eleutherium, & Gregorium quendam accusat, & petit, ne illos apud se agere sinat; sed Romam mittat. D

Trigesimaoctaua, commendat Carolo Legatos Monasterij S. Hilarij in Calligata: orat, ne ipsum, seu Hospitales Domos, quæ per colles Alpium sitæ sunt, in susceptionem peregrinorum, ab vlla magna, paruaque persona inuadi permittat; & Gundibrando Duci Florentino mandet, vt quæ eidem Monasterio abstulerat, restitueret.

Trigesimanona, ipsum mendacij arguit, & obiurgat, quòd Rauennam ad electionem noui Pontificis Legatos suos direxerit.

Quadragesima, indicat, quomodo contentiorem Monachorum ad se missorum composuerit, & quòd Potho Abbas, cum decem Monachis ad Carolum Regẽ proficisci noluerit, vt ibidem quoque de obiectis criminibus se purgaret.

Quadragesimaprima, Carolus per Georgium Episcopum Papæ de suis certaminibus, & laboribus pro B. Petro susceptis, indicauerat: quare Hadrianus ipsi maximas gratias agit: commendans ipsi Georgium Episcopum. E

Quadragesimasecunda, indicat Adalgisum Desiderij filiũ in Calabriæ partes aduenisse: orat Carolum, vt contra hunc bellum gerat, & Beneuentanus cum alijs obedire cogat. Item, ne Grimoaldum Beneuentanum Ducem constituat: vt Beneuentum, Rosellas, Populonium, & alia loca S. Petro reddat.

Quinquagesimatertia, indicat Offæ Regis Anglorum Legatos, cum Caroli oratoribus honorificè ab se susceptos fuisse, quod Carolus per Nuncios petierat. Adijcit se permittere Diuinum Verbum Gentilibus prædicare.

Quadra-

A Quadragesimaquarta, indicauerat Carolus Rex, quòd per laboriosa certamina Saxones ad fidem Catholicam, ac baptismatis fontem perduxisset: petierat ob id ab Hadriano vna, aut duabus ferijs litanias fieri. Respondet Papa ei, in omnibus Occidentalibus partibus 23.26.& 28 mensis Iunij, idest vigilia Ioannis Baptistæ, Natale SS. Ioannis, & Pauli. & vigilia SS. Apost. Petri, & Pauli debere fieri litanias. Iubet, vt Carolus ijsdem diebus omnibus suis regionibus litanias celebrari curet: Indicat, quòd Romæ continuò pro Carolo gratias agãt, & Deum orent. Scripsit etiã ad alios, vt ad Egilam in Hispania Episcopum, ipsumq; hortatur de fide Orthodoxa tuenda; pro ieiunio sexta feria, & sabbato celebrando. Idem ad Egilam Episcopum, seu ad Ioannem presbyterũ de conseruatione continentiæ in Hispaniæ partibus prædicãda Epistolam scripsit. Ac de paschali festiuitate, vt eo tempore celebretur, quando à Ro B mana celebratur Ecclesia. Item eum monuit de prædestinatione hominis, siue ad bonum, siue ad malum: de coinquinatione eorum, tam in Escis, quàm in potu: de diuersis erroribus, & de eorum Pseudosacerdotibus, qui viuente viro sortiuntur vxorẽ. De libertate arbitrij, ac de alijs multis capitibus in partibus illis contra fidem Catholicam exortis. In fine ipsos hortatur, vt Canones sciant, vt omnes non obedientes salubribus præceptis excommunicent.

Idem Hadr. ad oẽs Hispaniæ Episc. scripsit; maximè tũ ad Elipandũ, & Assaricũ: In cuius Epist. initio Romanã Eccles. caput oĩm Eccles. nominat; & quicunque ab hac se absciñdit, hunc Christianæ Relig. exortem fieri dicit. Deinde refutat Elipandi, seu Assarici errorem, quo filium Dei adoptiuum dixerat. Opponens, inter alia, dictũ ad Rom. 7. proprio filio suo non pepercit Deus. & citat Athanasium Alexandrinũ, Gre C gorium Magnũ, Amphilochiũ Iconij, Greg. Nyssenũ, Episcopos, Chrysost. August. Hilarium, Leonem Papam, & alios. Hactenus ex Hadr. Epist inuenta summaria.

Quod rursus ad alia eiusdẽ Pont. scripta ptinet, præter alias Epist. supra recitatas; constat Collegisse Conciliorũ Volumẽ, illudq; misisse ad eundẽ, qui petierat, Carolũ Magnũ, præfixa ad eũ præfatione, & epigrãmate Acrostichicis versibus. Est præterea auctor Ioannes Diaconus ab eodem Hadriano, ex Epist. S. Greg. Papæ, duos conscriptos libros. meminimus superius de alijs eiusdem Pontificis lucubratiunculis ad Ecclesiasticos ritus spectantibus. sed iam, quæ post eius mortem secuta sunt, videamus. Hadr. P. scripta.

Obitum eius, multis lachrymis, prosecutus est Carolus Magnus, qui eum, vt patrẽ coluit, & vt amicũ plurimũ dilexit: nam audi quæ habeat Eginhardus in Caroli vita. *Nunciato etiam sibi Hadr. Pont. obitu, quem amicum præcipuum habebat, sic fleuit,* D *ac si fratrem, aut carissimum filium amisisset. At non fletu tantum. sed religiosis officiis, atque suffragiis, ipsius prosecutus est animam, pro ipsa longè, lateque per prouincias sibi subiectas, & alias externis Regibus subditas, erogans eleemosynas: cuius rei monumentum extat in Epistola eiusdem Caroli ad Offam Marciorum in Anglia Regem;* cuius fragmentũ recitat Gulielmus Malmesberius hist.[a] in qua hæc verba. *Direximus in eleemosynam* Dalmaticas, & pallia *Domini Apostolici Hadriani, deprecantes, vt pro eo, intercedi iubeatis, nullam habentes dubitationem, beatam illius animam in requie esse, sed ut fidem, & dilectionem ostendamus in amicum nobis carissimum.* De largitate porro eleemosynarum Caroli: Eginhardus sic in eius vita. *Circa pauperes sustentandos, & gratuitam liberalitatem, (quam Græci eleemosynam vocant) deuotissimus, vt qui non in patria sua solum, & in suo Regno facere curauerit;* E *verum transmaria in Syriam, & Aegyptum, atque Africam, Ierosolymam, Alexandriam, atque Chartaginem, vbi Christianos in paupertate viuere cœperunt; penuriæ eorum compatiens, pecuniam mittere solebat. Ob hoc maximè Transmarinorum Regum amicitiam expetens, vt Christianis sub eorum Dominatu degentibus, refrigerium aliquod, ac releuatio perueniret.*

a Clar. A. D. 1100. Extat ĩ histo. Angl. in addit. ad Bedã, lib. 2. c. 14. Carolus, q̃ deditus eleemos.

Præterea verò sepulchrum eius in Vaticana Basilica collocatum Regio ipsemet Epitaphio decorauit, quod hodieque extat, pro foribus eiusdem Basilicæ, versibus scriptum, quorum quatuor tantum, hic adscribam, cum plures sint.

A

Post patrem lachrymans Carolus hæc Carmina scripsi.
Tu mihi dulcis amor: te modò plango, Pater.
Tu memor esto mei: sequitur te mens mea semper
Cum Christo teneas Regna beata Poli, &c.

Colebat Carolus, inquit Eginhardus, *præ cæteris sacris, et uenerabilibus locis, apud Romam, Ecclesiam B. Petri Apostoli, in cuius donaria, magna vis pecuniæ, tam auri, quàm argenti, nec non, & gemmarum ab illo congesta est Multa, & innumera Pontificibus munera missa; nec illo toto Regni tempore, quidquam duxit antiquius, quã vt vrbs Roma sua opera, suoque labore, veteri polleret auctoritate; & Ecclesia S. Petri, non solum per illum tuta, & defensa: sed etiam suis opibus præ omnibus Ecclesiis esset ornata, ac dotata.* Mirum est, quanta scribat Anastasius Hadrianum contulisse in restaurationem, ornatum, & dotationem Romæ Ecclesiarũ, ac aliorum publicorum operũ, vt nulla ferè Ecclesia eius piæ expers fuerit beneficentiæ. Is igitur Anastasius, postquã recensuit in Ecclesia B. Petri vestem ab eo factã miræ pulchritudinis ex auro, & gemmis, habentẽ præfiguratam hist. B. Petri à vinculis erepti: ab introitu Basilicæ ad pauimentũ confessionis spatium vestitum de argẽto purissimo: pretiosas Cortinas miræ magnitudinis: vela sexagintaquinque; Candelabrum in formã Crucis factum pendens ante presbyterium, habens candelas mille trecentas septuaginta, quod quater in anno accendebatur; In Natali Domini, in Pascha, in Natali Apostolorum; & in Natali Pontificis: Ciborium ex auro purissimo: totam Confessionem laminis aureis vestitam, & alia plura vasa, Calices, Imagines, lampades ex auro purissimo; summam colligit his verbis. *Quæ fiunt simul, quæ sunt in altari intus, & in sacra, vltro, citroque confessione, & in ambone Euangeliorum, & in postibus inferioribus, & superioribus, atque cancellis simul, & corpore, auri obrizi libræ mille trecentæ viginti octo.* Pergit percensere alia varia eiusdem Ecclesiæ ornamenta aurea, & argentea. Transiens inde ad restauratione eiusdem Basilicę, ait, Pauimentũ, Tectũ, Turrim, Porticum Gradus, atque adeò porticum à Tiberi ad gradus B. Petri restaurata. mox memorat bona relicta eidem Basilicæ, & alia ab eodem eidem in vsum pauperum attributa. Quod verò spectat ad cultum Diuinum in psalmodia; constituit congregationem Monachorum, vt sedulas laudes in Ecclesia S. Petri persoluerent: sicut & cętera tria Monasteria. Quod ipsum in Lateranensi Basilica San. Mariæ ad Præsepe, & in alijs præstitit, restauratis Monasterijs. Restaurauit, & magnificè ornauit alias Basilicas, S. Pauli, Lateranensem, B. Virginis, ad Præsepe, ad Martyres, & Transtiberinam, S. Laurentij, quæ dicitur extra muros, & quæ dicitur Damasi, Sanctæ Crucis in Ierusalem, S. Petri ad Vincula, SS. Apostolorum, S. Marci, denique alias quadraginta, & amplius, quas recenset Anastasius. Plura etiam Cœmeteria instaurauit: aliquot item Diaconias, quas & redditibus auxit, ad alimoniam pauperũ. Statuit, vt per vnamquamque hebdomadam quinta feria, cum psalmodia pauperes, vsque ad balneum pergerent. Formam pariter Sabbatinam dictam, per quam decurrebat aqua, inquit Anastasius, per Contenarium in atrium B. Petri Apostoli, simul & in balneum iuxta eandem Ecclesiam situm, vbi Fratres nostri, Christi pauperes, qui ad accipiendam eleemosynam in Paschalem festiuitatem annue occurrere, & lauari solebant, & ex qua diuersæ molæ macinabant, confractam, & dirutam à fundamentis: refecit: sed & restitutam aquam Claudiam ad Basilicam Lateranensem, in Vrbem magna copia deduxit. Aquam item Virginem, forma ante plures annos diruta tanta copia vrbi restituit, vt ex ea vniuersa satiaretur. Muros deniq; vrbis, & Turres iamdiu dirutas, & prostratas, confluentibus opus Tuscia, Campania, toto Ecclesiastico patrimonio, vnà cum populo Romano magno studio renouauit, & decorauit, in quod opus mille centum auri libras expensas scriptum reliquit Anastasius.

Vltimis

A Vltimis Hadriani temporibus Offa [a] Rex Anglorum reperto corpore S. Albani Martyris, cum alijs reliquijs, Romam venit, vt probarentur ab Hadriano, priuilegiumque acciperet pro Monasterio eius nomine Verolamij erigendo, vtque suorum peccatorum remissionem à Christi Vicario consequeretur: quibus omnibus acceptis est reuersus in Angliam. a Matth. Vuestm. ann. 794.

Eodem die obitus Hadriani, Leo Tertius magno omnium consensu subrogatus est, Romanus à parua ætate in Vestiario Patriarchij educatus, cuius laudes persequitur Anastasius. Quæ fertur de eo fabula, quòd initio sui Pontificatus, passus carnis incendium ob mulierem eius manus exosculantem, eam ipse sibi præciderit, statueritque, ne manus, sed pedes oscularentur Pontificis, reijcienda est, vt quæ nulla firmitate subsistat, cum ante hæc tempora, reperiatur, moris fuisse, osculari pedes, manus nunquam, multaque alia sint, quæ repugnent.

B Quod ad res pertinet Orientalis Imperij, hoc anno Constantinus sine matre regnans, iuuenili temeritate, ardore libidinis, abdicata iam Maria legitima coniuge, & Monacham fieri coacta, quasi Imperium affectante, & illi mortem, per venenum moliente, Theodoten Cubiculariam ducens, Augustamque coronans, nuptias celebrat anno Imperij 6. Indict. 3. non prima, vt mendosè est apud horum auctorem Theophanem, ex quo scelere, magnæ sunt in Ecclesia illa, inter Catholicos, cõflatæ discordiæ, turpi adulatione; alijs probantibus nefarium scelus, alijs verò, quibus Ecclesiastica disciplina cordi erat, illud ipsum magnopere detestantibus, & execrantibus. Ex Theophane, & Ignatio historico. Adulterinum cõiugiũ Cõstãt. Imp.

Tarasius Patriarcha, cum animo quidem angeretur ob scelus Imperatoris, vereretur tamen, ne nimis exasperando, & ab Ecclesia remouendo, eum faceret Catholicæ C fidei desertorem: sic erroris redarguere voluit Imperatorem, vt tamen eum, licet pęna illa dignum, noluerit excommunicare.

Cum igitur conceptum scelus animo Imperator perficere apud se statuisset, aduersus legitimam coniugem confictum veneficij crimen detulit ad Patriarcham, vt ea dimissa, quam ardebat, ducere posset. Primum quidem per primorem quendam, post verò per seipsum, causa vehementius, & ardentius acta; At Tarasius inani prætextu cognito, pluribus id nullo modo fieri differuit ex Euangelica lege, & rei indignitate, & probro apud omnes, proposito ex sententia dimouere instititit, intentata quoque excommunicationis sententia. Quibus ira incensus Imperator, eum à se expulit, legitimam vxorem à se abiecit, & adulteram admisit. Tarasium verò, adhibitis custodibus variè afflixit, si fortè eum à constantia deturbaret. Hactenus hæc de Tarasio Ignatius D historicus, sed pluribus. Tarasius verit' discessũ Imper. à fide Cath. abstinet ab inferẽda excomm.

Plato autem Abbas à Tarasij communione abstinuit, quòd redargutum Imperatorem ab Ecclesia non separasset, neque eum, qui adulteram coronasset ab Ecclesia abiecisset. Quod cum audisset Imperator, euocatum in vrbem Platonem, in Palatio reclusit, reliquosque Monachos, cum nepotibus eius cęsos, relegauit apud Thessalonicam, quibus fauebat mater Imperatoris, quòd filio resisterent, eumque probro afficerent. Hæc breuiter Theophanes, quæ latiùs Theodorus Studita persequitur, conferens Platonem cum Ioanne Baptista; Constantinum cum Herode, Theodoten cum Herodiade, causam cum causa. *Cum*, inquit, *omnes ferè iniquo illi facto* E *assentirentur; solus hic, (vt ita dicam,) cum suis discipulis stabilis permansit. Ob idque quot, & qualia per totum annum certamina eum subiisse putamus? nuncia nuncijs, minæ minis addebantur, flagella, exilia, membrorum mutilationes proponebantur.* Plato ob id abstinet ab ei' communione.

His consentientia Michael Monachus rerum ipse quoque sui temporis scriptor in rebus gestis magni illius Theodori Studitæ habet; & quòd quidem Studita de Platone refert, certamen, & victoriam modestè silens de se, hic Michael de Studita narrat, nimirum magnum Theodorum ob tantum flagitium ab Imperatore admissum, incredibili tactum dolore, & reformidantem vehementer, ne permaneret malum, & in legem abiret flagitium, auctoris sui viribus, & potentia subnixum; eum palam excõ-

Theodo. Stud. cauendumà cõmunione Imper. denũciat suis Monachis.

Non qdẽ qd Mon. excõmunicarent Imp. Episcop. munus vsurpãtes, sed qd à Deo ob flagitiũ excõmunicatũ auersarẽtur.

a V. in Codic. Col. b Dan. 13. c 2. Reg. 14. d Ex. 18. e 1. Cor. 14. f Matth. 24. g 1. Cor. 10. h 1. Cor. 11. i Iac. 2.

municatum pronunciasse, & in scelus inuectum, ipsum omnibus Monachis denunciasse, vt ab omnibus vitandum: Cuius rei fama vulgata, cum ad aures quoque Imperatoris venisset, furorem simulatione lenitatis tegens, blandè sibi priùs agendum putauit, cum sanctum virum timeret, vt qui eum apud omnes in magna sanctitatis opinione esse sciret, si qua fortè illum ratione demereri posset, quo vno deuicto, cęteros omnes superaret. Quin, & adulteram ipsam ad captandum sanctum virum submisit multo auro, & muneribus instructam, & generis propinquitatem opponentem (erat enim Theodote ipsi Theodoro sanguine iuncta) quæ cum irrita omnia animaduertisset, semet Imper. specie repentini alicuius, vrgentisque negocij ad eum adit, sed eius omnes sermonem, & conspectũ declinant, & auersantur Monachi. Tunc ille ardentiori incensus ira, in palatium reuersus, flagellis cędi sanctum iubet, & constantissimos quosque alios Monachos, sic vexatos, atque verberibus concisos Thessalonicam relegat. Sed exilium contigit anno sequenti. Vndecim numero erant cum patre vincti, qui dura omnia sereno, & alacri animo pertulerunt. Quorum exemplo Constantiæ Chersonenses, & Bosphorani Sacerdotes, & Monachi, & quotquot per vicinas circum oras, atque Insulas populos regebant, & ipsi sanctum æmulantes, Imperatorem excommunicatum pronunciant, quos variè tentatos, & immobiles repertos, exulare iussit. Misit etiam Theodorus Epistolas, & Tabellarios ad Romanum Vrbis Antistitem, eum de tota re commonefaciens, à quo responsa vicissim accepit, de prudentia, & Constantia laudatus.

Aulicorum autem, & aliorum Imperatori adulantium illa erat aduersus Theodorum, & alios accusatio, siue quærela, quòd non, nisi ob læsam Catholicam fidem, Cõmunicationem Catholicam liceret abrumpere; deque his Stephanus à secretis coram egerat cum Theodoro, ad quem statim rescripsit Epistolam. Epist.[a] cuius partem hic visum opportunum adscribere.

Vnde nam verò dicti huius (Stephani, & Aulicorum) absurditatem tibi ostendemus? Primum quidem ex Veteri Testamento. Quid enim de Daniele censes?[b] Num seniores, quamuis nondum ea ætate, quę legitimam loquendi libertatem daret, in diuinæ Susannæ condemnatione præuaricantes, non solum admonens, verum etiã condemnans, laudatus est an non? Deinde, non animaduertis Ioab[c] in populi enumeratione, cum in Dei tentationem res vergeret, supplicantem, obtestantem, persuadere Dauidi conantem, ne id faciat? Nota enim tibi est historia. Me verò mouet, & Ietro[d] Magnum Mosem admonens, & exhortans non sic regere populum, hominemque rudimentis quodammodo instituens, traducensque ad consilium suum. Et quid nam ipse? Alienigena, etsi socer. Cui loquens? ei, qui omnia ex Diuina reuelatione agebat. Atque hæc quidem paucis, ne longiores simus. Transeundum est ad nouum Testamentum, scilicet. Reuereamur, si placet, gloriosissime, clarissimi Orbis terræ præconis Edictum.[e] Si postremo reuelatum fuerit, primus sileat. non, sicut obijcit Charitas tua, de fide sola. Et, quod me propemodum fugiebat, Magnus præco[f] veritatis Ioannes, Herodem reprehendit. Quæso responde mihi. Sed explodar, (vt video,) & deridebor; quòd æquiparem me prophetæ. Absit non ita est, optime. Hæc verò, inquit, scripta sunt ad correctionem nostram.[g] Et iterum Paulus.[h] Imitatores mei estote; sicut, & ego Christi. Qui autem fieri potest, vt rectè quis sentiat, agẽs peruersè, Diuino Iacob[i] affirmante, ex operibus ostendi fidem, & ijs, qui circa vnum aberrent, neque alterum inesse? Tot igitur, & tanta cum sint testimonia, non puto habere nobilitatem tuam, quid contradicat, & post pauca. Reprehendere enim tantummodò facilè est, & cuilibet volenti, promptum, vt legisti; suam verò sententiam sacræ scripturæ testimonijs confirmatam inducere, hominis est sanæ mentis, ac iudicij, &c. subijcit ad finem loca S. Basilij, quibus, quæ dicta sunt, confirmantur.

Alia Epist.[a] ad Nicephorum consobrinum suum, eundemque Præpositum. post alia, in eo versatur tantum argumento, vt demonstret perperam factum ab Imperatore, dimittendo vxorem, & aliam ducendo, contra Apostoli Pauli præceptum, & sanctorum Patrum doctrinam.

Hoc

A Hoc eodem Anno, vt habetur ex Theophane, Ioannes præficitur Ecclesiæ Ierosolymitanæ. a In eodē Cod. Columna.

Quod verò spectat ad res Occidentales, hoc ipso Anno Carolus Magnus, desertores Christianæ Religionis Saxones rebellantes, cum exercitu aduersus eos profectus, coercuit. Vbi cum esset, excepit Legatos Hunnorum, siue Auarum Regis Theodonis, seu Theoduini, qui se cum suis subijceret Carolo, spondens etiam fidem Christianam omnes suscepturos, quod & præstitit. Rex cum suis ad Carolum profectus, & regie donatus rediјt. Ex Adone. Id in annum sequentem reijciunt alij, defecisseq; eum à Christiana fide suscepta, confirmant. Bellum vero aduersus Hunnos, siue Auares per Henricum Ducem Foroiuliensem, gestum testatur Ado, per eumque debellatos, atque auitis Thesauris spoliatos, quos idem, inquit, pio Regi Carolo postmodum misit, & ille Deo gratias referens, ad memoriam SS. Apostolorum partem inde B misit, partem officialibus Regni, & Ecclesijs alijs distribuit. Conuersos verò post hæc Hunnos ad Christianam fidem, ab eisque primam erectam Ecclesiam sanctæ Dei Genitricis Mariæ, produnt Annales Hungarici. Oblationem verò Caroli ex Thesauro Hunnorum ad Basilicam S. Petri Romæ missam, in annum sequentē reijciunt.

Sed & hoc ipso anno primum Episcopum datum Paderbornensi Ecclesiæ in Saxonia, Harimarum Saxonem hominem, discipulum S. Burchardi sanctitate clarum produnt Annales Saxonum. [b] Verum qui prosecutus est res Saxonum, & ipse Saxo antiquior scriptor, res S. Libonij prosecutus, non hoc anno, sed longe postea, paucos ante annos obitus ipsius Caroli Magni factum esse testatur.

C

Christi Annus	*Leonis P. 3.*	*Constant. Solius Imp.*	*Indictio.*
796	1	7	4

b Crant. hist. Saxo. lib. 1. c. 11.

IMperator iustissimè, vt par erat redargutus à Theodoro, quòd dimissa legitima coniuge, aliam præter ius, & fas, sibi matrimonio copulasset, huius anni initio eum mittit in exilium, de quo, & itinere ad ipsum exilij locum, extat Theodori Epistola ad Platonem, [c] & alia: prima, ibidem ad ipsum adhortatoria, qua fratres confirmarentur, ac rursum alia eiusdem argumenti.

Bene Imperatoris mater, per se, & per alios nacta opportunitatem, promissis, & mu D neribus, Duces, & Princeps attraxit ad se omnes, vt filio deposito ipsa sola imperaret.

Hoc eodem anno Indict. 4. delatum est Constantinopolim ex Lemno Insula Corpus Sanctæ Euphemiæ, quod à Copronymo impio, & sacrilego Imperatore cum capsa, in profundum abiectum fuerat; repertum autem id fuit, & in Lemno depositum, cum hac marmori incisa inscriptione. c 3. ī eod. Cod.

HOS SERGIVS, ET SERGONAS NAVIGANTES PER HELLESPONTVM, CVM EX PROFVNDO SVSTVLISSEMVS RELIQVIAS BENEDICTÆ, ET SANCTÆ MARTYRIS CHRISTI EVPHEMIÆ, EIVS IVSSV HIC DEPOSVIMVS: describitur fusè hæc translatio à scriptore huius temporis, quæ extat apud Surium 2. Iul. de qua, & Theophanes his verbis. *Hoc stupendum, & dignum scriptura miraculum post 22. Annos post iniqui Prin-* E *cipis mortem, vnà cum piissimis Imperatoribus, & Tarasio Sanctissimo Patriarcha, nos vidimus, & cum eis amplexi sumus, licet indigni, magnam gratiam promerentes.* Translatio S. Euph. Constant.

Leo Romanus Pontifex, vbi primum sedere cœpit, Legatos cum muneribus, claues scilicet aureas ex S. Petri confessione, de more acceptas, & Vexillum Romanæ Vrbis, ad Carolum Magnum misit. Rursum verò hæc eodem anno ab ipso Christianissimo Principe Carolo Magno, Engelbertum Abbatem Legatum ad Leonem Romanum Pont. ad munera deferenda, quæ ex Thesauro Hunnorum erepto, idem Rex fuerat consequutus Annales Francorum affirmant.

a De gest. Angl. in Cōtin. li. 1. c. 12.

A Eodem anno missa est Legatio, [a] cum literis, & muneribus ad eundem Leonem Pontificem ex Britannia à Rege Mercionum Remulpho, qui Offæ successerat, quæ literæ extant, vt & quas ad eum reddidit ipse Leo, licet hæ sint imperfectæ.

Eodem anno idem S. Pontifex Leo animum adiecit, vt Caroli Magni de Hunnorum Thesauris missam largissimam oblationem ad sacra limina Apostolorum, in ornamenta Ecclesiarum conuerteret, & in Clericos erogaret, omniaque perfecit, quæ ante persecutionem illatam, recenset Anastasius. *Eum igitur, ait, Clericis stipendia auxisse, plurimas Ecclesias, & Cœmeteria restaurasse, sed in primis Titulum B. Susannæ, vbi ordinatus fuerat, magnificentißimè extructum, pretiosis muneribus locupletasse. Varijs Ecclesiis vestes sericas, holosericas, pretiosas, gemmatas, cortinas, & vela cōtulisse, Cruces, Imagines, Calices, Coronas, Thuribula, Ciboria, Canthara, Candelabra, Lampades obtulisse, in quorum sumptum, subducta ratione, expensas, ait plusquam 150. libras auri, & mille quingentas argenti.* B

Christi Annus	*Leonis Pap.3.*	*Irenes iterum Imp.*	*Indictio.*
797	2	1	5

Imp. excæcatur, & moritur.

Constantinum Imperatorem conspirantes proceres, consilio eius matris Irenes, comprehensum, luminibus priuant, ex quo statim moritur. Iussionem matris fuisse, Religionis studio, & amore iustitiæ aiunt tantum, vt teneretur, nec amplius imperaret. ex quo ab Orientalibus nonnullis, qui facto aderant, viris sanctissimis, C meruit laudari. Theophanes tamen, secundo eius anno recēsens, vt oculos alijs effoderit; alijs linguas præciderit, subdidit. Non in longum Dei iustitiam hanc iniustam vltionem misisse inultam, post quinquennium namque eodem, inquit, mense, & eodem sabbato orbatus est oculis à propria matre, idem Constantinus. Obtenebratus est autem sol per dies septemdecim, ita, vt errarent naues maris, omnesq; dicerent, quòd propter obcæcationem Imperatoris sol obcæcatus radios suos retraxit.

Prodigiū

Porrò in Constantino sic genus Copronymi extinctum tradunt. Irene adepto Imperio exilium omnibus relaxat; sed in primis Platoni Abbati, & Theodoro Studitę, quos reuertentes, omnium hominum occursus excepit, atque adeò ipse Patriarcha, & Regina; eiecto Iosepho illo Oeconomo, & sacerdotio priuato, qui adulteros coniugatos coronare ausus fuerat, omnes in Communionem conuenerunt, quantumuis D rationes diuersas tenuissent, Tarasius Patriarcha, & Theodorus, ille quidem de summo iure nonnihil remittendo, ne in hæresim Iconomachorum, quod minabatur, ille se præcipitaret: hic autem flagitium propalam arguendo, & acri obiurgatione longius progredi prohibendo, tum eos, qui peccarant, tum cęteros, qui simile aliquid meditabantur. His ergo in hunc modum transactis Theodorus Regia Vrbe relicta in Monasterium reuertitur, optimique Pastoris exemplo, segregatas oues congregat, & innumerabiles, tum Monachos, tum sæculares ad se, tum gratulationis causa, tum etiam cohabitationis, confluentes excipit. Hæc ferè ex ipso Theodoro, de Platone, & ex Michaele Monacho de ipso Theodoro.

Quod spectat ad res Occidentales; Barcinona Ciuitas, quæ à Francis defecerat, E per Zatum Sarracenorum Præfectum Carolo Magno reddita est. Hibdalla Sarracenorum Princeps in Africa à fratre pulsus ad eundem Carolum Magnum confugit, quem cum filio suo Ludouico in Hispaniam proficisci iussit, quo anno pariter res bellicæ eidem Carolo prosperè cessere. Cum autem degeret Aquisgrani, accepit Legationem à Constantino Imper. missam, vel, vt alij tradunt anno sequenti, Constantino superstite, cuius audita nece, omnia vana cessere.

Christi Annus	Leonis Pap. 3.	Irenes iterum Imp.	Indictio.
798	3	2	6

A IN Oriente Arabes Sarraceni sub Duce Habdimelechi Romano Imp. infestissimi; negata pace Irenæ petenti, infesto agmine progressi Cõstantinopolim, vsq; ad eius suburbia depredantes, onustiq; spolijs sunt reuersi. Theophanes hæc pluribus. Quorũ occasione factum est, vt Theodorus, quo ab horum infestatione monachos sibi subditos saluos redderet, atque securos, eosdem Constantinopolim duxerit, atque studij monasterium, olim quidem celeberrimum, sed a Copronymo ad vastitatem pene redactum magnopere rogante Imperatrice in habitandum acceperit, eiusque præfecturam assumpserit.

B Hoc ergo cenobium Pater cum insigni Templo aptissimum, & ornatissimum nactus, ex conditoris mente, tum suos, tum, quos in eo reperit, tum deinde accedentes ex magna nominis celebritate sæculares magno numero, vt ad decem centenaria peruenerint, monasticis institutis excolebat, & ad perfectionis apicem perducebat. Ex Michaele monacho, ex eis vno, Theodori discipulo, qui pergit pluribus dicere de monasticis, ab eo suis traditis institutis metris scriptis. *Edidit præterea,* inquit, *institutiones Iambicis versibus conscriptas, quemadmodum vnumquemque imperata facere oporteat, & initio a Preposito ducto, ad infirmum vsq; percurrens definit, ac statuit, quibus pœnis quisque affici debeat.* &c. Qui pariter occasione laboris manuum singulis præscriptorum, primum in describendis codicibus, *qui apud nos,* inquit, *extant adhuc pulcherrimi,* eius labores memorat, deinde eiusdem scripta recenset. *Cõposuit,* ait, *& alios libros, quos propria lingua dictauit, quorum sensus, manifestam quãdam diuinæ gratiæ vim ostendunt. In his primum locum tenet, qui parua, dicitur, Cathechesis 134. distincta sermonibus, quos quidem fratribus ipse pronunciauit, congruentes cuique dici, singulos, lectißimis sententiis, verbisque ornatissimis perseuerantia, & membrorum mortificatione: nunc de Constantia in quotidianis certaminibus, & præstanti aduersus casus omnes animi contentione. Ex hoc libro tres sermonum particulæ, prima quoque die hebdomadis, in Ecclesia recitari consueuerant. Alterũ deinde librum elaborauit Magnum Cathechisticum tribus membris, seu partibus comprehensum, qui egregia cœnobii instituta sigillatim declarat, disciplinam tradens, supra quam dici possit vtilissimam. &c.*

Theodori Studitæ lucubrationes.

C

D *Scripsit præterea vir Diuinus Panegyricũ volumen, in quo insignes Domini dies festos enarrat, & præclaris orationibus exornat, nec Domini solum, verũ etiam Deiparæ, & præcursoris item Joannis Baptistæ &c. Scripsit, & librũ Iambicis versibus, in quo, & primi parentis ortum, lapsumq; descripsit, et plura deinceps, & deniq; vniuersam Iconomachorũ hæresim. Epistolarũ aũt eius libri quinq; sunt numero. Præter hos oẽs, dogmaticum ẽt librum composuit, in quo validę insunt disputationes refutatoriæ, mirabiliter contextæ ad dissoluenda Iconomachorum sophismata &c.* optandũ est, vt hmõi præclara opera ex vetustis bibliothecis, diligenter conquisita, eruantur.

Misisse hoc anno Irenem A. legatos ad Carolum Magnum veteres tradunt Annales Franc. auditosque eos Aquisgrani, redditumque illis ab ipso, quem petierant, Sisinnium fratrem Tarasij, Patriarchæ olim in bello captum.

E *Hoc anno,* (vt habent Annales Franc. ex Chronicon a Pithoeo editum) Hadefuns (quod idem est, ꝙ Adefonsus, siue Alfonsus) *Rex Gallæciæ, & Asturiæ, per Troium legatum suum, Papilionem* miræ pulchritudinis Regi Carolo misit. & inferius *eodem anno.* Adefons quoque supradictus Rex prædata Vlyssipona Hispaniæ ciuitate, insignia victoriæ suæ loricas, mulos, captiuosque Mauros per Troium, & Basiliscum, legatos suos Carolo misit. Hæc ibi. Ex quibus patet, magnam amicitiæ consuetudinem intercessisse inter Alfonsum Castum, & Carolum Magnum, ambos Reges pietate præstantes; quod ipsum testatur Eginhardus.

Christi Annus	*Leonis* P. 3.	*Irenes iterum* Imp.	Indictio.
799	4	3	7

A

ANnus Ecclesiæ Romanæ lugubris, ob immane sacrilegium admissum in Romanum Pontificem a scelestis, & impijs Ecclesiæ Romanæ potentioribus clericis. Nepotes siquidem Hadriani Pontificis Paschalis Primicerius, & Campulus Sacellarius cum asseclis, militantes in Romani cleri primis ordinibus, inuidia tabescentes ob Leonis electionem, odio implacabili ipsum prosecuti, calumnijsque infectati, tandem eo furoris, & insaniæ sunt prouecti, vt in ipsum sacrilegas manus inijcerent, in terram proijcerent, dispoliarent, conciderent, oculos eruerent, linguam radicitus præciderent, idque in sacri muneris functione, expiando per litanias populum ritu solemni: sed & sacrilegia sacrilegijs cumulantes, rursus in ecclesia ante altare iuxta confessionem tractum tantum repetiuerunt rabido furore flagitium, & semiuiuum in sanguine reuolutum ante altare dimisere. Veriti autem ne a fidelibus inde eriperetur, abstractum in monasterio Sancti Geratimi in arcta custodia recluserunt, quæ tam nefanda, tam horrenda, & execranda, pro sceleris immanitate, declarata vbique facinora, tam Occidentales, quàm Orientales historiarum scriptores, sunt prosecuti. Sed paulo latius Anastasius eius sæculi scriptor. In ea custodia, cooperante Domino, & B. Petro Apostolo suffragante, magno miraculo Pontifex, & visum recepit, & lingua ad loquendum ei restituta est: vnde eodem diuino nutu, ab Albino Cubiculario, & alijs pijs, ac fidelibus viris extractus, & ad Basilicam Beati Petri deductus est, omnibus de sancti Pontificis liberatione gratulantibus, & de tanto miraculo Deum celebrantibus. Vbi dum agit, adueniens cum exercitu Vuinigisus Dux Spoletanus, eum assumptum, magna cum veneratione Spoletum deducit. Quo audito, de vniuersa Romana ditione plures fideles ad eum accurrunt; Episcopi etiam, & omnis generis clerici, & Primates, qui eum ad Carolum Magnum deducunt, cuius is aduentu cognito, Episcopos, & proceres, ac propium filium Pipinum obuiam mittit, ac mox ipse etiam procedit, excipiens eum cum omni veneratione, pietate, & honorificentia. Interim scelerati illi carnifices post incensam domum Albini fidelis Sancti Petri, & ipsius Pontificis, ac depredationem possessionum Romanæ Ecclesiæ, falsa aduersus eum crimina confingunt, quæ apud Carolum illi intendant. At summus Pontifex cum aliquandiu apud Carolum in magno habitus honore fuisset, Romam cum ingenti, & nobilissimo comitatu Ecclesiasticorum, & sæcularium procerum reuertitur, exceptus ad Pontem Miluium, ab omnis generis, gradus, sexus, conditionis viris, & fęminis, etiam sanctimonialibus, cum ingenti gratulatione, & honorificentia in Ecclesiam B. Petri deductus, vbi & missarum solemnia celebrauit, & omnes communiter corpus, & sanguinem Domini Nostri Iesu Christi fideliter participati sunt. (sic loquitur Anastasius) & alia die secundum antiquam consuetudinem Natale B. Andreæ Apostoli celebrantes Romam ingrediens, cum multo gaudio, & lætitia in Patriarchium Lateranense introiuit. Post aliquot dies, ab ijs, quos Carolus Magnus miserat Archiepiscopis, Episcopis, & Comitibus, habita per hebdomadam est quæstio de illis, qui tam immania scelera perpetrarant, qui cum nihil aduersus eum haberent, quod dicerent, conuicti, & Maiestalis damnati, capite plectendi erant, nisi Papa pio affectu apud Carolum intercessisset, vt vitam, & membra eis donarent: sed prò facinoris atrocitate exilio deportati sunt in Franciam. Ex Anastasio, cui consentiunt vetera Chronica, in eo tantum diuersa, quòd hæc referunt in annum sequentem, minus id quidem probabiliter.

Atrox facinus in Pôt. Ro. B

Ingẽs miraculum. C

Deducitur in Frãciã Papa.

D

Reuertitur.

Quęstione habita carnifices eius côuicti, damnantur capitis, sed relegari tantũ permittit. E

Quæ porro Leo egerit, cum apud Carolum in Germania esset, prætermittendum non videtur: vt de altari Paderburnæ dedicato, de quo hæc in translatione Sancti

apud Sur. 23. Iul.

Libonij.

A Libonij. *Religiosum Caroli, & salutare Christianitatis dilatandæ studium nobiliter inchoatum, Leo Papa Apostolica auctoritate firmauit, atque in Ecclesia tunc ibidem nouiter instituta quoddam altare consecrans, adorandas in eo reliquias Protomartyris Stephani, quos secum Roma detulerat, collocauit, fiducialiter id Principi promittens, quòd oratorium illud tanti martyris patrocinio munitum non vlterius passurum foret iniuriam, quam ipso referente prius ei contigisse cognouit, vt videlicet ob Incolarum loci perfidiam, & odium in Christianam Religionē, aliquoties igni traderetur, & ob hanc maxime causam easdem reliquias ibi rogatu Imperatoris recondidit, non sine effectu congruæ fiduciæ, sponsionisque suæ; cum nihil tale postmodum illic perpetratum esse certissimum sit.* Hoc igitur ordine *Paderburnensis Ecclesiæ sedis Episcopalis, tam Imperatoris sanctione, quàm Apostolicæ benedictionis* B *auctoritate primitus constituta, ob causam superius memoratam, commendata fuit aliquandiu tuitioni Præsulum capellæ Orientalis Franciæ, quod sermone barbaro Vuirtzaburgh appellatur.* Hæc de his auctor.

Hoc eodem anno idem Leo Papa dedicauit capellam a Carolo Magno constructam in Eresburgh, eundemque locum huiusmodi priuilegio muniuit.

LEO SERVVS SERVORVM DEI CAROLO MAGNO REGI FRANCORVM.

Piæ tuæ petitioni per omnia congaudentes, quod iubes annuere, non tardamus. Igitur hunc montem Eresburgh, quem expugnatum cum tota Saxonia Deo obtulisti, & per nos B. Petro consecrasti, liberum ab omni humana potestate esse, et fratrum inibi ad Christi seruitium adunatorum ditioni tantummodo parere censemus. Qui ne C *aliquid in hoc impedimenti patiantur, neue Regni vestri inuasoribus aliqua rebellandi fiducia præparetur, sub anathemate, S. Petri auctoritate interdicimus, ne quis vnquam bellica in ipso monte præsidia collocare, aut per se collata prædia, aut decimas circa montem per duas Saxonicas rostas, quas illuc delegasti, audeat diripere. Hæc conseruantibus sit pax a Deo Patre, infringentibus excommunicatio, & a Beatorum Collegio sit separatio in æternum. Datum Eresburgh, per manus Ioannis Bibliothecarij, & Cancellarij Ecclesiæ Romanæ. 8. Kal. Ianuarij Anno Domini 799. Leonis Tertij 4 Ind. 7.* (an potius octaua?) *die dedicationis capellæ in Eresburgh.*

Extat apud Regest. Innoc. 4.

De Saxonia oblata a Carolo Magno S. Petro, extant etiam literæ Gregorij P. 7.

Eodem pariter anno Patriarcha Ierosolymorum per suum monachum misit ad Carolum Magnum Sacrosancti Sepulchri Redemptoris nostri claues, quem dimit- D tens ipse Carolus, Zachariam presbyterum illi adiunxit, qui dona ad loca illa sancta deferret. Annales Franc.

Porro, pro restauratione Ecclesiarum Ierosolymorum Carolus collectam more maiorum indixit. Est de ea re titulus in eius Capitularibus.[a]

a Cap. li. 4. in appēd. c. 31.

Christi Annus	*Leonis P.* 3.	*Irenes iterum Imp.*	*Indict.*
800.	5.	4.	8.

E CArolus Magnus celebrat Pascha in Centula, celebri monasterio, apud B. Richarium, ab eius genero Angilberto erecto, vbi postea præfectus Abbas, vitam duxit Angelicam. Aderat vna cum Carolo tunc, inter alios, Albinus Flaccus, qui rogante Angilberto scripsit vitam[b] Sancti Richarij Confessoris, ad ipsum Carolum: & idem, itemq; S. Vuilebrardi, qui, & Clemens dicitur[c] & alia plura id genus.

Carolus inde per littus Oceani venit Rothomagum, indeque per Sequanam profectus est ad sepulchrum S. Martini orationis causa: vbi & defunctam, pridie nonas Iunij Luitgandam coniugem sepeliuit piam valde feminam S. Liobæ virginis obseruantissimam, cuius Acta extant. Post hæc habuit conuentum Generalem Moguntiæ, inde in Italiam iter intendit: Rauennam cum venisset, ibi ordinata expeditio-

b Apud Sur. 26. Apr.
c Ext. apud Sur. 7. Nou.

ne in

ne in Beneuentanus, in Romanam Ecclesiam tunc infestos, post septem dierum inducias, præmisso exercitu, cum Pipino filio, aduersus eos, Romam peruenit ad 8. Kalen. Decemb. pridie quàm Romam veniret, Leo Papa apud Nomentum occurrit, & cum magna veneratione ibidem suscepit. Post cœnam, qua simul refecti sunt, ibi, illo manente, Pontifex ad vrbem processit, postero que die missis obuiam Romæ vrbis, vexillis, ordinatis, etiam, atque dispositis, per congrua loca, tam peregrinorum, quàm ciuium turmis, qui venienti laudes dicerent, ipse Leo cum clero, & Episcopis, equo descendentem, gradusque ascendentem, suscepit, dataque oratione in Basilicam B. Petri, psallentibus cunctis, introduxit. Post septem vero dies, Rex Concione vocata, residentibus Archiepiscopis, Episcopis, & Abbatibus; stantibus reliquis sacerdotibus, & Optimatibus Francorum, & Romanorum; obiecta in almum Pontificē proposuit examinanda. Qui vniuersi Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates vnanimiter audientes, dixerunt. A B

Apost. sedes iudicans oēs, a nemine iudicaī.

NOS SEDEM APOSTOLICAM, QVAE EST CAPVT OMNIVM DEI ECCLESIARVM IVDICARE NON AVDEMVS: NAM AB IPSA NOS OMNES, ET VICARIO SVO IVDICAMVR; IPSA AVTEM A NEMINE IVDICATVR; quemadmodum ANTIQVITVS MOS FVIT: *sed, sicut ipse Summus Pontifex consueuit, iubeat, Canonicè obedicmus*. At venerabilis Leo præsul, cum nullus probator eorundem criminum existeret, inquit. PRAEDECESSORVM PONTIFICVM VESTIGIA SEQVOR, ET DE TALIBVS FALSIS CRIMINATIONIBVS, QVAE SVPER ME NEQVITER EXARSERVNT, ME PVRGARE PARATVS SVM. Sequenti die coram omnibus conscenso ambone sacra tenens Euangelia, cum iuramento dixit. NOTA RES EST FRATRES CARISSIMI, MALOS ADVERSVM ME HOMINES INSVRREXISSE, MEQVE AC VITAM MEAM GRAVISSIMIS CRIMINIBVS INFAMASSE. CVIVS REI COGNOSCENDAE GRATIA CLEMENTISSIMVS HIC, ET SERENISSIMVS REX CAROLVS, VNA CVM SACERDOTIBVS, AC PRINCIPIBVS SVIS IN HANC VRBEM SE CONTVLIT. QVAMOBREM EGO LEO PONTIFEX SANCTAE ROMANAE ECCLESIAE A NEMINE IVDICATVS, NEC COACTVS, SED MEA VOLVNTATE IMPVLSVS PVRGO ME PRAESENTIBVS VOBIS, CORAM DEO, ET ANGELIS EIVS, QVI CONSCIENTIAM NOVIT, ET B. PETRO PRINCIPE APOSTOLORVM, IN CVIVS CONSPECTV CONSISTIMVS, NEQVE SCELERATAS RES, QVAS MIHI OBIICIVNT, PERPETRASSE, NEQVE PERPETRARI IVSSISSE; DEVM TESTANS, IN CVIVS IVDICIVM VENTVRI SVMVS, ET IN CVIVS CONSPECTV CONSISTIMVS. ET HOC FACIO, NON VLLIS LEGIBVS OBSTRICTVS, NEQVE HANC CONSVETVDINEM, AVT DECRETVM IN SANCTAE ROM. ECCLESIAE SVCCESSORIBVS MEIS, ET FRATRIBVS COEPISCOPIS IMPONERE CVPIENS, SED, VT CERTIVS INIQVIS VOS SVSPICIONIBVS LIBEREM. Hæc ex Annalib. Franc. Anastasio, & ex sacri. Ritibus Romanæ Eccl. prodita sunt. C D

Iuramentum purgationis Leonis P.

Post hæc adueniente die Natali Domini N. Iesu Christi, in iam dicta Basilica Beati Petri Apostoli, inquit Anastasius; omnes iterum congregati sunt; & tunc venerandissimus Almificus Pontifex manibus suis proprijs pretiosissima corona Carolum coronauit. Tunc vniuersi fideles Romani videntes tantam defensionem, & dilectionem, quam erga sanctam Rom. Ecclesiam, & eius vicarium habuit, vnanimiter altisona voce Dei nutu, atque Beati Petri clauigeri Regni cęlorum, exclamauerūt. CAROLO PIISSIMO AVGVSTO A DEO CORONATO, MAGNO, PACIFICO IMPERATORI: VITA, ET VICTORIA. Ante sacram Confessionem B. Petri Apostoli, plures sanctos inuocantes, ter dictum est ab omnibus, & constitutus est Imperator Romanorum. Illico Sanctissimus Antistes, & Pontifex E

A vnxit oleo sancto Carolum Imperatorem, & Excellentissimum filium eius Italiæ Regem. Tunc se obligauit Carolus Romanæ Ecclesiæ defensorem. quod iusiurandum his verbi concipi a posteris etiam consueuit. IN NOMINE CHRISTI SPONDEO, ATQVE POLLICEOR EGO CAROLVS IMPERATOR CORAM DEO, ET B. PETRO APOSTOLO, ME PROTECTOREM, AC DEFENSOREM FORE HVIVS S.R.E. IN OMNIBVS VTILITATIBVS, QVATENVS DIVINO FVLTVS FVERO ADIVTORIO, PROVT SCIERO, POTEROQVE. Ordo Romanus.

Id, ipso Carolo inscio, factum affirmat Eginhardus in eius vita. *Romam veniens*, inquit, *propter reparandum, qui nimis conturbatus erat, Ecclesiæ statum, ibi totum hiemis tempus protraxit; quo tempore Imperatoris, & Augusti nomen accepit, quod primo tantum auersatus est, vt affirmaret se, eo die, quamuis præcipua solemnitas esset, Ecclesiam non intraturum fuisse, si consilium Pontificis præscire potuisset. Inuidiam tam suscepti nominis, Constantinopolitanis super hoc indignantibus, magna tulit patientia, vicitque eorum contumaciam magnanimitate, qua ijs proculdubio præstantior erat, mittendo ad eos crebras legationes, & in epistolis fratres eos appellando.* Huius porro translationis Imperialis dignitatis, Imperij Occidentalis in Carolum Magnũ, testes sunt Latini omnes, & Græci scriptores, quam quidem translationem diuina factam dispositione, & optimo consilio, nullo modo est dubitandum, eaque omnis ratio suadebat, vt fieret per Romanum Pont. omnium animarum Pastorem, & orbis totius, Christianorumque Imperiorum, certa quadam ratione, moderatorem: nec vero conferri potuit in alium digniorem Carolo M. pijssimo, fortissimo, mitissimo, iustissimo, doctissimo, & de Ecclesia Catholica, & statu publico, semper in omnibus, optime merito, optimis Christianis Principibus in omnibus coæquando, & in multis & præferendo. Sed & quando opportunius, quam hoc tempore? iacebant absque possessore titulus, iuraque Occidentalis Imperij, a Græcis ob hæreses, quibus pertinacius inhæsissent, iuste, Pontificia authoritate, sublata: nec enim dignus est habitus Constantinus, licet Catholicus, & de fide Catholica benemeritus, cui restitui deberet, vt pote qui ablatos a prædecessoribus, hæreticis Imperatoribus Archiepiscopatus, & Episcopatus, qui essent immediate sub iuribus Rom. Ecclesiæ, & dempta eius amplissima patrimonia, admonitus licet per Hadrianum Pontificem, minime restituere voluisset, ob quam causam, eius sententia excommunicandus esset, atque hæreticus decernendus. Sed quod conueniens fuisse dictum est, idem pariter vtile, & necessarium etiam extitisse, si quis tempora posteriora, & varia euenta considerabit, non negabit. Quod vero extitit hac ætate qui impudentissime, & arrogantissime scriberet, Occidentis Imperium, per Romanum Pont. in Carolum mine translatum fuisse; nec vero transferri potuisse; non defuit etiam qui illum accerrime, & doctissime confutarit Robertus Bellarminus, Societatis Iesu Theologus, post S.R.E. Cardinalis, omnibusque irridendum, expositis eius mendacijs, & ineptijs, exposuerit.

Caro. M. creatus Imp. Occid.

Trãslatio Imperij fieri debuit per Papam.

Græci ob hæreses amittunt iura Occid. Imp. Constãt. et Catho. aliam ob causam.

Post Coronationem idem Carolus Abacum argenteam, & diuersa vasa, ex auro purissimo fabrefacta, ingentis precij, Basilicæ Vaticanæ obtulit; Lateranensi vero crucem eximiam ex hyacinthorum gemmis conflatam, quam Leo in supplicationibus præferri, Carolo obsequutus, instituit; & alia alijs Ecclesijs pretiosa munera contulit.

Dona a Carolo Basil. Vatic. oblata.

Per id tempus Zacharias presbyter anno superiori a Carolo missus ad loca Sancta Ierosolymorum, cum eleemosynis, bene perfunctus legatione reuersus est, cum duobus monachis, vno de monte Olиueti, altero de Sabæ monasterio, a Io: Patriarcha ad Regem missis, qui benedictionis causa claues sepulchri Dominici, ac loci Caluariæ, claues etiam ciuitatis, & Montis Olиueti, cum vexillo, detulerunt. Quos Rex benigne susceptos, & per aliquot dies apud se retentos, Aprili mense sequentis anni dimisit. Ex Ann. Franc.

Cum Aaron Rege Persarum, qui, excepta India, totum pene tenebat Orien-

tem, tale m

Aaron Rex Persarũ legatis, & munerib. Carolũ Imp. colit.

tem, talem Carolus habuit in amicitia concordiam, vt is gratiam eius, omnium, qui toto orbe terrarum erant Regum, ac Pontificum amicitiæ præponeret, solumq; illum honore, & amicitia sibi colendum iudicaret; ac proinde cum legati eius, quos cum donariis ad sacratissimum Domini, ac Saluatoris nostri Sepulcrum, locumque resurrectionis miserat, ad eum venissent, & ei Domini sui voluntatem indicassent, non solum, quæ petebant, fieri permisit, sed etiam sacrum illum, & salutarem locum, vt illius potestati adscriberetur, concessit, & reuertentibus legatis, suos adiungens, inter vestes, & aromata, & cæteras Orientalium terrarum opes, ingentia illi dona transmisit, cum ei paucos ante annos, eum, quem tunc solum habebat, mitteret elephantem. Hæc Eginhardus, non tamen vnius anni gesta recensens. Quod vero ex huiusmodi traditione clauium scriptum sit Carolum recuperasse terram Sanctam, inde aliqui armis id factum, per errorem, scripserunt. A B

Christi Annus	*Leonis P. 3.*	*Caroli M. 1.*	*Impp.*
801.	6.	*Irenes iterum 5.*	*Ind. 9.*

Terræmotus ingẽs, per Italiã.

CVm Carolus Imperator Roma profectus, Spoleti esset, terræmotus maximus factus est, quo tota Italia grauiter contremuit, & Romæ tectũ Basilicæ D. Pauli procubuit, & in quibusdam locis vrbes montesq; ruerunt &c. Ann. Fr.

Ingẽs impensa in Eccl. vrbis.

Leo Pont. Basilicam in meliorem, quam antea, statum restituit, renouauit, & ornauit tot ac tantis argenteis ornamentis, vt summa excedat bis mille sexcentas libras argenti, & centum vigintiquinque auri purissimi, exceptis pretiosissimis vestibus, quibus non modo Basilicam S. Pauli, sed & S. Petri, & alias quattuordecim Ecclesias mirifice ornauit, atq; hæc omnia Leonem post reditum suum ex Germania fecisse, Anastasius plurimis refert, singulis Ecclesijs, & denis enumeratis, nominibus quidem, magna ex parte obscuris, & nostro sæculo incognitis. C

a Sigon. de Regno Ital. lib. 4.

Hoc eodem anno ab ipso Imperatore datæ reperiuntur leges, quæ Mutinæ adhuc legi dicũtur [a] hoc anno, sed Eginhardus in vita de eius legibus loquens inter cętera, *sed in iis*, inquit, *nihil aliud ab eo factum est, quam quod pauca capitula, & ea imperfecta, legibus addidit. Omnium tamen nationum, quæ sub eius ditione erant, iura, quæ scripta non erant, describi, ac litteris mandari fecit.*

b d. 19. c. 3

Numerat 23. capitula legum Caroli M. duoq; ex illis reperiuntur recitata a Gratiano, atque primum illud Rom. Eccl. [b] his verbis. *In memoriam B. Petri Apostoli honoremus Sanctam Romanam, & Apostolicam Sedem, vt quæ nobis sacerdotalis mater est dignitatis, esse debeat Ecclesiasticæ magistra rationis. Quare seruanda est cum mansuetudine humilitas,* VT LICET VIX FERENDVM AB ILLA SANCTA SEDE IMPONATVR IVGVM, TAMEN FERAMVS, ET PIA DEVOTIONE TOLEREMVS, *Si vero (quod non decet) quilibet, siue sit presbyter, siue Diaconus, aliquam perturbationem machinando, & nostro ministerio insidiando, redarguatur falsam ab Apostolica Sede detulisse epistolam, vel aliud aliquid, quod inde non venerit: Salua fide, & integra circa Apostolicum humilitate, penes Episcopum sit potestas, vtrum eum in carcerem, aut aliam detrudat custodiam, vsque quo, per epistolam; aut per idoneos suæ partis legatos, Apostolicam interpellet sublimitatem, vt potissimum tam Sancta legatione dignetur decernere, quid de talibus, iusto ordine, statuat lex Romana definire, vt & is corrigatur, & cęteris modus imponatur.* Recitatum hoc ipsum capitulum, & repetitum apparet in Concilio Triburiensi cap. 30. vt tanto Principe Christianissimo dignum. D

Penes episcopũ, aic, nõ per magistratum laicum.

Vidisti, lector, Caroli M. erga Sedem Apostolicam reuerentiam, animique submissionem erga Rom. Pont. omnibus Christianis Principibus positam in exemplum, vt pote potentissimi atque prudentissimi Principis? cui idcirco dederit Deus subijcere sibi Reges, & populos, cum nouerit ille se subijcere propter Christum, successori E

A sori hominis piscatoris. Considerasti pariter, quàm modeste agat de cognitione Apostolicarum litterarum, vt nolit ipse, nec aliquis ex suis Prouincialium Præsidibus, eas, an veræ sint vel falsæ, cognoscere, & perscrutari, etiam si de læsa Maiestate causa tractetur, sed totum iudicium vult per Episcopum agitari, & eius sententiam expectari. Ista cum egit, & adeo se legibus Ecclesiasticis obsequentem exhibuit, bene consuluit Regno Francorum, vt Deo protegente, licet ciuilibus & externis bellis diu multumque fuerit fatigatum, permanens semper fuerit, liberumque a gente Sarracenorum longe lateque vbique locorum terrarum orbis dominantium; atque semper diuino auxilio fuerit integrum feliciter propagatum ad posteros.

Ex alia autem lege, quæ extat apud eundem Gratianum[a] mutilata, integra autem in capitularibus[b] Regum Francorum; vide, quam fauerit, Theodosij exemplo, iudicio Episcoporum. a 11. q. 1. cap. 37. b lib. 6. c. 281.

B *Volumus, atque præcipimus, vt omnes ditioni nostræ, Deo auxiliante, subiecti, tam Romani, quam Franci, Alamanni, Baioarii, Saxones, Thuringii, Fresones, Galli, Burgundiones, Britones, Longobardi, Vascones, Beneuentani, Gothi, Hispani, cæterique nobis subiecti omnes, licet quocunque videantur legis vinculo constricti, vel consuetudinario more connexi, hanc sententiam, quam ex sextodecimo Theodosii Imp. libro, capitulo videlicet vndecimo ad interrogata Ablanij Ducis, illi, & omnibus rescriptam sumpsimus, & inter nostra capitula, pro lege tenendam, consultu omnium fidelium nostrorum, tam clericorum, quam laicorum, posuimus, lege cunctis perpetua tenendam, idest, Quicumque litem habens, siue possessor, siue petitor fuerit, vel in initio litis, vel decursis temporum curriculis; siue cum negotium peroratur, siue cum incæperit promi sententia, si iudicium elegerit Sacrosanctæ legis Antistitis: illico sine aliqua dubitatione, etiam si alia pars refragatur, ad Episcoporum iudicium, cum sermone litigantium, dirigatur. Multa enim, quæ in iudicio captiosæ præscriptionis vincula promi non patiuntur, inuestigat, & promit sacrosanctæ religionis auctoritas. Omnes itaque causæ, quæ vel prætorio iure, vel ciuili tractantur, Episcoporum sententijs terminatæ, perpetuo stabilitatis iure firmentur. Illud est enim veritatis auctoritate firmatum, illud incorruptum, quod a Sacrosancto homine, conscientia mentis illibatæ protulerit. Hæc nos edicto salubri aliquando censuimus, hoc perpetua lege firmamus, malitiosa litium semina comprimentes, vt miseri homines longis, ac pene perpetuis actionum laqueis impliciti, ab improbis petitionibus, vel a cupiditate perpetua maturo fine discedant. Quidquid itaque de sententijs Episcoporum clementia nostra censuerat, etiam hac sumus lege complexi, grauitatem tuam, & ceteros, pro vtilitate nostra, in perpetuum obseruare conueniet.* Ista sunt, quæ ex Theodosio Carolus Imp. ab Imp. mutuatus, iustus a iustissimo, vtroq; Christianæ religionis decore maximo, & ornamento, siue virtutem militarem spectes in eis, siue cultum fidei orthodoxæ, vel erga subditos sibi populos regimen probatissimum. Hæc audiant, & erubescant illi, qui his penitus aduersarias leges statuunt, & contraria edicta proponunt, timoribus exagitantes populos, nouis ad inuentionibus inhibentes, & quacunque occasione prætensa, via indirecta procurant ne laici ipsi attingant limen Ecclesiastici fori. Timeo, timeo istis, ne quando, si ista facere pergant (quod absit) Deus vindex tandem exurgens virga furoris ferrea, secundum illud Dauidicum: tamquam vas figuli confringat eos. Vnde, & ob imminens quod astat periculum, æque cum eodem ipso ex alto corde vociferor. Nunc Reges intelligite, & erudimini qui iudicatis terram. & exemplo discite Caroli, ex obedientia, & obseruantia erga Apostolicam Sedem, Regna, & Imperia propagare, atque firmiter stabilire: Hæc latius, quam pro ratione epitomes, sed admonitionis necessitas id persuasit. Quod autem ad eundem Carolum in his spectat, quã parcissimus fuit in nouis condendis legibus; adeo, vt cum tandiu vixerit Rex atque Imperator, perpauca legum capita sanxisse dicatur: sed in veteribus restituendis, vt seruarentur, multus fuit. Quod autem colligi iusserit, 168. capitula legum Ecclesiasticarum, ex sacrosanctis concilijs atque decretis summorum Pontificorum, vt, per

Quã faueat iudicijs Episcoporũ.

Discãt legislatores a Carolo M. pietatem erga Eccl.

ea, in Ecclesia disciplina vigeret: ne vel ex hoc videri posset præscribere ipse leges Episcopis; collectioni suæ religiosissimam præmisit præfationem, de suo consilio, ad prouehendum, per hæc, Dei honorem, & populorum salutem, mox his verbis compellat Episcopos, *Quapropter placuit nobis vestram rogare solertiam, o Pastores Ecclesiarum Christi, & ductores gregis eius, & clarissima mundi luminaria, vt vigili custodia, & sedula admonitione populum Dei per pascua vitæ æternæ ducere studeatis &c.* post pauca. *Qua propter, & nostros ad nos direximus Missos, qui, ex nostri nominis auctoritate, vna vobiscum corrigerent, quæ corrigenda essent. Sed & aliqua capitula ex canonicis institutionibus, quæ magis nobis necessariam videbantur, subiunximus. Ne aliquis quæso, huius pietatis admonitionem esse præsumptuosam putet, vel iudicet, qua nos errata corrigere, superflua abscindere, recta connectere studeamus, sed vt magis beneuolo caritatis animo suscipiet &c.* A B

Carol. studiosus immunit. Eccl.

Cum audisset idem Carolus, non solum liberos homines, sed & ecclesias, & monasteria varijs oneribus, & exactionibus premi, grauissime monet filium Pipinum Regem, vt diligenter inquirat, & integræ immunitati eorum consulat, hactenus de Caroli legibus.

Rediens in Gallias, inter Vercellas, & Eporediam excepit legatos Regis Persarum Aaron, & Amirati Abraam de Africa. Ex Ann. Franc. sub Ludouico.

S. Saluius martyr.

S. Saluius Episcopus Engolismensis veniens ab Aquitania ad Fiscum Valentianas a Vuinigrado filio Genardi procuratoris ipsius Fisci comprehensus, & in capite securi percussus, vna cum Superio, comite, mortuus est martyr. corpora in iumentorum stabulo defossa: taurus locum a reliquis animalibus, & ab immunditia conseruauit. Visa sunt etiam a diuersis luminaria in stabulo. Carolus M. Imperator tertio diuinitus admonitus, corpora, ex indicio ipsorum martyrum, inuenit, & honorifice in Ecclesia Sancti Martini sepeliuit, vbi hodie quoque signis, & miraculis clara corruscant. Natalis eorum dies agitur 6. Iun. eleuatio autem Idib. Octob. ex Sigeberto, & Molano in Natalibus SS. Belgij. C

Relaxatio multiplicis tributi ab Irene.

De rebus Orientalibus anni huius illud visum magni momenti quod Theophanes ait, mense Martio, nona Indictione, piam Imperatricem Byzantij ciuilia donasse tributa, quanta quamque late patens hæc fuerit munificentia, indicat Theodori Studitæ epistola ad Irenem. num. 7. omnia redigentibus sub tributo, curiose legenda.

Christi Annus	*Leonis* P. 3.	*Caroli M.* 2.	Impp.
802	7	*Nicephori* 1.	*Ind.* 10.

D

Carol. expetit Irenē in vxorem.

Niceph. inuadit Imp.

CArolus Imp. per legatos Constantinopolim missos expetijt coniugium Irenæ Imperatricis, Leone etiam Papa, per suos legatos, suffragrante, nec ipsa conditionem abnuit. Sed statim tota rerum facies est immutata, deposita enim Irenæ, Nicephorus Patricius, & Legotheta inuadit imperium, & contra fidem iuramenti, eam relegat prius in Principem Insulam, in monasterio ab ipsa ædificato, & post in Lesbum Insulam, vbi cautissime custoditam, & ab omnium conspectu remotam detinuit Legati Caroli, acceptis a nouo Imp. litteris pacis, ad eum vna cum legatis reuersi sūt, qui anno sequente pacta fœderis ad eum retulerunt. ex Theophane, Zonara, Adone. E

Niceph. hæreticus.

Quod pertinet ad Nicephori fidem. licet Catholicus haberetur, tamen impius apparuit, quod fauerit Iconoclastis, probarit Manichæos, & pro eorum hæresi stabilienda synodum congregarit; quod omnem Ecclesiasticam immunitatem sustulerit, sanctis ecclesijs, & omnibus religiosis domibus redactis sub tributo, quod deniq; auertatus sit Rom. Pont. communionem, nec passus sit Nicephorum Catholicū Patriarcham, recens, post Tarasium creatum, mittere, pro more, litteras pro communione Catholica ad Rom. Pontificem. ex Theophane, rerum inspectore.

Christophorus homo Græcus, Oliuolensis Episcopus, Io: Duce Venetiarū con-

A cedente, ac gratiæ Nicephori Imp. ea in re seruiente, fuerat constitutus. Quam rem, cum iniquo animo ferrent Venetiarum Tribuni, Ioann. Gradensem Patriarcham ne illum consecraret, orarunt. Itaque Ioannes obsequutus, Christophorum non solum non consecrauit, sed etiam a piorum communione remouit. Quo facto Ioan. Dux, vsque adeo exarsit ira, vt, Mauritio filio Duce assumpto, classem Gradum adduxerit, atque oppido primo aduentu capto, Patriarcham arreptum ex celsissima turri præcipitarit. Ioanne inde mortuo suffectus est, studio Tribunorum, Fortunatus sanguinis illi coniunctione propinquus. Hic autem ob turbas, inter Venetos, ciuili bello, mutuo inter se concertantes, abire iussus, ad Carolum M. in Gallias se contulit, in quo securitatis suæ diploma retulit. Occasione huius immanis sceleris a Duce Venetorum patrati, celebrata reperitur hoc anno SYNODVS ALTINENSIS ab Episcopis eius prouinciæ, præsidente ipsi Paulino Patriarcha Ieroiuliensi, siue Aquileiensi, a quo scripta extat epistola synodalis ad Carolum M. in qua, inter cætera, hæc habentur. *De Sacerdotibus autem plagis impositis semiqueuiuis relictis, uel certe Diabolico feruescente furore, per eius satellites interemptis, non meum, sed uestrum definitionis erit iudicium, in uestræ itaque potestatis altitudine, in quodam iudiciali libello a sanctis olim PP. salubriter prælibato, legisse me recordor reseruatum. ob quam igitur causam hæc fecerint, uestris certius scio omnino non latuiße, neque latere sacris memoriis &c.* & post pauca, *egrediatur quapropter (si placet) una de hac re, per uniuersam Regni uestri late diffusam monarchiam, decretalis sententiæ ultio, quæ nulla unquam possit inimica ueritatis, & aduersatrix iustitiæ, qualibet urgente refragationis instincto obliuio abolere. Valde enim Lucius sceleris truculenta præstigia, ob iniuriam disciplinæ, per cunctas mundi Ecclesias præualuere partes. Vnde uestri ex censura magisterii resecanda hæc noxialis morbi modis omnibus pestis, & potentissima docilique funditus manu extirpanda, quatenus sit sancta Ecclesia, uestris adiuta præsidijs, libera ab humano sanguine impolluta, quæ Christi est precioso sanguine purpurata. &c.* Ex Vaticano mendosissimo codice. Sed & hoc anno defunctum esse ipsum Paulinum veteres Annales Francorum a Pithoeo editi, habent. In monumentis Aquileiensis Ecclesiæ habetur, ipsum Paulinum, dum vixit, & post mortem miraculis claruisse. Meminit eiusdem Paulini Vualfridus Arabo [a] his verbis.

Traditur quidem Paulinum Foroiuliensem Patriarcham sæpius, & maxime in priuatis Missis circa immolationem sacramentorum, hymnos uel ab alijs, uel a se compositos celebraße. Ego uero crediderim tantum tantæque scientiæ uirum hoc, nec sine auctoritate, nec sine rationis ponderatione fecisse. Fuit is, antequam ad Patriarchatum vocaretur, artis Grammaticæ professor, quod eiusdem Caroli diploma significat, his verbis, *Igitur notum sit omnium uestrum magnitudini (nominauit Episcopos, Abb. Duces, Comites, &c.) qualiter cedimus, & donamus, a nobis uiro ualde uenerabili Paulino artis Grammaticæ Magistro &c.* Fundum donat Laberianum dictum &c. Dat. 15. Kalen. Iul. anno 8. Regni nostri. &c. Qui fuit Domini Ann. 773. quo ipse Carolus aduersus Desiderium in Italiam venit. Artes liberales, inquit Eginhardus in vita Caroli, studiosissime coluit, eorumque doctores plurimum veneratus, magnis afficiebat honoribus. In discenda Grammatica Petrum Pisanum Diaconum senem audiuit. Testatur Lupus [b] monasterij Ferrariensis Abbas, huius temporis auctor, se didicisse Grammaticam ab Aldrico Archiepiscopo Senonensi. Quo rudi sæculo qui sciret tantum Grammaticam, doctissimus habebatur. Quod idem Lupus satis indicat illis verbis, *A Grammatica ad Rhetoricam, & deinceps ordine ad ceteras liberales disciplinas transire hoc tempore fabula est. &c.*

Hoc nomine etiam plurimum Carolo debet hoc sæculum, quod bonas litteras, penitus collapsas, restituit, vt Lupus supra citatus ibidem profitetur; Ionas item Aurelianensis, in exordio libri aduersus Claudium Taurinensem. Ansegisum insuper hæc, in eandem sententiam, *Carolus siquidem constituit in singulis monasterijs*

[Margin: B, C, D, E; Patr. Gradensis a D. Venet. de turri præcipitatur. | Paulini Patr. epi. ad Carol. M. | a De reb. Ecclesijs, c. 25. | Litteras coluit, & litteratos fouit Carol. M. | b epist. 1. | Car. restituit bonas litt.]

& Episcopijs scholas esse, vbi ingenuorum, & seruorum filij Grammaticam, Musicam, & Arithmeticam doceantur. De qua Caroli constitutione in Concilio Cabilonensi [a] mentio habetur his verbis. *Oportet enim sicut Dominus Imperator Carolus vir singularis mansuetudinis, fortitudinis, prudentiæ, iustitiæ, & temperantiæ præcepit, scholas constituant, in quibus litteraria solertia, disciplinæ, & sacræ scripturæ documenta discantur, & tales ibi erudiantur, quibus merito dicatur a Domino* [b]. *Vos estis sal terræ, &c.* Sed excitatæ, quasi a morte, per Carolum bonæ litteræ, cum ipso defuncto, & ipsę adeo elanguerunt, vt pene emortuæ viderentur, vt vitio, & probro litteris operam dare verteretur, vt est apud eundem Lupum [c].

a cap. 3.
b Matt. 5.
c ep. 1.

Christi Annus	Leonis P. 3.	Caroli M. 3.	Impp.
803.	8.	Nicephori 2.	Ind. 11.

NIcephorus ab equo mansuetissimo in terram deiectus, pede attritus est. Paucis post mensibus Bardanes Patricius, & Prætor Orientalium, cognomento Turcus, inuitus & renitens a suis appellatus Imperator, nec ab alijs receptus; veritus ne cædes fierent, cautiorum exegit a Nicephoro ipsius manus, Tarasij item, & omnium Patriciorum subscriptione firmatum, vt salus, & incolumitas sibi & suis præstaretur: atque ita attonsus, & monachum indutus in Insula Prima, in monasterio a se constructo se recepit. At perfidus Nicephorus omnibus eum facultatibus, & post etiam luminibus priuauit. Ex Theophane, qui & addit. *Verum quis sermo enarrare sufficiet digne cetera, quæ diebus illis ab eo gesta sunt propter indulgentiam Dei pro commissis nostris? Nona vero die, mense Augusto, 11. Indictionis defuncta est Imperatrix Irene Augusta in exilio, in Insula Lesbo, & translatum est corpus eius in Insulam Principis, in monasterium quod ipsa construxerat. Eodem anno, secundo Imp. sui Nicephorus coronauit filium suum Stauratium per Tarasium sanctissimum Patriarcham in ambone maioris Ecclesiæ in Imperatorem, cum esset inutilis modis omnibus ad tantam dignitatem, tam aspectu, quam robore, & sensu.* Theoph. qui addit mense Augusti in prælio aduersus Arabes Nicephorum posteriores tulisse, in discrimenque vitæ inductum, a suis vix ereptum.

Niceph. perfidia, & crudel.

Christi Annus.	Leonis P. 3.	Caroli M. 4.	Impp
804	9	Nicephori 3.	Ind. 12.

CVm perlatum fuisset præcedenti anno ad Carolum M. Christi sanguinem Mantuæ fuisse repertum, misit ad Papam, vt huius famæ veritatem inquireret. Qui accepta occasione exeundi, primo in Longobardiam, & Mantuam profectus est. Re multum examinata, inuétum est, & comprobatum illum sanguinem fuisse, qui ex Christi corpore tempore passionis eius, fluxit; non autem illum, qui Berythi ex sacra Crucifixi imagine fluxerat, de qua veritate extare dicuntur sacra Diplomata Rom. Pont. vt de his, non sit dubitandum: post vero ad Imperatorem vsque perrexit, a quo honorificentissime susceptus, aliquot Ecclesias, capellas, & altaria, ipso petente per Alemaniam, & Gallias consecrauit, & Indulgentias impertiuit: ac denique Verdæ in Ecclesia S. Suuiberti coram ipso Papa, Carolo, & celeberrimo consensu Cardinalium, aliorum Prælatorum & Procerum lecta sanctissima ipsius Suuiberti vita, cum innumeris miraculis, conscripta per venerabilem presbyterum Marcellinum so-

A num socium, & conterraneum ipsius Sancti, S. Papa Leo de assensu pariter, & consensu Cardinalium, & aliorum astantium Prælatorum solenniter eum Catalogo Sanctorum Confessorum adscripsit. Ingens tum miraculum operatus est Deus in puero nobili Bertholdi Præfecti filio, qui in Rhenum delapsus, & per quindecim fere horas in profundo demersus, extractus, & a matre ante sepulcrum Sancti Suiberti depositus, deuote orantibus omnibus, reuixit, coram ingenti multitudine, stupentibus omnibus, attonsus igitur, & ordinatus in clericum, & perpetuo Sancti obsequio in eius se monasterio addixit, vt a matre, si ex mortuo rediuiuus eum reciperet, deuotus erat. Hæc pluribus S. Ludgerus [a] in epistola, cap. 9. & Annales Fran. breuius. S. Suuib. cat. SS. ascribitur.

Hoc eodem anno (vt ijdem Annales Francorum habent, & Eginhardus in vita) B Carolus Saxonum vltra Albim, decem millia, propter frequentes illorum rebelliones, per Germaniam, & Gallias dispersit, sicque triginta & trium annorum bellum est confectum. Romam quoque eorundem Saxonum coloniam fuisse translatam, assignatumque locum ad habitandum, prope Basilicam S. Petri, qui ob id nominatus est Vicus Saxonum, legimus apud Anastasium. Is locus, nunc Saxia, pro Saxonia appellatur, vbi est celebre hospitale dictum Sancti Spiritus in Saxia. Bellũ Saxon. 33. ann. confectum.

De Saxonia, & Gallia vectigali facta Ecclesiæ Rom. a Carolo, extat epistola breuis Gregorij Papæ 7. [b] ad P. Albanensem Episcopum & G. Principem Salernitanum, legatos missos in Gallias. *Dicendum est autem omnibus Gallis, & per veram obedientiam præcipiendum, ut unaquaque domus saltem unum denarium annuatim soluant B. Petro, si eum recognoscũt Patrem, & Pastorem suum, more antiquo. Nam* C *Carolus Imp. sicut legitur in Tomo eius, qui in Archiuo Ecclesiæ B. Petri habetur, in tribus locis annuatim colligebat mille, & ducentas libras, ad seruitium Apostolicæ Sedis, idest Aquisgrani, apud Podium S. Mariæ, & apud S. Aegidium, excepto hoc, quod vnusquisque propria deuotione offerebat. Idem uero M. Imp. Saxoniam obtulit B. Petro, cuius eam deuicit adiutorio, & posuit signum deuotionis, & libertatis, sicut ipsi Saxones habent scriptũ, & prudentes illorum satis sciunt.* Saxon. & Gallia vectig. Eccl. Rom. Ep. Gregor. 7. De vectigali Saxonia, & Gallia Eccl. Ro.

Idem, Priuilegium hoc anno contulit Ecclesiæ Osnaburgensi, [c] in Saxonia, *quam nos*, inquit, *primam in omni Saxonia, in honorem S. Petri Principis Apostolorum, & SS. MM. Crispini, & Crispiniani construximus*. quo nemus, certis finibus definitum, cum iure venationis attribuit. &c. *Insuper uero eidem Episcopo eiusque successorbus*, inquit, *concedimus licentiam, libertatem, & ab omni regali imperio abso-* D *lutionem, nisi forte contingat vt Imp. Rom. & Rex Græcorum coniugalia fœdera inter filios eorum contrahere disponant; tunc Ecclesiæ illius Episcopus cum sumptu a Rege, uel ab Imp. adhibito, laborem simul, & honorem illius legationis assumet. Et ea de causa statuimus, quod in eodem loco Græcas, & Latinas scholas in perpetuum manere ordinauimus, nec unquam clericos utriusque linguæ gnaros deesse confidimus. Et ut hæc auctoritas firmior habeatur &c.* Dat. Aquisgrani. &c. Priuileg. Eccl. Osnaburg.

Hoc eodem anno Alcuinus, qui & Albinus, Flaccus cognomento, idemque Abbas Sancti Martini ex hac vita migrauit, vt Odorannus est auctor: meminit de ipsius scriptis Sigebertus anno Redemp. 790. pariterque Honorius Augustodunẽsis, sed copiosius Helinandus. Præter Abbatiam S. Martini, cellam S. Iodoci Carolus M. illi ad eleemosynam exhibendam peregrinis commiserat. Lupus Ferrar. Abb. ad Lotha- E rium Regem epist. 11.

a Apud Sur. 1. Mart.

b li. 8. ep. vlt.

c Apud Crãt. hist. eccl. Sax. lib. 1. c. 2.

Christi Annus	Leonis Pap. 3.	Caroli M. 5. / Nicephori 4.	Impp. / Ind. 13.
806	10		

PRinceps Sarracenorum Aaron aduersus Nicephorum Imp. duxit exercitum trecẽtorum milliũ armatorũ, cum Nicephorus videns se illi resistere minime posse, Princeps Sarracen. vectigale facit Ro. Imp.

missa legatione, pactus est illi dare annuum tributum tricenorum millium numismatum, & tria millia numismata in tributum capitis Imperatoris, & tria filij eius. quibus conditionibus acquiescens Aaron, exacto tributo discessit. Ex Theophane. A

Hūni vrgentur a Sclauis e suis finib.

De rebus Orientalis Imperij anni huius hæc reddunt Annales Francorum. Non multo post Caganus Princeps Hunnorum (siue Auarum) propter calamitatem populi sui, Imper. Carolum adijt, postulans locum dari sibi ad habitandum Sabariam], & Caruantum quia propter infestationem Sclauorum, qui Behemanni vocantur, in pristinis sedibus esse non poterant (illi enim omnem terram Hunnorum depopulantes Lichonem tunc Ducem habuerunt.) hunc Imp. benigne (erat enim Caganns Christianus, nomine Theodorus) suscepit, & precibus eius annuens muneribus donatum redire permisit, qui non multo post obijt. Cuius Caganus successor, misso vno de suis Optimatibus, petijt sibi honorem Caganis apud Hunnos præstari solitum, concedi, cui annuit Imper. & summam totius Regni iuxta priscum eorum ritum habere præcepit. Eodemque anno misit Carolum filium cum exercitu, qui omnes terram Sclauorum, qui Behemanni vocantur, depopulatus], eorum Ducem occidit. Ita plane Christianissimo Principi de Ecclesia iugiter benemerenti omnia feliciter contigisse videmus, vt dum ipse pro Ecclesia laborat, Deus pro ipso pugnet. B

Hunni Christiani.

Caroli fil. Sclauorū Ducē occidit eorū regionem populat.

Subijciunt his ijdem Annales de venatione Caroli, in qua quid admirandum acciderit, habetur in rebus mirifice gestis Sanctæ Gudilæ virginis [a], de vrso miræ magnitudinis, qui venando actus in planitiem late patentem, vnde non esset effugium, retro propero cursu tetendit, & in Sancto Saluatoris irrupit Ecclesiam, &, quasi ratione pollens, ad reliquias Sanctæ virginis se inferens a strepitu insequentium securus procubuit; ac deinde oblitus feritatis suæ, flexa ceruice, submissoque humiliter capite sanctimonialium aduenientium vestigia lambebat, ac more lasciuientium catulorum omnibus blandiebatur, hoc ipso satis indicans, se fuisse defensum patrocinio famulæ Dei, eiusque deinceps paratum esse seruire obsequijs, magna Regis, & omnium admiratione. Iam vero vrsus e Syluestri cæpit esse domesticus, & deinceps apud eiusdem loci sanctimoniales non aliter vixit, quam ab illis iussus esset. C

a Apud Sur. 8. Ia.

Vrsus mā suescit diuinitus.

Hoc anno depressum valde fuit Regnum Merciorum in Britannia. Bulredus Rex patria deturbatus, Romam diffugiens apud Scholam Anglorum in Ecclesia Sanctæ Mariæ tumulatus est. Vxor postea virum sequens Papiæ decessit. De rebus gestis Anglorum [b]. D

b Contin. li. 1. c. 17.

Christi Annus 806 — *Leonis Pap. 3.* 11 — *Caroli M. 6. Nicephori 5.* } Impp. Ind. 14.

Tarasij Patr. Cōstātinop. obitus.

TArasius Patriarcha Constantinopolitanus sanctitate clarus, moritur 22. sedis anno, cuius res præclares gestas scripsit Ignatius Monachus; qui morienti præsens fuit, & de eius ad Deum transitu præclara, & memoria digna scripsit. Inter cetera, refert eum morbo, & senio laborantem a celebratione sacrosancti mysterij non cessasse; & ad extremam magno conflictu cum dæmonibus eum accusantibus, & calumniantibus depugnasse. narrat quoque miracula post eius obitum diuersi generis ab eo edita. E

Nicephorus Imp. cogitans de successore Tarasij, vt speciē saltem pietatis ostenderet, consuluit Theodorum Studitam, vt ederet, quem tanto sacerdotio sciret dignum. Arte enim regnandi scelestissimus Imper. præferebat pium, religiosum, in omnibus,

induens

A induens lupum, Pastoris habitu: tyranni diluens nomina, iustis quibusdã rationibus: quod videlicet non liceret vni feminæ Rom. Imp. moderari habenas, nec quidem expedire in tanto orbis discrimine, imminentibus vndique Sarracenis, vni feminæ creditum periclitari Imperium. Hæc, & alia ipse populo ingerens, & viris religiosis monachis seruis Dei non solum tyranni nomen aboleuit, sed bonum quoque nomen fuit consecutus, vt de eo, quæ essent optimi Principis prædicarent, nõ adulantes Aulici tantum, sed viri quoque sanctissimi, vt Theodorus inter alios. Qui ab eo consultus has ad eum litteras dedit. a

a epist. 16. in cod. columm.

Cõsultus Studita de successore Patr. ab Imp. sic scrib. ad eum.

Omnino sic futurum erat, vt bonus Deus noster Ecclesiæ suæ curam gerens, pietatem vestram, hac ætate, Imperio præficeret Christianorum; vt non sæcularis solum dominatio male constituta rectius componeretur, sed Ecclesiasticus etiam Principatus, si quid desideraretur, assurgeret, & noua quædam conspersio fieret in B *vtroque. Quod quidem, in altero membro præclare, ipsius gratia, iam præstitum est a Christi amante Imperio vestro, atque adeo præstare perget, cælesti numine corroboratum. Reliquum modo est, vt alterum pari cura fruatur, parique prudentia. Id vero post Deum, & cum Deo a vobis tribuetur per approbationem legitimæ electionis futuri Archiepiscopi. De quo quando ex nobis etiam peccatoribus sciscitari voluisti, coram Deo qui nos iudicaturus est, de eo quod dicturi sumus in die Iudicij hic est sensus noster. Non nouimus, nec scimus vllum (non quod defecerint viri vita, & sermone illustres, sunt enim & Deo perfecti, & hominibus, impari licet ratione, atque in primis præclaræ menti tuæ) sed quia talem ratio deposcit, & desiderium Imperij vestri, qui possit corde perfecto Dei iustificationes exquirere;* C *qui gradu atque ordine ab inferiore sensim ad superiorem ascenderit, qui tentatus fuerit per omnia, qui ex eis quæ passus est, tentatis possit opem ferre. Et quid multis apud te verbis opus est, qui omnia nosti, & ex tui ipsius statu, ac dignitate tantum virum tibi repræsentas? Prælucere ceteris, oportet non secus, ac Solem inter sydera. Cum igitur talem non videamus, nec suffragium ferre audemus.* Hoc vero *memoriæ causa non sine metu, & reuerentia suggerimus, quod ipsum plane non fugit perfectissimam, & diuinam prudentiam tuam, vt ex Episcopis etiam, & ex Præpositis, & ex stylitis, & ex inclusis: tum deinde ex clero delectum habens, ex illis ipsis perfectis desumas, prudentia, sensu, ac vita ceteris præstantiorem. Descendat enim stylita, exeat inclusus; quandoquidem publicum est commodum quod quæritur. Discerne, & confer, & cum ipsis deprehendas digniorem. Et beatus est, &* D *vere ter beati, si hæc omnia exequamini Christi imitatores Domini nostri. Hinc magis magisque confirmabitur Imperium vestrum, magnificabitur nomen vestrum in generationes, augebuntur denique anni Principatus vestri. Duo siquidem hæc Christianis munera tribuit Deus, Sacerdotium, & Imperium, per quę colitur per quę ornantur, & gubernantur cælestium exemplo terrena. Vtrumuis ergo pręter dignitatem se habuerit, totum vna periclitari necesse est. Quare si optima Imperio vestro decernere vultis, & per Imperium vestrum omnibus Christianis, æqualem, quo ad fieri potest, Imperatoriæ uirtuti vestrę sortietur Ecclesia Pręsulem suum, vt exultent cælestia, lętenturque terrena. Dux vobis sit Dei manus, in qua & cor vestrum est, ostendatque meliora, & ab ea recipietis, ob susceptos, pro opere hoc, labores, curas & solicitudines Regnum sempiternum.* Hactenus Theodo-E rus ad Imperatorem.

Quæsiuit idem Imperator, & S. Platonis de futuro eligendo Patriarcha sententiam, vt est apud Theodorum in eius vita. Cum autem diuersa suffragia, in diuersos pro affectione cuiusque ferrentur, placuit tandem eligere Nicephorum, laicum adhuc hominem, nobilem ciuem, quique diu apud Imp. a secretis fuerat. Hic iam ante ista inquietum, & periculosum sæculi statum agnoscens, vt animæ suæ consuleret, nuncium remiserat sæculo, & in solitudinem se contulerat, non vt statim monachus fieret, sed vt experiretur, & assuesceret vitæ monasticæ, quam meditabatur. Cum ergo placuisset Imper. vt abstractus Constantinopolim reclamans, &

Niceph. ex laico, qui secesserat inuitus abstrahitur, ad thronum Constantinopolitanum.

renuens cogitur impositum onus Episcopatus subire, qui, vt vni animæ suæ vacaret, abdicata honorifica functione, iam aufugerat in solitudinem. Ipse met de se epistola ad Leonem Papam. A

Iosephus ille profanus depositus restituitur.

Imperator, quasi caritate impulsus, Iosephum illum œconomum, qui adulterinas illas nuptias conciliarat, & Reginam coronarat, a Tarasio sacerdotio depositum, & excommunicatum, restituere in animum induxit, & Nicephorum in suam sententiam pertraxit, ac tandem congregato paucorum Episcoporum CONCILIO, qui Constantinopoli erant, cõtra iura, & canones perditus ille Iosephus est restitutus. De quo conuentu Theodorus post biennium ad Nicephorum Patriarcham scripsit [a], & ad Leonem, vocat Concilium hæreticorum, seu adulterantium. Sequenti autem die a synodo congregata, idem Theodorus ad Nicephorum Patriarcham scripsit epistolam [b], studens auocare eum ab ijs, quæ statuta essent, de receptione damnati, se excusans pariter, si illius communicationi minime admisceri velit. ex qua pauca quædam decerpere libet. *Neque enim, inquit, veritatem prorsus tenet is, qui rectam fidem habere se existimans, diuinis canonibus, non rogatur.* AD HAEC LEGITIMAS A SANCTIS, PRO TEMPORE VSVRPATAS DISPENSATIONES ADMITTIMVS &c. *Nec alia re discrepamus, quam propter œconomum, per sacros canones depositum, multis modis, ac præcipue, quod post nouem annorum excommunicationem iterum sacris operetur, neque id in abdito (ferendum enim id esset, nobis eius rei minime consciis) sed in ipso fonte sacerdotii nostri, hoc est cum sincera conuersatione tua assidue pergens ad sacrificandum &c.* B

a ep. 25.

b epist. 30. lib. 1. Ex epist. Studitæ ad Patr.

Verum testor sanctitati tuæ coram Christo, & Sanctis Angelis audientibus, magnum a te schisma conflari in Ecclesia nostra. C

c ep. 26.

In summa monet, & exigit vt prohibeat eum a sacrificio, sic enim fore vt omnes a scandalo redimat, ne vnius scabie tota Ecclesia inficiatur. Non rescripsit Patriarcha, vt est in Theodori epistola ad Simeonem [c], *de Patriarcha enim* inquit, *quid attinet loqui? Qui nec responsa dare vult, nec admittere qui uerba faciat, qui in omnibus Cæsari inseruit.*

Testamẽtum Car. M.

d Ex Pithoc. Biblioth.

Quod pertinet ad res Occidentales, produnt Annales Francorum hoc anno habitum esse conuentum ab Imperatore Carolo in villa Theodonis, atque ex testamento tribus filijs, Carolo, Ludouico, & Pipino, tripartitum esse ipsum Regnum, singulas singulis partes esse diuisas, si contingat eos post Patris obitum esse superstites. Extat ipsum quasi Parergon appositum ad vitam ipsius, atque recens editum [d]. In eo multa pie, & sapienter prouidit, & cauit ad pacem & charitatem inter fratres conseruandam. Addit filijs præceptum tanto Christianissimo Principe dignũ, dicens: SVPER OMNIA AVTEM IVBEMVS, VT IPSI TRES FRATRES CVRAM, ET DEFENSIONEM S. PAPAE SIMVL SVSCIPIANT. *Sicut quondam ab Auo nostro Carolo, & beatæ memoriæ genitore Pipino Rege, & a nobis postea suscepta est, ut eum cum omni adiutorio ab hostibus defendere nitantur, & iustitiam suam, quantum ad ipsos pertinet, & ratio postulat, habere faciant. Similiter, & de ceteris Ecclesiis, quæ sub illorum fuerint potestate, præcipimus, ut iustitiam suam, & honorem habeant, & pastores, & rectores uenerabilium locorum habeant potestatem rerum, quæ ad ipsa pia loca pertinent, in quocunque de his tribus regnis illarum Ecclesiarum possessiones fuerint &c.* Decretum hoc siue testamentum de diuisione factum in villa Theodonis subscriptum fuit ab Optimatibus Francorum, & Romam missum per Eginhardum a Secretis, ad Leonem Pontificem, ab eo confirmatum, & subscriptum fuit. Sub cuius Pontificis dispositione de Imperio decernendum reliquisse visus est, vt cui vellet, Pontifex daret, cum nullam de eo in testamento mentionem habere voluerit, de quo ante omnia fuisset ipsi testandum, si hæreditarium existimaret, & non potius Romani Pontificis arbitrio electiuũ. hæc veteres Ann. Fr. Verum etsi dum viueret totius Imperij, & Francorum Regni Carolus apud se retinuit plenum dominium, tamen administrationem illis concessit, Consiliarios illis tribuens, viros prudentes, ac religiosos. Pipini D E

De Imp. decernendũ relinquit Papæ.

A si quidem lateribus iunxit Hadelhartum virum sanctissimum, cuius vitæ admirandæ monumenta extant [a].

Huius occasione conuentus habiti in villa Theodonis, hic mentio habenda est de *Concilio 32. Episcoporum* in eodem loco [b], occasione necis Io. Episcopi celebrato, in quo aduersus percutientes Ecclesiasticos omnes, in sacro ordine constitutos, antiquæ sunt renouatæ censuræ, atque aliæ superadditæ. præsertim vero aduersus insidiantes Episcopis viguit Ecclesiasticæ censuræ seueritas. Sed alij referunt in annum 812. vrgentibus autem diuersorum sacerdotum accusationibus, factum est vt ex synodo per Carolum M. missa fuerit consultatio ad Leonem Rom. Pont. [c] rogatum de ipsis sacerdotibus criminosis quid agendum, cum probatio certa deficeret. Quid autem statutum fuerit, habet constitutio eiusdem Caroli [d], in qua in summa continetur, B vt legitime, & canonice accusatus, & probato crimine, canonice damnetur; si minus probari possit, se sacramento, coram populo, super quatuor Euangelia dato, purgatum Ecclesiæ reddat.

a Apud Sur. 2. Ia. b T. 3. Côc. edit. Ven. c Capit. 5. c. 33. d li. 5. ca. 34.

Hoc insuper anno Carolum Imp. audisse legationem Venetorum, & Dalmatarum ijdem habent Annales.

Legatio Ven. ad Car. M.

Diuersas præterea expeditiones hoc eodem anno a filijs eiusdem Imp. feliciter gestas, summatim referunt.

Expeditiones filiorum.

Describunt item munera ab Aaron Rege Sarracenorum in Oriente ad Carolum M. & inter alia horologium admirando opificio elaboratum.

Munera Aaron.

Tunc temporis (inquit Ado in chronico) *delata sunt ossa Beati Cypriani Carthagine cum reliquiis BB. Scillitanorum MM. Sperati sociorumque eius, & posita sunt* C *in Ecclesia B. Io: Baptistæ, ciuitate Lugdunensi.*

Reliquiæ S. Cypr. & aliorũ mart. ex Africa delata.

Locupletatæ sunt tunc, & Venetiæ eodem thesauro S. Cypriani reliquijs, quas legati redeuntes a Carolo dono acceptas in patriam detulerunt, quibus a Venetis erecta est in Murano nobilis S. Cypriani memoria, quæ hactenus perseuerat. ex Adone; ex quo, in tempore, corrigendus est Sigebertus.

Memoria S. Cypr. Ven. qñ erecta.

Christi Annus	Leonis Pap. 3.	Caroli M. 7. Nicephori 6.	Impp. Ind. 15.
807.	12		

D

Aaron Sarracenorum Princeps in Oriente, pessundata Rhodo, valida classe, Miram Liciæ aggressus, vt Arcam Reliquiarum Sancti Nicolai deijceret, in aliam suppositam irruit, & sic delusus, pœnas tum dedit prauæ voluntatis, agitata, disiecta, & fluctibus, magna ex parte, obruta classe, ipse vix saluus euasit, pœnitens temeritatis, ex Theophane.

Nicephorus, ad alia scelera & hæc addidit, vt Theophaniam cognatam Irenes defunctæ Imperatricis, alij desponsatam viro, Stauratio filio coniungeret: & duas ipse virgines pulcherrimas, inter alias selectas, constupraret: cruentaret vero ciuitatem sanguine nobilium ciuium, qui aduersus eum, pro vindicanda Rep. conspirassent.

Niceph. Imp. nequitia.

E Arsacium Quæstorem & Patricium, virum pium, & prudentissimum, a multis proceribus electum ad imperium, cæsum & attonsum monachum fecit, & in Bithyniam relegauit, alios cædibus, tonsuris, publicationibus, & exilijs subdidit non laicos tantum sed & Episcopos, & monachos, & maioris Ecclesiæ Syncellum, & Sacellarium, & Chartophylacem, viros venerabiles. Theoph.

Crudelitas.

Hoc eodem anno, (vt attingamus res Occidentis) aduersus Mauros Carolus, sub Duce Burchardo, classe immissa, in Sardinia atque Corsica eos pugnans iterum profligauit; qui ijdem Sarraceni, & alijs in locis pugnãdo tulere posteriores; quod sibi ea de causa contigisse confessi sunt, quod anno superiori piraticam exercentes in Pa-

Carol. ꝓspere agi adu. Sarracenos.

A telaria Insula 60. monachos captiuos in Hispaniam ductos vendidissent, quorum aliquos postea Carolus M. redemit, qui in pristinum locũ sunt reuersi. Annales huius temporis, ex quibus Regino, & alij.

Pietatis studiosus Carolus. Porro idem Carolus non minus religione quam armis pollens, curauit hoc anno fieri, quod habet Sigibertus. *Carolus Imp.* inquit, *per manum Pauli Diaconi decerpens optima quæque de scriptis Catholicorum PP. lectiones unicuique festiuitati conuenientes, per circulum anni in Ecclesia legendas compilari fecit.* Legendi, atque *psallendi disciplinam,* scribit Eginhardus in eius vita, *diligentissime emendauit: erat enim utriusque admodum eruditus. quamquam ipse nec publice legeret, nec nisi submisse, & in commune cantaret.* Fecit, & ijsdem ferme temporibus aliam collectionem idem Carolus ad componendos bonos mores, regularium personarum tam feminarum, quam virorum, de qua mentio est in capitularibus [a]. B

a Cap. li. 1. c. 85.

Interea Ludouicus Caroli filius in Aquitaniæ Regnum sibi contraditum, illuc profectus, collapsam disciplinam restituere laborauit, reparauit & exædificatis in ea prouincia pluribus monasterijs, quæ 22. enumerat huius sæculi scriptor, Aimoinus [b] præter alia plurima, vndecunq; adductis magistris, scholas instituit, legendi, cantandi & scientiarum tam diuinarum, quam mundanarum. Præcipuo autem affectu colens monachos, eorum collapsam disciplinam sic coluit, vt ipse etiam aui Carolomanni imitari gestiret memorabile exemplum, a quo consilio adductus a Patre dicitur, vt eius pietatis fructus ad plures latius dimanarent.

b li. 5. c. 8. Ludo R. Aquitan. 22. ædifi. mon.

Sed & Italia, sub Pipino Rege, optime per S. Adelardum Abbatem, disposita est, ex testimonio Pascalarij Ratberti, huius & ipso temporis scriptore. qui & ait Adelardum sic exceptum Romæ a Leone Papa, vt nullus alius Francus. C

Christi Annus	*Leonis P.* 3.	*Caroli M.* 8.	Impp.
808.	13.	*Nicephori* 7.	Ind. 1.

IAm biennium, Theodorus, Iosephus eius frater Thessalonicensis Archiepiscopus, qui Constantinopoli degebat, & Plato dissimulanter abstinebant a publica communicatione cum Patriarcha Nicephoro, quod is in sacris communicaret cum Iosepho illo œconomo, qui adulterinas illas nuptias inter Theodoten, & Constantinum Irenes filium conciliarat, & ob id a Tarasio per nouem iam annos excommunicationem pertulisset. Rem primus occultam in apertum deduxit, & tumultuari cæpit, Logotheta Dromi, nobilis magistratus. Theodorus igitur rem videns patefactam, nec tergiuersationi esse locum, cum res ad Patriarchæ notitiam, ac totius populi peruenisset, imminentem præuidens tempestatem, epistola [c] ad monachos suos Saccundionis manet, & rem totam illis exponit. D

c 31. in Cod. col.

FRATRIBVS QVI SVNT IN SACCVNDIONE.

Quam diu tempus fuit dissimulandi, & occultandi consilium non communicandi cum Iosepho œconomo, fecimus id studiose, filii ac fratres, non metu correpti, quamuis peccatores simus, sed dispensatione condescendentes, imitantesq; quodammodo SS. PP. nostros, quatenus & illi opportuno tempore, & id obseruantes, subduxerunt se ipsos tentationibus, partim quidem ut infirmioribus, & uexantibus parcerent, partim ut aliquantulum remittentes, gubernatorum more scopum suum postmodum attingerent. Postquam uero nũc Deo sic uisum est, ut in apertum res prodiret, scribimus & ipsi. Quomodo autem? Per Logothetæ Dromi interrogationem, & Archiepiscopi responsionem. & paulo post exaggerans nefarium œconomi facinus, recitat ex Ritnali libro solemnes preces, in hunc modum. TV DOMINE MITTE MANVM TVAM EX SANCTO HABITACVLO TVO, ET CONIVNGE E

Solemnia verba in

A FAMVLO TVO FAMVLAM TVAM, CONNECTE ILLOS IN MVTVAM CONCORDIAM, VNI EOS IN CARNEM VNAM, QVOS TIBI PLACVIT INTER SE COPVLARI, HONORABILES NVPTIAS, REDDE IMMACVLATVM EORVM THORVM, CVSTODI SINE MACVLA IPSORVM CONTVBERNIVM, PERMANERE CONCEDE IN PVRO CORDE. — conciliādo matrimonio.

Non exhorruistis hæc audientes. Quantam censetis Spiritus Sancti indignationem fuisse ob huiusmodi blasphemiam? &c. Prorsus enim quæcunque enunciat sacerdos, eadem Deus confirmat, ac rata habere se profitetur, iuxta magnum Dionysium. Attamen, qui flagitium hoc cōmisit, exemplum subditis ad improbitatis imitationem præbuit, vt res ipsa docet; quin etiam procul positis Principibus, & Duci-
B *bus, sicut imitando iam factum est in Longobardia, & Gothia eius confinibus, neque enim apud Gentiles, tale quid perpetratur. Et non erubescit miser, sed sacrificat,* sicut dictum est *profanus, & eos qui ipsum merito auersantur, relegare conatur, &c. Quamobrem confidite filij, ac fratres, & ne terreamini, nec succumbite, tempus confessionis, tempus resistentiæ, tempus certaminum fortasse, aliorumque afflictionū, sed & coronarum, & gloriæ cœlestis, &c.*

An verò in Theodoro, & alijs satis iusta causa fuit, vt se subducerent vitarentque communicare cum Patriarcha in sacris solemnibus, coram populo, in magna Ecclesia? Sane quidem iusta, & digna. Res enim erat huiusmodi: quod nulla prævia pœnitentia, scelerisque admissi detestatione, & deploratione, idem Iosephus œconomus tanquam innocens nulliusque transgressionis reus, fuerat in Ecclesiam admissus, &
C sacerdotio restitutus, eo nimirum prætextu, quod & si factum illud ab eo perpetratum illicitum esset, tamen per dispensationem licite absque culpa dicerent fieri potuisse; sicque vti nullius criminis reus Ioseph innocens iudicatus, in communionem admissus fuerit, & restitutus in sacerdotium, quod quidem grande piaculum fuit, & satis dignum, vt ob eam causam ipse cum suis Theodorus, ab eorum communione, qui ista fecerant, se subtraheret. Rem plane ita se habuisse ex eiusdem Theodori Epistola, [a] ad Theoctistum intelligitur, in qua disputat de legitima dispensatione, & dissipatione canonum, & obiecta diluit aduersariorum. in qua illud est insigne ad memoriam, quod ait circa finem, mandatum enim habemus ab ipso Apostolo, præter id quod accepimus, [b] præter id quod canones sanciunt, Synodorum vniuersalium, & localium, quæ diuersis temporibus fuerint, si quis dogmatizet, aut facere aliquid iu-
D beat, recipiendum non esse, nec censendum illum in sorte sanctorum, vt omittā male ominosum illud, quod Apostolus imprecatur, &c.

An iuste se subduxerit Theod. à communione cum Patriarcha.

a Lib. 1. Epist. 24.

b Gal. 1.

Scripsit & eadem de re Theodorus nomine San. Platonis inclusi, duas Epistolas, quo maioris ponderis apud aduersarios essent, in quarum altera rogans Simeonem, vt placet infensos sibi, & causæ, pijssimos Impp. *Non enim* inquit, *aduersus illos nobis sermo est vitatæ communionis, nec causa controuersiæ; quin potius honor, veneratio, amor, & congressus, prout res exigit; sed aduersus illum qui præter ius fasque omne manifestum, ex Domini sententia, adulterum coronauit; qui ausus est tanti sceleris adiutor, & assertor fieri coram vniuerso mundo, quem Christus ipse deposuit, duorum canonum reum, vt alios omittam; vnius quidem, qui nec epulari presbyterum in bigami nuptijs permittit, (adulteri enim scribere non est ausus canon) quanto*
E *minus coronare? Alterius verò, quoniam qui in crimen aliquod lapsus sit, ac propterea excommunicatus, nisi intra annum pro reconciliatione sua pugnet, amplius admitti eius vocē non licet. hic verò, qui nouem annos excesserat, insiliit in Ecclesiam. Si igitur hic nocens, multo magis adulter ipse; si verò reus iste peccati, quis de eo ambigat, qui coniunxit, & in Spiritum sanctum blasphemauit, quin impurior sit & detestabilior? Hæc sunt Pater, quæ cor nostrum contrahant, & timorem incutiunt. Hanc ob causam, quod cum isto non communicarem, nec cum præcedente Patriarcha, qui adultero communionem dabat: exclusus ego quidem fui, in quo resides loco; Præpositus autem* Theodorus, *& reliqui Thessalonicam relegati, sed congregauit nos*

Deus precibus tuis. At nec sic quidem temere nos adiunximus Patriarchæ Tarasio, nisi postquam fassus est rectè nos fecisse. Si ergo cum regnaret adulterium, & Canonũ trasgreßiones metu minimè dißimulauimus Dei virtute freti; quomodo nũc pro dominante Imperio, vnius presbyteri causa timidiores erimus, prodemusque cum aperto animæ periculo veritatem? nequaquam, sed ferenda nobis potius omnia vsq; ad mortem, quam vt ei communicemus, vel cum ijs, qui cum illo sacrificant, quo ad priuetur, quemadmodum sub Priore Patriarcha, sacerdotio. Esto œconomus. Cur etiam indigne sacris operatur? Desiit esse presbyter. Quod si hæc illis non placent, qui cum eo sacrificant, videbunt quomodo se gerent: parcant humilitati nostræ, qui non prouocamus, nihilque ad hunc vsque diem locuti sumus, sed biennio nos toto continuimus, ex quo ingreßi sunt, vt pacatius hoc modo viueremus, &c. A

Ceterum pergit paulo post, *oramus bonitatem tuam, & tanquam sacris vestigiis tuis aduoluti obsecramus obtestamurque, vt misericordiam nobis impertias, & commune emolumentum, tam piis Imper. nostris, quam Patriarchæ Santißimo, & Ecclesiæ vniuersæ, vt desinat vnus, ad gloriam Dei, & non perturbetur eius Ecclesia. sin minus, at saltem hoc secundum, vt maneamus nos in eodem statu, quo per decem annos. Nam de ceteris, quamuis innumerabiles sint Episcopi, Sacerdotes, & Præpositi, qui cum eo communicant; nihil mirandum; quandoquidẽ iidem ipsi cum adultero consenserunt, & nemo quidquam locutus est. Hæc Deus per nos, licet audax sit dictum, & hortatur, & denuntiat, & sicut iubet.* B

Hactenus Theodorus, Platonis nomine, qui cum suis inuentus est solus, qui improbitati se opponeret, tanta boni, rectique penuria tunc inerat Ecclesiæ Orientali. In altera Epist. [a] sub eiusdem Platonis titulo fusius aduersus canonum peruersorem Iosephum differit: & obtestatur Simeonem, vt impetret ab Imper. & Patriarcha ipsis audientiam, quam etiam Archiepiscopo denegabant: vt constat ex eiusdem Archiepiscopi Epistola, [b] ad eundem Simeonem Monachum, qui quamuis sequestrum ageret, nõ bona fide agere ex Theodori Epistola, [c] ad alterum Simeonem colligitur, dum Imper. agerent in Castris aduersus Crunum Bulgarorum Regem, qui Sardicam dolo captam diripuerat sex millibus militum Romanorum interfectis, absque multitudine priuatorum, nec ab ijs tamen quidquam dignum sermone gestum, ait Theophanes, qui & subdit de cędibus, & exilijs ab eo hoc anno factis, cum tumultuantem populum repressit, ob recens vectigal impositum ob restaurationem Sardicæ Ciuitatis. Cum autem interea magis magisque perseueraret auersio Nicephori Patriarchæ aduersus Theodorum, & alios eiusdem sententiæ viros, eosdemque schismaticos appellaret, ad tantam diluendam calumniam ipse Theodorus ad Patriarchã scripsit purgatoriam Epistolam, [d] in qua inter cętera, sic habet. *Non sumus aposchitæ*, idest segregati, nempe schismatici. *O sanctum caput, ab Ecclesia Dei, absit ut id nunquam nobis eueniat. sed quamlibet aliis peccatis obnoxii teneamur, sumus tamen Orthodoxi, & Ecclesiæ Catholicæ alumni, hæresim omnem repudiantes, omnemque uniuersalem, aut localem Synodum approbatam recipientes, necnon editas ab illis canonicas constitutiones.* C D

a 22. eiusdẽ Cod. colum.
b 25. li. 1.
c 26.
d 25. li. 1.

NEQVE ENIM PERFECTVM ESSE ORTHODOXVM, SED DIMIDIATVM, QVI FIDEM QVIDEM RECTAM HABERE VIDEATVR, DIVINIS VERO CANONIBVS NON REGATVR. Obsecrat denique, & obtestatur, vt œconomum non patiatur sacrificare, ne scandalum, & schisma in Ecclesia oriatur. His rebus euulgatis, & Romam vsque perlatis, male Theodorus audire cępit, & haberi schismaticus, adeo vt Basilius Abbas S. Sabæ Romæ degẽs intimus illi alioqui amicus, se ab eius communione separari, & anathema, vt in schismaticum, quem putabat, se indicere significarit. litteras tamen ei, & munera misit, vt amicũ à schismate reuocaret. Quas vbi Theodorus accepit, ingenti dolore percussus rescribens tum de ipso, tum de Leone Papa conqueritur, paulo quidem licentius, ex vehementi animi angore turbatus, postea verò æquanimior redditus longe diuersas ad ipsum Leonem litteras scripsit. in qua Epistola inter cętera hæc scribit. Quo- E

Notent q se Catholicos ia-ctant, & Canones negligũt.

A modo enim si canonice ad nos scribit pietas tua, canones ignorat, & quod iuxta illos depositus vir fuerit? Nam si in bigami nuptijs epulari presbyterum vetant, quod ius in eum, qui bigamum coronat? & quidem in adulterinis nuptijs triginta totos dies conuiuari? Quid quod perniciosius est, etiam coronare eum, qui ex Domini sententia sit adulter? Sacras in coniugio preces recitare adulterij copulatorem, & diuinam gratiam impie pro impio inuocare? Execrandus profecto iuxta magnum Dionysiû, Deo est, profanusque qui hæc facit. Superuacaneum fuerit alios in eum canones proferre. Quod verò ex quo depositus ab altero Patriarcha fuit, nouem annorum spatium exegerit, & canon, nisi intra annum absoluatur, absolui postea quemquam vetat, quo loco reponemus? At obijcitur prorsus, absolutum fuisse. Verum si solutus fuerat, cur non sacrificabat? etsi solutus erat, cur absolui à Synodo petijt? planû B enim est solutionem ab eo peti, qui vinctus sit, non qui solutus. Quare hic etiam in seipsum impegit, contra veritatem erigi nolens. Sacrorum enim profanatio est, frater, istum sacris operari, canonumque magna perturbatio talia negligere, &c. Eodem impetu in Pontificem ipsum de quo falsa audierat, mouit stylum, quo non ratio, sed dolor impelleret. sed post se correxit, & demisse, ac modeste cum ipso egit, &c.

Epulari ĩ bigami nuptijs p̃sbytero ĩterdictû.

Qui negligit per annû absolutiõe, ampli' nõ audiẽdus

Quod rursus ad res Orientales pertinet, hoc eodem anno, mortuo Rege Sarracenorum Aaron, eius filij Mahmat, & Nabdalla de Primatu Regni certantes, & inter se cędes agunt, & Christianos, cędibus, incendijs, & rapinis infestantes, desertas reddunt Ecclesias sanctæ Ciuitatis, & Monasteria duarum magnarum laurarum, sanctæ videlicet memoriæ Charitonis, & Cyriaci, atque Sabæ, & reliqua sanctorum Cœnobia Euthymij, & Theodosij, quæ erant in desertis Palestinæ. Theophanes.

C Quo ad res Occidentales, illud memoria dignum referunt Annales Francorum, de Rege Nerdannumbrorum Arnulfo regno pulso, & confugiente ad Carolum, ac Leonem Pontificem; à cuius vtriusque legatis, reductus est in Regnum, auctoritati Pontificis Anglis qui illum expulerant cedentibus.

Reuertens post Romam Adolfus Cardinalis sedis Apostolicæ legatus, à Piratis captus, à Cenulpho Rege redimitur, ijdem Annales.

Christi Annus	Leonis Pap. 3.	Caroli M. 9. Nicephori 8. Impp.	Indictio.
809	14		2.

D CVm iactari audiret Theodorus vanas quasdam, & falsas de se suspiciones, scribens ad Nicolaum Chartularium, [a] se purgat, his verbis inter cętera. *Nulla nobis est cum Patriarcha de communione dubitatio, prœterquã œconomi causa, eo quod depositus sit per sacros Canones. Et quando prohibebitur à sacro ministerio, sicut ante, Dei beneplacito, & Sanctissimi Patriarchæ, priorumque dominorum nostrorû, nimirum, quia œconomus est, & honorem gerit, cum protinus, & simul sacrificabimus, & communicabimus, & manum porrigemus, nihil inquirentes de triennio hoc, quo cum eo sacris operatus est, pacis studio, neque id metu aliquo, sed communis vtilitatis, & salutis gratia. Sileant enim linguæ mendaces aduersus Dei pacem incitatæ, vt dicant, nos postquam deiectus sacerdotio fuerit œconomus, accusationem aggressuros Patriarchæ nostri, ut qui cum deposito iam sacrificauit, deinde etiam* E *decessoris Sanctissimis Patriarchę, labiosa, dolosa, quę hęc loquuntur; calumniatorum inuiderumque inuentum, & qui sanari nolunt inflictum uulnus* Ecclesię: *nullo modo absit, &c.* Verum de his nullum responsum accepit Theodorus, sed eius fratrum societas noctu abrepta est, & in carcere conclusa, vt idẽ asserit in historia S. Platonis. *Quo facto*, inquit, *Synodi constitutus est dies, in quo vir ille Sanctissimus Plato à militari manu vna cum tribus alijs, velut maleficus quispiam ad ipsam Synodum ductus fuit, mirabile certe spectaculum, &c.* de qua Synodo, sic Theophanes. Tunc phorus Imper. occasione percepta, cum Episcopos, & Egumenos congregasset, Syno-

a Epist. 32 lib. 1.

Decreta Mœcho synodi.

dum aduersus illos celebrari præcepit, per quam à Monasterio, & vrbe deiecti, exilio sunt destinati mense Ian. Indict. 2. Porrò statuta in hac Pseudosynodo, quam & Mœchosynodum vocat Theodorus. idem recenset Epist. ad Leonem Rom. Pontificem, & ad Euprepianum. Primum illud fuit decretum, quo anathemati subijcerent omnes, qui ipsorum errori non adhærescerent, quo canone, inquit Theodorus vniuersam Catholicam Ecclesiam condemnarunt. Decretumque insuper fuit, vt coniugiũ Constantini cum Theodote, viuente adhuc legitima coniuge, quam detruserat in Monasterium, ex dispensatione dici deberet legitimum. Ad hæc etiam addiderunt decretum illud nefarium plane, & pudendum, nempe leges diuinas aduersus Reges nihil posse. A

Haud dubium fuisse liquet istam Imper. sententiam, ad hæc illud adiecere; Ne qui pro veritate, & iustitia vsque ad sanguinem restitissent, eos Præcursorem, vel Chrysostomum imitatos dicerent. Præter hæc etiam turpe illud, Episcoporum vnũquẽq;, in sacros canones, præter ea, quæ in illis statuta sunt, dispensando potestatem habere pronunciarunt. Atque hæc tam fœda, & enormia decreta, quæ sint sequuta tristia, atque crudelia illata in Platonem, & seruos Dei persequitur Theodorus, inquisitiones, persecutiones, carceres, exilia, disiunctiones, atque exterminationes. Quarum afflictionum, & ærumnarum, cum pars magna, imò potissima esset, nec tamen quidquã magnificum de se loqueretur, aut scriberet Theodorus, extitit, ex ijs vnus, qui eius lateri inhærebat, Michael Monachus, qui post eius obitum præclara certamina, & victorias descripserit. Relegato igitur Theodoro in insulam cum alijs, & seorsum singulis in custodijs reclusis, ne mutuo aspectu consolarentur, aggreditur nefarius Imp. eius filios, ac discipulos, & multipliciter tentatos suasionibus, hortationibus, blanditijs, promissis, minis denique, & terroribus, & constantes inuentos, nec discessuros ab exẽplo magistri protestantes arctæ eos custodiæ addixit, grauius postea excruciãdos. B C

Theodorus autem dum attineretur in exilio, nihil prius habuit, quam ad sacram sedem Apostolicam confugere, eiusque opem implorare, quod fecit per Epiphanium Archimandritam, litteris per eum missis, & post per Eustathium ad Leonem Romanum Pontificem, quarum particulas hic inserere libet, vt Græci hominis eiusdemque doctissimi, & sanctissimi.

SANCTISSIMO, ET SVMMO PATRI PATRVM, LEONI, DOMINO MEO, PAPÆ APOSTOLICO, THEODORVS MINIMVS PRESBYTER, ET PRÆPOSITVS STVDIENSIS. D

Primatũ Eccl. R. ꝓfitetur.

Quandoquidem Petro magno Christus Deus post claues Regni cœlorum, Pastoralis etiam principatus contulit dignitatem: ad Petrum vtique, vel eius successorem quidquid in Ecclesia Catholica per eos innouatur, qui aberrant à veritate, necesse est referri. Quod nos quoque humiles, & minimi à sanctis olim Patribus nostris edocti, postquam in Ecclesia nostra nouitas quædam nuper exorta est, et prius quidem, per religiosum Archimandritam fratrem, & conseruum nostrum Epiphanium, & nunc per simplices litteras nostras ad supremæ beatitudinis tuæ Angelum de ea referre nos debere arbitrati sumus. Pergit deinceps exponere, quæ per duas Pseudosynodos nefaria, & iniqua decreta sunt, & persecutionem in se, & secum sentientes commotam, de quibus supra dictum est. indeque implorat auxilium. *His ergo*, inquit, *à simplicitate nostra sine fuco expositis, vocem nunc illam, quam Coriphæus cum reliquis Apostolis Christo emisit, cum maris fluctus excitarentur apud Christi imitatricem beatitudinem tuam, adhibemus. Salua nos Archipastor Ecclesiæ, quæ sub cœlo est, perimus: Imitare magistrum Christum, manumque Ecclesiæ nostræ porrige, sicut ille Petro: nisi quod ille incipienti in mare mergi, tu autem iam mersæ in hæresis profundo. Aemulare, precamur, cognomen tibi Papam, atque, vt ille, pullulante tum hæresi Eutychiana, Leoninum in morem spiritu experrectus est, vt omnes norunt, dogmaticis suis Epistolis: sic & tu dicere audeo iuxta nomen quod geris* E

Auxiliũ implorat sed. Apostolicæ.

A *rugi diuinitus, vel potius intona contra præsentem hanc hæresim, vt decet. Si enim isti, arrogata sibi auctoritate, hæreticam Synodum cogere veriti non sunt, qui ne Orthodoxam quidem absque cognitione vestra, (vt antiquitus mos obtinet) cogere potuerunt: quanto æquius, atque adeo necessarium fuerit (cum timore suggerimus) à diuino tuo principatu legitimam Synodum conuocari, vt Orthodoxum Ecclesiæ dogma hæreticum excluderet: & neque suprema dignitas tua cum Orthodoxis omnibus anathemate notetur à nouis nugatoribus; neque iniquitatis porrò classicum adulterinam hanc Synodum nacti, quibus id placet, in peccatum facile prolabantur.* Synod. absq; R. Pôt. cogi non pôt. Petit legitima Synodo dânari dogma Mœchianorû

Hæc sicut paruitati nostræ conueniebat, vt minima Ecclesiæ membra repræsentantes, & diuino pastorali vestro principatui parentes; obsecramus de cętero sanctā animam vestram, vt nos, seu proprias oues, reputet, & sacris precibus suis eminus illustret, atque confirmet: quod si etiam documentis, tuæ id fuerit diuinæ benignitatis, B *quemadmodum & Christum ad Abgarum scripsit, & multi etiam de subditis digni habiti sunt, qui ab Apostolis, sanctisque acciperent litteras. A me autem solo peccatore, & in carcere detento mittitur hæc Epistola, propterea quod Pater Plato, scilicet, & conseruus meus inclusus, & Thessalonicæ Archiepiscopus germanus noster, in alijs insulis pariter custodiuntur. Ipsi nihilominus per me, & mecum eadem dicunt, & sacris beatitudinis tuæ uestigijs aduoluuntur.* Hactenus Theodorus in litteris, quas per Eustathium Monachum misit.

Acceptis Theodorus litteris Apostolicis, ad eas quas per Epiphanium antea miserat, (quæ non extant) paterno amore plenis, quæ nec ipsæ supersunt: illæ quidem, sed tales fuisse, quas iam tertio ad eundem Leonem scripsit, declarant, [a] quibus aduersus errorem, nouumque dogma Mœchianorum fortissime disputat. a Lib. 1. Epist. 34.

C ÆQVALI ANGELIS BEATISSIMO, ET APOSTOLICO PATRI LEONI PAPÆ ROMÆ, PLATO INCLVSVS, ET THEODORVS PRESBYTER, AC PRAEPOSITVS STVDIENSIS. Sic inscriptio. Nam Epistola ipsa omittitur studio breuitatis, sed plane digna quæ legatur, ita copiose, & valide ex scripturis vtriusque Testamenti Mœchianam hæresim impugnat, & euertit, eorum, qui Adulterium ex dispensatione excusabant. misit eam per Epiphanium, quem remisit Romam, cui & aliam Epistolam, [b] addidit ad Basilium S. Sabæ Abbatem, eum qui ignorans, zelo tamen pietatis in eundem Theodorum, vt vidimus, dixerat anathema, sed post veritate cognita redditus est illi propensissimus. In qua, præter alia plura, hoc habet, Vtile autem fuerit, inquit, (quod verum est cōsilium nostrum, & desiderium) per supremum Apostolicum, sicut ab initio semper factū est, D Synodice damnari eos, qui contra Euangelium Christi cœtum inierunt, & anathemate illius defensores appetierunt: quod adulterium, & adulteri cōiugium, & adulterij patrocinium mox receperint, tanquam dispensationem sanctorum, sicut Mœchiani statuerunt, sanctorum nomen dantes iniustis, quoniam nullus sanctorum partem posuit cum adultero, ne dum, & adulteros coronauit, & diuina eius dona tradiderit, quando nec igni tecto ue, quamuis Reges essent, impertiendos docuerunt. Quid autem, quod Deum ipsum contumelia affecerunt coronarijs illis mysterijs, & anathema in eum dixerint, eos qui legem eius propugnabant, anathematizantes? &c. b Lib. 1. Epist. 35. Petit rursū dânari Męchianos ī legitima Synodo.

Scripsit, & alias tum Theodorus Epistolas, ad Euprepianum [c] in fide stare monēs cum suis, & errores hæreticorum confutans: ad Arsenium, [d] diluens argumentationes E aduersariorum, quibus per dispensationem crimen licitum factum affirmarent. Sed & ad Theophilum [e] Præfectum eodem item argumento, obiectioni illi respondens, cur ipse Theodorus vocet hos hæreticos, quibus cum haud pridem secreto saltem communicasset. *Quod si quęrat*, inquit, *sanctitas tua, quid causę sit, cur hęc ipsi ante dispensationem non dixerimus, sed & commemorationem ipsi fecerimus in Byzantina* Ciuitate? *hoc habeto. Synodum eo tempore nondum fuisse, nec promulgatum adhuc erat prauum dogma, & anathema. Et ante hæc tutum non erat discedere penitus à pręuaricantibus, sed apertam illorum solum communionem refugere, & congruenti dispensatione ad tempus cōmemorare* Patriarchæ, & Imp. nomina, scilicet. c Lib. 1. Epist. 30. d Lib. 1. Epist. 38. e Lib. 1. Epist. 39.

At

At postquã in apertũ nunc erupit impietas hęretica per Synodũ, oportet religionẽ tuã vna cũ ceteris Orthodoxis libere agere, nec cõmunicãdo cũ hæreticis, nec vllius nomẽ cõmemorando ex iis, qui in Mœchosynodo affuerunt, aut qui cũ ea sentiunt. Verũ cũ eiusmodi Theodori Epistolæ circunferrentur, quibus Synodi illius errorem iam esse conuersum in hæresim, constantissime affirmaret: non ab aduersarijs tantũ, sed ab aliquibus ex ijs, qui prius ipsi adhærescere visi erant, contradictum est, inter quos vnus Athanasius fuit, ad quẽ idem Theodorus, ea ex causa, Epist.[a] scripsit, qua ostenditur, quibus niterentur aduersarij rationibus ad purgandũ perpetratum facinus; quibusue Theodorus, & factum vere hæreticũ, & eos qui fecerunt, hæreticos esse demonstret. In ea igitur post multa, & præclara. *En igitur*, inquit, *frater ex Euangelio, & prophetis, necnon ex patribus ostendi tibi, si modo fidem habere vis verbis veritatis, Mœchosynodũ omnis hæresis numeros, sine controuersia, explesse, tametsi paulum quiddã in medio subtraxit, eo quod adulterinã tantum coniunctionem nominauit, vel potius prædicauit, dispensationẽ esse in Ecclesia Dei. Nec verò mirere, si vox vna hæresim pariat, cum Dominum dicentem audiat, Iota vnum, aut vnum apex non præteribit à lege donec omnia fiant, & caue dicas, quid opus est nimis anxie laborare, & per vnã dictionem doctas speculationes reuocare, atque hoc illud que concludere, ne forte impingas in hæresim Gnosimachorũ, de qua hæc auctor, Gnosimachi sunt,*[b] *qui omni Christianorum agnitioni, ac scientiæ ita aduersantur, vt vanum, & minus necessariũ laborem esse dicant eorum, qui in diuinis scriptis aliquam exquirunt sententiam; neque enim Deum aliud à Christianis postulare, nisi præclaras, & bonas actiones. Itaque aliquem simplici rudiq; animo institutum suum persequi melius est, vt aiunt, quam omnem curam in agnoscendis decretis, atque scientiis ponere. Ad hunc ergo modum Gnosimachi. Doce vero tu, si potes, ex diuinis litteris hæresim non esse: & ne mihi multitudinem obiicias, &c.* Et deinceps pluribus disserit non esse in malo sequendã multitudinem, cum & S. Basilius dicat, Qui deposita quæstione rationem reddere nõ põt, ideoq; perfugiũ habet in multitudine, is victũ se fatetur. *Multitudo n. sine demonstratione, auctoritatẽ sibi vindicans, tenere quidem potest, persuadere nõ potest, &c.*

a Epist. 48. lib. 1.

Excusationes aduersariorum.

Męchianorum error, transijt in hęresim.

Vox vna hæresim parit.

b Damasc. de hæred.

Gnosimachorũ hæresis quæ.

Multitudo i malo nõ sequẽda.

At non hic finis certaminis: quoniã hæresim stabilire conantes rursum alijs argumentis eundem Theodorum appetiuere, ijsdemq; ex diuina scriptura petitis, nec solũ qui Mœchosynodo interfuerunt, sed etiã alij; & eo potissimũ innitebantur argumẽto, ab exẽplis petito, ostendẽtes nimirũ Sãctiss. PP. ab Apost. Paulo incipiẽtes, qui ex dispensatione Timotheum circuncidit, dispensatione aliquando vsos esse. Ad horum vero destruenda omnia argumenta idẽ ipse Theodorus volumen de dispẽsatione vniuersali conscripsit, (hortante maxime fratre Iosepho Archiep. Thessalonicæ) non ex ingenio, sed ex Patrum sententijs: *Quoniam*, inquit, *nec lege iustius, nec canone rectius quidquam esse potest*. Optime consuluit Deus sua prouidentia, his temporibus perditissimis, Ecclesiæ Orientali, dando tam doctũ, tam piũ, & fortẽ Ducem Theodorum, qui alios etiam plurimos ad resistendũ hæresi excitaret, cum malorum operatorum, & pessimorũ Impp. conatu vniuersum ferme Euangeliũ, & reliqua diuina scriptura in maximũ discrimen adduceretur, dum quod diuina esset lege prohibitum, id per dispensationẽ posse fieri asserebatur, quod & carnalis populus auide amplecteretẽ, qui iã exẽplo Constantini contra canones, & Ecclesię morẽ veterẽ incõcessa tentaret.

Theod. scripsit de dispensatione.

Idem Theodorus alios celebrat cõfessores hoc persecutionis tẽpore eadẽ de causa coronatos, vt Epist. ad Naucratiũ Philippũ,[c] atque Philonẽ, qui in psecutione obierant, & alia[d] ad eundẽ. *At de sacro quidem Athanasio*, inquit, *eiusque sociis desideratissimis, ac de fortissimo item meo Theosesto, et de septemdecim eius strenuis comitibus, cum satis dictum sit in meis ad illos Epistolis, omittendũ est hoc loco, quãuis longiore digni sint oratione, ac laudibus, qui diuinitus, ac fortiter decertarunt. Quis vnquã adeo iniqua, et absurda Christianus audiuit, vt gesta sunt à nefariis Mœchianis, nomine Episcopis, re autem sacrilegis, ex Apostolico, & Patrum testimonio, etiã si hæresim excipias? Hominem verberans quis vnquã sic cęcidit, non Christianam dico manũ, sed etiã barbaricã, bis 166. verberũ, ac nõ multo post, bis 200. boiarũ ictibus*

Celebrat alios Cõfessores i hac porsecutione.

c Epist. 50. lib. 1.

d Epist. 51. lib. 1.

A *bus in humeros inflictis, vti generosus Archiepisc. seu potius Allotri Episc. i. alienæ*
sedis insessor, Episc. Thessalonicæ, neq; gregariū quēquā, sed Monachū cumq; Typo-
sitū, et quidē Religiosiss. Euthymiū, securi rectiq; animi reuera nomini respondentē.
Expauit cęlū hoc spectaculo, et ego miser audiens inhorrui, et mecū opinor cēs quibus
aliquis sensus est humanitatis, ac misericordiæ. Quē ad Christi exēplū cōponi oportebat,
bat, et percussum nō repercutere: is immanior feris extitit, nullū Christiani vestigiū
retinens nedū Episc. Et quamobrē hæc dilaniatio? Vt Christi athletā eo impellat, vt
ipsum cōmemoret, tāquā Episc. sed ò fortē, atq; inuictū aīum beati. Sic.n. loqui æquū
est, quia post tot plagas, tātāq; profusi sacri sanguinis copia, vt tingerentur astātium
vestigia, et in limū quodāmō cōcresceret purpureus ille puluis, ad ædificationē Eccle-
siæ Dei, cū sic iaceret pæne exanimis, et elinguis, instarētq; tortores, vt cōmemoraret,
B *Tyrannū dixerim, nō Archiepisc. Minime, ait, Beatus. Eo modo ad mortē propemodū*
perseuerās, immobili aīo fixoq; in ijs quæ recte semel decreuerat. Bene omiserā quod
in primis obseruandū. Templū ipsum Dei Prætorium factum fuisse Pilaticū. Ibi.n.
in sacra quā vocāt Archangeli æde uerberatum martyrē ais, quē implacabiles quidē
carnifices semimortuum reliquerunt. Christi verò imitator quidē in domum suā eum
recepit, impositaq; ad defluentis cruoris lacereque carnis plagas recens iugulati agni
pellicula, virum refocillauit, viribusq; paulatī cōfirmatis, clā emisit euocāte mādato.
Ita euasit, qui iā mortuus erat, et mirabiliter reuixit ad Orthodoxæ fidei decus, triū
phumq; de hæreticis. Quid his impium magis esse possit? Quis Orthodoxus in hæreti-
cū talia vnquā exercuit? Et paulopost de ipso, ad quē scribit, Naucratio, ista subijcit.
Tu verò fili carissime, tametsi alibi custodiris, vt indicas, gaude, quia plures tibi coro
C *næ texuntur, et q̄muis Leōtius discipulus olim nunc negator, illis præsit locis, in quib⁹*
inclusus teneris, nihil misere. hoc.n. tēpus lōganimitatis Dei, ut cognoscātur electi, etc.

In hac grassatione Pseudoepisc. verus Archiep. Ioseph angebat, de quo angore suo
scripsit Epist. ad Theod.[a] q illi cōsolatoriā reddidit. Furore illo primo psecutionis — a Lib. 1.
efferuescētis nōnihil sedato, factū est, vt ijdē ipsi, qui eū fuerāt psecuti, in honore ha- — Epist. 43.
berēt, & veneratione etiā psequerēt, ipseq; Nicephorus Patriarcharū mitteret saluta-
tum, & alij rursus alijs officijs ipsum demerere satagerent. Significat id ipse Theod.
Epist. proxime citata: Ista tamen Theod. vsq; ad biennium passus, ad obitum, scilicet
Nicephori Imp. Hactenus historia epistolaris fidelissime collecta.

Anno 8. Nicephori Imp. Theophanes multa recenset, de incredibili, & turpissima
ipsius auaritia, rapacitate, & tyrānicis exactionib. sacrilegijs, & crudelitate. *Quæ.n. in*
D *regia vrbe*, inquit, *primorib mediocrib. et exiguis ostensa sunt mala, nequeunt scribi.*

Quod ad res ptinet Occidentales, celebratū fuit hoc anno[b] CONC. AQVISGR. — b Annal.
occasione motę quęstionis de processione Spiritus S. cuius definiēdæ causa legati duo — Franc.
Episcopi, & Abbas vnus à Carolo Romā missi sunt. Nec verò Conciliū habitū, aut le-
gatio missa, quod dubitatū, vel tractatū fuerit, nū Spiritus S. à Patre, Filioq; pcederet: — De pcessione Spiritus S.
Sed quod tum apud Hispanos, (vt supra dictum est,) tum apud Gallos additum fuit
Symbolo illud, FILIOQVE: num id bene factum esset, vt & ita auctum Symbo-
lum in Ecclesia caneretur. acceperant enim licentiam à Leone ipso Romano Pon-
tifice Franci, vt liceret eis Nicęnum Symbolū, siue dixerimus Constantinopolitanū,
in Ecclesia canere. sed cum ipsi illud canerent cum eo additamento, FILIOQVE,
inde oborta est controuersia, num licitè illis appositis syllabis, legitime in Ecclesia
E cani posset, cum alioqui ipsa processio Spiritus sancti in controuersiam minime ad-
duci debuerit, quandoquidem Sancti Leonis Magni auctoritate constaret, (vt supra
dictum est,) rectè dici Spiritum Sanctum A PATRE FILIOQVE procedere.
Acta legatorum Caroli, cum Leone Papa, de hac controuersia, an canendum esset
Symbolum, cum illa additione, FILIOQVE, extant in Smaragdi Epistola ad Ca-
rolum, ex vetustis codicibus nunc primum prodita in lucem, in quibus Processio
Spiritus sancti à Filio, à Pontifice asseritur: & petentibus legatis, vt cantare liceat,
quod creditur, abnuit Pontifex, cum nec omnia quæ creduntur, cantentur in Symbo-
lo. ac demum suadet Papa non canendum Symbolum, interrogationi ipsorum, sic

respondens. *Si prius, quam ita cantaretur, interrogatus essem; ne insereretur vtiq; respondissem. At nunc* quod tamen non affirmando, sed vobiscum pariter tractando dico, *quantum menti occurrit, ita mihi videtur posse vtrumque fieri, vt paulatim in Palatio,* quia in nostra Sancta Ecclesia non cantatur, *cantandi consuetudo eiusdem Symboli intermittatur: sicque fiat, vt quod id ipsum, vt cantaretur, non qualibet imperantis auctoritas, sed potius audiendi id fecerat nouitas. si dimittatur à vobis, dimittetur ab omnibus, & ita fortaße, quantum esse potest, non incongrue vtrunque fieri potest, vt quod iam nunc à quibusque prius nescientibus recte creditur, credatur; & tamen illicita cantandi consuetudo, sine cuiusque fidei læsione tollatur.* Hactenus ex Actis. A

Post hæc autem Leo Papa custos antiquitatis, licentiæ ab eis præsumptæ absque consensu Apostolicæ sedis, vindex assurgens, non solum verbis differendo, & præcipiendo, quod fieri vellet, patefecit, sed indelebile monumentum erigendum putauit, quo posteris innotesceret in sacro Symbolo, nihil esse addendum. Siquidem in Basilica S. Petri (non autem Pauli, vt aliquis asseruit, [a]) duas tabulas argenteas ad confessionem eiusdem S. Petri affigendas curauit, in quarum altera Symbolum latine scriptum legeretur; in altera verò Græce exaratum absque aliquo quattuor illarum syllabarum aditamento FILIOQVE. B

a Mag. sent. lib. 1. dist. 11.

Symb. duplex i scutis argenteis.

Est mentio harum tabularum apud Anastasium in ipso Leone. *Hic verò*, inquit, *pro amore, & cautela Orthodoxæ fidei, fecit, vbi supra scutos argenteos duos, scriptos vtrosque symbolo, vnum quidem litteris Græcis, & alium Latinis, sedentes dextra leuaque super ingreßum corporis, pensantes argenti libras nonaginta quattuor, & vncias sex.* Quando autem, & qua occasione illa verba FILIOQVE, auctoritate item Rom. Pontif. in Symbolum in Rom. Ecclesia sint recepta, alia poscente causa, suo loco dicturi sumus, ac quando pariter cœptum sit idem Symbolum in eadem Ecclesia cani. Vualfridus Arabo. [b] temporis huius scriptor tradit, vsum hunc cantandi Symbolum à tempore damnatæ Felicianæ hæresis in Gallia, atq; Germania frequentatum; atque ea ratione factum, vt Constantinop. potius, quam Nicęnum in Ecclesia caneretur, quod scilicet Constantin. aptius videretur modulis musicis. Sed cur non potius, quod hoc plenius sit, vtpote, quod de Spiritus sancti diuinitate habeat magis expressam sententiam? Sed de Symbolo satis. C

b De reb. Eccl. cap. 22.

Symb. qñ canicęptũ in Eccles. Constan.

Moritur hoc eodem 7. Kal. Apr. Ludgerus Monasteriensis Episcopus egregia sanctitate conspicuus; cuius res gestas, & miracula post obitum sinceriſſime conscripserunt Monachi Vuerdenses, quæ extant. extat & ipse in Ecclesia anniuersaria memoria celebris. Tradunt ijdem scripta ab eo opuscula quædam, & inter alia, res gestas à S. Bonifacio Episcopo Moguntino, & martyre, necnon vitam SS. Gregorij, & Alberici. Euocauit eum aliquando, ob Reip. causas Carolus Magnus, & hospitatum apud Palatium, primo statim manè per cubicularium eum ad se venire præcepit, qui tum insistens, cum suis consuetis recitandis precibus, se illis absolutis venturum respondit, & secundo, ac tertio euocatus omnino ire distulit, donec cęptam psalmodiã consummaret. Post verò in conspectum Regis cum venisset, & cur ad eius imperium venire distulerit interrogatus, vultu intrepido constantiorique mente respondit. *Ego Imper. tuum semper præceptum ita in omnibus exequendum putaui, ut tamen Deum tibi ubique pręferendum non dubitarem, quem omnibus anteponendum esse omnes norunt, omnes fatentur, quod & ipse mihi pręcepisti, cum Pastoralis curæ solicitudinem mihi commendabas, ut Deo primum seruiendum scirem, post hęc tuis cõsequenter imperijs cognoscerem esse obtemperandum.* Quam eius responsionem Rex optimus amplexus. *Gratias*, inquit, *habeo, Episcopo: quia qualẽ te esse credidi semper, talem nunc te esse expertus sum, qui uerò factum tuum ad meam iniuriam retorquendum putarunt, minus deinceps, ut tui inuidos, gratos habebo: & nullius de cętero contra te accusationem auditurum me, Deo nolente, promitto. Tu ut hactenus fecisti, Dei semper operare uoluntatem, & simul nobis deuotus, & fidelis pro nostri imperij statu orare memento, &c.* D E

S. Ludgeri Episc. obitus.

Sanctus ante vult preces absoluere, quam parere vocãti Imper.

A *Christi Annus* 810 *Leonis Pap.* 3. 15 *Caroli M.* 10. *Nicephori* 9. *Impp.* *Indictio.* 3.

NIcephorus Imperator inchoatam persecutionem in Monachos damnantes hæresim Mœchianorum prosequens, in alios etiam conuertit tyrannidem. de qua Theophanes, qui præsens illa spectabat. *Denique militares Principes more seruorum vti Episcopis, & inferioris ordinis clericis, iussit: Adituris Episcopia, & Monasteria tributum imposuit persoluendum: Aurea, & argentea Ecclesiæ vasa improbabat, eademque licet sacrata, pro communibus habebat, illud Iudæ de vnguento exhibito Domino vsurpans,* [a] *vt quid perditio ista?* Ait idem Theophanes, ipsum deridere consueuisse omnem Christianum proximum diligentem, nimirum ipse occulte Manichæus, & Manichæis fauens, qui in pauperes commiserationē execrabantur. Quorum familiaritate, & magicis abutens incantationibus Bardanium Patricium, qui aduersus eum insurrexerat, permittente Deo, propter multitudinem peccatorum nostrorum, subegit, inquit idem Theophanes. Fuisse quidem ipsum addictum sectæ Manichæorum Theodorus Studita huius tēporis scriptor testatur in Platone, sed & fauisse Iconomachis, idem, qui supra Theophanes habet. At quoniam innouatā hæresim Manichæorum rursum in Oriente sub Cōstantino Heraclij nepote, superius, pro ratione temporum, sumus prosecuti, ex Luca Siculo, qui floruit sub Basilio, & filijs Impp qui de his scripsit historiam ad Archiepiscopum Bulgarorum, hic apposite reliqua prosequamur, quæ non hoc tempore solum ab ijsdem nefarijs fieri contigerunt, sed ab Irenes Imperio, vsque ad Michaelem, & eius successorem Leonem, annis tredecim. Non longo post tempore, inquit, exortum esse alterum quendam veritatis inimicū nomine Sergium, qui Manichæorum hæresim, Paulicianorum etiam dictum collapsam restituit, cuius describens primordia, ostēdit quomodo adhuc iuuenis à Manichæa quadā fęmina in fraudē inductus, præcursor factus sit Antichristi, cuius impiæ fęminæ, falsæ doctrinæ Cathechismum, quo Sergium seduxit, describit.

a Matth. cap. 26.

Dogma Manich.

Lucas Siculus de Manich.

Sergius hic igitur Tychici discipuli Pauli cognomine assumpto, Pauli se discipulum iactans, longe lateque prædicans, diuersis eius regionis locis, nomina locorum, & populorum, quibus scripsit Paulus, imposuit, & plurima crudelia flagitiosa, nefanda commisit. cumque multos discipulos aggregasset, Baanem quendam ex illis vnā sibi aduersantem acriter impugnauit, atque ita eorum hæresis in Baanitas, & Sergiotas discissa est. Post obitum inde Sergij non ferentes eius discipuli suam ipsorum ignominiam, & probra, quibus passim ab omnibus onerabantur, Baanitis violentas manus intulerunt, vt eorum ab se conuicia abstergerent, ac delerent. hæc ex Luca Siculo, vsq; ad tempus Michaelis, qui successit, post annum sequentem, Nicephoro.

Quo ad res Occidentales attinet. *Hoc anno* habent veteres Annales Francorum à Pitheo editi. *Veniente Legato Constantinopoli Carolus Magnus Nicephoro Imperatori* VENETIAM *reddidit.* Quæ vt facilius percipiantur, altius est repetenda narratio ex ijs, quæ in vita eiusdem Caroli Magni Imp. ab auctore eius sęculi, per annos singulos digesta leguntur. atque in primis quæ habentur anno Redemptoris 806. quod cum Carolus subegisset suo Imperio Dalmatiam, & alias circum positas regiones, à Nicephoro Imperatore Constantinopoli classis missa est ad recuperandā ipsam Dalmatiam, sed frustra, nam nihil perfecit, quæ cum continuerit se Venetijs, sequēti anno pace facta cum Pipino Italiæ Rege Constantinopolim redijt. Post biennium verò, anno nimirū Redempt. 809. cum iterum Constant classis in Dalmatiā missa tentasset expugnationē Cemoclij Insulę, à prędialibus militibus male habita, Venetias redire cōpulsa est Cum verò eiusdē classis Dux Paulus interim pacem tentaret cum Pipino Italiæ Rege: aduersos sensit Venetorum Duces Guillariū, & Beatū, eius conatus impedientes; eidemq; insidiantes: quam obrē inde discessit. Cuius sceleris vltor surrexit Pipinus, qui & eorundē Ducū defectione inuitatus, Venetiā ipsam bello, terra, mariq; statuit apetere. Factusque voti cōpos est, vt ex imperato Venetiam subigeret, eosdēq

Duces in deditionem acciperet. Post hæc autem contigit, quod dictum est; nempe vt legationibus intercurrentibus, firmata pace inter Nicephorum, & Carolum Magnũ Impp. idem Carolus Venetiam ipsi reddiderit: quod quidem hoc anno cęptum, sequenti verò impletum, ijdem Annales docent, cum alioqui non desierint ijdem Imp legationum internuncio inter se mutuo stabilire concordiam. Hæc sunt quæ vsque ad annum sequentem 811. inter Carolum Magnum, & Nicephorum Imperatores, atque Venetos transacta sunt, eademque ex scriptoribus, (vt dictum est) eius temporis in lucem prodita, ex quibus inuenias, in quo de rebus Venetis recẽtiores historicos erroris arguas, & emendes. His addimus ea, quæ Eginhardus, huius etiam temporis auctor, qui fuit Carolo Magno à secretis, in eandem sententiam habet; nimirum Carolum Magnum redegisse sub tributo Istriam, Liburniam, atque Dalmatiam, exceptis maritimis Ciuitatibus: *Quas*, inquit, *ob amicitiam, & iunctum cum eo fœdus Constantinop. Imp. habere permisit*. Et inferius de concordia inita cum Nicephoro, & successoribus Impp. firmiter conseruata ista habet. *Impp. etiam Constantinop. Nicephorus, Michael, & Leo, ultro amicitiam, & societatem eius expetentes, complures ad eum misere legatos, cum quibus tamen propter susceptum à se Imperatoris nomen, & ob hoc quasi qui Imperium eis eripere vellet, valde suspectum, firmissimum fœdus statuit, vt nulla, inter partes, cuiuslibet scandali remaneret occasio.* Hactenus Eginhar.

Recentiores scriptores, ex veteribus de rebus Ven. corrigendi.

Porro fœdus pactum cum Carolo, etiam post Carolum à Ludouico Caroli filio confirmatum perseuerasse, qui eius res gestas per annos singulos prosecutus est domesticus eius Annalium scriptor, affirmat.

Christi Annus	*Leonis Pap.* 3.	*Caroli M.* 11. *Nicephori* 10. *Impp.*	*Indictio.*
811	16		4.

HOC anni initio, inquit Theophanes, qui his temporibus agebat Constantinopoli, obuiam facti Sarraceni Leoni Prætori Armeniacorum deferenti militare donatiuum illud abstulerunt, quod erat talentorum 16. idest librarum 1300 & multos captiuos abduxerunt, nec sic redargutus Nicephorus, ab auaritia sua cessauit, & quasi nouus Achab signis non eruditus, bellum cum Stauratio filio parat contra Bulgaros. Itaque à Regia vrbe digressus mãdat Nicætæ Patricio, & generali Logothetę, vt Ecclesijs, & Monasterijs census imponat, & octo annorum præteritorum redhibitiones à Principum domibus exigat, omnibus conquerentibus. Cum verò Theodosius Salibara Patricius eius domesticus, diceret Nicephoro. OMNES O DOMINE CONTRA NOS CLAMANT, ET IN TEMPORE TENTATIONIS CASVI NOSTRO CONGRATVLABVNTVR, sic ait ad eum. SI DEVS OBDVRANS OBDVRAVIT COR MEVM, VT PHARAONIS, QVID BONI ERIT HIS, QVI SVB MANV MEA SVNT, A NICEPHORO? THEODOSI, NOLI EXPECTARE PRÆTER QVÆ A TE CONSPICIVNTVR. HÆC (DOMINVS NOVIT,) inquit Theophanes, EGO IPSE CONSCRIPTOR HORVM VIVA VOCE AVDIVI A THEODOSIO. Collecto, itaque exercitu in Bulgaros mouit. Quorum Rex Crunnus tantam veritus multitudinem, pacem petebat, quam ille à suis male persuasus dare abnuit. Pergens igitur, & Syrio milite omnia vastãte, illud subinde dicebat, Quis ibit, & decipiet Achab? Quis, siue Deus, siue aduersarius trahit me nolentem? Pugnis aliquot victor, non Deo, sed Stauratij filij bonæ fortunæ, & consilio victoriã tribuebat. Quibus victorijs Crunnus vehementer afflictus, se victum confessus, cõditiones', quas vellet pacis offerebat, vt ex suo regno recederet. qui cum nihil obtineret, quasi in furorem versus, per noctem eum fortiter inuadens, profligauit, & occidit, cum magna parte nobilitatis, & castra obtinuit, ac diripuit. Nicephori caput

Nicephorus exigit ab Eccl. Tributa.

Niceph. abnuens pacẽ dare Bulgaris pfligatur & occiditur.

A Crunnus recisum lignoque impositum ostentui habuit,& post ex carnio auro connestito poculum fecit, ex quo ipse, & sela vinorum Principes biberunt. Huius Principatu Christiani grauiorem nullum vllo tempore sunt experti. omnes enim, qui ante imperarant, ambitione, auaritia,luxuria, & barbaricis crudelitatibus superauit, quæ singula persequi,& ad posteros inuidiosum,& nobis laboriosum esset. hæc ex Theophane Hic verò non prætereundum est,quod Michael Studita in vita Theodori Studitæ,de præuiso,& prænunciato Nicephori interitu narrat. *Qui mouens in Scythas,* (sic ille Bulgaros appellat,) *& probro tibi ducens à sancto uinci,misit,qui minis,uel blanditijs ad acta sua comprobanda eum compellerent, per quos illud responsum remisit. Aequum erat, Imper. te actorum tuorum pœnitentia duci, & medicinam malo facere, ne temporis progressu difficile ad sanandum,aut penitus etiam insanabile redderetur. Sed quoniam haud vllum morbi tui sensum habes,vt non solum,ipse vltro* B *te in laqueum inducas, sed alius etiam in eundem impellere conaris, & ruinam nolentibus, ac perniciem pares: hæc tibi omnium vindex, & spectator oculus verbis meis prænunciat: scito te,quam viam nunc ingrederis, ex ea nunquam reuersurum.* Post pauca de eius causa consentientia ijs, quæ Theophanes Michael, de eius filio. *Et Stauratius,* inquit, *eius filius cum plagis quas in eodem prælio acceperat, ægrè in regiam vrbem delatus,duobus,vt ferunt,mensibus superuixit. Michael qui Curopalatæ dignitatem habebat,tum sceptra suscepit, vir imperio plane dignus, & in administrando æquissimus.* De Petro Patricio ex eo prælio in Monachum conuerso, sic in Menologio. *Petrus Sanctus Pater noster ex Constantinopoli quidem,sub pijssimo fuit Irenæ imperio,Patricij filius Constantini,à quo etiam omnem scripturam didicit Gentilem,& Christianam. Postmodum & vxori copulatus factus est Patri-* C *cius. Et propter fortitudinem electus familiaris miles à Nicephoro Principe Stauratij genitore. Et cum Imper. profectus in expeditionem aduersus Bulgaros, post ipsius cædem, & filij Stauratij fugam, fuit interceptus cum aliis quinquaginta, & à vinculis per orationem, & apparitionem S. Ioannis liberatus, mundo relicto monasticam vitam assumpsit,& in Olympo monte,cum Sancto exercuit Ioannitio. Post eius verò transitum vrbem regiam petens, & à templo à se in Euandri loco extructo residens,& omnem obiens virtutem,multaque patrans miracula, consummatus est.* In eodem pariter Menologio extat memoria eorum,qui tunc capti sunt à Rege Bulgarorum; nec acquiescentes deficere à fide necati sunt, ab eodem necari iussi, martyrij coronam sunt consequuti.de ijsdem agitur in Latino Martyrologio, sed mendose D fortasse per Nicephorum,quod sub Nicephoro factum est, dicitur. Diuisa studia in Stauratium,& Michaelem Curopalatam, in hunc tandem conuenerunt.

Nicephorus igitur Patriarcha exacta à Michaele rectę fidei,propria manu subscripta professione,& à sanguine Christianorum,& maxime sacrorum hominum temperandi promissione, cum à senatu, & omnibus ordinibus Imperatorem appellatum, coronauit. Stauratius autem his auditis statim coronam totondit,& Monachum induit. Porrò ab eiusdem Michaelis Imperio Ioan. Curopalata suam est auspicatus historiam,quæ habetur in manibus; sed præstat in his,quæ huius sunt tẽporis, Theophanem audire: qui pergit narrare de eius munificentia erga Patriarcham, Clerum, Senatum,& exercitum: &,vt pro studio Catholicæ fidei,eam restituere,& omnes ad concordiam,& pacem adducere laborauit; discidio sublato,quod inter S.Platonem, E & alios SS. Monachos, ac Patriarcham intercesserat, ipso Patriarcha se purgante, quod quæcunque occiderant Imperatoris violentia facta fuissent; quæ eadẽ Theodorus Studita habet in vita S.Platonis: & Michael Studita in vita ipsius Theodori. *Placuit,* inquit, *hoc in primis Romano Antistiti, qui per litteras nunciosque suos sententiam confirmauit; nam & illum sequestrem pacis, & conciliatorem ad deuinciendum Patrum animos prius Imperat. adhibuerat. exinde verò Sanctus Patriarcha crescente inter illos amore mutuo, perstiterunt de cetero, non tam corporibus,quam animis inuicẽ arctissime colligati,ita vt alter alterius, & vterq; vtriusq; consuetudine vehementer caperetur.* Ita Michael.

Porrò ad hanc ineundam concordiam eo vsus est consilio Michael Imper. quo minior esset, vt non prius Confessores carcere liberarentur, quam Nicephoro Patriarchæ amplectenti, quæ sunt secundum sanam doctrinam, & destruenti, quæ male fuerant constructa, communicarent. Qua libenter accepta conditione a Sanctis Platone, Theodoro, atque Iosepho, vt alij eidem consentirent, sequestres ipsi fuerũt, vt declaratur Epist.[a] hoc argumento tunc conscripta ab ipso Theodoro ad Antoninũ Abbatem, qui vna cum suis, ea de causa coniectus fuerat in carcerem, & adhuc eo detinebatur, multa passus. Sed quæ sunt reliqua anni huius ipsius noui Imp ex Theophane audiamus. *Misit*, inquit, *Ad Carolum Regem Francorum pro parte, atque contractu nuptiarum in Theophylactum filium suum*, de qua legatione agitur in Annalibus Francorum, anno sequenti, quando peruenit in Gallias. Pergit Theophanes dicere de coronatione Theophylacti filij in Imperatorem à Nicephoro Patriarcha, & de preciosissimis muneribus Ecclesiæ oblatis, & donis Patriarchæ, & venerabili clero datis: denique de Synodicis litteris à Patriarcha ad Sãctum Leonem Papam Romanum, (quod antea per impium Imperatorem Nicephorum facere non licuerat) per Legatum Episcopum, cum muneribus sacris missis. extat Epistola, in qua primum de ratione vitæ suæ ante Episcopatum, vt postquam inter eos, qui à secretis sunt, vixisset in aula Imperatoris, inde secesserit ad Monasticam, seu Eremiticam vitam à qua abstractus sit rursum in curiam, & Episc. inuitus constitutus, qui se eo munere indignũ admodum, & ineptum agnosceret, inde addit fidei suæ professionem sane copiosam, in qua omnia se tenere dogmata diserte confitetur, quæ semper, & nũc maxime tenet Catholica, & Romana Ecclesia, de vnitate, & Trinitate personarum, de Incarnationis mysterio, & alijs fidei articulis, de cultu, veneratione, & intercessione Sanctorum; de venerandis eorum reliquijs asseruandis, & omni honore habendis, de cultu imaginũ, & de septem Synodis, quas recipere profitetur, omnes hæreses condemnans, &c. denique purgat se de missæ Synodicæ tarditate, & veniam petit, & eius exposcit litteras in Symbolum communionis.

Quod ad res pertinet Occidentales, memorabile est testamentum Caroli Magni, de rebus mobilibus, quod hoc anno fecisse, auctor est Eginhardus in vita ipsius. Post multa, hac igitur, inquit, intentione, atque proposito omnem supellectilem, atq; substãtiam suam, tam in auro, quam in argento, gemmisque, & ornatu regio, quæ illa die in camera eius inueniri poterat, primò quidem trina diuisione partitus est: deinde easdem partes subdiuidendo, de duabus partibus viginti vnam partes fecit, & tertiã integram reseruauit. & duarum quidem partium in viginti vnam partes facta diuisio, tali ratione cõsistit, vt quia in regno illius Metropolitanæ Ciuitates viginti vna esse noscuntur, Roma, Rauenna, Medolanum, Forum Iulij (quo translata fuerat sedes ab Aquileia,) Gradus, Colonia, Maguntiacum, Viuanum, quæ & Salzburgum, Rotomagus, Treueri, Senones, Vesuntium, Lugdunum, Rhemi, Arelatum, Vienna, Tarantasia, Etrodunum, Burdigala, Turrones, Bituriges, vnaquaque illarum partium ad vnamquamque Metropolim per manus hęredum, & amicorm suorum, eleemosynę nomine perueniat. Et Archiepisc. qui tunc illius Ecclesiæ rector extiterit, partẽ quæ ad suam Ecclesiã data est, suscipiẽs, cum suis suffraganeis partiatur, eo scilicet modo, vt pars tertia Ecclesiæ suæ sit, duæ verò partes inter suffraganeos diuidantur. Inde prosequitur tertiæ illius partis diuisionẽ, quam in quatuor partes diuisit, quarum vnã illis viginti vnis partibus adderetur: altera inter filios filias, ac nepotes ex æquo diuideretur. Tertia verò consueto Christianitatis more, in vsum pauperum erogaretur. Quarta simili modo nomine eleemosynæ in seruorum, & ancillarum vsibus Palatij famulantium sustentationem distribueretur, &c. & de capella, idest Ecclesiastico ministerio, vasis, & libris, quorum in sua bibliotheca magnam copiam habebat, quid fieri statuerit. denique de tribus mensis argenteis, & vna aurea præcipuę magnitudinis, & ponderis, dispositionem; quarũ vnam ex ijs, forma quadrangula, descriptionẽ Vrbis Constantinop. continentẽ Ecclesiæ Romanæ, alteram forma rotunda Romanæ Vrbis effigie insignitam, Rauennati attribuit. Tertiam, quæ cęteris, & operis pulchritu-

dine,

A dine, & ponderis grauitate multum excellit, quæ ex tribus orbibus connexa, totius mundi descriptionem subtili, ac minuta figuratione complectitur, & aureā illam quæ quarta esse dicta est in tertiæ illius, & inter hæredes suos, atque inter eleemosynam diuidendæ partis augmentū esse constituit. subscriptio subditur p Episcopos, Abbates, Comites. Hæc omnia filius Ludouicus, qui diuina ei iussione successit, inspecto eodem breuiario, quam celerrime poterat, post eius obitum, summa deuotione adimplere curauit. Hactenus apud Eginhardum.

Hoc anno Carolus filius maior natu Caroli Imper. ex hac vita migrauit: id veteres Annales Francorum, & reliqui omnes auctores. Sed & præter duos filios Carolum, & Pipinum Reges, ex testamento relictos hæredes, obijt etiam anno superiori primogenita filiarum eius, quam mirifice diligebat, Rothrudis. Olim Constantino Im-B peratori desponsata, quorum omnium mortes pro magniminitate, qua excellebat, minus patienter tulit: pietate videlicet, qua non minus insignis erat, compulsus ad lachrymas. Ex Eginhardo, qui tribus his annis vltimis Caroli vitæ describit signa visa, atque portenta in cęlo, & terra, cognita, & ab ipso esse eius obitus indices.

Christi Annus 812 — *Leonis Pap.* 3. 17 — *Caroli M.* 12. *Mich. Curop.* 1. *Impp.* — *Indictio.* 5.

MIchael religiosus Imperator Manichæos Orientales regiones sua nefaria hęresi polluentes, missis in omnes partes litteris gladio addixit. quorum plurimi pœnam vitantes in vnum coacti, cędes, & prædas catholicorum agere cęperunt. hæc C latius Theophanes, & Lucas Siculus, atq; hæc mala sub nefario Nicephoro serpserunt Constantinop. cuius Ecclesiæ huius temporis turpem faciem describēs Theophanes, ostendit iacta zizaniorum semina sub Niceph. Imp. eadem excreuisse diuersarum hęresum, non Manichæorum tantum, sed & iconoclastarum, & aliorum hæreticorum, ad quas succidendas improbas segetes pij Michaelis Imp. studiū vigilans non defuit. Sed præter hæreses, prauis quoque moribus imbutum populum sub Nicephoro, ita fuisse liquet, atque boni odium adeo insitum in Christianorū animis, vt aduersus Michaelem, probitatem restituere satagentem, tumultuati fuerint, cum cōtra gratias plurimas Deo rependere debuissent, quod sublato tyranno, omnium vitiorum satore, & nutritore, misisset Michaelem Angelum suum, quem ingratus populus diu habere nō meruit, & propterea, eo sublato alterum tyrānum vltorem immisit Leonem, Niceph. D deteriorē. Sed hæc anno seq. Contigit hoc anno è vita migrare magnū illū miræ Sanctitatis virū Platonē cōfessorē, multiplicibus, ex plurimis certaminib. insignē, à nobis supra ordine tēporū recensitis, anno ætatis 99. cū iā carcere à Michaele Imp. eductus, & suo Monasterio redditus esset. cuius obitum pluribus prosequitur Theodorus Studita, in eius vita; & funus à Nicephoro Patriarcha magna celebritate luminum, & suffitus, incredibili hominū cōuersum deductū, describit Mich. Studita in Theod. vita. S. Platonis Mon. obitus.

Eodem anno, cum pax inter Imperatorem, & Crunnum Bulgarorum Regem tractaretur, inter alias traditiones, à Rege Barbaro illa est apposita, vt fugitiui redderentur. Venit igitur in consultationem, aduocatis Magistratibus, Patriarcha, Episcopis, & alijs magnis viris, an cum ea conditione pax admittenda esset.

Theophanes Abbas Monasterij Agri, sic dicti, auctor historię, scribit Patriarchā, & E Metropolit. assensisse, vt ea cōditione fieret, cū quibus & ipse sentiret, ea maximè ratione ductus, quod pluris sit facienda multorū salus, q̃ paucorū. cū raro accideret, vt ex Bulgaris aliqui ad Rom. confugerent: prauos verò cōsiliarios, inquit idē Theoph. cū Theodoro Egumeno studij dissensisse, quod nimirū, eum qui [a] venit nō ejciā foras, ait Dńs. quæ sententia obtinuit, ex qua multa imperio parta sunt mala. At Cedrenus hac de re agens, hoc differt à Theophane, quod de Theodoro Studita, nihil meminit; & Patriarchā, ac Theoctistū Magistrū, aliosq; nō paucos ī cōtraria fuisse sentētia. Nā hi, inquit, Deo cōmittendā suā salutē iudicabant, neq; perfugarū deditione Barbarorum placādam superbiam, omnipotentis Dei auxilio posthabito. Sic Cedrenus.

Dissentiunt pij, & graues viri in cōditiōe paci apponenda.

a Ioan. 6.

Eodem anno, pergit Theophanes, multi Christianorum ex Palæstina, & Syria in Cyprum venere fugientes immensam Arabum afflictionem, quod verò Syria, Aegyptus, & Africa suprema administratione destitutæ essent, vbique homicidia, rapinæ, adulteria, & omnia nefanda opera perpetrabantur, & in Sancta Ciuitate loca Sancta polluebantur, & sacræ Eremi, ac famosissima Monasteria deserebantur. delatis in Cyprum pius Imper. talentum misit: his verò, qui venerant Constantinopolim insigne donauit Monasterium. Erat quippe, ait Theophanes, Michael circa omnes Suauis, & Clemens, circa negotiorum verò dispositionem iners, seruitute subactus Theoctisto Magistro, & cęteris Principibus. A

Hoc eodem anno initio sui imperij legatos suos misit ad Carolum Magnum, & ad Leonem Papam, iunxitque eos legatis illis redeuntibus, quod idem Carolus Imperator anno superiori miserat ad Nicephorum Imperatorem confirmandæ pacis causa, (inter quos numeratur Vuilharius Dux Venetorum,) qui occiso Nicephoro, cum Michaele agentes, promptum ad pacem inuenerunt. Hi igitur hoc anno Aquisgranum peruenerunt, & Græca oratione Caroli laudes prosecuti sunt, Augusti nomine eum celebrantes. Qui in reditu, Romam, vt habebant in Mandatis, Leonem Romanum Pontificem adierunt, & in Basilica Sancti Petri, edita Catholica fidei, vt credibile est, professione communicatorias Papę litteras, ad Imperatorem retulerunt. Ex Francorum Annalibus. B

Conuentus Aquisgran.

Hoc ipso anno ab eodem Carolo Magno habitum esse generalem conuentum Aquis, veteres Francorum Annales testantur. Nam quod Concilium, in conciliorum voluminibus, apud Theodoris Villam à Carolo Magno celebratum, male ponitur hoc anno, relatum est à nobis in suum locum, idest in Anno Domini 806. C

De Francorũ clade in Pirenæis.

Ad hæc vltima Caroli Imper. tempora, qui res Hispanas sunt prosequuti, referunt decantatam Francorum cladem illam acceptam in saltibus Pyrenęis, cum tamen omnes Chronographi, qui res gestas Caroli per annos singulos digesserunt, ijdemque eiusdem sæculi scriptores, absque dubitatione pari consensu testentur contigisse Anno Domini 778.

Nec illud est verisimile per AlphonsumCastum ea perpetrata, qui summa necessitudine Carolo coniunctus, scribitur. Sed nec dici potest duas ab eo fuisse clades in Pyrenęis acceptas diuersis temporibus, quod aliqui confinxerunt, nisi eosdem Caroli Proceres bis mortuos affirmemus, qui ijdem in vtraque occisi clade scribuntur. nimirum decepit huiusmodi auctores, sub nomine Turpini, quisquis ille fuerit, fabulosa historia, & nimius amor prædicandi suos, quorum quæcunque facta laude, & admiratione digna inuenirent, arriperent. D

Turpini fabulosa historia.

Christi Annus	Leonis P. 3.	Caroli M. 13. Mich. Curop. 2. Impp.	Indictio.
813	18		6

Imp. fraude Duces afligãtur à Bulg.

Abrupta omni spe pacis, Michael Imperator aduersus Crunnum Bulgarorum Regem, cum exercitu progressus, dolo Leonis Armeni, vno ex suis Ducibus, fuga ingenti facta, vt nec vix hostem aspicerent, profligatus est, Leone ipsum, vt segnem, & inertem diffamante, & exercitum solicitante se, vt Imperatorem appellaret. Quibus auditis Michael Imperat. vt erat ingenio mitis, pius, & pacis studiosus, reiectis, qui contentiones, & pugnas suaderent, per intimum quendam suum, Imperatoris insignia, purpurã, diadema, & coccineos calceos misit, cedens Imperio, & attonsis capillis Monachum induit. Leo autem acclamatus Imperator, Constantinopolim veniens à Nicephoro Patriarcha coronatur, in qua coronatione triste omen futurorum præsensit, dum imponẽdo eius capiti coronam, videtur sibi spinis, ac tribulis manum compungi. hæc ex Cedreno. Nam Theophanes aliter multo rem narrat, Michaelem profligatum, vel deponere imperium voluisse, vel asciscere consortem Leo E

Leo Armenus acclamatur Imper.

A nem Patricium, tanquam pium, & fortissimum, & per omnia strenuum: quod ille recusarit fidelem se præstans Imperatori. Senatum verò, & Principes pertæsos Michaelis ignauiam, cum aduentus Crunni ad vrbem Constantinopolim timeretur Leonem ad Imperium euocasse, & pęne recusantem adegisse: Ipsum verò tandem scripsisse Nicephoro Patriarchę de fide sua recta, & petijsse, vt ex eius nutu, & oratione imperaret. Is porro nactus Imperium, haud permisit Michaelem cum coniuge Procopia, & filijs, priuatim inter Monachos degere, sed eosdem relegauit in insulam Protam, adijciens ad crudelitatem, vt filios eius Theophylactum natu maiorem, necnon Ignatium, qui sedem Constantinopolitanam postea gubernauit, castrari iusserit.

Mox coronatus Leo Imper. custodes ad vrbis portas adhibuit, & muros die, ac nocte circumiens, cunctos studiose, & strenue exercebat, in spem diuini auxilij excitãs,

B per intercessiones B. Mariæ, & Sanctorum. Interea Crunnus, fratre cum parte exercitus ad oppugnandam Hadrianopolim relicto, post sex dies, quam coronatus esset Leo, superuenit Constantinopolim obsessurus, sed conspectis muris, & bene instructa acie Imperatoris, desperans de expugnatione, de pace verba facere cępit, qua arrepta occasione Imperator insidiose intentauit illi necem, quæ non successit, cum non esset lethaliter vulneratus. Ex quo ira incensus, incendia fecit, & Leonem Hippodromi æreum cum alijs præclari operis statuis asportauit, & obsessam Hadrianopolim cępit. Tunc contigit, & eius Ciuitatis Episcopum Manuelem martyrio coronari, quẽ & alij postea secuti sunt ad triumphum. Crunnus ob hanc crudelitatem excęcatus, & inuitus populo, ab eo fuit strangulatus. Zocus verò frater, Bulgarorum suscepto regno omnes captiuos Christianos, Christi fidem abnegare recusantes, diuersis affe-

C ctos tormentis, obtruncauit.

Bulgari Hadrian. expugnãt Marty. à Bulg.

Ad hunc vsq; diem captæ Hadrianopolis Theophanes perducens historiam, ei finem imposuit. scribit Anastasius, qui in Latinum eam transtulit, vsque ad Leonem hunc ipsum eam scriptionem perduxisse. Cur autem reliqua Leonis Imperij non sit prosequutus, persecutio ab eo excitata, qua & cruxatus est ipse Theophanes, in causa fuisse videtur, quem & pœnituisse oportuit (si eius illa sunt, & non ab alio addita) Leonem antea laudasse, vt pium, & iustum, excusasseque ab inuasione Imperij Michaelis. Cęterum si Cedreno credimus, qui ait Theophanem, vsque ad exitum tantum Nicephori historiam suam produxisse, affirmare necesse est, cuncta quæ ab eo tempore in hunc diem ponuntur, alterius esse auctoris additamentum, factumque, vt aliquis eiusdem Imperatoris studiosus, illa de probitate Leonis commentus sit. Quod

Theoph. ad captã Hadrian. terminat hist.

D autem ad ipsum scriptorem Theophanem spectat, Anastasius Bibliothecarius, qui in Latinum versit eam historiam, (quæ falso nomine Pauli Diaconi notatur, qui longe ante hæc tempora dictus est ex hac vita migrasse,) ipsum illum fuisse Theophanem magni nominis Monachum sanctitate celebrem, & miraculis clarum, asserit, in præfatione à se editæ versionis. Porrò, & alterum Theophanem æque Monachum, & confessorem constat hoc tempore claruisse, & sub eodem Leone Armeno coronatum fuisse, qui Sabæ Abbatis Monasterij in Palæstina Monachus fuit Theodori frater, de quibus suo loco. Sed de ipso Anastasio interprete non silendum, quod ipse de se affirmat, sic Theophanem latinitati donasse, vt tamen aliqua omiserit, aliqua breuius contraxerit, nihil verò de suo addiderit.

Theoph. historic⁹ quis. Theoph. Monach. cõfessor. Anastasi⁹ vt Theopho. hist. latinè verterit.

Quod autẽ pertinet ad res Occidentales, hoc anno veris initio Carolus Magnus,

E dum esset Aquisgrani, ad confirmandam pacem cum Michaele Legatos decernit Amalharium Treuerensem Episcopum, & Petrum Abbatem Monasterij Nonantulæ in Italia, qui à Leone auditi, atque dimissi sunt anno sequenti.

Caro. M. legat. Cõstantin.

Eodem anno, idem Carolus, habito GENERALI CONVENTV AQVISGRANI, filium suum Ludouicum Aquitaniæ Regem, optimis præceptis instructũ de diligendo præ omnibus Deo, & Ecclesia tuenda coronauit Imperatorem, & Bernhardum ex Pipino nepotem, Italiæ Regem præfecit. Ex Annalibus Francorum, quę latius Eginhardus in vita. & Theganus Chorepiscopus Treuerensis, huius temporis scriptor, qui addit Carolum, dimisso filio Imperatore in Aquitaniam, se totum ora-

Caro. M. Coronat. fil Imp. Et Bernardũ nepotem Regẽ Italiæ.

tionibus, eleemosynis, & libris corrigendis impendisse. *Nam & quatuor*, inquit, *Euangelia in ultimo cum Græcis, & Syris optime correxerat.* Addunt Annal. Franc. fuisse consilium Caroli, non solum, vt ita, bene consuleret rebus imperij, sed & statui Ecclesiæ, ac propterea quinque diuersis in locis voluisse celebrari CONCILIA, MOGVNTIACI, RHEMIS, TVRONIS, CABILONI, ARELATI. Extant huiusmodi Conciliorũ Canones. Moguntini quidẽ 17. Canon obseruandus. *Nos*, inquit, *qui reliquimus sæculum, id modis omnibus obseruare volumus, vt arma spiritualia habeamus, sæcularia dimittamus. Laicis verò, qui apud nos sunt, arma portare non præiudicemus, quia antiquitus mos est, & ad nos vsque peruenit.* In Rhemensi Can. 17. item ista habet, digna memoria de mensa Abbatum, & Episcoporum. *Pauperes, & indigentes secũ ad mensam habeant, & lectio diuina ibi personet, & sumant cibum cum benedictione, & laude Dei.* In Turonensi, de mensa pariter Episcoporum, ista itidem. *Peregrini, & pauperes conuiuæ sint Episcoporum, cum quibus nõ solum corporali, sed spirituali reficiantur alimento.* In Cabilonensis Can. 3. mentio habetur de præcepto Caroli Magni, quo voluit omnes Episcopos scholas erigere, in quibus bonæ litteræ, atque in primis Theologicæ docerentur. Ad curandum verò sacerdotibus auaritiæ morbum eiusmodi antidotum parat. *Oportet etiam, vt si quando sacerdotes, fruges, vel quosdam redditus terræ congregant, ac protelant, non ideo hoc faciant, vt carius vendant, sed vt pauperibus tempore necessitatis subueniant.*

Laicis, apud Eccles. arma gestare pmissum.

Sed illa eodem Concilio, statuta de peregrinationibus ad loca Sancta, quando probandæ, & quanto improbandæ, consideratione digna sunt: *A quibusdam*, habet Synodus, *qui Romam* (ad limina Apostolorũ) *Turonumue* (ad San. Martinũ,) *& alia quædam loca, sub prætextu orationis, inconsulte peragrant, plurimum erratur. Sunt presbyteri, & diacones, & ceteri in clero constituti, qui negligenter viuentes, in eo se purgari à peccatis putant, & ministerio suo fungi debere, si præfata loca attingant. Sunt nihilominus laici, qui putant se impune peccare, aut peccasse, si hæc loca oraturi frequentent. Sunt quidam potentes, qui acquirendi census gratia, sub prætextu Romani, seu Turonici itineris multa acquirunt, multos pauperum opprimunt: & quod sola cupiditate faciunt, orationum, siue sanctorum locorum visitationis causa se facere videri affectant. Sunt pauperes, qui vel ideo id faciunt, vt maiorem habeant materiam mendicandi, de quorum numero sunt illi, qui circunquaq; uagantes, illo se pergere mentiuntur, vel quia tantum sunt vecordes, vt putent se sanctorum locorum sola visitatione à peccatis purgari; non attendentes, quod ait B. Hieron.* NON IEROSOLYMAM VIDISSE, SED IEROSOLYMÆ BENE VIXISSE, LAVDANDVM EST. *De quibus omnibus Domini Imperatoris, qualiter sint emendanda, sententia expectetur.* Quæ nam verò, quonamue sit peregrinatio proficua, Patres, ibi ita definiunt. *Qui vero peccata sua sacerdotibus, in quorum sunt parochus, confessi sunt, & ab his agendæ pœnitentiæ consiliũ acceperunt, si orationibus insistendo, eleemosynas largiendo, vitam emendando, mores componendo, Apostolorum limina, vel quorumlibet Sãctorum inuisere desiderant, horum est deuotio modis oĩbus laudãda.* Abstinuerunt Episcopi de peregrinis illis quidquam decernere, absque Caroli ipsius scientia, eo quod scirent in colligendis huiusmodi peregrinis eundem Carolũ fuisse studiosissimum. de cuius in his propensissimo studio ista habet Eginhardus. *Amabat peregrinos, & eorum suscipiendorum magnam habebat curam, adeo vt eorum multitudo non solum Palatio, verum etiam Regno non immerito videretur onerosa. Ipse autem pro magnitudine animi, huiusmodi pondere minime grauabatur, cum etiam ingentia incommoda, laude liberalitatis, ac bonæ famæ mercede, compensaret.* Non desijt tamẽ huiusmodi, lucri causa, peregrinãtes cohibere, vt est in Capitularibus,[a] in quibus, quod ad hospitalitatẽ spectat, hæc eius ad clerũ accipe.[b] *Vt de hospitalitate, & cura pauperum memores sitis, & propter quod res Ecclesiæ à fidelibus oblatæ, & ab Ecclesia receptæ sint; & eo modo illas distribuatis, vt ab illo, cui de his rationem reddituri estis, non damnationem, sed æterni gaudii mercedem accipere mereamini.* Hactenus de Cabilonensi Concilio.

Admonitio de peregrinationibus.

Vt peregrinãdũ.

Studios. peregrinorũ Carolus.

a Lib. 1. ca. 79. & 124.
b cap. li. 1. c. 221. & cap. 15.

Margin letters: A B C D E

A IN ARELATENSI VERO V. CONCILIO, SICVT ET IN MOGVNTINO illud præcipitur c. 13. VT EPISCOPO OBEDIANT COMITES, ET IVDICES SAECVLARES. Demum his quinque Concilijs Ecclesiæ est optime consultum a Carolo proxime e vita discessuro, qui dum vixit, de ea semper optime est meritus. sed illud maxime intendit vt Ecclesiam omni ex parte liberam relinqueret, cuius rei gratia Episcoporum electionem vsurpatam a prædecessoribus, in pristinam libertatem restituit, eiusmodi lege vna cum Ludouico sancitam relinquens. [a] SACRORVM CANONVM NON IGNARI, VT IN DEI NOMINE SANCTA ECCLESIA SVO LIBERIVS POTIRETVR HONORE, ASSENSVM ORDINI ECCLESIASTICO PRAEBVIMVS, VT SCILICET PER ELECTIONEM CLERI, ET POPVLI, SECVNDVM STATVTA CANONVM DE PROPRIA DIOECESI, REMOTA PERSONARVM, ET B MVNERVM ACCEPTIONE, OB VITAE MERITVM, ET SAPIENTIAE DONVM ELIGANTVR, VT EXEMPLO, ET VERBIS, SIBI SVBIECTIS VSQVEQVAQVE PRODESSE VALEANT.

a Cap. li. 1. c. 84. & d. 63. cap. 34.

Praxis de Episcoporum electione, ex lege Caroli, secundum canones, apparet ex epistola Hincmari Rhemensis Archiepiscopi ad Carolum postea scripta, ex qua intelligitur voluisse electiones omnino liberas esse, ex præscripto canonum, sed visitatorem a Rege mitti Episcopum, cuius præsentia, vt legati Regis, rixæ, & contentiones, ob diuersa studia comprimerentur. Ex quibus magis erroris redarguuntur, qui Carolo asserunt datam facultatem ab Hadriano omnes sui Regni Episcopos eligendi, de quibus superius actum est, cum tantum mendacium est patefactum.

C

Christi Annus.	Leonis P. 3.	Ludouici I. / Leonis Arm. I.	Impp. / Ind. 7.
814	19		

QVinto elapso mense a sua Coronatione, Leo Imp. cum antea Catholicus, & sacrarũ cultor imaginũ extitisset, vt est verisimilius, a nefarijs & impijs quibusdã D monachis deceptus, abreptus est in foueam impiæ Iconoclastæ, quam & inducere in ecclesiam, & omnibus persuadere, sensim primum & leuiter, deinde violenter, instituit. Frustra igitur seorsum tentato Nicephoro Patriarcha, ipsum, Episcopos, & monachos ad se in Palatium euocauit, & orthodoxiam in cultu sacrarum imaginum simulans, aliquos esse dixit, qui eas improbarent & damnarent, cum quibus eos congredi vellet, eos audire, & si recte senserint, assentiri, vel tentare eos de sententia abducere; se, vt Imperatorem, non potuisse rem tantam negligere. hæc fere ex Michaele in vita Theodori Studitæ, & ex Theosterićto [b] in Niceta. Videri posset rerum Ecclesiasticarum rudibus petitio ista Imperatoris æquissima, vt de dogmatis veritate inter se conferrent coram Imp. ad veritatem conquerendã orthodoxi, atq; hæretici. At longe aliter se res habet. Vbi enim aliquid per synodũ œcumenicam E semel definitum est, amplius ad differendum, & contradicendũ hæretici non sunt admittendi, sed docendi, si velint, quod pluribus docuit S. Ambros. suis scriptis Valentinianum A. Deinde quod sacerdotum est non Imp. & in Ecclesia non in Palatio de fide agere, vt in Constantium Imp. Mediolani a Patribus dictum est. Iuste quidem, ac probe (licet non deessent inter eos, qui & scientia, & dicendi facultate præstarent, & inter alios, magnus ille Theodorus Studita) noluerunt PP. id concedere Imperatori illicita præcamenti. *Illi vero*, inquit Theosterictus, nempe orthodoxi, *cum neque passi essent eos homines, de quibus Imp. dixerat, coram se prodire, neque dicendi facultatem dandam esse dicerent, sed velut execrabiles quosdam eos haberent.*

Iconoclastia inducitur a Leone Imp.

b Apud Sur. 3. Apr.

Ad hæc,

A *ad hæc, cum certo scirent Imp. voluntatem ad malum procliuem esse, neque se vnquàm illi persuasuros fore, quàmuis totam scripturam testem ei afferrent.* & mox subdit, responsiones acres & liberas aliquot Episcoporum, & concertationes cum Imp. Theodori quoque Ducis Studitarum. *Ne tentes nunc, o Imp.* inquit, *Ecclesiasticum statum dissoluere*, ait enim Apostolus.[a] *Quosdam quidem posuit Deus in ecclesia primum Apostolos, deinde Prophetas, tertio Pastores, & Doctores ad perfectionem Sanctorum.* NON DIXIT, REGES. *Tibi quidem o Imperator ciuilis status, & exercitus commissus est. hæc igitur cura.* ECCLESIAM AVTEM PASTORIBVS, ET DOCTORIBVS, (vt ait Apostolus) DERELINQVE. *At si non vis hæc facere: si quis peruertendæ fidei nostræ causa de cælo nobis aliquid annunciauerit, ipsum non audiemus; tantum abest vt te audituri simus. Tunc Imperator furore admodum exardescens, & quod recte dictum fuerat, velut iniuriosum quiddam accipiens, omnes eiecit, S. vero Theodorum in exilium misit.* Ista Theostericus, summatim perstringens, quæ latius Michael in vita Theodori exequitur. Describit enim longiorem concertationem Theodori cũ Imp. in qua refellit ex lege veteri sumptum ex eadem contra imagines argumentum: Deum factum hominem iuste pingi asserit: profitetur natum cum Euangelio imaginum cultum: Impie imagines vocari Idola: frustra impugnare imagines, qui crucem colit. *Mihi vero*, pergit Theodorus, *mirari uenit in mentem quomodo eos ad iudicium uocaueritis, qui sic animo, & consilio comparati estis. Ecquis enim erit, qui inter utrosque dijudicet? Quis de uictoria sententiam ferat, cum occupati a uobis omnes, potentiaque perculsi fuerint suppliciorum metu? minæ siquidem & tormenta iis proponuntur, qui partibus uestris non facient. Recte sane quidam e maioribus uestris, primum hoc bonum esse dixit, a uobis longissime recedere, humana specie feras, hæreticos uocans, eorumque sermones, atq; instituta perniciosa esse docens, ac penitus exitiosa; quos deuitare omni ope oporteat, ac ne occurrere quidem illis, si fieri potest. ex quo sequitur, secum eis colloqui quoquomodo non solum superuacaneum, sed damnosum plane ualdeque noxium esse.* Ex quibus, & alijs quæ subdit Michael, excandescens ira Imp. omnes a suo conspectu eiecit, ne propius accederent, ne ve amplius loqueretur interminans. *cæterum vix domum quisque redierat*, pergit Michael, *cum afferuntur ad singulos Praefecti Vrbis edicta, quibus continere se iubet unumquemque; nihilque prorsus cum alijs tractare, nec inter se conferre aut docere, aut de fide prorsus loqui, ita enim inquit, ab Imperatore decretum est.* Monasteriorum Præpositi misere acquieuerunt iussioni Imp. atque etiam scripto polliciti sunt, se de sacro cultu imaginum amplius non locuturos, aliosve docturos, secundum præceptum Imperatoris. quod quidem ita euenisse plane constat, ex epistolis Theodori; sed Michael modestiæ causa scribere prætermisit, quod illi adhuc fortasse viuerent, & conuersi essent ab errore. *Vt uero*, pergit Michael, *ad sanctum uenerunt (Theodorum) qui missi fuerant. Aequum ne illis, ait, sit uobis an Deo parere, uos ipsi rem ratione æstimantes, dicite. Nobis uero scitote, certum esse linguis potius amputatis carere, quam ut fidei nostræ testimonio desimus. Quæ enim ratio est, uos deteriora defendere conari, & nos in multo meliore causa silentio uti? Quare non committemus, ut uel ad horam sermonem abditum teneamus, & populum præsenti eius utilitate fraudemus. Unde congruentia omnibus incunctanter suggerebat hos uocans, illos adiens; alios litteris confirmans, abiectosque & prostratos erigens, uerbisque excitans pro uirili.* Ad omnes igitur monasticam vitam agentes scripsit epistolam[c] Theodorus: & Nicephorum Patriarcham silentio scandalum afferentẽ erexit, & confirmauit, & paulo post in exilium relegatum, summis laudibus, epistola ad eum scripta, celebrauit.[d] Erecto Patriarcha, inquit Michael, nefarij homines sacras imagines violarunt. Obseruandum quod refert Cedrenus, Theophanem confessorem magni monasterij Agni Præfectum diuino instinctu sentientem Patriarcham præter vehi in exilium abductum, suffitu, & cereis ipsum fuisse prosecutum: sed & Nicephorum diuino item instinctu, intensis manibus, & flexis genibus Theophanem esse veneratum;

Margin notes: a 1. Cor. 12. — Theodor. responsio ad Imp. — b li. 2. ep. 2. ex eod. colum. — c lj. 2. ep. 18. — Margin letters: B, C, D, E.

dum

A dum neuter alterum videret, sed acie spiritus se mutuo viderent. Nec multo post Theophanes quoque, ab Ecclesia eiectus, infinitisque vexatus modis, confessoris coronam deportauit.

Relegato Nicephoro solium Archiepiscopale indigne cōscendit Theodotus quidam Melissenus, & Spathariorum numero, homo leuis, rudis, & impurus, qui potestate fretus Imperatoris plano, & pleno ore Iconoclastarum hæresim promulgauit. ex Theosterićto, & Cedreno. Tunc & Niceta Patricius, qui Dux fuerat Siciliç, relicta dignitate factus monachus, non acquiescens Imp. circa imagines, relegatus est: Aemilianus item Episcopus Cyzici, & Michael Synnadorum, vel Sinnaculorum: Menologium. *Theodorus*, inquit Michael, *proculcationem imaginum ægerrime ferens, rem excogitauit, qua, & hostes simul ulcisci posset, & nos magis* B *magisque confirmare. Monachos omnes, qui in eius monasterio erant, imagines accipere iubet, easque manibus sublimes gestare totumque monasterii ambitum circumire, hymnum illum dicendo*, IMMACVLATAM IMAGINEM TVAM ADORAMVS O BONE, *& quæ sequuntur hymni sacri, atque alios pariter uictori Christo triumphales hymnos*. Quibus auditis, indignatus Imperator minas mortis intentat, ni desinat. At is non modo nihil remisit, sed maiorem fiduciam sumpsit. Indixerant hæresis propugnatores cum nouo Patriarcha Concilium, ad illudq; euocarunt Episcopos & monachos, qui confluentes ad Sanctum Theodorum, quærebant quid agerent. At ille nomine omnium Præpositorum grauissimam epistolam scripsit hoc titulo [a]. Iconomachia syno. ali. 2. ep. 1.

-ICONOMACHICAE SYNODO. eandem recitat Michael, sed contractim. C summa est non licere sibi, ex diuinis canonicisque legibus, præter Episcopi sui sententiam, in ijs quæ ad Ecclesiasticam disciplinam pertinent, nedum quæ ad Dogmaticas quæstiones deducunt, quidquam dicere agere ve. eoque minus, quo audiant eam synodum comparatam ad secundam Nicænam euertendam, indeque exclamant, & deplorant tantam rei indignitatem, & dogmaticam circa imagines firmam cultus imaginum professionem edunt. Quibus perlectis iras effundunt in latores, ipsos plagis afficientes. Interim vero quid malignantium Concilium statuerit, paucis significat Theodorus epist. ad Patriarcham Antiochenum. *Synodus facta est*, inquit, *ueterem illam impiam confirmans, & orthodoxam, Nicænam scilicet, anathemate damnans*.

Tunc & S. Pater noster Niceta, inquit Theosterictus, *in carcere maleolente, &* D *sordido clausus fuit, per multos dies, indeque in exilium abreptus. Theodorus uero*, ait Michael, *accepto exilii decreto, omnes ad se discipulos euocat, & salutaribus monitis instructos, flens flentes; tristis tristes relinquit, qui longe in exilium, & in carcerem abstractus, non desiuit uerbis, & scriptis fidem sanctarum imaginum omnes docere, & profiteri*. hæ vero sunt epistolæ in carcere scriptæ, quæ ferme omnes integræ diuinitus conseruatæ sunt; præclare ille quidem, & repręsentantes Apostolicam dictionem. Primum omnium patentem circularemq; epistolam [b] dogmaticam, siue cathecheticā, (sic enim ipse eam appellat) scripsit ad eos, qui causā sacrarum imaginum cultus exules, vel extorres, vel in carcere essent, hortans omnes vt persistent in fide Catholica, roborans infirmos, & pusillanimes erigens. digna plane quæ legatur, eam nos, vt plerasque alias institutæ breuitatis causa prætermittimus. b li. 2. ep. 8. ex cod. colum.

E Porro aduersus Theodori monachos insurgens tyrannus, per Bardam quendam propinquum suum tentauit a fide Catholica, vt Pastore destitutos, diuellere. hic primum nactus Thaddæum monachum, ad aliorum terrorem, eum in fide constantem, adeo sæue verberari iussit, vt inter impacta verbera emiserit spiritum. Est de his Theodori ad Naucratium [c] discipulum epistola, quam tamen vult esse communem, certe suauissima, cuius saltem partem libet adscribere. Thaddę Martyr. c lib. 2. ep. 3.

Gaudium mihi, & dolor; Iubilatio & luctus; in affectuum duorum medio positus, nec statuere possum ad utrum me conuertam. Veruntamen uincit, qui Satanam uicit, & Principes, & tortores sæculi huius. Morti pro Christo datus est, (Christi agnus Elogium martyris.

sit agnus flagellis concisus Thadæus, ramus meus, viscera mea, filius obedientiæ, surculus pietatis, Apostoli cognominis. Gaudium immensum, insuperabilis lætitia, non mihi tantum pusillo, sed Angelis pariter, & hominibus. Quam magnificata sunt opera tua Domine, quod nunc etiam in humili generatione ista incorruptum veritatis tuæ testē produxisti, & hunc non ex sapientibus, aut nobilibus mundi eius, &c. ex quonam mihi abiisti, o beate fili, vbi tam cito exaltatus es in martyrum album adscriptus? o sortem tuam, o generositatem tuam; o prudens consilium tuum, vno die infinita sæcula promeruisti, per cruciatuum tormenta inexpugnabilem lætitiam adeptus es. centum, & triginta verberum suffragio plenam laboris mercedem a sancta Trinitate cum martyribus accepisti &c. Oro te Sancte Thadæe, intercede pro me indigno famulo tuo: neque enim audeo te filium appellare &c. Inde deplorat lapsos ex suorum numero, & alios hortatur ad martyrium. B

Quod ad Leonem Imp. spectat, qui res Venetorum sunt persecuti, & inter alios Sabellicus, tradunt ab eodem Imperatore missas ad Ducem Venetarū (hic erat Angelus Particiacus) sacras reliquias: quod mirum videri debet, vt quas ipse non coleret, alijs colendas mitteret; nisi dixerimus hisce muneribus deuincire sibi conatum animum externorum, quæ ipse contemneret, & ab illis plurimi fieri cerneret. Sunt hæc auctoris verba. MISIT (inquit) LEO, PVBLICE VENETIAS ZACHARIAE CORPVS, CVM PARTE SACRATISSIMAE CRVCIS, AC DOMINICAE VESTIS, ET ALTERIVS, QVAE DEIPARAE FVIT VIRGINIS. QVAE PATRICIACVS NOVO INTVLIT TEMPLO, QVOD ZACHARIAE NOMINE STATVENDVM CVRAVIT.

Caroli M. Imp. obitus.

Hoc anno, mense Ianuario, septimo die, quàm decubuerat Carolus M. perceptis rite sacramentis, moritur anno ætatis 72. Regni 47. Imperij 13. & Aquisgrani sepelitur, ense accinctus, cum sceptro, & corona, Euangelium aureum tenens manibus, plane habitu Imperiali, genibus flexis, magno vniuersorum luctu. Hæc fere consentientes, qui eius vitam scripserunt, Eginhardus, Monachus Engolismensis, & Theganus. Meminit Eginhardi vitæ Caroli Lupus Abbas Ferrariensis epistola ad ipsum Eginhardum, vt de ea dubitari non possit. Carolus vere Magnus talis, ac tantus fuit Imp. vt nullus fortasse illi æquari possit, siue rerum gestarum magnitudinem, siue religionem spectes, sed nec in moribus haberet æqualem, nisi coniugalem castitatem, concubinarum introductione fœdasset. sed posterior, maculas istas pœnitentia iugis abstersit, dum carnem suā senilem licet, cilicino, super nudum corpus inhærente iugiter indumento attriuit. Porro egregiarum ipsius virtutum merito Ecclesia Gallicana eius diem natalem celebrat, habentque inter sanctos recensitum Aquisgranensis Ecclesiæ tabulæ. D

Colitur in Eccl. Belgica. a Cardin. Ostiens. & Io. Andr. in c. 1. de Reliq. & vener. SS.

Friderico Imp. post annos 166. Paschalis Papa dictus in numerum Sanctorū eum adscripsit. cuius rei gestæ asseruari Diploma in Aquisgranensi ecclesia tradunt. Verū quod Paschalis ille haud legitimus Pontifex fuit, sed schismaticus, eiusmodi canonizatio haud recepta est ab Ecclesia Romana, ob quam causam nec nomen eius illatum est in Rom. Ecclesiæ Martyrol. Sed quod non reperiantur legitimi Pontifices illud Diploma aboleuisse, aut impugnasse, aut prohibuisse, res sic, tacita permissione, siue tolerātia perseuerat, vt scilicet in propria Ecclesia, vbi sepultus fuit in Galijs coleretur. Ita quidem canonum præcipui interpretes declararunt [a]. Cæterum propagatus postea noscitur eius cultus in alias Ecclesias Belgij, atque Germaniæ, in quibus idem Carolus colitur, & celebratur, quibus fauent plures Francorum historici. E

Mortuo Carolo, Ludouicus filius Imperator Aquisgranū de Aquitania veniens, possessionē oīum eius Regnorū suscepit, absq; vlla cōtradictione. De thesauro Patris dedit sororibus partē legalē, & quod amplius remansit, dedit pro aīa Patris Maximā partē thesauri Romā misit ad Leonē Papā, & quidquid super hoc remanserat, sacerdotibus, pauperibus, aduenis, viduis, & orphanis distribuit, nihil sibi reseruās, præter vnā mensam argenteā ob amorē patris. & tamen eā dato pretio redemit, qđ pro Patre tradidit. Ex Thegano scriptore rerū Ludouici eius tpis; qui pgit narrare de aduētu

A legatorum ex omnibus Regnis fidem, & ſpontaneum obſequium eſſerentium, legatorum item Imp. Conſtantinopolitani cum legatione Caroli ad eum. Eodem anno inquit, Ludouicus, Imperator iuſſit renouari omnia præcepta, quæ ſub temporibus fratrum ſuorum geſta erant in eccleſijs Dei, & ipſe manu propria ea cum ſubſcriptione roborauit. Subdit de alijs legationibus ad nouum Imperatorem, & ipſius ad diuerſos Principes.

Chriſti Annus	*Leonis P.3.*	*Ludouici* 2.	*Impp.*
815	20	*Leonis Armeni* 2.	*Ind.8.*

B

CArolo Magno Imperatore, qui Romanæ Eccleſiæ, & Leonis Rom. Pont. protectionem ſuſceperat, de medio ſublato, quaſi iam omni deſtitutus eſſet Ro. Pont. auxilio, aliquot Proceres Rom. conſpirarunt, vt eum occiderent, cuius rei indicio ad eum delato, omnes eius factionis auctores eius iuſſu trucidati ſunt. Quod cum ad Imperatorem in Germaniam agentem delatum eſſet, ægerrime tulit, & Bernhardum Regem Italiæ nepotem ſuum, ſtatim in Italiam ad rem cognoſcendum, miſit. Is Romam cum veniſſet, quæ comperta habuit, per Gerholdum Comitem, qui ad hoc ei legatus erat datus, Imperatori nunciauit. Quem legati Pontificis Io: Epiſcopus C Siluæ candidæ, Theodorus Nomenclator, & Sergius Dux ſubſequuti, de ijs quæ Domino ſuo obijciebantur, per omnia Imp. ſatisfecerunt. Hæc ex Annalium ſcriptore Ludouici domeſtico. qui ſubdit; Leone Papa grauiter ægrotante, Romanos eius inimicos collecta manu, villas, quas per ſingularum ciuitatum agros conſtruxerat, inuaſiſſe, & direptas incendio concremaſſe: indeque Romam, vtque ſibi erepta quærebantur, reciperent, iter intendiſſe. quo comperto, Bernardum, per Vinigiſum, Ducem Spoletanum, eorum conatum repreſſiſſe, atque de omnibus Ludouicum edocuiſſe. Eadem fere, & alij eius temporis ſcriptores.

Quod vero pertinet ad res Orientales, Imperator cum cogitaſſet exilijs Patrum nihil aliud perfici, quam vt illi alacriores redderentur, conſilium mutat, & poſt quinque dies euocatos, & liberos per aliquot dimiſſos, quo ad ſtatueret, qua ratione illos D in ſuam ſententiam pertrahere poſſet, tradit Ioanni cuidam nefario homini excruciandos, qui tetris illos incluſos cuſtodijs, varie affligebat. erat enim Imperatori propoſitum, vel in ſententiam ſuam adducere, vel vita priuare. Cum autem aduerſarij illos vidiſſent malle mori, quam veritatem prodere, dederũt operam, vt illos eo nomine deciperent, quod nihil aliud ab eis quæreretur, niſi, vt ſemel cum Theodoto Patriarcha communicarent, neque quidpiam aliud facerent: deinde ſinguli ad ſua monaſteria regredi poſſent, cum ea fide, & ſententia quam haberent. Hac conditione exierunt Patres illi, ſi decet eos Patres appellare, qui velut in palæſtra quadam ſupplantati ſunt, quamuis eam rem in ardentem quendam feruorem poſterius cõuerterint, ob idq; carcere detenti fuerint. Qui venientes ad B. Nicetam perſuadere illi inſtiterunt, vt in modica re illa ſecum conſentiret, ne totum perderent. ceſſit illis tandem ſanctus Senex illos reueritus. Quamobrem omnes ad Theodotum adducti, E cum eo communicant, manum illi dantes. cum diceret; Qui non adorat imaginem Chriſti, anathemati ſubijciatur. Reliqui Patres, in ſuum quiſque monaſterium, quod regebat, abierunt. S. vero Niceta, cum quantum deliquiſſet agnoſceret, longius abire ſtatuit, ibique errorem emendare. Sed cum longius nauigio prouectus eſſet, mutata ſententia, vbi, inquit, erratum eſt, illic opus emendationem fieri, atque ita redit Conſtantinopolim in priore ſua confeſſione perſiſtens. Quod vt cognouit Imp. & tentatum, firmum in ſententia perſtare vidit, in Inſulam Glyceriam deportari mandat, & homini ibi crudeliſſimo cuſtodiendum tradi, qui per ſex annos illum

Monachi excruciãtur.

Fraude ad cõionẽ cũ pſeudo patr. adducuntur.

S. Niceta errore cognito, cõmunionẽ eius auerſatur.

Relegaĩ, & carcere maceraĩ.

varie afflixit. Hæc ex Theosterićto paulo breuius in Niceta. Sed ad Theodorum redeamus, qui non fuerat euocatus cum alijs, ne sua præsentia, & verbis alios confirmaret; hic igitur audito naufragio tot Præpositorum monasteriorum magno dolore affectus scripsit ad Iosephum[a] germanum suum Archiepiscopum Thessalonicensem, eorum casum deplorans, cumque hortatus est ad constantiam. Eodem fere argumento scripsit ad Naucratium[b] vnum ex discipulis suis, valde carum, & per eum ad alios. qua etiam expostulat de lapsu Præpositorum, plurimum detestans Iosephum illum inuersorem canonum, omnium peccatorum licentiam prædicātem, ex dispensationis indulgentia. A

a li. 2. ep. 9.
b li. 2. ep. 10.

Cum ad aures Imperatoris perueniſſet sedulum Theodori studium, verbis, & scriptis omnes instituendi, & confirmandi in cultu sanctarum imaginum, Nicetā quemdam misit, cui omnia fidere solebat, vt longius abductum sanctum omnium allocutione priuaret, & inclusum verberibus concideret. Qui cum eum sponte nudasse corpus ad excipienda flagella, vt rem optatam, vt iampridem expectatā vidisset, compatiens, ac repente misericors, venerandas illas carnes, quas ætas, & ieiunia ad summam maciem perduxerant, ne attingere quidem sustinuit, nedum flagris dilaniare. cum obseruasset igitur vt soli essent, ad fallendum Imperatoris imperium callidum quiddam excogitauit vt ouis tergore recens detracto, illius humeris imposito, in eos verbera innocua distrinxit, & sanguine de vena lanceolæ ictu sibi detracto, flagra imbuit, & anhelitum ex fatigatione simulauit. Ita pius ille benedictionem a sancto referens, eiusque precibus comitatus redijt maxima pulcherrimi operis mercede honestatus. Nec vero diminus Pater mollior deinceps, aut remissior fuit, sed constantior & erectior perstitit, omnes, quos posset, litteris confirmans, & ad perseuerantiam in cruciamentis adhortans. B C

Theodo. cędendus traditur. Carnifex mitis factus præclaro cōmēto Imp. iussa eludit.

Eodem tempore in Occidente, cum Hispaniæ durissimo Sarracenorum iugo premerentur, complures populi diræ seruitutis impatientes, inde migrarunt, bonis suis relictis, in Gallias. Quos Imp. maxime pius Ludouicus tantum abest, vt suscipere eos voluerit in seruos, vt a qua conditione qua Francos, illos omnino voluerit esse liberos, concedens eisdem quoque agros, quos colerent, vnde viuerent. Sed & quod maius est, a tributorum exhibitione voluit esse immunes. Extant de his Diplomata duo eiusdem Imp. a Pithoeo edita ex Archiuis Metropolitanæ Narbonensis Ecclesiæ in Annalium Francorum Tomo, quæ tibi auctor in Annalibus suis exhibuit. Sed quid post primam constitutionem accidit? Qui sua patria extorres a Ludouico Imperatore sunt tantam misericordiam consecuti, ijdem a suismet hominibus qui inter eos potentiores erant, Hispanis pati cæperunt diram tyrannidem, cum ab eis cultis priuarentur agris, & redigerentur in seruitutem. Ita male suasit cæca dominandi libido, vt Comites Hispani, qui nuper sub iugo præmebantur Sarracenorum, eo liberi, iam illo ipso suorum colla Gentilium, qui in libertatem fuerant vindicati a Ludouico, prægrauare tentarent, eosdemque constituere dira tyrannide sibi seruos. Quamobrem miseri illi cum conquesti essent apud Ludouicum, ab eo aduersus eos rescriptum sunt consecuti, anno sequenti. D

Hispani seruitute pressi migrant in Gallias.

Hoc ipso anno Ludouicus aduersus Nortmannos misit exercitum, qui, absque pugna, acceptis obsidibus, redijt. Ita veteres Annales Francorum, cuius etiam expeditionis meminit Claudius Scotus huius temporis scriptor, in præfatione suæ interpretationis in Matthæum. E

Ludo. Imp. exercitū mittit ī Nortmānos.

Christi Annus	*Leonis* P. 3.	*Ludouici* 3.	Impp.
816	21	*Leonis Armeni* 3.	Ind. 9.

Perſecutio Leon. Theoph. Conf.

HOc eodem anno, Theophanes Præfectus monasterij Sigriani, qui & Isacius dictus, cuius rei gestæ extant Græce scriptæ, ab incerto, sed eius temporis auctore, ad certamen vocatur.

Hunc

A Hunc Leo Imp. prætextu quod profecturus ad bellũ, eius precibus armari vellet, ad se euocauit. Qui cognita hominis malitia, cum ex calculi morbo decumberet, naui deductus Cõstantinopolim venit. Sed eius conspectum non ferens Imp. ad eum misit, qui blanditijs, & minis eũ tentaret in perfidiam pertrahere. At ille tale responsum reddidit, vt admiraretur quidem Imperator eius animi constantiam, sed non desperaret victoriam. tradit illum igitur Sophistæ cuidam præstigiatori & Mago, qui, se victum fassus, suasit Imperatori, vt illum dimitteret. At tyrannus in carcerem eum compingit, adhibitis custodibus, ne vllius consolatione frui posset. vbi duos annos cum fame, & mille incommodis paulatim contabesceret, in Samothraciam deportatur, ibique tribus, & viginti diebus cum vixisset, spiritum Deo reddidit. Corpus piorum manibus in lignea arca compositum, & cantibus, pro more, elatum, ad- B mirandis gratijs a Deo fuit illustratum.

Cum enim lues in pecora illius insulæ desæuiret, aqua ad eius sepulchrum admota, pecora peste laborantia, ea aspersa, liberabantur. Eius obitus contigit 10. Martij, quo anniuersaria memoria in Ecclesia celebratur.

Tunc & Stephanus (alter a priori) idem subiens certamen, post multa supplicia relegatus, eandem promeruit coronam. Menologium 27. Martij. Stephan. Cõfessor.

Exulauit pariter & Cosmas Chalcedonensis Episcopus, qui & ipse inter sanctos confessores receptus celebratur in Menologio 18. Apr. Cosmas Conf.

Hoc eodem anno, crescente in dies magis persecutione, Theodorus Studitarum Præfectus, actus in exilium, rursus reuocatur ad verbera, in eodem carcere in quo detinebatur, ob clericum Asiaticum, ex hæretico, ab eo conuersum ad fidem Catholi- C cam, cuius rei causa ab Episcopo loci illius delatus est Theodorus ad Imperatorem, cuius iussu, quam dirissime est laceratus verberibus, ac postea arctiori carcere pressus. Hæc Michael pluribus, quæ tu legas in Annalibus. ex eo diriori carcere, auditis Naucratij, & aliorum fustigationibus, ad ipsum scripsit epistolam [a], ipsis in primis congaudens, simulque iungens, quæ ipse passus sit verbera, non ostentans, sed summa animi demissione recensens. Cum autem viderentur aduersarij velle illos fame conficere, & extinguere, inquit Michael, Theodorus, inter alia, sic ad socium. Et quoniam mihi, præ cæteris, Dominici corporis participatio, corporis simul, & animæ alimentum esse solet (habebat enim vbique Pater secum partes aliquas viuifici corporis, peragebatque diuina mysteria quandocumque celebrandi facultas erat) hunc ego solum cibum capiam, alium penitus nullum degustans: tibi vero vni ad vi- D ctum cedant, quæ duobus præberi solent: quamquam id ægre sibi suffecturum sit, vt pote exiguum. Sed sic fortasse corpusculum sustentabis, hoc leui solatio, & vitam produces; excessumque meum œconomo, & fratribus, nunciabis, si quidem ita statuet Dominus. Verum qui implet omne animal benedictione, haud quaquam famulum suum despexit, sed per illustrem quemdam, primas apud Imp. obtinentem, illac iter facientem illi prouidit. Is enim audito Sancti statu, fiduciam præbente potentia, victum affatim præberi illi iussit in posterum. Sed, & ante hæc, magna Dei prouidentia factum, vt ipse Theodorus, & Nicolaus concaptiuus a sancta virgine iam vetula de supernis domus eius, qua detinebantur, in carcere alerentur, vt indicat eiusdem Theodori epistola [b] ad ipsam data, quæ extat, sine principio; qua eius laudes prædicat. Cum igitur sic Magnus Theodorus in carcere detineretur, de lapsis E ad ipsum Naucratius scribit, ijs videlicet, qui hoc anno, vt vidimus, per hæreticos in transuersum acti; admissi mox sceleris pœnitentes, ad suos rediere, ab eis in ecclesiam recipi postulantes.

Theodo. verberat. a li. 2. ep. 34.

Participatio Dñici corporis, corporis, & aíę est alimentũ. Theodo. circũferebat Euchar. sub altera tantũ specie.

b li. 2. ep. 94.

Ad Naucrat. de lapsis.

Ad quem, hæc, inter cætera. *De illis autem quod scribis, erroris sui pœnitentia duci, erga eos qui e corpore nostro sunt (nostris scilicet monachis) medici sumus, quamuis indigni. Quam igitur pœnam Oresti, qui ad nos huc venit, per fratres indiximus, (neque enim conuenire multas ob causas visum est, vt in conspectum nostrum admitteretur) hanc eandem, & cæteri suscipiant vna cum aliis obseruationibus. Quousque tandẽ rogas? Quo ad orthodoxæ fidei redeat trãquillitas. si mors interueniat,*

communi-

communicent. remissum illis peccatum arbitramur. Quod vero significasti vos de A
hac, & illa re inter vos dissidere; tollite quæstiones istas, & mutuam pacem habe-
tote. Non sicut qui ab hæresi conuertuntur, recipiendi sunt isti, quamquam & illic
quoque non leue discrimen sit, huius ad illam; sed tanquam qui Dei nomen abnega-
rint, vel ad eius abnegationem Christomachis communicarint. seu metu adacti, seu
aliam ob causam. Ad huius enim abnegationem manifesto communicarunt sa-
cram eius imaginem negantibus: quia imaginis negatio ad prototypum transit, vt
clamans clamat. S. Basilius. nec aliter res se habet, tametsi negationem clevare qui-
dam velint. & paulo post. *De his autem qui extra fraternitatem nostram sunt, quis*
ego sum, vt verba faciam? si cogat tamen quispiam, quoniam quæ plenitudo legis est
dilectio, suam quoque medelam habet: hoc ipsum dico, quod de nostris, nam & no-
stri sunt etiam illi &c. Sed de his, lapsis scilicet recipiendis, aliæ plures extant Theo- B
dori epistolæ tempore carceris scriptæ.[a]

a li. 2. ep. 6. 19. 20. 32. 40. 45. 50. 68. 95. 101. 119. 134. 154. 202. 211.

Quicumque enim salutis suæ cupidi essent, ad ipsum, vti virum sanctissimum, & doctissimum confluebant. Ipse vero regulam disciplinæ adhibens, ex sacrorum canonum præscripto cuncta moderabatur. diuersis enim casibus, diuersæ responsiones debebantur. Sicut cum ad Tabalæum[b] discipulum, inter alia, scribit. *Contra voluntatem est*, inquit, *si quis orthodoxi os violenter aperiens, hæreticam communionem infundat. quod fecerunt olim hæretici, & faciunt,* (vt accepi) *huius temporis* Christomachi.

b li. 2. ep. 32.

Moniales 30. vnius monasterij pro imaginib. patiuntur.

Sed quid accidit admiratione dignum? Quo tempore tot Præpositi monachorum, & alij qui videbantur esse columnæ, corruerunt, erigunt vexillum confessionis feminæ; sexu fragiles, moniales siquidem 30. vnius monasterij, ea de causa & carcerem, C
& verbera pertulerunt, ad quas extat eiusdem Theodori epistola[c], qua ipsas commendat, & hortatur ad perseuerantiam.

c li. 2. ep. 59.

d li. 2. ep. 182.

Ad Reginam Mariā olim deiectam in monasterium, Theodo.

Enituit & tunc Imperatricis Mariæ confessio: hæc illa est quæ nupta Constantino Irenæ filio, (cum ipse præter ius fasque mœcham sibi in coniugem coniunxisset) in monasterium detrusa, ea occasione bene vsa, adeo profecit vt hoc persecutionis tempore victricem sibi texuerit in confessione coronam, exilium passa, prout ipsius Theodori ad eam epistola[d] scripta significat. *Pertulisti ergo, vt ab initio proueha-*
tur oratio, iniustum coniugis diuortium, ab imperio simul itidem auulsa, cuius rei
causa concussus est mundus. Miserandum spectaculum. Adultera purpuram ge-
rens, & Regina pullo amictu tecta. Famula imperans, & domina seruiens. atque,
vt cetera omittam, quæ tibi, quæ passa es, notiora sunt, quam nobis ignorantibus: D
exilium pro veritate pertulisti, a proprijs visceribus separata. Ex quo, & dolor tibi
summus, & laus præcipua erga Deum piosque omnes. Tertia plaga hæc est, de qua,
quid deceat, proferre iussi sumus. & alia quidem alij pronunciant. Filiam matri adesse, eamque sequi oportere. Hoc enim, aiunt, videre est in belluis natura fixum instinctum. At nos tenues, illud Domini, quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei?[e] *atque iterum. Si quis venit ad me, & non odit filiam, non est me dignus. religiosam pietatem tuam domi manere, Augusta palatium tenente, in quo cernitur Euangelicus gladius sectionem inducere. Hæc ignosce, Domina, cum multa cordis attentione, & sollicitudine ausi sumus, tanquam in aurem loquentes, scribere, pro ambabus orantes meliora, & saluti propiora. & nunc, & in futurum.* Hæc Theodorus ad Mariā, cum eius filia Augusta tunc regnans, matrem Mariam ad se studeret; vt secum degeret, E
euocare. quod fieri non debere, ex Euangelica lege admonuit, ne, ne cum hæreticis communicaret aliquo modo, vel communicantibus cum hæreticis communicatione vllatenus iungeretur.

e Matt. 12.

Theodo. plurimas scrib. litt. varij generis

Credi vix potest, quot hoc tempore litteras scripserit, hortatorias ad Martyrium, cathecheticas ad instructionem, dogmaticas aduersus hæreticorum obiectiones, consolatorias ad concaptiuos, luctuosas ad lapsos, canonicas ad resipiscentes, remedia ex præscripto canonum continentes: vt plane in summo ocio, & maxima libertate constitutum fuisse quis dixerit, qui cuncta ab eo hoc tempore conscripta consideret, &

plures

A plures illi inseruisse notarios, famulos astitisse, tabulas ex confertis armarijs ministrantes, & tabellarios astitisse paratos. Summa est hæc potentia verbi Dei, qui omnia quæcunque voluit fecit in cęlo, & in terra.

Numerum excedit ducentarum epistolarum summa, quas exul, & in carcere constitutus conscripsit. Extant ipsæ singulæ, ex quibus paucas, quæ magis ad contextum historiæ spectare noscuntur, Auctor in Annalibus, ubi describit, nos breuiter indicamus. Hostis humani generis cum plurimum cruciaretur ipse sanctorum cruciamentis, ad fraudes confugit, & per hæreticorum linguas spargit non expectandas martyrijs coronas de supplicijs pro imaginum cultu; sed sicut pro imaginibus fuisset susceptum certamen, ita imaginaria spes esset de præmio consequendo. Quibus mox occurrens Theodorus ad omnes Christi confessores vbique degentes, scribit epistolam [a], qua primum eos laudat, qui talia paterentur; deinde, ex eo quod imago re-B fertur ad prototypum, probans, qui Christi imaginem neget, Christum negare, itemque qui patitur pro cultu imaginum, patitur pro cultu prototypi, Christi, Mariæ, Angelorum, Sanctorum; eodem argumento aliam [b], ipso quoque tempore scripsit ad Abb. quemdam in carcere constitutum. Quod autem ærumnis confectus putaret haud diu se superstitem esse posse, & hoc prouidit, vt quasi proxime moriturus, vice testamenti, epistolam [c] scriberet, qua veniam peteret, si quem ex fratribus offendisset, significans & ipsum pariter ignoscere illis, a quibus esset offensus, manens tamen lapsos de perpetrato delicto debere peragere pœnitentiam.

Quod ad hoc ipsum quoque tempus spectat, post elapsum scilicet persecutionis C biennium, idem Theodorus litteris [d] veneratus est Theophylactum Episcopum Nicomediensem, egregium confessorem. & rursum ad eundem eodem argumento scribens [e] deplorauit statum deformem eius temporis Ecclesiæ. Enituit quoque hoc tempore Theophili Episcopi Ephesi, decorata sanguine, clara confessio, quo nomine, duplici epistola [f] plurimum a Theodoro commendatur. Inter alios Episcopos confessores nobilitatus est valde Iosephus ipsius Theodori Germanus Archiepiscopus Thessalonicensis, de quo superius sæpius. qui, tum verbis, tum scriptis fidem Catholicam aduersus Iconomachos fortissime propugnauit, vt indicant eiusdem ad eum redditæ Theodori litteræ [g], in quibus memorat de aliquibus lapsis, & incentibus, vt Leontio, *qui antea*, inquit, *mœchis adhæsit, & nunc Princeps est Iconomachorum, & ob D eam caussam, & Studianum obtinuit. & Saccundioni iniuste dominatur.* Monasteria hæc erant, quorum alteri ipse, alteri S. Plato præfuerat. de alijs iam erectis, & de alijs fortiter stantibus.

Petrum quoque Nicænum Episcopum, cum cecidisset ad horam, monasteriorum Præfectis communicans, & post erectus iacturam Episcopatus fecisset, laudat epistola [h], qua omnis illa prior ex ea contagione infamia prorsus abstergitur.

Quod vero perdifficile esset, quot reperirentur Episcopi exules, totidem ad singulos scribere litteras, vnas [i] communes omnibus dedit, consolatus eos & hortatus pariter, vt sua auctoritate alios confirmarent. In quibus illud, inter cætera. *Si qua virtus, si qua est laus disciplinæ, hanc perscribite. & quomodo adorãdus sit imagine expressus Christus homonyme, an synonyme: quoniam quidẽ hoc orthodoxæ, illud vero contrariæ est sententiæ. Et quomodo intelligatur adoratio erga Christum, eiusque E imaginem; vna ne an duæ: quandoquidem hoc nostrum, illud vero Iconomachorum quorum enim vna est, & hypostatica est similitudo: horum vna, & eadem est adoratio, præterquam quod imaginis substantia nequaquam adoratur.*

Quod ad res Occidentales pertinet, hoc eodem anno Prid. Id. Iun. Leo Papa cum sedisset annos 20. menses 5. & dies 17. vt Anast. habet, ex hac vita migrauit. cuius aliæ res gestæ, certo anno non consignatæ, deinceps sunt describendæ. Scriptores oẽs, qui res Hispaniarum sunt prosecuti; æque testantur, huius auctoritate Pontificis factum, vt sedes Episcopalis Iriensis Ecclesiæ transferretur Compostellam, id exposcente Alfonso Rege, cognomẽto Casto, per Carolum M. ab eodẽ Leone Rom. Pont.

Marginalia: a li. 2. ep. 21. — Imaginẽ Christi qui negat, Christũ negat. — b li. 2. ep. 23. — c li. 2. ep. 22. — d li. 2. ep. 4. — e li. 2. ep. 26. — f li. 2. ep. 41. & 70. — g li. 2. ep. 31. — h li. 2. ep. 24. — i lib. 2. ep. 87. — Inuentio S. Iacobi Apostoli.

A cuius rei illa fuerit causa, quod reperto Compostellæ venerando corpore Sancti Iacobi Apostoli fratris Ioannis, atque miraculis insigniter illustrato, Apostolici culminis reuerentia dignum visum, vt locus ille Episcopalis sedis insigniri deberet honore: quod per eundem Leonem 3. Rom. Pont. feliciter impletum affirmant, hisque initijs iacta esse Compostellanæ Ecclesiæ fundamenta. Sed longe post illa tempora aliquando accidit vt Præsul eiusdem ecclesiæ Compostellanæ sibi snmeret maiora concessis, erigens se aduersus Archiepiscopum Toletanum. Quæ res tanta agitata est in Concilio M. Lateranensi sub Innocentio 3. vbi Toletanus refutata Sancti Iacobi prædicatione in Hispania, cuius certi nihil extet, refutauit etiam eiusdem Ecclesiæ Compostellanæ antiquitatem, quam ille prædicabat, sic dicens. SI ANTIQVITATEM inquit, COMPOSTELLANAE ECCLESIAE PRO TE FACERE EXISTIMAS, ANTIQVITAS ISTA CENTVM, ET NOVEM ANNORVM. (*alias, minus nouem*) SPATIO CONTINETVR, *quod sic persuadeo: Dominus Callistus Papa ad instantiam Principis, & populorum Hispaniæ Metropolicum ius antiquæ, & celeberrimæ ciuitatis Emeritensis Compostellam transtulit, Anno D. 1124. tum quia ciuitas Emeritensis erat sub dominio Sarracenorum constituta; tum quia peregrinantium deuotio ob reuerentiam Beati Iacobi, cuius corpus ibidem creditur esse sepultum, in melius semper cresceret. nam vsque ad hæc tempora oratorium quoddam admodum paruum erat locus ille, in quo nunc sita est Compostellana Ecclesia.* Aduersus quæ cum non haberet Compostellanus quid afferret, causa cecidit: qui & sponte, credo, abstinuit a citatione fabulosi Turpini, (si tamen commentitius ille liber tum extabat) Pseudo Isidori, Pseudo Bedæ, vel aliorum quos assertores eius sniæ postea prodidere. B

De Translatione venerandi corporis Sancti Iacobi, eodem anno, quo truncatus est capite, facta, ad Iriam Flauiam in Gallæcia, inde vero Compostellam, citatur epist. eiusdem Leonis 3. post vero vrgentibus persecutionibus, mortuis, qui detulerant, & occuluerant, eius mem oriam penitus interijsse; satis colligitur ex Venantij Fortunati carmine de Bodegisilo Duce, qui quidem Fortunatus floruit sub Iustino Imp. circiter A.D. 570. quo vsque tandem, post tot sæcula, sub pio Principe Alfonso Casto, lumine cælitus indicatum est, opportuno sane tempore, ad vindicandam Hispaniam e manibus impiorum. Ex quo tempore ille totius orbis concursu sacer locus, quod ingentibus coruscaret miraculis, cæptus est frequentari: sed de tota re legendi sunt Annales. C

Tudensis & Rudericus auctores sunt eundem Alfonsum Regem obtinuisse ab eodem Leone Pontifice, vt Ouetensis Ecclesia, quam ipse tot religionis monumentis illustrarat, Archiepiscopatu insigniretur. D

Ad hunc potius, quam ad vllam alium Leonem Pontificem spectat, quod Valfridus Strabo scribit in libro de rebus [a] Ecclesiasticis, Fidelium relatione virorum ad suam notitiam peruenisse, eum vna die septies vel nouies, Missarum solemnia sæpius celebrasse: Bonifacium vero Archiepiscopum, & Martyrem semel tantum per diem Missas fecisse: qui & non longe ante nostra, inquit, fuerunt tempora, & ambo tam scientia quam gradu præcipui. Sed de pluritate Missarum vna die agendarum tractatio prolixiorem requirit disputationem. hæc autem modo tantum occasione rerum gestarũ S. Leonis Papæ, qui cum esset grauissimis afflictionibus vexatus, frequentiorem adhibuit, ad implorandum diuinum auxilium, celebrationem Missarum. E

[a] cap. 21.

Leo Papa sæpius i die Missas celebrat.

Sed iam ad ea quæ de eiusdem Pontificis munificentia apud Anastasium leguntur, veniamus. Quod enim tot annis, quibus in Pontificatu vixit, multiplicibus oblationibus Caroli Magni, & aliorum Regum Romana locupleta Ecclesia admodum fuerit, necnon ex peregrinantium iugiter frequentissimo cętu ad sacra limina, ex remotissimis regionibus, populorum muneribus, totius Occidentalis orbis Christiani diuitiæ in vnum, velut ærarium, in ipsam Romanam Ecclesiam congestæ essent; idem Pontifex Leo quidquid superesset cleri atque pauperum alimonijs, addi voluit ornamẽtis Ecclesiarum, de quibus, per singula idem Anastasius, eodem ordine, quo diuersis tem-

poribus,

A poribus, diuersis in locis ab eo oblata sunt; vt non mireris si sæpius de ijsdem Ecclesijs contingat fieri mentionem. Præter illa igitur, quæ recensuimus superius, tum quæ sedis suæ exordio, tum etiam quæ post reditum ex Germania, ante terræmotum, Basilicę Sancti Pauli ab eo sunt donata, hic quæ per diuersa post hæc tempora ab eodem Pontifice sunt tradita diuersis Ecclesijs, sigillatim persequitur, quæ nos his, pro instituta breuitate, in summa colligimus. Enumerat igitur vestes sericas varij generis, & operis, alias varijs figuris distinctas, alias auro, argento, gemmis ornatas, cortinas, & vela amplius trecenta viginti: Imagines, calices, patenas, coronas varij generis vasa, librarum auri purissimi mille amplius octoginta; quibus conficiantur centum millia aureorum numorum: alia vasa, & varij generis ornamenta argentea, ac vtem amplius millium, & centum quadraginta quinque librarum argenti subducta summa, nisi ratio B fallat, nonaginta millium, & quadringentorum quinquaginta aureorum, vt argenti, & auri summa ascendat ad ducenta circiter millia aureorum. Recenset præterea plures restauratas ab eo Ecclesias, & varia marmorea addita & refecta ornamenta. Leonis munificētia in Ecclesias.

Vacāte sede per decem dies, Leonis morte, iuxta Anastasium 22. mensis Iunij creatur ex Diacono in eius locum Pontifex Stephanus 5. dictus 4. Romanus, nobilissimus, & in Patriarchio Lateranensi educatus, & sacris litteris eruditus. Qui statim iussit omnem populum Romanum fidelitatem cum iuramento promittere Ludouico, (ex Thegano) idque vt tumultuari soliti Romani in Rom. Pont. sic saltem coerceri possent. mox legatos ad Ludouicum misit, qui dicerent se cupiditate eum videndi teneri, & de communibus rebus cum eo agenai. Ludouicus ob id mire exultans, summos homines, & in his Bernardum Regem Italiæ, nepotem suum obuiam, qui C Rhemos deduxerunt, misit: appropinquanti, alios, & in primis Archicapellanum Palatij, & alios Episcopos infulis sacris ornatos; ad vltimum milliare ipsemet Imp. venientem excepit, & ter in terram prostratus in Ecclesiam deduxit. Dominica sequenti, eum Impesatorem inungit, & aurea corona, quam secum attulerat, vna cum Inmngarda vxore coronat, Augustos appellans. Post quotidianos sermones de statu Ecclesiæ habitos, plurimis donatum, & amplissimis muneribus Pontificem Imperátor, cum honestissimo comitatu in Italiam dimisit: eique petenti, Romanos, pręter flagitia aduersus Ecclesiam & Leonem admissa, in Francia captiuos concessit. Non post multos dies quam Romam venit, claruit (inquit Theganus) Dei manifestatione, in nonnullis miraculis, quod ipse erat verus Dei cultor. Papa Pop. Rom. obligat sacramento Ludouico Imp. Papa cōuenit Imper. Rhemis.

Hoc anno tertio Ludouici, celebratum ab eo constat CONVENTVM PRO-D VINCIALEM AQVISGRANI, in eoque S. Meinulphum accepisse facultatem ædificandi monasterium, virginibus, Canonicis Regularibus, habent eius vitæ acta a Gobelino conscripta. fuit hic Diaconus Ecclesiæ Paderbornensis, qui egregia claruit sanctitate, vt eius vitæ Acta significant.

Stephani autem ipsius Papæ apud Gratianū [a] de Romani Pontificis electione decretum extat, quod suspectum imposturæ merito habet auctor Annalium, cum diuersum sit a Constitutione [b] facta anno sequenti a Ludouico; adeo, vt aut non sancitum, eiusmodi decretum, vel, ab ipso Ludouico non acceptatum, opus sit affirmare. a d. 33. c. 28. Quia sancta. b 63. c. 30. ego Ludouicus.

E

Christi Annus	Paschalis P.	Ludouici 4. Leonis Arm. 4.	Impp. Ind. 10.
817.	1.		

STephanus Papa cum sedisset menses septem, & dies tres. 8 Kalen. siue 9. Febr. migrat e vita. Post biduum vacationis sedis, miro totius cleri & populi consen

tu Paschalis Rom. ex presbytero S. Praxedis inuitus, & reluctans, e monasterio San cti Stephani eductus, cui præsidebat, Pontifex creatur; de cuius vitæ integritate, do ctrina, in egentes beneficentia, plurima scribit Anastasius. Is statim ac est consecratus, legatos cum muneribus ad Ludouicum misit. A

Imp. periclitatur.

Eodem anno feria quinta, vltimę hebdomadæ Quadragesimæ Imp. magnum discrimen adijt, sublicia porticus per quam transibat, procumbēte, secum Imp. cū Optimatibus viginti in ruinam tractis, paruo cum Imp. damno, qui viginti diebus ex omni contusione sanatus est.

GENERALI INDE HABITO CONVENTV AQVISGRANI, Imperator; pro zelo diuini cultus, quæ Abbates cum monachis conuenientes, in commune, pro regularis status disciplina, obseruanda statuissent, obseruari mandauit, & ea, octoginta capitibus distincta, per idoneos homines, per omnes ciuitates, & monasteria sui Imperij transcribi, & euulgari iussit. Extant in prima editione, post septimum librum Capitularium. Quæ omnia, (inquit Leo Ostiensis [a] in Chronico Cassinate) apud nos perinde fere, ac si regula esset S. Benedicti, obseruantur. Plura etiam alia in eo Concilio statuta, ad Ecclesiasticam disciplinam pertinētia, atque tum primum, iuuante maxime Imperatoris exemplo, qui in pomparum sublimitate constitutus, imitando Christum humilitate altius eminebat, cæperunt deponi ab Episcopis aurea, & sęcularia ornamenta, in vestitu & cultu. hæc ex scriptore huius temporis, cui consentiunt alij huius sæculi historiæ auctores. B

a li. 1. c. 13.

Exemplo Imp. Epi aurea ornamenta deponūt.

In hoc eodem conuentu Aquisgranensi, quod Apostolicæ sedis legatione petebatur, Ludouicus Imp. confirmauit quæcunque a prædecessoribus suis donata, vel restituta fuissent Rom. Eccl. de his scribens publicā cōstitutionem, quam tum sua, tū suorum subscriptione firmauit, atq; sigillo muniuit. De qua Leo Ostiensis in Chronico Cassinate sic, Hic, (Ludouicus Imperator) pactum constitutionis & cōfirmationis B. Petro Apostolo, eiusq; Vicario Dño Paschali, parentes suos Pipinum, & Carolum imitatus, manusq; suæ, ac filiorum subscriptione corroborans, decem Episcopos, octo Abbates, & Comites quindecim, Bibliothecarium, Mansionariū, & Ostiarium vnum subscribere fecit, & per Legatum S. Rom. Eccl. Theodorum Nomenclatorē Domno Paschali Papæ transmisit. eandē constitutionē ex parte tantū, quæ scilicet inseruirēt argumento, Gratianus [b] posuit in suo quem collegit libro Decretorum nemine principium & finem, eam aūt integrā, ex quattuor Vaticanis Codicibus, reddidit Auctor Annalium: quā tu ibi legas, & videbis processu temporis plura detracta de illa donatione, & confirmatione, præcipue Insulas Corsicam, & Sardiniam, & Siciliam, quas se tradere ait, sub integritate, cum omnibus adiacentibus, & territorijs maritimis, littoribus, portubus, ad supra dictas ciuitates, & Insulas pertinentibus. Ad extremum sancit, vt electio & consecratio Rom. Pont omnino libera sit. C D

b d. 63. Ego Ludouicus.

Maiorū donationem confirmat Ludo. Imp.

Quibus rite ordinatis Lotharium filium primogenitum Imperatorem appellari, & esse voluit, & duorum filiorum suorum alterum Pipinum in Aquitaniam, Ludouicum alterum in Baioariam missos, Reges esse voluit.

Bernardus Nepos, Italiæ Rex factus, eo maxime apud Carolum patrem adnitente, prauis principum consilijs seductus, quasi ad se magis, qui fratre natu maiore natus esset, Franciæ Regnum pertineret, de illo occupando, in eum coniurat, firmis præsidijs locis obsessis, quibus in Italiam aditus esset. Imperator re cognita, contractis vndique copijs, cum magno exercitus robore Cabillorum vsque peruenit. At Bernardus cum se cerneret viribus imparem, & suos quotidie a se deficere, desperatis rebus, cępti pęnitus, eius se pedibus prostrauit. cuius exēplū primores sequuti, armis depositis eius se potestati, & iudicio subdiderunt. Re tota patefacta, & iudicio constituto, Bernardus, & fautores capite damnati, paucos Imperator obtruncari passus. Bernardum, & aliquos luminibus priuari consensit. Episcopi a Synodo damnati, & depositi, in monasteria detrusi, alij exilio, alij attonsione mulctati. Bernardi obitum, qui post triduum decessit, molestissime Pater tulit, & lacrymis, ac sanctis operibus factū expiare curauit. Mediolani sepultum in ecclesia S. Ambros. inscriptio E

A illic posita docet. Detrusos pariter narrant in monasterium Caroli filios naturales, in eiusdem criminis suspicionem adductos, Drogonem, Theodoricū, & Hugonem, inter quos Drogo laudatissimus habebatur, & liberalibus disciplinis excultus. Adelardus quoque Caroli Magni consobrinus exulare iussus, alioqui sanctitate conspicuus. ex scriptoribus eius temporis.

Hoc eodem anno legatio missa est a Leone Imperatore ad Ludouicum A. de amicitia, & societate, & de finibus Dalmatarum, Romanorum, & Sclauorum, quibus staduendis, & controuersijs dirimendis, missus est Abigarius, cum Chadalone eorundem finium Principe. ex Thegano.

Vbi innotuisset in Oriente Paschalem Pontificem creatum, *misit vir egregius*, inquit Michael, *Theodorus Studita quattuor Patriarchis epistolas, prudenter admodum atque opportune: antiquioris dico Romæ, & Ierosolymorum, Antiochiæ, &* B *Alexandriæ. Quæ singulæ commemorabant quemadmodum Christi imago contumeliose a persecutoribus tractata esset, & orthodoxi omnes in carcerē, & exilium missi. tum deinde vnumquemque excitabat ad defensionem opemque ferendam periclitanti fidei, ac veritati*. Extant ipsę dignæ quidem singulæ quæ legantur, sed maxime a Græcis, legent enim, in ea, quæ ad Papam [a], hæc inter cætera: In titulo quidem, vocat eum, LVMEN MAGNVM, PRINCIPEM SACERDOTVM PRIMO &c. Et deinceps. AVDI APOSTOLICVM CAPVT, A DEO PRAEPOSITE PASTOR OVIVM CHRISTI, IANITOR REGNI CAELORVM, PETRA FIDEI, SVPRA QVAM AEDIFICATA EST CATHOLICA ECCLESIA. PETRVS ENIM TV, PETRI SEDEM EXORNANS, ET GVBERNANS. &c. Et aliquanto post. C OPITVLARE NOBIS, QVI ES A DEO AD HOC ORDINATVS, PORRIGE MANVM QVANTVM FIERI POTEST. HABES POTESTATEM A DEO, EO QVOD OMNIVM PRINCEPS ES, IN QVO POSITVS ES &c. Citat hæc Gennadius Scholarius in expositione pro Concil. Florentino [b].

Accidit vero vt & creato Romæ eodem Paschali Pontifice, ex veteri consuetudine, etiam Theodotus Pseudopatriarcha Constantinopolitanus ad eum mitteret Apocrysarios, pro responsis Ecclesijs, communionem hac via conatus subripere ab ipso Romano Pontifice. Quos cum audisset Paschalis in vrbem aduentare, eosdem ne propius accederent, execratus valde prohibuit. Contra vero missum nuncium a Theodoro, & Archimandritis, quam benignissimo animo excepit; litterasque datas cum legisset, D magno animi dolore, ex compassione affectus est, & quibus potuit studuit periclitantibus præsto esse, reddens ad eos affectus paterni plenissimas Apostolicas litteras, quibus tum Theodorus, tum reliqui eas accipientes magna sunt consolatione affecti, & fortitudine roborati, Caremus tam litteris illis a Paschali Pontifice ad Archimandritas redditis; cæterum hæc ita, vt narrata sunt, se habuisse fidem faciunt aliæ litteræ ab ijsdem monasteriorum Præpositis ad eundem Paschalem Pontificem scriptæ; missa rursum alia legatione anno sequenti, per Epiphanium [c].

In ea porro quam ad Alexandrinum, ad Antiochenum, & ad Ierosolymitanum Patriarchas scripsit [d], hæc ad finem addidit. Quo autem ex parte cognoscat, qualia sint impiorum dogmata his ea litteris adiunxi in quaternionibus: quæ & piorum ro- E gatu refutanda imperitus suscepi: oro autem sapientiam tuam, vt omnia videat, & veniam mihi tribuat erratorum, meique es in inutilis filij in Deum flectentibus precibus suis recordetur. His addidit & alias Theodorus ad Abbates Lauræ S. Sabæ [e], & Lauræ S. Charitonis [f]. At quid profecerit his litteris datis ad Patriarchas, nulla est affirmatio Theodori, in epistola postea, occiso Leone, tempore Michaelis scripta [g], ad eundem Ierosolymit. Patr. Thomam, in qua hac ex parte tantummodo laudat nauatam operam a Romano Pontifice.

Quod sane Occidentis Apostolicus, inquit, cum præstitisset, quātū profuerit, quid opus est loqui? partim quidem resistentiū mentes summopere cōfirmās (vel exiguum

Margin notes: a li. 2. ep. 12. — Præconia Ro. Pōt. — b c. 5. sect. 16. — c li. 2. ep. 14. — d ep. 15. — e li. 2. ep. 16. — f ep. 10. — g li. 2. ep. 121. — Laborāti Cōstātin Ecclesiæ Papa Ro. [...]pitulari [...]ituder.

quippe momentum vim ac robur fessis,ac laborantibus addere solet) partim impiorum insolentiam, a spiritu profecta reprehensione, profligans. quo quid esse potuit salutarius? At vero qui idem facere cum possent,minime prætiterunt, sed contrarium; dicere miser nequeo, beatitudinis vestræ Angeli reuerentia, quanta illis debeatur reprehensio. Cæterum querela ista Theodori magis pertinet ad Alexandrinum, & Antiochenum, quam ad ipsum Ierosolymitanum, qui non defuit, vt potuit periclitante, sub impio Leone, succurrere Constantinopolitanæ Ecclesiæ. Si quidem selectos duos sanctitate, & doctrina conspicuos monachos, ex S. Sabæ Laura Theodorum, & fratrem eius Theophanem, misit Constantinopolim, qui libere pseudopatriarcham arguentes, & hæresim exprobrantes, illum ab impio errore, ad veram pietatem traducere studuerunt. A

Imperatorem quoque ipsum intrepide adeuntes,de tota ratione dogmatis sacrarum imaginum copiose apud eum disseruerunt: qui vehementer illorum præstantem virtutem admiratus, cum eos inflectere ad suum prauum dogma probandum non posset, vtrumque diu flagellis cæsum relegauit ad Ostium Ponti. Ex auctore eius temporis, qui amborum certamina est prosecutus. B

Christi Annus	Paschalis P.	Ludouici 5.	Impp.
818	2	Leonis Armeni 5.	Ind. 10.

ACceptis iam litteris per Dionysium a Paschale Romano Pontifice Theodorus Studitarum Præpositus in carcere consistens; rursum legat ad Occidentē Epiphanium discipulum suum ad eumdem Romanum Pontificem,cui & litteras dedit[a], quarum obseruanda est inscriptio Græci hominis,maxime a Græcis. PER OMNIA RELIGIOSISSIMO PATRI, SVPREMO LVMINI, VNIVERSALI DOMINO NOSTRO, APOSTOLICO PAPAE &c. Et illa encomia Ecclesiæ Romanæ VOS, INQVIT, ILLIMIS AC SINCERVS AB INITIO FONS ORTHODOXAE VERITATIS. VOS ADVERSVS OMNEM HAERETICAM PROCELLAM TRANQVILLVS SEPOSITVS PORTVS ECCLESIAE VNIVERSAE. VOS A DEO ELECTA CIVITAS REFVGII SALVTIS, SED QVONIAM TEMERARIVM EST A NOBIS MISERIS AC INDIGNIS ENCOMIA CONGERI DIVINO NOMINI NOSTRO, QVOD DIVINAE OLIM LINGVAE BEATVM PRAEDICARVNT, PRAESTAT VT AD AERVMNAS NOSTRAS VENIAMVS. citantur hæc a Gennadio pro defensione Concilij Florentini. C D

a li. 2. ep. 35.

In epistola porro Theodori ad Epiphanium, qua illi legationis onus iniungit, mentio est Methodij Romæ tum Apocrysarij Nicephori Patr. Constantinopolitani; hic est, qui post fuit Patriarcha Constantinopolitanus, de quo Curopalata, & Cedrenus mirum quiddam narrant, ab eo,quadam occasione, narratum: quod cum hanc legationem Romæ obiret, essetq; aliquando vehementibus stimulis carnis agitatus, Beatum Petrum Apostolorum Principem enixe rogarit,vt se libidine illa liberaret: eumque noctu assistentem virilia sibi manu combussisse, simulque dixisse. Nihil esse quod in posterum sibi ab ista metueret voluptatis concupiscentia. Seque ob vehementem dolorem somno excussum, talem repertum esse, qualem ipsi vidissent. E

Interea Theodorus non quiescit, qui & hoc anno pariter quinto persecutionis scripsit epistolam [b] cathecheticam ad vbique dispersos fratres, hoc quidem consilio, quod cum sciret suos Monachos, & alios diuersorum monasteriorum confessores vagari a monasterijs expulsos extorres, ac a persecutore Imp. abripi: timens ijs, ne quos terror non subegisset,mundana voluptas vinceret, occasione versandi cum feminis, vt cauti sint, datis his ad eos litteris,monuit vehementer.

b li. 2. ep. 37.

Postquam igitur monuit suos, ne carnis illecebris capiantur, exhortatur ad lon

A ganimitatem, exemplo eorum qui diuturnas persecutiones perpessi sunt, & ad extremum monet de Leontio ex monacho diro persecutore effecto.

Post hæc autem venerunt Constantinopolim legati a Paschali Romano Pontifice cum litteris aduersus Iconomachos, quibus erroris arguerentur, & indicaretur eis, quod ab Ecclesiæ Romanæ communione essent separati. De qua legatione mentio est in epistola [a] Theodori ad Iconomachos cathechetica, in qua illa leguntur. a li. 2. ep. 66.

Si enim a Coryphæo abrupti sunt, & ab alijs tribus Patriarchis, vtique, & a Christo, qui caput est prædictorum. Papa Ro. caput Patriarcharum: ergo Cōstantinop. acephalos.

Sanctissimus Paschalis Pontifex nihil antiquius habens, quam de fide Catholica bene mereri, orthodoxos omnes extorres Constantinopoli vel aliunde Romam confugientes quam benignissime excepit, quia & Græcis monachis egregium construxit monasterium, apud S. Praxedem, quem presbyteralem titulum collabentem restaurauit, mirifice exornauit, donisque quam pluribus auxit: multa denique corpora Sanctorum ex cœmeterijs dirutis, magna solemnitate, ad illum transtulit: alia plura ornamenta illi Ecclesiæ collata recenset Anastasius. B Tit. S. Praxed. restauratus, & Gr. Mon. attributus.

In eos autem qui remanserant, renouata est persecutio, per occasionem, quod Rom. Pontif. legatione complurium concaluerunt animi ciuium ad hæresim respuendam, & veritatem profitēdam, excitatiq; pariter ad errorem publice detestandum, palamq; cultum sacrarum Imaginum confitendum. Ex quo & complures qui lapsi erant, rursum confessionis ingrederentur certamen, ipsique impietatis ministri in eos acrius sæuirent. Extant autem pleraq; e carcere tum datæ ab ipso Theodoro Studita ad suos consolandos, & roborandos litteræ: tum ab eodem scripta est cathechesis ad Simeonem [b], & alios nouem de his, qui se ipsos vltro obiecerunt martyrio. Tunc & data videtur epistola [c] ad Leonem Patriciū, & Sacellarium, qua deplorat acerbitatem persecutionis, quam & ille dolebat. nec non & illa ad Irenam [d] Patriciam post lapsū confessam, & flagella, atque exilium passam, hortans eam, vt forti animo ærumnas perferat, nec frangatur. Extat pariter ad Gregoram laicum hominem [e], qui primus tunc ex Imperatoris aula ad stadium persecutionis progressus est. C b li. 2. ep. 44. c li. 2. ep. 56. d ep. 68. e li. 2. ep. 55.

Quod vero persecutores ipsi, vt alias dictum est, orthodoxis martyrium inuiderent, haud mortem violentam palam inferebant, sed fatigationibus eos frangi & ærumnis confici voluerunt, vt longiore ita ducto martyrio, ipsorum constantiam emollirent. Verum cum in carcere constitutos cernerent haud illos permoueri supplicijs, illud excogitarūt, vt eos per diuersa longinquaque itinera, & aspera fatigarent, quod vidimus in ipso Theodoro Studitarum omnium patre, sed & de alijs monachis confessoribus id factum, ipsius ad Simeonem monachum datæ litteræ [f] docent, cum alias ab eo de his omnibus certum nuncium accepisset. D f li. 2. ep. 30.

Ipse vero Theodorus, de his, quæ varia, & grauia paterentur confessores audiens, eadem, vt pretiosā monilia custodiens, auro ea vestienda, & ornanda suscepit, cum videlicet otio carceris bene vtās, eorumdem tum verba tum facta versibus conscripsit, a posteris, canticis prosequenda, de quibus ipsemet ad Naucratium [g]. Mitto ad te, inquit, libellum, & quaterniones quatuordecim, in quibus sunt sermones, & vita fratrum metricis versibus. Quæ legens tu, & aliqui e fratribus fidis diligenter abscondito. Equidem nihili facio frater, quod nullius momēti sint. sed quandoquidem ocium suppetit, & extimulet quodammodo a S. Patre meo; rursumque audiens B. Paulum dicentem, Noli negligere gratiam, quæ in te est, tamquam indignus cum timore, & tremore facio quæ facio: hæc de his Theodorus, qui & soluta oratione scriptis epistolis, eorum encomia prosecutus id ipsum præstitisse cognoscitur, vt de Thaddæo, in epistola [h] ad Naucratium, & de Iacobo, in ea quam scripsit [i] ad Hypatium, sed ex multis paucos recensent, cum tamen Græcorum Menologia suis quibusq; diebus, quibus passi sunt, plures contineat. E g li. 2. ep. 61. h li. 2. ep. 5. i lib. 2. ep. 100.

Vt autem de rebus Occidentalibus aliquid attingamus, dicenda sunt aliqua de cœnobio Cassinate, vbi vigebat his temporibus Monastica disciplina, ex quo, tamq̄ ex fonte fluenta regularis disciplinę manabāt, cū floreret viris sanctissimis, & inter alios,

qui creatus fuit hoc anno eiusdem cęnobij Abbas Apollinaris, qui eo miraculorum gratia est sublimatus, vt Lirim amnem sicco vestigio pertrāsiret, vt Leo [a] Ostiensis est auctor. Porro dictū cęnobiū haud pridem S. Adelhardus, consobrinus Caroli M. petijt, Monastica disciplina imbuendus, vt Paschasius [b] in rebus ab eo praeclare gestis enarrat. Sed & sub eodem quoque Imp. Carolo M. etiam ille sanctitatis nomine insignis, primus Monasteriēsis Episcopus Ludgerus noīe, in idem S. Benedicti monasterium peregrinatus, illic annis duobus, & sex mensibus, excolendus Monasticis institutis, permansit; qui postea propagauit in Frisios atque Saxones. nam Frisiorū est delegatus Apostolus. testantur haec acta [c] ipsius a monachis Vuerdensibus quam fidelissime scripta. licet autem de remotis alijs partibus ad dictum cęnobium frequens esset accessus: illorū tamen qui ex diuersis regionibus Italiae, tamquam ad ciuitatem refugij, atque ad asylum Christianae libertatis illuc cōfluere solerent, seque illic cum suis diuitijs Deo offerrent, frequentior esset aduentus, vt ex Leone Ostiense res eiusdem monasterij describente, quisque poterit intelligere.

a lib. 1. c. 21.
b Apud Sur. d. 2. Ian.
c Apud Sur. d. 26. Mart.

Christi Annus.	Paschalis P.	Ludouici 6. Leonis Arm. 6.	Impp. Ind. 12.
819	2		

LVdouicus Imperator, (vt veteres Annales Francorum produnt) habuit hac hieme AQVISGRANI CONVENTVM, in quo multa de statu Ecclesiarū, & monasteriorum tractata atq; ordinata sunt, legibus ēt capitula quaedā per necessaria, quia deerant, addita sunt. Imp. si quidem maxime pius Apostolicae sedis auctoritate, (vt dicetur inferius) quibus valuit ope, & consilijs consulere laborans Ecclesijs Gallicanis, per singulas prouincias legationes instituit mittens Episcopum, & cum eo comitem vna cū legū Ecclesiasticarū capitibus, quae singulis darent describēda ecclesijs, & obseruanda, in hoc laborans, vt vigeret vbiq; in Gallicanis Ecclesijs cultus pietatis, & sacrorū canonū obseruantia. Extant [d] ipsa Ludouici capitula, immo, & ipsa missio legatorum per diuersas prouincias. In qua quidem functione cum ipse testetur Ludouicus Imp. se genitoris sui in his exemplū sectari, quo studuerat rebus Ecclesiasticis bene consulere, cōstetque Carolum M. (quod ipse praefando priori libro testatur) in eo inuigilasse, omneq; studium adhibuisse, vt Conciliorū decreta; simulq; Rom. Pont. constitutiones, vt ēt in ipsis capitularibus saepe inuenitur expressum; dum Rom. Pont. decreta citat Leonis, Innocentij, Gelasij, Hadriani, & aliorū, plane apparet nō nouas in ecclesia, eundem Ludouicum Imp. sanciuisse leges, sed sancitas seruādas esse suis legibus statuisse. etsi quae nouae additae esse reperiūtur, easdē illas oēs, Episcoporum conspirante snīa, conscripsisse, atq; per dictos legatos seruandas mandasse, atq; auctoritate Pontificia roborasse. Quod quidem varie comprobatur. Qui Ludouici leges collegit Benedictus Leuita in praefatione ipsa praeposita, haec hēt. AGNOSCANT OMNIA HAEC PRAEDICTORVM PRINCIPVM CAPITVLA MAXIME APOSTOLICA AVCTORITATE FORE FIRMATA, &c. Recitat idē eiusdem Ludouici Imp. decretum de custodia Pontificiorum decretorum his verbis. ITA [e] VNANIMES DIVINIS, ET APOSTOLICIS CONSTITVTIONIBVS SERVIATIS, VT IN NVLLO PATIAMINI PIA CANONVM DECRETA VIOLARI. VT NVLLI FAS SIT SINE STATVS SVI PERICVLO VEL DIVINAS CONSTITVTIONES VEL APOSTOLICAE SEDIS DECRETA TEMERARE. Et in secundo Capitularium libro [f] a se addito. Haec habet in titulo. EX CAPITVLIS DOMINI LVDOVICI IN INGILHEIM APOSTOLICA AVCTORITATE, ET SYNODALI SANCTIONE OMNIVM VIDELICET CLERICORVM, ET LAICORVM GENERALITER CONSENSV ATQ; HORTATV DECRETIS. Porro nō auctoritate solū id eosdē Frāc. Reges agere cōsueuisse, sed & hortatu ēt Apostol. sedis testatur eiusmodi Caroli M. ad legē 8 quā de militari expeditione sāxit, plocutio verbis istis.

d li. 2. cap. Frā. c. 24.
e li. 6. cap. 267.
f cap. 96.
NOTENT HAEC POLITICI.
g li. 2. capit. 104.

CAROLVS,

A CAROLVS, DEI GRATIA, REX, REGNIQVE FRANCORVM RECTOR, ET DEVOTVS ECCLESIÆ DEFENSOR, ATQ; ADIVTOR IN OMNIBVS, APOSTOLICÆ SEDIS HORTATV; OMNIVMQVE FIDELIVM NOSTRORVM, ET MAXIME EPISCOPORVM, AC RELIQVORVM SACERDOTVM CONSVLTV, SERVVS DEI, &c. Quæ eadem confirmat alibi.[a] *In quantum valemus*, inquit, *& possumus adiuncto Leonis Papæ, & omnium Episcoporum, quorum consilio vsi, hoc egimus. itemque rursum*[b] *omnibus vobis, tam præsentibus, quàm futuris scire cupientibus, quia ideo consultu sedis Apostolicæ, & omnium nostrorum Episcoporum, & reliquorum sacerdotum, atque maxime cunctorum fidelium nostrorum, &c.* Sed & cum aliquid arduum incideret, id absq; consultu sedem Apostolicæ definire non audebant. vt cum de Chorepiscoporum auctoritate est dubitatum.[c] *Quod iurgium cum enucleatius discutere voluissemus, placuit ex hoc Apostolicam sedem consulere, iubente canonica auctoritate, atque docente*: SI MAIORES CAVSÆ IN MEDIO FVERINT DEVOLVTÆ, AD SEDEM APOSTOLICAM, VT S. SYNODVS STATVIT, ET BEATA CONSVETVDO EXIGIT, INCVNCTANTER REFERANTVR. *Quapropter Annonem Archiepiscopum misimus ad Leonem Apostolicum, vt inter cetera quæ ferebat, etiam eum, & hoc interrogaret, vt quidquid super his definiendum esset, Apostolica auctoritate à nostris Episcopis regulariter sopiretur.* Et quid amplius? nullius prorsus esse auctoritatis, quod contra Apostolica decreta sanciretur, idem ipse Imper. constituit eo capitulo, vbi ait.[d] CONSTITVTIONES CONTRA CANONES, ET DECRETA PRAESVLVM ROM. SEV ALIQVORVM PONTIFICVM, VEL CONTRA BONOS MORES NVLLIVS ESSE MOMENTI. Quin etiam Statutas ab eis Synodos per ipsos Rom. Pont. atque eius Vicarios irritas posse reddi, idem Sancita lege, decreuit, quæ sic se habet.[e] VT PROVINCIALIS SYNODVS RETRACTETVR PER VICARIOS VRBIS ROMAE EPISCOPI, SI IPSE DECREVERIT. Nouerunt quippe ijdem Imperatores nullius esse momenti Synodum, quę absque auctoritate Apostolicæ sedis quibuslibet ex causis cogeretur: quod & his ingenue sunt verbis professi.[f] *Nullus Episcopus, nisi canonice prouocatus, & in legitima Synodo suo tempore Apostolica auctoritate conuocata*, (CVIVS IVSSIONE DOMINI, ET MERITIS B. PETRI APOSTOLI SINGVLARIS CONGREGANDORVM CONCILIORVM AVCTORITAS, ET SANCTORVM CANONVM, AC VENERANDORVM PATRVM DECRETIS MVLTIPLICITER TRADITA EST POTESTAS,) *super quibuslibet criminibus pulsetur, idest iudicetur, audiatur, vel impetretur.* Sed & quę ex sedis Apostolicæ auctoritate definita essent, putarunt Christianissimi Imperat. indigere Rom. Pont. confirmatione antequam in publicum ederentur. testatur hæc quidem ipse Benedictus Leuita, qui in fine libri septimi capitularium à se collectorum hæc habet. *Maxime trium vltimorum capitula istorum librorum Apostolica sunt cuncta auctoritate roborata; Quia his cudendis maxime Apostolica interfuit legatio. Nam eorum nomina, præter trium, idest Leonis, Sergij, & Gregorij, hic non inseruimus, licet per singulos conuentus inserta inuenissemus vitantes legentium, atque scribentium fastidia. Si quis autem plenius ea nosse voluerit, illorum legat authentica, quibus illa inserta reperiet.* Ista quidem copiosius commemorata sunt ad confutandam Nouatorum perfidiam, & impudentē audaciā, qui exemplo Caroli, Ludouici, & aliorum Christianorum Principum ius condendarum legum Ecclesiarum tribuunt Regibus, & Imperatoribus. Tantum enim absuit Ludouicus à condendis legibus, ad Ecclesiæ personas, & res spectantibus, vt nec putaret licere sibi suisque Episcopis, absq; auctoritate Rom. Pont. de his, quæ spectant ad Ecclesiasticas controuersias, vel tantū pertractare, atque differere, nisi primum de his licentiam accepissent ab ipso Rom. sedis Episcopo, vt tum ex ipsius Ludouici, tum etiā ex Episcoporum litteris, de quibus suo loco, apparebit.

Margin letters: B, C, D, E.

a Eod. li. cap. 91.
b Eod. li. cap. 104.
c Lib. 7. cap. 187.
d Lib. 7. cap. 265.
e cap. 267
f Addi. 4. ad lib. 7. cap. 12.

A Eodem anno alio conuentu habito, actum est de his, qui res, siue personas Ecclesiasticas infestant.[a] *Qui de rebus Ecclesiasticis,* inquit, *aliquid abstulerit, grauius inde iudicetur, quia sacrarum rerum ablatio sacrilegium est. Infames quoque tales personæ, vsque ad satisfactionem Ecclesiæ, quam læserint, sint habendæ. inde de his qui armis appetunt personas Ecclesiasticas.*

a Lib.6. cap.96.

Hoc eodem anno Paschalis Papa confirmauit priuilegia Rauennatis Ecclesiæ per litteras Apostolicas,[b] ad Petronacem Archiepiscopum.

b Rubr. hist.lib.5. sub hoc anno.

Iam verò ad res Orientales recurrat oratio. Triennio exacto carceris Theodori, cum vna ex eius Epistolis ad manus venisset Imperatoris, eam misit ad Magistrum militum Orientis cum mandato, vt ipsemet ad eum profectus, litteras ostendat, eúq; ad extremum vsque spiritum acerrime diuerberet, vt tandem, inquit, desistat à contumacia. abijt, & dirissime eum, ac Nicolaum concaptiuum cecidit: Quo tempore B in Bithynia mulier energumena hæc eloqui audita. *Leo meus verbera iterum misit ad Theodorum, eiusque carnes lacerauit: Ite,* inquit, *& afferte mihi responsum. Veruntamen nolite ad eum prope accedere, ne vos flamma exurat, quam ore gerit.* Deinde, interposito breui silentio, iterum vociferabatur. *Quid hoc rei est? Nihil eorum factum est, quod volebamus, sciebam illum propter plagas minime flectendũ, vtqui auxilio habet præsentem, & humeris suis insidentem virtutem.* Et hæc quidem mulier Energumena, procul licet posita, ad indicandam viri virtutem, & vt præsentis sæculi, & sequentium omnibus innotesceret. in hac dogmatũ pugna a qua parte staret diabolus, &c. Nonaginta totos dies intolerabili dolore perfunctus Pater, nulla prorsus, vel temporis puncto percepta requie, in medijs adhuc laboribus nouos subire cogitur, inde Smyrnam vsque distractus. Est de his, præter ea quæ scripsit Mi- C chael, egregia eiusdem Theodori Epistola,[c] ad dispersos fratres, pro quibus continendis in officio, & in perseueranti confessione multum laborauit, digna plane Apostolico spiritu. Eo cum peruenisset arctiori etiam septus custodia, rursum ibi iam tertio cæsus, centenis per vices singulas ictibus perlatis, vt habet Michael. Vnde furtim arrepta facultate, ad suos Monachos scribit Epistolam Cathecheticam.[d] *Nuper à vobis lectus,* inquit, *ex Orientalibus, nunc ex Thracensibus aduenio. Smyrnam enim nos transtulerunt Principes sæculi huius, & arctius, quam in priori carcere, seueriusque custodiunt. Sed verbum Dei non est alligatum, nec quiescit amor, & cęt.* Inde inuehitur in Constantinopolitanam Ecclesiam non acquiescentem monitis Romani Pontificis. *Venit vox,* inquit, *ad eam commonitoria, velut è cælo missa, à supremo, à Rom. Throno. Quid fecisti, clamans, Christum negasti, Christi abnegans* D *imaginem, & Deiparæ, & Sanctorum omnium. Aperi obedientem aurem, audi Euangelica, Apostolica, Prophetica, paterna verba, & non admisit, &c.* Sed quid accidit? Cum neque verberibus, neque alijs afflictionibus flecti posse videretur magnus iste Theodorus Confessor, Præfectus blandimentis studuit eum allicere, visitãs eum, ac potum dans, educensque de carcere, atque honorans eum, sed hæc omnia frustra, perstans semper ipse eadem animi fortitudine, vt ex his, quæ ipse in Epistola hoc tempore ad Naucratium data, declarat, cum aliam ipse accepisset ab eo Epistolam, Constantinopoli detento in carcere, qua certiorem eum reddebat de rebus gestis Cõstantinopoli, & inter alia, de litteris illuc missis à Romano Pontifice, atque de alijs. In ea igitur ad Naucratium.[e] *Testor nunc coram Deo, & hominibus, seipsos auulserunt à corpore Christi, & supremo verticali Throno, in quo Christus Fidei claues* E *posuit, aduersus quem non præualuerunt vnquam, nec præualebunt vsque ad consummationem sęculi portę inferi, ora scilicet hæreticorum, sicut pollicitus est, qui non mentitur.* Citatur hic Theodori locus totidem verbis à Gennadio Patriarcha Constantinopolitano.[f] Legendus, & expendendus à Græcis. Sed & idem ex eodẽ Theodoro Cathechesi 15. quam legitis, at non intelligitis, quia non vultis, inquit, alloquens Græcos, illa profert præclara. *Videtur enim doctor hic aduersus impugnatores imaginum pugnare, quando dicit: Audio autem, quod Romæ Principis Apostolorum claues proponuntur ad adorandum, atque in honore haberi, quamquam non*

c Lib. 2. Epist.38.

d Ep.62.

e Lib.2. Epist. 63.

Præconiũ Eccl.Ro.

f Pro Cõcil. Flor. sect. 17. cap.5.

A *claues sensibiles Dominus ei tradidit, sed intellectuales ad ligandum, atque soluendum. at illi argenteas proponunt ad adorandum. Tanta igitur apud eos est fides, & ibi solida petra fidei, secundum Dei verbum fundata. Hic verò, vt videtur, abundat infidelitas, ac improbitas. Vides quod & Beatus hic, ibi confitetur solidam esse fidem, nec in Petro tantum, sed & in eius successoribus.* Hæc Gennardius. Magna Roma. fides.

Christi Annus	*Paschalis P.*	*Ludouici* 7. *Leon. Arm.* 7. *Impp.*	Indictio.
820	4		13

B IDem ipse Orientalium copiarũ Præfectus victus desperatione abducendi Theodorum à recta fide, Constantinopolim profectus est, minitans, se rogaturum Imperatorem, vt caput, vel linguam abscinderet, in qua expectatione erat Theodorus, de qua re idem in Epistola ad Naucratium,[a] in qua hæc habet. *Ad ea verò*, inquit, *quæ indicasti quid dicam, aut quid loquar? nisi quod hæreseos atrocitati cõgruat acerbitas persecutionis. Quid enim videre velis, quãdo Christus negatur per sanctæ imaginis suæ contumeliam? &c.* alia plura de attrocitate persecutionis. quę cum magis, ac magis sæuiret, ipse Deus ad confitendum, atque patiendum excitauit multorum animos non modo Monachorum, sed omnis omnino generis, & cõditionis, & sexus, idque, postquam auditum est ex litteris sedis Apostolicæ, Iconomachos auulsos esse ab Ecclesia, & esse à spe salutis prorsus extorres. Eodem tempore Bardas ille Patri- C cius, Imperatoris cognatus, acer persecutor, militaribus ibi copijs Pręfectus, Smyrnę degebat, graui morbo correptus, & ęgrè spiritum ducens. apud quem, cum omnia remedia frustra tentata essent, ex familiaribus quidam Orthodoxus mentionem Theodori intulit, quantumque illi gratiam Deus contulisset, exposuit, hortatusque est, ad eum vt confugeret, vt illi opem ferret in extremis laboranti. Quo mox annuente, (flexibiles enim sunt, quos vrget necessitas,) festinanter ad eum accessit, & ægro salutem poposcit. At ille de infirmo, vt cognouit, quis, & qualis esset, curationem differens, ea illi suggerit quæ ad pœnitentiam, & vitæ emendationem profectura sint; quibus ille auditis timore perculsus, præteritæ vitæ culpas agnoscens, veniam petit tantorum facinorum, oratque se vt præsenti periculo eripiat, se deinceps in eius potestate futurum, & ex eius præscripto vitam acturum. Theodorus commiseratione mo- D tus, & sanitatem illi impetrat, & cũ corpore, vt animæ simul melius sit, mittit illi Deiparæ imaginem, quam totius vitæ custodem haberet. At ille vecors, vt conualuit, ad ingenium, & adhæresim redit, pessimo consiliario vsus Smyrnensi Pseudoepiscopo, à quo olei vasculo donatus, ad valetudinis confirmationem, vt primum illo inunctus fuit, morbus eum illico inuasit, ex quo & animam efflauit. Atque ille quidem hunc temeritatis suæ quæstum cępit. Christi verò famulus annum integrum, ac dimidiũ Smyrnæ degens in carcere, visitatus est à nonnullis suis antiquis discipulis, ex quorũ conspectu consolatus est. hæc pluribus Michael in Theodori vita.

a Lib. 2. Epist. 71.

Dirus pſecutor Bardas, curatur à Theod. Redit ad hæresĩ, & veteri morbo correptus efflat animam.

Hoc eodem anno, septimo persecutionis, ipsis Domini Natalitijs Leo Imperator interficitur à coniuratis in eum incitatis à Michaele Amoriensi, Maiestatis reo, & in custodia ferreis compedibus vincto, à quibus euehitur in Imperium Leonis vxore, & E filijs Aula eiectis, & in insulam Protam delatis, ibique castratis. Michael custodia liberatus, ita vt pedes adhuc in ferreis habebat compedibus inclusos (eorum enim claues in sinu Leonis asseruabantur) Imperatorio solio consedit, estque ab omnibus, qui tum in Palatio erant, Imperator salutatus, & adoratus. sub meridiem verò fama iam vndique dissipata, malleo per vim diffisis compedibus, neque manibus ablutis, neque Dei metu in animam suam inducto, neque vlla re alia, quam decebat fieri, peracta, ad magnum S. Sophiæ Templum prodijt, cupiens manu Patriarchæ coronari, & ab vniuerso populo salutari, solis fidens coniurationis socijs, & Leonis percussoribus. Fuit hic Michael Amorij natus superioris Phrygiæ vrbe, in qua ab antiquis tempo-

Michael ex cõpedibus euehitur ĩ Imp. occiso Leone.

ribus

ribus Iudæorum, & Athinganorum, aliorumque impiorum multitudo habitabat. ex quorum inter se consuetudine multiplex quædam, & varia hæresis erat conflata, qua hic imbutus, nec plane Christianus erat, nec Iudæus, sed monstrum ex pluribus nefarijs, & prauis opinionibus conflatum. hæc paucis ex Cedreno, qui ea pluribus ex eius temporis scriptore persequitur. A

Michael Imp. monstrum hæresum.

Quod ad res spectat Occidentales, laboratum est in Gallijs potissimum peste hominum, & animalium: ob nimiam pluuiarum abundantiam secuta est & penuria, cum nec à bello cessatum fuerit. hæc Annales, pluribus. opportune hic reuocanda sunt in memoriam, quæ Carolus Magnus eiusmodi temporibus à sibi subditis populis præstari voluit. ista enim in Capitularibus ipsius leguntur.[a]

Pestis. Fames. Bellum. a Lib. 1. Capitul.

De fame, clade, & pestilentia, si euenerit. B

De hoc si euenerit fames, clades, pestilentia, & inæqualitas aeris, vel alia qualiscunque tribulatio, vt non expectetur Edictum nostrum, sed statim deprecetur Dei misericordia. Et in præsenti anno de famis inopia, vt suos quisque adiuuet, prout potest, & suam annonam non nimis care vendat, & ne foris Imperium nostrum vendatur aliquid alimoniæ. Et inferius.[b] *De Mendicis, qui per patrias discurrunt, volumus, vt vnusquisque fidelium nostrorum suum pauperem de beneficio, aut de propria familia nutriat, & non permittat alibi ire mendicando. Et vbi tales inuenti fuerint, qui sibi manibus laborent, nullus ei quidquam tribuere præsumat.* Et inferius mandat omnibus, qui beneficia regalia, tam de rebus Ecclesiasticis quamque de reliquis habere videntur.[c] *Ut vnusquisque suo beneficio familiam suam nutricare faciat, & sua proprietate familiam suam nutriat.* Sed & pretium statuit, dicens. *Non carius vendat, nisi modium de auena denarios duos; Modium de hordeo denarios quattuor: Modiũ vnum de sigele denarios quattuor; Modium vnum de frumento parato denarios sex.* C

b Lib. 1. cap. 124. De Mendicis, qd præcipiat Carolus. c Capit. 132.

Sed & hoc ipso anno, qui & tertius incipit Apollinaris Cassonẽsis Abbatis, auctor est Leo Ostiensis[d] Sarracenos inuasisse Siciliam, atque positos esse Panormo.

d Lib. 1. Chr. Cassin. c. 28.

Iam verò antequam anni huius claudatur periodus, de translatione Sancti Marci Corporis agendum est.

Iam diu ante sedes eiusdem Euangelistæ ab Heraclio Imperatore dono data fuerat Reipublicæ Venetæ, quæ eiusdem Euangelistæ studiosissima esse sciretur, vtquæ gloriaretur ab eodem Sacrum Euangelium accepisse, antequam idem Sanctus Marcus Alexandriam mitteretur à S. Petro. D

Venetis ab Heraclio donatur Cathedra S. M. Ven. Euãgel. accipiunt à S. Marco

Accidit plane ex diuina dispensatione, secundum illud dominicum, Habenti dabitur, vel illud, Qui fidelis est in minimo, & in maiori fidelis erit; vt qui hactenus, quàm religiosissime anniuersarijs ritibus solenniter colere consueuissent eiusdem S. Euangelistæ memoriam, quem & in præcipuum patronum recepissent, cuius & præsens patrocinium sæpe experti fuissent; Eiusdem quoque sacras reliquias possidere meruerint. Accidit id sub Leone Imperatore, & Iustiniano Venetiarum Duce, vt est in tabulis Vaticanæ Bibliothecæ, in quibus eiusmodi historia prolixe descripta habetur, nos paucis referemus.

e Mar. 19. f Luc. 16. Venet. S. Marcũ in patronũ adoptant.

Cum Sarraceni Aegyptum obtinerent, Leo Imperator per diuersas Imperij prouincias edixit, ne quis negotiorum causa Aegyptum adiret, quod ipsum Venetiarum Dux suis præcepit. Accidit autem, vt decem Venetorum naues, in quibus, præter cæteros nobiles, erant Clarissimi, Bonus, Tribunus Metaucacensis, & Rusticus Torcellensis, vi ventorum Alexandriam deferrentur. Vbi cum aliquandiu agerent, & sepulchrum Beati Marci orationibus frequentarent, & oblationibus eius patrocinium expeterent, contracta familiaritate cum eius custodibus, Stauratio Monacho, & Theodoro presbytero, illis persuaserunt, vt barbarorum seruitute abdicata, & S. Euangelistæ Marci Corpore furtim in nauim imposito, cum ipsis Venetias nauigarent. Prospera igitur vsi nauigatione, & pluribus interim miraculis ad veritatis Sancti Corporis confirmationem editis, Venetias perueniunt, & à Iustiniano Duce, ac Vrso Oli- E

Corpus S. Marci defert Venetias.

A uonensi Episcopo, magna solemnitate Sancto Corpore excepto, in loco, qui apud eius Palatium, nunc quoque ostenditur, ordinatis cantoribus, & ministris, qui ibidem Deo laudes dicerent, collocatur. Cum verò Iustinianus Dux supra B. Corpus Ecclesiam vellet construere, morte præuentus est. Eius frater Ioannes vir pius, Ducatu excepto, elegantissimæ formę Basilicam, ad eius similitudinem, quam supra Domini tumulum Ierosolymis viderat, cōstruxit, in eaque venerabile Corpus deposuit, per quod multa beneficia præstantur credentibus, maxime autem in liberandis à dęmone obsessis. Atque hæc breuiter ex Vaticanis monumentis. Cum autem ingentem thesaurum Veneti essent adepti, ne quo casu eo priuarentur, ita in sumptuosa à se ædificata basilica eadem sacra pignora collocarunt, vt vbi locorum in ea posita essent, penitus ab alijs fuerit ignoratum. cum tamen certo ab omnibus, ex maiorum assertione credatur, ip-
B sa eadem Sancta Basilica contineri.

Christi Annus	Paschalis P.	Ludouici 8. Mich. Balbi 1. Impp.	Indictio.
821	5		14

HOC Anno à Paschali Romano Pontifice, Corpus Sanctæ Cæciliæ Virginis, & Martyris, ipsa reuelante in cęmeterio S. Sixti, seu Prætextati repertum est, aureis velatum indumentis, sanguine adhuc infusis, quod inuentum simul cum Corporibus Sanctorum Martyrum Valeriani eius sponsi, Tiburtij, Maximi, necnon Vr-
C bani, atque Lucij Rom. Pontificum transtulit in Ecclesiam eiusdem S. Cæciliæ nomine nuncupatam, quam & plurimis donis auxit. Inuentio S. Cęcilię Virg. & Mart.

Narrat hæc Anastasius, accepta ex eiusdem Paschalis Papæ litteris Apostolicis, quibus totius rei gestæ seriem prodit, quæ extant in Vaticana Bibliotheca.

Accidit autem, post annos fere octingentos, A. D. Millesimo quingentesimo nonagesimo nono, quo suorum Annalium, nonum Tomum, propediem prælo subijciēdum, ipse Auctor Cardinalis Baronius recognoscebat, vt eiusdem S. Virginis, & Martyris Cæciliæ sepulchrum, dum aliud agitur, detegeretur, Clemente VIII. Summo Pontifice à quo, Tusculi podagræ doloribus laborante, idem præmissus est Cardinalis Baronius ad rem totam explorandam, cuius rei exploratissimæ relatione facta; cū post aliquot dies idem Summus Pontifex Romam incolumis redijsset, & ipsum sa-
D crum Corpus pie veneratus esset, ipso tandem sacro die Sanctæ Cæciliæ, cum celebri pompa, arcam ipsam cupressinam, in qua positum Virginis corpus repertū fuit, in argenteam aureis stellis fulgentem, quam idem Pontifex, curarat, ea consuetis adhibitis precibus collocauit, atque intra lapideum monumentum vtramque ita simul compositam, clausit. In arca argentea eiusmodi posita, est foris inscriptio. Inuentio altera.

Corpus Sanctæ Cæciliæ Virginis, & Martyris,
a Clemente VIII. Pont. Max. inclusum.
Anno M. D. IC. Pont. VIII.

E

Intus verò in argentea lamina ab eiusdem Tituli Paulo Cardinali presbytero totius rei series, ita descripta fuit.

Hic requiescit Corpus Sanctæ Cæciliæ Virginis, & Martyris, quod à Paschali primo Pont. Max. ipsa reuelante, repertum, & in hanc Ecclesiam translatum, & sub hoc altari vna cum corporibus SS. Martyrum Lucij, & Vrbani Pontificum, necnon Valeriani, Tiburtij, & Maximi reconditum, iterum post annos fere octingentos Clemente VIII. Pont. Max. cum ijsdem SS. Martyribus lucem aspexit, die xx. Octobris. A. D. Incarn. M. D. IC. Cuius S. Virginis Corpus prædictus D.N. Papa Clemens

veteri lignea capsa, in qua iacebat, argenteæ [illegible] intactum immutatumque, hoc eodem loco, in quo fuerat collocatum, post peracta Missarum solemnia, maxima cum deuotione, & lachrymis, toto spectante populo, reposuit 22. Nouembris, ipso Festo Virginis die M.D.IC. [illegible] in aliis seorsum capsa prædicti tres Martyres Valerianus, Tiburtius, & Maximus requiescunt. Necnon sub ipso Virginis corpore, in alia [illegible] arca prædicti duo Martyres, ac Pontifices Lucius, & Vrbanus, prout à Pasch[illegible] Pontifice omnes in ijs conditi sunt. A

Ego [illegible], Tituli Sanctæ Cæciliæ, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ presbyter Cardinalis Sfondratus, cui licet miserrimo peccatori prædicta corpora, quæ diuturnitate temporis fere in tenebris iacebant, & inuenire, & videre, & venerari à Deo Optimo Maximo datum est, memoriam hanc hisce litteris consignaui. Plura, per eos dies, quibus magno populi concursu eodem frequentabatur Ecclesia, miracula edita fuisse, ait idem Card. n. Baronius. B

Quod rursum ad Paschalem pertinet, duas hoc anno misisse ad Ludouicum Imperatorem Legationes, habent Annales rerum gestarum eius, sed quibus de rebus non constat. Addunt etiam perlatum hoc anno nuncium Ludouico Imperatori de nece Leonis Imperatoris Constantinopolitani, & subrogatione Michaelis Balbi, de quo deinceps dicendum, simulque de statu Orientalis Ecclesiæ sub eodem Michaele. Cũ igitur innotuisset vbique Leonis Imperatoris persecutoris Orthodoxorum interitus à catholicis omnibus, qui vel in carcere, & vinculis, vel relegati tenerentur in insulis, vel delitescerent in montibus, & siluis, siue exteri res profugi huc illucque dispersi essent, Deo redditæ sunt immensæ gratiæ, quod liberati essent de ore Leonis, inter quos Theodorus Studitarum Præpositus, quo plus cęteris fuerat ærumnis pressus, eo alacrius gratias ingentes Deo, qui tyrannum abstulisset, digne persoluit, & imitatus Gre- C
gorium in Iulianum scriptis inuectum, suis item Epistolis eundem, vt Apostatam lacerauit, Dei prædicans in his potentiam, & fortitudinem. Cum igitur a Naucratio,
a Epi.73. lib.2, qui Constantinopoli detinebatur, de omnibus certior factus esset, mox ad eum scripsit, in qua Epistola, [a] post aliqua. *Hoc verò aduciam*, inquit, *ad ea quæ dixi, oportuisse Apostatam eo quo scripsisti modo, vitam abrumpere: oportebat noctu tenebrarum filium occumbere: oportebat eum qui diuina templa deuastarat, in Dei templo nudatos in se gladios cernere: oportebat ad diuinum altare confugientem non saluari, qui altare ipsum destruxerat: in eam manum, quæ extensa in Sancta fuerat, sectionem inferri; in fauces, quæ impia eructarant gladium distringi: in humerũ eius, qui contumeliose Christo insultabat, opportunum vulnus infligi; pro iusti sanguinis* D
effusione, iniustum sanguinem spargi; pro sectione, & dilaniatione membrorum, atq; tergorum, inuisa Deo membra concidi; pro morte Sancta, impiam mortem exhiberi, & pro purpura panniculis indui semen inglorium. Hæc verò de casu gaudens impij, qui ingemens, & lugens mortis genus sugillo, &c.

Insultatio in impij Leonis mortem.

b Lib. 2. Epist. 80. Eiusdem in omnibus argumenti scripsit Epist. [b] ad Ioan. Logothetam, vnum ex Confessoribus.

Inter hæc autem Michael potitus Imperio tertia die edicto reuocauit omnes exules Orthodoxos, & omnes carcere inclusos liberauit. *Etsi enim*, inquit Michael in Theodoro, *hæreticarum is partium erat, haud quaquam tamen impudentia similis priori, nec molestus vlli erat, quod ei obsequi nollent, quæ vellet agere sinens vnumquemque.* Theodorus exilio liberatus, existimans Imper. re vera Orthodoxum, ip- E
sum mirum in modum præconijs extollens, ad eum scribit Epist. [c] in qua post pauca.
c Lib. 2. Epist. 74. *Sicut in imperio vestro expressæ imaginis susceptio, confessio est imperij vestri, & contra; ita & in Christo Rege vniuersæ terræ idem sumere licet, ac multo magis, cuius regni eius non erit finis. Si ergo in negatione imaginis Christi negare Christum ipsum omni ueritate demonstratum est; perspicuum est, & in adorationis eius improbatione, Christi quoque ipsius adorationem abrogari, &c.* Et mox. *Vt uniamur nos vertici Ecclesiarum Dei Romæ, & per eam tribus Patriarchis, &c.* Sic igitur Theodorus solutus vinculis, nihil antiquius habuit, quam iter Constantinopolim versus

Negatio imaginis Christi, ipsi' Christi negatio est.

dirigere,

A dirigere, quo dispersos discipulos congregaret, suumque repararet monasterium. *Post septimum Annum, quam eiectus fuerat*, inquit Michael, *age qualis eius reditus, quales omnium, quam illustres, quacunque transibat occursus, honoris, & gratulationis ergo intueamur. Per familias enim, & sodalitates distributi, certatim omnes contendebant, qui prius eum tecto exciperet, quis ei prius lautia præpararet, probrum ducentes, idque maximum, in hoc officio, posteriorem uideri*. Quos occursus longius, & luculentius persequitur Michael. Sed quæ a Sancto in via edita signa sunt, idem Michael quam fidelissime recenset de puella oleo ab eo benedicto à febribus liberata: de Pardali hominem inuadente, per eius inuocationem in fugam auersa: de energumena, per impositionē manus, à dæmone liberata: de fluuio sæpe inundate, & agros vastante, intra terminum ab ipso præscriptum Cruce in ripa defixa, represso. Ista Leo sui temporis res gestas, & quæ spectauit oculis prosecutus. Ita plane B Deus hisce signis, ceu diuinis characteribus illustrauit sanctum suum, vt orbi innotesceret, veritatis eum Orthodoxæ esse prædicatorem, Deo ipsius prædicationem confirmante, sequentibus signis. Omissis autem reliquis, quæ ab auctore narrantur miraculis, cęptum Constantinopolim, vsque iter ipsius prosequamur. Visitauit in itinere Nicephorum Patriarcham; Petro anachoretæ, singulare quoddam vitæ, & asperum genus sectanti, & miraculis non exignis illustri, ex quo aliqui offenderētur, consuluit, vt illud, ad aliorum vtilitatem aliquantum remitteret; & eius calumniatores admonuit, nè tantum virum temere proscinderent, quia potius talem virum adularentur, & laudarent. Mi racula p Theodorum edita.

Interea aduenit legatio missa ad Nicephorum Patriarcham ab Episcopis in Chersone relegatis, cum nondum de Imper. Edicto relaxationis ab exilio, cognouissent, C qui legato Agapeto Sanctissimo Monacho dederant in mandatis, vt Theodorum Studitam solueret, qua occasione scripsit tunc Theodorus ad ipsos Episcopos Epist. [a] & statim petijt Constantinopolim, Patriarcha cum Episcopis minime eam adeunte, quod intrusus Pseudopatriarcha adhuc sederet. a Lib. 2. Epist. 92.

Post hæc autem iubet Imper. vt Episcopi omnes tam Catholici, quam hæretici cōuenientes, de dogmatibus conferant. His auditis conuenientes interse Episcopi Orthodoxi confirmauerunt non decere in Concilium vnum cum hæreticis conuenire, id vetantibus Ecclesiasticis regulis: supplicauere tamen Imperatori, vt se audire velit, excusantes interea sibi non licere cum hæreticis habere conuentum, nec audire penitus, nisi ad correptionem. hasque ad eum litteras omnium nomine conscripsere, hoc D Titulo. [b] Cath. p uocati ad cōferēdū cū hæret. negāt sibi licere. b Lib. 2. Epist. 86.

Epistola ex persona omnium Episcoporum, & Præpositorum ad Michaelem Imper.

Extat inter Epist. Theodori, vtpote quæ ab eo putetur fuisse conscripta. In ea primum gratias agunt, & eum laudant supplicantes audiri, inde aiunt non arbitrio Imperatoris tractanda diuina, nec sibi licere conuenire cum hæreticis. *Quod siquid est*, aiunt, *huiusmodi, de quo ambigat, aut diffidat diuina Magnificentia uestra pie à Patriarcha dissolui posse, iubeat magna ipsius, & à Deo confirmata manus, ad com-* E *munem utilitatem* A VETERE ROMA SVSCIPI DECLARATIONEM, PROVT OLIM, ET AB INITIO PATERNA TRADITIONE TRANSMISSVS MOS FVIT. *hæc Christi æmule Imperator* SVPREMA EST ECCLESIARVM DEI, *in qua Petrus sedem primus tenuit, ad quem Dominus dixit, Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam*. Dubiorū declaratio, Roma, p vetere morē petenda.

Locum hunc recitat Gennadius, [c] ad demonstrandam Apostolicæ sedis auctoritatem semper in Ecclesia cognitam, & prædicatam. c Expos. p Cōcil. Flor. c. 5. sect. 17.

A Episcopi igitur, & Theodorus conuenientes apud Imper. preces obtulerunt, vt & ipsi proprias Ecclesias reciperent, & qui eas occuparent hæretici, pellerentur, & de fide copiose disseruerunt, sed surdo, & nihil intelligenti, quare hoc solum absurde stulteque illis respondit. Tametsi, inquit, egregia, & honesta sunt, quæ dixistis, & mihi nequaquam amplectenda, qui hactenus imaginem nullam colui, vel adoraui. Quocirca, & me æquum est eum manere, qui fui, & vos pariter pristinum statum retinere, opinionesque vestras sequi. Per me enim licebit; nec cui iam obsistam, nisi quod imagines in regia Vrbe à vobis erigi prorsus nolo, sed extra eam procul, & vbicunq; volueritis. Quo audito statim exierunt. Theodoro ad Crescentis loca redeunte, ibique cum discipulis vitæ stadium decurrente. pergit Michael dicere de Thoma quodam Imperij rebelle, & Tyrannidem affectante, qui populari omnia circum, & infestis armis peruagari cum cœpisset, omnes in regiam Vrbem confluebant, in his B quoque diuinus Pater Theodorus, in eaque vixit, donec seditio reprimeretur. Post congressum cum Imper. Theodorus de omnibus, quæ transacta cum eo essent certiorem fecit Nicephorum Patriarcham, iam enim eodem ferme argumento, quo Episcopi, ipse Niceph. Patr. Epistolam ad eum scripserat, vt Cedrenus tradit, petens sacrarũ imaginum restaurationem, & pietatis renocationem. cui responderat Michael se nullum decretum de fide conuellere statuisse, neque quidquam eorum, quæ tradita iam & concessa haberentur damnaturum, vel mutaturum. Quiuis secure id sequeretur, atque ageret, quod sibi probaretur, atque liberet. Quo ipso etiam tempore reddidit idem Niceph Patr ad Theodorum Epistolam, condolens quod nondum sua, re vera pacem consecuta esset Ecclesia, per necem persecutoris Leonis. ea accepta Theodorus, eundem spe meliorum nisus est consolari, ad eum rescribens. [a] C

Politici, an magis athei, aut stulti Imper. respõsum.

Seditio adu. Imp.

a Lib. 2. Epist. 79.

Cum igitur degeret Constantinopoli Theodorus, Imperator vero ob motus Tyranni totus esset in rebus bellicis, summa fruebatur tranquillitate, beneque vsus occasione, nihil prætermisit loquendo, scribendo, vel quiduis agendo, quod conducere posset Catholicæ pietati, cuius rei gratia scripsit eodem tempore Epistolam Cathecheticam, [b] ad suos Monachos, nondum in vnum collectos: in qua de reuocatis ex dispersione mentio. Inter alios autem Monachorum Præpositos lapsos fuit Eustrasius, qui hæreticis manus dederat, occulte tamen, ob quam causam haud se inter lapsos pœnitentes constituit, sed inter sanctos, atque iustos profitebatur, velut omni macula carens. Quod ergo quam longissime hic à salute esset, nisi ad curandum, vlcus aperiretur, Theodorus paterna charitate id minime facere prætermisit, ex multis arguens ipsum lapsum, & amanter ad pœnitentiam inuitans. [c] Porrò diuersus ab hoc ille Eustrasius Monachus Monasterij Agri, qui flagrans studio sacrarum imaginum adiuit D S. Ioannicium Anachoretam sciscitaturus de fine eius persecutionis, quando foret, vt desineret. A quo de Leonis proximo interitu responsum propheticũ accepit, vt eiusdem Ioannicij admirandæ res gestæ continent. Inter hæc verò ille olim lapsus, inde verò vltroneus Confessor S. Niceta, qui in Glyceriam insulam relegatus, illic in angustijs sex egerat annos, & ipse edicto Imper. solutus exilio solitariam vitam agens, haud diu superstes, Deo spiritum reddidit, cuius ex hac vita migrationi duo Sanctissimi Archiepiscopi Theophilus Ephesi, & Iosephus Thessalonicæ nobilissimi confessores, accurrerunt. Testatur ista omnia Theosterictus eius discipulus, qui & de eius corporis translatione facta ad eius Monasterium, per eius discipulos, cum solẽni psalmodia, memorat, & de energumenis liberatis, & de muliere à fluxu sanguinis ad E eius reliquiarum contactum, sanata. Porro dies, quoad superos transijt tertia Aprilis anniuersarie celebratur.

b Lib. 2. Epist. 90.

c Lib. 2. Epi. 106.

S. Ioãnici⁹ pdicit mortem Imp.

S. Nicetæ obitus.

Miracula.

Translatum & tunc fuit venerandum Corpus S. Theophanis Confessoris Præfecti Monasterij Sigriani, qui cum post biennium carceris in Samothrace insula obdormisset in Domino, inde delatum corpus conditum fuit in Ecclesia Sancti Procopij Martyris, vbi & ipse innumeris fuit illustratus miraculis. Ad cuius adorandum sepulchrum è monte in quo habitabat, cum aduenisset S. Ioannicius, & Thaso appulisset, Monachique, & omnes accolæ ad eum adeuntes, quererentur de vexatione, quã a

S. Theopha Abb. trãslatio, & Miracula.

A serpentibus paterentur, & obtestarentur supplices, vt opem ferret, precibus, quasi sagittis, in eos emissis è cauernis extractos in mare demersit. Erat autem Ioannicius hic decus Anachoretarum sæculi huius, & ornamentum, studiosissimus sacrarum imaginum, cuius rei specimina haud vulgaria edidit, cum sæpius experiri accidisset. inter alia autem illud plane memorabile, cum piam fœminam signo Crucis à graui morbo liberauit, maritum verò sororis, osorem imaginum, vincens naturam, precibus orbauit. hæc, qui res eius gestas scripsit. S. Ioanicij Miraculum.

Theodorus, & Theophanes fratres Palæstini San. Sabæ cœnobij professores, sub Leone, ob Orthodoxam fidem in Pontum relegati, per edictum Michaelis ab exilio relaxati, Constantinopolim cum venissent, & pietatem libere prædicarent, multos ex magistratibus, & ex reliqua multitudine in suam trahebant sententiam: Quorum tantam virtutem non ferens Ioannes Magus Ægyptius, eo deterior, quod habitum Monasticum gerebat, & ad decipiendum aptior, quantumuis Imper. cessationem à persecutione indixisset, tantum sibi sumpsit, pro ea gratia qua valebat apud eum, vt eos in carcerem conijceret, & post etiā expelleret è ciuitate. Contigit & tunc ipsum Theodorum Studitam ab Vrbe eijci, aliosque fugari, testatur Epistola [a] ad Thomam Patriarcham Ierosolymitanum, à quo litteras acceperat.

Hic idem pariter annus numeratur primus [b] Habdarrhagman Regis Sarracenorum in Hispania, cuius primordijs Cordubæ, vbi sedem Regni fixerat, coronati sunt martyrio Adulphus, & Ioannes, quorum gloriosum Agonem latissime scripsit Spera indeo Abb. quod testatur S. Eulogius in suo Memoriali [c] Sanctorum.

Hoc eodem anno reddunt Annales Francorum, in rebus gestis Ludouici Imperatoris motus Fortunati Gradensis Patriarchæ, Maiestatis rei, quem referunt ad Palatium euocatum, quod Ludouicum in perfidia confirmaret, & artifices ad Castella munienda illi suppeditaret. eum verò furtim Constantinopolim fuisse profectum. ex quo intelligitur Gradensem Ciuitatem fuisse sub Ludouico, & perseuerasse in eo statu, quo eius Pater Carolus reliquerat, in cuius prouinciarum Archiepiscopatibus numerantur ab Eginhardo Forum Iulij, (idest Aquileiæ,) & Gradus Ecclesiæ. Fortunatus Grad. Maiestatis reus.

a Lib. 2. Epis. 121.
b Meral. in Sch. ad Eulog.
c Lib. 2. cap. 8.

Christi Annus	*Paschalis P.*	*Ludouici* 9. *Mich.Balbi* 2. *Impp.*	*Indictio.*
822	6		15.

D LVdouicus Imperator extimulante eum assidue conscientia eorum, quæ in nepotē Bernardem, & consobrinum Adelardum, & alios cognatos peccasse sibi videbat, publicam, magno humilitatis exemplo, tantus Imperator subire voluit pœnitentiam, in celeberrimo Atiniacensi conuentu Episcoporum, Abbatum, Principum, & magistratuum, vt habent veteres Annales, & alij omnes rerum Francorum scriptores. De ritibus, & tempore huius publicæ pœnitentiæ multa extant in Capitularibus Francorum. [d] Sed cur hoc potius anno de admissis culpis pœnitentiam egerit Ludouicus, ex Paschasio Ratberto, huius temporis scriptore, qui res gestas S. Adelhardi scriptis est prosecutus, [e] possumus intelligere. Acciderat enim, vt qui ante septennium San. Adelhardus Corbeiæ in Gallia Abbas, idemq; consobrinus Caroli Magni, (de quo superius dictum est) ab eodem Ludouico, quibusdam calumnijs circumuentus, exulare sit iussus: post liminio restitutus, ipsum libere monens, ad id agendum prouocauerit Imper. qui & ex eo nimio afflictus est dolore, quod in virum Sanctissimū adeo enormiter deliquisset. subdit etiam quomodo idem fuerit auctor eidem Ludouico Imper. vt in expiationē delictorum admissorum Corbeiam in Saxonia erigeret Monasterium, à Corbeia Galliæ, cui inseruierat Abb. nomen accipiens, cui & idem Adelhardus præficeretur Abbas. Hoc namque anno iacta esse fundamenta Corbeiæ Saxoniæ æque Lambertus affirmat, sequenti vero Adamus. [f] Corbeia Saxonica ædificata.

Fuit autē aliquādiu idē Monasteriū Schola Sanctiss. virorū, inter quos primus enituit S. Ansgarius Apost. Sueuorū, atq; Danorū, reliquorumq; interiorū Germanorū.

d Lib. 5. ca. 58. 59. 63. & 71.
e Apud Sur. 2. Ia.
f Lib. 1. cap. 15.

Tho. Tyran. obsidet Constantin. Tyrānus Thomas capitur, & interficitur.

A Quod ad res pertinet Orientis, Constantinopolis à Thoma Tyranno, vnius anni spatio inchoato à præcedenti Decembri, obsessa perseuerauit, vt ex antiquioribus auctorib. scripsit Cedrenus. Hic ex obscurissimo genere transfuga ad Sarracenos, apud quos, eiurata fide Christiana per annos permansit: postea rediens ad Romanos Constantinū Irenes Imperatricis filiū se finxit esse, qua arte cōparata sibi perditissimorum hominum manu, sub Leone Armeno occupauit Armeniam, & alias regiones. Creato verò Michaele Imperatore maioribus collectis copijs diuersarum gentiū, Rom. Imperij inimicis Constantin. terra mariq; obsedit, & loca complura munita cępit. Michael autem auxilio Regis Bulgarorum Thomā profligauit, & Hadrianopolim profugum à ciuibus deditum cępit, itemque eius adoptiuum filium Theodosium ex Monachum quos manibus pedibusque mutilatos lento supplicio interfecit.

Terræmotus.

B Fuit item hoc tempore ingens terræmotus, quo dirutis muris Castelli cuiusdā Michael potitus est. Qui tot felicibus successibus elatus magis, ac magis in sua confirmatus est impietate, ex prosperis euentibus metiens suæ fidei veritatem. Verum tantam cladem per Tyrannum in Rom. Imp. illatam, & alias cęlitus à Deo irato diuersis modis immissas, nonnisi in vltionem perfidiæ accidisse, qui sanioris fuere mentis intellexerunt, vt est apud Cedrenum.

Quo autem tempore bello ciuili laborabat Constantinop. Ciuitas: Sarracenos, qui erant in Hispania, occupasse Cretam Insulam Græcorum Annales testantur. Qui vt eam retinerent, Monachi vsi consilio in loco tuto Candace nominato vrbē munitam extruxerunt, ex qua vniuersæ insulæ dominarentur. factūq; est ex eo, vt insula Cādax, & deinceps Candia appellaretur, habet ista de loco munito Cedrenus.

C

Christi Annus 823	Pasch. Pap. 7	Ludouici 10. Mich. Balbi 3.	Impp. Ind. 1.

LOtharius Cęsar à Ludouico Patre Imp. in Italiā missus, ad Rempubl. ordinandā, euocatus Romam à Paschali Pont. Imp. coronatus, & Augustus est appellatus, indeque redijt ad Patrem in Germaniam. ex Ludouici Imper. vita.

Imp. cognoscit de cæde Romæ facta.

Interim perfertur ad Imper. Ludouicū, Theodorū Primiceriū, & Leonē Nomenclatorem Luminibus priuatos, ac inde decollatos in Patriarchio Lateranensi; in cuius rei crimen vocaretur ipse Romanus Pontifex Paschalis, qui statim legatos de sua purgatione ad eum misit, qui tamen suos etiam legatos ad rem totam perquirendam, & cognoscendam, Romam ire iussit. qui reuersi nunciarunt Paschalem Papā de interfectorum nece, cum plurimis Episcoporum sacramento se purgasse, sed & eos, qui interfecti essent, iure cęsos asseuerasse. Quibus auditis Ludouicus Legatos Paschalis dimisit. hæc ex vita Ludouici: eadem reliqui eiusdem temporis scriptores. D

Paschalis Papa miraculis clarus.

Sed suspicio tanti criminis in tantæ virtutis, & sanctitatis hominem non cadit, qui ingentia etiam miracula patraret, in quibus illud refertur ab Anastasio. Quod cum ędes in quibus diuersarentur Angli, ingens noctu incendium corripuisset, iamq; pęne tota porticus, quæ duceret ad Basilicam Principis Apostolorum, conflagrasset, Beatissimus Pontifex nudis pedibus accurrerit, seq; flammis obiecerit, quæ eius precibus, & circunstantis populi, Dei opitulante misericordia restinctæ sint.

Prodigia.

Porrò hoc eodem anno, sicut Oriente, in Occidente etiam crebra visa, atq; audita prodigia, ex terręmotibus inusitatis, ex igne de cęlo lapso; ex quo factæ sunt conflagrationes locorum, pluuia lapidum cum grandine admixtorum, inusitatis fulminibus, pestilentiaque hominum, & animalium, & alia plura. Imperator, his auditis, in conuentu apud Compendium habito, crebro fieri ieiunia, orationumq; instantia, atq; Eleemosynarū largitionib. diuinitatē p Sacerdotū officiū monebat placandā, certissime dicēs p hæc portendi magnā humano generi imminere cladē. Ex Ludouici vita. E

Quæ autem facta fuerit præcum indictio, cum subsequens pestis, fames, & alia mala clades vexaret Gallias, ex Capitularibus [a] Francorum habetur. Quarum cladium meminit Eginhardus, in Marcellino, [b] & Petro.

a Lib. 5. cap. 136.
b Lib. 3. c. 13. apud Sur. 2. Iu.

A Hoc ipso anno concessione Paschalis Papæ Ebbo Archiepiscopus Rhemensis ad Danorum conuersionem profectus est, eique Halithgarius adiunctus. Sic Adam Canonicus Rhemensis.

Quod ad res spectat Orientales, hoc ipso anno, cum adhuc etiam bello ciuili Imperium fluctuaret, veritus Michael ne accessione Orthodoxorum Tyranni potentia nimium augeretur, astuto consilio laborauit, vt eos cum hæreticis conciliaret, & pacem stabiliret, refragantibus Catholicis, quod id canones prohiberent. Qui tamen rationem sanciendæ pacis proposuerunt, litteris [a] per Theodorum Studitam scriptis ad Leonem Sacellarium, in quibus, post multa. *Quod si roget, inquit, quispiam, quo pacto id fieri possit, nimirum, vt Ecclesia vniatur, si excedant inquã, Ecclesia Heterodoxi, & propriam sedem recipiat Nicephorus Sacer Patriarcha. Qui coacto eorum* B *conuentu, cum quibus certamen sustinuit, si fieri non possit, vt ab aliis Patriarchis adsint Vicarii, (quod certe fieri potest, si velit Imper. Occidentalem interesse, cui & potestas summa defertur Synodi œcumenicæ,) attamen pacem conficiet, & coniunctionem, synodicas suas ad primæ sedis Præsulem mittendo. Quod si hoc minime probet Imper. deflexitque, (vt ipse ait) à veritate Nicephorus Antistes:* MITTENDA EST AD ROMANVM, EX VTRAQVE PARTE LEGAATIO, ET INDE FIDEI ACCIPIENDA CERTITVDO. *Etenim sic res habet, vt si aberret vnus è Patriarchis, à ceteris eiusdem ordinis (quemadmodum diuinus Dionysius tradit) correctionem admittat, non ab Imperatoribus iudicetur, exurgant licet omnes quotquot vnquam fuerant Imperatores Orthodoxi.* Hactenus ex litteris Theodori. At verò quod ad Orthodoxos pertinet, ne cum hæreticis subterfugiendo C congressum, quem expeteret Imperator, viderentur diffidere iustę causæ, atque errorem fouere, placuit eidem Theodoro, nomine omnium vbique existentium Orthodoxorum, Apologeticam ad ipsum Imperatorem, & eius filium Epistolam dare, qua de fide Catholica, quam profiterentur, redderent rationem cuique petenti. in qua post probatas, & receptas septem œcumenicas Synodos, pergit secundum tria probationum capita, ex naturali nimirum doctrina; ex Patrum auctoritatibus; ex Synodicis decretis, & ex antiqua consuetudine, de sacrarum Imaginum veneratione doctrinam firmiter stabilire.

Ad hoc tempus spectat, quod Michael res gestas à Theodoro prosequutus, ait, Thoma suis copijs repente destituto, & in potestatem Imp. redacto, Theodorũ Constant. iterum reliquisse, & in Acritorum peninsula sedem fixisse, ex qua sæpius ad Pa- D triarcham ventitaret; Patriarcha vicissim amoris officia reddente, animique studium multis argumentis declarante. idque vterque præstabat, vt calumniatores conuincerent falsitatis, qui Theodorum Schismaticum confinxerant, & à Patriarcha auersum, & Idionomum appellarent, idest priuati vicis auctorem, vt ipsemet Theodorus testatur Epistola, [b] ad Petrum Nicææ Episcopum. in qua affirmat se post visitationem Patriarchæ, alios etiam Sanctos Patres inuisisse, in quibus per hos ferme dies visitauit & B. Ioannicium, de qua visitatione extant hæc in Actis eiusdem. *Ioannicio Patri,* inquit auctor, *erat studio, si quos ad se audiebat ascendere, e monte descendere, & eis obuiam procedere. cur hoc faciens? magnam in assensu resecans vexationem eorum, qui ad ipsum ascendebant. est enim asper, & accliuis ad montem ascensus, & non facile, nec expeditum præbens iter ascendentibus.*

E *Aliquando itaque is cui obtigerat Chalcedonensis Pontificatus, & cui Nicæte, & Theod. Præfectus insignis gregis studii cũ Joseph, & Clemente ad ipsum accedebant. Hoc autẽ cũ cognouisset Sãctus, volẽs eorũ magnã leuare viæ molestiã, ad eos descẽdit de mõte. Cũ verò hominis Dei essent partes, & facere, & dicere ea quæ essent Deo grata: in sermone quẽ apud ipsos habuit, censebat humilitatẽ esse præferendã omnibus virtutib. Postquã autẽ ad cibũ sumendũ iã accessissent: Ne conturberis, inquit, fratri Iosephi, sed eis paratas ad exitum:* Hoc quidem tunc sic dictum, quidnam sibi *vellet dubitabatur ab iis, qui audierant. Cum autem post decem, & octo dies Joseph è vita decessisset, recte intellexerunt quid sibi vellet, quod magnus dixerat.*

a Lib. 2. cap. 129.

A Rom. Pont. petẽda fidei certitudo.

Audis Græcule S. Patrem Græcum? Patriarcha aboĩbus simul Orthod. Imp. iudicari non potest.

b Lib. 2. Ep. 127.

Hæc de his auctor. Accidit inter hæc mirandum quidpiam, quod filius Leonis Armeni, Basilius nomine, qui erectus Michaelis Balbi Imper. iussu, vocem amiserat, ad statuam S. Gregorij Nazianzeni vocem receperit, & cum ea catholicam pariter fidem in cultu sacrarum imaginum sit consecutus, necnō mater eius Theodora, seu Theodosia nuncupata, in Monasterio relegata pariter se Orthodoxis adiunxerit. hæc Curopalata, ex quo Cedrenus, qui licet de matre eius Augusta nihil meminerit, liquet tamen Theodori Studitæ testificatione ipsam vna cum Basilio filio fidem catholicam esse professam in manibus quorundam Orthodoxorum Monachorum, paratamq; fuisse eius rei gratia, si oporteret, sustinere quoque martyrium. Extat siquidem ad vtrumq; eius Epistola, [a] in qua post multa ad gratulationem, & instructionem, hæc habet ad historiam spectantia. *Cæterum postquam designata nobis fuit à magno Imperatore Chalcita Insula ad domicilium habitationis, non mediocriter contristauit, non solum nos, sed multos etiam ex Patribus, quod vniuersorum fratrum cœtus, cum Antistite vetere suo monasterio eiecti sunt, & nunc huc illucque circum agantur, & quod visi simus linguas aperire ad pristina conuicia. Veruntamen quoniam per Clementem spiritualem filium nostrum respondistis, ita atque ita cōstitutam ex regia auctoritate rem fuisse, tristitiam depulimus. Hoc verò obtestamur, vt quantum conniti vobis licet, egredientium dolorem mitigetis, &c.*

a Lib. 2. Ep. 204.

Porrò Clemens iste, cuius hic mentio habetur, Præpositus eiusdem erat Monasterij, tabellarij tamen munere fungens, pietatis causa, vt idem Theodorus affirmat in Epistola, [b] ad dispersos fratres.

b Lib. 2. Epist. 90.

Christi Annus	Eugenii P. 2.	Ludouici 11. Mich. Balbi 4. Impp.	Indictio.
824	1		2

Præter ea quæ dicta sunt, hæc de rebus gestis Paschalis leguntur, incerto tamen Pontificatus anno, apud Anastasium: Multa Sanctorum corpora diligenter perquisita honeste intra Vrbem recondidit, stipendium clericis auxit; Captiuos in trāsmarinis regionibus, viros, & mulieres, & in partibus Hispaniæ, & alijs longinquis regionibus, sicut bonus Pastor, redemit: Ecclesias plures restaurauit, ornauit, dotauit. Vestes plurimas, & vela pretiosa ad ornatum Ecclesiarum comparauit: Ad varias imagines, vasa, & alia ornamenta ad 360 amplius auri libras impendit; argenti plusquam 400. quod constet; nam plurium deest numerus, præter gemmarum, & variorum marmorum genera.

Papa redimit captiuos. Eccl. restaurat, & ornat.

Hoc ipso anno Paschalis Papa, cum sedisset annos 7. m. 3. d. 16. secundum Anastasium, siue 17. moritur pridie Idus Maias, & post quattuor dies creatur 14. Kal. Iun. Eugenius, ex presbytero Card. Tit. S. Sabinæ; de quo Anastasius.

Hic venerabilis, & præclarus vir magnæ simplicitatis, ac humilitatis fuit, doctus scientia, & sermone præcipuus, forma decorus, largus petentibus, mundi contēptor: sola, quæ Christo essent placita, diebus, ac noctibus cogitabat.

In rebus gestis Ludouici, vbi de hac electione fit mentio, sic habetur. *Cum duo per contentionem populi fuissent electi, Eugenius tamen Archipresbyter Tituli S. Sabinæ vincente nobilium parte, subrogatus, & ordinatus est.*

Veruntamen cū vniuersa Vrbs dissensionibus agitaretur, de illis à Pōt. Ludouicus per Legatū admonitus, cum ad Britannicā expeditionē per se faciendā esset intentus, Lotharium filium Imperij consortē Romam misit, qui ab Eugenio Pont. honorifice susceptus, cum iniuncta sibi patefaceret, statum Pop. Rom. iamdudum, quorundam Præsulum peruersitate deprauatum, memorati Pontificis beneuola assensione, ita correxit, vt omnibus qui iacturam bonorum passi, erant satisfieret. Ex rebus gestis Ludouici Imper. Quæ per ipsum Lotharium in Vrbe facta sint, ex ipsius tunc ibidem edita constitutione, [c] accedente consensu Rom. Pont. intelligitur: sic enim se habet.

c Apud Sigoniū, d Regno Ital. i Ludou. anno 825.

VOLVMVS,

A VOLVMVS, VT AD ELECTIONEM PONTIFICIS *nemo audeat venire, neque liber, neque seruus, qui aliquid impedimentum inferat, exceptis illis tantū Romanis, quibus antiqua fuit consuetudo concessa per constitutionē SS. PP. eligendi Pont. Quod siquis contra nostram iussionem facere ausus fuerit, exilio afficiatur. Volumus, ut cunctus Pop. Rom. interrogetur, qua lege uelit uiuere, ut ea qua professus sit uiuere uelle, uiuat, eique denuncietur, ut hoc unusquisque sciat, tam Duces, quam iudices, uel reliquus populus. Quod si in offensionem suam contra eandem legem fecerint, eidem legi, quam profitentur, ex constitutione Pontificis, & nostra subiacebunt De rebus Ecclesiarum iniuste occupatis per occasionem, quasi licentia accepta à Pontifice, & de iis quæ nec dum reddita sunt, & tamen fuerunt à potestate Pontificum occupata, uolumus, ut per legatos nostros restituantur.* Et post pauca. *Nouissime admonemus, ut omnes homines sicut Dei gratiam, & nostram habere desiderant, ita præ*B *stent in omnibus obedientiam, ac reuerentiam huic Pontifici.* De libera electione Rom. Pont.

Quo pariter anno Lotharij in via Comes Orthigarius Episcopus Mogontinus Corpora SS. Seueri Episcopi, & vxoris eius Vincentiæ, & filiæ Innocentiæ Rauenna sublata, in suam Ecclesiam Moguntiam transtulit. hęc eadem Rubeus in historia Rauennate, additq; ex Agnello historico, qui his tēporibus vixit, Lotharium ex S. Apollinaris Ecclesia in classe dicta, lapidem Porphyreticum in Gallias abstulisse, pretiosum admodum, in quo sepultum fuerat Mauri Archiepiscopi cadauer, quod in Gallijs S. Sebastiani altaris vsui cessit.

Michael Imperator penitus liberatus tyrānide Thomæ, repressis omnino bellis ciuilibus, vna cum Theophilo filio iam antea Imper. creato legationem cum litteris misit ad Ludouicum. C

Qui cum Iconomachus esset, Catholicus tamen volens apparere adiecit, & alias litteras ad Romanum Pontificem, vna cum oblationibus inferendis in Ecclebam S. Petri, vt huiusmodi pietatis velamento pios falleret. Hæ litteræ acceptæ sunt ex conuentu Parisiensi, in eadem causa cultus sacrarum imaginum, habito, sub eodem Imperatore, anno sequenti. In titulo Michael non vocat absolute Ludouicum Imperat. sed Regem Francorum, & Longobardorum, & vocatum eorum Imper.

Scribit de prouectione sua ad Imperium, & de bellis ciuilibus per Thomam excitatis, (cuius historiam persequitur) ob quas prius legationem mittere non potuerit. ambit hæreticus communione iungi cum Catholico Imperatore Ludouico, multas ingerens calumnias in catholicos, circa cultum sacrarum imaginum, iactans Conciliabulum Ichonoclastarum. D

Legatione audita, & responso dato Ludouicus Imperator Romam eos deduci iussit, adiunctis suis etiam Legatis ad Romanum Pontificem: Porrò Legatorum Michaelis vnus fuit Fortunatus Archiepiscopus Venetiæ, vt ipsemet Michael Imperator appellat. quem de sua fuga percunctatum Ludouicus Romam ire voluit, vt à Pontifice examinaretur, vt est in rebus gestis Ludouici.

Allatos autem tunc in Gallias per Occonomum Constantinopolitanæ Ecclesiæ, vnum ex Legatis superius nominatum Theodorum Diaconum libros San. Dionisij Areopagitæ Hilduinus in Epistola reddita Ludouico testatur, his verbis. *Authenticos autem eosdem libros Græca lingua conscriptos, quando œconomus Ecclesiæ Constantinopolitanæ, & ceteri missi Michaelis, legatione publica ad ucstram gloriam* E *Compendio functi sunt, in ipsa uigilia solemnitatis S. Dionysii, pro magno munere suscepimus. Quod donum deuotioni nostræ, ac si cęlitus allatum, adeo est diuina gratia prosecuta, ut in eadem nocte decem, & nouem nominatissimæ uirtutes in ægrotorum sanatione uariarum infirmitatum ex notissimis, & uicinitati nostræ personis contiguis, ad laudem, & gloriam sui nominis orationibus, & monitis excellentissimi Martyris Christus Dominus sit operari dignatus.* Hæc Hilduinus Abbas Monasterij San. Dionysij apud Parisios, qui & eiusdem Ludouici iussu eadem Dionysij opera ex Græco in Latinum vertit. Extat de his eiusdem Imper. ad ipsum Hilduinū Epistola, & alia Hilduini ad ipsum reddita. Dionys. Areopa. opera in Gallia, delata.

Interea verò vbi ipse Imperator Ludouicus ex legatione Michaelis, inter alia, ea quæ ad cultum SS. imaginum viderentur spectare, cognouit, vt de omnibus diligentissima posset haberi discussio, legatos misit ad Romanum Pontificem, qua ab eo peteret, non Synodi cogendæ dari facultatem, sed tantum colligendi viros doctos, qui ea de re exquirerent, ac disputarent: constant hæc ex conuentu Parisiensi,[a] & ex litteris Ludouici Imperatoris anno sequenti datis.[b] Cum igitur missi à Ludouico Rege Legati Romam peruenissent: Rom. Pont. temeritatis eos redarguit, quod antiquam coalitam per multa sęcula Ecclesiast. de sacris imaginibus consuetudinem immutare temere conarentur. Cęterum ne videretur agere auctoritate potius, quam ratione, petitam ab Imperatore licentiam de his agendi, ac disputandi concessit. A

a pag. 22. & 23.
b Eadem Syn. pag. 153. & 156

B

Christi Annus	Eugenij P. 2.	Ludouici 12. Mich. Balbi 5. Impp.	Indictio.
825	2		3.

Collatio de imaginum veneratione.

IVSSV Ludouici Imperatoris, secundum petitam, & acceptam licentiam à Romano Pontifice, prope Parisios facta est collatio de imaginum veneratione, quæ male inscribitur Synodus Parisiensis, plurimum namque differre inter Synodum, & collationem, maiores nostri suis scriptis reliquere testatum. Erubuisse visa sunt posteriora sæcula, quæ in hac collatione facta scriptisque mandata sunt, ac ea de causa Acta ipsius occuluisse, vt amplius non sint visa, nec vllus reperiatur de tot scriptoribus, quibus Gallia abundauit, qui vel leuem mentionem de ea habuerit, quæ demum his proximis annis Francofurti excusa in lucem prodijt, auctore editionis minime se prodente, quod non leuem malæ fidei suspicionem inducit, qui opus perpetuis tenebris dignum in odium, & inuidiam catholici nominis eulgarit. Sed tantum abest, vt quod voluit, assecutus sit auctor, qui edidit, vt potius contrarium nolens, & inuitus sit operatus: cū ex litteris quas recitat Ludouici Pij ipsa pietas in tenebris elucescat, nimirum quantum sit apud Romanum Pontificem in vniuersa Ecclesia iuris, & potestatis, & quanta Imperatores prosequi eos debeant reuerentia, & colere obseruātia. Quod in primis spectat ad ipsos, qui adfuerunt collatores, (vt omnis erroris origo, & causa pandatur.) sciendum est, quod ex male percepto sensu S. Gregorij Papæ, in Epistola ad Serenum Massiliensem Episcopum, inualuit apud eos error ille, quo dicerent, sacras imagines in Ecclesijs ad docendum tantum, non ad eas adorandas exponi debere. Ex qua falsa assumpta semel assumptione, in illud simul præcipitium sponte ferrentur, vt septimam œcumenicam Nicænam Synodum, eo nomine cōdemnarent, mentientes quod in ea latriæ adoratione iuberentur imagines adorari. Sic igitur occasione legationis hæretici Imper. Michaelis cicatricem male obductam refricantes, vulnus periculosius induxerunt, quod antea inflictum in Francofordiensi Cōcilio, iam fuerat abolitione Actorum illorum plene curatum, sed nunc ob inscitiam collatorum, & nequitiam pariter, vt apparebit, dira exulceratione recruduit. C D

Collatores igitur isti, quibus data fuit à Romano Pont. tantum inquirendi facultas, definierunt ipsi, sententiamque protulerunt in Epistolam Hadriani, & in ipsam œcumenicam septimam Synodum, & quid de imaginibus sentiendum sit ipsi primæ sedi legem præscribere studuerunt, vt constat ex ipsorum Epistola ad Ludouicum, & Lotharium Imperatores: Consuluerunt suaseruntque ijdem eadem Epistola Ludouico Imperatori, vt nomine Romani Pontif. litteras scriberet ad Michaelem Imperatorem de ratione imaginum. E

Quin, & illud amplius præstiterunt, vt litterarum formam, quas ipse Ludouicus scribere deberet, pro ineunda concordia omnium Ecclesiarum ad ipsum Romanum Pontificem, ipsi scriberent, & ad ipsum Ludouicum transmitterent. In quibus illud maxime notandum, quod aiunt, non nimiū Rom. Pont. addicti, sed vi veritatis adacti.

A *Unde sicut dignum est, & uere dignum, & iustum est, ut praeunte Spiritus sancti uirtute, ille inter eos in nomine Domini talia correcturus, & ad uiam ueritatis sanctissimo moderamine reducturus, primus in hominibus arbiter occurrat, quem Deus omnipotens in sede Apostolica collocare, eorumque Vicarium eidem Sanctae suae Ecclesiae dare dignatus est, & ob hoc ei nomen speciale in toto orbe terrarum ab eadem S. Dei Ecclesia, prae omnibus Pontificibus decretum est, ut solus, non sua abusione, sed SS. Apost. auctoritate, Vniuersalis Papa dicatur, scribatur & ab oib. habeatur, &c.* Papa vniuersalis dr, & habetur ab omnib⁹.

Qui igitur sibi adeo visi sunt esse sapientes, præter hæc, formam quoque præscripserunt earum litterarum, quas Ludouicus nomine Pontificis mitteret in Orientem ad Michaelem, atque Theophilum Imperatores, quas antiquitas nominauit pacificas, quod essent pacis conciliatrices. Sed quod eas absque consensu eiusdem Rom. Pont. B mittere non liceret: idem Ludouicus Imperator, per legatos suos, easdem ipsas misit ad eundem Romanum Pontificem inspiciendas, suadens, vt ad sanciendam concordiam totius Ecclesiæ illis vti deberet: Ita boni isti Imperatorem maxime pium pro arbitrio traducentes, abusi Zelo ipsius, quæ pietate eius indignissima essent, præstare fecerunt, quæ præter id quod plura continerent indigna Rom. Pontif. complures admixtos haberent errores, eosque grauissimos. Extant ipsa in eodem libello Parisiensis, quam vocant, Synodi. [a] quas Ludouicus Imperator cum suis litteris, & Legatis misit ad Romanum Pontificem, [b] cum admonitione facta suis Legatis, vt cum Rom. Pont. modeste agerent, nec eum ea de re nimium vrgerent. Atque ita Gallicani isti consultores, male consulti, parum absuit quin in errorem traherent pium Imperatorem, sed Deus cadere illum non permisit. Qua in re mali fultores ipsius arguendi sunt magis, vt qui post œcumenicum Nicænum concilium, post Romanum C illud ad quod conuocati sunt doctiores Episcopi Gallicani, postque alias itidem Synodos Romæ habitas ea de re aduersus Iconoclastas, post tot decretales Epistolas Rom. Pont. post Hadriani Papæ aduersus eosdem Gallos Apologiam, ad Carolum Magnum missam, post Acta illa Francofurdiensis Synodi, quibus ab eis impugnatus esset idem cultus imaginum, post etiam, (ne hoc prætermittamus) Orthodoxorum Orientalium doctissima scripta, & per tot Confessores effusum sanguinem, atq; consummata martyria, post denique consensum quatuor sedium Patriarchalium totiusq; Catholicæ Ecclesiæ, ipsi adhuc suæ ipsorum pertinaciæ immobiles hactenus inhærerent, & alios ipsam Apostolicam sedem, si licuisset, in eundem secum errorem adducere adeo laborarent.

a Pag. 126.
b Pag. 153.

D Quod autem ad Eugenium Pontificem spectat, certum est, nec minimum quidem deflexisse à maiorum suorum confirmata traditione, scriptisque sententia. Imò & cõiectura est, ea qua par erat seueritate, redarguisse Legatos illos, cum nunquam post hæc reperiantur ipsi, vel alij Occidentalis Ecclesiæ ea ex causa, vel verbum fecisse. Quod autem directam legationem sequenti anno ab ipso Romano Pontifice ad Ludouicum Imperatorem Francorum Annales, sub ipso Ludouico conscripti, testentur, licet quid detulerit, nihil dicant, tamen verisimile valde videtur, ad hoc legationem ab Eugenio in Galliam missam, quo ab assertis erroribus reuocaret Pontifex Ludouicum. Inhæsisse quidem omnium suorum prædecessorum vestigijs Eugenium Papam ex Præfatione ad septimam Synodum, ab Anastasio Bibliothecario scripta ad Ioannem Octauum Romanum Pontificem satis certo intelligi potest, dum ab eo as- E seritur inconcussam semper mansisse Apostolicæ sedis eandem assertionem de cultu sanctarum imaginum: simulque traditur Gallorum aliquos ad sua tempora in eodem errore perseuerasse, & per Romanum Pontif. corrigi hactenus minime valuisse.

An autem Legati Ludouici profecti sint in Orientem ad Michaelem Imperatorem, ignoratur, nec si profecti sint, eaque scripta detulerint, recepta tamen fuit ab Orientalibus illa Gallorum transactio, vt constat ex Theodori Studitæ Epistola, [c] ad Nicætam Monachum.

c Lib. 2. Epis. 172.

Cęterum etsi ista haud parui momenti intercesserunt, inter Ludouicum Imperatorem eiusque consiliarios, cum Romano Pontifice haud quidem eo progressa sunt,

vt vel isti, ob eam causam separauerint se à communione Catholicæ Romanæ Ecclesiæ, vel Pontifex eos ipsa priuauerit, sed magis in eadem catholicæ communione Ecclesiæ connexi vno eidemque capiti iuncti, bellum aduersus Iconomachos conuerterent. Etenim, qui ea legatione functus est Ionas Aurelianensis Episcopus, contra impium Nagiomachum, hominem scelestissimum, Claudium Taurinensem Episcopum, stylum exacuit. A

Extant eius tres libri aduersus eundem Claudium, quorum primo impugnat fractionem sacrarum imaginum: secundo eundem vrget impugnantem Sanctæ Crucis adorationem: tertio, quo defendit sanctorum cultum, & peregrinationem Romam pro venia peccatorum, quæ cuncta feliciter præstitit. discipulus hic Claudius fuit Felicis illius Vrgelitani, qui damnatus fuit in Concilio Francofurdiensi. aduersum verò impiam Iconochastam, non modo Ionas scripsit, sed antea quoque Theodominus Abbas, contra quem Claudius edidit Apologeticum; Dungalus item eiusdem temporis non ignobilis scriptor; Eginhardus quoque scriptor vitæ Caroli Magni, libellum de adoranda Cruce, ex occasione forte hæretici Claudij, vt testatur Lupus Ferrariensis.[a] Qui contra fractionem imaginum Ionas scripsit, eas tamen adorandas negauit, in hoc dissentiens ab Ecclesia, qui cum cęteris tum tolerati sunt ab Ecclesia, quousque resipiscerent, forte ob cultum Sanctæ Crucis, & improbationem fractionis imaginum, ex qua parte sentiebant cum Ecclesia. B

a Epist. 4. ad Eginhardum.

Translatio Corporis S. Vberti Episc. Leodic.

Eodem pariter anno translatum est S. Huberti Episcopi Leodiensis corpus in suæ diœcesis Monasterium in Arduennam, vbi adhuc miraculis claret, confluentibus multis ex longinquis etiam regionibus. Acta vitæ eius, & Molanus.

Sed ad res Orientales se conuertat oratio. Hoc quidem anno 5. Michaelis Imperatoris mirandum quiddam per magnum illum Anachoretam Ioannicium perpetratrum narratur ab auctore eius vitæ, eius temporis scriptore. Hic igitur cum audisset multos Romanorum, in expeditione Bulgarorum ante 14. annos facta, in durissima teneri seruitute, diuino instinctu, illuc profectus, nec ab vllo visus, per signum Crucis diffractis seris, & repagulis omnes eduxit, & per totam noctem in luce eduxit ad fines Romanorum, eos admonens, vt memores, & grati essent diuinorum beneficiorum, & ipse ad suum montem se recepit ad solitam quietem. C

Ad hunc autem, quem ante annum, vna cum Episcopis, & alijs inuisit, vt diximus Theodorus Studita, idem reuersus eundem Sāctissimum virum in memoria iugiter versans, eiusmodi scripsit Epistolam,[b] inscriptam Ioanni Eremitæ, in qua inter alia rogat, vt Theoctistum Eremitam in plures hæreticas opiniones lapsum, & iam resipiscentem ad se euocet, & congruentia edisserat, &c. in eadem ad Ioannem Epistola meminit se eum per litteras commonefecisse, & hortatum esse, vt ab obscuris illis, & dæmoniacis sermonibus abstineret, quæ extant litteræ.[c] Præstitit id Ioannicius, quod rogatus fuerat, & Theoctistus Eremita suos condemnauit errores, & ad ipsum Theodorum libellum misit suæ pœnitentiæ, atque rectæ fidei professionem; qua accepta, ipse ad eundem aliam rescripsit Epistolā,[d] quæ extat, & ex qua ista, quæ scripta sunt, comprobantur. In ea repetit omnes errores, quos Theoctistus anathematizat, & mittit ad eum Fidei professionem, quam subscribat corā Domino Ioannicio. Hæc forte vltima Theodori Epistola, siquidem anno sequenti eum ex hac vita migrare cōtigit. Cęterum quanti faciendæ sint eiusdem Sanctissimi viri Epistolæ, Deus ipse insigni miraculo comprobauit, quod inter alia, Michael Studita, eius discipulus scriptor fidelis describit, de nobili quadam muliere narrante diuino ipsi Sophronio, quod cum aliquando sua domus ingenti incendio conflagraret, nec vlla vi restingui posset, Epistolam B. Theodori, quam apud se habebat, in medias flammas iniecerit, inclamans Sanctę Theodore adiuua periclitantem famulam tuam: statimque atrocem illam vim ignis restinctam subito elanguisse, ac cinerem solum fumumque post se reliquisse. D E

b Epist. 110.

c Lib. 2. Ep. 138.

d Epist. 167.

Miraculum p Epist. San. Theod.

A

Christi Annus 826. | Eugenii P. 2 3. | Ludouici 13. Michaelis Balbi 6. } Impp. Ind. 4.

HABITA ROMAE SYNODVS SEXAGINTA TRIVM EPISCOPORVM PRAESIDENTE IPSO APOSTOLICO. 38. canones in eo sanciti sunt quidem sumpti, paucis immutatis, ex Concilio Gregorij 2. sicut & hi Eugenij a Leone 4. Pontifice repetiti in synodo ab ipso celebrata. Cum hæc synodus nondum in lucem prodierit, singulorum canonum indicem saltem sibi describendum putauit auctor in Annalibus. Nos duos tantum canones apponemus.

B VBI CLERICI CONSISTERE DEBEANT, qui quidem canon sic habet. *Necessaria*[a] *enim res existit, vt iuxta ecclesiam claustra constituantur, in quibus clerici disciplinis Ecclesiasticis vacent. Itaque omnibus sit unum refectorium, ac dormitorium, seu cetera officina ad usus clericorum necessaria. Ministri uero, post Episcopum, super eos tales eligantur, quorum uita atque doctrina illos potius exornent quam dehonestent.* & infra cap. 10. eadem q. 1. prohibentur omnino in domibus sæcularibus sacerdotes habitare.

a 12. q. 1. Necessaria.

DE CONVIVIIS FESTIS DIEBVS NON FACIENDIS. *Sunt quidam, & maxime mulieres, qui festis, ac sacris diebus atque Sanctorum Natalitiis, non pro eorum quibus delectantur desideriis aduenire, sed ballando, uerba turpia decantando, choros tenendo, & ducendo, similitudinem Paganorum peragendo aduenire procurant. Tales enim si cum minoribus ueniant ad Ecclesiam peccatis,*

C *cum maioribus reuertuntur.* & c. adiecit excommunicationem Leo 4. si admoniti non cessarent[b].

b Apud Iuonē p. 2. c. 77.

Hoc eodem anno factam esse translationem reliquiarum Sancti Sebastiani Roma in Gallias, petente id Hilduino, & apud ciuitatem Suessionem S. Medardi collocata, veteres Francorum Annales, & qui Ludouici vitam scripsit, produnt, qui & illud magno consensu addunt, dum adhuc inhumata in loculo, in quo allata fuerant, iuxta S. Medardi tumulum iacerent, tantam signorum, ac prodigiorum multitudinem claruisse, tantam virtutem in omni genere sanitatum per diuinam gratiam in nomine eiusdem Beatissimi Martyris emicuisse, vt a nullo mortalium enunciari possint. De hac eadem re eiusdem sæculi scriptor Ado sic in Chronico. Huius Imp. tēpore pars

D corporis Beati Sebastiani martyris ad Suessionem vrbem delata, vbi multa miracula in laudem Dei omnipotentis varia genera sanitatum infirmis collata.

Innumera miracula ad reliquias S. Sebast. m. delatas in Galliam.

Quo pariter anno, habito a Ludouico conuentu, auditi sunt ab eo Eugenij Papæ legati, qui tamen quid attulerint, est incompertum.

Hoc eodem anno sublatæ sunt Romæ reliquiæ SS. MM. Marcellini, & Petri, vt testatur Eginhardus, qui inter alias suas, tanto auctore dignas lucubrationes, reliquit quattuor libros conscriptos de inuentione, euectione seu translatione atque miraculis eorundem SS MM. Marcellini & Petri. Egregium quidem monumentum, quo cum historiæ sincerissima afferatur veritas, Deum plane mirabilem in sanctis suis, nouis signis, atque prodigijs omnes qui legunt, intelligant. Repræsentantur enim per quandam imaginem saltem ex parte, tempora illā Africanæ Ecclesiæ felicissima, qui-

E bus illuc sacra Prothomartyris pignora sunt allata; sic enim consueuit Deus antiqua nouis occasionibus renouare miracula, quo tepescens in Christianorum animis fides incalescat. Duos Eginhardus de miraculis ad reliquias SS illorū Martyr. factis scripsit libros. Ceterum, inquit, de his oībus miraculis ea primū scribenda videntur, quæ in eo loco gesta, & a me ipso visa sunt, ad quē suos sacratissimos cineres ijdē Beatiss. Martyres transferri præceperunt. Deinde illa quæ in Aquensi Palatio sub ipsis aulicorū obtutibus facta memorantur. Tū ea quæ per diuersa loca ad quæ religiosis viris petētibus, ac me tribuēte, sacræ illorū reliquiæ delatæ sunt, gesta referūtur, cēsui esse ponēda. hęc ipse, qui duobus illis posterioribus, triēnij spatio facta miracula comple-

SS. MM. Petri & Marcell. innumera testatissima miracula.

xus, non ordine temporis, quo ea fieri contigerunt, describens, sed locorum potius seruato ordine, est prosecutus. Hos, inquit auctor Annalium ex illis huc ea tantum inferemus. (non enim omnia prosequi est in animo) quæ quo potissimum anno sint gesta, pro instituti ratione, certa nota temporis distinguuntur, nos breuiter attingemus, ad recentium hagiomachorum probrum, & eorum insaniam coarguendam. A

Danorũ cõuersio.

Hoc eodem anno, Regem Danorum Haraldum, vna cum coniuge, & non parua manu Danorum ad fidem Christi conuersum Moguntiæ in Ecclesia S. Sebastiani baptizatum esse, qui res Ludouici prosecuti sunt scripris, vetereſque Francorum Annales tradunt, sed, quibus Apostolis, ista Danorum (qui & Northmanni dicuntur,) conuersio facta sit, inquirendum. Apud Aimoinum [a] habetur, Ebbonem Rhemorum Archiepiscopum consilio Imp. & auctoritate Rom. Pont. prædicandi gratia ad fines Danorum accessisse, & cum multos ex eis ad fidem venientes baptizasset, reuersum esse. Hic Ebbo, cum nec in Apostolatu, quem ad Danos susceperat, perseuerasset, infamatus postea molitionibus aduersus ipsum Imperatorem Ludouicũ, Episcopatu Rhemensi priuatus fuit. Sanctus autem Ansgarius, ex Corbeia Galliæ monasterio monachus, vir doctissimus non tantum Danorum, sed & Aquilonarium celebratur Apostolus, qui ob exantlatos immensos in Gentilium conuersione labores a Gregorio Quarto consecratus est primus Archiepiscopus Danorum, Suedorum, siue Suenorum, Sabanorum etiam & generatim omnium Aquilonarium illarum partium, sede tamen in Hamburgensi ciuitate constituta. Eius porro res gestas scriptis mãdatas esse a S. Ramberto eius discipulo, & in Ecclesia successore, auctor [b], qui res ipsius S. Ramberti conscripsit, testatur. sed non putantur extare. pauca vero tantum de eo in vita eiusdem S. Ramberti scripta reperiuntur: nec non apud eos, qui sunt persecuti res Saxonum [c], qui & pariter tradunt creditam ei fuisse a Romanis Pontificibus legationem ad omnes Boreales gentes, laboriosamque duxisse apud Barbaras nationes vitam, affirmant. Quin igitur eius communionem, & fidem sequuntur a quo, & per quem Euangelium acceperunt, Romanum Pontificem? Legendus est verus scriptor [d] Canonicus Bremensis, Adamus ab aliquibus vocatus, qui ista latius est persecutus. B C

a li. 4. c. 3.

b Apud Sur. d. 4. Febr.

c Crant. Metrop. li. 1. c. 19.

d li. 1. c. 16 17.

S. Theod. obitus.

Hoc ipso anno iam inchoata a mense Septembri Ind. 5. 11. die Nouembris ex hac vita migrat magnus ille Theodorus Studitarum Prępositus, confessione crebrius iterata clarissimus, doctrina insignis, vita admirabilis, & miraculis celeberrimus, anno ætatis 67. cuius corpus ad Principem Insulam, quanto cum honore dici non potest, translãtum, vix tandem tradi potuit sepulturæ, inhibente, quoad poterat, confluentis turbæ multitudine, ac deponi vetante, vt scripsit Michael, cuius fidelissimam relationem migrationis præstat in Annalibus legere. nos hic pauca attingemus, morbum acerbissimum; ingentem concursum ad eius periculosi morbi famam, Episcoporum, Monasterijs Præpositorum, Monachorum, & aliorum plurimorum eius studium, ad extremum vsque spiritum omnibus, præsentibus, absentibus, voce, scriptis aliquod obsequium, & opem afferendi: Testamentum quod reliquit [e], de quo pauca delibanda. Præmissa igitur de Sanctissima Trinitate, atque Christi Incarnatione, confessione, subijcit professionem eorum quæ a præsentis temporis hæreticis impugnabantur. In quibus illud. CONFITEOR, inquit, INSVPER MONASTICVM STATVM SVBLIMEM ESSE, ET EXCELSVM, ET ANGELICVM, QVI ET PECCATA OMNIA EXPVRGET ABSOLVTAE VITAE PERFECTIONE, *tum nimirum si ex diuini magnique Basilij Asceticorum legibus plene exigatur, & non dimidiata ex parte, vt solent quidam, qui aliqua desumunt, alia, vt placet, omittunt. &c.* Inde ad Præpositum conuersus. D E

e ex cod. columm. quod & græce extat in biblioth. Sfort.

Perfectio status monastici.

His, inquit, ita constitutis, proximum est, vt dicam etiam de Præposito. *Primum igitur Dominum & Patrem meũ, ac patrem vnicum relinquo Sanctissimum Reclusum, eundem & Patrem, & lumen, & magistrum. Ille mihi & vobis pręfuit in Domino, caputque nostrum est, quamuis se ipsum subduxerit, ob Christi æmulam humilitatem, degens in silentio, cuius ductu, ac precibus confido vos saluos fo-*

A *re, si modo congruentem erga illum fidem obedientiamque præbeatis. Deinde quem ipsi, communi calculo diuinitus, paterno consilio præeunte, præficietis. In quo enim consenserit fraternitas vniuersa, & huic ego libens volensque suffragor. Verum ades Pater ac fili, quicunque futurus es, en fidei tuæ trado in oculis Dei, electorumque Angelorum eius totam in Christo fraternitatem, vt eam suscipias, At quomodo accipies? Quo pacto reges? Qua ratione custodies?* TAMQVAM AGNOS CHRISTI, TAMQVAM MEMBRA TVA CARISSIMA, FOVENS, PROCVRANS, ET DILIGENS. *Vnumquemque iuxta æquam charitatis mensuram, quoniam ex æquo membra corporis diligit unusquisque. Aperi uiscera tua in commiseratione: introduc omnes in misericordia: lacta illos, reforma illos, perfice illos in Domino. Acue mentem tuam prudentia: excita diligentiam fortitudine: confirma pectus fide, ac spe; præcurre illis ad omne opus bonum; propugna aduersus spirituales inimicos, defende, dirige, produc illos ad uirtutis sedem &c.* B *pergit inde monere nequid proprium a quoquam possideri permittat, usque ad acum; ex propriis monasterii rebus nihil propinquis, amicis aut sodalibus dandum: omnia agenda, & dicenda ex præscripto scripturæ, aut ex paterna consuetudine: cum feminis solum non colloquendum: feminarum Monasteria non intranda, nisi ex necessitate: quæ redundant de bonis Monasterii, indigentibus largienda: non gerendam curam œconomicam, sed animarum; aurum autem & alia necessaria œconomis, cellariis, & ceteris, ut cuique conuenit ex officio, ita nimirum ut omnium habeas potestatem. & transferas in hunc, uel in illum. &c.* Ad subditos conuertit admonitiones, & de se ipso humiliter confitetur cum fiducia salutis. hæc ibi pluribus.

Docmēta Præposito data. Subditis. Abdicanda proprietas.

C Defuncto itaque, vt dictum est magni nominis, & meriti apud Deum, & homines Theodoro Imperatorum censore grauissimo, imperterrito monitore, atque acerrimo reprehensore Principum, perinde ac si cum ipso extinctæ essent omnes Ecclesiæ leges, Imperatori inconcessa tentandi aditus est patefactus. Etenim cum semel ad mala laxasset habenas, addidit & alia scelera, sacrilegium illud, vt defuncta vxore, desponsatam Christo, veteri Christiano ritu, virginem monialem a pueritia eductam in monasterio, Constantini, vt ferebatur, Imperatoris filiam, nomine Euphrosynam, vxorem duxerit, nemine reclamante, vt sæpe fecerat magnus ille Theodorus, quasi alter Ioãnes. Sequuta sunt ob Michaelis scelus ingentia mala: nam omnis exercitus Imperatoris in Cretam missus aduersus Sarracenos ad internecionem est cæsus, & Dalmatia ab Orientali Imperatore defecit. Quod horruit olim in Imp. D sacrilegium orbis, iam frequentatur a nefandissimis hæreticorum huius sæculi Patriarchis eorumque sectarijs. idque ex infamium, & sacrilegarum legum præscripto.

Christi Annus	*Valentini P.*	*Ludouici* 14.	Impp.
827	1	*Michaelis Balbi* 7.	*Ind.* 5.

DE miraculis per sanctos Martyres Marcellinum, & Petrum innumerabilibus editis, & ab Eginhardo descriptis, quæ hoc potissimum anno 14. Ludouici E Imper. fieri contigerunt, libellus Georgij [a] Veneti docet, qui ab eodem Eginhardo acceptas reliquias in monasterio S. Saluij, cuius rector erat, religiosissime collocauit, de quo Eginhardus ista. Anno 14. Christo propitio, Imperij Ludouici A. cum ad corroborandam Christiani populi fidem, sicut in initio nascentis Ecclesiæ signa, & prodigia in ipso Regis Palatio, per merita sanctorum suorum, dignaretur ostendere, petijt & obtinuit Georgius presbyter. &c. pergit narrare plura miracula ad inuocationem Sanctorum in vico Valentianis patrata, quorum reliquiæ deferebantur, paralyticorum, mutorum, surdorum, cæcorum, & aliorum. Hic est Georgius Veneticus qui de patria sua ad Imperatorem venit, & in Aquensi Palatio Or-

a Egin. li. 4. c. 10.

ganum quod Græce Hydraulica vocatur, mirifica arte composuit. hæc Eginhardus. Sed iam ad cladem Siciliæ se conuertat oratio. Euphemius militum in Sicilia Dux raptam ex monasterio sacram Virginem, inuitam sibi matrimonio copulauit, Imperatoris exemplo. Imperator a virginis fratribus appellatus, mandat Præfecto Siciliæ nasum illi vt amputet. Euphemius in Africam transfugit & Sarracenorum Præfecto promittit, modo ab ipso Imperator Romanorum declaretur, omnē ipsi Siciliam subiecturum, ac grande tributum soluturum. Accepta conditione, instructus exercitu Sicilia potitur. quam cum obiret, omnes ad se attracturus, longius a suis, ad Syracusas progressus obtruncatur. Agareni non Siciliam tantum ex eo cunctam, sed & Calabriam, & plerasque Italiæ partes occupauerunt, omnia incursionibus, ac populationibus infestantes. hactenus ex Curopalata, ex quo Cedrenus.

Sicilię clades a Sarracenis. A

Hoc pariter anno Sarraceni, qui potiebantur Hispaniæ compluribus regionibus, Christianos, qui reliquas partes tenebant Hispaniarum, aggressos, eorum fines ferro ignique vastarunt. Ita Dei occulto iudicio datum est Sarracenis robur in Dei populum, ad eius peccata vlciscenda.

Sarraceni vastāt Hispan. B

Hoc anno Eugenius Papa cum sed. annos 3. men. 2. d. 20. moritur 11. Augusti. Anastasius, & Francorum Annales. Episcopi, clerus, Romani proceres, & populus in Laterano conuenientes, magno consensu, Valentinum Pontificem acclamarunt, & multum ac diutius renitentem, in sede Pontificia collocarunt.

Valentini Pap. 1. C

HIc natione Romanus ex Archidiacono, magnæ sanctitatis vir eligitur. Sedet dies 40. alij mensem dicunt. Post dierum trium vacationem 24. Sept. creatur Gregorius huius nominis 4. ex presbytero Cardinali Tit. S. Marci, omni virtute ornatus, & ipse inuitus & renitens, ac latebras quærens.

Gregorij Pap. 4. 1 D

E Specula sublimis throni contemplatus vniuersum Christiani orbis ouile, sibi a Deo in Petro creditum ad tantam præfecturam expauescens, suis penitus diffidens viribus, diuinum auxilium conciliandum sibi per sanctos suos primum putauit, & inter alios per Magnum Gregorium, cuius sepulchrum, quod frequentare solebat, iam prę vetustate videns deforme redditum, nec satis dignum quod tantum thesaurum concluderet, venerabile eius corpus post ducentos viginti annos in honestiorem locum transtulit, egregio fabricato oratorio, & plurium Sanctorum Martyrum reliquijs locupletato & illustrato. Quod autem ait Anastasius corpus S. Sebastiani translatum in illud Oratorium, cum Sancto Tiburtio, rursus vero dictum superius, ex pluribus huius temporis scriptoribus, illud ipsum opera Hilduini ab vrbe euectum in Gallias, reconditumque in Monasterio Sancti Medardi, nec fas sit dubitare de Anastasij fide isthæc oculis ipsis spectantis, necessario fatendum erit, quod superius ex Adone proditum est, non nisi partem corporis S. Sebastiani delatam esse in Gallias. sed & nos sæpe sumus experti, cum sunt factæ in vrbe eleuationes atq; translationes, non ipsa integra esse corpora sanctorum inuenta, immo in nonnullis neque dimidiam ipsorum partem, reliquam vero aliam deportatam. Verum nequaquam dolo malo, & fallendo animo per imposturam pietas fidelium possidere se sanctorum corpora profiteri consueuit, quorum non nisi partem acceperit: cum in eis non

Trāslatio corp. S. Gregor. Papæ. Per corp⁹ mar. sępe intelligit pars. E

A dimidiatum, vel diminutum aliquo modo se sentiant possidere in operatione virtutum, sed plane integrum atque perfectum. Vt qui acceperint S. Martyris Sebastiani reliquias, non mentirentur si secum habere ipsum dixerint Sebastianum, testante præsertim ipso Theologo sua inuectiua in Iulianum quælibet passionum signa idē præstare, quod integra ipsorum corpora, & quod corpora idem possint quod animæ in cęlo beatæ, adeo vt idem Martyr in quolibet corporis sui tenuij puluere integer perseueret, oblatrent licet æmones, & blasphement hæretici hagiomachi. Hoc pariter anno sui Pontificatus initio eundem Gregorium collapsam ecclesiam S. Saturnini martyr. in via Salaria a fundamentis restituisse atq; picturis ornasse, idem Anastasius tradit. Gregor. Nazianz. de particulis reliquiarum SS.

B Christi Annus. 828. Gregorii P. 4. 1. Ludouici 15. Michaelis Balbi 8. Impp. Ind. 6.

HOc anno mirifice illustratæ sunt Galliæ ex sacris Sanctorum Martyrum illuc Roma delatis reliquijs, Marcellini inquam & Petri. Marij Martyris & vxoris Marthę, Audifacis, & Abachuc filiorum martyrum, multiplicibus, & innumeris, & maxime admirandis signis, coram millibus testium, ipsis ciuitatibus, & populis, media luce, spectantibus, a nobilissimo sui temporis scriptore, Caroli M. a secretis, & eius vitæ scriptoris,[a] qui ex hoc tempore Ludouico Pio Imp. fidus Consiliarius inhærebac, descriptis, quæ partim ipsemet vidit, partim a fide dignissimis audiuit, & partim ex Actis publicis accepit, libellis a monasteriis S. Bauonis, & S. Seruatij sibi delatis. Innumera miracula per SS. MM. a li. 3. Trāslat. SS. Marcell. & Petri c. 11. & 12.

C Accidit interim mirandum quiddam, præter omnem expectationem, cum, Deo extorquente, pessimus dæmon ex energumena rustica, peccatorum suorum, Latina lingua, redarguit Francos, quorum causa tot illi mala, Deo vlciscente, iugiter pati solerent, frugum penuriam, pestem hominum & animalium, & alia multa. Ad quæ auertenda hoc eodem anno inuigilare cæpit pietas Imperatoris. Cum enim hæc omnium ore vulgata, aures quoque eius penetrassent, primū omnium, per vniuersum regnum publicum indixit triduanum ieiunium, atque preces, iussitque ad correctionem morum deprauatorum QVATTVOR DIVERSIS IN LOCIS PER GALLIAS CELEBRARI CONCILIA, MOGVNTIACI, PARISIIS, LVGDVNI, TOLOSAE. De quibus est eiusdem Imperatoris edictum[b], hoc pariter anno promulgatum, quo deplorantur eædem immissæ cęlitus clades. In eo, quod ait, cum ante voluisset conuentum agere, & de communi correctione tractare, sed commotione inimicorum præpeditum fuisse, Bulgaros intelligit, qui, vt significant Francorum Annales, Regnum Francorum inuaserant. Cuius rei causa hoc ipso anno in conuentu habito mense Februario Aquisgrani Baldreuus Dux Foroiuliensis, quod eius ignauia Bulgari inuasissent, vastassentq, regiones ad Imperium Occidentale spectantes, pulsus est Ducatu, cuius potestas inter quattuor fuit diuisa consortes. Sed quod & in eodem edicto est querela Imperatoris de exurgentibus in Regno Francorum tyrannis, allusisse visus est ad Aizonem, qui haud pridem ab Imperatore deficiēs cum fratre, Sarracenorum copijs, quibus inhæsit, plura intulit damna populis, sub dominio Francorum constitutis; hæcque per totum biennium vsque ad præsentē diem; cum & hoc ipso anno in eodem publico Aquisgranensi conuentu, Duces, qui aduersus eos missi fuerant, quod rem socorditer peregissent, in ordinem ignominiose redacti sunt. Hæ sunt clades huius temporis, præter penurias, & mortalitates, quas in eadem constitutione Ludouicus deplorans, per pęnitentiam morumq; correctionem emendari curauit. Imp. ad clades auertēdas, indicit ieiun. & preces. b Extat ante Concil. Paris. sub Lud. 3. p. Cōc. Bulgari inuadunt Gallias. Tyrānus in Gallia. Duces ob rē socorditer gesta in ordinem redacti.

D

E

Inter eos, quos mirabiliter a cæcitate, & paralysi liberatos refert Eginhardus, vnus fuit Albricus nomine, Aquitanus, qui oculis etiam mentis sic illustratus est, vt prophetiæ donum fuerit consecutus, & inter alia Angelica reuelatione admonitus est de nonnullis, quæ essent Ludouico Imperatori significanda, vt ab ipso cor-

rigerentur.

rigerentur. quæ libello descripta a se, eidem Imperatori, vt rogatus fuerat, tradita refert Eginhardus. Quid autem illa capita continerent, aut quid ab eo factum aut dimissum sit, alio potius in loco, quam in hoc commemorandum est. pauca tamen de his, quæ monitus fuerat adimplere curauit. A

Hoc eodem anno Nicephorus Constantinopolitanus Episcopus Confessor, cum ageret in exilio annum 14. ex hac vita, post plures, ex longa persecutione contextas coronas, ad Deum feliciter migrat: sepultus iuxta templum Sancti Martyris Theodori in monasterio, quod ipse a fundamentis construxerat, in quo tempore exilij piam, & sanctam vitam traduxit. celebris est eius memoria apud Latinos 3. Idus Martij. apud Græcos 2. Iunij.

B

Christi Annus	Gregorij P.4.	Ludouici 16. } Impp.
829	2	Michaelis Balbi 9. } Ind.7.

Gregorius Papa Tit. suum Sancti Marci a fundamentis restaurat, & nobili structura exornat, pretiosis additis ex serico, auro & argento, suppellectilibus, illato in illum etiam S. Hermetis corpore. Anastasius. Porro eiusdem Martyris articulus translatus in Gallias miraculis insigniter est illustratus. Eginhardus libro 4. [a] de supra citatis, qui & ibidem meminit reliquiarum SS. Proti, & Hyacinthi, per quas ad se delatas, edita miracula commemorat.

Miracula. a lib.4. c. 25.

Accidit autem, vt cum Sarraceni iam potiti Sicilia, (vt superius dictum est) vniuersas Italiæ oras classe piratica infestarent, iamque adijcerent animum, vt vniuersa potirentur Italia; Gregorius Papa imminens malum anteuertere, quibus valuit viribus, festinauit. Sicque Ostia Tiberina iam vetustate mœnibus collabentibus, eamdem ciuitatem nouis muris munire aggressus est, & veterem in nouam mutare, quam absolutam Gregoriopolim appellauit. Anastasius in Gregorio. & Sigebertus de eo anno sequenti, Gregorius Papa, inquit, dolens crebris Sarracenorum incursionibus vexari, & vestari suburbium Vrbis Romanæ circa Ecclesiam Beati Petri Apostolorum Principis, intendit illic vrbem nouam ædificare. ad quod consilio, & auxilio Imp. animatus nouam fabricam cœpit, sed non perfecit: Leo enim, eius nomine 4. cœptum opus absoluit. C

Hoc pariter anno, ipsis Kal. Octobris Michael Balbus cũ imperasset annos octo, menses 9. & dies 7. ex hac vita recessit, sepultus ad Sanctos Apostolos, maledictionibus omnium, pro panegyricis infamatus. Curopalata. Hic licet ipsius Imperij exordio æquus visus sit in Catholicos exules sub Leone, in sua quoque liberos reuocans, haud multo post tamẽ, (inquit Zonaras) eos oppugnauit, ac præter multos alios crudeliter tractatos, etiam in S. Methodium grassatus, Euthymium Sardium Archiepiscopum, ob sanctarum imaginum cultum in exilium misit, deinde Methodium in Acrita conclusit. Inclytum vero Euthymium filius eius Theophilus crudeliter flagris cæsum in Martyrum numerum retulit. Copronymum in omnibus imitatus, & Iudæis addictus Sabbata ieiunari iubebat, resurrectionem mortuorum nõ credebat, eoque futura bona sugillabat, & prophetas irridebat, dæmones esse pernegabat, scortationem peccatum non iudicabat, iurandum sese Deum vniuersi moderatiorem monebat, Iudæ salutem ominabatur, inter beatos eum annumerans, Pascha alieno celebrari tempore affirmabat. hæc Zonaras, Curopalata, & Cedrenus. Litteraturam (idem inquit,) quoque adeo est auersatus, vt ne pueros quidem ea permiserit erudiri, ne vel vesaniæ ipsius coarguendæ, atque refellendæ instrumenta alij inde peterent, vel disciplina adiuti, cum oculorum ac linguæ velocitate in legendo vterentur, ipsi palmam huius rei præriperent, adeo enim in litteris componendis tardus erat & syllabis conficiendis, vt librum alius facilius perlegeret, quam ipse sui nominis elementa recenseret. hæc Zonaras. D E

Balb' vexauit orthodoxos

Balbi impia dogmata.

Theophilus

A Theophilus iam adultus, post Patris mortem, patrium excipit imperium, iustitiæ laudem vehementer affectans, ac propterea a principio omnes qui cum Patre in Leonis Imp. necem conspirassent, occidi iussit. Nouercam quoque suam e regia domo eiectam in Monasterium redire coegit. Ex Curopalata.

Quod vero ad res gestas Ludouici Imperatoris pertinet, huius anni exordio, data reperitur constitutio pro conseruatione, & augmento rerum Monasterij Sancti Germani Parisiensis, digna memoria [a].

Quod rursus ad anni huius res gestas spectat, hæc habentur in rebus gestis Ludouici Imperatoris eodem tempore scriptis. *Hieme transacta, cum Quadragesimæ sacrati dies celebrarentur, intempesta nocte terræmotus adeo validus extitit vt ædificiis cunctis ruinam minaretur. Porro venti violentia subsecuta, non modo minora,* B *sed etiam ipsum Palatium Aquense, vehementia sui ita agitauit, ut etiam laterculis plumbeis, quibus tecta erat basilica S. Dei Genitricis Mariæ, maxima ex parte detegeret.*

Superiori anno indicto triduano ieiunio ad auertenda vrgentia mala, mandauit Imperator in quattuor Regni præcipuis ciuitatibus celebrari Concilia, quorũ vnum tantum extat Parisijs [b] celebratum, cum synodica ad Impp. Cum igitur multa statuissent Episcopi quæ ad disciplinam Ecclesiasticam moresque fidelium spectarent, & (quod idem expetierat Ludouicus) ex Sanctorum Patrum scriptis pariter deprompsissent, quæ ad ipsum Imperatorem pertinere possent: quia tamen ea tantum generatim ingessissent, prætermissis specialibus, de quibus in primis monendus fuisset, timore fortasse ne ea ipse animo haud æquo tulisset: visum est ipsis eadem quasi per C transennam ita illi significare vt si voluisset emendare etiam potuisset. Ne igitur apud Deum silentij redargui possent Episcopi, quod Regi non aperuissent, quæ in primis corrigenda essent, ne ve aperiendo eum in iram prouocassent, ita inter eos deliberatum, vt id facerent per appendicem. Hic in memoriam reuocetur quod Eginhardus dolens de Ludouico testatus est, cum quæ diuinitus monitus esset, non nisi ex parte seruasse, alijs magna iactura imperij prætermissis, vt exitus declarauit. At quænam erant ista, quæ per appendicem apposuerunt Episcopi? Læsa nimirum, negligentia Regum, Ecclesiastica iura, & oppressa ab eis libertas Ecclesiæ. de qua cum aliqua dixissent, concludunt his verbis. Porro de Episcopali libertate, quam, Deo annuente, vestroq; adminiculo suffragante, adipisci ad Dei seruitium peragendum cupimus, suo tempore nobis dicenda atque vobiscum conferenda reseruauimus, quatenus ita D sit, vt & nosmetipsos saluare, populoq; nobis subiecto vtiliter salubriterque prodesse, atq; pro vobis, & stabilitate imperij vestri valeamus Domini misericordiam exorare, & de vestris obsequijs, & Regni adiutorio solatium debitum minime subtrahatur, sed si possibile fuerit potius augeatur. hucusq; Patres.

a Apud Aimoinũ lib.5.c.10. in fine.

Terræmotus ingẽs.

Vẽt⁹ violentissimus.

b Tom.3. edit. Ven.

De oppssa libert. Eccl. quærũtur Epi apud Imper.

Christi Annus	*Gregorii P.4*	*Ludouici*	17.	*Impp.*
830.	3.	*Theophili*	1.	*Ind.8.*

E THeophilus, qui viuente Patre S. Euthymium Sardium Archiepiscopum, ob cultum sanctarum imaginum flagris cæsum, occidi iusserat, liberas nactus habenas Imperij, pro arbitrio in orthodoxos insurgens, tum obuium quemquam tantum adortus est, sed exquisita arte singulos indagans, de ijsdem haberi voluit quæstionem, dato quæstoribus in mandatis vt a singulis sub Orientali sibi subiecto Imperio constitutis, cum tributum capitationis exigerent, pariter de cuiusque ipsorum fide quæstionem haberent, esset ne quisquam ex eis cultor imaginum, quem mox conijciebat in carcerem, pœnas daturum acerbiores, nisi ipsum cultum sacrarum imaginum publice detestaretur. Quot fuerunt tunc lapsorum funera præ metu negantium? Et quæ confitentium pœnæ, exilia, atque mortes. Est de huiusmodi

Theophyli tyrãnis.

Imperatoris edicto mentio in Actis S.Ioannicij Anachoretæ. Hic eo culminis sanctitatis euectus erat, vt sicut Herodes Ioannem, Pharao Moysem, ita metuerent ipsum ijdem Imperatores persecutores; fama namque notissimus vbique erat, atque omnibus reuerendus. Blanditijs quidem, & illecebris eum Imperatores allicere tentarunt, a vi tamen abstinuerunt. Accidit aliquando vt Imperator duos viros illustres, & ad persuadendum idoneos ad eum allegaret in causa imaginum, qui diuina eius persuasi sapientia, Catholici redierunt. A

Historiam hanc rerum Orientalium prosecutus est Io: Curopalates eam excipiēs, vbi finem fecit Theophanes, in Nicephoro, non tamen, vt ille, per singulos eam annos digerens. Cum igitur aliquid ponitur, non sub certo anno, sed tempore tantum; sub eodem id accidisse Imp. intelligendum sed incerto anno.

Quod ad res Francorum attinet, maximo eæ sunt hoc anno obiectæ discrimini. Ingentes enim in Ludouicum Imperatorem conspirationes sunt detectæ, exortæ a filijs, & Principibus regni, & compluribus Episcopis. Peperit siquidem inuidiam omnibus præsertim aulicis, quod Bernardum Hispanum, Hispaniarumq; limitum Comitem, defensionis suæ causa, Imperator vocauit in aulam, constituitq; Præfectum cubiculi. Ex inde sparsus rumor auctaque suspicio, creditumque a pluribus eundem Bernardum admisceri Iudith Imperatrici. Id quidem cū filiorum quoque animos haud leuiter sauciasset, commouisset vero amplius odium in nouercam, auxisset vero magis ingens amor, quo prosequi visus est Imperator natos ex ea Carolū, atq; Rodulphum: his fomitibus admotis ingens accensa flamma, mox erumpere in incendium visa est; adeo vt Pipinus Ludouici ipsius filius, contra patrem parauerit exercitum. B

Conspiratio iImp.

Huius timore percitus Imperator mox præcipuam iurgiorum causam dimouere conatus, Bernardum a se dimisit, Iudith vero Imperatricem Lauduni in monasterio S.Mariæ morari pręcepit. sed nec ista satis fuere aduersarijs, qui eductam e monasterio Imperatricem, ipsam promittere coegerunt, persuasuram se Imperatori, vt deposito Imperio, retruderet se sua sponte in monasterium; id ipsumque se esse facturam, comaque præcisis monasticam vitam se professuram. C

Hac facta promissione ad ipsum Ludouicum Imperatorem cū custodia missa est, cumque secreto eum allocuta esset, monasticum ipsa sibi velum imposuit: Imperator vero ad deliberandum de hoc tempus accepit. Illa vero sic velata in monasterium S.Radegundis a Pipino detruditur. Cum interea rediens ex Italia Lotharius Rex, quæ essent facta, probaret, non tamen in patrem quid vlterius peragi passus est: remque geri non armis, sed iure voluit. Sicque conuentum publicum indici iussit, ex Imperatoris sententia, Neomagi, ad quem veniret ipse Imperator, non armata manu, sed simplici comitatu, quod faciendum æque filio persuasit. cuius rei gratia Hilduinus Abbas, & Vualach Abbas Corbeiæ cum armatis venientes ab Imp. iussi sunt abire. Ibi cum essent, Lotharius a Patre vocatus, secreto admonitus, flexus tandem atq; suasus est, patri debere esse subiectum, eidemque firma pace conciliatum iri. Sicque factum, vt Imperator qui totam æstatem absque imperij viribus transegisset, Lothario eidem obsequente, pristinum vigorem receperit imperandi. qui solita vsus benignitate criminis reos diuersis multatos pœnis, absoluit, parcens omnibus adeo iuste maiestatis iudicio postulatis. hicque finis rerum gestarum præsentis anni, quæ hic summatim perstricta, in vita ipsius Ludouici pluribus enarrantur. D

Compositis rebus Amalarius Fortunatus Episcopus Treuerensis, Albini olim discipulus, misit ad Ludouicū Imperatorem libros de Ecclesiasticis officijs, quos cum accepisset, & probasset, misit idem Imperator ipsum Romam ad Gregorium Papam, vt quod deesse ad opus videretur, illic addijceret, atque scriberet ordinem Antiphonarij, ex quo libro [a] apparet tantos viros oium huius temporis disertissimos, & apud Imperatorem primarios non solum Theoricam calluisse rerum Ecclesiasticarum, sed & practicam exercuisse, cātumq; Ecclesiasticum suis rythmis publice in ecclesia modulari solitos, quod certe non nihil illos redarguit, qui negligunt, antiquo more, in ecclesia canere, dum per alios explent eiusmodi in ecclesia, quod exercetur in cęlo E

a De ord. Antiph. c.38.

munus

A munus Angelicum. Certe quidem & ipsum Theodorum Archidiaconum S.R.E. cantare in Ecclesia consueuisse, satis ostendit idem auctor in prologo ad librum de ordine Antiphonarij.

Christi Annus 831 | *Gregorii P.4.* 4 | *Ludouici* 18. *Theophili* 2. *Impp.* | *Indict.* 9

THeodora A. & mater eius Theoctiste, pietate præstantes, sacras occulto imagines colebant. ea de re delatæ ad Imperatorem, in discrimen adductæ, callida tergiuersatione ipsum deluserunt. B Theoctiste, Theodoræ A. filias, quæ quinque erant, ad se sæpius accersebat. & puellaribus munusculis, & blanditijs, (puellæ enim erant) ad venerationem, & cultum Sanctarum imaginum paulatim adducebat. accidit aliquando, vt interrogatæ ab Imperatore quid apud auiam vidissent, quid ab auia accepissent, infantula diceret se vidisse pulchras imagunculas in arca repositas, quas osculandas sibi exhiberet. ea re ira incensus est Imperator, nec tamen propter reuerentiam erga mulierem, quidquam moliri ausus, tantum prohibuit ne filiæ ad eam amplius accederent. Alias scurra palatij quidam, pro libertate, Augustæ cubiculum improuiso ingressus sacras vidit imagines: indeq; ad Imperatorem conuiuantem ingressus, & interrogatus vnde veniret, respondit, ab Augusta, apud quam pulchras imagines viderit. Ira percitus Imp. in Augustæ cubiculum se proripuit eam increpitans, & probris C lacerans, & Idolorum cultricem appellans, quid a scurra audisset exponens: at illa iram deliniens, male suspicatus es, inquit, Imperator, & scurra deceptus est, ex resultantibus imaginibus ex speculo quod ego & puellæ meæ intuebamur. quibus verbis acquieuit. Ex Curopalata.

Imperatrix cultrix imaginum.

Hoc anno Romam se venisse legatum ab Imperatore ad Gregorium Papam testatur Amalarius de ordine Antiphonarii c. 38. datumq; sibi ab eo Theodorum Archidiaconum S.R.E. qui de ordine Rom. Officii eum instrueret.

Christi Annus 832 | *Gregorii P.4.* 5 | *Ludouici* 19. *Theophili* 3. | *Impp.* *Ind.* 10.

D THeophilus Imperator in cultores sanctarum Imaginum sæuus, & crudelis, superiores omnes crudelitate superare contendebat. nam Leo coli eas vetarat, Michael nomen Sancti ad eas adpingi interdixerat: at hic ne pingi quidem, & coloribus formari patiebatur.

Monachis quoq; aditus ad vrbes interclusit, & omnes edicto expelli iussit. ex quo plures desides, & ignaui habitum abiecere, a sacris hymnis & cantionibus abstinêtes; aliis, qui sacras imagines colerent, maxime Episcopis, & monachis, & iis, qui eas pingerent, carceres pleni erant, montes quoque & speluncæ, qui siti, & fame interierunt. Non defuerunt tamen qui singuli, & gregatim magna libertate eum coarguebant, quos cæsos ex vrbe exterminauit, & paulo post cælesti quiete digniati sunt. quorum veneranda corpora in terram insepulta proiecta, integra & salua diutius permanentia, tandem sepulta, & vt Martyrum debito honore culta.

Inter pictores, quos omnes perdere cupiebat, Lazarus quidam Monachus pingendi arte celebris erat, quem blanditijs & obsequijs tentatum, cum omni adulatione superiorem vidisset, ad mortem vsque tormentis excruciauit: rursusq; cum recuperata valetudine imagines pingeret, laminas ferreas eius palmis iussit admoueri; sed intercessione Reginæ emissus e carcere, & in templo Præcursoris occultatus, diuina vi, eius imaginem expressit, quæ diu conseruata, sanat ægrotos. Superfuit etiam hic ipsi Imperatori, haud cessans sacras pingere imagines. Ex Curopalata.

Lazari pictor [illegible] mentis [illegible] cruciat[illegible] ob imag[illegible] nū pic[illegible] ram.

A Quod ad res Francorum pertinet. Pipinus filius Ludouici, rursum recedit a Patre, & alios in eum commouet: quare a Patre in carcerem conijcitur, sed a suis noctu subductus eripitur. Quamobrem ipsum regno priuat, quod inter Lotharium atq; Carolum diuisit, sed res effectum non est consecuta.

Hoc pariter anno, cum S. Ansgarius magnum retulisset ex Gentilium prędicatione prouentum, pius Cæsar statuta Amaburg ciuitate Metropoli Danorũ, Sueuorum itemque Slauorum, & omnium Transalbianorum, eum primum illi cathedræ ordinari curauit Archiepiscopũ, confirmante Gregorio P.4. & pallio, insigni plenitudinis potestatis ad eum misso. Ex Adamo [a] alij [b] male referunt in sequentem annum.

a li. 1. c. 17
b Crant. Eccl. hist. Sax. lib. 1. c. 20.

B *Christi Annus* 833 | *Gregorii P.4.* 6 | *Ludouici* 20. *Theophili* 4. *Impp.* | *Indictio.* 11

Theophilus male cæptam aduersus pios sacrarum Imaginum cultores persecutionem prosequens, in peregrinos homines Catholicæ fidei professores Theodorum atque Theophanem fratres, iram conuertit, quos dire plagis affectos, exilio tandem multauit, deportari eos iubens in Insulam Aphusam. Ex scriptore eius sæculi, qui res eorum gestas prosequutus est.

Quod ad Theophilum spectat, superauit quidem impietate prædecessores Imperatores, quo ad sacras imagines, quas penitus auersabatur; Hagiomachus tamen non fuit, vt potè qui sanctos coleret, Dei Genitricis Ecclesias frequentaret, &, quod maius est, erigeret, vt Io: Curopalata tradit. C

Grauiori inter hæc turbine quatitur rursum Imperium Occidentale, cum Ludouicus Imp. se cogitur abdicare, conspirantibus iterum in eum filijs, simulq; Episcopis, quorum suasu idem rursus ad publicam peragendam redigitur penitentiam. Hæc singula quomodo se habuerint, sunt accuratius exploradã. Quod enim Pipinus a Patre priuatus est Aquitania, quæ Carolo puero ex Iudith nato data fuit, magnam sibi Imperator cum odio concitauit inuidiam, non Pipini tantũ, sed aliorum etiam filiorum Lotharij & Ludouici, quo factum est, vt ad bellandum pararentur vtriusq; exercitus.

Interea vero Gregorius Papa, pacem inter filios atque parentem cõciliaturus, Roma profectus, ad ea quæ prius obuia habuit castra filiorum accessit, diutiusq; ibidem cõmoratus est, vt ad concordiam filios adduceret. Quæ res in deteriorem partem accepta est a Ludouico, insusurrantibus nonnullis studere nimirum Pontificem filijs Imperatoris: iactantibus insuper fore, vt esset excommunicaturus Pontifex quotquot inhæreret Imperatori. D Quo factum est, vt veniens ipse Gregorius ad Ludouicũ, haud eo susceptus sit honore, quo consueuerunt prædecessores Reges Francorum ire obuiam, & excipere Ro. Pont. Contestatus aũt ipse Pontifex, se non aliã ob causam esse Roma profectum, nisi vt ortum domesticũ bellum sedaret, pacemq; inter parentem, & filios conciliaret: ab eodẽ Ludouico dimittitur ad filios, rem cum ipsis tractaturus. Sed cum nihil conficeretur, illis implacabili odio in ipsum commotis; Gregorius, re infecta, mœrens reuersus est Romam. Hæc quidem ex vita eiusdem Ludouici Imperatoris; quæ auctor, qui appendice auxit historiam Aimoini, ex eodem totidem verbis apposuit. Ceterum etsi sint qui dicant, in suspicionem adductum Gregorium Papam apud Ludouicum, quod diutius apud filios mansisset, tamen euentus hanc penitus suspicionem disiecit; E si quidem ipse, quod eis aduersus Patrem non fauerit, infensos sibi reddidit, Cuius rei causa Lotharius reuersus in Italiam acerbissimũ odium aduersus eundem Gregorium, ipsam Romanam Ecclesiam persequendo, manifeste declarauit: quod ipse Ludouicus intelligens, eidem, quibus valuit auxilijs, præsto fuit, vt suo loco constabit. At vero tantum abest vt sceleratis filiorum actibus consenserit Greg. Pont. vt ab eis factum Patris abrogationis decretum resciderit, quod testatur Paulus Aemilius, qui res Francorum est prosecutus. Hæc fere eadem etiam Theganus Treuerensis Ecclesiæ Chorepiscopus, Ludouico fauens; qui, narrationẽ pro-

sequens,

A sequens, scribit Ludouicum a suis destitutum in potestate venisse filiorum, qui vxore Iudith in Italiam Derthonam, sub fida custodia, amandata, ipsum Compendium adductum, CONCILIO EPISCOPORVM HABITO, Imperio se abdicare, & publicam subire pęnitentiam coegerunt. Extant adhuc eiusdem Ludouici Imperatoris publicæ pœnitentiæ scripta, quibus eiusmodi inscriptio præposita est. Quæ [a] sequuntur gesta sunt apud Compendium Palatium, contra Christianissimum Imperatorem Ludouicum, postquam Regno ad tempus priuatus est. Acta sunt autem studio non imitandæ deiectionis eius ab Ebbone auctore eius mali, & cęteris Episcopis, vel errore admittentibus, vel timore consentientibus. Non sunt hæc vt salubris Concilij decreta amplectenda, sed vt exitialis commenti molimina respuenda. Quibus iniquissime peractis, magna inde commutatio rerum secuta. certatim populi Franciæ B Burgundiæ, Aquitaniæ, Germaniæ, cum proceribus ijs maxime qui coniurationis expertes fuerant, conuenientes, Ludouici libertatem, intentatis armis expetebant. Dum hoc in Ludouicum Imperatorem aguntur, adueniunt Theophili Imp. Constantinopolitani legati ad Ludouicum, qui a Lothario excepti, & dimissi sunt.

a In Ann. Franc. ex Pith. Biblioth.

Christi Annus.	*Gregorii P.4.*	*Ludouici* 21. }	*Impp*
834	7	*Theophili* 5. }	*Ind.12.*

LOtharius, audita Principum conspiratione ad Ludouicum Patrem liberandum, eo in Monasterio S. Dionysij relicto, discessit. Ludouicus libertati redditus, per C Episcopos ecclesiæ reconciliari, & armis quibus exutus fuerat solemniter accingi voluit, & deinceps se iterũ per Imp. magna omnium exultatione gessit. Paulo post filios ad se, venia petita, adeuntes, Pipinum & Ludouicum excepit. Quod publicam perturbauit lætitiam miseranda Cabilonensium clades fuit, quam ciuitatem in itinere sibi aduersantem, & factione rebellium proditam Lotharius ferro igniq; vastauit, vna salua, miraculo, Basilica in honorem S. Georgij fabricata. Dei Ecclesias per Lotharium expoliatas, occisosq; omnes qui patri studuissent, & sororem Bernardi Sanctimonialem in dolio inclusam in Ararim proiectam, scribit Theganus, nefanda eius opera detestatus.

Ludou. restituitur ĩ Imp. Cabilon. clades per Lothariũ.

Tunc aduersus Lotharium, tum pater Ludouicus, tum reliqui eius filij Ludouicus atque Pipinus castra mouentes, coegerunt Lotharium, vt supplex veniam petiturus D venires ad patrem, cui vna cum sectatoribus Ludouicus indulsit, atque accepto ab eis fidelitatis iuramento, in Italiam ire præcepit, ac saltus Alpium, ne post hac se inuito, transiret, firmis impositis præsidijt, obseruari præcepit. hæc ex vita Ludouici, quæ & apud Theganum fusius leguntur. Cæterum quod spectat ad restitutionem Ludouici in Imperium, id factum auctoritate Gregorij Papæ, Paulus Aemilius haud obscure significat, dum ait, decretum abrogationis Imperij Ludouici ab ipso Gregorio Papa fuisse rescissum, sed vt Marianus Scotus addit ei Iudith Augustam pariter voluntate Gregorij Papæ restitutam. Porro Ludouicum indulsisse omnibus, qui in eum peccassent inuiti Theganus affirmat.

Lothari⁹ recipitur in gratiã Patris.

HABITO GENERALI CONVENTV IN ACTINIACO PALATIO, inter cætera, mandatum filio Pipino vt quæ in suo Regno ablata fuissent Ecclesijs, E absque cunctatione restituerentur. Legatis etiam per ciuitates, & monasteria missis, statum Ecclesiasticum pene collapsum in antiquum statum erigi iussit: multa etiam ad politicum statum pertinentia illic fuere constituta.

Quod autem in Basilica S. Dionysij prope Parisios restitutus fuisset in Imperium, eius memoriæ sancti effectus, ad eam illustrandam animũ intendit, Hilduinoq; eiusdem monasterij Abbati mandauit, vt quæ tum ex Græcis, tum ex Latinis fontibus, de eodem Dionysio scripta, reperiri potuisset, in vnũ corpus collata, stylo historico prosequeretur. Extat epistola, præfixa ipsius Hilduini Areopagiticis; quam sequitur Hilduini epistola ad Ludouicũ Imp. inde nuncupatoria ad cunctos Christi fideles, quam

Colligun tur oĩa q̃ ad Dion. M. spectant.

sequuntur Acta Passionis ipsius, ac denique reuelatio facta Stephano Papæ vna cum Actis coronationis Pipini,& filiorum eius in Francorum Reges. Sed præter illa,quę ipse Hilduinus collegisse potuit ex antiquorum scriptis, viuentes etiam doctissimos viros S. Michaelem Syncellum Ierosolymitanum, nec non S. Methodium presbyterum Constantinopolitanum visus est ad eadem præstanda hortatus esse Græcos Patres, & nobilissimos Confessores, si quidem vterque ipsorum hoc eodem tempore in eodem scriptorum genere versatus esse reperitur. Etenim scripsit hoc tempore Michael Syncellus encomiasticam orationē de eodem Dionysio,sed & Methodius eiusdem res gestas historico stylo est prosecutus. A

Dum vero ista geruntur in Occidente, in Oriente Theophilus Imperator in dies magis aduersus orthodoxos commotus,noua,in eosdem in confessione perstantes,decreuit supplicia. Si quidem in expeditione aduersus Sarracenos, Methodio secū ducto,ob ingentem viri prudentiam,& sapientiam, cum ab eis profligatus esset, magno cum suæ vitæ periculo, reuersum Constantinopolim quod non eius adiutus precibus victoriam reportasset,occasione capta ex offensa religione, ob cultum Idolorum (sic enim imagines appellabat) in eum furorem conuertit. postque diram verberibus de ipso habitam quæstionem,cum viuum in sepulchrum,cum duobus latronibus includi fecit,apposito qui ei tantum cibi ministraret,quantum ad trahendam vitam sufficeret. sicq; mansit,velut alter Ionas cęti vtero clausus,donec Theophilus vixit. Ex Curopalata. Verum sunt qui dicant,ipsum viuente adhuc Theophilo, ab eodem reuocatum fuisse Constantinopolim Constantinus Manasses,atque Glicas, (quod in scripta quædam difficilia Imp. incidisset, quæ non alius quam Methodius interpretari posse crederetur) & deinceps in honore habitum. B

S. Methodius supplicijs afficitur.

Hoc anno, Era Hispanica 872. notato, in Hispania apud Canadignam ducenti monachi interfecti a Sarracenis,consecuti sunt coronā martyrij,in claustri pauimēto monasterij sepulti,quod,qua die sunt trucidati,apparet sanguineo sudore respersam. C

Ducenti Monachi Martyr. sub Sarracenis.

Christi Annus 835. *Gregorii Pap.* 4. 8. *Ludouici* 22. *Theophili* 6. *Impp.* *Ind.* 13.

IN THEODONIS VILLA MAGNO HABITO CONVENTV EPISCOPORVM & aliorum, Ebbo Rhemensis, auctor, vt Ludouicus Imp. priuaretur Imperio,suasu Episcoporum,Episcopatu,vt eo indignus,se abdicauit,reliquis, qui assumserant,necessitatem excusantibus, venia data. Condemnatus autem est Agobertus Lugdun. Archiepiscopus,qui vocatus ad synodum venire distulisset. De his autem qui in Italiam confugissent,quod scilicet visi essent ad sedis Apostolicæ iudicium accessisse,nihil est actum. Paulopost in Metensi ciuitate omnibus simul conuenientibus, septem Archiepiscopis, septem reconciliationis Ecclesiasticæ orationes, super eundem Imperatorem inter Missarum solemnia,pro plenaria restitutione Imp. magnis Deo ab omnibus gratijs actis cecinerunt. Ex vita Ludouici Imperatoris. D

Eodem tempore, cum Theodulphus Abbas Floriacensis, vocatus cum alijs, vt particeps Bernardi coniurationis in Ludouicum Imp. Andegaui inclusus esset in carcere,præ cęteris huius ętatis poeticæ facultatis excultus,ibidem Ecclesiasticū carmen ad diem Palmarum in Ecclesia canendum accomodatum scripsisset,obseruato tēpore,cum ea die Ludouicus inde transiret e fenestra carceris illud cecinit,quod cum eidem Imperatori mirifice placuisset,e carcere eum educi iussit, & post etiam Aurelianensem Episcopum creandum curauit. Ecclesiasticum autem melos illud est gloria, laus,& honor tibi sit Rex Christe Redemptor.&c. Scripsit & alia plura. Extat præterea epistola ipsius ad suū clerum Aurelianensem, qua munus sacerdotale, & animarum cura qualis esse debeat,insinuat,nunc primum ab auctore Annalium euulgata. E

Theodulphi carmē in die Palmarū.

Epistola de munere sacerdotali 46. capitib.

Quod pertinet ad res Orientalis Ecclesiæ,hoc anno,mortuo Theodoro Constantinopolitano PseudoPatriarcha,Iconoclasta, Io; eius nominis sextus Theophili pe-

A dagogus, illius excipit thronum, antea Syncellus, ex magiæ peritia magnam apud ipsos hæreticos adeptus existimationem, Iconoclasta & ipse, altero deterior.

Interea Theophilus, pro ardenti desiderio trahendi in suam perfidiam Theodorum,& Theophanem fratres,euocatos ex insula, vbi iam biennium relegati agebant, cum frustra obsecrationes, blanditiæ, & minę adhibitæ essent acerrime cædi, & facie inscribi iussit duodecim iambos, vt mirum sit quomodo tot versus exarari in hominis facie potuerint. hęc pluribus, ipsorum Epist. ad Ioan. Episcopum Cyzicenum. post tam inhumanum, & nouum supplicium, stillantibus adhuc vultibus sanguine, in carcerem retruduntur, & post Apameam Bithyniæ in exilium eijciuntur. Ex Curopalata. At in itinere quid illis acciderit refert Cedrenus, incidisse nimirum in piscatorem eum, cui cura data præbendi Methodio cibum,à quo cum de statu eius B didicissent, per eundem in hanc sententiam ad eum. SS.Mon. faciebus ĩ scripti.

Qui uiuus inter uiuos esse desiit
Vitamque præbet mortuus, terram incolens,
Polumque obit; uincto grauati uinculis,
Frontes ei scribuntque inscripti litteris.

Rescripsit Methodius opera eiusdem piscatoris.

Quorum libris inscripta sunt cęlestibus
Nomina, piæque frontes inscriptæ notis,
Nos qui sepultus ante funus est suum
C *Vinctos salutat, & ipse uinculis grauis.*

Ad hæc autem subdit his Io.Curopalata.B.quoque Michaelem Syncellum Ecclesiæ,quæ est in Sancta Ciuitate,multis cum alijs Monachis Theophilus Imperator in carcerem coniecit, diuturnis cruciationibus eos in suam sententiam adducere sperãs. Desunt Acta tot insignium Confessorum. Ad hunc Michaelem Syncellum Theodorus Studita ante aliquot annos, cum in humanis esset Nicephorus Constantinop. Episcopus,scripsit Epistolam,[a] quando ipse Michael alio pergens, Dei voluntate, actus maris tempestate Constantinopolim venire compulsus est. a Lib.2. Epi.213.

Hoc anno Gregorius Romanus Pontifex, (vt auctor est Sigebertus, & alij) monuit Ludouicum Imperatorem,vt in Gallia, atque Germania Festiuitas omnium Sanctorum Kalendis Nouembris,celebraretur,quæ hactenus Romani, ex Bonifacij Pa- D pæ instituto,celebrare consueuerunt. Quod tum ab ipso,tum ab Episcopis omnibus Franciæ, atque Germaniæ mira consensione acceptum fuit, & ingenti gratulatione peractum. de his agens Albinus in commentario de diuinis officijs, qui floruit sub Carolo Magno, ostendit se ad hæc fuisse tempora superstitem. Porrò ante hæc tempora in Gallijs, atque Germanijs eiusmodi sacram omnium Sanctorum solemnitatem minime celebratam fuisse docent diuersarum canones de ferijs, in quibus,de hac festiuitate nullum verbum, vt neque apud eos, qui de officijs Ecclesiasticis ad hanc diem commentarios conscripsere.

Christi Annus.	Gregorii P.4.	Ludouici 23.	Impp.
836	9	Theophili 7.	Ind.14.

E Otharius moleste ferens se titulo nominatum Italiæ Regem, & non nisi Longobardiæ,earum scilicet, quas possederant Longobardi regionum potiti dominio, inuidere cępit Romanæ Ecclesiæ, quæ liberalitate Regum Francorum prædecessorũ suorum, nobiliorem videretur Italiæ partem possidere. Quam ob rem contra iusiurandum eidem Romanæ Ecclesiæ,cum corona ornaretur,ab eo præstitum,contraque ipsius parentis Ludouici,Caroli aui,proauique Pipini sancitas pro Romana Ecclesia sanctiones dominandi vniuersæ Italiæ flagrãs cupidine, Romanam Ecclesiam vexare Loth. Imper.& R. Ital.inuidet Eccl. Rom.suã ditionẽ.

cępit,& eius homines crudeliter tractare. Quæ res animũ Ludouici, licet mitissimũ, A
adeo exasperauit,vt legatos ad eũ summa festinatione destinarit, ab incepto deterrẽs, reuocans illi in memoriam, quod quando illi Regnum Italiæ donauit,etiam Ecclesiã Romanam commendauit,& quam ab aduersarijs defendẽdam susceperat, nequaquã à suis diripi permitteret, monens de præstitis nuper sacramentis, quæ si contemneret, non impune illi futurum. Iussit etiam,vt militares annonę,& statiua sibi parata essent mox in Italiam ad limina Apostolorum venturo. quod ne faceret,irruptio Normandorum in Frisiam impediuit: aduersus quos pergens Legatos duos ad Lotharium, qui responsum sibi ab eo referrent,misit,& ad Gregorium vnum,qui de necessarijs eũ consuleret,& bonam suam erga Ecclesiam voluntatem significaret. Lotharius de rebus quarundam Ecclesiarũ ablatis,alia restituit,alia restituere se non posse respondit.
Gregorius Ludouici legatione,grauiter decumbens,mirifice est recreatus,& misit ad B
eum duos legatos,qui gratias illi agerent, & Lotharium accusarent, quos Bononiam progressos Lotharius ne longius procederent,impediuit. Epistolam tamen Imperatori destinatam occulte per ferendam curarunt.

Ludouicum Imperatorem pro Ecclesia Romana adeo solicitum,Deus copiose remuneratus est,si quidem aduersarios,quibus ipse pepercerat,lues ingruens extinxit,& Normandos grassantes in Frisios,absque cæde,in fugam conuertit. quo suscepto nuncio de morte aduersariorum pius Imperator pugno pectore tacto lachrimisque oculis oppletis, Deum illis propitium fieri cum ingenti gemitu precatus est. Hæc pluribus scriptor aulicus Ludouici Imp.

Hoc eodẽ anno,octauo Id. Februarij Indict. 14. celebrata reperitur SYNODVS
AQVISGRANENSIS,sub eodẽ Ludouico Imp.anno eius 23.non verò anno 833. C
quem numerum, nota numeri, sed mendosa indicat: nec Imperij 24. In ea præcipue actum de vtilitatibus Ecclesiæ,& bonis ablatis restituendis. Itaque ex Imperiali auctoritate,& Episcoporum monitus est Pipinus,& sui quanto cũ periculo res Ecclesię vsurpentur. quæ libenter monita suscipiens Pipinus etiam per auunculi inuasionem vsurpata libenter restituit. ex Auctore domestico Ludouici. Subijcitur his apud Aimonium constitutio Pipini Regis,pro Monasterio S.Dionysij, exposcente Hilduino eius Abbate pro confirmatione villarũ,& à Ludouico Imp.concessarũ.Sed quę reperitur data anno 17.Ludouici Imp. plene ad dictũ cõciliũ minime spectare cognoscit.

Quod quidẽ, admonitione,(vt ipsi in eo præfantur Episcopi) eiusdẽ Imp.collectũ conciliũ constat; monuit ipse Episcopos, vt de tribus capitibus potissimum agerent.
nimirũ de his,quæ ad Episcopos pertinere noscerentur,de vita,& doctrina ipsorum. D
De his quæ ad inferioris ordinis Ecclesiasticos. Tertio vero loco ad ipsum Imper. eiusq; filios,ac ministros recte dispõnẽdos videri possent congrua esse. Porrò in hoc cõcilio itidẽ repetita habetur, & iterũ inculcata causa, ex qua tot tãtaq; mala prouenerint in Regnũ Francorum. quia nimirũ principalis potestas, diuersis occasionibus interueniẽtibus, secus, quam diuina auctoritas se habet in causas Ecclesiasticas prosilierit, & sacerdotes, partim negligentia, partim ignorantia, partim cupiditate in negotijs sæcularibus, & solicitudinibus, vltra quam debuerant, se occupauerint, & hac occasione aliter,quã diuina auctoritas deceat in vtraq; parte extitisse dubiũ nõ est,&c.

Sed & eodem quoque anno APVD LVGDVNVM ALIVS CONVENTVS HABITVS EST EPISCOPORVM,cui & idem Ludouicus,cum filijs interfuit,
excepto Lothario,qui est impedit᷈,eo quod hoc anno morbo laborauit, ita flagellis à E
Deo correptus, cum inconcessa tentasset. Porrò in hoc Concilio agitata est causa Episcoporum Lugdun.& Viennens. qui rei coniurationis in Imper. vocati non comparauerunt. in quos absentes sententiam ferre detrectarunt.

Hoc anno eodẽ S. Viti M.corpus, qđ sub Pipino Rege, ꝑ Fulradiũ Abb.S.Dion: Roma trãslatũ fuerat in Gallias, à Varino Abb. [a] nouę Corbeię impetratũ ab Hild. Abb.S.Dion.in nouã Corbeiã Saxoniæ est translatũ, tanta miraculorũ benedictione, dum venit, atq; permãsit,quantã liber ipse de eius translatione conscriptus significat.

Quo eodẽ anno Dani,atq; Normãdi Gallias inuaserũt. Legat.Car.apud Vitichĩdũ.

a Apud Sur. 15. Iun.

Miracula in translatione S. Viti.

A Sed & nouella Ecclesia Paderbornensis in Saxonia adhuc lacte indigens, miraculorum gratia mirum in modum illustratur, ex facta, hoc item anno, translatione sacri[b] corporis S. Liborij Episcopi Cenormanensis in ipsam, qd per Legatos ab Episcopo, & Ciuitate impetrarat. Extat ad hũc diẽ libellus de hac trãslatione, & miraculis ab eo cõscriptus presbyt. qui missus expetijt reliquias, detulit, & miraculorũ spectator fuit.

a Apud Sur. 23. Iul. Crãt. lib. 1. hist. Sax. c. 28. Mirac. in trãslatione S. Liborij Ceno.

Christi Annus	Greg. P. 4.	Ludouici 24. Theophili 8. Impp.	Indictio.
837	10		15

B COmeta apparente, Ludouicus Imperator sciens mutationem Regni, mortemq; Principis per hæc ferè signa portendi, pro sua magnanimitate, & prudentia. *Non alium, inquit, timere debemus, præter illum, qui nostri, & huius syderis creator est. Sed eius clementiam non satis laudare, & imitari possumus, qui nostram inertiam, cum simus peccatores, & impœnitentes talibus indiciis dignatur admonere. Quia ergo, & me, & omnes communiter hoc ostentum tangit; omnes, pro posse, & sapere, ad meliora festinemus, ne forte misericordiam illo prorogante, & nostra impœnitudine impediente, nos illa inueniamur indigni.* His dictis, & ipse paulisper mero indulsit, & omnibus id facere iussit, & vnumquemque ad sua se colligere præcepit, noctemque illam, (vt nobis perlatum est) peruigilem, ac Dei laudibus, & obsecrationibus honoratã luci superuenienti præsentauit. cuius crepusculo ministros aulicos vocauit, & eleemosynas, quam largissimas pauperibus, ac seruis Dei, tam Monachis, quam Canonicis porrigi iussit. Missarumque solemnia per quoscũque potuit, celebrare fecit, non tantum sibi metuens, quantum Ecclesiæ sibi creditæ prospiciens. In his Imperat tota æstate consistens, induxit GENERALEM CONVENTVM IN CARISIACO, cui & Pipinus filius ex Aquitania interfuit; Vbi Imper. Carolum filium Regem partis Neustriæ declarauit, & vtrumq; ad sua regna dimisit. Hęc fere ex Astronomo ipso, qui res gestas Ludouici, quam fidelissime posteris tradidit.

C Ludouic. Imp. præparatio ad mortẽ, viso Cometa.

Christi Annus	Gregorii P. 4.	Ludouici 25. Theophili 9. Impp.	Indictio.
838	11		1

D MOrtuo Pipino Rege Aquitaniæ, Carolo filio eam tribuit prouinciam; partito inter Lotharium, atque Carolum vniuerso Imperio, tradidit Ludouico Baioniam. Ex qua diuisione rursus obortæ discordiæ, Ludouico indignante, & pro Pipino puero, filio Pipini Regis, nonnullis nobilibus insurgentibus, eo quod à patris Regno visus esset exclusus.

Reperitur autem alias sæpius à Ludouico Imperatore diuersis occasionibus facta esse Regnorum partitio, vt inter alias illa, quam ex veteribus monumentis Pithocus in lucem prodidit factam inter tres filios Pipinum, Ludouicum, & Carolum; in qua inter cætera, illud adscriptum est caput de obligatione defensionis Romanæ Ecclesię, E maiorum suorum exemplo, quod in omnibus alijs ab ipso factis diuisionibus annexũ fuisse, dubitari non debet, secũdum promissionem Deo factam à maioribus suis, cum ab Apostolica sede Coronam fuerint Regni consecuti, est huiusmodi.

SVPER OMNIA AVTEM IVBEMVS, ATQVE PRÆCIPIMVS, VT IPSI TRES FRATRES CVRAM, ET DEFENSIONEM ECCLESIÆ SANCTI PETRI SIMVL SVSCIPIANT, *sicut quondam à proauo nostro Carolo, & auo nostro Pipino, & b. m. genitore nostro Carolo Imper. & à nobis postea suscepta est, vt etiam cum Dei adiutorio ab hostibus defendere nitantur, & iustitiam suam, quantum ad ipsa pertinet, & ratio postulauerit, habere faciant.* Similiter de

cęteris

cæteris Ecclesiis, quæ sub illorum fuerint potestate, præcipimus, vt iustitiam suam & honorem habeant; & pastores, atque Rectores uenerabilium locorum habeant potestatem rerum, quæ ad ipsa pia loca pertinerent, in quocunque de his tribus fratribus illarum Ecclesiarum possessiones fuerint. A

a Mol. de SS. Bolg. 18. Iul. Hoc anno Fridericum Traiactensem Episcopum martyrium [a] consummasse tradunt, ob eam causam, quod cum Ludouicus Iuditham Ducis Bauariæ filiam, suā sanguineam absque dispēsatione vxorem duxisset, isque excommunicationem illis minaretur, Iuditham sicarios submisisse, qui eum occiderunt. Ex Actis, [b] quæ extare dicunt in Ecclesia Traiectensi, quibus cum nullus ex veteribus auctor testis accedat, suspecta sunt imposturæ, aliāq; potius causā extitisse cędis Sanctissimi viri putandū est.

b Apud Sur. 18. Iul.

c Apud Sur. 12. Iun. Claruisse autē ijsdem tēporibus Oidulphus presb. perhibetur, qui eidē Friderico in Euāg. pdicatione fidus minister accessit, cuius quoq; res gestę scriptis pditę extāt. [c] B

Lup. Abbat. Ferrariē. i Gal. Hac eadē Indict. 1. Lupus Monach. S. Benedicti, Rabani discipulus, educatus sub Aldrico Abbate, qui postea fuit Senonensis Episc. ante Gunilonem, vir doctrina, & vitæ moribus præstans, vocatus in aulam à Iuditha Imperatrice, paulo post à Ludouico Imperatore deligitur in Abb. Cœnobij Ferrariensis, à loco frequētius sic dicti; cū alias S. Petri, itēq, S. Iudoci, & Bethlehē dictū reperiat, atq; hæc ex eius Epistolis.

Hoc eodem anno Rabanus Abbas Fuldensis, abdicans se, quietis amore, in Hattonem refudit onus: ex Lupi. Epist. 40.

Christi Annus 839 — *Gregorii* P.4. 12 — *Ludouici* 26. *Theophili* 10. } *Impp.* *Ind.* 2. C

LVDOVICVS IMPERAT. CABILLVNI CONVENTVM HABVIT, quo de rebus Ecclesiasticis, atque politicis componendis actum est. Imp. Ludouicum filium rebellantem, ducto in eum exercitu, ad spontaneam reconciliationem adegit. Aquitaniamque, ob nepotem Pipinum inofficiose prætermissum, commotam compescuit. Quod autem, & inter Episcopos, æmulatione exorta, alter in alterius vindictam intenderet, & inter alios Aldricus Cenomanensis Antistes grauem à Comprouincialibus Episcopis pateretur inuidiam, atque experiretur persecutionem, Gregorius Papa his cupiens occurrere, alijsque consulere, Epistolam scripsit ad vniuersos Episcopos, in qua multa de auctoritate sedis Apostolicæ, & iure ad eam appellandi habentur. Eam ex veteribus Biblioth. Vaticanæ monumentis editam, lege in Annalibus. ex ea Gratianus complura decreta intulit in Decretorum volumen. D

De auctorit. sed. Apost.

Christi Annus 840 — *Gregorij* P.4. 13 — *Ludouici* 27. *Theophili* 11. } *Impp.* *Ind.* 3.

LVdouicus filius indignans, quod Carolus, ex alia congiuge genitus, & natu minimus, sibi prælatus fuisset, rursum ad arma conuersus Alamanniam cum Saxonibus, & Turingis incursauit, aduersus quem Ludouicus Imperator, per Quadragesimam mouens exercitum eum fugauit, & ad proprium Regnum redire compulit. INDICTO GENERALI CONVENTV IN VRBE VANGIONVM, Lotharium ex Italia acciuit, cum Carolus cum matre Iudith in Aquitania longe abesset. Quo tempore sole prodigiose obscurato, Ludouicus ex fatigatione corporis, & animi ægritudine in morbum grauissimum incidit. E

Lud. ppparatio ad mortem. Aderant illi venerabiles Episcopi, & alij serui Dei cōplures, in quibus Drogo frater, Metensis Episc. & sacri Palatij Archicapellanus. Per eundē quotidie confessionis mun⁹, sacrificiū spirit⁹ cōtribulati, & cordis humiliati, qđ De⁹ nō despicit, offerebat.

A Cibus eius erat solummodo per dies quadraginta Dominicum corpus, laudante eo iustitiam Dei, & dicente IVSTVS ES DOMINE. AT QVIA QVADRAGESIMÆ TEMPVS NON IEIVNANS EXEGI, SALTEM COACTVS IDEM IEIVNIVM TIBI EXOLVAM. Priuatum thesaurum distribuit; Insignia Imperialia ad Lotharium misit. Ludouico filio omnes iniurias remisit, rogans Episcopos, vt illum grauiter de violata paterna pietate admonerent, & paulo post è vita migrauit anno ætatis 64. Regni Aquitannici 37. Imperij 27. cuius corpus Metas translatum in Basilica S. Arnulphi conditum est. Hæc ex domestico eius scriptore, qui plenius ista est persecutus.

Non prætermittenda, quin hic adscribantur, quę Hincmarus Archiepiscopus Rhemensis, libello de translatione S. Remigij scripsit de his, quę miranda, & terribilia auditu, sub Ludouico Imperatore, & post eius obitum contigerunt in nonnullis, qui bona Ecclesiæ inuadere, & violare præsumpserunt. *Vltio diuina ĩ sacrileg. vsurpatores bon. Eccl. Mirac. in transl. S. Remigij.*

B

Hoc eodem anno, qui à Leone Ostiensi Tertius numeratur Bassacij Abb. Monast. Cassinatis translatum ponit corpus S. Bartholomæi Apostoli ex Lipari Insula Beneuentum, sub Sicardo Principe Beneuentano. de quo Sigebertus in Chronographia anno 831. his verbis Sarraceni Siciliam incursantes, etiam Liparim Insulam deuastant, vbi Corpus Bartholomæi Apostoli quiescebat, quod olim loculo plumbato iniectum, & in mare mersum à Paganis non ferentibus illud, propter nimiam signorum charitatem ab omnibus venerari, ab India vsque ad hanc insulam vltro delatum fuerat. Cuius ossa modo à Sarracenis huc illuc dispersa, à quodam Monacho, ipso reuelante, collecta, Beneuentum transferuntur. Hæc ipse. Verum de translatione ex Indis in Liparim Insulam diuersa diuersorum est narratio. *In Chro. Cassinen. lib. 1. capit. 26. Translatio S. Bartholom. Apost.*

C

Christi Annus	Gregorii P.4.	Lotharii 1. Theophili 12. Impp.	Indictio.
841	14		4.

INgrauescente in dies magis Theophili Imper. aduersus Orthodoxos persecutione in Oriente, Sanctus ille admirandus Ioannicius de reddenda cito Ecclesiæ pace diuinum responsum accepit, quo consolatus est afflictos, speque iam destitutos miseros Orthodoxos. *B. Ioanicij vaticinium de cessatiõe persecutionis.*

D Per annum quoque fatidicam, quæ explorauit Theophilus, futurorum curiosus inuestigator, narrat Curopalata; de illis, qui post illum regnaturi erant; de Ioanne Pseudopatriarcha, sede priuando, de honore debito venerandis Imaginibus restituendo, denique de multis alijs, quæ Theophilus grauiter tulit.

Hoc eodem anno confligens Theophilus cum Sarracenis profligatus est, magno cum vitæ periculo, pluribus nobilibus captiuis relictis, qui martyrium subire cum cohorte quadragintaduorũ militũ, quorum præcipui nominati sunt, Theodorus fortis, Theophilus, atque Boburzicus duces exercitus. Tunc horrendum Amorij factum est excidium à Sarracenis, quibus cladibus consternatus Imper. in morbum incidit. Eadem pluribus Curopalata, & alij.

E Hoc item anno ciuili bello Gallia flagrante, atque Lothario aduersus Ludouicum, & Carolum fratres agente, qui crebris ante legationibus redimere pacem frustra laborantes, cum ipso rem solis agente, confligere coacti victoriam, fauente iustitia, cruento tamen certamine, reportarunt, periurum fratrem vincentes, quo vnico prælio relictum sibi Carolus Regnum à Patre firmiter stabiliuit. Hæc autem, quomodo gesta sint. qui interfuit, Nithardus Caroli Magni nepos ex Berta filia, quam fidelissime scripsit. Rei indignitate commoti Reges, & populi etiã victores, de tanta strage populi Christiani Episcopos cõsulunt, QVI STATIM IN CONCILIVM COEVNT, & re consultata, hoc iudicium edunt. Quod pro sola iustitia, & æquitate decertauerint, & hoc Dei iudicio manifestum effectum sit, ac per hoc immunis *Frat. RR Fr. Confligunt.*

omnis Dei minister, in hoc negotio haberi, tam suasor, quam effector deberetur. At quicunque conscius sibi, aut ira, aut odio, aut vanagloria, aut certe quolibet vitio quidquam in hac expeditione suaserit, gesseritve, vere confiteatur occultum delictum, & pro modo culpæ satisfactio imponatur. Veruntamen in veneratione, & laude tantæ declarationis iustitiæ, & pro remissione delicti mortuorum fratrum, & ad promerendum deinceps etiam auxilium diuinum, triduanum ieiunium est indictum, & libenter celebratum est. hæc quoque ex Nitardo. Qui, post hæc, subdit. Monachos Sanctus Medardi rogasse Carolum, Suessioniam Vrbem petentem, vt corpora Sanctorum in Basilicam, magna ex parte ædificatam, transferret, quibus libenter annuerit, & proprijs humeris, summa cum veneratione transtulerit, illique Basilicæ Villam quandam attribuerit. A B

Christi Annus	*Gregorii P.4.*	*Lotharii* 2. *Michaelis* 1. *Impp.*	*Indictio.*
842	15		5

LOtharius reparato exercitu rursum in fratres mouet, à quibus fugatus, regnum deseruisse visus est. Fratres igitur Palatium Aquis, quod tunc sedes prima Franciæ erat, petunt: & quid de fratris regno agendum sit, Episcopos, quorum pars maxima aderat, consulunt. in quo agnoscas pietatem Regum Francorum, qui haud auspicari audent magna, absque consilio Episcoporum. Quibus Episcopis Lotharij C gesta considerantibus, quomodo Patrem Regno expulerit: Quoties periurus ipse patri fratribusque populum Christianum periurum, sua cupiditate, fecerit, quot homicidia, adulteria, incendia omnigenaque facinora, ob eius regnandi cupiditatem, patrata. Cum nullam Rempublicam gubernandi scientiam habeat, nec bonam voluntatem, quibus ex causis non immerito, sed iusto Dei omnipotentis iudicio, & prelijs fugatus sit, & à proprio regno fugam inierit, & illud omnium consensu, & iudicio fratribus, se melioribus ad regendum, tradiderit, nec prius tamen illud eis tradiderunt, quam rogati, se illud, iuxta Dei voluntatem, & legem, quantum scirent, & possent, administraturos. Propterea, inquiunt, auctoritate diuina illud suscipiatis, & secundum Dei voluntatem illud regatis, monemus, rogamus, atque præcipimus. Notate Politici Neccatores, vt Episcopi Francorum Iudices sederint de Regno, & D Regibus iudicaturi, atque sua sententia, (quod maius est) Imperatoris Lotharij Regnum hæreditarium transtulerint in Ludouicum, & Carolum, apposita, vt audistis, ea præceptione, quę & mox fuit executioni mandata; delectis siquidem ab vtraque parte duodenis, illis Regni partitio permissa, in quibus Hithardus vnum se fuisse, ait. quanto magis Romanus Summus Pontifex Francorum Regnum ab Hilderico stupido transferre potuit in Pipinum, quod vos abnegatis. Hactenus in Conuentu Aquisgranensi.

Quo ad res Orientales pertinet, Theophilus ob cladem à Sarracenis acceptam mœrore confectus, & spe frustratus auxilij à Francis expetiti, graui morbo oppressus Senatui, & claris Ciuibus filio vxoreque commendatis; obtruncato ad extremum Theophobo, de affectato Imperio calumniam passo, ad vitæ finem appropinquauit. Cęterum in ipso fine exhalaturum spiritum, pœnituisse Theophilum erroris sui, sacras Imagines adorasse, & piæ vxoris Theodoræ precibus, à Deo consecutum fuisse misericordiam, ex antiquioribus monumentis prodidit Gennadius Patriarcha Constantinopolitanus in expositione pro Concilio Florentino: qui & mirabiles quosdam de eius anima refert visiones. E

Mortuo Theophilo Imperatore Tutores, & Curatores filio relicti, eum ad populum produxerunt, qui illum accepit, & probauit, eique se sacramento obstrinxit. Theodora, vt cum filio accepit firmatum Imperium, de restituendo cultu Sanctarum

A Imaginum cogitare cœpit. re igitur cum Magistratibus, & Primoribus, & doctis, ac pijs viris communicata, CONSTANTINOPOLI CONVOCATVR CONCILIVM, hæresis damnatur, cum Pseudopatriarcha Ioanne, Methodius verò eligitur: cultus Sacrarum Imaginum restituitur: Sancta Nicæna septima Synodus œcumenica comprobatur. hæc apud Theophanem presbyterum, huius temporis scriptorem, plenius continentur in oratione in S. Nicephorum Patriarcham, & apud Curopalatam.

Sic igitur hæresis illa, quæ Constantinopoli ante centum viginti annos è portis Inferni, magno fastu, auctore Imperatore, potens, ac furens erupit, & repressa sæpius, rursus sanguine Sanctorum ebria audacius in Ecclesiam Orientalem est debacchata, hoc anno tandem penitus extincta fuit, Methodio iuxta prædictionem Beati B Ioannicij, in Thronum Constantinopolitanæ Ecclesiæ euecto, & fide Orthodoxa iam omnia obtinente, dissensio quædam orta est inter ipsos Catholicos. *Nam alij quidem,* inquit Theophanes ille presbyter, *volebant habere in ministerio, qui dignitatem Sacerdotij acceperant ab Iconomachis, vtpotè, qui per hoc nihil pietati officerent*: quod scilicet ea hæresis non dogmata de diuinitate, vel humanitate Christi, vel quid huiusmodi Ecclesiæ Orthodoxæ tetigerit, sed ritum, & traditionem labefactarit. *Illi autem,* subdit auctor, *profanis sancta tradere manibus, putabant omnino esse impium, & minime Deo gratum, nec admittendum.* Et Methodius quidem, pro sua ingenti charitate, omnes illos comministros habere desiderabat, qui in reliquis essent Orthodoxæ sententiæ, cum illis sentiens, qui erant prioris opinionis. Ac Sanctus quidem Ioannicius eadem cum Methodio sentire per litteras C significauit; suadens illos procul tantum facere ab altari, qui adhuc essent hæresi inquinati, non pœnitentes erroremque detestantes, & præ cæteris, Iconomachos. Sanctus autem Methodius sua eximia sapientia, reliquos omnes in suam traxit sententiam. Intentus igitur Sanctus Methodius reuocandis lapsis ad Ecclesiam, quod hi reperirentur variæ ætatis, diuersæque conditionis, ne vilesceret Ecclesiastica disciplina, eosdem omnes diuerso modo Ecclesiasticæ censuræ voluit esse subiectos. Quamobrem pro salute omnium promulgauit edictum, cui eiusmodi titulus reperitur inscriptus. METHODII SANCTISSIMI PATRIARCHÆ CONSTANTINOPOLITANI DE IIS, QVI ABNEGARVNT PER DIVERSOS MODOS, ET ÆTATES.[a]

At nec de ipso illud prætermittendum, quod tradit Glicas, his verbis, *Quia* D *Methodii malæ propter sacrarum Imaginum propugnationem contudendo læsæ solutæque fuerant a Theophilo, necesse habebat, vt eas tenui quadam fascia linea obligaret. Unde, mea quidem sententia, mos inoleuit, hodieque durans, vt Pontifices sub anteriori parte lineas fascias alligatas habeant.* Hæc ipse. At de Theodora, Curopalata hæc. *Theodora Augusta de restituta fide Catholica exultans, hilaris conuiuium Orthodoxis Confessoribus præparauit. in quibus affuere Theodorus ille, & Theophanes illustres Confessores, notis ora, pro fide, compuncti, quos subinde intuens Imperatrix suspiria edebat, & lachrymas, suscipiens eximiam illorum constantiam, & fortitudinem.* quod si verum est de Theodora, illud non verum, quod Theodori vitæ scriptor habet defunctum esse in carcere, ante pacem Ecclesiæ. Porrò eundem Theophanem Confessorem Theodori germanum gloriosæ Confessionis merito creatum fuisse Archiepiscopum Nicææ in Bithynia testatur, qui eius certamina E scripsit, & alij Græcorum historici.

At verò restitutio ista sacrarum imaginum in Ecclesijs Constantinopolitanæ Ciuitatis solemni ritu celebrique facta est pompa, conuenientibus Impp. vna simul cum sacro clero, atque venerandorum ordinibus Monachorum, confluente infinita populi multitudine, prima Dominica Quadragesimæ. Quam celebritatem, eadem die, quotannis recoli statuerunt. In qua, inter alias diuinas laudes, sacra victoriæ Cantica duo in Ecclesia publicè ad hanc vsque diem occinuntur, Theophanis Confessoris alterum, alterum verò Theodori Studitæ titulo prænotatum, cū tamen eius

[a] Biblioth. SS. PP. T. 6. col. 619. & ad dit. ad Balsam.

esse non possit, (sed alterius fortasse confessoris Studitæ,) cum is ante hæc tempora è vita migrarit. Quod verò hymnus hoc tempore, cum pax Ecclesiæ est restituta, scriptus sit, ipse auctor manifeste demonstrat, dum in eius septima oda vigintiocto annos persecutionis huius numeret, à tempore, scilicet, quo regnare desinente Irena Augusta pacis Ecclesiæ conciliatrice, successit Leo Armenus Imperator Iconoclasta, Ecclesiæ persecutor, à cuius Imperij exordio, vsque ad Theophili Imperatoris obitum, quo extincta est persecutio, tot anni, nempe vigintiocto interiacent. Qui hos hymnos legere desiderat, habet in Annalibus, ex Triodio Græcorum Græce, & Latine transcriptos: duos autem item sermones, alterum ex eo tempore in matutinis precibus recitari solitum, alterum in die festo erectionis Sanctarum Imaginum dictum, quibus singulis continetur narratio varij status venerandarum imaginum, & profanationis, & denique restituti cultus earundem, qui nunc primum in lucem apud Latinos sunt proditi. A B

Christi Annus 843 | Greg. Pap. 4. 16 | Lotharii 3. Michaelis iii. 2. | Impp. Indict. 6.

Hæreticorũ impudens calumnia. Method. calumniã purgat.

ADuersarij sanctarum Imaginum, Io: in primis exautoratus Sede Costantinopolitana, & Arsaber Patricius eius frater, non ferentes tantam orthodoxorum exultationem, de prostrata Iconoclastia, calumniam excogitarunt, qua illorum gloriam obscurarent: multò auro corrupta muliere, quæ Methodium affirmaret secum rem habuisse. At is, in medium adductus, calumniam re ipsa confutauit, nudatis verendis, & ostensis, ita quasi morbo quodam consumptis, vt naturalis prorsus essent virtutis expertia, ex quo, pudore scelerati suffusi, & pij gaudio sunt cumulati. Interrogatus Methodius Sanctissimus Patriarcha de causa, qua ei ita virilia contabuissent, narrabat se aliquando Romæ cum esset, pro causa Nicephori Patriarchæ, stimulis carnis incensum, cum lapsum timeret, B. Petrum implorasse, eumque sibi nocte in somnis visum manu attigisse pudenda, & incendisse, nec post amplius sensum voluptatis expertum. C

Miraculũ

Method. Lenitas.

Procax mulier intentatis tormentis, retecta fraude, & pecunia prolata, auctores quoque criminis prodidit, qui omnino pœnas dedissent, nisi Sanctus Patriarcha impunitatem illis obtinuisset, sic, vt tantum quotannis publica celebritate a templo B. Virginis, quod est in Blachernis, cum facibus ad S. Sophiæ templum procederent, ibique suis auribus anathema perciperent, quod vsque ad exitum vitę ipsorum seruatum est. hactenus ex Curopalate, & alijs historicis. nec tamen hi destiterunt ab impietate: nam audi quid subijciat de Io: qui ad pœnitentiam detrusus fuerat in Monasterium, idem qui supra Curopalates. *Execrabilis vero Io: inquit, in quoddam Monasterium detrusus, cum in quadam parte conspicatus esset restitutam imaginẽ Christi Dei, eiusque matris, & Angelorum, suo diacono precepit, ut eo ascendens uenerandarum Imaginum oculos effoderet. Quod vbi audiuit pia Regina, zelo diuino incensa, eidem oculos effodi iussit. Verum hoc factum non est, quod quidam probi, & idonei uiri intercessere; sed missis satellitibus, ducentis eum uerberibus, loris percutiendum curauit.* D E

Pax inter Lothariũ, & fratres. a lib. 4. Partitio Regnorũ permissa Epis.

Quod ad res spectat Occidentales, Lotharius a fratribus victus, amisso Regno, pluribus legationibus, quod amiserat, suppliciter sibi reddi postulauit. cui assentientes pij fratres, paci populorum consulentes, nouam Regni partitionem, arbitrio Episcoporum permisere. Rem totam describit Nithardus [a], qui præsens aderat. Quæ autem hoc anno, quo facta est partitio Regni inter fratres, contigisse narrat Hincmarus huius temporis auctor magni nominis, in translatione priori corporis S. Remigij, digna plane sunt, quæ hic breuiter describantur.

A Cum igitur sacrilega occupatio bonorum Ecclesiasticorum his maxime temporibus inualuisset, mirifica Dei indignationis, in delinquentes, supplicia ostenta sunt. Ecclesiam Rhemensem tenente Fulcone presbytero, Carolus Rex bona eius inter homines suos diuisit, & Villam Iuliacam Richuino Comiti in beneficium dedit. Cum autem vxor eius, nomine Berta, in cubiculo villæ ipsius iaceret, visus est illi Sanctus Remigius dicens: Non est iste locus tuus ad iacendum, alterius meriti, & officii esse debet, qui hanc villam habere, & in hoc cubiculo iacere debet: surge quantocyus, & hinc abscede. Quod illa paruipendit, putans se visum inane videre quod ipsum, cum iterum frustra contigisset, tertio tandem interminans, & virga illam percutiens, toto corpore in maximum tumorem conuerso, quod viderat, viro suo Richuino, & aliisquam plurimis dixit, & per aliquot dies seuerissime cruciata, vitam finiuit. *Licet*, inquit, *Hincmarus*, *non tam frequenter exerat Deus in perniciosos vindictam*, *non tamen vsquequaque inulta nostris temporibus deserit præsumptorum piacula*. *Nam cum quidam de bonis Ecclesiæ Rhemensis locum emisset*, *indeque famulos Sancti Remigii cum flagellis eiecisset*; *inclamantibus autem eis Sanctum Remigium*, *& emptore eos irridente*, *inter verba*, *cum maximo clamore*, *ingemuit*, *& incredibiliter inflando intumuit*, *sicque medius crepuit*, *& mortuus est*. plura addit in detestationem sceleris, admonens fideles ab huiusmodi peccatis abstinere.

Diuina vltio in occupantes bona Eccl.

B

Hoc anno Gregorius Papa IIII. cum sedisset annos sexdecim, diem clausit extremum. Cum autem res ab eo gestas, per annos singulos, digesserimus: hic ad extremum attingenda sunt, quæ, quo certo eius sedis anno facta sint, ignorantur ab Anastasio, eo ordine recensita, quo descripta reperit in libro rationum expensarum. Is igitur, post culturam gregis, culturæ etiam & restaurationi locorum intendit animum; atque ita ad Basilicam Beatæ Mariæ Transtiberinæ, quæ frequentabatur miraculis, monasterium extruxit, ad quod monachos Canonicos aggregauit, qui diebus & noctibus, laudibus Deo canendis, insisterent. In eadem quoque Basilica ad similitudinem eius, quod est in Basilica, quæ dicitur Maior, præsepium fecit, & laminis aureis, & argenteis decorauit; pretiosa quoque dona obtulit plurimis, & pretiosis varii generis gemmis ornata. transtulit quoque in honestiorem locum sancta corpora Beatorum Martyrum Callisti, Cornelii, & Calepodij; & præter egregiam structuram factam in eadem Basilica, alia pretiosa dona argentea, & vestes contulit.

Greg. 4. moritur.

C

Greg. 4. fabricæ, & dona Eccl. oblata.

D Basilicam quoque Beati Petri, vetustate quassatam, restaurauit, & dona obtulit. Villas etiam suburbanas ad hospitium Pontificium amplas exædificauit. Formam item Sabbatinam fractam & destructam, præclaro opere refecit, vt aqua ad Ianiculum, & ad Ecclesiam Sancti Petri affluenter decurreret. In Basilica quoque Lateranensi, plura extruxit ædificia, & preciosas multiplicesque vestes attribuit. In Basilica vero Sanctæ Dei Genitricis, ad Præsepe, fecit Ciborium de argento purissimo librarum quadringentarum, præter alia ornamenta & vestes. Quæ præterea plurimis aliis ecclesijs contulerit dona, & pretiosas vestes, longum esset per singula recensere. Postremo autem & inter Gregorij adnumerandum est monumenta, quod fulgens illud, temporibus istis, Germaniæ sidus, Rabanus Maurus, Albini Flacci auditor, tricenarius scribere aggressus Sancta Crucis mysteria, atque præconia metrico stylo canenda, egregium opus dedicauit ipsi Gregorio, quod in eo morte præuento, ad Sergium successorem missum constat.

E

Rabanus opus dedicat Greg. 4.

Porro hic ipse, quo Gregorius Papa, ex hac vita decessit, annus fuit Italiæ lugubris, ex ingenti clade, a Sarracenis illata vniuersæ Campaniæ atque Samnitibus, cũ illi Beneuentum cęperunt, Capuam exusserunt, atque alia mala innumera perpetrarũt, quæ capta hoc anno, ad annos viginti in posterum sunt propagata. De re fidem facit Nithardus [a] huius temporis scriptor, & veteres annales Francorum, a Pithœo editi. rem totam Leo Ostiensis in Chronico Cassinensi [b] plane exponit; vt Radelchis

Mala Italiæ p Sarracenos illata.

a lib. 4.
b li. 1. c. 27

Princeps Beneuentanus aduersus Siconulphum, seu Sigenulphum Principem Capuanum Sarracenos in belli societatem asciuerit; quorum auxilio totā eius regionē deuastarit, Capuamq; in cinerem redegerit: vt rursum Siconulphus euocatis ex Hispania Sarracenis frequentibus præliis, omnes fere per circuitum, præter Sipontum, a Radelchis iure vrbes abstulerit, Beneuētumq; expugnare cęperit. quibus discidijs & præliis, totum non modo Principatum, verum etiam Italiæ regnum ferro, & igni per annos ferme triginta deuastarint. Sed, & quæ tunc damna passum est nobile monasterium Cassinense, idem Leo deinceps exequitur [a], vt Siconulphus, mutui nomine, vniuersum fere Thesaurum, quem inclytę memoriæ Reges Carolus, & Pipinus frater eius, & Carolomannus, & Ludouicus eiusdem Pipini filii, & alii plurimi Reges, & Principes religiosi eidem monasterio contulerant, Agarenis tribuendum, abstulerit. Nam primo quidem tulit in varijs vasis, & sacris instrumentis, auri purissimi libras centum triginta: pro aliis nonnullis promisit se redditurum solidos Siculos decem millia. item secundo trecentas sexaginta quinque argenti libras, & quatuordecim millia solidos aureos signatos: rursum argenti libras quingentas: ac denique aliis vicibus ipse, & alii alia vasa aurea, & solidorum viginti tria millia, sub restitutionis quidem sacramento. quæ, cum non haberent, nunquam restituerūt. Et ista quidem omnia sacrilegus ille, inquit Leo Ostiensis, S. Benedicto auferens, nihil inde sibi vel patriæ emolumenti quæsiuit. Ex quo tempore nulla vnquam victoria potitus est. hæc autem cum facta afferat septimo Massacii anno, sequenti facta constat.

a li. 1. c. 28 Thesaur' S. Benedicti, sub specie mutui aufertur.

Christi Annus	Sergii Pap. 2.	Lotharii / Michaelis	Impp.	Indict.
844	1	4. / 3.		7

COnsultantibus proceribus cleri Romani, optimatibus, vniuersoque populo, pro eligendo Pontifice; in Sergium Archipresbyterum consenserunt. cum repente Ioannes quidam Romanæ Ecclesiæ Diaconus, collecta agresti turbulentorum, & seditiosorum turba, telis armata, in Patriarchium Lateranense per vim irrupit, omnibus, qui in eo erant, stupore defixis. Sed post horæ spatium, turba illa, timore correpta, eo relicto, defluxit. Principes vero Romani rei indignitate commoti, communi consilio vniuersi conuenientes ad Basilicam Beati Martini, Sergium Archipresbyterum omnibus virtutibus probatissimum de ecclesia extractum, magno comitatu, laudes eius resonantes, cum hymnis & canticis spiritualibus, in Lateranense Patriarchium deduxerunt, & Pontificem elegerunt. Prædictum vero Ioannem Diaconum arcta, pro tanta temeritate, inclusum custodia, a Concilio Antistitum suo priuari honore, & membratim laniari voluerunt; quod fieri minime passus est clementissimus Sergius Præsul. Ac tum demum exultantibus omnibus Sanctissimus vir in Apostolica Beati Petri sacratissima sede ordinatus, consecratusque est Pontifex. Quæ consecratio cum ad aures Lotharij A. peruenisset, Drogonem Metensis Ecclesiæ Archiepiscopum, cum excellentissimo filio Ludouico, exercitu, & Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, & Comitibus Romam misit De quo Ludouici Romam aduentu, Ado Viennensis, [b] huius sęculi scriptor, sic habet. *Lotharius filium suum Ludouicum, quem in Italia Regem fecerat, vt Imperatoris nomen sortiretur, per Drogonem patruum Romam misit. Cui Sergius iam tunc Pontifex coronam imposuit, & acclamante vniuerso populo Imperator, & Augustus est salutatus.* Hæc Ado, de

Sergius P. liberat Io: à nece.

b sub anno. 841.

quibus

A quibus redarguas impudentiã schismatici Sigeberti, dũ ait, missum a Lothario Romã Ludouicũ ad confirmandam electionem Sergij Papæ. hęc ipse pro animi libitu, in gratiam eius, cui inhæsit, contra Pontificem, Schismatici Imperatoris. At quid actum est? stimulis prauorum consiliariorum exagitatus iuuenis concepit animo subiicere sibi Romam tyrannide: cuius rei causa secum duxit exercitum. impellebatur ad hęc ipse male consultus, ab Episcopis, qui eum sunt comitati, omnes in Romanum Pontificem flagrantes odio. Ex quo igitur fines Bononiensium ingressi sunt, tantas Franci cædes & strages populorum ediderunt, vt præ terrore tantæ tyrannidis, ex vrbibus & agris profugientes latebras quærerent. Cumque eadem feritate Romam progrederentur, accidit in itinere, vt sereno cœlo, magna repente nubium densitas, & nimbosa procella, corruscationes & fulgura existerent: B quibus nonnulli de Primatibus interierint, nec tamen ob id animi ferocitatem deposuerint. Aduentanti Regi Papa Sergius ad nouem fere millia passuum vniuersos iudices obuiam misit, ad vnum milliare vniuersas scholas, & denique cruces, & ingenti cum honore suscipiendum curauit. Ipse vero cum vniuerso clero, & populo Romano in gradibus Basilicæ Sancti Petri illum excepit, mutuoque se complectentes, Papa dextera Regem deduxit in interius atrium ad portas argenteas, vbi vnus de exercitu a dęmone correptus in conspectu omnium Francorum valde vexatus est, magna Dei prouidentia, vt vnius uexatione reliqui conceptam ferociam deponerent. Tunc Papa claudi sex templi ianuas iubet, & Regem sic appellat; *Ludouice, si pacis ac salutis Ecclesiæ causa aduenisti, iussu meo hę tibi ædes patebunt, sin minus, nunquam tibi per me aperientur*. quo respondente se puro, & sincero animo aduenisse, omnibus ostiis, ad nutum Pontificis patefactis, ingressus, ad confessionem C Beati Petri accessit, vniuerso clero concinente, Benedictus qui venit in nomine Domini, & gratiis actis, ac populo salutari carmine per Pontificem expiato, discesserunt. Qui in castris erant, suburbana ædificia uastarunt, agros, segetes, & prata corruperunt, ac propterea, cupientes inire Vrbem, & sacra templa inuisere, portis clausis & munitis Pontifex uetuit. Petenti autem Lothario Imperatori, & Ludouico filio Regi exigenti, se ut coronaret Imperatorem, ne armato occasionem præberet Vrbem inuadendi, indulsit, & suis manibus sacro inunctum oleo coronauit Imperatorem, & Longobardorum Regem, & regalem tribuens gladium, eo se accingi iussit. Deinceps per singulos dies Drogo Metensis, & alii Ecclesiastici Proceres, aduersus uniuersalem, & caput omnium Ecclesiarum Romanam Ecclesiam D infensi, concertationes cum Sanctissimo Papa, Episcopis, & optimatibus Romanis habuerunt, sed sapientia almi Pontificis superati, & pudore affecti, recesserunt.

Sigeb. mēdax.

Francorũ feritas.

Excipitur honorifice Lud a Papa.

Qua conditione admissus Ludouicus a Papa.

Lud coronat⁹ Imp. a Papa.

Gallicani Epi cõcertant cũ Papa, & superantur.

Postulabant ut omnes Primates Romani fidelitatem Ludouico Regi, per sacramentum promitterent, quod prudentissimus Pontifex abhorruit: sed ut præstarent Lothario Magno Imperatori permisit, & tunc demum astantibus sacerdotibus, & Romanorum, & Francorum optimatibus, tam Beatissimus Pontifex, quam Magnus Rex, & omnes Archiepiscopi, & Episcopi fidelitatem Magno Imperatori Lothario semper Augusto promiserunt. Mirum uero est quod Anastasius, ex quo tota hæc narratio sumpta est, & qui præsens esse potuit, non nisi Regem Longobardorum Ludouicum a Sergio coronatum asserat, cui faueant Acta Romani E Concilii, & ipsa quidem legitima, anno septimo Leonis Papæ IIII. celebrati, Anno Domini 853. in quibus bis ponatur eum annum Ludouici Imperatoris esse quintum, nempe ut Anno Domini 848. Ludouicus coronatus sit Imperator, anno secundo Pontificatus eiusdem Leonis Quarti. Hoc anno tamen 844. creatum Ludocum Imperatorem, præter Adonem, & Leonem Ostiensem, [a] etiam plura Lotharii Diplomata [b] indicant. Post hæc Ebbo Archiepiscopus Rhemensis, & alius quidam Archiepiscopus, ob crimina exautorati, petentes a Sanctissimo Pontifice Ecclesiæ reconciliari, non nisi inter laicos communione digni habiti sunt. Per idem tempus Siconulphus Beneuentanorum Princeps Romam ueniens magno cum exercitu

a li. 1. c. 29
b Sigõ. de Reg. Ital. lib. 1. hoc anno.

Ebboni Rhem. oli Archiep. pmittitur cõicare inter laicos.

scitu a Rege honorifice susceptus est, a quo & liberaliter postulata obtinuit. Pedes quoque Pontificis humiliter osculatus, & ab eo benedictione suscepta, Deo gratias referens, abscessit. His igitur perfectis, Rex Papiam regressus est, & Senatus ac pop. Rom. timore tyrannidis redempti Sanctissimum Pontificem, vt salutis auctorem, celebrarunt, qui rem totam in Deum retulit. & certe visum fuit quasi miraculum a Deo, sine armis extitisse victorem. Transit inde Anastasius ad celebranda opera Pontificis, & dona sanctis locis oblata, & in primis Basilicæ Saluatoris Constantinianæ, apud quam scalam sanctam latentem populis exposuit. A

Scala sancta latēs, exposita.

Ingens de Sarracenis victoria.

Appar. S. Iacobi dimicantis cōtra Sarracenos.

Hispania S. Iacobo vectigalis facta.

Hoc anno Secundo Regni Ramiri siue Ranimiri Regis. Oueti in Hispania contigit admiranda illa omnium celeberrima, omni scriptorum genere celebrata victoria, aduersus Sarracenos, obtenta diuinitus, cum renuente Rege, turpe illud tributum Sarracenis pendere quinquaginta puellarum nobilium, & quinquaginta de plebe, & bellum aduersus eos parante, visus est illi Sanctus Iacobus Apostolus, diuina spe auxilii, in bellum impellens, & denique visus est ante aciem aduersus barbaros impios dimicare. Testantur ista vetustissima monumenta, nimirum eiusdem Regis diploma, cum pro gratiarum actione, eidem Sancto Hispaniam reddidit vectigalem, sunt etiam Rom. Pont. litteræ, quas citant, ista firmantes, ne seriem auctorum texamus, quorum Fudensis rem gestam in compendium retulit. B

Bernard. Dux Barcinon. incautus occiditur.

Vuilelm⁹ transit ad Sarracen. a Hist. Fr. lib. 3.

S. Eulogij peregrinatio.

Quod vero ad res Francorum pertinet, hoc eodem anno, cum inter fratres Reges pax esset, Carolus Aquitaniæ Rex, Bernhardum Barcinonensem Ducem, a Patre Ludouico Imperatore donatum Septimaniæ Ducatu, cuius causa, vt supradictum est aduersus Patrem Imper. filii insurrexere, incautum, nihil huiusmodi cogitantem, occidit. Hoc veteres Francorum Annales a Pithœo editi. Fuit Bernhardo huic Vuillelmus filius, magni animi iuuenis, qui Patris necem vlturus Sarracenorum Regi inhærens, eius fretus auxilio, omnia, quæ potuit, cædibus miscuit. est mentio huius apud Nithardum [a] historicum huius temporis. Sunt hæc illa infelicia tempora, quorum meminit Sanctus Eulogius Cordubensis martyr in epistola ad Vuiliesindum Pompilonensem Episcopum, atque deplorat; male ab aliis relata in annum Domini 820. Ea epistola, suam enarrans peregrinationem, celebrat summam eius Episcopi caritatem, & benignum erga se hospitalitatis studium, a quo commendatus, ab Asceterio pene centenario Monachorum Sancti Zachariæ dicto, ad radices montium Pyrenæorum, magna caritate exceptus est, quorum egregias virtutes prædicat: & patria Corduba post longam peregrinationem reperta, & suis incolumibus repertis, expetitas Sancti Zoili reliquias, & Sancti præterea Acisicli ad eum misit. C D

S. Theodori Studitæ translatio Costant.

Quod ad res Orientales spectat, hoc anno, qui numeratur decimus octauus ab obitu Sancti Theodori Studitæ, egregii Confessoris, contigit eius corpus transferri Constantinopolim magna celebritate, & in monasterio Studii honorifice condi, in quo & Magni Platonis, & Beati quoque Iosephi corpora asseruantur. Ita plane decebat, vt, qui suo sanguine sæpe fuso, sæpe viam strauerat ad victoriam, aduersus Iconoclastas, illis penitus superatis, magna gloria triumphum duceret in terra etiam, qui anima iam triumpharat in cœlo. rem totam Michael Studita ad finem vitæ ipsius summatim perstringit.

E

Christi Annus	*Sergii Pap.* 2.	*Lotharii* 5. *Michaelis* 3. 4. *Impp.*	*Indict.*
845	2		8

S. Niceph. Patr. translatio.

Hoc anno factam translationem corporis Sancti Nicephori Patriarchæ celebris

confessoris,

A confessoris, ex loco exilii, vbi decesserat, Constantinopolim in templum Apostolorum, ingenti cum celebritate, curante S. Methodio, luculenter describit Theophanes, qui præsens fuit, & de ea habuit ad populum orationem.

Vix credi potest quot secum bona adduxerit restituta antiqua religio Constantinopolim, summa pax, sine ferro, & armis parta, femina moderante Imperium, & Bulgarorum feram & indomitam gentem adducente ad fidem: quæ a Ioanne Curopalate nobili huius sæculi scriptore describuntur. Bogaris, inquit, Bulgarorum Princeps, cum audisset mulierem, cum tenero adhuc puero, Romanis imperare, audacia elatus, nuncios ad Reginam misit, per quos minabatur se fœdera soluturum, & Romanorum fines inuasurum. At Regina nihil humile, vel effeminatum cogitans: *Et me*, inquit, *inuenies paratam ad resistendum in acie, Deique nutu superiorem. si autem* (*quod absit*) *victor ipse fueris, hoc quoque pacto, mea erit victoria, viceris* B *enim non virum, sed mulierem*. Quibus verbis confusus, & deterritus, quieuit: & pristina fœdera renouauit. Miserunt autem vltro citroque Legatos, & Regina, & Princeps. pergit narrare modum conuersionis ad fidem per Theodorum quemdam captiuum Christianum, & sororem ipsius Principis, in quadam excursione captam, & in Regia de Christianis mysterijs institutam, maxime vero per impetratum remedium sæuienti fami, Deo Christianorum inuocato; ad quam rem maximum etiam adiumentum attulit, quod cum Methodio cuidam Monacho, pingendam domum dedisset, nihil præcipue præscribens, sed tantum vt pingeret, quæ spectantibus terrorem, & metum incuterent; ille secundum aduentum Christi, quo nihil terribilius nosset, depinxit; quo Princeps ita commotus est, vt propria perfidia eiurata, imbutus C sit diuinis mysterijs, Michael vocatus. Ob hanc mutationem religionis Proceres Gentis conspirantes in eum, parua manu, præeunte crucis signo, fusi fugatiq; sunt, & Christiani effecti, petentes desertam sibi concedi regionem, cum angustius habitarent, a Regina libenter obtinuerunt. hoc ex Curopalate, a quo Cedrenus, & alij Græcorum descripserunt.

Imper. præclarum responsum.

Christus adest inuocatus, etiā Gentilib. Bulgarorū Princeps ad fidē cōuertitur.

His autem tum idem Curopalates, tum reliqui rerum Græcarum scriptores subijciunt, eiusdem Theodoræ Imperatricis optimum consilium de Manichæis extirpandis, qui in immensum iam creuissent, adeo, vt, non nisi comparato exercitu, tentanda res esset. Complures, vt vidimus, prædecessores Imperatores idem fuerant opus aggressi, sed nulli datum, vt Orientis Romanum Imperium ea liberaret peste longe lateque grassante. Qui igitur missi sunt cum potestate, non moderate, sed cru- D deliter vtentes Imperio, varij generis cruciatibus circiter centum hominum millia interfecere, bonis eorum publicatis. reliqua multitudo cuncta ad rebellandum, Sarracenis iuncta, Romanum Imperium inuasit.

Imper. Manichęos armis persequitur. Manichęorum ingēs cædes.

Iam vero, quod spectat ad res Occidentalis Ecclesiæ, hoc anno celebratum est in Gallia CONCILIVM BELLOVACENSE, in quo decennio post Ebbonis depositionem, (de qua superius actum est) occupata interim Ecclesia Rhemensi a Fulquuo presbytero, & ab Othone successore, Hincmarus Monachus Sancti Dionysij Parisiensis, a clero, a populo, & a Concilio electus & ordinatus est. quam electionem Carolus Rex, Caluus dictus, gratissimam habuit. ex Frodoardo [a] hic, Hincmarus, inquit, ab adolescentia litteris humanioribus eruditus, & in disciplina monastica, in monasterio Sancti Dionysij, sub Hilduino Abbate, educatus; in- E de, tam propter suorum parentum nobilitatem, quam ingenij sui acumen, in Ludouici Imper. cui familiaris erat, palatium adductus fuit. A quo, & a suo Abbate, sub auctoritate Episcoporum exorauit, vt ordo, & status Monasticus, deprauata quorundam vita, collapsus, in pristinum nitorem & splendorem, prædicto in Monasterio S. Dionysij, restitueretur. Et vt facto adimpleret, quod verbo consulebat, ipsemet corpus suum castigando, & in seruitutem redigendo, cum alijs reformationem subire voluit. Cum autē temporis progressu suus Abbas Hilduinus Archicapellanus Capellæ Imp. cum alijs multis nobilibus Regni Imp. indignationē incurrisset, & suis Abbatijs spoliatus, in Saxoniam relegatus fuisset: hunc Hincmarus, cum licentia, &

Bellouac. Conciliū.

a lib 3. de Eccl. Rhē. Hincmar' Mon. qui vir, & quā tus.

Curat restitutionē disciplinæ sui monasterij.

A permissione sui proprij Episcopi, & benedictione suorum confratrum Monachorum in exilium sequutus est. Verum ob primam familiaritatem, quę sibi cum Imper. intercesserat, diuina annuente ope, tanta valuit gratia apud Imp. Principes, & alios nobiles, vt Hilduinus ab exilio, in suas Abbatias, postliminio redierit. Similiter cum Papa Gregorius huc venisset, & Regnum Franciæ ab ipso Imp. defecisset: Hilduinus hunc ad se pellicere, contra fidem Imp. conatus est; sed id ipse præstare noluit. Et post restitutionem Imp. totus incumbens in vtilitatem sui Abbatis, pacificus mansit in monasterio suo. vbi tamdiu reliquiarum Ecclesiæ, & corporum sanctorum Martyrum custos extitit, quamdiu in Regis obsequium vocatus, monasterij Deiparæ Virginis Marię, & Sancti Germani prouinciam, & administrationem Regis, sui Episcopi, & Hilduini Diaconi, sui Abbatis imperio suscepit. Insuper Rex illi possessionem bonorum, & seruorum largitus est, postquam fuit consecratus Episcopus, & monasterio Sancti Dionysij, in quo militauerat, testamento legauit. hæc Frodoardus. Posthæc autem, æstiuo tempore ingenti perturbatione contigit Regnum Caroli exagitari, cum videlicet Northmanni Gallias inuadentes, omnia tam profana, quam sacra, cæde, rapina, & incendio miscuere. hæc autem hoc anno contigisse, veteres Annales Francorum, ab auctore huius temporis scripti, testantur. CONCILIVM ITEM MELDENSE, hoc eodem anno, post cladem acceptam celebratum, non verò sequenti, vt Aimoinus habet in historia, & in libellis de translatione, & miraculis S. Germani. Northmanni igitur, habent Annales, Regnum Caroli vastantes, per Sequanam vsque Parisios nauigio venerunt; & tam ab ipso, quam ab incolis terræ, accepta pecunia copiosa cum pace discesserunt. in Frisia quoque tribus prælijs conflixerunt, in primo quidem victi, in duobus superiores effecti, magnam hominum multitudinem prostrauerunt. Castellum quoque in Saxonia, quod vocatur Hamaburg depopulati sunt, nec multi reuersi sunt. Et Aimoinus,[a] plus his, ista summatim. *Gens Northmannica Galliam irrumpens, Parisios vsque peruenit, monasteriumque Beati Germani Pont. depopulata est. Quorum Dux Ragenarius nomine, sub Principe Borico, (alias Horich) hanc deuastationem peragens, dum ante dictum Principem suum se iactaret, opulentissimum Regnum Caroli acquisisse, & monasterium almi Germani deuastasse, & quod ibi maiorem mortui, quam viui virtutem haberent, nullumque sibi restitisse, præter Germanum senem mortuum: continuo virtutem Beati viri expertus concidit, ac post triduum expirauit; non solum ipse, verum etiam & ceteri raptores, & violatores sancti loci dysenterię morbo perierunt.* hæc ipse. Porro idem, siue alius Aimoinus dictus, locupletiorem de omnibus quot tunc miranda acciderunt, iubente Carolo Rege, scripsit historiam, cuius est titulus. DE TRANSLATIONE ET MIRACVLIS SANCTI GERMANI EPISCOPI, descriptam prius a duobus Monachis, seorsum positis, quorum ipse labores vna coniungens, duobus libris digessit, omni sinceritate & veritate, vt pote, qui his interfuit; & quæ non vidit a testibus fide dignissimis, accepit. Partem eius historiæ intexuit auctor in Annalibus; integram legere qui volet, habet apud Surium 25. Iulij. Plane dignissima est quę legatur, propter admirabilitatem miraculorum, quæ in vindictam sacrilegorum ostendit Deus. Hæc vero, quod testati sunt barbari, & suo experti sunt damno, mortuos viuentibus fortiores, id non solum declaratum est in Sancto Germano Episcopo Parisiensi, sed etiam in S. Martino Episcopo Turonensi, cum alius Dux Regis pariter Northmannorum, nomine Hastingus, eodem ferme tempore obsidens, expugnare conaretur ciuitatem Turonensem, siquidem Turonenses in magno positi discrimine, *tandem diuina inspirante gratia* (inquit Odo Abbas Cluniacensis in libello de translatione Sancti Martini) *in se reuersi, Beati patroni sui Martini corpus pie rapiunt, & ad locum, in quo belli violenter impetus erat, deferentes, mortuum pro uiuis propugnatorem opponunt. O admirabilem per omnia uirum, qui, dum adhuc uiueret Signipotens appellatus, uigorem uirtutis astris intulit, defunctus etiam belli potens triumphatos hostium cu-*

Margin notes: B (at "Insuper Rex"); Meldense Concil.; C (at "cum pace discesserunt"); a de gest. Fr. lib. 5. c. 10.; Mortui (i. Sancti) viuis pl[us] possunt Miraculũ.; D (at "hæc ipse. Porro"); Miracula.; E (at "sed etiam in S. Marti-"); Turonis ciuitas liberata ope S. Martini.

A *neos sola sui præsentia, confecit. Vere mirabilis Deus in sanctis suis. Sancti si quidem patrocinante suffragio, & obsessis securitas, & confidentia redditur, & obsessoribus formido & pauor non modicus immittitur. Fugiunt ergo Dani, fugientes Turonici persequuntur; fugientium pars gladio cadit, pars capta reducitur, & pars fugæ subsidio elapsa est, & usque ad sextum lapidem ab urbe persecuti sunt Danos, triumphatoris sui corpus cum hymnis deferentes cum gloria, per quem sibi triumphus cessit & uictoria. Unde & in eiusdem belli triumphalis memoriam, in ipso loco, in quo sancti constitit corpus, in honorem ipsius fabricata est Ecclesia, quæ propter belli euentum* SANCTI MARTINI BELLI *sortita est uocabulum*, & paulo post, *ea propter igitur Synodo celebrata, auctoritate Archiepiscopi, & ipsorum qui conuenerant, statutum est, ut singulis deinceps annis per vniuersam diœcesim subuentionis huius festum, 4. Idus Maii solemniter celebraretur, quę nullo alio* B *nomine rectius, quam subuentio censeretur.* Hucusque Odo. Memoria victoriæ cõsecrata.

In tot autem tantisque malis, quibus Christianus populus in ijs Galliarum Prouincijs est afflictus, vna illa consolatio fuit, quod eius Prouinciæ Episcopi dolentes, angustiati, afflicti *Meldis in Concilium conuenientes* causam illam tantorum malorum aperuerunt, & potissimum eam esse manifestarunt, quod scilicet res Ecclesiæ per Reges traderetur laicis hominibus possidendæ, quorum sacrilegiorum causa ira diuina cœlitus instar fulminis, per barbaras gentes, eo modo quo dictum est, vibraretur in populum. Legendum illud Concilium, quod extat [a]; quo alia etiam de eadem re habita commemorantur Concilia, & ab Episcopis deploratur eorum temporum miseranda conditio. Qui præ ceteris in ea Synodo scientia eminebat, Hinc- C marus Rhemensis Episcopus, ceteros in suam traheus sententiam, non ipsis tantum, sed posteris relinquens exemplum, dixit, in emendatione peccatorum Ecclesiæ filiorum, ab ipsis Regibus inchoandam esse correctionem, quæ si negligatur, vanus cedat omnis labor de Ecclesia reformanda, ac bonis moribus restituendis susceptus; frustraque pariter tentetur placari numen offensum, & immissa diuinitus damna vitari, nisi primum omnium quod delinquunt Principes, corrigeretur. Ad postremum autem, ijdem, qui conuenere Patres, monuerunt, inter alia, Regem, vt promulgari debeant capitula Ecclesiastica, a Carolo M. atque a Ludouico collecta; vtque ea obseruari præcipiat. Eadem capitula ab Ansegiso primum collecta, quattuorque distincta libellis, in lucem iam prodierunt. hoc vero tempore, id exigente Concilio, quæ deerant, collegit Benedictus Leuita, tribusque alijs libris digessit, & Ludoui- D ci Imp. regnantibus filijs dedit, Lothario, Ludouico, atque Carolo testatur id ipse in præfatione. Ceterum non nisi post annos octo capitula ista a Carolo promulgata, docet inscriptio. Porro dicta omnia Capitula fuisse auctoritate Romanorum Pont. confirmata, ne putarentur Reges Ecclesiasticas, auctoritate sua, sancire leges, idem Benedictus collector affirmat, vt supra etiam ostensum est.

Meld. Cõcil. Vsurpatio bon. Ecclesiæ causa cladium Reip.

a Tom. 3. Cõc. edit. ven.

Correctio morũ a pricipibus inchoanda.

Reges ex auctoritate Ecclesiæ ecclesiastica sãciũt.

Verum etsi Decreta Patrum Meldensis Concilij, haud, vt dictum est, recepta fuere ab ipso Carolo Rege, tamen in gratiam Hincmari, quem plurimum diligebat, recens creati Rhemensis Episcopi, quæ ab illa Ecclesia, iam ante fuerant ab ipso sublata, quantum tunc opportunum fuit, eidem restituenda curauit, scripto de his, hoc anno, diplomate ad eundem Hincmarum, quod recitatum a Frodoardo, & insertum annalibus; nos, pro instituto, ex parte tantum hic ponimus, abusus prodendi causa.

E IN NOMINE SANCTÆ, ET INDIVIDVÆ TRINITATIS CAROLVS DEI GRATIA FRANCORVM REX. & post præfatiunculam, *Omnes igitur*, inquit, *fideles Dei serui & nostri sciant, quod hoc nostro mandato, & auctoritatis nostræ edicto in præsentiarum omnia Episcopatus Rhemensis bona in integrum restituimus. quæ, magna quadam necessitate coacti, dum hic Sanctus conuentus Pastore destituebatur, in commendam, ad tempus, nostris subditis contulimus; vt nobis seruientes, aliquo subsidio temporali gauderent; nos inquam restituimus Hincmaro Spiritus sancti gratia, dispositione diuina, & nostra, electo & ordinato huiusce Sanctę sedis Archiepiscopo, nimirum Espernеum.*

A *Iulium, Cormiacum, Capellam, quam Rabanus presbyter possidebat, & omnia singula quoque bona, quę de hoc Episcopatu Richuinus Comes, Odo, Pardulus, Algarda Abbatissa, Robertus, Amalbertus clericus, Altmarus, Io: medicus, Rabanus paruus nanus, Rathboldus, Goderanus, Hereboldus, Donatus, & Giluinus tenuerunt, & adhuc tenent &c. Et (vt paucis perstringam) Sancti Remigii testamento in presentia nostrorum subditorum, tam clericorum, quam laicorum a nobis viso; hoc nostro mandato nunc reddimus, & in integrum restituimus ecclesię Sanctę Marię matris Dei, ecclesię Sancti Remigii, & Archiepiscopo Hincmaro id omne, quod de hoc Episcopatu eripuimus &c. vt sine ulla contradictione, omnibus litteris, & concessionibus initis, reuocatis, rescissis, & annullatis &c. D. Andegaui &c.* Subijciuntur ab eodem Frodoardo duo alia diplomata eiusdem Caroli alterum de persoluendis eidem Ecclesię Nonis, & Decimis. D. anno Regni VIII. alterum, quo idem Rex Carolus Caluus concessit eidem Ecclesiæ Rhem. immunitates atque exemptiones, quæ a prædecessoribus fuerant eidem concessæ. D. an. X. Subiicit his idem Frodoardus, quæ in restaurationem & cultum Ecclesiarum ipse Archiepiscopus Hincmarus effecit: & quot insuper eadem Dei genitricis Ecclesia illis temporibus fuerit illustrata miraculis. B

Restitutio bon. Eccl.

Hoc eodem anno inuentum translatumq; est venerandum corpus S. Mauri Abb. discipuli S. Benedicti, ex quo monachismus eius ordinis, in Galliis mirifice propagatus est, quasi per reuelationem, monasteriorum fundatoris, exurgente vindice Deo, de soluta monastica disciplina, & laicis monasteria inuadentibus. Rei gestæ historiam Odo [a] scripsit, qui hoc sæculo vixit. Qui primum quomodo vltus sit idem Sanctus Guidulphum Rauennatem, qui acceptum a Rege Francorum Fossatense monasterium, ipsum, eiectis monachis, solo æquatum, ac profanum redditum, vsurpauerat, hanc memoratu dignam texit historiam, cui in conuiuio procaciter iactanti, quæ impie fecerat, in contemptum Monachorum, visus super mensam astare B. Maurus ferulam manu gestans, qua illum valide in capite, & ventrem calce, forti conamine, percussit, qui illico amens effectus, inclamare cœpit, Maure tu me interficis. cumque hæc, & alia cunctis qui aderant, audientibus, frequenter repeteret, effusis intestinis, infelicem finiuit vitam. Addit post hæc de vsurpatione eorum bonorum a Comite Andegauensi, & aliis; præterea de restauratione monasterii, diuino monitu, facta per Rorigonem religiosissimum Comitem; denique de Præfectura eiusdem monasterii collata a Carolo filio Ludouici, Ganzelmo; deque Sancti Mauri corporis translatione ab ipso facta. Qua eadem die reliquiæ protomartyris Stephani, quæ a Bertulpho Abb. tempore Lotharii Regis, iuxta eiusdem B. Mauri corpus reconditæ fuerant, intactæ repertæ sunt. B. quoque Petri patrocinia. ibidem sunt reperta: quæ non alia putandum est fuisse, quàm vela, a S. Gregorio, Brandea appellata, siue sanctuaria, quæ ad primum vel secundum foramen confessionis B. Petri Apostolorum Principis demissa, tactu eius sepulchri ad curanda mala omnia virtutem acciperent, vt supra visum est. C D

a Extat in Bibl. Vat. M.S.

Vltio diuina in euersorem monaster. S. Mauri.

Christi Annus 845	Sergii Pap 2. 3	Lotharii 6. Michaelis iii. 5.	Impp. Indict. 9.

EXtitit hic annus lugubris Ecclesiæ Rom. si quidem peccatis ingrauescentibus, Deus, ad indignationem prouocatus, immisit gentem feram Sarracenorũ in eam. Nam Sarraceni ex Africa, instructa classe, venientes improuiso agmine suburbia, trans Tiberim posita, deprædati sunt, & ipsas sacrosanctas Basilicas Principium Apostolorum Petri & Pauli, auro, argento, gemmisque locupletes spoliarunt. Vetus Francorum Chronicon, & Leo Ostiensis in historia Cassinensi, [b] qui narrat, vt cogitarint iidem Sarraceni inuadere Cassinense monasterium, illudq; spoliare, vastare, & incendere; sed exundatione subita Liris fluminis impediti sint, & vt in Africam onusti præda redeuntes, procella ingenti ingruente naufragio perierint. Porro de eodem nau- E

Sarraceni diripiunt Basilicas Apostol.

b li. 1. c. 29

A fragio Sarracenorum meminit Anastasius in Leone, Sergii successore.

Hoc eodem anno Francorum Episcopi, qui anno superiore Meldis conuenerant, & complura statuerant, Regi in primis & vniuerso populo Christiano proficua: rursus PARISIIS SYNODVM habuere, vt quæ habentur Acta eius intexta Meldensi Concilio declarant. Cum enim statuta ab Episcopis in Meldensi Concilio effectum minime sortita fuissent, rursum in Parisiensi, cōuenientibus pluribus Archiepiscopis, cum suis Episcopis, *Consilium*, inquiunt, *Dei, iuxta Pauli* [a] *vocem, annunciamus, & mundos nos a sanguine audientium exhibemus: indeq; non obedientibus, quā non optamus, iram ac indignationem* [b], *ac tribulationem, sicut idem S. Apostolus docuerat, denunciamus: omni autem obedienti & optanti bonum, & perseueranti in bono, Christi Dei nostri uice promittimus, quę & exposcimus, gloriam & incorruptionem, & vitam ęternam in sęcula sęculorum. Amen.* Quod quidem ita, vt dixerunt, euenit: siquidem, instantibus Regni Principibus, qui Abbatias, in beneficium acceperant, non omnia sancita in Concilio Meldensi recepta sunt, ac propterea nouis Northmannorum incursionibus regnum Deus affligi permisit, atque iniquissimas ab eis subire leges coactus est ipse Rex, qui a Patribus sanctè pieq; statuta, recusauit accipere. Sed hæc suo loco. Ex oblatis igitur capitulis ab Episcopis in Cōcilio editis Regi, & Principibus, vnde viginti tantum delegerunt obseruanda. Aduersus huiusmodi Principes & Politicos, qui Abbatias, & Monasteria sibi uindicassent, sunt Lupi Ferrariensis Abbatis querelę, ex epistolis eius ad diuersos datis, ob cellam S. Iudoci a Carolo M. quōdam Alcuino ad eleemosynam exhibendam peregrinis commissam, [c] Ludouico vero ea ratione Monachis Ferrariensibus concessam, vt quod eleemosynæ superesset, in eorum vsum cederet, quā Lotharius primum per surreptionē Rhuodingo cuidam, Carolus post in noua Regni partitione, Odulpho Comiti dederat. Eam vt recuperaret Lupus magnopere laborauit, epistola ad Hincmarum, [d] alia ad Ludouicum Abbatē [e] rursum ad Hincmarum, item ad ipsum Regem Carolum, [f] in qua inter cætera. *Cur enim non constanter audeatis immutare, quod nullus, iustum esse, possit ostendere? Consensu bonorum omnium iustum est quod poscimus, possibile regali potentię, necessarium nobis, vtile non tam nobis, quam vobis: nos .n. ex hoc beneficio temporalē consequemur vsum, vos autem, accedentibus aliis bonis, pręmium sempiternum.* Ad eundem dedit eiusdem argumenti & aliam: & denique fatigauit alios Regis intimos, viros religosos, nec destitit, quo vsque tandem ablata restituta sunt: vt ipse pluribus fatetur literis. [g]

Leges quæ recusāt pati Prīcipes ab ecclesia, patiuntur a barbaris.

[a] Act. 20. [b] Rom. 2. [c] Epist. Lupi 11. ad Lothar. [d] 42. [e] 64. [f] 45. [g] 62. & 88

D Quod ad res pertinet Orientales, hoc eodem anno, tertia die Nouembris, magnus ille & sanctitate celebris, quem suis scriptis adeo laudauit Theodorus Studita, admirandis operibus clarus, virtutibus insignis Ioannicius Anachoreta, de quo sępe superius dictum est, ex hac vita migrauit ad Dominum, annos natus cētum quindecim. cuius ad Deum transitum prænoscens, S. Methodius Patriarcha vltimas preces, ab eo petiit. hortatus igitur fratres, vt, stabiles in fide orthodoxa, non se sinerēt moueri a profanis vocibus hæreticorum, & inter se seruarent concordiam, nec obloquerentur in Pontificem, subiunxit quod neque multum tempus post suum decessum uiueret Methodius, qui octauo post mense decessit. claruit miraculis in uita, & post mortem, & tabulis Ecclesiasticis fuit adscriptus. Eius decessum columna ignis significauit iis, qui erant in monte Olympo.

S. Ioānitii Anachor. obitus.

E

Christi Annus 847 | Leonis Pap.4. 1 | Lotharii 7. Michaelis 3. 6. } Impp. Ind. 10.

SErgius Papa interpellatus litteris Lotharii Imp. commoti aduersus electionem Hincmari Rhemens. Archiepiscopi, legatos missurus in Gallias ad cogendam Synodum Rhemensē, in qua eadem causa cognosceretur, litteras scripsit ad Carolum

Regem, vt Episcopos in eius Regno constitutos ad Synodum Treuerensem venire A
sineret, sed morte eiusdem Sergij Papæ, ad Leonem 4. eius successorem res delata est. Quæ autem in eadem causa cum temporis transacta sint, Frodoardus in sua historia Rhemensi narrat.[a]

a li. 3. c. 2. Serg. P. obitus.

Sergius autem Papa vbi sedisset annos tres, & mensem vnum, obijt pridie Idus Aprilis. ex Anastasio, qui plures Ecclesias ab eo ædificatas, restauratas, exornatas, dotatas, commemorat, & inter ceteras Ecclesiā SS. Syluestri & Martini, apud quam antiqua marmorea tabula eo ipso tempore scalpta, adhuc legitur, in qua, post commemorata plurima sanctorum corpora in altari recondita tempore Domni Sergij Iunioris Papę, extant hæc verba. *Hęc sanctorum corpora translata sunt de cœmeterio Priscillę, via Salaria, statuens omni anno in festiuitatibus eorum* INDVLGENTIAM TRIVM ANNORVM, ET TRIVM QVADRAGENARVM B *omnibus ad ea deuote venientibus*. Idem extruxit ad latus ipsius Basilicæ monasterium in quo Monachi die noctuque diuinas laudes persoluerent. Eo defuncto, sedes non vacat, sed eadem die, omnium consensu, Leo sufficitur Romanus, vt tradit Anastasius, qui virtutum eius catalogum texit.

Indulg. ad memorias SS. Mar.

Leo P. vindicat in libertatē electionem Rom. Pot. b dist. 63. c. 31.

Hic Leo Papa obstitit Lothario, & Ludouico Impp. vendicantibus sibi confirmationem Rom. Pont. electi, vel qualecunque aliud ius, quod sibi ijdem Impp. in eiusdem electione vel consecratione arrogare tentassent. Euicitque vt ijdem consenserint, ne ea nisi ex canonum præscripto fieri deberet. Extat enim de his huiusmodi decretum eiusdem Pont. ad eosdem Impp. his verbis, LEO QVARTVS[b] LOTHARIO ET LVDOVICO AA. *Inter nos, & vos pacti serie statutum est, & confirmatum, quod electio & consecratio futuri Rom. Pont. non nisi iuste, & canonice fieri debeat*. Hæc Leo ad dictos Impp. sic igitur si quid fuerit, siue per Pop. C Rom. metus causa Impp. ijsdem male promissum, vel ab ipsis AA. pessime vsurpatum, Leonis Papæ ijsdem aduersantis, atque ius Ecclesiasticum defendentis, animi robore irritatum fuit, atque sublatum, ijsdem ipsi Pontifici (vt dictum est) consentientibus AA. Vice versa pollicitus est illis Leo Pont. seruaturum se illibata iura Imperialia, simulque ea, quæ a suis prædecessoribus Rom. Pont. constituta fuissent. Extat de his professio eiusdem Leonis scribentis ad eosdem verbis istis[c]. *De capitulis vel præceptis Imperialibus vestris nostrorumque Pontificum & prædecessorum irrefragabiliter custodiendis & conseruandis, quantum ualuimus, & valemus, Christo propitio, & nunc, & in æuum nos conseruaturos modis omnibus profitemur. Et si fortasse quilibet aliter vobis dixerit vel dicturus fuerit, sciatis eum pro certo mendacem*. Sed quomodo intelligendum sit, quod pollicitus est Leo atque eius prædecessores seruaturos illibata iura Imperialia, a Nicolao Papa, qui sedit post Benedictum successorem Leonis, ita declaratum inuenies in epistola ad Michaelem Imp. his verbis[d]. *Vt Pontifices pro cultu temporalium tantummodo rerum, Imperialibus legibus uterentur*. Ceterum quod de capitulis dixit Imperatorum atque Pont. prædecessorum, non dubium est intellexisse de capitularibus libr. Regum Fr. per Benedictum Diaconum collectis atque pariter promulgatis. Acquieuerunt pariter ijdem Lotharius, & Ludouicus Impp. agente eodem Leone Rom. Pont. vt sinerentur Romani suis antiquis legibus vti.[e] extat hac de re rescriptum ipsius Lotharij in legibus Longobardorum.[f] *Volumus*, inquit, *vt cunctus pop. Rom. interrogetur qua lege vult viuere, & tali lege, quali lege viuere professi sunt, viuant, illique denuncietur, vt hoc vnusquisque tam Iudices, quam Duces vel reliquus pop. sciat; quod si offensionem contra eandem legem fecerint, eidem legi qua profitentur viuere, per dispensationem Pontificis & nostram subiacebunt*. In quibus obserua primo loco ab eo poni legum vindicem in delinquentes aduersus eas, Rom. Pont. inde vero Imp. Quod & seruatum hactenus vidimus, nimirum vt tunc a Rom. Pont. aduersus Romanos delinquentes vocaretur Imperator, cum Romani contempsissent ipsis Pontificibus obedire, vel aliquot moliti quid essent aduersus eosdem Pontifices. Sed quas seruandas præscripserit Lotharius Imp. leges sibi subdito Italiæ Regno, constitutio ab

c dist. 10. c. 9. secundū lect. Iuon. p. 4. c. 176. & Panor. li. 2. c. 188. D

d dist. 10. c. 8. Iuon. p. 4. c. 188.

e dist. 10. c. 13. f lib. 11. tit. 57. E

Rom. antiquis viuere legibus permissi.

A eo promulgata ita declarat. [a] *Placuit nobis vt capitula quę excerpsimus de Capitulari b. m. gloriosissimi aui Domini nostri Caroli, & genitoris nostri Ludouici Imp. inuictissimi his omnibus, & fidelibus nostris, & sanctæ Ecclesiæ in Regno Italiæ consistentibus, per legem teneantur, & obseruentur, Et quicunque horum capitulorum contemptor extiterit, sexaginta solidis componatur.* Eæ vero sunt leges quæ contentæ in Capitularium libro, magna ex parte acceptę sunt ex sacris Concilijs & Decretis Rom. Pont. atque ex prædecessoribus Imperatoribus; illæ dumtaxat, quæ essent optimæ, fauerentque Ecclesiæ immunitati, vt non mirandum sit, si eas se Ecclesijs etiam leges præscribere idem Lotharius dicat, vt pote quod eędem leges ipsis Capitularibus libris contentæ, (vt supra sæpius ostensum est) fuerint per Rom. Pôt. confirmatæ. Hæc autem collectio capitulorum Concilij Meldensis [b] a Benedicto B Diacono facta fuit, & eisdem tribus Ludouici filiis Regibus promulganda data, vt a Pontificibus Rom. confirmata, vt ipsemet testatur his verbis. [c] *Maxime*, inquit, *trium vltimorum capitula istorum librorum Apostolica sunt cuncta auctoritate roborata, quia his cudendis maxime Apostolica interfuit legatio. nam eorum nomina, preter trium, idest Leonis, Sergii, & Gregorii hic non inseruimus, licet ea per singulos conuentus inserta inuenissemus, vitantes legentium atque scribentium fastidia. Si quis autem plenius nosse voluerit, istorum legat authentica, a quibus illa inserta inueniet.* hæc Benedictus. Sed, & qui exscripsit, breuitati consulens, satisque esse Benedicti testimonium id asserentis, existimans, prætermisit testimonia Leonis, Sergij, & Gregorij, eadem per Legatos suos confirmantium collecta capitula. Cum igitur, vt vidimus, Lotharius profiteatur non alias se dedisse populis vel Ecclesiæ leges, quã C quæ per Carolum M. auum atque Ludouicum eius filium, suum vero parentem collecta fuerunt: plane possumus intelligere, quod quæ illis contrariæ editæ inuenirentur, non esse Lotharij, vel eius filij Ludouici, sed schismaticorum (vt superius de alijs factum inuenimus) imposturas, cum videlicet tradunt confirmationẽ Rom. Pont. sui esse iuris eos asseruisse, cum præter alia, Leonis Papæ, quam nuper recitauimus, constitutio penitus id explodat. Quod vero ad Ludouicum spectat, & si diu, nimirum vsque ad Nicolai Papę tempus insedit in animo eius libido ista dominandi Romæ, atque eius Ecclesię, clero scilicet ac Pontificibus, tamen diuina miseratione tandem ad se reuersus, sese ijsdem Romanæ Eccl. Pontificibus exhibuit obsequentissimum, vt in electione Nicolai post videbimus. Hæc paulo latius in gratiam Politicorum, huiusmodi admonitionibus maxime indigentium, vt qui sæpe importunius D Principes in Ecclesiam, & Pontifices impellunt.

Mirum vero quot, quanta, & quam preciosa ornamenta, ex argento, auro, & gemmis contulerit S. Petri Basilicę, & S. Pauli, a Sarracenis direptis & spoliatis, hic Beatissimus Pontifex, quæ recenset, per singula, Anastasius. *Ad decorem*, inquit, *inter cetera, Ecclesię Principis Apostolorum Petri, fecit mirę magnitudinis, ac pulchritudinis super illius uenerandum altare Ciborium cum columnis, & liliis deauratis ex argento purissimo, pensans libras mille sexcentas sex, & super corpus B. Pauli Ciborium mirę pulchritudinis ingenti argenti pondere, cum columnis argenteis comptum, pensans libras nongentas quadraginta sex. Laminas quoque aureas confessionis B. Petri, & portas Basilicæ argenteas restituit, preter alia innumera ornamenta. Idem sui Pontificatus exordio antiquam restituit consuetudinem, ut, inter sa-* E *cra Missarum solemnia laici extra presbyterium consisterent.*

Eodem primo sui Pontificatus anno, cum iuxta B. Luciæ Martyris, quę in Orphea sita est, in quibusdam tetris abditisque cauernis, diri generis serpens, qui Basiliscus Grece, Latine regulus dicitur, extitisset, qui afflatu suo, & visione, omnes ad eas cauernas appropinquantes repente necaret, ad preces conuersus Sanctissimus Pontifex, Litania indicta, sancta pracedente icona, pedibus cum omni clero incessit, & clero ac populo subsistere iusso, ad cauernam progressus, profusit lacrymis deprecatus est Dominum, ut ab eodem loco diram illam pestem, sua potentia effugaret: & repente totum illud malum euanuit.

Marginal notes: a leg. Lõg li. 3. tit. 35. — b cap. 78. — c lib. 7. ĩ fi. — Politici no tent. — Ablata a Sarrac. Basilicis ornamenta restituit Leo P. — Cõstit. Leon. P. — Lethifer serpens p Leonẽ P. fugatus.

Incendiũ per Leonẽ P. extinctum.

A Eodem anno conflato temere incendio in vico Saxonum, cum, vi venti flantis, longius serperet, nec vlla humana vi reprimi posset, & Longobardorum vico comprehenso, ipsi Basilicæ Vaticanæ immineret, idem propere accurrit, & signo Crucis vim furentium flammarum subito compescuit.

Crux aurea p Leonẽ P. restituta.

Crucem quoque illam, nobile Caroli M. donum, quæ in Litaniis Pontifici præferri solebat, sub Paschali Papa subreptam, restituit.

a M.S. cod. Bibl. Sirl. Car. n. 65

Reperitur [a] ab eo scripta hoc anno epistola ad Prudentium Episcopum Tricassinum, de consecrando ab eo Monasterio, quod construxerat Ademarus Monachus.

b lib. 1. c. 3

Terræmotu concussa Vrbs & alia loca.

Hoc eodem anno, ad alia mala additum, vt Vrbem excusserit ingens terræmotus, vt ait Anastasius, de quo meminit & Leo Ostiensis in Chronico [b] Cassinate, quo pariter agitatam docet omnem Beneuentanam regionem, ita vt Isernia a fundamentis fere tota corruerit, multusque ibi populus cum Pontifice interierit. Idem Leo Ostiensis mala commemorat a Massar Sarracenorum Duce, in auxilium prædicti Radelchis tyranni accersito, per illam regionem illata, & vt effera eius mens subito cęlitus immutata, Monasterio Sancti Benedicti pepercerit. B

Moguntina synod.

Hoc item anno MOGVNTIÆ SYNODVS congregata est, eademque prima dicta sub Rabano, qui hoc anno eiusdem Ecclesię, defuncto Orthgario, Episcopus creatus est, vt est in VV. Francorum Annalibus a Pithoeo editis, male relata a collectore Conciliorum in Annum Domini 834. Occasio huius congregandi Concilii eadem quæ Meldensis fuisse cognoscitur, quod cum a laicis bona Ecclesiarum, iura pariter & personæ assidue inuaderentur, deque his frequentes apud Regem querelæ essent; vt his ipse liberaret malis Ecclesias, egit, vt eiusmodi prouinciale Concilium colligeretur, cui Archiepiscopus Rabanus, vir doctrina valde insignis præesse deberet, quem sciret probitate atque scientia nulli secundum. Præcipua igitur Patrum intentio in hoc Concilio fuisse videtur, vt consulerent rebus Ecclesiasticis per laicos, mirum in modum, diuersis prætextibus, proculcatis. Hæc enim fuit potissima illa Sanctorum Patrum sæculi huius apud Francorum Reges, & Imperatorem perstrepens vbique effusa querela. Legenda est ipsa Synodalis epistola [c] ad Ludouicum Regem, quæ plura insinuat memoria digna. *Hæc vero quæ vobis*, (inquiunt ad finem epistolæ) *transmissa sunt, petimus vt vestra auctoritate firmentur, vt si quis aduersarius illis existere voluerit, p̄ualere nō permittatur. Dei.n. cooperatores esse debetis, & adiutores sanctæ eius Ecclesię, quatenus religio Christiana incontaminata temporibus Regni vestri vsque in finem seruetur.* Præter hæc etiam spectant ad Concilium Moguntinum, ea, quæ in ijsdem citatis antiquis Annalibus, ita subiiciuntur. *Eodem anno Pseudoprophetissa Moguntiacum venit, quę Salomonis Episcopi parochiam non minime deturbauerat: Nam certum consummationis seculi diem, aliaque per plura, Dei solius notitia cognita, quasi diuinitus sibi reuelata, scire se fatebatur, & eodem anno vltimum diem mundi imminere prędicabat. Vnde multi plebeii vtriusque sexus timore perculsi ad eam uenientes, munera illi ferebant, seque orationibus illius commendabant: Et, quod grauius est, sacri ordinis viri doctrinas Ecclesiasticas postponentes, illam, quasi magistram cęlitus destinatam sequebantur. Hęc in presentiam Episcoporum, apud S. Albanum deducta, & diligenter de suis assertionibus requisita, presbyterum quẽdam ea sibi suggesisse, & se talia quęstus causa narraße professa est. Quapropter Synodali iudicio, publicis cęsa flagellis, ministerium predicationis, quod irrationabiliter arripuit, & sibi contra morem ecclesiasticum uendicare presumpsit, cum dedecore amisit, suisque uaticiniis tandem confusa finem imposuit.* hæc Annales. Contigit hoc item anno peregrinatio Ethelulphi, siue Athulphi Regis Anglorum, qui Danorum incursionibus liberatus, Romam, voti causa, petiuit. vbi a Leone Quarto Pont. benigne acceptus fuit. Rom. Ecclesiæ, eam quoque Insulæ partem, quam Egbertus pater ad regnum adiunxerat, vectigalem Inam imitatus fecit, de quo alias memoratum est: legeque sanciuit, vt qui ex suis possessionibus triginta denariorum vectigal in annos singulos caperent, aut plures domos haberent, pro eis, quas habitarent singuli singulos denarios

c Concil. T. 3. edit. Ven. Epist. syn. ad Lud. R. Fr. C D

Pseudoprophetissa multos seducit.

Impostura cõuicta flagellat.

E

Rex Angl. peregrinatur Romã. Angl. pars vectigalis fit Eccl. Rom.

rios quot annis Rom. Pont. ad diem festum Apostolorum Petri, & Pauli, vel summum, ad vincula Petri soluerent, quam legem falso Aluredo eius filio assignant. Domum reuersus, optimum se Regem præbuit. hæc & alia de eo Polydorus ex veteribus Angliç monumentis. Duos viros sanctitate præclaros ad virtutem incitatores habuit, Suitinum, qui & Suitunus, & Aldestanum, seu potius Helinstanum, in cuius vita breuiter scripta, habetur de Rege, quod cum Subdiaconus esset, patre Egeberto sine hærede mortuo, a Leone Pontifice dispensatum, vt vxorem duceret. Cũ Diac. dispensatur, Regni causa.

Orientalis Ecclesia hoc anno graui affecta est damno, obitu S. Methodij Patriarchæ, de quo Nicolaus Papa epist. ad Michaelem Imp.[a] honorifice meminit, & Magnum appellat. Eius scriptorum nihil extat, præter canonem apud Theodorum, de non appetenda Ecclesiastica Præfectura, & vitam S. Dionysij Areopagitç, de qua Anastasius in epist. ad Carolum Caluum testatur, seque illam ait latinitati donasse. *Huius*, inquit ad finem eius epistolæ, *Dionysij passionis textum B. Methodius qui a Sede Apostolica Costantinopolim presbyter missus, eiusdem Vrbis tenuit Pontificatum, & ex tunc inter sanctos ab omnibus ob suæ confessionis & agonis certamen veraciter veneratur, & colitur, edidit pauca de multis præcedentibus scriptis excerpens*. hæc Anastasius. S. Methodius moritur. a epist. 8.

De successore autem Methodij, ita Curopalates. *Vita functo Beatissimo Methodio qui per sexdecim annos Ecclesiam Costantinopolitanam moderatus fuerat, Ignatius Nicephori Imp. ex filia nepos, filius autem Michaelis Imp. qui a Regno exciderat, postquam Regno, & genitalibus priuatus, Monasterium ingressus fuerat, & monasterii Satyri Præfectus, ad Patriarchatus sedem adducitur.*

Nicetas, cognomento Dauid, qui eius vitam scripsit, recens latinitate donatam, testatur prædictum illi fuisse, tum a Theophane egregio Confessore, tum a S. Ioannicio Anachoreta, futurum eum Patr. Costantinopolitanum.

Porro de legitima promotione Ignatij eiusque virtutibus, quibus tanto throno dignus videbatur, scripsit Michael Imp. litteras ad Leonem Papam, prout testatur Nicolaus Pont. in epistola ad eundem Imp. post annos ferme duodecim data, cum a Patriarchatu fuit eiectus, quod illi exprobrat Nicolaus.

Christi Annus	Leonis Pap. 4.	Lotharii 8.	Impp.
848	2	Michaelis 3. 7.	Ind. 11.

IN magno mœrore, & trepidatione Vrbe constituta, ob expositam Basilicam S. Petri inuasionibus Sarracenorum, Leo Papa cum consilio, & ope Lotharij Imp. & fratrum Regum, nouam ciuitatem, iam ante à Leone III. inchoatam, perficere aggressus est, quam sexto post anno perfectam dedicauit. Nouã Vrbem cõdit Leo P. ad munimen Basil. S. Petri.

Hoc eodem anno SECVNDA SYNODVS MAGVNTINA Sub Rabano Archiepischopo, vt ijdem antiqui a Pithœo editi Francorum Annales testantur, his verbis. *Circa kalen. autem Octobris generale Placitum Rex Ludouicus habuit apud Maguntiacum in quo Legatos fratrum suorum, & Northmannorũ sclauorumque suscepit, audiuit, & absoluit. Homines autem Rabani Episcopi aduersus Dominũ suum conspirantes, publice conuictos cum eo pacificauit. Legatos suos ad fratrem suũ Lothariũ in Theodonis villa Placitũ hñtẽ, pro Gisleberto, qui eodẽ anno ad fidẽ eius uenerat, reconciliationis gratia direxit. Hothescalcus quoq;, quidã presbyter de prçdestinatione Dei praua sentiens, rõnabiliter, vt plurimis visum est, conuictus, & ad proprium Epm Hincmarum Rhemes transmissus est, prius tamen iuramẽto confirmans, quod in Regnũ Lodouici vltra non rediret.* Huc vsq; Annales. De hoc Hothescalco plura Hincmarus Rhemensis ad Nicolaum Papã, & non Hincmarum Landunensem Episcopum, quæ epistolæ extãt, apud Frodoardum in hist. Rhemensi[b] & in epist. quidem ad Landunensem Episcopum describit hæreticum. *Dum*, inquit, *Laudari hæretici tanquam de excelenti ingenio capiunt quasi noua quedam proferunt, quæ in antiquorum Patrum libris non tenentur, sicque fit, vt dum videri sapientes desiderant, miseris suis auditoribus stultitiæ semina spargant. Et quoniam hoc egisse Hodescalcus* Hothescalc⁹ errores seminat d̃ prçdestin. b li. 3. c. 13 Hæretici descriptio.

in Co-

in couentu Episcopali conuictus fuit, idem Concilium (sicut scriptum est.) Qui imponit stulto silentium, iras mitigat, silentium illi imposuit; et mihi illũ ad custodiendũ commisit. Porro lucubrationes Hincmari Rhemensis aduersus eundem Gothescalcum idem Frodoardus recenset.[a] A

a li.3.c.14

Christi Annus 849 | *Leonis Pap.4.* 3 | *Lotharii* 9. *Michaelis* 3. 8. | *Impp.* *Ind.12.*

Leo P. munit Vrbem adu. Sarracen.

CVm vulgatum esset Sarracenos ex Africa ingenti classe in Italiam ad Vrbis excidium properare, Leo Rom. Pont. magna solicitudine, omnia, quæ ad defensionem Vrbis pertinerent, comparauit, Vrbis muros restaurauit, quindecim turres extruxit, Ostia Tiberina sic propugnaculis catenis, & repagulis muniuit, vt ne Lembus quidem, Rom. inuitis, ad Vrbem penetrare posset. Sanctos quoque ad custodiam adhibuit, quorum plurima corpora ex cœmeterijs eruta, in Vrbem illata, honorifice condidit, in Basilica Sanctorum Quattuor Coronatorum a se a fundamentis restaurata. nec deterritus ingenti impensa in restauratione murorum, & in milites ad Vrbis custodiam, magnam pecuniæ vim contulit: itemque in ornatu Ecclesiarum. Cum igitur Sarraceni expugnationem Vrbis meditantes, in Sardinia, maximo cum terrore Romanorum substitissent, Neapolitani, Amalphitani, Caietani, & Romani classem aduersus eos instruxerunt, & consilium cum Leone Papa communicarunt, qui ad Ostia Tiberina progressus, Ducibus, & militibus sacrum Christi corpus præbuit, & ad pugnandum animauit. postero die in occurrentes hostes impetum fecerunt, quorum classis vehementi vento dispersa, & ad diuersa littora impulsa, fame, gladio naufragio interijt. B C

Christian. class. Sarracen. classẽ profligat.

Hincmarus ob sanctitatem & prudentiam colendus Imper. Lotharii postulatione a Papa Leone IIII. pallium in vsum quotidianum accepit, licet ad eũ iam vnum misisset, quo diebus solemnibus sibi præscriptis vteretur. Hanc ob causam idem Leo Hincmarum sua epistola monuit, se nulli vnquam antea Archiepiscopo vsum ordinarium, & quotidianum pallij concessisse, nec in posterum vlli vnquam concessurum. hæc Frodoardus.[b] At Nicolaus Papa de his Hincmarum vt mendaci rescripto vtentem redarguit, vt suo loco dicetur. Hoc eodem anno, audiens Leo Papa in Britannia minori Nomenoium a Carolo Rege Præfectum, dirum insurrexisse tyrannum, vastareque simul humana atque diuina, expellereque pro animi furore, ab Ecclesijs suos Episcopos, litteras ad eum commonitorias scripsit, quarum fit mentio in Synodali Epistola[c] ex Concilio Turonensi, ad eundem tyrannum tunc missa, cum eadem ex causa dicta Synodus est celebrata, & ipse acriter redargutus de non receptis litteris Apostolicis. Postquam enim commemorarunt atrocia Tyranni scelera, hæc subdunt. *Satis hæc ad tuam perditionem sufficiebant, sed ad cumulum malorum auxisti temeritatem, & omnem læsisti Christianitatem, dum Vicarium Beati Petri Apostolicum, cui dedit Deus primatum in omni orbe terrarum, spreuisti. Cum enim eum postulasses, vt in libro suo te scriberet, & pro te Dei clementiam exoraret, & ille directis litteris se id facturum promisisset, si se monentem obedienter audires; non solum nihil eorum, quę mandauerat, fecisti, sed ne litteras quidem ipsius recepisti, & quia nolebas a malo desinere, timuisti bene monentem audire. In eo igitur læsisti Apostolos, quorum est Princeps Petrus, læsisti Episcopos, qui iam cum Deo regnant in cœlis, & miraculis corruscant in terris, læsisti & nos, qui, & si non habemus eorum meritum, idem tamen diuina gratia possidemus officium*. D E

Hincmar⁹ ipetrat pallium ad vsum quotidianũ, priuilegio singulari.

b lib.3.c.9

c apud Lup. Ferr. epi. 34.

Vicar. Xpi qui offendit, totam Christianitatẽ offendit.

Quanti faciẽdæ litt. Apost.

Hæc audiant, qui litteras Apostolicas retinent, atque earum executionem, quouis colorato prætextu, eludentes, impediunt. quam enormiter peccent, & quam grauiter delinquant, qui, quod Patres adeo detestati sunt, etiam in tyranno, defendunt in piis Principibus. Pergunt Patres redarguere de Lamberto quodam Regis

Quãtũ delictũ impedire executionẽ litt. Apost.

rebelle

A rebelle ab eo recepto, & diuinum interminantur iudicium de alienis finibus inuasis, & occupatis, illa grauissima addẽtes verba. NEC FIDEM, NEC OPERA BONA ILLI PROFVTVRA, SINE OBEDIENTIA SEDIS APOST. Illud ẽt ingeminãt. *Maximũ reatũ te cõtraxisse scimus*, inquint, qđ *epistolã Sedis Apostolicę respuisti existimans aliqua in ea tibi noxia cõtineri*, qđ negant, *& propterea*, addunt', *parati sumus, si vis, secundo Legatum sedis memoratæ, cum scriptis toti mundo venerandis, dirigere, Quod si eum non receperis, nos, qui monuimus, excusabiles erimus. Sin autem receperis, & auscultaueris, & Dominum, & Beatum Petrum propitios, & nos habebis in fide coniunctos, & intercessores proficuos. Si vero nos benigne monentes contempseris; certum tibi sit, nunquam tibi futurum locum in cælo, & cito non futurum in terra, quod tua culpa separatus ab Apostolica, & nostra societate anathematis vltione locum habebis* (quod auertat Deus) in tartaro, &c. Ceterum cum

B impio Nomenoio haud diuitius fuit, agendum, ipso Deo vindice causam citius dirimente, cum impium de medio sustulit, exitu repentino, anno sequenti.

Nec fides, nec opera proderũt rebelli Sedis Apost.

Vltio diuina ĩ rebellem.

Eodem anno in Anglia occisus asseritur S. Vulstranus nepos duorum Regum Merciorum. cuius sanctitatis, cælestia non defuerunt miracula, indices. nam de loco, vbi innocenter occisus est, columna lucis vsque ad cœlum porrecta omnibus loci illius incolis per dies triginta stabat conspicua. hæc Matthæus Vuestmonasteriensis, hoc anno. Quo pariter ex vrbe, ab Ecclesia SS. MM. Petri, & Marcellini, eleuatum corpus S. Helenæ Constantini M. matris per Theasitum Monachũ fuisse translatum in Gallias, & in diœcesi Rhemensi collocatum, auctor est Sigebertus in Chronico. Sed de eius corpore inter Latinos, & Græcos antiqua est controuersia, vbi sepultum

S. Vulstrani cędes.

De corp. S. Helenæ.

C fuerit: Veneti insuper illud ab Oriente delatum, possidere se gloriantur, quod & digno cultu prosequuntur.

Christi Annus 850 | *Leonis Pap* 4. 4 | *Lotharii* 10. *Michaelis iii.* 9. | *Impp. Indict.* 13.

CVm in Asia, Africa, & Europa dominaretur gens perfida Sarracenorum, Corduba in Hispania vbi erat eorum sedes Regni, extiterunt plures gloriosi Marty-

MM. Cordubens.

D res, quorum præclara certamina consecrari perpetua memoria meruere, non ab alio, quam ab auctore, qui præsens affuit, & pars magna fuit, sacro Dei ministro, dignissimo sacerdote, martyre designato, & promotore martyrum S. Eulogio Cordubensi presbytero. cuius horum martyrum lucubratio extat. [a] Præfectus in cœnobio Sancti Aciscli Monachus & presbyter primus vexillum confessionis erexit, & Mahometum pseudoprophetam insectatus, in carcerem detrusus, obtruncatione capitis, nobile certamen expleuit: Proconsule Eunucho, euoluto anno, visceribus effusis, diuina vltione sublato, vt ipse martyr ante prædixerat. Hunc secutus est ad certamen Ioannes, homo Laicus, venalia exposita habens, ad tribunal Iudicis ductus publice per Vrbem flagellatus, in arctum detrusus est carcerem. Horum igitur, inquit, duorum & spontaneus & violentus ad passionem cursus ceteros in vnum eundemque consen-

S. Eulog. Cord. qs, & quãtus vir.

a lib. 2. c. 1

E sum dimicandi vltro venire coegit.

Quod autem ad res Christianorum, seorsum in Gallæcia, regnantium spectat, hoc ipso anno Ranimirus Rex successor Alfonsi Casti, ex hac vita discessit, die prima Februarij, sepultus Oueti, ex sepulchri inscriptione, qua corrigendi reliqui omnes rerum Hispanicarum tractatores, in eius Regis tempore. Porro Ranimiro successit Ordonius, regnauitque annis duodecim, ex altera veteri inscriptione.

Ranimiri Reg. obit⁹.

Hoc pariter anno luctus, & clamor ingens repetitus in Galliis, ex Northomannorum noua facta incursione in Regnum Caroli, filij Ludouici Imp. cum ille timore concussus, consilii inops, eosdem in regni consortes assumit, ea regni parte illis con-

Northmãni in partẽ Regni asciti ĩ Gallia.

cessa,

A

cessa, quæ ab eis dicta est Normandia. Ex Pithoei Annal.

[Galliæ v... antur, & occupant a North-mann.]

Vnde mala ista? non aliunde quidem, nisi quod a maiorum pietate, & propenso religionis cultu degenerarunt. Francorum tunc quidem enituit robur, cum in regibus cultus pietatis excelleret; clanguit, cum deficit & Ecclesiæ sunt prostitutę laicis, quorum redditibus, non sunt illi roborati vel erecti; sed eneruati penitusque depressi. Luxerunt ista & a peruenente ea Principibus ipsis Reuerēdissimi PP. in Meldensi Concilio, & ad putridum vulnus opportuna apposuere remedia, quæ dum ille recusauit recipere iusto Dei factum est iudicio, vt qui latas a S. Patribus leges subire renuit, coactus sit a Northmannis durissima suscipere iura, & qui Ecclesiarum bona laicis tradebat, coactus sit sua largiri Northmannis. Sed sicut nulla secuta est emendatio in Rege, ita nec quieuit Northmannorum flagellum in manu Dei, vt quæ suis locis dicturi sumus ostendent. Certo quidem experimento discere possumus. sicut enim cum Carolus bona Ecclesiarum laicis, ipsis suis Regni Comitibus dedit, coactus est sua dare Northmannis, ita contra cum Ramirus Rex in Hispania (vt vidimus) ipsum suum Regnū fecit vectigale Ecclesiæ S. Iacobi, retulit de illis hactenus inuictis, gloriosum triumphum. Sic enim breuiter Tudensis. *Eius tempore* (Ramiri) *Northmannorum classes Septentrionale mare ad litus Legionis ciuitatis aduenerunt: Gēs hec est crudelissima, & in partibus nostris antea non visa. Quod Rex vbi comperit, aduersus eos cum exercitu suo venit, & multitudinem eorum vicit, & septuaginta naues illorum combussit, atque multis ditatus diuitiis ad propria incolumis reuersus est*. hæc ipse & reliqui Hispani historici.

B

[Vsurpans Ecclesiastica bōa, fit impotentior; donās sua, fit potentior. Northmāni ab Hispani profligati.]

Est hic annus trigesimus ætatis Caroli Regis, qui licet ad virilem ætatem, non tamen ad pietatis & vitæ morum incrementum peruenit. Lupus Abbas Ferrariensis cupiens eum ad meliorem frugem perducere, plures [a] ad eum scripsit litteras monitorias, & hortatorias, & inter cetera, admonuit eum, vt ablata ecclesiis redderet, eum docens, ex quo tempore talia sunt prę sumpta in Regno Francorum, omnia esse pessundata, hostibus præualentibus.

C

[a ep. 64. 93. 96. &c. Monetur R. ad restitutionem male vsurpatorū bonorum.]

Ceterum, præter ea, quæ dicta sunt de clade Northmannos illata, in Regno item suo Ludouicus pugnans aduersus Boemos posteriora retulit. Nam Sigebertus de his summatim in Chronico; Franci a Boemanis graui prælio vincuntur. Cui bello spiritus malignus se præfuisse, per os arreptitij publice protestatus est, & per se & pes socios, spiritus scilicet superbiæ & discordiæ egisse, vt Franci terga verterent. hæc ipse. At non solum bellum, sed etiam dira fames oppressit hoc anno Francos, quod habent Annales eius temporis.

[Franci profligātur a Boemis.]

D

Hoc eodem anno Sanctus Athanasius Sergij filius creatur Neapolitanus Episcopus, qui Romam veniens a Leone Papa consecratur. Ita Petrus Diaconus Cassinensis, qui sui temporis florentis Episcopi res gestas conscripsit, viri antequam nasceretur, Deo a pia matre dicati, quæ eo quod cultrix esset M. Athanasij Episcopi Alexandrini, natum voluit Athanasium nominari.

Christi Annus 851 | *Leonis Pap.* 4. 5 | *Lotharii* 11. *Michaelis iii.* 10. | *Impp. Indict.* 14.

E

[b li. i. Chr. Cassin. c. 31. Lud. Imp in Ital. veniens Sarracenos profligat & occidit.]

DE aduentu Ludouici Lotharii Imp. filij in Italiam, hæc Leo Ostiensis. [b] *Huic ergo Ludouico admodum adolescenti ab afflictis varia peste Longobardis, per venerabilem Bassacium Abbatem supplicatum est, vt ad istas se conferret partes, eosque ab infidelium vexationibus eripere, ac talibus finem dignaretur imponere, quod & factum est. Eorum enim supplicationibus annuens Ludouicus, Beneuentum venit, eique* Radelchis, *ac Beneuentanis Sarraceni omnes traditi sunt. Quos omnes*,

ipso die vigiliarum S. Pentecostes extra vrbem duci, atque ad vnum iugulari iussit. Inter quos Massar etiam illorum Dux capite caesus est. Moxque idem Imp. conuocatis Longobardis omnibus totam prouinciam Beneuentanam inter Radelchum, & Siconulphum aequo iure partitus est. Anno Domini 851. paucisque post diebus compositis rebus ad sua remeauit. Eadem fere Ado Vienn. in Chron.

Per Lotharium Imper. Sancti Hermetis Martyris reliquias in Gallias missas, & collocatas apud Monasterium Indam dictam, Sigebertus hoc anno tradit.

Clades Cordub. Eccl.

Cordubensi in Hispania Episcopo, ex anni praecedentis glorioso duorum martyrio, Sarracenis magis irritatis, vna cum vniuerso clero in carcerem detruso, Ecclesia illa vehementer afflicta est, vt describit Sanctus Eulogius in libello cui titulus, documentum Martyriale. Eorum autem qui hoc ipso anno egregie martyrium consumarunt, historiam S. Eulogius praesens inspector sincerissime scripsit in libro, cui titulum fecit Memoriale Sanctorum [a], quam ab auctore Annalium in compendium redactam, nos, pro ratione instituti, magis etiam contraximus. Primus igitur Isaac nomine, genere nobilis, ciuis Cordubensis, fungens exceptoris officio, abdicans se a saeculo, monasticam vitam professus, post triennium sponte Iudicem adiit, detestatusque impiam Mahometi sectam, eius sententia duci iussus 3. Non. Ian. martyr gloriosus occubuit. cuius corpus, & aliorum igni traditum, & cineres in profluentem iniecti. Post duos vero dies ipsius Eulogij auditor Sancius, eum ad coronam per martyrium est consecutus. Rursum vero sex Monachi, Petrus sacerdos, Vualabonsus Diaconus, Sabinianus, Vuistremondus, Habentius, & Hieremias, post duos item dies, conuento Iudice, Arabicā superstitionem execrantes, iussi sunt decollari, quorum corpora affixa stipitibus, post aliquot dies in cinerem redacta sunt, & cinis in flumen demersus. Hos secutus est Sisenandus Diaconus Cordubensis, qui 7. Kalen. Aug. vt per visum admonitus fuerat, iugulum carnifici praebuit, cuius corpus in amnem proiectum cum fuisset, eius postmodum ossa reperta, in S. Aciscli Ecclesiam ad sepulturam delata fuere. Inde vero Paulus Diaconus, eamdem coronam adeptus est martyrij 13. Kalen. Aug. Octauo autem Kalen. Theodomirus Monachus item coronatus, & ambo, eodem coniuncti sunt sepulcro, in Ecclesia Sancti Zoili Martyris. Nec tantum viri, & Monachi certamē pro fide subierunt, sed & tenellae Virgines eędemque sorores Nunilo, & Alodia [b] progenitae ex patre Mahometano, matre vero Christiana, haud tamen admodum pia, quae diuersis primo tentatae illecebris, deinde minis acerrimis impetitae, fortes in fide, demum gladio caesę, gloriosam sunt consecutae palmam Martyrij 11. kalen. Nou. quarum corpora ab infidelibus occultata, magnis sunt illustrata miraculis, adeo vt etiam Mahometanis eas inuocantibus praesto esse consueuerint. Has imitata Flora Virgo, fratris proditione delata, robore fidei fortis, post cruciatus cum sorore & compare Virgine, Maria nomine, insignita est cona martyrij. Ad has, dum in carcere diu detinerentur, consolatorias litteras misit S. Eulogius, scribens ad eas librum, quē Documentum Martyriale nominauit. Accidit autem illud memorabile, quod cum eae Virgines detinerentur in carcere, pollicitae sunt reliquis fidelibus eodem carcere clausis, liberationem, cum consummatae per Martyrium ad Dominum peruenissent; quod & praestiterunt, illis sexto post die liberatis, quod attestatur Sanctus Eulogius, ex illis vnus, in epistola ad Aluarum amicum suum, de earum martyrio. Qui quidem, quae Eulogius modestiae causa de se ipso in carcere confessore tacuit, in scripta retulit, eius vitam describens, his verbis. *Verum dum ista, & alia referuntur, tandem Reccafredus Episcopus super Ecclesias & clericos, quasi turbo uiolentus insiluit, omnesque sacerdotes quos potuit, carcerali uinculo alligauit, inter quos, ut electus Aries (Eulogius) ducitur, & cum Pontifice suo & aliis sacerdotibus uincitur.* Quis fuerit ille Reccafredus non constat.

a lib. 2. c. 1. 2. &c.

Martyria Cordub.

Sex Monachi Mart.

Duae sorores Virg. Mart.

d li. 2. c. 7.

Flora Virgo Mart.

A

Christi Annus 852 | *Leonis Pap 4.* 6 | *Lotharii* 12. *Michaelis* 3. 11. } *Impp.* *Indict.* 15.

NOuam ciuitatem, quam, secundo sui Pontificatus anno, Leo IIII. ædificare cœ-
pit, sexto demum perfecit, & consecrauit, a suo nomine, Leoninam appellans,
Dedicatio vrbis Leoninæ. in eamque Coloniam Corsorum deduxit; qui, ob frequentes Sarracenorum incur-
siones, insulam illā deserere coacti erant. Ex Anastasio. Idem Leo Hortanam ciui-
tatem & Amerinam, refectis muris & portis, muniuit. Vicum quoque trigesimo ab
Vrbe milliario, Sardis, Sardiniam Insulam relinquere compulsis, ad habitandum de- B
dit, qui Vicus Sardorum dictus est, vt habetur apud Anastasium, qui de Ecclesijs in
Vico Sardorum, & Saxonum factis. & donis illis ac Basilicę S. Petri collatis meminit.
Reuisamus Hispanias, quarum Episcopi Regi Arabi inhærētes, ei suaserunt vt cu
raret CONCILIVM cogi omnium Episcoporum Regni sibi subditorum, per cuius
Cord. MM. decreta Martyrium vetaretur, ex quo doloso inuento omnes Episcopi, & sacerdotes
carceribus sunt educti: sed interim, dum cogitur Concilium, rursum spontanei fideles
exiliunt ad Confessionem fidei, & perfidiæ detestationem, quos S. Eulogius recenset
a Memor. SS. lib 2. c. 9. martyrio coronatos [a] Humenfidum Toletanum, a puero Cordubæ nutritum, & post
sacerdotem factum; cum seruo Dei monacho 13. Ianu. Die vero 27. Iulium
Aurelium & Felicem coniugatos, cum coniugibus Sabigathone, & Liliosa,
nec non Georgio Syro Monacho. 20 Augusti Christophorum Cordubensem, & Leo C
uigildum Eliberitanum ambos Monachos. 14. Sept. Emilam, & Ieremiam Cordu-
benses, die vero sequenti Rogellum Eliberitanum, cum Seruodeo Syro, quorum om
nium nomina relata sunt non modo in tabulās Cordub. Eccl. sed etiā Rom. Quorum
victorijs martyrum exasperatus Rex, de suorum consilio statuit Christianos in arctis
simum carcerem compingendos. qua sententia audita, plerique diffugiunt, & latebras
Pseudosynodus auertentiū a Martyr. quærunt, alij deserta fide perfidis iunguntur. Concilio inter hæc pseudoepiscopo-
rum coacto, vetitum est martyrium, demptusque est cultus sanctorum Martyrum, ere
cta perfidia, atque depressa confessio, cum dicerent, qui violenter ad abnegationem fi-
dei non adigerentur, sed propria voluntate discrimini se offerrēt, inter martyres non
Obiectiones pseudochrist. adu. martyr. Cord. habendos, idque eo maxime, quod miracula, vt olim martyres, nō ederent, nec eorum
corpora incorrupta manerent. Porro ad hæc omnia diluenda ipse S. Eulogius scripsit D
egregium commentarium, cui titulus est, Memoriale Sanctorum, in cuius primo li-
bro ad hæc valide confutanda versatur. addidit postea etiam Apologeticum. Sed vl-
tio diuina in Regem mox sequuta, satis probauit placere illi Martyres, siquidem cum
scandisset sublime Solarium oppida lustraturus, & e regione pēdentia stipitibus san-
Vltio diuina in persecutorem Regem. ctorum corpora intueretur, continuo cremari ea præcepit. Sed o admiranda potentia
Saluatoris, os illud, quod sanctos Dei comburi præcepit, repente eadem hora diuini-
tus obstruitur, vltra fari non potest, sicque portantium manibus in stratum reductus,
eadem nocte, extinguitur, relicto Imperij successore Mahomad primogenito, Eccle-
siæ Dei acerrimo persecutore. hæc ex Eulogio. Transeamus ad Gallias.
Transl. secunda S. Remigij. Hoc anno contigit secunda translatio S. Remigij Rhemorum Episcopi Franco-
rum Apostoli, per Hincmarum eiusdem Ecclesię Archiepiscopum facta, qui eiusdem E
sancti recens sepulchrum tum temporis Epitaphio exornauit, quod extat ad calcem
vitæ ipsius ab eodem Hincmaro conscriptæ.
Hoc anno Genaldus Northmannus, qui superioribus annis iram Domini sui Ho-
rie Danorum Regis fugiens, ad Regem Ludouicum se contulerat, ab eo benigne su-
sceptus, & baptizatus, & fidei sacramentis imbutus erat; cum plures annos honorifice
inter Francos haberetur, tandem Principibus Borealium partium, & custodibus Da-
nici limitis, quasi lubricæ fidei, & molimine proditionis cæpit esse suspectus; vnde &
ab eis occisus est. hæc Annales Veteres a Pithœo editi, in quibus DE SYNODO,

hoc eodem

A hoc eodem anno CELEBRATA MOGVNTIÆ dicenda tertia, sub Rabano, earum, quarum mentio habetur. Magunt. Syn.3.sub Rabano.

Ad hunc præterea annum spectat, quod Carolus Rex Francorum, filios fratris sui Pipini Regis, Pipinum & Carolum, Regnum inquietantes cæpit, & attonsos detrusit in monasterium.

Christi Annus. 853. | *Leonis Pap.4.* 7. | *Lotharij* 13, *Michaelis* 3. 12 } *Impp.* *Indict.* 1.

B

SVESSIONE IN GALLIIS CONCILIVM habetur, cui & Carolus Rex voluit esse præsens. Actum est in eo de causa eorum qui ordinati fuerant ab Ebbone Rhemensi Archiepiscopo, qui primum, sub Ludouico Imp. sede priuatus, opera Lotharij Imp. per Synodum Comprouincialium Episcoporũ fuerat restitutus, cum & complures in eadem Ecclesia clericos ordinauit. sed eo, opera Caroli, abire coacto, Hincmarus in locum eius fuit Episcopus substitutus. Hic (vt testatur Frodoardus) cum iam anno superiori idem Ebbo decessisset, ordinatos ab eo recipere nolens, hanc Synodum celebrandam curauit, in qua eorundem clericorum ab Ebbone ordinatorum damnatio facta est. hæc summa totius rei gestæ, quam a Frodoardo habes C fusius enarratam [a]. Porro hæc ipsa causa Rhemensium clericorum per annos sexdecim, nempe vsque ad A. D. 869. ventilata est iudicio Apostolicæ sedis. quod vero cassata prorsus & abolita fuerit a Nicolao Papa, male inter probatas Synodos, in posteriori editione Conciliorum voluminum fuit relata. Suession. Concil. a Hist.Rhem.3. c.11. Cõc.Suession.reprobatum.

Hincmarus igitur quo minus sciret tale Synodale iudicium posse subsistere, eo magis a Leone Rom. Pont. iteratis legationibus illud petijt confirmari, quod Sanctissimus Pontifex facere omnino renuit. Ita repulsus nequaquam a cæpto destitit, sed defuncto Leone, ab eius successore Benedicto confirmationem subripuit: sed quod illa non in omnibus, vt ipse volebat, se haberet, nec plane ipsius voluntati satisfaceret, (pro nefas) quædam eidem confirmationi a Benedicto, per epistolam missæ, addidit, quædam vero sustulit: quæ ex litteris Nicolai Pontificis, suo loco recitandis, patebunt. D Sed & ad dictum Suessionense Concilium hoc anno celebratum spectant, quę post damnationem clericorum ibidem factam, sunt per Carolum Regem; suasione Episcoporum impleta, nempe missi legati per vniuersum Regnum, qui vna cum cuiuscunque Ecclesiæ Episcopo, quæ essent perperam facta corrigerent, resque Ecclesiarum in pristinum statum vindicarent. quæ in scripto Codice, prętercusa, extant, in Bibliotheca Vaticana. Hincmar⁹ corrũpit litt.Apost.

Hic item annus Francis calamitosus extitit, ob iteratas Northmannorum incursiones, de quibus præter ceteros, Rhegino istis verbis. *Repentina irruptione ciuitatem Nannetensem inuadunt, omnia cædibus, incendiis, ac rapinis depopulantes, Pontificem ciuitatis, ipso die sabbato Paschæ, cum baptismum, ex more, celebraret, in Basilica interficiunt, clerumque trucidant, primum Andegauensem, deinde Turonicam occupant* E *Vrbem, ac velut immanis tempestas cuncta prosternit, ita cuncta consummunt &c.* Northm. incursiones in Aqtan.

Porro non solum Rhegino, sed Sigebertus etiam & Otto Frisingensis hanc cladem Nannetensem ad annum hunc referunt; verum a Bertrando [b] Argentreo, Gallico scriptore, ex monumentis Abbatiæ Sancti Sergij Andegauensis, ponitur anno 843. Dei quidem prouidentia factum est vt antequam Turonensis ciuitas ab ijsdem barbaris inuaderetur, & Basilica incendio traderetur, quod in ea asseruabatur S. Martini corpus, inde sublatum ab eiusdem Ecclesiæ clericis transferretur Antisiodorum. quam translationem Oddo Cluniacensis Abbas Venerabilis posteris descripsit. Epi- b li.2.hist. Britan. c. 12. S.Mart. corp⁹ trãsfertur Antisiodorũ.

scopus (inquit, post multa) fama præambula, præmonitus, & tota ciuitas obuiam ruunt, & tantum hospitem cum honore non indebito deducunt, & in Ecclesia Beati Germani, eum secus eius feretrum, Martini non imparis, corpus sancti reponunt. Per merita igitur Beati Martini virtutes ibidem innumeræ & miracula fiunt; & confluente ingenti ægrotantium multitudine, omnibus pro voto, per merita Beati Martini Antistitis, salus optata reddebatur. Cum autem oblationes immensæ in eius familiæ Pontificis vsum cederent, clerici Antisiodorenses inuidiæ stimulis incitati, cum ab vtroque & Martino, & Germano indifferenter miracula fieri dicerent, partitionem quoque oblationum expetebant. Conuentum igitur est inter vtrosque vt cuius miracula esse constaret, prouentus eius parti accederet: In vtriusque autem medio Præsulum leproso constituto, & nocte decursa in vigiliis & laudibus, mane illucescente, conuenientibus vtrisque partibus, medietas hominis a Martini parte posita, sana, & incolumis reperitur: pars autem altera, occulto Dei iudicio, sanãda differtur. Vt autem per miraculum euidentius fides certior, clariorque elucerct, leprosa pars iterum sananda versus Martinum vertitur, &, mane facto, sub oculis omnium, homo totus ex integro alteratus in salutem inuenitur. Sopita igitur cõtentio est; & Martini familiæ cessit deinceps vniuersa sanatorum in pace oblatio. O admirandæ, inquit Oddo, vrbanitatis Germanum Pontificem, qui cum tanti meriti esset, vt mortuos suscitaret, in domo sua hospiti suo tantum detulit honorem, vt in signorum exhibitione eo se videri vellet inferiorem. Ista plane inter vita functos Pontifices, uiventes autem in cęlo, Canonum antiquorum adhuc obseruantia illa viguit, vt peregrino Episcopo deferat, qui recipit eum hospitio loci Præsul. De eiusdem S. Martini in suam Ecclesiam reductione, idem Oddo, de qua suo loco. CONCILIVM ROMAE celebratur a Leone Papa 67. Episcoporum, ex quibus quatuor ab Impp. Lothario, & Ludouico destinati, in quo, de consilio Serenissimorum Impp. Sancita 42. capitula, ad Christianam disciplinam & morum correctionem restituendam. Extant ipsi canones numero 42. quorum 37. recitati sunt ex Synodo item Romæ habita sub Eugenio Papa, additis autem ab ipso Leone nonnullis, trigesimus autem octauus ex Synodo Romæ habita sub Zacharia, reliqui autem ipsius Leonis integri, quorum nonnullos in corpus canonum Gratianus, & alii collectores redegerunt. *(Conc. Rõ. sub Leõe.)* A B C

In hac denique, post cetera, Synodo, Anastasius presbyter Cardinalis tituli B. Marcelli ab omnib. canonice est depositus, eo quod parochiam suam per annos quinque contra canonum instituta, deseruit, & in alienis hucusque demoratur. qui neque ad duo, pro eo congregata Concilia, venire volens, neque per Apostolicas epistolas, neque per tres vocatus Episcopos: ideo merito vno consensu, secundum quod de talibus, sacris continetur canonibus, eum Sancta Synodus deposuit, & sacerdotali honore priuauit. Ex Anastasio, qui Acta illa redegit in compendium, integra autem extant in Codice MS. Antonij Augustini, in quibus hæc est vltima Rom. Pont. sententia in eum. *Anastasium iam nuper excommunicatum presbyterum Titu. S. Marcelli, qui propriam parochiam relinquens, in aliena, per multa tempora, nititur immorari, a sacerdotali ministerio modis omnibus remouemus, ita vt locum restitutionis nequaquam inueniat. Si quis autem contra hanc definitionem nostram quocunque tempore agere præsumpserit, aut eum restituere in sacro officio tentauerit, sit ei a Sanctis PP. & a nobis omnibus anathema.* *(Presbyt. Card. deponitur.)* D

Ad Cordubensem Ecclesiam, dira persecutione agitatam, conuertamus orationem. Defuncto Habdaraghmam Sarracenorum Rege persecutore, acerbior etiam Christianorum hostis Mahomad succedens; Christianos omnes, Palatio abdicauit, & premio regali priuauit, qui dudum militaribus vescebantur annonis. Inter eos autem qui perfidis adhærebant, quidam, ob peritiam linguæ Arabicæ in officio exceptoris solus e Christianis detentus, post aliquot menses & Palatio, & ministerio est abdicatus: sed fide Christiana abnegata, in honorem pristinum est restitutus. Princeps, vt affligeret magis Christianos, iubet Ecclesias nuper structas diruere, & quidquid nouo cultu in Basilicis splendebat, temporibus Arabum rudi formatione *(Cordub. psecutio.)* E

adiectum

A adiectum elidere. Per fidis, ob aliquam cessationem procurrentium ad martyria, Christianis insultantibus, Ecce Fandila Abbas, iuuenis, sed insignibus virtutibus ornatus, obfirmato vultu Iudici se sistens, prædicat Euāgelium, Mahometi exprobrat, qui in carcerem trusus, capiteque truncatus, vltra amnem est suspensus. Quem sequens alio die Anastasius presbyter, gladio confestim abscissus, suspenditur. Cum quo & Felix Monachus, ex oppido Complutensi martyrio pariter eodem die coronatur. Cordub. MM. Fādila M. Anast. M.

Post, ipso etiam die, virgo quædam adolescentula merito, & nomine Digna, ex collegio Monialium, paulo ante per visum a Sancta Agatha inuitata, ad palmam processit, & capite truncata, cum alijs vltra flumen patibulo suspenditur. Denique hos sequens Benildis femina ætate iam prouecta, sub professione ceterorum occubuit 12. Kalen. Iul. Quorum cadauera post aliquot dies ingenti concremata incendio, ad vltimum in fluuium proiecta, & dispersa sunt. Digna M. Benildis anus M.

B Columba virgo Cordubensis, exacta monasticæ vitæ obseruantia, sibi ad martyrium via facta, anhelans ad eum peruenire cui fideliter seruierat, quibusdam etiam reuelationibus ad id frequenter impulsa, e monasterio proruens, seque iudici sistens, Euangelicam profert veritatem, & iniquum dogma retundit. Cuius speciem verbaque miratus iudex decollari mandat in foro, & vt lineis erat indutum cadauer sportæ immissum alueo proijci Principes mandauerunt 15. Kalen. Oct. Quod post sextum diem illæsum integrumque quorundam solertia monachorum diuinitus nobis allatum est, dignoque officio, in Basilica S. Eulaliæ Virg. & Mart. conditum. Cuius Martyrij fama vulgata, Pomposa virgo venerabilis diuino amore succensa, noctu se e cœnobio proripiens, quod extra Vrbem erat, mane sese Iudicis conspectui præsentat, apud quem cum Christum confiteretur, & Mahometum damnaret, gladio subijcitur 13. Kalen. Octob. cuius cadauer in flumen proiectum, & quorundam mercenariorum studio, in quadam fouea, congesto desuper puluere, tumulatum, post dies circiter 20. industria quorundam Monachorum inde abstractum, & ad prædictum B. Eulaliæ templum delatum ad pedes S. Columbę humatum est, vt quæ se in vita tanta caritate dilexerant, morte etiam ac sepultura indiuisæ manerent. hactenus carptim ex B. Eulogio [a] de huius anni martyribus. Columba V. M. Pomposa V. M.

C

Hoc ipso anno, ab auctore, qui post ducentos & triginta annos uixit, ac scripsit, Mariano Scoto, ponitur primum falsissime obitus Leonis Papæ, qui & vitam adhuc ad duos etiam annos propagauit, Anastasio Bibliothecario teste, qui hoc viuebat tempore; atq; præsens omnibus, vt testatur, ea ipsa scribebat: stultissime vero ei subrogata mulier asseritur, Ioanna nomine, quæ sederit annos duos, menses quinque, & dies quatuor. Hic quidem primus huius portentosæ fabulæ auctor, Marianus, a quinquagesimo octauo anno, post millesimum, ad millesimum octogesimum sextum vixit. Erant ea ipsa tempora quibus Marianus scribebat, cum Henricus III. Imper. (vt ipse narrat) schismate cum suis, ab Ecclesia Catholica desciuerat; cum & promulgato a Gregorio Papa VII. aduersus clericos concubinarios decreto, complures ex illis, (vt ait) delegerunt expelli potius ab Ecclesia, quam concubinas expellere. Addendum his, quod eo ipso tempore, iam de femina ordinata in sede Costantinopolitana Patriarcha fama ferretur, vt est in epistola Leonis IX. Rom. Pont. ad Michaelem Patriarcham Constantinopolitanum atque Leonem Acridanum, Rom. Ecclesiam maledictis prosequentes. Porro ea quæ ita erant fama vulgata de Ecclesia Constantinopolitana, conuersa in Rom. Ecclesiam a schismaticis eam odio prosequentibus, & calumnijs proscindentibus, ita vt accepit, ipse Marianus, eodem tempore, scripsit. Fortasse id fama vulgatum, quod Michael Imper. licet per ludum, vnum ecinædis suis fecerit Constantinopolitanum Patriarcham, qui cum alijs cinædis, Episcopis pariter nominatis, obiret sacra, aliaque exerceret Pontificia munera. a Memor. Sāct. lib. 3. Io: Papæ fem. primus auctor. Fabula de Papa fem. refutatur. Marianus Scotus qn̄ vixerit.

D

E

Vidimus de tempore, quo scribebat: videamus iam quid hoc eodem anno scripserit. Anno, inquit, 853. Leo Papa obiit Kalen. Aug. huic successit Ioanna mulier annis 2. mens. 5. d. 4. hæc in eodem impresso Codice, Heroldi opera, qui mala

A fide locum hunc, cum alijs multis, corrupit. nam in scripto Codice, ex quo prodijt prima editio, ita legitur: *Ioannes, qui, vt asseritur, fuit mulier.* 30. autem ferme annis post Marianum, Sigebertus, & ipse schismaticus, in sua Chronographia, eandem describens fabulam, nulla aliqua firma vtitur testificatione, sed incerta fama tantum ferri, quod scribit, asserit. Post hæc factum est, vt plures alij eadem suis ipsorum, quas scripserunt, historijs intexuerint, alijque alia addiderint, vt mendacia vires sumerent, adeo vt viri etiam pij res maiorum prosecuti, quæ de his inuenerint, absque delectu descripserint. Totam hanc fabulam, in qua mirum quàm exultent Nouatores, plures eruditi, & pij viri mendacij conuicerunt, sed in primis Florimundus Remundus Consiliarius Regius Burdegalensis. Nos autem breuiter, pro instituti ratione, commentum hoc totum, non solum falsum, sed nec verisimile apertissime ostendemus. Ridiculum autem est studium Nouatorum in hac fabula fulcienda, & suadenda, vt ex eo, continuatam hactenus successionem Rom. Pont. iam esse succisam, & interruptam ostendant, quasi, etiam si demus feminam electam in Pontificem, Pontifex illa fuerit, quæ ne minoris quidem clericalis ordinis capax sit. Qua ratione ne primus quidem eius fabulæ scriptor Marianus inter Rom. Pont. eam numeret: dum, qui ante Leonem IIII. vixit, Sergium numerat centesimum primum: Leonem successorem, centesimum secundum, Benedictum, (illa absque numeri nota prætermissa) legitimum Leonis successorem, centesimum tertium ponit, & sic deinceps. Qua certissima ratione, nihil præterea, ex ea, lucri capiunt Nouatores, nisi vt dici possit, duobus illis annis, & mensibus Sedem Pontificiam legitimo vacuam fuisse Pastore, non tamen ob eam causam successionem a Christo per Petrum in posteros continuatam, fuisse succisam: nam & alias accidit, vt maiore etiam temporis spatio, sedes Pontificia, dilata, per discordias eligentium, electione, vacarit; nec tamen successionem desijsse quisquam vnquam ausus est dicere.

Cōfutatio fabulę de Papa fem. (margin, B)

Primum igitur nemo inficiabitur, quin, Anastasio res sui temporis scribenti, maior fides adhibenda sit, quam Mariano, post duo sæcula scribenti. At is diserte ad hunc annum, quo Marianus Leonem obijsse scribit, duos addit vitæ annos, & Leoni non Ioannam feminam, sed Benedictum successisse asserit. (margin, C)

Deinde vero silentium ipsum tanti temporis, de re tanta, tot emergentibus, tantum nefas declamandi occasionibus, plusquam mille dixeris iuratos testes esse ad certam exploratamque fidem faciendam, de fabulę vanitate, & falsitate. Certe quidem tam amici, facinus horrendum detestando, quàm hostes exprobrando, centies proclamassent.

Tertio, quomodo Leo IX, in hostes ea de femina euecta in Patriarcham, ipse obijcere ausus esset, si maiori infamia, atque turpiori dedecore id fuisset in Rom. Ecclesia perpetratum? certe de tam numerosa multitudine, post Leonem, Schismaticorum Orientalium Episcoporum, qui minima quæque arriperent ad Rom. Eccl. calumniandam, non est inuentus quisquam qui id illi obijceret, etiam cum apud Latinos id iactari cœpisset. sed neque de historicis Græcorum qui ab hoc vixerunt tempore, etiam schismaticis vel vnus extitit, qui probrosi eius facti meminerit. Nam quod apud vnum Laonicum Chalcondilam, nouissimum scriptorem, ea fabula repetitur esse descripta, id fraude interpretis, non auctoris agnoscitur factum. (margin, D)

Scriptores de Papa fem. quàm diuerse a se diffideant.

Quarto, Latini ipsi, qui post multa sæcula de ea fabula scripserunt, adeo inter se diffident, vt magis eam destruant, quàm confirment. Diffident in nomine, quo ipsam Ioannam antea nominatam volunt; nam alij Agnetem, alij Gilbertam, alij Isabellam, alij Margaritam, alij Tuttam, alij Dorotheam: præter quam quod alij Germanam, alij Anglicanam dixere. Diffident in nomine Papissæ Ioannæ, nam alij eam vocant Ioannem Septimum, alij Octauum, alij vero Nonum; cum tamen fuerint ijdem legitimi Ecclesiæ Rom. Pontifices. Diffident & in tempore, nam alij in hoc anno collocant 853. alij sequenti, alij in anno 857. Octauo alii, quidam 904. præter eos, qui ponunt eam post Martinum Primum, anno 653. alii, post Ioannem V. anno Christi 686. sed vnde, qui, post Marianum primum auctorem, ista scripsere, ab eo recedentes (margin, E)

In noīe.

In tēpore.

ista sibi tam diuersa finxere? Dissident & in sedis tempore, dum alii eam sedisse tradunt anno vno, & mense vno, & diebus 4. alii annis 2. totidemque mensibus, & d. 4. alii duobus annis cum dimidio, duobus tantum annis alii, alii vero quattuor tantum mensibus. Dissident etiam in fabulæ narratione, vt ne vnus quidem reperiatur qui consentiat alteri; vt nulla penitus historia sit de nomine, loco, tempore, & rebus quæ narrantur, adeo mendax, adeo inconstans, & varia, diuersa, & omni penitus verisimilitudine carens. Quod autem primus præcipuusque fabulæ auctor Marianus Scotus eam hoc ipso anno accidisse testetur, vt de omnibus germana veritas habeatur, consulamus scriptores huius, non modo sæculi, sed illiusmet temporis, horumq; ipsorum annorum, qui in successione Rom. Pont. nullum locum relinquunt Ioanni feminæ, non Lupus Ferrariensis [a] epistola ad Benedictum, quem vocat successorem Leonis, non Nicolaus Papa, qui Epistolis ad Michaelem Imp. tertio repetit proximos prædecessores suos Rom. Pont. Leonem & Benedictum, nullo alio medio inter eos nominato, sed & extat cusa Nicolai epistola num. 46. ad Episcopos, qui conuenere ad Suessionense Concil. in causa Hincmari Rhem. Episcopi, in qua pariter qui immediate successerit Leoni ponitur, & asseritur absque controuersia Benedictus. Insuper habentur Acta Tullensis Concilii paulo post celebrati, in quibus pariter, absque vllo interstitio vel intercalatione, mox post Leoné subrogatus eque ponitur Benedictus, vt, his non acquiescere, omnino insanire sit. Præterea si ea fabula vera fuisset, vt Romę hoc tempore sederit femina, cui in electione ipse Nicolaus tunc Cardinalis suffragiū oportuerit contulisse, qua fronte Photiū redarguere potuisset (quod sæpissime facit) eo nomine, quod cum esset laicus ordinari se Episcopum passus esset, cum & Imp. ipsum pariter ea de causa accerrima reprehensione perstringat, quod id agere præsumpsisset? quæ autem occasio intercessisse potuerit, vt de Ioanne Octauo ista scripta fuerint, & a nonnullis credita, suo loco dicetur. Plura qui quærit de tota re, legat Annales, vel potius Remundi tractatum.

In sedis tēpore.

In fabulæ narratiōe.

Script. huius tēporis nullū huic fem. tēp us dant.

a ep. 103.

Hoc eodem anno moritur Aymo Episcopus Halberstatensis, scientia clarus, cuius adhuc extant complura scriptorum monumenta, ab aliis dinumerata.

Christi Annus	Leonis Pap. 4.	Lotharii 14.	Impp.
854	8	Michaelis iii. 13.	Indict. 2.

D

LEo Papa Centumcellense opidum ante quadraginta annos a Sarracenis euersum, opportuniore loco, ob aquarum copiam, restituit, & a suo nomine Leopolim appellauit. Ecclesias ibi constructas multis preciosis muneribus donauit. ex Anastasio.

Eodem anno Cordubæ in Hispania, perseuerante persecutione Sarracenorum, Abundius presbyter martyrium consummauit. v. Id. Iul. quo die in sacras tabulas relatus est, de quo & Eulogius meminit. [b]

b Mem. Sāct. li. 3. c. 12

Quod ad res Danorum pertinet, habet hæc vetus Chronicon a Pithoeo editum. Ciuile bellum exortum inter Horic Danorum Regem, & filium fratris Guduym, qui Regno pulsus piraticam exercebat; vniuersoque populo factione diuiso, parte altera Regi, altera Nepoti studente, miserabili modo conciderunt, de regia stirpe, non nisi puerulo remanente. Ita Domino sanctorum uirorum suorum iniurias ulciscente, & aduersariis digna factis retribuente.

E

Quod ad res pertinet Orientis, eodem anno ab Ignatio Patriarcha celebratum est CONCILIVM COSTANTINOPOLI, in quo depositus est Gregorius Episcopus Syracusanus; ita tamen vt assensus Leonis Rom. Pont. requireretur. qui confirmare distulit, donec pars altera audiretur. Interea uero Leo obiit, & ad successorem (quod contigit anno sequenti) eadem causa delata est. Habet ista Nicolaus Papa in

Conc. quo damnatur Greg. Syracus.

a. Epist. 9 epistola ad Michaelē Imp. [a] Ex hac damnatione Gregorij Syracusani diutum cōflatum est Schisma. Hinc enim arrepta occasione Gregorius hic vlcescendi se de Ignatio Patriarcha, malis artibus curauit eum deponi, & Photium eunuchum, ex laico intrudi, vnde innumera secuta sunt mala. Nota autem, Synodalia acta, sententias Patriarcharum, iudicia Episcopalia indiguisse confirmatione primæ Sedis Pontificis. Quòd autem Sicilia sub iuribus adhuc esset Orientis Imp. Quamuis occupata esset a Sarracenis, primas causas vindicauerat sibi Cōstantinopolitanus Episcopus, ita tamen, vt sua acta confirmatione indigere Apostolicæ Sedis non ignoraret.

Acta Synodalia & iudicia Episcop. & Patriarch. indigent Rom. Pōt.

Quod autem ad ipsum Michaelem Imp. pertinet, hoc ipsum est plane tempus quo, postquam excessit ex Ephębis, quos tutores habuit fastidiens, & matrem imperij curatricē, aduersatrīcem vero suis deprauatis moribus auersatus, liberas habenas imperij cupiens moderari Theoctistum, & Manualem tutores amouit, illo opera Bardæ auunculi occiso; isto postea morbo e vita sublato, sequenti vero matrem detrusit in Monasterium, vt suo loco dicturi sumus. Erant infelicissimo iuueni ad omne malum illectores & assentatores scelestissimus Pædagogus, & Barda frater Theodoræ A. imperij cupidissimus: Duobus istis tanquam omnium scelerum biga vectus Imp. redditus est temporibus istis nouus Nero, non inferior aurigandi arte, nec libidine impar, sed prodigalitate persimilis, atque sæuitia proximus. Fusius de his omnibus agit Curopalates, ex quo ista duntaxat, quæ sacra attingunt, hic reddamus. Ait post alia probrosi hominis enarrata facinora. *Hæc igitur* (inquit) *omnia homini odium conciliabant omniumque in ipsum iram merito concitabant, & quod pessimum est Cinędorum ipsum comitantium societas, & ad omne turpe facinus paratorum. Quos ille in honore habens, & colens, diuinis vero illudens, & insultans, sacras vestes auro contextas induit, & Chamydes, turpiterque, & impure cogebat res diuinas peragere, castissimaque mysteria, istorum Principem, Gryllum nomine, Patriarcham vocans, & reliquos vndecim Metropolitanos, se quoque vnum e Sacerdotibus fieri voluit, qui Præsul Coloniæ appellabatur. Cumque oporteret eos canere mysteriaque perficere, cythara cantiunculas absoluebant &c.* Habebantque vasa inaurata, & pretiosis lapidibus ornata, quæ aceto, & Synapi implentes, ijs qui sumerent, porrigebant, ad hunc modum sacrosancta, & impolluta mysteria irridentes.

Michaelis Imp. mores corruptissimi.

Imp. Illusor sacrorum.

Pergit dicere, vt improbus iste cætus cinædorum occurrerit aliquando in via B. Ignatio Patriarchę cum sacro Clero, & supplicationibus procedenti, nec cesserit, sed vehementioribus vsus plausibus sanctos illos maledictis, & turpibus probris lacessiuit. Vt item iste impudentissimus Imperator matremque que suam Theodoram in Palatio adhuc degentem accersierit, vt a Patriarcha benedictionem acciperet, quasi is esset B. Ignatius, vtque ea summa religione exierit, & in terram se prostrauerit, cui nefarius ille oppederit, verbaque proprio ore digna protulerit, quod illa factum iniquissime ferens, filium execrata sit, ipsumque prope diē diuina prouidentia destitutū iri, quasi propheta vaticinata sit.

Christi Annus	Benedicti Pap. 3.	Lotharii 15. Michaelis 3. 14. Impp.	Indict.
855	1		3

T. 3. Conc. edit ven. Conc. Val. in Gallia c. Gothescalcum. Doctr. Cathol de pdestinatione.

Mense Ianuario, viuente Leone, celebratur *Concilium Valentinum in Gallia* quorundam Scotorum vagorum occasione, quorum Princeps Gothescalcus qui de prædestinatione & præscientia, prauas opiniones in vulgus spargere laborabant, ex quibus Catholica doctrina corrumperetur. aduersus quos insurgentes Episcopi

A scopi vetustatem nouitati opposuerunt, nimirum quod olim in Africa in Concilio Carthaginensi, in Gallia Arausicano statutum fuerat, Nempe bonos, non nisi per gratiam Dei saluari, malos per suam damnari iniquitatem. Nec ipsos malos, vt ipsi dicebant, ideo perire, quia boni esse non potuerunt, sed quia esse noluerunt. De hoc Gothescalco, horum auctore errorum dictum est superius in secundo Concilio Moguntino sub Rabano. Post hæc autem in eadem Synodo, ad corrigenda mala, quæ per laicos Ecclesijs inferrentur, conuersi sunt Patres, ac in primis, ne qui nominarentur a Regibus Episcopi, ita indiscussi reciperentur, sed de doctrina, atque moribus diligentissimum haberetur examen. Vetuerunt insuper ne vtraque pars litigantium iurare simul compelleretur, cum esset necesse alteram peierare. sed & qui creuerat, graui animarum damno, in populo Francorum, abusus, vt causæ B sæpius duello dirimerentur, canonica censura, dignaque cohibuere seueritate. Alia etiam statuere ad curam Episcoporum spectantia ex quibus deplores ea tempora, quibus Principum nimia licentia grauissime affictabantur, & per eius Magistratus grauia pati compellebantur.

Episcopi nominati a Reg exa minandi. Duella in Fràcia interdicta.

Eodem anno Mense Februario TICINI CONCILIVM CELEBRATVR ab Episcopis Cisalpinis, Ludouici Imp. monitu. inualuerat autem abusus, vt, non vt olim consueuere maiores, ipsi Episcopi Sacerdotali auctoritate per canones, quæ viderentur, in Ecclesia constituerent, sed vt ea per capita digesta in Palatium mitterent probanda ab Imp. quod factum videmus in Concilio Valentino, & in Ticinensi. Sic enim de propositis ab eo Concilio rescribit. *Statuimus autem vt Ecclesiæ Dei per totius Regni nostri fundatæ terminos, sub nostræ im-* C *munitatis tuitione securè cum rebus, & familijs permaneant, ceu predecesso rum nostrorum pijssimorum Augustorum temporibus fuisse probantur, earumque Rectores proprijs vtantur priuilegiis, & Monachi per sua cœnobia regularem teneant ordinem. Similiter & Clerus omnis proprio fungatur ministerio nemine mole stante nostri terroris formidine &c.* Accidit autem vt Daniel quidam Magister militum, Gratianum eminentissimum Magistrum militum, & Rom. Palatij egregium superinstam (sic loquitur Anastasius) & consiliarium, calumniose deferret, apud Ludouicum Imp. quasi meditantem, aduocatis Græcis, & pulsis Francis, illis Romam prodere. Quo audito, Imperator furore succensus, Romam, nullis præmissis nuncijs ad Pontificem, nec ad Senatum, accurrit, quem tamen venientem Leo Papa honorifice suscepit, & blandis sermonibus placauit. Quæstio-D ne autem habita de Gratiano, Daniel calumniæ conuictus est, & ore suo eà confessus: & propterea Gratiano traditus, vt de eo, quod libuisset, statueret. eum tamen Imperator a Gratiano expetitum, impetrauit, & periculo eripuit. Quibus peractis Imp. abijt, & Sanctiss. Leo Papa non post multos dies obdormiuit in Domino, 16. Kal. Aug. cum sed. ann. 8. mens. 3. dist. 5. relatus in sanctos, quos eximie coluit, & per eorum intercessionem, multa, & difficillima feliciter præstitit. Ex Anastasio, qui plures Ecclesias, & Monasteria ab eo ædificata, & restaurata, & dona plurima & pretiosa diuersis Ecclesijs collata prosequitur. Addit etiam octauam Assumptionis B. D. Genitricis diem, quam minime antea Roma colebat, Vigilijs sacris, matutinisque, cum omni clero pernoctantem laudibus in Basilica eiusdem semper Virginis Dominæ nostræ, quæ foris muros iuxta Basilicam B. Lau-E rentij Martyris sita est, celebrare præcepisse.

T. 3. Conc. edit ven.

Lud. Imp. pro Ecclesiastica libertate.

Calũniæ conuictus calumniatori traditur.

Assũptionis B. M. V. octaua, qñ celebr. cœpta.

Item, inquit, Crucem, quæ vt mos est antiquus, ferebatur a Subdiaconibus ante equũ Pontificium, Deo adiuuante, in auro, & argento, & gemmis, melius renouauit

Crux præferri solita equitanti Papæ.

Aliqua alia de Leone IV. feruntur, quæ in annum certum referri non possunt: nimirum, vt Legatio ex Gallia, qua functus est Lupus Ferrariensis Abb. de qua ipse Lupus [a] Epistola ad Benedictum Papam eius successorem. *Tempore* (inquit,) *decessoris vestri B. memoria Leonis functus legatione Romæ, cui auctore Deo præsidetis, & ab eodem Antistite exceptus benigne atque tractatus &c.* & ad Marcuadum Abb. [b] *Orationis,* (inquit,) *gratia, & quarumdam*

a Ep. 103. Legatio ex Gall. ad Papam. b Epis. 68.

Eccle-

Ecclesiasticarum studio causarum, quas Deo volente, reuersus, cum vos videro, Paternitati vestræ aperiam, Romam proficiscor. Et quoniam in efficiendis rebus, Apostolici notitia indigebo: ea vero sine munerum intercessione iniri commode non potest: velut ad paternum, immo ad maternum gremium ad vos confugio, supplicans, vt sicut nunquam mihi vlla necessitate defuistis, ita nunc adesse dignemini, mihique, si vllo modo potestis, per præsentes nuncios duo saga Veneti coloris, & totidem lintea, quæ Germanice Glizza vocantur, dirigatis, quæ illi comperi esse earissima &c. A

Vet' mos adeundi Pont. cum munerib. Vetus mos non adeundi legatos Summũ Pontificem absque muneribus, tanquam Eulogiis, quæ Symbolum charitatis exprimerent in dante, & in accipiente non arguerent auaritiam, vt vidimus superius de S. Bonifacio Martyre Episcopo Moguntino hisce xenijs Rom. Pontifices frequentate.

Legatio ex Conc. Britan. ad Papam. Alteram legationem accepit a SYNODALI BRITANNIÆ CONVENTV, de nonnullis illum consulentem. Quænam autem illa fuerit, epistola eiusdem Leonis Pontificis ad eos reddita docet.[a] In qua, præter alia, hæc habentur. *De libellis & commentariis aliorum non conuenit aliquem iudicare, & sanctorum Conciliorum canones relinquere, vel Decretalium regulas, idest quæ habentur apud nos simul cũ canonibus. Quibus in oĩbus Ecclesiasticis vtimur iudiciis, sunt canones Apostolorum, (vel, qui dicuntur Apostolorum) Nicænorum, Ancyranorum, Neocæsariensium, Gangrensium, Antiochensium, Laodicensium. Costantinopolitanorum, Ephesiorum, Chalcedonensium, Sardicensium, Africanensium, Carthaginensium, & cum illis Regulę Præsulum* Romanorum, *Siluestri, Siricii, Innocentii, Zosimi, Cælestini, Leonis, Gelasii, Hilarii, Symmachi, Hormisdæ, Simplicii, & Gregorii Iunioris; Isti omnino sunt, & per quos iudicãt Episcopi, & per quos simul Episcopi iudicantur, & clerici. Nam si tale emerserit vel contigerit inusitatum negotium, quod minime possit per ipsos definiri: tunc si illorum, quorum meministis, dicta, Hieronymi, Augustini, Isidori, ac ceterum similium sanctorum Doctorum reperta fuerint, magnanimiter sunt retinenda, ac promulganda, vel ad Apostolicam sedem referenda de talibus. Quam ob causam luculentius & magna uoce pronũciare non timeo, quia, qui illa, quæ diximus Sanctorum Patrum statuta, quæ apud nos Canonum nomine prætitulantur. (siue sit ille Episcopus, siue clericus, siue Laicus) non indifferenter recipere conuincitur, nec Catholicam, nec Apostolicam sedem, nec sancta 4. Euangelia vtiliter & efficaciter ad effectum suum retinere vel credere probatur.* Hæc ibi, ex quibus vides, hactenus nõ vsu receptas epistolas illas, quę ante Syluestrum diuersorum ferrentur Rom. Pont. ab Isidoro collectas. Extat & eiusdem Pont. Epistolæ fragmentum ad D. Britannię, Vernonem, apud Gratianum.[b] De illa autem quam idem Leo Papa IIII. ad Carolum Francorum Regem Epistolam scripsit, recitat Gratianus eiusmodi Fragmẽtum. *Si fortassis (quod non credimus) apud vos inutiles iudicamur: Ecclesia tamen cui permittente Domino, præsumus, non inutiles, sed caput principiumque omnium merito simul ab omnibus uocatur.* Alia fragmenta, ex diuersis aliis eius Epistolis, citantur apud Gratianũ.[c] De eodem Leone illud pariter proditum ab antiquis, quod cum Ecbertus Rex Anglorum sine successore Rege defunctus esset, Apostolica auctoritate dispensauit, vt Adulphus, siue Aledulphus eius filius iam Subdiaconus ordinatus, vxorem ducere posset, testatur hæc Gothelinus Morinensis in vita S. Suithuni Episcopi Vintoniensis.[d] B C D

Notẽt cõtemptores canonũ.

a ep. Decret. 2. T. 1 fine.

b 7. q. 1. c. 10.

c 16. q. 7. c. 6. c. 29. d. 1 q. 1. c. 5.

Papa dispensat cũ subdiacono, vt accipiat vxorem.

d Apud Sur. 2. Iu

Extat in Bibliotheca Vaticana apud Anselmum Lucensem Episcopum, suorum tẽporum celeberrimum Theologum, eiusdem Homilia, hac inscriptione. E

Leo IIII. Rom. Pontifex homiliam conscripsit, quam quisque Episcoporum in Synodis diocesanis recitaret ad Clericos, qua edocerentur ecclesiastica officia descriptã eam habes in Annalibus.

Eodem anno, dum adhuc, ipse Leo superstes esset, Ethelulphus Rex Occidentalium Saxonum in Anglia, propter calamitates temporum donationem fecit, quam recitat Mattheus Vuestmonasteriensis. *Quamobrem*, inquit, *Ego Ethelulphus Rex Occidentalium Saxonum cum consilio Episcoporum & Principum meorum consilium salubre,*

A *lubre, atque vniforme remedium affirmaui, ut aliquam portionem terræ meæ, Deo & B. Mariæ & omnibus sanctis, iure perpetuo possidendum concedam, decimam scilicet partem terræ meæ, ut sit tuta muneribus &c. sitque omnium rerum libera pro remissione animæ & peccatorum meorum ad seruiendum soli Deo, sine expeditione, & pontis constructione, arcis munitione, ut eo diligentius pro nobis preces ad Deum, sine cessatione fundãt, quo eorũ seruitutẽ in aliquo leuigamus. Placuit aũt Episcopis Ecclesiæ Schireburgẽsis, Alstano, & Vuintoniensis, Suuithuno cum suis Abbatibus, & Dei seruis, uiris scilicet & feminis religiosis, quibus supradicta collata sunt beneficia consilia mire, ut omnes fratres, & sorores omni hebdomada, die Mercurii, in unã quaque Ecclesia cantent psalmos 50. & unusquisque presbyter duas Missas, una pro Rege & aliam, pro Ducibus eius, in hunc modum consentientibus pro salute, & refrigerio* B *delictorum nostrorum. Postquam autem defuncti fuerimus, pro Rege defuncto singulariter, et pro Ducibus cõmuniter. Et hoc sit firmum constitutum omnibus diebus Christianitatis, sicut libertas constituta est, quamdiu fides crescit in gente Anglorũ. &c.* His ita gestis subdit auctor. *Rex magnificus Occidentalium Saxonum Ethelulphus, cum honore maximo Romam profectus, duxit secum Aelfridum filium suum iuniorem, quẽ ceteris omnibus plus dilexit tuta Papa Leone moribus pariter & religione informaretur. Ubi cum anno integro Rex cum filio demoratus fuisset fecit filium suũ ibi a Papa in Regem coronari, atque post dies paucos ad patriam rediens, duxit Iuditham Caroli Regis Francorum filiam secum in Angliam sibi matrimonio copulatam &c.*

Donatio Reg. Angliæ Ecclesiæ facta.

Suffragia pro donatione.

Rex Angl. ducit secũ filium Romã a Papa religione informandum.

C Rursum vero sub eodem Leone Rom. Pont. constat quemdam Vualbertum nobilissimum Saxonem, Christiana pietate feruentissimum, Romam iuisse religionis gratia, atque petijsse ab eodem Leone Summo Pont. corpus S. Alexandri Martyris, qui fuit vnus ex filiis S. Felicitatis, accepisseque ab eo, atque in Saxoniam deportasse, illicque in Collegio à Patre suo Vuigberto inchoato collocasse, digneq; coluisse; q̃d habent scriptores rerum Saxonum [a]. Hic demum innuenda sunt quæ tempore eiusdem Leonis Papæ IIII. Io: Diaconus ualde miranda contigisse tradit in Monasterio S. Gregorijs ad cliuum Scauri quæ, qui uelit, legat citato loco.

Corpus S. Alex. M. delatũ in Saxon.

Crãt. Sax. Metrop. li. 2. c. 27. alii a in vita S. Greg. lib. 4. c. 86.

Leone defuncto absque mora in locum eius subrogatur omnium consensu Benedictus, Romanus, ex Presbytero tituli Callisti. Verum mox factione prauorum, qui usi sunt ad flagitium opera Legatorum Imperatoris, intruditur Anastasius olim presbyter tituli Sancti Marcelli excommunicatus. verum resistente magna cõstantia Rom. D Clero populoque; Anastasio Schismatico renitente, eijcitur, atque in suam sedem idem Benedictus restituitur. Hæc summa rerum, quæ fusius ab Anastasio, qui aderat narrantur. Fuit iste pessimus conatus Imp. Ludouici, qui uidens in electione Pontificis nullam haberi rationem Imperatoris, in odium Rom. cleri eligentis Pontificem, studuit prouehere in Sedem Apostolicam hominem illum perditissimũ, qui diu multũq; ista molitus fuerat. Sed omnis conatus Imperatoris irritus penitus redditus est.

Schisma breue.

Pretiosa dona initio Pontificatus a Benedicto Ecclesiis donata persequitur Anastasius.

Eodem anno (vt Regino, & alii veteres tradunt) Imper. Lotharius, relicto Imperio atque Regno diuiso, Ludouico Italiam, Lothario Regnum quod in Francia possidebat, dedit, præter Prouinciam, quam Carolo tradidit: ceterisque rebus cunctis bene dispositis, abdicans se ab omnibus humanis curis, Pruniacense ingressus est Monasterium, vbi, coma deposita, habitans, sanctæ Religionis accepto habitu fit Monachus. Demum eodem anno 4. Kalen. Octobr. (an 6. vt alii tradunt) spiritum Deo reddidit. Laudatus inuenitur a Rabano in libro de anima, & ab Angelomo in præfatione in Cantica. Extat sepulchralis inscriptio eiusdem Lotharij Imp. quæ falso alicubi sub nomine Henrici III. scripta reperitur. sed non nisi Lothario conuenire probatur, ex appendice T. 10. Annal. Eam exscripsit auctor ex Cod. Vatic. Conciliorum Galliæ, absque nomine Imp.

Lothar. Imp. Monachũ induit.

Quod ad res pertinet Orientis, hoc eodem anno Michael Imp. vt liberas in omni-

bus malis agendis habenas Imperii possideret, sublatis e medio viris probis relictis sibi a Patre tutoribus, matrem suam Theodoram Aug. Sanctissimam feminam, cum annos 14. cum ipsa imperasset, cum filiabus tribus attonsam detrusit in Monasterium, vbi longe post vita decessit. hæc fere ex Curopalate. A

Cordub. Mart. Hoc eodem anno, perseuerante in Hispania persecutione Sarracenorum Amator Tuccitanus, Petrus, & Ludouicus genere Cordubenses, cum munus prædicationis suscepissent, fidei Christi causa perempti sunt, Pridie Kalen. Maias. Hos sequutus ad Coronam Vuitesindus ea ætate clarus. agit de his S. Eulogius in Memoriali Sanctorum.[a]

a lib. 3. ca. 13. & 14.

Christi Annus	*Benedicti T.* 3.	*Ludouici* 2. 1.	*Impp.*
856	2	*Michaelis* 3. 15.	*Ind.* 4.

B

QVinta die Ianuarii huius anni Tiberis excrescens Vrbem alluuione vexauit, de qua pluribus Anastasius. eam secuta est pestis, quæ obstructione gutturis citam mortem inferebat. de qua Io: Diaconus, huius temporis scriptor, meminit ad finem rerum gestarum S. Gregorii Papæ, dum agit de signis, & prodigiis quæ fieri contigerunt in Monasterio eiusdem S. Gregorii.

Eodem anno Michael Imp. secundum antiquam consuetudinem cum accepisset nouum Romæ electum esse Pontificem, Legationem ad eum misit cum muneribus.

Rex Lazorum visitat limina Apostolorum. Iis temporib. Rex Lazorum ex remotissimis regionibus, trans mare Caspium, Romam venit, ad Limina Apostolorum, & diuersa B. Petro Apostolo dona obtulit. aurum episcopis, presbyteris, uniuerso clero, & optimatibus distribuit, argentum autem populo: & paulo post in suum Regnum reuersus, abiit ad Dominum. Ex Anastasio. Hoc etiam tempore & ipse Patriarcha Constantinopolitanus Ignatius mittens ex more ad nouum Pont. Legationem dedit & legatis Acta Synodalia, quibus probaretur legitime facta Gregorii Syracusani depositio. Qui cognitis cunctis, quæ spectarent ad causam, depositionem ipsius Gregorii tunc præsentis, confirmauit, dignumque iudicauit, qui a munere sacerdotali esset extorris. Hæc omnia nota fiunt ex litteris Nicolai Papæ, Benedicti ipsius successoris. C

Nicol. ep. 6. & 7.

Contigit eodem tempore eundem Rom. Pont. Benedictum litteras consultorias accipere[b] a Lupo, magni nominis Abb. Ferrariēsi, diœcesis Senonensis, in cuius titulo eū vniuersalem Papam appellat, & latores litterarum de consuetudinibus Ecclesiasticis, quæ variæ in diuersis locis tenentur, petit diligenter instrui, denique rogat mitti sibi S. Hieronymi Commentarios in Hieremiam, a sexto eorum libro, quibus carebat, ad describendum. Tullium denique de Oratore & 12. libros Institutionum Oratoriarum Quintiliani, quos imperfectos habebant, & commentum in Terentium. D

b ep. 103.

Miserādus stat⁹ Gall. sub Caluo. Quod ad reliqua status rerum Francorum spectat, erat plane hoc tempore miserandus atque lugubris sub Carolo Caluo. nam vndique ebulliebant factiones subditorumque rebelliones, furta, deprædationes, grassationes & cædes omneque violentæ turpitudinis genus, ad quæ omnia euellenda idem Carolus, hoc ipso anno, habuit SYNODVM IN VILLA CARISSIACVM nominata, ex qua eiusdem Regis scripta est ad suos admonitio, siue exhortatio, quam nunquam editam, ex Cod. Antonii Augustini, auctor Annalium edendam curauit Hoc eodem anno misit Rex Carolus ad Francos & Aquitanos, qui ab eo desciuerant, capitula, quæ in eodem Codice extant, sed auctor Annalium describere prætermisit. sunt plane hæc illa tempora, de quibus Lupus Ferrariensis in sua Epistola[c] his verbis. *In Regno Caroli Regis nostri, nouis exortis rebus, impunè latrocinia committuntur, & nihil securius atque constantius, quàm rapinarum violentia frequentatur. talis est igitur commeātium quærenda societas, quorum numero, atque virtute, improborum factio euitetur, aut, si necesse fuerit repellatur.* & in vltima epist. ad Huenilonem Archiepisco- E

c ep. 104.

A pum Senonensem.[a] *In diebus Pontificatus vestri ad tantam libertatem vitia proruperunt, vt vindicata impunitate, spretis quibusque, nec Deus, nec Rex, nec Episcopus timeatur &c.* Porro aduersus tantum malum laborandum fuit etiam Rom. Pontifici Benedicto. Etenim cum huiusmodi deprędationibus, & turpissimis flagitijs, inter alios daret quoque operam Hubertus Subdiaconus, Bosonis filius, re perlata ad Benedictum Papam, aduersus eum Apostolicas litteras[b] dedit ad Præsules omnes, sub Caroli Regno constitutos, per quos eædem ipsi innotescerent, quibus, post commemorata eius facinora, & flagitia, & Monasteriorum inuasiones, Sancti Mauritij, & Luxouiẽsis, citat eum Romã, quod nisi paruerit, intorquet in illum anathema.

a ep. 126.

b In Vita Cod. MS. Ant. Aug.

Hoc eodem anno (habet vetus Chronicon a Pithoeo editum) *m. Febr defunctus est Rabanus Archiepiscopus Moguntiacensis Ecclesiæ habens in Episcopatu annos 9.* B *m. 1. & d. 4. Cui successit Carolus, magis ex voluntate Regis & consiliariorum, quam ex consensu & electione cleri & populi.* De eo Trithemius tradit, ipsum, præter opuscula tam carmine quam soluta oratione conscripta, scripturam sanctam a principio vsque ad finem omnem feliciter explanasse, virum plane omni litterarum genere egregie excultum, triumque linguarum Hebraicę, Græcę, atque Latinę peritum.

Rabani obitus.

Eodem anno Corduba, in Hispania, vigente adhuc persecutione Sarracenorum, nouis est illustrata martyribus, Helia Presbytero, Paulo & Isidoro Monachis, 15. Kalen. Maias. 4. vero kalen. Aug. Argimiro Monacho 14. autem Kalen. Aug. Aurea virgine clarissima, quæ, quo debilior, priori in certamine succubuit, eo fortior in posteriori agone certans insigniorẽ Martyrij coronam promeruit, quorum omnium digna certamina S. Eulogius Martyrij candidatus, consors Martyrum, scripsit.

Cordub Mart.

C

Christi Annus	Benedicti P. 3.	Ludouici 2. 2. Michaelis 3. 16.	Impp. Ind. 5.
857	3		

HAbita est hoc anno SYNODVS APVD MOGVNTIACVM circa Kalen. Octobris, præsidente Carolo Archiepiscopo, vbi, inter alia, ventilata est causa de iure Ecclesiastico. Præsentata est Epistola Guntharij Coloniensis Episcopi ad Altfridum Episcopum directa, in qua legebatur contigisse Coloniæ 17. Kalen. Octobr. D terribilem valde tempestatem, populo cuncto, præ nimio horrore, in Basilicam S. Petri confugiente, & signis Ecclesiæ concrepantibus, vnanimiter Dei misericordiam implorante, subito fulmen informe, ignei draconis instar, Basilicam scidisse, & penetrasse, atque ex omni illa multitudine tres homines, diuersis quidem locis, sed vno ictu in mortem deiecisse, presbyterum scilicet iuxta altare Sancti Petri, Diaconum ad altare Sancti Dionysij, laicum autem ad altarẽ Sanctæ Mariæ: alios etiam numero sex eodem impetu ita prostrauisse, vt elati semiuiui vix conualescerent. Feruntur, & alia his temporibus Treuiris contigisse, quæ ideo scribere distuli, quia de eis certum nuncium non habui. hæc de his auctor huius temporis in Annal. Franc. Porro Concilium hoc Moguntinum excidit.

Prodigiũ Coloniæ.

E Eodem anno Cordubæ in Hispania, sæuiente adhuc persecutione Sarracenorum in Christianos, 3. Id. Mart. Rudericus & Salomon martyrium, summa gloria, consumarũt, de quibus S. Eulogius in Apologetico, quo obloquẽtibus in sanctos Martyres, & negãtibus Martyres appellãdos, quod, nõ sicut antiqui Martyres, a cultoribus Idolorum occiderentur; quod non vt antiqui, miraculis coruscarẽt, quod deniq; nõ, vt illi, diuersis tormentis cruciarentur, sed ictu gladij cito certamen absoluerent, acriter confutauit. In cuius Apologetici posteriori parte prosecutus est dictorũ Martyrum Ruderici, & Salomonis gloriosum certamen publice exantlatum; & Dei nutu factã inuentionẽ, non sine miraculo, post 20. dies demersis in flumine sacris mẽbris,

Cordub. Mart.

repertis

repertis incorruptis, & suauissimum odorem spirantibus: ac denique Ecclesiastici cum funus illis exhibitum. Sed, & quomodo eodem hoc anno sæuierit barbarica gens etiã in lapides ipsos atque parietes, pinnacula Ecclesiarum & turres euertendo, narrat S. Eulogius. A

Cõuentus ad S. Quintinum.

Hoc pariter anno habitus est CONVENTVS APVD. S. QVINTINVM in quo Carolus Caluus cum fratribus, & nepotibus pacem se tenere professus est, statutis ea de re quibusdam capitulis. ex scripto Cod. Ant Augustini illato in Biblioth. Vatic.

Hoc anno contigit obitus Regis Occidentalium Saxonum in Anglia religiosissimi Etheluulphi, qui inter alia pia legata trecentas denariorum mancusas (sic appellat auctor Matthæus Vuestmonasteriensis) annuatim legauit Basilicis Apostolorum, ducentis quidem ad luminaria, centum autem Vniuersali Papę ad eleemosynas ampliandas. B

Christi Annus	Nicolai Pap.	Ludouici 2. 3	Impp.
858	1	Michaeli 3. 17	Indict. 6.

Pap. Diacon. humeris elatus ad sepulchrum.

Benedictus Papa moritur die 16. Februarij, cum sedisset, secundum Anastasiũ ann. 2. M. 6. d. 10. Plurima dona diuersis Ecclesijs ab eo tradita, copiose recenset Anastasius. Diaconorum humeris elatus est ad sepulturam, vt ipse statuerat, inter quos fuit Nicolaus, qui illi successit in Pontificatu. Ludouicus Romã cum adijsset consilijs cum Benedicto mature compositis, inde profectus, eius e vita transitum in itinere cum cognouisset, mæstus Vrbem repetijt: Clerus, Proceres, & populus in Basilica B. Dionysij conuenientes vnanimes Nicolaum Romanum ex Diacono eligunt, quem fugientem, & tantum onus declinantem a S. Petri Basilica abstractum, sacris acclamationibus in Patriarchium Lateranense introductum, Apostolico Solio imponunt; & post, honestissimo comitatu in Basilicam B. Petri reductum, Cęsare præsente, consecrant: rursumque in Patriarchium Lateranense deductum, coronant. C

Obseq. ab Imp. Papę pręstita.

Inde paucis interpositis diebus, cum Ludouicum de profectione cogitare audisset, officij causa ad eum in castra venit. Quod vbi Ludouicus sensit, obuiam aliquanto viæ spatio prodijt, & degressus ex equo, frenum per integrum sagittæ iactum tenuit, & conuiuio, sub militari tabernaculo, excepit. Quo suauissimis sermonibus celebrato, donis ipsum magnificis coluit, & in Vrbem reuertentem prosequutus, destinato in loco iterum ad frenum accessit, osculoque sancto pedi oblato in tabernaculum se, atque inde in Lombardiam recepit. Hæc ex Anastasio, de humilibus obsequijs a Ludouico Imp. Nicolao Pontifici præstitis. D

a Lib. 1. ca. 27.

b Apud Crãt. Sax. lib. 1. c. 38.

Hoc ipso anno, Nicolaus Papa, sui Pontificatus exordio, petente Ludouico Cæsare, ad tollendas contentiones inter Anscarium Hamburgensem, & Guntharium Coloniensem, Bremensem, & Hamburgensem Episcopatus copulauit, & pro vno haberi sanxit. cuius rei priuilegia diligẽter asseruantur in Bremẽsi Ecclesia Ansgariũ quoque ipsum, & successores eius legatos & Vicarios Apostolicæ Sedis constituit in omnibus gentibus Danorum, Sueuorum, & Sclauorum, quod & antea Gregorius Papa concessit. Ex Adamo vetere Chronographo [a] extant ipsę litteræ Vnionis per Nicolaum editæ. [b]

c Lib. 1. c. 28. 29. 30.

Danorum clades.

Res præclare gestas B. Anscarij scriptis mandauit, æque sanctus eius successor Rembertus, ex quibus, illa tantum nobis sunt nota, quæ idem, qui supra, Adam Chronico suo intexuit, vbi post acceptum a Sede Apostolica, per Nicolaum Antistitem priuilegium, subijcit miranda ista de cæde Danorum, qui tunc restiterunt Euangelij prædicationi. Tanta cæde mactati sunt vtrimque Dani, vt vulgus omne caderet, de stirpe autem Regia nemo omnino remaneret, præter vnum puerum, nomine Hericum. Iste mox, vt Danorum Regnum suscepit ingenti furore super Christicolas efferatus, Sacerdotes Dei expulit, & Ecclesias claudi præcepit. Ad quem sanctus Dei E

confessor

A confessor Ansgarius venire non trepidauit. Comitante gratia diuina, trucem tyrannum, sic placatum reddidit, vt Christianitatem ipse susciperet, suisque omnibus, vt Christiani fierent, per edictum mandarit, & insuper alio portu Regni apud Ripã extruxerit Ecclesiam in Dania Secundam. Rex Danorum fit Christianus.

Et his ecclesiastico ordine compositis B. Pater noster Ecclesiam illam Remberto commendauit presbytero, & reuersus est ad Hamaburgh, vbi de venditione Christianorum Nordalbingos correxit. Inde Fresos adiens castigauit pro labore Dominicę diei. pertinacius vero agentes igne cęlesti multauit: & alia, quæ antiquis miraculis non imparia leguntur in vita eius. Pergit scribere de variorum hominum, & feminarum, collegiorum cura, & cultu, Nosocomiorum item & Xenodochiorum: de translatione corporis. S. Vuilleadi ex oratorio in matricem Ecclesiam. S. B Petri, cuius ipse vitam qui transtulit, & miracula, singulis libris comprehendit. Hoc ipsum est tempus quo in Saxonia translatio. S. Alexandri contigit. in qua illud mirabile videtur, *Confessorem nostrum* (inquit auctor) *cum aduena certasse quis eorum videretur esse maior, & in gratia sanitatum populis acceptior*. Eginhardus in gestis Saxonum, hæc dulci calamo prosequitur. S. Vuilleadi translatio. S. Alexan. corpus in Saxon. trãsfertur.

Hoc eodem anno perseuerante infelicissimo statu Galliarum, de quo superius dictum in Litteris Caroli Regis, cum omnia prædonibus factiosisque hominibus plena essent, nullusque locus legibus Ecclesiasticis, vel ciuilibus esset, scelerata licentia sibi omnia vindicante, Edelhartus Abbas, & Otto, Comes venerunt in Germaniam ad Ludouicum Regem, postulãtes, vt populo periclitanti, & in angustia posito subueniret, quod nisi celeriter fieret, & hac tanta spe liberationis priuarentur, a Paganis C cum periculo Christianitatis quærere deberent, quæ a legitimis, & orthodoxis dominis inuenire non possent. Tyrannidem enim Caroli, horum omnium causam, se diutius ferre non posse testati sunt &c. Hæc totidem fere verbis vetus Francorum Chronicon ab auctore huius temporis scriptum, a Pithoeo autem editum. Vbi pariter insinuatur, quod Ludouicus diu anceps quid agere deberet, tandem suorum consilio venerit in Regnum Caroli fratris, vt tot malis mederetur. Subditi opem poscunt aduers' Caluum Regem.

Primumque omnium non armis experiendum aduersus Germanum ducens, sed pietate, conuocat CONCILIVM EPISCOPORVM ad 8. Kal. Decemb. hoc eodem anno celebrandum. Qui igitur in Regno Caroli erant Episcopi, suspectum habentes Ludouici aduentum, timentes, ne occasione optimi regiminis disponendi, meditaretur Tyrannidem, venire ad Synodum indictam detrectarunt, iustasque ex-D cusationes prætexentes seorsum conuenerunt, atque ad eum scripserunt Epistolam seu admonitionem potius ad Regem, tantis Episcopis dignam, qua de pluribus ad eũ spectantibus, sacerdotali auctoritate, monuerunt. Hanc nunquam antehac editam, retulit in Annales suos Card. Baronius ex M.S. Codice Antonij Augustini, nos memores instituti, vt prolixiorem, omittimus. In ea illa habentur, de damnatione Caroli Martelli, quæ supra ad A.D. 741. vt incerta reiecta sunt.

At non quieuit Lodouicus Germaniæ Rex, sed quo minus licuisse sibi vidit rem agere cum Episcopis, se ad arma conuertit, atque aduersus Carolum venit cum valido exercitu, qui tunc in expeditione aduersus Northmannos ad Ripã Ligeri fluminis erat. Cum vero ipse Carolus se longe imparẽ viribus esse fratri cognosceret, cũ paucis clam a suis se copijs subduxit, quæ ita sine Rege relictæ, defecerunt ad Ludo-E uicum. Cumque ad res componendas Ludouicus adijceret animum, dimisit suos illic hiemare: sed interim importune renunciata rebellione Sorabica, coactus est ad propria reuerti, sicque Carolus, vt prius, ex insperato, Regni habenas liberas nactus est. Hæc omnia idem vetus Francorum Chronicon. Interea vero ipse Carolus rebus consulturus, legatos misit in Italiam, tum ad Ludouicum Nepotem Imp. tum ad Nicolaum Rom. Pont. expostulans cum vtroque de Ludouico fratre, qui, non læsus cum exercitu validissimo Regnum suum esset aggressus. Non defuit officio Imp. sed & Nicolaus præstitit quod patris, & Pastoris est: qui ambo datis ad Ludouicum Regem Germaniæ litteris, eum admonuerunt, ne quid in Regnum alienum præ- Caluus quæritur de Lud. fratre.

sumeret,

sumeret, abstineretque a cęptis,&(vt decet Christianos Principes) charitatis vinculo iuncti, & pacis nexibus vincti, quæ iusta, quæ sancta, Deoque grata, populisque vtilia meditarentur. A

His acceptis litteris Ludouicus, legauit ad Ludouicum nepotem Imp. & ad Nicolaum Rom. Pont. Othonem Fuldensem Abbatem, qui apud vtrumque se purgaret. De qua anno sequenti, quo eum mitti contigit.

Deinceps, quod ad hunc annum pertinet, prosequitur Anastasius diuersa dona aurea, argentea, bombycina a Nicolao Papa collata diuersis Ecclesijs.

Ignat. Patr. Constantinopolit chrono deijcitur. Photius intrudit:

Quod ad Orientalem Ecclesiam spectat, hoc anno, cum Ignatius Constantinopolitanus Patriarcha 11. sedis annum explesset, atque 12. ageret, factione Bardæ Patricij (cui Ecclesia interdixerat, ob vxoris repudium, & super inductam cognatam) penes quem summa erat administrationis Imperij, e Throno inique deponitur, tyrannice que per diuersa exilia & carceres distrahitur: atque Photius, nobilissimus quidem & sęcularibus scientijs disertissimus, sed sacrarum litterarum expers Eunuchus, & ex laico indigne contra canones sufficitur, consecraturque die Natalis Domini, eius initiationis administro nefario illo Gregorio Syracusano, excommunicato, & deposito, & per secularem potentiam retinetur. Quod initium fuit magnę, & luctuosę tragędię in plures annos propagatę. Præcessisse autem Concilium quo ab iniquis, & excommunicatis Episcopis ipse sanctus depositus est Ignatius, testatur Nicolaus [a], in Epistola prima ab ipso scripta ad Imp. quod & testificatione eiusdem Imp. litterarum constat. Quin etiam ante Concilium celebratum nimijs aduersariorum fatigatum angustiis atque pressuris ipsum Ignatium sponte deseruisse thronum, & Ecclesiam reliquisse, declarant primę litteræ Nicolai Papæ ad Michaelem Imp. suo loco recitandæ. Hæc autem mixtim & confuse a Græcis historicis Curopalate, Cedreno, alijs, de Ignatij exautoratione, & Photii subrogatione, narrata, suo ordine, quo sunt gesta, describuntur a Niceta in Ignatij vita. B C

a epist. 5.

Christi Annus	*Nicolai Pap.*	*Ludouici 2. 4. / Michaelis 3. 18. Impp.*	*Indict.*
859	2		7

S. Eulogij Martyrū. S. Leocritiæ Mar.

HOc anno 11. mens. Mart. Magnus ille promotor Martyrum, S. Eulogius presbyter Cordubensis, Toletanus Antistes designatus de impietate diu oppugnata triumphans, martyrio coronatus, migrat in cęlum, addita ad palmā, quarto post die, Leocritia Mahometanæ gentis sobole, sed in Christo renata, & prædicatione eiusdem Eulogij enutrita, atque ad martyrium roborata. D

Descripsit hæc Aluarus eius scriptor temporis in vita S. Eulogij.

Quod ad res Francorum spectat, hoc eodem anno, Ludouicus Rex Germaniæ perterritus litteris Episcoporum eum redarguentium, quas anno superiori missas recitauimus, ab eorundem legatis expetijt, vt venirent & quę pacis essent, tractarēt, & quid quid ea de re ipse peccasset, absoluerent; se autem esse paratum; omnem quāmuis duram subire cōditionem, potius quam a Deo excidere, & ab Ecclesia fieri, pro reatu, extorrem. Quamobrem ijdem Episcopi, qui litteras scripserunt minime officio defuere, sed annuentibus Carolo, & Lothario Regibus in Mediomatricum ciuitate conuenientes, suscepere aliqui ex eis legationem Vuormatiam ad eum. Extat commonitorium (ita vocabant legatis insinuata præcepta) ad ipsos legatos datum, ex VV. MS. Codicibus in Annalibus excussum, a nobis consulto prætermissum: vt etiam relatio Episcoporum, quæ nihil fere habet conclusum. consentanea his habet Pithoei sæpe citatum Cronichon. *Ludouicus Rex quasi inchoante verno tempore de Gallijs rediens, Vuormatiam venit. Cum frequentibus legatorum suorum discursibus, fratris, ac Nepotis sui animos sibi reconciliare studeret, eorumque responsa per internun* E

cios reci-

A *cios reciproca relatione susciperet, tandem, condicto tempore, singuli cum æquo numero Principum suorum ex aduersa parte nominatim expressorum, iuxta Aternacum Castellum, in quadam Insula Rheni fluminis nauigio vecti conuenerunt, reliquo singulorum comitatu super litus ex vtraque parte fluminis consistente. Vbi cum diu varia, & anceps actarum simul, & agendarum rerum agitata esset disputatio, condicto Placito Autumni tempore, iuxta Basalam communiter habendo, singuli cum suis ad propria reuersi sunt. Ludouicus tamen eis, qui priori anno a Carolo deficientes sui effecti sunt, honores, quos prius habuerant impetrare non potuit. res enim dilata est in futuro Placito desinienda.* hucusque Chronicon. Ceterum istius modi Placitum dilatum est vsque in sequentem annum, quando rursum ijdem Principes conuenientes inter se inuicem conciliati sunt. Fuit autem curæ Carolo Caluo, & nepoti Lothario Regi, vt ex omnibus sibi subiectis Prouincijs Galliarum, hoc anno celebraretur APVD TVLLVM CONCILIVM, ad quod conuenerunt Episcopi ex 12. Prouincijs, appellatumque est ab ipsis Concilium Generale. Cuius cogendi cum multæ causæ præcesserint: proditio Vueniloris Archiepiscopi Senonensis, qui defecerat a Carolo ad Ludouicũ, potissima fuit, aduersus quem Carolus ipse Rex libellum accusationum Synodo obtulit, vt eius Acta declarant, hactenus nunquam edita. Porro ante omnia, ex more, quæ ad fidem Catholicam spectabant, in hac Synodo pertractata fuerunt, propositis capitulis quibusdam Prædestinatianorum, auctore Gothescalco, quæ Hincmaro Rhemensi confutanda delata sunt, quod præstitit tribus libris, atque ita in tribus Concilijs aduersus eundem hæreticum tractatum esse apparet, Moguntino, Valentino, atque Tullensi. Quæ autem præter hæc, tractata fuerint in ipso Tullensi Concilio, ex Actis eiusdem, nunc primum ex V. Cod. proditis, constat, De charitate fraterna reformanda inter fratres Principes; de schismate tollendo; statu Ecclesiæ collapso restituendo; pace & iustitia in pop. Christiano procuranda, & reuocandis denique ijs, qui a fidelitate debita defecerant, & huiusmodi, per multa capitula, procurandis. in quibus Actis plura, & memoria quidem digna annexa leguntur, in primis vero libellus Caroli Calui, hoc titulo. Libellus proclamatorius Caroli Regis aduersus Vuenilonem Archiepiscopum Senonum, electis iudicibus, Remigio, Ernando, Vueniloni, & Radulpho Archiepiscopis, in Sancta Synodo apud Tullensem Parochiam, propria ipsius manu porrectus. Porro Vuenilo iste (alias Guenilo, vnde Ganelo) tantæ ob perpetratum scelus ignominiæ labe aspersus est, vt vbique locorum Vuenilo, Guenilo, seu Ganelo publice proditor acclamaretur, & eodem nomine proditores insignes nominari solerent. Vbi Sanctissimi PP. Concilio præsidentes libellum illum porrectũ a Carolo acceperunt, iudicium aduersus accusatum Venilonem seu Guenilonem auspicaturi; eum, litteris Synodalibus, ad Concilium, ad dicendam causam ex sacrorum præscripto Canonum vocauere.

Colloquiũ fratrum RRR.

B Proditio Vuenilõis

Accusatur pditionis in Regem Vuenilo.

C

D Ganelo p ditor vñ pditores, Ganelões.

Citat' ad dicendam cãm i Cõcil. Tull.

Post hac sancta Synodus cupiens congregare dispersos, synodalem epistolam aliam scripsit ad Episcopos Britanniæ, qui schismate se diuiserant a suo Metropolitano Turonensi Archiepiscopo. hæc porro dissensio, & contentio agitata, & ventilata, per annorum centenaria, iudicio etiam Sedis Apostolicæ, ab Auctore Annalium, ab origine ad finem breuiter recensetur. & ad finem hæc habet. Anno denique 1199. Innocentius III. retractato iudicio, omnibus, quæ ab vtraque parte a prima origine producta fuerant, recognitis, & examinatis, auctoritate item Apostolica sanxit, vt Dolensis Ecclesia, cum suis, Turonensi perpetuo suffragetur. Qua de re prolixa extat Epistola ipsius Innocentij, quæ superiora ferme omnia Pontificum rescripta, & alia multa ad hanc quæstionem spectantia commemorat, omnem in posterum de ea re disceptationem interdicens; adeoque hic finis videtur fuisse ancipitis, diuturnæq; inter Episcopos controuersiæ.

Centenaria Cõtrouersia.

E Definitio lõgissimæ cõtrouersiæ.

Præter commemoratam epistolam synodalem ad Episcopos Britanniæ, extat ibidem alia, tunc pariter a Patribus scripta ad seditiosorum factiosorumque Principes, quorum effreni licentia omnes Prouinciæ turbarentur, qua proponunt illis acerrima

iudicia Dei, horrenda & perpetua peccatorum supplicia, ac multipliciter hortantur ad pœnitentiam, & ad Christianarum cultum virtutum. A

Statuta de scholis instituẽdis.

In eadem quoque Synodo statuti sunt Canones sexdecim, ex quibus 7. accepti noscuntur ex Concilio Valentino, reliqui super additi, inter quos saluberrimè institutos, ille est, qui de scholis litteratum est conditus, cum nec dum impletum esset: quod haud pridem in Concilio Valentino[a] de ea re fuerat institutum. Canon. sic se habet.

a cap. 18.

Scholæ instituendæ in singulis episcopijs, & Monaster.

Vt scholæ sanctarum scripturarum, & humanæ quoque litteraturæ, vnde annis præcedentibus per religiosorum Imp. *studium magna illuminatio Ecclesiæ & eruditionis vtilitas processit, deprecandi sunt pii Principes nostri, & omnes fratres, & Coepiscopi nostri instantissime commonendi, vt vbicunque omnipotens Deus idoneos ad docendum, idest fideliter, & veraciter intelligentes, donare dignatur, constituantur vbique scholæ publicæ, vt vtriusque eruditionis & diuinæ videlicet & humanæ in Ecclesia Dei fructus valeat accrescere. Quia (quod nimis dolendum est, & perniciosum maxime) diuinæ scripturæ verax, & fidelis intelligentia iam ita dilabitur, vt vix iam extrema eius vestigia reperiantur. Et idcirco ingenti cura, & summo studio remedium procurandum est.* hæc Canon, quo cum prædecessorum commendetur in ea re studium, Imp. Lotharium A. post Carolum, & Ludouicum bene meritum fuisse de uiris doctis, testatur Angelomus in præfatione in commentarium, tunc a se editum in Cantica Canticorum. B

Scholæ aperiuntur Constantinop.

Porro eodem ferme tempore contigit bonarum litterarum scholas aperiri Constantinopoli opera Bardæ tum Cæsaris. hic Imperatore Michaele, theatra, & certamina tantum sectante, solus omnia moderabatur, & qui peruenit ad Cæsaris dignitatem, de imperio quoque cogitabat. Externæ quoque sapientiæ rationem habuit, quæ iam pridem, Imperatorum ruditate, interierat, definitis vnicuique scholæ doctrinæ magistris, alijs quidem vbicunque contigerat, supernæ vero Philosophiæ in ipsa Regia, in Magnaura, atque ita ex eo tempore doctrinæ reflorescere cœperunt. Hoc opus pulcherrimum, & celeberrimum haud potuit alias maculas, quibus infectus erat Bardas, abstergere. Philosophiæ igitur Dux, & magister erat Leo ille magnus Philosophus, ex fratre nepos Ioannis Patriarchæ, qui etiam Thessalonicæ thronum consecutus est, & paulo ante eiectis Iconomachis, ipse quoque eiectus fuerat. Tanta autem erat penuria doctorum hominum, vt hinc inde summa diligentia conquirendi fuerint, vt plane compertissimum sit, nullum eo tempore extitisse vestigium Athenarum Scholarum, in quibus fabulantur indocti imaginariam feminam illam Ioannam Philosophiam didicisse. hæc fere ex Curopalate, qui Leonem illum, vnicum in Oriente Philosophorum lumen, disciplinas ait percepisse, ex quodam docto homine Michaele Psello, cum quo versatus erat. C D

Psellus qñ vixerit.

Ex his colligas quo tempore vixerit Psellus, qui fuit Magister Leonis, & quo pariter tempore vixerit Metaphrastes, in cuius laudem Psellus ipse orationem habuit, qua ostendit haud pridem esse defunctum, dum ait de eius obitu audisse eos qui viderunt eius ad Deum trãsitum. Ceterum quod inter Vitas sanctorum positas in Tomis ab ipso collectis, reperiantur aliqui Sancti, qui post hæc vixerunt tempora; id factum aliena putandum est opera, qui suis diebus & mensibus allegerunt Sanctos singulos, qui postea vixerũt, ne viderentur extra classẽ vagari: illud quoque obseruandum. Vitas Sanctorum, non fuisse, vt plurimum, a Metaphraste conscriptas, sed collectas tantum, ordineque per singulos menses dispositas, vt non arguendum sit de tempore quo vixit Metaphrastes, ex Vitis Sanctorum, quas ipse non descripsit. Ex tempore igitur Pselli melius intelliges tempora Metaphrastis, quod & si plures Psellos fuisse dixeris isto nullum celebriorem nec antiquiorem inuenimus. E

Metaphrastes quo vixerit tpe.

Quod autem occasione Scholarum a Francis ad Græcos se conuertit oratio; iam miserrimum statum Ecclesiæ Constantinopolitanæ anno superiore ob oculos positũ prosequamur. Scissa igitur schismate Ecclesia Constantinopolitana ob violentam abdicationem Ignatii, & Photii intrusionem, ipse Photius (ut ait Anastasius Bibliothe-

carius

A carius in præfatione historica ad VIII. Synodum) uidens quam plurimos adhuc stare pro Ignatio persuasit Imperatori ministerio Bardæ, vt congregaret Concilium sibi adhærentium Episcoporum, quo eundem Ignatium damnaret, vt hac arte Episcopos atque populum ab Ignatii affectione diuelleret. De quo Conciliabulo, Nicetas in Ignatio.

Cōciliab. a Photio i Ignatium.

Cum igitur a propria conscientia redargui sentiret se Photius, & multos obmurmurare & eius iniusta acta reprehendere, prauum & callidum init cōsilium scribendi ad Nicolaū Papā, & petendi Legatos ea occasione ut Ecclesia corrigeret & vt Iconomachos ab Ecclesia rescinderet, sed vt re vera eius manu, & auctoritate firmaret Ignatii depositionem & suam intrusionem. persuasit etiam Imp. vt & ipse eadem de causa Legatos mitteret ad Papam Romanum, vt constat ex Nicolai Epistola.[a] Legatos B igitur mittit Photius 4. Episcopos, p quos etiam falsa scribere ad summū Pontificem non veretur, nempe Ignatium propter senium & infirmitatem corporis Ecclesiæ renunciasse præfecturam, & ab illa secessisse, in Insulamque quandam profectum, in Monasterio manere, cum omni honore, & cultu, & obsequio, tum ab Imp. tum ab vniuersa ciuitate habitum. Ex Niceta in vita Ignatii. Nicolaus quoque Papa, *Tunc* (inquit, epist. Encyclica ad omnes Patriarchas & Episcopos) *Inito Concilio Imp. Michael, qui & ipse Bardæ Patricii versutiis suasus, Photii parti fauebat, ad Apostolatū nostrum Legatis cum literis destinatis accusationes quasdam aduersus Ignatium deferentibus petiit, vt, a sede Apostolica Missos daremus, qui scandala ipsa sedarent, & schismata dissiparent.* Vide, quanti æstimarit Photius sedis Apostolicę auctoritatem, vt absque eius confirmatione censuerit non posse subsistere, quod Imperiali au-C ctoritate, & Concilii definitione fuerat statutum in causa Ignatii & Photii. Per Legatos Episcopos, & Arsam Protospatharium misit Imp. pretiosa dona ad B. Petrum Apost. de quibus Anastasius.

Photi⁹ petit a R. P. legatos ad cōstituēda Eccl. Constantinop. a ep. 4. & 16.

Quāti faciat Photius Papæ auctoritatem.

Audiuit Legatos Nicolaus Papa in Basilica S. Mariæ ad Præsepe, non tamen ad communicationem cum reliquis Episcopis admisit, licet ad audientiam recepisset eos, per satisfactionem libelli, & iuramenti. Ex Act. VIII. Synodi Actione 4. Ipsas Photii litteras ad Nicolaum Papam e Columnensi Bibliotheca depromptas, Latine versas, & Annalibus insertas, nos, pro more, omittimus. Eæ autem sunt dolo plenæ, impudentiæ & mendaciorum refertę, quod quidem spectat ad Ignatij abdicationem, & ipsius promotionem. nam præterea continent suam Catholicæ fidei professionem.

D

Christi Annus	Nicolai Pap.	Ludouici 2. Michaelis 3.	5. 19. Impp.	Indict.
860	3			8

AVditis legatis, & examinatis litteris in Conuentu PP. communi sententia, petita legatio decernitur Constantinopolim ad causam ipsam peruestigandam, non autem dirimendam. Scribit quoque perbreues litteras Nicolaus Papa ad Photium, gratulans de fide Catholica, increpans de prouectione ex laico, contra canones. *Quapropter*, inquit, *vestræ consecrationi consentire nullo modo possum, donec nostri, qui a nobis Constantinopolim sunt directi, reuertantur, qualiter cognoscamus* E *vestrę obseruationis actus, & Ecclesiasticæ vtilitatis constantiā, & quo studio circa Catholicę fidei defensionem vosmet exerceatis: & tunc, si dignum fuerit, vt tanta Sedis Præsulem, ceu cōuenit, honorabimus, & fraterna dilectione amplectemur &c.* Hæc scribens ad Photium Nicolaus in mandatis dedit Legatis, ne, vllo pacto cum Photio communicarent, antequam id ipse Pontifex decreuisset, vt testatur ipse Nicolaus in epist. Encyclica [b] ad omnes fideles. Quæstionem vero de sacris imaginibus exortam, sæpius iudicatam, vt definirent, mandauit.

Prouectio ex laico in Epin. arguitur.

b ep. i. T. 3.

Dedit autem idem Nicolaus Papa ijsdem legatis litteras ad Michaelem Imp. Apostolico throno dignas. In illis primum differit de Apostolicæ sedis suprema aucto-

Suprema dign. sed. Apost.

ritate: deinde declamat in abusum, quod laicus sit factus Episcopus. *O quam præsumptuosa temeritas*, inquit, *ille præponitur ouili diuino, qui nescit adhuc dominari spiritui suo. Nam qui ignorat disponere vitam suam per gradus Ecclesiæ minime ductus, quomodo corrigere quibit vitam alienam subito electus?* post transit ad causam Ignatij depositionis, quam vult examinari canonica ne fuerit, vt possit in ea definitionem adhibere. Deinceps ingerit, quæ experi videbatur, solida constansque doctrina de cultu sacrarum imaginum, præclare ostendens inter alia nunquam in testamento veteri nisi in imaginibus cultum fuisse Deum, cum non vt est, sed in diuersis assumptis formis semper apparuerit seruis suis. Denique expostulat de iuribus, & bonis alijs Rom. Ecclesiæ a Græcorum Imp. iniuste detentis, rogans vt antiquum morem restituat, quem Ecclesia Rom. semper habuit. quamuis enim sicut Vrbis (vt sæpe demonstratum est) ita & totius sit orbis Episcopus, Rom. Antistes, speciales tamen quasdam, quas enumerat, Epirum veterem atque Nouum, Illyricũ, Macedoniam, Thessaliam, Achaiam, Daciam Ripensem, Daciam Mediterraneam, Mysiam, Dardaniam, & Prævalim, vti peculiares suas per Vicarium regere consueuit, ijsque præfici mos erat Archiepiscopum Thessalonicensem, ab eodem Rom. Pont. ordinandum. Accidit autem vt suasione schismaticorum Patriarcharum Orientales Imper spoliauerint istis Rom. Eccl. sed maiore ipsorum damno, vlciscente numine, Sarracenis latissimas prouincias inuadentibus, & occupantibus, donec tandem totum sub duram Turcarum Tyrannidem eorum est redactum imperium.

Deus in Vet. test. nõ nisi in imaginib. cultus.

Papa repetit vsurpatas iurisdictiones a Græcis.

Eps Rom. ẽt orbis totius Eps.

Quæ peculiares prouinc. a Papa p Vicariũ regebãtur.

Sed ob summam Bardæ & Photij improbitatem, & potentiam cum summa inertia & socordia Michaelis Imperatoris, legati non digne suscepti, neque vt decuerat retenti, nec libere loqui permissi sunt, ne inquirere de depositione Ignatij possent, de quo quæstus est Nicolaus epistola ad Photium [a].

Legati male habiti.

a ep. 6.

Iam vero ad res Occidentalis Ecclesiæ conuertamus orationem. Hoc eodem anno sancita tandem fuit mutua concordia inter quinque Francorum Reges Carolum, & Ludouicum fratres, nepotesque ipsorum Lotharium, Ludouicum & Carolum; de qua vetus Chronicon a Pithoeo editum habet hoc anno ista, *Ludouicus & Rex Carolus frater eius nepósque eorum Lotharius, cum primatibus suis in Confluento Castello conuenientes, pacem inter se, & fidelitatem mutuam singuli iuramento confirmauerunt, cuius sacramenti seriem ibidem descriptam omittimus, vt & Acta eius conuentus*, ex V. MS. codice in Annalibus descripta. in quo eodem Codice extat edictum Caroli Calui ad suos subditos datum, vbi rediit ad propria, quo cũcta in eo conuenta statuta proposuit obseruanda. accedit postea series legum Regũ Frãcorum ex capitularibus sæpe citatis contra varie delinquentes, atque pacem publicam perturbantes quæ subditis sunt propositæ vt seruarentur. Ceterum Carolum non stetisse pactis conuentis, imò de inuasione cogitasse alienorum, querelæ Ludouici fratris eius & Lotharii nepotis ad Nicolaum Pont. docent, epistola nunc primum in Annalibus edita, qua præclarum exemplum exhibent subiectionis & reuerentiæ erga sedem Apostolicam, & suũ exponũt vehemẽs desiderium humiliter, & reuerenter visitandi limina Apostolorum & ipsum Pontificem, inuitantes interim eum in Gallias, vt quas, (vt aiunt) nulla pacis fœdera, nulla mouent fraternæ caritatis viscera, nulla nec sunt consanguinitatis lineamenta, Apostolica inuectio ad censuram Ecclesiasticam venire compellat. *Igitur* (inquit) *quasi ad vestra sacra vestigia prouoluti, propter amorem Dei, & reuerentiam B. Petri multipliciter precamur, vt ex nostra vnanimitate nihil sinistrũ, nihilq; falsidicũ credere dignetur vestra sancta Paternitas &c.* Extremo hoc anno duplex extitit Tiberis inundatio, in fine Octobris, & iterum 27. Decembris. His subiicit Anastasius ornamenta Ecclesiarum & ædificia eo tempore a Nicolao Pontifice facta.

Pax inter quinque Reg. Frãc.

Reg. Frãc. quãta reuerẽtia erga Sedem Apost.

A

Christi Annus 861 | Nicolai Pap. 4 | Ludouici 2. 6. Michaelis 3. 20. Impp. Indict. 9.

B HOc tempore immanissimum Scytharum genus per Euxinum mare progressum ad Angustum, omnia loca & Monasteria cum diripuisset, vsque ad ipsas Insulas Byzantio adiacentes, peruenit. Vasa omnia, & vtensilia prædans, & omnes homines interficiens: Patriarchæ etiam Monasterium barbarico more inuadens: omnia diripuit, viginti autem, & duos eius intimos familiares securibus membratim concidit, Ignatio vix euadente. Post hanc eius calamitatem, & mœrorem aduersarij *Congregato nefario Concilio trecentorum decem & octo Episcoporum*, vt ipsi iactarunt, & comparatis septuaginta duobus falsis, & emendicatis testibus, Ignatium ab exilio euocant ad iudicium, & sententiam contra eum promulgant, ex tricesimo Canone Apostolorum. *Si quis Episcopus mundanorum Principum fauore vsus, per eos Ecclesiam obtinuerit, deponatur.* Alteram canonis partem omittentes, quod scilicet etiam omnes qui cum illo communicant, sint deponendi, qua illi comprehen- C debantur. cum tamen contra omnino euenisset, vt Ignatius quidem omnium Episcoporum calculis, simul etiam & tota Ecclesia approbante, canonice & legitime fuerit ordinatus; ipse vero Photius Bardæ illius, & mundanorum Principum fauore & auxilio illegitime, & tyrannice fuerit intrusus.

Scythæ Thraciam & Græciã inuadunt.

Cõciliab. adu. Ignatiũ Patr. 318. Eporum Cõciliabulo latrocinali deponitur Ignatius.

Legati quoque Sedis Apostolicæ, post multam recusationem, & contentionem horrendis terroribus adacti iniquæ illi sententiæ subscripserunt. Ignatius itaque in latrocinali synodo iniquissime damnatus, degradatus est. hæc ex Niceta eius temporis scriptore, & ex Nicolai Papæ litteris sunt deprompta [a]. Latrocinalem porro hanc Synodum merito appellat Nicolaus epistola ad Michaelem, [b] tum quia in ea omnia per vim, minas & terrores acta sunt, nec quidquam secundum ordinem sacrorum Canonum; a schismaticis & damnatis Episcopis Synodo celebrata: tum quod D contra canones Imperator voluit interesse; tum denique quod litteræ Apostolicæ partim non recitatæ, partim falsatæ a Photio fuerunt. quæ omnia deplorat Nicolaus.

Legati per vim præuaricantur.

a Nicol. ep. 5. 6. 9.

b Nic. ep. 8

Huius autem Conciliabuli cum duæ fuerint actiones, quarum altera habita est pro cultu Sanctarum Imaginum, altera vero in causa Ignatij, eadem Synodus, duplex dicta reperitur apud Balsamonem. Meditatus est opus Photius, quod Nomocanone appellari voluit, continens collectionem sacrorum Canonum, & Sanctorum PP. responsiones, attexuitque post septimæ Synodi Canones, alios numero decem & septem diuersorum argumentorum, huiusmodi pseudosynodi canones, vltimoq; loco illum de promotione laicorum, cuius reus erat, excusans quod ex causa aliquando factum fuerat, & cauens ne in posterum fiat.

Photii Nomocanon.

Post Ignatij exautorationem., recenset Nicetas varios, & acerbos cruciatus illi in- E flictos, quousq; manu propria suæ depositioni subscriberet, & confirmaret, ad hunc modum, cum ex ministris quidam eius uix spirantis apprehensa manu & pagina, crucem in illa, quasi pro eo, loco subscriptionis, signauit, quam afferens tradidit Photio. Hic vero accepto illo Crucis signo, ex seipso deinde ita subscripsit, *Ignatius indignus Constantinopolitanus confiteor me ingressum esse sine calculis*, (non canonice videlicet electum,) *& his annis non sancte me gessisse sed tyrannice*. Hac subscriptione missa Imperatori, dimittitur Beatus Ignatius ab illa custodia, qui ad maternam domum rediens, ibi nonnihil a tantis laboribus respirabat. At non quiescebat Photius. Suggerit igitur

Labores & cruciatꝰ Ignatii. Cogit subscrib. suæ damnationi.

Principibus, vt iterum ad Apostolorum Ecclesiam deductum, cogant, lecta prius sua depositione, seipsum anathematizare. A

Euadit manus se quærentium.

Ipso Pentecostes tempore armatis domus circundatur, at is, opportuno capto consilio, immutatus in famuli habitum & sportas gestans, per medios hostes noctu profugiens, euadit, huc illucque discurrens, per diuersas insulas, mendicato uiuebat, nec a pluribus emissis cursoribus ad eum peruestigandum, vnquam deprehensus est, donec per 40. dies terræmotu iactata Constantinopoli; & omnibus clamantibus id propter impietatem exercitam in Patriarcham euenisse; Principes iuramento edicunt, ne Ignatio, ne ue ijs, apud quos latebat, fraudi esset, & vt libere posset ad suum Monasterium reuerti. Ignatius igitur se pandens, Monasterium suum repetit, & cessat terræmotus.

Appellationem ad sedē Ap. Romā mittit.

Extat in eodem antiquo Codice Columnensi, post Encomium Pselli in S. Ignatium positum ad finem vitæ ipsius a Niceta conscriptæ, libellus Ignatij nomine, ante fugam ipsius, scriptus a Theognosto Monacho, & Archimandrita, delatusque ab eo Romam, & oblatus Nicolao Papæ, nomine pariter eiusdem Ignatij Patriarchæ, quo deplorans mala quæ a Photio passus est, appellat eiusdem Pontificis iudicium. Porro Theognostus iste, qui hunc deferebat libellum, serius Romam venit, quam Legati redeuntes in vrbem, & legatio ab Imp. missa ad Nicolaum Papam peruenit; adeo vt non potuerit, nisi sero de veritate rerum gestarum Nicolaus Pont. certior reddi, legatis ipsis omnia mendacijs obuoluentibus, vt constat ex Nicolai Epistola [a] ad Orientales, in qua de aduentu Leonis legati Imperialis, post duos dies, cum Actis, habetur. ex quibus praue, & perperam omnia agitata agnouit Pontifex. Detulit præterea idem Legatus Augustales litteras deprecantes, vt in depositione Ignatij, & confirmatione Photij consensum præberet, & subscriberet. *At nos*, inquit Nicolaus illa epistola, *Diuina docente gratia, dum idem adesset Missus, conuocata tota, quæ apud nos est, Ecclesia, decreuimus, statuimus atq; professi sumus, coram ipso & coram sancta Ecclesia, sicut & nunc per eundem, ac per vos profitemur, coram vniuersali Sancta Ecclesia, pro deiectione Ignatij vel consecratione Photij nunquam misisse, neque missuros esse, & in depositione Ignatij, & promotione Photij nūquam consensisse, nunquam consensuros esse. Ex his sæpius dictis & palam renunciatis, atque Apostolatus nostri Epistolis taliter insertis, & eidem Leoni a secretis tam Imp. quam Photio ad deferendum datis, hunc a nobis remisimus.* B C

a Nicol. epist. 10.

Exigitur confirmatio Papæ.

Abnegat Nicol. se vnquam cōsensurū in damnatione Ignatij &c.

Igitur cum hæc gerebantur, nōdū Rodoaldus & Zacharias Episcopi, quos, vt præmissum est, Constantinopolim miseramus, confessione propria vel Synodali examine conuicti erant; aut patenter ostensi, quod ipsi deposuissent Ignatium, vel communicassent adultero Photio; quamuis hoc, & illa Concilia, quæ imminentibus illis Constantinopoli celebrata sunt, videlicet tam id, quod aduersus Patriarcham Ignatium, quam id quod pro sacris imaginibus collectum est patenter innuerint, & Imperialis epistola clare denunciauerit, atque præfatus Leo a secretis, regius legatus, ijs negantibus in faciem sæpissime atque constantissime coram nobis, & primoribus Ecclesiæ nostræ iam dixerit. Sed procedente tempore murmur multorum ab illis partibus Romam venientium; quinimmo persecutiones a fautoribus Photij commotas fugientium, sensim eosdem cepit Episcopos, muneribus fuisse corruptos, diffamare: & quod communicassent Photio, & deposuissent Ignatium, diuulgare. Quo audito, (pergit dicere de congregato aduersus legatos Concilio, de quo suo loco.) cum litteris Imp. ad Nicolaum, allatæ sunt, etiam litteræ Photij & quidem eiusmodi, vt miretur, si quis legat, hominem persecutorem Catholicorum, inuasorem alienæ sedis, spirantem vndique furorem, tam copiose, tamque ornate loqui de mutua caritate. Purgat se de promotione ex laico, quod inuitus & reluctans promotus sit, & adhuc sedeat, quod canonem illum non agnouerit, vt non receptum in Ecclesia Constantinopolitana, quod aliqui tamen vt Nicephorus & Tarasius, ex laicis assumpti, præclara lumina extiterint Ecclesiæ Constantinopolitanæ, vt Latinæ Ambrosius: quod in posterum cauerit, canone in Synodo edito, ne amplius id fiat. D E

Legati sed. Ap. cōuincūtur præuaricationis.

Excusationes Photii satis frigidæ.

Exaggerat

A Exaggerat dolens non præstari a Nicolao Rom. Pont. custodiam canonum, cum absque litteris commendatitijs obnoxios diuersis criminibus recipiat fugitiuos Constantinopoli Romam venientes, colorato prætextu, vt ait, pietatis, causa orationis, & visitandi sacra limina Apostolorum. Hi autem erant qui communicare nolebant cum ipso schismatico Patriarcha Photio, sedis alienæ inuasore; quique cum diram illic persecutionem paterentur, (vt idem suis litteris Nicolaus Papa testatur) e persecutoris manibus dilabentes, Romam se conferebant, per quos Nicolaus didicit, quæ perperam facta essent Constantinopoli a legatis Apostolicæ sedis, cum illi cuncta negassent. Quis ergo commendatitias litteras requirat a schismatico Præsule, ab intruso, & incubatore alienæ ecclesiæ? Sed omittimus hic reliqua omnia redarguere, quæ violator sacratum legum in sui excusationem accumulat. Satis ad redargutionem, & increpationem reddita ad ipsum epistola Nicolai, vnum illud breuitate constringens; hac sua Apologia Photium omnes explesse numeros Pharisæorum, quos Dominus in Euangelio acriter increpat [a] quod mundent quæ foris sint, & illa omittant quæ sunt grauissima crimina, cum totus sit in excusatione & commendatione sui, quod inuitus conatus sit sedere ex laico in sede Episcopali, nullum prorsus verbum faciens, quod Sanctissimus Ignatius sit eiectus, & ipse per excommunicatos suffectus. sed præterijt ista ipse, cum, licet eloquens, quomodo excusaret, non haberet.

Queritur impudenter de Nicolao.

B Photi⁹ plane Pharisæus.

a Matt. 23

Hoc pariter anno celebrata habetur SYNODVS LATERANENSIS in causa Ioannis Episcopi Rauennatis, cuius meminit Io: Diaconus in rebus gestis S. Athanasij Neapolitani Episcopi, qui in ea affuit, & tertio loco sedit. Extant Acta apud Burchardum in libris Decretorum: Eadem narratione altius repetita ab Anastasio [b] Bibliothecario, qui interesse potuit, ita narrantur.

b Anast. in Nicol. P.

C *Interea multi Rauennatum, qui a Io: eiusdem Vrbis Archiepiscopo, in rebus, & iuris sui proprietatibus incommoda sustinebant, ad hunc Beatissimum Papam, vt a tantis oppressionibus eruerentur, veniebant. Quorum pie clamores audiens, ipsum legatis suis, & litteris sæpius Archiepiscopum, quatenus talibus cederet actibus, commonuit. sed ille, mente confusa, monita pii Patris contemnens, peiora prioribus addere minime contemnebat. Quanto autem benigna inspectio summi Præsulis illum vt resipisceret admonebat, eo magis ad deteriora se diuertebat, & super iniquitatem, iniquitatem addere non desinebat. Nam quosdam temere excommunicabat, quosdam autem a visitatione Sedis Apostolicæ auertebat; & quorundam res, sine legali iudicio, occupabat; nec non & S. R. E. plurima prædia auferebat. Missos illius spernebat, & gloriam Beati Petri Apostoli, quantum in se erat, euacuabat: præcepta etiam iuris Sancti Petri, si apud quosque inueniebat, frangebat, & ad ius Sancti Apollinaris transferebat. Nam presbyteros & Diaconos, non solum sibi subiectos, sed etiam per Aemiliam constitutos ad Apostolicam Ecclesiam pertinentes, sine canonico iudicio, deponebat, & alios carceri, alios autem fetidis ergastulis retrudi faciebat; alios crimen, quod non fecerant, confiteri cogebat. & vocatus a summo Pont. Romam, se ad synodum non debere occurrere iactitabat. Nec mirum, cum postea ista fecerit, qui cautiones, & indiculos, quæ solita sunt ab Archiepiscopis Rauennatibus in scrinio fieri initio consecrationis suæ, more Felicis, decessoris sui, falsauit, & quædam barbara scripta, quædam vero falsa composuit.*

Archiep. Rauenn. insolētia.

D

E *Eodem tempore Papa prædictus ter ad synodum suis litteris eum vocauit, & ille venire contemnens a S. Synodo communione priuatus est. Deinde Papiam pergens Imper. auribus Ludouici Cæsaris molestiam intulit, solamenque mundanum quæsiuit. Tunc largiente ei Augusto legatos præcipuos, cum illis superbiæ repletus tumore Romam peruenit: sed Pontifex almus, quia contra sacrorum canonum regulas excommunicato ipsi legati communicauerunt, benigne eos redarguit. Illis autem quæ deflentibus, eidem Archiepiscopo a Domino conseruandus Papa mittebat, vt in Kal. Nouembrib. ad synodum a qua fuerat excommunicatus, accurreret, plenamque satisfactionem ostenderet; nec non, & tantis præuaricationibus finem imponeret, ille autem noluit, sed retrorsum abiens, recessit. Et ecce Aemilienses & Senatores Vr-*

Excōicat Archiep. Rauenn.

Legatorū humiliter egerunt.

bis Rauennæ venere cum innumero populo ad vestigia Præsulis huius Beati Romani, cum lacrymis properantes rogabant, vt ad imitationem Domini nostri Iesu Christi, pro recuperatione eorum, non dedignaretur proficisci Rauennam, qualiter, inspectis omnibus, ad summam iam perduceret libertatem. Itaque per semetipsum Beatissimus Papa Rauennam proficiscens, cum de eius aduentu Ioannes Archiepis. opus cognouisset, vsque Papiam continuo ad Imper. aures denuo molestandas iter arripuit. Tamen Præsul optimus omnibus Rauennensibus, Aemiliensibus, & Pentapolitanis, res, quas Ioanne Archiepiscopo & Gregorio fratre eius rapientibus, amiserant, clementer restituit ex præceptionis suæ decreto, quod tradidit & confirmauit. Prefato autem Archiepiscopo, vt predictum est, perueniente Papiam; concines eius Urbis, vna cum Luthardo Episcopo suo consecrato cum audissent, quod a Summo Pontifice excommunicatus esset, idem Archiepiscopus; in tanta se custodie circumspectione dediderunt, vt nec in suis domibus eum reciperent, nec hominibus eius paterentur aliquid venundari, ne per tale commercium saltem locutionis eorum niderentur esse participes, ac per hoc excommunicationis notam incurrerent. potius autem cum de assistentibus ipsius Archiepiscopi aliquos per plateas incedentes uidissent, clamabant; isti de illis excommunicatis sunt, non licet nobis cum illis misceri.

Papa Rauennā petit.

Papiensis ciuit. auersatur Rauenn. Archiep. excōicatum.

Tunc videns se idem Archiepiscopus uoluntatis sue non posse per hoc machinamenta perficere, idem se ab Imper. adiuuari poposcit. cui ad hec, per internuncium, Augustus dixit. Vadat & fastu elationis deposito, tanto humiliet se Pontifici, cui & nos, & omnis Ecclesie generalitas inclinatur, & obedientie, & subiectioni colla submittat: quia qui cupit aliter, minime consequi poterit. Cumque Archiepiscopus hec audisset, anxiari cepit, & iterum importunis precibus legatos Imper. expetens Romam peruenit; quo contra Beatissimus Papa hec cognoscens, omnem illius arrogantiam tanquam aranearum telam despiciens; in qua prius sententia fuerat perseuerauit, atque immobilis fuit. Tamen eisdem Augustalibus Missis Papa Sanctissimus cum magna mansuetudine agens huiuscemodi locutus est. Si dilectus filius noster Dominus Imper. istius Ioan. Archiepiscopi actus, & bene mores cognosceret, ipse non solum pro illo nos minime flagitaret, sed etiam ut se corrigeret ad nos etiam eum, ipso nolente, dirigeret. Tunc sicut egregius Papa decreuerat multis in vnum Episcopis prouinciarum conuenientibus, eidem Archiepiscopo destinauit, ut coram ueniens, de se plenissimam satisfactionem ostenderet, & que preuaricatus fuerat, satius emendaret. Quod Archiepiscopus per ter audiens, & se a nemine adiuuari posse conspiciens, in angustiæ lamenta, & nimię tribulationis se contulit intus, & quos poterat cum lacrymis implorabat, dicens, Miseremini mei, peto, miseremini mei, & clementiam summi Præsulis, ut mei misereatur, exposcite. Quod nonnulli videntes, & audientes summo referebant Antistiti, & responsionis illius, quas lamentabili uoce dabat suggestiones, ad liquidum exponebant. Tunc compatientissimus Papa, Dominum, qui mortem non uult peccatoris, imitatus, misericordia motus, prefatum Archiepiscopum ad humilitatis uiam tandem conuersum suscipere decreuit. Tunc ille confestim apprehensa chartæ repromissionis, & iuramenti sui, scripturas, quas tempore consecrationis suę, imperfectis confusisque (ut in eis uidebatur) repleuerat dictionibus, propria manu scribens iuxta consuetudinem antecessorum suorum composuit. Et domum, quę dicitur Leoniana, in qua Beatissimus Presul cum Episcopis, presbyteris, proceribus, & optimatibus, multis astantibus residebat, conscendit, predictasque scripturas quas fecerat super uiuificam Crucem Domini Nostri Iesu Christi atque sandalia eius, & super sacrum quattuor Euangeliorum Codicem posuit, & has manu tenens, innumeris, qui conuenerant, audientibus, clara uoce, sponte iurauit, se omnibus diebus uitę sue obseruando integriter tenere, atque perficere, sicut in ipsis sanctis responsionis continebatur atque legebatur scripturis, quas etiam in conspectu omnium ore proprio legit, summoque Presuli tradidit. His ita peractis, ipse insignis & precipuus Pontifex in Basilica Saluatoris, que Con-

Mittit ab Imp ad P. vt se illi subijciat.

Papa, Rauen. Epm pœnitētē recipit.

Archiep Rauēn. obedientiā iurat Papæ.

stanti-

A stantiniana dicitur, cum omnibus Episcopis & cuncto clero, altero die descendit: vbi a summo Pont. iussus prænotatus Archiepiscopus affuit, & de crimine hæreseos, quo imputabatur, se expurgauit. Quem communioni ipse Papa restituit, & vt sacrarum Missarum solemnia celebraret, licentiam ei benignus indulsit. — Papa Archiep. cõmunioni restituit.

Sequenti, vero die, præsidente eodem summo, & Vniuersali Papa, in eadem domo Leoniana, & iuxta morem residente Sanctissimo Sacerdotum, & Coepiscoporum collegio, affuit idem Archiepiscopus, & iussu Summi Præsulis resedit. Tunc Aemilienses astitere Episcopi dantes querimoniam in libellis super eundem Io. Archiepiscopum, dicentes, se multa præiudicia, & superimposita ab ipso Archiepiscopo sustinere. Nam nonnulli Rauennates, & Aemilienses eadem fatebantur, sicut in gestis, quæ in Bibliotheca iacent, quisquis inuestigauerit, poterit reperire. Quæ autem a B Deo protectus Pontifex vna cum Sancta Synodo, contra Ecclesiasticæ regulæ normam talia esse prædixit, & vt omnes istæ transgressiones corrigerentur acclamante Sancta Synodo, ita debere fieri dulci affectu statuit: Ne sibi principaliter grex commissus Dominicus, per desidiam, lupinis lacerandus morsibus relinqueretur. Veruntamen ò Io. Archiepiscope, inquit; vt cuncta quæ dicuntur speciali possint correctione amodo facilius corrigi, præcipimus tibi, vt remota omni excusatione, præter grauem corporis molestiam, quæ te venire omnino prohibeat, semel in singulis, ad Sedem Apostolicam properare studeas annis, nisi forte remorandi licentiam ab Apostolica sede percipias. Item sancimus, vt Episcopos per Aemiliam non consecres, nisi post electionem Ducis, Cleri, & populi, per Epistolam Apostolicæ Sedis Presulis acceperis eos consecrandi licentiam. Ipsos autem Episcopos quotiescunque ad Apostolicam sedem accedere voluerint, nequaquam prohibeas. Sed & nullarum dationem, C quam sacri canones non præcipiunt, ab eis aliquando exigas. — Accusatur a multis, de multis coram Papa. — Papę præcepta Archiepiscopo obseruanda.

Præcipimus etiam, vt ipsos Episcopos illam malam consuetudinem quæ a quibusdam Trecesimalis dicitur, nullo modo Rauennati exhibere aut exoluere compellas Ecclesiæ: Nec vllum morem, qui contra Episcoporum priuilegium sit ab eis exigere, quoquomodo tentes. Nihilominus præcipimus tibi, vt nunquam res cuiuscunque personæ, qualicumque ingenio, vel chartula exquisitas & possessas olim, modo occupes, aut titulum superiori ponas, donec in præsentia Apostolica, vel Missi eius, aut vestrorum Rauennæ legali ordine illos in iudicio conuincas.

Cumque hoc a Beatissimo Papa obseruandum Archiepiscopo Io. fuisset iniunctum ac imperatum: Surrexit S. Synodus, & tribus vicibus acclamauit, Rectum iudi- D cium Summ. Presulis, Iusta definitio, Pastoris totius Ecclesiæ, Salubris constitutio Christi Discipuli, omnibus placet, omnes eadem dicimus, omnes eadem sapimus, omnes eadem iudicamus. Tunc tã eodem Archiepiscopo, quã omni Sancta Synodo sacri verbi pabulo refectis, dulcissimique saporis a Beatissimo Præsule nectare satiatis: vnusquisque ad propria, licentia accepta Pontificis, exiuit. hucusque de causa dicti Io. Archiepiscopi Rauennatis Anastasius. quæ certo consilio plene hic descripta voluimus. Subijcit his idem Anastasius diuersa ornamenta ab eodem Nicolao diuersis donata, hoc anno, Ecclesijs.

Eodem anno, vita functo Ordonio Gallæciæ in Hispania Rege, cui filius Alfonsus cognomento Magnus successit. Potens armis, & religione potetior, Magni est cognomentũ, duplici iure, tum pietate, tũ bellica fortitudine cõsecutus: qui sui Regni E exordio, inter cetera opera pietatis, thesauros, quos pater suus sibi reliquerat, pauperibus, & Ecclesijs erogauit; Ecclesiãmque S. Iacobi, quæ terrea erat, quadratis lapidibus erigens, & columnis fulciens, reddidit augustissimam, aliasque multas Ecclesias fabricauit. His iactis ad bene instituendum regimen fundamentis, multis victorijs aduersus impios est illustratus. — Alfonsus M. — a Roder. Fol. lib. 4. c. 16.

A

Christi Annus. 862 | Nicolai Pap. 5 | Ludouici 2. 7 Michaelis 3. 21 } Impp. Indict. 10.

Imp. irridet sacra.

NIcetas in Vita Ignatij narrat de impudentissimo,& turpissimo Imp. Michaele, ludubria, & derisus sacrorum, adeo vt non puderet eum publice dicere, sibi quidem Patriarcham esse Theophilum, ridiculum hominem,& histrionem, Photiū vero Bardæ, Christianis vero Ignatium.

De Photio autem, quod totus intentus stabiliendo sibi Patriarchatu per omnia Imp. adularetur, & Ignatium vita priuare meditaretur. ac propterea falsas confinxisse litteras, quasi malediceret Ignatius Imperatori, vt illi vitam adimeret, sed tota fraude detecta per ipsum Bardam ipsius fautorem, Photius inuisus factus est omnibus. Pergit dicere de terræmotu omnium, qui vnquam fuerint maximo,& de inarteculato sono e terra,& mari erumpente, qui omnibus horrorem incutiebat. Quo Basilius Thessalonicensis Episcopus hortatus est Imper. vt desisteret a ludicra illa imitatione sacrorum, qua Deus irritaretur. At offensus Imp. Senem pugnis confudit. & dentes excussit, Photio nihil horum curante, quin potius,per summam adulationem probante.

B

Terræmotus omniū Max.

Incendiū.

Eodem etiam tempore incendium magnum,in templo Sanctæ Sophiæ fieri contigit, ingenti cum vicinorum damno. quibus incendio, & terræmotu, satis præsignificasse videtur Deus ingentem cladem in Orientalem Ecclesiam illatam, sparsis horrendi Schismatis seminibus,quo Ecclesia illa a Catholica, & Romana miserabiliter est diuulsa.

C

b Nicol. epist.5. ad Imp. c.Ep.6. ad Phot. d Ep.4. ad vniuersam Eccl.

Hoc eodem anno Nicolaus Papa vindex canonum, & defensor innocentium, dimisit Leonem legatum Imp. cum litteris ad Imp. [b] ad Photium [c] & ad vniuersos Christi fideles [d] vt vniuersæ Ecclesiæ,quę inique in S.Ignatium gesta essent,nota fierent;quo scirent omnes,quibus communicandum, & quorum vitanda esset communio. Extant hæ litteræ omnibus expositæ. De ea,quæ ad Photium, aliqua hic describenda. Primum agit de Primatu Rom.Eccl.Deinde respondet ad purgationē quam attulerat suæ promotionis ex laico, & per vim.cuius responsionis hæc est summa.

Redargutio Photij

Ecce(inquit,) *propter necessitatem, & inopiam Clericorum assumitur. Nectarius: Ecce propter Ecclesiastica dogmata, & hæreticorum expugnationem, qui venerandas deponere imagines præsumpserunt, Tarasius: Ecce per miraculorum signa Ambrosius ad regendas Ecclesias promoti sunt;* quarum causarum nullam in eum cadere ait; & obijcit, non solum ex laicali ordine ad Christianam Ecclesiam subito transuolasse, sed etiā viuente Ignatio, & incolume persistente, eius Cathedram, vt Moechum surripuisse,& inuadere præsumpsisse. *Quod vero dicitis,* (inquit,) *neque Sardicense Concilium, neque Decretalia vos habere Sanctorum Pontificum, vel recipere,non facile nobis credendi facultas tribuitur &c. Quod si ea,* (pergit,) *non habetis de neglectu atque incuria estis arguendi; si habetis, & non obseruatis,de temeritate estis corripiendi, & increpandi. Quod violenter vos ad Sacerdotalem dignitatem promotos asseueratis, atque protestamini; vestræ consecrationis tempore non ita esse declaratur &c.* De consuetudinibus quidem, quas nobis opponere visi estis scribentes per diuersas Ecclesias diuersas esse consuetudines, si illis canonica non obsistat auctoritas, se non resistere ait; sed huic tamen Sanctorum PP. auctoritate contrariæ consentire non posse.

D

E

Queritur Papa de male tractatis legatis.

Addit de Missis, quereus,per 100. dierum spatium, non nisi cum suis loqui permissos, ne inquirendi de Ignatij depositione facultas esset. queritur denique de sua Epistola corrupta, & Missis grauibus minis deterritis. In Encyclicæ,ad vniuersam Ecclesiam fine,has speciatim habet ad Patriarchas, & alios Episcopos Apostolicas iussiones. Igitur.(inquit,) *dilectissimi fratres, Sanctitati vestræ, qui catholicas Alexandrino*

xandrino

A *xandrinorum, Antiochenorum, vel Ierosolymorum gubernatis Ecclesias, seu cunctis Orientalibus Metropolitis atque Episcopis luce clarius expressiusque significamus, quoniam Sedes Apostolica nullo pacto venerabilem Ignatium Patriarcham dignitatis propriæ nudari priuilegio tam improuide patitur, sed magis repulso a S. Catholicæ, & Apostolicæ sacro Ecclesiæ viscere peruasore, coniugis (vt ita dixerimus) viri viuentis, scelestissimo videlicet Photio: Sanctissimum Patriarcham Ignatium in sui Sacerdotii dignitate manere, sicut olim, statuit, iterumquoque canonico, & legali examine iudicat, & decernit. Et vt vos huius sedis priuilegium seruantes rite, pari religione Catholici, pari etiam nobiscum, super Venerabilis Ignatii Patriarchæ Sacerdotii recuperatione, & Photii peruasoris expulsione eadem sentiatis, Apostolica auctoritate vobis iniungimus atque iubemus. Et vt huius Præsulatus nostri* B *paginam in cunctis parochiis vestris ad omnium faciatis notitiam peruenire: atque de hac re, iuxta Apostolicæ Sedis definitionem predicari curetis aliis, ipsique similiter incommutabiliter teneatis. paterno amore precipimus.*

Nicol. ad Patri Archi. & Metropolit.

Papa mandat Patriarchis.

Hoc anno ab eodem Nicolao Papa SYNODVS ROMÆ habita est, in qua, occasione quorundam Orientalium, damnata est Theopaschitarum hæresis, iterum pullulans, aduersus quam diro Canones statuti, de qua Synodo Nicolaus Epistola 7. & de alia etiam, paulo post collecta. idem Epist. 70. *Deinde, his, (inquit) facto Concilio, & lectis profanis gestis, quæ prædictus Leo à secretis detulerat, &c.*

Hoc eodem anno nouæ Tragædiæ paratur argumentum a Lothario Fr. Rege, dum iuuenili ardore, concupiscentiæ frena laxans, amore exæstuans Vualdradæ, quam a pueritia, consuetudine puerili iunctus, amauit, vt eam acciperet in vxorem, in ani- C mum induxit. Quod vero leges Ecclesiasticæ eiusmodi facinori vehementer obstarent, eo quod Theutpergæ Reginæ legitimo matrimonio iunctus esset, cum suis Episcopis Consilium captare cæpit, quomodo, quod ardenter optabat. perficere posset. Assentatores Regi non defuerunt, qui iura, quantumuis renitentia, in eius sententiam traderent. De Consilio igitur Episcoporum, & Lotharij Regis arbitrio, AQVISGRANI indicitur SYNODVS, confingitur incestus crimen cum fratre in Theutperga, ob quod, non solum ex PP. statutis a legitimo viro separatur, sed & etiam omnis illi maritalis copula inhibetur. nouum etiam excogitatur commentum ab vno Episcoporum, Vualdradam a Patre, ipsi Lothario fuisse a tenera ætate in coniugem traditam, post vero Theutpergam ipsi inuito, Regis minis, fuisse coniunctam. Vt illa non hæc, legitima dicenda sit vxor. Rem per legatos Lotharius Romam ad Nico- D laum Papam defert. Is legatos duos Episcopos in Galliam mittit qui de tota recognoscant. Lotharius interim matrimonio Vualdradam sibi copulat, cum coram Epi-piscopis protestatus esset, se sine vxore esse non posse. Extant acta Aquisgranensis Synodi nunc primum ex V.MS. Treuirensi codice in Annalibus descripta, & libellus oblatus a quodam Episcopo, in quo longa texitur fabula pro Lothario.

Lotharius molitur repudiũ vxoris.

Aquisgrã. Conc. pro Lothario.

Hoc eodem tempore querelæ multorum aduersus Lothariũ Regem Caroli Calui nepotem Romam ad Nicolaum Pont. perlatæ sunt, quod nulla habita ratione diuini, vel humani iuris, contemptis etiam sancitis nuper inter ipsos Francorum Reges, de seruanda concordia, legibus, idem Lotharius in suo Regno nefarios homines diuersorum criminum reos, reciperet contra litteras Pontificias, cum ijdem iam denunciati essent ab Ecclesia alieni. Ad hæc autem emendanda insurrexit Nicolaus Pont. E & datis litteris iussit in Gallijs haberi *conuentum Regum cum suis Episcopis, qui a Regibus, ad vicum Sablonarias* indictus est. Acciderat enim vt cum nobilissima natalibus femina Mattefridis Comitis filia, Bosonis Comitis vxor, Engeltrudis nomine, sed moribus ignominiosissima, nulla famę nec animæ habita ratione, prostitutoque omni pudore, dimisso viro, a quo, venia etiam promissa, euocabatur, per Gallias ignominiosissime, iam per septenium vagaretur, ac demum in Regno Lotharij Regis, accepta in eo manendi licentia in turpissimo vitæ genere perseueraret, Boso Comes vir eius, vt nihil intactum relinqueret, quo vxoris saluti, & honestati consuleret, Nicolaum Rom. Pont. adijt, conquestus de Lothario Rege, quod suam con-

Querelæ in Lotharium.

Concil. in Sablonarias.

Engeltrudis procax femina, & impudicissima.

A iugem, in viri contemptum in suo Regno concesserit habitare, effecitque vt excommunicationis litteras ad Francorum Episcopos daret, si in peccato obstinata persistens, reuerti ad virum, paratum eam recipere, recusaret. alias rursum idem dedit Apostolicas litteras ad Fr. Reges monens, vt apud Lotharium agerent, ne detineret, sed procul a Regno suo eiusmodi nobile scortum abijceret, quo sic illa repulsa, reiecta ab omnibus, cogeretur redire, vnde male egressa fuerat, ad domum viri. Scripsit & ad Lotharium idem Pontifex monens, & terrens censuris Ecclesiasticis, nisi in omnibus Apostolicæ Sedis mandatis obsequens esset.

Calui Reg. filia Vidua, a Vasallo rapta.

His accessit, quod Balduinus quidam nobilis, Vassalus tamen Carol. Calui, eius filiam Viduam, Iudith nomine, rapuit, vt eam in vxorem haberet, qui & in Lotharij Regno pariter securus degebat. His igitur de causis, donec corrigerentur errata, ipse Carolus se ab eius amicitia segregauit. Sciens autem hæc Ludouicus Rex, vt B eos conciliaret simul, admodum laborauit, & ad hunc finem iam dictum conuentum cogi curauit, in quo, promittente Lothario se, secundum diuinas leges, ex Caroli sententia, cuncta esse impleturum, pax est feliciter consequuta. Extant harum omnium rerum gestarum acta nunc primum ex V.MS. codice in Annalibus excusa, & in illis grauis denunciatio, & contestatio Caroli aduersus Lotharium.

Ita res verbis transacta, pollicente Lothario se præstiturum, quod iuste fuerit iudicatum. Qui tamen vt eluderet Carolum, Rom. Pont appellauit Nicolaum, interpellans ac rogans, vt Synodum in Gallijs celebrandam indiceret, ad quam legatos mitteret, qui vna cum Episcopis causam suam cognoscerent ac iudicarent, fiduciam habens in Treuirensi, & Cloniensi Archiepiscopis, quos iam in suas partes pertraxisset. Visa est Lotharij petitio sancta, sed non æque sancto proposito, vt exitus declarauit. C Scripserunt etiam tunc ad eundem Nicolaum Pont. Episcopi Galliarum sub Regno eiusdem Lotharij constituti; cum ea de causa profecti sunt duo Episcopi; quæ Epist. sumpta est ex citato MS. cod. Quibus acceptis litteris Nicolaus ad Lotharium rescripsit, [a] Legatos se mittere duos Reuerendissimos, & Sanctissimos Episcopos Rodoaldum S. Portuensis, & Ioannem S. Ficodensis Ecclesiarum. Scripsit item ad Carolum, [b] ad Lodouicum Imp. ad Episcopos qui ad Synodum conuenire deberent, ad Episcopos denique in Synodo residentes, commendans rectum iudicium, & iustitiam in causa illarum feminarum Theuthpergæ, & Vualdradæ. *statuimus, etiam,* (inquit,) *vt cuncta quę in eodem concilio peracta fuerint ac definita, nostro Apostolatui, gestorum serie incunctanter significetis, vt si ea iustitiæ pulchritudine probabilique, sanctione definita perspexerimus, Deo omnipotenti gratias referamus.* D *si vero iniustitię, (quod nolumus) & contrarietatis fuerint acta intentione, reuocari summopere iubeamus.* Dedit eisdem Legatis Nicolaus Papa litteras alias ad Carolum Caluum, pro Balduino, qui filiam eius sibi rapuerat, vt haberet vxorem. Hic enim gemens, & dolens Romam ad Nicolaum Pont. cum venisset, interpellauit eum, vt suis precibus conciliaret sibi Carolum, quem iusta causa infensissimum pateretur, antequam desperatione victus cogeretur confugere ad Northmannos. Ad Reginam etiam, Iudithæ matrem, eodem argumento, per eosdem Legatos scripsit. *Per quos* (inquit,) *obnixius deprecamur, vt prędictus Balduinus, qui vestram per Apostolorum intercessiones, desiderat beneficentiam, obtinere pro Dei amore gratiam, percipere valeat, & de sui affectione nostri Præsulatus oraculis consolationem resumat, quatenus, vt qui se per infelicem culpam, a norma æquitatis declinasse non* E *ambigit, medelam Apostolorum agnoscat, & apud vestrum seniorem, nobis iuuantibus vigorem obtineat. &c.*

a Fp. 17.
b Ep. 18.
c Ep. 19.
d Ep. 20.
e Ep. 13.
f Ep. 2.
g Ep. 21.

a Ep. 82. prope finē Papa leg. mandat, Regē executione plectendū nisi adulteram dimittat.

Hæc omnia (vt dictum est) idem Nicolaus Pont. per legatos hoc anno in Gallias missos, Rodoaldum atque Io. Episcopos agebat: quibus & de rebus per ipsos gerendis mandata dedit, quæ seruare in omnibus, & transgredi nullo modo deberent, quæ autem ea esset, idem Nicolaus in litteris scriptis ad Conciliū Siluanectense [a] declarat. nimirum, vt si Lotharius Rex monitis Apostolicis non acquiesceret, Vualdradam dimittens, excommunicatione omnino plectendus esset vna cum omnibus qui

A ipse fauerent, quæ omnia ante significanda fuerint ipse Lothario atque eadem illis rursum in memoria reuocauit, datis ad eos litteris, & alia addidit, secũdum ea quæ superius per libellum Episcopi narrata vidimus, de prætextibus, quibus Vualdradæ Maechiam in matrimonium transferre satagerent, Lotharij defensores Episcopi, & contra matrimonium legitimum Theutpergæ improbare curarent, litteris ad eos, quæ apud Iuonem [b] & Gratianum extant. [c]

b Iuo.p.8. c.334. c 31.q.2. c. Lothar. d Apud Sur.2. Iul.

Eodem anno ex hac vita mitigauit vir omni genere virtutum ornatus, & miraculis illustratus Suithunus Episcopus Vuinconiensis in Anglia, cuius res præclaræ gestæ scriptæ extant a Gothzelino [d] Morinensi.

B

Christi Annus 863 | *Nicolai Pap.* 6 | *Ludouici* 2. 8 *Michaelis* 3. 22 } *Impp.* *Indict.* 11.

CVm tandem certis nuncijs Romam perlatis, & ipsius Ignatij scriptis per Theognostum (de quibus supra) ad Nicolaum Pont. datis, ad liquidum cognita explorataque in omnibus haberetur præuaricatio Apostolicæ Sedis legatorum, Rodoaldi atque Zachariæ Constantinopolim ante annum missorum, vt in eos vindicaret, zelus Apostolicus insurrexit. haud enim eiusmodi scelus erat, vt dissimulari aliquo modo posset, cum multipliciter ab eis peccatum esset, quod limites mandatorũ C Pontificiorum transgressi essent, inconcessa tentassent, innocentem Ignatium condemnassent, inuasorem nefandissimum in sede firmantes, ipsique Nicolao Pont. mentientes, omniaque fraudibus inuoluentes, id egissent, ne Papa veritatem aliquando rei gestæ consequi posset. Quamobrem CONVOCATO ROMAE CONCILIO plurimorum ex diuersis Italiæ Prouincijs Episcoporum re diligenter examinata, Zacharias Episcopus (nam Rodoaldus aberat in Gallijs) conuictus, damnatus, & depositus est. Sententia quoque damnationis in Photium lata, cuius sententiæ pluribus præmissis, pauca inseremus. [e] Recensitis igitur varijs Photij criminibus sic pergit. *Hæc & his similia contra Euangelica, Apostolica, Prophetica atque canonica instituta asserens: sit Dei omnipotentis, & Beatorum Apostolorum Principum, Petri, & Pauli, & omnium simul sanctorum atque venerandorum sex* D *Vniuersalium Conciliorum auctoritate, nec non & spiritus sancti, per nos, iudicio omni sacerdotali honore, & nomine alienus, & omni clericatus officio prorsus exutus. Ita ut si post notitiam huius sanctionis, quam diuina inspiratione depromptam esse credimus, cum unanimitate, & concordia Sanctæ Synodi procul dubio promulgatam tentauerit in CP.no Throno præsidere, aut sæpe fatum uenerabilem coepiscopum nostrum Ignatium, quo minus Ecclesiam sibi commissam, sine quauis inquietudine regere posit, impedierit, uel si ulterius ausus fuerit aliquid de sacro ministerio, more Sacerdotis contingere, iuxta præcedentem consuetudinem, nullo modo liceat ei communionis spem, aut locum habere satisfactionis; sed anathematis uinculis innodatus, una cum communicatoribus suis atque fautoribus perpetuo, Dei, post nostram mediocritatem, iudicio ac sententia sacrum corpus ac san-* E *guinem D. N. Iesu Christi, non nisi uicino mortis periculo omnino percipiat.*

Præuaricatores Sed. Apost. Legati plectuntur.

e Epist. Nicol. 7. Sent. excõ. in Photiũ.

Ut hoc unusquisque discens, nequaquam de cetero, temeraria præsumptione, ex laico subito in Dominicis castris, ex insperato quodammodo impetu irrepere audeat, & principatus amare ante Ducatum præstare uelit quam discere, sicut in eadem Constantinopolitana Ecclesia sæpe presumptum esse comperimus, & rursum contemptis clericis, quorum, ut pote in tam magna Vrbe, copiosa multitudo est, quique ab ipsis, (ut diximus) cunabulis imprætermisso labore in Ecclesia Christi desudant, & indesinenter Domino seruitutis obsequia exhibent, is qui deforis est, alterius ouilis Christi repente principatum arripiat, &c.

Quod autem de sex Vniuersalium Conciliorũ auctoritate dictum est in hac sententia in Photium omissa VII. Nicæna II. dicta, cuius tamen decreta recepta in Ecclesia essent vsui, inde accidit. quod vt in reliquis omnibus Patriarchalibus Ecclesiis Orientis, CP.na excepta, sex tantum oecumenicæ Synodi in publicis confessionibus, & professionibus nominari consueuerunt, quod eius Synodi acta, (vt habet Photius in Epist. ad omnes Patriarchas Orientis) ad eas non peruenerint. similem causam in Eccl. Rom. accidisse testari videtur Anastasius, nimirum, quod ea quæ eiusdem Synodi extarent Romæ acta, ita ex Græco male reddita haberentur, vt probata licet & confirmata ab Hadriano, & successoribus eadem Synodus esset, posteri tamen non eodem præconio, nempe titulo Occumenico fuerint eamdem prosecuti. quousque fidelioribus exemplaribus eadem ex purissimis fontibus latinitate daretur, quod præstitit ipse Anastasius Bibliothecarius, vt idem præfando demonstrat. Sic igitur Nicolaus, dum tacuit, suum suspendit iudicium, ex dicta causa, nunquam tamen negauit occumenicam esse dicendam. Cæterum in deteriorem partem rem accipiens calumniator Photius, eidem Nicolao negotium facessit, quod non nisi sex tantum reciperet Synodos œcumenicas. A B

Cur Nicol. meminerit tantum sex Synodorũ cum 7. essent.

Placuit eidem Synodo in Gregorium Syracusanum antea depositum Episcopum malorum horum omnium auctorem iterare sententiam.

Inde conuertit se ad restitutionem Ignatij, Decreto de ea re edito.

Denique olim statuta, & definita, de sacris imaginibus, illibata, & intemerata manere sanxit.

f Ep.70.

Reuerso autem Leone a secretis Constantinopolim, Michael Imp. comperiens per Epistolam nostram, (inquit Nicolaus) *quam per ipsum transmisimus, quod nec depositionem Ignatij, nec promotionem Photii suscepissemus, mox quemdam Legatum suum Protospatharium cum Epistola iniuriis plena, ad nos direxit, & vt sententiam nostram ad votum ipsius commutaremus vehementer hortatus est. At nos iniurias quidem nostras non curantes, licet circa Ecclesiæ iniurias non tacuissemus, scripsimus Epistolam nostram &c.* C

Michael. Imp. contumelio- sus in Papam.

Photius damnatus furit.

Quæ autem perpetrata sunt a Photio, vbi audiuit se damnatum a Rom. Pont. Anastasius Bibliothecarius in præfatione historica ad VIII. Synodum, persequitur. Ab eo nimirum Romani Pont. censuræ non parente, in dies magis populum, tantam horrentem impudentiam, & procacitatem, se communione abstraxisse, maxima cum ipsius indignatione; ex qua persecutionem in Catholicos accerbam instituerit. Conciliabulum, præsidente Michaele, collegerit: falsos homines, quasi Vicarios Orientalium Sedium, formarit accusatores: muneribus armarit, mendacijs instruxerit, in testes adsciuerit, eosdem sæpe in Iudices admiserit, accusationes, damnationem, & anathema in Summum Pont. impegerit, contra omnem consuetudinem, & ius, Imperatori persuaserit neminem testamentum facere, vel per alterius, nisi per Photij manus, suas eleemosynas erogare: vt qui instruendi ab eo veniebant, scripto spondere coegerit, se secundum fidem Photij de cetero credituros, quasi duæ fides essent, vna scilicet Christi, altera Photij, vt & ante aliquot annos duarum vnumquemque hominem animarum consistere prædicarit: & cum maxime crudelis esset in eos qui sibi aduersarentur, mitis tamen atque benignus scriptis ad Bardã litteris videri voluerit. D

Phot. anath. in Papam intorquet

Hoc eodem anno (vt Anastasius est auctor) Ludouicus Imp. Romam ad Basilicã Apostolorum dignas Christiano Imp. misit oblationes, quas non exprimit.

Theuperga Reg. damnatur ĩcestus

Hoc quoq; anno M. Iun. quæ fuit indicta supiori, METENSIS HABITA EST SYNODVS, in qua Theutperga Regina, quasi de incestu cum fratre confessa dãnata, non solum a legitimo viro separatur, sed etiam omni maritali copula inhibetur, & Regi profitenti se continentem esse non posse, coniugium ei indulgetur. Vualdrada pellex ducitur, & Regina vocatur. hactenus absque legatis Sed. Apost. qui paulo post in Galliam venientes, pecunia corrupti, sententiam probarunt, Regique suaserunt, vt Episcopos, qui illi Synodo præfuerunt Gunthariũ Colon. & Theutgaudũ Treuirensem Archiepiscopos Romam mitteret, satisfacturos Pontifici. Atque ita le- E

Legati sed Ap. pecunia corrũpuntur.

gati

A gati immensis ditati opibus Romam regressi, renunciarunt, quæ in Galliis viderant, & audierant. Hæc fere ex Reginone, qui peccat in tempore, & ordine dum Aquisgran. Synodum Metensi postponit. Papa Metens Syn. anathematizat.

Papa, his auditis, conuocato Rom. Sedis Concilio, & Metensem anathematizauit Synodum. & ad se missos Episcopos deposuit, & communione priuauit, iuste quidem, & canonice, vt scriptis suis ipse testatur, iniuste vero sicut illi scriptis, & assertionibus firmare conantur. ex veteri Chron. a Pithoeo edito. Anastasius Bibliothecarius in Nicolao Papa de his agens, addit eiusmodi delicti Archiepiscoporum complicē fuisse Hagannonem Bergomensem Episcopum, vna cum aliis Episcopis qui Lothario Regi auctores fuerant dimittendæ Theutpergæ, & in coniugium sumendæ Vualdradæ. Eadem habet Regino, qui addit eosdem dannatos Archiepiscopos ab Vrbe recedentes profectos Beneuentum ad Ludouicum, qui tunc ibi erat, B acuisseque in blasphemias linguas suas, eorumque Guntharium auctorem malorum omnium, spreta sententia Summi Pontificis, non abstinuisse a vetito, & interdicto ministerio Sacerdotali, Theutgaudum autem abstinuisse narrat, sed hæc postea. hic reddenda esset Epistola Nicolai Papæ ex ipsa Rom. Synodo tunc habita, quæ continet eius acta, a citato Francorum annalium auctore descripta, nisi breuitati studeremus. Perditissimi autem Episcopi illi duo cum desperatam restitutionem viderent, Schismaticis adhęserunt, quos scirent infensissimo esse odio in Nicolaum, nempe Photio eiusque sectariis; & confictam Epistolam calumniis, mendaciis, atque blasphemiis refertam ad eum miserunt, quasi ab ipsis ex Synodo ad Nicolaum scriptam; quæ ab eodem veteris Chron. auctore, a Pithoeo editi, recitatur, plane impudentissima, & arrogantissima, conflata non solum a duobus illis Archiepiscopis, sed Hagannone etiā C Bergomensi Episcopo, qui omnes Io. Rauennatem cum Gregorio fratre, qui multarum præuaricationum rei, iuramenti, quod præstiterunt, obliti, obnoxii habebantur. vt testatur Anastasius, qui multa nefanda, & sacrilega, & christianitatis modum excedentia palam, & clam fraudulenter, atque procaciter contra Sedem Rom. & contra summum Pont. ab illis patrata asserit. Executi Episcopi Schismaticis iūguntur.

Hac igitur, quam multo pretio redemisset, arrepta Photius occasione, mox scripsit ad Patriarcham Alexandrinum de cogenda aduersus Nicolaum Papam, & latinam Ecclesiam Synodo oecumenica. Extat Epistola in Bibliotheca Vaticana, & apud alios, hac inscriptione; *Encyclica Epistola ad Patriarchales Sedes Orientis Alexandriæ videlicet, & aliarum sedium &c. Photius* &c. in qua multa maligne blaterat in Ecclesiam Rom. & in Occidentalem. Ingerit & illud de asserta Spiritus sancti D processione ex Patre, & ex filio. Multa præterea iactat de Schismaticorum Occidentalium Epistola ad ipsum opem aduersus Nicolai tyrannidem implorantium. hortatur denique eos ad recipiendam, & numerandam septimam Synodum cum aliis, aduersus Iconomachos celebratam. Photius molitur Synodum Occum. in Papam.

Non hoc tamen anno hæc Epistola a Photio ad Orientales missa est, sed post triennium, nempe post irrogatum sacrilegè in Papam ab eodem Photio anathema. posita aūtē hoc loco occasione calumniarū Occidētalium Schismaticorum in Nicolaū.

Iam vero ad Episcopos Conciliabuli Metensis redeamus, omnes anathemate a Sede Apostolica obligatos, quorū præcipui aliorum ductores, & seductores Theutgaudus, atque Guntharius, cum haud leue bellum in ipsum Nicolaum Pont. conci- E tassent: alter eorum nempe Theutgaudus ad se reuersus magna instantia pulsauit fores Rom. Eccl. vt ab ea reciperetur. Sed quod, sicut nemini vere pœnitenti obserantur ędem ad veniam peccatorū cōsequendā, ita ad restitutionē honoris pristini in atrocioribus facinoribus reserari minime consueuerunt: hoc ipse petens eiectus foras mœrens mansit semper extorris, dum idem Pont. Nicolaus vixit. Alter vero maiori in dies auersione a sacris non cessans obstinatior perseuerauit reliqui condemnati Episcopi, quorum non erat tanta culpa, libellos supplices de his, quæ in Metensi conciliabulo peccassent, eidem Pont. Nicolao offerentes, sunt veniam consecuti; quibusdam acceptis ab Apostolica Sede conditionibus.

Id

Id autem in primis præstitisse Aduentium Metensem Episcopum litteræ ab ipso ad eundem Pont. tunc eodem argumento scriptæ significant. pro eodem etiam Carolus Rex Francorum scripsit litteras commendatitias. Quibus acceptis supplicibus litters Nicolaus Aduentio, per Theutericum eius legatum; quem post Bettonē latorem eius, & Caroli litterarum, miserat, rescripsit. In quibus litteris post gratulationē de resipiscentia, sacerdotes cum Regibus, quomodo gerere se debeant ostēdit. *Illud vero* (inquit,) *quod dicitis, Regibus, & Principibus vos esse subiecto, eo quod dicat Apostolus, siue Regi tanquam præcellenti;* [a] *placet. Veruntamen videte vtrum Reges isti, & Principes quibus vos subiectos esse dicitis, veraciter Reges & Principes sint. Videte si primum se bene regunt, deinde subditum populum. Nam qui sibi nequam est, cui bonus erit? Videte si iure principantur: alioquin potius tyranni credendi sunt, quam Reges habendi, quibus magis resistere, & ex aduerso ascendere, quam subdi debemus. Alioquin, si talibus subditi, & non prælati fuerimus, nos necesse est eorum vitiis faueamus. Ergo Regi quasi præcellenti, virtutibus scilicet, & non vitiis, subditi estote, sed sicut Apostolus ait, propter Deum, & non contra Deum. Deinde quod in conuentu Episcoporum capitula S.Leonis Papæ ac Antiocheni Concilii quidam, vt asseris,* (inquit,) *legerint, superfluum iudico. Quoniam si sanctus vir Metropolitanos singularum prouinciarum Episcopos ius traditæ sibi antiquitus dignitatis intemeratum habere decreuit; priuilegia tamen huius Sedis non abstulit, & huic diuinitus iura concessa non minuit. Quia sicut ipse scribit ad Anastasium Thessalonicensem, ac per eum ad omnes: inter beatissimos Apostolos in similitudine honoris fuit quædam discretio potestatis, & cum omnium par esset electio, vni tamen datum est, vt ceteris præemineret. De qua forma Episcoporum quoque est orta distinctio, & magna ordinatione prouisum est, ne omnes sibi omnia vendicarent, sed essent in singulis Prouinciis singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia; & rursus, quidem in maioribus vrbibus constituti solicitudinem eius susciperent ampliorem, per quos ad vnam Petri Sedem vniuersalis Ecclesiæ cura conflueret, & nihil a suo capite dissideret. Itidem ipse alibi, vt de componendis atque compositis relatio sibi plena mittatur &c. Sed tandem ad propositum redeamus, & votis tuis,* (inquit Papa,) *quantum possumus, Deo præstante, misericorditer annuamus. Itaque si Theutgaudum dudum Episcopum, sicut profiteris in Catalogo Episcoporum non recipis, quousque de eo humanius tractemus, & si Guntharium ministerium sibi vetitum vsurpantem, non solum inter Episcopos non susceperis, sed nec ipsi, nec fautoribus eius communicaueris, & Regi in scelere permanenti Episcopaliter contradixeris, & secundum vires in nullo a constitutis, & sententiis ab Apostolicæ Sedis Præsule prolatis deuiaueris, sed de cetero pro fide Catholica, & correctione fidelium ac pro conseruandis Pontificiis Sedis Apostolicæ priuilegiis nobiscum senseris, nobiscum pro viribus decertaueris, fratres quosque, & proximos tuos nobiscum sapere hortatus fueris: Deus omnipotens intercessione Apostolorum Principum Petri ac Pauli, vincula omnium peccatorum absoluat quidquid humanitus, quod in oculis Maiestatis eius displicuit, egisti, tibi miseratus indulgeat, & benedictionis suę gratia replens ad beatitudinem uisionis suæ perducat.*

Sed quid inter hæc accidit? Cum in alijs Prouincijs Galliarū, quæ Carolo subiacerent, innotuisset, quid statutum esset in Metensi Concilio, nempe ex Lotharij sententia cuncta esse transacta legatosque Apostolicæ Sedis omnia comprobasse, quidquid legati fecissent, ex Nicolai, qui eos miserat, voluntate confectum esse, scripserunt ad ipsum Pont. amarissimas litteras easque Synodales, ex SILVANECTENSI CONSILIO, quod collegerant, quibus eum cognouerunt mutare sententiam, & generale Concilium conuocare. Quibus acceptis litteris Nicolaus respondit sibi non esse opus mutare sententiam cum semper aduersus Lotharium sensisset litterisque significasset, legatis suis missis in Gallias datis, (quarum exempla ad eos mitteret) nempe, vt Lotharius nisi pareret eijciendo Vualdradam pellicem

Margin notes: [a] 1. Pet. 2. — Episcopi quatenus subesse, & opponere se Regibus debeant. — Primatus Eccles. Rom. Dispositio Ecclesiæ. — Sententia absolutionis Aduentij Mes. Episcopi.

A B C D E

A alienus fieret a communione totius Ecclesiæ Catholicæ, vna cum fautoribus suis. Quæ sua constantissima, nec aliquando mutanda sententia, vt per ipsos vniuerso populo innotesceret, admonuit.

Hoc eodem anno mense Aprilis Hincmarus surripuit a Nicolao Papa confirmationem Concilij Suessionensis ante decennium celebrati, itemque confirmationem priuilegiorum Rhemensis Ecclesiæ, cum idem Pont. Nicolaus dolum nesciens, ipsi annuens rescripsit [a] confirmans quod petierat. SALVO TAMEN, inquit, ROMANÆ SEDIS IN OMNIBVS IVSSV ATQVE IVDICIO, & rursum, SALVO IN OMNIBVS APOSTOLICAE SEDIS IVRE, VELVTI AB IPSO CHRISTO, ET SACRIS EST CAVTVM CANONIBVS. & tertio. ITA TAMEN SI IN NVLLO NEGOTIO APOSTOLICAE SEDIS ROMA- B NAE IVSSIONIBVS INVENTVS FVERIS INOBEDIENS. denique, DVM TAMEN IN VITA TVA SVPERSTES EXTITERIS, ET IN NVLLO AB APOSTOLICAE SEDIS PRAECEPTIONIBVS QVOQVO MODO DISCREPAVERIS. QVOD SI A SANCTAE ROMANAE ECCLESIAE CONSTITVTIS, VEL AB EIVS PRAESVLVM IVSSIONIBVS QVOLIBET TEMPORE INVENTVS FVERIS SEGREGATVS, EORVMQVE SIVE PER EPISTOLAM, SIVE PER VERBA MANDATIS OBEDIRE NEGLEXERIS: HVIVS PRIVILEGII ATQVE PRAECEPTI TENOR NVLLIVS MOMENTI PENITVS IVDICETVR; ET CVNCTA QVAE IN EO CONTINENTVR, IRRITA IN PERPETVVM ATQVE INANIA PRORSVS C EXISTANT.

Callide Hincmarus iacit a Papa confirmationē & priuil.

a Ex cod. S. Mariæ supra Mineruam, in vrbe, ep. Nic. 38.

Priuileg. Rhemens. eccl. quib. conditionib. confirmentur a Papa.

His acceptis ab Eccl. Rom. per Nicolaum Pont. priuilegijs, obtentaque confirmatione Concilij Suessionensis, Hincmarus iam opere perficere aggreditur, quod conceperat aduersus Rhotaldum Episcopum Suessionensem, cuius causa Siluanectense Concilium parauit, eodem tempore, quo Metense, celebratum; in quo idem Rhotaldus deponitur, & quantumlibet Sedem Apostolicam appellans, non est auditus, sed in Monasterium detrusus, alio in eius locum Episcopo subrogato. Cum & ab ipsa Synodo missa est legatio, per Odonem Bellouacorum Episcopum ad Apostolicam Sedem, qua peteret per Nicolaum Pontif. confirmari, quæ ab Episcopis in eadem Synodo acta essent. Quo tempore ad eamdem Apostolicam Sedem missus est libellus supplex querelarum Rhotaldi [b] ipsius de his, quæ iniuste ab ea- D dem Synodo passus esset. Insuper & aliæ a vicinis compluribus tyrannicum factum detestantibus additæ querimoniæ pro Rhotaldo. Hæc omnia, & in ijs potissimum quæ ad Episcopos spectant, perspicuæ demonstrant ipsius Nicolai Papæ litteræ ad eamdem Synodum redditæ [c], in quibus, quod ad præsentem, de qua agitur, Rhothaldi causam, pertinet, negat in primis Nicolaus se ab ipsis in Concilio definita, posse, repugnantibus sacris legibus, confirmare, quin cogatur & penitus eadem irritare atque cassa omnino reddere. Redarguit vero quod appellantem Rhotaldum Apostolicam Sedem, suam appellationem ipsum prosequi non permiserint, sed eum retruserint in Monasterium. Excusationem vero eorum, qua prætexuissent Rhotaldi appellationi non fuisse deferendum, eo quod aduersarentur ei leges Imperiales, reijcit omnino, ex sacris regulis Pontificiisque decretis, quibus caueretur, non vtendum sæcularibus legibus, & Imperatoriis sanctionibus, cum eis leges Ecclesiasticæ contradicunt. Magis vero redarguit eo quod præter ius omne fasque appellatione E pendente, alium in Sede Rhotaldi appellantis intruserint, contra sacrorum omnium sancita Canonum.

b. Inter epist. Nicol. 37.

c epist. 32.

Imp. sanctiones cedunt Pōtificijs.

Significat insuper iisdem litteris Nicolaus, se iam ante eas litteras, commonuisse per epistolam eorum Metropolitanum Antistitem Hincmarum Rhemēsem Archiepiscopum, vt post eam acceptam, spatio 30. dierum Rhotaldum sede depositum, gradui pristino restitueret, vel ipsum Romam mitteret cum suo Legato, si ipse Hincmarus venire non posset, vt Apostolicæ Sedis iudicio, tota causa illa iuste definire-

Suspendit Papa Hincmarum & Epos, nisi pareant.

A

tur. Quorum si neutrum ageret, tam ipse, quam ceteri Episcopi, qui Rhotaldi iniuste depositioni consensissent a Missarum celebratione censerentur esse suspensi. deinceps pluribus additis litteris, quattuor admonitionibus mandauit de restituendo deposito Rhotaldo.

Hincmarus immensa contumacia aduersus præcepta Apostolica vsus, vix tandem Rhotaldum ab exilio dimissum, (quod factum est anno sequenti) Romam abire permisit, nec tamen qui causam apud Pontificem aduersus eum agerent, misit, quem propterea, vt innocentem Pontifex in Episcopatum restituit. Legendæ sunt Nicolai epistolæ ad Hincmarum, ad Episcopos per Gallias, ad Rhotaldum, & ad Carolum Caluum, quæ totius huius rei historiam continent.

B

Nicol pauperes adhibet in auxilium eis opitulando.

Nicolaus Papa tot tantisque negotiorum, & persecutionum agitatus fluctibus, pauperes sibi in subsidium comparandos putauit, quos omnes descriptos habens, quotidianum illis victum accurate ministrari curabat, vt scribit Anastasius.

a ep.30.& 32.

b Nicol. ep 52.

c Frod.histor. Rhē. c.11.

Carol. caluus raptorem filię in gratia Papæ, in gratiā recipit.

d ep. 52.

Ruodbertus, quasi alter Iud. Machab.

Papæ priuileg. monast. Corbeiæ.

Carolus Rex, & Siluanectēse Concilium cum Nicolao questi sunt, quod Balduinum raptorem filiæ Caroli Romæ recepisset, & litteris suis ipsi Carolo, & Reginæ commendasset: [a] negauit Nicolaus se eum absoluisse anathemate, quo ligatus erat, immo facinus detestatum, ipsum acerrime redarguisse; postulantem vero subsidium Apostolorum abiicere non licuisse idque exemplo prędecessorum. Porro ipsum Balduinum tandem a Carolo receptum fuisse in gratiam, eiusdem [b] Nicolai litteræ ad eundem Carolum Regem redditæ, docent, quibus ipsi Pontifex, eo nomine, gratias agit. Quod & Hincmari epistola ad Nicolaum Papam, quæ recitatur a Frodoardo [c] plenius ostendit, vbi Hincmarus hæc habet: *Interim Balduinus & Iuditha leges ciuiles, quas elegerant, obseruarunt. Similiter Rex noster, filius vester, huic adesse noluit, sed Reip. ministros, & officiarios misit, & vt vobis pollicitus fuerat: hos inter se matrimonium contrahere iuxta leges humanas, permisit, & Balduinum maximis honoribus affecit, vt postulauerat is.*

C

Nicolaus vero eadē epistola[d] ad Rhotaldi cām conuersus, de Hincmaro apud eundem Regem questus est, & quam cōstanter velit integra illibataq; seruari Sed. Apost. priuilegia, eidem Carolo Regi pluribus significat. in quā extrema Epistola eidem Carolo gratulatur de victoria aduersus Northmannos, Dei auxilio obtenta, per suum Ducem Comitem Ruodbertum, quem præ excellentia, & multiplicitate rerum in bellis fortiter gestarum, auctor Annalium a Pithoeo editorum, Iudæ comparat Machabæo.

D

Hoc eodem anno idem Nicolaus Pont. amplissimum priuilegium contulit Monasterio Corbeiæ, quod extat inter eius epistolas Romæ cusas, epist. 6. Monasterio item Sancti Carilephi, in pago Cenomanensi, impetratum a Carolo Rege. Fauerat antehac Nicolaus Rotberto Episcopo Cenomanensi aduersus eosdem Monachos ab eius obedientia se subducere conantes, vt indicant tres Nicolai breues epistolæ nunc primum editæ, & vna ad Episcopos in Regno Caroli commorantes. Idem de his ipsis ad Hincmarum Rhemensem Episcopum scripsit cum eo expostulans, quod indignatus sit in Rotbertum Episcopum, & quod Carolum Regem in eū commouerit. hactenus de rebus huius anni.

E

Christi Annus 864 | *Nicolai Pap.* 7 | *Ludouici* 2. 9. *Michaelis* 3. 23. } *Impp.* *Indict.* 12.

Nicolaus Pontifex collecta Romæ Synodo aduersus Rodoaldum Portuensem

A Episcopum, in Oriente primum, inde in Gallijs Legatione functum, & vbique præuaricatorem inuentum, vocatum sæpe, refugientem semper, tandem abs ntem ab episcopatu deposuit, atque excommunicatione multauit. [a] Quæ latius ab ipso Nicolao explicantur epistola ad Orientales. & rursum epist. ad omnes Episcopos. [b] Constantinopolitanę sedi subiacentes.

a Nicol. epist. 7.
b epist. 10.

Quod vero ad causam Lotharij Regis de dimissa vxore legitima, & pellice in cōiugium accepta, spectat, vt eam Nicolaus Pont. Synodali iudicio definiret, scripsit in fine anni huius in Gallias ad Episcopos Regni Caroli, atque Lotharij, vt in sequentem annum Romam ad Synodum se conferrent. Verum quod Apostolicum in ea Synodo timeretur iudicium, tergiuersationes & excusationes sunt à Regibus interpositæ, quibus excusabant Episcopos, quod ad Synodum venire non possent. Quod in-B digne tulit ipse Pont. vt apparet ex epistola ad eos reddita, anno sequenti, post *Synodum Romæ habitam*, cum Arsenium Legatum misit in Gallias; quibus & redarguit; quod quisque eorum in excusationem afferebat, quod non possent conuenire ad Synodum Episcopi, eo quod ob incursus Northmannorum maior pars eorum in expeditione aduersus eos esset, sic dicens, [c] *Reprehensibile denique valde esse constat, quod subintulisti, dicendo, maiorem partem Episcoporum die noctuque, cum alijs fidelibus tuis, contra Piratas maritimos inuigilare: ob idque Episcopi impediantur venire. Cum militum Christi sit Christo seruire, militum vero sæculi sæculo, sicut scriptum est: Nemo militans Deo implicat se negotijs secularibus. Quod si sæculi milites secularis militiæ, student, quid ad Episcopos & milites Christi, nisi vt vacent orationi? &c.*

De adulterio Regis euocat episcopos Romam ad Concil.

c epist. 27.

C Inter hæc vero bene conscij Reges Francorum Ludouicus, & Carolus, non propterea à cæptis celebrandæ Synodi Nicolaum Pont. destiturum, etiam si Galliarum Episcopi ad illam non venirent, in qua accidere potuisset, vt idem Pont. Lotharium Regem excommunicaret: ad hoc anteuertendum, omnia quę possent, remedia excogitarunt, atque primū quidem illud, vt Lotharius sponderet se Romam ad ipsum Pont. esse profecturum. insuper ipsos Reges rursum eum esse conuenturos suasurosque ea, quæ ipsius saluti conducerēt. colliguntur hæc ex Nicolai epistola [d] ad ipsos sequenti anno data in qua & illud est, *cui interdiximus*, inquit, *et omnino interdicemus, vt iter, talis qualis, nunc est, non arripiat, eo quod S. R. E. talem respuat atque contemnat, & in hoc perseueret, quod late in toto diffusum est orbe.* Quæ autem pręcedere debeant, antequam se Romam Lotharius conferat ad accipiendam pœnitentiam, ijsdem litte-D ris Nicolaus insinuat dicens, primum recipiendam esse Theutpergam, eamque tutam Sacramento reddendam: inde vero, si quid contra eam habeat, iuramento purgatio fiat, & sic a Sede Apostolica ex eius discretione iudicij pœnitentiam accepturum. Hæc in causa Lotharij.

Romā ne veniat Rex, nisi prius obediat, Papa interdicit.
d ep. 27.

Carolus Caluus Rex significans infenso se esse animo in Rhotaldum Suessionenēsem Episcopum, rogat Nicolaū, ne eius suscipiat patrocinium, Regina quoque vt in ea causa consentiat Regi. Nicolaus [e] contra litteris ad Regem, eū rogat in primis vt indignationem aduersus Rhotaldum conceptam diuque nutritam abijciat, atque erga eum se placatum exhibeat, profecturumque Romam, eum necessarijs subsidijs comitetur. Ad Reginam [f] autē scribit, se nullo modo posse in causa Rhotaldi illis assentiri, ostendisque grauissimis verbis, in gratiam Regum non esse labefactanda Ecclesię E priuilegia. *Quod autem scripsistis, (inquit,) quia si exaudiamus filium nostrum, non detrimentum, sed augmentum priuilegijs Ecclesiæ nostræ generetur; nos certissime credimus, quia priuilegia S. R. E. nullum possunt sustinere detrimentum: nec plantatio quam cœlestis Pater plantauit, eradicari, nec fundamenta, quæ summus posuit Architectus, queant quibuslibet, & quantislibet fluctuationibus amoueri. Veruntamen carissima filia, magnum manet periculum tam eos, qui sua desidia ea minui aliquo modo sinunt, quam eos qui sua præsumptione illa violare contendunt. De exaudiendo vero & non exaudiendo filio nostro Carolo,*

e ep. 35.
f ep. 36.

coniuge vestro, per Guidonem venerabilem, idoneam vobis (vt remur) misimus rationem, &c. A

a ep.37. Hoc eodē anno Nicolaus Papa humanissime scripsit [a] ad Hincmarum Rhemensem rogans, & hortans, vt dimissa iam tandem tanta contumacia Rhotaldum Romam mittat cum suis Legatis, cui ex ea parte paruit, qua Romam eum venire permisit. Vbi cum per octo menses expectasset, nullo accusatore comparente, Nicolaus in Vigilia Natiuitatis Domini, in Basilica Dei Genitricis ad præsepe, infra Missarum solemnia, coram clero & populo, sermone habito de Rhotaldo Episcopo, causaque eius exposita, omnibus approbantibus, eum digne iudicauit, qui indueretur sacerdotalibus indumentis. Ex Anastasio, qui præsens aderat.

Lothar. exagitatus litteris Papæ, demisse rescribit. Exagitatus Lotharius Rex litteris Nicolai Papæ rescribit litteras (quæ ex Codice Treuerensi iam primum sunt editę) purgatorias, magna cum significatione reuerentiæ erga Sedem Apostolicam, & alias, cum audisset Theutgaudum Treuirensem, & Guntharium Agrippinensem Episcopos Legatos suos in Concilio damnatos, (quod anno superiori contigit fieri) *quod nos*, inquit, *non sine graui mœrore haurientes, decreuimus longanimiter, ac patienter ferre, & vt olim in pluribus actum est, restitutionis spem habere, &c.* Gunthariј temeritatem damnat, quod excommunicatus Missam celebrarit, & alia munia ecclesiastica obierit; & Theutgaudum commendat humiliter ferentem censuram. B

Inter tot autem naufragia Episcoporum, & eorum dissensiones magna enituit fides Rothlandi Arelaten. Episcopi, memoris antiquorum temporum, quibus ante omnes Galliarum Episcopos Arelatensis speciali prærogatiua ab Apostolica Sede honore decoratus esset, cum illi in primis vices suas Rom. Pont. credere consueuerint, & plerisque aliis, præterea, priuilegiis insignire, prædecessorum suorum inhærens vestigiis, scripsit ad Nicolaum laudans in primis, quæ ab ipso essent decreta aduersus sacrorum Canonum contemptores, pollicens se inhæsurum semper Sanctæ Apostolicæ Sedis decretis, ad quem Nicolaus rescripsit epistolam nunquam antea editam. C

Iam vero, quę fuerint diuersis Ecclesiis, ab eodem Pont. sacra dona oblata, & in Ecclesiarum restaurationes collata & alia ad diuinum cultum spectantia, exhibita, ex Anastasio petantur.

Eius temporibus, tot tantasque diuersarum prouinciarum consultationes ad Sedem Apostolicam venisse, quot quantasque nunquam antea, habetur ex eodem Anastasio. D

Cum audisset in Sardinia passim iniri incesta connubia per litteras & Legatos, gentem a tanto reuocauit errore, contumacesque anathemate perculit. Idem Anastasius.

Christi Annus	Nicolai Pap.	Ludouici 2.	10.	Impp.
865	8	Michaelis 3.	24.	Indict. 13.

E

POst aliquot dies a restitutione Rhotaldi, cum nec tum quidem quisquam accusator comparuisset, rursum publica sententia, eundem Rhotaldum Nicolaus Papa pristino gradui, pristinis officiis, ac pristino Episcopatui restituit. extat sententia inter eius epistolas. [a]

a ep.59. b ep.26. Cum eodem Arsenium Epm Ortensem, laudatissimū hoīem, [b] Nicolaus legatum

misit

A misit in Gallias, tã pro restitutione illius, quam pro abolẽda Regis Lotharij copula, pro pace ẽt & cõcordia Regũ Galliarũ conseruanda. Plures ẽt pro ipso Rhotaldo in Gallias Nicolaus litteras scripsit, vt reciperetur. Inter quas famosissima illa est Epistola, quam dedit ad Epos Galliarum, qui questi fuerant, quod causæ Episcoporũ iudicandæ in Synodis per Coepiscopos, aduocarentur ad Apost. Sedem, nec non etiã, quod suis litteris in dubium reuocassent, num Epistolæ illæ Romanorum antiquiorum Pontificum, quæ non essent insertæ in corpore canonum, sed ab Isidoro Mercatore in collectione sua descriptæ, essent in auctoritatem, sicut ceteræ, accipiendæ. Quæ vt planius fiant, primum quid per canonum codicem, siue canonum corpus intelligi consueuit antiquitus, est declarandum, & de Isidori collectione dicendum, quando ipsa Ecclesijs innotuerit. Quod ad primum pertinet, certum est, quod quæ B antiquior est facta collectio Epistolarum Decretalium Romanorum Pont. atque canonum diuersorum Conciliorum, id sibi nomen vendicasse, vt eiusmodi volumen siue liber, siue codex canonum, aut corpus canonum diceretur, aucta accessione aliarum, qui postea v ixerunt, Roman. Pont. Epistolarum, & aliorum, quæ postea celebrata sunt, canonum Conciliorum. Quæ autem antiquior, & vberior apparuit collectio Epistolarum Roman. Pont. & canonum diuersorum conciliorum, fuit Cresconij, de qua suo loco superius dictnm est, quæ aucta multorum canonum, & Epistolarum accessione, in nomen illud transijt, vt liber, seu corpus canonnm diceretur. Cumque plures aliæ factæ fuerint canonum collectiones, quæ ceteris opulentior edita est ab Isidoro Mercatore, continens Epistolas antiquorum Roman. Pont. incipiendo a Clemente, longe recentior fuit; testante id Hincmaro Rhemensi C chiepiscopo, vt pote, quæ non ante Carolum Magnum ab Hispania in Gallias fuisset delata per Riculfum Archiepiscopum Moguntinum, qui interfuit Testamento Caroli M. eidem subscriptus, & qui præfuit Concilio Moguntino A. D. 813.

Quid per canonum Cod. seu corpus intelligeretur.

Collectiones Canonũ variæ.

Canonum prima collectio Cresconij.

Isid. Mercatoris collectio recẽtior.

g Epist. ad Hincmarum Laudu.

Cum igitur ante Riculfum Isidori collectionem non nouerint Galliæ, Hispanis proximæ, minusque Italia, coniectura est, Isidorum illum haud pridem vixisse atque scripsisse; eamque ita primum vulgatam esse per Riculfum, qui attulit, inde per Benedictum Leuitam qui intulit in libros capitulares, & demum per Hincmarum iuniorem Episcopum Laudunensem nouissimum, vsque ad hæc tempora collectorem, quem Hincmarus Rhemensis, subtilioris iudicij vir, in multis redarguit.

Isid. Mercator qñ vixerit.

Hincmar. Laudun. collectio post Mercaturem.

Sed & ab ipsa quidem consulto visus est abstinuisse Nicolaus Papa, quippe cum in his controuersijs frequens esset, vt de appellatione ad Sedem Apostolicam ageretur, D & ex illis Epistolis multa suppeterent eademque fortissima testimonia Sanctissimorum Pontificum eorundemque martyrum, quorum summa auctoritas in Ecclesia esse posset: abstinuit tamen ab illis penitus, quas saltem dubias intellexisse non dubium sit, illis tantum vsus, de quibus nunquam in Ecclesia Dei fuerat dubitatum: quod illis aduentitijs, & recens inuentis non egeret Ecclesia, cum eadem aliunde ex germanis, sinceris, omnino legitimis, securis certisque Rom. Pont. Epistolis abundanter accipere licuisset. Sed & ipse Benedictus Leuita, etsi ipse ex eadem Isidori collectione accepit multa, tamen bene conscius auctoritatem illarum Epistolarum haud esse constantem, sed nutare admodum, nunquam aliquem illarum citauit auctorẽ, vt fecit in reliquis, quorum fides constans esset Rom. Pont. Epistolis, Innocentij, Leonis, Gelasij, Symmachi atque Gregorij, citans acnominans earũ auctores, sed & magna cautela, quod sciret ex eis accepta, haud adeo haberi E firma, curauit (vt ipse in fine testatur) eadem auctoritate Apostolica confirmari. Qui autem primus excepta ex eis decreta cum titulo edidit Roman. Pont. quorum nomine censerentur, fuit, quem diximus, Hincmarus Laudunen. Episcopus. Eum vero secuti sunt alij, vt qui sequenti sæculo scripsit, Burchardus, & alij; post ipsum, & omnium nouissimus Gratianus. At vero ex multis eas reddi suspectas Epistolas, quę suis dicta sunt locis, satis est demõstratum, simulque ostensum, illis nõ indigere. S.R.E. vt si falsitatis arguantur, suis ipsa destituatur viribus, & priuilegijs cum etsi illis careat, ex legitimis germanisque aliorum Pont. Rom. Epistolis decre-

Nicolaus Papa abstinet ab incertis testimonijs. Roni. Põt.

Burchardus Can. collector.

Gratianus collector nouissim⁹.

talibus satis superque corroborata consistat. Ceterum quod excerpta ex illis capita A
a Benedicto Leuita primum, vt canonibus consentientia probata essent, vt ipse testatur, auctoritate Roman. Pontif. quod & a posterioribus factum est collectoribus: eadem vsu potius recipi contigerunt, quam constanti ipsorum firmitate. Verum quod his temporibus cum recens haberetur earum editio, nec perfecte in omnibus cognitæ essent, nondum subtilius examinata, ea ex parte tantum eas recipiendas negarent, quod extra corpus Canonum suo seorsum volumine positæ haberentur; hanc obiectionem ipsorum magni posse esse momenti Nicolaus considerans, dum reliquæ omnes Romanorum Pontif. extra positæ Decretales aboleerentur vna ista sententia, rescripsit Epistolam Decretalem [a] magni ponderis, in qua primum exponit Ecclesiæ a Christo factam dispositionem in hunc modum, & his verbis. *Subiturus cælos, hanc (Ecclesiam) Apostolis commendauit, ac per eos tamquam hæreditario iure, successoribus eorum, nobis scilicet quos Pastores, & Episcopos, ac Pontifices super ipsam constituit, eius prouidentiæ curam indulsit, quatenus pro patribus nati filii, & pro eis constituti Principes in omnem terram imitatores eorum essemus, sicut & ipsius Christi. Verum & inter Beatissimos Apostolos (sicut, & ille magnus Leo scribit) in similitudine honoris fuit quedam discretio potestatis, & cum omnium per esset deuotio vni tamen datum est, vt ceteris præemineret. De qua forma Episcoporum quoque est orta distinctio. Et magna ordinatione prouisum est, ne omnes sibi omnia vindicarent, sed essent in singulis prouinciis singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia; & rursus quidam in maioribus vrbibus constituti solicitudinem eius susciperent ampliorem, per quos ad vnam Petri Sedem vniuersalis Ecclesiæ cura confluerct, & nihil vnquam a capite suo dissideret.* Inde reprehendit Episcopos ausus, absque consensu Sedis Apostolicæ, Episcopum deponere, carcere, & exilio afficere, cum certum sit causas maiores, inter quas sunt maxime Episcopales, ad Sedem Apostolicam pertinere: denique disserit de auctoritate decretorum, & Epistolarum Rom. Pont. & de priuilegijs Rom. Ecclesiæ, quæ conuelli non possunt, vt a Christo collata, & Rhotaldum enixe commendat, vt eum benigne, restitutum, suscipiant, intentato anathemate illis qui quoquo modo molestiam intulerint.

a Ep. 42.

Ecclesiæ dispositio.

Primatus i Ecclesia.

Causæ Ecclesiæ maiores ad Sedem Apost. pertinent, vt Episcopales.

B

C

Quem recedentem ab Vrbe pluribus alijs voluit Apostolicis litteris abire munitum: in primisque ad Regem Carolum scripsit Epistolam [b] in qua maxime est detestatus Hincmari persecutoris contumaciam atque superbiam. delegitime facta Rhotaldi restitutione eum reddit certiorem, atque demum, vt faueat ipsi ad suam Ecclesiam reuertenti, primum rogat, monet, ac nisi faciat excommunicationem comminatur. hortatur rursum & monet, vt omnino curet nonnulla, Ecclesiæ Suessionensis prædia, quibusdam in beneficium collata Episcopo restitui. *Scientes profecto,* (inquit,) *quia qui his rebus frui voluerit, & eas præfatæ Ecclesiæ reddere forte distulerit, nos hunc ab Ecclesiæ finibus anathematis nexibus reddimus irretitum, & sacrosanctis mysteriis sequestratum, veluti profanum eliminamus, & quasi rapacem, & impium a contubernio fidelium procul dubio abiicimus.* Scripsit tunc pariter ad Hincmarum Rhem. Archiepis. Epistolam acerrimis obiurgationibus plenam, [c] in qua hanc habet in fine monitionem. *Tandem aliquando vnum e duobus, quod vult fraternitas tua, sibi a nobis, optione proposita, eligat, quia vtrumque canonicum est, vtrumque ad Sedis Apostolicæ pertinet priuilegium, videlicet, aut quæ de sepe fato fratre, & Coepiscopo nostro Rhotaldo disposuimus adimplens, in nullo refragatrix, sed executrix inueniatur, aut certe Romam coram nobis, seu sancta Romana Ecclesia, cum ipso conflictum sumptura, & pro hoc altercatura, properare sine dilatione maturet. Ita dumtaxat vt prius ipse Rhotaldus cunctis ablatis sicut statuimus, recuperatis honoribus, & vires longo labore fessas priori valetudini redditas resumens diutius possideat, & suis omnibus perfruatur. Quod si neutrum, sine procurata mora, fortassis agere voluerit, & resultare his, quæ de illo statuimus, solito more, vlterius curauerit,*

D

c Ep. 41. Papa acerrime scribit ad Hincmarum. Exauctorat Hincmar nisi pareat.

E

ab

A *ab omni sit sacerdotali dignitate, Dei, per nos, iudicio, & auctoritate Sedis Apostolicæ decreto, sequestratus, ita vt nunquam locum satisfactionis, aut ordinis restitutionem operiatis.*

Tunc scripsit etiam ad Suessionensem Ecclesiam, legitimum suum restituens absolutum Episcopum, addens & sacrum restitutionis Diploma.

Antequam autem perueniret in Gallias Rhotaldus, Carolus Rex ad Nicolaum scripsit de Rhotaldo, vt inerte, & inutili Episcopo: ad quem respondens Nicolaus, *Miramur*, (inquit,) *cur tantus Rex suasoriis verbis cedit, & non magis nobis, qualiter de Rhotaldo obediat, procurat. Desine ergo fili, & deceptoria verba depelle a corde tuo: incipeque nostris monitis parere, vt excellentissima gloria vestra cum exultatione fructificet, & cum gaudio manipulos colligat, &c.*

B At post hæc nihil amplius scriptum esse reperitur contra Rhotaldum, quin potius acquieuisse, veniamque pro delicto Episcopos exorasse a Nicolao Papa: inter quos Franco Episcopus, magni nominis eius temporis vir, vnus ex his, qui interfuerant Concilio Siluanectensi, reatum suum per litteras confessus, quod non contradixit Episcopis iniuste causam Rhotaldi iudicantibus, ad quem extat Epist. Nicol. veniam dantis. Acquieuisse penitus iudicio Nicolai Papæ Hincmarum ipsemet testatur in Epist. ad Hincmarum Iuniorem Episcopum Laudunensem, ex qua ista recitat Frodoardus. *Quod dicis te audire obloqui de iudicio Domini Nicolai Papę: si de me dicis, mendacium dicis. Nam quod ille de Rhotaldo iudicauit, non contradixi, sed sicut ipse præcepit, obedire curaui &c.*

Episcopi tādem cedunt Nicolao in causa Rhotaldi.

C Sic igitur tandem, sero licet, obtinuit, quod conatus fuerat Nicolaus, scilicet integram restitutionem Rhotaldi: nam per eundem Arsenium Legatum a latere, hoc anno missum, in suam Ecclesiam nullo obice fuit plenissime restitutus, quam & tenuit summa pace, iam antea per mortē intruso, e medio sublato; Hicque finis iudicij in causa Rhotaldi.

Peruicit tandem Nicolaus restitutionem Rotaldi.

Longissimam & luculentissimam Apologeticam Epistolam de tota hac causa Hincmarus Rhemensis scripsit ad Rom. Pont. ex Frodoardo in Annalibus descriptam. In qua, quæ obijcit, si vera non sunt, mirandum est de tam prompta eius in mentiendo audacia; vel si vera sunt, seque tam iustam (vt scriptis præ se fert) aduersus Rhotaldum causam foueret, cur adeo refugerit iudicium Apostolicæ Sedis toties interpellatus litteris eiusdem Pontificis, cum vel per nuncium saltem ea obsignata Episcoporum, vel aliorum testimonio, ad iudicium tanto tempore D Romæ ventilatum mittere, toties requisitus impigre debuisset. Verum quæ ab ipso in Rhothaldum grauiora suis ad Nicolaum Papam litteris inseruntur, eo magis mendacij suspecta redduntur, quod ex ijs quæ dicta sunt, appareat in dicto sæpius Synodali conuentu contra eundem Rhotaldum, in quo omnia communi conspiratione Iudicum, & accusatorum aduersus eum sunt actitata, de illis, quæ primo loco ponenda erant, nulla, vel leuis saltem ab accusatoribus mentio facta est, vt inter alia, quæ ipse in hac sua habet Epistola, de sacris vasis suæ Ecclesiæ per ipsum dolo malo sublatis, ac distractis. de quibus nullam in tota causa a quoquā delatam querelam audiuimus. In ea plura sunt obseruatione dignissima, præcipue vero de cultu exhibendo erga Apostolicam Sedem. Post plurima, & hoc dico, inquit, non, (*quod absit*) *præiudicans summæ Sedis Apostolicæ, & Sancti Apostolatus* E *vestri potestatem in aliquo, cui in omnibus sum, sicut rectum est, obedire paratus, sed quia summæ auctoritati vestrę obsequium prestare me puto, cum ea quæ sentio, aut ad probationem, aut ad correctionem humiliter sapientiæ magisterii vestri pando, & Rhotaldi mores vobis intimare procuro, ne mea negligentia, qui eos noui, uos lateant, quatenus certius, quod nobis placuerit, de illo uestra auctoritas decernere ualeat.* Post plura alia. *Mihi uero*, inquit, *necesse erit me taliter agere, ne toties auctoritatis uestræ Epistolas excommunicationes intentantes, & obiurgationes, quas raro, & magna necessitate fiend[a]s in Apostolicorum uirorum litteris legimus, ferentes, de reliquo accipiam. sicut*

Sedis Apostolicæ quantum deferēdū.

Excō cationes raro in litte[r]i[s] po[ntificum] virorum.

istis diebus peccatis meis merentibus, frequenter accepi, quod si sanctitati vestræ placuerit, non vobis opus agere in postmodum erit, donec Apostolica vestra iussio me inobedientem in aliquo contra Regulas sacras per contemptum (quod absit) inuenerit. Qui enim quare in Euangelio Dominus Centurionis fidem, dicentis, Dic verbo, & sanabitur puer meus, intelligit: considerat quam operatorium sit Episcopi, immo, sicut in Paulo, in se loquentis Christi, quanto magis Pontificis Apostolicæ Sedis, & quam obedienda sit eius præceptio, etiam sine vlla adiurationis adiectione cognoscit, &c Alia etiam plura continet, quæ non pertinet ad causam Rhotaldi. A

Quanti facienda iussione dum excõm. P.

Sed ad legationem Arsenij per Nicolaum Pontif. in Gallias adornatam redeamus. Dedit eidem legato litteras [a] ad Carolum, & Ludouicum Reges, expostulans, quod vocatos ad Synodum Episcopos continuissent. Alias quoque ad Episcopos in Regno Lotharij constitutos, redarguens eos negligentiæ, quod segnes essent in commonendo Lothario. extant in Annalibus, ex codice Treuirensi. B Quibus acceptis litteris Arsenius Legatus in Galliam profectus, humanissime, & honorificentissime est exceptus ab Episcopis Francis Regni Lotharij. Perueniens in Gallias Arsenius tanta potestate, & auctoritate vsus est, ac si idem summus Præsul aduenisset. Conuocatoque conuentu Episcoporum, Lotharium Regem alloquitur, vt vnum e duobus eligat, aut propriæ reconcilietur vxori abdicato Vualdradæ pellicis consortio; aut protinus anathematis gladio feriatur ipse, omnesque in hoc scelere fauorem præstantes. Hac necessitate compulsus, vel constrictus, vellet, nollet, Theutpergam Reginam in matrimonium recepit, interposito iusiurandi Sacramento, se illam, ita in reliquo habere, sicut æquitatis iura dictant, legitimam vxorem esse tenendam, nec eam a se separaret, nec ipsa viuente aliam super eam induceret. C Post hæc Vualdradam ex auctoritate Dei, & S. Petri, & verbo Domini Apostolici Romã ire iubet, vt pro se rationẽ reddere audeat.

a Ep 27.

Auctoritas leg. sed Apost.

Lothar. recipit Vxorem terrore excõm.

Engeltrudam vxorem quondam Bosonis Comitis a Sede Apostolica excommunicatam esse omnibus declarauit, quia proprium deseruerat maritum, & Vuangerum suum Vassallum in Gallias secuta fuerat: quam excommunicationem cum omnibus qui aderant Episcopis renouauit. Post hæc eadem Engeltruda prædicta Arsenio in Vuormatia ciuitate se repræsentauit, in quo loco præfatus Episcopus Ludouico Regi occurrerat. Iurauit igitur in præsentia ipsius Missi Sacramentum in hunc modum continens.

Iuramentũ Engeltrudæ nobilis scorti

Ego Engeltruda filia quondam Mattefridi Comitis, quæ fuit vxor Bosonis Comitis, vobis Domino Arsenio Episcopo Misso, & Apocrisario summæ Sanctæ Catholicæ atque Apostolicæ Sedis, & per vos Domino meo Nicolao Summo Pontifici, & vniuersali Papæ iuro, immo per Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum per 4. Christi Dei Euangelia, quæ ore osculor, & manibus propriis tango, quia amodo relinquam illam malitiam, quam in prænominato Bosone viro meo exercui, & vt ouis quæ perdita fuit, ad Sanctam Catholicam, sub eadem obligatione, qua Dominus Nicolaus Summus Pontif. & vniuersalis Papa me obligauit, reuertar Ecclesiam, & in Italico Regno, aut vobiscum, aut ante vos, quoquomodo prouideritis, ibo & quidquid Dominus Apostolicus iusserit, & terminauerit, adimplebo, & perficere non recusabo. D Sed tam horribile iusiurandum non adimpleuit, & Franciam repetiuit. Quod cum supradictus Arsenius cognouisset, Epistolam misit omnibus Archiepiscopis, & Episcopis, atque omnibus Sanctæ Ecclesiæ fidelibus Galliæ, Germaniæ, ac Neustriæ commorantibus, obtestans omnes per auctoritatem Dei Omnipotentis, & Beatorum Principum Petri, & Pauli ac Domini Pontificis & vniuersalis Papæ, vt nullus eam intra Parochiam reciperet, sed eam funditus ab omnibus Ecclesijs suis prædicarent excommunicatam, & ab omni Christianorum communione sequestratam, insuper & anathematis vinculo innodatam, & inter impias, & scelerosas damnatam, donec de pe- E

A stiferis factionibus suis, atque perpetrato periurio ante Domini Apostolici praesentiam dignam acciperet poenitentiam. ex Reginone. Eiusmodi Arsenij Epistola extat in Annalibus ex citato codice Treuirensi. De hac legatione Arsenij, Annales a Pithoeo editi, hoc habent. *Anno 865. Arsenius Episcopus Nicolai Papę Legatus ob pacem, & concordiam inter Ludouicum, & Carolum fratrem eius, nec non Lotharium nepotem eorum renouandam atque constituendam missus est in Franciam &c.* Ea de re extant Nicolai litterae ad Ludouicum & Carolum communes, & ad Episcopos vtriusque Regni 25. & 26. atque in hac de conseruando Ludouici Imperio illaeso istam memoria dignam breuem habet exhortationem.

Permittatur ergo praeclaro Imperatori quietem ducere vitam, atque tranquillã, & patruis suis nullam praesumptionem monstrantibus, Macherae vsum, quam primum a Petri Principis Apostolorum Vicario contra infideles accepit, non cogatur in Christi fideles conuertere. Licet inquam ei per haereditaria Regna sibi iure deriuata, & Apostolicae Sedis auctoritate firmata, & Summi Pontificis manu capiti super imposito diademate augustissime decorata cum suis fidelibus, pie ac iustissime gubernare. Sinatur omnino a Deo protectum imperium suum, quod cum benedictione & sacratissimi olei inunctione Sedis Apostolicę Praesule ministrante, percepit ad exaltationem & quietem huius Sanctae Catholicae, & Apostolicae Ecclesiae licenter, ac rectissime moderari. Alioquin quisquis contra huius vestrae salutiferae commonitionis paginam agere fortasse praesumpserit, & aduersus iam fatum filium nostrum Augustum referre tentauerit, nouerit sibi in Deum omnipotentem, cuius Imperium terminum nescit, refragaturum, & Apostolatum nostrum vix compatens sibi ministerium releuaturum &c. At de Arsenij legatione, litterisque a Nicolao Pont. scriptis satis. Porro magis componendae pacis causa inter Reges Francorum, & Ludouicum Imperatorem quam inter ipsos Reges eiusmodi legatio missa videri potest, si quidem Reges ipsi foedus inierunt anno superiori, quod & hoc firmauerunt in villa Turissiaco, in quo conuentu, post multa de pace & concordia, circa crimen Lotharii, de quo consilium expetierat, conueniunt ei verum, & sincerum per suos Legatos dare.

Exhortatio Papae ad RR.

Papa gladiũ prębet Imp. c. infideles.

Imp. inungit & coronat a Papa.

Eodem pariter anno, Seufredum Placentinae sedis Antistitem a sede propria, cuiusdam Pauli Diaconi perfidia pulsum, per Legatos suos idem Papa sedi suae restituit, & eundem Diaconum correptum iussit eamdem sedem nunquam nec viuo, nec mortuo Seufredo repetere vel recipere. Ex Anastasio, qui subiicit de aedificiis eodem anno Romae constructis in vsus pauperum excubantium ad limina Apostolorum, restaurata forma aquaeductus, per quam aqua copiose ad Ecclesiam Beati Principis Apostolorum in omnium vsus est deriuata. Ostiensem quoque vrbem a Gregorio Papa aduersus Sarracenorum inuasiones extructam, sed dirutam, restaurauit, & muniuit, praesidio imposito. Iam ad res Orientales conuertamur.

Placẽtinũ Epm a suo Diac. pulsũ restituit Papa.

Nicolai fabricae.

Hoc pariter anno Michael Imper. Michaelem Protospatharium Romam misit Legatum ad Nicolaum Pontificem. legatio haec fuit plane indigna Imper. & ipso Pontifice, barbara, proterua, & contumeliosa, litteras deferens Imperat. ad Pontif. plenas iniuriis, obtrectationibus atque blasphemiis, dignas, quae ab impio Photio, nomine Imp. non ab Imp. scriptae putentur, quantumuis etiam ipse Imp. fuerit omnium perditissimus, & vita solutissimus. Non extant ipsae quidem blasphemae litterae, nam Synodalis sententiae publico decreto fuisse igni traditas, quae sumus dicturi significant. Rescripsisse vero [a] Nicolaum hoc item anno ijsdem datis litteris declaratur, & eo tempore cum idem Sanctissimus Pont. aegrotaret, ipso interea legato Protospathario proterue agente, nec, vt conualesceret Pontifex, sustinente. Cum ipse Pont. ne absque litteris suis reuerteretur eam scripsit aegrotans epistolam, & licet valde prolixam, breuiorem tamen, quam oportuisset, si ad omnia ab Imp. cõtumeliose scripta per singula respondere voluisset. Cum tamen ipse, Christiana imbutus sapientia, proprias iniurias contempserit, ad ea sola respondens quae aduersus Rom. Eccl. & Sanctos Patres ab eo temere fuissent procaciterque iactata. Legat, qui volet,

Legatio Imper. ad Papã barbara, & impia.

a epist. 8.

epistolam

epistolam plane Apostolica sapientia, magnanimitate, Maiestate dignam, cuius nos hic capita tantum attingemus. A

Capita q̃dam respõsionis Nicolai ad Michaelẽ Imp.

Qualescunque sint sacerdotes, audiendos: Longe abesse, vt Imp. iubere possit Romano Pont. Calumniantem linguam Latinam redarguit, illud obijciens, in Constantinopolitana Ecclesia Latine primum Epistolam, & Euangelium in stationibus legi solita: Damnatos, & excommunicatos iudices esse non posse: Episcopos a subditis suis non esse iudicandos: Superiorem ab inferiori iudicari non posse: Synodis Imperatorem interesse nõ oportere nisi vbi de fide agitur: Sedem Apostolicam refugium esse Catholicis: Omnes Synodos egere authoritate Rom. Põt. Priuilegia Rom. Eccl. esse perpetua, & nullam Synodum illi priuilegia contulisse, cui omnia Dei sermone erant concessa: Omnium nationum gentes ad limina Beati Petri quotidie properare: Romanæ sedis iudicium esse omnium maius. Primatum Rom. Pont. esse inuiolabile. Negat mittendos quos postulat. Imperatorem ius nullum habere affirmat in monachos; Contemnit minas Imp. excidendæ Vrbis: Insultat vane comminanti; Exprobrat ignauiam: Indulget vt iudicata causa Ignatij iterum Romæ iudicetur: Admonet ab exemplis, quam immane scelus sit Pontifici non obedire: denique contestatur, quod si persisterit in pertinacia, primum quidem ex vniuerso Occidente coacto Concilio ipsum & omnes eius inobedientiæ participes diri anathematis vinculis innodandos. Deinde vero consentientibus Coepiscopis damnanda omnia scripta aduersus Ignatium Patriarcham facta, & ipsam epistolam, in stipite, videntibus cunctis, suspensam, vasto supposito foco ad vituperium ipsorum, coram omnibus nationibus, quæ penes memoriam Sancti Petri multipliciter inueniuntur, esse comburendam. *Destruite ergo vos*, inquit, *& dissipate illa; alioquin a nobis fore destruenda, seu funditus dissipanda, modo, quem prædiximus, antenoscite &c.* C

Priuilegia Rom. Eccl. non ab hoĩb⁹ sed a Deo. B

Trãslatio corp. SS. in Galliam.

Eodem anno corpora sanctorum Eusebij & Pontiani in Gallias fuisse translata, Nicolao annuente, tradit Sigebertus in Chronico.

Campanę primum a Ven. ad Græcos missæ.

Ad hunc quoque annum referunt scriptores prosequuti res Venetas, ærea instrumenta, quæ campanas dicimus, vsui esse cœpisse Græcis, missis ipsis a Duce Venetiarum Vrso Patriciaco ad Michaelem Imp.

S. Ansgar. Dan. Apostol. obit⁹. a li. 1. c. 31

Hoc eodem anno magnus ille Danorum, & Suecorum Apostolus S. Ansgarius ex hac vita feliciter ad cœlum migrat. de quo Adam, vetus historicus.[a] Superuixit autem post illam plenariam Hamaburgh, & Bremæ copulationem annos septem, sedit annos omnes triginta quattuor, cuius depositio summa veneratione colitur, 3. Non. Febr. obijt anno D. 865. Indict. 14. qui est Ludouici Imp. 2. 26. D

Eadem die, qua ipse commendatus est Rimbertus Diaconus eius a clero simul, & populo electus est. Qui etiam vitam S Patris veridico sermone describens, more B. Ioannis, quasi de alio scribens, innuit se fidelissimum eius discipulum testimonium perhibere sanctitati, quam cognouerat in viro Dei. Hunc librum ille ad fratres cœnobij direxit, nouæ Corbeiæ, beatificans illos, quod talem miserint, & nobis gratulans, quod talem suscipere meruimus pastorem &c. De successore subijcit, ipsum pallio donatum a Nicolao Rom. Pont. cuius & vita extat.[b]

b 4. Febr. apud Sur.

E

Christi Annus	Nicolai Pap.	Ludouici 2. 11.	Impp.
866	9	Michaelis 3. 25.	Indict. 14.

QVo tempore, superbo schismate ab Ecclesia Romana diuiditur, & in eam armatur perfidus Michael Imp. Alter Michael Rex Bulgarorũ, dato nomine Christo hono-

A sto honorificentissimam legationem, hoc ipso anno, mittit ad Nicolaum Pont. sicque dum spernitur ab Imperatore Petri sedes, a Rege quæritur & honoratur. Rex igitur Bulgarorum Michael fidei sanctæ doctrinam agnoscens, baptizatus legatos suos cum non paruis muneribus, ad Summum Pontificem misit, exquirens, quid se facere salubrius oporteret, & quid erga reliquum Bulgaricum, adhuc Baptismo sacro carentem populum, vt fidei sacramenta perciperet, agi deberet; quod Beatissimus audiens Papa, magna repletus lætitia, ingentes Christo gratias egit, & retentis honorifice apud se Bulgarici Regis legatis, Sedis Apostolicæ Legatos Paulum Populoniensem, & FORMOSVM PORTVENSEM magnæ sanctitatis Episcopos, bene monitos, & instructos ad prædicandum illi genti, misit. Cum quibus, quoniam per Bulgaricum Regnum iter Constantinopolim vsque terra tenB ditur, Legatos alios misit, Donatum Episcopum Ostiensem, Leonemque presbyterum S.R.E & Marinum S.Sedis Diaconum, vt de Ecclesia Constantinopolitana sibi plene referrent; hæc fere ex Anastasio, & Nicolai Epistola [a] ad Hincmarum.

Bulgarorũ legatio ad Rom. Pont.

Legatio Sedis Apost. in Bulgar.

Legatio Sedis Apost. Constantinopolim.

a Nicol. ep.70.

Quod ad Christianitatem Bulgarorum spectat, ex ijs quæ superius dicta sunt, liquet iam pridem fuisse nonnullos ex ipsis consuetudine Christianorum, abdicata Gentilitate, & Idolorum cultu, Christianos effectos; cuius rei causa accidit, vt ob diuersitatem religionis, non ciuili tantum, sed domestico bello iidem Bulgari inter se inuicem altercarentur, Gentilibus in Christianos tumultuantibus, & Christianis cultores Idolorum arguentibus: atque illud proxime, vt cum Rex coegisset baptizari omnes Gentiles, illi aduersus Regem rebellantes, in ipsum & Christianos omnes arma mouerint, fueritque aduersus eos certandum magno discrimine, vt apparet C ex Nicolai Papæ litteris ad ipsorum consultationes, respondentis, his verbis: [b] *Igitur referentes, qualiter diuina clementia Christianam religionem perceperitis; qualiterque populum vestrum baptizari omnem feceritis; qualiter autem illi postquam baptizati fuere, insurrexerint vnanimiter, cum magna ferocitate contra vos, dicentes: Non bonam vos eis legem tradidisse, volentes etiam vos occidere, & Regem alium constituere. Et qualiter, vos, diuina cooperante potentia, aduersus eos præparati a maximo vsque ad modicum superaueritis, & manibus vestris detentos habueritis, qualiterque omnes Primates eorum, atque maiores, cum omni prole sua, gladijs fuerint perempti; mediocres vero, seu minores nihil mali pertulerint. De his nosse desideratis, qui vita priuati sunt, vtrum ex illis peccatum habeatis &c.*

Bulgari ob religionis diuersitatẽ conuertunt.

Bellũ ciuile Bulgar.

b Nicol. resp. ad Consult. Bulg. cap. 17.

Rex Bulg. Christianus infideles Bulg. superat.

Ex alijs eorundem consultationibus pariter intelligitur, subdolos quosdam opeD rarios ad eos ex Græcis, siue Armenis aduenisse, & inter alios Græcum, qui se finxerat sacerdotem, vt constat ex Nicolai responsione ad 14. consultationem. Licet autem Barbari, & rudes adhuc, tamen nonnulla mentiri Græcos fuerunt odorati, vt inter alia, illud de chrismate iugiter apud eos manante, de quo consuluerunt ipsum Nicolaum Papam. [c]

c Cap.94. consultat.

Quod vero permixtis Græcis Armeni, non vnam eamdemque fidem illis annunciarent, cum vnum sit Euangelium, & vna veritas; optantes illi quidem de fontibus Saluatoris aquam haurire puram, ab Ecclesia primaria, Petri sede, Romano Pont. eam accipere deliberantes, eam quam diximus legationem instituere, vt ex Nicolai ipsius responsionibus apparet, vbi ait. [d] *Postremo deprecamini nos suppliciter, vt vobis quemadmodum ceteris gentibus, veram & perfectam Christianitatem, non* E *habentem maculam aut rugam largiamur, asserentes, quod in patriam vestram multi ex diuersis locis Christiani aduenerint, qui, prout voluntas eorum existit, multa, & varia loquuntur, idest Græci, & Armeni, & ex cæteris locis*. Sed & illud petierunt vt Patriarcha illis ordinaretur. Verum Nicolaus non annuit, sed respondit. [e] *Requisistis, si liceat in vobis Patriarcham ordinari: sed de hoc nihil definitiue respondere possumus, priusquam legati nostri, quos vobiscum mittimus, reuersi fuerint, vt nobis, quæ inter vos multitudo sit, & vnanimitas Christianorum, renuntient. Nam interim Episcopum habetote: & cum cremento diuinæ gratiæ, Christianitas vbi fuerit dilatata, & Episcopi per singulas Ecclesias ordinari: tunc eligendus est inter vos*

d resp. ad consult. Bulg. cap. 106.

e ad c. 72.

vnus, qui, si non Patriarcha, certe Archiepiscopus appellandus sit, ad quem omnes A
concurrunt &c. Porro ipsos necdum habuisse Episcopum, illumque fore ordinãdum
suo tempore ab ipso Rom. Pont. eiusdem Nicolai responsiones significare viden-
a 106. rñ. P. ad cõsul ta Bulgar. tur.[a] Sic igitur centum & sex responsionibus Nicolaus Pontifex, totidem ipsorum,
consultationibus satisfecit, vna epistola ad eos scripta legatis data, vna cum pluribus
libris, qui necessarii esse viderentur, ad imbuendam ipsam Ecclesiam &c.

Legatio Pap. Cõstãtinopolim. Iam veniamus ad legationem missam Constantinopolim. Dedit nominatis Legatis
in primis litteras ad ipsum Michaelem Imp. quarum est exordium. *Quanto maiora
sunt beneficia Dei &c.* Quibus monet in primis eum Christianæ humilitatis esse de-
b epist. 9. bere cultorem vt potè Principibus necessariæ. Ob idque monet, vt legatos audiat,
& litteras legat. Subijcit his querelas de Ecclesia Constantinopolitana sub ipsius
Imperio pessundata, cui mederi, & auxilio præsto esse Pontificis Romani præcipue B
muneris sit. Repetit sæpe suis litteris, inculcatque causam Ignatii, quam multiplici-
ter in ea peccatum sit insinuat, docetque ex sacris Ecclesiæ legibus: ob idque Grego-
rium Syracusanum, sententia Rom. Pont. e gradu depositum, nequaquam potuisse re-
stitui per sententiam Imperatoris, vel alicuius alterius hominis. Monet post hæc la-
tius prosequutus, de comburendis litteris blasphemis, anno superiore ab ipso conscri
ptis: vtque Ignatium, Photiumque Romam mittat ad iudicium integrandum. Quod
vero memoria retineret quam male habiti fuissent legati superiori legatione missi
Constantinop. quos, præter innumeras contumelias coegerint præuaricatores effici:
enixis precibus eosdem commendat, saluberrimaque simulque terribili admonitione
claudit epistolam. cuius particulam inserere libet. *Si quidem nos*, inquit, *o tranquil-
lissime Imp. illos non ad synodum celebrandam, non ad lites, & contentiones excitan* C
*das direximus, sed, vt seruata Apostolicæ sedis reuerentia, restaurationem Ecclesia
Constantinopolitana status sui recipiat, pax & vnanimitas sanctis Ecclesiis, & Im-*
Obsecrat P. Imper. *perio nostro reddatur, atque perpetuis, Deo propitio, temporibus custodiatur &c.* &
paulo post. *Vnde & pietatem vestram obsecramus & coram Deo, & Angelis eius
contestamur, vt obediatis nobis, & nos in hac vita potius audire curetis, hortantes
atque rogantes, quam Beatum Petrum cælestis Regni clauigerum in futuro sentia-*
Qui Papã non audit negligit Petrum. *tis accusantem atque damnantem. Nam si nos non audieritis, ipse contemnitur,
cuius vices gestamus, & auctoritate clamamus. Porro si illum contemnitis, ipsi iam
considerate, quid de vobis erit, vel quam in terribili iudicio Dei rationem dabitis,
qui in tanta sublimitate positi, per exemplum vestrum cunctis subiectis vestris vlti-
mi exitus præcipitium demonstretis; non solum autem in præsenti tempore, verum* D
*etiam in futuro, Imperatoribus videlicet, & cunctis mundi Principibus, necnon &
omnibus omnino fidelibus. Exhorrescite igitur &c. Ista nos pro salute vestra pro-
sequimur & exigimus. Vnde ne irascaris si te tantum diligimus, vt temporale Re-
gnum, quod assecutus es, te velimus habere perenne; & qui imperas nunc homini-
bus, regnes cum Christo, & qui cras moriturus es, vitam percipias, & gloriam æter-
nam.* Prophetice hoc Nicolaus de morte, nam nõdum euoluto anno miser occisus est.

b ep. 10. Dedit eisdẽ Legatis epist.[b] ad oẽs Ẽpos CP.[nae] subiectos Ecclesię, eiusdẽq; clerũ.
c ep. 11. Adiecit alias ad Photiũ oĩum malorũ auctorẽ;[c] cuius enumerat præuaricationes, mo
d ep. 2. net & hortatur ad pnĩam. Scribit & ad Bardã iã Cæsarẽ creatũ,[d] redarguens, & prouo
cans ad pnĩam. & exhortans vt legatis, & Ignatio faueat. ad quem illa habet ex Gre-
Neophytus quis. gorio. *Sicut autem tunc Neophytus dicebatur, qui initio in sanctæ fidei erat conuer* E
*satione plantatus, sic modo Neophytus habendus est, qui repente in religionis habitu
plantatus, ad ambiendos honores sacros irrepserit.*[e] Scripsit pariter ad Ignatium de
e ep. 13. Photij exautoratione & damnatione, & ipsius restitutione.

Denique ad decus illud, & ornamentum sanctarum feminarum, matrem Imperato
ris, adhuc superstitem,[f] & in fornace tribulationis diu excoctam, atque probatam, au-
f ep. 14. rum purissimum redditam, ab Imperio a filio pulsam, & in monasterium cum filiabus
Theodora Imp. mater S. femi detrusam, Theodoram Augustam, quam multis ornat præconijs. hanc haud diutius
12. post hæc superstitem, post obitum relatam inter sanctos, Græcorum Menologium
ostendit.

A ostendit. Itemque ad Michaelis vxorem Eudoxiam [a] illi iustam Ignatii causam commendans, alias quoque ad Senatores. [b]

Hoc eodem anno Ludouicus Imper. ingenti comparato exercitu aduersus Sarracenos mouit, qui ex Africa venientes, vt Regino, vel ex Apulia, quam iam ante occuparant, vt Leo Ostiensis, [c] tradunt, Beneuentanam regionem inuaserant, omnia cædibus, rapinis, incendiis vastantes. a quibus primo congressu superatus, post ingentem de illis victoriam retulit, potitus eorum castris. Indeq; Barium contendens quattuor annis obsessam, cæpit, & Sarracenos cum ipsorum Principe trucidauit. hic impius Sarracenus deprædatis Ecclesiis & Monasteriis, in calicibus sacris potabat, & thuribulis sibi incensum adoleri curabat. Qui Ludouicus Imp. B. Benedicto pie culto, & eius Monasterio duobus fundis donato, & confirmatis antiquis donationibus,
B cum apud illud Monasterium ferme annum commoratus esset, corpus Sancti Germani Episcopi, (de quo suo loco multa superius) inde sublatum in Galliam detulit. hæc & alia plura Ostiensis de Ludouici expeditione.

Quod autem ad Nicolai Pont. partes pertinet, litteris suis hortatum esse Francorum exercitum, ex fragmento illarum, quod recitat Gratianus, [d] possumus intelligere, quod sic se habet. *Omnium vestrum nosse volumus charitatem, quoniã quisquis (quod non optantes dicimus) in hoc belli certamine mortuus fuerit, Regna illi cælestia minime negabuntur.* Porro non aduersus Sarracenos tantum, præliandum est, sed etiam aduersus malos Christianos bona Ecclesiæ occupantes: nã ad Episcopos Galliarum scripsisse reperitur Nicolaus, his verbis. [e] *Quia & præfato fratri nostro, filiisq; Treuirensis Ecclesiæ, illiusque defensoribus, hæc in mandatis damus, vt spirituali simul,*
C *& materiali gladio tandiu malignos illos eorumque fautores insequantur, quousque cũ integritate possessiones, vel quæcunq; res ecclesiasticæ hoc facto, uel quocũq; pacto distractæ, seu direptæ sunt, reuocentur.* Verũ ista fieri non debere per sacros ministros, qui Deo & non sæculo militare debent, idem ad Carolum Frãcorum Regem scripsit. [f]

Eodem anno cum Vualdrada Lotharij Regis concubina visa esset elusisse Apostolicam sedem, vt pote quæ pollicita fuerat Romam se conferre expiationis causa delicti; & ingressa in Italiam, retro in Gallias remeasset, quamuis coacta in Italiam rediisset, vbi nulla signa pœnitentiæ ostendisset, sed tam ipsa, quam etiam Lotharius traducere videri possent Romanam Ecclesiam, cuius præcepta, quæ perficere promisissent, hactenus ludificassent: ipse Nicolaus Pont. non amplius differendum ratus, eamdem conuocata Ecclesia publice excommunicat, hoc eodem anno 4. Non. Febr.
D De qua sententia in ipsam lata voluit per suas litteras Apostolicas [g] reddi certiores omnes Galliarum Episcopos. Scripsit [h] rursus ad Episcopos in Regno Lotharii constitutos. Lotharius autem vt hæc accepit ad placandum Nicolaum Pont. curauit, vt Aduentius Metensis Episcopus, in excusationem ipsius, de his, quæ in eum obiiciebantur ab ipso Nicolao, ad eum litteras scriberet quam efficacissimas. [i] In quibus, inter cetera, hæc habentur. *Interea per inseparabilem Sanctam Trinitatem nos omnes pariter obsecrantes, terribiliter monuistis, vt litteris nostris, sine mora, per Legatos nostros idoneos directis, vobis veraciter indicemus, si secundum iuramentum præstitum coram Misso vestro noster senior, cum Theutperga conuersetur, & si illam ita tractet, quemadmodum Rex legitime sibi coniũctam debet tractare Reginam &c. Verum noster senior Lotharius gloriosissimus Rex saluberrimam, & continuam Bea-*
E *tissimi Apostolatus vestri admonitionem humiliter atque obedienter excipiẽs, iuxta decretum excellentiæ vestræ, postquam reuerentissimus legatus vester Arsenius Episcopus, & Apocrisarius vestræ S. sedis a nostris finibus remeauit, nullum omnino accessum ad Vualdradam habuit, sicut multorum fatetur assertio, & multorum testimonium adstipulatur, & ut nos ueriori experientia inuestigare ualuimus, in nullo prorsus colloquio per tactum uel uisum illa frui uoluit, uestris per omnia de illa obediens decretis: memoratamque Vualdradam protinus ipsis in partibus, iuxta uestram præceptionem, per internuncios iter agere iussit, & modis omnibus satisfactionis, & salutis suæ remedia a uestra pia solicitudine studiosissime, ac cõtinue quærere præ-*

cepit.

a ep. 15.
b ep. 16.
c lib. 1. c. 37. 38.
Ludou. Imp. Sarracenos superat.
Bariũ capit, post 4. ann. obsidionem.
S. Germ. corpus delatum in Gallias.
d 23. q. 1. c. omnium.
Pugnãtib. c. infideles Papa regnum cœleste promittit.
Non solũ infideles, sed & sacrilegi Christiani armis persequendi.
e 11. 9. 6. c. 5. qn &.
f 23. q. 8. c. reprehẽsibile.
Vualdrada pellex Lotharii excõicat.
g Ex Cod. Treuer.
h ep. 49.
i Ex Cod. Treuir.
Episcopus conatsatis facere Papæ de Lothario Rege.

A *cepit. Igitur Theutpergam Reginam noster senior ad præsens ita tractare cernitur, sicut Rex coniunctam sibi debet tractare Reginam, uidelicet ad diuinum officium pariter honorifice comitantem, & in mensa regia simul conuiuentem, atque ut relatio innuit, coniugalis habitus debitum soluere hilariter prætendit.* & post pauca: *Qui sunt autem illi, qui nobiscum sentientes adulteris nullum consentiunt præstare fauorem, solus ille nouit, qui cordis rimatur arcana &c.*

Papa minatur Regi amissionē Regni. a Ex Cod. Treuir. Lotharij summissio ergo Papam.

Sed & quod minaces valde ad ipsum Lotharium Nicolaus Papa litteras scripserat, quibus & Regni iacturam fuerat interminatus; ipse ad eum summissas admodum & officii plenas [a] reddidit, quibus cum se in primis excuset, Cancellarium Regni ad ipsum dirigit, qui præsens ei de omnibus satisfaciat. Post aliqua, de sua deuotione erga sedem Apostolicam, hæc habet, *Sed qd non modice plangimus, vestra piæ Paternitatis circumspecta solicitudo vltra quam nobis necesse esset, æmulorum vocibus credula, paternas increpationes nuperrime, & inopinate excepimus &c.* Post alia. *Quapropter,* inquit, *quamuis non corpore, spiritu tamen præsentes, solo tenus ad vestra sacra vestigia, prouoluti humiliter precamur, vt accusatores nostros, qui non manifeste sed occulte, nostram serenitatem, quantum in ipsis est, lacerare in vestris auribus, auidissima cupiditate illecti, non cessant, ex diuina & vestra auctoritate accersiri placeat, vt in vestra præsentia, rei ueritas probabiliter ac legaliter pateat &c.* B Et rursum post alia. *Quamobrem cernuo lumine vestram affatim deposcimus Paternitatem, vt dum nos vobis Missisque vestris, ut ita dicamus, Maioribus seu Minoribus, per omnia, super omnes coæquales nostros obedire uolumus, non aliquem nostris, Deo miserante, consimilem super nos extollere, aut terre præponere uestra libeat Paternitati; ne forte ipsi talem contra nos moliri velint causam, quam tolerare non ualentes, pro regio munimine, inter nos aliquod scandalum euenire possit. Nam si uestra Paternitas aliquid nobis nunciare decreuerit, legatos, aut certe litteras mittere placeat; præsertim cum nunquam uestræ Beatitudinis iussa despexerimus; sed modis omnibus ueneramur, amplectimur atque diligimus: nulli prorsus huiusmodi subiecti esse uolentes, nisi Deo & S. Petro ac ceteris sanctis, uestræque Paternitatis culmini &c.* C Post pauca alia. *Præterea quicunque nobis hoc dixit, quod ego, postquam Arsenius a nobis separatus est, cum Vualdrada in aliquo loco conuersatus fuerim, aut postquam ab Italia reuersa est, ullum mutuum accessum, tactum uel uisum inter nos habuerimus, penitus mendacium est &c.*

Cum autem Lotharius in suis epistolis, de falsis accusatoribus queritur, Carolum Caluum patruum suum intelligit, qui inhiare vniuersi Regni Frācorum monarchiæ, D pluribus signis ostenderat, quod & post mortem ipsius Lotharij re ipsa omnibus patefecit. Cum vero Episcopi, qui in eiusdem Lotharij Regno essent, id persentiscerent, & vane sperare Carolum in populi, & Episcoporum defectione scirent, quam essent animo constanti erga suum Regem, datis litteris [b] ad Episcopos in Regno Caroli constitutos, significarunt.

b Ex Cod. Treuir.

Hoc eodem anno Nicolaus Papa indicit CONCILIVM SVESSIONENSE in Gallijs celebrandum, de clericis ab Hincmaro Rhem. Archiepiscopo depositis, cuius rei gratia litteras [c] dedit ad Henricum Turonensem Archiep. Post hæc Nicolaus ad omnes Episcopos, qui ad ipsam Synodū Suessionensem conuenissent, aliam dedit epistolā, [d] qua cuncta, quæ per Hincmarum aduersus Rhemenses clericos gesta essent, in superiori CONCILIO itidem SVESSIONE celebrato, de quo superius E dictum est, confutans eum, & conuincens multipliciter iniqua falsaque fuisse, dissoluit. Epistola quidem magni momenti est, qua Concilium confirmatum a Benedicto Papa, Nicolai præcessore, dissoluitur. Sed magna Pontificis cautione, dum in priuilegio inserit illud, SI ITA EST, NOSTROQVE VT SCRIPTIS PRÆSVLATVI INTIMASTI, ET GESTORVM SERIE DEMONSTRASTI, RATAS EASDEM QVIDEM DEFINITIONES APOSTOLICA PROMVLGAMVS FORE AVCTORITATE, quæ verba Nicolaus in sua epistola asserit corrupta, per additionem & detractionem. Legat qui volet in annalibus, &

c ex Biblioth. Fabri Paris. d ep. 46.

Conciliū a Bened. Pap cōfirmatū a Nicolao dissoluitur.

A in Tomo 3. Decretalium epistolarũ, nam earum prolixitas dissuadet eas epitomæ inserere. Rescripsit idem Pontifex ad Hincmari litteras eodem argumento, imo totidem ferme verbis, quibus conceptæ sunt recitatæ modo ad Synodum litteræ, addens interdum aliqua in detestationẽ perpetratæ falsitatis in deprauandis Apostolicis missis a Benedicto Pont. litteris, quarum exemplar haberetur Romæ vna cum alijs eiusdem Pont. monumentis in Archiuis optime custoditis &c.

In hac eadem Synodo Suessionensi lecta est epistola Niaolai Papæ de excommunicatione Gunthari j, & Theutgaudi Archiepiscoporum, vt fautorum adulterorum, quique Ingeltrudam vxorem Bosonis adulteram, non solum non excommunicassent, vt a Benedicto Papa. & a Nicolao ipso per multa fuerant iam tempora moniti, & terroribus conuenti; Verum etiam a Nicolao cum suis complicibus, & fautoribus B iam anathematizatæ, adeo, post sibi intimatam sententiam, in ipsam, ab eo prolatam, fauore consenserunt, vt in suis illam diœcesibus degere, & ecclesias intrare, & cum fidelibus in locutione, & cibo ac potu communicare permiserint &c. Contestatur item omnes sub diuinæ maiestatis intuitu, & interdicit, vt nullo modo eorum contagione corrumpantur &c. Guntharī⁹, & Theutgaud⁹ Archiep. excõicati.

His omnibus & alijs in Synodo absolutis, scripta est ab Episcopis Synodalis epistola ad Nicolaum Rom. Pont. qua eum de rebus in Synodo gestis certiorem reddiderunt &c. Scripsit item ex eadem Synodo priuatas tamen litteras ad eumdem Nicol. Pont. ipse Hincmarus Archiepiscopus Rhemens. Scripsit tunc pariter ad eundem Pontificem Nicolaum Carolus Rex [a], ad quem rescripsit Nicolaus [b] epistolam, quæ cusa extat; adiecit, & alias ad restitutos clericos hortans eos ad debitam reuerẽtiam, C & humilitatem exhibendam suo Episcopo Hincmaro.

a ex Biblioth. Fabri Paris.
a ep. 52.

Hoc eodem anno Nicolaus Papa, cum audisset Aquitanicas ecclesias in Gallia ditam adhuc pati persecutionem a Ducibus eam Prouinciam tyrannice occupantibus, ad eos litteras scribit, admonens, vt ab huiusmodi sacrilegis facinoribus cessent, sed & ablata restituant, immo, & quę a Regibus in beneficium acceperunt ecclesiastica bona (quod non licet) reddere debeant. In quibus post aliqua. *Quamobrem vos rogamus*, inquit, *& obtestamur, vt, ab ista tyrannide remoti sua singulis, domino sacratis locis, sine dilatione reddatis: ita vt nihil ex his apud vos retineatis, nisi quæ forte propria voluntate Rectorum quorundam sacrorum locorum legaliter acquisistis, ita vt etiam illa sub omni integritate restituatis, quæ simplicitate vel desidia faciente Rectorum venerabilium locorum de alijs, quæ sunt semper in vsu, & iure perenni sacratis locis collocata, vos constat ordine non bono tulisse; & hactenus contra Domini le-* D *ges illa possidere probamini, similiter autẽ, & de his hortamur a vobis fieri, quæ Reges quomodocunque a sanctis locis aliquo tempore abstulerunt, & uobis in beneficium contulerunt, quod iustum non fuit nec est; & quis quis ex his sibi vindicat, Dominum inde sine dubio habebit iudicem, & vltorem.* & post pauca. *Itaque quoniam horrendum est incidere in manus domini viuentis, admonemus vos, & hortamur; & tanquam diuina præsentia protestamur, ut res Ecclesiarum, quas iniuste retinetis, eisdem sanctis locis sine cunctatione, & mora reddatis. Et deinceps nec eas, nec alias a piis locis surripere præsumatis. Si quis autem uestrum nos audire contempserit, & quæ salubriter suadere uobis nitimur, obedienter perficere, ac sine dilationis studio minime obseruare curauerit, omnipotentis Dei & Beatorum Apostolorum præcipue* E *Petri, & Pauli auctoritate, quos in nobis contemnit, simul per eos, & nostræ mediocritatis sententiam uenerandi corporis, & preciosi Sanguinis Domini nostri Iesu Christi communione penitus priuatus existat. Si autem resipuerit, & his, quæ per huius epistolæ textum dicimus obedire studuerit; & communionem Christi mysteriorum, & benedictionis gratiam, & salutem consequatur æternam.*

Ecclesiast. bona resti tuenda.

Inter Nicolai epistolas reperta sunt vetera monumenta de facta electione Redonensis Episcopi, & decreto eius tunc confecto, & alijs ad eam spectantibus, quæ ex parte hic describenda putauimus.

Decretũ de electio ni. Epi.

Anno Incarnationis Iesu Christi D. N. 866. Iudict. 14. anno potentissimi Regis

Caroli.

Caroli 27. tertio Kalen. Oct. in Parochia Turonensi ordinauimus, & ad Pontificalem sedem Redonensis Ecclesiæ consecrauimus Electrannium, electione, atque decreto cleri, & plebis eiusdem ecclesiæ. Nos in Dei nomine Antistites Herardus Turonicæ Metropolis, Actardus Nannetensis, atque Rotbertus Cenomanensis, cum consensu & litteris ceterorum diœcesanorum habito, apicibus præmoniti iam dicti gloriosi Regis Caroli, huiusmodi statuto, & paternæ commonitionis decreto ipsi viro allato, vt canonicis sanctionibus quantum diuina suffragauerit pietas, libenter obtemperet, & ab illicitis ordinationibus, vt pestem simoniacæ hæresis deuitet, abstineat, Concilia quoque sacris præfixa canonibus, certis sibi designata temporibus celebrare procuret, atque matri suæ Metropoli debita reuerentia se subiicere non negligat, & iuxta Sanctissimorum Patrum regulas nihil nisi quæ ad propriam pertinent ecclesiam, extra eius consensum pertentet. Hæc ergo aliaque ad institutionem, & informationem fidelis viri fratris, & filii nostri Electrannii die præfixo, verbo pariter, & stylo promulgantes, Pontificali hunc infula adornantes, sacraque editione more sanctissimæ Ecclesiæ dictantes, & baculo decorantes, sanctissimæ Redonensi Ecclesiæ Pontificem eum ordine præfecimus, & Paterne cathedrali solio sublimantes confratrem, consacerdotem, & comparticipem in regimine, & gubernaculo ecclesiæ sanctissimæ nobis ex integro in Dei nomine effecimus, manuum quoque admotionibus confirmamus. Inde decretum electionis: mox sequitur professio fidei ordinandi &c.

Christi Annus 867 | *Nicolai Pap.* 10 | *Ludouici* 2. 12. *Michaelis* 3. 26. *Impp.* | *Indict.* 15

Legati in Bulgariam missi gratissime, & deuotissime sunt excepti. Rex, pulsis omnibus alienigenis a suo Regno, solos Apostolicos prædicare voluit, vnumque ex eis Formosum, vita & moribus, Episcopum, sibi dari Archiepiscopum expetijt.

Noua legatio presbyterorũ in Bulgar.

Noua quoque legatione presbyteros ad institutionem Gentis postulauit, quos Nicolaus Papa lætissimus, plurimos & probatissimos misit, ex quibus qui dignus inueniretur, Archiepiscopus eligeretur, Romamque consecrandus mitteretur. Ex Anastasio. qui de legatione Constantinopolitana prodit iussu Michaelis Imper. non permissos progredi Cõstantinopolim, in itinere iniurijs, & probris affectos, post 40. dies Romam irrita legatione, reuersos esse. de qua prolixior est narratio in Nicolai epistola ad Hincmarum.

Celebrata est hoc anno SYNODVS TRECENSIS in Gallia ex auctoritate Nicolai Papæ, quasi appendix ad proximam Suessionensem, cum in eadem causa versati sunt patres de ordinatione clericorum Rhemensium facta ab Ebbone, cum est in eam ecclesiam restitutus, cuius occasione iussum est ab origine ipsius causam repetere: quod & congregati Trecis Episcopi egregie præstitere. extant primum litteræ Episcoporum in Regno Caroli, & Lotharij constitutorum, ad Episcopos in Ludouici Regno manentes, quibus eos ad hanc inuitant Synodum, quas egregias quidem nondum editas, ex Cod. Treuir. acceptas, quibus infelix præsentis temporis status aperitur, tu vide in Annalibus descriptas. Celebrata est hæc Synodus 9. Kal. Nou. vt apparet ex Synodalibus litteris, quæ scriptæ sunt ad Nicolaum Rom. Pont. sed defuncto illo, redditæ eius successori Hadriano, vt ex eius litteris ad ipsum rescriptis constat; eas autem a Fabro Parisiensi acceptas totas historicas tu lege in Annalibus. At non ista tantum, quæ spectant ad Ebbonem Rhemensem olim Episcopum acta sunt, occasione restitutionis Rhemensium clericorum factæ anno superiori in Concilio Suessionensi, sed alia addita sunt, quæ pertinebant ad Hincmarum ipsum Rhemen. Archiepiscopum, Caroli Regis, cuius gratiam demeruerat, & in se odium

concitarat,

A vt apparet ex Frodoardo: ex quo pariter intelliges eiusdem Regis temerarium facinus in litteras Synodales ab ipso præsumptum, simulque legationem ipsius Hincmari hoc eodem anno ad Nicolaum Romanum Pontificem missam, cum litteris apologeticis de sublatis litteris Apostolicis, & de abusu Pallij, quæ integræ a Fabro repertæ, in Annalibus sunt insertæ. Cum autem clerici Hincmari mense Augusto Romam appulissent, Papam Nicolaum & controuersijs Michaelis, & Basilij Imperatorum Græcorum, & Episcoporum Orientalium audiendis, & refellendis penitus occupatum inuenerunt. Quare ibi vsque ad mensem Octobrem sequentem commorati sunt. Nicolaus Papa gratissimum habuit id, quod ad eum Hincmarus scripserat; & ei notum fecit, quod in omnibus sibi satisfecerat. similiter suis diplomatibus eidem Hincmaro, & alijs Episcopis, & Archiepiscopis regni Caroli signi-
B ficauit, quomodo supradicti Impp. Græcorum, & Episcopi Orientales Sanctã Ecclesiã Romanã, aut potius totam Ecclesiam Latinam calumniarentur. quæ Epistola tota plane historica, cuncta hactenus transacta cum Orientalibus in causa Photij inuasoris, ordine temporis narrat: & demum quæ tunc ab Impp. Photio agente, in Latinos omnes, odio immenso, essent illata, recenset. Eam [a] dimidiatam in editione Rom. epist. Decret. Rom. Pont. suppletam vero ex Fabri Codice Parisiensi, habes in Annalibus integram; nos, breuitati consulentes, carptim describemus.

a epist. 70.

C NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERuorum Dei reuerentissimis, & sanctissimis Hincmaro, & ceteris fratribus nostris in Regno Caroli, gloriosi Regis, Ecclesias constitutas regentibus.

Epist. Nicolai P. ad Gall. Epos historica de cã Photij.

Omnium nos portare onera qui grauantur, immo hæc in nobis portare Beatissimum Petrum, qui nos administrationis suæ protegit, ac tuetur heredes, fraterni-
D *tas vestra liquido nouit. Verumtamen inter alia, quę nos immensis laboribus insérunt, illa nos precipue commouere videntur, quæ nobis, immo vniuersę occiduę parti a Græcorum Impp. Michaele & Basilio, & ab iis qui sibi parent nequiter ingeruntur. Hi enim odio & inuidia contra nos inflammati, quę inferius adnotabimus, nobis quasi crimina hęreseos impingere moliuntur. Odio quidem, quia Photii adulteri, & inuasoris Ecclesiæ Constantinopolitanę, atque Neophyti a depositis, & anathematizatis factam promotionem, non approbauerimus, fratris scilicet & comministri Ignatii eiusdem ecclesię Patriarchę deiectionem, vt pote a subiectis, & ab Imperiali potentia factam nullo suscipientes assensu. Inuidia vero, quia Regem Bulgarorum Michaelem nomine, cum gente sua, Christi fide suscepta, a sede Beati Petri institutores, & doctrinam expetiisse audierunt, Volentes quippe & ni-*
E *mium anhelantes, eosdem Bulgaros a Beati Petri subiectione subducere, suoque Imperio, sub pretextu Christianę Religionis, callide subiugare; talia de Sancta Romana Ecclesia non habente maculam neque rugam, aut aliquid huiusmodi, prędicant, quatenus illi, vt pote adhuc in fide rudes, hęc audientes, nos quasi noxios, & diuersarum hęresum squalore respersos vitent, deiectent atque penitus deserant?*

Græci odio & inuidia tenentur in Latinos.

Græci calumniant Latinã Eccl. apud Bulgaros.

Denique cum clamor maiorum qui in Constantinopolitana Ecclesia tum per eosdem Principes, tum per eos, qui illi, siue metu, siue affectu ad votum parent, multiplicatus, & consummatus esset. nostrisque auribus increscens, immensum cordi dolorem

incuteret; etiam ipsis petentibus, & obnixe precantibus, ad hec inquirenda & nobis referenda, Missos nostros Rodoaldum scilicet & Zachariam tunc Episcopos Constantinopolim destinauimus. Qui illuc peruenientes, Patriarcham Ignatium damnando, & Photium communione sua firmando, contra edictum nostrum, factioni consensere Græcorum. Cum autem patrato nefario scelere, Romam reuersi fuissent, missus est etiam ab Imperatore Michaele cum ipsis ad nos prius legatus, nomine Leo, a secretis. Quorum aduentu cognoscentes, tam ipsum Ignatium iniuste depositum, quam Photium mœchum irregulariter in sede Constantinopolitanæ firmatum, molestissime tulimus, scribentesque nostram summæ auctoritatis epistolam, eidem Leoni a secretis Imperatori per indictionem 10. hanc deferendam contulimus, per quam videlicet nos nec illam damnationem, nec talem promotionem, vt pote vtramque inique patratam admissuros fore prædiximus, & ratione competenti firmauimus. Deinde his facto Concilio, & lectis profanis gestis, quæ prædictus Leo a secretis detulerat: vbi præfatæ depositionis fratris, & Coepiscopi nostri Ignatij tenor continebatur, inuenti sunt iidem Missi nostri tam in damnatione Ignatii, quam in communione Photii omnino culpabiles. Vnde nos ecclesiam nostram sine omni volentes macula (sicut semper) subsistere, ne videlicet in ea, illis impunitis remanentibus, vel tenuis subsannandi daretur occasio, aut nos eorum prauitati consensisse videremur: vtrumque damnauimus & excommunicationi submisimus; damnationem vero Ignatij, & promotionem Photii penitus respuimus, & condemnauimus. Reuerso autem Leone a secretis Constantinopolim, Michael Imperator comperiens per epistolam nostram, quam per ipsum transmisimus, quid nec depositionem Ignatii, nec promotionem Photii suscepissemus: mox quendam Legatum, nomine Michaelem Protospatarium cum epistola iniuriis plena ad nos direxit, vt sententiam nostram ad votum ipsius commutaremus, vehementer hortatus est.

Legati Sed. Apost. præuaricatores.

Præuaricatores legati dānati.

At nos iniurias quidem nostras non curantes; licet circa ecclesiæ iniurias non tacuissemus: scripsimus epistolam nostram, & hanc per indictionem quartam decimam prædicto Imperatori per iam nominatum Michaelem Protospatharium Legatum suum direximus, tam videlicet a nostra ecclesia falsas obiectiones repellere cupientes, quam ipsum Imperatorem cum sequacibus suis super hoc negocio ad rectum iustitiæ perducere tramitem anhelantes. Sed vt plenius hæc tam ipsi Imperatori, quam aliis fidelibus intimari potuissent, conuocatis quibusdam e vicinis locis fratribus, & Coepiscopis nostris, de his quid nobis canonice visum est, prædecessorum nostrorum secuti vestigia, decreuimus, & ordinauimus, quod etiam sanctitati vestræ post modicum Deo fauente, plenius intimare disponimus. Quo rite, sicut arbitramur, ordinato, quærere cæpimus opportunitatem, qua freti, Missos Apostolicæ sedis, etiam adhuc Constantinopolim cum exhortatoriis epistolis destinaremus, qui & pro salute ipsorum competentibus eos monitis ædificarent, & quæ fuerit de illis Apostolicæ sedis prolata sententia manifeste denunciarent, iuxta quod & magna Synod. Nicena de his, qui abiciuntur, sanxisse dignoscitur. Videbatur enim nobis iter nauale satis difficile, & propter eorundem Græcorum expertas insidias valde cauendum. Cum in his itaque anxietatibus vndique coarctaremur, & ingentibus premeremur angustiis, ecce subito legati iam fati Regis Bulgarorum nobis adesse nunciantur. Vnde quis est qui dicere possit, quanto gaudio, & quanta exultatione simus repleti, eo quod & salubrem eorum conuentionem per diuitias bonitatis Dei cognouimus, & quia illos doctrinam Beati Petri Apostoli, sedisque eius exquisisse comperimus, qui licet longe positi corpore, nobis tamen facti sunt fide præsentes, sed & quia per eorum Regnum facilem, ac terrenum Missis nostris ad terram Græcorum accessum patere perspeximus. Ordinatis igitur tam quæ Bulgarorum gentis congruere fidei rudimentis agnouimus, quam quæ Constantinopolim mittere disposueramus, Missos quoque nostros cum legatis iam fati Regis per ipsius transituros regionem direximus. Quos Imperatores Græcorum non solum recipere

Legati Sed. Apost. a Græcis minime recepti.

minime

A *minime consensere; verum etiam vehementer auersati, Bulgarorum animos commouere, eo quod per suam eos terram transire permiserint, nihil aliud procul dubio innuentes, nisi quod eos, si per sibi subiectas regiones transissent, illos periculis traderent, quibus prædictæ vrbis hæretici principes sæpe Sedis Apostolicæ Legatos, pro causa fidei, vel correctionis Ecclesiasticæ destinatos tradidisse leguntur.*

Præterea cum Bulgarorum Rege demorantibus, & ad vrbem Constantinopolitanam iidem nostris accedere Missis conantibus: iidem Imperat. epistolam suam ipsi Regi Bulgarorum transmisere: quam ille accipiens, nobis per Legatos nostros deferri deuota mente decreuit. Accipientibus itaque nobis, & perscrutantibus tandem cum aliis scriptis epistolam, non hanc, sæpe memorati principes dictantes, nisi in B *lacu blasphemiæ, tinxisse calamum, & luto erroris vsi pro atramento fuisse, procul dubio potuere. Conantur enim tam nostram specialiter, quam omnem generaliter, quæ lingua Latina vtitur, Ecclesiam, reprehendere, quod ieiunamus in Sabbatis; Quod Spiritum sanctum non ex Patre procedere fateamur.* Apud Frodoardum, qui ista recenset, ita legitur. *Quod Spiritum sanctum ex Patre, & Filio procedere dicimus.* Pergit Nicolaus. *Dicunt preterea nos abhominari nuptias, quia presbyteros sortiri coniuges prohibemus. Et insimulare tentant quoniam eosdem presbyteros chrismate linire baptizatorum frontes prohibemus. Quod Chrisma nos ex aqua fluminis conficere, fallaciter arbitrantur. Reprehendere nihilominus moliuntur, quod octo hebdomadibus ante Pascha a carnium, & septem hebdomadibus a caseo, & ouorum esu, more suo non cessamus. Mentiuntur quoque nos, sicuti per alia ipsorum scripta indicatur, Agnum in Pascha more Iudæorum super Alta-* C *re cum Dominico corpore benedicere & offerre. Quin & reprehendere satagunt, quod penes nos clerici barbas suas radere non abnuunt. Et quia Diaconus non sumpto presbyteratus officio, apud nos Episcopus ordinatur, cum ipsi etiam illum, quem Patriarcham suum nominant, a laico subito tonsuratum, ac Monachum factum, saltu ad episcopatus apicem Imperiali fauore, & brachio prouehere (vt ipsi putant) minime formidarent. Et adhuc, quod est grauius, a Missis nostris, contra omnem regulam, & præter omnem consuetudinē libellum fidei, si se ab illis recipi vellent, exigere moliebantur; in quo tam ista capitula, quam ea tenentes anathematizarent, nec non & epistolas canonicas, ab eo, quem suum Oecumenium Patriarcham appellant, dandas improbe requirebant.*

D Deinceps hortatur Episcopos Gallos aduersus Græcos, vt vnanimi consensu Ecclesia Latina vniuersa aduersus eorum calumnias insurgat, qui impudentissime audent hæresis insimulare Rom. Eccl. *Siquidem (nisi mente recessit)* inquit, *nunquam Hesperię regiones, vt de aliis mundi plagis interim taceamus, a sede Beati Petri, in huiusmodi quęstionibus dissonantes inuentę sunt. Vnde vnusquisque vestrum, qui Metropolitana iura sortitus est, iunctis sibi fratribus, & Coepiscopis suis, qui sub se sunt, de his diligentem curam suscipiat, & quid inuidis eorum detractionibus opponi necesse sit, rimari studeat, & inuenire summopere gestiat, atque inuentum nobis ocyus transmittere minime paruipendat; quatenus id nos quoque aduersus eorum vesaniam cum ceteris assertionibus nostris deinde mittere valeamus. Nihil enim in nobis tam visibilis quam inuisibilis hostis, sicut concordiam, exhorrescit.* [a] E *Ideo mutua studia nostra prouocemus, & contra communes hostes, non quasi hac illacve palantes, sed tanquam castrorum acies ordinati reperiamur; sicque fit vt dum nos vestram vnanimitatem ad communem incitamus conflictum, & nos nostris certaminibus interestis, ut & nos uestram sanctimoniam debito mentis affectu, diligere, fraterneque venerari cernamur, & vos in nullo a capite, idest a sede Petri dissidere noscamini. Quanto autem liuore quantaque uecordia iam designati Grecorum Principes eorumque satellites aduersus nos, pro eo quod suis noluimus parere illicitis animositatibus, animati sint, in eo manifeste datur intelligi, quod aut falsa sunt, quę nobis impingere moliuntur, aut certe iam a prisco tempore, sine*

Calumnię Græcorū in Latinos.
De ieiun. Sabb.
De processione Sp. Sancti.
Nos abhominari nuptias.
De ordinatione presbyt.
De Chrismate.
De ieiun.
De oblat. Agni.
De clericorū rasuræ barbæ.
De Diaconis in Episcopos per saltū promotis.
Græci exigūt libell. fidei a Miss. Apost.
Patr. Constantinop. scribere litter canonicas.
Eccl. Occident. nunquam ī his dissensit a Rom.
a Hacten⁹ i edit. Rom. reliqua ex Cod. Fabr.

Doct. Græci Eccl. Roma. minime reprehenderût. De ieiun. Sabb.

A

cuiusque contradictione in Ecclesia Romana, immo in tota Occidentali parte hactenus custodita, & cum floruerint etiam apud ipsos magni Doctores Ecclesiæ, nullus tamen eorum de his reprehensionem fecit, nisi hi qui non zelo iustitiæ feruidi, sed zelo inuidiæ perculsi, ecclesiæ lacerare traditiones anhelant, præcipue cum de ieiunio Sabbati, tempore Sancti Siluestri Confessoris Christi, sit satis discussum, & disputatum; atque vt celebraretur per omnia definitum, nullusque post hæc ausu temerario contra illud statutum uenire, aut saltem mutare præsumpserit: cum potius e diuerso Sedis Apostolicæ instituto, & Ecclesiæ Romanæ sequens obseruantia eiusdem salutiferi constituti executrix fuiße hucusque reperiatur.

De proc. Spir. S.

Præterea de processione Spiritus sancti quis nesciat illustres viros, & præcipue Latinos nonnulla scripsisse, quorum fulti auctoritatibus istorum oppido sane respondere possemus insaniæ, si vel illis non reprehendendi, vel nobis eis contentiosa fauce garrientibus rationem reddendi consuetudo quælibet extitisset?

B

Iactât Græcicû Imp. Primatû Eccl. translatû Constantinop.

Sed quid mirum si hoc isti prætendunt, cum etiam glorientur atque perhibeant; quando de Romana Vrbe Imperatores Constantinopolim sunt translati, tunc & Primatum Romæ sedis ad Constantinopolitanam Ecclesiam transmigrasse, & cum dignitatibus regiis etiam Ecclesiæ Romanæ priuilegia translata fuisse? ita vt eiusdem inuasor Ecclesiæ Photius etiam ipse se in scriptis suis Archiepiscopum, atque vniuersalem Patriarcham appellet.

C

Videte ergo fratres, si hæc Ecclesiæ Christi non præiudicent, videte si tolerabilia valeant æstimari; considerate si debeant illi Ecclesiæ Romanæ huiusmodi derogationes, vel detractiones ingerere, cum ipsa, ex quo cœpit Christiana religio dilatari, quæ semel in Petro patrono, ac institutore suscepit, immutilata tenuerit, & incorrupta per alia mundi climata docuerit, nec apparuerit quisquam, per tot saltem sæculorum curricula, qui eius traditionibus derogauerit, aut obuiare præsumpserit, licet vt prætulimus, in ecclesia magni Doctores effulserint, nec visa sit vnquam Ecclesia (ut non dicam Constantinopolitanam quæ longe post instituta est) cuius hæc, doctrinam uel auctoritatem secuta sit, cum ipsa potius alias Ecclesias instituerit, atque nonnullas traditiones contulerit; adeo vt quemadmodum Bonifacius Sedis Apostolicæ Præsul testatur, institutio vniuersalis nascentis ecclesiæ, de Beati Petri sumpserit honore principium, in quo regimen eius, & summa consistit. Pergit ostendere absurditatem a Græcis obiectorum.

Eccl. Roma. nullo errore polluta. Græci semper schismate aut hæresi laborarût. Sed. Petri a nullo iudicatur.

D

Nunquid nos hæretici aliquando fuimus? Nam licet nos peccatores quidem esse non denegemus; quorumlibet tamen errorum fæce pollutos, Deo gratias, minime recognoscimus, quemadmodum illi, qui nunquam sine schismate, nunquam prorsus ab errore reperiantur extranei. Libellos autem nos ab illis exigere, & suscipere, non autem illos a nostris requirere solere, consuetudo hucusque custodita demonstrat. Cum enim Christi munere, propter Primatum Ecclesiæ Romanæ in Beato Petro concessum nemini sit de Sedis Apostolicæ iudicio iudicare, aut illius sententiam retractare permißum, constat nimirum eos ab his nullum ius posſidere libellos exigendi, quos habere fas iudicandi, nullo habetur canone, nullo probatur exemplo. potiorum enim est ab inferioribus, non inferiorum a potioribus violenter exigere rationem, aut extortam elicere satisfactionem.

E

Ostendit deinde desiderium conuocandi eos & alios Episcopos Romam ad Concilium, nisi vos, inquit, diuersæ mundi calamitates, & quotidianæ pressuræ id agere vetuissent. Sed quæ nobiscum ageretis præsentes, hortamur, agite saltem absentes &c. Veruntamen huc veniendo non recusetis laborem arripere, nec iussa terreni Principis, nec vlla impedimenta sæculi, pium studium vestrum a communi hac Ecclesiastici negotii meditatione, seu necessaria sollicitudine cohibere quoquo modo valeant, alioquin vestram ad nos fraternitatem conuocandi, & pariter de huiusmodi quæstionibus tractandi nobis erit omnino necessitas, vt videlicet iuxta pristinam consuetudinem nobiscum in id ipsum apud Sanctum Petrum conuenientes communes Ecclesiæ contumelias repellamus &c. præcipue cum non solum

A *propter huiusmodi generalis Ecclesiæ negotium, sed etiam pro specialis huius sedis exorta causa prædecessores vestri vna cum prædecessoribus nostris hic soliti sint non immerito conuenire &c.*

Hortatur deniq; vt tam fortia scripta, & Sedi Beati Petri omnino consentientia edant, quæ vna cum Rom. Pont. assertionibus ad Græcorum vesaniam, & dementiam valeant confutandam.

Tua vero, frater Hincmare, (inquit) *pietas, cum hanc epistolam legerit, maxime curet, vt ad alios Archiepiscopos, qui in Regno filii nostri Caroli gloriosi Regis consistunt, deferatur, ac id summopere agere studeat, & vt de his singuli in diœcesibus suis vna cum suffraganeis suis, in cuiuscunque regno sint constituti, conuenienter tractare, & nobis quæ euenerint, suggerere curent, eos incitare non negli-* B *gat: ita vt eorum omnium quæ præsentis Epistolæ circunstantia continet, tu & strenuus executor illis existas, & apud nos verax, & prudens scriptorum tuorum seriei relator inueniaris. Dat. decim. Kalen. Nou. Indictione prima.* A qua die vsque ad ipsius Nicolai obitum viginti & vnus dies numerantur. Frodoardus in historia Ecclesiæ Rhemensis, ait Hincmarum hanc epistolam accepisse, & coram Rege, multis astantibus Episcopis legisse, & iuxta mandatum Nicolai Papæ, eam ad alios Archiepiscopos citissime deferri curasse: interim Nicolaum Papam decimotertio die mensis Decembris e viuis excessisse &c.

Sed quid pro Latinis aduersus Græcos in Gallijs fuerit elaboratum, ex eodem Frodoardo aliqua ex parte consequi possumus, qui dum relegit epistolas ab Hincmaro conscriptas, hæc habet: *Item de responsionibus ad obiecta Græcorum, quæ* C *Odo Bellouacensis Episcopus colligens descripserat, & domino Hincmaro miserat &c.* & inferius de ijsdem: *subiungit quoque de libello ipsius Odonis contra obiectiones Græcorum, quædam se in eo memorans annotasse, quæ retractanda, & corrigenda forent. quas lucubrationes nescimus editas.* Quæ Galli adu. Græcos.

At ne penitus relinquamus intacta decem illa capita, quæ a Græcis obiecta Nicolaus ipse testatur: ea hic obiter, breuiterque saltem attingamus, atque in primis.

1 Quod ad Sabbati ieiunium: vetus fuit ista inter Latinos, atque Græcos controuersia, ab ipso ferme exordio nascentis Ecclesiæ, post obitum videlicet Apostolorum. Tu vero consulas quæ fusius primo Tomo Annalium scripta sunt. Respõsiones ad obiecta Græcorum. De ieiun. Abb.

2 Quod Spiritum sanctum a Patre procedere negarit omnino Latina Ecclesia, a- D pertissimum mendacium est. Quod autem dixerit a Patre & Filio procedere, sincerissima veritas est, a maioribus omnibus, a Damaso incipiendo, Romanis Pontificibus, & alijs asserta. De pceff. Spir. S.

3 Quod custodiens in sacris ordinibus cœlibatum Occidentalis Ecclesia, damnet nuptias, manifesta calumnia est. nam clericorum cœlibatum antiquissimum fuisse in ecclesia tam Occidentali quam Orientali, a temporibus Apostolorum seruatum, suo loco superius euidentissime demonstratum est; ac pariter declaratum, quam desipuerint Græci a tempore sextæ Synodi commenticijs appositis canonibus, coniugium sacrorum ministrorum admittentes. De cęlibatu clerici.

4 Quod alicubi concessum presbyteris, vt baptizatorum frontes liniant chrismate, ex magna causa sit dispensatum; in contrarium plane esse vsum, ostenditur. De Chrismate.

E 5 Quod vtatur Ecclesia Occidentis aqua pro chrismate; omnium testificatione est manifesta calumnia.

6 Quod in Quadragesima caseo, vel ouis omnes Occidentales vtantur Ecclesiæ, calumnia est, cum in Italia nunquam in vsu fuerit; trans montes tamen id, ex magna causa, alicubi appareat esse concessum. Sed in his diuersarum Ecclesiarum tam in Oriente, quam in Occidente, absque scrupulo læsę Catholicæ fidei, diuersas fuisse consuetudines, ex antiquis Theologis superius fuse est disputatum. De abstinentia ciborum.

7 Quod super altare vna cum corpore Christi offeratur agnus, tempore Paschatis, est manifesta calumnia. De agno oblato.

De barba radenda. 8 Quod clerici Occidentales barbas radant, ridenda potius, quam confutada schismaticorum insania; de quo pristino vsu, ab exordio Ecclesiæ nascentis Romæ recepto, suo loco superius est tractatum. A

De Diac. ord. Epis per saltū. 9 Quod Diaconi non suscepto presbyteratu transeāt ad Episcopatum: calumniam esse, Canones Occidentalis Ecclesiæ manifestant.

De libellis fidei. 10 Quod libellus fidei exigeretur ab illis, a legatis Apostolicæ Sedis: quod cum nunquam vsurpatum sit, pro monstro haberi debet, sicut, vt ab eorum Patriarcha ad Christi fideles Decretales scriberentur epistolæ. hæc obiter.

De Decretalib. ep. † epist. 58. Porro de hac epistola Nicolai fit mentio in antiquis Francorum Annalibus a Pithoeo editis: deque alia, eodem tempore scripta, de condemnatis ab Apostolica Sede Gunthario, & Theutgando Episcopis, quos ob septem capitalia crimina commissa, ad pristinæ dignitatis restitutionem recipere nequaquam posse commemorat. Exigebat autem ista ab ipso Nicolao necessitas, vt quia suis litteris vsque in Orientem missis, duo illi damnati Episcopi iniuste conquesti essent a Nicolao iniuste se fuisse damnatos, oportuit vt per ipsum vniuerso innotesceret orbi, sententiam in eos latam fuisse iustissimam, cum ostenderet quot quantorumque criminum ijdem auctores fuissent. B

Photius hæresis incusat eccl. Rom. ob assertā process. Spiritus S. a Fil. Quod autem ad Photij criminationes in Ecclesiam Rom. pertinet, sciendum est ipsum primum fuisse, qui quod nullus prædecessorum, quantumlibet cerebrosus, etiamsi hæreticus fuerit, eidem Romanæ Ecclesiæ infensissimus, ausus est facere, vt eamdem Ecclesiam, immo omnes Occidentales hæresis nomine sugillaret, quod assererent, Spiritū sanctum a Patre Filioque procedere. Non enim recens ista per Rom. Pont. suis epistolis innotuerunt in Oriente, sed ante quingentos annos reperiuntur annūtiata litteris primum Damasi Papæ, qui vires dedit (quod dictum est suo loco superius) vt Constantinopolitanum Concilium sub Nectario, œcumenicum diceretur, per quod Spiritus sancti est defensa diuinitas, & per Symbolum prædicata. Id quidem ipse habet in Anathematismis appositis ad epistolam ad Paulinum, Antiochenum Episcopum, a Theodoreto [a] dolo malo falsatam, vt qui contra Cyrillum Alexandrinum negauit Spiritum sanctum a Filio etiam procedere. Porro legitima lectio eorum scriptorum Damasi posita habetur, in omnium antiquissima Crescolniana collectione, alibi superius recitata, [b] his verbis, *Spiritus sanctus non est Patris tantummodo, aut Filii tantummodo Spiritus.* Scriptum est [c] enim. *Si quis dilexerit mundum, non est Spiritus Patris in illo.* Item scriptum est. [d] *Qui autem Spiritum Christi non habet, hic non est eius. Nominato itaque Patre & Filio intelligitur Spiritus sanctus, de quo Filius in Euāgelio dicit [e], quia Spiritus sanctus a Patre procedit. Et de meo accipiet, & annunciabit vobis.* Hæc Damasi apud Cresconium purissima atque simplicissima lectio, per quam Spiritum a Patre Filioque procedere, ex necessaria assumptione deductum est. Sed & locum Damasi e Græcorum fontibus, quos reperit limpidissimos, nec impostorum, pede turbatos, citat Gennadius Patriarcha Constantinopolitanus his verbis. [g] *Damasius Sanctissimus Romæ præses, qui tempore secundæ Synodi Constantinopolitanæ vixit, in confessione Catholicæ fidei, quam Papa hic misit ad Paulinum Antiochiæ episcopum, hæc hēt. Credimus in vnum verum Deum Patrem & Filium, & Spiritum sanctum, factorem visibilium, & inuisibilium, per quem omnia creata sunt in cælo, & in terra; hunc vnum Deum, & hanc vnam esse diuini nominis Trinitatem, Patrem, qui Filius non est, sed habet Filium, qui non est vtique Pater: Filium qui non est Pater, sed Filius Dei natura est. Spiritum vero paraclitum neque Patrem esse neque Filium:* SED EX PATRE PROCEDENTEM ET FILIO. Subijcit his, idem Gennadius testimonia Leonis Papæ atque Hormisdę, eadem affirmantium, & aliorum, qui libere ea scripsisse ad Orientales reperiūtur, diuersis quidem temporibus, cum nec ab aliquo eorum, licet in Rom Eccl. infensissimo adeo contradictum est, vt sit ausus vel Rom. Pōtifici, vel alicui Occidentalium id profitenti, & constanter asseueranti impingere crimen hæresis; & meditatus fuerit ea de causa a Rom. Eccl. scissionem. Immo boni consulere, & in sa- C D E

De pcessione Spūs Sancti antiqua doctrina in ecclesia.

a Theod. hist. lib. 5. c. 11.

b in Anno D: 447.

c 1. Io. 2.

d Rom. 8.

Damasus profitetur Spir S. a P. & F. procedere.

e Io. 15.

f Io. 16.

g Genn. p Cōc. Flor. sect. 7.

Itē Leo, & Hormisda.

A niorem sensum interpretari consueuerint, id quod de eadem Spiritus sancti processione a Patre Filioque à Romano Pont. assertum alicubi inuenissent, vt fecisse constat Sanctum Maximnm virum doctissimum, & ob defensionem Catholicæ fidei martyrem; qui claruit tempore Sancti Martini Papæ, & martyris, anno Redemptoris 650. sub Heraclio Constante Imp. cuius de ea re sententias grauissimas in epistola ad Marinum conscripta, qui pugnant aduersus Græcos, citare consueuere, vna cum alijs Sanctissimis antiquis Græcorum Patribus, qui id ipsum de processione Spiritus sancti a Patre & Filio professi esse inueniuntur, quorum catalogum expressum habes in Concilio Florentioo, & in alijs pluribus Theologis, qui eodem argumento scripsere commentarios pro Latinis aduersus Græcos, quorum est numerus pene infinitus, vt eos singulos recensere sit operosum atque superfluum.

Item S. Maxim⁹.

B Quod autem ad Maximum spectat, & eius locum citari consuetum, in epistola ad Marinum Diaconum, inter alia quæ ibi tractantur dogmatica, recensentur querelę Gręcorum aduersus Romanam Ecclesiam, quarum altera erat, quod Romanus Pontifex scripsisset Spiritum Sanctum a Patre Filioque procedere: altera qua calumniabantur eumdem dixisse, Christum in quantum hominem non caruisse originali peccato, ex illa enim id illi eliciebant sententia, quod Christum dixisset (vt maiores nostri) secundum Diuinitatem consubstantialem Patri: secundum humanitatem consubstantialem nobis. Sed petiti Romani, statim omnem ea de re, declarantes vocem, abstulere calumniam. Ait ergo Maximus in dicta epistola ad Marinum Diaconum.

De litteris vero Sanctissimi Papæ, qui nunc Ecclesiam regit, non in tot capiti- C *bus, quot vos scribitis, illi, qui regiam incolunt Vrbem (Constantinopolim) eas susceperunt, sed duobus tantum, quorum alterum est Theologicum, quod videlicet dicat Sanctissimus Papa Spiritum sanctum etiam a Filio procedere: alterum vero de diuina Incarnatione, quod scilicet scripserit Sanctissimus Papa Christum Dominum quatenus homo est, ab originali peccato non esse immunem.* eliciebant ista illi, ex dicta voce adeo absolute prolata, non quod ista dixisset Pontifex, vt ex inferius dicendis apparet. Respondet Maximus de his, quæ pro defensione dictorum Romani afferrent, dicens: *& quod ad primum quidem attulerunt Romani auctoritates suorum Patrum sibi suffragantes, nec non Cyrillum Alexandrinum in sacris illis commentariis quæ in Euangelistam Ioannem conscripsit; quibus nullo pacto Spiritus sancti Filium esse causam, se ipsos affirmare ostenderunt. Vnam enim nouerunt Fi-* D *lii & Spiritus sancti esse causam, Patrem videlicet, Filii quidem generatione, Spiritus vero sancti spiratione; sed vt per ipsum Filium procedere dicentes Spiritum sanctum, declarat etiam, vt hoc pacto essentiæ connexionem, & identitatem, & immutabilitatem indicarent,* ne scilicet duo esse principia asserere viderentur. pergit Maximus. *Quod ad secundum vero nulla opus est apologia, vel excusatione. Quænam enim in huiusmodi rebus potest oriri dubitatio etiam illis, qui pro ingenii sui peruersitatem occasionem dubitandi quærere in omnibus consueuerunt? Rom. tamen disertis verbis declarauerunt, dicentes. Christum Dominum nullo pacto peccatum habuisse, neque mente quidem, qua videtur Adamus primum deliquisse; neque alicuius mali actionem vel operationem ex mente per corpus procedentes omnino in Christo Domino vnquam fuisse. Et isti quidem* (Romani videlicet) *hæc inquiunt* E *de illis, quæ sine causa ipsis obiiciuntur: Illi vero* (Regiæ scilicet Vrbis) *de iis quibus iustissime ipsi accusantur nullam huiusque excusationem attulerunt &c.*

Cyrillus Alex. de pcess. Sp. S.

Locus corruptus.

Christus nulli ob- noxi⁹ peccato.

In fine vero, qui cupit amicum salutum, vt inconuulse Ecclesiæ Romanæ iunctus persistat, verbis his persuadet, quàm elegantissime ista subiiciens.

Omnes termini terræ, & quicumque vbique terrarum Christum Dominum pura mente, & orthodoxa fide confitentur, QVASI AD SOLEM AETERNI LVMINIS AD SANCTISSIMAM ROMANAM ECCLESIAM, ET EIVS CONFESSIONEM, ET FIDEM

Nota de Ecclesia Rom.

A INTENTI RESPICIVNT, EX IPSA RVTILANTEM SPLENDOREM RECIPIENTES SPIRITVALIVM, ET SANCTORVM DOGMATVM, *quemadmodum sex illæ sanctæ Synodi sacræ & a Deo dilectæ, disertis verbis, & magna cum religione exposuerunt, apertissime pronunciantes Fidei Symbolum. Ab initio enim aduentus incarnati Verbi vniuersæ vbique terrarum Christianorum Ecclesiæ a Sancta Romanorum Ecclesia originem habuerunt, & fundamentum solum & maximum, contra quod nullo pacto portæ inferi præualebunt, iuxta ipsius met Salvatoris* [a] *nostri promissionem, vt habeat scilicet claues orthodoxæ in ipsum fidei, & confessionis, & aperiat illis qui ad ipsam Romanam Ecclesiam cum pietate accedunt, veram, & realem & solam pietatem quærentes, & claudat contra, & obstruat omne os hæreticum, quod loquitur iniquitatem in cælum &c.* hæc Maximus Philosophus Christianus, Theologus sua ætate præcipuus, mitissimus corde, humillimus mente, vt sua ipsius scripta actaque testantur, atque martyrij titulo insuper egregie insignitus. B

[a] Matt.16.

At cum locum Maximi in Florentino Oecumenico Concilio citaretur, & Græci schismatici tanti viri præfocati auctoritate, respirare non possent, eo diuertere necessitas eos compulit, vt negarint eam epistolam esse Maximi, quam non Latini codices, sed Græci, ijdemque plures eadem sententia, absque vlla penitus discrepantia, continerent.

Verum cum negare non possent Maximi esse epistolam, ijdem conuerterunt in Latinos dicta Maximi, quod negassent Filium esse causam processionis Spiritus Sancti, cum Bessarion pro Latinis certamen suscepit, & sententiam Maximi egregie declarauit, in ea, quam tunc, pro vnione habuit, orationem. Sed hæc a C nobis ea de causa sunt allata, non vt de quæstione hic disputemus, magis autem vt ostenderemus, neminem ante Photium vertisse probro Apostolicæ Sedi, vt adscriberet loco hæresis, si quando ea de processione Spiritus Sancti a Patre, & Filio suis litteris sunt professi, sed vel se recepisse illa, silentio demonstrarint, vel in bonum sensum illa deducerent, & excusarent; vel si non reciperent, non tamen vt hæresim condemnauerint, seque ea de causa ab Ecclesia Romana absciderint.

Prim⁹ Photi⁹ adscripsit latinis ad hæresim, quod assererent Sp. S. procedere et a Filio.

Primus infelix Photius (ista sit illi loco gloriæ ignominiæ sculpta columnæ) primus inquam extitit auctor, vt eius prætextu se ab Ecclesia seiungi, ac penitus segregari professus sit, a qua se non recipi sciret, ob alienæ sedis inuasionem, & alia innumera scelera perpetrata, vt erubescant in schismate sectatores, tali auctore, quem (vt audisti) crimina immanissima dedecorarunt. Qui vbi semel id profiteri D scriptis litteris cæpit: quæ reliqua fuerunt, erigendo sibi cathedram contra cathedram, Angelum apostatam imitatus, par solium, immo altius contra Sanctam Apostolicam Sedem sibi constituendum putauit, vt non solum illud vsurparit quod Romanæ Ecclesiæ est solius, vt Oecumenicus diceretur, sed & a Legatis Sedis Apostolicæ fidei professionem exigeret, & epistolas ipse canonicas scriberet, quod spectat tantum ad Romanum Pontificem. Apostatantis primum angeli superbia est, & blasphemia in Deum pariter, dum institutum diuinitus in Ecclesia, & seruatum semper in hoc tempus Hierarchicum ordinem, eunuchus inuasor alienæ Sedis, atque falsarius (vt est demonstratum) auertere ausus sit atque subuertere; homo, sententia Nicolai, innumerabilium repertus præuaricationum obnoxius, Imperatorum tantum auxilio fretus. Ita quidem Principes terræ potentes iniquitate, aduersus Romanam Ecclesiam cum Photio insanierunt. Atque hæc nos longius, quam E pro ratione compendij, in gratiam Græcorum, si qui sunt, veritatis magis, quam factionum studiosi.

Vltio in schismaticos Principes.

Post longam patientiam, Deus tandem iram suam effudit aduersus schismaticos Principes, ac primum in Bardam Cæsarem omnium malorum auctorem, qui Sanctissimum virum Ignatium Patriarcham sentiens suis sceleribus aduersarium, eum e throno deijciendum curauit, Photiumq; subrogandũ. præsagia necis eius & miseram

necem

A necem Curopalates, Cedrenus, Glicas, & in primis Nicetas Græci scriptores sic fere descripserunt. Visus illi per somnium B. Petrus Apostolorum Princeps, cui assistebant duo terribiles viri: & ad vestigia eius sedentis, Ignatius procumbens, & cum lacrymis clamans, *Clauiger Regni cœlorum, & petra in qua Christus Deus suam firmauit ecclesiam, scis, qua iniuria affectus sim; consolare senectutem meam, multa mala passam. Ille vero ad Ignatium.* Ostende, inquit, *eum qui te iniuria affecit, & Deus faciet cum tentatione prouentum. Et conuersus Ignatius, dextera manu me ostendit, inquit Bardas, inquiens; Hic me maxime omnium offendit, & nec dum iniuriis me afficere desinit.* — horrenda visio.

Tum B. Petrus illi qui ad dexteram astabat, ait, Assume Bardam istum execrandum & extra atrium Ecclesiæ illum membratim concide quam primum. Itaque tractus ego, inquit, fui ad necem: visum illi præterea, quod manum vibrans aduersus B *Imper. dixit illi. Impie fili, expecta parumper.* hanc terribilem visionem Philotheo fideli amico narrabat Bardas perteritus, & plorans, qui nec sic quidem omisit affligere Ignatium, misso enim Photij quodam amico in Insulam cum militibus illum arctius constringi & obseruari iussit, per tres menses, quibus decursis, in somnij secuta est executio, cum vna cum Imper. & exercitu profectus in Cretam, & suspectus perfidiæ, iussus est occidi, qui statim frustatim est concisus. Reuersus Constantinopolim Imper. cum solus Rempub. administrare non posset, & filios mares non haberet, Basilium Macedonem genere, ignobilem, excubitorem, sibi filium adoptatum, & Magistrum militum creatum, Consortem asciscit Imperij. — Bardas occisus.

Photius, assentiente Imper. ad vlciscendum Nicolaum Papam, conciliabulum C congregat & ipsum Nicolaum anathemate damnat. Magnis etiam muneribus, præcipue Regem Franciæ Doliechum (sic Græci Ludouicum appellant) ad deijciendum ab ecclesia Nicolaum impellere conabatur, pollicens eum se Imper. in Vrbe Constantinopolitana proclamaturum, quæ munera & pseudo Acta in Ignatium & Nicolaum Papam, Zachariæ & Theodoro asseclis suis Episcopis dedit in occidentem. — Photius molit Papam deijcere Papatu.

Basilius creatus Imper. Michaelem Imper. a prauis, & execrandis facinoribus abducere studens, infensum eum sibi reddidit, qui & eum de medio tollere meditabatur: cum interim Basilicinum quemdam Regij Dromonis remigem in Imperium prouehit. Basilius igitur malens necem inferre, quam pati, communicato cum alijs consilio, Michaelem obtruncat, & solus potitur Imperio. Ex Zonara, Niceta & D alijs. Imperator acclamatus, statim Zachariam, & Theodorum Legatos, ne anathema Pseudo Synodi in Summum Pontif. Romam perferrent, reuocat. Photium a Patriarchali deijcit Sede. Ignatium reuocat & in throno restituit, exultantibus omnibus, idque vtrumque ex litteris & auctoritate Nicolai Papæ, omnia scripta, quæ à Patriarchio discedens acceperat a Photio repetit, in quibus reperti duo libri auro, & argento foris mirifice exornati; intus vero litteris valde pulchris descripti. Quorum alter continebat septem Actiones Synodicas, quæ nunquam extiterunt, nec actæ sunt, aduersus Ignatium, in quibus singulis depictus egregie habebatur idem Ignatius, cum singulis inscriptionibus huiusmodi. DIABOLVS, PRINCIPIVM PECCATI: FILIVS INIQVITATIS. SIMON MAGVS. EXTOLLENS SE SVPER OMNE E QVOD DICITVR DEVS. ABOMINATIO DESOLATIONIS: ANTICHRISTVS. — Imp. occiditur. — Photius deijcitur, Ignatius restituit. — Photij impudentissima fraus.

Inuentum plane Photij Diabolicum, in quo egregie eum emulantur nostræ ætatis Nouatores, eo etiam deteriores, quod ille huiusmodi imaginibus, & inscriptionibus conatus est infamare nomen Ignatij, hi vero ipsum Roman. Pontif. sed de his occinendum illud Dauidicum, velut somnium surgentium domine in ciuitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges. stat vero, stabitque in æternum imago illa, quam Christus verborum suorum notis indelebilibus reliquit expressam in Petra, qua cernitur super Christi cathedram sedens Petrus, vel loco Petri,

a Mat.16. successor Petri cum eiusmodi elogio, inscripta diuinitus. a TV ES PETRVS ET SVPER HANC PETRAM ÆDIFICABO ECCLESIAM MEAM, ET PORTÆ INFERI NON PRAEVALEBVNT ADVERSVS EAM. Qui actionum illarum impiarum scriptis dum legerentur interfuerunt, iurati asseruerunt, quinquaginta duo apertissima, & omnibus perspicua illa capitula contra Ignatium a Photio fuisse prolata. A

Alter vero Synodica Acta aduersus Nicolaum Papam Rom. omni videlicet calumnia & blasphemia referta continebat. Cū igitur hæc omnia Imp. Senatui atq; Ecclesiæ manifestasset, pessimam Photij conscientiam vniuersæ Reip. manifestam reddidit. Nicetas.

Non multo postquam Basilius est adeptus Imperiū, visus illi Dominus noster Iesus Christus eum ita conueniens, Vt quid interfecisti Regem & Dominum tuum Imp.? expergefactus cohorruit, & diuina illa promissione, In quacunque die ingemuerit peccator, saluus erit, ad pœnitentiam prouocatus, lacrymis luctui & eleemosynis se dedidit, & mirabili, ac pretioso opere duas Ecclesias fabricauit. B

b Lib.1.c. Ex Luitprando b Ticinensi. Zonaras, longe post hæc tempora, & ipse schismaticus Photio fauens, auctori schismatis, scripsit eum sede pulsum, quod Imperatorem homicidij redarguisset, contra quam alij superiores, nimirum quod iam tertio a Nicolao Rom. Pont. damnatus esset. quod ipsum ipsemet asserit Imp. suis ad Nicolaum

c T.3.epi. Decret. pag.271. Papam litteris, quæ posteriores c extant, nam priores dubitare se ait, an redditæ sint. In illis igitur, hæc habet. *Et quædam a nobis agenda fore visa sunt; quædam vero paternæ sanctitati vestræ penitus relinquenda. Verum nobis nihil amplius debere fieri visum est, nisi vt Photius quidem a sede remoueretur, & secum quiescere hortaremur, quippe qui multa contra veritatem, & contra Sacrorum Pontificum verticem commouit &c.* Mox ait Ignatium sibi visum restituendum, ex eius litteris, &c. Consulit eum denique de his, qui Photio communicauerunt, & omnino de lapsis, & ad extremum commendat Apocrisarios ab Ignatio, & Photio, & a se ipso missos postulans etiam alios Roma mitti ad sanciendam & vniendam Constantinopolitanam Ecclesiam Romanæ, missa 11. Nouembris. Alias misit litteras, & Ignatius d multa prædicans de Sede Apostolica, & de ipso Nicolao, & consulens pariter de varijs gradibus lapsorum. D. 11. Nou. biduo ante obitum Nicolai, quæ redditę sunt eius successori Hadriano, vt Sacræ Synodi Acta declarant. C

d recitantur in 8a Synodo.

Sed quæ aliæ eiusdem Nicolai fuerint res gestę anni huius ante obitum videamus. Cum Theutperga Regina inuisa Lothario ab eoque pessime habita, imminentem sibi mortem timeret: quam citam ab eo profectionem curabat, quam tamen absque auctoritate Nicolai Papæ, qui eam redire præceperat, non est ausa tentare. Colore igitur Romam proficiscendi, ab eo recedendi occasionem honestam captans, legatos præmittit ad Nicolaum cum litteris, quibus ab eo Romam veniendi licentiam postulauit. Sed ex Lotharij viri sui, immo infestissimi hostis consilio, quin potius minantis iussione, ijsdem litteris atque legatis eidem Rom. Pont. significare coacta est se sponte cedere Regiæ dignitati, in quam introduceretur Vualdrada, tamquam legitima Lotharij coniux. Quæ audiens Nicolaus, omnia hæc ipsam a Lothario coactam scripsisse cognoscens hæc ad eā rescripsit. e *Quis ignorat hæc te multis pressuris subactā deponere, & innumeris malis attritam proferre? cum etiam (vt prediximus) omnes Religiosi & Cleri Galliarum & Germaniæ viri hęc ita se habere, frequenti relatione testentur? adeo, vt te nobis hæc scripturam fore, multo ante tempore cognouerimus. Sed his omissis hortamur, ac vehementer admonemus, vt ipsa tibi met manus non inferas, nec mortis fomitem generes: melius quippe tibi est vt veritatem loquentem alius te occidat, quam tu te ipsam, mendacium dicens, interimas. Sta igitur intrepida, atque constans, & mortem quam quoquo modo semel experiri debes, precipue pro veritate sustinere non paueas.* Monet postremo ne occasione Romam veniendi a viro discedat, recepturo post eius discessum Vualdradam, & ipsam in via vitæ discrimen subituram. Sed & scribens f ad Lotharium, æque prohibuit ne ipse Romam veniret. D E

Adigitur Regina renunciare regię dignitat.

e ep.48. Nicol. hortatur Reginam ne morte pro veritate paueat.

f ep.51.

A ret. Sequenti vero die idem Pontifex litteras dedit ad omnes Episcopos [a] sub Regno Lotharij constitutos, quos redarguit, quod rerum temporalium amittendi timore, segnes fuerint hactenus in corrigendo Lothario. Eadem porro die & Indictione ad Carolum [b] Regẽ Francorum Lotharij patruum scripsit, dolens quod Lothario conniueat de abijcienda, atque perdenda Regina Theutperga à Rege adulterij rea constituta, damnans consilium de iudicio per monomachiam definiendo, rogat vt eam a periculo liberans mortis, apud se recipiat. Scripsit [c] eodem tempore etiam Lothario Regi, in primis ipsum redarguens, quod Theutpergam varie vexasset, compulissetque iurare, non ipsam, sed Vualdradam legitimam ipsius vxorem esse; inanem ostendens eiusmodi adinuentionem: cum sententia Sedis Apostolicæ definitum esset eam esse legitimam ipsius vxorem. Abstrahitque eum ab omni spe ducendi pellicem in vxorem, B cum nec defuncta vxore, id ipsi licere leges Ecclesiæ doceant. Vualdradam excommunicatam ipsi denunciat, cuius consortio, ne eiusdem pœnę fiat particeps, admonet. Sed & eadem sententia ipsum fore plectendum, nisi pareat, comminatur. His datis litteris, quibus comminatio excommunicationis missa est, magnus timor inuasit omnes Francorum Episcopos, ne Rex ab eodem Pontifice excommunicationis sententia plecteretur, cuius rei gratia tunc Aduentius Metensis Episcopus scripsit ad Hattonem Coepiscopum suggerens consilium reuocandi Lotharium ad pœnitentiam. Verum aliud consilium Lotharius iniit, quo excommunicationem comminatam effugeret, nempe vt suum ad Nicolaum Romam aduentum litteris, [d] & legatis præmissis eidem nunciaret, vt sic eum spe bona ludificaret; quibus blandis litteris, & auxilium contra Sarracenos, si opus sit, pollicetur. At Nicolaus prohibuit eius Romam C aduentum, quem sciret non ad pœnitentiam, sed ad dilationem prætendi. Vetus fuit Lotharij artificium, vt cum, siue a patruis Regibus, siue à Romano Pontifice arctaretur ab adultera omnino recedere, ille se Romam velle proficisci, & de sua causa agere coram Pontifice affirmaret. Testatur id Nicolai epistola [e] ante legationem Arsenij data. Sic igitur ab eo sæpe deceptus ne Romam veniat, interdicit, cum & interim nõ cessaret alia via ipsius omnibus modis procurare salutem, scribens de his ad Ludouicum Regẽ [f] Germaniæ, de eius emendatione procuranda. Occasio etiam prætexendi Romam aduentus, & illa præcessit, quod eodem anno Carolus, & Ludouicus fratres simul, Nicolai Papę monitu conuenientes, solicite de Lotharij nepotis, sui nondum resipiscentis scandalo consulentes decreuere, vt ipse Carolus patruus ad eum, adiuncto sibi Episcopo, proficisci deberet quo eum coram efficacius hortari posset, vt in omni- D bus parere deberet monitis Apostolicæ Sedis. Cui ille, ex more promissionibus multis, facturum se quæcunque Pontifex iuberet, Romamque ad eum aditurum pollicens, satisfecit. De quibus promissionibus per Ludouicum Nicolaus monitus [g] rescripsit sic eludere solitum Lotharium Apostolicam Sedem promissionibus suis, vt cum multa promittat, nihil præstet, sed pollicitis contraria agat. Ob idque quod inobediens esset Apostolicæ Sedi, ne Romam veniat omnino prohibuisse questus est etiam de eo idem Nicolaus, quod in Sede Treuirensi, & Coloniensi, ex quibus exciderant Guntharius, & Theutgaudus, nullum alium patiatur ordinari Episcopum, spem habens de illorum restitutione; pro quibus & frustra itidem Rex Ludouicus rogasset. [h] Scripsit & ad Episcopos sub Ludouici Regno constitutos, eos redarguens de nimia solicitudine pro iuste damnatorum restitutione. At non hic finis Lotharij Regis ini- E quitatum, sed hoc eodem anno enormia alia prioribus peccata coniunxit, auferens bona Helletrudis filiæ Lotharij Imperatoris viduæ relictæ Berengarij Comitis; quę talia passa ad pauperum patronum, viduarumque protectorem Nicolaum Pontificem confugit, qui pro ipsa ad Carolum Regem litteras [i] dedit, vt apud Lotharium intercederet, ageretque vt ablata restituat.

Ad postremum autem non prætermittendum, ex antiquo vsu perseuerasse, vt pro grauioribus delictis expiandis fideles ad Romanum Pont. se conferrent: quod sub Nicolao Pontifice dum frequentatur, inter alios infelix pater, trium filiorum necator, accurrit, de quo ad suum Episcopum Pastor [k] omnium rescripsit, ex parte re-

laxans

a ep. 49.

b ep. 50.

c ep. 51.

Nicol. intentat Lothario excõicatione nisi pareat.

d extant in Cod. Treuir.

Lotha. imponere studet Papæ.

e ep. 27.

f ep. 53.

g ep. 55.

Papa Loth. prohib. Romã venire, quod inobed. esset.

h ep. 56.

i ex. Cod. S. Mar. sup. Miner.

Vidua bonis spoliata confugit ad Papam.

Pro grauiorib. delictis Roma adit.

k Apud Iuonem p. 10. 33.

laxans misericorditer poenas illi ab eo impositas.

S.Clem. corp. Romam refertur.

Hoc eodem anno qui vltimus Nicolai numeratur, contigit per Sanctos viros Cyrillum atque Methodium Orientales Monachos deferri Chersona Romam corpus S.Clementis Papæ, de quo narratio extat ex Leone Ostiensi.

a De his agit Pithoeus i libello hist.cōtrou. de p cess. Spiritus sancti.

Ad tēpus Nicolai nihil additū Symb.

Non est prætermittendum errare eos, qui putarunt adiectionem illam Symbolo inditam, aFILIOQVE esse primū in Ecclesia Romana ab ipso Nicolao Pont. factā, id ex epistola Photij elicientes, qua ad Nicolaum Photius scripsit aduersus eos qui dicerent Spiritum Sanctum sicut a Patre, ita etiam a Filio procedere. Quod igitur tunc regebat ecclesiam Nicolaus, creditus est ipse eius additionis fuisse auctor. Sed hi ab ipsius Photij epist. post ad Io. Papam Octauum scripta, reedarguuntur, testante, a nemine Rom. Pont. vsque ad illa tempora aliquid additum symbolo. Nicolaus igitur & si eadem cum suis prædecessoribus sentiret de Spiritus sancti processione a Patre Filioque manante, nequidquam tamen id symbolo fidei adiectū voluit, quod sciret a Leone Tertio prædecessore Pont. id recusatum, Legatis Caroli M. Imp. id exposcentibus. B

Anastasius plura de Nicolai munificentia in donis collatis diuersis ecclesijs, & sacris ædificijs recenset.

Nicol. Papa laudatissimus ī-ter oēs. Elogium eius.

Nicolaus igitur, cum ecclesiam victoriosissime, inquit Anastasius, rexisset annos nouem m.6.d.20.idib.Nou.migrauit ad Dominum, laudatissimus, si quis alius, Romanorum Pontificum. nam audi Reginonis elogium. *Post B.Gregorium vsque in præsens, nullus Præsul in Romana Vrbe Pontificali honore sublimatus Nicolao videtur equiparandus. Regibus & Tyrannis imperauit, eisque ac si Dominus orbis terrarum, auctoritate præfuit, Episcopis, & sacerdotibus, religiosis, ac Domini mandata obseruantibus humilis, blandus, pius, mansuetus apparuit, irreligiosis & a recto tramite exorbitantibus terribilis, atque austeritate plenus extitit, vt merito credatur alter Elias, Deo suscitante, nostris temporibus surrexisse, & si non corpore, tamen spiritu & virtute.* C

Legati Imper. ad electionē Papæ non vocantur.

Post mensis vacationem Hadrianus Romanus, admirabili omnium ordinum consensu, electus, 19. Kal Ian. consecratus est. Is beneficentiæ in pauperes nomine celebratur, multiplicatis aliquando in eorum erogatione denarijs. Missi Imp. in Vrbe præsentes, indignati, quod ad electionem vocati non essent, accepta ratione, quod non causa contemptus Augusti, sed futuri temporis prospectu omissum hoc fuerit, ne videlicet Legatis Principum in electione Rom. Pont. expectādi mos, per huiusmodi fomitem, inolesceret, omni indignatione deposita, ad salutandum electum etiam ipsi humiliter accesserunt. In cuius consecratione ad celebritatem Missæ ipsius tam incredibilis extitit multitudo, vt certatim de manu eius, omnibus communicare nitentibus, Theutgaudus Treuirensis Archiepiscopus, & Zacharias Anagninus Episcopus, qui a Domino Nicolao Sacerdotio denudati, etiam communione caruerāt; simulque Anastasius, qui dudum a Leone Benedictoque Pontificibus, presbyterio denudatus, inter Laicos communicare solitus erat, ecclesiasticam communionem, sub congrua satisfactione, receperunt. Mox consecratus, ad Patriarchium reuersus, consuetudinem diuersorum xeniorum hincinde confluentium retentis solum quæ vsibus Missarū sufficerent, de reliquis pretia capientem exclusit, dicens, non esse pium, quod gratis accepimus, pretio venundare, sed gratis etiam, iuxta præceptum Domini, largiamur, oblationes Christi cum eius hospitibus, & inopibus partiamur, propter quos has tribui nobis diuinitus scimus. D

Oblationes vendi solitas, vetat Hadr. & gratis dari præcipit.

Roma a Duce Spoletano diripitur. D. Spoletan. hostis iudicatus & excitus.

Inter tot læta atque felicia, tristia admodum atque luctuosa admixta sunt. Lamperto Duce Spoletano, tempore consecrationis, huius venerandi Pontificis, Romanam vrbem tyrannice inuadente & diripiente, maiorum domibus, nec Monasterijs, nec Ecclesijs, nec nobilissimis puellis parcendo. Propter quæ apud Augustos piissimos, Romanorum querimonijs prægrauatus, Ducatum perdidit, iram Principum & inuidiam pene cunctorum Gallorum, tanquam reuera Sedis Apostolicæ, hostis adiudicatus, incurrit. Mox Pontifex tanta tyrannide liberatus, vsque ad raptorum restitutionem, E

A tutionem, legalemque satisfactionem omni ecclesiastica communione priuauit. ex Anastasio.

Cognito in Gallijs obitu Nicolai, Lotharius Rex mox litteras [a] ad eius successorem Hadrianum scripsit, rogans, vt quod a Nicolao obtinere non potuit, ab eo impetraret, suum Romam aduentum. Porro Hadrianus ad eum primo scribens has dedit litteras [b] commonitorias. Post pauca. *Excellentiam tuam paterno monemus affectu, & iure Apostolico exhortamur, quatenus malorum omnium consiliis hominum relictis, & mortiferis persuasionibus omni modo spretis, aurem cordis tui cælesti sane clauigero B. Petro in nobis loquenti aperias, omnique animositate, & inclyta mundi dilectione procul abiecta, ea quæ iustitiæ ac rectitudini maxime congruunt prædicante, toto desiderio audias, euidentique proficias deuoto affectu, quia non auditores, sed* B *factores legis Deus fore iustos approbat. Unde Sedis Apost. salubrem admonitionem & correctionem venerabili sinceraque mente suscipere stude. Duo igitur a te carnis deuicto illecebra dudum commissa videntur illicita, quæ ab antecessore nostro piæ memoriæ Papa Nicolao censura fuerant emendata canonica. Vnum videlicet nefarium Theutpergæ legitimæ vxoris coniugis tuæ diuortium: alterum vero scelestissimum Vualdradæ mœchæ concubitum, quod nō solum lex omnis diuina reprobat, condemnat & fieri omnimodis vetat, sed etiam mundana prohibent iura: de quibus nos iterum rescribere nullatenus studeremus, nisi vos a iustitiæ tramite, per incentiuum carnis procul dubio deuiasse, bonumque coniunctionis legitimæ vinculum dissoluisse, & ad illicitum ac pristinum stuprum in congruis reuerti velle occasionibus agnosceremus. Theutperga itaque Illustrissima Regina coniux vestra, Sanctorum Apostolorum* C *Petri, & Pauli ad limina veniens menteque deuota orationis desiderium complens, nostram faciem contemplari, causamque suæ necessitatis nobis ore proprio exponere quæsiuit. Quæ cum à nobis pro amore Dei, & vestro, & ab omni nostra ecclesia honorifice, sicut oportebat, suscepta fuisset: dixit se propter quandam corporis sui infirmitatem, & quia non legitimo vobis antea fuerat coniuncta connubio, a vestro velle separari consortio, & ob amorem Dei, sæculi dignitatem, & gloriam abiicere, ac sub leui iugo Christi ceruicem cordis submittere. Quibus profecto auditis, & domino auxiliante diligenter consideratis, non modico fuimus turbati stupore, quod se, pro talibus, à vobis quæreret separare, cum scriptum sit. dicente Domino: à Deo iungitur mulier viro: & iterum: [c] Quod Deus iunxit, homo non separet. Et cum ipsa, sicut dixit Apostolus, sui corporis non habeat potestatem, sed vos, cui Domini est voluntate legitimo ma-* D *trimonio regalique toro coniuncta, cui sane, quamuis cum vestræ voluntatis consensu atque licentia, hoc supplici nimis prece deposceret, nostrum in tali voluntatis suæ desiderio consensum, nullo modo præbuimus: licentiam vero illi reuertendi ad magnitudinis vestræ consortium iuraque matrimonii regalia illibata custodiendi præcepimus. Super his autem, quibus se a vobis quærit disiungere, tam repente, sine multorum fratrum nostrorum consilio, & ingenti examine, finitiuam nunc proferre sententiam, aut consensus nostri immaturam dare licentiam iure distulimus. Deo autem nobis salutis opem, vitamque præbente, tam pro his, quam etiam pro aliis ecclesiasticis causis synodum facientes, & talia subtili examine indagantes, vt secundum Dominum salui esse possitis, idonea satis intentione deliberabimus coram Deo, Saluatore nostro, atque finiemus. Propter quod excellentiā tuā Apostolicis monemus alloquiis & horta-* E *mur in Domino, ne aurem nobilitatis tuæ consiliis impiorum, & veritati repugnantium verbis inclines, sed potius dominicis, & Apostolicis præbens gratanter præceptis tandem Theutpergam nobilissimam Reginam coniugem tuam dilectionis amore, in coniugale consortium lætus recipias, & pro amore Dei, & Sancti Petri, & nostro simul, honore digno eam retinere, sicut corporis proprii membrum dilectum, procures. Quod si ob itineris longitudinem, & asperitatem, vel aliquam carnis incommoditatem ad vos vsque ipsa peruenire distulerit, elegeritve in aliquo proprietatis suæ loco sibi vtili magis consistere, interim, donec Synodus, vt prædiximus, fiat, salua & incolum, sub vestra regali tuitione atque defensione secura permaneat: habeatque in po-*

testate

a ex Cod. Treuir.

b ex Cod. Fab. Paris. Hadr. Papæ epist. ad Loth. R. grauis, & paterna.

Theutperga Reg: Romā profecta.

c Gen. 1.

De diuortio Loth. R. non audet definire Papa absq; Concilio.

A

testate sua ipsas Abbatias, quas ei dare ipse ore proprio promisisti, de quarum sumptibus, atque redditibus necessaria possit habere stipendia, dignaque subsidia, sin vero quilibet vestrum ei aliquam fuerit molitus contrarietatem inferre, aut periculose præsumpserit nocere, sciat se a nobis perpetui anathematis vinculo esse procul dubio innodandum, & ab omni Christianorum consortio separandum. Te autem, si talibus consensum præbueris, omnimodo excommunicandum.

Minatur excõicatione quomodocunque nocẽti Theutbergę Reg a lib.3. c.20.

Hęc Hadrianus. Scripsit etiam idem Hadrianus ad Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum, vt cũ Lothario ageret, vt ab omni se culpæ suspicione liberaret, quod Hincmarus egregie præstitit, vt testatur Frodoardus, [a] qui & asserit Rom. Pontificẽ Hadrianum epistolam misisse laudibus plenam, qua ei delegauit vices suas in istis partibus super Lotharij causa, quatenus, quod inde Nicolaus Papa decreuerat, seruaretur.

B

Fuit pręterea curæ Hadriano, hoc primo eius Episcopatus ingressu, cetera promouere negotia quæ inchoauerat Nicolaus; & inter alia monere Francos de obiectionibus a Gręcis in Latinos cõscriptis, De his (vt ille fecerat) scribens ad Francorum Episcopos. De quo idem Frodoardus, loco citato. Idem rursus Hadrianus vt mentiri cõuincerentur, qui dicerent, se rescindere quæ a Nicolao Papa gesta essent, rursus ad Hincmarum scripsit significãs, se prædecessorum vestigijs insistere eaque sectari, quę ab eis statuta fuissent, teste eodem Frodoardo. Cum igitur inflexibilem Hadriani animum, sicut, & prædecessoris Nicolai Lotharius cognouisset: eum decipere in suum damnum, simulatione, decreuit. Cuius rei gratia ad Vrbem aduentum adornat, deque his antea eundem Hadrianum Pontificem reddidit certiorem. Quid autem Hadrianus Pontifex cum ista accepisset; ad ipsum Lotharium rescripserit, Regino his verbis significat. *Ad hæc suprascriptus Papa rescripsit, Sedem Sancti Petri semper paratam esse dignam satisfactionem recipere, nec quod diuinæ humanęque leges iuste decernunt unquam repulisse. Itaque si immunem ab obiectis se sciret, cum omni fiducia Sedem Apostolicam oportere adire, ut expetitam benedictionem perciperet: si culpam autem recognosceret, Nihilominus absque hesitatione uenire festinaret, condigna pęnitentię remedia suscepturus.* Hæc de responsione Hadriani Pontificis, Regino: haud tamen in his sequuti vestigia prædecessoris qui (vt vidimus) ab accessu ad Vrbem vetauerat Regem, nugis atque fallacijs traducentem Romanæ Ecclesiæ Maiestatem: ob id indignum ratus vt reciperetur ab ea, nisi antea eiusdem Sedis Apostolicæ iussis obtemperasset. Cuius rei causa, atque etiam quod excommunicatos a Nicolao Episcopos non recipiendos ad Communionem, vsque ad horam mortis pariter (vt vidimus) præcepisset, magnam sibi Hadrianus concitauit inuidiam bonorum omnium, maxime vero Orientalium Romæ degentium, ex omnibus enim Sedibus Patriarchalibus erant illic delecti viri Sanctissimi, Apocrisarij fungentes munere, Præter innumeram multitudinem eorum, qui causa Photij Constantinopoli fugerant, in Vrbe degentes extorres, omnesque mirifici cultores nominis Nicolai, cuius egregias virtutes & admiranda facinora proxime contemplati fuissent. Vnde accidit, vt ijdem animo ab Hadriano magnopere essent abalienati, non sine periculo futuri schismatis.

Hadrian' male audiens qd dissentiret a pdecess. profitetur se consentire.

C

Sed. Apos. parata semp. accipere satisfactionẽ.

D

Hadrian. P. subit odium bonorum.

E

Christi Annus	Hadriani Pap.	Ludouici 2. 13 / Basilii Maced. 2	Impp. / Indict. 1.
868	1		

Nicolai literas in Orientem sub suo nomine mittit.

BAsilius Imper. Constantinum filium in Imperio collegam assumit ex 8. Synod. Act. 8.

Hadrianus bene cæpta a prædecessore prosequens, Legatos ab eo ad Bulgaros destinatos, duos Episcopos, sed ob eius mortem, detentos, dimisit, & litteras illius vt se

eiusdem

A eiusdem voluntatis, & studij esse ostenderet, sub suo nomine misit. Aliquos Episcopos, apud Imp. falso accusatos, & domo patriaque proscriptos, ab eo liberari impetrauit. Nicolitanam Basilicam a fundamentis ab eo extructam picturis varijs, ex eius designatione, exornauit. ex cuius vestigiorum affectatione ab æmulis Nicolaitanus, & scribebatur, & publice dicebatur. Verum inconstans vulgus his contraria iactare tum cœpit, cum scilicet hostium nonnullos parturientes iniustitiam, conceptum dolorem effusuros esse cognoscens, penes se veluti zizania inter frumenta, vsque ad maturitatis tempus, dispensatione retinebat, rumore fallaciter exurgente, creditus est, quia omnia decessoris sui Acta, quæ ille zelo diuino sanxerat, hostes vero eius ad proprios libitus infamabant, voluisset infringere. Ex Anastasio, & postrema hæc verbis etiam ipsis Anastasij. Huiusmodi autem spargendi rumoris ea occasio visa est præcessisse,
B quod mox Theutgaudum a Nicolao excommunicatum, nec restitutum, licet sæpe, (vt vidimus) pulsasset fores Ecclesiæ, Hadrianus communionis participem effecisset: quod Lothario Regi (vt diximus) aduentum in vrbem, quem Nicolaus denegauit, aperuisset. His accessit, quod intercedente apud eum Ludouico Imp. idem Pont. Vualdradam, pœnitentiā simulantem, absoluendam curauit, ad quā & scripsit epistolā,[a] in qua data licentia communionis cū ceteris Christianis, præfati dumtaxat Regis (subdit) societati, propter antiqui hostis versutias, nullo pacto penitus adhærendi. & post pauca. *Verū tu sic te de cetero stude munire, vt donū solutionis, quod in terra percipere cerneris, in cœlo, Deo auctore, veraciter capere merearis: nam si te coram humanis oculis absoluendam exhibes, & coram Dei conspectibus obligata consistis, nec nodo cares, nec veniam impetras. Quinimmo, & pro emulatione potiori nexu ligaberis.*
C *Etenim diuino fertur oraculo.* [b] *Quia homo videt in faciem, Deus autem cor intuetur. Ergo nec delecteris in infimis, sed superna cordis intuere semper obtutibus:* [c] *caduca sunt, quæ cernuntur: quæ vero non videntur, æterna consistunt. Noli ergo pro terrenis celestia, pro visibilibus gaudiis, perdere gaudia, quæ nec cogitari sufficiūt. Nullus tibi blandiatur: qui enim te beatificant, ipsi te decipiunt. Denique quantiscunque velaminibus, iustitia & veritas occultetur, quandoque tamen splendores foras suæ claritatis emittet: nec poterit omnino diutius nubilo serenæ defensionis obduci. Quod faciente Deo, tam sedis Apostolicæ studio, quam rectissimi Principis, charissimi videlicet filii nostri, cui nunquam tortitudo qualibet, aliquo modo placuit, sed nec placere quoquo modo poterit, solicitudine, radios suos vt solis candor extendet.*

D De eadem Vualdradæ pœnitentia & absolutione ad Episcopos in Regno Ludouici constitutos scripsit litteras, quę extant. [d] Quod autem ista contra Nicolai instituta ab Hadriano facta, visa sunt multis, accidit vt optimi quique ab eo se alienarent. maxime Græcorum Romæ commorantium: quos vt reconciliaret Hadrianus, sexta feria Septuagesimæ, eos, secundum consuetudinem, ad conuiuium solito plures conuocauit. Quorum omnium manibus per se met humiliter aquam fudit, cibos apposuit, pocula ministrauit. Et quod nullum Pontificum ante se fecisse nouerat; vt eos promptiores ad prandium redderet, cum illis discubuit. Et canticis spiritualibus ibi per totum spatium iugiter concrepantium, Deum laudans, dum surrexit ab epulis, in faciem suam coram omnibus procidit, rogans & suppliciter omnes obsecrans, vt orarent pro catholica ecclesia, pro Christianissimo Imp. & pro se fragili & imbecilli &c.
E ac demum vt gratias Deo referrent de Domino Patre, decessoreque eius Sanctissimo & orthodoxo Papa Nicolao, &c.

Quo audito cuncti famuli Domini, videlicet Ierosolymitani, Antiocheni, Alexandrini, & Constantinopolitani, quorum aliqui Legationibus mundi Principum fungebantur, diuino stupore attoniti, in vocem clarissimam prorupere dicentes; DEO GRATIAS, DEO GRATIAS, ETC.

Qui te succedere fecit Sanctissimo Papæ Nicolao, non ab eius decretis abscedere. Eia cesset inuidia, mendax fama recedat. Domino nostro Hadriano a Deo decreto Summo Pontifici & vniuersali Papæ vita, dictum est ter. Cumque manu silentium indixisset Summus Præsul intonuit, dicens Reuerendissimo Sanctissimo & orthodo-

Theutgaudū recipit in cōionē, c. statuta Nicolai.

Aduentū ad Vrbem permittit Lothario.

Vualdradam absoluit pœnitentiam simulantē.

a Ex cod. Fabri Parisi

b 1. Re. 17.

c 2. Cor. 4.

d ex Cod. Fabri in Annal.

Papa, pro more epulū prębet, & obseqa præstat.

Discūbit Papa cum alijs præter morē.

Acclamationes de Nicol. P.

xo Domino Nicolao a Deo decreto Summo Pont. & vniuersali Papæ sempiterna memoria, dictum est ter, & alias de eodem intonuit acclamationes. A

Ita Sanctissimus Pont. satisfaciendum Orientalibus Orthodoxis existimauit, de falsa opinione, quam falsa pariter relatione conceperant, de imitandis ab eo rebus gestis Nicolai prædecessoris, tanti ponderis esse iudicans memoriam integram conseruare. ex Anastasio aliquanto, quam ille breuius.

Quod autem verbis est pollicitus Hadrianus, ipsa re præstitit, litterisque professus est, quas hoc anno 4. Nou. Febr. rescripsit ad Synodum Trecensem, ex qua Romam Legatio missa fuit, vna cum litteris [a] ad Nicolaum Papam, sed eo mortuo, redditæ sunt Hadriano. Laudata igitur in illis diligentia in colligendis gestis iussu Nicolai Papæ, in causa Ebbonis, subdit. *Innocentia quippe iam nunc fratris & Coepiscopi nostri Vulfadi, & collegarum eius, quam quidam emergens casus per non breuis temporis intercapedinem obumbrauerat, retractatione & refricatione vestra, sacratæ & Apostolicæ Sedis auctoritate frequenter adiuuatæ solertiæ, ecce, Deo gratias, venit ad lucem, & iustitiæ suæ radios ad omnium omnino certitudinem foras, quasi solis splendor, extendit. Concedit quoque ad eorum postulationem* Pallium *iam dicto Vulfado Bituricēsi Antistiti, & mox.* Precamur autem & obsecramus in Domino, vt sicut nos vnanimis fraternitatis vestræ precibus annuimus, & assensum de cetero, non solū in hoc, sed & in omnibus præbere disponimus, ita quoq; vos meis nunc votis satisfacere procurantes, crebro dictum Apostolicæ recordationis Papā Nicolaū in codicibus vel diptychis Ecclesiarum vestrarum scribi, & nomen eius inter sacra Missarum solemnia imprætermisse recitari faciatis. Ita vt alijs quoque fratribus, & diœceseon, vestrarum sacerdotibus id ipsum agere præcipiatis. Nihilominus vero suadere vestræ dilectioni curamus, & admonemus, vt tam Græcis Principibus, quam omnibus omnino clericali fungentibus ordine, contra personam vel acta seu decreta ipsius agere vel decernere quidquam tentantibus, tam verbo quam scripto viriliter obuietis, ac validissime resistatis. Scientes præterea quia quæcunque hic aduersus eius personam vel decreta gererentur, me his nunquam præbiturum fore consensum. Nec ei, a quibuscunque vel quomodocunque fiant, meum interesse mentis vel definitionis, aut dispositionis affectum. quamquam si quilibet Apostolicæ Sedis misericordiam humiliter postulauerint, circa hos, præmissa satisfactione mitius agere, nullo modo velimus inflexibiles apparere. Tantum ne huiusmodi homines sic innocentiam suam asserere studeant, vt in accusationem tanti Pont. maximeq; in Dei iudicio collocati, quoquomodo prorumpere audeant, præcipue cum illum, dum ad uixit, nemo impetere præsumpserit, vel eum de iniusto iudicio arguere, vel tenuiter ausus extiterit. &c. Datā 4. Nou. Feb. Ind. 1.

Idem prid. Idus Febr. scripsit [b] ad Ludouicum Germaniæ Regem hortans eum ad pacem, commendans plurimum Ludouici Imp. pietatem. & bellicum robur in Sarracenis debellandis, monensque ne quid, quod ad eiusdem Ludouici Imp. Regnum spectet, contingere audeat. Alioquin, inquit, manum Apostolicæ Sedis cum eodem pijssimo Principe fortiter esse cognoscite, & arma nostra illi munimina validissima, conferentia summō agoni, Deo nobis concertante, & BB. Principum Apostolorum intercessione cooperante præparata sine cunctatione prænoscite. Ista Hadrianus inter Christianos Principes arbiter, & custos pacis.

His quoque diebus Hadrianus commendatum litteris duarum Synodorum Trecensis, & Suessionensis, Actardum Nannetensis Ecclesiæ Episcopum a Northmannis sua spoliatum Ecclesia, & a Britannis eadem pessundata, multa perpessum, virum pietate & doctrina insignem, cum Romam venisset digne excepit, eique vt haberet vnde viueret, prouidit, atque etiam pallio exornauit, de quo multa præconia habes in litteris [c] scriptis ad Synodum Suessionensem, datis, vt putamus. 7. Mart. hac indict. 1. vt sequens, pro eodem, ad Carolum Regem, eodem argumento, conscripta, a quo, pro ipso, litteras commendatitias acceperat, cum & confirmationem Actorum Synodaliū contra Ebbonem Rhemensem olim Episcopum postulasset. In ea igitur post pauca, *Quandiu enim merita B. Petri Apostoli, Deo, cui omnia viuunt non moriuntur, ne-*

[a] extāt in Annal. ex cod. Fabri.

Commendat Hadrian⁹ Nicolaū P.

Nicolaus irreprehēsibilis in iudicijs.

[b] ex Nic. Fabri Paris. Cod.

Intermināt R. Germaniæ si Imp. molestus sit.

[c] ex Cod. Fabri.

A *quanquam fidei suę vel solicitudine hæredes deficient, nec deerunt prorsus qui regulã, quam circa dominum feruentissimę caritatis ostendit, pro quantitate virium proque capacitate diuinitus collati doni sequantur. Ipse namq; quidquid ab indignis ministris negligenter agitur, supplet: ipse locum quem olim delibatione proprii corporis Domino consecrauit, quiscunque vel qualiscunq; Vicarius extet, suę tantum charitatis lumine hodieq; indeficienter illustrat. Cui & si desunt merita successoris, sed adsunt beneficia decessoris, ac primi Sedis eiusdem Sessoris.* De negotio autem restitutionis Ebbonis recusat aliud agere. *Maxime cũ & ipse, inquit, & omnes Episcopi, præter Rhotaldum, qui causæ illius notitiam habuere, decesserint, & præ longitudine temporis ad liquidum sine dubio, quę tunc acta super hoc sunt negotio sciri non possint; atque de his qui ad Dominum migrauerunt, nobis facere iudicia non licet. Cum enim in manu* B *Iudicii Dei consistant, si humanis definitionibus quidquam de his tribuatur, non solum præsumptionis, sed & damnationis est prorsus indicium. Ille quippe Ebbo suo iam Domino aut stat aut cecidit. Quod si stat, quis hunc conetur deiicere? si vero ceciderit, quis nittatur erigere? &c.*

Petri merita fluunt in quacũque successores.

abhorret iudicare de defunctis.

Eodem quoque tempore idem Hadrianus Papa de eodem Actardo, sed prius de causa Lotharij ad Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum ita scripsit. *Licet frequens Sanctitatis tuę fama, quæ nunquam nisi cum laude semper existit, te nobis dudum fecerit manifestum: tamen vt virtutum probabiliumque morum tuorum prædicamenta liquidius agnosceremus, fratrum nostrorum videlicet Arsenii Venerabilis Apocrisarii sedis nostrę, quin, & Actardi Sanctissimorum præsulum, necnon, & dilectissimi filii mei Sanctæ Sedis Apostolicæ Bibliothecarii fecit Anastasii multis* C *præconiis plena delectabilisque relatio. Qua de re, sic animam meam tuæ dilectionis ardorem concepisse, tanquam si millies mutuis frueremur alloquiis. Habeto ergo nostræ repromissionis pignus, & in nobis, vt in nostris antecessoribus fiducia tota prorsus innitere. Propterea sanctitas tua bene nouit quanta Sedes habuerit Apostolica in causa Lotharii Regis certamina, & per Præsules suos Benedictum scilicet, & Nicolaum quos hinc labores assumpserit. Vnde nos habentes eundem spiritum, quem, & iidem Patres nostri habuisse probati sunt, eadem hinc qui sequimur, & decernimus. Quamobrem tuæ fraternitatis industriam specialiter admonemus, vti quod super hoc olim negotio gessisti studium, nullatenus eneruari consentias. Sed vice nostra fretus coram Regibus & Pręsidibus de testimoniis Domini loqui non cesses, ita vt quod auctore Deo destructum est, nullis dolose reædificari machinantium valeat argu-* D *mentis, &c.*

Laudat Hincmarũ Rhen.

Mox, commendans Actardum Episcopum, sic subiicit. *Insta igitur opportune, importune, & quia propria caret, apud dilectissimum iam factum filium nostrum Excellentissimum Regem Carolum, nostra vice, impetrare studeto; vti suo quoq; fauore vacans ei Episcopalis, etiam si se Metropolis obtulerit, Ecclesia tribuatur. Fortis enim Domini Bos ipse, auctore Deo, consistit, & ideo segetes ei ad trituram procul dubio committi debent.* Eadem quoque die scripsit ad Erardum Archiepiscopum Turonensem, eundem illi commendans. Sequitur in eodem Codice Parisiensi priuilegium eidem Actardo concessum, cum pallium tribuit, quod sic se habet.

Hadrianus Episcopus seruus seruorũ Dei, Reuerendissimo ac Sanctissimo Actardo Sanctę Ecclesię Nanneticę, diebus vitæ tuæ tantummodo. Post pauca. *Tibique fra-* E *ter Actarde qui dira fatigatus, & diuturna captiuitatis miseria quassatus, nec inter cuneos Barbarorum, nec inter Enses infidelium defecisti; quin etiam Dei prouidẽtia mirabiliter erutus, & liberatus, circumquaq; peregrinando, procul a propria ecclesia, procul a notis, & proximis, propter eorundem rabiem Barbarorum, & continuã Britonum oppressionem, quibus heu nimiũ vicinus esse nosceris, & pene peius ab eis, quã a Piratis insecutionem pateris, curriculis iam multis incedis, decus pallii, pro Dei solius amore, quem inter furentium paganorum manus, & gladios confessus es, prævidimus concedendum.* Quo videlicet pallij, cum fueris auctore Deo, nostroq; Decreto aliquem vacãtem adeptus Episcopatum, scias a nobis te eidem stabiliter incardinatum,

Palliũ ob merita.

Incardinari episcopatui.

A vel si contigerit forsan in proprio, certis valeas vti temporibus. Quod non aliter tibi nec cuilibet, absque Metropolitis, concederemus, nisi multoties exilia, mare, vincula passo, etiam ad capitalem sententiam frequenter tracto, teste tuo Metropolitano, qui id nobis litteris innotuit, & tibi spem in sede propria non superesse significauit, hoc tua ac celerrimę consolationis solatia tanta exigerent detrimenta, quin potius merita. Vt videlicet habeas pro exilio, & catena, pallij ornaméta, non in tua ecclesia perenne decretum, sed ad tuum certo tempore vitæq; præsentis specialiter vsum. Vtere igitur, annuente Deo, pallio a nobis tibi, solo miserationis, & consolationis affectu collato: & nisi Sedis Apostolicæ Pręsulibus ingratus extiteris, prænotato tenore illius dum vixeris, ornare decore. Quod tamen fraternitati tuæ ad Missarum solemnia tantum celebranda concedimus: in die dum taxat Sanctæ & venerandę Domini nostri Iesu Christi Resurrectionis, ac Natiuitatis, seu Ascensionis Domini, & in Assumptione Beatæ Dei genitricis semper Virginis Mariæ, seu in Natalitijs Beatissimorum Apostolorũ, siue in natiuitate S. Ioannis Baptistæ; Necnon & Natali Sancti Christi confessoris Martini die, pariterque in solemnitatis Ecclesiæ tuæ die: Verum etiam, & in ordinationis tuæ Natalitio concedimus die, sicuti a Beatissimo Prædecessore nostro Gregorio huius Apostolicæ Sedis Præsule sancitum est. In secretario vero induere tua fraternitas pallium debeat, & ita ad Missarum solemnia proficisci. Et nihil sibi amplius ausu temerariæ præsumptionis arrogare, ne, dum in exteriori habitu inordinate aliquid arripitur, ordinate etiam, quæ licere poterant, amittantur. Si quid autem de rebus Nanneticæ diœceseos tam à depopulatione nefandæ gentis Northmannicæ, quã à Britannorum subreptione remansit, ad tuam decernimus pertinere solicitudinem. Porro censemus, Apostolicæque institutionis auctoritate definimus, vt nullus Metropolitanorum Antistitum, vel ceterorum Episcoporum in controuersia criminis, si Sedem appellaueris Apostolicam, vel eius speciali experieris audiri, vel discuti fortassis examine, præsumat de te proferre, non nostro præmisso decreto, iudicium, sed Apostolicæ Sedis tantum reserueris examinandus, vel iudicandus incunctanter arbitrio: cuius videlicet decreto vel largitate vacanti ecclesiæ incardinatus ac palliatus esse dignosceris. Scriptum per manum Zachariæ notarij Regionarij, & Scriniarij, S. Rom. Eccl. in mense Febr. indict. 1. Beneualc. 5. Kal. Mart. per manus Anast. Bibliothecarij, Sanctæ Summæ Sedis Apostolicæ, Imp. Domino pijssimo PP. Augusto, Ludouico Magno Imper. anno nonodecimo (ita numerans a tempore, quo cum Patre regnare cępit,) & post consulatum eius, anno 18. indict. 1. Libuit pene integrum apponere exempli prodendi causa.

Pallij concessio quã limitata.

B C D

Hincmarus, & Anastas. Bibliothec. amici.

De necessitudine Hincmari cum Anastasio Bibliothecario, per Actardum Frodoardus, relegens Hincmari litteras, hæc inter alia habet. *Scripsit*, (inquit,) *Anastasio venerabili Abbati, & Bibliothecario S. R. E. gratiarum referens actiones pro benedictionibus (idest reliquiis) Sanctissimis ab eo sibi per Actardum Episcopum directis, suas eidem quoque Abbati mittens munerum benedictiones, quædam etiam opuscula suo labore confecta ipsi delegans. Nec non pro beneficiis sibi ab eo collatis, & vt suggestionem suam Domino Papæ acceptabilem faciat, scripsit, & de memoria benedictionis quam dirigebat. Et Gregorio scripsit eiusdem Rom. Eccl. Nomenclatori & Apocrisiario asserens, quod præfatus Anastasius multa bonitatis insignia sibi suis litteris intimauerit, vnde & petit, vt idem Gregorius inter fideles amicos suos se tenere dignetur.*

E

Basilius adoptat⁹ a Michaele. Basilius, Michaele necato, potit Imp.

Inter hæc aũt vbi innotuit Constantinopoli Hadrianum subrogatum in locũ Nicolai Papę defuncti, idẽ Imp. Basilius ad eum nouã mittit legationẽ pręter eam, quã anno superiori direxerat ad Nicolaum, de qua ista apud Anastasiũ, a nece Bardæ, & Michaelis, rẽ breuiter recensentẽ. *His cõpositis, postquam Michael Græcorum Imp. Bardam Cæsarem Photii fautorem, suum, sicut perhibent, interitum machinantem, peremit, Basilium sibi adoptans, Imp constituit. Cumq; nobilis Imp. Basilius a Catholicis, tanquã qui eis semper fauerit, summo studio coleretur, Michael a spadonibus suis, dubium an Basilii voluntate peremptus est, moxq; Basilius rerum potitus, primo quidẽ*

non

A *non se fuisse conscium necis Michaelis, vt fertur, oĩbus satisfecit. Tunc vero secundum Rom. Eccl. constitutum peruasorem Photium, depulit, & Ignatium Patriarcham, populo adnitente, Patriarchio restituit. Ac ex vtraq; parte, Ignatii sc. Patriarchæ, Photiiq; neophyti Legatos Romam per suum spathariũ, Basilium nõie, destinauit, qui præsente summo Antistite, alternatim confligerent, & iustitia suffragante, aut iustificarent Photium, aut perpetuo cõdemnarent. Sed diuino iudicio disertissimam partẽ Photii pelagus sorbuit, & simplicissimam partẽ Ignatii, cum Legato Imperiali saluã seruauit.* Hęc Anastasius, qui in præfatione historica in octauam Synodum, de eadẽ re, sic scribit, *Sed Petrus Metropolita Sardensis, qui contra Ignatium, vna cum sociis a Photio mittebatur, licet noua naui, & quam ipse sibi elegerat, veheretur; naufragiũ simul & mortis periculum pertulit; & qui nauem Christi, hoc est Ecclesiam sciderat,* B *nauis suæ scissionem non inconuenienter incurrit.* Idem in Hadriano. *Nullusq; (inquit) ex Photii neophyti parte, nisi monachulus Methodius nomine solus euasit, qui postmodum, neq; Photium, pro cuius parte venerat, neq; Ignatium, contra quem, neque vniuersalis Ecclesiæ ad quam venerat iura suscipiens, tertio conuentus, tertio perfidiæ denotatus, semel anathematizatus abscessit.*

Legatos Romam mittit.

Iudicium Dei in Legatos Photij.

At vero Basilius Legatus Imp. & Io. Metropolita Cęsareæ Cappadocię, qui Nicolao fuerant destinati, huic Sanctiss. Hadriano Papę cum Episcopis & proceribus in Secretario S. Mariæ Maioris, iuxta morẽ S. Sed. Apost. residenti, se satis humiliter pręsentarunt; dona & epistolas obtulerunt Quibus susceptis, S.R.E. cuius conamine Cõstantinopolitana ecclesia de schismate purgata surrexerat, multiplices gratias retulere. At post innumera laudũ præconia concordi voce dixere. *Deuotissimus vester filius* C *Imp. Basilius, & Patriarcha munere vestro restitutus Ignatius, dum Eccl. Constantinopolitana, per interuentum vestrum, inuasorem Photium pepulissent, in Archiuo eius librum summa falsitate congestum, contra ingenium S.R.E. Sanctissimiq; Papæ Nicolai reperere: quem bullatum, quasi vere contagium a sua Vrbe penitus pepulere, vobisq; vtpote summo capiti, cui Christus celo terraq; soluendi atq; ligandi potestatẽ tribuit, remisere. Quem precamur suscipientes rimamini, & fraudulentiam, quam insontibus Constantinopolitanis noster versipellis Photius inferre potuit, ex eo quod in hanc S.R.E. non habentem maculam neq; rugam, aut aliquid huiuscemodi, audacẽ linguam exacuit, prorsus aduertite. Et quid ecclesiæ Dei de hoc latrocinio sit sentiendũ, quod sub nomine Concilij furtim ab eo confictum est, palam omnibus promulgare.* Vtrarumq; partium consensu electus Pont. annuens respondit. *Contra Sedẽ Apost.* D *Pontificemq; ipsius, quam Photius vocem non habuit, sñiam forte præcipitare potuit, iudicium vero librare non potuit, qui à Sed. Apost. bis iudicatus bisq; damnatus est. Et quia vires suas Photius transcendens in Sanctissimum Pont. nostrum Nicolaũ falsa garrire non timuit,* [a] *os suum nimirum in cęlũ posuit & linguam suã, vt in terram pertransiret, exeruit. Ideoq; conciliabuli ipsius librum perscrutandum admittimus, vt auctor illius & fabricator mendacii, & inuẽtor peruersorũ dogmatũ tertio iudicetur. Egressus Metropolita librũ exhibuit, & in terram præcipitauit, imprecatorie illi dicẽs. Tu maledictus Constantinopoli, sis Romæ iterũ maledictus. Te minister Diaboli Photius, nouus Simon, mẽdacii cõpilator aptauit. Te minister Christi Nicolaus, nouus Petrus, veritatis amator attriuit.* Et Spatharius calce suo, enseq; librũ percutiens, nihilominus ait. *Credo quod in hoc opusculo Diabolus habitat, quia per os cõplicis sui Pho-* E *tii ea quæ per se dicere nequit, eructat. Nam & subscriptionem Basilii nostri Imp. post subscriptionẽ Michaelis, quem ebriosissimum scribere noctu suasit, falsissime cõtinet, quam eius nõ esse restitutio Ignatii declarauit, et satisfactio nostra (si vobis placuerit) iureiurando firmabit. Neq; vnius semper Catholici Basilii nomen nõ potuit falso suis feralibus cõmentis inserere, qui mutato charactere potuit multorũ absentium episcoporũ nõia cũ paucis cõplicibus suis describere; quorũ videlicet Episcoporum vniuersitas tam immunis est huius inscriptionis, quam tenoris ignara. Si quidẽ nullus Cõstantinopolitanorum, quando illud conciliabulũ collectum fuisset, quia re vera nõ fuit, agnouit. Sed quia Cõstantinopolim cõprouinciales, veluti Regiam Ciuitatem, pro diuersis ne-*

Conciliabulũ Photij in Papã Nicolaũ.

Græci qd agnoscãt, & fateantur de Eccles. Rom. factione liberi.

a Ps. 72.

Photij insectationes & contemptus a Græcis.

Falsę subscriptiones Imp. & Eporũ a Photio confictæ.

gotiis, instar istius Urbis ascendunt; peruicacissimus Photius mendaciū suū, veritatis A
medicamēto (sicut ei a primęuo fuerat institutum) liniuit, dum in locū quorundā schismaticorum Episcoporū, ciues quidem aliquorum illorum, sed transfugas (vt fama vulgatum est) muneribus excęcatos subscribere fecit. Inde est quod subscriptionum istius videtur diuersi charácteres, & quidam eorum acutiori penna, quidam grossa, nōnulli vero decrepitum simulantes grossiori manu membranam inquinantes, describunt, vt videlicet fraude præsentium simplicitati absentium illudatur; & illud credat facilius vniuersitas esse verissimum, quod dissimilibus litteris fecerit falsitas esse diuersum. At vos illico subscriptionum multitudinem, librū reserantes, videbitis; fraudē vero, nisi Cōstantinopolim (ut omnis illa Ecclesia deprecatur) miseritis, minime cognoscetis. Tunc Summus Pont. vtriusq; linguę peritis librū scrutandum per aliquot dierū spatium decreuit, & oīa quę in eo continerentur coram Synodo fideliter propalare. Qui B
vbi strenue perscrutatus est, Venerabilis Pont. annitente oī senatorio populariq; conuentu apud Sanctiss. Petrum Apost. in defensionem suæ Ecclesię decessorisq; sui SACRVM CONCILIVM cōuocauit. Et primum quidē per Legatos Constantinopoleos rei veritate luculenter audita, decessoris sui huiusmodi litteras relegens, sinistrā ipsius famā purgauit. Deinde Photium cum suo Conciliabulo, cōplicibusq; suis tertio anathemate perculit. Ad extremum vero ceterorum subscriptionibus sententijs roboratis, pro foribus graduū nefandi dogmatis librum cunctorū pedibus conculcatū exussit. Quē nimirum rogus, vt fomētum quoddā ignis & cępit, & pene anteq̄ semiustum credi potuisset, cū magno fœtore piceoq; odore consumpsit. Et cum forte focus innundatione pluuiæ naturaliter debuisset extingui, ad pluuiā, quasi ad olei guttas flāma conualuit, & in laudes Dei, Sanctissimiq; Pap. Nic. simulq; Hadriani Sum. Pont. miraculi stupor, tā Latinorum, quā Gręcorū corda resoluit. Addit idem Anast. in præfatione historica ad octauā Synodum, pariter in hac Synodo iussum, vt quod factū est Romæ de inflāmatione scriptorum Photij, pariter Constantinopoli fieri deberet, si q̄ ibi exēplaria reperiri possent. Sic igitur quod faciendū Michaeli Imp. Nicol. ante pręceperat, vt scriptæ ab eo blasphemię in Apost. Sed. igni darentur, cum ille facere contēpsisset, Deus voluit, vt per eius successorem Basilium eædē missæ Romā publice, Synodali iudicio, magna sua gloria, Sedisq; Apost. honore, laudeq; eiusdē Pont. Nicol. cęlo testante, populo acclamante, orbe Christiano gaudente, perficeretur. In Photij n. illo volumine insertas fuisse illas blasphemas Michaelis epistolas quis poterit dubitare? Porro eodē hoc anno, antequā ista conficerentur, occasione redeuntis Constātinopolim Theognosti olim Exarchi, inde, ob pietatē extorris, Romę ad septēniū vsq; incolę, Hadr. Pont. litteras ad Basilium Imp. dedit, q̄ extant, in Actis Octauę Synodi: in quibus laudat Imp. eiq; de rebus gestis bene precatur: profitetur senum quā discessurum a Decretis decessoris sui Nicolai: mirifice celebrat Theognostū eumq; illi cōmendat. Quod aūt (vi vidimus) rumor erat sparsus eundē Hadrianum Acta Nic. Pap. cassa esse redditurū, Ignatius Patriarcha substiterat, ne ex more ad ipsum litteras mitteret; hac de causa ad eum Hadrianus ipse rescribēs, illum eo noīe reprehendit: cōmēdat Theognostum Exarchum. vt ipse appellat, cuius pro fide labores, & zelum prædicat. ex Act. 7. 8. Synod. Inter hæc Photius abiectus, audacior consurgit, querens, lamētans, infidam amicorum fidem accusans. Inter alios autem reperitur esse questus de Io. Patricio Sacellario, cuius tunc apud Imp. Basilium summa erat gratia cum potentia: mutuæ extant breues, sed mordaces, salsæ & argutæ litteræ.

Cōciliabulū Phot. in Nicol. dānatū Romę a Syn. comburit.

Mirū qd in combustione Codicis.

Miraculū aqua fouente incendium.

C

D

E

Contigit hoc anno, mense Iulij, Lotharij Francorum Regis aduentus in Vrbē, antea, (vt vidimus) ab Hadr. Pont. impetratus, quę aūt transacta sint inter ipsum & Hadrianum, Regino ita describit, quę digna nobis visa sunt (vt superiora nōnulla) quæ ad verbum hic insererētur. *Lotharius Romam profectus est, quò cum peruenisset, ab Hadriano Pont. honorifice susceptus est. Qui ab eodem Pont. sciscitatus, si monita Pij Patris Domini Nicolai, cum omni vigilantia hactenus obseruata haberet, & præstitutum iuramentum inuiolato fœdere custoditum, ab illo deceptus, qui in veritate non stetit, qui non solum mendax est, sed etiam pater omnis mendacii,*

Lotharius Romā venit.

Mentitur apud Papam.

respon-

A respondit, se ita omnia obseruasse, ac si diuinitus sibi essent imperata. Cumque procceres, & optimates, qui cum eo venerant, eadem testificarentur, nec vlla opposita persona inueniretur, quę aduersus regiam auctoritatem legitimum au deret cõtrouersiæ inire certamen: vniuersalis Papa talia prosequitur; si vestrę testificationis verbis veritas suffragatur, cum omni alacritate mentis omnipotenti Deo multiplices gratiarum actiones referimus. Restat ergo fili carissime, vt ad confessionem S. Petri accedas; ibi Deo propitio, hostiam salutarem pro tua, non tam corporis, quam animæ incolumitate immolabimus, ex qua nobiscum te participare oportet, vt per hanc particicipationem mẽbris Christi, vnde abscissus esse videbaris, merearis incorporari. Finitis igitur Missarum solemnibus, inuitat Summus Pontifex eundem Regem ad mensam Christi, acceptoque in manibus corpore, & sanguine Domini, ita eum alloquitur: si innocuum te (Contestatio Hadr. ad Loth.)
B recognoscis a prohibito, atque interdicto tibi a Nicolao adulterii scelere, & hoc fixa mente statutum habes, vt nunquam diebus vitæ tuæ Vualdradæ pellicis tuæ, dudum a te repudiatæ, misceearis nefario concubitu; fiducialiter accede, & sacramentum salutis æternæ tibi ad remissionem peccatorum profuturum percipe: sin autem tua consciẽtia te accusat, teque lethali vulnere sauciatum proclamat, aut iterum redire mente disponis in mœchię volutabrum, nequaquam sumere præsumas; ne forte ad iudicium, & condemnationem tibi adueniat, quod fidelibus ad remedium præparauit diuina prouidentia. Qui mente captus, obduratus, & obcæcatus, absque retractatione, communionem corporis, & sanguinis Domini, de manu Pontificis sumpsit, non expauescens illã sententiam, quæ dicit, Horribile est incidere in manus Dei viuentis.[a] Qui enim manducat & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit.[b] Deinde conuersus idem (a Heb. 10. b 1. Cor. 11.)
C Præsul adsequaces, & fautores Regis, vnicuiq; communionem obtulit in hæc verba: si Domino, & Regi tuo Lothario in obiecto adulterii crimine fauorem non præstitisti, neq; consensum tribuisti, & Vualdrade, & aliis ab hac Sede Apost. excommunicatis, non communicasti: Corpus & sanguis Domini nostri Iesu Christi prosit tibi in vitã æternam. Igitur quis quis se læsum sciens, ausu temerario communionem sub tali contestatione porrectam sumere præsumpsi, diuino iudicio percussus ab hac luce subtractus est, antequam subsequentis anni rediret principium: perpauci qui se à communione subtraxerunt, vix mortis periculum euaserunt. Porro Lotharius Roma egressus morbo corripitur, & Placentiam Ciuitatem perueniens diem clausit extremum, sexto Idus Augusti. Tanta autem strages in præfati Regis Populo facta est, vt non peste (Vltio diuina secuta delusores.)
D periisse, sed hostili gladio corruisse virtus, & nobilitas totius Regni videretur, quæ eo tempore tantæ fœcunditatis erat, vt in morem densarum segetum pullulans, veluti quoddam examen, Imperii fines impleuerit. Subdit vero eodem quoque tempore contigisse in Italia obitum Theutgaudi Episcopi Treuirensis, & Guntharij Colonienſis Episcopi, a Nicolao anathemate condemnatorum. De Lothario hæc habet Aimoinus.[c] Lotharius autem Roma lætus promouens vsque Lucam Ciuitatem venit, vbi febre corripitur, grassante clade in suos, quos sub oculis suis coaceruatim mori conspiciebat; sed iudicium Dei intelligere nolens, vsque Placentiam octauo Idus Augusti, peruenit ibiq; Dominica die super diurnans, circa horam nonam. inopinato exanimis pene effectus est, & obmutescens in crastinum, hora diei secũda, moritur, & a paucis suorum, qui a clade remanserant, in quodam monasteriolo, secus (c Aim. lib. 5. c. 21.)
E ipsam Ciuitatem, terræ mandatur. Subijcit Aimoinus de thesauro erogato, pro anima ipsius. Hic ecce finis Deum mendacijs eludentium, Sedemque Apostolicam fraudibus traducentium Principum, & ministrorũ ipsis pariter adulantium. De Theutgado Treuirẽsi Archiepiscopo, quem diximus hoc anno defunctũ, audi quę mira scripserit Ioannes Diaconus, huius tẽporis auctor, qui præsens cũcta perspexit.[d] Alio quoq;, inquit, tempore Theutgaudus quondam Treuirẽsis Eps, qui cũ Gunthario Agrippinę Coloniæ Epo a Reuerendę memorię Nicolao fuerat sacerdotali priuatus officio, liberalitate Hadriani Pontificis in eodem Monasterio S. Greg. ad Cliuum Scauri mansionẽ suscepit. Cui B. Greg. in somnis apparẽs, maximũ terrorẽ, quo de suo monasterio, egrederetur, incussit. Ille perpendens visum fuisse phantasticum, oratione facta, rur- (d Io. Diaco. in vit. S. Greg. li. 4. c. 94. Theutgaudus ejicitur a Gregor.)

ſum dormire cępit, cui Gregorius Pontificali habitu redimitus apparens: non ne (inquit) dixi tibi, vt a Monaſterio meo, quod in rebus proprijs per inuocationem S. Andreæ Apoſtoli Domino dedicaui, quia diuerſorium fieri nullo modo licuiſſet? cumq; Theutgaudus hoſpitandi ibi licentiam ſuſcepiſſe ſe a Pōtifice reſpōdiſſet: Gregorius ait, & tu qui petiſti, & ille qui dedit, vtriq; contra Deum feciſtis, cuius vindictā citius incurres. Euigilans Theutgaudus intremuit, & facta oratione ſopori ſe reddere voluit, cum repente venientium ſonitum audiens vehementer expauit, ſeque dormire ſimulauit. Appropinquans ergo Gregorius S. Andream Apoſtolum, per dexteram tenens, præcepit ſubdiacono qui ſe præibat cum lumine, dicens: corripe illum. Qui dum correptus in lectulo clauſis oculis reſediſſet, Gregor. ait: aſpice in nos. Intuitus in eos Theutgaudus, magis intremuit, eumq; ſibi taliter comminantem audiuit: quia ſecūdo commonitus, verbis oris mei credere noluiſti, & me tua inobediētia adeo prouocaſti, vt hunc Apoſtolum Dei huc fatigare ſtuduerim; ſcito cognoſcens, quia niſi hodie ab hoc Monaſterio meo receſſeris, futura hebdomada cum tuis omnibus vita priuaberis. ſi vero receſſeris, ab hac quidem momentanea ſententia liberaberis; ſed neque tu, neque aliquis hic tecum degentium ſuam patriam reuidebit. Mox Theutgaudus lectulo ſe proripuit, & primo ſuis, deinde monaſterij monachis, poſtremo quibuſcunque potuit ſomnium reuelauit. Et quia aliud hoſpitium citius a Pontifice impetrare non potuit, apud Sabinos concedens, eodem anno, cum ſuis omnibus vita priuatus eſt. Hucuſque Ioannes de Theutgaudo, cui & Hadrianus ignouit, Deus non ita, quem diuturnæ contumaciæ voluit hic pœnam luiſſe.

Papa ſolicitus pro ſeruanda cui debetur hæreditate.

Intermi- natur excōicationē non parentibus.

Idem autem Hadrianus Pōt. audita morte Lotharij fratris Ludouici Imperatoris, ne, quæ ipſi Ludouico legitimo ſucceſſori deberetur hæreditas, ab alijs inuaderetur, nempe a Carolo vel Ludouico Regibus eius patruis, ſcripſit epiſtolam ad Principes in Regno Lotharij conſtitutos, hortans eos fideles eſſe debere Ludouico Imp. cui ex legitima ſucceſſione Regnum competat, & comminans excommunicationem, his verbis. *Nā quem ex vobis contraria tentare nitentem, atque Apoſtolicæ Sedis monitis in contemptum B. Petri Apoſtoli celeſtis Regni clauigeri ſpretis, ad aliam ſe partem conferre cognouerimus; velut infidelem & Eccleſiæ paci & ſaluti contrarium a noſtri Apoſtolatus communione non ſolum alienum habebimus, ſed etiā anathematis vinculo iure meritoq; alligare omnino curabimus: & nos ſecundum Apoſtolicæ priuilegium dignitatis & poteſtatis, ipſum excellentiſsimū ac ſpiritualem filium noſtrū Dominum Ludouicum Imp. Aug. Regni huius prouinciæ, ſcilicet totius Galliæ Regē Dominum & Imp. ſicut iam olim a Deo preordinatum eſſe conſtat, & ab anteceſſoribus noſtris ſacris Pontificibus ſtatutum multis videtur indiciis, habemus, & quouſq; ſupererit ipſe, eum habere ſtudebimus. Quod ſane Regnum ſi tyrannus aliquis contra diuinam, & Apoſtolicam volūtatem inuadere præſumpſerit, Apoſtolicæ, ſine mora, ſuſtinebit vltionis cenſuram.* At Regni Proceres Pontifici inobedientes, deſciuerunt a Ludouico Imp. legitimo ſui fratris ſucceſſore, & adhęſerunt Carolo Caluo Patruo, cuius rei cauſa multum fuit Hadriano Papę laborandum, vt deinceps videbitur.

Christi Annus 869 *Hadriani Pap* 2 2 *Ludouici* 2. 14. *Baſilii Maced.* 3. Impp. *Indict.* 2.

LEgatis a Nicolao deſignatis, Hadrianus Stephanum Nepeſinum Epiſcopū addidit, & Conſtantinopolim miſit, ad eam Eccleſiam ſarciendam & Concilium celebrandum, datis ad Imper. litteris, quæ extant. Act. 1. 8. Synodi, in quibus mirifice commendat & probat, quæ geſſit, circa Ignatium & Photium. Pollicetur ſe diſpenſatione vſurum, & rigorem canonum relaxaturum; præterquam in Photio, qui vt nunquam legitime fuit prouectus, ita nec vllo modo eſt reſtituendus. De congregando concilio, & comburendis Photij ſcriptis, hæc habet. *Volumus ergo per veſtra*

pietatis

A *pietatis industriam illic numerosum celebrari Concilium, cui nostri quoque missi præsidentes, & culparum personarumque differentias liquido cognoscentes, iuxta quod in mandatis acceperunt, singulorum libere discretiones exerceant. In quo videlicet sacrato cœtu, execrando vanitates Concilii, quod aduersus sedis huius actum est prorsus iniuriã, cuncta decernimus exemplaria prorsus a possessoribus suis ablata, in mediumque delata, contemplantibus cunctis, igne cremari, nec superesse apud quemlibet ex his omnibus saltem iota vnum, vel vnum apicem, nisi forte quis totius clericatus immo totius nominis Christiani dignitate, anathemate perculsus, carere voluerit. Non enim nos tam detestandum Collegium nisi Ariminensi, sub Constantio, vel Ephesino a Dioscoro congregato latrocinio comparandum decernimus. Accendatur igitur circa protectorum tuorum reuerentiam, BB. videlicet Apostolorum Principum, fili Charissime,* B *tuę zelus pietatis, & tantorum ficta commenta prestigiorum remanere nullo modo penes aliquem patiatur: sed si quisquam hęc defendere, vel occultare, sibique in posterum seruare tentauerit, tua publicis legibus promulget sapientia, quid huiusmodi persona, post imperiale debeat edictum redargutionis incurrere, &c.* Hortatur præterea vt decreta in Concilio Rom. contra Photium curet subscriptione Episcoporum roborari. Rursum rogat vt Apostatas quosdam Monachos Roma profugos Constantinopolim, vna cum suis Legatis remittat, &c.

Concilia bulũ Photij comburendum.

Pęna statuenda a laico Magistr. in rebelles spirit. potestati.

Eodem argumento scripsit et ad Ignatiũ, quę epistola extat in Oct. Synodo Act. 3.

Legati Rom. Pont cum legatis Imp. & Ignatij Patriarchę Roma profecti, magno cum honore Constantinopoli sunt excepti, qui salutabũdi cum conuenisset Imp. ipsis ille cõtinuo assurrexit. & suscipiens Apostolicas litteras eas osculatur. De statu Rom. C Eccl. salute Domini Hadriani Summi Pont. deque omni Clericorum, Senatorumq; ordine per ordinem, quærit, Legatosq; amabiliter osculatus, Ignatio Patriarchę iussionem Apostolicam probaturos absoluit. Reuersus sequẽti die ad Imp. idem rogat, vt Ecclesiæ Constantinopolitanæ, Photij schismate laceratæ consulant, & prouideant. Cui reponderunt se ad hoc venisse, *sed neminem Orientalium* (inquiunt) *vestrorum (vt nostra Synodo statutum est) suscipere possumus, nisi oblato libello, cuius formã de scrinio S. Sedis Apostolicæ sumpsimus nobis fuerit satisfactum. Imp.* & Patriarcha dixere: Quia nouum hoc & inauditum de libello proferendo asseritis, necesse est, vt tenoris illius formam videamus. Nec mora libelli forma prolata est, & de Latino in Græcum conuersa, omnium notitię declaratur.

Imp. honorifice excipit Leg. Papæ.

D Concilium VIII.

Deinceps CONCILIVM VIII. EST CELEBRATVM mense Octobri propositis pretiosis & viuificis lignis (S. Crucis) & intemeratis salutis nostræ Euangelijs, Templo S. Sophiæ, Præsidentibus, Sedis Apostolicæ Legatis, præsentibus Ignatio Patriarcha, locum tenentibus Patriarcharum Antiochiæ & Ierosolymorũ, Imperatore pariter vna cum pluribus Patricijs viris clarissimis. Quibus residentibus, ingredi iussi sunt Episcopi, qui nunquam desciuerant ab Ignatio, gloriosi Confessore, eius causa multa perpessi, omnes numero tantum duodecim, ex quo colligas ingentẽ cladem eius Ecclesiæ. Iussi sunt igitur hi sedere, laudati primum, inde iussa est legi eiusdem Imp. Basilij exhortatio ad Synodum qua monuit eos omnes quæ recta sunt E iudicare, quod nominatum Epanagnosticum est. His peractis rogati sunt Apostolicæ Sedis legati, mandatum eius a quo missi essent ostendere. Tunc ad hæc ipsi. *Hoc nos nõ inuenimus in vniuersali Synodo factum, vt Vicarii Senioris Romę a quolibet perpendantur, utrum talem existimationẽ habeant.* Tunc Bahanes famosissimus Patritius & Prępositus (gerebat hic in Synodo munus Iudicis cognitoris) dixit. *Et nos non propter inhonorantiam Apostolici throni hoc dicimus, sed quia anteriores vestri ascendentes Missi Rodoaldus, & Zacharias deceperunt nos alia in mandatis habentes, & alia facientes.* Quibus persuasi Legati, obtulerũt legendas Hadriani Papæ litteras ad Imp. datas, quibus, quæ ipsis mandata essent continerentur, quę primum latino sermone,

A vti scriptæ erant, lectæ sunt a Marino Diacono Sed. Apostolicæ, vno ex legatis, quæ a Regio interprete translatę Grȩce auditȩ sunt legi. quibus lectis & ab Ignatio Patriarcha, & reliquis episcopis, Deo, pro tanto beneficio, per Ro. Pont. impertito, gratiæ redditæ sunt. Post hæc ab Apost. Sedis Legatis iussæ sunt legi, Legatorũ Patriarchaliũ Sedium Orientis litterȩ, &c. Lectæ vero sunt, litteræ Theodosij Ierosolymorũ Patriarchæ ad Patriarcham Constantinopolitanũ redditȩ, ex quibus significatur Ierosolymorum Ecclesiam sub Sarracenorum iugo positam, hoc tpe pace frui, non sine tamen trepidatione, ne aliqua leui occasione ab hoste Christianȩ religionis arrepta, perturbaretur: itemq; missos Legatos ad Synodũ, sub prȩtextu liberandi quosdam Sarracenos, Constantinopoli in custodia constitutos, quorum quot quot voluerit Imp. rogat Ignatiũ, vt ab eo impetret donari, ad tollendũ oẽm suspicionem ne forte omniũ salus periclitetur. Munera quoq; recẽsentur quȩ mittat. Post hȩc aũt iussus est a Legatis Apost. B Sedis legi libellus, cui subscribere tenerentur, qui ex schismaticis recipi in Ecclesiam vellent, & Hadriano Papæ, aut, loco ipsius, Legatis offerrent. In quo cum totus ferme cardo huius versetur Synodi, hic eum ex parte describendum putamus.

Christiani sub Sarrac. quo p̃textu Legatos mittãt ad Patriarcham Constantinopolitanum.

Libellus quo reciperentur lapsi.

In nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti: Imperantibus Dominis pijssimis & perpetuis Augustis Basilio & Constantino eius filio a Deo Coronatis, pacificis magnis Impp. anno 3. mense Octobrio. Indict. 3.

a Heb. 11.
b Matt. 16.
Sed. Apos. semper extitit immaculata.
Dãnatio Iconom. & Photij.

C *Prima salus est rectæ fidei regulam custodire: Deinde a constitutis Dei, & Patrum nullatenus deuiare. Vnũ quippe horum ad fidẽ pertinet, alterum ad opus bonũ. Sicut. n. scriptũ est.* [a] *sine Fide impossibile est placere Deo. sic rursum legitur Fides sine operibus mortua est. Et quia non põt D. N. J. Chr. prætermitti sñia dicentis. Tu* [b] *es Petrus & super hanc petrã ædificabo Ecclesiã meã; hæc quæ dicta sunt, rerum probantur effectibus: quia in Sed. Apost. immaculata est semper Catholica seruata religio, & sancta celebrata doctrina. Ab huius ergo Fide, atq; doctrina separari minime cupientes, & Patrũ & præcipue Sanctorum Sed. Apost. Præsulũ sequentes in oĩbus constituta, anathematizamus oẽs hæreses simul cum Iconomachis: anathematizamus ẽt Photium, qui contra sacras regulas & sanctorũ Pont. Rom. sacra decreta, repente de curiali administratione, seculariq; militia sublatus, superstite Ignatio Patriarcha in Constantinopolitana eẽt peruasorie, immo tyrannice a quibusdã schismaticis vel anathematizatis atq; depositis institutus ecclesia; donec Sed. Apost. sanctioni inobediens perseue* D *rans, eius sñiam tam de se quã de Patriarcha nostro Ignatio spreuerit, & Conciliabuli acta, quod se auctore contra Sed. Apost. reuerentiam congregatũ est, anathematizare distulerit.* Pergit dicens se probare S. Synodum Rom. a Nicolao celebratã, itemq; ab Hadriano, &c. anathematizare vero oĩa gesta cõtra Ignatium, & Apost. Sed. &c. *Hãc aũt professionẽ meam ego ille Episcopus sanctæ illius ecclesiæ manu propria scripsi, & tibi Sanctissimo ac ter beato, & Coangelico domino Sum. Pont. & vniuersali Papæ Hadriano per Legatos tuos Donatũ videlicet, & Stephanum Sanctiss. Episcopos, atq; Marinum S. Cathol. & Apost. Rom. Eccl. Diaconum, obtuli mense illo, die illo: Indictione quota. Subscriptio. Ego ille Episcopus S. illius ecclesiæ huic professionis meæ libello facto a me Beatiss. Hadriano Sum. Pont. & vniuersali Papæ subscripsi & testes* E *qui subscriberent, rogaui.* Lecto libello & rogata de eo totius Synodi sñia, oĩum vna voce ipse laudatus atq; probatus est. Lectaq; est definitio Legatorũ Antiochenȩ, & Ierosolymitanæ Ecclesiarum ante Legatorũ Apost. Sed. aduentũ habita Cõstantinopoli cũ iam annum integrum illic morati essent, & discessionẽ pararent Ea aũt fuit, vt in oĩbus obediretur Nicolai Papȩ decretis. Pariterq; rogati ijdẽ Legati Sediũ Patriarchalium, cur venientes Constantinopolim Photiũ non conuenerint, sed vt execrabilẽ habuerint: responderunt, & probauerunt, q̃d nunquam ab vlla Patriarchalium Sedium Orientaliũ eum receptum certo scirent, sed & dãnatum a Rom. Põt. Ex quorũ respõ

A sione redargutũ est falsitatis ipsum Conciliabulum Photij aduersus Roman. Pontif. Nicolaum, cui mentitus fuit interfuisse, & subscripsisse legatos Sedium Patriarchalium Orientis. His absolutis, secutæ sunt acclamationes in Synodis fieri consuetæ, & primæ Actionis finis impositus est.

II. Actione lectus est libellus Episcoporum lapsorum, in quo de prauis moribus Photij, mẽdacijs, fraudibus, crudelitate, per exilia, flagra, pscriptiones, carceres, multa habent. Quibus auditis & interrogatis, an libellos oblatos ab Ecclesia Rom. Synodo offerri vellent, libenter consenserũt, impositiq; sunt illi super lignum S. Crucis, & S. Dei quattuor Euangelia, vnde sumentes illi & eorum Patriarchæ Ignatio offerentes, ab illo, ex consensu Synodi, superhumeralibus ipsis impositis, recepti sunt in ecclesiam. simili modo qui post hos ad pœnitentiam sequuti sunt presbyteri, & Diaconi, pariter eodem modo ab Ignatio Patr. ecclesiæ reconciliati sunt, redditis eis orarijs, tanquam insignibus. Post hos vltimo loco subdiaconi etiam pœnitentes recepti sunt; omnes (vt continet eorum libellus) rogantes admitti per intercessionem Sanctissimæ Dei Genitricis Mariæ & SS. Apostolorum, & Sanctissimi, ac Beatissimi Papæ Nicolai. Ita plane mox post obitum Orientales coluerunt eum, vt sanctum, cum sanctis a Deo receptum in cœlum Qui omnes ita a S. Synodo simul iudicati sunt venia digni, vt tamen aliquam deberent subire, ob lapsum, pœnam, in hunc modum ab ipsa præscriptam.

Ritus recipiendi lapsos in Eccles. (B)

Nicolaus P. vt S. cultus a Græcis.

Sit remedium, & salutẽ aīæ ferens ac valde discretũ Epitimium (nẽpe pęna Ecclesiastica ita dicta, sacerdotũ videlicet) si quidem carnibus vescuntur, abstinere a carne, caseo, & ouo. Hi uero qui carnes non comedunt, abstinere a caseo, ouo, & piscibus 4. feria, & Parasceue: Legumina & olera comedere cũ oleo & pauco vino, facereq; genuflexiones quinquaginta per singulos dies, & dicere Kyrieleison centies, &, Domine peccaui centies, & Domine ignosce mihi peccatori centies: recensereq; sextum Psal. & 37. Hæc tibi mando custodire vsque ad Christi Natiuitatẽ. Non aũt hẽas potestatẽ ministrandi nec agendi quoquo mō quæ sacerdotum sunt. & tunc in Natalitiis magni Dei, & Saluatoris N. J. Christi recipies sacerdotium tuum, & mecum eius sacerdotio fungens, & ministrans immortali æterno Deo. Ista est Epitimiorum forma.

Pnīa lapsorum. (C)

III. Actione duo lapsi Archiepiscopi Ancyranus, & Nicænus, cũ noluissent libellum a Rom. Pont. missum ad satisfactionem suscipere; a Synodo nō sunt recepti. Post hæc vero iussu legatorum Apost. Sed. lectæ sunt litteræ Basilij Imp. & Ignatii ad Nicolaum, necnon Hadriani ad Ignatium &c.

D Actione IIII. duo ex legatis Photij ad Nicolaum Papam missis vt damnati, ex indulgentia tamen iussi in Synodum ingredi, & vltimo loco stare, manifesti sunt mendacij conuicti, quod assererent se & Photium a Nicolao Papa receptos in communionem.

Actione V. Photius, præcepto Imp. iussus est inuitus accedere; quem, vt laicum, per laicos vocari voluerunt Apost. Sed. Legati. Quibus Photius se inuitum, est contestatus, adduci, & silentium seruaturum, introductus & interrogatus de multis, nihil respondit, Christi imitationem prætexens, sed redargutus, & conuictus est. Tempus tamen ad resipiscendum a Synodo benigne impertitum, recusauit accipere.

Photius impęnitens.

Actione VI. Episcopi Photiani non admittentes iudicium Sedis Apost. petierunt, liceret sibi eum defendere, ex quibus Chalcedonensis aggressus est, cum prolixa, sed ratione vacua oratione eum defendere, redargutus in singulis a Smyrnensi Episcopo. Negantes omnino libellum ab Ecclesia Rom. accipere, Imp. eos hortatus est ad pœnitentiam benignitate prouocans eos ad resipiscentiam. qua oratione inter alia multa, perpetua digna memoria, habuit exhortationem istam aureis exarandam litteris ad perditissimos illos Episcopos Photianos. *Vos quoque qui curatione indigetis, ac medela opus habetis, pretiosa membra Christi, etsi nescio quomodo a malo dæmone detenti, a capite separati estis. Vitis vera, quæ propter contentionem importunam, immo vero iniustam, in amaritudinem conuersa es, amici & proximi nostri, & si propter odium irrationabile ex aduerso appropinquantes, & stantes, ac vnitatem*

Permissa Photii defensio ei⁹ secretariis (E)

Exhortatio Imper. ad Photianos.

vnitatem respuentes suscipite admonitionis sermonem (non autem confundor dicere) A etiam deprecationis. In id enim vos adduxit misericordia quam circa uos habemus. Scrutamini intima conscientiæ vestræ, & inuenietis vos male ab Ecclesia esse disiunctos. Nouissima hora est, & iudex pro foribus est, fratres; ne præoccupemur ab eius ecclesia sequestrari, & longe ab eius gloria proiiciamur. Nihil turpe ducamus passionem manifestare, & vulnus ostendere, ne locum pœnitentiæ & medicinæ requirere, atque intra atrium saluantium fieri; ne confusionem, obedientiam arbitrando, confusionis æternæ sumamus experimentum. Qualis autem hæc est confusio, fratres, procidere Deo, & veniam expetere? Confusio quidem reuera est, & maximus pudor, immo vero in Deum dimicatio, nolle vnumquemque proprium confiteri peccatum, & humiliari propter Christum, & lucrari & se, & multos. Si autem B omnino hoc confusionem arbitramini; ego cui Imperii superposita est corona, forma vobis efficiar huius optimæ humilitatis. Ego qui imperitus, & insipiens sum, bonum initium ero vestrum, qui sapientes estis, & scientia clari. Ego qui in peccatis volutatus sum, primus vobis typus fiam, qui mundi estis, & virtuti operam datis. Ego primus memet super pauimento proiicio, purpuram & diadema paruipendens ascendite ad genas meas, & super oculos meos incedite, nec reputetis magnum Imperatorias calcare scapulas: nec uereamini pedibus tangere verticem, cui superimponitur a Deo donata corona. Omnia pati promptum habeo, & agere promptius, quæ vobis quidem confusionem, mihi autem gloriam, & maximam claritatem conferre videntur. Neque enim in hoc curam gero gloriæ meæ, tantum vt videam communionem, vnitatem, & vnam ecclesiarum festiuitatem, tantum ne animę detrimentum patiar, & gaudeat super me ille omnium inimicus diabolus, captiuum sumens; quod mihi desiderandum est, tantum spei meæ lampas insperate non C extinguatur, per quam festinabam communi illustrari lætitia simul & gaudio. Nescio quod erat satagendum, & efficiendum & non feci, vel quos proponendas admonitionis, & deprecationis sermones, & non proposui. Vos de cetero uidebitis. Innocens enim sum a perditione vestra. Si vero, & ad magnum & horrendum illud iudicium futuræ diei uos remittitis, quasi pro vobis rationem daturos: noscite quia bene noui, quia nullus vobis, iustitię sermo siue hic adest, siue illic aderit, nisi quantum in hac controuersia inuentum extiterit. Verum si vultis ante illud iudicium conscientię vestræ interrogare iudicium, discetis amplius nihil, quam quod ab Imperio nostro dicitur. Deponite igitur contentiones fratres, & resumite amorem fraternitatis: fugite dissensionem, & vnitatem amplectimini: odium auertite, & dilectionem in serium recipite: state cum probabilibus & capiti compaginamini. Recipite D per parentiam (idest obedientiam) diuinę communionis gratiam, & nihil ob secularia sitis solliciti. sunt enim apud compatientissimum imperium nostrum, susceptionum modi diuersi; per quos consolabimur, & incessanter, quæ secundum sæculum vobis opportuna fuerint, faciemus. Rursus multitudine decertabimus, obsecrantes, rogantes, & omne ingenium commouentes ad spiritales patres nostros, & Patriarchas, vt dispensent quid eorum quæ insunt animo vestro; tantum ne temere contra salutem uestram agatis. Neque enim est tempus ad pœnitentiam & receptionem acceptius. Qui namque hodie soluere, & ligare Ecclesię negotia possunt, præsto sunt. Dimittite importune tempus explorare, & rerum immutationem expectare, quæ, & si fiet aliquando, nihil vobis conferret. etenim & si alia tempus immutauerit, hoc commouere non poterit. Nam si actio vnius viri vestri nihil rationabile E habens, cum tota erronea esset, tantum æstum operata est, ut hunc uix, ac difficile dissoluere qui uerimus: actionem dic mihi, & iudicium quattuor Patriarchalium sedium quis dissoluere poterit? ad quem enim confugietis, solutionem obligamenti petentes? ad Rom. Præsulem? sed fine tenus vos condemnauit. ad Antiochenum? sed consentaneus Romano, & consonus factus est: ad Ierosolymitanum vel Alexandrinum? sed & illi uestræ damnationi consenserunt. At si & thronum aliquando Constantinopolitanum ille, qui cuncta violat (i. dæmon) vobis commiserit, & per

Mira Imp. humilitas.

A *vos metipsos conuenire volueritis, quis vos sequetur? Vel quomodo aperire oculos, & aspicere quempiam potueritis, impugnati ab omnibus sacerdotibus, & Patriarchalibus sedibus? Ne ergo fratres, ipsi nos tempus salutis uestræ despicientes, perdatis: neque enim talem inuenietis aliquando. sed importunas contentiones, & obstinationes deserentes, communi medelę occurrite, & medicinę remedium sumite, & adhærere spirituali capiti uestro: & ecclesiæ Dei communicatores estote, ut ex crimine exuamini, & Deum propitium habeatis, & ecclesiam lætificetis, imperiumque nostrum exultare, & spiritualiter festiuitatem celebrare faciatis, atque Remp. uniuersam gaudio magno, ac tripudio repleatis, atque in communi omnes benedicamus domino gloriæ nostræ, & Principi pacis, & auctori dispersa congreganti; & bene coaptanti, intercessionibus Sanctissimæ D. N. Dei genitricis, Dominum uiden-* B *tium angelorum, et omnium sanctorum. Amen.*

Hucusque Imp. ad schismaticos exhortatio, quo nomine collaudatus est ab vniuersa synodo, & magna admiratione accepta eius erga lapsos pietas, & misericordia. hac eandem sibi communem habeant omnes qui nostra ætate se ab vnitate absciderunt. Obstinati & peruicaces perstiterunt schismatici, nec tamen eorum pertinacia vinci se passus est Imp. quin adhuc decem dies ad resipiscendum illis dari vellet.

Actione VII. Decem elapsis diebus, introductus in Concilium Photius, cum Gregorio dudum Syracusano, & rogari iussus ab Apost. Sed. Leg. an pœniteret, peruicax respondit Legatos ipsos potius pœnitere debere. quare maxime est redargutus a Legatis duarum sedium Patriarchalium: cuius Photij obstinationem secuti sunt eius sectatores Episcopi. — Photi⁹ impœnitens.

C Tunc Apost. Sed. Legati repetitum a Rom. Pont. Nicolao iudicium recitari voluerunt, quo secundo eumdem Photium condemnauit. post, Hadriani confirmationem Actorum Nicolai. Inde gesta in Concil. Rom. post sequuta est Legatorum Sed. Ap. admonitio ad Synodum, de exequendis sententijs in Photium, & eius participes: denique declamatio Ignatij ad Synodum, qua absoluta, anathematismi in astantem Photium & sequaces, ex Concilio Rom. sub Hadriano (vt habet Anastasius in notis) sunt recitati: & plenissime acclamationes dictæ Imperatori, Imperatrici, Rom Pont. Nicolao & Hadriano, Ignatio, Legatis Apost. Sed. & ceterarũ Sedium Patriarchalium. — Anathem. in Photiũ. Acclamationes.

Actione VIII. rogationem proponente Imp. & assentientibus Apost. Sed. Legatis, & alijs omnibus, incensa sunt chirographa, quæ ab omni hominum genere Photius extorsisset, simulque omnia eius scripta in Ignatium, & Nicolaum. — Scripta Phot. incẽsa.

D Post hæc aduersus falsarios quosdam, per quos Photius imposturas confixisset, a Leg. Sed. Apost. iussus est legi Canon Concil. Rom. sub Martino, vt non recipiantur ad pœnitentiam, nisi in fine vitæ. — Falsariorũ pœna.

His absolutis, introducti sunt Iconomachi, quorum caput Theodorus dictus, qui negauit se colere imagines sacras, & quod non inueniretur esse Christi præceptum. Responsum est, esse præceptum Christi intelligendum, quod ab vniuersa Catholica Ecclesia est definitum. Illo autem in impietate perseuerante, duo alij iconomachi laici pœnitentes ad ecclesiam redierunt, quos Imper. ad osculum suscepit. Et prolatis in Iconomachos anathematismis, repetitisque iterum ijsdem in Photium, collaudato, ex more, acclamationibus Imp. & vniuersa Synodo, finis impositus est VIII. actioni, & vltimæ huius anni. Reliquas autem duas alias actiones, sequenti anno cele- E bratas, his visum est conuenientius adiungere. — Præceptũ est Christi quod ab vniuersa ecclesia definitur. Iconomachi rursũ damnati.

Sequenti igitur anno 870. 12. mensis Febr. celebrata est IX. Actio, in qua recensetur Legatus, qui nuper aduenerat a Patriarcha Alexãdrino Michaele, in Synodum introductus, qui cognitis quæ gesta erant, omnia rata habuit & probauit. Post hæc plurimi iurati falsi testes in Ignatium, coram plena Synodo confessi sunt, & pœnitentiam a Legatis Sedis Apost. & vniuersa Synodo acceperunt, quæ ab ijsdem ita decreta fuit. Definimus & promulgamus hos per septem annos Epitimium habere: esse illos duobus annis extra ecclesiam, & alijs duobus intra ecclesiam audire diuinas scripturas vsque ad cathecumenos, non tamen vllo modo communicare, sed abstinere a — Epitimiũ falsorũ testium.

carnibus,& vino quattuor annis,præter Dominicas dies,& Dominicas festiuitates,& A
alij tribus annis stare cum fidelibus,& mereri diuinam communionem in solis Dominicis solemnitatibus cum eleemosynis,orationibus,atque ieiunijs,ita,vt tribus diebus hebdomadæ 2.videlicet 4.& 6.Feria abstineant a carnibus, & vino. Qui accipientes eiusmodi iustissimam,vti fatebantur,constitutam pęnitentiam; petierunt ob diuturnitatem temporis facultatem concederent Ignatio Patriarchæ dispensandi, moderandi scilicet pro causa.Qui annuentes concesserunt eidem Patriarchæ super oues suas, pro rationis arbitrio, dispensare. Quod autem alii plures ordinis Senatorij eiusdem criminis falsi iuramenti rei essent,sed nō adessent, in aliam actionem eorum cognitio est dilata.Post hæc illusores sacrorum rituum interrogati, confessi sunt, se id fecisse Imp. iubente,vt inducerētur sacerdotalibus vestibus sacris, vno ex illis Patriarchæ formam exprimente,& orationem super ceteros dante,& sacra miscente, qui ad pœnitentiam B reseruati sunt in futuram sessionem. Porro inter alia crimina, crimini inuenitur datum Photio,quod ista sciens,non abstulerit, ob idque Compatriarcha mimi sit appellatus,& alijs pluribus infamiæ titulis, vt est in notis apud Anastasium. Falsi quoque Vicarij seu Legati,quibus Photius contra Nicolaum vsus erat,palam falsitatem confessi sunt,admirante,& detestante S. Synodo eiusdem Photii multiplicem, & variam iniquitatem. Inter hęc peruenerunt Constantinopolim legati Ludouici Imp. Occidentis,in quibus Anastasius Bibliothecarius, qui & meminit huius legationis in præfatione ad VIII. Synodum,his verbis. *Igitur cum hæc celebraretur venerabilis Synodus,accidit me famulum vestrum,* (Io: *Papam alloquitur*) *missum ab Ludouico piissimo Imp. cum duobus aliis viris insignibus interesse,ferentem legationem ab Apostolicis meritis decorato Præsulatu vestro,causa nuptialis commercii, quod efficiendum ex filio Imp. Basilii & genita præfati Dei cultoris, augeri ab vtraque parte sperabatur simul & putabatur. In tam enim pio negotio, & quod ad vtriusque Imperij vnitatem, immo totius Christi ecclesiæ libertatem pertinere procul dubio credebatur, prçcipue Summi Pont. nostri quærebatur assensus.* C Dei ergo nutu actum est, vt tanti negotij cum loci seruatoribus Apostolicæ Sedis,Legatis ipsis,& ipse fine fine gauderem,& inueniens fructum cum exultatione portarem manipulos,qui per septennium pro eo indefesse laboraueram,& per totum orbem verborum semina, sedulo scribendo,sparseram. Meminit huius legationis Aimoinus in gestis Francorum, atque Basilium classem ante hæc direxisse in Adriaticum mare opem laturam Ludou. Imp.in Aquileiam,aduersus Sarracenos bellum gerenti.Quo etiam tempore ex Vrbe reuerso Petro Legato Regis Bulgarorum, absque petitionis effectu: decernit idem Rex D legatos Constantinopolim qui (vt habet Anastasius in præfatione sua historica ad Octauam Synodum) admissi sunt in Synodo considere vna cum legatis nominatis Ludou.Imp.

Dispēsandi facultas Patriarchæ cōcessa in Epitimio.

Illusores sacrorum confessi.

Canones VIII. Synodi.

Actione X.& vltima,præsentibus Legatis Ludou.Imp.& Bulgarorum Regis,primum omnium iussi sunt legi canones a Patribus constituti,omnes numero 27 quibus
1 in primis de obseruandis omnino ante expositis, & Ecclesiæ traditis canonibus, statutum est.

2 Deinde de statutis a Nicolao & Hadriano pro Ecclesia Constantinopolitana,restitutione Ignatii,& Photii depositione.

3 Vt cultus sacrarum imaginum firmus consisteret.

4 Vt quæ collata sunt Photio, & ipse in alios contulit sacra ministeria, nullius sint efficaciæ. E

5 Ne quis laicus in Episcopalem prouehatur dignitatem, nisi in ordine lectoratus annum vnum,duos in subdiaconatu,in Diaconatu tres, in presbyteratu autem quattuor annos exegerit.

6 Vt cunctæ res gestæ per Photium,potissimum in Nicolaum Rom. Pont. nullius sint roboris.

7 Ne sacras imagines anathematizati pingere audeant.

8 Ne Chirographa ab Episcopis exigantur, nisi ex more, tempore consecrationis;

A nis; hac enim ante Photius suàm roborauit tyrannidem.
9 Vt extorta per Photium huiusmodi Chirographa nullius sint roboris.
10 Itemque, ne quis, ante sententiam, separetur a communione proprij Patriarchæ.
11 Anathematizati etiam ibi sunt omnes cum Photio credentes duas in vno corpore esse animas.
12 Statutum est etiam istud admodum Ecclesiæ proficuum, ne fauore Principum eligantur Episcopi.
13 Vt non nisi qui in eadem ecclesia militarunt, ad maiores gradus promoueantur, & non alii aliunde petiti.
14 Ne promoti ad Episcopatum indecentia obsequia exhibeant magistratibus, nimirum ne obuiam prodeant, procul ab ecclesiis suis: non se demittant ab equis, vel B mulis, vel procidant, & adorent eos; nec intrent ad Principes hora prandii, vbi indebita persoluant obsequia sed veneratione digni habeantur, & qui libere errantes Principes valeant redarguere. De obsequiis indebitis vitādis ab Episcopis.
15 Vetantur omnes alienare cymilia ecclesiæ, ornamenta scilicet, possessiones vendere vel dare in emphyteosim.
16 Vehementer prohibetur sacrilegus ille vsus a Michaele introductus, quo laici, lusus causa, sacra indumenta gestarent sacerdotum, de quo sæpe superius; grauissimis pęnis eius criminis reos afficientes.
17 Sancitur vt Patriarcharum iura in conuocandis Metropolitanis illibata seruentur, execraturque sancta Synodus omnes dicentes, inualidas esse Synodos, quibus non intersit persona Principis, monens vt non intersint, nisi Conciliis Oecu- C menicis.
18 Inde, statutum vt ecclesiarum priuilegia conseruentur.
19 Vtque visitationes ecclesiarum absque omni auaritiæ suspicione peragantur.
20 Itidem ne sibi ius dicat Episcopus in rebus Ecclesiasticis.
21 De exhibendo honore, & reuerentia omnibus Patriarchis, præcipue vero Rom. Ecclesiæ, summo Pontifici. De quo speciatim ista. *Neminem debere conscriptiones contra Sanctissimum Papam senioris Romæ, ac verba complicare atque componere, sub occasione quasi diffamatorum quorundam criminum, quod nuper Photius fecit, & ante Dioscorus. Quisquis autem tanta iactantia, & audacia vsus fuerit, vt secundum Photium, vel Dioscorum in scriptis vel sine scriptis iniurias quasdam contra Sedem Petri Pincipis Apostolorum moueat, æqualem & eamdem quam illi con-* D *demnationem recipiat*. & paulo post, de eodem Rom. Episcopo, hæc. *Porro si Synodus vniuersalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de S. Romanorum Ecclesia quæuis ambiguitas, & controuersia: oportet venerabiliter, & cum conuenienti reuerentia de proposita quæstione sciscitari, & solutionem accipere, & aut proficere, aut profectum facere, non tamen audacter sententiam dicere contra summos senioris Romæ Pont.* Sūm. Pōt. pcipue honorādus.

Calumniātes Sedem Apost. vel Rom. Pōt. qua pœna plectendi. Nec i Syn. gen. ferenda sñia in Rom. Pōt.

22 Vt Promotiones, & consecrationes Episcoporum fiant, electione ac decreto Episcoporum, nemine laicorum interueniente.
23 A rebus & personis, & sacris actionibus alienæ diœcesis cuilibet abstinendum.
24 Ne Archiepiscopi per alios, suas ecclesias curent, Episcopos suffraganeos.
25 Ne adhærentes Photio, a Methodio, siue Ignatio consecrati, etiam si resipiscant, E spem vllam habent restitutionis.
26 Vt beneficium appellationis ad maiores sedes, sit cuique clerico liberum.
27 Episcopi pallio ne vtantur, nisi loco & tempore congruo, & ne Monachi ad Episcopatum assumpti Monasticum habitum deponant.

His statutis & comprobatis, facta commemoratione septem aliorum Oecumenicorum Conciliorum præcedentium, & confirmatione ipsorum adhibita, damnatisq, hæresibus omnibus, & quæ in aliquibus locis, iisdem temporibus, Manichæorum vigerent, de phantastica, & non vera carne Domini Nostri Iesu Christi, & suis affinibus, Iconomachis, simulque repetitis cum detestatione Photii impiis facinoribus, eo- Probatæ 7. Synodi. Damnatæ oēs hæreses.

demque

A demque cum fautoribus suis anathemati tradito, finis Synodo feliciſſimus, omnium consensu, est impositus, Basilio Imper. nouiſſime consensum omnium explorante: quem secutæ sunt exclamationes consuetæ, & anathema in Photium, & eius socios iteratum. Lectaque demum Imp. gratiarum actio, cum exhortatione ad Episcopos, vt gregem Dei curent. Et, inter alia, vt saltem diebus Dominicis ministrent illi verbum Dei, & errantes omnes reuocent ab errore.

Admonitio Imper. ad laicos digna christiano Imper. Ad laicos autem idem Basilius habuit admonitionem istam, in plena synodo, dignam Imperatore maxime pio, quam ob dignitatem argumenti, & maiestatem eius illa tractantis, hic ad Synodi finem attexere æquum existimauimus. Sic enim se habet. *De vobis autem laicis, tam qui in dignitatibus, quam qui absolute cõuersamini, quid amplius dicam, quam quia nullo modo nobis licet de Ecclesiasticis causis sermonem mouere, neque penitus resistere integritati Ecclesiæ, & vniuersali Synodo aduersari.* B *Hoc enim inuestigare, & quærere, Patriarcharum, Pontificum, & Sacerdotum est, qui regiminis officium sortiti sunt, qui sanctificandi, qui soluendi, & ligandi potestatem habent, qui Ecclesiasticas & cælestes adepti sunt claues: non nostrum: qui* Laici Ecclesiasticis reb⁹ ne se misceant. *pasci debemus, qui sanctificari, hoc est benedici, qui ligari, vel a ligamento solui egemus* Laic⁹ quãtumcunq; doctus, ouis est. *Quantæcunq; enim religionis, & sapientiæ laicus existat, ouis vocari non desinet. rursum quantumcumque Episcopus sit irreuerentia plenus, & nudus omni virtute, donec antistes est, & veritatis verbum recte prædicauerit, pastoris nominationis, & dignitatis damna non patitur. Quæ ergo nobis ratio est in ordine ouium constitutis, pastores, verborum subtilitate discutiendi, & ea quæ super nos sunt quærendi, & ambiendi? opportet nos cum timore, & fide syncera hos audire, et a facie eorum vereri, cum sint ministri Domini omnipotentis, et eius formam possideant, et nihil amplius quàm quæ nostri ordinis sunt perquirere.* Episcopus quãtũuis indoctus Pastor est. C *Nunc autem (vt videmus) adeo multos malitia in insaniam accendit, vt obliuiscentes proprij ordinis, et quod pedes sint minime cogitantes, legem ponere velint oculis, non vt natura se habet, sed vt ipsi cupiunt, et singuli ad accusandum quidem maiores existunt semper promptiſsimi: ad corrigendum autem quid eorum in quibus accusantur et criminantur, pigerrimi.*

Hæc ad laicos, quod nimirum Bardas Patricius, & Michael Imp. immiscendo se ecclesiasticis negotiis, ecclesiam Orientalem in maximum discrimen adduxerint. pergit, *Sed moneo & hortor omnes, qui tales sunt, vt maledictum, & alternum odium auertentes, & iudicare iudices desinentes, attendãt sibi, & secundum diuinam uoluntatem conuersari contendant. Nam non quiescet supernum iudicium, sed contra diffidentes diuinus furor stillabit, & vltionem iustam opere ostendet.* D *Oramus autem super omnia sanctum Deum omnes melioratos, & secundum beneplacentem sibi voluntatem clarescentes, non solum a diuina ira intentatos mansuros, sed et æterna bona consequuturos, orationibus, et intercesſionibus Sãctiſsimæ Dominæ Nostræ Dei genitricis, et omnium sanctorum, et precibus, et obsecrationibus sanctæ huius et vniuersalis Synodi. Amen.*

Modestia Imp. Post hæc autem cum subscribenda Synodus esset, iubentibus Apostolicæ sedis Legatis, vt primo loco subscriberent Basilius & filii Imperatores: non acquieuit ipse; sed vt ipsis in aliquo satisfaceret, post subscriptionem omnium legatorum cunctarum Patriarchalium sedium, subscriptionem; suam apposuit, ante reliquos Episcopos, cum additamento signi Sanctiſſimæ Crucis, quod etiam & Episcopi omnes ex more fecere, vt quæ suo loco inferius dicturi sumus, ostendent. ipsi vero tunc subscripserunt Imperatores litteris Pheniceis ex Cinnabrio, ex more. E

Ita plane sancta, quæ in Spiritu sancto congregata est Synodus, pura atque sincera non affectans numerosam Episcoporum subscriptionem, vt Photius, qui quæ voluit, & quod voluit, apposuit suis conuenticulis, mentita nomina Episcoporum, prout superius demonstratum est. Porro hæc de eadem Synodo Anastasius habet in historica præfatione ad octauam Synodum, scripta ad Ioannem Papam. *Nuncupanda est*, inquit, *sine ulla contradictione* SYNODVS VNIVERSALIS OCTAVA, *vt & appellatio, quam cum aliis Conciliis sortita est, non celetur, et nomen*

A *proprium, quod singulariter possidet non velctur.* Hæc ipse.

Sic igitur Synodus ista, octaua ordine, Oecumenica iure dicta, & vt Oecumenica comprobata, inter alias Oecumenicas est annumerata; adeo vt in fidei professionibus fieri ex more solitis, sicut aliæ septem superiores, ista etiam poneretur, octaua cognominata, quam orthodoxi omnes profiteri deberent. Immo (vt omittamus de reliquis dicere fidei professionem emittere consuetis) illud constat, quod etiam ipsi Romani Pontifices in eorum ordinatione profitebantur vna cum aliis Synodis Oecumenicis hanc quoque dictam octauam Constantinopolitanam Oecumenicam se recipere, vt patet, ex solemni fidei professione ab eis recitari solita cum in Pontificem electi essent, iam consecrandi, quæ sic se habet.

In Nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Amen. Ego N. Sanctæ Rom. Eccle- a Ex Cod. Ant. Aug. M. SC. A. ex diurno, vt asserit, accepto libro.

B *siæ Diaconus uel presbyter, aut Episcopus Cardinalis electus, ut fiam per Dei gratiam huius sanctę Apostolicę Sedis humilis minister, profiteor tibi Beate Petre, Apostolorum Princeps, cui clauis Regni cælestis ad ligandum atque soluendum in cęlo, et in terra creator et Redemptor Dominus noster tradidit, inquiens:* QVÆCVMQVE LIGAVERIS SVPER TERRAM, ERVNT LIGATA ET IN CÆLIS, ET QVAECVMQVE SOLVERIS SVPER TERRAM, ERVNT SOLVTA ET IN CAELIS: *Sanctæque tuæ Ecclesiæ, quam hodie tuo præsidio regendam suscipio, quod quamdiu in hac misera uita constitutus fuero, ipsam non deseram, non relinquam, non abnegabo, non abdicabo aliquatenus, nec ex quacunque causa, cuiuscũque metus, uel periculi occasione dimittam; nec me segregabo ab ipsa, sed ueræ fidei rectitudinem, qua Christo auctore tradente per Beatissimum tuum Coapostolũ Pau-* Professio electi Pontificis.

C *lum, et per discipulos successores uestros, usque ad exiguitatem meam prolatam in tua Sancta Ecclesia reperi; totis conatibus, usque ad sanguinem, custodire, tam de sanctæ, et indiuiduæ Trinitatis mysterio, quæ unus est Deus, quam de dispensatione, quæ secundum carnem facta est, unigeniti filii Dei Domini Nostri Iesu Christi. Et de ceteris Ecclesiæ dogmatibus sicut in uniuersalibus Conciliis, et constitutionibus Apostolicorum Pontificum, probatissimorumque Ecclesiæ Doctorum scriptis sunt cõmendata, idest quę ad rectitudinem nostræ uestræque*[b] *orthodoxę fidei a te traditionem recipiunt, conseruare, sanctaque octo uniuersalia Concilia, idest Nicænum, Constantinopolitanum, et Ephesinum primum, Chalcedonẽse, Quintum quoque et Sextũ item Constantinopolitana, et Septimum, item, Nicænum; Octauum quoque item Constantinopolitanum usque ad unum apicem immutilata seruare, et pari honore, et ueneratione digna habere: Et quę prædicauerunt; et statuerunt, omnimode sequi prędicare:* b d. 16. c. 8.

D *Quęque condemnauerunt, condemnare, ore, et corde. Diligentius autem et uiuacius quandiu uixero omnia decreta canonica prędecessorum Apostolicorum nostrorum Pontificum, quęcumque ipsi Synodaliter statuerunt, et probata sunt, confirmare, et indeminuta seruare, et sicut ab eis statuta sunt, in sui uigoris stabilitate custodire. Quæque uel quoscunque condemnauerunt, uel abdicauerunt, simili sententia condemnare, uel abdicare. Disciplinam et ritum Ecclesię sicut inuenimus a sanctis prędecessoribus meis canonice traditum, quam diu uita in istis comes fuerit, illibate custodire, et indiminutas res Ecclesię conseruare, neque alienare, seu in feudum, censum uel emphyteosim dare quomodolibet, ex quacunque causa, et ut indeminute custodiantur, operam dare. Nihil de traditione, quam a probatissimis prædecessoribus meis canonice traditam, et seruatam reperi, diminuere uel mutare, aut aliquam nouitatem ad-*

E *mittere, sed feruenter, ut eorum uere discipulus et sequipeda, totis mentis meę conatibus, quę tradita canonice comperio, seruare, et uenerari. Si qua uero emerserint contra canonicam disciplinam, communicatione filiorum meorum S. R. E. Cardinalium, cum quorum cõsilio, directione & rememoratione ministerium meum geram, & peragam, emendare, aut patienter (excepta Fidei, et Christianæ religionis graui offensione) tua et Beatissimi tui Coapostoli Pauli procurante intercessione, tolerare: sacrosq; canones, et sacrorum Pontificum constituta, ut diuina et cælestia mandata, Deo auxiliante, custodire, ut pote Deo, et tibi sciens me redditurum de omnibus, quę profi-* Card. Papa vocat filios ĩ sua pfessione. Profitetur se gesturũ Põtificatũ ex cõsilio Cardin.

teor,

teor, & quamdiu vixero, egero, vel obliuiscar, districtam in diuino iudicio rationem. Cuius Sanctissimæ sedi diuina dignatione, te patrocinante præsideo, & vicem, intercessionibus tuis, adimpleo. Eris autem mihi in illa terribili die hæc conanti, & diligenter seruare curanti propitius. Adiutorium quoque vt prębeas, obsecro, in hac corruptibili vita constituto, vt irreprehensibilis appaream ante conspectum Iudicis omnium D.N.I. Christi, dum terribiliter de commissis aduenerit iudicare, vt faciat me dexterę Patris participem, & inter Fideles discipulos, & successores tuos esse consortem. Hāc autem professionem meam per Notariū, & Scriniarium S.R.E. me iubente scriptam, propria manu subscripsi, & tibi Apostole Petre Apostolorum omnium Principi, pura mente, & deuota conscientia super sanctum corpus tuum, & altare tuum sinceriter offero. Actum &c. Hactenus professio Pontificia. A B

Quod audisti lector octo Synodos Oecumenicas recipi ab omnibus Romanę Ecclesiæ Thronum conscēsuris, ipsamque octauam Synodum Oecumenicam Constantinopolitanam dici, nec aliam, quam hanc, quæ sub Hadriano Secundo est celebrata: hinc valde miramur, cur Concilium Florentinum octaua Synodus Oecumenica dicta, & inscripta in ipsius actis, typis excusis habeatur. Pace dictum sit Iuliani Cardinalis, qui in disputatione habita cum Marco Ephesino sessione sexta, Ferrariæ eidem nimis visus est indulgere ista dicenti de octaua hac, de qua agimus, Synodo, cum ea carens Iulianus, & a Græcis eamdem petens, Ephesinus hęc attulit in excusationem.[a]

a Concil. Flor. act. 6. princip.

Concilium illud inter generalia connumerandum non est, quandoquidem non modo non susceptum verum etiam antiquatum fuisse constat. Ioannis enim, & Hadriani Summorum Pontificum tempore conuocatum fuit, ac Photium Cōstātinopolitanum Antistitem condemnauit. Is deinde Ioannes aliud Concilium habuit, quod item appellauit Octauum, quod acta ipsius Concilii, quod vos octauum fuisse dicitis, improbauit, Photiumque restituit. In quo plane Concilio inter alia fuerat decretum, vt hæc eadem Symboli additio tolleretur, quod vos non ignorare putamus. Si quidem igitur ipsius Concilii Acta reprobata videntur, non est congruum rationi, vt de his aliqua mentio fiat, cum alterum Octauum Concilium sequi potius deberemus. Propterea tempore ex eo in Constantinopolitana Ecclesia. HVCVSQVE SOLET ITA CELEBRARI. QVAECVMQVE IN SANCTOS PATRIARCHAS IGNATIVM, ET PHOTIVM SCRIPTA VEL DICTA SVNT, ANATHEMA SVNTO. Hucusq; Marcus Ephesius veteratoria arte Latinos exuens tanto Concilio Oecumenico, ipsa, inquam, octaua Synodo, solemni ritu sub Hadriano Pontifice Constantinopoli celebrata, turpiter mentiens quidem, & multipliciter, vt ex ijs, quæ superius sunt dicta, & quæ suo loco in Ioanne Papa dicentur, quilibet facile poterit intelligere. Procul enim abest, vt octaua Synodus sub Hadriano abrogata fuerit a Ioanne R.P. longeque longius a vero discrepat, vt Ioannes Synodum Photianā, damnantem, octauam, eandem legitimam esse, & œcumenicam Synodum comprobarit; falsum quod ait, œcumenicam eandem octauam Synodum sub Ioanne etiam Pontifice fuisse congregatam, quam inchoatam, & absolutam vidimus sub Hadriano. Rursus quas citat litteras Ioannis contra octauam Synodum eas falsatas fuisse a Photio, ex testificatione eiusdem Ioannis litterarum, luce meridiana clarius, suo loco demonstratur, vt de his nulli prorsus esse possit aliqua dubitatio. Præterea non fuit iuris, ac potestatis Ecclesiæ Constantinopol. anathemati tradere quæcumque transacta sunt inter Ignatium Patriarcham atque Photium; cum ea publica fuerint, & quæ pro Ignatio contra Photium facta sint, eadem auctoritate Rom. Pont. habita, atque comprobata fuisse noscantur. Ad postremum cum ambos Ignatium, atque Photium nomine, & Patriarchas, & sanctos appellet, eum necessario mentitum oportuit in alterutro, cum de Patriarchatu pugnantibus inuicem vsque ad mortem; plane dicendum est, quod si legitimus Patriarcha fuit, dum vixit Ignatius, Photius tunc temporis esse non potuerit. sed & si Sanctus fuit Ignatius, quem iure meritoq; tam Orientalis, quam Occidentalis Ecclesia inter sanctos allegit: necesse est dicere, vt eius persecutor acerbissimus Photius in anathemate diem claudēs extremum, sanctus neutiquam dici possit, C D E

Mendacia Marci Ephesini.

Marcus Ephesius redarguit.

Photius, non sanctus, sed maledictus dicendus.

sed

A sed maledictus, reprobus, inter damnatos, & excommunicatos annumerandus. Tanta ista eum potuisset atque debuisset in plena Synodo contra Marcum respondendo Iulianus afferre, & insultantem Græcum retundens, mendacia veritate perstringere, & cohibere, & loquacem elinguem reddere, procacemq; reprimere: Illa omnia prætermittens, puto ignoratione rerum gestarum, hæc tantum Marco, omnibusq; simul Græcis respondit. *Hoc autem metu vos libero præstantissimi Patres. nam nihil de ipso Concilio, Octauo scilicet, recitabitur. Sed quoniam in eo volumine nonnulla Sexti, Septimiq; Concilii Acta sunt scripta, idcirco ea videre vellemus; nam de Octauo Concilio nobis curæ non est.* Hactenus Iulianus atque ea Actione de Octaua Synodo posthac silentium. Sic ipse, quasi per transitum (vt dici solet) rem agens, cuncta, quæ obijcienda erant in Marcum omittens, ad præcipuam quæstionem, cuius causa Synodus illa fuerat conuocata, se contulit. Ceterum res tanta, ipsa Octaua Oecumenica Synodus, mea sententia minime sic fuerat relinquenda Ephesii dicacitate prostrata, attrita mendacijs atque penitus condemnata. Cum alioquin non leuioris fuerit culpæ caruisse tunc ibi Latinos, in tanto Patrum conuentu, ipsa legitima Octaua atque Oecumenica Synodo, quam Græce scriptam, & Latinitati a se donatam Anastasius Bibliothecarius in S. R. E. Archiuum intulisset, & iam ex autographo descripta complura exemplaria essent in diuersis Bibliothecis recondita, vt opus non esset a Græcis schismaticis illā petere, vel negatam ita relinquere indefensam, cum Iulianus vna simul telum, & clypeum visus sit abiecisse, tanta iniuria Catholicæ Ecclesiæ, quæ iam per ipsum non stetit, quin dispendium passa sit Synodi Octauæ Oecumenicæ, eiusdemq; germanę, atque legitimæ. At in sequenti sessione quod Iulianus inconsiderate prodegerat, Andreas Colossensis Episcopus, vir doctissimus æque, ac maxime pius restituit; qui omnino negauit per Ioannem Octauum abolitam esse Octauam Synodum Oecumenicam sub Hadriano II. Rom. Pont. habitam. Cum autem hoc statu, de Octaua Synodo Oecumenica comprobata, & nunquam rescissa, monstrata Acta illa Concilij Florentini remansissent, magna interpretis temeritate, & audacia sicut & imperitia factum est (fuit Abrahamus Cretensis) vt eidem Concilio Florentino inditum illud sit nomen, vt Octaua Synodus nominetur, cum id factum decreto ipsius Synodi dici non possit, sicut nec debuit; cum nulla ratio subsit, vt illa dici queat Octaua, eum locum in ordine numeri vendicante sibi hac ipsa legitima octaua, eademq; Oecumenica, celebrata sub Hadriano, dicta iure Constantinopolitana, quam (vt audisti) vna cum alijs Oecumenicis profiteri solerent omnes electi Romani Pontifices consecrandi, vt antiquata nullo modo dici possit, quæ per singulos successores Romanos Pontifices solemni ritu, professione fidei innouaretur. Cum igitur nec in Florentinæ Synodi decretis, Concilium illud, Octauum vt dicatur, cautum aliquo modo inueniatur; interpretis Abrahami explodenda oīno, penitusque eius temeritas est, qui eidem Octauæ Synodi nomen perperam indidit. cum alioqui, & si hæc, de qua agimus Octaua Synodus (quod dicere sacrilegium est) fuisset abolita, adhuc tamen nec Florentino Concilio illa nota numeri competit, vt dicatur octauum, cum plures aliæ ante ipsum celebratæ inueniantur Synodi Oecumeniæ. Aboleatur igitur (iterum clamo) aboleatur nomenclatura mendax a Cretense mendace præsumpta, Latinis tradita, & inconsiderate descripta; cusaque oscitantia collectoris. Sed iam, quæ absolutā Synodum sint secuta, videamus. Sane epistolæ (inquit Anastasius) tam Synodi, quam Patriarchæ Ignatij, & Impp. ad Rom. Pont. missæ, quæ in Codicis Actionum ipsius Synodi calce habentur insertæ, reuerenti sunt cultu excipiendæ, nam a totius Synodi consensu, dum adhuc ageretur, decretæ sunt & expositæ; In quibus vna est ex Synodo scripta ad Rom. Pont. Hadrianum quæ incipit. *Opportunum est cum sapientissimo Salomone nunc & nos clamare &c.* qua commendatur Hadr. studium in Oecumenica Synodo colligenda: Ad finē vero, vt eā confirmet his verbis exorat. *Igitur libenter oppido, & gratanter imitatrice Dei sanctitate vestra omnem nostrum conuentum, & vniuersalis huius atque Catholicæ Synodi consensum, atque consonantiam recipiente prædica eam magis, ac magis, velut propriam, & solicitius confirma*

Iuliani incuria in re tanta.

Redarguitur appositus Tit. Conc Florentino. Conc. Florent. falso dictū Octauum.

Epistolæ ex Synodo scriptę.

Octaua Synod. petit confirmatione a Papa.

coangelicis praeceptionibus, & admonitionibus vestris, vt per sapientissimũ magisterium vestrũ et aliis vniuersis ecclesiis personet, & suscipiatur veritatis verbũ, & iustitiae decretum. Ora pro nobis sanctissime. Christus te custodiat ad consolationẽ nostram, & statum ecclesiarum in longitudinem dierum. eaedemq; missae sunt ad alios Patriarchas. Duae reliquae in eodem Codice quae sequũtur, sed post discessionem Legatorum datae reperiuntur, agemus de illis inferius suo loco. A

a Aimoin⁹ male sentiẽs d imaginibus. lib. 5. c. 28. Porro de VIII Synodo accipe delirium Aimoini ita dicentis, dum de ipsa paucis agit *In qua Synodo de imaginibus adorandis aliter quã Orthodoxi doctores ante definierant, statuerunt, & quaedam pro fauore Rom. Pont. qui eorum votis de imaginibus adorandis annuit, & quaedam contra antiquos canones, & contra ipsam suam Synodum constituerunt, sicut qui eandem legerit, patenter inueniet.* haec ipse. Ex quibus plane qualis ipse fuerit; cuiusue dogmatis manifestatur, nempe ex Gallis illis vnus, qui negabant cultum Sanctarum Imaginum, de quibus & Anastasius in Praefatione ad eandem Octauam Synodum meminit; qui supra suo loco satis sunt cõfutati. Porro in hac Octaua Synodo nihil praeterea de cultu Sacrarũ Imaginũ esse decretũ, quam quod in pluribus Rom. Conciliis, & in Oecumenico Nicaeno statutũ fuerat, certũ est. B

Oriẽtales Occidẽtalium gloriam ferre nõ possũt. Perpetua Orientis Imp aemulatio in Occidentis Imp. concepta, eò progressa est, vt eius gloriam nec pati posset audire, vt subsequens narratio declarabit, de his quae acciderunt, ante factam subscriptionem, quae Actis Synodalibus inserta non sunt. Nimirum, quod cum petitum esset, vt oblata ab Anastasio legato epistola Hadriani in Synodo legeretur, inuenti sunt in ea corrosi versus illi, in quibus Ludou. Imp. laudes praedicabantur. *Quapropter* (inquit Anastasius in Hadriano) *epistolam Sed. Apost. fraudulenter corrosam summis clamoribus conquerebantur Legati Apost Sedis, fatentes se nullo modo Synodalibus actionibus subscripturos, nisi totius epistolae integritas gestis synodicis iungeretur.* Hoc modo Rom. certantibus, Graecis vero non esse in Synodo de laude Imp. sed de solius Dei tractandum altisone respondentibus, nomenq; Imperiale nostro Caesari inuidentibus, ad hoc vsque peruentũ est, vt interposita conditione voluntatis Apostolicae, definitis suis, minus finite subscriberẽt. Ita legentes. EGO ILLE VICEM AGENS DOMINI MEI HADRIANI SVMMI PONTIFICIS, ET VNIVERSALIS PAPAE OMNIA, QVAE SVPERIVS LEGVNTVR, HVIC SANCTAE ET VNIVERSALI SYNODO PRAESIDENS, VSQVE AD VOLVNTATEM EIVSDEM EXIMII PRAESVLIS, PROMVLGAVI, ET MANV PROPRIA SVBSCRIPSI. Itaquidẽ ad finem Actionis decimae tres Legati Apostol. reperiũtur eidem octauae Synodo subscripsisse. Ex qua pariter Graecorum illiberali actione, credũtur turbata, quo minus caepta foedera nuptiarum vlterius progrederentur, immo turbarentur oĩo. Laudanda prudentia Legatorum, qui eo modo & paci publicae, ex Synodali illo conuentu, formandae cõsuluerunt. & bene aestimationi Rom. Pont. prospexerunt. haec inquam antequam Synodus absolueretur. postquam autem est absoluta, quae sunt oborta scandala ex Graecorum versutia, diligenter attende. absoluta, & subscripta Synodo, Imp. potissimum annuente, legatio Bulgarorum Regis cum litteris & muneribus est audita, in qua, post salutationem legatorũ, Petrus Bulgarorum Legatus: *Dominus*, inquit, *Michael Princeps Bulgarorum audiens quod pro vtilitate S. Dei Ecclesiae ex diuersis partibus, auctoritate Sedis Apost. conueneritis gratanter accepit, vobisque qui ex Sede Apost. missi estis, qui a in vestro transitu, vestris eum litteris visitare dignati estis, multiplices gratias agit, & quia hactenus Pagani fuimus, & nuper ad gratiam Christianitatis accessimus, ideoque ne in aliquo errare uideamur, cui Ecclesiae subdi debeamus, a vobis, qui vices summorum Patriarcharum geritis, nosse desideramus. A sancta quidem Rom. Ecclesia sacerdotes nos petiisse, suscepisse, hactenusq; habere nos cõfitemur, & eis in omnibus obedire decernimus. Verum vtrum Rom. an Constantinopolitanae Ecclesiae rationabiliter subdi debeamus, cum his Patriarcharum Vicariis definite.* hinc orta contentio inter Graecos, & Apost. Sedis Legatos, Graecis illos ad se trahentibus, ea ratione, quod quando Bulgari eam regionẽ occuparunt, non Latinos sed Grae- C D E

Legatio Bulgarorũ coram Legatis audita.

A cos ibi sacerdotes repererunt, ac proinde iurisdictionis Græcorum, ac sub Patriarcha CP.no esse debere: Legatis vero S.R.E. contra sic respondentibus, primum Sedes Apostolica iuxta quod in decretalibus Sanctissimorum Rom. Præsulum doceri poteritis, vtramque Epirum, nouam, scilicet, veteremque, totamque Thessaliam, & Dardaniam, in qua & Dardania ciuitas hodie demonstratur, cuius nunc patria ab his Bulgaris, Bulgaria nuncupatur, antiquitus canonice ordinauit, & obtinuit. *Ac per hoc ordinationem, quam tunc Paganorum Bulgarorum irruptione amiserat, non a Constantinopolitana Ecclesia, vt modo fingitur, abstulit, sed ab iis factis modo Christianis recepit. Deinde quia Bulgari, qui iure Gentili sibi patriam subiugantes ecce per quot annos retinent, quod cœperunt, Sed. Apost. semet patrocinio, ordinationiq; specialiter committentes, nobis debent nec immerito subiici, quos vltronea voluntate magistros elegerunt.*

B *Tertio quia eosdem Bulgaros Sedis Apostolicæ iussu quondam Sanctissimi Papæ domini Nicolai, tam per aliquos nostrorum, qui hic sumus, illic multas Ecclesias dedicantes, sacerdotes creauimus, quàm per Paulum, Dominicum, Leopardum, ac Formosum venerabiles Episcopos; sed & Grimoaldum coepiscopum nostrū, quem hactenus isti Bulgari, cum multis nostris sacerdotibus in conspectu nostro habere fassi sunt; a diuersis erroribus ad Catholicæ fidei veritatem multo sudore, Christi gratia præduce transferens, ecce vltra triennium tenuit, & tenet, ordinat, & disponit.* Ideoque consequens non est, *vt sine scientia Rom. Pont. Eccl. Rom. de quibus præsentialiter vestita cernitur, spolietur.*

Cōtentio inter Græcos, & Latinos vtris subesse deberēt Bulgari.

Verumtamen Vicarij Orientalium Patriarcharum iudicarunt Bulgarorum patriam, quam ex Græcorum potestate dudū fuisse, & Græcos sacerdotes habuisse compertum esset, S. Eccl. Cōstantinopolitanæ, a qua per Paganismum recesserat, nunc per

C Christianismum restitui. At legati S.R. Eccl. reclamantes dixerunt. *Sententiā, quam non electi, neque admissi, siue timore, seu gratia, vel quidquid illud est, modo præcipitastis, potius quam protulistis, auctoritate Spiritus S. vsque ad definitionem S. Sed. Apost. omnino rescindimus, ita vt nullo modo vel nomen habere sententiæ mereatur. Teque reum Patriarcham Ignatium, auctoritate SS. Apostolorum Principū coram Deo, suisq; Angelis omnibus præsentibus contestamur, ut secundum hanc epistolam Sāctissimi restitutoris tui Domini Hadriani Summi Pont. quam tibi ecce offerimus, industria tua ab omni Bulgariæ ordinatione te nullum tuorum illuc mittendo, custodias; ne S. Sedes Apost. quæ tibi tua restituit, per te sua perdere videatur, quin potius si (quod non credimus) iustam te habere querimoniam æstimas S.R.E. restitutrici tuæ*

Græci suo subdūt iuri Bulgar. Leg. Sed. Ap. irritāt sniam Orientalium Patriarch.

D *solemniter suggerere non omittas.* Tunc Patr. Ignatius Apostol. epistolam suscipiens, licet magnopere admonitus, eam legere cum distulisset, respondit. *Absit a me vt ego his præsumptionibus contra decorem Sed. Apost. implicer, qui nec iuueniliter ago, vt mihi subripi valeat, nec ita seniliter deliro, ut quod in aliis reprehendere debeo, ipse committam.* Hoc fine collocutio illa finita est: sed imperialis commotio, licet spem fronte simularet, augmētum suscepit. Hæc in rebus gestis Hadr. Anastasius, qui aderat.

Ignatij Patr. excusatio.

Accesserunt ad ista, quod Græca calliditate ex improuiso conuenti Apost. Sed. Legati carentes interprete coacti sint vti eo tunc vno tantum, qui aderat, interprete Imper. qui vt voluit, & quas voluit Legatis Orientalium sedium vel Bulgariæ Regi interpretabatur. Est de his iusta querela Anastasii Bibliothecarii, qui aderat, qui in præfatione illa historica ad VIII. Synodum, ista ait, post multa de Bulgarorum conuersio-

E ne ad fidem per Apost. Sedis Legatos, de admirabili studio Regis erga Rom. Ecclesiam. *In tantum autem pietas venerat Principis, & abundabat circa B. Petrum venerationis affectus, ut quadam die, de manu propria, capillos suos apprehenderet, & contemplantibus cunctis, sic Romanis Missis tradiderit, dicens, omnes Primates, & cuncti populi Bulgarorum terræ cognoscant, ab hodierno die me seruum fore post Deū, B. Petri, & eius Vicarij*, quod sūmæ fidei pignus fuisse inter barbaros illos, supra dictum est, cum de Longobardis est actum. Pergit Anastasius dicere Græcos omnē conatum adhibuisse, & persuasiones, per sophistica argumenta, & per munera, vt eum a Romana Sede auellerent. quod nunquam potuerunt, donec illum deciperent, affe-

Studiū Regis Bulg erga R. Eccl. Rex Bulg. se subdit Apostolis, & Papæ.

Inuidia Græcorũ, Bulg. tentati a Rõ. auelli.

Peculiare Græcis falsare Synodos.

rentes definitum fuisse, vt Constantinopolitanæ Eccl. subijci deberent, hæc pluribus Anastasius, quæ se scripsisse ait eo consilio, ne forte processu temporis quidquàm de subijcienda Constantinopolitanæ diœcesi Bulgarorum terra statutum vel definitum ab vniuersali, & octaua putaretur Synodo, vel Actionum illius Codici hinc aliquid adijci præsumeretur. Nam familiaris (inquit) est illis ista præsumptio, & singularis quodammodo ambitionis indicium; siquidem in secunda Synodo, contra statuta magnæ Nicenæ Synodi, & Sanctorum Decreta Pręsulum Rom. Alexandrinæ priuilegia sedis Constantinopolitano contulerint Pontifici. Et penes illos reperiantur capitula regularum, quę illi quidem dicunt tertiæ existere Synodi, cum apud Latinos, nec in vetustissimis inueniant editionibus. In quartæ quoque Synodi, quibusdam Codicibus, quoddam de priuilegijs CP.[leos] ostẽdunt capitulum, quod inter Canones eiusdem Synodi, ab vniuersa Ecclesia veneratos, Latinitas, nec alia lingua sub cœlo recipere comprobatur, quodque licet ab Anatolio & Imp. vel fautoribus eorum, post omnia gesta Synodi & prolatos Canones in absentia Romanorum loci seruatorum clam depromptum extiterit, mox ibi ipsum ab ijsdem loci seruatoribus est repulsum, & a Sed. Apost. quæ vt eadem Synodus fieret sola decreuit, solaq; ius habuit eos recipiendi, quos Synodica decreta perculerunt, non solum non admisit, verum etiam continuo respuit, quodque Anatolius, vel Imper. quia vt firmaretur a Sede Apost. cui tunc magnus pręsidebat Leo, impetrare non potuit, in eius positũ potestate confessus est. Nihilominus & alia ostendũt regularũ numerosa, & pręsumptuosa satis capitula, priscæ traditioni pęne vel oĩa valde contraria, quę a sexta Synodo falso perhibent promulgata, cũ sexta Synodus nullã ꝓtulerit, pręter fidei regulã, sed quas eius asseuerãt regulas, longe post sextã Synodũ ab ipsis cõstat esse penes se priuatimq; depromptas. C

VI. Syno. canon. nõ edidit.

Porro in septimę Synodi codice (quia sępe contra Canones Constantinopoli, & Neophyti Antistites prouehuntur, & eo tempore Tarasius ex laicis Patriarcha fuerat ordinatus.) ita epistolam beatę recordationis Papę Hadriani existimant transcribendam, vt nihil in ea ex his quę ad pręd ictum Pręsulem vel contra Neophytos idem Sanctissimus Pontifex scripserat, vel scriptum, vel translatum Gręce reperiatur. Sic igitur sic Gręci accepta occasione celebratorum vniuersalium Conciliorum frequenter egisse clarescunt, & nunc minuendo, nunc addendo, nunc mutando, nunc in absentia sociorum, nunc in abscondito angulorum, nunc extra Syuodum, nnnc post Synodum, astutia sua, immo fraude, communibus sanctionibus abutuntur, & ad suos libitus cuncta, quę sibi visa fuerint, etiam violenter inflectunt, itaque quidquid in Latino. VIII. Synodi Codice reperitur, ab oĩ est fuco falsitatis extraneũ. Quidquid vero amplius, siue de diœcesi Bulgarica, siue aliunde in Gręco eiusdẽ actionũ Synodi Codice forsitan inuenietur, totũ est mendacii venenis infectum. Denique disceptatio, quam coram Imperatore Vicariis, & Bulgaribus tantum, super Bulgarorum terra, supra fuisse significauimus, actam, post Synodum consumatam, Canonesque 20. prolatos, atque septem tantum capitulis terminum fidei depromptum, & omnia hęc in quinque Codicibus scripta, siue compacta, & omnium subscriptionibus roborata, sed & ipsos Codices plumbea bulla munitos, atque sigillatim loci seruatoribus traditos Patriarchalibus Sedibus deferendos, effecta est. Ne ergo Gręcorum fucta astutia, quin potius dolositas etiam circa pręsentem Synodum agat, hęc me admonendi causa dixisse sufficiat &cę.

Græci varie corruperũt Cõcilia.

Latina versio sincera.

Alia a Græcis fraus est adhibita, postquã .n. oẽs chirographa sua fecerãt, & testibus roborata tradiderãt, surrexerũt quidã eorũ, & Patriar. Ignatio & Imp. Basilio secreto dixerunt, non bene factũ fuisse, quod Ecclesiã CP.[nam] per libellorũ traditionẽ, tanta subiectione Rom. subdi Eccl. permiserint, ita vt hanc ei tanquam dominæ ancillam tradiderint. Quibus verbis Imper. commotus mandauit vt eiusmodi libelli Vicarijs Sed. Apost. clam subriperentur, quos tamẽ postea, instantibus Ludou. Imp. legatis restituendos curauit, dicens. *Ego quidẽ ut magistrum Ecclesiasticorum negotiorum Sedẽ Apost. p meos legatos adii, & ideo vestrã pꝛ̃sentiã pręstolatus sũ, vt vestro decreto, et solertia Eccl. nostra remedia sanitatis reciperet, & nos nõ nostris motib. sed vestrę sen-* E

Libelli pœnitentium ablati, iussu Imp.

tentiæ

A *tentię pareremus. Ergo Chirographa, quæ a nostris sacerdotibus, ac cunctis clericis salubriter exegistis, recipite, & spiritali Patri nostro sanctissimo Papę repręsentate. Ita ut si quis eorum per abrupta uitiorum, uel deuia prauitatum solito incedere more tentauerit, quodammodo ab eis refrenetur, & talibus locis ad iustitię tramitem reuocetur.* Præclara Oriēt. Imp. cōfessio de Eccl. Rom.

Quo facto Vicarii ganisi, libellos acceptos caute nobis, inquit Anastasius, *deferendos tradiderunt, qui & eos Romam detulimus prospera nauigatione deuecti; cum Missi Sed. Apost. Anconam petentes, & in Sclauenorum piratas incurrentes omnia amiserint, simul & Codicem Actionum pręsentis Synodi: Verum ego qui Rom. Bibliothecæ curam gerebam, studium habui a Constantinopoli mecum ipsius Synodi Codicem deferendi, delatumque summo Pontifici repręsentaui. Ac per hoc* B *factum est, ut Sed. Apostolica, Deo auctore, Codicem Synodi, per nos susciperet, & libellos saluos haberet.* Ex litteris Hadriani Papæ datis anno sequenti habetur Legatos non sine magna Imperatoris culpa in tantum incurrisse discrimen, neque ex litteris eius, sed diuino tantum auxilio eos liberatos. Legati in piratas incidunt.

Sic igitur huiusmodi periclitatio Legatorum quartum numeratur scelus, & immane piaculum, post restitutionem Patriarchæ Ignatij, & redditam pacem Ecclesiæ Orientis tanto labore partam. Talem vicem rependit ingratissimus Imperator Basilius, in Deum infidelis atque in Sed. Apost. seruili animo, ac penitus illiberali, ne dixerim inimico. Qua nota ingratitudinis notatur etiam a Græcis historicis. Ad postremum autem, ne quid ad Synodum Octauam hanc spectans relinquatur intactum, sciendum est eandem sanctam Synodum triplices aduersarios, vbi consum-C mata est, sensisse infestos, Photianos in primis, & Catholicos duplicis generis, quorum alteri dicerent seuere nimis cum lapsis actum esse, exigendo ab eis chirographum, & seueram nimis pœnitentiam iniungendo; alteri his omnino contrari: qui indignantes assererent indulgentem nimis fuisse Synodum, recipiendo lapsos Episcopos cum honoribus, ac dignitatibus, quas ante lapsum habuerant in Ecclesiæ maximum detrimentum, quod in eam ingredi permissi essent lapsi, uice Pastorum. Octaua Synod⁹ triplices nacta aduersarios.

Inter alios, qui de his conquesti sunt, fuit Nicetas ille qui res a Sancto Patriarcha Constantinopolitano Ignatio gestas conscripsit, vt apparet ex ijsdem eius scriptis in fine. sed vetus contentio ista fuit in Ecclesia Dei, & vt plurimum vicit pars illa, quæ visa est ad misericordiam esse procliuior. Hactenus de rebus ad Synodum Octauam spectantibus, quæ hoc anno cæpta, in sequentem sunt propagata. Ex quibus certe ha-D bes quod vehementer admireris, quorsum aduersus Romanam Ecclesiam progressus sit Grecorum furor, haud dico schismaticorum, sed orthodoxorum, gloriæ Latinorum inuidentium. Quod si ipsorum orthodoxi, & ab Ecclesia Latina beneficiis iugiter affecti, adeo ab Ecclesia Romana auersi sunt cogniti, quales in ipsā essent futuri schismatici? Ecce ipsa vera Oecumenica, eademque pura sincera, atque legitima VIII. Synodus Græcorum orthodoxorum precibus, literis, legationibus a Rom. Pont. petita, rogata, atque tandem obtenta, celebrata, accepta, subscripta, & feliciter, ac fideliter absoluta, sed ipsorum (vt intellexisti) nequitia statim in discrimen adducta periclitari cæpit, iam tantum passa naufragium, vt ab iisdem Græcis penitus euanuerit, adeo vt ignorent omnino, etiam quæ vere fuerit Octaua Synodus Oecumenica, cuius loco spuriam illam, sacrilegamque a Photio celebratam octauam, & Oecumenicā nomi-E nent, venerentur, atque, vt quid sacrosanctum, custodiant, vt videas ex his, quæ sit spes curationis eorum, qui accipiant venenum loco medicamenti, & ipsam medicinam existiment esse venenum, vt illis conueniat Propheticum illud oraculum.[a] Veh qui dicitis bonum malū &c. Væ, qui sapientes estis in oculis vestris &c. Quibus & dicendum deuijs,[b] interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, & ambulate in ea. Quæ inquam vera sit atque legitima VIII. Synodus, & eam vt pote celebratam coram S Ignatio Constantinopolitano Patriarcha (quem & iure sanctum colitis, & nos vobiscum) cognoscite, recipite, & custodite; quam vero scitis sub Photio celebratam, falso Oecumenicam nominatam, rescissam, anathemate condemnatam, reijcite.

Vetus contētio in recipiendis ad Eccl. lapsis.

Origo minæ Græcorum.

Græci etiā Catholici, nimiū inuidi Latinorum.

Legitima Synod. 8. ignorata a grecis, spuria eius loco recepta.

a Is. 5.
b Ier. 6.

Leg. Apost. a Bulg. redeunt.

Papa sortito dat Bulg. eligēdū Episcopū.

a li. 5. c. 24

Interdicit Papa Reg. Fr. ne inuadat alienū Regnum.

Hoc anno legati Apost. Sed. Formosus, & Paulus Episcopi missi ad Bulgarorum A
conuersionem Romam reuersi sunt, & cum ijs legatio ab eorum Rege missa cum litteris, & muneribus ad Rom. Pont. petentibus Archiepiscopum, sortito Summus Pontifex Syluestrum quendam subdiaconum Bulgaris eligēdum direxit: ex Anastasio, in Hadriano. De rebus Occidentis, quæ pertinent ad hunc annū, hæc Aimoinus [c]. *Carolus legatos Hadriani Papæ Paulum, & Leonem Episcopos suscepit, cum epistolis missis sibi, & Præsulibus, ac Regni primoribus in his Galliarum partium regionibus consistentibus, in quibus continebatur, vt regnum quondam Lotharii, quod Ludouico Imperatori spirituali filio eius, hereditario iure debebatur, & quod ad eum, post mortem ipsius Lotharii rediit, uel homines in eo degentes, mortalium nullus inuaderet, nullus commoueret, nullus conaretur inflectere. Quod si quis præsumeret, non solum per suę auctoritatis ministerium infirmaretur, verum etiam vinculis anathematis obligatus,* B
nomine Christianitatis priuatus, cum diabolo omnino locaretur, & si quis de Episcopis tam nefarię temeritatis auctorem, uel tacendo fugeret, uel non resistendo consentiret, non iam pastoris, sed mercenarii nomine se nouerit fore censendum, & quia non pertineret ad eum quidquam de ouibus, nec pertineret ad eum consequenter de pastoralibus dignitatibus. Cum quibus Episcopus, & Nuncius Ludouici Imp. venit, de his nihilominus satagens. Quas vero per legatos allatas tradit, præter illas ad Carolum Reges datas, nobis incognitas, reliquas, vna cū alijs habes in Annalibus descriptas. [b]

b Parisijs misit Faber.

Prædatoria Synodus Metēsis.

Hos autem legatos haud honorifice a Carolo fuisse susceptos, suis litteris, postheç datis, queritur Hadrianus: sed antequàm hi peruenirent ad Carolum, immo paucos post dies quàm supracitatæ datę litteræ sūt, idē Carolus collecto METENSI CONCILIO Prid. Id. Sept. Ind. 2. decernentibus Episcopis Regni Lotharij coronam accepit. Quæ Synodus Prædatoria dici iure meruit, quæ Regnū abstulit a legitimo successore, & Carolo tyrannice dedit. Extant eius Acta ex Cod. Ant. Aug. in Annalibus. C
Absoluto Concilio Carolus ad placandū Rom. Pont. Hadrianum legatos in vrbem decernit, cum oblationibus ad Basilicam S. Petri, in quibus erat operimentum auro textum, & duæ coronæ aureæ gemmis ornatæ, pro duobus, quæ possidebat, regnis: hæc testatur Aimoinus. [c] Porro oblationes has haud putamus ab Hadriano esse susceptas, cum de his in litteris postea ad Carolum ab ipso datis nulla sit mentio, quæ alias præteriri minime consueuerunt. Sic igitur præter ius, fasque expoliantes Episcopi legitima hæreditate Ludouicum Imp. regnū Lotharii eius fratris tradiderunt Carolo Caluo, quibus merito illud aptatum oraculum Isaiæ. [d] *Sacerdotes & Prophetæ nescierunt præ ebrietate.* Veteres Annales a Pithoeo editi, de his hæc habent. *Dum hęc in* D
diuersis locis gerebantur, Ludouicus Rex apud Ratisbonam Baioariæ ciuitatem graui detinebantur infirmitate, ita vt medici illius sanitatem posse recuperare desperarent. Quapropter omne aurum, & argentum, quod in thesauris illius inueniri potuit, in diuersa monasteriorum loca distribuit, & pauperibus erogauit. Vnde & a cęlesti medico, vt se suaque cōmendauit, vitam promeruit. Carolus vero comperta Ludouici fratris sui infirmitate Regnum Lotharii inuasit, & secundum libitum suum disposuit.

c li. 6. c. 24

d 28.

e li. 2. c. 27

Humilitas & pietas Reg. Britonum.

Pap. vetat Reg. Romam proficisci ob instantem necessitatem.

Hoc eodem anno scripsit Rex Britanniæ Salomon litteras Hadriano Papæ, plane dignas, quæ legantur, ex Argentræo [e] Britannorum historico. DOMINO AC BEATISSIMO APOST. SED. ROMANAE HADRIANO, SALOMON, BRITANNORVM REX FLEXIS GENIBVS, INCLINATOQVE CAPITE, IN CHRISTO FIDELITER PACIS DIVTVRNITATEM. *Mundi termino* E
appropinquante, ruinisq; crebrescentibus cum certa signa plurimis manifesta videantur, Romam voluimus ire causa orationis; necnon etiam petitionis nostrę gratia, quia preterito tempore b. m. predecessor vester Nicolaus Palliū Episcopo Dolensi Festiniano amouit, quod idcirco nobis dare distulit, quia nos nostrum nomini eius preposueramus ignoranter, & litteras absque sigilli nostri impressione; minus etiam idoneo legato transmiseramus; sed cum iam totius Britannię voluntatem probare curauimus, omnes abnuerunt, nolentes nos adire orationem Apost. Petri, & Pauli, veterumque fidelium, pro eo quod Pagani intrinsecus iniuste vastant omnes terminos nostrę pote-

statis.

A statis. Et ideo considerans meorum peccaminum grauitatem, & reminiscens bonitatem Dei, precor omnipotentiam vestræ dignitatis, vt hoc munusculum placide consideret, si persona supradictorum Apostolorum dignetur aspicere hanc aureã statuam vestræ magnitudinis, tam in latitudine quam in altitudine cum lapidibus diuersi generis, & mulum cum sella & camo, & freno valentem, & 30. camisias, & 30. drapas laneas variis coloribus tinctas, cum 30. ceruinis pellibus, & 30. pallia pedalia ad opus domesticorum vestrorum, trecentos quoque solidos denariorum, quot annis deinceps persoluendos, quatenus dignitas a prædecessoribus vestris antecessoribus nostris impensa, nobis, nostrisque successoribus auctoritate vestra cõfirmetur in sæcula. Hæc omnia vestræ dignitati vilia putantes, memẽtote viduæ pauperculæ[a] in templo Domini duos denarios offerentis, & interim innotescere vestræ largifluæ almitati per has litteras, B per hos geminos nũcios, hoc est Herennam Episcopum, & Felicem Archidiaconum, ceterosque fideles nostros, qui in nostra sunt præsentia, volumus, quod vnum ædificem monasterium, quod adhuc in honorem alicuius sancti non est dedicatum. Quo circa sublimitatem vestræ dignitatis precamur vt reliquias, quas a vobis, & plurimis iam probatas, (auxiliante Deo) digne possidetis, & quibus nostra insula melius in Christo fauente possit illuminari, nobis cum his legatis transmittere dignemini. Ad quem Hadrianus Papa ita rescripsit.

Statua aurea gẽmata donata Papæ.

Munera data Pap.

Rex Britõnũ agnoscit Regiũ nomen a Sed. Apostol.

a Luc. 21.

DILECTISSIMO FILIO AMANTISSIMOQVE SALOMONI REGI BRITONVM CVM OMNIBVS TVIS FIDELIBVS, HADRIANVS, GRATIA DEI PAPA PERENNEM SALVTEM.

Sublimitas vestræ potestatis intelligat nos veraciter per inducias septem dierum a C Deo postulasse condignum vestræ magnificentiæ responsum; transactis autem septem diebus, nobisque omnibus Romanis in oratione, & ieiunio perdurantibus, visum est mihi, tribusque Cardinalibus meis, Spiritu sancto reuelante, vt de corpore B. Leonis Papæ vobis transmitterem, quia grande munus est. Igitur notum sit vobis, fili carissime, & omnibus Christianis illic habitantibus, quod nos, cum nostrorum auctoritate, brachium supradicti Leonis Papæ ad illum, & adiutorium ad defensionem vestræ Religionis caritatiue dirigamus. Pro certo .n. per illum probauimus multa fecisse miracula, vt fides vestra magis, ac magis in illo accrescat. Ipse est sanctissimus Leo, qui per inuidiam Romanorum oculis, linguaq; priuatus gratia Dei cooperante fuit mirabiliter restauratus, quatenus septempliciter eis oculis clarius videret, & eadẽ lingua verbum Dei eloquentius prædicaret. Et ideo auctoritas Romana in hoc de Deo præsumit D ut a Ligeri fluuio, usque ad Occidentalem plagam, quos aut ætas, aut sexus, aut persona non impedit, tribus vicibus reliquias illius in anno frequẽtent, & inde votum Romam eundi, quoad vixerint, nostro libitu, & auctoritate adimpleant. Palliũ quoq; quod fratri, & Coepiscopo nostro Festiniano postulastis, cum suo priuilegio vestræ dirigimus caritati. Valete in Christo fideles Britanniæ habitatores.

Confirmatur miraculum factũ in Leone Papa.

Cum autem grassantibus in dies magis per Britanniam Northmannis, Salomon Rex Connoyoni Abbati Redonensi eiusque monachis, refugii locum concessisset in aula sua iuxta Pelanum ibidem monasterium in eorum gratia condidit, in honorem Saluatoris, de cuius fundatione extant litteræ hoc anno datæ, quæ ex Argentræo describuntur in Annalibus.

Argẽtræus hist. Britã. lib. 2. c. 27.

E

Christi Annus	Hadriani Pap.	Ludouici 2. 15.	Impp.
870	3	Basilii Maced. 4.	Indict. 3.

HOc anno intercurrentibus nunciis, intentatis a Ludouico Germaniæ Rege minis, Carolus timore perculsus accepit in partem Regni Francorum, quod sibi

Fratres RR. alienum sibi diuidunt Regnum.

iniuste post mortem Lotharij vendicauerat, eundem Ludouicum fratrem suum. Extant huius diuisionis acta inter vtrumque confecta, in sæpe citato Codice Antonij Augustini, quæ prolixitatis nimiæ vitandæ causa, hic describere prætermittimus. A

Hadrian' p iustitia legatis, & litteris agit apud Reges.

Cum autem Hadrianus Papa audisset a Carolo Caluo, conniuẽtia Episcoporum penitus vsurpatum Regnum Lotharij prædefuncti, debitum multiplici iure Ludouico Imperatori; Illudque diuisum cum Ludouico fratre; ad vindicandum audax, & insolens facinus nouam in Gallias decernit legationem, tam ad ipsum Carolũ, quam etiam ad eius Germanum Ludouicum Germaniæ Regem. Qui autem hac functi sunt legatione, fuerunt tres Episcopi, & presbyter vnus Card. S. R. E. quibus tam ad Reges, quam ad Episcopos, & Regni Principes litteras dedit, quas in Annalibus descriptas habes. In litteris igitur ad Carolum Regem, post multa sic habet. *Igitur vt interim pro paucis gloriam tuam conueniamus; monemus & auctoritate Apostolica modis, quibus possumus, spiritaliter suademus, paternoque affectu pręcipimus, vt iam tertio monitus, te ab inuasione Regni spiritalis filii nostri Christianissimi Principis subtrahas, & compescas, aliena non concupiscas, & quæ tibi non uis fieri, illi non facias; noli iustissimis, competentibusque tibi rebus iniuste captas tyrannice sociare, ne & iuste possessas amittas, & iniuste peruasas (iusto Dei iudicio) te ambiße pœniteat. Nos etenim quoniam saluum te consistere cupimus: & vt anima, corporeque felici successu polleas anhelamus, nisi saltem nunc nostris aliis sic salubribus parueris monitis, & vt prius inobediens nostræ spiritali censuræ constiteris, nullo pacto, nulloque prætermittemus ingenio, quo minus Deo iuuante, nosmetipsi partes illas petamus, & quod nostri est ministerii, penitus peragamus. inde commendatis Legatis subdit.* Ipsis enim quæ pagina reticuit, tibi dicenda iniunximus, & ideo quidquid verbo tenus exposuerint, sine scrupulo prorsus admitte, & vt efficaces ad nos reuerti valeant, omnimodis vigilia. B C

Interminatur Regi se iturũ i Gallias.

Ad Episcopos autem, postquam eos grauiter redarguit, hæc addit. R*edite ergo ad vos dilectissimi, & vt olim fœdera inter seniorem vestrum, fratresque illius cum iuramentis habita, sed modo corrupta reformentur, sine cessationibus laborate. Commonete igitur illum iuxta uestrum ministerium, & vt Episcopalis in vobis non refrigescat caritas, prouidete. Et si eum saluum consistere uultis, ut regni iura ad se non pertinentia desistat inuadere, opportune importune insistite &c.*

Ad Regem Germaniæ Ludouicum, postquam eum laudauit, & illi gratias egit, quod alienum Regnum nec cõcupiuit, nec inuasit, vt eius frater Carolus. hæc habet. *Pro quibus scilicet iniquissimis actibus, quos idem Carolus, Deo contempto, peregit, & pro iuramentis, quę corrumpere non trepidauit, valde obstupescimus, & miramur, & cæt. Iam vero* (pergit) *si idem Rex ab inuasione illa cessauerit, & suæ tyrannidi cesserit, ecce bene; sin autem, scitote, quia per nos illuc iter veniendo accelerabimus, & uelut in contemptorem Dei, ac Apostolicarum monitionum, vltionem debitam inferemus, ne nobis imputetur, si ille impunitus remanserit, & si se a prauis actibus periuriis scilicet, ac concupiscentiis aliisque nefandis sceleribus non correxerit; venturus iudex eum de manibus nostris requirat, & pro desidia merito reprehendat. Miramur pręterea gloriam vestram in pręficiendo Episcopo Agrippinę Colonię tam indiscretè prębuisse consensum. Cum euidentissime scires, quod Apostolicæ Sed. iudicio atque consensu ibidem debuerit ordinari Antistes, cuius censura nuper fuerat eadem Ecclesia suo priuata Rectore. Et quidem, quod post iudicium Sed. Apost. factũ est, dure suscepimus, sed quod tua super hoc deuotio, quã circa nos bẽre probaris, omnimodis tacuit, durius ęstimamus. Pręcipue quia Guntharii dudum Archiepiscopi causam, antequam in locum illius subsitueretur Episcopus, nos iterum audituros, & uocem eius admissuros fore spopondimus. Præfatam quippe ordinationem, nec confirmamus, nec ratam habere decernimus, quousque ille, qui ordinatus est nostræ exhibeatur pręsentię, & vtraque pars coram nobis discussa conuentus Synodalis perpendatur audientia.* D E

Cõminatur Regi excom.

Non

A Non igitur, quod dixit Regino Chron. an. 869. Guntharius mortuus est in Italia, eodem tempore, quo Lotharius Rex, qui adhuc viuens hoc anno probatur. Alias rursus litteras Hadrianus ad Episcopos in regno Caroli constitutos scripsisse reperitur, quos graui comminatione exagitauit, illud inculcans, vt si Carolus Sedi Apost. obtẽperare recusaret; Ipsi se ab eius communione seiungerent, si vellent, cum Apost. Sede communicare, alioqui vt indignos respuẽdos. Hæc & alia Pontifex, quæ in redditis ad eum Hincmari litteris reperiũtur, quas amaro animo scripsit, vt proxime videbis. Abparet enim quod qui resistendi Regi, immo Tyranno, sacerdotali constantia caruere, vt canes, rictus & latratus, denteʃq; in corripientem eos & prouocantem in lupum, Pastorem primarium conuertere. nullus inter eos Ieremias [a] ad quem a Domino B *Constitui te super Reges, & Principes*, & nullus Ioannes Baptista [b] qui vitæ dispendio arguebat Herodem. Nullus prorsus, qui diceret Carolo non licet tibi alienam inuadere hæreditatem, quod nec humanæ, nec diuinæ leges fieri sinunt. Non licet tibi contra abste factam, atque iuratam Regnorum diuisionem præsumere quidquam, nec absque sacrilegij reatu concessum. Iura ipsa Regum Francorum, antiquitus inuiolabiliter conseruata, in te conclamant, Populumque tuum æque declamant, Regnum Francorum non ex electione, sed ex successione deberi, quod ex Sancti Gregorij testificatione ijdem Principes in sacris sæpe sunt professi comitijs, immo ipse Carolus Caluus in libello declamatorio contra Guenilonem Archiepiscopum Senonensem, ipso eius exordio, id ex S. Gregorio prædicat, & magna ingerit auctoritate, nempe Regnum Francorum ex successione nõ ex electione deberi, vt plane ex verbis suis cõ- C uincatur Tyrannus esse Carolus, dum aliena inuasit illicite, quod & si licuisset, nec tamen ita absque magno Consilio, atque deliberatione agendum fuisset, secundum sententiam illam eiusdem Magni Gregorij ad Childebertum [c] Fr. Regẽ, ita suis litteris inculcatam, tunc enim verè Regi Regum, idest omnipotenti Domino placebit amplius, si potestatem suam restringens, minus sibi licere crediderit, quàm potest. Et quoad Theodoricum, [d] & Theodobertum Francorum Reges, sic idem Sanctissimus Pater inculcat, SVMMVM (inquiens) IN REGIBVS BONVM EST IVSTITIAM COLERE, AC SVA CVIQVE IVRA SERVARE, & qđ ad Brunichildem Reginam, SI VVLTIS (inquit) NIHIL INIVSTE PERDERE, SVMMOPERE STVDETE DE INIVSTITIA NIHIL HABERE, Et rursum cum scriptum sit [f] IVSTITIA ELEVAT GENTEM, MISEROS AVTEM FACIT D PECCATVM, tunc Regnum stabiliri creditur, cum culpa, quæ cognoscitur, citius emendatur. Præterierunt ista doctos Episcopos, perijt tunc planè lex a sacerdote, Cõsilium a sapiente, & sermo a Propheta. Vbi tu Hincmare qui cęteris scientia præstare putabaris, vt homines bruta animalia antecedunt. Passus anginam Demosthenis, aduersus Regem elinguis, in Summum Pontificem, qui corripuit eum, stylum acuens, ad eum ea scripsisti, quæ Politici huius temporis manus tuarum exosculantes in suo descripsere libello de iuribus, & prærogatiuis Regum ac Regni Franciæ, tempore belli ciuilis, haud pridem conscripto, cui ista præmittunt. Quid consilij cœperint proceres Franciæ: cum Hadrianus Carolo Caluo Regi sub excommunicationis pœna præcepisset, vt Regnum Lotharij Ludouico eius filio possidendum relinqueret, apparet ex Hincmari epist. responsoria, quam habes descriptum in Annalibus. In ea versutus ho- E mo Hincmarus quasi ex ore alieno multa profert, quæ sponte asserere tam absurda ausus non esset. Sed vtique pœna dignus, qui alterutro modo delinquit, vel dum sua, quæ essent, alijs tribuit, vel si aliena essent, ab alijs male asserta atque furore deprompta, non redarguit, vt muneris fuerat, sed scripsit ea, vtpote inter omnes primatem agens, tanquam sapientium dicta, sic plane se ea probasse significans, in quibus quotupliciter sit peccatum quilibet prudens, ac pius intelligit, vt non sit opus hic singula demonstrare. Sed quod (vt dictum est) eadem Hincmari epistola sit a Politicis in argumentum assumpta, & in auctoritatem adducta, ad suos ipsorum confirmandos errores, patere Lector, vt vel cursim eam relegens, errores, qui in ipsa sunt, ex ipso Annalium Auctore signatos, damnatosque relinquam.

Marginalia: a Ier. 1. b Mat. 14. — Regnũ Fr. per successionẽ, non per electionem. — c li. 5. ep. 6. d lib. 7. ep. 120. — e lib. 9. ep. 57. f Ier. 16. — Hincmari furẽtis ep. ad Hadr. Pap. — Hincmar[9] multipliciter peccauit.

Contumacia cauillationum Hincmari adu. Ro. Pont.

Hadr. potuit vlcisci inobedientiā Regum.

a 2.Cor.10

Reges oues sūt, ut reliqui ergo pascendi.

Quod autem durum admodum & asperum, atque inusitatum asseruere, quod scripserit ad Hincmarum Hadrianus, vt se a Rege separet, qui non pareat Apostolicę Sedis iussis. Primum videndum, si hoc facere potuit, vel debuit Hadrianus de Rege, præcipere, vt exors esset Catholicæ Communionis. Certe quidem in nullo perniciosius vult assurgere Apostolus vltores Epos quā cum per inobediētiam, qđ iubetur, impleri contēnitur. Nā ad Corinth [a] IN PROMPTV (inquit) HABENTES VLCISCI OMNEM INOBEDIENTIAM. Cū tñ in his Hadr. haud fuerit velox, qui triplici admonitione, atque triplici legatione, antea ipsum Carolum Regem præmonuit. Sed & quod debuit facere, vtique potuit. Nullus, puto Catholicus id reuocet in controuersiam an in Reges ius dicere possit Pontifex, nisi qui inter Christi oues non numerandos esse Principes amens dixerit: Quod si Principes ijdem sint Christi oues, de ijs dictum Petro, vt de cęteris, Pasce oues meas. At non pascere conuincitur, qui morbosam ouem ab alijs, cum sit opus, non segreget, ad salutem. Sed dices. Quod si potuit non tamen adhuc debuit. Immo necessitas multiplex id ab ipso, inuito licet, extorsit, siquidem vrgebat Ludouicus Imperator legitimus hæres Lotharij Fratris, cuius Regnum Carolus inuasisset. Exigebat hoc ipsum ab eo ignauia illorum Episcoporum; qui in Caroli erant Regno, quorum cum munus esset rogare, monere, præcipere, & redarguere Regem inuasorem publicè peccantem, tantum abest vt ista præstiterint, vt etiam ad ruinam properantem calcaribus agitarint. At cum omnes defecerint vt ab interitu reuocarent præcipitem Regem, non ne debuit ex aduerso consurgere Hadrianus, vt ipsi esset saluti, dum ne peccaret, esset impedimento: Quod si fecit, quod facere potuit, atque debuit. Quid questi sunt de eodem Pontifice dicentes nūquam huiusmodi præceptionem vlli prædecessorum Rhemensium Antistitum, ab aliquo Romanorum Pontificum esse missam, aduersus Francorum Reges? Sed non vni Rhemensis Ecclesiæ Præsuli tantum, verum omnibus Galliarum Episcopis, nec aduersus legitimos Reges, sed aduersus Tyrannos, siue Gallias, siue Britanniam inuadentes, id sæpe factum, quæ sunt superius dicta declarant. At certè ea ex parte qua alienum regnum inuadit Carolus, non legitimus Rex, sed verè Tyrannus (vt eum sæpe suis litteris Hadrianus appellat) dicendus fuit. At si non omnes Tyrannos, hæreticos, siue schismaticos Imperatores superius nominatos perculerunt Rom. Pontifices anathemate, & litteras conscripsere, vt omnes eorum communicationem vitarent; id facere opus tum fuit, quia sponte id agerent Orthodoxi omnes Episcopi. Quis enim inuentus Orthodoxorum qui communicaret cum Constantio, vel Iuliano, vel alio manifesto hæretico Imperatore? Quod si non omnes rei Principes, quot tamen Imperatores a Romanis Pontificibus sunt sententia excommunicationis affecti (cum ius ab eis exegit) deque his non ad vnum Rhemensem Episcopum, sed ad omnes vbiq; terrarum constitutas Ecclesias litteræ Apostolicæ darę sunt? At quam perperam (vt aiūt) ex sæcularibus libris depromptam sententiam vsurpare sunt ausi Episcopi illi, immo Hincmarus ipsorum nomine, qua dicitur, Omne regnum bellis quæritur, victorijs propagatur, & non Apostolicis, vel Episcoporum excommunicationibus continetur. Oblitus Hincmarus (ie furor dementat hominem, vt ob oculos posita non consideret) ipsum Romanum Imperium non nisi excommunicatione hæreticorum Imperatorū Orientalium, opera Romanorum Pontificum esse translatū in Francos, & apud eos, eorundem intercessione Pontificum propagatum in hanc diem ad posteros, immo ipsum Regnum Francorum, non nisi ministerio Romani Pontificis e familia Clodouei trāslatum in Carolinos, cuius germen idem esset Carolus Caluus filius Ludouici, cognomento Pij, filij Caroli Magni. Videant igitur quomodo cuncta sic tribuant armis, vt nihil deferant Pontificiæ dignitati, æque ingrati, sicut vides, Episcopi, & sic ordinis contemptores.

Et quid illud? quod Dominus Apostolicus Rex, & Episcopus esse non potest? vt Antecessores ordinem Ecclesiasticum, & non Rempublicam gubernarunt, non præcipiat habere Regem, qui &c.

Quid hoc? nisi liceat Regibus impunè quod volunt, contra Dei legem agere, nullo

A sacerdote existente vindice regalium delictorum? si hoc dicitis, nec in Ecclesia estis: si conceditis, Reges, ratione saltem delicti, subijci sacerdotibus, quid nugamini dicentes? non Reipublicæ curam, sed ordinis Ecclesiastici administrationem spectare ad Romanum Pontificem, quasi Tyrannum, hæreticum, schismaticum non possit ipse Ecclesiastica censura notare, & si opus sit ab Ecclesia pellere?

Illud insuper, quam præter rem? si aliquis Episcopus aliquem Christianum contra legem excommunicat, sibi potestatem ligandi tollit: ergo è contrario (subijcio ego) si secundum legem excommunicat, benefacit; at quid tam secundum naturale, diuinum, atque humanum ius esse potest, quàm conseruare quod suum est vnicuique. Ius vetus Francorum statuit, quod vsus pariter confirmauit, ex successione deberi regnum, cui si religionem adijcias sacramenti, quid hoc possit inueniri stabilius, atque constantius, vt non nisi Tyrannus debeat conclamari, qui diuinũ simul cum humano, ius impugnet, atque conculcet: sed vbi inuenitur, vt iniuste agens Episcopus mox iudiciali potestate nudetur? B

Quod insuper pacis perturbatorem Hadrianum Pontificem dicant; conuertant, si audent, tandem in Redemptorem calumniam, quod non venit, pacem mittere, sed gladium, & quod non pacem quam mundus dat è cœlo descendens in terram secum tulerit, sed illã, qua filios iræ, & inimicos, reddit filios Dei; secundum quam Hadrianus legationes misit, litteras scripsit, vt pacem haberent, atque Deo conciliarentur, qui ex rapina alienorum bonorum essent redditi inimici.

Ad postremum autem, quod ratione carentes, ad minus conuerti, omnem exuant reuerentiam plane factis, sicut & dictis, cuius sint ipsi Discipuli, Christi ne qui suis humilitatem atque mansuetudinem; an Diaboli, qui Apostasiam, omnemque superbiam suis insinuet, potest intelligi, vt plane Carolo lugubre illud elogium Ieremiæ fuerit occinendum. *Prophetæ* [a] *tui viderunt, tibi falsa, & stulta, nec aperiebant iniquitatẽ tuam; vt te ad pœnitentiam prouocarent; viderunt tibi assumptiones falsas, & eiectiones.* C — a Thr. 2.

Porro Carolum ægro animo tulisse reprehensionem Pontificis, atque re infecta dimisisse Legatos, testatur Aimoinius [b] hoc anno. — b lib. 5. c. 26.27.

Quod rursum spectat ad eandem legationem per Hadrianum Pontificem ad Carolum Caluum missam, tradit idem ipse huius temporis Scriptor Aimoinus per eosdem Sed. Apost. Legatos factum, vt idem Carolus Rex Francorum filium suum Carolomannum, quem detinebat in vinculis liberaret; extant adhuc tres eiusdem Hadriani Papæ de ea re epistolæ datæ tum ad ipsum Carolum Regem, tum ad eius Comites, & aliç ad Episcopos, ex Codice Treuirensi, nunc primum in Annalibus descriptæ. Si quidem hic eius filius Carolomannus, qui inuitus attonderi, Clericalemque vitam profiteri coactus fuisset, resiliens, a Patre pulsus, beneficijsque priuatus & Episcoporum sententia condemnatus, Sedem appellans Apostolicam, his Hadriani litteris per Legatos est liberatus. Tantum autem abest vt Carolus Hadriani Papæ litteris statim acquieuerit, vt potius ijsdem fuerit refragatus, ad hoc opus vsus consueto ministro Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo, qui ad hæc prouincialem Synodum indixit, commotus in Hincmarum Laudunensem Episcopum nepotem suum, qui pro litteris Apostolicis agẽs, nullo modo consentire voluisset excommunicationi ab eo cõtra Carolomannum illatæ, quo nomine idem Hincmarus Rhemensis ad eum increpatorias litteras dedit, quarum meminit Frodoardus. Hoc eodem anno habita est SYNODVS, immo grassatio IN ATTINIACO villa, loco sub Regno Caroli constituto, in qua ipse Archiepiscopus Rhemensis accusatorem egit aduersus nepotem suum, quem iam antea ipse consecrauerat Episcopum Laudunensem, illi infensus, quod, (vt dictum est) iunior Hincmarus aduersus ipsum iura Sedis Apostolicæ attenuare conantem, contraria scripta collegisset, quibus eiusdem sedis iura corroborare niteretur. traxit ad hanc causam senior Hincmarus Carolum Caluum aduersus Laudunensem Hincmarum, quasi ad Rom. Põtificem eum accusasset, ad quem absq; eius licentia aduersus ipsum scripta misisset, contra fidelitatis iuramentum, quod ei- — D: Hadr. P. pro Carolomãno agit apud Patrem. — E

dem Regi,iam antea præstitisset. Hic in itinere ab hostibus captus, & spoliatus, & ad eandem Synodum ita perductus, tyrannicè tractatus, cum obtulisset Synodo libellum,non est permissus legi, immo nec suscipi, & appellans Sed. Apost. aditus ad eam illi est negatus:sic igitur priuatus Episcopatu, eijcitur in exilium vbi ferreis est detentus in vinculis,& custoditus atque demum(quod omnem superat crudelitatem) vt spes omnis ipsi adimeretur in sedem iterum redeundi, eundem oculis euulsis, eius hostes excæcarunt.Hæc omnia coram plena Synodo,præsente Ioanne Rom. Pontifice,ex eius libello sunt lecta,vbi ab eodem meruit Pontifice in suum thronum,quanuis cœcus,restitui.& etiam alijs honoris insignibus decorari,vt suo loco dicetur. A

In Hincm. Laud. tyrãnice actũ.

Sed(quod non omittendum) præcessit Synodum hanc alius Episcoporum CONCENTVS VVERMERIÆ habitus in quo actum de excommunicatione ab Hincmaro Laudunensi illata in Northmannum,qui bona Ecclesiastica accepisset à Carolo Rege in beneficium,cuius caussa condemnatus ab eorum iniusta sententia idem Laudunensis appellauit Hadrianum Pontificem,cui nec delatum fuit, reclamante Synodo,id contra Canones fieri,sed proseqnente ipso litteris apud Rom.Pont.causam suã & Hadriano Papa pro ipso rescribente, & nihil operante,sed magis odium Regis & Hincmari senioris in iuniorem concitante,vt in eum hoc anno dicta Latrocinalis Synodus cogeretur,præbuit occasionem. B

[a] ... 140. ... li.3.c.22

Cum interea ad excusandas, vt ait Psalmus Dauidicus [a] excusationes in peccatis, Hincmarus ipse Rhemensis aduersus Laudunensem prolixam scripsit epistolã Apologeticam,quam dixeris potius inuectiuam orationem: recitat eam Frodoardus,insuper & Synodi huius,pro arbitrio, Acta conscripsit, in quibus & accusationes in eum probatæ intextæ sunt,nimirum quod non esset ob diens suo Metropolitano, quodque ob priuatas iniurias suas omnes Laudunenses excommunicasset, & sacros ministros omnes a sacris ministerijs, sacramentorumque exhibitione etiam suspendisset. Quod autem appellans Hincmarus Sedem Apostolicam auditus non esset, commotus est vehementer Hadrianus Papa qui iussit, scribens ad Hincmarum seniorem vt Laudunensem Episcopum cum tribus alijs Episcopis Romam mitteret. Sed nec in his quidem paruit,sicut nec obediuit,cum præcepit vt Northmannum bona Ecclesiæ occupantem acceptá a Rege in beneficium, nisi redderet, excommunicaret: acceptis autem Hadriani Papæ litteris excusauit se Rhemensis,rescribẽs ad Hadrianum,quod non prohibuerit appellationem ad Apost. Sedem, & Romam profectionem, sed & alias nectens friuolas causas ad alias accusationes, quibus impetebatur, Apost.Sedis iudiciũ eludendo,vitauit,donec Hadrianus ipse ex hac vita sublatus est, vindex acerrimus contemptæ Apost.Sedis auctoritatis; qui eodem argumento in ipsum Regem pergraues litteras dedit. increpans quod appellantem Laudunensem ad Apostolicã Sedem venire iussum retinuisset,& alia quibus eum acerrime, vt Tyrãnicè agentem, corripuit,vt patet ex epistola Caroli ad eum reddita,cui satisfactum superius ex his, quæ ad redarguendam Rhemensis audaciam dicta sunt. C D

Hoc eodem anno COLONIÆ SYNODVS EST ACTA Ludouico Rege agente sex.Kal.Octob. in qua præter complura ad Ecclesiasticam disciplinam spectantia pertractata;insuper ab ijsdem qui conuenerunt Episcopis dedicata est ibidem Ecclesia S.Petri.hæc pluribus in veteri Francorum Chron.a Pitheo nuper edito.

Eodem ipso anno applicuerunt in Scotiam Dani ingenti numero, qui obuios quoque pueros & senes iugulabant matronas, sanctimoniales & Virgines ludibrio tradebant, cumque per omnes Regnorum fines tanta immanitas disseminata esset Ebba Collinghamensis Cœnobij Abbatissa metuens ne & ipsa,cum sibi subiectis Virginibus ludibrio haberetur Paganorum,conuocatis sororibus ad Capitulum,vniuersis,extremum virginitatis,& vitę periculũ illis instare exponit.Sed si sequi se vellent, rationem excogitasse perpetuam virginitatem custodiendi; cui cum omnes assensissent, illa admirandæ animositatis Abbatissa palam cunctis sororibus exemplum castitatis præbens arrepta nouacula nasum sibi cum labro superiori ad dentes vsque præcidens horrẽdum de se spectaculum astantibus præbuit vniuersis. Quod factum memorabile E

...dmirand... S. Virgini factũ.

A morabile admirans vniuersa congregatio, pari animi ardore opere secuta est. Sequēti die nequissimi Tyranni monasterium inuadentes conspectis Virginibus tam enormiter mutilatis, horrore quodam perfusi, iniecto igne, Monasterium cum ipsis Sāctis Monialibus concremarunt. Hæc ex antiquioribus Annalibus in lucem prodidit pluribus Matthæus Vuestmonasteriensis, qui his subijcit diram stragem aliorum Monasteriorum, & Ecclesiarum. Eodem anno, eadem quoque persecutione vrgente eorundem Danorum sæuitia S. Eadmundus Angliæ Rex flagellatus, sagittis confixus, ac demum obtruncatus est, ne fidem proderet, quod Barbari exigebant. Passus est autem cū Sanctissimo Rege Eadmundo, Humbertus Helmhanensis Antistes, qui Regem eundem in Regni fastigium sublimauerat, & constantia inuicti Regis ad Martyrium animatus, cum ipso & regni cœlestis Possessor effectus. Hic finis rerum Occidentalium B anni huius. Quod ad res pertinet Orientalis Ecclesiæ; præter illa; quæ ad Octauam Synodum spectare visa sunt, anno superiori recitata, ne, quę essent, vnius Synodi, partitio importuna succideret: hoc eodem anno Metrophanes, insigni orthodoxia spectatus, & cuius summa est laus in singulis Octauæ Synodi actionibus, quique cæteris Orientis Episcopis pręstare videretur, doctrina atque virtutibus, rogatus a Manuele Patricio, & Tabellariorum Præfecto, vt totius caussę Photij res gestas Historia breui conscriberet, annuit libenter, quod & præstitit diligenter, & summa fide, vna Epistola cuncta perstringens, quam nūc primum Latine editam, habes in Annalibus, nos breuitati studentes, omittimus, vt non necessariam.

S. Eadmūdi Reg. Martyriū. Hunberti Epi Martyrium.

Causę Photianæ vna epist. descripta a Metrophane.

Sæpius damnatus Photius non acquiescit, nec resipiscit, quin potius se ad maledicta conuertit, ipsam Sacrosanctam Synodum Oecumenicam, a qua iustissimam sen- C tentiam damnationis acceperat, Blasphemijs incessens, & de omnibus cōquerens; quod ex eius varijs constat epistolis. Imperator autem, optimo consilio, obstinatissimum hominem, & pollentem eloquio, a communi Ciuium consortio longius in exilium ablegat, affinium eius, amicorum, sectariorum, seruorum, alios vexans, alios deportans in exilium. ad huius etiam anni res gestas pertinet, quod Ignatius Patriarcha auxilio Basilij Imp. vna cum Legatis Bulgarorum misit in eam prouinciam, tamquam ad Ecclesiæ Constantinopolitanæ Diocecsim pertinentem, creatum a se Episcopum, vna cum alijs Clericis, quem nominatum fuisse Theophylactum affirmant, non tamen illum, cuius plura extant scriptorum monumenta, qui tribus ab hoc sæculis claruit.

Photius ablegatur in exiliū. Ignatius mittit episcopū in Bulgariā.

Quod adhuc insuper ad res pertinet Orientis, hoc eodem anno Ignatius alium Ba- D silij filium, Leonem nomine, Imperatorem coronauit. Curopalates in Basilio. qui addit tertium Basilij filium Alexandrum a Patre creatum fuisse Cæsarem; quartum vero Stephanum Deo dicatum, mancipatumque diuinis officijs, quatuor vero filias in Monasterio consecratas Deo virgines claruisse pietate.

4. Imp. filius Deo dicatus. 4. Imp. fil. Virg. Deo i monast. cōsacratę.

Eodem anno, quo Leo accessit Collega Patri, ac fratri in imperio, Petrus Siculus (vt ipse de se scribit in sæpius citato libello) ad permutandos captiuos functus est Legatione in Tybricam regionem ad Manichæos, qui iam Armeniam, & partem minoris Asiæ occuparant, Christianamque religionem penitus labefactarant, cuius rei occasione ipse de eorundem Manichæorum progressibus Historiam scripsit, in cuius fine perorans, hæc habet. Tybricam peruenimus Regalis obsequij causa, eo missi ad permutandos captiuos, &c. Scribit autem librum ad Archiepiscopum Bulgariæ, cum E accepisset eosdem Manichæos adornare missionem in Bulgariam, vt gentem illā subuerterent. Rursum, quod ad res pertinet Orientis, audi, quæ hoc eodem anno de veneranda Dei Genitricis imagine translata Damascum scribat Arnoldus Abbas Lubecensis, qui vidit, cum peregrinatus est in Palęstinam, ait enim. Item a Damasco ad tria millia est locus quidam in montibus situs, qui Laidancida dicitur, & a Christianis inhabitatur. Et est ibi Ecclesia in rure sita, & in honore Gloriosæ Virginis dedicata, in qua Moniales Virgines duodecim & Monachi octo assidue Deo seruiunt & B. Virgini. In qua Ecclesia vidi tabulam lineam, ad mensuram vnius vlnæ longam, latam ad modum dimidiæ vlnæ, retro altare in muro Sanctuarij in fenestra positam, &

Petrus Sicnlus, qua occasione scribit historiā de Manichęorum progressibus. De imag. Dei Genitricis mirifica.

Miraculũ. ferro laquealiter cancellatim firmatam. In qua tabula effigies B. Virginis aliquando depicta fuit, sed nunc (quod dictu mirrabile est) pictura super lignum est incarnata, & oleum odoriferum, super odorem balsami, incessanter ab ea manat. De oleo multi Christiani, Sarraceni, & Iudæi de diuersis languoribus sæpe liberantur: & nota quod oleum illud nunquam imminuitur, quantumcumque inde accipiatur. Nec prædicta tabula a quoque tangi audetur, videri autem omnibus hominibus conceditur. Oleum vero illud a Christiano religiosè conseruatur, augmentatur, & cum pro quocumque, cum deuotione & fide sincera sumptum fuerit, pro honore S. Virginis, commissisque solemnitatibus indubitanter impetrabitur. Ad hũc locum in Assumptione, & die gloriosæ Natiuitatis suæ omnes Sarraceni illius prouinciæ vna cum Christianis causa orandi confluunt, & Sarraceni cęremonialia sua offerunt, cũ maxima deuotione, &c. Fuit autem hoc Incarnationis anno 870. sed postea per multa tempora cæpit oleum sacrum ex ea manere. Hucusque Auctor. Atque de rebus Anni huius iam satis.

Christi Annus	Hadriani Pap.	Ludouici 2. 16	Impp.
871	4	Basilii Maced. 5	Indict. 4.

HOc anno Ignatius Patriarcha & Basilius Imp. mittunt Romam ad Hadrianum Põtificem Theognostum Abbatem, petentes, vt quæ in Synodo remanserant indefinita, definiat, atque etiam postulantes, ab eo dispensari in his, quæ in Octaua Synodo statuta fuerant, de non recipiendis promotis a Photio, vel qui subscripsissent Photij Pseudosynodo contra Nicolaum Papam factæ. Extat vtraque epistola ad finem. Octauæ Synodi: extat & eam, quam rescripsit Hadrianus Papa ad Imp. in qua sunt nonnulla obseruanda. Primum detegi versutiam Imp. qui simulat se nescire, quod toto orbe oportuit esse decantatum, de captis, & spoliatis Sed. Apost. Legatis in regionibus, eius imperio constitutis. *Apocrisanos quoque nostros* (inquit) *super quorum nihilominus reuersione scripsistis licet sero, post multa tamen pericula, depredationes, atque propriarum hominum trucidationem, nudas tandem recepimus, non cuiuslibet hominis fretos auxilio, sed Dei solius præditos adminiculo. Vnde audientes hæc vniuersi gemunt, & quia istam pertulerunt, quæ sub nullo priorum Principum, quemquã Sed. Apost. missum non pertulisse recolant, omnes stupefacti mirantur, fitque continui clamoris ab Ecclesia nostra murmur, quod ita dispositionis vestræ constitutio improuidè prodire potuerit, vt Barbarorum gladios, nullo Imperii vestri freti præsidio, miseranter inciderint.*

Deinde queritur de Ignatio, & de ipso Imperatore, quia (inquit) fauore vestro frater, & Coepiscopus noster Bulgarorum regioni consecrare præsumpsit Antistitem. Vnde mirati sumus, & quod a pia intentione vestra retrouersi sitis, admodum obstupuimus. Verumtamen saltem nunc iam dictum Reuerendissimum Præsulem ab illius Regionis dispositione, salubribus monitis quæsumus coercete, alioquin nec ipse Canonicam effugit vltionem, nec hi qui Præsulatus, vel alterius officij sibi nomen illic vsurpant cum excommunicatione qua iam tenentur astricti etiam proprij gradus iactura carebunt. Porro de tribus capitulis, super quibus præfato postulante Sanctissimo Fratre, & Coepiscopo nostro Ignatio diuinitus protectum Imperium vestrum, nos esse deprecatum dignoscitur, nil possumus ab eo, quod iam constitutum est ordinare diuersum, vel disponere, maxime de Photij consecratione aliquantisper auersum, nisi forte, nos quibusdam ex vtraque parte in præsentia nostra repertis, scire cõtigerit, quæ hucusque nescimus, vel discere quæcumque ignoramus, &c. Neque enim nobis moris est, vt pro libitu proprio paternis sanctionibus abutamur, quemadmodũ quibusdam, qui apud vos summa rerum Ecclesiasticarum gubernacula moderantes, tunc Synodorum statuta, vel etiam Apostolicæ Sed. decreta proferunt, cum vel alios lædere, vel se iuuare concupiscunt, &c. Ad hanc epistolam, quæ in margine tunc an-

Papa non dispensat pro libitu proprio in paternis sanctionibus.

notauit

A notauit Anastasius Bibliothecarius, non omittenda sunt; cur scilicet Sedes Apostolica eos, qui a Photio damnato, in diuersis sunt Ecclesiæ gradibus constituti, sine recuperatione deposuerit, cum ab Ebbone damnato, sacratos, & post astantibus Episcopis, depositos instaurare decreuerit? *Quia*, (inquit,) *Photius tanquam Neophytus, & adulter, qui & scilicet viuentis Ecclesiam inuaserit, & ab excommunicatis & depositis Episcopis fuerit ordinatus, nunquam fuerit Episcopus, nec hi ab eo manus impositionem acceperint. Ebbo autem Rhemensis Episcopus licet postea fit depositus, quandoque tamen Episcopus fuit, &c.* Hæc Anastasius pluribus. Solutio dubitationis.

Quod autem spectat ad victoriam, cuius in sua epistola meminit Hadrianus contra Barbaros obtentam a Basilio Imp. agit de ea Curopalates, aitque Chrysochirum depopulatorem Imperij coercitum expugnatis nonnullis eius oppidis, totaque Theo- B phricæ regione vastata, Samosataque ex improuiso capta, & Curticio Armenorũ Duce in fidem recepto, alijsque trans Euphratem expugnatis munitionibus, tentata Melitinæ in Armenia, cum expeditione Imperatorem reuersum Constantinopolim, triũphum egisse, atque de manu Ignatij victricibus coronis auctum esse. Quod autem pertinet ad Bulgarorum caussam, de qua iustam audisti querelam Hadriani Pontificis in litteris ad Basilium Imperatorem, de his ad Hadrianum scripsisse aliam epistolã Ignatium Patriarcham, declarat responsio ipsius Hadriani ad eum, ex qua, in Græco Codice Octauæ Synodi inuenta, huc transcripsimus. *Scripsisti* (vt illa tua multa alia omittamus) *vt Presbyteri nostri e Bulgarorum Regione magno cum dedecore, & contumelia eijcerentur, & Episcopi cum non parua ignominia, nulla dignitatis habita ratione inde expellerentur. Et hæc quidem scribere ausus es, licet nullum hac de re* C *coram nobis iudicium habitum sit, neque enim super hoc, vt ius diceremus, fuimus accersiti sin autem dixeris priores Constantinopolitanæ Diœcesis Presbyteros in prædicta Regione rem sacram facere prohibuisse non inficias imus. Erant enim ex eorum numero, qui cum Photio communicauerant, atque eius socii, qui non solum, ne sacerdotũ munus exercerent in prędicta Regione Bulgarorum interdiximus, verum etiam nunc iterum interdicimus. Oportebat igitur, vt rationi congruum erat, cum hæc scires, vt nihil tale in Regione Bulgarorum patrares. Id dicimus preterea vos alia multa Sanctorum Patrum statutis contraria permittere. Illud vero præcipue, quod nuper nonnullos Laicos ex tempore Diaconos ordinastis quod quidem & nobis, & antiquis Patribus, quin immo Oecumenicæ etiam Synodo nuper congregatæ aduersatur; neque ignoratis quod Photii lapsus hinc ortum habuit.* Hactenus ex dicta Hadriani ad Igna- D tium epistola valde amara. Quod spectat ad eosdem Bulgaros Grimoaldus Episcopus, qui missus fuerat prædicare illis Euangelium rediens Romam, absque licentia Summi Pontificis ad suam excusationem libellum porrexit, excusans quod fuisset a Græcis expulsus, qui (vt illi mentiebantur) ex lata sententia in Synodo Oecumenica, suam ipsorum assererent eam esse Diœcesim, atque Prouinciam. Ita plane, vt Anastasius prævidit, atque præmonuit, factum est, vt quod accidisset post Synodum, tumultuaria illa furtiua collatione, tamquam Synodi iudicium Oecumenicæ Græci male vsurparent. Cęterum Grimoaldus licet plura in suæ reuersionis excusationem, in medium adduxisset, culpam tamen vitare non potuit, cum & ea ex parte infamia notatus est, quod ex Bulgaria ditissimus reuersus esset. Hæc in Vita Hadriani Anastasius. Victoria Imperatoris Orientalis. De Bulgarorũ caussa.

Inter hæc autem Photius ab exilio litteras scribit ad Imperatorem suas deplorans E miserias, vt eum ad commiserationem inducat, & in primis tragicè deplorat quod libris priuatus fuisset, cum autem frustra pulsare se nosset animum Imperatoris, aliã viam ingreditur, vt scriberet ad Bahanem Patricium, Proconsulem, atque Præpositum, virum primarium apud Imperatorem, cuius est mentio, & operatio in Octaua Oecumenica Synodo, vtpote qui definienda proponeret, rogaretque Patrum sententiam. Ad hunc quem sciebat sibi occultè amicum, nec vllam se iuuandi prætermissurũ occasionem scribebat, quæ sciebat patefacienda Imperatori, & omnibus ordinibus Magistratuum, quorum se animis per comiserationem insinuaret. Rursum vero homo versutissimus ad omnes Episcopos suos epistolam scripsit, in qua miro artificio, Photii plures varij generis litteræ.

dum-

dum vnum labantem firmiter statuendum proponit, omnes ne fluctuent, confirmare studet. Ita plane sua incredibili arte, eloquentia, & diligentia effecit vt suos omnes Episcopos sedibus spoliatos, innumeraque alia mala passos, continuerit in officio, licet ipse exul, & in carcere constitutus plurimis miserijs pressus. Quod magna admiratione dignum fuit, cum nunquam id alicui acciderit hęresiarchę, vel schismatis auctori, qui omnes Orientis Episcopi, centum exceptis, ordinatis illis, siue a Methodio, siue ab Ignatio, nec amore sedium, in gratiam Imperatorum id expetentium, recesserint a seductore, nec victi potentia veritatis per Concilium etiam Oecumenicum demonstratæ redierint ad Catholicam veritatem, relicto eo, quo nullus inueniri deterior alius posset, pluribus, ac manifestioribus criminibus inuolutus, tanta erat illi uis in dicendo, atque ad decipiendum fallacia. sunt & aliæ plures ad hoc spectantes epistolæ, & inter alias, vna breuis ad Marcum Siculum mendacissima, qua ostenditur, quo Occidentales omnes ipse flagraret odio. Accepit eas Annalium auctor Græcas a Lolino Episcopo Bellunensi.

Photi' cōtinet oēs suos in officio & puicatia.

Quod ad res Occidentales pertinet, hoc eodem anno Lud. Imper. Romæ coronatus est a Papa Rex Francorum, legitimus Lotharij Regis eius Germani defuncti successor & vnacum eo ad Lateranense Palatium cum pompa equitando coronatus incessit. Et exercitu collecto Roma iterum in partes Beneuentanas perrexit. Ex Aimoino.[a] Cum autem Barim ciuitatem, quam (vt ait Leo Ostiensis) annis 4. obsidione cōstrinxerat, cępisset, Basilius Imp. ad eum Ioannem Patricium Legatum misit, cum litteris increpatorijs, quod nomen vsurparet Imperatoris, quem Basilea appellat. Quibus acceptis Ludouicus ad eundem Basilium Autprandum Legatum decernit, cui ad eundem Imperatorem grauem satis & acrem epistolam dedit Apologeticam, nunc primum repertam in Codice historiæ Longobardorum Beneuentanorum Principū, ab Eremperto conscriptam, quę in Annalibus edita planedigna est quæ legatur.

Lud. Imp. coronat. Rex regni Lotharii Fratris.

a lib. 5. c. 28.

In Colūn. Bibliotheca.

Hoc eodem anno celebrata SYNODO DVLIACENSI in Gallia, ab ipsa missa est Legatio ad Hadrianū Rom. Pont. qui hac functus est Legatione. fuit Actardus Romæ ab Hadriano ordinatus Archiepiscopus Turonensis, antea Nannetensis, hæcque fuit secunda Legatio ipsius, nam prima fuit, cum missus antea (vt vidimus) vltimo tempore Nicolai Papæ, & ipso defuncto iam inuento, est auditus ab Hadriano. Huius autem decernendæ Legationis, ea præcessisse videtur occasio, quod Hincmarus Laudun. Episcopus Maiestatis accusatus, & aliorum criminum reus dānatus a Synodo, Sedem Apost. appellasset. Cum etiam Carolum Regem in se vehementer commotum, vt placaret) vt ait Aimoinus[b] professionem emisit fidelitatis, atque obedientiæ suo Metropolitano præstandæ, de ipso enim hæc ait. *Interea post de multis impetitus, precipue autem de insubiectione, & inobedientia erga suum Archiepiscopum Hincmarus Laudun. Episcopus, vt se ab impetitis expediret, in Synodo Episcoporum decem Prouinciarum, libellum propria manu subscriptum porrexit, hæc continentem.*

b lib. 5. c. 28.

Ego Hincmarus Ecclesiæ Laudun. Episcopus amodo, & deinceps Domino Seniori meo Carolo Regi sic fidelis & obediens, secundum ministerium meum, ero, sicut homo suo Seniori, & Episcopus per rectum suo Regi esse debet, ac priuilegio Hincmari Metropolitani Rhemensis Ecclesiæ, secundum sacros canones, & decreta Sed. Apost. ex sacris Canonibus promulgata, pro scire, & posse me obediturum profiteor. Et subscripsit: hucusque Aimoinus. Facta sunt hæc in Synodo Duliacensi in Rhemensi prouincia congregata, sed quoniam, nec illa satis fuere ipsi ne damnaretur ab Episcopis, hac de causa Sedem Apost. appellauit, quam ne adiret, tum Rex, tum Episcopi, a quibus damnatus fuerat, aliquandiu impedimento fuere. Quæ cum Hadrianus audisset, cum Rege & Episcopis studiosè litteris egit, vt sineretur Romam se conferre, qua etiam pendente causa (vt dictum est) idem Rex Carolus Legatum Romam misit Actardum ad Hadrianum Pontif. per quem Synodus scripsit ad eundem Hadrianum, qui & ad eos rescripsit litteras, quarum argumentum, cum ipsæ integræ non extent, colligitur ex ijs, quas scripsit ad Carolum Regem. Primum, quod in illis suis litteris non-

Iuramentum Hincmarū Laudun.

nihil

A nihil exulcerasset Carolum Regem, eundem modo his lenire studeat, & qui vlceribus vini acrimoniam ad abstergendam putredinem adhibuisset, modo olei lenitate eandem palpando curaret, ne existimari posset odij, atque inimicitiarum intuitu ea scripsisse, quæ scripsit. Sed potius paterno amore continere filium sub iustitiæ disciplina voluisse. Subijcit de ordinatione Legati, quem miserat Actardi, in Archiepiscopum Turonensem. Secreto deinde post obitum Ludouic. Imper. ipsi pollicetur imperium, his verbis. *Igitur integra fide & sincera mente, deuotaque voluntate, vt sermo sit secretior, & litteræ clandestinæ, nullique nisi fidissimis publicandæ, vobis confitemur deuouendo, & notescimus affirmando, salua fidelitate Imperatoris nostri, quia si superstes ei fuerit vestra nobilitas, vita nobis comite, si dederit nobis quislibet multorum modiorum cumulum, numquam acquiescemus, exposcemus, aut sponte suscipiemus alium in Regnum, & Imperium Romanum, nisi te ipsum, &c.*

B Atque demum agit de causa Hincmari Laudun. Episcopi iam cōdemnati, & Sedem Apost. appellantis iuste prosequenda Romæ, quo ipse venire debeat.

Scripsit idem Hadrianus ad Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum de eadē causa Hincmari Laudun. qui de ipso ad eundem Pontif. litteras dederat, cui etiam procurationem eiusdem Ecclesiæ Laudun. committit, donec ipsa Hincmari causa fuerit penitus absoluta, sed & ad eundem Carolum, eodem argumento. Ceterum longè abfuit vt dimitteretur Laudun. Hincmarus venire Romam, qui hoc tempore querelarum libellum obtulit per clericum suum, Hincmaro Rhemensi, cum interea se subduxisset a Synodo a qua damnatus est. Habetur ipse intextus in epist. ab ipso Hincmaro Rhemensi aduersus eum data, de qua superius. Porro antequam libellum ponat, his verbis eum ita compellat. *Tu ante hanc definitionem contra sacros Canones, & sine vlla necessitate vel ratione fuga lapsus regularem definitionem expectare contempsisti.* Itemque post aliqua, *de Canonibus, & electorum iudicio, vt prædixi, cautè, & inhonestè fuga lapsus abscedens pittacium irrationabiliter confectum, & manu tua subscriptum ac præfatæ professioni vsquequaque contrarium per Ermenoldum Diaconum tuum, Sexto Non. Iulii tertia, indictione, mihi misisti.* In eo, post querelas, subdit. *Vnde vos nūc pro amore Dei oīpotentis, & reuerentia S. Petri exposco, sicut in eadem Synodo, & in eodem Attiniaco Palatio a vobis conuocata, quod impetrare non valui, expostulaui. Ac ēt per integrum efflagitaui annū, & præcipue in Synodo apud Vuermeriæ Palatium olim habita, obsecrando declamaui. Et nunc quoque obsecro, & idem declamo, vt & hactenus egi, quod vestra Archiepiscopali auctoritate apud Domini nostri Regis gloriosissimi Caroli clementiam obtineatis, quatenus Domini, & vniuersalis Papæ præceptis, ac institutionibus Ecclesiasticis, mihi (vt omnibus expedit) velut ei, qui de omni Ecclesia fas habet iudicandi, liceat obedire, videlicet vt ad limina Apostolorum Petri scilicet, & Pauli merear, vt deuoui; & ab eodem insuper vocatus sum, penetrare. Alioquin me vobis ab hinc vt Archiepiscopo Episcopus obtemperare debet, canonicè sciatis obsequi non posse. Quia vt decernit B. Papa Gelasius, nesciunt quid loquuntur, qui decretis S. R. E. Præsulū quasi Canones opponunt, quibus contraire, cōtra Canones est ipsos se erigere, &c.*

Apud Frod. hist. Rhem lib. 3. c 21.

C

D

Papa de omni eccl. iudicat.

E At hæc, Rhemensis Hincmarus, cuncta pro arbitrio voluens, non modo non audiuit, sed redarguit, vt qui omnia subterfugij causa ingereret, pro vt ipse eadem pluribus inculcat epistola.

Plane constat (quod sæpe superius dictum est) stetisse ipsum Laudun. aduersus Rhemensem, pro custodia S. R. E. Pontificiorum decretorum quorum contemptorē & præuaricatorem fuisse ipsum Hincmarum seniorem sæpe redarguit, atque scriptis pariter declamauit, qui tantam sibi inuri notam dolens eadem epistola in ipsum & ad ipsum scripta, sic habet. Post alia multa, *super dolorem vulnerum eorum addens*, dicis, *(sicut in scriptis tuis peruersis inuenio) quia Apostol. Sed. potestati derogo. Vnde nemo sanū sapiens tibi vnquā credidit, vel credet, quoniā & ipsa scripta, quę ad Apost. Sedem sæpe misi, & illa, quæ tibi resultanti sæpe transmisi, te reuincent, & in isto sæ-*

Laud. iurium eccl. defensor Rhem. impugnator.

culo & in futuro iudicio, &c. Et inferius, post illatas in eum criminationes, *Ego decretales epistolas Sed. Apostol. diuersis temporibus, pro diuersarum partium consolatione, ab eiusdem Sed. Apostol. Pontificibus datas, & venerabiliter suscipio, & venerabiliter suscipiendas dico, & scribo, & sacros Sanctorum Conciliorum Canones cum decretis Sed. Apost. ex iisdem sacris Canonibus promulgatis, & recipiendos, & custodiendos, & seruandos, sicut supra ostendi, profiteor. &c.* Ita quidem verbis captiosis, atque scriptis, Hincmarus Rhemensis, factis autem secus. Inter hæc autem dum ista de causa Hincmari tractarentur, nec ipse veniret, vt debuit, Romam prosecuturus causam suam apud Apostol. Sed. quam appellauerat: videns Hadrianus eum detineri artibus aduersariorum, ne se conferendi ad vrbem facultatem haberet acriores litteras de his ad Carolum Regem scripsit, quibus inter alia eidem Regi præcepit vt eundē Hincmarum Romā mittat: Rex in deteriorē partem interpretatus eam Pont. in præcipiendo Regi dicendi libertatē, amarissimas ad eū litteras reddidit, quib. integris cū nos careamus, Annaliū auctor hoc loco reddidit, q̄ ex eis, a Politico auctore sunt descripta, in libello paucos ante annos edito, de iure Regū, Regniq; Francorum. Ita plane Politici more suo, si quæ interdum ab æstuante ira Rege scripta reperiuntur in Romanos Pontifices, eadem tamquam selectissimas gemmas colligunt, quibus contexunt, vt sibi videtur, coronam preciosissimam Regi, reliquas vero omnes post habent, & nullius pretij existimant epistolas Regum & Imperatorum Francorum innumeras, quibus studium, pietas, reuerentia, obsequium, omneque demum genus officij erga Apostolicam Sedem, ipsosque Romanos Pontifices insinuantur, & amplissimis notis expressa, perpetuis testata monumentis, hactenus integra remanserunt: cum alioqui, pro vna vel altera illarum, quas (vt ex eis apparet) mens turbata obstrepens magis, quam loquens, effutijt potius, quam dictauit; sexcentæ extant animo tranquillo, moderato, pacifico ad pietatem composito, atque veritatem æquata mente conscriptæ, tum ab ipsis Francorum Regibus, & Imperatoribus, tum ab alijs Orthodoxis religionis Christianæ Principibus, submisso animo, iussa semper Sed. Apostol. capescentibus, eademque pro viribus exoluentibus, vel si non possent, se seque modestissime excusantibus. At licet iracundia perciti Principis verba consideranda non sint, vt pote (quod accidere consueuit) quod quæ dixerit, mox dixisse pœniteat, tamen quod ista Politici tanquam serio dicta, atque veluti regia quadam auctoritate sancita accipiant, & excribant, atque promulgent, tamquam diuinum cœlitus acceptum oraculum, cogimur hic (inquit) merito, auctor Annalium (paucis tamen agendo) quæ sunt a Carolo scripta examinare, an veritate subsistant, vel potius, vti conflata mendacijs, euanescant, quæ nobis, etiam compendijs studentibus, videntur non prætermittenda. Scripserat Hadrianus mittendum Romam Hincmarum ad Sed. Apostol. quam appellauerat, his vsus verbis. *Volumus & auctoritate Apostol. iubemus ipsum Hincmarum Laudunensem Episcopum vestra fretum potentia ad limina sanctorum, nostramque venire clementiam.* Ceterum & si verba non sonent hoc præceptum Regi, sed Hincmaro, tamen bene est interpretatus sibi præceptum, secundum ea quæ habet Nicol. Papa epist. 27. ad eundem Carolum Regem, & Ludouicum Fratrem eius; quanam tamen ratione dicere potuit inusitatum esse, & contra morem prædecessorum Rom. Pontif. quod ipse Hadrianus vsurpauerit vt Regi auctoritate Apostol. præcipiendum putauerit, cum Reges Francorum (vt ait) non sint Vicedomini Episcoporum? Sed iracundia ipsum reddidit immemorem, cum (vt taceamus alia complura antiquiorum exempla) ipse proximus (quis credat ista?) prædecessor Hadriani Nicolaus ad ipsummet Carolum scribens, inter alia, his in pari causa vsus verbis inueniatur. *Tamquam deuoto filio, precipiendo fidenter, mandamus, vt dictum Rhotaldum vestro adiutum solatio ad nos vsque misericorditer dirigatis, &cæt.* Par est causa cum & iste Rhotaldus (vt suo loco dictum est) Sedem Apostol. appellasset, eadem Papæ iussio, eidemque Regi facta, vt Rex curet Episcopum reum, appellantem Pontificem Romam mittendum. Et cum sit eadem præce-

Hincmar. Rhem. cauillator.

Acres litteras Papa scribit Carolo 2. Regi.

Politici hæretici abusi litteris Caroli Regis.

Non est nouū nec insolitū Papam Regibus præcipere.

Pap. præcipit Regib.

A ptio Pontificia, illa expressior, quod Pontifex expressius præcipiat Regi de Rhotaldo, hic autem secus, vt ex dictis verbis apparet. Vides igitur quam Rex ista dicendo suarum rerum immemor, declarauit, dum furens dixit illa, multa quoque alia inania ad rem nullo pacto spectantia coaceruans. Idem plane iussionis genus habes in alia eiusdem Nicolai epistola de mittendis duobus Episcopis ad Metense Concilium ad eundem Carolum Regem scripta. Cum enim ita litteris datis præciperentur venire Episcopi, idem erat ac si ipsis Regibus iuberetur, vt eos finerent proficisci, secundum aliam eiusdem Nicolai epistolam datam ad eosdem Carolum, & Ludouicum Reges. Ceterum si (vt profitetur Carolus ipsa suæ epistolæ inscriptione) filius erat spiritualis Summi Pontif. cur quæ sunt filiorum erga parentes, non persoluit officia? Esto nimis austerus in præcipiendo fuerit Hadrianus, haud tamen adhuc eius præcepta fuerant contemnenda, nec iurgijs insectanda. At quã diuersa, & plane B contraria ab isto Carolo Caluo, qui ista dicens, nec capillum in capite habuit rationis, senserit Carolus M. sapientia, scientia, prudentia, pietate, & (vt vno verbo dicam) virtutibus omnibus eundem Carolum quam longissimè antecellens, ex eius verbis sic accipe quæ & supra retulimus. IN MEMORIAM (inquit) B. PETRI APOST. HONOREMVS S.R. ET APOST. SEDEM, VT QVÆ NOBIS SACERDOTALIS MATER EST DIGNITATIS ESSE DEBEAT ECCLESIAST. MAGISTRA RATIONIS. QVARE SERVANDA EST CVM MANSVETVDINE HVMILITAS, VT LICET VIX FERENDVM AB ILLA SANCTA SEDE IMPONATVR IVGVM, TAMEN FERAMVS, ET PIA DEVOTIONE TOLEREMVS. hæc magnus ille toto orbe cõspicuus, ore omnium laudatissimus, celeberrimus Carolus, cui duntaxat male precen C tur ijdem, qui supra hæretici, dicti Politici, hostes Ecclesiasticæ potestatis. At quid ad ista deliramenta Hadrianus? secundum illud symbolum Pythagoricum. Ne fodias ignem gladio, & iuxta sapientem, [a] Responsio mollis frangit iram, ad eundem Regem mansuete rescripsit, paternè illum monens, & erudiens; & inter cætera. *Igitur* (inquit) *nos in depositione illius quandiu viximus, nullatenus consentiemus, nisi ad nostram ipso ueniente præsentiam, causa eius depositionis nostro fuerit examine diligenter inquisita, atque finita. Quibus nimirum admoniti aliter in præsenti de prædicto Hincmaro, nisi eum Romam venĕdi uobis mandare distulimus &c.* Alia epist. nulla temporis nota signata, ad eundem Carolum Regem, eum laudat, *quod* (inquit) *præsentem Presbyterum Herlefridũ potestate sui Præsulis plusquam Canonica ueritate perculsum, ad Sedem Apostolicam, utpote caput omnium Ecclesiarum, uenire passi estis,* D *bene quidem fecistis, sed nunc melius faceretis, si quod in ciuili Concilio apud suum Episcopum perperam gestum est, in prouinciali synodo apud nos rationabiliter, et apud fratrem nostrum Hincmarum Archiepiscopum cassaretur.* Hicque finis epistolarum Hadriani Parisijs a Nicolao Fabro missarum, quas singulas suis locis, pro temporum ratione, reddidimus.

Res autem Ecclesiæ Anglicanæ dignum exemplum Regis maxime pij Annalibus exhibent. dũ.n. hoc anno Danorũ exercitus vniuersam Orientalẽ Angliã deuastasset ad Occidentalẽ conuersus aduersantẽ sibi Aetherledũ Regem inuenit, de quo hæc, inter alia. *erat Rex Aetherledus in tentorio Missam audiẽs, ubi cũ sæpe a suis inuitaretur ad certamen ingruentibus hostib. constanter affirmauit, se non recessurũ priusquã presbyter Missam impleuisset. Quæ fides Christiani Regis multũ ei profuit illa die,* E *victo scilicet aduersario hoste potentissimo.* Hæc de ipso. Post victos autẽ hostes, hoc eodem anno defuncto, successit eius Frater Alfredus, qui (vt dictum est superius) Romam veniens tempore Leonis Quarti, ab eodem fuerat coronatus, cuius præclaras res gestas ex antiquis Annalibus Matthæus Vuestmonasteriensis est prosecutus.

[a] Prou. 15.

Dani uastant Oriẽtalẽ Angl.

Rex Angl. ob ingruẽs certamen Missã non dimittit.

Christi Annus 872 | Hadr. Pap. 2. 5 | Ludouici 2. 17. Basilii Maced. 6. Impp. | Indict. 5.

HAdrianus Papa cum sedisset annos 4. & menses decem, & septem, moritur Kalend. Nouembr. Res ab eo gestæ descriptæ ab Anastasio fine carent. Vacauit autem sedes vsque ad 19. Kalen. Ian. qua die in eius locum suffectum fuisse Ioannem Archidiaconum Aimoinus [a] huius temporis scriptor affirmat. Quo pariter anno Basilius Imper. offensus Ludouici Imper. litteris, anno superiori ad eum missis, aduersus illum commotus, ad dolos conuertitur, atque Adelgisum Ducem Beneuentanum ad defectionem solicitat. qui ciuitatibus Ludouico subiectis, vt ad Græcos deficerent, persuasit. Cum tamen ipse dolos, quos texebat occultans, se ipsi fidelem amicum fingens, venientem ipsum Ludouicum Beneuentum benigne exciperet, & de ipso prodendo consilium iniret. Interea Ludouicus pro Capua recuperanda, quam occupauerant Græci, solicitus, illuc exercitum ducit, quem vt Ciues placatum redderent, ipsi obuiam, tamquam nuncium pacis, miserunt corpus S. Germani ipsorum Episcopi, cuius occursu mitior factus, Ciues, expulsis Græcis, recepit in gratiam, & sic reuersus est Beneuentum. Hæc omnia pluribus Rhegino, & alij temporis huius scriptores. Quod autem ad corpus S. Germani spectat a Ludouico acceptum, ac retētum, secum redeuntem in Galliam transportatum affirmant.

a lib. 5. c. 29.

Basil. Imper. agit cum Lud. Imp. Adelgisus D. Beneuent. proditor.

At non hic finis insidiarum; suasit Adelgisus Imperatori Beneuentum redeunti exercitum iam fatigatum nimis ad tempus dimittere, quo facto, inito consilio cum Duce Sarracenorum, quem Imperator Barim cum caperet, per deditionem acceperat, Imperatorem aggredi, vinculis alligare, vel si resisteret, palatium concremare deliberat. Res accidit ex sententia, & resistente Ludouico nonnihil, cum iam ad Palatium incendendum Proditores essent conuersi, eò adegerunt Imperatorem, vt se ipsum ipsis dederet, a quibus est detrusus in carcerem, nec inde exemptus, donec fortissimis sit iuramentis pollicitus seruare, quę ipsi pacta firmanda obtulerunt proditores. hæc pluribus Rhegino, Leo Ostiensis, & alij, diffusius vero Herembertus huius temporis scriptor, qui & hæc, de causa, cur ista fieri permiserit Deus, addit. Cur autem iam dicto Augusto supradictum opprobrium, Domino permittente Beneuentani inferre quiuerunt de multis duo inferam. Primo quia veniens quodam tempore Romam vt duos Episcopos condemnatos ad pristinam reduceret dignitatem, nēpe Guntharium, atque Teutgaudum, & nollet ei consentire Nicolaus Papa, vir Deo plenus, secundum antiquum morem ei obuiam venit cum candidato sacerdotali agmine. At ille spreto timore Dei, fustibus Clerum cędi fecit, cruces vero, omniaque Sancta ministeria pedibus calcari, Romaque pene milliarij spatio deprædata est, Vicariumque B. Petri, quasi vile mancipium ab officio sui ministerij, nisi Dominus restitisset, priuare voluit: Secundo quia capta Bari Scodam omnium hominum flagitiosissimum non iuxta voluntatem Dñi protinus, vt dignū erat, crudeliter interfici fecerit, &c. Hęc Herēpertus obseruatione quidem digna. Hoc itē anno, sed ante ipsum Hadrianum, ex hac vita migrauit S. Athanasius Episcopus Neapolitanus, ita testante Petro Diacono Cassinensi, qui hoc item tempore vixit, resque ab eo præclarè gestas conscripsit. Tradit enim ipsum hoc anno decessisse Idibus Iulij, Indictione quinta, cum a temporibus Nicolai Papæ diram persecutionem passus esset à Sergio Nepote suo, Magistro militum, eodemq; Duce Neapolitano. Cum enim ex hac vita migrasset ipsius Athanasij Frater Gregorius, tunc Neapoli summa rerum potiens, prçfectura illa deuoluta est ad dictum eius filium Sergium, qui commonitorem Patruum non ferens, instigante maxime vxore, custodiæ illum tradidit, verum instante populo dimisit, sed cum pergeret illum vexare Athanasius in Insulam dictam

Lud. Imp. a D. Beneuent. proditur Sarracenis.

Cur tantū probrum permiserit Deus.

S. Athan. eps Neap. moritur.

A Saluatoris se recepit. Ad cuius tamen expugnationem nefarius Sergius Neapolitanorum,& Sarracenorum exercitum adduxit. Quibus auditis Imperator, pluribus Nauibus missis Sanctum virum ad se adduci mandauit, hostibus captis, & occisis. sicque Sanctus Vir Beneuentum ad Imperatorem delatus, in maxima est honorificentia habitus. Sergius vero effracto Gazophylacio Episcopi vniuersum thesaurum Ecclesiæ sibi vsurpauit, Sacerdotes,& Clericos traxit, fustigauit & abrasit. Quæ cum ad Hadriani Papæ notitiam deuenissent, mandauit per litteras Sergio, Clero,& populo Neapolitano, vt suum Pontificem omnino reciperent. Sin autem anathematis vinculo innodarentur. Qui iussionem Apostolicam,& excommunicationem contempserunt. Post hæc Anastasius Sed. Apostol. Bibliothecarius vna cum Cæsario Abbate ex parte Apostolici,& Imperatoris Neapolim venientes, eandem ciuitatem anathemate B innodauere. At vir Dei Athanasius propterea gemens & mœrens curauit ciuitatem solui Anathemate, nec multo post migrauit in cælum, cuius corpus delatum Cassinū & cōditum in Ecclesia Principis Apostolorum, iuncta Basilicæ S. Benedicti, multis fulget miraculis. Hæc ex Petro Diacono, qui rem totam pluribus persequitur.

Quam autem pulchra facies esset Neapolitanæ Ecclesiæ antequam cōtingeret hoc tempore Sergij labefactari Tyrannide, ex eodem Petro Diacono possumus intelligere, qui in eadem de rebus Athan. tractatione, Neapolim, post Romam primam esse in Italia vrbem affirmat, amœnitate, munitionibus, suburbijs, incolentium pietate, & religione, frequentissimis Ecclesiis, ijsque antiquitate præstantibus, virorum, ac fœminarum monasterijs,& nobili prochotrophio, in quo omnia necessaria ministrantur. hæc,& alia in commendationem Neapolis Petrus Diaconus. *Neapolis prima post Romam.*

C Eodem pariter anno missa est Legatio honorifica a Basilio Imp. ad Ludou. Germaniæ Regem cum litteris,& muneribus, & inter cætera, crystallo miræ magnitudinis, auro, gemmisque pretiosis ornato, cum parte non modica salutiferæ Crucis; quæ Legatio Ratisbonæ honorificè suscepta, & congrua responsione data dimissa. ex vet. Annal.

Christi Annus 873 | *Ioann.Pap.8.* 1 | *Ludouici* 2. 18 *Basilii Maced.* 7 | *Impp. Indict.6.*

D LVdouicus Imp. Romam venit (inquit Regino) IBIQVE CONVENTVM CELEBRANS coram Summo Pont. multa super Adelgisi tyrannide conquestus est. Tunc a Senatu Romanorum idem Adelgisus tyrannus, atque hostis Reip. est declaratus, bellum etiam aduersus eum decretum. Io. Papa Imperatorem à iuramento, quo se obligarat, auctoritate Dei,& S. Petri absoluit, affirmans nihil obesse, quod ad mortis periculum euadendum coactus fecerat, nec Sacramentum esse dicendū quod contra salutem Reip. quamuis cum multis execrationibus, fuerit prolatum. His adhortationibus Principis animus ad rediuiua certamina prouocatur; tamen, ne à suis periurus diceretur, nequaquam ipse contra Tyrannum procedit, sed Reginam cum exercitu dirigit. Adelgisus certis indicijs colligens bellum aduersum se, summis uiri- E bus, parari, hostemque ac Tyrannum denunciatum esse, suæ nequitiæ conscius, metu perterritus,& spem vitæ in fuga ponens, in Corsicam Insulam secessit, ibique ad tēpus latuit. hæc Regino, sed peccans in tempore. Aimoinus [a] tradit Io. Pont. Compatrem Adelgisi ipsum Ludouico id optanti, reconciliasse, idque factum hoc anno. *Adelgisus d. Beneuē. hostis publ. declarat. Imp. soluit iuramento a Papa.* *a li.5.c.30*

Eodem anno idem Pont. petitum pallium misit ad recens creatum Episcopum Coloniensem Vuilibertum, additque has litteras.

Ioan. Papa Vuiliberto Agrippinensi Episcopo. Pallij namque (inquit) vsus, inter cętera tantę virtutis est, vt postquam collatum fuerit, cui confertur, oēm de retro actis excessibus calumniam adimat, non quod crimina purget, sed quod tanta debeat esse *Pallij dignitas quāta.*

circumspectio conferentis, vt non nisi his carenti, tantum munus conferre pertentet. Vnde imperfectus est, cui tantum donum aufertur, nec potest esse firmus, siue perfectus, qui huius sacri non fuerit adiumenti collatione firmus, & integer. Ac per hoc neminem profecto poterit stabilire, vel alicuius dignitatis dono statuere, qui huius religiosi habitus munere defraudatus, ad tantum perfectionis priuilegium peruenire non meruit, &c. A

Huius anni Apostol. legationis monumentum extat in M. Sc. Cod. Antonij Augustini, suprascripto. Anno Incarn. Dominicæ 873. Indict. 5. Idib. Sept. in Placito Generali, apud Gandulphi villam, cum Ludou. sacramenta superius scripta disrupisset, & æquiuoco suo itidem Ludou. Imper. se coniunxisset, & sacramenta, quæ superius scripta sunt, ferri iussisset, Engilberga Regina, & Legatis Sed. Apost. Formoso, scilicet, & Iaderico præsentibus, hac tempestate vrgente, Episcopi omnes ex Regno gloriosi Regis Caroli, hanc professionem infrascriptam fecerunt; & omnes Laici hoc Sacramentum similiter infra scriptum fecerunt. B

Professio Epõrũ Regi facta.

Professio Episcoporum.

Quantum sciro, & potuero, adiuuante Domino, cõsilio, & auxilio, secundum meum ministeriũ fidelis vobis adiutor ero, vt Regnum quod nobis Deus donauit, vel donauerit, ad ipsius voluntatem, & S. Ecclesiæ, & debitum honorem Regium vestrum, fideliumq; nostrorum saluationem continere, habere & obtinere possitis.

Laicorum professio Imp. facta

Sacramentum Laicorum. Quantum sciero, & potuero adiuuante Domino, cõsilio, & auxilio fidelis vobis adiutor ero, vt regnum quod habetis, ad Dei voluntates, & S. Ecclesiæ, & vestrũ honorẽ, atque ad vestram saluationem continere possitis, & quod Deus vobis adhuc concesserit acquirere, contra omnes homines defendere valeatis. Porro hæc edita postea noui in Annalib. a Pithoeo editis. C

a li. 5. c. 28

De huiusmodi Egilbergæ [a] aduentu ad Ludouicũ, & cessione ab eo facta partis regni Lotharij, meminit etiã Aimoinus. [a] In eodem Codice subijciebatur DE CONVENTV a Carolo facto apud CARISSIACVM, in quo renouauit capitula omnia antea promulgata aduersus latrones, & grassatores, quos & bannitos vocabant. Sunt hæc illa tempora, quibus Carolomannus filius Caroli congregata prædonum manu Gallias infestabat, qui sequenti anno captus a patre (vt dictum est) excæcari meruit. Eodem anno Ludouicus Rex Germaniæ CONVENTVM HABVIT EPISCOPORVM AC COMITVM FRANCOFORDIAE, vbi 7. Kalen. Febr. nouum quiddam, & inexpectatum accidit, quo omnes qui aderant sunt vehementer perturbat; cum scilicet Carolum eius filium minimum a malo Dęmone inuadi, & grauiter vexari contigit. & satis iuste, vt est in antiquis Annalibus, quod parentem Regem, à Deo ordinatum, decipere voluit illi tendens insidias. Cum Rex conuersus ad Ludouicum filium, ait. *Vides ne o fili cuius dominio vos mancipatis, tuque fraterque tuus, quando aduersum me aliquid sinistri machinari cogitatis? Confitere ergo peccata tua; & age pœnitentiam, & Deum humiliter postula, vt te relaxet; ego etiam, quantum in me est indulgentiam tibi tribuo.* Idem vero Carolus post sedatã vexationem Diaboli, viua voce multis audientibus, retulit, se toties aduersæ potestati traditum, quoties contra Regem conspirationem iuisset. Agit de ijsdem Aimoinus. [b] D E

Carolo-man. a Patre captus excæcat.

b li. 5. c. 30

Christi Annus	Io. Pap. 8.	Ludouici 2. 19. Basilii Maced. 8. Impp.	Indict.
874	2		7

IOannes Papa, & Ludouicus Imp. Veronam profecti, expectato Ludouico Germaniæ Rege, simul colloquium habuerunt, vt est in Vet. Ann. a Pithoeo editis. nec tamen, quibus de rebus, vllus prodit.

A *Narratur ibidem visio facta diuinitus eidem Ludouico Regi, verbis istis. Diebus Quadragesimæ cum negotiis secularium rerum dispositis, orationi vacaret, vidit quadam nocte in somnis genitorem suum Ludouicum Imp. in angustiis constitutum, qui eum hoc modo latino affatus est sermone. Adiuro te per D. N. I. Chr. vt me eripias ab his tormentis, in quibus detineor, vt tandem aliquando vitam possim habere æternam. Hoc ergo visu perterritus, epistolas per cuncta sui Regni monasteria destinauit obnixe postulans, vt pro anima eius in tormentis posita, (post annos 30. & amplius ab obitu ipsius) suis apud Deum precibus interuenirent. Unde datur intelligi, quod quamuis memoratus Imp. multa laudabilia, et Deo placita fecisset, plurima tamen legi Dei contraria in Regno suo fieri permisit, si enim vt cetera omittam, hæresi Nicolaitarum firmiter, & viriliter restitisset, & monita Gabrielis Archangeli, (de quibus superius dictum) quæ Egnihardus Abbas 12. capitulis comprehensa ei obtulit legenda,* B *obseruare curasset, forsitan talia non pateretur. Sed quia (vt scriptum est) Deus nullum peccatum remittit impunitum, & iuxta Apostolum.* [a] *Non solum qui faciunt, sed qui consentiunt facientibus digni sunt morte: merito pœnas luere visus est; qui dum potuit commissorum errata, vel admonitus corrigere noluit. hec auctor sui temporis rerum scriptor.*

Visio Reg. de Patre purgatoriis pœnis uexata. Lud. Imp. post 30. & amplius annos in Purgatorio cruciatur.

[a] Rom. 1.

Eodem anno cum magnus ex Africa aduenîens exercitus Sarracenorum, Salernum, sub Guaiferio Principe diu obsedisset, cumque eorum Princeps Ecclesiam quamdam insedisset, & super altare, strato parato, omne genus impudicitiæ exerceret; accidit, vt dum illic reluctantem opprimere Virginem conaretur, repente sacrilegum vltio diuina perculerit, trabe e tecto delapsa super eum, atque adeo diuinitus immissa, quod perpendiculo procul ab altare distaret, illæsa penitus Virgine, nequissimus C extinctus sit. Hæc apud Herempertũ, in rebus gestis Lõgobardorũ Principũ Beneuẽtanorũ, ex cuius historiæ Codice MS. alia ad Ecclesiasticos annales spectantia, magno delectu, auctor Annalium descripsit. Salernitani tandem Dei beneficio ab ea longa obsidione sunt liberati, per Ludouici Imper. exercitum, iisdem Sarracenis iterum profligatis.

Sacrilegus Sarracen. vt diuinitus puniĩ. Miraculũ.

Hoc anno, Danis rursus inuadentibus Angliam Beorredus Rex Merciorum, post multa prælia, tandem coactus cedere, Romam venit, vbi moritur, atque sepelitur in schola Anglorum: Regina vero eum secuta Ticini moritur: hæc Ingulphus, & alij veteres res Anglorum prosecuti. Commendat pietatem Regis Diploma donationis ab eo factæ tunc Monasterio Chroyland, ex his, quæ præfatur, & quibus claudit D orationem. Sic enim eius exordio. *Beorredus, largiente Dei gratia, Rex Merciorũ omnibus prouinciis, & populis earum vniuersam Merciam inhabitantibus, & fidem Catholicam conseruantibus, salutem sempiternam in D. N. I. Christo. Quoniam peccatis nostris exigentibus manum Domini supernos extensam quotidie cum virga ferrea cernimus nostris ceruicibus imminere, necessarium nobis, & salubre arbitror piis Sanctæ Matris Ecclesiæ precibus, eleemosynarumque liberis largitionibus Dominũ placatum reddere, & dignis deuotionibus eius gratiam in nostris necessitatibus, auxiliariam implorare. Ideo, &c.* Post recensita cuncta, quæ donat, vltimo loco ita subscribit. *Ego Beorredus* Rex *Merciorum intimo affectu animi, totisque præcordiis gratias exoluo speciales omni exercitui meo, maxime tamen viris Ecclesiasticis Episco-* E *pis, & Abbatibus, aliis etiam inferioris status, & dignitatis, qui licet piissimæ memoriæ* Rex *quondam Etheluolphus Pater meus per sacratissimam chartam suam ab omni expeditione militari vos liberos reddiderit, & ab omni seruitio sæculari penitus absolutos, dignissima tamen miseratione super oppressiones Christianæ plebis. Ecclesiarumque ac Monasteriorum destructiones luctuosas benignissime compassi, contra nefandissimos Paganos in exercitum Domini prompti, & spontanei conuenistis, vt tamquam martyres Christi cultus, sanguine vestro augeatur, & Barbarorum superstitiosa crudelitas effugeretur,* hæc & alia Rex maxime pius.

Rex Angl. regno profugus Romæ moritur. Diploma Regiæ donationis.

Tunc contigit vt amplissimum illud Monasterium Chroyland ab iisdem Danis siue Nothmanni inuasum destrueretur, necarentur vero Monachi, post celebrata

sacra mysteria, & communione percepta plurib⁹ agit auctor de strage Monachorum, & proculcatione sacrorum, monasteriique destructione, necatorumque combustione.

Christi Annus	*Io. Pap. 8.*	*Ludouici 2.*	20.	*Impp.*
875	3	*Basilii Maced.*	9.	*Indict. 8.*

Lud. Imp. elogium.

LVdouicus Imp. Mense Augusto, moritur, & Mediolani, in Basilica S. Ambrosij, sepelitur, cum epitaphio, sed præclarius Reginonis elogium. *Fuit* (inquit) *iste Princeps pius & misericors, & iustitiæ deditus, simplicitate purus, Ecclesiarum defensor, orphanorum, & pupillorum Pater, eleemosynarum largus largitor, seruorum Dei humilis seruitor, vt iustitia eius maneret in sæculum sæculi, & cornu eius exaltaretur in gloria.* Hęc Rhegino.

a lib. 1. c. 6. & lib. 2. c. 12.

Quæ autem sub Ludouico Secundo, de conuersione Slauorum, narrat Helmoldus [a] nullo certo apposito eius anno, hic in fine sunt describenda: sed fortasse ipse dū Ludouicum Secundum nominat non Imperatorem intelligere voluit, sed Regem Germaniæ Ludouicum, Caroli Crassi Fratrem. quidquid sit de Slauorum conuersione hæc in Annalibus habentur. *Tradit etiam veterum antiqua relatio, quod temporibus Ludouici Secundi egressi fuerint de Corbeia monachi sanctitate insignes, qui, Slauorum salutem sitientes, impenderunt se ipsos ad subeunda pericula, & mortes, pro legatione verbi Dei, peragratisque multis Slauorum prouinciis peruenerunt ad eos, qui dicuntur Rani, siue Rugiani, & habitant in corde maris, vbi fomes est erroris, & sedes idololatriæ. Prędicantes itaque verbum Dei cum omni fiducia omnem illam insulam lucrati sunt, vbi etiam Oratorium fundauerunt in honorem Domini, ac Saluatoris nostri Iesu Christi, & in commemorationem S. Viti, qui est Patronus Corbeię. Postquam autem permittente Deo, mutatis rebus Rani a fide defecerunt, statim pulsis sacerdotibus atque Christicolis, religionem verterunt in superstitionem. Nam Sanctum Vitum, quem nos Martyrem ac seruum Christi confitemur, ipsi pro Deo venerantur, creaturam anteponentes creatori. Nec est aliqua barbaries sub cæloque Christicolas, & Sacerdotes magis exhorreat, solo nomine S. Viti gloriantur, cui etiam templum ac simulachrum amplissimo cultu dedicauerunt, illi Primatum deitatis specialiter attribuentes. de omnibus quoque Prouinciis Slauorum, illic responsa petuntur & sacrificiorum exhibentur annuæ solutiones,* & alia plura narrat superstitiosa, quæ ait perseuerare apud eos, vsque ad hodiernum diem. Quibus subijcit de conuersione Slauorum, sub Othone Magno facta, deque Episcopatibus quinque erectis, post Magdeburgensem, deque Episcopatu Aldenburgh cui primus Marco est datus Episcopus, qui populos Obotritorum ad fidem Christi conuersos baptizauit, tēpore eiusdem Othonis primi. sed de his suo loco inferius.

De Slauorum conuersione.

Slaui S. Vitū Marty. pro Deo coluerūt.

Cōuersio Slauorum sub Othone M.

Cognita Imper. morte Carolus Caluus Galliæ Tyrannus, vt habet Anonymus, rerum sui temporis scriptor, Regnum Italiæ inuadit, & omnes thesauros occupat. Vnde Ludouicus Rex iratus, Carolomannum cum exercitu per Baioariam destinat, in Italiam ipse vero iuncto sibi filio, eiusdem secum nominis, Ludouico, cum manu valida Regnum Caroli inuadit, vt eum ab Italia reuocet, qui lepore timidior veritus cum Carolomanno, qui Alpium accessu difficilia præoccuparat, acie congredi, ad callida consilia conuertitur, ingentes illi mittens thesauros ad eum placandum, a Patre alienandum, iuransque se de Italica cito exiturum, & Ludouici fratris iudicio illud Regnum disponendum permissurum, si ipse ex eo decederet. Quo il-

lius

A lius promissionibus credulo inde abscedente, Carolus spreta iurisiurandi religione Romam accurrit, omnemque Senatum, & populum corrumpit, & ad se trahit, ita vt etiam Io: Papa, votis eius annuens, eum Imperatorem coronarit, & Augustum appellarit ex Anonymo. Interea Germaniæ Rex Ludouicus Gallias ingressus omnia vastans Attiniacum progreditur, vt est apud Aimoinum.[a] Cuius inuasionis occasione Hincmarus Rhemensis Episcopus, pro Caroli Regno sollicitus, ad auertendum huiusmodi flagellum epistolam[b] scripsit ad sibi subiectos Episcopos, hortans vt confugiant ad arma spiritualia orationum, ieiuniorum, & ceterorum bonorum operum, & vt in fide proprij Regis Caroli Calui licet absentis, fortiter persistant, nec oues suas deserant, Regesque libere de suis erratis moneant, & si parere nolint, excommunicent, Quod eos posse facere multis Sanctorum Patrum exemplis probat. hæc est B summa epistolæ, plane longissimæ. At non inanes fuisse preces declararunt euenta. Nam Ludouicus, vbi Natalem Domini celebrauit Attiniaci vt idem, qui supra testatur Aimoinus, in Germaniam rediit.

Carolus Caluus coronat Romæ Imp.
a li. 5. c. 32
Lud. Rex Germ. inuadit Regnum Caroli.
b n. 5. iter eius ep. 9. in Cod. Biblioth. Cathedr. spirens

Interea vero Engilberga A. viro destituta, ingressa est monasterium monialium Brixiæ profitentium, ibique religionis habitum sumpsit, ad quam Io: Papa epistolam scripsit consolatoriam de obitu Imp. cuius vice Christum ipsum sponsum per monasticam professionem accepisset, aliam vero, eius causa, ad Carolum filium Ludouici Germaniæ Regis, qui eius thesaurum, quem sustentationis causa in eodem monasterio conseruasset, manu violenta diripuisset, monens eum, quod nisi intra spatium sexaginta dierum restituisset, excommunicatus existeret. Ipsa vero Augusta solicita valde fuit, vt pro viri anima Io: Papa rogaret Deum, quod Pont. se iugiter facere te- C statur, cum ait.[c] *Quia multum deuotione, & meritis alacritate Dominum seniorem diuæ memoria Ludouicum quondam Christianissimum Imper. spiritalem filium nostrum dilexi, nullatenus prætermittimus eius memoriam in sacris orationibus nostris apud dominum quotidie facere, & quandiu vixerimus facturos esse scitote*. & alia epistola.[d]

Engilberga Ludo. Imp. vxor monialis fit Brixiæ.
c ep. 86. Locus corruptus.
d 91.

Defuncto Lud. Imp. mox vt id Io: Pont. accepit, decernit honorificam legationem ad Carolum Regem Francorum. Delecti sunt ad hoc quattuor Episcopi, nempe Iadericus Velitrensis, Formosus Portuensis, Io: Alatrinus, & Ansegisus Senonensis, qui inuitarent ipsum Regem Romã ad limina Apostolorum, vt coronaretur Imperator. paruit Carolus, Romamque se contulit, vbi magna cum gloria susceptus in Basilica Sancti Petri Imp. est vnctus, & coronatus, & Imp. Romanorum est appellatus; ex D Aimoino.[e]

e li. 5. c. 31

Christi Annus. 876 | *Ioan. Pap. 8. 4* | *Caroli 2. 1 Basilii Maced. 10* | *Impp. Ind. 9.*

TICINI CONCILIVM celebratur a Ioan. Papa, in quo Imperium collatum Carolo Caluo Romæ, anno superiore, die Natalis Domini, confirmatur. De cuius creationis tempore, qui annum inchoant numerare ab Incarnatio- E ne Domini, vel a die Natiuitatis eiusdem, coronatum Carolum tradunt Romæ hoc anno 876. qui vero a præcedentibus Kalen. Ian. fuisse factum superiori anno, in fine ipsius, affirmant, sed nulla in tempore discrepantia esse potest, cum omnes id factum tradant die Natalis Domini, Indict. 9. quæ incipit superiori anno mense Septembri. Dei beneficio factum est, vt eiusdem Caroli coronationis Acta extent, ex quibus, in Imperatoribus initiandis, qui solerent ritus seruari ab ipsis Rom. Pont. possimus addiscere, & refellatur eorum temeritas, qui dicere ausi sunt in Imperatorũ coronationibus nihil præterea, nisi solum sacerdotale in vngendo, & coronando ministerium exhibere Rom. Pont. consueuisse. Extant, inquam, Acta ipsa coronationis

Acta in creatione Impp.

Caroli

Caroli ipsius in Imp. recitata in Conc. Ticinensi hoc anno, ex quibus isti mendacii arguantur, ipsaque prodita ex Petri Pithoei Bibliotheca, & edita cũ veteribus Francorum Annalibus [a], & a Papirio Massone in suis Annalibus recitata. A

Post An. Fr. a Pith. edit. Paris. p. 391.

Papa in creatione Imp.

In Synodo igitur superiori anno Romæ habita, post multa a Io: Papa dicta in laudem Caroli M. Ludou. eius filii Impp. & Caroli Calui Lud. filij, subdit ipse Pont. *Vnde nos tantis indiciis diuinitus incumbentibus, luce clarius agnitis, superni secreti consilium manifeste cognouimus. Et quia pridem Apost. memoriæ decessori nostro Papæ Nicolao ad ipsum iam inspiratione diuina relatum fuisse comperimus,* ELEGIMVS MERITO, ET APPROBAVIMVS, *vno cum annisu & voto omnium fratrum, & Coepiscoporum nostrorum, atque aliorum S.R.E. ministrorum, amplique Senatus, totiusq; Pop. Rom. gentisque togatę, & secundum priscam consuetudinē, solemniter ad imperii Rom. sceptra prouexímus, & Augustali nominē decorauimus, vngentes eum oleo extrinsecus, vt interioris quoque Spiritus sancti vnctionis monstraremus virtutem & cæt.* Caroli modestiam commendat, qui se non ingesserit &c. hortatur omnes ad vnanimem consensum, &cæt. habes lector ex factis ipsis expressam, quam tantopere impugnare conati sunt Nouatores Rom. Pont. auctoritatem, & potestatem in creādis Imperatoribus, vt non nudū exhibeant ministerium in ipsis vngendis, & coronandis sicut facere solent Patriarchæ Constantinopolitani in coronatione Orientalium Impp. Nam audisti ex eius verbis ab ipso Ioanne Papa, diuino instinctu, electum Carolum ad Imperium gubernandum, & approbatum, prouectumque ad tam sublimem dignitatem, & Augustali nomine decoratum. sunt hæc omnia totidem verba eius, quibus suum significat ministerium: postea demum vnctum, & coronatum; sic enim arbitrio Papæ est collatum Imperium. si res vero iure successionis agenda fuisset, non Carolus, sed Ludouicus eius frater maior natu erat præferendus, sed quod in arbitrio sit eligentis Pontificis, non iure hęreditario succedentis, exclusus est Ludouicus, & electus est Carolus. B C

Respondent Episcopi, & Papæ consensum præstant: subdit Papa, post aliqua; si illis ita videatur, quæ facta erant iterato promulganda, & roborāda, quibus assentientibus, & probantibus, Summus Pontifex surgens sententiam protulit dicens. *Piissimi, ac Serenissimi spiritalis filii nostri Caroli Magni, & Pacifici Imp. ad imperialia sceptra* ELECTIONEM, ET PROMOTIONEM *ante mundi quidem ordinem diuinitus ordinatam, nuper autem idest præterita Induct. 9. per ministerium nostræ mediocritatis exhibitam, annuente Domino, ex tunc, & nunc & in perpetuum firmam, & stabilem decernimus permansuram.* Responderunt omnes placet, placet. Inde Papa in aduersantes anathema intorquet, quo teneantur omni tempore annexi, vsque ad satisfactionem, molientes subintroducere simultates, & discordias *si Ecclesiastici sint, tamquam schismatici, vtque a capite dissidentes omnimodis deponantur: Laici vero & monachi perpetuo anathemate feriantur.* subscripsit ergo Dominus Papa, & cum eo Episcopi, qui affuerunt, inde secutæ acclamationes, &cæt. D

Hucusque Acta, de quibus Aimoinus, post mentionem de coronatione Romæ facta Non. Ian. Carolus Roma exiens Papiam redijt, & placitum suum habuit &c. Citantur autem ab Anselmo Lucensi de Potestate, & Principatu Rom. Eccl. [b] eadem Acta, & ex eis recitatur fragmentum.

c. 28.

Io. P. nouas Ecclesiasticæ disciplinę relaxat.

Haud prædecessoris in hoc videtur Io: secutus esse vestigia, siquidem Hadrianus Papa eundem Carolum inuadentem Regnum Lotharij nepotis defuncti, quod spectabat ad eius Germanum Ludou. Imp. iteratis monitionibus, & comminationibus, atque Ecclesiasticis censuris exagitauit. Io: vero eundem Carolum pœna dignum Regnoque priuandum auxit Imperio, neruos (vt apparet) Apostolici vigoris dimittens, nulla (quod sciatur) de commisso delicto adhibita satisfactione Canonica. Ita plane hæc omnia malesuada prudentia carnis operata esse videtur, dum nimium fauerit Carolo, magis, quam Lodonico fratri Ioannes, ab hoc magis, vt propinquiore expectans aduersus ingruentes Sarracenos auxilium, siue alijs causis, quæ nos latent; Cum tamen (vt exitus declarauit) Ecclesiæ Rom. inutilem creauerit Imperatorem. ex E

hoc

A hoc tempore male cæptum est, vt cum, præter antiquorum morem, non insisterent, ita tenaci, firmoque animo successores (exceptis ijs, quæ spectant ad fidê prædecessorum) vestigijs innumera ex his parta sint mala. Posthæc autem, vt etiam ab Episcopis Gallicanis eadem omnia firmarentur, PONTIGENENSE IN GALLIIS CONCILIVM est celebratum, de quo Aimoinus.

Accersens Legatos Apost. Carolus Imp. Io: Tuscanensem, & Io: Arretinum atque Ansegisum Senonensem, illorum consilio, medio futuro mense Iulij, generalem Synodum auctoritate Apostol. & sanctione sua apud Pontigonem indixit, quo per Rhemos, & Catalaunos ciuitates peruenit.

Cum conuenisset Synodus præsente Imp. in vestitu deaurato, habitu Francico Io: Tuscanensis legit litteras Apostolicas, in quibus illam de Primatu Ansegisi Senonensis Episcopi, vt quoties vtilitas Ecclesiastica dictauerit, siue in euocanda Synodo, siue B in aliis negotiis exercendis per Gallias & Germanias Apostolica vice fruatur, & Decreta Sed. Apost. per ipsum Episcopis manifesta efficiantur: & rursus, quæ gesta fuerint eius relatione, si necesse fuerit, Sedi Apost. pandant & maiora negotia, & difficiliora quæque suggestione ipsius a Sed. Apost. disponenda, & enucleanda sunt, sequantur. Petentibus aût Episcopis, vt ipsis permitteretur ipsam legere epistolam, quibus erat directa, non acquieuit Imp. sed responsum quęsiuit ab eis, quid de his iussis Apostolicis responderent. Quorum responsio talis fuit, vt seruato singulis Metropolitanis iure priuilegij secundum sacros Canones, & iuxta decreta Sed. Rom. Pont. ex ijsdê sacris Canonibus promulgata, Domini Io: Papæ Apostolicis iussionibus obedirent. Et cum Imp. & legati Apostolici satagerent, vt absolute Archiepiscopi respon C derent se obedituros de Primatu Ansegisi, sicut Apostolicus scripsit, aliud, nisi quod prædictum est, responsum ab eis extorquere non potueruut, excepto quod Prothasius Burdegalensis Episcopus, quoniam a Burdegala ad Pictauos, indeque ad Biturigum, fauore Principis, contra regulas se contulit, per adulationem respondit quod Imperatori placere cognouit. Tunc motus Imp. dixit quod Dominus Apostolicus ei suas vices commisit in Synodo, & quod ijsdê pręcepit, ipse exequi studeret, & accepit ipsã epistolam insolutam, vna cum Io: Toscanensi, & Io: Arretino, & dedit illam Ansegiso, & iussit sellã plectilem poni ante omnes Episcopos Cisalpini Regni sui, iuxta Io: Tuscanensem, qui ad dexteram illius sedebat, & pręcepit Ansegiso, vt supergrederetur omnes ante se ordinatos, & sederet in eadem sella, Rhemonum Archiepiscopo reclamante, audientibus omnibus hoc factum sacris regulis obuiare. Imp. autem in D sententia sua permansit. Et petentibus Episcopis, vt liceret eis saltem exemplar sibi de epistola directa sumere, nec vllo modo impetrauere, & sic soluta est Synodus in die illa. Secutæ sunt aliæ septem sessiones, in quarum sexta lecta est epistola Apostolici de damnatione Formosi Episcopi, Gregorii, & consentientium eis, de causa nescimus, persecutionem tamen ipsum passum esse, quæ inferius dicetur, ostendent, iterum mota est interrogatio de Ansegisi Primatu, & post multas ab Imp. & Leg. Apost. contra Episcopos querimonias habitas, tantum in nouissimo, quantum in principio Synodi, exinde Ansegisus obtinuit.

Papa Primatê Gall. constituit Senon. Archiep.

Formosi damnatio &c.

Ludouicus Rex Germanię in Frãcofurti palatio moritur 5. Kalen. Septemb. cuius morte audita Carolus Imp. ad inuadendum relictũ filiis ab eo Regnum ingenti comparato exercitu addixit animum, verum Deo vlciscente a Ludou. filio Ludouici crebris legationibus pacem rogante, nec obtinente, victus, fugatusque magna cum igno- E minia fuit. Quæ omnia Aimoinus eiusdem scriptor temporis sic narrat.

Tunc ipse (inquit) ac Comites eius ieiuniis, ac litaniis misericordiam Domini petierunt, irridentibus eas illis, qui erant, cum Imp. sed quid insuper? fide pollens magis quam copiis militaribus, iuuenis inconcessa tentat securus de diuina potentia, & certus de eiusdem protectione iustitiæ, præsumit quoque conscientia sincera, miracula. Vt enim ipsum aduersantem Imper. Tyrannum iniustitiam omnino prosequi, & Deum persequi palam ostendat, horrendum huiusmodi ab oculos eius spectaculum ponit. Decem (idem subdit Auctor) homines cum aquã calida, & decem cum ferro

Cõsciẽtia secura prę sumit miracula.

calido,

calido, & decem cum aqua frigida ad iudicium misit coram eis, qui cũ illo erant, petentibus omnibus, vt Deus in illo iudicium declararet, si per ius & æquum ille habere debeat portionem de Regno, quam Pater suus illi dimisit, ex ea parte, quam cum Carolo fratre suo per consensionem illius, & per sacramentum accepit. Qui omnes illæsi reperti sunt. Iam & paulo ante ad Io: Pont. Rom. idem Ludou. scripserat, expetens de suis iuribus iudicium Apost. Sed. prout litteræ eiusdẽ Pont. ad eũ redditæ [a] docent. Quid amplius? cũ nullum prætermisisset officium, quod ad pacem conciliandam consideraret esse proficuum, coactus tandem armis decernere, longe viribus impar, vicit Imperatorem iam solum turpi fuga lapsum, cum vxore suæ consulentem saluti. In *hoc* (inquiunt veteres Annales, citari consueti) *certamine contra Carolum proculdubio cœlitus dimicatum est. Nam sicut captiui inde adducti dicere solebant, apparente Ludouico & his, qui cum eo erant, tantus terror omnem Caroli exercitum inuasit, vt prius se victos putarent, quàm ad pugnam venirent, & quod maioris est admirationis, equorum latera, quibus insidebant, calcaribus tundebant, & cruentabant, & illi quasi ad stipitem ligati immobiles permanebãt, armis quoque suis pugnabant, sed paucos vulnerabant, acies enim armorũ, quasi retusæ essent, neminem penitus lædebant. Hæc Oct. Id. Octob. contra nouellum Senacherib gesta sunt, vt qui prius propter mentis elationem Deum cognoscere noluit, modo victus, & confusus intelligat, quod non in multitudine exercitus victoria belli, sed de cœlo fortitudo est, & aliquando auaritiæ, & superbiæ finem imponat.* hæc ibi. Actiones huius Anni Pontificiæ, Io: epistolis ab exordio vsque ad mensem Sept. datis, amissis, constare non possunt; reliquæ, ex reliqui temporis, quæ extant, epistolis colligi possunt, sed cum iam Romæ cusæ habeantur, ex eis aliqua tantum, quæ ad temporis huius historiam pertinent, temporis ratione seruata, Annalibus sunt inserenda. Qui dimissi fuerunt ab eodem Carolo Imp. Apost. Sed. Legati ex Synodo Pontigonensi Leo, atque Petrus Episcopi a Bosone Comite in via, apud Ticinum retenti sunt, cuius rei gratia idem, qui miserat eos Papa Io: ad eum scribens [b] redarguit, & comminatur nisi eos dimittat; reprehendit [c] & Legatos ipsos, quod minis hominum tenerentur, nam hæc inter alia habet. *Præcepimus vobis auctoritate Dei, ac D. N. I. Christi, vt memores antiquorum S. R. E. Legatorum, qui nullis minis, nullis terroribus, nullisque mortibus a suis legationibus discesserunt, presentialiter, auctoritate huius epistolæ, initium ad nos reuertendi facere studeatis. Sed si permissi fueritis, statim ad nos reuertimini. Si autem aliquis vos impedierit, violentiam, quam patimini, vt cunctis Christicolis valeat propalari, nobis continuo reuelare studete, quatenus in eo, quod contra morem gentium Apost. Sed. legatio, ecce secundo naufragium passa est, citissimum consilium, confortante nos Domino, præparemus.*

Verum Legatos ipsos dimissos fuisse liberos, peruenisseque Romam incolumes, aliæ [d] eiusdem Pont. litteræ docent, quibus pariter redditur manifestum ab eodem Imp. Carolo missos Romam legatos Ansegisum Archiepiscopum Senonensem, & Aldagarium Augustodun. cuius legationis meminit etiam Aimoinus. [e]

Erat autem his diebus Rom. Vrbis, & adiacentium prouinciarum status infelix ob Sarracenorum infestationem, quam in pluribus hoc anno datis [f] epistolis Ioan. Papa deplorat, præcipue cum de his scribit ad Carolum [g] Imp. qua non solum queritur de Sarracenorum, & de Marchionis infestationibus. Sed & ad eius coniugem Rochildem A. eodem pariter argumento scripsit [h], cui vt ibi narratur, hanc prouinciam ipse commiserat Imp. sed hæc omnia frustra, clade enim recenti adhuc dolens, magis ipsi sua, quàm aliena vulnera curæ fuerunt. alias enim, sed frustra, de his fuit ad ipsum sæpe scribendum.

Quinam autem fuerint Principes illi Christiani de quibus queritur, ex aliis eius epistolis, quibus quos fideles, quos vero infideles Principes sit expertus, idem Pont. declarat, apparet. Illis enim [i] laudat fidelitatem Guaiferij Principis Salernitani, & eius fratris Pulcharii Præfecti Amalphitani: Detestatus vero est perfidiam Sergij [k] Ducis Neapolitani, vt Adelgisi [l] Ducis Beneuentani, hi enim cum Sarracenis fœdus

inierunt,

Margin notes: a ep. 2. | Leg. Apostol. retẽti. | b ep. 7. | c ep. 6. | Redarguit P. qui retineret, & retẽtos. | d ep. 9. & 15. | e li. 5. c. 33 | f ep. 1. 6. 7. aliis. | g ep. 21. | Sarracenis iuncti aliqui Principes Christiani. | i epist. 3. & 26. | k ep. 5. | l ep. 28.

Margin letters: A | B | C | D | E

A inierunt, a quo vt abstineat, monet eundem Guaiferium Principem Salernitanum.

His autem pariter perturbationibus factum, vt quod idem Pont. indixerat celebrandum in fine anni Concilium Romæ, non fuerit prosecutus, cuius argumenti ad diuersos Episcopos extant eiusdem Pont. datæ litteræ.

Hoc eodem anno Anastasius Bibliothecarius [a] Sancti Dionysij Areopagitæ a S. Methodio scriptam, a se autem in Latinum translatam vitam misit ad Carolum Caluum Imp. non extat vita ipsa, sed tantum nuncupatoria ad ipsum Carolũ data epistola, in cuius fine ita signat datæ epistolæ tempus. Actum mense Iun. Ind. 9. Anno Pontificatus viri Beatissimi Ioan. VIII. Papæ IIII. Imperij vero Domini clementiss. Caroli sẽper Augusti Primo. Sed & Ericus Monachus scriptos a se libros de vita S. Germani Antisiodorẽsis ad eundem Carolum iam Imp. creatum mittẽs in epist. nnncupatoria ad ipsum data, de diligenti studio eiusdem Imp. in reparandis iam collapsis studijs B bonarum litterarũ plura eaque præclara prædicat, asseritque vndique doctos viros ad Carolum confluere; cum inuidia Græciæ; quæ dolet (inquit) sua illa priuilegia (quod nunquam hactenus verita est) ad climata nostra transferri. Et (quod mirandum est) *Quid Hiberniam memorem?* (inquit) *contempto pelagi discrimine pene totã cum grege Philosophorum, ad littora nostra migrantem, quorum, quo quisque perlitior est, vltro sibi indicit exilium, vt Salomoni sapiẽtissimo famuletur ad votum.* Et paulo post. *Hinc est* (inquit) *quod cum sit perantiqua sententia, silent leges inter arma, hoc tamen tam belli, quàm pacis tempore apud te plurimum semper obtineant dignitatis, ita vt merito vocitetur schola, Palatium, cuius apex non minus scholaribus quàm militaribus consuescit quotidie disciplinis, quidquid igitur litteræ possunt, quidquid C assequuntur ingenia, tibi debent.*

De Erico sic Sigebertus in libro de Illustribus Ecclesiasticis scriptoribus, *Ericus Monachus vitam Germani Antisiodorensis Episcopi stylo metrico, sex libris luculenter descripsit:* Subijcit & de Milone. *Milo Monachus Sancti Amandi scientia litterarum clarus scripsit metrico stylo ad Carolum Regem librum de sobrietate.* Subnectit idem, & de Hubaldo Monacho Sancti Amandi, quem & inter alias lucubrationes scripsisse testatur ad eundem Imp. Carolum Caluum librum trecentorum versuum in laudem Caluorum. Sic igitur omnes huius temporis scriptores Carolum hunc habuere pro Mæcenate, cum ipse de viris doctis, & bonis litteris in omnibus fuerit optime meritis.

[a] Apud Sur. 3. oct. in fi. Areopag. Vitam S. Dionysii Biblioth. Latine vertit.

Carolus Calu' fautor litterarum.

Vitam S. Germ. scripsit versu Ericus Monach.

D

Christi Annus.	Ioan. Pap. 8.	Caroli 2. 2	Impp.
877	5	Basilii Maced. 11	Ind. 10.

SArracenis in dies magis vrgentibus, rursus Ioan. Pont. suis litteris clamans vrget Carolum Imp. auxilium ferre vrbi periclitanti. Extant tunc datæ, atque iteeadem de re [b] litteræ ad Imp. nec non ad Imperatricẽ, [c] & ad omnes Francorum Episcopos, [d] sub ditione eiusdem Principis constitutos. Secundus hic numeratur ab ipso Ioanne belli Sarracenorũ annus in epist. [e] ad Lambertum Comitem. Quod est diffi- E cilius redditum ob fœdera, quæ inierunt cum Sarracenis Neapolitani, Amalphitaniiatque Beneuentani, alijque finitimi populi; cuius rei gratia fuit mittenda legatio ab eodem Io: Pont. Caietam, ad huiusmodi fœdera dissoluenda; functi sunt hac legatione præcipui Rom. Eccl. Card. Episcopi, nempe Valbertus Portuensis, & Eugenius Ostiensis. Constant hæc ex eiusdem Ioan. epistol. [f] ad Landulphum Capuanum Episcopum.

Suasione autem Docibilis, & Io: Græcorũ Imp. ministrorum eiusmodi fuit a Pont. missa legatio, vt adeo eiusdem Papæ datæ litteræ significant. [g] Vt aũt res optatũ consequeretur effectum, idem Pontif. ad Pulcharium [h] Amalphitanum Præfectum

[b] ep. 30. 32.
[c] ep. 31.
[d] ep. 33.
[e] ep. 66.
[f] ep. 36.
[g] ep. 38.
[h] ep. 39.

litteras dedit, nec non ad Landulphum Capuanum, sed & scripsit ad ipsum Sergium Ducem, seu magistrum militiæ Neapolitanam ciuitatem moderantem, comminatorias litteras, nisi contractum cum Sarracenis fœdus dissoluat. De his etiam ipsos monuit Neapolitanos[a] per ipsorum Episcopum Athanasium; vt resipiscerent ab errore, cuius causa excommunicationis nexibus fuerant ab eodem Pont. obligari. Scripsit & de his ad Aionem[a] Beneuentanum Episcopum. At non satis misisse legatos, sed & ipse se Traiectum oppidū haud longe a Caieta positū venturum fore pollicetur, si spes aliqua esset, vt dux Neapolitanus Sergius parere vellet[b] Pontifici salubria suadenti. Sunt de his scriptæ litteræ ab ipso Pont. ad Landulphum Capuanum Episcopum, & aliæ[c] ad Pulcharium, necnon aliæ ad Principem Salernitanum. Quid tandem? cum Sergius Dux obstinatus permaneret fratrem suum Athanasium Episcopum Neapolitanum est expertus vltorem. de quo ista breuiter Leo Ostiensis.[d]

a ep. 42. a ep. 43. b ep. 50. c ep. 51. 52 d lib. 1.

Dux Neapol. excōmunicat a P. ab Episcopo fratre excæcatur.

Sergius vero Dux Neapolitanus, cum a Sarracenis se alienare nollet, ab Apostolico excommunicatus est. At non multo post, vindice Deo, ab Athanasio Episcopo, germano suo, captus atque cæcatus, Romam translatus est. hæc Leo. Quo nomine ab eodem Io: Papa mirifice laudatus est, epist. tunc ad eum scripta.[e] Zelus, si quidem, purgat facinus, quo exesus Dominus Redemptor noster mitis, & humilis corde, percussor est factus; & Petrus eodem exæstuans, occisor euadit, eodemque ardens Paulus excæcatur. Zelus igitur non aufert sacerdotium, sed quod prædicatur in Phinee[f] reddit illud, perpetuum, & illustrius. Scripsit ēt tunc Io: Papa ad Pop. Neapol. laudans eum, quod Athanasio, tanquam iustissime operanti, cooperati & ipsi fuerint, monens omnes, vt eidem Athanasio parerent, quem iudicem elegissent.

e epist. 66. f Num. 25.

Porro Io: Papa (vt ipse testatur in ep. ad Archiep. Rauennatensem) vt proposuerat, profectus est Traiectum oppidum, non longe a Caieta, ad dissoluendum fœdus, quod Neapolit. cum Sarracenis inierant. ex quo facto, vt testatur, nonnihil quietis est partum regionibus illis.

Quod autem ad ipsos pertinet Sarracenos, quod eorum esset adeo aucta potentia, vt in Romanum agrum palantes excurrerent, & Aniene transmisso, Sabinos essent depopulati, proximusque iam ex eis immineret vrbi interitus: Io: Pont. ad Christianos Principes clamat, literis excitat, petens auxilium. Legatosque misit de ea causa ad Carolum Imp. quibus & litteras dedit[g], quibus deplorat miserabilem Vrbis statum, & Campaniæ totius vastitatem, queritur promissum ex exercitum non aduenire, minatur quibusdam subobscure, dum ait. *Quia cum hæc fuerit semper apud vos summa nostræ petitionis, si amplius nobis auxilium vestrum subtraxeritis in desperationem lapsi deficiemus, & forsitan ad aliud consilium, resumptis aliquantulum viribus, necessario transcendemus. Non enim sicut vos forsitan æstimatis mediocre malum tota nostra Ecclesia patitur*. Dat. 4 Id. Febr. Indict. 10. Addit alias triduo post Idibus Feb. eodem argumento litteras[h] mittens ad eundem palmas virides benedictas, cum tamen Dominica Palmarum, quæ Ecclesiæ ex antiquo instituto benedici consueuerunt, non esset, quasi brauium (vt ipse ait) pugnantium & victorum. Scripsit pariter per eosdem Legatos ad Rachildem[i] Imperatricem, vt Imp. hortetur subuenire vrbi periclitanti. Dedit pariter, & ad omnes Archiepiscopos, & Episcopos in Imperio Caroli cōstitutos, in quibus, post alia; meminerit inquit etiam (Imp) quia & nos illum præ ceteris propinquis, & æmulis eius amauimus, elegimus, & prætulimus, vnde & eum aduersus omnes hostes Ecclesiæ, non solum defensorem, sed & Patronum, & Aduocatum nostrum existere proposuimus, vt quod ei nos apud Deum esse satagimus, ipse, inter homines, pro nobis fieri non detrectet, præcipue vt accelerans nobis subueniat, & sine mora contra perfidos Paganos & infideles, succurrat. Hæc omnia mense Febr. quo ROMAE ab eodem Pont. SYNODVS HABITA EST, in qua, inter alia, confirmata sunt Acta in Synodo anni superioris de Imperio Caroli, & quæ gesta essent apud Pōtigonem, cuius acta Aldagarius Episcopus ad Carolum detulit. Ista omnia Aimoinus.[k] Rursum vero cum expectatum auxilium non adesset, ad eundem Imp. litteras scripsit,[l] quibus eadem refricans, quæ iugiter pa-

g ep. 30. h ep. 32.

Benedictionis Palmarū vetus ritus, & mittēdi ad Principes.

i ep. 31. k li. 5. c. 35 l ep. 54.

terentur

A terentur mala, timerentque grauiora, enixius subuenire, quanto citius rogat. Sed quid per Apost. Sed. Legatos actum sit, cum Imp. Carolo, Aimoinus huius temporis scriptor enarrat. Carolus exceptis Compendij Legatis Apostolicis, eodem conuocauit Episcopos, per quos Ecclesiam, quam in eodem loco construxerat, multo cum apparatu consecrari fecit. Inde placitum generale Kalen. Iunij habuit, & ordinato statu Regni, vsque dum Roma rediret, de exigendis tributis, a clericis etiam omnibus, & Ecclesijs, Legatis, haud dubium, consentientibus, immo & procurantibus (vt par est credere) quo periclitanti omnium matri S.R.E. ab omnibus, præcipue vero ab Ecclesiasticis subueniretur. Cum audisset autem Io: Papam obuiam Papiæ sibi velle occurrere, præmisit Palatinos, & Comites ad eius obsequia procuranda. Ipse vero festine pergens ad eum, obuiam habuit apud Vercellas, & receptum, cum maximo honore, deduxit Papiam. Vbi cum audissent, non incerta relatione Carolomannum Ludou. fratris filium, cū ingenti exercitu aduenire, relicta Papia venerunt Terdonam, & consecrata ibi Rachilde a Papa Io: Imperatrice, ipsa quidē mox retrorsum fugam arripuit, cum thesauro versus Moriennam. Imp. autem frustra expectatis Regni Primoribus, quos secum ire iusserat, demum comperit contra se coniurasse. Timentes igitur aduentum Carolomanni, Imp. post Rachildem fugam arripuit, & Papa Romam versus concite festinauit. Per quem Carolus Imp. imaginem Saluatoris in cruce fixam, ex auro, multi ponderis fabricatam, & gemmis pretiosis ornatam S Petro direxit. sed mirum est quomodo, qui in festo agmine in Italiam descendebat, absque aduersante milite fuerit in fugam actus. sic quidem Carolomannus mendaci nuncio audiens Imp & Papam cum ingentibus copijs aduentare, & ipse fugam arripuit. Hæc ex Aimoino, paulo breuius.

Trib. Rex exigit ab Ecclesia, sed nōnisi assentiēte Eccl. per leg. Apost.

Imp. cum vx. & Papa fugit.

C Vbi autem Io: Papa Romam venit, non modicam molestiam accepit a Lamberto Comite, qui nomine Imp. opem laturus S.R.E obsides, Romanorum Procerum, filios ab ipso Pont. petijt, qui negauit omnino, asserens non esse moris Romanos obsides dare. Extat de his [a] episto. eius ad eundem Lambertum Comitem. Sed quid inter hæc inexpectatum accidit? ostendit plane Deus Io: Pontifici quàm vana salus hominis in quem sperabat. Nam eodem anno Prid. Non. Octob. Carolus Imp. veneno potatus a Sedechia Medico Hebræo, moritur Vercellis, in Ecclesia Sancti Eusebij sepultus, post septennium vero translatus Parisios, vbi conditus est apud S. Dionysium. Hęc pluribus Aimoinus [b] in fine. Successit in Imperium eius filius Ludouicus cognomento Balbus, quod impeditus lingua esset; ad hunc Patri succedentem Hincmarus Rhemensis Archiepiscopus, qui eum in Regem vnxerat, de rebus bene disponendis litteras dedit, de quibus ita Frodoardus in Hist. Rhem.[c] Item (inquit) post obitum eiusdem Caroli Imper. scripsit ad Ludouicum eius filium de ordinandis Regni principijs, proponens ei exempla predecessorum suorum, & instruens eum per capitula de iusto Regni regimine, & honore S. Dei Ecclesiæ, ceterisque sibi ac Regno necessarijs rebus. Item de quibusdam præsumptionibus corrigendis, & temperanda censura correctionis, & alijs commoditatibus. Item ne quidquam contra Canonicas moliretur regulas, nec alicui hoc Episcoporum præciperet, ne sententiam diuinam incurreret. Et inferius. Item ad Lud. scripsit de consilio a se petito, quale sit vtile Regi consilium, & qualiter debeat agere iudicium, & iustitiam, & quid hæc boni conferant obseruata, quidue mali neglecta irrogare soleant. In eius autem consecratione cum conuenissent Episcopi, eundem Regem duabus vxoribus implicitum diremerūt, & ad meliorem frugem restituerunt; de quibus Hincmarum ad Ludou. Germaniæ Regem eius patruum scripsisse, est apud Frodoardum.

a ep. 61.

Caluus moritur.

b li. 5. c. 35

Lud. Balb. Imp.

c li. 3. c. 19.

Hincm. scrib. ad Balbū de ordinādo Regno.

In Spirensi autem Codice, quo nouem Hincmari continetur, epistolæ selectæ, quę prima ordine ponitur eiusdē est argumenti, scripta ad Ludou. Balbum, cum solus Regni habenas moderandas suscepit. Est eius exordium Domino Ludouico Regi glorioso sit semper salus & vita. *Dominatio vestra mandauit, vt ad vos destinarem &c.* Summa vero epistolæ est hæc. Hincmarus senex a nouo Rege Franciæ Ludou. Balbo rogatus, vt consilium suum de adeunda pacifica Regni possessione communicaret, re-

spondit id ex concordibus bonorum Consiliariorum pendere sententijs. Quare hortatur eum, vt conuentum generalem primorum Regni indicat, & sex capita præscribit; de quibus in illo tractari possit. Tum media suggerit, quibus semel decreta executioni mandentur, nempe si per preces, diuinum auxilium imploret; si contritione, confessione, & operum satisfactione Deum iratum sibi conciliet, & cõtra carnem suam, Dei, & Ecclesiæ hostes bellum suscipiat. Tunc ab eodem illa scripta esse videtur longissima epistola in eodem Codice, ordine, tertia, cuius initium. *Hincmarus Episcopus, ac plebis Dei famulus pro ætatis, ac sacri ordinis antiquitate &c.* scripta est ad Episcopos Franciæ pro noui Regis institutione. Est eius argumentum tale. Primo docet mundum duplici potestate regi, Pontificia, & Regali. Episcoporum, & Regum, & omnium, qui præsunt alijs, officium esse Canones, & leges non ignorare: Iustitiam colere; Iudices constituere, qui auaritiam oderint, & iustitiam diligant. Deinde ex Beati Adelhardi Abb. Corbeiensis Caroli M. propinqui, & Consiliarij libello, copiose exponit, qui ordo, & modus in palatio Regio administrando olim fuerit vsurpatus. Tum omnia officia Palatij describit. Hinc declarat, quibus rebus Regnorum pax conseruata fuerit, nempe binis annuis Comitijs, & eorũ Consiliariorum delectu, qui nihil Deo, suæ saluti, Regis, & Regni incolumitati anteponerent, ista Hincmarus. Relicta vero Caroli Rachildis Augusta, obitu viri reddita libera, abusa est licentia viduali, qua viuente Carolo, strictioribus pietatis vinculis tenebatur. Inter alia autem illud indecorum, atque impium perpetrauit, vt Abbatissam Regularem monasterii Oriuacensis eiecerit, &, accepta pecunia, eidem Neophytam quandam præficiendam curarit, quod tantum nefas, vt corrigeret, Hincmarus Rhem. Archiep. suis litteris [a] admonuit, vt & nonnulla alia. Porro Rachildem ipsam non tantum ista non correxisse mala, quæ perpetrasset, sed addidisse alia plurima, ex litteris successoris [b] Hincmari, Fulconis viri laudatissimi Rhemen. Archiep. possumus intelligere, in quibus, post multa, *Alioquin* (inquit) *si minus consilio, & adhortationi nostræ acquieueritis, volumus vt sciatis reuera quod pro vobis nolumus incurrere in offensionem Dei, sed secundum ministerium nostrum faciemus de vobis, quod Canonica iubet nobis auctoritas, quodque inuiti faciemus, Deus testis est &c.*

Institutio Regis.

Ratio conseruãdi pacem in Regno.

Cõsiliarii quales esse debeant.

a Frod. histor. Rhemẽ. 3. c. 25.
b Frod. li. 4. c. 5.

Agitur interea in NEVSTRIA SYNODVS vbi inter alia Ludouicum Imper. qui nuper Carolo Patri successerat, legati querelas exposuerunt, aduersus Hugonem Lotharij defuncti Regis filium nothum. Hic audita morte Caroli Calui Imp. qui Lotharij Patris Regnum inuaserat, collecta factiosorum multitudine, eiusdem Ludou. Regnum magnopere infestabat, quem ipse Lud. primum detulit ad Episcopos quibus in ea Synodo Hincmarus Rhemen. Archiepiscopus præsidebat, qui ad eundem Hugonem, mandato Synodi, litteras comminatorias scripsit, nisi a tantis malis desisteret, se suæ diœceseos, & vicinarum prouinciarum Synodum collecturum, & ex eius sententia, eum eiusque complices, & fautores excommunicaturum, quæ excommunicatio postea per Rom. Pont. omnibus Episcopis, & Principibus per circumiacentia Regna sit euulganda. Propterea hortari se eum, & monere, vt filium, vt caueat tantum malum. Iam vero ad res vrbanas conuertamus orationem. Io: Pont. vbi se destitutum vidit, in quo sperabat, auxilio Imp. reliquos vero Principes pateretur infensos, ob id quod tantopere eidem Carolo studuisset, quo se ab ingruentibus Sarracenis iam iam vrbem inuasuris, nullam aliam viam inuenit, nisi vt annua pensitatione tributi vexationem redimeret. Itaque in summum dedecus Christianorum Principum factum est: id enim testatur ipse Ioan. in epist. [c] ad Carolomannum, dum queritur, post Sarracenos sedatos a Christianis Principibus Rom. Ecclesiam pati pressuram, aitque: *sed heu, proh dolor, fesso mihi Paganorum persecutione ac gladio, atque exactione census viginti quinque millium in argento mancusorum annualiter: prædictæ matri vestræ additus ciuilis mucro angustiæ est.* Eo siquidem præsidio Caroli destitutus Pont. adeo fatigatus est ab ingruentibus Romæ ciuilibus bellis a Lamberto Comite Spoletino enutritis, vt ab vrbe proficisci in Galliam cogitarit prout ex litteris ad eum scriptis [d] affirmat. Scribit enim in animo habere conuenire Carolo-

Hugo Lotharij nothus infestat Lud. Balbi Regnum.

Synod. minatur Hugoni excõmunicat.

Papa, Imper. nimiũ fauens offendit alios Principes.

Papa annua pensitatione tributi vexationẽ redimit a Sarracen.

c ep. 89.
d ep. 68.

manum,

A mannum, qui ad eum de obitu Imp. scripserat significans se Romam venturum, & de Romana Ecclesia optime fore meriturum. Ita ille allicere conatus est Pont. ad eius in Imperatorem Coronationem, petenti autem Legatos ab Apost. Sed. mittendos, respondet Io: ab ipso prius capitula conscribenda de his, quæ Sedi Apost. promitteret impensurum, petens interea redditus mitti, quos Romana Ecclesia possidet in Baioaria. hæc Io: hoc an. m. Nou. Indict. 10. inchoata. Porro quod ad Lambertum Comitem spectat, susceperat iste patrocinium eorum, qui Romæ ab ipso Pont. damnati essent, inter quos Formosus erat Portuēsis Episcopus, cuius rei causa ab illis ipse Romam assiduis precibus vocabatur, a quo, vt diuerteret ipsum Pontifex Gaudericum, & Zachariam misit Episcopos, quibus ad eum comminatorias litteras [a] dedit, addidit vero alias [b], cum ab ipso, iam inter aduersarios militante, titulis haud Summo B Pont. dignis, ipse Pont. appellaretur. a ep. 72. b ep. 73.

Indixerat hoc anno idem Io: Papa GENERALE CONCILIVM ITALIAE EPISCOPORVM CELEBRANDVM RAVENNAE, mense Iulio, eaque ratione ad diuersos Episcopos scripsit, necnon etiam ad Ducem Venetorum, Vrsum nomine, tum temporis erga Sedem Apost. cuius legationem respuerat, parum æquum. Verum ingruentes nouæ perturbationum causæ, ne quod Pont. aggredi cæperat, consummaret, impedimento fuerunt. Vrs' Dux Ven. legationē Ap. respuit.

Eodem anno mense Nouemb. idem Io: P. occasione consultationis Eadredi Anglorum Archiepiscopi litteras scripsit [c] ad Anglorum Regem, monens eum imitari prædecessores Reges, & colere Epos Dei ministros: Ad ipsum [d] vero Archiepiscopū scribit, hæc inter alia ingerit: *Nos autem pro instantis temporis necessitate hor-* C *tamur, & monemus fraternitatem vestram, vt omni sæculi timore postposito, sicut idoneus Dei minister opponas te murum pro domo Domini, & zelo illius accensus, non solum Regi, sed omnibus in ea peruerse aliquid agere volentibus strenue resistere non pretermittas*. Inter hæc vero Basil. Imp. iteratis litteris ab eodem Io: Pont. petijt mitti Legatos Constantinopolim, vt Ecclesiam schismate scissam componerent: qui enim ex parte Photij erant, nullatenus (vt vidimus) communicare volentes cum Ignatio Patriarcha, quod essent numero plurimi, turbas vndique concitabant, Ignatio aduersus eos obnitente, simulque (vt accidere solet) in diuersa Senatum scindente, & populum; adeo vt Ecclesiæ illius facies appareret admodum fæda, nec esset vnde remedium ad tanta vulnera sananda comparari posset, nisi vnde alias sæpe vtiliter accepissent, à Rom. videlicet Ecclesia, ad quam denuo clamare ingratos filios ipsa ne- D cessitas compellebat. Quomodo autem his acceptis litteris Io: P. Constantinopolim petitam legationem miserit, suo loco opportune dicetur. c ep. 55. 56 d ep. 65. Imp Constantinop. petit a Roman. Eccl. componi Constantinop.

Christi Annus	*Io. Pap* 8.	*Ludouici* 3. 1.	*Impp.*
878	6	*Basilii Maced.* 12.	*Indict.* 12.

IO: Papa petitam decernit Legationem ad visitandam Constantinopolitanam Ecclesiam diro schismate scissam, missis Legatis Paulo Anconitano, & Eugenio O- E stiensi Episcopis, quibus est mandatum, vt visitent Bulgariæ Regem. Constant hæc ex litteris ad Imp. Basilium. [e] Quod autem in illis legitur, his verbis. *Verum tamen ignorare pium Imperium vestrum nolumus, nos præcepisse Apost. Sed. Legatis, vt causa tantum visitationis gloriosum eiusdem Prouinciæ Bulgariæ Principem adeant*, illa ab aliquo schismatico videntur adiecta. *Causa tantum Visitationis*, cum alioqui constet ex illis, quæ dicentur inferius, Legatis mandatum, vt prouinciam illam disponerent, & ordinarent. Papa legationē mittit ad vniēdam Constantinop. Eccl. e ep. 80.

Dedit insuper alias ad Imp. eiusdem argumenti litteras [f] per eosdem Legatos sed & acres nimis litteras [g] ad Ignatium Patriarcham, ob occupatā ab eo diœcesim Bul- f ep. 81. g ep. 78.

a 75. 77. Acriter scribit Papa ad Ign. ob occupatam diœcesim Bulg. b ep. 76.

gariæ Rom. Ecclesiæ immediate subiectam, scripsit adhuc & binas epistolas [a] ad Michaelem Regem Bulgarorum, quibus hortatur vt ad Romanã Ecclesiã, quæ eos in Christo genuit, reuertatur. Scripsit & ad Petrum Comitem, [b] vt hoc ipsum Regi Bulgarorum persuadeat. Sed & eisdem Legatis litteras dedit ad Episcopos omnes, & clericos Græcos, qui tunc erant in Bulgaria, vt intra triginta dierum spatium recederent, alioquin careant ministerij sacri vsu quo fuerant initiati. Vix credi potest quantum huiusmodi depressio Ignatij Patriarchæ per Ioan. Pontif. facta, extulerit perditissimum Photium, qui vbi ista resciuit, omnem mouit lapidem, vt reuocaretur Constantinopolim, & oblata bene vteretur occasione eiusdem Ignatij rursum eijciendi, seque ipsum in sedem, è qua fuerat eiectus, restituendi. Quid autem inauditum excogitauit, fraudulenta, & callida arte, homo dolosus, vt hoc expleret, inferius, eodem anno, suo loco dicturi sumus. Homo callidus, & veterata consuetudine litterarum aliquam cum Anastasio Bibliothecario Sed. Rom. contraxit familiaritatem, quem apud Ioan. Pont. plurimum posse sciret. Sunt eius rei indices vnæ litteræ, eædemque perbreues, sed secretorum nunciæ ab ipso Photio ad eundem Anastasium scriptæ; magna (vt apparet) intercedente inter eos, ex amicitiæ vsu, fiducia; quæ in damnato sæpius, & multipliciter, homine non potuit esse absque suspicione inhærentis Anastasio culpæ. Quæ enim hæc secuta sunt de Photij restitutione iam desperata, non nisi malum aliquod suspicandi ingerunt argumentum, de quibus suo loco.

Vrbs occupatur, & Papa custodia detinetur.

Cur autem Io: Papa ab vrbe coactus fuerit profugere in Gallias, exponunt veteres Francorum Annales. Lambertus Vuitonis, seu Vuidonis filius, & Albertus Bonifacij filius Romam cum manu valida ingressi sunt, & Io: Pont. sub custodia retento, optimates Romanorum fidelitatem Carolomanno sacramento firmare coegerunt. Quibus inde discedentibus, idem Pont. domum Sancti Petri ingressus, omnes thesauros, quos ibi reperit, ad Lateranas trãnstulit, & altare Sancti Petri cilicio cooperuit, & cuncta ostia eiusdem Ecclesiæ clausit, nullumque ibi officium ad Dei cultum pertinens per plures dies celebratum est, & quod nefas est, omnibus vndique illuc causa orationis venientibus negabatur introitus, erantque ibi omnia conclusa memoratus autẽ Pont. conscensis nauibus per mare Tyrrhenum, Regnum Caroli intrauit, ibique per totum fere moratus est annum. Hæc ibi, sed ex multis pauca paucisq; narrata, quæ pluribus, Io: ipsius epistolis descripta habentur primum ad Arispertum Mediolanensem Archiepiscopum, sed breuiter, deinde ad Archiepiscopum Rauennatem Io: quæ tota epist. (vt historica) videtur integra describenda.

Papa migrat i Gallias.

c ep. 82.

REVERENDISSIMO, ET SANCTISSIMO IO: Archiepiscopo Rauennati fratri nostro.

Historica ep. de calamit. Eccl. Rom.

Non patimur, quæ, & qualia his retro diebus a Lamberto Spoletano Comite mala, & multiplices passi sumus iniurias, quales nullus antecessorum nostrorum Pont. a quoquam Deum colente sustinuisse recolitur. Igitur omne pene territorium Sancti Petri suis tyrannice deuastantibus hominibus, cum immensa populi multitudine Romam venit. Nos autem illum quasi dilectum amicum, apud B. Petrum Apost. Principem honorifice recepimus. Sed ipse quasi ouili pelle indutus solita repletus nequitia, muneréque corruptus ingenti, cõtra nos insurgere non dubitauit. Nam portas ciuitatis Rom. violenter, immo fraudulenter cæpit, totamque vrbem Romam, ac per dies plurimos per homines suos ita arctius retineri fecit, vt nec proceres Rom. nec Episcopi, nec Sacerdotes, neque etiam familiares nostri ad nos, nisi magna supplicatione, exeũdi facultatem haberent. Cibaria etiam nostra nobis venire instantissime prohibebant. Venerabiles etiam Episcopos, presbyteros, atque Diaconos, & Religiosos monachos cum hymnis, & canticis spiritualibus sacrisque litanijs ad ecclesiam Principis Apost. venientes, heu, proh dolor, more Paganorum conturbauerunt, & fructibus cædentes, nequiter dispersérunt, non sinentes illos eo ire, debitumque Deo sacrificium

Audax facinus Spolet. Com. in Eccles. Rom. & Papam.

cium

A *cium offerre. Inimicos quoque, atque infideles Sanctæ Romanę Ecclesiæ, & nostros, quos vna cum vestro consensu, & subscriptione bis, aut tertio excommunicatos, damnatosque habemus, super nos temere conduxit, eosque in vrbem Romam, sine nostra voluntate, immisit. His itaque nos præiudicijs, & iniuriis multiplicibus grauati, cum tota Sede Apost. tristes adeo per multos dies extitimus, vt neque nobis aliud agere, nisi flere, liceret. Nam ipsis diebus, nec vestis fuit super altare Sancti Petri, nec aliquod ibi nocturnum, aut diuinum officium, ex more, celebratum. Nunc etiam minatur nobis peiora inferre, nisi eius obtemperemus voluntati. Vnde sanctitatem vestram, pio paternæ dilectionis affectu coniuncto, hortamur, vt pro tantis afflictionibus, & miseriis capiti nostro illatis, ex totis præcordiis vestris nobiscum pariter condoleatis, & contra euidentissimum, & immanem inimicum nostrum consurgere toto annisu studeatis, nos namque illius non valentes tantas sustinere insidias, quia per terram ire nequimus, per marinum iter Deo propitio in Franciam proficisci debemus, gloriosos scilicet Reges deprecaturi, vt Ecclesiam Sancti Petri, & ciuit. Rom. totius mundi caput, & dominam a tantis oppressionibus, & calamitatibus liberent, saluam, & quietam sinant manere, potentique manu ab hostium, quos patimur, insidiis tueantur. Nec non ituros illuc, nisi pro communi salute, procul dubio credito. Sed sicut veridico multorum relatu didicimus, cum nos de Vrbe Roma fuerimus egressi, cæptumque iter egerimus, audiuimus eundem Lambertum satellites suos velle colligere, Romamque rursum expugnaturum adire. Nos vero hoc scientes anathematis sententia in eum, & in omnes sequaces eius, si contra Vrbem Romam, & Ecclesiam Rom. aliquam rursus veniens contrarietatem, vel molestiam, aut perturbationem inferre quolibet modo præsumpserit in Ecclesia Beati Pauli Doct. gentium protulimus. Et idcirco nullus vestrum eius iniquis operibus faueat, quin potius libere arguat, si Apost. Sedis vultis semper fulciri auxilio. Quapropter hæc omnia, vt vestris suffraganeis cognita faciatis incunctanter, hortamur sanctimoniam vestram, quatenus ipsi, qui membra corporis Christi existunt, vobiscum pariter pro Apost. Sed. exaltatione studeant desudare. Data, vbi supra 4. Kal. Maii Ind. 10.*

B C At vltus est Deus in filio, quod impie peccauit sacrilegus Pater.

Scripsit & de his pariter ad Berengarium [a] Comitem ex Regia stirpe oriundũ, vbi præcipue queritur, quod ab Vrbe Rom. quam S. Petro Impp. tradidissent, esset exclusus, rogans vt ea cuncta Carolomanno nota faciat, cuius voluntate se ille impius cuncta fecisse iactasset. a ep. 86.

D Scripsit etiam de his ad Angelbergam Augustam Deo dicatam; sed & hæc eadem nota esse voluit Lud. Balbo filio nuper defuncti Caroli Calui Imp. cum iam, vt ait, infulas Imperij suscepisset ab Ecclesia Rom. Dum vero lugubre factum recenset, habuisse tradit Lambertum complicem in scelere Adelbertum Marchionem, coegisseq; iurare, fideles Ecclesiæ non obedire ipsi Pont. sed ipsi tantum, misisseque legationem ad Sarracenos Tarentum, vna cum muneribus, vt ab eis copias, cum vellet, aduersus Rom. Ecclesiam paratas haberet. Addit de sua, quam deliberasset profectione in Gallias, pro auxilio implorando. Ad finem vero epistolæ ponit quomodo eum augeat dignitate Consiliarij Apost. Sed. qua pariter dignitate donatus fuerat Carolus Pater eius. Porro recedentem ab Vrbe Ioan. P. pretiosissimas reliquias secum tulisse testatur Aimoinus, [b] & cum Formoso Episcopo Portuensi captiuo ducto nauim conscendisse. Arelatemque peruenisse die Pentecostes tradit, immo ante, nam die Ascensionis se Arelate Missam celebrasse testatur in ep. [c] ad Branimirum Principem, qui tunc a Papa benedictus fuit. Ibi etiam inuento Bosone Comite Arelatensi genero Angelbergæ Imp. vna cum eius filia Hemengarda, cum eo, de sublenanda Rom. Eccl. consilium iniit, deque his scripsit ipse ad eandẽ Andelbergam [d] A. Ibi vero cum esset, concessit pallium Rostagno [e] Archiep. Arelatensi, redarguit vero errorem, quem reperit, quod ante pallii susceptionem, cõsecrationem facerent Epõrũ Archiepiscopi Galliarum, quem, & emendandum curauit. Ad hæc eundem Arelatẽsem Archiep. cui pallium tribuit, legatum suum in Gallijs esse voluit, deque his litteras dedit ad omnes

E Reges Cõsiliar. Sed. Apost. Dignitas a Papa cõferri solita

b li. 5. c. 37 c ep. 184. d ep. 92. e ep. 93.9

Galliarum Episcopos, significans simoniacam hæresim, quæ vigeret in Gallijs, se per eum extirpari mandare. solebat in eo itinere Pont. ante monere Episcopos, vt hospitium pararent, per quam diœcesim esset transiturus, vt ex litteris datis ad Lingonensem [a] Episcopum patet. Cabillone autem cum hospitaretur, a latrunculis quibusdam male habitus est, dum ab eis nocturno silentio iumenta abacta sunt, quos nisi intra tres dies ablata restituerent, excommunicatos voluit. Idem Pont. similiter & quendam alium tunc excommunicauit [b], qui scutellam argenteam S. Petri furatus esset: Quo pariter tẽpore dum esset in via ad Epos Galliæ, & Germaniæ litteras dedit quibus ad GENERALEM SYNODVM TRECIS celebrandam omnes iuberentur adesse.

Vs° vt iter agenti P. Epi hospitiũ pararent. a ep. 96. Raptorib° infert excomm. b ep. 97. c li. 5. c. 37

Conuenerunt igitur Trecis Episcopi constituta die mens. Aug. Verum Lud. Rex Francorum non potuit tunc accedere, ob infirmitatem corporis, qua grauiter vexatus est. sed vt Aimoinus [c] affirmat ad Kal. Sept. affuit. Interea (idem subdit) Io: P. generalem Synodum cum Episcopis Galliarum, & Belgicarum prouinciarum agẽs, qualiter Lambertum, & Adalbertum, Formosum quoque & Gregorium Nomenclatorem, & complices illorum excommunicauerit, relegi in Synodo fecit, & consensum Episcoporum in eadem excõmunicatione quæsiuit; quem Episcopi scripto dederunt, petentes, *vt promulgetis* (sic alloquuntur Pont.) *capitulum vestræ auctoritatis, qualiter nos erga Ecclesiarum nostrarum peruasores agere debemus, vt censura Apost. Sed. muniti robustiores, ac prõptiores, Domino opem ferente, contra peruersos Ecclesiasticarum rerum, ac facultatum raptores, ac vastatores, sacriq; ministerii Episcopalis contemptores nos, successoresque nostri persistere concordi sententia valeamus. vt iuxta egregii Prædicatoris vocem, & vestræ auctoritatis promulgationem traditi Satanæ, spiritu salui fiant in die D. N. I. C.* Addit auctor, quod diploma Io: Papæ suæ excommunicationi adscribi fecit, & manu sua confirmans, ab omnibus Episcopis in Synodo subscribi. hæc apud Aimoinum ex Actis Trecensis Synodi. quæ quidem cum minime integra reperiantur, sunt hinc inde per fragmenta quærenda.

Inter Io: epistolas post 114 hæc ex eadem Synodo petita leguntur, quibus idẽ Papa est Synodum allocutus his verbis. *Vos Confratres & Coepiscopos meos volo vnanimiter in defensione S. R. E. quam cõstat caput esse omnium Ecclesiarum, conuenire, donec Deo auxiliante in sedem B. Petri Apostol. Principis reuertamur, cum omnium hominum vestrorum armata bellico apparatu manu, & hoc nõ differendo, sed sub omni celeritate, & certitudine sponsionis. Hic mihi quæso absque vlla dilatione continuo date responsum.* sequitur post hæc eiusdem Pont. allocutio ad Lud. Regem præsentem in hunc modum. *Vos charissime fili Lud. gloriose Rex precor in defensionem, liberationem, atque exaltationem S. R. E. sicut Prædecessores uestri fecerunt, & uobis sub obtestatione facere mandauerunt, sine procrastinatione, & ulla dilatione succurrite, quia ministri Dei estis, uindices in ira in his, qui male agũt, & non sine causa gladium portatis, ne forte, quod absit, illa uos & Regnum uestrum culpa contingat, quæ quosdam ueteres Reges inimicis, & infidelibus Dei parcentes damnabiliter quondam strinxit. Vel si aliud placet præsentialiter in isto loco date (per Deum, & per B. Petrum vos coniuro) sine mora responsum.* hæc ibi.

Bellicũ apparatũ exigit P. ab Episcopis.

Quid ad hæc omnia Episcopi, quid Lud. responderit, nõ inuenitur, certum tamen est annuisse votis Pont. Nam cum ipse Lud. ob corporis imbecillitatẽ ex recenti morbo contractam ducere in vrbem ipsum Pont. non valeret, Bosonem Comitem cum ipso voluit proficisci.

Præter hæc aũt, auditas esse ab eodẽ Pont. priuatorum causas constat, & inter alias, lugubrẽ querelã Hincmari Episcopi Laudun. aduersum Hincmarũ Rhem. Archiep. Hic miser Hincmarus, cæcus licet, in Synodum duci voluit vbi libellũ obtulit Io: Sum. Põt. qui inter eiusdẽ cusas epistolas, post centesimam positus legitur, hoc titulo. RECLAMATIO, ET PROCLAMATIO HINCMARI, QVI QVONDAM PRAEERAT ECCL. LAVD. qua vera cõtinetur hist. tantæ tragediæ Hincmari Rhem. obscurate; Quo audito libello ipse miser Hincm. a Io: P. in suũ pristinum gradũ restitutus est. ita testat Ado in fine Chron. sui. Aimoin. [d] ex Actis eiusdẽ Synodi

Hincmar. Laudun. excæcatus ab aduersarijs, & depositus restituit. d li. 5. c. 37

addit

A addit eum cantasse Missam, & aliarum prouinciarum Metropolitanos Hincmarum vestibus sacerdotalibus ad præsentiam Papæ adduxisse, indeque sublatum cantantes in ecclesiã induxisse, & benedictionẽ super ab eo dari curasse, sicq; Synodũ absolutã.

Aegro animo ista spectasse Rhem. Hincmarum credibile est, cum præsertim quidquid peccasset in Apost. Sedem ipsumque Rom. Pont. iam in plena Synodo, coram omnibus patefactum, atque publice deploratum esset. Sed qui potens calamo erat, defensionem suam scriptis prodidit, de eo potissimum, quod diceretur non recipere decretales epistolas Rom. Pont. de quo plura Frodoardus hist. Rhem. [a] & inter illa, hæc ex epist. contra Hincmarum Laudunensem; Eas, inquit, suscipiendas dico, & scribo, & sacros Sanctorum Conciliorum Canones, cum Decretis Apost. Sed ex eisdem sacris Canonibus promulgatis, & recipiendos, & custodiendos, & seruandos, sicut supra ostendi, profiteor. At hic hominis intuere fallaciam, & versutiam, dum se Decreta recipere Rom. Pont. profitetur, pariter diffitetur, cum videlicet restringit ad ea, quæ de illis recepta esse noscerentur a Concilijs, & promulgata per Canones. In quo sane quantum erret iam superius redargutus ab Hincmaro Laudun. in libello ab ipso oblato in Synodo apparet, cum Decreta Rom. Pont. inueniantur Concilia comprobasse, vel reprobasse, non autem eadem Conciliorum auctoritate, & comprobatione indiguisse. Hæc ipsa eius praua, & falsa sententia de Rom. Pont. Decretis euidenter colligitur ex epist. Rhemen. Hincmari sexta ordine earum, quæ in Cod. Cathedr. Ecclesiæ Spirensis continentur, & longissimæ feruntur. Cuius hoc; est argumentum. Hincmarus vt Episcopus Metropol. indicat suffraganeis Episcopis se suosque capitula ex sacris Canonibus collecta a Ioan. VIII. Papa ad Episcopos Franciæ missa, reuerenter suscipere, sed ea conditione, vt Metropolitanis sua antiqua iura, vt Ecclesijs vetera priuilegia salua, & inconcussa permaneant, idque probat primo, quia in Nicæna Synodo, alijsque ita cautum. Secundo quia multi Rom. Pont. docuere, vetera Synodorum statuta non esse conuellenda. Tertio quia dum Papæ in remotis regionibus alij vices suas commisere, vt B. Remigio Rhem. Episcopo in Galliis; S. Bonifacio Archiepiscopo Moguntino in Germania; commisere, saluo semper iure Metropolitani. Vnde qui aliena iura inuolarunt, etiam anathematis fulmine a Pont. Summis icti sunt. Concludit denique nihilominus a Metropolitana Sede appellari posse ad Apostolicam, ab hac vero ad aliam nullam, quippe cui & Reges parere debeant. Ex quibus perspicuè intelligitur, iuxta eius sensum, sic esse accipienda Decreta Rom. Pont. si ex canonibus sibi vindicent auctoritatem; immo, & quod absurdius est, si D non sint aduersantia priuilegijs collatis Ecclesiis, perinde ac si, qui ea contulit Rom. Pont. eadem ex causa reuocare non possit, &, suadente ratione, non liceat ei diuersa a sancitis canonibus constituere, ipsosque Canones superponere Pontificiæ potestati, cum tamen omnem illi vim acceperint ab Apostolica Sede, a qua ijdem possint, poscente causa, & ratione suadente mutari, & priuilegia pari ratione auferri, minui, & augeri, vt factum sæpe probatur.

a li. 3. c. 21.

Hincm. Rhem fallacia circa Decreta Rom. Pót.

Hincm. Rhem. sententia de Decretis Apost.

Vltimæ autem in eodem Codice Spirensi epistolæ, nomine Caroli Calui ab Hincmaro Rhemensi scriptæ, hoc est argumentum.

Primo queritur quod quæ de criminosis sacerdotibus a Carolo Magno statuta, & ab Eugenio II. & Leone IIII. Pontificibus Rom renouata sunt, non obseruentur.

Secundo subiicit iudicio Ioannis Papæ VIII. quæ dicturus est de honore Episcopis deferendo, & de appellationibus.

E Tertio, merito Episcopis etiam a se honorem suum deferendum, & si lapsi fuerint a comprouincialibus Episcopis, & Metropolitano causam eorum tractandam: negotia siquidem vbi orta sunt, finienda esse secundum canones. Quod si ab eorum iudicio appellatum fuerit ad Papam: tum secundum eos Canones Papam debere, cognita vtrinque causa, vel approbare Episcoporum iudicium, vel renouare; si enim secus fiat facile in tanta locorum distantia posse fraudem in informationem obrepere.

Quarto docet clericos nostros accusandos apud Episcopum, sic tamẽ vt ab illo possint appellare ad Episcoporum finitimam Synodum Prouincialem.

A Denique hortatur Papam, secum tueri conetur veram Canonum obseruationem, curareque ne Episcopi aliquem facile excommunicent. Hæc ex dicta epistola, quæ quorsum scripta sint, causæ superius sub Nicolao, & Hadriano ventilatæ significant. AD SYNODVM TRECENSEM hæc addit Aimoinus, in ipsa Synodo septimo Idus Septembris coronatum fuisse Ludouicum Imperatorem ab eodem Ioan. Pont. Præterea quod idem Pontifex adoptauit sibi in filium Bosonem Principem, de quo supra; cuius adoptionis rationem reddit in epistola tunc scripta ad Carolū Regem,[a] vbi postquàm redarguit eum, quod ad Synodum vocatus non accesserit, hæc addit; cuius consilio (nempe Ludouici Imperatoris) atque hortatu, Bosonē gloriosum Principem per adoptionis gratiam filium meum effeci, vt ille in mundanis discursibus, nos libere in his, quæ ad Deum pertinent, vacare valeamus. Hæc ipse. Qui & in litteris ad eundem Ludouicū postea scriptis [b] testatur, se ab eodem Bosone fuisse in reditu Romam versus Ticinum vsque perductum; quo nomine eidem gratias agit. Ticini vero cum idem Pontifex esset, ingens valde illi Ecclesiæ contulit priuilegium: nempe vt quotiescunq; Ticinensis Episcopus vocaret ad Synodum Archiepiscopos Mediolanensem, & Rauennatem cum suffraganeis, venire omnino deberent. Extat de his epistola ipsius Ioannis ad dictos Archiepiscopos data. [c] Ibidem Synodum indixit ibi celebrandam 4. Kalen. Septemb. cum Episcopis Longobardiæ, vt ex ipsis epistolis constat. [d] B

a ep. 119. Papa Bosonem Comitē adoptat in filium.

b ep. 125.

Ingens priuileg. Ticinen. Eccl.

c ep. 139.

d ep. 142.

Scribens tunc etiam ad Episcopos sub Ludouici Regis Regno constitutos, indulgentiam concedit omnibus, quos pro defensione S. Dei Ecclesiæ in bello occidi contigerit, quarum hæc est forma litterarum. [e]

e ep. 144.

C Omnibus Reuerendissimis, ac Sanctissimis venerabilibus Coepiscopis per totum Regnum charissimi filij mei Ludouici Regis.

Indulgentia concessa pro viuis, atque defunctis.

Quia veneranda fraternitas vestra modesta interrogatione sciscitans quæsiuit; vtrum qui pro defensione Sanctæ Dei Ecclesiæ, & pro statu Christianæ Religionis, & Reip. in bello nuper ceciderunt, aut de reliquo, pro ea recasuri sunt, indulgentiam possint consequi delictorum: Audenter Christi Dei nostri pietate respondemus, quoniam illi qui cum pietate Catholicæ Religionis in belli certamine cadunt, requies eos æternæ vitæ suscipiet, contra paganos, atque infideles strenue dimicantes, eo quod Dominus per Prophetam dignatus est dicere:[f] Peccator quacunque hora conuersus fuerit, omnium iniquitatum illius non recordabor amplius. Et venerabilis ille latro, [g] in vna confessionis voce de cruce meruit Paradisum. Manasses [h] quoque impurissimus quondam Rex captus, carcerique arctissimo relegatus, ibi pœnitentiam agens cum perfectione Indulgentiæ, etiam Regni pristini, propter Domini misericordiam, quæ immenta est circa genus humanum, adeptus est solium. Nostra præfata mediocritate, intercessione Beati Petri Apostoli cuius potestas ligandi, atque soluendi est in cœlo, & in terra: quantum fas est absoluimus, precibusque illos Domino commendamus. Hæc Ioannes de Indulgentia tàm pro viuis, quàm pro defunctis. D

f Ezech. 18.

g Luc. 23.

h 21. Paralip. 33.

Ad hunc vsque annum TRECENSIS CONCILII Ado Archiepiscopus Viennensis suum perduxit Chronicon, vir scientia, & sanctitate clarus, cuius natalis dies celebratur 16. Mensis Decembris. Extat ex eius lucubrationibus insigne monumentum illud, quo res gestas Sanctorum Martyrum, nouo Martyrologio, cęteris fusius est prosecutus: Inscribitur Martyrologium Adonis. Frodoardus, dum relegit scriptas epistolas ab Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo ad diuersos: eius, quam ab ipso scriptam tradit ad eundem Adonem, ita summarium collegit: Hincmarus Adoni Viennensi Archiepiscopo scribit inter cetera pro epistola Beati Aniti ad Sanctum Remigium scripta, quam quidem Rothfridus Monachus ei dixerat se apud eundem Adonem legisse. Sed & si quæ præterea de Sancto Remigio reperire valeret, ei super aurum, & topazion pretiosa, & amabilia mitteret. E

Chron. Adon. huc vsque procedit.

Adonis Martyrol.

At in rebus Gallicanis diutius immorati, ad res Orientalis Ecclesiæ transeamus, cum magna in Constantinopolitana Ecclesia contigit innouatio.

Videns veterator Photius inter Ioan. Papam, & Ignatium Patriarcham Constanti-

A nopolitanum occasione dioeceseos Bulgarorum obortas dissensiones, & iam ea de causa eundem Pont. ipsi Ignatio infensum redditum, in id animum intendit, vt quomodocunque posset, reditum sibi ab exilio ab Imperatore conficeret Constantinopolim. Quod vt consequi posset, imposturam excogitat, & historiam confingit sexcentis mendacijs, quibus delectari nouit homines, refertam, vetustissimis membranis, characteribus etiam Alexandrinis pro virili imitatis, ac deinde in magna palatij Bibliotheca deponendam curat, per Theophanem quendam Regium clericum, & apud Imper. sapientiæ nomine celebrem, eundemque fraudi Photij consentientem. Aliquanto post hic Theophanes opportunum tempus nactus, librum illum ostendit Imperatori, vt omnium mirabilissimum, & secretissimum, quem fingit se non solum non intelligere, sed nec alium quempiam, præter solū Photium. Quamprimum itaque mittitur ad Photium, fingit autem ille se non posse alteri dicere arca- B num, nisi illi, pro quo scriptus est liber, videlicet Imperatori. Permittit illi, facilis nimis, & leuis Imper. reditum Constantinopolim, deponit odium, & illi conciliatur. Hæc origo amicitiæ Photij cum Basilio, & prioris confusionis innouatio. Hinc frequenter in palatio erat fraudulentus ille, suffurando Principis beneuolentiam, & totum sibi illum deuinciendo verborum lenocinijs, & simulatis moribus. Ignatius solicitatus, & multis molestijs affectus, vt eum in sacerdotio reciperet, omnino recusauit, vt qui a Synodo canonice, non solum prouinciali, sed etiam generali, damnatus fuerat; quinimmo quod neque ab initio legitime dignitatem Pontificiam fuerat adeptus. Sed ille nulla ratione canonis, neque legis habita, sibi sacerdotio vsurpato, lenitate Imp. abutens, ordinationes habebat. Tentans etiam per Legatos Sed. C Apost. qui tum Constantinopoli erant, Paulum Episcopum Anconitanum, & Eugenium Ostiensem, vt cum ipso communicarent: reiectus est, cum dicerent se hoc in mandatis non habere.

Photij fraus.

Photi⁹ ab Ignatio nō recipitur.

Sed dum hæc agerentur Constantinopoli contigit ex optato Photij, luctuosus bonis omnibus, Ignatij Patriarchæ obitus, anno decimo, quo per Synodum fuerat restitutus, 23. Octobris, quo ipso etiam die celebratur memoria Sancti Iacobi Apost. fratris Domini, in Orientali Ecclesia, quem ipse præcipuo honore coluit. plura ostendit Deus miracula in eius funere, & post etiam. Hæc ex Niceta, qui pluribus hæc, & reliquas eius res gestas, & miracula est persecutus. sed amouendus est hic scrupulus, qui quemque offendere facile posset: quod quamuis impletum ab Ignatio minime reperiatur, illi mandatum a Ioan. P. sub excommunicationis sententia, nisi intra D triginta dierum spatium reuocasset a se ordinatos Episcopos Bulgariæ: constat tamen eundem semper vsque ad obitum, & post obitum in Catholica Rom. Ecclesiæ communione fuisse retentum, quod eiusdem Pont. Ioannis plures epistolæ ad diuersos datæ, post eiusdem Ignatij obitum, docent, vt iam de his nulla penitus dubitatio oriri possit. Neque est, quod quis, ob litem hanc, Ignatium animo fuisse in Apostolicam Sedem infenso existimet, vel ingrato, cum quæ iuris essent suæ Ecclesiæ defendere iuramento teneretur obstrictus, etiam terrenæ suæ vitæ dispendio. non enim aliena retinere, sed sua possidere, ex possessione prædecessorum ipse iustum putauit: cui haud dubie sponte cessisset, si id facere sibi licuisse credidisset.

S. Ignatij obitus.

Miracula S. Ignatii.

Apologia pro Ignatio:

Ante tertium depositionis diem S. illius Ignatij Photius Patriarchalem sedem occupat, & rabiem aduersus Ignatium innouat, & omnes eius familiares, & ab eo ordi- E natos carceribus, exilijs, plagis, reordinationibus vexat, & affligit. Post sedis inuasionem Theodorum quemdam a se exule Pathmorum Metropolitam constitutum, ad Ioan. Papam Apocrisarium mittit, scribens, quod inuitus, & magna vi ab Ecclesia, & a Rep. coactus sedem Patriarchalem iterum suscepit. Vt vero mendacium hoc magis confirmaret, per Petrum quemdam arcanorum scriptorem, qui deinde, pro suarum fraudum mercede, Sardensium Ecclesiam accepit, omnium Metropolitarum sigilla suffuratur; nec non ipsos ignaros adducit, vt libello subscriberent; hac occasione illos decipiens, quod hæc fierent pro scripta cuiusdam agri emptione.

Photius sedē Constantinop. inuadit.

Propter hæc, & alia longe absurdiora, Dei vindicta descendit in restitutorem, &

ad Patriarchalem sedem promotorem Basilium Imper. extincto primogenito filio optimo Constantino.

Ira Diuina in Basilium.

Syracusana quoque magna ciuitas capta, & excisa est ab Agarenis, & omnes Insulæ depredatæ. atque his auspicijs Photius rursus in sedem intrusus est.

Sed antequam claudamus præsentis anni periodum, Catholici Regis [a] Alfonsi Magni, in Gallæcia regnantis prodamus egregium pietatis monumentum. Ipse enim vnicum Hispaniarum præsidium, Arabum terror, ad euitandos improuisos Northmannorum incursus, Oueti munitionem construxit, vbi in Ecclesia Sancti Saluatoris translatas Toleto, & ex alijs Hispaniarum ecclesijs venerandas Sanctorum reliquias, loco tutissimo asseruari voluit. In qua pariter ecclesia idē religiosissimus Princeps aureā crucem, gemmis ornatā, miræ magnitudinis, & pulchritudinis hoc ipso anno obtulit.

a Ex Ambr. Mor. Chron. li. 15. c. 9.

Hoc pariter anno Gitro Rex Danorum qui Angliam fere vniuersam sibi subiecerat ab Aelfredo Rege, [b] qui profugus latuit in Acthelingere insula, superatus, fit Christianus, mutatoque nomine Aethelstanus vocatur. Mira in Aelfredo effulsit diuina gratia, qui post varios casus bellorum plurium, coactus tandem hoc anno, in vltimis finibus Occidentalium Anglorū in dicta insula delitescere, illic viri sanctissimi Neothi nomine solitariam vitam agentis, admonitione, ad meliorem frugem redditus, ab eodem de restitutione in Regnum responsum accepit, quod & per visum S. Lutbertus in somnis significauit, quibus confisus oraculis, paucos quos potuit colligens, ex improuiso Gitronem, quem diximus, Danorum Regem adoriens, post cædem militum in munitionem se recipere cogit, vbi obsessus non aliter eum liberum passus est egredi, quàm, promissa Christianitate, fuerit pax sancita. Rex vero Aelfredus Magnus merito nuncupatus, recuperans Regnum ab infidelibus occupatum, Angliam ab hostibus liberauit. Hæc autem pluribus veteres, qui Anglorum sunt historiam prosecuti, atque ab eodem Rege res præclare gestas conscripsere. peruenit iste ad annum salutis nongentesimum, relicto filio Aeduardo, qui Angliæ monarchiam est consecutus. Per Aelfredum istum reflorescere cæpit collapsa ecclesia Anglicana, viris doctis in Angliam accersitis, & libris compluribus ex Romana Bibliotheca descriptis, vt ijdem, qui supra, testantur auctores. Insuper & pio Regi curæ fuisse tradunt, vt Dialogos S. Gregorij in Anglorum linguam verteret Nerefridus Episcopus Vuigorniensis. Inter doctos viros è Gallijs per legatos petitos, hi præcipui nominantur, Gimbaldus monachus, qui & inter Sanctos annumeratur; Ioannes Monachus, & Asserus, qui scripsit Annales Britanniæ: alter Ioannes, natione Scotus, e Gallijs pariter, vbi manebat apud Carolum Regem (agitatus magnopere a Gallis, præsertim vero a Floro, ob errores quosdam assertos ab ipso, in libro quem scripsit de naturæ diuisione) in Angliam ad eumdem se contulit Regem. Vbi Melduni Magister docuit. Eundem [c] Ioannem apud Nicolaum Papam, male audisse, ex eius epistola ad Carolum demonstratur, ex qua ista promuntur: *Relatum est Apostolatui nostro quod opus B. Dionysij Areopagitæ, quod de Diuinis nominibus, vel cælestibus ordinibus Græco descripsit eloquio, quidam vir Ioannes Scotus genere, nuper in Latinum transtulerit. Quod, iuxta morem, nobis mitti, & nostro iudicio debet approbari: præsertim cum idem Ioannes licet multæ scientiæ esse prædicetur, olim non sane sapere a quibusdam frequenti rumore dicatur.* Hæc ibi.

b Matth. Vuestmonast. Flor. hist. hoc anno.

Rex Danorum fit Christian.

Vuilel l. 2. c. 4. & Ingulf. hist. Angl.

Ecclesia Anglic. reflorescit.

Docti e Gall. ab Anglis accersiti.

c Roger. Annal. p. 1. anno 880.

Io: Scotus interpres Dionys. Areop.

Christi Annus	Ioann. Pap. 8.	Basilii Maced. Imp.	Indict. 12.
879	7	13	

Moritur Ludouicus Imper. relinquens post se filios duos, ex Ansgarde priori coniuge, idest Ludouicum, & Carolomannum, ex posteriori Adeleide nomine, genuit Carolum Posthumum, cognomento Simplicem. Ad quos singulos

A Hincmarus Rhem. Archiep. de regno optime disponendo scripsit epistolas, de quibus agit Frodoardus. [a] Cognito Ludouici Imp. obitu Io. Papa SYNODVM ROMAE indicit [b] mense Maio, ad quam dum vocat Anspertum Mediolanensem Archiep. hæc, inter alia, habet. [c] *Quia Carolomannus corporis (sicut audiuimus) incommoditate grauatus, Regnum retinere iam nequit, de noui Regis electione, vt omnes pariter consideremus, vos prædicto adesse tempore valide oportet; & ideo antea nullum absque nostro consensu regem debetis recipere. Nam ipse qui a nobis est ordinandus in Imperium, a nobis primum atque potissimum debet esse vocatus atque electus, &c.* Cum verò Pontificis animus erga Carolum Cognomento Crassum, Ludouici Caroli Fratris Calui filium, propensior esset, eum vt Romam Legatos mittat, atque demum ipse veniat, hortatur. [d] Porrò Anspertum vocatum ad eam Synodum B cum venire noluisset, idem Pontif. excommunicauit, quousque Romam veniret ad aliam Synodum mense Octobr. Interea autem de persona Caroli eligenda in Imper. Io. Papa adhuc nutans, & fluctuans, de eius germano Ludouico assumendo, agere cœpit, scripsitque de his ad eum litteras. [e] At tandem ad Carolum eligendum vi quadam adactus est, cum ipse armatus irrupisset in Italiam, post biennium, vt suo loco dicetur. Fuit ergo vsque ad coronationem Caroli biennio interregnum, & amplius. Eiusdem quoq; anni initio decernitur Legatio à Basilio Imp. ad Io. Papam pro Photio, vt scilicet eum in communionem reciperet, & Patriarchatum ei sua auctoritate firmaret. declarant hæc litteræ eiusdem Pont. [f] mense Augusti illi redditæ. Aduenit etiam Legatio Patriarchæ Ierosolymitani tribus monachis credita, vna cum litteris eiusdem id ipsum ab eodem Pontifice expetentis. Sed & cum eiusdem Legatis affuit C Photij quoque Legatio per Theodorum Episcopum Cognomento Santabarenum, versipellem, & ad fallendum aptissimum.

Quod autem (non vt par erat) pro Photio agentes caussam Legati reiecti fuerint à Ioanne Pontifice, sed benignè recepti, & præter omnium spem, quæ pro eo peterent, impetrarint, causæ plures intercesserunt. Primum enim Græcorum Imperium in Italia potentius effectum erat, defectione Beneuentani, atque Capuani Principis a Francis ad ipsum (vt Curopalates testatur) vt ei contradicere periculosum admodum iudicaret, his præsertim temporibus, cum Romana Ecclesia non solum barbarico gladio, sed Christiano etiam vicinorum comitum vexaretur. Deinde quod idem Basilius Imp. in spem eum erexerat, fore vt sua classe liberaret ipsa Campaniæ, Latij, & Hetruriæ littora a Sarracenorum incursibus. Præterea quod multa alia idem Im- D perator ipsi Papæ promitteret, maximè vero Bulgarorum Ecclesiam sub Romana Diœcesi reuocandam. His omnibus accedebat, quod prætexebatur, bonum pacis, & scissarum vnio Ecclesiarum, quæ ob reiectum Photium, velut iugi terræ motu tot annis, & cum eis totus Oriens quassaretur. Cessaturũ ipsum omnino, si Sed. Apost. authoritate Photius sedere concederetur; sin minus grauiora prioribus instare pericula, impendere mala, nullo penitus curanda remedio. His iungebatur, quod mendacii relatione decepit Basilius Imper. eundem Io. Pont. dum litteris testatus est, restitutionem Photij exoptari; & peti magna instantia ab aduersa parte, ab ordinatis scilicet ab Ignatio, atque eius prædecessore Methodio, quod tamen falsum erat. Hæc sunt quæ permouere Pont. potuerunt, vt quod nullus fecerat prædecessorum, ipse omnium maxima admiratione, tentare ausus fuerit, atque perficere: suadente istud E prudentia carnis inimica Deo, & ecclesiæ semper aduersa. Hæc inquam, Orthodoxorum omnium commouere animum vehementer, tanquam indignum facinus Romano Pont. penes quem plus valeret, & maioris esset ponderis gratia Imper. quam Sanctissimorum prædecessorum scriptis confirmata, & iuramentis stabilita, de Photio numquam recipiendo, sententia: cui & ipse Ioannes, cum esset Archidiaconus, coram vniuersa Ecclesia, consenserat, & magna assertione iuramenti religione firmauerat, atque subscripserat. Accedebat ad scandalum, quod nihil penitus fecisset Photius, cuius causa, quoquomodo restitui mereretur, neque vel leuissimum edidisset pœnitentiæ signum; immo multo deteriora prioribus facinora perpetrasset, quorũ cau-

[a] hist. Rhemen.
[b] li. 3. c. 18
[c] Io. epist. 155.
In Regnũ eligendus probãdus a Papa.
[d] ep. 160. 172.
Archiep. Mediol. a Papa exc.
[e] ep 197.
Interregnũ biennij vacante Imperio.
Causæ quibus motus Io. P. fauerit Photio.
Io. male audit ob restitutũ Photium.

sa arctioribus esset anathematis vinculis innodandus, & grauioribus supplicijs puniendus. Quod igitur Io: Papa loco supplicij persoluerit præmia scelestissimo viro, magnam existimationi suæ, & cathedræ Pontificiæ notam inussit. Hinc puto factum (si quæ tamen veritatis, vel saltem species mendacij apertissimi esse potuit) quod ob nimiam Ioannis animi facilitatem, & mollitudinem, non Papa vt Nicolaus, & Hadrianus, sed Papissa fuerit contumeliæ loco dictus, vt qui nec resistere licet Eunucho, quique vinceretur à semiuiro, non vir, sed esset femina potius nuncupandus; & sic nomen contumeliæ transierit posteris rerum inscijs, in veritatis opinione, atque ita à complurimis decantatum fuerit Ioan. Octauum Papam, fuisse feminam; sicque iactata vulgo inuenit eo modo locum fabula. Eius modi planè scommatibus proscindi sæpe solere leuioribus de causis Rom. Pont à maledicis, & ociosis, quis Romæ versatus ignorat? Certè quidem non maledicos tantum, sed & sapiētes, atque prudentes prouocasse aduersum se Io: Pont. quæ dicentur inferius, demonstrabunt, iam in eum redditis infensissimis, quod vna legatione prodegerit tot tātosq; bene insumptos labores, haustosque sudores Sanctissimorum Pontificum Nicolai, & Hadriani prædecessorum.

Vnde Io. 8. potuit dici femina, & Papissa.

Quanta autem mala eiusmodi factum Ioannis sequuta sint, nemo puto numerare facile poterit, vtpote, quod quæ tunc cępta, in hanc vsque diem infeliciter eadem perseuerent. Quæ enim non ausus sit impius, vbi sensit non habere, vt antea, aduersantem Pontificem, sed fauentem? Parum illi fuit, eius fauore sedere securum, nisi etiam curasset perdere, a quo fuerat restitutus, Romanum Pont. quibus autem consilijs, & quibus artibus, scies postea, modo autem rerum gestarum seriem prosequamur. Ceterum, & si visus est successoribus Pontificibus Ioannes culpabilis, cum Photium restituerit; haud tamen illorum reus est criminum, quibus ab eodem Photio aspergitur, in Synodo ab ipso Constantinopoli, vna cum Legatis Apost. habita, quam & nuncupauit Octauam. Erit planè vt mireris, Lector, cum oculis videris, & manu tetigeris perditissimi hominis imposturas, & fraudes, quibus miscuit omnes Ioannis Epistolas. Eas descriptas voluit Auctor in Annalibus, tum Ioannis [a] Papæ ad Imp. tum ad ipsum Photium, [b] vt integræ, magna Dei prouidentia, in Volumine Epistolarum eius hactenus conseruatæ sunt; & ex aduerso, per singula capita, magna cum diligentia, apposuit impudentissimas Photij corruptelas, inuersiones, additiones, detractiones, expunctiones. Consilium scelestissimi hominis fuit, quasi ex Ioannis Papæ litteris, non solum suam restitutionem firmam roboratamque monstrare; sed & falsatis illis probare etiam auctoritate eiusdem Pontif. Octauam Synodum Oecumenicam esse damnatam; probatam verò recentem ab ipso aduersus eam Constantinopoli celebratam, Octauamque pariter nominatam, in abolitionem legitimæ Oecumenicę Octauę Synodi sub Hadriano Papa celebratæ. Ex quo grande malum illud euenit, vt pro germana Octaua, a Græcis maximè, accepta sit Synodus Photiana, vt factum inter alios à Zonara, est videre, qui in sua Canonum collectione, & interpretatione, posuit, loco Octauæ Oecumenicæ, Photianam sacrilegam, quam ipsam & Theodorus Balsamo vniuersalem appellat, cuius tres Canones recitat. sic & reliqua Gręcorum schismaticorum colluuies. Easdem Io. ad Imp. litteras a Photio Græcè versas, & recitatas in secunda Actione ipsius Pseudosynodi (quæ extant cum integra Pseudosynodo, in Græco Columnensi codice) & rursum Latinè redditas, inseruit item Auctor in Annalibus, indicatis ad marginem flagitiosissimis corruptelis tot ac tantis, vt nisi tam patentes extarent, & conspicerentur, atque adeo attrectarentur, vix credibiles essent. patere, Lector, eas a nobis breuitatis studio omitti: Sed tu non prętermittas, quin studiosè in Annalibus perlegas, si vis Diabolicas Photij fraudes, luce clarius, agnoscere, quibus tantam molem illam, Oecumenicam, inquam, Octauam Synodum, quam Occidens, & Oriens, Pont. & Imp. vna cum Episcopis, & Magistratibus, tanto labore sunt conati erigere, & stabilire, quantum in ipso fuerit, Photius mendaci stylo, sit demolitus. Vt plane iterum repetendæ, quin & aliæ innumeræ sint addendæ Deo gratiæ quod ad tam immane periculum euitandum, & immensum scandalum ante-

Photij fraude Io. Papa infamatus.

a ep. 199. b ep. 201.

Epist. Io. uarie corrūpit Photius.

Octauam Oecumenicam legitimā Synodū fingit a Io. Papa dānatam.

A uertendum voluerit Diuina prouidentia remanere integra exemplaria Io. Epistolarum, vnicum remedium ad falsitatem hominis perditissimi arguẽdam, & imposturam aperiendam; quo nomine pariter (vt vidimus) & ipse de quo egimus, Pontifex Nicolaus summas gratias Deo rependit, quod ad euincendas falsitates eiusdem Photij in suis litteris impudenter admixtas, earum exemplaria Romæ seruauerit; sic dicens in Epist. [a] ad Michaelem Imp. *Veruntamen nos quomodocumque falsitati, vel deprauationi eadem sit epistola submissa, grates innumeras agimus Deo, cuius inspiratione, & fidelia exemplaria penes nos retinuimus, & eius permissu, qui hæc vel authenticam ipsam scripsere, superesse noscuntur.* In hoc ipsum totus incubuit homo profanus, aduersum se collectam Octauam Oecumenicam Synodum, in qua cubitalibus litteris (vt ita dixerim) eius scelera multipliciter notata essent, aboleret, & penitus B extingueret, vt nec nominaretur amplius; sed & quod sciretur, testificatione historiarum, tum Græcorum, tum Latinorum, Octaua Synodus Oecumenica celebrata esse Constantinopoli ipse eodem in loco haberi, eodemque nomine appellari voluit suam Pseudosynodum, quam supponeret pro legitima Octaua Oecumenica, habita per Hadrianum, vsus ad decipiendos omnes, citatis superius ad ipsum scriptis, sed ab ipso falsatis litteris Io. Papæ. nec satis ipsi illa visa sunt, sed & ab illo falsatum est commonitorium ab eodem Pont. datum Petro, Legato, cuius est mentio commonitorij, in eiusdem Io. Epist. ad alios Sedis Apost. Legatos Constantinopoli adhuc manentes, Paulum Anconitanum, & Eugenium Ostiensem, hoc pariter anno, eademque citata die conscripta. [b] Commonitorium autem ipsum reperitur recitatum, sed falsatum a Photio ex more, in Act. secunda Synodi Photianæ, Octauæ mendaciter C dictę, quod & si non inueniatur inter Latinè scriptas epistolas ipsius Ioannis, vt ex autographo, argui possit falsitatis: tamen ex multis alijs, id ipsum consequi facile possumus. Primum quidem inde, quod dum agit de receptione Photij, & lapsorum, abest illud, in Epistol. Ioan. legitima, & sincera, Photio impositum de petenda venia a Synodo; demptum proculdubio ab ipso. Deinde quod Ioan. Epistola, in Bulgarorum causa continet excommunicationem, non vero preces, quæ omnino ab eo suppositæ sunt in Commonitorio: præterea ex additamento a falsario addito, de abolenda Octaua Synodo, quale additum ipsi Io. Epistolæ: denique ex subscriptionibus Episcoporum, qui interfuerunt Rom. Synodo, ex qua prodijt commonitorium, pro receptione Photij. Nam si ex Synodi sententia definita fuisset damnatio Oecumenicæ Synodi, eademque commissa Legatis, in dato illis comminatorio: vtique magis D eam suis subscriptionibus expressissent, quam Photij restitutionem. His accedit etiam patens demonstratio illa, quod cum ipse Io. in citata epistola ad Basilium Imp. sæpe profiteatur vti se in eo restitueudo dispensatione: Certe non dissipationem & destructionem Concilij voluisse significat. nam si illud Concilium abrogare constituisset, dispensatione vti opus non fuisset: dispensatio enim alicuius est legis dispensatio, si abrogata sit lex, non est vbi legis dispensatio locum habeat. dispensatio itaque legis non abrogationem ipsius, sed moderationem semper intelligit, ac proinde manente integro Concilio Oecumenico, in illa parte, qua Photium condemnauit, dispensationem locum voluit habuisse. At quod in his sumus, aliæ impostoris falsitates prodendæ sunt in lucem. Calumniatus est insuper eundem Io. Pont. Photius, quod eadem cũ Græcis senserit de processione Spiritus Sancti. Ad quod probandum Epistolam cõ E finxit eiusdem Io. noĩe ad se scriptam: sed eã multiplici nomine in promptu est redarguere falsitatis, nisi potius alicuius alteriu s Græcorum eiusdem snĩę assertoris illud sit opus. Si quidem Photius in Epistola illa, quam eo argumento ad Archiepis. Aquileiæ conscripsit (de qua inferius, suo loco) eius Epistolæ a Io. Papa ad se conscriptæ nullam penitus habnit mentionem; quam, si accepisset, magno certe præconio exhibuisset, vel saltem citasset, qui etiam mentiendo (vt videbis) aliquos ex Rom. Pontif. eius assertores fuisse sententiæ tradit; at de Ioanne cum verba facit, nihil de eiusmodi epistola ab ipso scripta vel leuiter saltem meminit, sed tantum de legatis ipsius Constantinopolim missis, & in Synodo fidei antiquæ professioni subscribentibus, eò

a Nicol. ep. 9.

b ep. 203.

In restitutione Photii dispensatione se vsum ait Papa.

Photii noua calũnia in Io. Pap.

addita-

additamento, FILIOQVE carenti, sed de his, inferius.

His autem Io. P. temporibus in Rom. Ecclesia, absque vlla ambiguitate, vsu receptum, vt Spiritus Sanctus A PATRE FILIOQVE procedere diceretur. Inter alia argumento est, quod Ioannes S.R.E. Diaconus ad hunc ipsum Ioannem Pont. quattuor a se elaboratos libros vitæ S. Gregorij Papæ mittens, vbi agit de Dialogis ab eo scriptis, & in Græcum a Zacharia Papa translatis, iuste queritur quod cum ipse S. Gregorius in eis asseruerit disertis verbis Spiritum Sanctum A PATRE FILIOQVE procedere, illi textum corruperint, illaque verba, FILIOQVE, abradendo, inde abstulerint, eos magnopere redarguens, quod audacter nimis sicut & impudenter S. Gregorij textum, ita corruperint; plane significans Rom. Eccl. nihil diuersum ab ipso S. Greg. Papa sentire, nec Ioannem, ad quem scribit, ab ea sententia discrepare. Sed ad Legationem Io. P. Constantinopolim missam redeamus.

Io. Diaco. arguit græcos de falsatis Dialog. S. Gregorio in processione Spirit. S.

Dedit, eidem Petro presbytero Card. Legato Io. P. Epistolam [a] ad Clerum Constantinopolitanum, itemque ad Patriarchas trium Orientalium Ecclesiarum, cuius duplex extat lectio, altera latina autographa, in Regesto Io. P. altera in Actione 2. Synodi Photianæ, & ipsa, vt cætera corrupta, vt in illis Io. verbis. Venerabilem fratrem Photium coram Synodo misericordiam quærendo, Patriarchatus honore fungi volumus, &c. abrasit ista ille superbus, professionem humilitatis insinuantia, & loco eorum (vt in ceteris fecerat) ista posuit: Photius Patriarcha Sanctissimus, & religiosissimus frater noster non dedignetur in conspectu Synodi gratiam, & studium nostrum, quin potius viscera misericordiæ Romanorum Ecclesiæ prædicare, quod ab ea sit receptus. Dedit & alias litteras Io. P. eidem Petro Legato ad eos qui Photium abhorrentes, nullo pacto adduci valebant, vt cum eo communicarent, monens eos, vt quem reciperet bono pacis Rom. Ecclesia, ipsi eum recipere non recusarent; alioquin dedisse in mandatis Legatis, vt extra Ecclesiam facerent omnes, qui Photium ab Ecclesia receptum, recipere denegarent. Dimissus Petrus cum litteris & perueniens Constantinopolim alijs Legatis iunctus est, qui omnes a Photio ita seducti sunt, vt nunquam tam sordida, tanque indigna ab Apost. Sede Legatio missa fuerit, si vera esse dixerimus, & non a Photio confecta quæ in sua Synodo Constantinopoli celebrata hoc anno leguntur. Procurauit contextor imposturarum, & falsitatum consutor Photius vt litteræ omnes a Io. conscriptæ in suas manus deuenirent, quas legendas in Synodo ipse e Græco sermone reddens, pro arbitrio aptauit, alia (vt vidisti) addens alia minuens, mutans alia, adeo, vt in omnibus, quę ipse vellet, Rom. Pont. in suis litteris cogeret loqui Ioannem, & profiteri.

a ep. 200. Aliæ Photii corruptelæ.

Legati S. Apost. turpiter seducti.

Habita igitur fertur hoc anno Constantinopoli Synodus Photiana (si tamen habita) septem Actionibus, quæ Græcè extat tum in Vaticana Bibliotheca, tum in Columnensi, ex qua summatim plura prodidit Auctor Annalium, quæ tamen pleraque nobis omittenda indicauimus, vt vana, falsa, & conficta. Sed non illa, æque tamen falsa, & fraudulenta In Act. 5. facta scribitur suggestio (seu potius a Photio ficta) Legatorum Apost. Sed. vt ex sententia Ioannis Pont. canon constitueretur, quo iuberetur, vt excommunicati vel depositi a Rom. Pont. a Photio non susciperentur, sicut econtra qui depositi essent a Photio vel excommunicati non restituerentur, nec absoluerentur a Rom. Pont. quo canone quis non videat summa Photij calliditate interceptas esse appellationes ad Apost. Sedem & recursum ad eam? Si quidem ablata fuit per canonem illum auctoritas Rom. Pontificis, vt iudicare non posset, quos Photius condemnasset. Quis animo concipere potest Legatos Apostolicæ Sedis, adeo oscitãtes, & prodigentes iura Apost. Sedis, vt & aduersus ea obnitentes non tantum non restiterint, sed vt isthæc sancirentur, ipsi suggesserint? an non manu palpantur commenta Photij?

Synod. Photiana.

Phot. callide intercipit appellationes ad Sedem Apost.

Statutus autem est post hæc eodem suggerente Photio, Canon 2. *Ne quis relinquens Episcopatum transiens ad statum monasticum, Episcopatum retinendi haberet amplius facultatem, nec ad illum reuertendi aditus pateficret*. Hic non prætereundum, quod Gratianus male consultus, Canonem hunc tanquam ex legitima Octaua

Synodo

A Synodo descripsit totidem verbis in libro Decretorum, [a] qui plane odio Photij impostoris fuerat excusandus.

In Act. 6. ex suggestione Photij, Imperator Fidei definitionem a Synodo postulauit, sicque consensu omnium exhibita est definitio fidei comprobata in 7. Synodis Oecumenicis, contestationibus appositis, ne quid ab aliquo adderetur, vel minueretur omnino. recitatumque est Nicænum Symbolum, siue Constantinopolitanum dictum. Ita sugillantes latinos, quod apposuissent verba illa FILIOQVE. His approbatis ab omnibus, subscripsit Basilius Imp. improbans sua subscriptione cuncta quæ contra Photium acta essent, in Octaua legitima Synodo, cui ipse subscripserat, vna cum Filijs, quos & huic pseudosynodo pariter subscribere voluit. sicque absoluta est B Photiana Synodus, Octaua dicta, & generalis, cui non sicut in Commonitorio iussi sunt, præsidere Legati Apost. Sedis, sed Photius semper primo loco legitur præfuisse, assistentibus Legatis Apostolicæ Sedis. Hanc Græci lambunt, hanc venerantur, & vt diuinum quoddam oraculum obseruant atque custodiũt. Sed quomodo paulo post eadem fuerit, cum suo auctore condemnata, dicturi sumus inferius suo loco. De qua illud admiratione dignum, quod non sit aliquis ex Græcorum historicis res Basilij Imp prosequutis, qui huius Photianæ Synodi meminerit, cum omnes ferme de legitima Octaua Oecumenica, in qua Photius est depositus mentionem faciant; certe nõ Curopalates, non Cedrenus, non Zonaras, non Glicas, non Constantinus Manasses, de huiusmodi Photiana Synodo, vel verbum vnum: cum tamen si talis fuerit, tamq; numerosa, & quæ Oecumenicam damnasset, haud videri possit silentio prætermissa. C Vnde de ea suspicio augetur, vt ea tota ita fuerit Photij stylo conficta, & eiusdem penicillo mendacij colorata, sicut ab eo alias factum esse, superius est demonstratum.

Interea vero Basilius Imp. cum Constantini filij obitu inconsolabili dolore afficeretur, iuste quidem a Deo punitus, vt primogenito priuaretur, cum Photium recipit, qui de illius successione commenticijs scriptis fuerat lęta admodum falso vaticinatus: factum est, vt Theodori Euchaitarum Episcopi, cognomine Santabareni præstigijs, ac necromantia eiusdem filij defuncti, peteretur aspectu. Sed & alijs similibus factis Santabarenus, Imperatore in admirationem adducto, effecerat, vt is totus ex ipso penderet, neque vlla in re ei diffideret. Sed Leo filius a patre Imperator Salutatus, Santabareno non delectabatur, eum veneficum appellans, & præstigiatorem, & Imperatoris deceptorem. Quibus ille extimulatus ad vltionem, simulata erga eum bene- D uolentia adolescenti suasit pugionem clam deferre; eumque post parenti detulit, quasi filius eo pugione vsurus esset in patrem. Credulus pater ardens iracundia, correptũ filium in cubiculum includit, de eruendis illi oculis etiam cogitans, nisi Patriarcha, & Princeps Senatus multis precibus eum a sententia deduxissent. Ex Curopalate, Zonara, & alijs.

Alia ad ipsum Ioan. Papam pertinentia huius anni facta breuiter videntur attingenda.

Misit Legatum ad Regem Bulgarorum, sed frustra, cuius legationis plures extant epistolæ. [b]

Excommunicat Ansbertum Archiepiscopum Mediolanensem, [c] quod vocatus ad Synodum Romam non venisset, nec excusationem misisset, sed quod idem excom- E municatus missas celebrauerit, absolui non meruit; Propterea & ad Eccesiam Mediolanensem scripsit, [d] vt alium in eius locum eligerent.

Cum S. Methodius Morauorum Ecclesijs datus Archiepiscopus ab Hadriano Rom. Pont. Apostolicum munus digne persoluens, apud Ioan. ipsum Pont. calumniã passus esset in doctrina, Romam vocatur, vt fidei suæ & prædicationis redderet rationem: Extant de his Ioannis epistolæ. [e]

Eodem anno cum nonnulli Italiæ Principes, & populi, suæ priuatæ causæ prospicientes, publicam negligentes, cum Sarracenis fœdus inijssent: Ioan. Papa, vt contractum fœdus dissoluerent, sub pœna excommunicationis eiusdem præcepit. Illorum caput Phulcarius præfectus Amalphitanus, [f] ad quem scripsit, & ad Athanasium

Episco-

b 7. 9. 1. 64. 5. Tẽporis, & hoc nequaquã.

Histo. Gr. nusquam meminerunt Photianæ Synodi.

Præstigiæ Santabareni.

Leo Basil. Imp. fil. periclitatur opera Santabareni.

b ep. 174. 175. 176. 184. 189. 192.

c ep. 177.

d ep. 220. 221.

e ep. 194. 195.

f ep. 209. 225. 227. 227. 242.

Episcopum Neapolitanum, præfecturam, seu ducatum eius Ciuitatis agentem; cuius pariter argumenti, eiusdem Ioan. Papæ plures ad eum extant epistolæ, [a] siquidē is oblitus se iam Episcopum, nec Episcopi, nec boni Principis munera expleuit, quæ sunt tyranni sectatus, magno omnium fidelium scandalo, fœdus iniit cum Sarracenis, quorum viribus dominari possit.

a 241. 265. 270. 294.

Eodem anno Capuanam Ciuitatem liberat ab incursione Guaiferij Principis Salerni Ioan. Papa illuc profectus, præcipiens ei sub excommunicationis pœna abstinere ab inferendo bello Capuanis. Extant ea de re plures eiusdem Pontificis litteræ.[b]

b ep. 214. 215.

De quo Leo Ostiensis. [c] *Sub idem tempus Guaiferius Princeps memoratus languore correptus, monachus effectus est, rogans se ad hoc Cassinense monasterium deferri. Verum quia propter incursionem Sarracenorum huc inferri non potuit, defunctus, in monasterio apud Theanum corpus eius humatum est.* At quod pertinet ad ipsam Capuanam Ecclesiam, idem Leo Ostiensis in eadem historia Cassinate hæc habet. [d] His diebus, Capuanos, expulso Landulpho Episcopo, Canonice electo, Landenulphum quendā de suis nobilibus coniugatū, atque neophytum sibi in Episcopum elegisse, multisque precibus iam dictum Papam fefellisse, vt eis ille consecraretur Episcopus, quantumuis Leo Theanensis Episcopus, & Bertharius Abbas Cassinensis Romam profecti, eum, denunciatione sanguinis effusionis, & periculorum, quibus & ipse inuoluendus esset, deterrerent. Hac secuta ciuili discordia Sarraceni, opportunitatem nacti, rursus vniuersa diripiunt, & depopulantur, cuius rei gratia Apostolicus Capuam venire coactus, indoluit animo, ac pœnitentia ductus, Landulphum, quem supra depulsum memorauimus, in Ecclesia D. Petri Apost. Capuæ veteris ordinauit Episcopum: Landenulphum vero Capuanæ Ecclesiæ præesse constituit, æqua sorte inter vtrumque distributo Episcopatu. Ex Ostiensi. De his extant plures Io. epistolæ. [f]

c lib. 5. c. 42. 44.

d li. 5. c. 43

e ep. 203. 206. 207. 208. 248.

Landenulphi huius Episcopi Frater Randenulphus, Capuæ modo Princeps modo Dux, modo Iudex appellatus, orauit Papam, vt Caietanos, qui tum Rom. tantum Pontifici parebant, sibi subijceret, cui cum annuisset, & ille ipsos infestare cœpisset, Docibilis eorum Dux dedecus non ferens, Sarracenos euocauit, qui cuncta per circuitum depopulantes ad Caietam Castra posuerunt. Quibus Papa compertis, pœnitentia ductus, blandis alloquijs, epistolis, ac pollicitationibus multis Caietanos lenire, & ad se allicere, a Sarracenis abductos cœpit. Cuius monitis Docibilis Princeps obtemperans, rupto fœdere bellum cum Sarracenis protinus iniit, in quo tamen Caietanorum plurimi cæsi, & capti sunt. Rursum Sarraceni, cum Docibile fœdus inierunt, captiuisque redditis, Garilianum ad habitandum ab eo directi sunt, vbi annis ferme quadraginta innumera vndique mala perpetrantes, sæpiusque tentati, diuino iudicio inuicti perstiterunt. Ex Leone.

Sarraceni p 40. ann. apud Garilianum agentes, omnia circumquaq; incursant.

Porro profectum esse Caietam ipsum Io Papam suis litteris ipse docet [g] De rumpendo autem fœdere cum Sarracenis, & de Caietanis, & alijs, Io. Papa in Epistola ad fœderatos, anno sequenti [h] præscribit terminum ad frangendam cum illis pacem, sub pœna perpetui anathematis.

f ep. 256. 270.

g ep. 227.

Christi Annus 880 | Io. Pap. 8. 8 | *Basilii Maced. Imp.* 14 | *Indict.* 13.

Legatorū reuersio.

ABsoluta Photiana Synodo, Legati Apost. Sedis in Vrbem reuersi, litteras ad Io Pont. ab Imp. & a Photio, de ipsius restitutione, cuius causa tantummodo missi erant detulerunt, tacitis, quæ de Synodo Oecumenica abroganda, fuissent in Pseudosynodo Photij opera constituta. His acceptis Pont. litteris respondens ad eas, congratulatus ipsis de pace reddita Ecclesiæ illi: ad finem caute admodum, sic se probare dicit, quæ in Synodo acta essent, de restitutione Photii, Legatis in mandatis data, vt

quid

A quid ipsi, præter voluntatem Apost. Sedis plus his operati essent, nullius esset penitus auctoritatis. Quod vero gratias agit Ioannes Imperatori de nauibus submissis custodiæ terræ S. Petri, de restitutione monasterij S. Sergij iuxta Constantinopolim quod olim fuit iuris S. Petri, de restitutis item Bulgarorum iuribus Rom. Ecclesiæ, fuit illa ostentatio Græca, atque deceptio fraudulenta potius, quam exhibita re ipsa munificentia Imp. si quidem naues vix visæ, recesserunt ad custodiam Orientis litorum, quæ a Sarracenis infestabantur: & ipsi quoque Bulgari sub Photio sunt retenti, ut redditæ aliæ ipsius Ioannis litteræ postea datæ declarant. Ad Photium autem, multis præmissis, Ioannes eum redarguit, quod multa sint facta secus, atque ipse facienda esse præcepisset, plane insinuans, Legatos suos, eius impulsu, esse transgressos mandata. redarguit etiam, quod cum scripsisset Io. ab Apost. Sede misericorditer cum ipso agēdum fore, ob idque coram Synodo misericordiam eius implorare debuisset: non solum id facere neglexisset, sed superbo fastu vane iactasset, se nihil perperam egisse, cuius rei gratia misericordia indignus factus est. Porro has litteras Io. dedisse Marino Episcopo qui illi in sede successit, & hoc vel sequenti anno, (nam post sequentem, Ioanne mortuo, ipsi subrogatus est Pontifex) ad hoc missus est Cōstantinopolim qui, vt vir constantissimus, cuncta quæ perperam per tres Legatos gesta essent, irrita redderet, quod & perfecit, vt vere dignus Episcopus, & vere Apostolicus, multa pro veritate, & pro dignitate Sedis Apost. ab aduersarijs passus, vt ex litteris Stephani Papæ, Marini successoris, ad Basilium Imp. habetur. Quod ad Io. pertinet, certe quidē post hæc, ab ipso damnatum Photium, Formosi Papæ litteræ ad Stylianum edocent, ad quarum finem ponitur series synodicarum sentētiarum, & decretorum Rom. Pōt. pronunciata aduersus Photium, Nicolai, Hadriani, Io. Docent idem Io. Papæ 9. litteræ ad eundem Stylianum. *Volumus igitur*, inquit, *vt etiam nunc secundum eandem regulā Decreta Sanctissimorum Pontificum prædecessorum nostrorum inconcussa maneant. Quapropter & Ignatium, & Photium, & Stephanum, & Antonium, sicut Sanctiss. Papa Nicolaus, Hadrian. & Io. & sextus Stephanus, & vniuersa Roman. Eccles. hucusq; tenuit et nos eodem ordine recipimus, & tenemus, &c.* Vide plura in eandē sniam, in Annalib. de dānatione Photii, a nobis studio breuitatis omissa.

Cautio Pont. in probanda restitutione Photii.

Ostētatio Græca.

Redargutiones Photij.

Legatus Apos. Sed. pro verit. a Græcis multa pas sus.

Hoc anno ingenti victoria potitus est Basilius aduersus Sarracenos, Orientis oras infestantes, expugnata eorum classe, de qua est celebris mentio apud Curopalatem, & alios Græcos historicos, quam hoc anno contigisse ex Io. Epistola ad Carolum Imp. compertum habetur. *Tamen Deo sint grates*, inquit, *quia nauigia Græcorum in mari Ismaelitarum victoriosissime strauerunt phalanges, & eos, (prout Dominus uoluit) debellarunt.*

Imp. Gr. victor adu. Sarracen.

Sed nos tamen, tam ipsi dicti Ismaelitæ, quam alii conciues nostri impugnant ac persequuntur, vt extra muros Vrbis nullatenus, vel qui labore manuum suarum viuere valeant, vel qui (vt ita dixerim) Christianitatem suam, sicut decet, obseruent, egredi libere possint. Eumque deinceps rogat vt ferat auxilium, *alioqui*, inquit, *procul dubio scire potestis, quia ad peccatum vestrum, & ad damnum omnium, hæc terra peribit, &c.* hæc Io. Papa 3. Kal. Nou. ad Carolum Imp. scripsit.

S. Methodius Morauiæ Apostolus, Romam, hoc anno, veniens exposita fide quā prædicabat, vt verus Apostolus probatus, remissus est, secū Io. Pap. ferens litteras [a] ad eius prouinciæ Principem, cuius pietatem & deuotionem erga B. Petrum & Rom. E Eccl. prædicat, & Archiepiscopum Methodium illi commendat. *Litteras denique Sclauonicas* (inquit in illis litteris) *a Constantino quodam Philosopho repertas, quibus laudes Deo debitas resonent iure laudamus, & vt in eadem lingua Christi Dei nostri præconia, & opera enarrentur, iubemus, neque enim tribus tantum sed omnibus linguis, Dominum laudare, auctoritate sacra monemur, quæ præcepit dicens*, [b] *Laudate Dominum omnes gentes, & collaudate eum omnes populi. Et Apostoli* [c] *repleti Spiritu Sancto locuti sunt omnibus linguis magnalia Dei. Hinc & Paulus cælestis quoque tuba insonat, monens*, [d] *omnis lingua confiteatur quia D. N. I. Chr. in gloria est Dei Patris. De quibus etiam in prima ad Corinthios Epistola satis & manifeste nos*

a ep. 247.
S. Methodius Morauorū Apost.
Probat oībus linguis coli & celebrari Deum.
b Ps. 116.
c Act. 2.
d Phil. 2.

admonet

admonet, quatenus linguis loquentes [a] *Ecclesiã Dei ædificemus. Nec sane fidei vel doctrinæ aliquid obstat, siue Missas in eadem Sclauonica lingua canere, siue sacrum Euãgelium vel Lectiones diuinas Noui, & Veteris Testamenti bene translatas, & interpretatas legere, aut alia horarũ officia omnia psallere; quoniam qui fecit tres linguas principales, Hebræam scilicet, Græcam, & Latinam, ipse creauit & alias omnes ad laudem & gloriam suam. Iubemus tamen vt in omnibus Ecclesiis terræ vestræ, propter maiorem honorificentiam, Euangelium Latinè legatur, & postmodum Sclauonica lingua translatum in auribus populi latina verba non intelligentis, annuncietur, sicut in quibusdam Ecclesiis fieri videtur. Et si tibi & Iudicibus tuis placet, Missas latina lingua magis audire, præcipimus, vt latinè Missarum tibi solennia celebrentur. Data mens. Iun. Indict. 13.* A

Euãgeliũ latine legatur, post Sclauonice. Missas latine magis probat.

Extat eiusdem Pontificis Epistola ad ipsum Methodium data anno sequenti 10. Kalend. Apr. B

Eodem anno mens. Nouembri, indict. 13. Io. Pap. Adelbertum Marchionem Tusciæ, qui vna cum Lamberto Duce Spoletino, multa mala Vrbi intulerat, conuersum ad pœnitentiam absoluit, cuius absolutionis extant litteræ [b] Apost.

b ep. 258.

Christi Annus. 881 *Ioan. Pap. 8.* 9 *Caroli 3.* 1 *Basilii Maced.* 15 } *Impp.* *Ind.* 14.

Athanasius Episcopus & Princeps Neapolitanus, ob eius cultum erga Rom. Ecclesiam, a Io. P. sæpe laudatus, post in transuersum actus, fœdere cum Sarracenis icto, omnia vastans, & sæpius a Io. P. admonitus, nec resipiscens, habita Romæ Synodo excommunicatur. Cuius excommunicationis hæc est sententia: *Athanasium Neapolitanum Episcopum sæpissime admonitionibus, & multis argenti ponderibus datis, vt pactum cum Sarracenis habitum disrumperet, admonuimus. Ille autem idem pactum se omnino soluturum, & ab eorum societate se separaturum esse promittens, sub ea conditione, vt si denuo cũ illis quolibet modo fœdus habuisset, omni esset sacerdotali honore priuatus, & anathematizatus. Sed hæc omnia paruipendentem, & ad perditionem Christianorum cum eis pactum habentem, & nos sæpissime deludentem, & de præda eorum partem recipientem, iudicio & auctoritate Dei omnipotentis & BB. Apostol. Petri, & Pauli simul & nostra, cum omnibus sequacibus suis, & omni Ecclesiastica communione priuamus & quousque se ab ipsis Sarracenis penitus separauerit, velut totius Christianitatis inimicum anathematizamus. Dat. mens. Apr. Ind. 14.* C D

Eps Neapol. Athanas. in trãsuersum actus. Scientia excõicationis in Athanas.

Petenti autem illi per Legatum suum, absolutiones, Io. Papa, misso Marino Episcopo, qui ipsi Ioanni in Sede successit, sic respondit. [c]

c ep. 294.

Boni Pastoris eximio informati exemplo, qui venit quærere & saluare quod perierat, tantopere per deuia errantem, abiecto Christi leui iugo, cum infidelibus iugum obscena cupiditate ducere non dubitantem, (quamuis sero ad te percutientem reuerti velle mandasti) alacriter recipimus, & inter ceteros consacerdotes nostros præcipue honorabilem cupimus retinere; prout ipse nos iam olim fecisse, procul dubio reminisceris. Sed quia tua exigente sceleris tanti audacia, Sancti Spiritus iudicio te a consortio nostro diuini mysterii iure submouimus: nunc secundum preces tuas, & relationem Petri Venerabilis Diaconi tui, si modo pactum, quod hactenus cum impiis Agarenis habuisti, manifesta deuotione fregeris, & ab eorum nequissima societate toto conamine te separaueris, atque si præsentibus his Missis nostris, Marino scilicet Reuerendissimo Episcopo & Sanctæ Sedis Arcario, & Sicono, egregio viro, maiores Sarracenorum, quanto melius potes, quos nominatim quærimus, cum aliis omnibus ceperis, & iugulatis aliis, eos nobis direxeris, a vinculo excommunicationis absoluimus, & iuxta præcedentem consuetudinem Episcopale officium reddimus. Eo scilicet E

Excõicato petenti absolutionem. Impendit sub conditione.

licet

A *licet modo vel tenore, vt captus, & traditis antea, vt dictum est, Sarracenis, deinceps nullum cum eis vlterius fœdus quoquomodo inire præsumas. Nam si cum illis pactum aliquod facere tentaueris, in eandem excommunicationem incurrere sancimus, & auctoritate Dei omnipotentis, & B. Petri Apostolorum Principis, & nostra, omni Episcopali honore te priuandum, & perpetuo anathemate damnandum esse decernimus. Hæc Jo. Papa quæ sequuta sint ignoramus.*

Hoc pariter anno Carolus cognomento Crassus, qui de Alemania egressus, Longobardorum fines occuparat, & paucis diebus totam Italiam in deditionem acceperat, Romam veniens a Io. VIII. cum magna gloria, Imperator est creatus, ipso die Natalis Domini. Quamobrem primus annus Imperij Caroli Crassi præsens annus cæptus est numerari in commentarijs illorum temporum. sic igitur maiorum exemplo B ex hoc tempore, & non ab obitu prædecessoris Imp. annos Imperij Caroli Crassi aggredimur numerare, quod maiores nostri non censuerint Imperatoris nomine dignū quemlibet successorem hæredem, nisi per Coronationem Imper. a Rom. Pont. crearetur. Regino, Aimoinus, [a] Diploma Imperatoris. Carolus Crassus Imp. coronatur. Anni Imper. ex coronatione Pontificia numerari soliti. a li. 5. c. 60. prope finē

Quo pariter tempore, vbi in Imperium ascendit Carolus, ad eundem Hincmarus Rhemens. Paræneticam scripsit epistolam, quæ hactenus integra conseruatur in Spirensi Bibliotheca Cathedralis Ecclesiæ. Cuius hæc summa. commendat illi ecclesiam Gallicanam, vt eam collapsam restituat: Regni dissidia tollat: Ludouici Balbi filijs idoneos consiliarios tribuat, qui eos doceant priuilegia Ecclesiastica tueri, sacerdotes venerari, diuinum auxilium sæpe implorare, orphanorum, & pupillorum patrociniū suscipere, improborum societatem fugere, humilitatem, charitatem, mansuetudinē, C erga omnes sectari. Parænetica ad Imper.

Christi Annus 882	Io. Pap. 8. 10	Caroli 3. 2 Basilii Maced. 16	Impp. Indict. 15.

IO: Papa, cum tā ab Italiæ Principibus, & maxime Marchione Spoletino, quam etiam Sarracenorum grassationibus premeretur, pluribus litteris [a] interpellat Imper. vt valida manu succurrat: mittitq; ad eum, pro munere, benedictam, ex more, palmam, Legatis adiectis. De his agens idem Io. in Epist. [b] ad Anselmum Archiep. Mediolan hæc habet. D Ital. Princip. vexāt eccl. ditionem. a ep. 269. 277. 279. 293. b ep. 298.

Inter innumeras rapinas, deprædationes, & mala quam plurima, ad argumentum doloris nostri, quidam sceleratus, Longobardus, nomine, homo Vuidonis Marchionis octoginta tres homines cepit, manibus singulis detruncatis, apud Narniensem Ciuitatem plures ex tali sunt incisione, sine mora, perempti. Eodem argumento scripsit etiā epistolam ad Imperatricem, qua miserabiliter deplorat miserandum statum Roman. Ecclesiæ, adeo vt periclitaretur subdi iugo Sarracenorum, & ab illis iugulari. In quo non possumus non admirari vehementer consilium Dei. Quod enim ob auxiliū hominum consequendum nonnihil visus est deflexisse Io: a præscripta a prædecessoribus inuiolabili obseruantia Ecclesiasticæ censuræ, in gratiam Principum, sperans ab eis auxilium, planè contrarium accidit, vt nec ab Orientis, nec ab Occidentis Impp. E aliquid præsidij obtinere potuerit. Nihil plane S. Apost. Sedi adeo damnosum, (qđ sæpius est repetendum) quam si Præsules eius, prudentiæ carnis innitentes, in gratiam Principum posthabeant obseruantiam sacrarum Legum. Magnum Dei iudiciū in Io. Pap.

Interim contigit aduenire Legationē ab Alphonso Magno Rege Galleciæ, & Episcopis, qua tria petebantur ab Apost. Sede, Primum, vt consecrandi Ecclesiam Cōpostellanam, ab eodem Rege augustissimæ constructam, licentia daretur: Secundo, vt Ouetensis Ecclesia dignitate Archiepiscopatus donaretur: Tertio vero, vt congregādi Prouinciale Concilium facultas concederetur. Ioannes petita indulsit, & Legatis redeuntibus, suum adiunxit, cū litteris, quibus aliquot equos vtiles, & optimos Mau- Cōpostellana ecclesia.

risos,

riscos cum armis, (sic enim ait) quibus vterentur aduersus Sarracenos. Porro occasione ingruentium bellorum, tum ciuilium, tum externorum, ipsa dedicatio Ecclesiæ Compostellanæ dilata aliquandiu fuit. A

Papa proficisci in Gall. cogitat.
a ep. 307.

De Ioanne, illud posthæc ex eius epistolis proditur, ipsum rursum Gallias versus iter arripere statuisse, vt dissidentes inter se Francorum Principes simul conciliaret, vt ita eos, bello ciuili sedato, promptos & expeditos habere posset ad ferendum auxilium Eccl. Rom. periclitanti. huius sane argumenti est penultima eius epistola, [a] qua monet Supponem Comitem, ad quem scribit, vt sibi in Galliam proficiscenti ad montem Cinisum occurrat. Verum, ne id faceret, mors intercessit. siquidem in fine anni huius ærumnis, curis, mœrore, consumptus 18 Kal. Ian. moritur, cum sedisset annos 10. diem vnum, cuius res gestæ desiderantur apud Anastasium, fortasse, prætermissæ ob odiosam restitutionem Photij. Quod autem ad reliquas eiusdem Pont. res gestas pertinet, reperitur in Vaticanæ Bibliothecæ monumentis eiusdem Papæ Io. 8. de Iure Cardinalium Constitutio, his verbis. B

Constitutio de iure Cardinalium.

Itemque ex nostra præsenti constitutione bis in mense, vel eo amplius, vel apud illum, vel illum Titulum, siue apud illum, vel illam Diaconiam, siue apud alias quaslibet Ecclesias nos conuenire mandamus. Et ob vestram, & inferiorum Clericorum vitam & mores, & qualitates, & habitus vestium perscrutando; & qualiter quilibet Præpositi se erga subditos habeant, vel quod subditi suis Præpositis non obediant, & ad quæque illicita amputanda, Clericorum quoque & Laicorum querimonias, quæ ad nostrum iudicium pertinēt, quantum fieri potest definiendas. Quippe cum sicut nostrā mansuetudinem Moysi, ita & vestram fraternitatem septuaginta Seniorum, qui sub eodem causarum negotia diiudicabant, vicissitudinem gerere, certum habeamus. Ita Monasteria Abbatibus viduata, & Abbatum, nostra præcedente conscientia, substitutionem his, qui sunt inter nos, vel fuerint monasticæ professionis, disponenda committimus. Propter solicitudinem autem Ecclesiarum & Clericorum earundem disciplinarum siue laicorum querimonias definiendas, bis in hebdomada ad Sacrosanctum Palatium, iuxta decreta prædecessoris nostri Leonis IIII. vos conuenire mandamus. C

Item sancimus de Parochiis nostris quantumq; Pontifici competit, Pontificale beneficium vos in perpetuum possidere, & in principalibus Ecclesiis, iuxta Primatum vestræ consecrationis, vicissim officia diuina peragere, & earum oblationibus, salua semper Diaconorum Cardinalium prisca consuetudine, æqualiter participare, tam propter vsum vestrum, quam in Ecclesiarum vestrarum luminarium concinnationes. hucusque Io. 8. *constitutio.* D

Marinus laudatissimus Pōt. eligitur.

Cum vero post Io: obitum sedes vacasset tribus diebus, exæstuans zelo Rom. clerus eum ipsi substituendum curarunt, quem scirent ardentissimum Photij impugnatorē, sicq; 5. Kal. Ian. eundē Marinū elegit, qui olim Diaconus cū esset, a Nicolao missus est ad Photium excōicandum; & ab Hadriano ad eundem deponendum, & restituendum Ignatium, atq; Oecumenicam Synodum celebrādam, virum laudatissimū, quem expetierant magna instantia Bulgari, vt eum ipsis Hadr. Papa daret Epm, sed non obtinuerunt. Atq; postremo missus est a Io: itidem Constantinopolim ad ruinā reparandā, quæ facta fuerat per tres Legatos illuc ad Synodum, pro Photio restituēdo missos; qui summa constantia agens contra Photium, & Imp. cuncta ab eis perperā facta damnauit. Hunc igitur iam Epm, confessionis gloria redimitum, sibi in Pontificem eligendum absq; controuersia Rom. clerus instituit. Accidit autē vt cum ipso suo ingressu Pontificatus Marinus Photiū damnasset, simulq; cunctas res ab eo gestas ad munus Epale spectantes, mouerit amplius semel exulceratum aīum Basilij Imp. ad iracundiam, qui furore incensus Romam scribens, dicebat Marinum non esse Pontificē, eo quod alterius Ecclesiæ fuisset iam Eps ordinatus (cuius aūt non constat) multaq; alia ignominiosa aduersus eundem Sanctiss. Papam effutiens, eum solio deponere satagebat: sed aduersus eum, pro Marino, Stephanus Papa successor eius, locupletissime satisfecit, vt suo loco videbimus. E

Treuir. vrbs a Northmann. incendit.

Mortuo hoc anno Ludouico Germaniæ Rege, Northmanni Treuirēsem occupatā

A civitatem incendunt. Tunc & Vuala Metensis Eps, præter ius fasq; pugnare egressus aduersus eos, occisus est. hæc veteres Annales Franc. a Pithoeo editi.

Porro hoc ipso anno Hincmarum Rhemens. Archiep. obijsse testatur Frodoardus in eius vita, [a] vbi ait, excrescentibus tandem flagitijs, gens Northmannorum per oẽ Francorum diffunditur Regnũ, & quoniam ciuitas hæc Rhemensis tunc absq; muro habitabatur, accipiens ille, quod sibi charius in thesauris habebat, corpus videlicet B. Remigij, syluestria loca trans fluuiũ Matronam expetijt, & apud Villam Sparnacũ aliquanto tpe custodiuit. Deniq; cum ibi moraretur diem suũ clausit extremũ, cuius corpus Rhemos relatũ, post ipsius S. tumulũ, in tumulo, quẽ ipse sibi parauerat, est sepultum. obijt anno Incarnationis 882. Episcopatus 37. & amplius.

B Fuit is peritia canonum eruditissimus, licet, interdũ nimis eis fauens, super Apost. Sedis Decreta eos extulerit. In Theologia etiam excultissimus, vt ex ijs quæ scripsit contra hæresim Prædestinatianorum apparet. In reliquis etiam talis existimatus, quẽ consulerent plures varijs quæstionibus.

Successit ei Fulco Sacerdotali vigore, & libertate potens. De huiusmodi incursionibus, & vastationibus Northmannorũ Aimoinus plura hẽt, [b] de villis circa Rhem. ciuitatem incensis, & diuinitus defensa ipsa, quã nec murus, nec humana manus defendit, de incensione Leodij, Traiecti, Tungrorum, Coloniæ, Bonnæ, Tulpiaci, Nouesij: Aquisgranensis Palatij, Malmundariensis, & Stabulensis, [c] Prumiensis, S. Gudulæ [d] Monasteriorum. In quibus omnibus magnæ iræ Dei certa illa demonstrata sunt argumenta, quod cum in translationibus corporum diuersorum Sanctorum ne a paganis illis incendio absumerentur, plurima reperiantur edita esse miracula: vt ijdem reprimerent grassantes barbaros, nullus illud obtinuit apud Deum.

C His igitur auditis a Northmannis illatis cladibus Carolus ab Italia refert pedẽ in Gallias, opẽ laturus periclitanti iam populo vniuerso. Qui non ferro, sed auro alijsq; promissis Northmannorum Duces auertit, Godefridum, & Sigefredum; illi concessa Frisia, & Gisla Lotharij Regis filia matrimonio iuncta, cui auri, & argenti, ingenti copia e Metensi Ecclesia sublata, sunt numeratæ bis mille & octoginta libræ, solidis viginti pro libra computatis.

Præcipuum huius concordiæ causam narrant Francorum Annales [e] horribilem quandam tempestatem, & tantam grandinem, quanta numquam visa, & ęgritudo cadentium hominum, tam Francorum obsidentium, quam Northmannorum obsessorũ. Godefridum baptizatum fuisse, & ab ipso Carolo e baptismo susceptum Regino tradit. Roricum etiam eiusdem gentis Regulum ad fidem conuersum constat, ad quem

D Hincmari Rhem. exhortatoriam ad perseuerantiã in fide recenset Frodoardus. [f] Hoc eodem anno incensum a Sarracenis fuisse insigne Monasterium S. Vincentij ad Fontes Vulturni, atque nongentos Monachos ab eodem decollatos scribit Io: Monachus eiusdem monasterij, qui vixit tempore Paschalis 2. deque his pluribus agit.

Margin: a li. 3. c. 17. — Corp. S. Remig. a sport. at ad syluestria loca, ut ser uetur ab incursionibus barbarorum. — Hincmar. Rhem. moritur. — Quãtus is uir fuerit. — b li. 5. c. 61. — c Apud Sur. 8. Ian. — d Apud Sur. 3. Sep. — Nobilia Monast. incensa a Northm. — Quãta sũma auersi Northm. a Gallijs. — e Aimoin. lib. 5. c. 61. Regino anno 882. — f hist. Rhemen. li. 3. — Nongenti Monachi a Sarracenis cęsi.

Christi Annus.	*Marini Pap.*	*Caroli 3.* 3	*Impp.*
883	1	*Basilii Maced.* 17	*Ind.* 1.

E MARINVS Papa perperam facta Io: Papæ rescindens, inter alia, Formosum Episcopum Portuensem restituit in Vrbem, & in Episcopatum, quem damnans Io: iurare coegerat, se nunquam repetiturum Episcopatum, sed laica communione contentum, quiescere. Sed vt causæ ignorantur depositionis, ita restitutionis: coniecturas sane probabiles, & Formoso perhonorificas, videat, qui volet, apud Auctorem Annalium.

Eodem tempore ad eundem Marinum Papam scripsisse reperitur litteras Fulco successor Hincmari Episcopi Rhem. quas & alias eiusdem recenset Frodoardus in Vita ipsius Fulconis.

Margin: Formosus eps restituitur.

Eodem anno Marinus Papa Scholam Anglorum Romæ existentem, Ælfredo Rege deprecante a tributo liberam fecit. qui etiam Regi præfato dona transmittens plurima dedit ei, inter cętera, portionem non modicam salutiferæ crucis. Ex Vuestmonasteriensi. A

Duplex Leg. Reg. Angl. ex Voto ad limina Apost. & in Indiā ad S. Thomā.

Eodem tempore Ælfredus Rex Angliæ, qui Romę coronam (vt dictum est) a Leone Papa acceperat, post varios casus, multaq; pericula, a quibus diuinitus liberatus est, Regnumq; vindicatū a Danis, grati animi opus exoluit, ex Voto, duplicis Legationis, alteram mittens ad sacras memorias Apostolorū Romā; ad Indos alterā, ad corpus S. Thomę, Epo misso Schireburgensi, qui exoticos splendores gemmarūm, & liquores aromatum, quorum illa terra ferax est, reportauit. Ex Vuillelmo Malmesburiensi.

Vnus Aquil. Patr. dissidet ab Occidētali Eccl. in pcess. Spiritus S. Phot epist. de proces. Spir. S. uenenata cū antidoto.

Quod ad res pertinet Orientalis Ecclesię, Legatio inter hæc decernitur ab Aquileiensi Patriarcha (cuius nomen non proditur) ad Photium Patr. Constantinopolitanum a schismatico, ad schismaticū, & ad perfidum, a perfido. Qui non solum a Rom. Eccles. auersus, sed ab oībus Ecclesijs Occidentis, latinis inquam oībus, audacissime impugnabat Latinorum stabilitam, per sęcula multa, snīam de processione Spirit. S. Quod vero solus ista conatus inter Latinos inueniretur, a Photio per Legationem, & litteras implorat auxiliū, nimirum vt ab ipso epistola redderetur contra Latinos, qđ ille abunde præstitit. Extat ea epistola ex Bibliotheca Vallicellana, latine reddita, in Annalibus plane Photio digna, impudens, mendax, calumniosa, & veneno respersa, quam absq; antidoto Annalium Auctoris, ad finem consultissime apposito, nemo legat, ne lædatur. quod tamen antidotum, nec nos integrum adscribimus, sed pro instituto, carptim delibamus. Primum igitur sexcentorum testium, quos affert, nullus facit contra Latinos. cum. n. affirmant Spiritum S. ex Patre procedere, quod ex Euangelio constat, nequaquam negant ex Filio quoq; procedere, quod ex Euangelio item deducitur. sic igitur, qui gloriatur de cōi omnium attestatione, ne vnū quidem potuit inuenisse, qui expresse negarit procedere etiam a filio Spiritum Sanctum; plurimi vero contra reperiuntur, qui disertis verbis sunt professi, a filio quoque procedere. B C

Deinde quoq; calumniose citat S. Leonem Papam, quem & Antesignanū falso constituit contra eos; cum primus contra ostendatur qui auctor fuerit Ecclesiis Occidentalibus, vt omnes æque profiterentur SPIRITVM S. SICVT A PATRE, ITA A FIFIO QVOQVE PROCEDERE, id ipso Leone totidem verbis ad Turibiū Asturicensem Episcopum in Hispania scribente, id ipsum omnibus Hispaniarū Ecclesiis, tum vniuersalibus eorum Concilijs Toletanis, disertis itidem verbis repetentibus, & affirmantibus, & singulis credentibus profitendum necessario proponētibus, legibusq; Gothorum firmatum, & stabilitum, quæ integræ hactenus extant: quod & doctissimę Gallicanæ Ecclesiæ ex Romano fonte, a tanto Pontif. deriuatum dogma suscipientes, firmiter retinuerunt semper, & illibatum, vt Sacrosanctum, religiosissime custodierunt. Ex quibus redarguas procacem Photium, & imperitum, dum audacter nimis nouitatē dogmatis latinis impingit, quod a S. Leone cognomento Magno, promulgatum decretalibus, ijsdemq; apostolicis litteris constat, ante annos quadringentos quadragenos. cum alioqui ante S. Leonem Papam, id ipsum assertū, scriptisq; mandatum sit a S. Damaso Papa in Romano Concilio. Sed vide annum citatum. D

Denique quod vane idem obijcit Photius de Leone III. Papa, & de Clypeis ab eo suspensis in Basilica Sancti Petri, symbolo exaratis, Latino atque Græco charactere, in quibus inscriptum esset, Spiritum Sanctum, (vt idem habebat antiquum Symbolū) a Patre procedere; nihil eius causæ prodest, non. n. sic voluit Leo absq; illo additamento, FILIOQVE catholicæ fidei symbolum latine, atque Græce scribi, quod ipse non crederet, nec assereret Spiritum Sanctum a filio, sicut a Patre procedere, cum contrarium appareat eum plane sensisse, & probasse cum tota Ecclesia, & coram Legatis Caroli Magni professum esse, sed quod non videretur illi necesse, vt omnis veritas Catholicæ fidei Symbolo insereretur. Sed hæc vide planius disputata ad A. D. 809. Quam item calumniose, idem E

A afferat Photius Hadrianum I. Rom. Pont. professum fuisse epistola ad Tarasium, Spiritum S. a Patre procedere, & non a filio, vide ad AD. 791.

Quando vero, & qua vrgente causa factum sit, vt illud, Filioque Symbolo adderetur, modo aperiendum. Quandiu ea veritas, non sic impugnata est, vt penitus negaretur, nihil huiusmodi præsumptum est ab Ecclesia Roman. licet (vt vidimus) id vehementissime exigeretur per Legatos a Concilio Aquisgranensi sub Carolo M. Romam missos, resistente Leone III. Roman. Pontif. & nobili eo clypeorum argenteorum monumento antiquitati Ecclesiasticæ consulente. Vbi autem schismaticorum procacitas eo deuenit, vt catholicum dogma condemnarent, & explodèrent, velut hæreticum, nec modo priuatis scriptionibus, sed collectis conciliabulis, mentitoque (vt vidisti) nomine vniuersalis Concilij, id ipsum decretis Synodalibus B confirmarent, & confirmatum promulgarent, (quod a Photio magna præsumptione est factum) Romani Pontifices ad retundendam, schismaticorum temeritatem, non tam inferendum in Nicænum Symbolum illud Filioque, quam diu ante illatum, recipere sanctissime decreuerunt, quo significaretur communicare Catholicæ Ecclesiæ, qui a Symbolo ab Ecclesia Romana recepto dissentire inueniretur. in quo affuit consensus vniuersi Occidentalis orbis Catholici, cum plura in Hispania primum, inde in Gallijs generalia Concilia (vt est demonstratum) id decreuissent, atque adeo promulgassent. Quisnam autem Roman. Pontif. primus id statuerit, non omnino constat, retulerunt id alij ad tempora Nicolai, vel circa. verum si id fuisset, certe Photius altius in ipsum Nicolaum declamasset.

Cur Symbolo addita illud Filioque.

Quando & a quo Pont. non constat.

Anonymus quidam Græcus in Bibliotheca Vallicellana asserit, primum fuisse C Christophorum Papam, qui in confessione Fidei quam misit ad Constantinopolitanum Patriarcham, nempe in Symbolo, SPIRITVM SANCTVM A FILIO QVOQVE procedere, ausus est dicere, qua de causa postea a Sergio Patriarcha, e diptychis expunctus sit. Verum nullo pacto possunt tribui ista Christophoro, qui inuasor Apostol. Sedis, mox sede pulsus, perbreui tempore eam tenuit tumultuose. Ceterum rem tantã serio factam esse, summa tranquillitate conuocato Romæ Concilio, qui de his aduersus Græcorum commẽtarios scripsere, testati sunt, Vide Ætherianum de hæresibus, [a] qui & argumenta Photij egregie dissoluit: Habes hæc in Annalibus fusius explicata.

a li. 2. c. 15. 16. 17. 18. lib. 3. c. 16. T. 9. Biblioth. SS. PP.

Quod vero spectat ad Patriarcham Aquileiensem, qui sua Legatione consuluit Photium, & schismaticus schismatico adhæsit, habes vnde eius inconstantiam D leuitatem & imperitiam arguas; qui si animo constans & doctus fuisset, vtique institisset suorum prædecessorum vestigijs, illorum præsertim, qui doctrina, & sanctitate claruerunt, qualis fuit Sanctus Paulinus Patr. Aquileiens. qui congregato Concilio Foroiuliens. tempore Caroli Mag. de sacro dogmate, quod Spiritus Sanctus a Patre Filioque procederet, fusius disputauit. Tu consule dicta ad AD. 791.

Moritur hoc anno [b] magni nominis huius temporis, Ioan. Scotus licet (vt superius dictum) eius scripta erroris fuerint redarguta: de quo accipe quæ Vuillelmul Malmesburiensis scripserit in suis commentarijs de rebus gestis Regum Anglorum. *Succedentibus, inquit, annis, munificentia Aelfredi Regis, allectus venit in Angliam, & apud Monasterium nostrum, a pueris, quos docebat, graphiis, vt* E *fertur, perforatus, etiam martyr æstimatus est. Quod sub ambiguo ad iniuriam sanctæ animæ nõ dixerim cũ celebrem eius memoriam sepulchrum in sinistro latere altaris, & epitaphii prodant versus &c. de martyrio in illis extat mentio, licet causam cur ea passus sit, vt martyr possit haberi, nullus prodat.*

b Matth. Vuestmonast. hoc anno.

Christi Annus. 884. *Hadr. Pap.* 3. 1. *Caroli* 3. 4 *Basilii Maced.* 18 } *Impp. Ind.* 2.

A

MArinus Papa cum sedisset annum vnum atque d. 20. laudabiliter Apostolico munere perfunctus, 15. Kal. Febr. migrat ad Deum, successoribus relinquens exemplum, Photium impoenitentem, in deterius prolabentem execrandi, neque vllis Græci Imp. blanditijs, vel minis ad communionem cum eo ineundam moueri. Post duos dies 13. Kal. Febr. creatur Hadrianus Rom. eius nominis III. qui inhærens S. prædecessoris vestigijs execratus est & ipse Photium tanquam laicum, agentem Constantinopolitanæ Eccl. Patriarcham, nullum cum eo participans communionis symbolum, quamuis ab Imp. Basilio multum rogaretur. Accesserat ad detestationem perfidi hominis, quod scripta ab eo Epistola ad Aquileiens. Patr. contra Latinos, iam vulgata fuisset. Hostiles igitur Basilius ad Papam Hadrianum litteras scripsit, contumelijs plenas, quas tamen Romam, sero perlatas, post obitum Hadriani, accepit ipsius successor Stephanus Papa. Ad hunc Hadrianum P. scripsisse hoc anno gratulatorias litteras, & alias commendatitias pro Carolomanno Fr. Rege Fulconem Archiep: Rhem. testatur Frodoardus in eiusdem Fulconis vita. B

Quod autem ad statum Italiæ spectat, Campaniæ pars illa finitima Sarracenis ingentem passa est cladem, reuocato enim superiori anno in Gallias exercitu Imper. audacius grassati isti, igne, cædeque miscentes omnia, nobile Cassinense B. Benedicti Monasterium, vbi Sanctissimum eius corpus requiescit, & maius, quod erat inferius, barbarica immanitate direptum succenderunt, multosque ibi perimentes, ipsum etiam Venerabilem Bertharium Abbatem trucidauerunt. Ecclesia Sancti Saluatoris, subiecto, plerisque in locis igne, Dei iudicio, seruata est. Monachi cum supellectili, quam surripere potuerunt, ascito sibi in Abbatem Præposito Angelgario, Theanum migrantes, in cella, quæ in honorem B. Benedicti constructa fuerat, habitarunt, a Monasterij restitutione, per Petronacem facta, centum sexaginta sex annis. Ex Leone Ostiensi. [a] C

Monast. utrunque Cassin. a Sarracen. uastatur.

a lib. 1. c. 45.

Quo pariter anno, fœdere icto inter Alfonsum Regem Gallæciæ, & Regem Arabum Cordubæ regnantem Maomad, ad sexennium, per Dulcitium Toletanum presbyterum facta est translatio corporum SS. Martyrum Eulogii, atque Leocritiæ, qui Cordubæ Martyrium subierant, Ouetum, quorum in sanandis ægris virtus miraculorum eluxit. D

Christi Annus 885 *Stephani P.* 6 8 *Caroli* 3. 5. *Basilii Maced.* 19. } *Impp. Indict.* 3.

HAdrianus Papa vbi sedisset annum 1. mens. 3. die 19. obijt 7. Id. Maij, cui suffectus est Stephanus Sextus dictus V. ex presbyt. tit. SS. quatuor Coronatorũ, inuitus & reluctans, cuius ex omnium consensu, factam electionem in ingenti siccitate magna opportuno tempore imbrium secuta est inundatio, ex qua sibi omnium bonorum populus promitteret affluentiam: sacra perlustrans, vestiaria reperit sacris vestibus, & denariis spoliata horrea, & cellaria vacua, vt non suppeteret quid clero, & scholis erogaret, vnde captiuos redimeret, orphanos, & viduas pasceret, in tanta, quæ instabat, fame. Iam n. proh dolor, proh nefas inoleuerat pessima consuetudo, vt mortuo Summo Pontifice inuaderent homines Sed. Apostolicæ Patriarchium, & diriperent. Quare conuersus ad inclytorum parentum opes, eas lar- E

Magna penuria Sed. Apost.

Mortuo P. Patriarchium diripiebat.

ge

A ge pauperibus distribuit. Ministros & familiares hinc inde perquirens, tales suis obsequijs aggregauit, qui & in vitæ sanctitate, & fidei sinceritate, & sapientiæ doctrina, eloquentia, & morum probitate pollerent. Pauperes, & orphanos ad mensam adhibebat, cum vero nobiles aduocabat, spiritualibus etiam eos epulis, & quotidiana lectione reficiebat. Missarum quoque solemnia quotidie celebrabat. Cum autẽ Locustarum clades, sub Hadriano prædecessore omnia vastasset, & multiplicato germine renasci cępissent, & omnia repleuissent, misertus Sanctissimus Papa afflicti populi, primum quidem diuulgauit, deferentibus sibi locustas, quinque vel sex denarios, in singulos sextarios, se repensurum. Sed cum nec sic proficeret, ad Domini misericordiam confugiens, post longum cum lacrymis orationem, aquã a se benedictam Mansionarijs ad distribuendam populo, & aspergendam per sata, B agros, & vineas tribuit. Quo facto tanta omnipotentis Dei misericordia subsequuta est, vt vbicunque ipsa aqua aspersa est, nulla penitus locusta remaneret. Ex Anastasio, & Vaticano Codice de rebus eius gestis.

Locustæ oia depascentes, quando a Papa extinctæ.

Is simul ac cathedram conscendit, acceptis Basilij Imper. litteris quas ad Hadriadum miserat, plenis blasphemijs, atq; conuicijs perstans in Photij execratione, atq; detestatione, inhærens prædecessorum vestigijs, rescripsit ad Imper. epistolam, eum redarguens, quod pro Photio homine penitus laico excommunicato tantopere laborans, eum defendendo, aduersus Roman. Pontifices, ipsam Roman. Ecclesiam adeo afficeret contumelijs, atque conuicijs. Extat in Cod. Columnensi, appendix posita contra Synodum Photianam, Octauam ab ipso cognominatam, hoc titulo. Epistola Stephani Papæ Rom. ad Basilium Imper. postremis videlicet eius tempori- C bus, quando a Photio seductus scripsit Romam aduersus S. Marinum Papam ad Hadrianum. Eius particulas his inseremus, digna est tamen quæ a singulis Principibus integra perlegatur. *Mirati sumus magnificentiam tuam, quomodo talia scribere potuisti, cum sis iustitię ęquilibrium, præsertim cum recte nouerit pia potentia tua, quod manui Regię non subiiciatur sacerdotalis, & Apostolica nostra dignitas. licet enim ipsius Christi Imperatorum similitudinem in terris geras, rerum tãmen mundanarum, & ciuilium tantum curam gerere debes, quod etiam precamur, vt ad multos annos prestare valeas. Quo igitur pacto a Deo largitus es nobis terrenis rebus preesse, ita etiam nos, per Principem Petrum, spiritualibus rebus Deus prefecit. Accipe, queso te, benigna fronte que sequuntur. Datum D est tibi curare, vt tyrannorum impietatem, & feritatem gladio potentię concidas, vt iustitiam ministres subditis tuis, vt leges condas, vt terra marique militares copias disponas. Hec est prçcipua cura potentię, & Principatus tui. Gregis cura vero nobis commissa est, tanto prestantior, quantum distant a cœlo ea, qua in terris sunt. Audi Dominum dicentem Petro; Tu es Petrus,* [a] *& super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, & portę inferi non preualebunt aduersus eam. De potestate uero, & imperio tuo quid ait? Nolite* [b] *timere illos, qui occidunt corpus, animam vero non possunt occidere. Et iterum, de ministerio nobis commisso, ait. Tibi dabo* [c] *claues Regni celorum, & que sequuntur. Oro itaque pietatem tuam vt inherens decretis Principum Apostolorum, vt nomen eorum honores, & dignitatem. Institutio enim & sacerdotium omnium que in orbe sunt ecclesiarum* E *a Principe Petro ortum accepit, per quem etiam nos sincerissima, & purissima doctrina monemus omnes & docemus. Regnum vero tuum non minimarum rerum argumento ad ea, quę prestantiora sunt scrutanda se erigat, sed animaduertat qua auctoritate hec facere aggreditur.* Deinceps redarguit de contumelijs in Marinum Papam & in Romanam Ecclesiam, & post pauca, *Si ouis Dei existis*, inquit, *(quod in Votis habemus) ne transgsediaris limites Principum Apostolorum. Dic, quęso te, quis te seduxit, vt Pontificem Oecumenicum comico more scommatibus lacesseres, & Sacram Rom. Eccl. maledictis incesseres, cui cum omni veneratione subditus esse debes? An ignoras quod hęc omnium Ecclesiarum princeps existit? Quis te Pontificum Iudicem constituit, quorum sactis doctrinis dirigi debes, &*

Manui regiæ non subijcitur Sacerdotalis, & Apostolica dignitas. Imp. munus.

a Mat. 16. b Iud. 10.

c Mat. 16.

Imp. ouis pascenda a Petro.

a quibus preces pro te Deo offeruntur? Scis Sacrum illud Elogium; Nolite [a] tangere Christos meos, & in prophetis meis nolite malignari. Hæc de omnibus Sacerdotibus dicta sunt. Deo te æqualem facis, qui eius Angelos iudicare audes. Dicit enim Propheta. Labia Sacerdotis loquentur iudicium & legem exquirent de ore eius: Angelus enim est Domini omnipotentis. Quomodo iudicabis Sacerdotes, qui solius Dei iudicio subiiciuntur, & qui soli facultatem habent ligandi atque soluendi? Vide ad quod nam profundum te præcipitasti. Diluit quæ in Marinum obiiciebant, pluribus allatis exemplis Episcoporum ab vna in alteram Sedem translatorum. Mox de Photio. Sed hei mihi, (inquit,) quod ista gloriosa, & a Deo custodita Ciuitas Constantinopolis Pastoris solatio est orbata, & sola Regia tua potentia illustratur, & nisi amor, quo te prosequimur, cohibuisset, vt ferremus iniuriam Ecclesiæ nostræ illatam, coacti fuissemus aduersus præuaricatorem Photium, qui contra nos impura euomuit verba, grauiores pœnas infligere, quam prædecessores nostri &c. post pauca. Te itaque monemus, inquit, spiritualis noster fili, ne aduersus Sanctā Roman. Eccles. insurgas. cum uero audiuerimus, quod ex semine tuo filium ad sacerdotium dedicares, magno hac de causa repleti sumus gaudio. Ista ingerit Stephanus Papa, vt eum inducat, eiecto Photio, instituere Patriarcham; quod post factum est. Ad postremum commendat Rom. Eccles. laborantem Sarracenorum incursionibus, & auxilium petit. Reliqua vero, (inquit) silentio prætereimus, cum neque oleum sit nobis pro luminaribus Ecclesiæ, iuxta debitum Dei honorem. Quæ verba bene respondent ijs quæ supra dicta sunt, quod expilatum, ita inuenerit Patriarchium, vt opus fuerit e domo paterna petere vitæ subsidia.

a Mal. 2.

Sacerdotes solius Dei iudicio subiiciuntur.

Quæ autem ab exordio Pontificatus Stephani, vsque ad finem transacta sunt inter ipsum, atque Fulcionem Rhemen. Archiepisc. Frodoardus in historia Rhemensium Episcoporum, ex vtriusque litteris, vltro citroque datis, exponit, quæ legat qui volet apud ipsum, vel in Annalibus. Nos hic pauca attingemus. Significat se ad ipsum Papam videndum properaturum fuisse, nisi Paganorum vallaretur obsidione, hæcque deno tantum milliario a sua ciuitate abesse. Ciuitatem quoque Parisiorum ab ipsis tunc obsideri, hacque infestatione huic Regno ab octo annis iam præteritis inferri, vt nemini extra Castella procul liber abitus patere videretur. Addit quoque denique audisse se de insidijs quorundam pestilentium, quas ipsi Papæ moliebatur, & satis ægre tulisse, &c.

Pro Vuidone quoque Duce affine suo, quem idem Papa in filium adoptauerat, memorat, tam se, quam ceteros consanguineos suos, quibus id notificauerat, debitam exhibituros eidem Papæ reuerentiam. Mandat illi executionem sententiæ suæ Papa, quæ est huiusmodi.

Papa adoptat Ducē in filium.

Nos autem, (inquit) qui omnium Ecclesiarum in Beato Petro Apostolorum principem curam suscepimus, scientes inter Episcopos non haberi eum qui neque a Clero electus, neque a populo est expetitus, sæpe dictum Teuthboldum venerabilem Diaconum ipsorum lamentabilibus precibus inclinati Lingonensi Ecclesiæ Episcopum consecrauimus, condigna sententia præuaricatoribus illata, licet & aliis præuaricationibus fuerint impediti. Qua propter tuæ iniungimus sanctimoniæ, vt his nostris Apostolicis litteris perceptis, postposita dilatione ad Lingonensem accedas Ecclesiam, & eundem Teuthboldum a nobis solemniter consecratum Episcopum exinde reuestias, omnibusque Archiepisc. & Episcopis innotescas pro tantæ contumaciæ vltione (Archiepiscopi videlicet Lugdunensis, cuius cum esset Lingonensem Episcopum consecrare, inconsulto clero, & populo, Monachum quemdam ordinauit, eoque mortuo, contempto repetitio Pontificis mādato de Theuthboldo ordinādo, & alio quodam extraneo, & illi Ecclesiæ ignoto, vi conatus est ingerere) nos eiusdem Ecclesiæ specialem solicitudinem suscepisse, pro tanti laboris maceratione, & apprehensionis illatæ releuatione. Quidquid autem idem venerabilis Episcopus Teuthboldus vobis ex nostra parte retulerit, credite, & effectui mancipate, nullo modo ambigite,

A bigite, vt pote qui tuam reuerentiam circa nos deuotam consistere credimus. Ad hæc Fulco Episcopus rescribens, inter cetera, ait, præfatam præceptionem de Teuthboldo Episcopo sine mora explere voluisse, sed Odonis Regis sui consultu interim intermissum, dum Rex idem legatos suos ad eundem Papam dirigeret &c. Iniungit illi etiam Papa suas vices in conuocando apud VANGIONEM CIVITATEM CONCILIO, de controuersia inter Coloniensem, & Hamburgensem Episcopos.

Hoc item anno moritur Carolomannus Rex, cui successit in Regno eius filius Ludouicus, cui Ignauus cognomētum fuit, *siue quod Regno potitus* (inquit Aimoinus)[a] *nihil strenue gessit, siue quod sanctimonialem quandam, sicut a maioribus accepimus, Kale monasteria abstractam, coniugio copulans suo, peccatum, quo nullum maius noscitur, perpetrauit*. hæc ipse. Reliquus erat ex Ludouici filijs Carolus cognomento Simplex, genitus ex Adelaide, posteriori vxore, postremus, sex tantum annorum B puer, cuius patrocinium suscipiens Fulco Rhem. Archiep. litteris hortatus est Carolum Crassum Imp. vt eius defensionem susciperet, de quibus hæc Frodoardus in vita ipsius Fulconis. *Totius itaque* (inquit) *Regni curam gerens idem Dominus Archiep. Fulco litteras dirigit Imp. Carolo Regis Ludouici Transrhenensis filio pro tutela, & defensione Regni Franc. quod in his partibus a Northmannis multipliciter opprimebatur, asserens hactenus illud auxiliante Deo fuisse protectum, quamdiu patrui, & æquiuoci eius, ac filiorum, ipsius regebatur dominatione. Tunc vero illis feliciter humana excedentibus, postquam se proceres Regni eius Imperiali commiserant ditioni, eos vndique multi supergrauarent casus, memoratque ciuitatem Parisiorum, quam caput asserit & introitum Regnorum Neustriæ, atque Burgundiæ, barbarica cingi C obsidione, citoque capiendam, nisi Dei subuenta fuerit clementia, quæ si capta fuerit, totius dispendium Regni se perpessuros; tanque periculose hæc mala grassari, ut a prædicta Vrbe Rhemensi, nil tutum remanserit, multosque Christianos deserentes religionem, paganorum societati commixtos, ac tuitioni subditos esse.*

a li. 5. c. 45

Christi Annus	Stephani P. 6.	Caroli 3. 6	Impp.
886	2	Basilii Maced. 20	Ind. 4.

REuocandum est in mentem, vt fraude Theodori Santabareni Impostoris, Leo D Basilij filius Imp. iam creatus, in carcerem sit coniectus; is ad hunc vsque annum in eo detentus, orante pro eo Senatu, ex occasione psitaci, siue ab aliquo docti, siue casu, heu heu domine Leo, repetentis, liberatus, ad Imperium est restitutus. Nec multo post tempore Basilius Imp. morbo correptus, ordinatis Imperij rebus, & instituto hærede, & successore Leone filio, decedit e vita, cũ regnasset cum Michaele Imp. annum vnum, deinde solus vnde viginti. Ex Curopalate.

Basilius Imp. moritur.

Commendatur Basilij pietas in exædificandis, restituendis, exornandis, locupletandis ecclesijs plurimis, tum Constantinopoli, tum alibi, vt pluribus exequitur Curopalates.

Laudes Basilij.

Plurimos etiam Iudæos munerum pollicitationibus, & largitione, preciosis donis allectos suscepit, & attraxit. Quos postea Iudaizantes Leo Imp. Basilii filius edita E nouella constitutione[b] compescuit. addit Curopalates. Et Bulgarorum genus quod nuper diuino se cultui addixerat, missis eo religiosis Monachis, & virtute præditis sacerdotibus in fide confirmauit.

b Leo Nou. 55.

Et Rhos (Russos dictos) inito cum illis fœdere, vt salutaris baptismi participes essent, auctor fuit, misso ad eos Archiepiscopo, qui accepta conditione edendi miraculum, Euangeliorum volumine in ignem iniecto, & illæso recepto, ad Christum adduxit.

Russorum conuersio. Chrouatarũ, & Seruiorũ conuersio.

Retulit a Deo Basilius pro sua pietate, & studio religionis plures a Deo victorias terra marique, maxime vero ex Manichæis deuictis, & Sarracenis apud Tarsum per

Ducem

A Ducem superatis. Accepit a Deo, & illud beneficium, vt Scytharum barbaræ nationes, Chrouatæ dicti, & Seruij, missis ad eum legatis, sponte se ipsi subiecerint, acceptis ad habitandum Prouincijs, quæ; ab ipsis Croatia, & Seruia dictæ sunt. Ex Aquitannica historia, deprompta, ex Pithoei bibliotheca, habentur aliqua de bellis gestis a Basilio cum Bulgaris rebellantibus parum consentanea ijs, quæ sunt, apud Curopalaten. addit eadem historia, eum Hiberiam repugnantem per septem annos edomuisse, & subiugasse. Ceterum fuisset plane inter summos Christianos Principes numerandus Basilius, tum ob pietatem, tum etiam, ob res bello præclare gestas, a Curopalate, & alijs Græcis historicis diligenter expositas, nisi seductus a Photio præuaricator factus esset octauæ Oecumenicæ Synodi, cui subscripserat, & tum ipsius, tum Santabareni præstigijs dementatus in Rom. Ecclesiã, pro eodem Photio, insurrexisset. Ad postremum de Basilio, illud memoriæ non subtrahatur, quod scribendum curauit librum de iure, ex quo, iam deperdito, pauca remanserunt in libro Iuris Græcorum, sub titulo officium, & definitio Patriarchæ. Cuius hæc pauca hic describenda. B *Cum Resp. ex partibus, & membris ad similitudinem corporis humani constet, amplissimæ huius maximæq; necessariæ partes sunt Imp. & Patriarcha. Ideoque subditorum pax & felicitas, tam animi ratione, quam corporis, est Imperij, & Pontificatus, in omni vnanimitate, consensus.*

Basilius alioqui laudat⁹ Imp. reprehensione dign⁹ quod isurrexit ĩ Rõ. Eccl. Sal⁹ Reip. consensus Imper. & Pontific.

Idem insuper Basilius Imp. vna cum hæreditate filio suo Leoni Imp. egregia monita scriptis reliquit, sexaginta sex capitibus comprehensa, quorum principes litteræ hanc efficiunt sententiam.

Basilius in Christo Romanorum Imperatori Leoni charo filio, & Imperii Collegæ. C

Extant [a] e Græco fonte in alueum latinitatis deriuata. habeto hic duo descripta. Post fidem Catholicam primo loco commendatam, sic habet.

a Tomo 5. Bibl. SS. PP. in fi.

Sanam mentem habe in his, quæ ad rectæ fidei doctrinam pertinent, & summo honore prosequere matrem tuam Ecclesiam, quæ in Spiritu sancto te lactauit, & capiti tuo, ad Dei, per Christum laudem, Imperii coronam mecum imposuit. si enim quos natura tibi dedit parentes, debes venerari, multo magis eos, qui te in Spiritu sancto genuerunt omni pietatis officio debes colere. Illi enim duraturã ad tempus vitam liberis per generationem impertiuntur: isti vero æternam per regenerationem largiuntur. Honora ergo Ecclesiam Dei, vt tu vicissim in honore habeare, & sacerdotes eius reuerere tanquam spirituales patres, & deprecatores pro nobis ad Deum. Honor enim qui sacerdotibus habetur, in Deum refertur; & sicut, propter te, ministros tuos in honore habere iustum est, ita & propter Deum sacerdotes eius magnifacere, & in pretio habere sanctum. Quemadmodum enim honor, qui eis habetur, ad Deum pertinet; ita eorum contumelia, & contemptus longe etiam grauius eius iram prouocat. D hæc Basilius, post fidem Catholicam bene custoditam, apposuit, tanquam fundamentum, & basim quandam, super quam vniuersa moles Imperij collocata, firma constat. Accipe aliam salubrem [b] admonitionem ad rem præsentem spectantem. *Euoluere ne vnquam cesses historias veterum, ibi enim reperies sine labore, quæ alii magno cum labore congesserunt. At inde bonorum virtutes, & improborum vitia cognosces, & vitæ humanæ varias mutationes, & rerum in ea conuersiones, mundi huius instabilitatem, & Imperij ad cadendum pronitatem, disces breuiter male factorum pœnas, & bonorum præmia leges, quorum illa effugies, ne vltionis, quæ inde sequitur, seueritatem patiaris. hæc autem amplecteris, vt præmia quæ ex iis manant, consequi merearis.* E

Præclara admõitio Imp. ad Filiũ de honoranda Ecclesia. Si Parẽtes venerãdi multo magis sacerdotes. Sacerdot. pp Deum honorãdi. b ibi. c. 56. Monet vt legat historias.

Ad eundem Basilium rursum spectat, (ne quid prætermittamus antiquitatis) quod scribendum curauit, & augendum Græcorum Menologium, quod etiam exornauit imaginibus, quibus singulorum exprimerentur certamina. Extat autographum ipsius Basilij imaginibus magni pretij decoratum, per dies singulos, & singulos sanctos, apud Paulum Sfondratum S. Cæciliæ Card. Mortuo Patre, Leo suscipit Imperium, &

mox

A mox captata occasione, quod Photius cum Santabareno Consilium iniisset de eligendo in Imp. cognato ipsius Photij, eum e throno deponit, relegatque in monasterium Armenorum, in eiusque locum germanum suum Stephanum subrogandum, Apostol. ipsa Rom. Sede dispensante, vt qui a Photio Diaconus ordinatus esset, curauit: impostorem vero illum Santabarenum flagris cæsum, & oculis priuatum, Atheas in exilium mittit, hominem secta Manichæum, professione Magum, (vt Constantinus Manasses affirmat) simulatione vero Christianum, & imposturis, quibus miracula affectabat, a Basilio Imp. creditum sanctum.

Acceptis autem litteris Stephani Papæ ad Basilium missis, Leo Imp. & Photij fraudulētis facinoribus percognitis, omnes a Photio excommunicatos, depositos, eiectos reuocauit, Episcopos, Præpositos, presbyteros, Diaconos, & pios omnes, quibus ad se B euocatis, cum illis conuenit, vt ad Stephanum Papam ipse, & illi scribant, petendo dispensationem pro ijs qui a Photio fuerāt ordinati; Extat epistola Styliani Episcopi, & aliorum Episcoporum, & Clericorum omnium Constantinopolitanæ Ecclesiæ ad Stephanum Dominum, & œcumenicum Papam (sic enim appellat) bene longa, continens exactam historiam totius causæ Photianæ; quam nos breuitatis causa prætermittimus, illud solum adscribentes, quod est versus finem. QVONIAM VERO SCIMVS, inquiunt, QVOD A VESTRA APOSTOLICA SEDE CORRIGI, ET IVXTA CANONES CORRIPI DEBEMVS, HAC DE CAVSA HVMILIBVS HIS NOSTRIS LITTERIS TVAM ORAMVS VENERABILITATEM, VT MISERICORDITER NOBISCVM AGAS; cum populo videlicet, qui non sine rationabili causa Photij ordinationem recepit, vt C ne qui Apostolicæ Sedis legatos Rodoaldum, & Zachariam, qui initio Photium confirmarunt in Constantinopolitana Sede; deinde Eugenium, & Paulum, qui secunda vice vna cum Photio communicarunt, excepit, vna cum Photio damnetur, nec alius infinitus numerus ab ecclesia pellatur. Hoc enim facere consueuit Ecclesia: vt scilicet damnatis auctoribus hæresis, seu schismatis, ordinatos ab eis, & lapsos per pœnitentiam suscipiat, quod per exempla plurium Oecumenicarum Synodorū probat, *Quapropter decet etiam tuam singularem virtutem, Photium quidem tanquā initio schismaticum, & a schismaticis illegitime ordinatum, & propter alia multa, quæ operatus est mala, expellere. eos vero, qui ab ipso decepti sunt, misericorditer cum illis dispensari rogamus, vt Ecclesiæ Constantinopolitanæ pax, & trāquillitas ita restituatur &c. Nos enim (vt diximus) Impp. Christi dilectorum nutu Constantinopolim venientes,* D *dum multi nos ad communionem impellunt, & iuramento affirmant se ab Apost. Sede dispensationis indultum obtinuisse, vt absque impedimento sacerdotalem dignitatem exercitare possent; nullo tamen pacto illis fidem adhibuimus a tua sanctitate expectantes aliquid firmi, & certi. Hoc autem ausim affirmare, o venerandum caput, Deum adhibens testem, quod nullus eorum, qui cum Photio communicarunt, propria id fecerit voluntate, sed potius Principum violentia. Quapropter tuam rogamus Beatitudinem, vt populum (parum abest) desperatum misericorditer suscipias.* ROGAT TE PETRVS, CVIVS SEDEM ADMINISTRANDAM OBTINES, QVI AB OMNIVM DOMINO EDOCTVS FVIT, VT SEPTVAGIES SEPTIES IGNOSCERET, ETIAM IIS, QVI SCIENTER DELIQVERINT &c.

Eccl. Constantinop. petens dispensationē a Rom. Nota.

Confessio Catholica Græcorū.

Desiderantur Leonis Imp. litteræ de eadem re, ad eundem Stephanum Papam. E Nam post hæc subijciuntur in dicto Codice littera Stephani Papæ ad eosdem Episcopos, quarum pars hæc est.

Sed de Photio quidem ita vos scripsistis (de sede scilicet deiectum, & expulsum.) illas vero Imp. litteras cum legissemus, easdem a vestris procul abesse comperimus. Ita enim se habebant, quod Photius quietam vitā elegit. Quapropter in dubitatione versamur. Multum enim interest, abrenunciasse, & expulsum esse. Nos igitur absque diligenti inquisitione qualecunque iudicium proferre non possumus. Quapropter nunc sententiam prorogauimus. Et opus est, vtriusque partis religiosissimos Episcopos mitti, vt perpensa omni dubitatione, & veritate vtrinq; manifesta dicere possimus, quod

Cautū Stephani consilium.

Deus

A *Deus voluerit. Rom. enim Ecclesia instar speculi, & exemplaris reliquis Ecclesiis constituitur. Et quodcunque definierit in sempiternum manet incorruptum, & hac de causa sententias magna cum inquisitione ferri docet.* hactenus ad Episcopos, Stephanus Papa, non renunciationem Photij (quae nulla esse poterat, cum nunquam legitime sedisset,) sed eiectionem ab Imp. & Episcopis expectans audire. Eiectus autem hoc anno (vt audisti) penitus Photius, nec amplius restitutus, sed in monasterium relegatus, quando obierit, aut quomodo, in obscuro est, idque dolo schismaticorum ipsum auctorem doctoremque suum mire colentium. Ad abolenda autem quidem dolosi schismatici, quaecunque foeda, & nefaria de Photio extabant in Actis inter ipsum, & Ignatium, sub Nicolao, & Hadriano, silentio obruenda sub anathemate censuerunt. *Tempore ex eo* (inquit Marcus Ephesius in Concilio Ferrariensi[a]) *in Constantinopolitana Ecclesia hucusque solet celebrari, videlicet; Quaecunque in Patriarchas Ignatium, & Photium scripta, vel dicta sunt, anathemati sunto.* B At Deus tamen ea voluit, ad hoc vsque tempus, vt vidisti, conseruata. Iam ad Occidentem conuertamur: Hoc eodem anno, die 17. Ian. 4. Ind. primo nondum expleto anno Pontificatus Stephani Papae sexti, facta est ab eodem Pont. admiranda inuentio, & solemnis translatio corporum SS. Martyrum Diodori, Mariani, & aliorum plurimorum martyrum, ex coemeterio viae Salariae in Vrbem. Hi enim martyres cum olim conuenissent ad venerationem Chrysanti, & Dariae recentium martyrum frequenti coetu, occlusa a Gentilibus per parietem ianua, ipsi quoque pari martyrij corona decorari meruerũt, sub Stephano primo Rom. Pont. Cumque ad praesentem annum eorum sacrae reliquiae latuissent, Dei prouidentia factum est, vt eadem diuinitus reuelatae fuerint huic Stephano Papae, cuius diligentia effossae & erutae, solemni pompa translatae sunt in Vrbem, & per diuersas Ecclesias honorificentissime conditae. C Huius quidem rei gestae historia, tunc scriptis diligenter commendata, Dei beneficio ad nos vsque integra perseuerat,[b] in qua & praeclara tum a Deo ostensa miracula commemorantur. cuius auctor non quidem proditur, sed putatur esse Anastasius Bibliothecarius, huius temporis historicus, qui eiusdem Papae Stephani res gestas conscripsit, quae haud integrae ad nos peruenerunt.

Photius in Monast. relegatus, incertũ qñ obierit.

a Sess. 6.

SS. MM. inuentio, & trãslatio.

b Apud Sur. 17. Ian.

Christi Annus 887. | *Stephani P.6.* 3. | *Caroli* 3. 7 *Leonis* 6. 2 | *Impp.* *Indict.* 5.

D

Parisiensis ciuitas Northmannorum obsidione laborans, Dei misericordia implorata, precibus Dei Genitricis, cui ciuitas dedicata est, & Sancti Germani Episcopi, atque S. Genouefae, & aliorum Sanctorum eius Ecclesiae patronorum, liberata tandem fuit. tunc praecipue enituit virtus eiusdem Sancti Germani in edendis miraculis, quorum duos libros seorsum scripsit Aimoinus.[c] Cecinit eiusmodi obsidionem duobus carminum libris Abbo, qui Aimoini historici fuit discipulus. Fuit & idem Abbas, ad quem Aimoinus inscripsit praefationem suam historiarum, quas perduxit ad hunc annum, de rebus Francorum.

Scripsit tunc temporis Fulco Rhemensis Episcopus epistolam ad Carolum Crassum, pro obsidione Parisiensi auxilium implorans. E Scripsit & ad Stephanũ Papam de quibus litteris Frodoardus.

Hoc anno habita legitur SYNODVS COLONIENSIS,[d] in qua actum aduersus raptores rerum Ecclesiarum; oppressores pauperum, & incestas nuptias contrahentes.

Quo etiam anno laborat Ecclesia Anglicana tyrannide Hastingi Dani, qui simulate baptisma suscipiens, eo ad inferendam cladem populo vsus est, cuius etiam saeuitia Galliae ingemuere.

c Apud Sur. 5. Iul.

Aimoinus hucusque perduxit suam historiam.

d Tom. 4. Cõc. Ven. edit.

A

Christi Annus 888 *Stephani P.6.* 4 *Leonis 6. Imp.* 3 } *Indict.6.*

PRid. Id. Ian. Carolus Imp. moritur, iam antea repudiatus a suis; magno quidem Dei iudicio factum est, vt ipse Augustam Richardem, ex leuibus quibusdam suspicionibus, testantẽ publice, se, licet iũctã Carolo, adhuc intactã virginẽ permanere, contra ius fasq; repudians, mense Nou. in Conuentu Tribur. repudiaretur a suis, tradito eius Regno Arnulpho Carolomanni filio; adeoque Dei voluntate Carolus ad B ima depressus est, vt victum quotidianum ab Arnulpho supplex exposceret. hæc pluribus Regino, qui ipsum laudat ex multis. Fertur libellus eiusdem Caroli de visione ipsi ante triennium ostensa, de locis inferis, & purgatorijs, quibus complures torqueri vidit Principum & Episcoporum, qui bellorum ciuilium fomitem succendissent. habetur in auctario ad Bedam, [a] & recitatur a Vuillelmo Malmesburiense. [b]

Carolus repudians vx. repudiatur ipse a Regno. Visio Caroli R.

a lib.2.c.2
b li.2. c.2. in fine.

Post hæc scissio Imperij, malaque plurima ex Tyrannorum plurium simul exurgentium factionibus orta sunt. Nam Berengarius Dux Foroiuliensis in Regem eligitur. Vuido, siue Guido filius Lamberti Ducis Spoletini, Imp. nomen assumit, vel potius iam diu ante assumptum retinet. In Gallijs Comes Parisiensis Otho, siue Odo pariter in Regem prouehitur, cum viueret Carolus Simplex legitimus hæres. sed & Rodulphus Corradi filius sibi Regis nomen imposuit. Sic itaque Italia & Galliæ, C hoc potissimum anno, sunt ex ijs tyrannis emergentibus magnopere afflictatæ. Quod autem deterius, videri potuit, & plane monstruosum illud fuit, quod tam Episcopi, quam Abbates armati ad bella procederent, in hostes irruerent, cæderent ipsos, cæderentur ab ipsis. execrandum plane diu illiusmodi facinus inoleuit in Galliis, cuius merito accidisse putamus, vt externis, atque ciuilibus bellis eædem prouinciæ afflictarentur. Sed eo deterius, quod ijdem etiam ab eius temporis scriptoribus laudati reperiuntur nomine bellicæ fortitudinis, cum tanquam sacrorum Canonum violatores, & muneris pastoralis desertores, detestandi fuissent.

Imperij scissio.

Episcopi & Abb. ad bella procedunt.

Eodem anno occasione noui Regis Arnulphi celebrata est SYNODVS [c] MOGVNTINA de qua illud primum considerandum, eundem Arnulphum nunquam ab antiquis scriptoribus Imperatorem esse nominatum, sed semper Regem, eo quod D nefas esset Imperatoris nomen assumere, nisi illud esset ab Apostolica Sede collatum: quamobrem perperam agere conuincuntur, qui statim post obitum Caroli, Arnulphum nominant Imp. tanquam hæredem Imperij: Qua nam autem ex causa eiusmodi Synodus collecta esset, in eius præfatione, produnt Patres, qua etiam, quis nam status infelicissimus Germaniæ Ecclesiarum esset, pluribus docent. vastitatem videlicet a Northmannis, & grassatoribus illatam ciuitatibus, Ecclesiis & monasterijs, & cladem hominibus Ecclesiasticis, & sæcularibus. hæc sunt quę ob omnium oculos lugenda Patres, & corrigenda quoquomodo proponunt. statuti sunt igitur in Synodo canones 26. quorum tres primi ad Arnulphum Regem pertinent, quibus admonent quomodo gerere se debeat in Regni bona administratione.

c T.4. Ven. edit. Concil.

Imp. non appellat nisi a coronatione p Papam.

Infelix status Eccl. German.

Hoc eodem anno sanctus Rembertus, magnus ille Danorum Apostolus, successor E Sancti Ansgarij in ea functione, & scriptor vitæ, & imitator egregius, ex hac vita discessit. Ex Adamo [d] Monacho qui & meminit eius vitæ scriptæ a fratribus monasterij Corbeiensis, quæ forte ea est, quæ a Surio, sine auctore edita reperitur, quem testatur a Nicolao Pont. pallium accepisse, & Adelgarium successorem habuisse, qui pallium a Stephano Pont. acceperit; sicque Sedis Apostolicæ auctoritate, qua cœperat, eamdem Ecclesiam propagatam semper apparet.

S. Rẽbert⁹ Danorum Apost.

d li.1.c.38 in fi. 1. die 5. Febr.

Hoc eodem anno, qui tertius numeratur Stephani Patriarchæ Constantinopolitani ipse ex hac vita migrauit, in cuius locum suffectus est Antonius cognomento Cauleos. Ex Curopalate. Porro Stephanus ob vitę innocentiam a Nicephoro Philosopho

asseritur a fascijs sanctus fuisse, relatus quidem legitur in Menologium Græcorum, præclaro elogio. Ad hunc eundem Stephanum Patr. extant complures Leonis Imp. Nouellæ constitutiones, diuersorum argumentorum, ad statum tamen Ecclesiasticum pertinentes, quas, qui velit, consulat. A

Collecta Romã, & Ierosol. a Rege Angl. missa.

Hoc insuper anno Aelfredus Rex Angliæ Aethelinum Vuintoniensem Episcopum Romam misit, qui illuc eleemosynas ferret. sed & sequenti anno collectam vniuersalem tam clericis, quam laicis indixit, Romam & Ierosolymam mittendam, cui ipse ex suo thesauro partem non mediocrem adiecit. Ex Vuestmonasteriensi, qui & alia plura refert de summa pietate Regis.

Imago lacrymat. Præsagiũ excidii vrbis Aurelian. a li. 2. c. 5.

Hoc eodem anno in vrbe Aureliana Galliarum memorabile atque formidolosum contigit portentum. In monasterio virginum quod Puellare dicebatur, ab imaginis Crucifixi, quæ in medio monasterij erat, oculis per aliquot dierum spatium cõtinue, multis cernentibus, riuus emanauit lacrymarum; excidij eius Vrbis proculdubio triste præsagium, quod anno sequenti contigit, tota vrbe concremata. Cuius vrbis ecclesiam cum restituere magno conatu insisteret venerabilis Arnulphus Episcopus, dum telluris soliditatem ad fundamenta scrutatur, copiosa auri pondera repererunt, quæ ad totius, quamuis magnæ basilicæ fabricam sufficere crederentur: ex Glabro [a] eiusdem temporis scriptore. B

Christi Annus 889 | *Stephani P. 6.* 5 | *Leonis 6. Imp.* 4 | *Ind. 7.* C

Hunni immissi in Germ. & Gallias.

ANnus hic Germaniæ, & Gallijs fuit funestissimus ob Hunnorũ in eas regiones immissiones per Regẽ Arnulphũ, cuius impietatem Luitprandus ita deplorat. *O cæcam Arnulphi regnandi cupiditatem, o infelicem, amarumq; diem? vnius homuncionis deiectio nempe Zuentbaldi, quem aduersarium patiebatur, fit totius Europæ contritio. Quot mulieribus viduitates, patribusque orbitates, virginibus corruptiones, sacerdotibus populisque Dei captiuitates, Ecclesiis desolationes, terris inhabitatis solitudines, cæca ambitio paras? &c.* reliqua bellorum tum in Gallia, tum in Italia, quæ inter se mutuo digladiantes Principes perpetuo gessere, quod non sint nostri instituti; idem te docebit, si cupis, lector, Luitprandus historicus. Nos res Ecclesiasticas prosequamur. D

Ratio diuersitatis litterarũ Imp. & Episcoporũ ad Papam de Photio.

Hoc eodem anno, qui tertius est a tempore, quo a Stephano Papa scriptæ sunt litteræ Constantinopolim ad Imp. Leonem, & Episcopos Catholicæ communionis, ab eodem Imp. atque ab eiusdem etiam Episcopis legationes mittuntur ad Stephanum Rom. Pont. prout ipse antea mittendas iusserat; litteræ item, quibus satisfaciunt illi de discrimine inter litteras suas, & Imp. *Cuius* inquiunt, *hæc causa est, quod ij qui Photium abrenunciasse scripserunt, iidem ipsi illum receperunt in sacerdotem. Nos vero qui ne vestigium quidem sacerdotii illum habere affirmamus, iuxta legitimam, & canonicam sententiam æternorum, & BB. Pontificum Nicolai, & Hadriani, sicut etiam Sancta, & generalis Synodus Constantinopoli congregata Legatis Apostolicis, & trium Sedium Orientalium promulgauit, quomodo potuimus scribere illum renunciare qui, ita fuerit condemnatus? &c.* Rursum repetunt de dispensatione cum illis, qui inuiti receperunt. *Non enim* inquiunt, *a Canonibus est alienum, Photium quidem damnatum esse, & eos qui illum inuiti receperunt, & nunc pœnitentiæ signa exhibent, recipi. Hoc enim etiam magnus Athanasius Alex. Patr. ad Rufinum scripsit, quod oportet in Synodicis conuentibus Principes hæresium, & schismatum damnatos reiicere, reliquos vero cum dispensatione recipere.* Ex sæpius citato Columnensi Græco Codice. E

A

Christi Annus 890. *Stephani P.* 6. *Leonis 6. Imp.* 5 } *Ind.* 8.

VLtimus hic est Stephani Papæ annus, ad quem referenda reliqua eius præclare gesta, quæ certo anno consignari non possunt.

In Codice Anastasij Bibliothecarij MS. hæc habetur. Intuitus Sanctissimus Papa Stephanus insolentiam populi, & cæcitatem cordis eius vaniloquis, & nefarijs fabulis, & ociosis sermonibus vacantis in Ecclesia, & audiens quosdam, vulgante fama, B maleficiis, & incantationibus vti, præclara allocutione, Missam celebrans, populum admonuit. Eam tu lege, si libet, in Annalibus, in qua ad finem maleficos excommunicat. Pergit Anastas. scribere de summa eius pietate, charitate, & salutis omnium solicitudine, quarum eius virtutum fama per Occidentem, & Orientem vulgata, pene omnes ad eum accurrebant, vt eius benedictionem perciperent. Abusum etiam illum sustulit exigendi aliquid ab ijs qui Missas celebrarent in Ecclesia Sancti Petri. Cum enim omnes in loco tam celebri Missas celebrare affectarent, & pietatis causa aliquid donare Ecclesiæ consueuissent, postea cæpit illiberaliter ab æditius exigi. reliqua desunt in Codice mutilato.

Maleficos excom. P.

Abusus quosdam tollit.

Extat Stephani huius rescriptum ad Romanum Episcopum Rauennatem [a] de electione Episcopi Imolensis. nec non aliud ad Heribertum Archiep. Moguntinum, C quo asseritur non probari purgationem per ferrum candens, & aquam feruentem.

a dist. 63. c. 12.

Purgatio per ferrũ candẽs, & aquam feruẽtem improbatur.

Hoc item anno moritur vir insignis sanctitate atque doctrina Samson Abb. S. Zoili Mart. Cordubæ ciuitatis, qui tempore persecutionis ab Eulogio descriptæ, claruit; cui fuit certandum non solum aduersus Sarracenos, sed & aduersus malos Christianos Martyrum derisores, inter quos eminebant Hastigesius Malacitanus Episcopus, & Seruandus Comes, ambo egregiæ impietatis homines, Sarracenorum Principum amicissimi. ex Apologetico ipsius Samsonis, quod adhuc Toleti extat Gothicis litteris descriptum.

Sansonis Abb. Cordub. obitus.

Hoc eodem anno Ecclesia in Morauia admodum afflictata est, occasione defectionis eius Principis ab Arnulpho Rege, qui in eam ingressus prouinciam, omnes, quas in ea reperit, demolitus est vrbes. hæc Regino, hoc anno.

Clades Morauiæ illata ab arnulpho.

D Quo pariter anno (idem inquit auctor) Dux Britanniæ Alanus, coadunata omni Britannia, tale votum vouit. Vt si aduersarios Northmannos per diuinam virtutem superare posset, decimam partem omnium bonorum suorum Deo, & S. Petro Romam destinaret, omnibusque Britonibus idem votum spondentibus, tanta strage hostes fudit, vt vix 400. ex quindecim millibus ad classem redirent.

Britones decimam oĩum suorum bonorum Deo, & S. Petro vouent, se victores euadãt, & vincunt.

Quod ad res pertinet Orientis, hoc anno moritur Antonius Patriarcha Constantinopolitanus, vbi tantum duos annos sedisset. Ita in serie Patr. Constantinopolitanorum in corpore iuris Orientis intexta. Claruit iste egregia sanctitate, & miraculis, proque pace, & vnitate Ecclesiæ laborauit, quam & feliciter est consecutus, vt testatur Nicephorus Philosophus in eius funebri oratione, apud Metaphrastem die 11. Febr. Cui successit Nicolaus cognomento Mysticus, erat id nomen dignitatis primæ post E magnum chartularium, de cuius insignibus Curopalates, inquit, *sunt tiara, & prætextu vittata loris.* Ita ipse in libello de officijs Constantinopolitanæ vrbis.

Christi Annus 891 *Formosi Pap.* 1 *Leonis 6. Imp.* 6 } *Ind.* 9.

STephanus Sextus, sexto suæ sedis anno moritur. Sic in eius epitaphio a Manlio descripto: *Bis ternis annis populum qui rexit, & Vrbem.* In successione

a li. 1. c. 48. Rom. Pont. hic labitur Leo Ostiensis,[a] Marianus item Scotus, & Sigebertus, qui non modo ex antiquis omnibus Rom. Pont. scriptoribus redarguuntur, sed etiam Græcorum huius temporis auctorum monumentis. In sæpe enim citato Codice Græcó Columnensi, vbi dum redarguitur pseudosynodus Photiana, hæc series Pōtificum Rom. texitur. *Post Hadrianum hunc Ioannes, post Io: Marinus; post Marinum, Hadrianus; alter deinde Stephanus Sextus; deinde Formosus, post hunc alii quattuor, videlicet Bonifacius, Stephanus Romanus, & Theodorus, & post hos Ioannes qui hæc scripsit.* A

Series Roman. Pōt. in qua labunt aliq. historici.

Formosus Papa.

Tumultuaria electione Stephano sublegitur Formosus Portuensis Episcopus, vt ex Luitprando colligitur. *Formosi, inquit, prædecessore defuncto, Sergius quidam Rom. Eccl. Diaconus erat, quem Romanorum pars quædam Papam sibi elegerat, quædam vero pars non minima nominatum Formosum Portuēsis ciuitatis Episcopum pro vera religione diuinarumque scripturarum, & doctrinarum scientia, Papam sibi fieri anhelabat. Nam dum in eo esset vt Sergius Apostolorum Vicarius ordinari debuisset: ea quæ Formosi partibus fauebat pars, cum non mediocri tumultu, & iniuria Sergium ab altari expulit, & Formosum Papam constituit.* Laudatissimus igitur Formosus apud Luitprandum habetur, & ab Anastasio Bibliothecario in Nicolao magnæ sanctitatis Episcopus nominatur. Quanti autem eum fecerit Hincmarus Rhemensis summarium eius ad ipsum epistolæ, apud Frodoardum,[b] indicat. *Formoso, inquit, eiusdem Romanę Ecclesię Episcopo, (suffraganeo sc. licet) scripsit, collaudās eius, quam audierat sanctitatis, & scientiæ famam, quærensq; eius habere familiaritatem; & vt ipse pro se dignaretur orare vicem rependere studens, & quædam ei munera mittens, vt sui memoriam in orationibus habeat.* Item postquam litteras suas idem Formosus ei miserat, in quibus de charitate erga eum significauerat, intimat, quia magnam in ipso haberet fiduciam. Ex quibus quanto fuerint vbique existimationis, colligitur, vt non adeo sit mirum, si bono totius Ecclesiæ ex Episcopatu Portuensi translatus fuerit ad moderandas habenas totius Catholici orbis, hoc potissimum tempore, quo ipsa Rom. Ecclesia adeo afflictaretur pessimorum tyrannorum inuasione. B C

Qui vir & quantus.

Ex Portuē si Eccl. cur potuerit esse Formosus trā slatus ad Rom.

Formosi granis epistola in cā Photiana.

Hic igitur acceptis a Constantinopoli litteris ad prædecessorem directis, vt in re magni momenti, adhibito in omnibus fratrum consilio, ad eos rescripsit litteras quæ decurtatę habentur in eodem Codice Columnensi. & post multa, *Petis, inquit, ad Stylianum misericordiam, & non scribis, quomodo sit exhibenda, neque cui, sæculari uidelicet uel sacerdoti. Si enim secularem dixeris: ueniam dignus is erit, tanquam a seculari dignitatem adeptus. si uero sacerdotem dicas, non adhibes mentem, quod dignitatem præbere non potuit, qui dignitatem non habebat. Nihil potuit dare Photius, præter damnationem, quam habuit per impositionem obliquę manus, & damnationem prebuit. Quomodo dignitatem potuit accipere qui particeps factus est condemnato? Quoniam pro ordinato misericordiam obtinere petis: animaduerte quod ordinatorem potius fones, iuxta Domini sacrum eloquium. Vel[b] facite arborem bonam, & fructus eius bonos &c. oportebat igitur istam Ecclesiam in qua talia deprehenduntur facta, grauissimas dare pœnas, ut huiusmodi pœnis uestra Ecclesia purgaretur. Continet autem nos benignitas, & fratrum dilectio quę nobis persuadet, ut alia quidem toleremus, alia vero omnino e medio tollamus. Quapropter mittimus e latere nostro religiosissimos Episcopos, Landenulphum Capuanum, & Romanum, quibus cum sanctitatem etiam tuam hortamur conuenire, necnon Theophylactum Metropolitanum Ancyrę, & Petrum fidelem nostrum: ut ita, ante omnia in Photium preuaricatorem, & legum euersorem sententia a predecessoribus Oecumenicis Pontificibus ante omnia Synodice prolata, nec non a nostra humilitate confirmata, perpetuo immutabilis permaneat. Cum iis uero qui a Photio fuerint ordinati misericorditer nos gerentes, decernimus, ut oblatis libellis, se deliquisse fateantur, & pœnitentia, ueniam deprecentur, pollicentes se nunquam tale quid commissuros. Deinde his peractis quæ sequuntur omnia, quæ nostris litteris mandata conspiciuntur, una cum predictis uiris sanctitas tua peragat, nec aliquid addendo, nec diminuendo, aut commutādo. Ita enim* D E

b Matt. 12.

& a nobis,

A *& a nobis, & a reuerentia tua in communionem fidelium receptis, ut laicis, scandalum delebitur. His autem peractis, si quis ipsorum communicare renuerit, nouerit se ipsum a communione nostra alienum fore.* hæc Formosus sapienter admodum ad sananda simul Eccl. Constantinopolitanæ vulnera diuturnitate temporis putrescentia.

Hoc anno defuncto in prælio Sunzo Archiepiscopo Moguntino, in locum eius subrogatur Atto Abbas, Augiensis monasterij, totius Germaniæ bono, vt pote qui ad restituendam collapsam Ecclesiasticam disciplinam plurimum laborauit, cuius rei causa generalis Conuentus Episcoporum est collectus.

Christi Annus	*Formosi Pap.*	*Vuidonis*	1	*Impp.*
892	2	*Leonis 6.*	7	*Ind.* 10.

B VVido Romæ coronatur Imp. a Formoso Papa, quo facto concitauit in se inuidiam eorum, qui eiusdem Imperij coronam ambirent, Arnulphi & Berengarij, quin etiam ciuium Romanorum. Constat id ex litteris ipsius Formosi Papæ, de quibus Frodoardus [a] & etiamnum extant. Sic igitur primus hic annus est numerandus Vuidonis Imperij, quo re vera dicendus fuit Imp. coronatus ex more, ab ipso Rom. Pont. cum alioquin iam longe ante se Imp. gessisse, & appellasse ex diplomate ab ipso scripto ante annos quindecim satis appareat, cum auctus est filio Lamberto. (a Hist. Rhemé. lib. 4. c. 2.)

C Hoc eodem anno Germanorum Ecclesia rursus Northmannorum grassationibus deuastatur; cum & nobile Monasterium Prumiense depopulati sunt. Postquam cladem Regino ipse, tunc ibi Monachus, Abbas eligitur, sed paulo post inuidorum persecutione deijcitur. scribebat tunc historias huius temporis, perduxitq; ad annũ 908.

Eodem anno Carolus Simplex 14. tantum annorum puer, filius, Ludouici Balbi Franc. Reg legitimus, a Fulcone Rhem. Episcopo vngitur Rex Franc. reiecto Odone Comite, qui Regis titulum tyrannice vsurpauerat, idque in Concilio Episcoporum, & procerum hoc anno Rhemis collecto, vt firmaretur, litteras dedit, ad Arnulphum Regem, & ad Vuidonem Imp. sed & ad Formosum Rom. Pont. iteratas, de quibus Frodoardus. [b] Ex hac eadem Synodo scriptum est ad Balduinum Comitem Flandrensem, inuadentem res ecclesiasticas, cui intentata est excommunicatio, ad quem etiam scripserat Fulco Rhem. redarguens eum de vsurpatione Monasterij, & de infi- D delitate, ac periurio contra Regem. Ex Frodoardo. Porro Arnulphus ipse primo præsto fuit Carolo, inde vero Odoni, contra Carolum, fauit, vt Regino tradit, & alij assentiuntur. (Carolus Simplex 14. annorũ coronat. — b li. 4. c. 5.)

Arnus nonus Episcopus Vuirzeburgensis rediens ab expeditione Boemorum, in tentorio Missam celebrans, circumuallatus hostium agmine cum socijs trucidatus, martyr efficitur, ex Ditmaro.

Christi Annus	*Formosi Pap.*	*Vuidonis*	2	*Impp.*
893	3	*Leonis 6.*	8	*Ind.* 11.

E FOrmosus Papa ob graues perturbationes, quibus vexaretur Dei Ecclesia GENERALEM SYNODVM INDICIT hoc anno celebrandam, Kalen. Mart. ad quam vocauit etiam transalpinos Episcopos, & inter alios, Fulconem Rhemen. Archiep. teste Frodoardo. [c] Addit eum precatum Papam, vt æterna stabilitate sibi firmaret, quæ suæ fuissent collata Ecclesiæ, & peculiariter Monasterium cum venerabili corpore S. Callisti Papæ, & martyris Ecclesiæ suæ donato, super quo lis illi intendebatur. Subnectit etiam de quibusdam Episcopis Galliarum, qui sibi pallium indebite a Rom. poscebant sede, Metropolitanos suos tali spernentes tenore; asserens quod res eadem nisi prudenti præcauta foret solicitudine confusionem non mediocrem generaret Ecclesiæ, magnumque charitati dispendium (c li. 4. c. 1. De pallio nõ temere cõcedẽdo. Rhem. Episcopus monet Papam.)

valeat inferre. Vnde tam se quàm omnem dicit precari Ecclesiam, ne cito alicuius irrationabili petitioni, sine generali assensu, & literis, consentiat, ne per hoc Ecclesiasticæ dignitatis honor vilescere incipiat, si res indebitæ, quæ temere affectantur, inconsulte tradantur. Cui rescribens idem Papa Formosus, monet eum debere compati Rom. Eccl. atque imminenti eius subuenire ruinæ, nec ei suam præsentiam denegare, adiungens vndique hæreses, ac schismata pullulare, nec, qui ad resistendum occurreret, esse. Dicitque longo retroacto tempore perniciosas hæreses Orientem confundere, & Constãtinopolitanam Eccl. nociua schismata perturbare. Simul etiam regionis Africanæ legatos insistere responsa petentes, pro dudum exorto inter Episcopos ipsarum Prouinciarum schismate. Diuersarum quoque partium legationes diuersa responsa petentes instare. Cuius rei gratia GENERALEM SYNODVM die Kal. Martiarum Indict. 11. se inchoare dispośuisse, ad quam eundem, remota omni dilatione, admonet festinare, vt colloquendo largius de his valeant pertractare, & affluentius ad consulta singula respondere. Northmannicæ gentis procellis, quibus asserebat se perturbari, plurimum dolere, &c.

Formosus deplorat miserũ statum Eccl.

In alijs etiam litteris de eadem Synodo fatetur Italiam tunc semel, & secundo horrida bella perpessam, & pene contum ptam. Orientalium vero partium se deflere væsanam hæresim in Christum Iesum blasphemiam continentem. Plures villas suæ Ecclesiæ inique dudum subtractas, commemorat Fulco, litteris ad Papam, esse restitutas, quas Apostolica auctoritate Papa confirmat &c.

Ad postremum hoc eodem anno qui & secundus est, ex quo Vuido Imp. Romæ a Formoso Papa vnctus est Imp. eius pariter filius Lambertus ab eodem Formoso vngitur Imp. ex Frodoardo.

Quod ad res pertinet Orientales, hoc eodem anno bello acerrimo excitato inter Bulgaros, & Leonem Imp. eodemque per plures annos propagato, Turcæ & Hunni aduersus eosdem, ab eodem sunt Imp. vocati, Simeone Bulgarorum Rege validissime resistente; ex quo factum est, vt dissoluto inter Bulgaros, & Constantinopolitanum Imp. pacis vinculo, atque spiritualis præfectura, quam Græci sibi vindicauerant, e medio tolleretur; ijdemque Bulgari Romanæ Ecclesiæ, a qua donis & blanditijs Græcorum desciuerant, se sponte subijcerent. De bello autem isto apud Europalatem plura inuenientur.

Christi Annus	*Formosi Pap.*	*Vuidonis*	5	*Impp.*
894	4	*Leonis 6.*	9	*Ind. 12.*

PEtente Fulcone Rhemen. Formosus Papa solicitus est pro confirmatione Caroli legitimi successoris in Regno Fr. scribens ad Odonem qui Regnum occupauerat, vt bello abstineat, & inducias det vsque ad profectionem Fulconis ad Vrbem, & ab ea reditum. scribens etiam ad Episcopos Galliarum, vt de eadem re conueniant, & commoneant eundem Odonem. Fulco item rogauit Pontificem, vt pro sua Apost. auctoritate Arnulpho, & Odoni mandaret a bello in Carolum, sub anathemate, abstinere; qui admonitione, non modo nihil profecerunt, sed Regnum Caroli vexauerũt, & Rhem. Eccl. bona inuaserũt atq; adeo Odo ipsã Rhem. ciuitatẽ obsedit, quousq; a Carolo cum valido exercitu ab obsidione est depulsus. hæc & plura alia trãsacta inter Papam, & Rhem. Epum habentur ex Frodoardo. In vna epistolarum hoc est notandum, quod ait quem petierat Carolus Rex benedictum panẽ pro pignore se mittere.

Acta iter Formosũ P. & Fulconẽ Rhemen.

Quod rursum ad Lambertũ pertinet, hoc anno Imp. a Formoso Papa creatur, eum decem & septem fuisse annorum, colligitur, & consentit Luitprandus, cum ait, adhuc ipsum Ephœbum fuisse, cum post obitum patris solus habenas suscepit Imperij. de quibus Formosi litteris Fulco certior factus, parænecticas ad eum litteras scripsit.

Aduersus etiã repullulantem Nicolaitarum hæresim quæ scripserit Fulco, sic habet Frodoardus. *Albrado Regi transmarino amicabiles litteras mittens, grates refert, quia tam bonum virum, & deuotum Ecclesiasticisque regulis congruentem destinauerit*

Nicolaitarum repullulans hæresis.

A uerit episcopum in ciuitatem Cantaburg nomine, audierat enim quod peruersissimam sectam paganicis erroribus exortam, & in illa gente tunc usque relictam, uerbi mucrone satageret amputare, quæ secta suggerere videbatur Episcopis, & presbyteris subintroductas habere mulieres, ad propinquas quoque generis sui, qui quis vellet, accedere. Insuper & sacras Deo feminas incestare, vxorem habentem, concubinam similiter habere. Quæ omnia quàm sane fidei sint aduersa documentis manifestat euidentissimis ex sacrorum Patrum prolatis auctoritatibus. hactenus Frodoardus.

Quo pariter anno Formosus Papa pro Ecclesia Anglicana solicitus, quæ Danorum incursionibus, ac bellis diuturnioribus pene destituta erat Episcopis (plurimæ namque Ecclesiæ viduatæ Episcopis remanserant) suis litteris tum Regi, tum Episcopis, sub pęna excommunicationis, & maledictionis mandauit, vt omnibus Ecclesijs suis
B ordinarentur Episcopi. Hoc factum anno Domini 904 est apud Malmesburiensem,[a] sed vitio puto scriptorum, nec enim ad id tempus peruenit Formosus: cui mandato, conuentu habito, obeditum est. Acto Concilio Archiepiscopus cum honorificis muneribus, Romam adijt, Papam cum magna humilitate placauit; Decretum Regis recitauit, quod Apostolico maxime placuit, & illud in perpetuum firmauit. a li. 2. hist. Angl.

Quod autem eo argumento plures scriptas fuisse epistolas ab eodem Formoso Papa, idem auctor affirmat, vnam hic adscribamus ex ijs ad Episcopos Angliæ scriptam, [b] ab eodem auctore recitatam. b De gest. Pót. Angl. lib. 1.

C
FRATRIBVS, ET FILIIS IN CHRISTO omnibus Episcopis Angliæ, Formosus.

Audito, nefandos ritus paganorum partibus in vestris repullulasse, & uos tenuisse silentium, ut canes non ualentes latrare; gladio separationis a corpore Dei, ecclesia, uos ferire deliberauimus. Sed quia, ut nobis dilectus frater noster Pleimundus intimauit, tandem euigilastis, & semina uerbi Dei olim uenerabiliter iacta in terra Anglorum cæpistis renouare; mucronem deuotationis retrahentes Dei omnipotentis, & B. Petri Apostolorum Principis benedictionem uobis mittimus, orantes, ut in benecæptis perseuerantiam habeatis. Vos enim estis, fratres, de quibus loquens Dominus, inter alia, inquit, Vos estis sal terræ,[c] & si sal euanuerit, in quo salietur? Et iterum. Vos estis lux (Formosus minat excom. Epis Angliæ.) (c Matt. 5.)
D *mundi, significare uolens per uerbi sapientiam condiri mentes hominum a uobis debere, & in moribus, & in uita uestra bonæ actionis studiū, quasi lumen apparere fidei, per quod gradientes ad uitam, quomodo caute ambulent, uideant, ut ad promissionem æternæ beatitudinis, sine offensa currentes, ualeant peruenire. Nunc accingimini ergo contra Leonem, qui circuit[d] quærens, quem deuoret, & non patiamini ulterius in regione uestra, penuria pastorum Christianam fidem uiolari, gregem Dei uagari, dispergi, dissipari, sed cum unus obierit, alter qui idoneus fuerit canonice protinus subrogetur.* & plura addit in hanc sententiam, concludens denique indicando quis sit Primas Angliæ, nimirum Doroberniæ, seu Cantorberiæ Episcopus, quem & confirmat, & vices ei Apostolicas per omnia gerere mandat. (d 1. Petr. 5.)

E

Christi Annus	Formosi Pap.	Vuidonis 4 / Leonis 6. 10	Impp.
895	5		Ind. 13.

CONCILIVM TRIBVRIENSE IN GERMANICA CELEBRATVR. Præside Attone Moguntino Archiep. præsente Arnulpho Rege, in quo, ad restituendam Ecclesiasticam disciplinam 58. canones statuti, quibus, ante omnia actum est de Ecclesiastica immunitate inuiolata conseruanda. (De immunit. Eccl.)

Atque primum illud,[e] vt excommunicati ab Episcopis, si contemnant, nec ad pęni (e cap. 3.)

tentiam reuocentur, tanquam rebelles capiantur, & ad Regem ducantur. Statutum etiam,[a] ne quis bannum ab Episcopis impositum contemnat, nec transgrediatur, sed ipsi obediant omnes. Sed & illud etiam Rex voluit definitum, vt si concurrit ad populum facta iussio Episcopi, vel Comitis, loci præsidis; semper populus præferre debeat Episcopi iussionem.

Bānū Epi ne quis cōtemnat. a cap. 8. Ēpi iussio pferat̄ Pręsidis iussioni. b cap. 21. Causæ cler. ab Episcopis iudicentur. c li. 1. c. 41.

Et illud, [b] si quis presbyter contra laicum, vel laicus contra presbyterum aliquam habet querimoniæ controuersiam, Episcopo rogante, sine personarum acceptione finiatur &c. hæcque secundum antiqua Ecclesiastica iura, de quibus suis sæpe locis superius dictum est. Vnde erubescant, & confundantur Ecclesiæ hostes, Politici dicti, discipuli Nouatorum.

Præter canones, causæ quædam & lites versantes inter Episcopos in eadem Synodo cognitæ sunt, vt inter alias, causa Bremensis Ecclesiæ inter Adelgarium Bremensem seu Hamburgensem Episcopum, ac Herimannum Archiep. Coloniensem, quæ diutius ventilata, adiudicata est tandem, assentiente Formoso Pont. Archiep. Coloniensi. rem gestam narrat Adam in sua hist. Ecclesiastica.[c]

Quod autem in his tumultibus bellicis, plerisque mentitis vti Apostolicis litteris cognitum est: visum est iisdem Patribus aduersus eiusmodi temerarium ausum legem statuere dignam plane tanto consessu, repetitis verbis ex Caroli Magni Capitularibus. In memoriam Beati Petri Apostoli honoremus S. R. & Apost. Sede &c. vt habes hoc secundo Tomo pag. 319.

Christi Annus 896 *Formosi Pap.* 6. *Vuidonis* 5 *Leonis* 6. 11 } *Impp.* *Ind.* 14.

HOc anno inquit Regino, *Arnulphus Secundo Italiam ingressus, Romam uenit, & Urbem Romam cum consensu Summi Pont. armis cepit.* & paulo post, *Arnulphus ciuitatem ingressus a Formoso Apost. Sedis Præsule magno honore susceptus, ante confessionem S. Petri, coronatus, Imperator creatus est.* hæc ipse, qui, in eo quod subdit, quod mater Lamberti Imp. quæ illic a filio in præsidium relicta fuerat, cum suis latenter aufugit, putauit ante annum vita functum Vuidonem Imp. ceterum tum ex eius diplomate, tum ex Luitprando adhuc plures vixisse annos apparet. Verum Rom. Synodus sub Ioan. Nono Papa hanc ipsam Arnulphi vnctionem, per subreptionem, vt ait, factam, vt nullam, reijcit, atque condemnat, confirmans eam, quæ Lamberto vnctio legitime collata est. Sic igitur ex præscripto sacrorum canonum, & auctoritate Apost. Sedis, omisso Arnulpho, in serie Imper. Occidentalium Lambertum posuimus, & prosequemur annos Imperij numerare vsque ad eius obitum.

Arnulph⁹ vnct⁹ Imper. a Formoso.

Hoc in tempore Formosus Papa religiosus a Romanis vehementer affligebatur, cuius & hortatu Rex Arnulphus Romam aduenerat. In cuius ingressu, vlciscendo Papæ iniuriam multos Romanorum Principes obuiam sibi properātes decollari præcepit. Luitprandus.[d]

Arnulpho præterito, cur inter Impp. Lābertus recensetur. d lib. c. 8.

Quæ omnia Formoso summum cum inuidia odium pepererunt. Quæ nam autem causa intercesserit, vt Formosus ad coronandum Arnulphum se conuerterit, ignoratur; Ex quibus, & ex Reginone habemus hoc anno Formosum fuisse superstitē, contra quàm alij senserunt. Adamus porro historicus superuixisse Formosū ponit Conc. Triburiensi annos duos, & menses septem, qui migrauit ad Dominum 19. Kal. Ian.

Christi Annus 897 *Stephani P.* 7. 1 *Vuidonis* 6 *Leonis* 6. 12 } *Impp.* *Ind.* 15.

FOrmoso defuncto, atq; Arnulpho in propria reuerso, Bonifac. inuadēs sedē, tenet dies 15. cū aduersus eum Stephanus VII. dictus VI. subrogatur, pulso Bonifacio

intruso,

A intruso, ab intruso. Hic igitur Stephanus, vt impius, doctrinarumq; sanctarum inscius coacto sui similium perditissimorum Cōcilio Formosum e sepulchro extractum & sacerdotalibus indutū vestimentis, in Pontificali sede collocatum, quod Portuensis Episcopus cum esset vniuersalem sedem vsurpasset, damnat, & sacris exutum vestimentis, digitisque tribus abscissis (quibus benedicere moris est) in Tiberim iactat, & ordinatos ab eo iterum ordinat. Ex Luitprando, [a] qui memoria lapsus pro Stephano ponit Sergium. Quantæ autem auctoritatis quantæque fuerit religionis Papa Formosus, hinc colligi potest. *Quod dum a piscatoribus inuentus, & ad Beati Petri Basilicam in loculo delatus, sanctorum quoque imagines eum venerabiliter salutarunt: hoc namque a Religiosissimis Rom. vrbis viris persæpe audiui*, inquit Luitprandus. Hæc tam impia, & nefanda Stephanus Papa, collecta Synodo, probauit, quæ B rescissa postea, ignique tradita fuit a Ioan. Nono.

Immanitas in Formosū Papam.
a li. 1. c. 8.
Formosi religio.

En illa infelicissima Ecclesiæ Romanæ tempora, atque omnium luctuosissima, quibus contigit ipsam domestico bello atque persecutione vexari, quæ nunc cæpta, longiusque propagata, magno damno eandem Ecclesiam affecerunt, illata ipsa per Adelbertos Marchiones potentissimos Tusciæ (ita nominat eos Luitprandus, non autem Comites, vt alij, Tusculanos. illi enim postea, licet ex eadem radice prouenerint.) Principes audacissimos. De isto enim qui Stephanum intrusit, hæc idem auctor. *Tanta quippe Adelbertus erat potentiæ, vt inter omnes Italiæ Principes solus ipse cognomento Diues diceretur. huic erat vxor nomine Berta &c.* Istorum quidem, quo viciniores, eo infestiores Romana Ecclesia sensit: etenim (vt suo loco patebit) munitione S. Angeli ad ripam Tiberis; (olim moles Hadriani dicta) positi, quid non sunt C ausi in Eccl. Rom. Cum hos Romana Ecclesia passa est Tyrannos, Tusciæ Principes, dominantes siue pecunijs, sine armis populo cleroque Rom. intruserunt in cathedram Petri homines monstruosos, vita turpissimos, moribus perditissimos, fide tamen semper Catholicos. Permisit id Deus, cuius iudicia arcana & inscrutabilia, vt intelligeretur Ecclesiam non esse humanum figmentum, sed plane diuinum inuentum, quod nec per improborum, & sceleratorum malitiam perdi potuit, nec extingui, vt plane constet diuina eam potentia, & prudentia regi, & gubernari. Accidit tunc vt sacrosancta Basilica Lateranensis, Primaria Pontificis Sedes, impulsore Angelo malo, ab altari vsque ad portas, solo penitus prostrata corruerit. Quomodo possent stare parietes, tanti facinoris terræmotu prima concussa cardinis porta? Visum est enim velut certis characteribus mystice designatum, in tāta Ecclesiæ Rom. D ruina, sanctuarium tantummodo relictum integrum, in quo sedes illius existeret, aduersus quam nec ipsæ portæ Inferi præualerent.

Marchiones Tusciæ infestissimi Rom. Eccl.

Pessimi nonnulli Pōt. Rom. sed nullus hæreticus.

Cum delatum esset in Gallias, defuncto Formoso Pont. subrogatum illi fuisse Stephanum, quem tot tantaque nefaria crimina infamarent, nullus tamen fuit principalium sedium Episcoporum, qui ob id, se subtraheret a cultu, reuerentia atque obedientia, quæ impartiri solet Rom. Ecclesiæ Pontificibus; probe scientes Primæ sedis Pontificem minorum sedium non subiacere iudicio. De Fulcone quidem Rhem. asserit Frodoardus, quod ad eum scripserit de sua erga Sedem Romanam deuotione, &c. Inuitat eum Stephanus ad Synodum Rauennæ celebrandam, atque adeo mandat, vt, omni post habita excusatione adsit. Quod si prætermiserit canonicam in eum ferre sententiam minime retractabit. Rescribens, queritur, sed magna tamen cum animi E demissione, se primis ab ipso litteris graui comminatione perculsum. Significat quoque Odonem, & Carolum Reges in pacis tandem concordia se studente, connexos, atque si ab Odone Rege licentiam impetrare valuerit se Romam aditurum. Obtinuit autem idem Rhemens. Archiep. ab eodem Stephano Papa, vt quoniam vocatus ad Synodum ob bellorum fragores præsens adesse minime posset, id per legatos expleret. hæc ex Frodoardo, [b] omnia.

b li. 4. hist. Rhem. c.

Christi Annus 898 | Stephani P. 7. 2 | Vuidonis 7 Leonis 6. 13 | Impp. Indict. 1.

PAce in Gallijs paulo ante composita inter Odonem, & Carolum, fracta, Carolus diffisus suis viribus, cum Northmannis inire fœdus, & eorum auxilijs bellum gerere in consilio habuit. Quod statim, vt audiuit Fulco Rhem. Archiep. vir præstantissimus, sacerdotali constantia restitit, atque ipsum ab instituto reuocauit, grauissimam ad eum scribens epistolam, ex qua ista recitat Frodoardus.[a]

a li.4.hist. Rhem c.5. Fulco Rhem. dissuadet Regi fœdus cũ isidel. Northm.

Quis enim, inquit, qui vobis, sicut oportet, fidelis est, non expauescat, vos inimicorum Dei amicitiam velle, & in cladem, ac ruinam nominis Christiani Pagana arma, & fœdera detestanda suscipere? Nihil enim distat, vtrum quis se Paganis societ, an abnegato Deo idola adoret. Nam si, vt ait Apost. bonos mores colloquia mala corrumpunt, quanto magis corrumpitur castitas animæ Christianæ, inimicorum ex consilijs, & societate? Neque enim poterit non imitari quod assidue viderit, quin potius assuescet paulatim, & quasi vinculo malæ consuetudinis trahetur ad facinus. Certe progenitores vestri Reges deposito Gentilitio errore diuino cultui se humiliter subdiderunt, & a Deo semper auxilium expetierunt, propter quod & feliciter regnauerunt, & Regni hereditatem ad suos posteros transmiserunt. Vos econtra nunc Deum relinquitis (dicam certe, licet nolens quia Deum relinquitis, cum vos eius hostibus sociatis) vnde & merito prophetica illa vox ad vos dirigitur, quę quondam ad Regem Israel similia facientem directa est.[b] Quia impio præbes auxilium, & his, qui oderunt Deum amicitia iungeris. Et certe cum deberetis malis prçteritis terminum ponere, & rapinis, & deprędationibus pauperum renunciare, ac pro his omnibus pœnitentiam agere, nunc, ad maiorem iram Dei prouocandam, his qui Deum ignorant, & in sua feritate confidunt, vos coniungitis. Credite mihi quia nunquam sic agendo ad Regnum peruenietis, immo velociter disperdet vos Deus, quem irritatis. Hactenus quidem de vobis meliora sperabam, nunc vos video cum omnibus consentaneis vestris perituros, si tamen hoc vultis vere agere, & talibus consilijs acquiescere. Re vera qui tale dant vobis consilium, non fideles, sed per omnia infideles esse comprobantur; quos si audire volueritis, terrenum simul, & cœleste Regnum amittetis. Deprecor itaque vos per Deum, vt tale deseratis consilium, neque velitis vos in æternum prçcipitare interitum, & mihi ceterisque, qui secundum Deum vobis fideles sunt, æterni doloris afferre dispendium. Melius enim fuerat vos non nasci, quam diaboli patrocinio velle regnare, & illos iuuare, quos deberetis per omnia impugnare. Sciatis enim quia si hoc feceritis, & talibus consiliis acquieueritis nunquam me fidelem habebitis, sed & quos, ut cumque potuero, a uestra fidelitate reuocabo, & cum omnibus Coepiscopis meis uos, & omnes uestros excommunicans ęterno anathemate condemnabo. Pro fidelitate, quam uobis seruo, hęc gemebundus scribo, quoniam cupio uos secundum Deum, & secundum sęculum semper esse honoratum, & non Satanę, sed Christi adiutorio ad debitum uobis conscendere Regni fastigium. Regnum enim, quod Deus dat, firmum habet fundamentum, quod uero per iniustitiam, & rapinas acquiritur, caducum est, & cito deciduum, nec diu poterit permanere.

b 2. Paral. 19.

hucusque ex litteris Fulconis Frodoardus, dignis illis quidem Sanctissimo sacerdote. Procul abest vt eidem Regi suasissent ista Politici Nominatores, illi inquam hæretici nostri temporis, qui regnandi iure prosternunt omnia, fidem, iustitiam, ipsamque etiam religionem, ita pessime de Regnis, & Regibus consulentes. Quam enim præstet in regnandi iure, religionis in primis rationem habere, præter alia innumera exempla, docet præsens exemplum. Etenim cum Carolus salutaribus monitis Sanctissimi Sacerdotis iusta, digna, honesta, vtilia suadentis, in omnibus acquieuisset, protinus auxiliator astitit ipsi Deus, qui auxilia reiecit infidelium: sustulit siquidem

In regnandi iure, quam præster religionis rõnem hẽre.

aduersarium

A aduersarium quam citissime, quem nec copiæ Northmannorum vnquam vel multo tempore debellassent. Etenim teste etiam Reginone anni præsentis exordio, nemper 3. Ian. salutis anno 898. idem Odo, quem vocat Ottonem, diem clausit extremũ; cum (vt subdit) Principes in vnum congregati, pari consilio, & voluntate Carolum super se constituunt Regem.

Christi Annus	Stephani P. 7.	Vuidonis 8	Impp.
899	3	Leonis 6. 14	Indict. 2.

B ARnulphus Imp. 3. Kal. Decemb. pediculari morbo extinguitur. Vtrum vero pro tam immenso scelere, Hungarorum scilicet immissione, secundum Prophetam duplici sit contritione contritus, an vt ex præsenti supplicio consequeretur veniam in futuro, solius Dei scientiæ dimittamus &c. Ex Reginone, Luitprando,[a] & alijs. At Luitprandus quidem paulo ante eundem Arnulphum reum fuisse grauissimorum criminum tradit, cum agit dementis deliquio quod est passus, per soporiferam potionem, quam vxor Vuidonis Imp. eidem propinandam curauit; cum prosperos rerum suarum successus non Deo, sed sibi tribueret, & violationes Ecclesiarum, sacerdotum & Virginum fieri a suis permitteret.

a li. 1. c. 9.

Arnulph. Rex moritur reus multorũ criminũ.

Eodem quoque anno defunctum esse Vuidonem Imper. dum Arnulphum insequeretur, idem Luitprandus affirmat, ex quibus redarguas Reginonem, qui Vuidonis C obitum refert in Ann. 894. tempore primi aduentus Arnulphi in Italiam.

Christi Annus	Stephani P. 7.	Ludouici 4. 1	Impp.
900	4	Leonis 6. 15	Indict. 2.

INter tot persecutiones quas passa est sæpe Eccl. Rom. a Gentilibus, hæreticis, & schismaticis, nulla vere fuit atrocior, & periculosior ea, quam sæculi Principes, quantumlibet Christiani, intulerunt, cum sibi tyrannicè arrogauerũt electionem Roman. Pont. Tunc enim in eandem sedem, Angelis reuerendam, visu horrenda intrusa sunt monstra, innumera inde prodierunt mala, ipsamque sine macula, & ruga, aspergi D contigit sordibus, & inquinari. Quare qui turpis assentationis lenocinio, & varijs artificijs Ecclesiam subijcere moliuntur Principibus sæcularibus, ii censendi sunt eius hostes infestissimi; & eius amici, & vere filij censendi, qui impertitam ipsi a Christo diuinitus libertatem, zelo paternarum legum æstuantes, magno animi vigore, & fortitudine conseruare nituntur.

Quæ omnium pessima persecutio Ecclesiæ.

Præualente in Vrbe Romanorum factione aduersus Adelbertum, Tusciæ Marchionem, Stephanus Apost. Sedis inuasor, & ipse pulsus, detruditur in carcerem, vbi pariter strangulatur, & creatur Romanus quidam nomine, quem vixisse tantum menses 4. & d. 20. tradunt.

Quod autem ad tempus sedis Stephani, vsque ad postrema tempora anni huius peruenisse, ex diplomate eius cuiusdam priuilegij constat.

E Eodem anno laudatissimus ille Archiep. Eccl. Rhemen. Fulco, columen Francorum Ecclesiæ, iussu impij Balduini Flandriæ Comitis, interfectorum Duce quodam Vuinsmaro, interficitur, quod ipsum inuadẽtem res Ecclesiarum priuatis litteris atq; Synodalibus monuerat, atq; arguerat sacerdotali libertate pariter, & charitate, cuius rei causa potissimum eum sibi reddidit perinfensum. propinquior autem illatæ necis illa causa præcessit, quod Abbatia Sancti Vedasti, quam inuaserat, & possidebat, per Regem ab ipso vindicata fuerat. Ex Frodoardo[b] qui de vltione diuina in ipsum interfectorum Ducem, ita mox subiicit. *Denique Vuinsmarus eius interemptor ab Episcopis Regni Franc. est cum suis complicibus excommunicatus, & anathematizatus;*

Balduin. Flandr. S. Fulco Rhem. occidi curat.

b li. 3. c. 9.

Sacrilegi diuina vltio. zatus; insuper insanabili a Deo percussus vlcere, ita vt putrescentibus carnibus, & exundante sanie viuus deuoraretur a vermibus. Et dum propter immensitatem fœtoris nullus ad eum accedere posset, vitam miserabili decessu finiuit. Idem Frodoardus, post epistolas eius ad diuersos in summa redactas, subijcit narrationem de Eccl. Rhem. ab ipso mirifice illustrata, & inter plura corpora Sanctorum, de reductione corporis S. Remigij ab Orbacēsi monasterio in ciuitatem Rhem. in qua multa, & magna ostensa sunt miracula. Subijcit item de scholis liberalium artium ab eo institutis. Illi subrogatus est Heriueus, seu Heruēus vir pariter ab eo satis laudatus.

Scholas liberalium artium instituit Fulco Rhem.

Hoc item anno Ecclesiæ Compostellanæ ab Alfonso M. erectæ Encænia sunt celebrata, vt constat ex Diplomate donationis eiusdem Regis, licet alij in aliud tempus referant. porro rei gestæ historia describitur a Sampyro antiquo Chronographo.

Eodem anno de Imperio in Italia acerrime certatum est: defunctis enim anno superiori duobus Impp. Arnulpho atque Vuidone sibi inuicem aduersantibus, rursum eadem ex causa, ruunt in arma Berengarius Dux Foroiuliensis, atque Ludouicus Bosonis filius. Vuidonis obitum, Berengarius; vt audiuit, venit festinus Papiam, ait Luitprandus, regnumque potenter obtinuit. & alibi, inter Ludouicum, & Berengarium in Italia plurimæ congressiones fiunt. Nouissime Ludouicus Berengarium fugat, Romam ingreditur, vbi a Summo Pont. coronatus Imp. appellatur.

Decimum Sæculum.

Christi Annus 901	Ioan. Pap. 9. 1	Ludouici 4. 2 Leonis 6. 16	Impp. Indict. 6.

ROmano Pontifici defuncto subrogatur Theodorus II. eius nominis, Romanus, qui sedit diebus tantum viginti: Theodoro subrogatur Io: Nonus, Tiburtinus, ex Monacho, & Diacono.

Eodem anno Nicolaus cognomento Mysticus, ita ex Præfectura antea nominatus, Constantinopolitanus Episcopus, cum sedisset annos 11. ex throno deponitur, iussu Leonis Imp. causa narratur eiusmodi.

Iam antea promulgata a Leone Imper. constitutio [a] fuerat quæ prohiberet tertium matrimonium, & vt illud contrahentes per sacros canones statuta [b] pœna plecterentur. Ipse autem tertia vxore defuncta, cupidus prolis, quartam superinduxit. Eas nuptias Nicolaus Patriarcha benedicere recusauit, &, qui benedixit, presbyterum, honore priuauit, & Imp. cum Metropolitanis Ecclesia interdixit, quod interdictum, cum alij Pontificum breui spatio esse definiendum, alij aliter sentirent, magnum inter eos discidium ortum est, atque Imp. magnopere deprecantem, & orantem alij recipiebant, alij contumaciter reijciebant. indignatus itaque Imp. Nicol. Patr. throno mouet, & in Monasterium ab eo conditum relegat, & Euthymium Monachum eligendum curat, virum insignem, & prophetiæ spiritu nobilitatum, quem, aiunt, sacerdotium tenuentem diuino fuisse oraculo impulsum, vt illud susciperet. Is Imperatorem vinculo soluit, & ad communionem admittit; multis adhuc Episcopis non assentientibus, de his maxime qui ab expulsi Nicolai partibus stabant. Ex quibus colligitur causa scissionis Constantinopolitanæ Ecclesiæ, quæ habentur pluribus apud Curopalaten, & ex præambulis [c] Constantini Porphyronati, ad edictum vnionis.

Quod vero ad Theophaniam seu Theophanonem primam Leonis coniugem spectat, magnæ sanctitatis femina habita est, adeo, vt edidisse quoq; miracula feratur, quorum gratia, vbi defuncta est, inter sanctos a Græcis adnumerata est, 16. Decembr. præclaro elogio. Cui & Imp. Templum ædificasse tradit Curopalates. Post hæc au-

a Leon. Imp. Cost. 90.
b Concil. Neocæs. c. 3. 7. Basil. ad Amphil. c. 4. 32. q. 1. de his qui.
Constitutio Imp. de tertijs nuptijs. Eccl. Constantinop. scinditur.
c Iur. Orient. lib. Nouell.

A Item in magnum vitæ discrimen adductus est Imper. dum procedens solemni pompa ad Ecclesiam S.Mocij martyris ex antiqua Impp. consuetudine, ab insano percutitur vecte in capite, cui prædicitur a Marco Abbate fore. vt non moreretur, sed ad decennium vitam propagaret, quod & factum est. Porro solemnis illa processio ab eodem Imp. sublata est. Ex Curopalate, & alijs.

Eodem anno m.Martij, vndecim elapsis mensibus ab Encenijs Compostellanis, celebratur in Gallęcia OVETENSE CONCILIVM vt iam a tempore Io: Pap. 8. fuerat ordinatum, sed propter ingruentia bella dilatum. In quo, inter alia, ex eiusdem Pontif. concessione, ipsa Ouetensis Ecclesia, cum Alphonsus M. illic regiam Sedem collocasset; Metropolitana aucta est dignitate illuc ex Lucensi translata. In eo Concilio, inter alia, statutum, vt episcopi illarum Ecclesiarum, quæ a Sarracenis fuerant destructæ, Ouetum se conferentes, in Ecclesia militantes, stipem consequerentur, curantes alias circumpositas, sub eadem diœcesi constitutas Ecclesias. B

Accidit autem vt ex multitudine Episcoporum sedibus carentium, & Ouetum cōfluentium, dicta reperiatur ab antiquis Ouetum Ciuitas Episcoporum. Ouetū Ciuitas Episcoporū

Acta eius Concilij a Sampyro exactè descripta leguntur. Eodem anno Eduuardus Rex Angliæ filius Aelfredi Regis, in Regem coronatus, ob sanctimonialis Virginis raptum, parauit exercitum aduersus raptorem propinquum suum, qui tantum sacrilegium perpetrarat, adegitque illum, licet potentem in fugam, & sanctimonialē suo Monasterio restituit. ex Matth. Vuestmonasteriensi. Eduuardi Reg. Religio.

C

Christi Annus	Io. Pap. 9.	Ludouici 4.	3	Impp.
902	2	Leonis 6.	17	Indict. 5.

HOc anno contigit expeditio Hemerij a secretis Imper. Leonis primarij aduersus Sarracenos, quando reuelari contigerunt res admirandæ Theoctistæ Lesbię in Eremo Paros Insulę vitam degentis. Elegans est historia, & omni fide scripta a Legato eiusdem Imp. tunc misso in Cretam Insulam ad Arabes ibi degentes. Tu vide apud Metaphrastem, [d] & Surium. S. Theoctista Lesbia. a 10. Nou.

Hoc anno Hunni vulgo Vngari dicti, e Pannonia egressi, in Italiamque progressi ingenti clade afficiunt transpadanas nobilissimas ciuitates, Ecclesias deuastantes, cunctaque, preda, incendio pessundantes, Berengariumque obuiam cum immenso exercitu, præter spem, aggressi, vicerunt; nec recesserunt quousque ingenti pecunia pacta, eademque ab eodem Berengario exacta potiti, anno sequenti ad propria sunt reuersi. Post hæc accidit, vt idem Berengarius commiseratus clades nobilium ciuitatum, eis multa suppeditando præsto fuerit, Ecclesisque bona contulerit. Nam eius in diuersas Ecclesias munificentia, diplomatibus [b] adhuc integris permanentibus testata remansit. Incensum, inter alia, tunc famosissimum Monasterium Nonantulanum, sed reparatum per Petrum Abb. qui illuc etiam tunc transtulit veneranda corpora Sanctorum Martyrum Synesij & Theopontij, ex alio Monasterio prope Tamisium sito, ab ijsdem incenso. Vngari inuadūt Italiam. D b Sigon. li. 8. de Reg. Ital.

Christi Annus.	Ioan. Pap. 9.	Ludouici 4.	4	Impp.
903	3	Leonis 6.	18	Ind. 6.

PRorsus obscurus, nulla alia rerum gestarum ad institutum spectante memoria illustratus.

A

Christi Annus	*Ioan. Pap.9*	*Lamberti* 1.	} *Impp.*
904	4	*Leonis 6.* 19.	*Indict. 7.*

Berengarius extorquet coronã Imp. Lambertus coronatur Imp.

BErengarius Romam armato exercitu profectus, coronam Imperij ab ipso Ioan. Pont. violenter extorsit, sicque tyrannice Imp. nomen sibi vendicauit. Eo vero recedente, vocatus Lambertus, ab eodem Pontifice libente, Imperatoria corona, solemnibus ritibus coronatur. cuius hic annus Imp. vndecimus ex quo a Formoso Papa fuerat coronatus; ab obitu vero Vuidonis patris quintus, porro hic primus, ex quo Italiæ Principes eum Italiæ Regem nominant, deficientes a Berengario. COACTA ENIM ROMÆ SYNODO, & vtriusque iuribus examinatis Berengarij coronatio, tanquam vi extorta, penitus est abrogata; Lamberti vero, vt libera, legitima iudicata. Facta sunt ista Romę hoc anno, eademque recitata postea IN SYNODO RAVENNATE, ab eodem Rom. Pont. congregata. Quod enim haud liberum esset Romæ degere, ipsum Io: Papam, studentibus nonnullis aduersæ parti, contra Lãbertum, fauentibus Berengario, consultius visum est Episcopos Rauennam euocare. Hic etiam, inquit, Sigebertus anno superiori, (Io: 9. Pap.) ad confirmandam Formosi ordinationem, quem Stephanus Papa deposuerat, Synodum 74. Episcoporum præsentibus Francorum Archiepiscopis, & Rege apud Rauennam statuit. Et corã ẽt combusta est synodus, quam Stephanus in damnationem Formosi fecerat. Extant tam Romanæ, quam Rauennatis Synodi Acta, ex Cod. Anton. Augustini. & Rom. quidẽ 12. capitulis comprehensa. in quorum decem iubentur adesse Legati Imp. consecrationi Rom. Pont ad cauendam vim, & scandala & 11. sub Ecclesiastica, & Imperiali indignatione prohibetur, ne sede vacante Patriarchium, & Episcopia expilentur: & 12. mandatur, vt Episcopi singularum Vrbium in sua diœcesi liberam potestatem habeant adulteria, & scelera inquirendi, vlciscendi, & iudicãdi, secundũ q̃d canonibus consuetum, absque impedimento alicuius. Et cum opus fuerit, ad comprimendos rebelles, & contemptores publicum placitum conuocent, non ad præiudicandũ, sed potius ad ea, quæ Deo placita sunt, & saluti animarum conueniunt, prosequendum. Hic finis Rom. Synodi; in Rauennate postea recitata, & confirmata, Lamberto Imp. præsente. cui in eodem Codice subijciuntur 12. capita, legenda in Annalibus. eorum enim 11 tantum adscribam. Vt in domibus Ecclesiarum, neque Missus, neque Comes, vel Iudex quasi pro consuetudine, neque placitum, neque Hospitium vendicent. Sed in publicis Vicis domos constituãt, in quibus placitum teneant, & secundum antiquam consuetudinem hospitentur.

B

Synodus Rauennas

C

Epi iudicẽt de scelerib. adulterii.

D

In domib. Eccl. nec iudicia, nec hospitia habeãtur.

Hoc eodem anno S. Garimbaldus presbyter vir magnæ sanctitatis in Anglia:, ex hac vita migrauit, simulque religiosissima femina Asuuitha Regina mater Eduuardi Reg. Anglorum. Ex Vuestmonasteriensi.

Christi Annus	*Benedicti P.4.*	*Lamberti* 2	} *Impp.*
905	1	*Leonis 6.* 20	*Indict.8.*

E

IO: Papa 9. cum sed. ann. 3. & d. 15. obijt, in cuius sepulchri epitaphio, apud Manlium habetur eum tria celebrasse concilia. In cod. MS. Cod. Ant. Aug. extat rescriptum eiusdem ad consultum Heruci Rhemorum Archiepisc. de Northmannis nuper ad fidem conuersis. Post aliqua. *Nam quod de his vestra eloquio nobis innotuit fraternitas, quid agendũ sit, qui fuerint baptizati, & rebaptizati, & post baptismum gentiliter vixerint, atque Paganorum more, Christianos interfecerint, Sacerdotes trucidauerint, atque simulacris immolantes, Idolothyta comederint. Equidem si Ty-*

Cũ Turonib. fidei leuiter agendum.

A *runes fidei non forent canonica experirentur iudicia. Unde quia ad fidem rudes sunt; vestro vtique libramini, vestraque censuræ committimus experiendos, &c. Et quidē si inter eos tales inuenti fuerint, qui secundum canonica instituta se per pœnitentiam macerare, & tanta commissa scelera dignis lamentationibus expiare maluerint, eos canonice iudicare non respuatis, &c.* Commendat item Frodoardus eiusdem Heruei Archiepisc. studium exhibitum in conuersione Northmannorum. [a] Vuicto Rhotomagensis Episcopus, collecta, ex diuersis auctoritatibus Sanctorum Patrum 24. capitula, qualiter ipsi Northmanni tractari deberent, eidem Archiep. delegauit. a li. 4. c. 12.

Insuper etiam apud Rom. Pont. super horum conuersione, quę exequenda forent, insinuare non destitit. hæc de Northmannis, qui Gallias inuaserant. Apud eos vero qui suas sedes habebant in Dania, diximus prima semina iacta fuisse fidei a S. Ansgario, inde vero ab eius successore Remberto, qui miraculis admirandis eandem coalescentem Ecclesiam irrigauit, quę maioribus in dies incrementis profecit.

B Rursum vero in Codice illo M. S. Columnensi sæpius citato, reperitur eiusdem Io. 9. epistola ad Stylianum Episcopum Neocęsareę ad petitionem illius vt concederetur sibi facultas communicandi cum ordinatis a Photio, quod iam fecerat Papa vero Io. aduertit quo pacto tentans hæc ille scripserat, vt videret an Romani hoc essent facturi. Quapropter neque illi facultatem concessit, neque proprium chirographum, quod petebat, remisit, quod quæsitum, nec inuentum ait.

Leo Ostiensis tradit eum dedisse petitum priuilegium Monachis Cassinatibus, quod & fecisse Stephanum Papam prædecessorem affirmat.

C Eodem anno (quod ad res Hispaniæ pertinet) Rex Alphonsus cognomento M. rebus Ecclesiasticis in optimo statu per Concilium, nuper habitum, constitutis, aduersus Arabes bellum, ingentem de ipsis victoriam est consecutus (cadente in prælio Duce eorum primario Alcamam nominato, eodemque a suis vti propheta culto. Victoria ingens relata de Aracibus.

Post vacationis Sedis diem vnum, successit Benedictus eius nominis 4. Romanus.

Christi Annus	*Benedicti P.* 4.	*Lamberti*	5	*Impp.*
906	2	*Leonis* 6.	21	*Indict.* 9.

D Hic annus nulla rerum gestarum face illustratus, penitus remansit obscurus.

Christi Annus	*Benedicti P.* 4.	*Lamberti*	4	*Impp.*
907	3	*Leonis* 6.	22	*Indict.* 10.

Benedictus 4. magna sibi laude in primis, ex amore pauperum, conciliata, moritur. Subrogatus est in eius locum Leo 5. Ardeatinus, quem breuitas temporis, quo sedit, reddit obscurum, dies enim tantum 40. rexit Ecclesiam. Eum vero pulsum atque detrusum in carcerem a Christophoro, qui post eum sedit, affirmant res Ponti-
E ficum prosecuti. Sed & Christophorum, post menses septem pulsum a Sergio inuasore æque confirmant. sunt hæc plane tempora inopia scriptorum obscura, & tyranni de Sedem Apostolicam inuadentium tetra.

Christi Annus	*Christophori P.* 1	*Lamberti*	5	*Impp.*
908	*Sergii Pap.* 1	*Leonis* 6.	23	*Indict.* 11.

Sergius Rom. Ecclesiæ 120. pręsidet Iste est Sergius Diaconus, propter Formosum, a Papatu repeobatus, qui ab eodem Formoso Episcopus factus, ad Francos tamē

...lie contulit, & eorum auxilio Christophorum inuasorem capiens, & in carcerem trudens, latenter Romam ingressus, Papatum inuasit, & Romanos minis, & terroribus perpulit vt omnes ordinationes Formosi irritas haberent. hæc Sigebertus de Sergio anno superiori: corrigendus in eo, dum ordinatum eũ dicit Episcopum à Formoso; quem Acta Synodalia Rom. Synodi presbyterum tantum nominant. Exurgit rursum, Christophoro eiecto, Sergius ille nefandus, & potentia Marchionis Tusciæ Adelberti inuadit Sedem Christophori, non Formosi, (vt memoria lapsus asseruit Luitprandus) ceterum ab omnibus non legitimus Pontifex, sed conclamatur inuasor. sunt hæc infelicissima illa tempora, cum alter alterius, res gestas, intrusus quisque Pontifex aboleret, quæ damnans & execrans huius temporis auctor, Auxilius nomine suo prosecutus est stylo, de quo hæc Sigebertus. [a] *Auxilius, inquit, scripsit Dialogum sub persona insensoris, & defensoris diuinis, & canonicis exemplis munitum contra intestinam discordiam Rom. Ecclesiæ scilicet de ordinationibus, exordinationibus, & superordinationibus.* Hæc perpetrata ab intrusis, & vsurpantibus thronum Apostol. quæ legitimi Pontifices sunt execrati. At quod mirandum est, isti licet tales fuerint, tamen eo honore & reuerentia fideles omnes, præsertim longe positi, Boreales populi, prosequebantur Rom. Eccl. vt quemcunque in ea sedentem audirent, nomine tenus Pontificem, eundem, mirum dictu, nulla discussione eius ingressus, vt Petrum colerent. sic enim ab hoc eodem Sergio [b] Coloniensis Archiep. reperitur petijsse, & accepisse pallium: & Hogerius successor Adalgarij in Ecclesia Hamburgensi, hoc anno ab eodem Sergio æque accepisse pallium tam ipse, quam præcessor viri Sãctissimi cui coadiutorem dederat, & priuilegia renouarat. Hic igitur, vtcumque Pontificem agens, Formosi Papæ Synodalia Acta rescidit. [c] Ab eodem quoque priuilegia obtinuisse Monachos Cassinates, Leo [d] Ostiensis affirmat. Cum tamen eosdem Sedis Apost. inuasores non Apostolicos, sed Apostaticos esse dicendos, Ecclesiastica bene disposita [e] censuit disciplina. De flagitiosa quoque Sergij vita Luitprandus. [f] *Theodora, inquit, scortum impudens huius Alberici, qui nuper hominem exuit, auia (quod dictu etiam nefandissimum est)* Rom. *Ciuitatis non inuiriliter Monarchiam obtinebat, quæ duas habuit natas Marotiam atque Theodoram, sibi non solum æquales, verum etiam Veneris exortiuo promptiores. Harum vna Marotia ex Papa Sergio, cuius supra, inquit, fecimus mentionem, Ioannem, qui post Ioannis Rauennatis obitum S.R.E. obtinuit dignitatem, nefario genuit adulterio; ex Alberto autem Marchione, Albericum, qui nostro tempore Rom. Vrbis Principatum vsurpauit, &c.* Post hac tanta sua potentia meretrices prostitutæ Principibus Apost. Sedis inuasoribus, & Tusciæ Marchionibus potentissimis, pro arbitrio legitime creatos Pont. demouebant, & violentos, ac nefarios homines, illis pulsis, intrudebant.

Quis ista considerans, nõ obstupescens, scandalumque patiens putarit, Deum oblitum Ecclesiæ suæ, quam meretricum arbitrio permiserit infamari? Cum tamen illi magis adfuerit, & prospexerit, dum non permisit eam schismatibus scindi, nec proscindi hæresum fraudibus. Sic vt quo longius ab eadem Ecclesia foris visus est recessisse, eo magis intime eidem cognitus sit inhæsisse, manumque subiecisse ne prauorum hominum impulsibus agitata corrueret, quod loco miraculi habendum quis neget?

Eodem anno, tædio longe Præfecturæ, Patris Regis Alphonsi M. eius filius primo genitus Garsias, nomine, adiuuante matre, & fratribus, conspirat in patrem: Sed qui Magni nomen digne est consecutus, ob debellatos sæpissime Arabes, in hoc ipso, cum nolens ciuili, & domestico bello exhauriri Regni vires in vtilitatem hostium Sarracenorum, sponte filio cessit, seipsum superans, non curans quæ sua sunt. Res tunc gestas ex Sampyro, atque Tudensi, & alijs antiquissimis monumẽtis prodit Ambrosius Morales, [g] & alij.

a De eccl. script. Illustr.
Misera eccl. Rom. tẽpora.
b Crant. hist. Eccl. Sax. li. 3. c. 1. & lib. 2. c. 24.
c li. 1. c. 42. hist.
d li. t. c. 54
e di. 79. c. 1. & 9.
f li. 2. c. 13.
Scortum Romæ dominatur.
Prouidentia Dei circa Rom. Eccles. his miseris tẽporibus.
Pietas, & magnanimitas Alphonsi M. cędendo Reg. filio.
g Chron. Hisp. li. 5. c. 30.

A

Christi Annus 909 | Sergii Pap. 2 | Lamberti 6 Leonis 6. 24 } Impp. Indict. 12.

HOc anno PROVINCIALE CONCILIVM celebratũ est ab Herueo Rhem. Archiep. in Gallia SVESSIONE, de correctione morum, & Ecclesiastica disciplina restituenda, 15. capitibus statutis. Deploratis sæculi huius calamitatibus, primũ omnium de honore, & cultu Ecclesiarum ponitur [a] constitutio. Deinde ipsi Regi, vt potissimo, post sacerdotes, Ecclesiæ membro, præscribitur recta, secundum pietatẽ norma viuendi ex SS.PP. sententijs concinnata, atque ex eisdem fontibus exhortatio ad eundem Regem. Tertio vero loco regularium ponitur reformatio, & disciplinę collapsę integra restitutio, de quibus agentes Patres deplorant lapsum Monasteriorum Gallicanorum, &c. Cod.Cõc. c.2. Concilio Suessione præscribitur Regibus forma regnãdi.

B

Inter alia autem in fine 14. capitis, quam accepissent ab Apost. Sede admonitionem de peruersa Orientalium doctrina, auctore Photio, negante Spiritum Sanctum a Filio procedere significant, &c. Quibus in primis declaratur perseuerasse eos, qui quomodocunque præsidebant Rom. Ecclesiæ, in Photij detestatione, & anathemate; Sed & ijsdem commendatur modestia Gallicanorum Episcoporum erga Rom. Ecclesiã, dum minime merita ista scribentis Sergij attendentes, ea tantum quæ ab eo dicerentur, considerantes ipsius obediunt iussionibus, secundum quod fuerunt olim admoniti a Christo discipuli de sedentibus super Cathedram Moysi Scribis, & Pharisæis, vt facerent quæ illi dicerent, & non quę facerent. In initio cap. 15. agunt de conseruata illibata, quam accepissent a Petro, & eius successoribus Fide Catholica, cui vt superædificent bona opera, hortantur, &c. Extat hoc Concilium in Cod. Aut. Aug. sæpius citato. Gallicani epi neque Pontifici obediunt.

C

Christi Annus 910 | Anastasii P. 3. 1 | Lamberti 7 Leonis 6. 25 } Impp. Indict. 13.

D

SErgius Papa moritur: in eius locum subrogatur Anastasius III. Rom. qui sedisse ponitur annos 2. & totidem menses: De quo asseritur, quod exposcente Berengario Ticinensem Ecclesiam plurimis ijsdemque, magnificis decorauit ornamentis, cõcedens nimirum vmbellæ vsum, equoque vehi albo, crucem præferre, & in Concilijs a lęua Pontificis assidere. Ad hæc etiam tempora propagatum esse Lamberti Imperium ex Luitprando possumus intelligere, cum ait, quinquennio illi aduersatũ fuisse Raginfredum Mediolanensem Comitem, cum antea idem Imp. aliquantisper, pulso Berengario, imperasset. Hunc ab Vgone Comite Mediolanensi in venatione oculte necatum, ipse Luitprandus magnopere deplorat, ob mirificam eius præstantissimarũ virtutum indolem, & ingentem magnarum pro Rep. rerum expectationem, cum 32. esset annorum, vt ex Patris diplomate, reddito superius, diligenti supputatione annorum eius, anno 904. est demonstratum. Tici. eccl. priuilegia. Lambert. Imp. laudatissimus & magnæ expectationis proditorie occiditur.

E

At hunc tanta virtute & summa expectatione clarum sustulit de medio Deus, ne malitia mutaret cor eius. Sed & quod vindicans Deus peccata parentum in filios vsque in tertiam, & quartam generationem, noluit eum in Rom. Imperio propagari, cuius progenitores, (vt vidisti) toties Rom. Eccl. inuadentes, deprædati sunt. Sublato de medio Lamberto, Berengarius, (vt idem Luitprandus testatur) summa rerum potitus est, & Adelbertus Marchio Tusciæ ad suum pristinum reuersus est principatum.

A

Christi Annus 911 Anastasij P. 3. Leonis 6. Imp. 26 } Ind. 14.

Basil. vt Iustin. multa sanxit de ecclesiasticis, nō bene.

LEo 6. inchoato Imperij anno 26. per tres menses, mense Maio, an Iunio? cedit e vita Zonar. Constantinus Manasses, Glicas. Extant eiusdem Leonis 1[illegible] Nouellæ Constitutiones diuersorum argumentorum ad res vel personas etiam Ecclesiasticas pertinentes; voluit enim imitari Iustinianum, vt pro arbitrio, sicut de profanis, ita de sacris æque decerneret, sibi sumens, quod Summorum Pontificum est. Quam autem ista præsumentes delirent Imperatores, dictum est superius in Iustiniano. B

Suadet Sarracen. idem.
Bibl. SS. PP. To. 3.
Spiritus S. a Patre & Filio, ex sñia Gr. Imp.

Extat præterea adhuc eiusdem Leonis Imperator. Epistola ad Regem Sarracenorum, de Christianę fidei veritate, & Sarracenorum impietate. Symphoriano Camperio Lugduuen. ex Chaldaica in latinam linguam interprete, ante annos 90. [a] In qua (vt prætermittamus cetera) illud obseruandum, quod Spiritum Sanctum a Patre Filioque procedentem, absque dubitatione, vel hæsitatione aliqua profitetur, sic dicens: *Ego sum Dominus Deus tuus, creator tuus, lumen de lumine, Verbum de Patre*, EX QVIBVS SPIRITVS SANCTVS PROCEDIT. Vnde intelligas eam orthodoxam de Spiritu sancto doctrinam huius temporis viros disertos recepisse; exclamasse tamen quod sine Oecumenici Concilij auctoritate in Symbolo posita esset. Plurima eiusdem Leonis, cognomine sapientis, extant adhuc scriptorum monumenta, nobis breuitatis causa omittenda, tu lege in Annalibus, ex Vaticanę Bibliothecę varijs codicibus deprompta, sed in primis Encyclica, qua tamquā vbique præsens, omnes sibi subditos ad vitam bene instituendam, hortatus est, imitatus in his Episcopos, qui eiusmodi Encyclicis litteris Pastoralibus populum sibi creditum admonere consueuerunt. C

Leo sapiēs Imp. multa scripsit.

Porro suæ pariter vestigia pietatis impressa reliquit etiam in commentario, quo res bellicas pertractauit, vbi inter alia, vt pridie eius die quo prælium, & certamen sit ineundum, curare debeat dux exercitus per sacerdotem vniuersum exercitum expiari aqua benedicta; præterea, vt quotidie mane, & vespere vniuersus exercitus dicere debeat trisagium hymnum.

Lazari & Magdal. corpora, apud Gr. an apud Narbon?

Scribit præterea Curopalates ædificasse Templum, in illudque intulisse corpus S. Lazari, & corpus S. Mariæ Magdalenæ sororis eius. Verum Galli Narbonenses hæc se possidere constantius profitentur. Leone autem vita functo, (inquit Curopalates) Alexander frater eius, iuuenis, qui 20. ætatis annum transegisset, habenas Imperij suscepit, simul regnante Constantini Leonis filio puero. Sed erratum ab eo in annis ætatis Alexandri, quod ex ipsomet corrigitur in Basilio, cum ait tertio anno eius Imperij, tertium Alexandrum Cęsarem creatum; vt dicendum sit Alexandrum hoc tempore excessisse annum ætatis 40. Alexander igitur simulatque ad imperium peruenit, Nicolaum Patriarcham eiectum reuocat, & in sede constituit; Euthymium abdicat, quē Nicolai fautores male multant, magno & æquo animo omnia tolerantem, qui denique in exilium missus est. Clericus vero qui illius canos euulserat, eadem hora domum reuersus, eandem igne consumptam reperit, & filiam male affectam, & dissolutam, quæ multos deinde annos ita vixit, vt mendicare cogeretur. Ex Curopalate. Causam porro acerbissimi odij Nicolai clericorum in Euthymium exponit Aretas Archiep. Cæsariensis, quod eos palam simoniæ intentos coercuisset qui & deplorat fera illa, & inhumana, quæ in venerandum senem exercuerunt. D E

Diuina vltio in violentū clericum.

A

Christi Annus 912 | Landonis Pap. 1 | Constantini 8. Solius Imp. 1 | Ind. 15.

MOritur Anastasius, cui succedit Lando Sabinus. Nefarius Alexander contra piam consuetudinem populi Christiani Sanctas ingredi Ecclesias, operto capite, cum quodam contemptu, exorsus, ac post statuis, quæ sunt in Hippodromo, cum solitum Baccho fieri sacrificium fecisset, mête captus est, nec ex ea die amplius in sua potestate fuit. Ex [a] Areta Cæsariensi.

a Apud Lipom. T. 3.

B Apud Erempertum, in rebus gestis Longobardorum huius temporis, narratur, quod idem Alexander intuitus statuas illas Deorum, Roma Cõstantinopolim olim delatas, blasphemam illam emisit vocem: Heu quando istas colebant Romani potentissimi, & inuicti perseuerarunt, iussitque eas serico operiri. tunc sequenti nocte, per quietem vir aspectu lucidus ei apparens, seuere admodum eum arguens, & percutiens, dixit: Ego sum Romanorum Princeps Petrus, & statim euigilans timore vehementi correptus, sanguinem ore vomens exitiali morbo correptus, extinctus est. Prosequitur Aretas, cum agit de translatione Euthymij Patriarchæ, infaustum funus Alexandri, cum ignominiose, fœtens illius cadauer delatum est ad sepulturam. Atque hæc quidem, inquit idem Aretas, diuinæ prouidentiæ etiam nunc in rebus humanis vitæ huius indicia fuere.

Impietas vt punitur diuinitus.

C Defuncto Alexandro solus imperat Constantinus puer Leonis filius sub tutoribus, inter quos idem restitutus Nicolaus Patriarcha est adnumeratus.

Quod ad res pertinet Occidentales ipsamque Romi Ecclesiam, hoc anno (quod Luitprandus enarrat) Theodora potentissimo Scorto, ac impudentissimo agente, Lãdo Papa, Ioannem, quem illa turpissime deperibat, ex Rauennate presbytero, creatũ Episcopum Bononiensem, defuncto tunc Petro Episcopo Rauennate, in eius Ecclesiæ Episcopatum transtulit. Quo facto, eundem Landonem, modico interlapso tempore ex hac vita migrasse testatur. Porro Theodora non quieuit, donec eundem Ioãnem ex Archiepisc. Rauennate in Cathedram Petri violenter intrusit. Duplici causa tanta aucta est meretrix potestate, tum quod filia eius Marotia (vt dictum est ex eodẽ auctore) fuisset Sergio Pseudopapæ prostituta; tum etiam quod altera filia Theodo-D ra Adelberto Marchioni Tusciæ iuncta adulterio esset, ex qua Albericus est natus, qui patris potentia Vrbi dominabatur. Accessit vero ad potentiam eius, quod defuncto Adelberto Marchione Tusciæ, loco ipsius regnans filius eius ex Berta coniuge, Vuido nomine, Marotiam Scortum Sergij in vxorem acceperit. hæc omnia Luitprandus eius temporis scriptor. Quanta autem esset potentia Tusciæ Marchionum, ex eodem intelligere potes, dum de ipso hæc ait. HIC REX POTIVS, QVAM MARCHIO POTERAT APPELLARI, IN NVLLO QVIPPE MIHI EST INFERIOR, NISI SOLVMMODO NOMINE. Hic status infelix S.R. tunc temporis Ecclesiæ, vt arbitrio potentissimæ meretricis Theodoræ matris omnia mouerentur: mutarentur Sedes: darentur Episcopi, & quod auditu horrendum, & infandum est, intruderentur in Sedem Petri earum amasij Pseudopontifices, qui non sunt E nisi ad consignanda tantum tempora in Catalogo Rom. Pont. scripti. Quis enim a scortis huiusmodi intrusos, sine lege, legitimos dicere posset Romanos Pontifices? nusquam cleri eligentis, vel postea consentientis vlla mentio, Canones omnes pressi silentio, decreta Pontificum suffocata, proscriptæ antiquæ traditiones, veteresque in eligendo Summo Pont. consuetudines, sacrique ritus, & pristini vsus prorsus extincti. Dormiebat tunc, alto (vt apparet) sopore Christus in naui, hæc dissimulans, nec erat, qui excitaret; creatis omnino ab his monstris, Presbyteris, & Diaconibus Cardinalibus sibi similibus. sed bene quod in naui dormiebat Christus, quæ typum gerit Ecclesiæ, nunquam ab ipsa recessit, semper in ea mansit, iuxta suas promissiones,

Theodora nobile scortum Amasium intrudit Pontificẽ. Theodora duarum filiarũ impudicitia nobilium famosarũ potens.

Marchio Tusciæ regia potentia floret.

VO-

a Mat. 28. b Luc. 22. c Mat. 16.

A *Vobiscum*[a] *sum usque ad consummationem seculi*, obligatus sponsionibus: [b] *Rogaui pro te Petre: vt non deficiat fides tua.* [c] *Tu es Petrus, & super hanc petram ędificabo Ecclesiam meam, & portę inferi non praeualebunt aduersus eam.* Qui hac fide nituntur, & hac Dei promissionum securitate, magnam percipiunt, etiam in his aduersis, consolationem, securi cum Domino dormiunt, vigilantes precibus ad interpellandum ipsum, vt iustificetur in sermonibus suis, vt quæ promisit adimpleat. Scandalum vero illi tantum patiuntur in hac horrida tempestate, qui fidei expertes, illud impium mente voluunt. *Quomodo scit Deus, & si est scientia in excelso?* quales impij Nouatores, qui huiusmodi fluctibus obrutam Christi videntes nauiculam, non esse in ea Christum impie blasphemant, qui nisi in ea esset, iam diu demersa esset tot pondere ac tantorum peccatorum. Landone defuncto, Ioannem hoc anno sedere cępisse, inuasorem eius sedis, colligitur ex Chronico Cassinate. [d]

d li. 1. c. 55 Chron. Cass. e p. 9. c. 66

B Hoc anno habita est SYNODVS CONFLVENTANA in Gallia, de qua apud Iuonem [e] habetur in ea statutum, ne vllus Christianus infra septimam generationem nuptias copulare præsumat.

Hoc anno moritur Rex Alphonsus M. cum regnasset annis 46. duobus illis computatis, quibus cesserat Garsiæ filio. Paulo ante obitum, non vt Rex, sed vt Dux exercitus militans sub Rege filio, ingens modestiæ, & animi submissionis specimen edēs, ingenti victoria de Mauris potitus est. post triennium filius Garsias e vita subtrahitur, iuxta sacram parœmiam. [f] *Hęreditas ad quam in principio festinatur, in fine benedictione carebit.*

f Prou. 20.

Cluniac. Monast. extruitur.

C Hoc eodem anno Berno Abbas Ordinis S. Benedicti Gigniacensis, Cluniacensis cęnobij, & instituti fundator, moritur, in cuius locum Odonē hoc pariter anno fuisse substitutum Sigebertus ponit in Chronicis. Hic soluto, & magna ex parte lapso monastico instituto, ex bonis Auiæ suæ Comitissæ in Burgundia, pago Cluniaco Monasterium extruxerat, fauente illi Guilelmo Christianissimo Aquitanorum Principe, cuius merito, & exemplo complures inuitati ad Deum, contempto sæculo, conuertuntur, in quibus celeberrimus censetur Odo, qui & primus Abbas Cluniacensis ab aliquibus male appellatur, successit ille quidem Bernoni, huicque Ademarus, & celebres deinceps fuerunt Hildeprandus, Maiolus, Odilo, Hugo. Maioli vitam descripsit Odilo. [g] Fuerat hic Berno Hincmari Rhem. Archiep. discipulus, vt est apud Sigeb. [h] In fragmentis Floriacensis Chronici legitur. *His temporibus Gulielmus Comes Aruernorum, & Dux Aquitanię Cluniacum fundauit Cœnobium S. Giraldus Aureliacum. Ebbo quidam Princeps partium Bituricensium, Dolense.* Vt plane dicendum fuerit post duas hiemes, *flores apparuerunt in terra nostra.* D

g Apud Sur. Maij. h decl. script. eccl. c. 125.

Eodem quoque anno defuncto Ludouico Rege Germaniæ, in quo finem accepit progenies Caroli M. in Regibus Germanorum, cum nec Ludouico Arnulphi filio Caroli in Gallia regnantis fratrueli vllus esset filius; adeo vt opus fuerit ex alia familia Regem quærere, & licet in Othonem, Henrici Patrem Ducem Saxoniæ, vota omnium conuenirent, ipse ætate grauior recusauit accipere, & Conradum Ducem proposuit, quem elegerunt.

Progen. Caroli M. extinguit. Otto vocatus ad Regnū alium proponit eligendū.

Hoc pariter anno Rollonē Ducem Northmannorum Galliarum inuasorem Christianam religionem amplexatum, sacro baptismate initiatum, veteres annales doceat, quos collegit Matthæus Vuestmonasteriensis, qui rem gestam pluribus narrat.

Rollo D. Northmā. fit Christiani.

E

Christi Annus 913 | Ioan. 10. P. 2 | Constantini 8. Solius Imp. 2 | Indict. 1.

Ragnerus D. Lothar. pœnitens.

HOc anno habetur coniugatum Diploma illud memoria dignum Ragneri Lotharingiæ Ducis pœnitentis. Hic enim cum prius Ecclesiastica bona, nullo Dei

timore

A timore coercitus, sæpius inuasisset, ac deprædatus esset: tandem pœnitens, in se reuersus, donatione amplissimi Latifundij satisfaciens, suæ donationis Diploma confecit, quo seipsum redarguens, & accusans vere pœnitentis posteris reliquit exemplũ. Subscriptio est. RAGNERVS LOTHARINGORVM DVX, ET PRAEDO, QVIA ECCLESIAM DEI PERSECVTVS SVM.

Christi Annus	Ioan. 10. Pap.	Constant. 8. Solius Imp.	Indict. 2.
914	3	3	

B SImeon Rex Bulgarorum obsidet Constantinopolim, & repulsus ac in suã domum reuersus a Patr. Constantinopolitano tutore Imp. conuenitur, & ad pacem cõponendam suadetur; cui annuens Simeon ab eo benedictionem accepit, qui & ipsi Capitium imposuit pro Corona Is conuiuio ab Imp. acceptus, pace stabilita, donatus muneribus, ad propria redijt. Verum pax haud diu constans fuit, Bulgaris Thraciã rursus infestantibus, & Hadrionopolim inuadentibus. Post hæc autem Patriarchã ipse tutor Imp. per Zoen. A. matrem Imp. e palatio eijcitur. Eodem anno Io: P. Apostolica auctoritate, quam vsurparat, Io: Archidiaconum Ecclesiæ Capuanæ cõsecrat Abb. Monachis Cassinensibus, defuncto Leone, tenuitq; annis 19. & m. 7. Isq; primus fuit non ex gremio, sed ex clerico redditus Monachus, & Abbas constitutus. Cuius res gestas Leo Ostiensis [a] stylo est prosecutus.

C

Christi Annus	Io. 10. Pap.	Berengarii.	1	Impp.
915	4	Constan. 8. Solius	4	Indict. 3.

SArraceni apud Garilianum agentes, fœdere iuncti cum Neapolitanis, Caietanis, & aliis finitimis populis, exceptis Capuanis, inuincibiles cum viderentur, id in primis laborandum fuit, vt Christiani Principes ab eorum societate diuellerentur, & simul inter se iungerentur. Leo igitur Imp. Legatione Atenulphi Principis Capuani D persuasus, misit Nicolaum Patricium in Italiam cum copijs, atque muneribus ad Principes Christianos, nempe Patriciatus dignitatem adeptos, ad Gregorium Neapolis Ducem, necnon ad Io: Ducem Caietę, quos hac arte diuulsit a Sarracenis. contra vero curatum est, vt sancto fœdere simul iungeret vna cum istis Principem Salernitanũ Guimarium simulque Appulos, & Calabros. His autem accesserunt copiæ Ioannis Papæ, qui cum Alberico filio Adelberti Marchionis Tusciæ, fœderatis se iungens, cũ eodem venit in prælium, Sarraceni tribus mensibus obsessi, fame cogente, erumpentes, & fugientes in proximos montes, & siluas, plerique cæsi, reliqui omnes capti. Leo Ostiens. in Chron. Cassin. Hoc ab eo discrepat Luitprandus [a] quod Legationem illã a Io: qui agebat Pontificem, missam tradit, additque visos a fidelibus religiosis in eodem bello Sanctissimos Apostolos Petrum & Paulum, quorum precibus credimus E victoriam obtentam. Quod ad Io: Papam nuncupatum spectat; potuit contigisse, vt qui inuasor & latro ingressus erat, accedente cleri consensu, haberi cœperit legitimus Rom. Pontifex, maxime vero ob extinctos eius opera Sarracenos, cuius quidem rei argumento sunt Legationes ex diuersis orbis partibus ad eum missæ.

His quam fęlicissime præliis confectis, Berengarius ab eodem Io: agente Pontificem, Imperator inungitur, mense Septembri, quod eius plura diplomata [b] attestãtur. quod factum ab eodem Pont. putatur ad referendam gratiam, ob auxilium impetratum ab eo, ad Sarracenos profligandos.

Quo etiam anno Ordonius filius Alphonsi M. defuncto fratre Garsia, regnare

Oo cæpit,

Bulgari cõciliantur Constantinop ol. & rursus bellum inferunt.

a Leo Ost. lib. 1. c. 36.

Christiani fœderati cum Sarracenis.

Sarraceni ad Garilianum obsidentur, & profligantur.

a li. 2. c. 14

b Sigon. citat de Regno Ital. hoc anno.

cepit, qui & primus transtulit Regni Sedem Oueto Legionem, & appellatus est Rex Legionensis, & non amplius Asturicensis. Idemque conuocata Synodo, 12. Episcoporum solemni ritu sacram Regum vnctionem accepit, pietate insignis, dum Regiam in Basilicam Cathedralem conuertit. Consule Moralem. sub eodem Rege, duo insignes sanctitate Episcopi ex hac vita migrarunt, nempe Attillanus Zamorensis Episcopus, qui & ab Vrbano 2. reperitur inter sanctos esse relatus: & Gennadius Asturicensis. A

Quo itē anno S. Hogeerus Archiep. Namburgensis obijt, cum hinc Dani, & Sclaui, hinc Bohemi, & Vngari, Saxoniæ, laniarent Ecclesias, tunc parochia Hamburgensis a Slauis, & Bremensis ab Vngaris demolita est. Adam [a] historicus.

a li. 1. c. 45

Christi Annus 916 | *Io: Pap. 10.* 5 | *Berengarii* 2 *Constant. 8. Solius.* 5 | *Impp.* *Indict. 4.* B

HOgero successit Reginuardus cuius tempore nefanda, & impia patrasse Vngaros in Ecclesias, Sacerdotes, & Cruces, narrat Adam, [a] additq; orta tempestate a Semieremis Ecclesiarum tectis, scindulas impulsas diuinitus in ora Paganorum, tanto impetu, vt dum fuga præsidium quærant, aut in fluuium præcipitarent, aut in ciuium manus venirent. Qui detestatur Adamus cruces fractas, & ludibrio habitas a Paganis, quid dicturus fuit, si his temporibus vidisset a Saxonibus Christianis hæc & deteriora in cruces patrata? Hac pariter Vngarorum incursione deuastatam Ecclesiam Augustanam fuisse, sub Hiltino Episcopo, in Vita S. Vdalrici eius successoris, qui incensas Ecclesias restaurauit, describitur. C

a c. 46. Vltio diuina in Vngaros sæuientes in sacra.

Christi Annus 917 | *Io. 10. Pap.* 6 | *Berengarii* 3 *Constant. 8. Solius* 6 | *Impp.* *Indict.* 5.

VIro Sanctissimo Vnni nomine, Leidradi Bremensis chori præpositi a clero, & populo electi Bremensis Episcopi Capellano, cum venisset cum eo ad Curiã, Rex Conradus, (diuino vt creditur spiritu afflatus, contempta Leidradi specie paruulorque retro stare conspexerat, virgam obtulit. Cui etiam Papa Io: Decimus, vt priuilegium indicat, pallium dedit, propter eximiam sanctitatem Conrado, & Henrico Regibus familiaris, & reuerendus fuit Adam. [a] qui subdit de Vngarorum vastatione non solum Saxoniæ, sed prouinciarum etiam circa Rhenum, & trans Rhenum Lotharingiæ, & Franciæ: deinde de vastatione illata a Danis, & Slauis transalbianorum Saxonum, & eorum qui circa Albim. Apud Danos eo tempore regnabat Gorm crudelissimus, & Christianis infestissimus, qui Christianitatem, quæ in Dania fuit prorsus delere molitus, Sacerdotes alios expulit, plurimos necauit. D

a cap. 47. Vngari Germaniã vastant. & Gallias. Persecutio. Gētil. Dan. in Dan. christian.

Eodem anno in Oriente conflato bello inter Rom. & Bulgaros, victoria potiti Romani, mox conuersa alea, improuisa fuga ijdem victos Bulgaros fecere victores. ex Curopalate, qui hæc pluribus. E

Christi Annus 918 | *Io: 10. Pap.* 7 | *Berengarii* 4 *Constant. 8. Solius.* 7 | *Impp.* *Ind. 6.*

IOannes Papa, ex pluribus delictis, conscientia sauciatus, animi dolore languens, inter alia salutis suæ remedia illud excogitauit, vt nomine suo Legatum

mitte-

A mitteret Compostellam ad venerandum corpus Iacobi Apostoli, scribens ad Compostellarum Episcopum Sanctum Sisennandum ut iuges pro se preces funderet apud eundem S. Apostolum, vt propitius sibi esset in hac vita, & in hora obitus sui. Qua præuia occasione idem Episcopus ad Ioan. Pontif. alterum Ioan. alias dictum Ioannellum, presbyterum legauit, cui & Ordonius Rex cum pretiosis muneribus ad ipsum Papam litteras dedit. Qui Legatus Romæ digne acceptus, & per annum retentus est, nec ociose. si quidem occasione Missalis Mozarabi, quod tunc erat vsui in pluribus Hispaniarum Ecclesijs, maxima oborta est controuersia, cum inuenisset id in multis ritibus a Romana Ecclesia discrepare, nusquam tamen a catholica veritate dissentire, ex illis hos emendandi, in ijs qui grauioris viderentur esse momenti ab eodem Pontif. facultatem accepit. Cuius etiam explendi muneris gratia idem Apostolicę Sedis Legatus ab eodem Papa decernitur. Reuersus igitur in Hispaniam, & collatis inter se Codicibus, Romam rediens, visa ac cognita retulit in Synodo tunc coram eodem Pontifice congregata; cui visum est, omissis reliquis, vt leuioris momenti, vt Romano ritu sacratiora illa potissimum verba, quibus ipsum sacrificium incruentum perficitur, proferrentur, cum ita in dicto Missali scripta essent. HOC EST CORPVS MEVM, QVOD PRO VOBIS TRADETVR; & HIC EST CALIX NOVI TESTAMENTI IN MEO SANGVINE, QVI PRO VOBIS ET PRO MVLTIS EFFVNDETVR IN REMISSIONEM PECCATORVM. Sic igitur tunc ea controuersia definita, quæ tamen post multos annos, (vt suo loco dicetur,) est repetita. B Missale Mozarabum correctum.

C

Christi Annus	Io. 10. Pap.	Berengarii 5	Impp.
919	8	Constant. 8. cum Rom. 8	Indict. 7.

ADuersus ciuiles tumultus Constantinopoli, & insurgentes tyrannos, Romanus Patricius, Classis Præfectus, creatur Cęsar, & assumitur collega Imperij, Helena eius filia Constantino in coniugem tradita, & Zoe A. Imp. matre in Sanctę Euphemiæ monasterium retrusa, & Monacham tonderi coacta. Ex Curopalate, qui hæc pluribus. Romanus Patricius Cęsar creatur, & collega Imperij assumitur

D Eodem anno veteres Chronographi obijsse ponunt Conradum Regem Saxonū atque Francorum, cumque transtulisse Regnum in Henricum filium Othonis Ducis Saxoniæ. ex Frodoardo, Lamberto, Sigeberto, Mariano Scoto. Hunc vero, ita electum, cum vellet Archiepisc. Moguntinus vngere, minime acquieuit, respondens se vnctione indignum esse. Porro ipsam non sine damno ab eo prætermissam, diuinitus ostensum est Sācto Vdalrico Augustano Episcopo, per visum, vt est in eius vita: citat eandem Visionem Ditmarus [a] huius sæculi scriptor, qui & de eodem Henrico, ista habet. *Henricus pater Othonis filiam Eruini Senioris Viduam velatam, ducit vxorem. redarguitur a Sigismundo Halberstatensi Episcopo, qui eos ad Synodum citat, sed intercedente Imper. cuius Henricus auxilium petiit, res non est vltra progressa.* & inferius. *Audiui quod hic Henricus Romam causa orationis petens, plus pedibus, quam equo laboraret, & a multis interrogatus, cur sic ageret, culpam profiteretur;* etenim pœnituisse, & ea relicta, aliam duxisse vxorem, Matildam nomine, ex qua tres suscepit filios, idem Ditmarus testatur. E a lib. 1.

A

Christi Annus 920 | Io. 10. Pap 9 | Berengarii 6 Constant.8.cum Rom. 9 | Impp. Inct. 8.

Trăslatio Euthymij Constanti nopolim ab exilij loco.

ECclesia Constantinopolitana scissa inter Euthymij fautores, & Nicolai Patriarcharum, vnita est.ex Curopalate.

Euthymiani impetrant vt S. Euthymij Patr.corpus ab exilio, in quo defunctus fuerat, Constantinopolim ingenti cum celebritate transferatur. Ex Areta Cæsariensi, horum spectatore. Eodem anno rebellantes Principes Frãcorum a Carolo Rege, cognomento Simplice, eo quod ipsis contemptis, propensior esset erga Haganonem Laudunensem, virum ignobilem, quem præ ceteris conaretur extollere, Herueus Archiep. Rhemensis non sine magno labore Carolo conciliauit. hæc Regino, & Frodoardus. B

Principes rebellant a Carolo Simplice. Conciliantur.

Car. simpl. Legationẽ mittit ad Hẽricum Regem reliq. S. Dionysij.

Hen. Rex subdit sibi multas gẽtes.

Porrò idem Carolus hoc eodem anno Legationem misit ad Henricum Saxoniæ Regem, & cum ea S. Dionysij sacra pignora, tanto munere illud libere professus vna cum SS. MM. venerandis reliquijs transferri e Francis in Saxones Regnum pariter atque reliqua bona omnia, idque haud vane iactari, sed experimento iam esse perspicue demonstratum, nimirum ex translatione S. Viti Mart. ex Gallia in Saxoniam facta, cum eo simul ad Saxones Francorum gloriam commigrasse. Lege Vuitichindum sæculi huius scriptorem; qui, posthæc, subdit propagationem Regni per Henricum factam in exteras nationes, redditis sibi tributarijs Abotretis, Vulcis, Haiellis, Dalamancis, Bohemis, atque Redarijs, præter Alemanos, & Baioarios, quorum Reges in deditionem accepisse idem superius testatur auctor. C

Christi Annus 921 | Ioan. 10. Pap. 10 | Berengarii 7 Constant.8.cum Rom. 10 | Impp. Ind.9.

Bigamia & Trigamia, qñ pmissa, qñ uetita.

a tit. 3. de laicis.

b cap.4.

TEmpore Leonis Sapientis Imp. quarto nubentis occasione (vt dictum est) magna discordia in Ecclesia Constantinopolitana oborta est, trigamiam pluribus admittentibus, respuentibus eam alijs. perseuerauit ea vsque in præsentem annum, quo coacta Constantinopoli Synodo, vnionis edictum est promulgatum, datum autem anno superiori, qua definitum est, quando trigamia permitti possit, quando secus reiecto omnino quarto matrimonio, de quo agit Theodorus Balsamo, in Photii [a] Nemocanone, & in Notis ad epistolam canonicã S. Basilij [b] ad Amphilochium. Diuersam vero de his consuetudinem ab antiquo tempore esse seruatam in Ecclesia Occidentali, suo loco demonstratum est, in qua ad euitandam fornicationem, secundum illud [c] Apostoli, *Melius est nubere, quam vri*, nullus positus terminus ducendi vxorem. Vide S. Hieron. epistolam ad Ageruchiam, & aduersus Iouinianum lib. 1. *Non dãno, inquit, digamos, immo nec trigamos, & si dici potest, Octogamos, &c.* Sed hæc omnia ex indulgentia secundum illud eiusdem Apostoli. [d] *Qui infirmus est olus mãducet.* Synodus etiam illa consulta fuit a Monachis extra Constantinopolim morantibus, de quibusdam dubitationibus, quarum responsiones adhuc extant. [e] Vnionis edictum extat cum in Volumine iuris Græcorum, quod si lubet, tu lege in Annalibus. At si oportuit sarcire concordiam cum fratribus, quanto magis cum Matre Rom. Ecclesia, a qua scissi Photii communicatione fuere? D E

c 1. Cor.7.

d Rom.14

e Timoth. Bibl. SS. PP. col. 621.

Ro. Imp. extollit.

Peregrini Angli a Sarracenis intra Alpes lapidatione occisi.

Hoc tempore Romanus in superbiam elatus cœpit in Actis publicis, & edictis præferre suum nomen Costantino, ex quo sibi tandem exitium comparauit: hæc pluribus Curopalates.

Quo ad res Occidentales pertinet, flagrant omnia bellis ciuilibus, barbaris insuper vbiq; grassantibus, Hunnis, & Sarracenis. Tunc & accidisse tradit Frodoardus infaustũ, vt Angli ex more, q̃ plurimi peregrinantes ad limina Apost. inter angustias

A Alpium a Sarracenis intercepti lapidibus obruti fuerint. quorum tamen ardor pietatis extingui, propterea non potuit, qui post sequentem annum in idem inciderint discrimen,& ab iisdem cæsi sunt Sarracenis,vt idem Frodoardus testatur.

Addit idem auctor,eodem anno habitam SYNODVM APVD TROSLEIVM in Gallia,Præside, Herueo Rhem. Archiepisc. præsente Carolo Rege. desiderantur eius Acta.

Adijcit insuper Northmannos a Roberto Comite superatos, eosdemque ita edomitos fidem Christianam suscipere incepisse.

Christi Annus	Io.10.Pap.	Berengarii 8	Impp.
922	11	Constan.8.cum Rom. 11	Indict. 10.

B THeodora A.Rom.Imp.vxor moritur,& declaratur A.Sophia, nurus eiusdē Romani Imp. Vxor vero Christophori eius filij. hæc pluribus Curopalates, & alia multa de Bulgaris iterum,atq; iterum Constantinopolim oppugnantibus. Ita se habuerunt res Orientales.

Quod vero spectat ad res Occidentales,hoc eodem anno Ioannes qui Romę Pontificem agebat,reiecto Hilduino a clero,& populo electo,Tungrensi Episcopo, Richarium Abbatem ordinauit a Rege propositum.ante annos enim duos ista orta contentio,& Romam perducta causa,ab eodem Pont.est iudicata. Narrat Frodoardus C partis vtriusque merita,ab eius exordio.Ex quibus sicut ex alijs multis apparet orbē Christianum cognouisse summum Pont. Ioannem inuasorem, nemine sibi arrogante de Apost.Sede iudiciū tanti ponderis,sed venerantibus omnibus nomen ipsius Rom. Pont.male licet vsurpatum;tantopere coluere maiores, vel ipsum nomen Rom.Pōt. Quod si tanti vitrum,quanti margaritam.

Agnoscit ab Orbe christiano Io:Papa licet inuasor.

Accidit vero item in Gallijs,vt rursum proceres Frācorum, Carolo Rege relicto, eadem ex causa,quod Haganonem deperiret, ergaq; eum omnia eius studia, spretis ceteris, conuerterentur,elegerint Robertū Comitem, Regem,solemnique ritu eundē Archiep.Rhemens.vnxerit.de quibus Frodoardus, & post,eodem anno,in pago quoque,inquit,Parisiaco multa miracula in Ecclesia S. Petri a quarto superiori anno, ex quo scilicet reliquiæ de barba ipsius Apostoli illuc sunt relatæ, facta memorantur; D ita vt inter cęcos,& claudos, vel cōtractos amplius,quam centum septuaginta sanitate donati referantur; Dęmoniaci vero quotquot illuc adierunt, sano sensu, pulsis Dęmonibus redierint,præter alia innumerabilia quæ ibi sunt acta. hæc Frodoardus, res sui temporis prosequens.miranda sunt hæc,nec per functorie transeunda. Etenim ita Deus Petri nomen fecit tunc esse celebrius,atque potentius, dum & eius barbæ pilos, qui sunt excrementa corporis,tanta voluit præstare virtute, & fulgere miraculis,cum illud magis infamaretur ab eius sedis inuasore Ioanne, vt eo amplius ostenderetur in radice virescere, quod existimari posset exiccatum in ramis, vt non dubitares super hanc petram esse ædificatam Ecclesiam,& portas inferi aduersus eam non præualere, quantum libet etiam ipsi,qui super eius sedem sedent; eam impugnent moribus prauis. Sed et in Italia feruent bella ciuilia,(vt Froduardus notat) Berengario Imp.per E Rodulphum Galliæ Cisalpinæ Regem(vt ait)siue vt Luitprandus,Burgundiæ Principem,in Italiam vocatum,bello superato.

Robertus Comes creat Rex Franc.

Reliquiæ S.Petri fulgent miraculis.

Christi Annus	Io: 10.P.	Berengarii 9	Impp.
923	12	Constan.8.cum Rom. 12	Indict.11.

IO: Papa mittit pallium ad Seulphum nuper creatum Rhem. Archiep. post Herueum defunctum.

Perſecutio Arabica in Hiſpani.

Eodem quoque anno paſſa eſt in Hiſpania S. Eugenia martyr, ſub Rege Sarracenorum Habdarhagman, huius nominis quarto, regni eius duodecimo, qui acerrimum ſuum odiũ in Chriſtianos, atroci perſecutione exprompſit, cuius tamen periere monumenta, cum Eugeniæ tantum, & Pelagij extet memoria, qui de tyranno poſt ſequentem annum, triumphauit.

Carolo male cedunt fœdera cum Northmã.

Hoc pariter anno, Rex Carolus ingentem conflaturus exercitum, vt Robertũ Regem profligaret, etiam Northmannos ſolicitauit, contra conſilium & admonitionem Fulconis Rhem. olim Archiep. factumque, vt quemadmodum cum eius parens monitis, Northmannos in auxilium vocare deſijt, Deum cito habuerit adiutorem, qui tyrannum ſtatim e medio tolleret; ita contra modo eos vocans, Regnum penitus cum libertate perdiderit. Quomodo autem iſta ſe habuerint, narrat quam exactiſſime Frodoardus, quæ ſic ſummatim collecta legas. Carolus Rex contra pactas inducias cum exercitu contra Robertum imparatum irruens, conflato prælio illum occidit, ipſe vero victus ab eius filio Hugone, fuga ſibi conſuluit, dolo demum Eriberti Comitis captus, in carcerem detruſus eſt. Cum proceres Rodulphum Richardi filium e Burgũdia vocatum in Regem eligunt Sueſſione in Monaſterio S. Medardi, Robertique filia Emma dicta Rhemis ab Archiepiſcopo conſecratur Regina. Ita in Gallijs res Francorum hoc anno ſe habuerunt.

a T. 6. Bibl. SS. PP. col. 642.

Inſuper eodem reperitur anno defunctus Galterus Archiep. Senonenſis, cuius extant ſalubres canonicę conſtitutiones.[a]

Eodem quoque anno (vt auctor eſt Ditmarus) ex hac vita migrat Sigiſmundus Halberſtatenſis Epiſcopus ſanctitate vitæ conſpicuus, ex cuius prædictione ei ſubrogatur Bernardus.

Christi Annus 924 | Io. 10. Pap. 13 | Constant. 8. cum Rom. Imp. 13 | Ind. 12.

Berengar. Imp. Vngaros infert in Ital.

BErengarius fœdere iam antea cum Hunnis inito, eoſdem hoc anno iterum maiori agmine in Italiam intulit, in odium Rodulphi, a quo ante annum bello fuerat ſuperatus, illo hoc tempore detento in Gallijs, iam anno ſuperiori Rege Francorũ electo. Quam autem cladem Hunni, ſiue Vngari hoc anno intulerint Galliæ Ciſalpinæ, idem Frodoardus ſic breuiter narrat. Vngari ductu Regis Berengarij, quem Longobardi pepulerant, Italiam depopulantur, Papiam quoq; Vrbem populoſiſſimam, atq; opulentiſſimam igne ſuccendunt, vbi opes pene innumerabiles; Eccleſię quadraginta tres ſuccenſę, Vrbis ipſius Epiſcopus cum Epiſcopo Vercellenſi, qui ſecum erat, igne fumoq; necatur, atq; ex illa pene innumerabili multitudine ducenti tantum ſuperfuiſſe numerantur, qui ex reliquijs Vrbis incenſæ, quas inter cineres legerant, argenti modios octo dederunt Vngaris, vitam muroſque Ciuitatis vacuæ redimentes. His expletis Vngari per abrupta tranſeuntes Alpium iuga, venerunt in Galliam, quos Rodulphus Ciſalphinæ Rex Galliæ, & Hugo Viennenſis, inter anguſtias collium Alpinorum claudunt. Vnde in primo loco per deuia montis euadẽtes Gothiam impetũt, quos inſequentes prædicti Duces ſternunt ex eis, quos reperire potuerunt. Hæc Frodoardus.

Excidium Papiæ ab Vngaris.

Vngari cęduntur.

Berengarius Imp. a ſuis occiditur. rem geſtã plurib. narrat Luitprandus Ticinẽſis.

Rodulph. ægrotans pietatis ſtudijs curatur.

Ægrotans hoc anno idem Rodulphus Francorum Rex, & pene deſperatus, a pluribus, magnis pietatis ſtudijs recuperat ſanitatem, cũ omnes ſuos theſauros per Monaſteria Franciæ, & Burgundiæ diſtribuiſſet, & ad S. Remigium ſe deferri curaſſet. Ex Frodoardo. SYNODVS EPISCOPORVM DIOECESIS RHEMENSIS HABETVR HOC ANNO APVD TROSLEIVM Præſide Seulpho Archiep. in qua Iſaac Comes ad emendationem & ſatisfactionem venit, pro his quæ praue aduerſus Eccleſiam Cameracenſem perpetrauerat, & vadatus argenti libris centũ, pacatur

Vſurpator bon. Eccl. ei ſatisfacit.

A catur cum Stephano præfatæ Vrbis Episcopo, præsente Heriberto, & pluribus Franciæ Comitibus. hæc Frodoardus in chron. & in historia Rhem. quibus adijcit quædã miracula diuinitus edita.

Accidit præterea, vt hoc anno bono totius Christianæ religionis, S. Vdalricus nobili genere ortus, ab ipsis incunabulis mirificis sanctitatis indicijs in eo diuinitus patefactis, Augustæ Vindelicorum fit electus Episcopus, Apostolico more, secundum præcedentes prophetias. Res ab eo præclare gestas, rudi, sed sincera veritate expolito stylo, æqualis eius est prosecutus: quas postea rusticitate pertæsi Gebeardus successor, & Berno Augiæ Abbas ornatius ediderunt: Sed proxime Velserus Augustanus vitam illam primus scriptam, iam obliuione sepultam, typis cudendo, & notis illustrando, reuocauit ad vitam. S. Vdalricus Augustanus episcopus.

B Quod ad statum Ecclesiarum Hispaniæ spectat; quæ Cordubæ erat, vt vidimus, sub Sarraceno Principe laborabat, reliquæ vero sub Legionẽsi Rege Ordonio auctæ magis in dies ab eodem Rege redditibus, ac donis, quieuerunt, in eam spem erectæ, quod ingenti exercitu ex Africa per Regem Cordubæ conuocato, & per eundẽ Ordoniũ superato, pax perpetua stabilienda esset. Sed turbauit mox omnes insperata mors Comitum Capellæ, qui vocati a Rege ad prælium, cum venire renuissent, vel alia causa (vt produnt alij) perducti postea legionem truncari capite iussi sunt, ipseq; Rex, qui Arabum terror erat, hoc ipso anno mortuus est, cum regnasset nouem annis, & mens. sex. vt Sampyrus, & Tudensis affirmant. Successit Ordonio frater Froila, nominis huius 2. nullo iure, sed inuasione tyrannica, tenuitq; tyrannice Regnum mens. 14. qui ex nece insontium cognomen est adeptus, vt crudelis appellaretur, quo factum est, vt eo C sublato de medio, rebus ad interregnum deductis duo fuerint creati Iudices, quibus bellandi aduersus hostes & iudicandi populum libera est concessa potestas. Post annum autem creatus est Alphonsus 4. cognomento Monachus, filius Garsiæ (vt Tudensis affirmat) siue Ordonij (vt plures consentiunt;) cum ex aduerso in Asturia iam quartus filius Alphonsi M. Regnum sibi vẽdicasset Ramirus. hic status rerum vndiq; fluctuantium summatim collectus. Sed ad res Anglorum. Ordonius magnã refert victoriã de Sarracenis. In Hispa. respub. ad interregnũ deducta.

Hoc anno defuncto Eaduuardo Seniore, Anglorum Rege, qui in locum eius successit Aethelstanus liberatus ab Elfredo aduersario, Romæ extincto, cum ad cõfessionem S. Petri peiurare non timuisset, in sua donatione facta S. Petro appendicẽ manu propria adscripsit, qua res gesta clarius innotescit. Vide apud [a] Malmesburiẽsem. [a] lib. 2. c. 6

D

Christi Annus 926 | Ioan. 10. Pap. 14 | Constant. 8. cum Rom. Imp. 14 | Ind. 13.

BEllo aduersus Gallæciã ab Arabum Rege excitato, captiuus Ermoigius Episcopus Cordubam ductus, vt se nexibus liberaret, Pelagium Sobrinum suum, decem annorum reliquit obsidem, puerum elegantissimæ formæ, & spectatæ virtutis, qui toto triennio, & semis, quo mansit inclusus, venturi præscius, ad martyrij præparationem impendit. Cum vero venustus facie non ad martyrium sed ad delicias tyranni educeretur e carcere, ab eoq; mille modis alliceretur ad turpia, magnis ille animis renitens, E ad iram & furorem prouocauit tyrannum, qui forcipibus ferreis sursum deorsumq; eum agitari mandauit, & in fide Christi constantem, membratim scindi, & in flumen proijci. Passus est igitur Pelagius ætate circiter tredecim annorum, & semis Cordubæ, Habdarrhagman, Rege imperante Era 963. Ex Raguelis scriptione, qui tum vixit (quæ appendix apposita est ad Eulogium.) Virgo Saxona Rosuintha noie, quæ his tẽporibus claruit, poetria egregia, Virginem, & Martyrem carmine celebrauit. Pelagius nobilis puer obses datus Saracenis. S. Pelagij Martyriũ. Rosuintha poetria celebrat Pelagium.

Cum autem grassantibus vbiq; tyrannis Gallicanæ Ecclesiæ vastarẽtur, quæ ceteris præstabat Rhem. Ecclesia periclitatur. Quod. n. apud eam sacra Regum vnctio seruaretur, & in eo, qui eidem Archiepiscopus præsideret, collocata videretur esse pote-

stas vngendi Regem, & sic totius Regni cardo in ea verti quodammodo videretur: sicut a legitimis Francorum Regibus eius Archiepiscopi summo colebantur honore; ita contra a Tyrannis innumeris consueuerunt affligi molestijs. Præceteris autē qui hoc tēpore post Regem emineret in Gallijs, Heribertus Comes Aquitaniæ erat, Rodulpho Regi, qui Regnum inuaserat, præ cunctis metuendus. Hic igitur Rhemensi inhians Ecclesiæ, opportuna oblata occasione, pactum inijsse traditur cum eiusdē Ecclesiæ Archiepiscopo Seulpho, vt suus filius Rhemensi præficeretur Ecclesiæ. Verum eiusdem Comitis ministri more impatientes e medio sustulere eundem Archiepiscopum, propinato veneno, hoc ipso anno, qui tertius eius est sedis. Nec mora, post ipsius Seulphi Rhem. Archiep. obitum Heribertus Comes venit, aduocans Abbonē Suessionicum Episcopū, & Bononem Catalunicum. Quibus sibi iunctis, tractans electionem huius Rhem. Eccl. tam clericos, quam laicos, ad voluntatem suam intendere fecit. Sequentes igitur eius consilium, ne forte per extraneas personas Episcopatus diuideretur, eligunt filium ipsius admodum paruulum, vix quinquennem. Patrata ad Regem deferunt. Rex rem totam, consilio Episcoporum, permittit Heriberto. Quin etiam Legatos Ecclesiæ cum Abbone Præsule mittere satagit, huius electionis decretum secum ferentes, & assensum Papæ super ea petentes. Ioannes itaq; Papa, interueniente Præsule Abbone, petitioni ipsorum assensum præbens, episcopatum Rhem. Abboni Episcopo delegat, quæ sunt Episcopalis ministerij ab ipso tractanda atque definienda decernens, Heribertus itaque Comes potitus est Episcopatu Rhemensi. Ex Frodoardo.[a]

Archieps Rhem. veneno tollitur.

Puer quinquennij pręficitur (nefas) Rhemēsi eccl.

a hist. Rhemen. li. 4. c. 17. 18.

Tanta ista, adeo noua, adeo turpia, ac detestanda, solo auditu horrenda, ac pudenda, non sub alio Pont. nec alterius Pont. auctoritate (si tamen ipse Pontifex est dicēdus) patranda, & primum in ecclesiam introducenda, quam Ioannis 10. quo turpior nullus, cuius vt ingressus in Cathedrā Petri infamissimus, ita & exitus nefandissimus. At vtinam, quod hoc sęculo ortum, cum eodem sæculo fuisset extinctum; & non in posteriora sæcula propagatum tantum nefas, quo iura omnia sauciantur.

Christi Annus 926 | Io. 10. Pap. 15 | Constant. 8. cum Rom. Imp. 15 | Ind. 14.

HVgo Comes Arelatensis, seu Prouinciæ dictus, Pisas veniens, a Legatis Papæ, & omnium fere Italicensium Principum, rogatus sibi vt imperaret; Papiæ Regnum suscepit: & Mantuam veniens, affuit ibi, & Ioannes Papa, qui fœdus cum eo percussit. ex Frodoardo, & Luitprando.[a]

c lib. 3. c. 4

Signatur quoq; præsens annus nobili pietatis memoria, dedicationis videlicet Ecclesiæ SS. Hadriani Martyris, & Nataliæ coniugis, apud Legionem in Hispania, qui Nicomediæ in Bithynia sunt passi: quorum memorias erexere Oueti primum regia munificentia Alphonsus M. inde in Parochia Legionensi pij Christiani Gisundo, & eius coniux Leubina.

Christi Annus 927 | Io. 10. Pap. 16 | Constant. 8. cum Rom. Imp. 16 | Ind. 15.

IN SYNODO APVD TROSLEIVM in Gallia Herluinus Comes publicam egit pœnitentiam, eo quod duxisset vxorem, alia superuiuēte. Frodoardus in Chronico, qui addit hoc pariter anno ob simultatem exortā inter Heribertū Comitē atq; Rodulphum Regēm Francorū, ab eodē Comite eductum esse de carcere Carolū Regem, quod Io: Papa vt faceret litteris comminatorijs iubebat, cum Heribertus ipse cum Carolo Rhemis veniens inde litteras misit Romam Ioanni Papæ significans

Publica Comitis pęnitētia.

A ei de restitutione, & honore Caroli, vt ille sibi etiam sub excommunicationis intermimatione mandauerat, se pro viribus decertare. Verum pace composita cum Rodulpho, rursus Rex Carolus est coniectus in carcerem, anno sequenti; cum iam eundem Io: Papam sciuisset e throno depositum atque carceri mancipatum, esse defunctum.

Hoc eodem celebrata ponitur [a] SYNODVS APVD DVISBVRGENSES, occasione Bennonis Metensis Episcopi, qui ante biennium dum vitam eremiticam in Alpibus duceret, electus Metensis Episcopus, hoc anno ab ipsis excæcatur, cuius immanis sacrilegij causa dicta Synodus est celebrata, in qua omnes illius sceleris auctores excommunicantur, & Adallera loco ipsius substituitur. Porro Benno ipse patienter omnia tolerans, exemplo relictus magnæ tolerantiæ viri cognominatus est Benedictus. meminit eiusdem sequenti anno Frodoardus. — a In addit. ad Reginonis Chró.

B Hoc etiam anno [b] Alfonsus IIII. Rex in Hispania sponte se abdicans, vitam monasticam amplexus est, Ramiro relinquens Regnum, de quo superius; sed cum desertor sacræ militiæ factus, recuperationi relicti Regni operam daret, ab eodem Ramiro captus, oculis orbatus est, qua etiam pœna multati sunt tres filij Froilæ defuncti Regis, cum aduersus eundem Ramirum insurrexissent. quod fieri contigit anno Redemptoris 930. Porro Ramirus patratæ sæuitiæ pœnitens, delictum bonis operibus expiare curauit, monasteria erigens, multaq; donans Ecclesijs. hæc pluribus, qui persecuti sunt res Hispaniarum. — b Moral. lib. 16. c. 7. 9. 10. Rex fit Monach. post têtat recipe Regnum.

Christi Annus	Leonis 6. Pap.	Constant. 8. cum Rom. Imp.	Indict.
928	1	17	1.

C VVido Tusciæ Prouinciæ Marchio, cum Marocia vxore, inuidia, quod Petrum fratrem eximie honoraret, Ioanni Papæ infensi, militibus in vrbem clam introductis, Petrum sub oculis Pontificis in Palatio Lateranensi obtrúcant, Io: ipsum Papam in carcerem trudunt, in quo non multo post est defunctus, siue ex angore animi, siue vi, quod etiam scriptum est. Ex Frodoardo, Chronico Cassinato, & in primis Luitprando. [c] Io: igitur inuasore Sedis Apost. extincto, Leo VI. Christophori Primicerij filius Pontifex subrogatur. — Papa ĩ carcere morit. c lib. 3. c. 12

D Quo pariter anno Raterius Lobiensis Monachus, vir miræ simplicitatis, sed experientia liberalium artium nominatus, cũ Hilduino, qui in Lotharingia Episcopatum Leodiensem olim ambierat, in Italiam ad Hugonem Regem profectus, Veronæ Episcopus ab Hugone cõstituitur; Hilduino Mediolani Episcopo ordinato. Sigebertus. — Raterius ex Lobiẽsi monacho Epus Veronensi.

Quod ad res pertinet Orientales, hoc eodem anno Simeon Rex Bulgarorum rursum mouet bellum, Thraciam vastat, omnia obuia in suam redigit potestatem, Constantinopolis suburbijs grauissima infert damna, donec inita pace, redempta muneribus, reuertitur ad propria. hæc pluribus Curopalates, congressum vtriusque Principis Romani, & Simeonis diligenter describens. Subdit autem, die Festo Natali Christi, Romanum Imp. duobus suis filijs Stephano, & Constantino coronam in magno templo imposuisse, tertium vero filium Theophylactum a Patriarcha attonsum in clericum, factum Subdiaconum. — Imper. fil. factus subdiacon.

E

Christi Annus	Stephani 8. P.	Constant. 8. cum Rom. Imp.	Indict.
929	1	18	2

CArolus Rex Francorum cognomento Simplex in carcere moritur; relicto filio Ludouico, qui educabatur in Anglia apud Alstanum Regem auunculum suum, de cuius vnctione inferius dicendum

Interim vero Rodulphus regnare pergit. Leo 6. Papa detrusus in carcerem, defunctus est, post sex mens. & d. 15. in cuius locum subrogatus est Stephanus 8. dictus 7. Romanus. Ita vetus codex Vaticanus de Rom. Pont.

Lãcea Cõstantini. Lanceam mirandi operis ex clauis Iesu Christi crucifixi sanctificatam, quæ dicitur primi, & Magni Constantini Imper. fuisse donata Rodulpho Regi Burgundiorum, & Italiæ, a Sampsone Comite, Rex Henricus precibus, minis, muneribus, addita etiam parte prouinciæ Sueuorum, a Rodulpho extorquet, & hanc ad insigne & tutamen Imperij posteris relinquit. hæc Sigebertus. Sed tantæ rei paulo latiorem, qui velit narrationem, habet in rebus gestis S. Gerardi,[a] qui hoc tempore egregia claruit sanctitate. Porro eadem pariter de lancea scripsit Luitprandus, dum recenset ingentem Othonis Henrici filij victoriam eiusdem lanceæ auxilio consequutam. Sed & de alia lancea eidem Henrico ab Hugone in Gallia regnante, missa, quæ dicebatur Caroli M. fuisse, eaque inuictissimum fuisse contra Sarracenos, habes in historia de gestis Anglorum.[b] ibidem quoque dicitur, Gladium Constantini ad eundem misisse Henricum insignitum clauo vno ex quattuor Crucis Domini, præterea etiam vexillum Beatissimi Martyris Mauritij, Thebææ Legionis Principis, quo idem Rex in bello Hispanico solitus erat cõfertissimos hostiũ cuneos perumpere, & profligare.

a Apud Sur. 3. Octobr.

b De gest. Angl. post Bedã li. 2. c. 8.

Christi Annus	*Stephani 8. P.*	*Constant. 8. cum Rom. Imp.*	*Ind. 3.*
930	2	19	

Northm. ad fidẽ adducũtur. HEnricus Rex Reges Northmannorum, & Abroditarum Christianos facit. Sigebertus. Ita quidem Rex maxime pius ab his, quos vincebat barbaros, duo exigere consueuit, Fidem Catholicam videlicet, & Tributum. Factum est autem cum idem Rex cum exercitu penetrasset in Daniam, & eius Principes sibi fecisset obsequentes, vt ibi prædicatione Sanctissimi viri Vnni Archiep. Hamburgensis, Christianitatem, quam consecuti olim fuerant ab Ansgario Dani, receperint. Ex Adamo vetere Chronographo,[c] qui de Borealium Regionum statu, & conuersione præcipue legendus est.

c li. 1. c. 49. 50. 51.

Constantinopoli defuncto Nicolao Patriarcha, succedit Stephanus Episcopus Amaseæ, ex Curopalate.

Christi Annus	*Io: 11. Pap.*	*Constant. 8. cum Rom. Imp.*	*Indict. 4.*
931	1	20	

STephano Octauo, Septimo dicto, cum sedisset ann. 2. mensem vnum, & d. 15. vita functo, in eius locum, potentia Vuidonis Tusciæ Marchionis, & Marotiæ intruditur Ioannes, Sergij Pseudopapæ, ex dicto scorto Marotia filius. Talia pati coacta est Dei Romana Ecclesia, vt sic deformiter a tanto monstro inuasa conculcaretur. Ex Luitprando.[d]

d li. 3. c. 12

Christi Annus	*Ioan. 11. Pap.*	*Constant. 8. cum Rom. Imp.*	*Ind. 5.*
932	2	21	

Raterius Eps Veron. Papiã relegatur. ARnulphus, seu Arnoldus Baioariæ Dux aduersus Hugonem Italiæ Regẽ Veronam vsque progreditur, sed ab eo repellitur, a quo pariter Raterius Veronensis Episcopus, qui eum vocauerit, Verona abducitur & Papiam relegatur, vbi de sui

A exilij ærumna librum conscripsit. De Arnoldo S. Vdalricus, Augustæ Vindelicorum Episcopus, per quietem vidit, in Concilio Sanctorũ ipsum accusari, & iudicari vti sacrilegum destructorem Monasteriorum, & eorum bona laicis diuidentem. De quo Othonis Frisingensis est quoque similis accusatio, cum de ipso ait. Hic est Arnolphus qui Ecclesias & Monasteria Baioariæ crudeliter destruxit, & possessiones earum militibus distribuit. Occisus est autem ipse, vbi eius est completa nequitia, post ciuitatem Augustanam ab eo deprædatam.

Christi Annus 932 | Ioan. 11. Pap. 3 | Constant. 8. cum Rom. Imp. 22 | Indict. 6.

B

Marotiæ impudentia

MArotia scortum impudens, Vuidone marito mortuo, nuncios Hugoni Regi, Vuidonis mortui, fratri, mittit, euocans Romam, vt nobilissima ciuitate potiatur, quod fieri non possit, nisi se in vxorem accipiat. Hugo accedit cum exercitu, sed præcurrit cum paucis, & in Arce Sancti Angeli, incesto potitus concubitu Romanos, quasi iam securus despicit. Habuerat sane Marotia filium nomine Albericum, quem ex Alberico Marchione genuerat: Qui dum matris hortatu Regi Hugoni Vitrico aquam manibus funderet ab eo, pro correctione, in faciem cæsus, eo quod immoderate, & imprudenter aquam effunderet, cupiditate incensus vlciscendi iniuriã, conuentos alloquitur Romanos, hortatur ne meretricis, & Burgundiorum, olim suorum C seruorum imperio pareant; *si me*, inquit, *priuigni, nouus hospes faciem cecidit, quid nobis iam inueteratum facturum creditis?* His & alijs in detestationem Hugonis Romani auditis, Hugonem Regem cuncti deserunt, & eundem sibi Albericum Principem deligunt, & confestim munitionem oppugnant. Hugo perterritus, ex ea parte, quæ muros contingeret, se deposuit, & ad suos profugit.

Rom. rebellãt Hugoni.

Albericus cum Marotia matre vrbis Monarchiam tenuit, Ioanne fratre summum sacrorum Præsidem agente: Ex Luitprando [a]. Sed addit Frodoardus, inquiens. Missi Rhemensis Ecclesiæ Giso, & Almaricus Roma redeuntes pallium Artaldo Præsuli deferunt, nunciantque Ioan. Papam filium Mariæ, quæ & Marotia dicitur, sub custodia detineri a fratre suo nomine Alberico, qui matrem quoque suam clausam seruabat, & Romam contra Regem Hugonem tenebat. Erat autem Artaldus ipse ex Monacho factus Rhemen. Archiep. ante biennium, eiecto Hugone puero, qui an- D norum quinque ætatis fuerat a patre in eam sedem intrusus.

a li. 3. c. 12

Electus Artaldus ob insignem animi virtutem, quam & ostendit, vbi in ea sede locatus esset, antequam etiam pallium accepisset, Milonem Comitem excommunicando, ob Catalaunensem Episcopatum deprædatum. Tantus vir ergo tanti facit Rom. Pontificis nomẽ in homine immerito, illegitime collocatum, vt nec ipse, nec alius audeat super Romanum nominatum Pontificem sibi arrogare iudicium.

Quãti fiat Rom. Põt. etiã illegitimus.

Eodem anno iteratos motus Vngarorum in Germaniam Frodoardus recenset, contra quos, vt ait, Henricus Rex profectus, eos ad internecionem deleuit; triginta sex millibus ex eis occisis, ceteris captis, aut flumine absorptis. Sed de his pluribus Vuitichindus, [b] qui de eo scribit, quod vt suos hortaretur ad bellum, inter alia hæc E tunc pro concione dixerit. *Consulite igitur uobis ipsis, & quid super hac re faciendum eligite. Thesaurum diuinis officiis sanctificatum tollam ne, & dabo pro nostra redemptione inimicis? An certe addam cultui diuino pecuniam, & honorem, ut ab ipso potius redimamur, qui uere noster extat creator, & Redemptor? Ad hæc populus leuauit uoces in altum, inquiens; se a Deo uiuo, & uero redimi omnimodis desiderare, quia fidelis, & iustus sit in omnibus uiis suis, & sanctus in omnibus operibus suis. Operam suam deinde promittens Regi contra gentem acerrimam, dextris in cælum eleuatis, pactum firmauit.* sicque præuia pietate, reddito sibi propitio numine, tantam quam audisti, omnibus sæculis memorandam, de inuictis pauendisq; hostibus

Vngari ceduntur.

b De reb. Sax. lib. 1.

Exhortatio Reg. ad præliũ.

obtinuit Rex victoriam. De eodem idem narrat auctor, quo eiusdem religio maxime commendatur, nimirum primarium Henrici vexillum nominatum fuisse Angelum, eo quod illud esset Angeli imagine insignitum. Vnde erubescant recentiores in hæresim abducti Saxones Iconomachi, & resipiscant, maiores suos imitati. A

Vouet se simoniam extirpaturum. De eadem insigni victoria agens Luitprandus tradit vouisse tunc Henricum Regem, de suo Regno Simoniacam hæresim euulsurum fore, quæ altas in eo radices fixerat, prædecessorum conniuentia, si de Hunnis victoria potiretur, quam hisce pietatis officijs est consecutus.

Patr. 16. ann. c. Canones. Quod ad res Græcorum spectat, eodem hoc anno, defuncto Stephano Constantinopolitano Patriarcha, cum præfuisset illi Eccl. ann. 2. & men. 11. creatur Theophylactus Romani Imp. filijs, cum sexdecim esset annorum, sed loco eius subrogatur administrator eius Ecclesiæ Tryphon Monachus. Ex Curopalate. B

Christi Annus 934 | *Ioan. 11. Pap.* 4 | *Constant. 8. cum Rom. Imp.* 23 | *Indict.* 7

Constātinop. Patr. pallio non vtitur, nisi pmissu P. Rom. *Cum ipsa Constantinopolitana Ecclesia, nostræ Sanctæ Catholicæ atque Apostolicæ Ecclesiæ* (inquit Luitprandus in relatione suæ Constantinopolitanæ legationis) *merito sit subiecta, scimus immo vidimus Constantinopolitanum Episcopum pallio non vti, nisi Sancti Patris nostri permissu. Verum cum impiissimus Albericus, quem non stillatim cupiditas, sed velut torrens impleuerat, Romanam ciuitatem sibi vsurparet, dominumque Apostolicum, quasi seruum proprium in conclaui teneret: Romanus Imp. filium suum Theophylactum Eunuchum Patriarcham constituit. Cumque eum Alberici cupiditas non lateret, missis eo muneribus satis magnis efficit, vt ex Papæ nomine Theophylacto Patriarchæ litteræ mitterentur, quarum auctoritate tum ipse, tum successores, absque Paparum permissu palliis vterentur. Ex quo turpi commercio vituperandus mos inoleuit, vt non solum Patriarchæ sed etiam Episcopi totius Græciæ palliis vtantur. Quod quàm absurdum sit, censere opus non est.* hæc Luitprandus, & quidem conuersa sunt in magnum detrimentum etiam ipsius Constantinopolitanæ Ecclesiæ, ista indebita accipientis, & abalienantis se magis ea occasione, a sinu matris. C

Vnde abusus pallij in Oriente.

Miranda quædam. Hoc eodem anno diuersis in locis Galliarum miranda contigisse Frodoardus narrat, Rhemis contractum, resolutis compagibus, vestigia recepisse: & cæcum quendam in somnis admonitum vt ædem Beati Hilarij peteret, lumen recepisse. Deniq; Diaconum quendam Viredunensem Adelmannum, languore depressum, visum spiritum emisisse, & post ita validum surrexisse, vt sibi videretur nihil ægritudinis fuisse perpessus: qui se diuersa suppliciorum, vel refrigerij loca vidisse testaretur, seque loco pœnali deputatum, Dei vero Genitricis precibus, B. quoque Martino intercedente ad agendam pœnitentiam præsenti vitæ redditum. D

Christi Annus 935 | *Ioan. 11. P.* 5 | *Constant. 8. cum Rom. Imp.* 24 | *Indict.* 8 E

SYNODO RHEMENSI ARTALDO PRÆSIDE, prædones, & Ecclesiasticarum rerum inuasores ad correctionem vocantur, vt Frodoardus testatur. De ea vero nihil præterea.

PErdomitis cunctis circumquaque Gentibus, Henricus Rex postremo Romam proficisci statuit, sed infirmitate correptus, iter intermisit, cumque se iam grauari morbo sensisset, conuocato omni populo, designauit filium suum Othonem, parem pietate, & fortitudine militari non imparem, Regem, ac post moritur, duabus nouis sedibus, & monasterijs erectis, in terra Luneburgenti vna, & Misnæ altera. Frodoardus, Ditmarus, Vuitichindus, Crantius.[a] De cuius vidua Regina Mathilda Luitprandus [b] scribit vltra omnes, quas viderit matronas, pro delictorum expiatione celebre exequiarum officinm, viuam Deo hostiam offerre non desinere. Addit Ditmarus, per eundem Henricum Cuusum Daniæ Regem ad Christi fidem conuersum, & Danos ipsos, ab imolatione hominum, per eum reuocatos. post obitum vero Mathildem coniugem multis diuersisque sanctis operibus eius animam Deo commendasse.

Henr. R. moritur. *Mathildis Reg. pijssima.* *a li. 4. c.7.* *b li.3. c.11.* *Dani ad fidem conuersi.*

Otho filius Aquisgrani coronatur ab Hildeberto Archiep. Moguntino habita licentia à Vigfrido Archiep. Coloniensi, in cuius diœcesi Aquisgranum esset.

Rodulpho Rege mortuo, Hugo Comes accersit ex Anglia ad coronam Regni suscipiendam Ludouicum Caroli Simplicis filium, quem Rex Ethelstanus auunculus, accepto prius iureiurando a Francorum Legatis, in Franciam cum quibusdam Episcopis, & alijs fidelibus, direxit. Cui Hugo Comes, & cęteri proceres obuiam profecti, apud Bononiam sese committunt, & Laudunum deductum inungendum, & coronandum curant ab Artaldo Rhem. Archiep. præsentibus Regni Principibus, & amplius viginti Episcopis. Sicque ad progeniem Caroli Magni per Ludouicum Regnum Francorum reuertitur. Ex Frodoardo:

Regnum Francorū redit ad progeniē Caroli M.

Io: Papa fratre Alberici defuncto, Leo quidam Dei seruus Romæ Papa constituitur. Frodoardus, qui addit ad ista, eodem anno; *Hugo*, inquit, *Italiæ Rex Romam nisus capere afflicto suo exercitu fame, & equorum interitu, pacta tandem pace cum Alberico; dans ei filiam suam coniugem nomine Aldam, ab obsidione desistit. Repertisque quibusdam fratris sui Bosonis, contra se, vt fertur, insidiis, eundem fratrem suum dolo capit, atque in custodiam mittit*. de quibus Luitprandus [c] pluribus. subijcit autem ista. *Per idem vero tempus in Jannensi vrbe, quæ est in Alpibus Cottiis octingentis stadiis a Papia distans, super Africanum mare constituta, fons sanguinis largissime fluxit, subsecuturam cunctis patenter ruinam insinuans. Eo quippe anno Pœni cum multitudine classium illo peruenium, ciuibusque ignorantibus, ciuitatem ingrediuntur, cunctos, pueris exceptis ac mulieribus, trucidantes, cunctosque ciuitatis & Ecclesiarum Dei thesauros in nauibus imponentes, in Africam sunt reuersi*. Sed & quod nouum, & immensum malum Ecclesiam Dei deturpare cæperit, præter alia, quibus iam, sacris silentibus omnino legibus, hoc deplorato sæculo est mirum in modum afflicta, sic narrare pergit. *Hoc in tempore Manasses Arelat. ciuit. Episcopus, agnita Regis Hugonis potentia, a cuius ipse sanguine affinitatis lineam traxerat, deserta, commissa sibi Ecclesia, ambitionis spiritu, multas violaturus immo laceraturus Ecclesias, Jtaliam petiit. Hugo autem Rex, se Regnū securius obtinere sperans, si affinitate coniunctis Regni officia largiretur, contra ius fasque Veronensem, Tridentinam, & Mantuanam commendauit illi, seu (quod uerius est) in escam dedit Ecclesias*. qui nec his contentus, Ecclesiam Mediolanensem inuasit, vt idem auctor inferius, pluribus narrat. Sed, vt aliquo velamento, tanquam ficus folijs peccatum obtegeret, nefarius homo, id se agere exemplo tradebat Principis Apostolorum, qui Antiochenam, Romanam, & Alexandrinam possedisset Ecclesias. Hæc ipsum temere garrientem idem Luitprandus, acri (vt par erat) inuectiua exagi-

c lib.4.c.12.3. *Nefas plures Epar. vni tradere.*

tauit.

tauit. Qui de eodem homine, Dei eiusque legum contemptore addit, neque his acquie- A
uisse, sed Marchiam Tridentinam ab affine Rege obtinuisse, atque arma indutum, in eiusdem Regis exercitu militasse.

Hoc item anno ex hac vita migrat Vnni Hamarbug. Archiep. Saxonicæ decus Ecclesiæ, cuius corpus Bircæ oppido in Suetia sepultum est, caput vero Bremam translatum. Ex Adamo,[a] qui subdit de Adaldago[b] successore, quod sederit annos 53. Episcopatu accepto ab Ottone Magno, & pallio a Leone VII. & impositione manus, sicut prædecessores eius a Moguntino præsule.

a li.1.c.vlt.
b li.2.c.1.

Hoc eodem anno contigit, Odonem (qui primus Abbas Cluniacensis, Franciæ, Aquitaniæ, Hispaniarum, & Romanæ Vrbis Cœnobiorum Dux fuit) Romam euocari a Leone VII. ad instaurationem Monasterij S. Pauli, & restitutionem monasticæ collapsæ disciplinæ: & ad componendam pacem inter Hugonem Italiæ Regem, & B
Albericum Romanæ Vrbis Principem. Ioannes[c] in vita Odonis, qui egregia aliquot eius facta Romæ cum esset, memorat.

Io Cluniac. restitutor Monast. disciplinæ.
c Apud Sur. 10. Nouembr.

Christi Annus	Leonis 7. Pap.	Constant. 8. cum Rom. Imp.	Indict.
937.	2.	26	10.

VNgari Campaniam vastant, & diripiunt: captiuos multos de suis hominibus, Cassinenses Monachi de donarijs Ecclesiæ redimunt. Inuadentes inde Marsos, C
ac Pelignos, ab illis, insidijs dispositis, Vngari trucidantur, & preda eripitur. Leo[d] Ostiensis.

Vngari profligantur.
d li.1.c.58

Quo pariter anno, alia eorum pars Gallias inuadens, ingentem illi cladem intulit, de qua nonnulla admiratione digna refert Frodoardus.

Eodem anno AQVISGRANI CONVENTVS GENERALIS HABETVR Regni Procerum, & Episcoporum, in quo Otho in fine anni superioris a patre relictus Regni hæres nouis Comitijs confirmatur, & ab Archiep. Moguntino sacris ritibus vngitur, & quidem diuina per sacrum huiusce modi ministerium vnctionis perfusus gratia, barbaros ingruentes nullo fere negotio superauit, & ciuilibus armis sæpe circumseptus, & obruptus victor semper euasit. Hanc sacram inaugurationem descripsit Vuitichindus, a quo anno cæptum est numerari Regni eius tempus, testante Rotgero[e] Monacho in Brunone. D

e In V. S. Brun. c.6.

Christi Annus	Leonis 7. Pap.	Constant. 8. cum Rom. Imp.	Indict.
938	3	27	11

CVm iterum copiæ Regis Abderrhagman Cordubæ regnantis a Ramiro Rege profligatæ fuissent, ira fremens, collecto ex suis exercitu, & ab Africa accitis auxilijs, vsque ad numerum centum quinquaginta millium peditum, equitum vero quinquaginta millium, pius Rex, longe impari exercitu, nuncupatis Diuinitati votis, aggressus est hostes, præuijs (vt aliqui tradunt) duobus Angelis equestrium militum formam præ se ferētibus, quorum ope est parta victoria, cæsis octoginta millibus hostium, ducto captiuo Rege Mauro Abenain Cæsaraguste regnāte, ceteris in fugam conuersis & dispersis, ipsoque Rege Abderragman vix fuga lapso, cum paucis Cordubam repetente. scripserunt hæc Sampyrus atque Tudensis, & ipsi quoque Arabes suis Annalibus intexuere. Addunt alij ipsum Cordubæ Regem magnam aduersus Christianos sibi subditos persecutionem excitasse, tuncque passum S. Victorem, nec non etiam Euphrosynam pari decoratam corona martyrij. E

Ingētes copiæ Sarracenorum profligantur.
Ambr. Mor. Chr. Hisp. lib. 14. 15. 16.

A Hoc eodem anno accidit, vt Odo Abbas Cluniacensis, post biennium, quam antea Romam venerat, rediret, & quas bene plantauerat plantas Sanctæ Monasticæ institutionis, sua præsentia, atque monitione rigaret. Quæ autem tunc contigerint admiratione digna tu pete ex Annalibus, de Codice vitæ S. Martini sub ingenti pluuia, nō madefacto: & de lacu in montibus, eo deprecante effecto, quo Monachis pisces suppeditarentur, qui ab esu carnium retrahi non poterant. Ita plane magnus Odo, hoc deploratissimo sæculo, a Deo fuit electus, vt egregia sanctitate, & admirandis signis, collapsam, per diuersas prouincias, Monasticam disciplinam restitueret.

Miracula per Odonem.

Hoc ipso anno Princeps Boemiæ Vuenceslaus, vir sanctus, a Boleslao fratre occiditur, ambitione capiendi Principatus seducto. In cuius vltionem Rex Otto bellum Boleslao indixit, & longa inter eos concertatio per annos 14. perducta est. Relatus B est autem ipse ab Ecclesia Romana inter martyres, die Natali suo 4. Kalen. Oct.

S. Vuenceslaus mart.

Eodem anno, rebellantibus aduersus Ottonem Regem Henrico fratre, Eberardo Duce Francorum, atque Gisleberto Duce Lotharingiæ, comparatoque validissimo exercitu, & Ottone aduersus eos expeditionem parante, vt ostenderet Deus non vinci hostes armis tantum, sed precibus etiam, & præualere iustam causam omni apparatui validissimo, in transitu Rheni sic permisit diuidi copias, vt alijs ad vlteriorē ripam transmissis, alijs in citeriore remanentibus cum Ottone, necesse fuerit illis, qui transmiserant amnem, ex improuiso apparente ingenti hostium exercitu, confligere. Rex igitur quibus præsentia adesse non poterat, precibus affuit, ad terram cum parte exercitus prostratus, & lacrymas fundens, dum altera pars strenue pugnat, hostes profligat, omnibus saluis. Ex Vuitichindo,[a] Luitprando,[b] Sigeberto. C

Ottonis victoria de rebellib.

a lib. 2.
b li. 4. c. 11

Christi Annus	Leonis 7. Pap.	Constant. 8. cum Rom. Imp.	
939	4	28	Ind. 12.

Otto Rex in Alsatia circumdatus potentissimo aduersariorum exercitu, insperata alia, Deo fauente, potitur victoria, Euerardo Francorum Duce occiso, Gisleberto Lotharingio Rheno submerso, de qua Vuitichindus, & Luitprandus. Quo tempore insigne illud eius factum ad memoriam narratur, quod cū desertus a multis Prin D cipibus esset, Comes quidam qui ei aderat cum selecta militum manu, captans occasionem, extorquendi, quod alioqui iniustum erat, ex eius necessitate; Abbatiam sibi dari petijt, prædijs ditissimam; cui Rex præcise negauit, exprobrans quod comminatione id extorquere voluisset; abiret, si vellet, cum ceteris desertoribus, non esse danda sancta canibus, & dicata militantibus Deo, militantibus sæculo. Quibus auditis rubore suffusus ad eius se pedes abijciens, veniam petijt. De Gisleberto Lotharingiæ Duce, qui Ottonis sororem in matrimonio habebat, fertur, nisi cæca fuisset regnandi cupiditate ductus, inter pios sanctosque Principes numerandum fuisse, vt qui ferme solus in Galliis, aliis res omnes Ecclesiasticas dissipantibus, sancta habebat, & nobile Monasterium Bromiense S. Gerardo, inuito licet, ad Monasticam collapsam disciplinam restituendam commisit, & plura militibus suis subtracta, monasteriis perpetuo E iure possidenda contulit.

Aliā obtinet victoriam Otto Rex.

Eius magnanimis pietas.

Hic porro S. Gerardus ex nobilium Austrasiorum prosapia Ducum ortus, solitariam primo vitam eligens, ad restituendam post monasticam disciplinam a Deo vocatus, adeo bene hoc functus est munere, vt decem & octo monasteria ad regularem obseruantiam reuocarit, quibus ipse vigilantissima cura pastorali præerat.

S. Gerard. nobil. Monach.

Eodem anno defuncto Leoni Papæ, cum sedisset annis tribus, & sex mens. subrogatur Stephanus IX. dictus VIII. patria Germanus, quem idem nuper nominatus S. Gerardus Romam veniens adiit, vt acciperet ab eo Apostolicas litteras, pro monasterio Bromiensi. Hæc in ipsius Gerardi vita pluribus.

A

Christi Annus 940 | Stephani 9. P. 1 | Constant. 8. cum Rom. Imp. 29 | Ind. 13.

Papa a tyrannis male multatur.

CVm Stephanus, natione Germanus, posthabitis Cardinalibus, opera Ottonis Regis, esset electus Papa, Tyrannorum in se odium concitauit, adeo vt a quibusdam sacrilegis fuerit crebris ictibus facie deformatus, qui propterea deinceps publico abstinuit. Ex libro veteri de Rom. Pont. ex quo reliqui accepisse creduntur. Quod vero Germanus natione, electus Pontifex, adeo male habitus a Romanis fuerit; Ottonis Regis excitauit animum sacrilegos illos puniendi, & huiusmodi vim tyrannicam in promotione Pontificum auferendi, ex quo aliquam cæpit occasionem in electione Pontificum se immiscendi. B

Edmūdus Rex periclitat, & resipiscit.

Hoc eodem anno defuncto Ethelstano Anglorum Rege, successit Edmundus, qui cum mox S. Dunstanum suum Consiliarium elegisset, sed suasione æmulorum eiecisset, suo periculo didicit, quanti Principes facere debeant viros veritatis amatores. Egressus namque Rex ad venationem, cum ceruum insequitur, ab equo, ruptis habenis, versus præcipitium abripitur. in illa trepidatione, & angustijs constitutus, recordatur iniuriam sancto viro illatam, emendationem proponit, consistit equus; ipse a periculo liberatur. Sanctum Episcopum in aulam reuocat, & veniam de iniuria petit; donat quoque illi locum ad ædificandum monasterium, quod Glascouia nuncupatur. Ex Osberto [a] in Dunstano. C

[a] In V. Dūstan. c. 13. 14. Apud Sur. 19 Maij.

Agaun. Monast. a Sarracen. vastatur.

Eodem anno nobile Agaunense Monasterium Sancti Mauritij a Sarracenis inflammatur. De quorum grassationibus in peregrinos Romam petentes, & occupatione eius monasterij, Frodoardus meminit. Contigit autem S. Vdalricum Augustanum Episcopum, post monasterij cōflagrationem, ad illa loca deuenire, vt sacras SS. MM. reliquias visitaret, cui Burgundiorum Rex vnum de SS. MM. corporibus promiserat, Augustam deferendum, quod & a clericis obtinuit; & inde digressus, cum ad Augiam Insulam venisset ab Aleuuico Abbate partem corporis S. Mauritij, & alias plures reliquias dono accepit, quas, Augustam delatas, honorifice condidit. Ex vita Sancti Vdalrici a Marco Velsero edita, scripta autem ab eius temporis auctore. In quarum rerum narratione habetur S. Vdalricum, plures eodem die Missas solitum celebrare. Vbi nobilis Scholiastes Velserus, obseruat, liberum olim fuisse sacerdotibus, quot vellent vna die Missas celebrare, quod ex Vualafrido colligas cap. 21. & fortassis ex S. Leonis epist. 79. ad Dioscorum cap. 2. Concilium vero Salegustadiense, cui Bruno Augustanus interfuit anno 1023. constituisse cap. 5. ne quis trium Missarum numerum excederet; Alexandrum vero Pontificem, qui obijt anno 1073. ad vnam reuocasse. D

S. Vldaric. Augustan. Eps plures in die Missas celebrat.

De Missis celebrādis quid statutum.

Hoc pariter [b] anno apud Narbonam, in oppido cui nomen, Fons coopertus CONCILIVM celebratum est, in quo controuersia agitata de finibus diœcesum, decretum vt Pallaria Vrbs sacrá peteret ab Vrgellitano Episcopo. Quæ præterea in eo Concilio decreta fuerint, ignoratur.

[b] Marian. de reb. Hisp. li. 8. c. 5. Hoc anno 940.

E

Christi Annus 941 | Steph. 9. P. 2 | Constant. 8. cum Rom. Imp. 30 | Indict. 14.

APVD SVESSIONES SYNODVS habetur in causa altercationis duorum, qui se Archiepiscopi Rhem. esse prontenderent, Hugonem videlicet, qui puer (vt dictum est) in gratiam patris eius electus fuerat, & Artaldum qui, eo pulso, in eam sedem, ex Monacho, fuerat cooptatus. In qua Synodo idem iussus est cessare

Artaldus,

A Artaldus, eo quod iurasset, se nunquam in eum Archiepiscopatum intromissurum. Hugoque receptus, eo quod clero populoque petente vocatus esset, qui vt sedem recepit, ab exilio Frodoardum reuocauit, in quo ab Heriberto Comite, Hugonis patre fuerat detentus. Quibus peractis Rhemos profecti Episcopi Hugonem consecrant Archiepiscopum. Ex Frodoardo.[a]

Quo item anno Fridericus Archiep. Moguntinus iterum postulatus iudicio defectionis atque coniurationis initæ hoc ipso anno ab Henrico Ottonis fratre, & alijs Principibus, (in quos ipse Otto animaduertit) purgauit se publica testificatione per Corporis, & Sanguinis Christi perceptionem. hæc apud Reginonem, hoc anno. Addit Vuitichindus[b] grauem Monachis persecutionem motam, quā lege apud ipsum.

Sub Haudumaro Fuldensi Abbate, templum Fuldense celebre igne consumptum, B & ab eodem restauratum est. apud eundem Vuitichindum.

Quod ad res Italiæ spectat, nihil præterea, quod prodamus inuenimus, nisi Diploma priuilegij concessi ab Hugone, & Lothario filio Italiæ Regibus monasterio Sancti Vincentij ad fontes Vulturni, quod recitat Ioannes eiusdem monasterij monachus in Chronico, quod ab exordio mundi vsque ad tempus Paschalis II. perduxit.

Quod ad res pertinet Orientales, Russorum classem ab Imp. superatam ac penitus profligatam tradit Curopalates, ita vlciscente numine in eos qui Christianis immensa intulerant mala. de qua item victoria Luitprandus[c] Northmannos appellans, (idest Aquilonares) quos Græci Russos vocant.

a In Chr. hoc ann. & Histor. Rhem. lib. 4. c. 27.

Purgatio p Eucharistiam.

b li 2. pro pe finem.

Fuld. Mona. conflagrat, & reficitur.

c lib. 3. c. 6

C *Christi Annus* 942 | *Stephani 9. P.* 3 | *Constant. 8. cum Rom. Imp.* 31 | *Indict.* 15

Legati Rhemensis Ecclesiæ Roma regressi pallium deferunt Hugoni Episcopo ab Stephano transmissum. Cum quibus pariter legatio venit a Rom. Pont. ad Principes Regni, rebellantes aduersus Ludouicum Regem, & eum recipere detractantes, vt eum recipiant, & Legatos suos Romam dirigant, quod si vsque ad Natiuitatem Domini facere non procurarint, excommunicandos tunc fore se nouerint. Ex Frodoardo; qui & paruisse Principes Rom. Pontifici docet.

Hugo Rex Roma turpiter pulsus, vt ante dictum est, quotannis Albericum vrbis D Principatum tenentem oppugnabat, occupatisque omnibus ciuitatibus, præter Romam, gladio & igne omnia vastabat. Ex Frodoardo, & Luitprando.[d] Porro S. Odo Cluniacens. Abbas qui ante sexennium Romam euocatus Hugonem, & Albericum inter se conciliarat, rursum venit. de quo narrat Io: eius discipulus,[e] & Monasterii S. Pauli Abbas, eum vsque ad mortem ægrotasse, & cupidum reuisendi S. Martinum Turonis, cui addictissimus erat, in visu audiuisse virum præstanti forma talia sibi dicentem, iam quidem o sancta, & Deo dilecta anima, instat tempus vocationis, & dissolutionis tuæ, sed Martinus retinet te præcibus suis, vtque possis redire in patriam vires subministrat. Cum autem eo perueneris, mox tibi vita pro morte, & beata electorum societas, pro laboribus tuis, a Christo donabitur. Visionem illam non dubiam efficiunt signa mox sequentia, remitti cœpisse morbum, conualuisse, Turones venisse, E ibi lachrymis, & precibus Deo se immolasse, illicque spiritum reddidisse, in octaua S. Martini. De eiusdem obitu Frodoardus, in fine huius anni, ex quo corrigas Sigebertum illum ponentem ante quinquennium.

Successit ipsi in monastica Præfectura Adamarus, quem beatæ simplicitatis, & innocentiæ filium nominat Odilo in vita S. Maioli,[f] quem in monasterio successorem aluit in Christo, commendatus ab eo patientiæ nomine, quod oculorum luminis priuationem mira patientia tolerasset.

In restituenda monastica disciplina adlaborauit etiam hoc tempore multum Adalbero Epus Metensis, de quo Sigebertus Gemblacensis in vita S. Guiberti Confessoris.

d lib. 5. c. 1. in fine.

e Apud Sur. 18. Nouembr.

Vita sancta Odoni Abb. Clun.

f Apud Sur. 11. Maij.

c. 8. apud Sur. 23. Maij.

vocans eum nobilium Christianissimum, & Christianorum nobilissimũ, scribit eum orsum a præstãtissimo suæ parochiæ monasterio, Gorzia dicto, in quo vix religionis apparebant vestigia, & collaborante sibi ad hoc opus Abbate Agenoldo, ad magnam perfectæ monasticæ disciplinæ formam illud perduxisse. A

Hoc anno mense Apr. datum habetur priuilegium a Constantinopolitanis Impp. monasterio S. Vincentij ad fontes Vulturni, quod in suo Chronico, vna cum alijs monumentis ad id spectantibus Io: Monachus, earum rerum scriptor intexuit. Flagrantia in Italia bella ciuilia effecerunt, vt Cõstantinopolitani Impp. potirentur Calabria, Apulia, atque ea Campaniæ parte, quam Vulturnus alluit, posita antea sub ditione Longobardorum Beneuenti, & Capuæ.

Christi Annus 943 | Marini 2. Pap. 1 | Constant. 8. cum Rom. Imp. 32 | Ind. 1. B

STephanus Papa, vbi sed. ann. 3. men. 4. & d. 5. (vt habet vetus Codex Vaticanus de Rom. Pont.) ex hac vita migrauit, subrogato Marino huius nominis secundo, quem alij Martinum nominant, natione Rom. qui omissis insanabilibus tumultibus bellicis, totum se tradidit ad componendam Ecclesiam, tam in cleri, quam in Monachorum reformatione, & in Basilicarum restauratione, & cura pauperum. litteris vero egit, vt inter Christianos Principes, mutuo decertantes, pax componeretur. hunc iam olim fuisse dono prophetiæ imbutũ, res gestæ Vdalrici Episcopi Augustani declarãt. C

Eodem quoque anno defuncto Heriberto Comite, rursum per Artaldum de Archiepiscopatu Rhemensi negotium facessitur Hugoni eius filio.

Christi Annus 944 | Marini 2. P. 2 | Constant. 8. cum Rom. Imp. 33 | Indict. 2.

Imp. Constantinop. Hugõ. fil. postulat. vx. filio. — POst celebratam Constantinopoli Synodum, in qua dolose depositus est Tryphon Patriarcha CP.[itus] in locum eius substitutus est Theophylactus filius Imp. Quomodo autem ista se habuerint, lege in Annalibus, maxime vero apud Curopalatem.

Fraxineto deijciũtur Sarrac. ab Hug. rege. Hugo Rex fœdere iũgit Sarrac, male consultus. — Eodem quoque anno, idem auctor tradit missam fuisse legationem a Constantino Imp. Leonis filio ad Hugonem Italiæ Regẽ, vt filio suo Romano eius filiam Bertam nomine iungeret matrimonio, quod & factum est, interueniente pariter ab ipso Rege Hugone ad eundem Imper. legatione, pro mittenda classe aduersus Sarracenos, quod & præstitit Constantinus exustis omnium Sarracenorum nauibus, quæ Sarracenis Fraxineti commorantibus erant auxilio. factum insuper vt ipse Hugo armis potens ipsum caperet Fraxinetum, Sarracenis fuga lapsis in proximos montes. D

a lib. 1. c. 7 — Quibus hactenus feliciter gestis, infelicissime accidit, vt timens Hugo Rex Italiæ Berengarium Marchionem Eporregiæ ciuitatis, tyrannum Italiæ, cum ijsdem Sarracenis fœdus iungeret. ex quo audaces redditi hostes Christianæ fidei, sicut antea, Christianos inde transeuntes, vt, ex more, Apostolorum limina frequentarent, neci tradiderunt. Quod frequentissime factum memorat Frodoardus, & Luitprandus [a] ingentem occisorum esse fuisse numerum significat. Sed male Hugoni cessit hæc cum impijs confœderatio, nam deinceps illi omnia infelicia euenerunt vsque ad obitum. E

Christi imago miraculo expressa. b Apud Metaphr. 16. Aug. Trãslatio eius Cõstãtinop. anniuersarie celebris. — Sub eadem indictione secunda famosissima illa imago Christi Redemptoris miraculo expressa, ipso Christo viuente, & ad Abagarum missa (de qua superius suo loco dictum est) Constantinopolim Edessa translata, habetur apud Curopalatem, [b] cuius imaginis, & translationis prolixiorem historiam scripsit ipse Constantinus Porphyrogenitus filius Imp. plura, quæ tum contigerunt, narrans miracula. Porro ipsa dies 16. Aug. qua eadem sacrosancta imago Constantinopolim delata est, ex eo tempore

fuit

A fuit perpetua memoria consecrata, & anniuersarijs ritibus celebrata, & in ipsorũ Menologio descripta. At vero postea bellis ingruẽtibus ipsa Cõstantinopolitana ciuitate sæpe capta, & ab hostibus direpta, atque a Catholica communione sæpe discissa, Dei prouidentia eadem imago veneranda fuit Romam perlata, vbi hactenus colitur in titulo S. Siluestri. Contigit & aliud admirabile quiddam sub eodem Constãtino Porphyrogenico, describiturque fidelissime in vita S. Pauli in Latio, a loco ita nominati, anachoretæ, qui hoc tempore miranda claruit sanctitate, non apud Orientalem tantum orbem, sed etiam Occidentalem. frequentatus enim est vndiq; Principum legationibus, quod sciretur in primis esse fide Catholicus, & communicatione iunctus Sedi Apostolicæ. ad quem etiam salutandum Papa Romanus Monachum misit. In primis autem eum coluit Constantinus Imper. cuius prædictionibus acquiescenti omnia illi
B ex sententia eueniebant, abnuenti contra infeliciter.

Post sæcula trãsfert. Romam.

S. Paulus celebris anachoreta.

Eodem anno, inchoata iam tertia indictione, Romanus Imp. qui cum in honore esset, non intellexit, ex collega, in quem a Cõstantino assumptus erat, iam in Dominum mutatus, sibi filijsque suis assumens, & tribuens Primatum Imperij, nomen tantũ inane Constantino legitimo hæredi Leonis Augusti relinquens; a Stephano suo filio Imper. ab ipso declarato capitur, exuitur Imperio, & attonsus in Monachum relegatur in Insulam, cum 26. annũ in Imperio egisset. Sed & post mensem elapsum, & dies quinque, idem Romani filius & Constantinus fratres inter se mutuo de Imperij Primatu certantes, ambo in mensa tenti, & in Insulas deportati sunt. Sicque (vt prius erat) vni Constantino, Leonis filio, est relictum Imperium. hæc pluribus Curopalates alijque Græcorum historici, & ex Latinis Luitprandus [a] profusius.

Rom. Imper. a filio priuat Imperio idq; Dei iusto iudicio.

a li. 5. c. 9. 10. 11.

C Sed ad res Occidentalis Ecclesiæ. De rebus Germanicis valde mirandum, quod hoc quidem contigisse anno Frodoardus narrat in Transrhenensibus Germaniæ regionibus homini cuidam, cui ante 14. annos manus abscissa fuerat (sicut, inquit, asserunt qui nouerunt) solito, dum noctu dormiret, ei ex integro restauratam fuisse. Vuitichindus [b] & ipse sui temporis scriptor, in manus miraculo, hoc variat, quod ait, post annum fere integrum, quàm ei ferro amputata fuerat, dormienti restitutam, quæ pro signo miraculi sanguinea linea, loco coniunctionis, notabatur. In ijsdẽ partibus ignei globi, inquit Frodoardus, ferri videbantur in aere, quanquàm nullus illic circumuolantes incenderent domos, & villas. A quibusdam vero locis, crucibus oppositis, cum benedictione, & aqua benedicta, repellebantur.

Miraculũ.

b lib. 2.

Prodigiũ. Miraculũ.

Hic ad finem anni huius vnicum innuimus, quod extat, monumentum Marini Pa-
D pæ, nempe Diploma hoc anno datum continens priuilegium concessum Monasterio S. Vincentij super Vulturni fontes, recitatum in suo Chronico a Ioanne Monacho eiusdem Monasterij, qui claruit, & scripsit tempore Paschalis Secundi.

Christi Annus 945 | *Marini 2. P.* 3 | *Constantini 8. Solius Imp.* 34 | *Ind. 3.*

HOc anno datum habetur Diploma ab eodem Hugone, & filio eius Lothario, de concessione facta clericis Vercellensibus.

E

In nomine Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, Hugo, & Lotharius diuina clementia Reges.

Quæ sanctis, & venerabilibus locis diuino cultui mancipatis, more bonorum Christianorum, deuotissime contulerimus nostri muneris suffragio certissime credimus, nos nostrumque Regnum intercessionibus sanctorum cælesti iuuamine semper subleuari, atque Diuinis beneficiis sublimari. Quo circa &c. Dat. & Act. Papiæ Id. Aug.

anno Incarnationis Domini 945. Regni vero Domini Hugonis 20. Lotharij 15. Indict. 3. In eo diplomate Sancti Euseb. dicitur, prædicando fidem Catholicam palmam martyrij esse decentissime consecutus. A

Hugo a prop. abdicatur. Eodem anno Hugo Rex Italiæ Regno abdicatur, Lothario eius filio retento, & Berengario ascito. *Rursumque dolose Hugo reuocatur, vt Berengarius eius thesauro potiretur.* Sed is nihil sibi tutum videns, tandem in prouinciam, vnde venerat, Arelatensis Comes reuersus est, nec diu post vixit. Ex Frodoardo, & Luitprãdo. [a] Hoc amplius Leo [b] Ostiensis. Ipse Hugo cum omni thesauro suo in Burgundiam properans, monasterium illic permagnificum construxit sumptibus propriis, quod sub titulo S. Petri appellari voluit, ibiq; omnibus traditis, ipse monachus effectus est.

a l. 5. c. 13
b Chr. Cassin. lib. 4. c. 64. in fine.

Manasses pluriũ Episcopatuum icubator pditor Hug Reg. a quo acceperat. Obseruandum est a Deo reiectum fuisse Regem Hugonem simul ac fœdus cum impijs iniit. & qui plures Manassi affini suo dedit Episcopatus, contra ius fasque, vt eo modo, (quod putabat) Regnum sibi stabiliret, iusto Dei iudicio eum primum rebellem sensit, cupiditate allectum potiundi Archiepiscopatu Ecclesiæ Mediolan. a Berengario sibi pollicito, sicque eidem Italiam repetenti aperuit ostium, & vt alij Principes Italiæ ab Hugone deficerent, procurauit. B

Funus cælesti lumine deductum per 200. miliaria. Eodem anno rursum recrudescentibus bellis in Gallijs, inter Ludouicum Regem atque Hugonem Francorum Ducem, cum vir Sanctissimus Theotilo Archiep. Turonensis, vt inter eos pacem componeret, frustra laborasset, ex hac vita migrauit. Cuius funus, apparẽte cælitus lumine, per millia fere ducenta, Turonos vsque deductum est. Ex Frodoardo.

In pago Parisiensi, & per diuersos etiam pagos hominum diuersa mẽbra ignis plaga peruaduntur, & sensim exusta consummebantur. Plures tamen qui sanctorum loca adierunt, sanati sunt. Frodoardus. C

Ludou. Rex capit̃ a Northm. Eodem anno Ludouicus Rex Francorum, dolo Hugonis Principis, comprehensus est a Northmannis, quos sibi putabat fideles], & per annum integrum in custodia detẽtus, tandem tradito Laudunensi castro, quod Hugo petierat, liberatur. Frodoar.

Christi Annus	Agapiti 2. P.	Constantini 8. Solius Imp.	Indict.
946	1	35	4.

D

MArinus Papa moritur, cum sedisset annos 3. men. 3. dies 13. vt habet vetus Cod. Vatic. de Rom. Pont. De rebus gestis eiusdem Pontificis, præter ea quæ habet Leo Ostiensis [c] in Chron. Cassinate priuilegia, & Apostolicas litteras, reliqua omnia obscura. rursum autem, mortuo Marino, cum successisset Agapitus, querente Abbate, quod Principes Monasterium S. Sophiæ occupassent, acriter eos Apostolicus increpauit, quod talia tentare præsumerent. rursum autem cum ijdem memorati Principes, Capuanũ Monasterium sub suam potestatem redegissent, & per eam occasionem fratres sæculariter viuerent; eo comperto memoratus Pont. eos Principes vehementer de tanto scelere redarguit, & vt ab omni eius dominatione in posterum abstinerent, illis mandauit; omnes autem monachi ad suum Cassinense cœnobium, relictis ibi duobus, aut tribus tantum senibus fratribus, cum omnibus monasterij rebus protinus redirent, ibidem sub Abbate proprio Domino seruituri; alioqui & Principes, & Monachos, nisi obtemperarent, auctoritate Apostolica communione priuandos. De alio quoque priuilegio a memorato Abbate recepto de alio monasterio initio eius Pontificatus refert idem Leo. E

c li. 1. c 60. 61. 62.

Monast. Cassin. restituitur.

Monast. Gemblac. instituitur. Florebat hoc tempore sanctitate clarus Guibertus; cuius præclaras res gestas Sigebertus scriptis mandauit, lucerna plane inter tot tenebras ardens, & lucens, a quo inter alia egregia sanctitatis monumenta, hoc eodem anno est erectum in Gallia nobile Monasterium Gemblacense, quod tum Ottonis Regis cum ipse apud eum non-

nihil

A nihil pressuræ passus fuit ab inuidis, tum etiam Agapiti Rom. Pont. priuilegiis communitur. De quibus Sigebertus eiusdem cœnobii monachus in Guiberto.[a]

Hoc eodē anno Anglicana Ecclesia, nouo Rege Edredo subrogato fratri suo Edmundo, bene disponitur, dum S. Dunstano tantum Regnum gubernandum cōmittit, quod tenuit annos nouem; sub quo etiam claruit S. Ælfegus Vuintoniēsis Episcopus. a Apud Sur. 23. Maij.

Eodem anno apud Nouiomum in Gallia reperitur, & eleuatur venerādum corpus S. Hunegundis Virginis, quæ egregia claruerat sanctitate, sub S. Eligio, eiusdem ciuitatis Episcopo, ex diuina facta reuelatione Bertæ sanctimoniali, egregiæ sanctitatis. Quo spatio multa illic diuinitus sunt declarata miracula, atque ingens splendor perpetuo ad S. corpus permansit, ita vt a pectore virginis, & sursum, pro sordibus pulueris nitentia relucerent fragmina margaritarum: & quibusdam clarissimis erumpentibus B scintillis aspicientium reuerberarentur obtutus. tanta etiam ibidem sentiebatur odoris fragrantia, vt omnium nares ineffabili satietate complerentur. Quicunque autem ad sacrum illud corpus intueri poterant, quocunque essent affecti morbo illico curabantur. ex eius temporis auctoris, narratione descripta. In Inuēt. S. Hunegūdis plura miracula.

Quo ad res pertinet Orientales, eodē tēpore Constantinus Imp. audito Berēgariū potentia præstare Lothario, ob amorem nurus suæ, eius sororis, beneuolas scripsit litteras Berengario, & commendaticias pro Lothario, vt fidelis ei esset administrator, (scripsit Luitprandus) cui, Deo largiente, extiterat gubernator. Ab ipso vero Berengario ad Constantinum mittitur idem ipse Luitprandus historicus, qui suam ipsius legationem describit, multaque admiratione digna narrat.

C *Christi Annus* 947 *Agapiti 2. P.* 2 *Constantini 8. Solius Imp.* 36 *Ind.* 5.

VIRDVNI CONCILIVM habetur in causa inueterata Episcopatus Rhemensis, inter Hugonem olim puerum ordinatum Archiepiscopū, & Artaldum contra eum postea ordinatum. Ad quod Hugo per duos Episcopos euocatus, venire noluit. Vniuersum vero Concilium Artaldo Rhemensi tenendū iudicauit Episcopium, & indixit Synodum habendam Idib. Ian. ex Frodoardo.

Quia vero causa valde implicita, non videbatur, plene definiri posse per Prouinciales Episcopos, placuit plenum Concilium conuocandum ex Episcopis Galliæ, atque D Germaniæ, quod factum est anno sequenti, coram Apostolicæ Sedis legato.

Interim Hugo probe sciens quāti esset Rom. Pont. auctoritas in eiusmodi definiendis controuersiis, clericum suum, cum falsis litteris, quasi conscriptis ab Epis Rhem. diœcesis legat, quibus petebatur vt Episcopatus Rhemensis Ecclesiæ, eidem ab Apostolica Sede confirmaretur Hugoni. Quibus litteris fidem habens Agapitus P. scribit ad Epos Galliæ, atq; Germaniæ, vt Hugo Rhem. Ecclesię sedere debeat Episcopus.

Moritur hoc anno S. Ælfegus[b] Vuintoniensis in Anglia Episcopus, sanctitate clarus, & spiritu Prophetiæ imbutus. b Flor. histo.

Hoc eodem anno, Ottonis Regis XI. moritur eius coniux Aedita Regina, sanctitate præclara, quam & post obitum miraculis claruisse, Ditmarus[c] eius temporis scriptor testatur. c lib. 2.

E Celebrata[d] est hoc pariter anno ASTVRIAE IN HISPANIA, sub Salomone eius ciuitatis Episcopo SYNODVS DE CHRISTIANA DISCIPLINA, Acta desiderantur. d Moral. Chr. Hisp. li. 16. c. 18.

Christi Annus 948 *Agapiti 2. P.* 3 *Constantini 8. Solius Imp.* 37 *Indict.* 6

INDICTA SYNODVS CELEBRATVR Idib. Ian. ante conspectum Castri Mosomi ab Archiep. & ceteris Treuirens. diœcesis Episcopis, & aliquibus Rhemensis. Veniens illuc Hugo Synodum noluit ingredi, litteras vero quasdā ex nomine

Agapiti Papæ misit ad Episcopos clericum suum, qui eas Roma detulerat, nihil aucto- A
ritatis canonicæ continentes, hoc tantum præcipientes, vt Hugoni Rhemense redde-
retur Episcopium. Quibus lectis ineuntes Episcopi consilium cum Abbatibus, & cete-
ris sapientibus, qui aderant, responderunt, non esse dignum vel congruum, vt manda-
tum legationis Apostolicæ, quod dudum Archiepiscopus Treuir. deferente Præsule
Moguntinensi, coram Regibus, & Episcopis tam Galliæ, quam Germaniæ suscepe-
rat, & partem iam petitionis ipsius exegerat, propter illas intermitterent, quas insidia-
tor Artaldi Præsulis exhibebat, immo quod regulariter cæptum fuerat canonice per-
tractaretur. sicque secundum definitionem recitati capituli 19. Carthagin. Concilij, iu-
dicatum est, vt Artaldo Præsule retinente communionem, & Parochiam Rhem. Hu-
go qui ad duas Synodos euocatus venire contempserat, a communione & regimine
Rhem. Episcopij abstineret, donec ad vniuersalem Synodū, quæ indicebatur ad Kal. B
Aug. sese purgaturus occurreret. quam definitionem eidem Hugoni miserunt; at ipse
post alteram diem remisit, dicens, quod ipsorum iudicio nequaquam obediturus sit.
Interea proclamationis litteræ a Domno Artaldo diriguntur ad Agapitum Papam,
qui Marinum Episcopum Vicarium suum mittit ad Ottonem, propter euocādam, &
congregandam GENERALEM SYNODVM, & litteras ad Episcopos Galliæ,
& Germaniæ euocantes eos ad Synodum in Engelheim palatio Regali, in Ecclesia
B. Remigij, causa maximarum dissensionum quæ agitabantur inter Regē Ludouicum
& Hugonem Principem: inter Artaldum quoque Rhem. Episcopum, & Hugonem
illicite substitutum, quæ perturbauerant Regnum Francorum. Residentibus igitur
Epis, & gloriosis Regibus Ottone, & Ludouico, post allocutionem præfati Marini
Sed. Apost. Legati, exurgens Ludouicus proclamationis suæ querimoniā propalauit C
corā præmisso Rom. Sed. Vicario, ceterisq; considentibus Epis aduersus Hugonem
Principē. Deinde surgens Artaldus Archiep. protulit secundū iussionem Papæ Rom.
quam ei delegauerat, litis initium atq; tenorē, quę versabatur inter ipsum, & Hugonē
subrogatum Ecclesię Rhem. Antistitem. Post quarum litterarum recitationem, ingres-
sus Synodum clericus præmissi Hugonis, curauit recitari litteras a se Roma delatas,
quibus continebatur Rhem. diœceseos Episcopos rogasse pro restauratione Hugo-
nis in sede Rhem. & expulsione Artaldi. negantibus autem Episcopis se consensum
præbuisse, nec valente clerico contrarium probare, præcepit Domnus Marinus, sug-
gerens vniuersæ Synodo, vt iudicarent de calumniarum in Episcopos delatore. At
illi lectis capitulis de calumniatoribus, vnanimiter censent eum, quo fruebatur hono-
re, priuari debere, ac secundum capitulorum tenorem in exilium detrudi. Diaconatus D
igitur, quo fungebatur ministerio multatus, a conspectu Synodi reprobatus abscessit.
Artaldo vero Præsuli, qui omnibus se Synodis præsentabilem fecerat, non refugiens
Synodale iudicium, Episcopium Rhem traditur & confirmatur.

Ludou. Rex proclamat aduersus Hugonem Principem in Concilio.

In secunda confessione præcipiente Marino Vicario, vt Synodus super inuasorem Hugonem proferret sententiam, recitatis Decretis SS. Pontificum eum excommunicauerunt, atque ab Ecclesiæ Dei gremio repulerunt, donec ad pœnitētiam, & dignam satisfactionem venire procuraret. Ceteris quoq; diebus alia plura tractata sunt de incestis coniugijs, de simonia, & alijs ad vtilitatem Ecclesiæ. Ex Frodoardo.

Quæ causa reliqua erat definienda inter Ludouicum Regem, & Hugonem Principem, delata fuit ad Synodum Treuiris, hoc ipso anno celebrādam. Cum vocatus non aduenisset Hugo, nec expectatus vsque ad tertiam diem, qua tandem, insistente præcipue Liudulpho legato, & Capellano Regis Ottonis, excommunicatur Hugo Comes inimicus Ludouici Regis, pro malis perpetratis, donec resipiscat, & ad satisfactionē coram Marino Vicario, vel Episcopis, quibus iniuriam fecit, deueniat. Quod si facere contempserit, Romam pro absolutione sui proficiscatur. Excommunicantur, & duo pseudoepiscopi ab Hugone damnato ordinati. Excommunicatur & clericus Laudunensis, accusatus a suo Episcopo, quod Thetbaldum Episcopum excommunicatum in Ecclesiam introduxerit. E

Vocatur Bellouacensis Episcopis litteris Marini Vicarij Papæ, vt coram se, vel co-

A ram Papa reddat rationem pro illicita ordinatione prædictorũ pseudoepiscoporum, cui interfuerat. Vocatur, & Heribertus Herberti Comitis filius ad satisfactionem venire pro malis, quæ contra Episcopos agebat. His gestis Episcopi reuertuntur ad sua. Marinus Vicarius deducitur in Saxoniam ad Regem, vt consecraret Ecclesiam Fuldensis Monasterij. Ex Frodoardo, breuius.

Christi Annus	Agapiti 2. P.	Constantini 8. Solius Imp.	Indict.
949	4	38	7.

AGapitus Papa, SYNODVM HABVIT APVD S. PETRVM in qua dam nationem Hugonis Episcopi apud Ingelenheim factam confirmauit, excommu B nicans etiam Hugonem Principem, donec Ludouico Regi satisfaciat. Frodoardus. Eodem anno debellatis ab Ottone Rege, magna victoria Danis, ijsdemq; in Christianam religionem acceptis, & Ecclesijs in Dania ordinatis, Agapitus Papa eorum Metropoli Hamburgensi Ecclesiæ gratulatus, eidem priuilegia a prædecessoribus data innouauit; quæ facta esse hoc anno testatur Adam [a] vetus Chronographus. Quod autem intercesserit ingens miraculum, vt Haraldus Rex Danorũ fieret Christianus, narrat Vuitichindus [b] temporis huius scriptor, de clerico portante candens ferrum in veræ fidei testimonium. cui miraculo astipulatur etiam Ditmarus, [c] qui hoc ipso sæculo claruit, atque scripsit Ferunt etiam, inquit Adam, eo ipso tempore eundem fortissimum Regem Ottonem vniuersos Slauorum populos suo Imperio subiecisse. addit vero Ditmarus, [d] his temporibus accidisse plurimas animarum sensibiles apparitiones, ad indicandam, inquit, earum immortalitatem, quam Slaui negabant.

Dani debellati ab Ottone et Christiani redditi.
a lib 2. c. 2
b lib. 3.
c lib. 2.
d li. 1. Chr.

C Hoc eodem anno Vngaris inuadentibus Italiam, Berengarius, ad eos auertendos, generalem collectam indixit, impositis in singula capita omnis sexus, & ætatis, singulis nummis, nec abstinuit Ecclesijs ingentique vi pecuniæ acerbe exacta, decem modijs Vngaris traditis, ceteram partem, & quidquid ex Ecclesijs tulit, sibi retinuit. Ex Luitprando. [e]

e li. 5. c. 15

Christi Annus	Agapiti 2. P.	Constantini 8. Solius Imp.	Indict.
950	5	39	8

LOthario Rege Italiæ veneno sublato e medio, Berengarius vindicat sibi Italiæ D Regnum. Frodoardus. Leo autem Ostiensis de Lotharii morte agens, [f] sic ait. Lotharius post annos ferme quattuor in phrenesim subitam incidens, diem clausit extremum: ipseque deinceps in Italia regnandi Francorum Regibus terminum dedit. Porro vxor Lotharii Adelais filia Rodulphi Regis, viro defuncto, ad Attonem propinquum suum profugiens, se se in Canusinam eius arcem, in agro Regiensi, cõtinuit, euocato ad sui liberationem Ottone Rege, quem euocatũ quoque ab Agapito Rom. Pont. vt liberaret Italiam a Berengarii tyrãnide, qui ne ab Ecclesiasticis quidem abstinebat, tradit Anonymus, qui olim scripsit vitas Rom. Pont.

f li. 1. c. 64.

Quo pariter [g] anno Ramirus Rex Legionensis, in Hispania, post multas insignes de Arabibus victorias consecutas, ac nouissime paulo ante obitum, ijsdem in prælio apud Talauera ad internecionem vsque deletis, Deo gratias redditurus, Ouetum pro E fectus, vbi plurimæ Sanctorum reliquiæ asseruabantur, illicque ægrotare incipiens, legionem delatus, moritur. Facta, inquiunt, confessione Episcopis, & Abbatibus, qui secum aderant, deuote suscepit Sacramentum Corporis, & Sanguinis Domini Nostri Iesu Christi. Quo facto, se a Regno, quod a patre susceperat, abdicauit, proclamans cum lacrymis. *Nudus egressus sum de vtero matris meæ, nudus reuertar illuc Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo.* Regnauit annos decem & nouem, mens. 2. & d. 25. cui mox succedit Ordonius filius eius nominis tertius, qui tenuit Regnum ann. 5. mens. 7. ciuili bello magis quam externo fatigatus, rebellantibus aduersus eum Sancio fratre, & cum eo Castellæ Comite.

g Moral. li. 16. c. 19. & alij.
Sarraceni ad internecionẽ cæsi a Ramiro.

Christi Annus 951 | Agapiti 2. P. 6 | Constantini 8. Solius Imp. 40 | Indict. 9.

OTto Rex in Italiam veniens, fugatis Berengario, Regem agente, & eius filio Adelberto, duabusque eius filiabus captis, & in Germaniam missis. Adelaidem Reginam Lotharij olim coniugem accepit vxorem. hæc Leo Ostiensis. Eadem Frodoardus, qui & addit. Sarraceni meatum Alpium obsidentes, a viatoribus Romam petentibus tributum accipiunt, & sic eos transire permittunt. Atque hæc non esse facta ante Octobrem videri possunt, cum eo mense extet Priuilegium collatum Monasterio Sancti Vincentij ad Fontes Vulturni, Regni Berengarij, & Adelberti primo, Indict. 10.

Peregrini a Sarracenis Alpes insidentibus transitũ pecunia redimunt.

Quo pariter anno Amalaphus Tyrannus in Anglia, cum adeo inualuisset, vt eius Regni partem dimidiam possideret, alteram Eadmundus legitimus Rex teneret: vbi aggressus est incendio tradere Ecclesiam S. Balteri, mox numine vindice, repentina morte percutitur: sicque absque armis factum, vt vniuersa [a] Angliæ Monarchia idem pius Rex potiretur Eadmundus.

Tyrannus Angliæ repente moritur.

a Flor. hist. Matth. Vuestm.

Christi Annus 952 | Agapiti 2. P. 7 | Constantini 8. Solius Imp. 41 | Indict. 10

OTto Rex inuitatu Agapiti Papæ venire Romam, prohibente Alberico Principe, qui vrbi dominabatur, non potuit, & licet id ipse Rex, missa legatione petijsset, non impetrauit. Frodoardus.

Augustæ Rhetiæ publicus habetur CONVENTVS EPISCOPORVM, nec non Principum Francorum, Saxonum, Bauarorum, Alemannorum, & Longobardorum, vbi Berengarius cum filio Adalberto, sese subijciens Ottoni, ab eo, vt subditus, recipit regendam Italiam. Sed prauis infectus moribus, rediens in Italiam Episcopos, & Principes male tractans, omnium odium, in se conuertit. Apud Reginonem.

Porro ista de subiectione Berengarij, & eius filij Adelberti per visum ostensa diu ante fuisse S. Vdalrico Augustano Episcopo, qui eius res gestas est prosequutus, eius temporis scriptor, affirmat. Otto autem Rex haud ingratus pro acceptis a Deo beneficijs, gratias ipsi rependens, inter alia hoc ipso anno multa donauit Ecclesijs, præcipue vero [b] Osnaburgensi, quæ omnia qui prosecuti sunt res Saxonum, numerant.

b Crãt. Metr. Sax. lib. 3. c. 15.

Christi Annus 953. | Agapiti 2. P. 8. | Constantini 8. Solius Imp. 42 | Indict. 11.

OTto Rex in gratiam Adelaidis coniugis eius matri Bertæ contra ius fasque Abbatiam dedit, sed suo graui damno: tunc enim in eum conspirationes eius filij, & Chuntardi Ducis sunt cæptæ, omniaque turbata. De his pluribus apud Reginonis appendicem, & Vuitichindum, & alios res gestas Ottonis prosecutos. Inter has turbas cum S. Vdalricus Augustanus Episcopus vna cum suis pro Rege staret, Arnolphus Comes Palatinus filius Arnulphi Ducis Bauariæ, qui aduersus Ottonem partes eius filij Luitulphi sectabatur, Augustanam ciuitatem cum suis ingressus, eam est deprædatus.

Otto male donat Abbatias.

Raptores bonorum Ecclesiasticorũ diuinitus puniuntur.

A prædatus. Quæ autem diuina hos secuta sit vltio, auctor eius temporis, fideli, licet rudi, stylo prosequutus res S. Vdalrici, narrat. Nullus enim eorum, qui sibi spolia Augustæ ciuitatis dicatæ S. Dei Genitrici vindicauerunt, impunitus euasit, nisi qui se suis proprijs rebus cum indulgentia reuerendi Episcopi redimere, non distulerunt. Vnus manus proprias, lacerans perdito sensu, spiritum exhalauit; alter ab equo percussus, mortuus est. Arnolphus Comes impœnitens in obsidione Ratisponæ, in ipso articulo tumultus occisus est. cuius damnatio ante plures annos per uisum cognita fuit S. Vdalrico, cum in Sanctorum Concilio accusaretur de multorum monasteriorum ab eo facta destructione, & quod eorum bona laicis in beneficia contulisset, quę omnia idem auctor accurate describit. Bruno frater Ottonis Regis ab ineunte ætate vsus magistro Israele Scotorum Episcopo multum profecit doctrina, & pietate. Hic B defuncto Vuicfredo Archiepisc. Coloniensi, in locum eius, legitima electione, subrogatus est; & per Hadamarum Fuldensem Abbatem Romam missum, impetrauit Pallium, ab Agapito Papa, & retulit reliquias de corpore S. Pantaleonis Martyris, & priuilegium Apostolicæ sublimitatis auctoritate traditum, quo eodem pallio, præter consuetudinem, sacerdos Domini, quoties vellet indui permissus. Properauit in occursum eius læta ciuitas, vndique iubilans accurrit multitudo. Brunonis res præclaræ gestæ a Rotgero [a] Monacho, his temporibus proximo, fuerunt descriptæ. [a Apud Sur. 11. Octobr.]

C *Christi Annus* 954 *Agapiti 2. P.* 9 *Constan. 8. Solius. Imp.* 44 } *Indict. 12.*

ALberico Patricio Romanorum defuncto, filius eius Octauianus, cum esset clericus Principatum adeptus est, Quique postea defuncto Agapito, suggerentibus sibi Romanis, Papa Vrbis efficitur. sic Frodoardus, ista intuitus, scriptor huius temporis.

Eodem anno Corpus S. Matthæi Apostoli, & Euangelistę, quod primum apud Æthiopiam, vbi passus est, postmodum vero apud Britanniam, (alias Bithyniam) per multa tēpora quieuerat, eiusdem S. Euangelistę reuelatione repertum atque Salernum translatum est. Leo [a] Ostiensis. [Trāsl. corpus S. Matthęi Salernum.] D [a lib. 2. c. 5]

Accidit hoc item anno vt S. Vdalricus Augustanus Episcopus ad Ottonem Regē ac filium eius Luitholphum habentes exercitus ad pugnam paratos, sequester pacis accedens, eos inter se mutuo conciliauerit. Ita in rebus gestis Vdalrici, ex quo auctore, Berno Abbas, quod factum hoc anno Marianus affirmat. Opera insuper Brunonis Archiep. Coloniens. factum vt pater filio reconciliatus ei Italiæ Regnum delegarit, scribit Rotgerus [b] Monachus in Brunone. [Pater & filius R. P. cōciliant.] [b In V. Brun. c. 35]

Quo pariter anno moritur Ludouicus Rex Francorum, cuius filius Lotharius puer apud S. Remigium Rex consecratur ab Artaldo Rhem. Archiep. fauente Hugone Principe, & Brunone Archiep. Colon. ceteris præsulibus, & proceribus Franciæ Burgundiæ, & Aquitaniæ. Frodoardus.

E Sed & eodem anno defuncto Friderico Archiep. Moguntino subrogatus est in locum eius Vuilelmus filius Ottonis, cuius magna est laus ex sacerdotali constantia, apud Petrum Damianum.

Eodem anno celebrata est a Rodulpho NOVIOMENSI EPISCOPO SYNODVS, & inter alia stabilitum de feriando die S. Hunegundis, cuius corpus haud pridem inuentum fuerat. In illud statutum violantes prodigia ostensa sunt, quæ in appendice [c] ad vitam eius recitantur. [c Apud Sur. 25. Iun.]

Hoc eodem anno Ratherius vir illustris inter scriptores huius temporis, idemque Episcopus Veronensis adductus in suspicionem, euocationis Arnoldi in [Ratherius iter eiect' e patu, vir insignis.]

Italiam cõtra Hugonem, abiectus est potius, quam canonice depositus, vt est in Actis Rhem. sub Gerberto. [a] Restitutus in eam Sedem, vt est in ijsdem Actis, rursum eiectus est, vt fama est, quod in Hugonis prauos mores inuectus esset: tumque a Brunone Coloniensi Archiep. susceptus in patrocinium, Leodiensi Ecclesiæ præficitur, sed tertio a Leodiensibus etiam pulsus, absque restitutionis spe, tertio Veronensibus redditur per Imperatorem, ob idque de triplici sua eiectione ipse lusit hoc versu.

a Act. Rhem. c. 44.

VERONÆ PRÆSVL, SED TER RATHERIVS EXSVL.

Vide Rothgerum [b] in vita Brunonis. Reuersum autem post tertium exilium in suum Monasterium Lobiense, vnde progressus erat, obijsseque diem extremum anno primo Othonis 2. qui numeratur 973. Sigebertus affirmat, in suo autem tumulo humilitatis ergo hæc scribi voluisse, Henricus testatur. Conculcate pedes hominum tal infatuatum. plura reliquit ingenij sui egregia monumenta.

b c. 38. apud Sur. 11. Octob.

Eodem anno (Ditmarus ait) cruces in vestibus apparuerunt, quod signum digne accipientibus profuit, irridentibus autem obfuit.

Christi Annus 955 | Agapiti 2. P. 10 | Constant. 8. Solius Imp. 44 | Ind. 13.

Octauianus nec legitime nec canonice fit Papa.

Agapito bene functo munere pastorali ex hac vita migrante, cum annos 10. menses & dies 10. sedisset Octauianus, Alberici filius, Vrbis Princeps, decẽ & octo ad summum annorum, vt bene ratiocinatur Annalium auctor, Apostolicam Sedem inuadit. Huic cum legitima ætas, & alia omnia deessent, vt legitimus Pontifex dici posset; attamen accedens consensus hunc tolerandum, vtcumque perditissima illa tẽpora suaserunt magis, quam Ecclesiam schismate scindere, cuius vitandi causa, vtpote mali omnium pessimi, vniuersa Catholica Ecclesia eum est venerata Pontificem, minoris sciens esse mali monstruosum quantumlibet caput ferre, quam duobus capitibus infamari, & secari vnum corpus in duo. Hic autem reuera primus inuenitur, qui mutauit sibi nomen, vt qui ex Octauiano voluerit nominari Ioannes, pro mutata nõ exuta tyrannide: nam qui dictus est a patre, ob temporale Vrbis dominium Octauianus, ob spirituale, Ioannes appellari, idcirco voluit, vel quod eo nomine eius patruus Ioannes 11. Papa sit appellatus, vel vt in nomine saltem bene posset audire in adulatorijs acclamationibus, quibus male vsurpatum proferri soleret sacrum illud elogium. Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Ioannes.

Octauianus inuadens Pontificatum prim° mutató noĩe Ioannes vocatur.

Hoc eodem anno magno Dei beneficio contigit, vt Otto Rex Germaniæ infestissimos barbaros Vngaros, in Germaniam se confertissimo exercitu infundentes deleuerit, quam victoriam longe ante fuisse a S. Vdalrico diuina reuelatione præcognitã, qui res ab eo gestas fideliter est prosecutus, affirmat. Celebrata est omnium ore tanta victoria, quam obtentam tradunt die S. Laurẽtij, ex qua vix septem, vel sex euasissent. Numquam autem apud nostrates talem esse auditam victoriam, apud Reginonem testatur, qui Auctarium ad eius historiam apposuit. De qua victoria meminit etiã Ditmarus [a] huius temporis scriptor, aitque quod pugnaturus Otto aduersus eos in die S. Laurentij martyris vouit eidem sancto dedicare Episcopatum Mersepurgensem, quando & exurgens post celebratam Missam a S. Vdalrico Cõfessore Episcopo Augustano, post sacram acceptam ab eo communionem, hastam sacram accepit & pugnauit, & vicit. Et Rotgerus [b] vltimus Scriptor, *Imperator* (per anticipationem) inquit, *indici sanxit ieiunium ipsa die, quæ tunc erat in Vigilia S. Laurentij martyris, pro cuius interuentu sibi populoque suo ipsum poposcit esse refugium.* Hæc fuit Christiani Principis ad victoriam strata via, nempe ieiunium per quod sanctorum sibi cõciliaret auxilium.

Otto delet Vngaros.

a lib. 2.

b In V. S. Brun.

Porro ingentes gratiarum actiones repensas Deo, Deique Genitrici Mariæ omnibus Sanctis pro tam gloriosa victoria, qui res Saxonum prosequutus est Crantius

A tius [a] tradit. Qui vero suis præsto propugnantibus ciuitatem præsul Sanctissimus Vdalricus fuit, eosdem, post bellum, quos liberauit, aluit ciues, clericisq; inopia laborantibus necessaria ministrauit, locaque sancta incensa restituit, S. Afræ Ecclesiam in loco ipsi diuinitus ostenso ædificauit. alia addidit pia opera tanto Antistite digna. — a li. 4. hist. Sax. c. 67.

Hoc pariter anno Anglicana Ecclesia, defuncto optimo Rege Eduino, siue Eadredo, succedente Eduino Edmundi Regis filio, voluptuoso viro, sacrarum legũ contemptore, nonnihil est perturbata, S. Dunstano, ipso Regni exordio, in exilium relegato, quod ipse eum e sinu impudentissimarum feminarum, matris & filiæ, quæ procacissime eius nuptias ambibant, violenter abstraxisset. Rem describit Osbertus [b] in Vita S. Dunstani. Quomodo autem, vindice Deo, Rex ob scelus in virum sanctum cõmissum, pellendo eum e Regno, ipse e Regno expulsus sit; & quæ causa eius exilij B fuerat femina scelestissima, ab ijsdem Regis persecutoribus necata sit, idem auctor narrat. — b c. 22. apud Sur. 19. Maij. Flor. hist. Matth. Vuestmo.

Eodem anno defuncto Ordonio Rege Legionensi, relicto filio Veremundo adhuc impubere, Regni habenas moderandas suscepit Sancius Crassus ipsius Ordonij frater. Quod fertur ingenti victoria monitu Pelagij Eremitæ, hoc tempore obtenta per Ferdinandum Gundislauum, an veritate subsistat, consule Ambrosium Moralẽ, ceteris a nobis historicis rerum Hispanarum præferendum.

Christi Annus	Jo. 10. Pap.	Constant. 8. Solius Imp.	Ind. 14.
956	1	46	

C

GRauissima pestilentia vexante partes Boreales, prodigiosis antea in vestibus crucibus apparentibus; & ipse Otto Rex ea tactus S. Viti martyris intercessione liberatur. Apud Reginonem, & Vuitichindum. [a]

Hoc eodem anno moritur Theophylactus Constantinopolitanus Patriarcha, omni ex parte turpissimus. Hic sexdecim annos natus contra Canones accepit Ecclesiæ gubernacula, sub pædagogis aliquandiu grauis & moderatus, sed post permissus suo more viuere, nihil ex ijs quæ turpissima essent, aut omnino interdicta, prætermisit: venales proponens Ecclesiasticos ordines, & creationes Episcoporum, & alia faciens veris Episcopis indecora, atque adeo omnibus nefanda. Insaniebat in primis circa curã D equorum, quorum magnam copiam alebat, non feno, aut hordeo, sed pinnorum fructibus, amygdalis, & pistacijs, itemque dactylis, & caricis, & vuis passis mollioribus, odoratissimo vino miscens crocum, cinamomum, & balsamum, atque alia aromata. Atque ita viuens vitam finit, dum temere adequitans ad quemdam maritimum murum illisus, sanguinem ex ore euomuit, & biennium morbo laborans, cum in hydropisim incidisset, mortuus est, sacerdotio turpiter functus annis 23. d 25. — a De reb. Sax. lib. 3. Theophylactus Cõstantinop. nequissimus.

In eius mox locum eligitur Polyeuctus Monachus, ob excellentem sapientiam, & simplicitatem morum, & inopiam, Imperatori charus. Ex Curopalate, qui mox ad Roman. Pseudopontificem stylum conuertens, sic scribit. Quasi vero tempus ambitiose decertaret, vt simul consentientes, & concordes ostenderentur Patriarchæ, etiam Romanorum Occidentis Ecclesiam gubernandam sortitus est Ioannes Alberici filius, E ad omnem lasciuiam, & vitium propensus, quem Otto Francorum Imp. cum eiecisset, in eius locum alterum Pastorem præfecit ecclesiæ. Sed id postea. At paulo post. adducta est, inquit, eodem tempore ex Antiochia in Vrbem regiam veneranda Præcursoris manus, a quodam Diacono, Iob nomine, furto rapta: quæ cum ad Chalcedonem peruenisset, Imper. missa regia triremi, & Senatorij ordinis Principibus, egresso quoque obuiam Patriarcha Polyeucto, cum omni clero, cum facibus, & lampadibus, & thure eam in regiam perduxit. — Ro. Pseudoponti fex Io. Manus p̃cursoris ex Antiochia aduersus Constãtinopolim

Hoc eodem anno, migrat in cœlum magnus ille Paulus Anachoreta, de quo superius mentio facta est. Qui præcognito suo exitu lætior effectus Sanctorum Natales — Pauli Anachor. obit⁹ cum miraculis.

iracuñ. dies lętior celebrauit, præcipue vero quam alacrins colere consueuit, S. Aecaterinæ. A
Ferianti igitur & subdio epulanti cum fratribus largus imber imminebat, monachosque surgere parantes ipse inhibuit, & pluuia cursum, tanquam iussa, repressit, ne gutta quidem vel tenui lapsa, quo ad sublatæ mensæ. Idem vero surgendi initium fuit, & pluuiæ cadentis, &c. post paucos dies ægrotans in cęlum migrauit, cuius migrationis visiones haud dubiæ factæ sunt pluribus, quos auctor recenset, simulq; miracula post obitum etiam edita, quę cum Auctore Annalium, breuitatis causa prætermittimus: illud tamen non videtur omittendum, quod sequutus fratrem Basilium vitam anachoreticham agentem in Barachianis montibus eo defuncto, ipse Paulus verticem montis Latri nominati cõscendit, in cuius vertice saxum attollitur, columnæ instar, in quo vitam Angelis parem exercuit annos plures: Locus haud ignotus, quem antea incoluerat S. Athanasius Anachoreta tempore Michaelis Imp. Iconoclastæ. Porro & illustrem fuisse montem illum, Latrum dictũ, habitatione monachorum Sinaitarum, qui ob Sarracenorum incursus inde profecti, Dei monitu, illuc migrarunt, ipse testatur; habitasseque in eo Acacium, de quo Ioannes Climax scribit. At vero admirandã Pauli vitam hactenus, latinis incognitam, primus Iacobus Sirmundus Societatis Iesu, Latinitati donauit.

. Athan. anachor. B

Christi Annus	*Io: 12. Pap.*	*Constant. 8. Solius.*	*Imp.*
957	2	46	*Indict. 15.*

C

IOannes, qui inuasa sede, agebat Rom. Pont. iuuenili ardore spirans minarum, & cędis, collecto exercitu, & conductis auxiliaribus copijs ex Spoletano Ducatu, aduersus Principem Capuanum Pandulphum, cogitur ab eo, auxilio fulto Gilulphi Principis Salernitani, ab incepto desistere. Ad quem postea ipse Ioannes, pacis legationem misit, quam benigno Princeps accipiens animo, eidem fœdere iunctus est. ex historia Longobardorum Principum Beneuentanorum, & aliorum, ex Columnensi Rom. Bibliotheca.

Nimia seueritas qd pariat. Accidit his diebus in Oriente, vt nimia seueritate Episcopi, presbyter a fide factus apostata, innumerabilia mala aduersus imperium perpetrarit. rem gestam sic breuiter prosequitur Curopalates. Cum autem Ameras Tarsi Dux Sarracenorum contra Rom. cum exercitu profectus esset. atque in Herculis vicum milites prædatum misisset, quidam presbyter, Thomel nomine, sacrificium incruentum peragens, vt agnouit Sarracenorum irruptionem; relicto sacrificandi munere, ita vt erat indutus, manibus gestans Ecclesiæ mysterium, sic eos qui inuaserant propulsauit, & multos vulnerauit, haud paucos interfecit, reliquis in fugam versis, & ab Episcopo interdicto ei sacrificandi munere, postquam non impetrauit veniam, ad Agarenos se contulit, & Christianam fidem eiurauit, atque cum ipsis egressus, non solum Cappadociam, & finitima loca vexabat, sed etiam vsque ad Asiam, quæ Maior dicitur peruenit, & quanta detrimenta intulerit, nec scribere quidem nobis fas est. D

Anglia respirat. Hoc eodem anno Anglia depressa ob regimen Eduini Regis, eo pulso, & substituto ex parte Edgaro, respirare cępit. nam statim reuocauit ab exilio S. Dunstanum, inuitumque præfecit Ecclesiæ Vuigorniensi, in cuius consecratione accidit illud mirandum vt S. Odo Archiep. expressis verbis consecrauerit eum in Cantuariensem Archiep. prophetice, quod esset futurum præsignans. Osbertus in Dunstano. E

Christi Annus	*Io. 12. Pap.*	*Constant. 8. Solius*	*Imp.*
958	3	47	*Indict. 1*

Berengar. duro iugo premit Italiam. LVitolpho Ottonis Regis filio defuncto, quem Pater miserat ad coercendam tyrannidem Berengarij tyrannus solutus timore, impune grassatur, absque delectu

pro-

A profana sacraque deuastans, sub cuius duro iugo, vsque ad Ottonis ipsius aduentum, Italia gemuit. Quo pariter anno Otto ipse in Sclauos ducit exercitum, eosque debellat, occiso eorum Regulo. Sigebertus. Otto Sclauos debellat.

Turcarum Rex, seu Dux fidei Christianæ desertor ab Ottone captus, suspenditur in patibulo, vt scribit Curopalates, de quo nulla apud Latinos mentio.

Moritur hoc anno Sanctus Gerardus [a] Abbas Bromiensis monasticæ disciplinæ restitutor, & propagator, cuius res gestæ ad Gentium Abbatem scriptæ fideliter adhuc extant. S.Gerardi obitus. a Molã.de SS.Belg.

Insuper hoc anno moritur Sanctus Odo Cantuariensis Episcopus, successoremque habuit nequissimum hominem, qui malis artibus in eam sedem irrumpens, Romam venturus accipere pallium (quod solebant Cantuarienses Archiepiscopi, non per alium, sed per semetipsos coram petere) infelici exitu in via extinctus B est. Porro eidem sedi paulo post cedente altero, Sanctus Dunstanus est præfectus Antistes.

Christi Annus 959 | Io.12.Pap. 4 | Constant.8.Solius Imp. 48 | Ind.2.

C Legati Reginæ Rugorum Helenę sub Roman.Imper Constantinopolitano, Constantinopoli, sed ficte baptizatam, ad Regem Ottonem venientes Episcopum, & presbyterum eidem genti petebant. hæc apud Reginonem hoc anno; sequenti vero, ait, Sebutium ex Cœnobitis Sancti Albani ab Adaldago Hamburg. Episcopo Rugorum Episcopum ordinatum: eum vero anno sequenti diem obijsse, in locumque eius subrogatum fuisse Adalbertum ex Cœnobitis Sancti Maximini in Rugorum, siue Russorum Episcopum, qui anno sequenti a sua ordinatione male a populis illis acceptus, vix fuga lapsus euasit, occisis nonnullis ex suis, ipse vero benigne ab Ottone susceptus, apud Vuilelmum Moguntinum Episcopum honorifice retinetur, donec defuncto Vuititz Burgensi Abb. ab eodem Ottone eidem Monasterio præficitur Abbas. hæc omnia apud Reginonem. Regina Russorum ficte baptizata.

D Quo pariter anno (scribit Frodoardus) Arnulphus Comes (Marchio Flandriæ alibi scribitur) Rhemes venit. & Ecclesiam Sanctæ Mariæ, non modico argenti pondere munerauit. Vnde Arcæ in quibus SSS. Callisti, Nicasij, & Eutropiæ membra, ceterorũque Sanctorum quondam pignora cõtinentur, ornatę, & coopertæ sunt: sed & quendam Euangeliorum librorum auro, argentoque decorauit. Monasterio quoque Sancti Remigij dona contulit. Quomodo autem iste per Sanctum Gerardum Abb. Bromiensem, (de quo anno superiori dictum est) occasione morbi calculi, indicto ei triduano ieiunio, & impartita Sancta Eucharistia, ab eo iam antea curati ad meliorem frugem conuersus fuerit, fidelis eius temporis Scriptor [a] copiose narrat. Comes, seu Marchio Flandrię curatẽ a calculo diuinitus. a Apud Sur.3. Octobr.

E Hoc eodem anno perfectam pacem obtinet Ecclesia Anglicana defuncto Eduino Rege, & succedente in Monarchiam Regni toties Edgaro, cuius animam, ne penitus ad inferos damnaretur, precibus Sancti Dunstani, quem afflixerat impetratum, narrat Osbertus in Dunstano. Porro miser Eduinus magis procacis meretricis impulsu, quam sua voluntate peccauerat, haud omnino malus, natus ex Regina Sancta cuius precibus factum, vt in fine suorum scelerum pœnitens, ex hac vita discesserit. Eduinus Rex precibus pręseruatẽ a dãnatione.

A

Christi Annus 960 | Ioan.12.Pap. 5 | Constant. 8. Solius Imp. 49 } Indict. 3.

IOannes assertus Papa, tyrannidem Berengarij haud amplius ferens, aduersus eum Legationem misit ad Ottonem Regem, quo etiam tempore aduenerunt Legationes Ecclesiæ Mediolanensis, Comensis, & alterius ordinis ex Italia viri: de quibus apud Reginonem, & Luitprandum. [a]

a lib.6 c.6

Otto Rex euocat a Papa i Italiam.

Porro sic vocauit Ioannes Papa Ottonem, in Vrbem, vt tamen ante Legatis Apostolicæ Sedis ille iuramento promitteret, sibi Romanæque ecclesiæ fore bene consulturum, omniaque Rom. Ecclesiæ bona a tyrannis sublata restituere. Quibus etiam iuramento dato, Otto consensit. B

Forma ipsa tunc iuramenti cõcepta, & Legatis exhibita recitatur a Gratiano: [b] & habetur eadem in Vaticana Bibliotheca, in Codice a Cencio Camerario Scripto. Ceterum vice versa ipse Ioannes per Legatos suos promisit Ottoni Regi Imperij titulum ex more exhibendum, simulque ea omnia tum ipsum, tum successores eius præstaturos Imperatori, quæ Eugenius Papa, & Leo promisissent sponte Imperatorib.

b dist. 63. c. 33. Tibi Domino.

Eodem quoque anno venit Romam S. Dunstanus Cantuariensis creatus Episcopus, ad Ioannem Pontificem, vt ab eo pallium acciperet, quod & accepit, honorificentissime, & humanissime exceptus, & tractatus, vt habet Osbertus [c] in Dunstano. litteræ Apostolicæ ad eundem Dunstanum de traditione pallij, extant, graues, & Sancto Pontifice dignæ, apud Vuilelmum de gestis Pontificum Angl. in Dunstano, quibus forma concessionis continetur: obserua hic extrema duo, Episcopum Sanctissimum, Pontificem vero moribus perditissimum: attamen illum hunc reuereri, colereq; obseruantissime, agnoscentem in illo personam Petri. C

c Apud Sur. 19. Maij.

Epus Sanctus Papã nequissimum veneratur.

Hoc eodem anno Constantinus a filio Romano immaturæ ætatis, qui sustinere nõ posset a parente res amplius administrari, veneno tollitur. Is Imper. non caruit insignibus vitijs, quæ tamen præclaris virtutibus obumbrabantur, Mathematicas facultates, Philosophiam, & męchanicas etiam artes, & proprio studio, & optimis quibusque & peritissimis in quaque faculate viris conquisitis, restituit. Fuit etiam erga Deũ pius, & religiosus, liberalis, munificus, nec vnquam cum supplicationes fierent ad sacra templa vacuus apparuit, sed magnifica, & pio Imp. digna dona offerebat. Extat eius admonitio ad Romanum filium pariter Imperat. de non ineundo connubio cum exteris gentibus, quod fragmentum esse videtur exceptum ex prolixiori eiusdem Constantini ad filium scriptione. pauca inde huc adscribam reliqua pete ex Annalibus. *De hoc negotio atque argumento pręceptum est, ac formidabilis extat constitutio, atque indeprecabilis Magni, & Sancti Constantini in sacra mensa Catholicæ Christianorum Ecclesiæ Sanctæ Sophię descripta, Ne vnquam Romanorum Imper. affinitatem cum natione contrahat, diuersis moribus ac peregrinis a Romanorum statu vtente, maxime vero quæ alterius fidei sit, nec sacro initiata baptismo, pręterquam cum solis Francis. Hos enim solos magnus ille vir Constantinus Sanctus excepit, quod & ipse habuit a partibus illis ortum, ita vt cognatio, multumque commercium sit Francis, ac Romanis. Et cur Imperatores hortatus est, vt cum illis solis connubia inirent? propter antiquam partium illarum ac gentis claritudinem, atque nobilitatem, &c.* Ex Curopalate. D E

Constant. veneno a filio tollit. Imp. vitia & virtutes.

Constant. M. interdicit Impp. Rom. connubia exterorũ pręterquam Francorũ.

Defuncto Constantino Romanus eius filius succedit Imp. qui & eodem anno Basilium filium suum per Polyeuctum Patriarcham voluit coronari.

Claruit hoc tempore in Oriente S. Lazarus Monachus, in Galesio monte, iuxta Ephesum, cuius vitam scripsit Georgius Patriarcha.

A

Christi Annus	Io. 12. Pap.	Romani Imp.	
961	6	1	Ind. 4.

OTto vocatus in Italiam Legatione Ioannis Papę, Comitijs Vuormatiæ habitis, & cognomine filio, ex Adelaide, Germaniæ Rege designato, quem Vuilelmo Moguntino Archiep. ex altera matre filio nutriendum commisit, nullo obice in Italiam venit, atque Papiæ constitit: Inde vero Romam, anno sequenti, profecturus, pręmisit Attonem Abb. Fuldensem ad habitacula statuenda, hæc apud Reginonem, hoc anno. Eadem Luitprandus.[a] Cur autem qui se obijcerent, non inuenerit, historia Lōgobardorum, Beneuentanorum Ducum aperit, quod desideratur in alijs, vide in Annalibus.

Otto venit in Ital.

a li. 6. c. 6.

B

Hoc eodem anno ab Ottone Rege translatum fuisse Magdeburgum corpus S. Mauritij Ducis Thebæorum Legionis, & aliorum quorundam suorum sociorum, illicque decenti honore eosdem Martyres cultos esse, testatur Ditmarus huius tempo ris Scriptor libro 2. sui Chron.

Trāslatio corpus S. Mauritij, & aliorū Magdeburgum.

Quod ad res pertinet Orientis tradit Curopalates, Cretam insulam, postquam annis ferme 40. a Sarracenis fuerat occupata, a Nicephoro Phoca eiusque Germano Leone recuperatam, Sarracenis inde deiectis, ac penitus victis, & profligatis. Cum autem longa possessione Sarracenorum prope modum in ea Christianitas defecisset, alijs metu, blanditijs alijs ad Mahometanum cultum abductis, dirutisque Ecclesijs omnibus, ijs exceptis, quas ipsi in sacrilegum vsum suæ impietatis conuerterunt; consilium Dei fuit, vt ad tantam Cretensis Ecclesiæ desolationem instaurandum, virum Sanctissimum Niconem mitteret, Armenum genere, cuius res pręclare gestas Græce conscriptas ex Sfortiana Bibliotheca Iacobus Sirmundus Societatis Iesu primus in latinum conuertit. hic non modo apud Græcos, sed & apud Latinos colitur 16. Nouembr. Eius primordia, & summam rerum in Creta gestarum, vide in Annalib.

Creta de Sarracenis post ann. 40. recepta.

S. Nico Armen. Cretens. fidē restituit.

C

Christi Annus	Io. 12. Pap.	Ottonis	1	Impp.
962	7	Romani	2	Indict. 5.

D

HOc anno (inquit Frodoardus) Otto Rex Romam pacifice adit, & amabiliter exceptus, atque honore illic imperiali sublimatus est. Addit Luitprandus, (qui præsens ijsdem esse poterat) sua cuique restituisse, nec modo ablata per tyrannos Romanæ Ecclesiæ restituisse, sed & ingentibus gemmarum auri, & argenti muneribus Pōtificem honorasse. Iusiurandum vero ab eodem Papa Io: supra pretiosissimum corpus Petri, atque omnibus ciuitatis proceribus se nunquam Berengario, atque Adelberto auxiliaturum, accepit. & mox Papiam redijt. Restitutionis autem huius factæ per Ottonem Romanæ Ecclesiæ, extat Diploma autographum aureis exaratum litteris, asseruaturque Romæ in Castello S. Angeli, duo vero exscripta exemplaria habentur in Vaticana Bibliotheca, ex quibus nonnulla in gratiam eorum, quos nimium vrit potentia, & opulentia Rom Ecclesiæ, describemus, vt agnoscant progressu temporum plura illi detracta, quam addita, & oblatrare tandem desinant.

Otto coronat' Imp. a Papa.

Iuramentum a Papa Imp. pstitum.

E

In nomine Domini Dei omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

Ego Otto Dei gratia Imp. *Augusta cum Ottone glorioso* Rege *filio nostro, diuina or-*

dinante

Diploma donationis & restitutionis Imp. R.E Ciuit. Ro. cū Ducatu suo. Exarchatus.

diuinitate prouidentia, spondemus atque promittimus per hoc pactum confirmationis A *nostræ tibi B. Petro Principi Apostolorum, & Clauigero Regni cælorum, & per te Vicario tuo Domino Ioanni, Summo Pontifici, & vniuersali 12. Papæ, sicut à prædecessoribus nostris, vsque nunc in vestra potestate, atque ditione tenuistis, & disposuistis Ciuitatem Romanam, cum Ducatu suo, & suburbanis suis, atque viculis omnibus, & territorijs eius, montanis, & maritimis littoribus, atque portubus, seu cunctis ciuitatibus, castellis, oppidis, & viculis Tusciæ partibus, idest Portum, Centum cellas, Cerem, Bledam, Marturianum, Sutrium, Nepem, Castellum, Gallisem, Ortem, Polimartium, Ameriam, Tudam, Perusiam, cum tribus insulis suis, Maiore, Minore; Puluensem, Narniam, & Vtriculum, cum omnibus finibus, ac territorii, ad suprascriptas ciuitates, pertinentibus. Nec non exarchatum Rauennatem sub integritate, cum Vrbibus, Ciuitatibus, oppidis, & Castellis, quæ piæ recordationis Dominus* B *Pipinus, & Dominus Carolus excellentissimus Imperator prędecessores videlicet nostri B. Petro Apostolo, & prædecessoribus vestris, iam dudum per donationis paginam contulerunt,*

Confirmātur donationes Pipini, & Caroli.

hoc est ciuitatem Rauennam, & Æmiliam, Bobium, Cæsenam, Forum Pompilii, Forum Liuii, Fauentiam, Imolam, Bononiam, Ferrariam, Comachium, & Hadrianis, ac Gabellum, cum omnibus finibus, territoriis, atque insulis, terra, Marique ad suprascriptas ciuitates pertinentibus, simul & Pentapolim, videlicet Ariminum, Pisaurum, Fanum, Senogalliam, Anconam, Auximum, Hesim, Forum Sempronii, Montem Feltri, Vrbinum, & territorium Balnense, Calles, Luceolis, & Eugubium, cum omnibus finibus, & territoriis ad easdem ciuitates pertinentibus.

Pēcopolis.

Territoriū Sabinense.

Eodem modo territorium Sabinense, sicut a Domino Carolo Imp. Antecessore nostro B. Petro Apostolo per donationis scriptum concessum, sub integritate. C *Item in partibus Tusciæ Longobardorum. Castellum Felicitatis, Vrbem veterem, Balneum Regiū, Ferentum, Viterbium, Ortem, Martam, Tuscanam, Suanam, Populonium, Rosellas, cum suburbanis, atque viculis omnibus.*

Tuscia Lōgobardorum. Corsica. Parma. Regium. Mantua. Venetia. Istria. Ducatus Spoletanus. Cāpania. Patrimonia. Beneuentanum. Calabria superioris. Inferioris Neapolis.

Itemque Almus cum insula Corsica, deinde in Suriano, deinde in Monte Bardonis, deinde in Berceto, exinde in Parma, deinde in Regio, exinde in Mantua, atque in monte Sylticis, atque prouincia Venetiarum, & Istria, & cunctum Ducatum Spoletanum, seu Beneuentanum, vna cum Ecclesia S. Christinę posita prope Papiam iuxta Padum, quarto milliario. Item in partibus Campaniæ, Soram, Aquinum, Arpinum, Arcanum, & Capuam, necnon patrimonia ad potestatem, & ditionem vestram pertinentia, sicut est Patrimonium Beneuentanum, & Patrimonium Neapolitanum, & Patrimoniū Calabriæ superioris, & inferioris. De Ciuitate autem Neapolitana, cum Castellis, & D *territoriis, & finibus, & insulis suis sibi pertinentibus, sicut ad eas respicere videntur, necnon Patrimonium Sicilię, si Deus nostris, illud tradiderit manibus, simili modo Ciuitatem Caietam, & Fundum cum omnibus earum pertinentiis. Insuper offerimus tibi B. Petro Apostolo, Vicarioque tuo Domino Io: Papæ, & successoribus eius, pro nostrę animę remedio, nostrique filii, & nostrorum parentum, de nostro proprio Regno ciuitates, & oppida cum piscariis suis, idest Reatem, Amiternum, Furconem, Nursiam, Baluam, & Marsim, & alibi ciuitatem Interamnem cum pertinentiis suis.* Vide reliqua huc spectantia, & quæ statuta sunt de Rom. Pontificum electione canonica libera, & iusta facienda.

Otto Papiam reuersus, Vuillam Berengarij vxorem, quæ se in Insula S. Iulij in Diœcesi Nouariensi incluserat, duobus mensibus obsessam, in potestatem adduxit, & E quo vellet abire permisit.

Tunc Otto pius Imper. recuperatam Insulam restituit Ecclesiæ Nouariensi, cuius Diploma in Archiuo eius Ecclesiæ hactenus conseruatur.

Eodem anno celebrata est in Gallia Synodus Meldēsis in causa Rhemensis Episcopi. De qua Frodoardus ista habet. Hoc anno Synodus 13. Episcoporum, in Pago Meldensi super Maternam Fluuium, ex Rhemensi videlicet, & Senonensi diœcesi celebratur, præsidente Senonensi Prçsule, satagentibus, quibusdā Episcopis, vt Hugoni sępe dicto redderetur Rhemense Episcopium. Renitentibus autem præcipue Roricone

Laudu-

A Laudunensi, & Gebuino Catalunensi Præsulibus, & asserentibus quod a tot Episcopis excommunicatus a minori numero absolui non poterat. Ita relinquitur vsque ad interrogationem Papæ Romani. Et inferius eodem anno. Legatio veniens ab Ioan. Pap. insinuat præfatum Hugonem, tam ab ipso Papa, quam ab omni Rom. Synodo excommunicatum, sed & alia Synodo apud Papiam celebrata. Cuius Legationis redditi certiores per Brunonem Archiepiscopum, elegimus ad Episcopium Rhemēsem Odalricum illustrem clericum, Hugonis cuiusdam Comitis filium, fauente Lothario Rege cum Regina matre, præfatoque Brunone. Ex quibus intelligitur, qua reuerentia Episcopi solerent Apostolicæ Sedis Antistitem, licet sedentē in ea iuuenculum, & prauis moribus deprauatum Pontificem, quem ipsum sic obseruant, & venerantur, vt omnis ille conuentus inter se diffidens, ex eius responsione quiesceret.

B Eodem anno x. Kalen. Iun. moritur Sanctus Guibertus Abbas, fundator monasterij Gemblacensis, cuius res præclare gestas Sigebertus scriptis est prosecutus.

Christi Annus 963 | Io: 12. Pap. 8 | Ottonis 2, Niceph. Phocæ 3 | Impp. Indict. 6.

Qvæ deinceps consecuta inter Ioan. Papam, & Ottonem Imper. narrat, capitibus illis, à sexto ad vndecimum Luitprandus, alius omnino esse probatus, ab eo qui C Diaconus Ticinensis, & post Episcopus Cremonensis appellatus, antecedentem scripsit historiam, illique se asseruit finem imposuisse in legatione a se obita ad Constantinopolit. Imper. cum regnaret adhuc Berengarius; vt capita illa appendix potius videatur incerti auctoris, ad Luitprandum, quam eiusdem continuatum opus. Hic igitur, [a] quicumque sit, rem gestam aggreditur pluribus enarrare, quā nos, pro instituto paucis. Imperator igitur Otto, qui Ioan. Papa expetente, Adelbertum, eius, & Ecclesiæ persecutorem, vsque adeo exterruerat, vt Fraxinetum, in fidem Sarracenorum se contulisset, cum audisset eundem ab eodem Papa euocatum, vt aduersus se eum tueretur, obstupuit, & missis Romam Legatis, responsum retulit a Romanis, Papam ob id immutatum, quod tam pium, iustum, Sanctum Imper. Ottonem, ipse nefarijs, & iniquissimis moribus Papa ferre non posset, ac propterea Adelbertum aduersus eum tutorem, & defensorem sibi parare. Berengarium, inquit, Imperator, Monte Feretro deijciamus, & mox Dominum Papam humana admonitione ad rationem reuocabimus. Obsidenti igitur Imperatori Ottoni Montem Feretrum, Papa per Legatos dolose spem affert suæ emendationis, lubrico ætatis lapsum se confitens, & queritur tamen per calumniam, quod duos Cardinales rebelles recepisset, quod quæ Ecclesiæ essent, non restitueret, & eius homines, non ipsi, sed sibi sacramento obstringeret. Quibus Papæ Legatis statim ipse Imper. respondit, & rursum missis Legatis Mindensi Episcopo a Saxonia, & Luitprando ab Italia, Cremonensi, illi satisfacere curauit. De correctione morum, quam promittat, gratias egit: Cardinales, de quibus queratur, se non vidisse, nedum suscepisse; Capuæ tamen se audiuisse captos, cum ab eo Constantinopolim in iniuriam suam missi essent, & cum eis Bulgarum quendam eius familiarissimum, & Zachariam, nequam hominem, & litterarū prorsus imperitum, ab eo recens Episcopum consecratum, ad Vngaros destinatum, qui eos in se incitaret; quæ omnia certis indicijs litterarum Papæ omnino constent. Quæ sunt Ecclesiæ non posse restituere, nisi recuperet, atque hoc assidue agere, mandauit etiam militibus, vt non credenti Papæ iuramento, vel Duello probarent, qui neutram tamen satisfactionem admisit.

Interim Adelbertus a Papa inuitatus Romam adueniens honorifice ab eo excipitur. Otto Imper. euocatus a Romanis ad vrbem castrametatur, profugiente Papa atque Adelberto. Ciues verò Imper. in Vrbem suscipiunt, & fidelitatem promittunt

Luitprādi historici forte duo.

a lib. 6. c. 6

Dolosa Legatio Papæ ad Imper.

Pap. Imp. satisfactionē offert p sacramentum vel p duellum.

Adelbert' vocatur a Papa.

Otto a Romanis.

iuramento firmantes, numquam se Papam electuros, aut ordinaturos, præter consensum, atque electionem Domini Imper. Ottonis Cæs. A. filij que ipsius Regis Ottonis. At huiusmodi promissio siue à Rom. laicis, siue à Cardinalibus facta, nullius fuit roboris absque consensu existentis Rom. Pont. certè nondum damnati, nec depositi. A

Promissio Imp. facta nulla est.

Post triduum habetur ad S. PETRVM SYNODVS cui interfuerunt omnes prope Romani, & Italiæ Episcopi, inquit Regino. Quærenti Imperatori cur Ioan. Papa à tanto cœtu abesset, responsum est nimium notum esse. Iustum nobis videtur, inquit Imper. vt accusationes nominatim exprimantur. Tunc cædes, periuria, adulteria, sacrilegia, maleficia, & alia plura nefaria crimina illi obiecta sunt. Cur vero intrusio in Apostolicam Sedem, ante legitimam ætatem cum decem, & octo esset annorum, non est ei inter cætera crimina obiecta? ne in dubium vocaretur Ottonis Imperium, vt ab illegitimo Pontifice profectum. veritus autem Imp. ne calumniose in eum tot crimina ingererentur, *omnes*, (inquit,) *obtestor, per Deum, quem fallere, & si vult, nemo potest, Sanctamque eius genitricem intemeratam Virginem Mariam, perque pretiosissimum Apostolorum Principis corpus, in cuius hec recitantur Ecclesia, vt nulla in Dominum Papam iaculentur conuicia, quæ non sint ab ipso patrata, atque à viris probatissimis visa*. Ad quam obtestationem consecuta est publica omnium conclamatio de facinoribus Ioannis. Ex sententia igitur Synodi, & Imp. mittuntur litteræ ad Dominum Papam, vt adueniat, seque de his omnibus purget, hoc titulo. B

Crimina Papæ obiecta.

Imp. monet ne qd per calumniam i Papam fiat.

Summo Pontifici, & Vniuersali Papæ Domino Ioanni. C

Otto diuinæ respectu clementiæ, Imp. A. cum Archiepiscopis, Liguriæ, Tusciæ, Saxoniæ, Franciæ in Domino salutem. Cui Epistolæ Papæ sic respondet.

Ioan. Episcopus, seruus seruorum Dei, omnibus Episcopis. D

Nos audiuimus dicere, quod vos vultis alium Papam facere; si hæc feceritis, excommunico vos de Deo omnipotente, vt non habeatis licentiam vllum ordinare, & Missam celebrare. Qua lecta Epistola in Synodo, aliam remittunt per duos Cardinales, qui cum ad Tiberim peruenissent, nec eum inuenissent (pharetratus enim in Campestria iam abierat) nec quisquam erat, qui de eo indicare posset: litteras retulerunt ad Synodum. Mox Imper. cum non speraretur eum aduenturum, exposita tota facti serie, vt à Papa oppresso à Berengario, & Adelberto, ex Germania sit accitus, eumque ex eorum seruitute eripuerit. vt is oblitus iuramenti, & fidelitatis sibi præstiti, Adelbertum euocauerit, eumque aduersum se defenderit, seditiones fecerit, Dux belli factus, coram omnibus lorica, & galea, indutus incesserit, quid super hæc Sancta Synodus decernat, rogat, vt edicat. Adhæc Romani Pontifices, (suffraganei scilicet Episcopi) reliquusque clerus, & cunctus Populus exclamant, monstrum illud à Sancta Romana Ecclesia depellendum, alium eligendum, & Leonem venerabilem S. R. E. protoscriniarium virum approbatum, ad summum Sacerdotij gradum nobis in Pastorem eligimus, vt sit Summus & vniuersalis Papa Romanæ Ecclesiæ, reprobato, ob mores improbos, Ioanne apostata. Cum hoc omnes tertio dixissent, annuente Imp. nominatum Leonem ad Lateranense Palatium, secundum consuetudi- E

Papæ responsio.

Imp. p loquitur ad ynodum.

Io. Papa deponitur & alter eligitur. sed utrũque illegitimè.

nem

A nem cum Cardinalibus ducunt, & certo tempore in Ecclesia S. Petri ad Summum Sacerdotium, (ex Laico) vt habet Sigebertus, contra Decreta [a] Nicolai, Hadriani, & Stephani) sancta consecratione attollunt, & fideles se ei affuturos iureiurando promittunt. His ita gestis Imp. ne grauis esset Pop. Rom. cum toto exercitu, partem dimittit. Hactenus res gestæ huius anni.

a Apud Grat. d. 79 c. 3. 4.

Audisti pseudosynodum, qua nulla Orthodoxorum reperiatur magis ius Ecclesiasticum offensum, magis canones violati, vulnerata traditio, oppressa atque maiori dedecore prostrata iustitia. Ac de Imp. quidem illud Apostoli dici potest. [b] Testimonium illi perhibeo, quod zelum habet, sed non secundum scientiam: qua carentes Episcopi illi, diuina sententia, ipsi primum priuandi fuerant Sacerdotio, vt est apud Oseam. [c] *Quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi.* B Multipliciter plane peccatum est in hoc Synodali iudicio; quod cum ab ipsis habitus sit, vt eorum litteræ indicant, Ioannes, verè Summus Pontifex, non licuerit ab alio quoqua Synodum conuocari, quam ab ipso, vt contestati sunt omnes Episcopi in concilio Rom. sub Symmacho Papa: Quod non sufficiens adhibitus testium numerus, quem 72. esse debere contestati sunt Sanctissimi illi PP. in causa Marcellini. Quod non præcessit citatio trina: quod non data perendina dilatio: Quod petitum a Synodo Episcoporum, Imperatorem condemnare Episcopum, cum contra potius Imperator postulare debeat Synodum, vt hominem Ecclesiasticum damnet: Quod nulla data, & recitata sententia, subsitutus sit alius prius, quam ipse damnatus, & depositus; Quod ab excommunicatis omnia peracta: Quod deniq; ausi sunt damnare Summum Pont. qui nullum habet iudicem in terris, siquidem in his quæ C ad mores spectant, totam causam Deo reseruandam esse, in Damasi Papæ iudicio, Symmachi, & Leonis 3. sit comprobatum. cuius Leonis iudicium cum tractaretur, in Roman. Concilio, cui interfuit Carolus M. hæc vna fuit vox omnium Episcoporum, tam Francorum, quam Italorum. NOS SEDEM APOSSOLICAM, QVÆ EST CAPVT OMNIVM ECCLESIARVM, IVDICARE NON AVDEMVS. *Nam ab ipsa nos omnes, & a Vicario eius iudicamur. ipsa autem a nemine iudicatur, quemadmodum antiquitus mos fuit. Sed sicut ipse Summus Pontif. consueuit, iubeat, & canonicè obèdiemus.* Addamus ad extremum intolerabilem illum errorem, & inter hæreses numerandum, dum illud erroneum, & hæreticum asserunt Episcopi illi, in Epistola ad Ioannem, quod exemplo Iudæ confirmant, nimirum propter peccata auferri a Pontificibus clauium potestatem ligandi, atque soluendi a Deo traditam facultatem.

Iudiciũ synodale multipliciter peccăt

b Rom. 10

c Oseæ 4.

A.D. 800.

Hæresim epi profitẽtur in Synodo.

D Ex quibus omnibus satis intelligitur nulla ex parte subsistere de condemnatione Ioannis, spurium illud & sacrilegum iudicium Synodale, simulque subrogationem Leonis factam in locum ipsius, eodem iure censeri; non quia sicut plerique alij male asserti, inter Rom. Pont. numeratus reperitur, idcirco verè legitimum dixerimus fuisse Pontificem. Quæ qui minus accuratè expenderunt, in odium impurissimi Ioannis, dignissimi quidem, quem omnes detestentur, eius damnationem probarũt, & Leonis æque subrogationem, vt omnes fere eius temporis historici. Otto tamen Frisingensis Episcopus, & ipse Germanus, & in Germania scribens, cum factum non probet, redarguere tamen non ausus, hæc de his ait, [d] vbi summatim rem gestam recenset. *Quę omnia vtrum licitè, aut secus acta sint dicere præsentis non est operis: res enim gestas scribere, non rerum gestarum rationem reddere proposuimus.* E *Inueni tamen in quibusdam Chronicis, sed Theutonicorum, præfatum Ioannem reprehensibiliter vixisse, sed frequenter ab Episcopis, aliisque subditis suis conuentum fuisse. Cui rei videtur durum fidem accommodare, quia Romana Ecclesia, hoc speciale priuilegium sacerdotibus suis adscribere solet, quod meritis Petri, super firmam petram fundati, nulla eos porta inferorum, vel turbo tempestatum ad exitialem ruinam inuoluat.* Hæc Sanctus Episcopus adeo magnifice sentiens de successoribus Petri. At non tanta nos vindicamus, vt esse non possit, quin fędus turpisque moribus irrepat, vel irrumpat in Sedem illam, Fide autem impius nullo modo. At de

d li. 6. c. 23

Priuileg. Eccl. Ro. Papa pŏt quidẽ esse prauis moribus, sed non hæreticus.

his modo satis. Hoc eodem anno datum reperitur ab Ottone Imp. priuilegium Monasterio S. Vincentij ad fontes Vulturni, quod extat integrum, vna cum sigillo descriptum a Io. Monacho in Chronico. A

Quod ad rerum Orientalium statum pertinet, hoc anno (inquit Curopalates) mortuus est Romanus Imper. 24. natus annos, cum 13. regnasset, mens. 4. d. 5. (computatis annis quibus cum Patre regnauit) exhausto corpore turpissimis voluptatibus, an vt alij tradiderunt veneno extinctus? Cui licet filij successissent Basilius, & Constantinus pueri, tamen affectantibus alijs Imperium, Nicephorus Phocas clarus victorijs ab exercitu Imperator acclamatus, & Constantinopolim conuocatus, hoc eodem anno 16. m. Aug. Imperator a Polyeucto Patriarcha coronatur. Theophanem Romani vxorem à Regia deijcit, quam postea, hoc eodem anno, in vxorem accepit. simultates inde exortæ sunt inter Patriarcham, & Imper. primum quidem, quod secundam ei vxorem ducere non liceret, absque pœnitentia quadam; ac propterea illum adytis templi exclusit, magna eius cum offensione; deinde verò quod assereretur suscepisse Theophanes filium in baptismate, quod ipse certo negauit. atque ita demum Patriarcha vtrumque illi crimen indulsit. Nicephorus primo Imperij sui anno contra Sarracenos, qui in Sicilia erant Patricium Manuelem misit, Domesticum Scholarum, qui cæso exercitu, & ipse interemptus est. Animati sunt Sarraceni aduersus Græcos, quod legissent in vaticinio Hippolyti Episcopi in Sicilia, Sarracenos, non vincendos a Græcis, sed à Francis, & hoc ex Luitprando, in relatione suæ legationes. B

Nicephor. Phocas acclamatur Imp.

Simultates inter Imper. & Patr.

Vaticiniū de Sarracen. non vincendis a Græc. sed a Francis.

C

Christi Annus	*Io.12. Pap.*	*Ottonis*	3	Impp.
964	9	*Niceph. Phocæ*	2	Indict. 7

ROMANI, pecunia promissa, a Ioanne Papa corrupti, in Ottonem, quem nossent partem suarum copiarum dimisisse, impetum faciunt, vt eum, & Leonem electum Papam expellant. At Otto milites suos, bello assuetos, in eos impellens, cędit, & profligat, & victis dat veniam, obsidibus imperatis, quos & petente Leone, vt gratiam ab his ineat, illis restituit. Ex asserto Luitprando, [a] cui repugnat eiusdem temporis Scriptor apud Reginonem; apud quem non præsens annus tantum, sed dies quoque describitur, quibus eiusmodi res gestæ sunt, nempe 3. Non. Ian. ingentem stragem de Romanis insidias Imperatori parantibus (non vero inuadentibus, vt habet Luitprandus) ab Imp. Ottone patratam; pridie vero Non. eiusdem, centum obsides a Rom. datos Imperatori, & super corpus Beati Petri ab ijsdem Rom. fidelitatem eidem Imperatori iuratam, dies octo adhuc eundem Romæ mansisse: inde Spoletum profectum, & Camerinum. Interea per mulieres, & plures, nec ignobiles, concitati Romani vt Leonem perderent, & Ioannem reuocarent; Ioannes reuersus est, & Leo profugit ad Imperatorem. Prætermissa apud Reginonem, & assertum Luitprandum a Sigeberto in Chronico, ita narrantur. Reuersus Ioannes, Synodo collecta, Leonem deposuit, & eius gesta cassauit. statutumque est publico omnium iudicio Synodum a Leone habitam, nec nominandam Synodum, sed prostibulum fauens adulteris (nimirum Leoni, qui alterius sponsam ipsam Rom. Ecclesiam inuasisset.) Quicumque, eo ordinante, erant damnati, iussi sunt suam ipsorum proscriptionem præsentare in charta, hæc continente verba. Pater meus nihil sibi habuit, nihil mihi dedit. & sic depositi remanserunt in illis gradibus, quos habuerant, non a Leone ordinati. Si qui autem digni iudicantur, vt non accepta prius consecratione, ordinentur, indicto illis eodem Decreto, quod & ordinatis a Constantino Neophyto. Extant Acta eius Synodi integra in Codice Vaticano, D E

Otto innadentes se Rom. cædit.

Leo profugit, Io. P. reuocato.

quæ

A quæ videntur cognita fuisse Sigeberto. Qui asseritur Luitprandus refert Ioannem Papam quadam nocte, extra Romam, dum se cuiusdam vxore oblectaret, in temporibus à Diabolo percussum, intra octo dierum spatium, ex eodem vulnere mortuum esse. Quæ an vera sint, non deducimus in controuersiam, sed esto ita se habere, vt narrantur ab aduersario homine, nullum tamen ob ea pati dispendium fidem Catholicam, nec periclitari in Petri Cathedra Apostolicam auctoritatem cum Sanctis Patribus omnibus cunctaque Ecclesia Catholica, pro certo affirmamus. Nec vero quod ipse asserit, quia iuste damnatus, & iniustè receptus Ioannes Papa miserum illum vitæ finem sortitus est, sed quia tot tantisque vexationibus a Deo admonitus, nec à peccatis consuetis abstinuit, iustè meruit à Deo tandem puniri. Contigisse autem Ioannis obitum pridie Idus Maij, apud Reginonem asseritur. vbi & de successoris ordinatione habetur, Benedicti Sanctæ Rom. Eccl. Diaconi. Quo audito Imper. Romam obsidet, & eam fame adigit ad deditionem, in Vigilia Præcursoris, nono Kalen. Iul. & Leonem Pseudopapam in sedem restituit; qui Pseudosynodo habita Benedictum legitimum Pontificem exautorat, & ad Diaconatum redigit, exactum in exilium. Porrò sicut in Ioannem ita & multo magis in Benedictum se ostendit iniquum, fauens plus satis Ottoni, assertus hic Luitprandus, quem & Germaniæ Scriptores integerrimi, hoc nomine, vt dicetur inferius, reprehendunt. errauit ipse, & alijs errandi amplam satis aperuit viam. Quomodo vero scelus hoc vindicauerit Deus, apud Reginonem habetur, quod profectû ab Vrbe Imperatorem post Festiuitatem SS. Apostolorum, ingens pestis comitata sit vsque in Liguriam, quam quidem cladem enim passum ob iniurias illatas Benedicto Papæ, testatur Ditmarus huius temporis scriptor nobilissimus.

B — Benedict' legitimè subrogat Ioanni. Male exautorat.

C Extat apud Gratianum, [a] inconsideratè nimis ista tractantem, Synodi sub Leone Pseudopontifice celebratæ Canon de concessione ab ipso facta Ottoni Imper. de ordinatione Apostolicæ Sedis, & Ecclesiarum inuestituris, ad exemplum, inquit, Beati Hadriani, &cæt. Sed vt eam falsam esse concessionem probauimus ad A. D. 774. sic & hanc asserimus, quæ illam citat. Sed quantumuis hanc constitutionem vere factam daremus, nullius esset roboris, quod non a legitimo Papa sit promulgata: vt prætermittamus alia adferre, quæ detegant imposturam; sed non omittamus addere aliam constitutionem eiusdem Leonis VIII. nomine editam, ex cuius falsitate, huius & falsitas comprobatur, sic enim fraus fraudem, & mendacium, mendacium aperit. Ea autem legitur apud Crantium, [b] qua profitetur ipse Pontifex D restituere Ottoni Imper. quæcumque ipsum occidentale Imperium possedisset, atque donasset Ecclesiæ Romanæ. Inuentum haud dubium eorum qui tempore schismaticorum Imperatorum ijsdem fauebant. Coniecturas atque adeo rationes, quibus conuincitur impostura, si quid hæsitas, Lector, ne prætermittas legere in Annalibus. Inter hæc autem idem Otto Imper. (quod ad res bellicas pertinet) victo Berengario, expugnatoque Castello Sancti Leonis, (qui & Mons Feretri) ipsum vna cum Vuilla eius coniuge exulatum in Baioariam mittit, vbi vsque ad obitum permanserunt. Adelbertus interim fuga lapsus, manus euasit Imperatoris.

a d. 63. c. 23. — Canon falsus.

b Metrop. Sax. lib. 4. c. 10. — Constitutio falsa.

Hoc eodem anno ab eodem Ottone concessa sunt priuilegia Monasterio Cassinensi, de quibus Leo Hostiensis. [c] Quod spectat ad res Orientales Imperij hoc E anno secundo suæ Dominationis Nicephorus Imperator Sarracenis eripit Cyprum, Tarsum, ac Mopsuestiam expugnat, cruces ablatas recuperat, de hostium manubijs decimas Deo persoluit. hæc pluribus, hoc anno, & sequenti, Curopalates, qui addit amplius quam centum Vrbes ab eodem Imper. captas de manibus Sarracenorum, & Sacras Christi imagines, & Sanctorum reliquias, præcipuè verò Ioan. Baptistæ, detulisse magna reuerentia Constantinopolim. Sed & Antiochia Syriæ per eius Duces capta. Cur de rep. tam bene meriti omnibus tamen esset inuisus, Curopalates causas exponit; quod nimium indulgeret militibus in populi iniuriam; quod petulantes, & intemperantes minus coerceret, quod ni-

c li. 1. c. 4. — Niceph. plures victorias refert de Saracen. Vrbes amplius centû capit.

mijs exactionibus pop. vexaret, muneraque Senatui præberi solita, sibi retineret; eo prætextu quod pecunia ad bella indigeret; quo etiam nomine dona sacris domibus, & templis oblata vsurpabat, male asserens ab Episcopis pauperum pecuniam consumi, cum milites egerent. Et quod omnium grauissimum est, legem quoque tulit, cui quidem instabiles Episcopi, & adulatores subscripsere, ne Episcopus, absque eius cõsilio, & iussu crearetur: eoque mortuo mittebat, qui funeris sumptus præfinirent, reliqua auferrent: alia quoque plura statuit, quæ recensere longum esset. hæc Curopalatas, Cedrenus, Zonaras, Glicas, & reliqui recentiores, omnes sacrilegium detestantes. Est querela Episcopi Leucatensis, quod Ecclesia sua singulis annis penderet, pro tributo, Nicephoro supra centum aureos, sic & aliæ plus minus, secundum vires suas, vt habet in relatione sua Luitprandus Cremonensis Episcopus. Decernebantur ista in Synodo Constantinopoli collecta ab ipso, in qua ei fauerunt adulantes Episcopi. Quod autem omnia ad militum vtilitatem, libertatem gloriamque referret, curauit [a] quoque sanciendum, vt milites qui in bello occubuissent, digni censerentur prçmijs, perinde ac martyres; solo bello, non alia re cæsis salutem animarum contineri. Sed minime illi assensum est, cum obijcerent Canonem ex epistola Sancti Basilij, iubentem ad triennium communionis expertes esse, qui hostem in bello occidissent. His igitur (vt dictum est) Nicephorus non solum egregie sibi partam gloriam obscurauit, sed etiam vindictam in se diuinam concitauit.

Rapax & sacrilegus Nicephorus.

a Curop. & Balf. ad Can. 13. S. Basil.

Bello cęsos ut martyr. cẽsendos.

Addit Curopalates de graui tributorum indictione. assentientibus reliquis historicis, offendit illud quoque, inquit, idem quod, cum ei prædictum fuisset intra palatium ei moriendum esse, arcem tyrannicam contra miseros ciues condidit, plurimis circa palatium, & pulcherrimis ædificijs euersis. Addit Cedrenus. Quo tempore murus palatij condebatur, nocte quadam per mare subuectus aliquis ita vociferatus est: O Imperator erigis muros? & tamen & si ad cęlos eos educas, intus cum sit malum, Vrbs captu facilis est. Qui hæc dixit, diu multumque quæsitus, non tamen inuentus. sunt & alia plura quibus Nicephorus animos omnium a se alienauit, quæ ijsdem recensent historici.

Christi Annus	Benedicti P. 5.	Ottonis 4	Impp.
965	1	Niceph. Phocæ 3	Indict. 8

OTto Imper. constitutis Italiæ rebus reuersus in Saxoniam multa corpora Sanctorum secum delata. in Ecclesia Magdeburgensi recens erecta collocauit: secum quoque Benedictum Papam, male depositum, adduxit, quem Adaldago Hamburgensi Archiepiscopo custodiendum tradidit. quem Archiepiscopus, inquit Adamus, [a] vetus Chronographus, magno honore detinuit vsque ad eius obitum. Nam vir Sanctus, litteratusque fuisse dicitur, & qui dignus Apostolica Sede videretur Populo Rom. nisi quod per tumultum electus est, expulso eo, quem ordinari iussit Imp. Igitur apud nos in Sancta conuersatione viuens, aliosque Sanctè viuere docens, cum iam Romanis poscentibus, a Cæsare restitui deberet, apud Hamburgh in pace quieuit. transitus eius 4. Non. Iul. contigisse scribitur. hactenus Adamus. Cultus est vt martyr hic Benedictus: ne vero ob id Ottonis nomini nota inureretur, conficta [b] fuit alia causa eius martyrij, quæ vt fabulosa est explodenda. ob id enim dictus est martyr, quod a Leone Pseudopontifice tam dira, tamquam contumeliosa sit passus, & exul ipse legitimus Rom. Ecclesiæ Pont. sit defunctus, vt SS. MM. ijdemque Pontifices Pontianus, atque Martinus in exilio vita functi. Extat aliud insigne testimonium innocentiæ Benedicti ex Ditmaro [c] Episcopo Mersburgensi, Scriptore eius ferme tẽporis, in Chronico, quod incipiens ab Ottone Imp. perduxit ad annum vsque millesimum decimumoctauum, quo tempore se vixisse testatur. Romanus inquit præpotens Imp. Otto II. (sic enim appellat Ottonem M. habito respectu ad eius auum, pa-

Otto multa corp. SS. defert in Saxon.

a lib. 2. c. 6

b Cranc. in Metrop Sax. li. 3. c. 21. 22. 23.

c lib. 2.

A trem Friderici, Ottonem pariter nominatum) valentiorem sibi in Christo Dominū Apostolicum, Benedictum nomine, QVEM NVLLVS ABSQVE DEO IVDICARE POTVIT, iniuste, vt spero, accusatum deponi consensit, & (quod vtinam non fecisset) exilio ad Hamaburg relegari præcepit. & lib. 4. Obijt, inquit, in exilio Benedictus Pont. ossaque eius Romam relata sunt. eadem recitat Papirius Maso in Benedicto 7. errore lapsus, cum sit, 5.

Eodem etiam anno, vt est apud Reginonem, Leo Papa obijt: at non legitimus Papa. Tunc Legati Romanorum adierunt Imp. pro instituendo, quem vellet, Rom. Pontifice, qui Ioannem Episcopum Narniensem edidit, isque Sedis Apostolicę Pontifex est consecratus. Qui statim maiores Romanorum, elatiore animo, quam oporteret, insequutus, breui inimicissimos, & infensos patitur. Nam ab Vrbis præfecto, B quodam Rotfredo comprehenditur, & vrbe expulsus in Campania custodiæ mancipatur. Io. 13. P. i custodia habetur a Rom.

Leo [a] Ostiensis refert Io: Papam Roma pulsum in exilium Capuam venisse, & à Pandulpho Principe rogatum, tunc primum in eadem ciuitate Archiepiscopum cō stituisse, consecrato Fratre ipsius Principis à Ioanne in Archiepiscopum. Ceterum quandiu vixit Benedictus (nescitur tamen certus eius obitus annus) nullus alius potuit dici legitimus Pontifex, cum eius damnatio nullius potuerit esse momenti. a Chron. Cassin. li. 2. c. 9. Prim⁹ Archiep. Capuanus.

Hic ipse notatur annus quo accolæ antiquæ Sarmatiæ, Slauorum propago, recentiori nomine Poloni nuncupati, Christo nomen feliciter dantes, Christiano sunt nomine insigniti. Cū alioqui ad Sarmatas antiquitus Christi Euāgelium, penetrasse, veteres scriptores testati sint. id namque tradit Tertullianus contra Iudæos, quamC obrem vinea deserta repastinanda fuit. Quonam autem Euangelium prædicante isti crediderint, haud satis constat, sed illud tantum indubitatum per mulierem fidelem, Principem conuersum infidelem, & per ipsum fidem in totam gentem propagatam. etenim commercio propinquorum Christianorum Boemorum, & aliorū, Miezislaus abdicatis à se septem concubinis, è quibus nullam prolē consequi potuisset, legitimā duxit vxorem Boleslai primi Boemorum Ducis filiam, Virginem, eandemque Christianam, nomine Dambronuucham, ea lege, vt ipse fieret Christianus, quod & perfecit; & alios sibi subditos, idipsum præstare curauit. Cuius rei gratia Legatos ad Ioannem Pont. Rom. misit, qui legatum à latere dedit Aegidium Episcopum Tusculanū, qui Episcopatus erigeret, sacerdotesque & ministros reliquos, ad omnes erudiendos constitueret. De quibus consule Chromerum, & alios, qui res Polonicas sunt prose D cuti: sic igitur Polonorum Regnum hactenus obscurum, mox cępit esse in toto Christiano orbe conspicuum. De alia legatione per eundem Pontificem in Vandaliā, siue Poloniam, missa apud Stanislasium Orichonium Raxolanum habetur; per quam tota ea natio est conuersa ad fidem. Diuersas fuisse has legationes, diuersitas legatorum ostendit. Poloniorū cōuersio.

Eodem anno Bruno Archiepiscopus Coloniensis germanus Ottonis Imp. vir Ducatu pariter, & Archiepiscopatu dignissimus 5. Id. Octob. obijt vt est apud Reginonem. Extat eius vita conscripta à Rotgero Mon. Laudatur magnopere à Ditmaro, a quo citatur liber scriptus de Vita ipsius.

E

Christi Annus	Io: 13. Pap.	Ottonis 5	Impp.
966	1	Niceph. Phocæ 4	Indict. 9.

OTto Imp. per autumnum redit in Italiam ad eijciendum Adelbertum adhuc Regium nomen gerentem, & omnia perturbātem, & ad vlciscendū Ioannem Pont. à Rom. eiectum, & custodiæ traditum. Romani Imp. timentes, vt est apud Reginonē, Ioannem Papam in Sedem suam restituunt. Ro. Imp ueriti Papam restituunt.

Eodem anno Berengarius Italiæ quondam Rex, exul moritur, & in Bamberge, regio more, sepelitur. Vxor Vuilla velum sanctimoniale assumit. Imp. vt est in auctario Ottonis sęuitia in Rom.

ad Anastasium, præter consules pulsos ex Italia, & Tribunos necatos suspendio, Præfectum ipsum, qui successerat Rotfredo, nudatum, & asino impositum, vtreq; redimitum, ad ludibrium circumlatum, carceri demum tradidit. Cadauer vero Rotfredi è sepulchro extractũ, in diuersa loca distrahi, & dissipari iussit, sic ultus est Romanos Imp. in Pontificem perduelles. exprobrauit autem postea Nicephorus Imp. Ottoni hanc, quam exercuit in Rom sæuitiam. A

Christi Annus	Io.13.Pap.	Ottonis	6	Impp.
967	2	Niceph.Phoca	5	Indict. 10.

B

OTto Imp. Romæ celebrato Natali Domini Rauennam, cum Ioanne Papa proficiscitur, vbi post Pascha, Synodo habita, multa ad vtilitatem Ecclesiæ statuta, vt est in appendice ad Reginonem, in qua, quod dicitur, Apostolico Ioanni Vrbem, & terram Rauennatium, aliaque complura multis retro temporibus Rom. Pont. ablata reddidisse, intelligendum est confirmasse, quæ in eius coronatione per Io. 12. iam restituta fuerant.

Otto Iunior coronatur.

Euocat in Italiam Ottonem filium ad Imperiales Infulas suscipiendas, vt Lambertus testatur. anno vero sequenti Romæ coronatum Sigebertus affirmat. Sed anno superiori factum colligitur, ex antiquo diplomate Monasterij S. Felicitatis sub Sichelmo Episcopo Florentino.

a Mor. Chr. Hisp. 16. c. 30.

Hispaniæ status miser.

Quod pertinet ad rerum Hispanicarum statum, luctuosus ille quidem fuit. moritur enim hoc anno Sancius [a] cognomento Crassus, Rex Legionensis in Hispania, cũ regnasset annos decem, & septem, qui vrgentibus bellis ciuilibus. Ordonio cognognomento Malo, aduersus eum erecto, & alijs ab eodem in illum incitatis, ad Arabũ opem implorandam confugit, ad Regem Abraham Cordubæ regnantem, a quo impetrauit translationem Pelagij martyris, sicq; Christianorũ discordia, potentia Arabum, sub prædecessoribus Regibus inclinata, in damnum ipsorum magis inualescit. Successit autem ipsi eius filius Ramirus quinque annorum puer sub tutela Matris Teresiæ. C

Christi Annus	Io: 13. Pap.	Ottonis	7	Impp.
968	3	Niceph.Phoca	6	Ind. 6.

D

a li. 3. in fi.

OTtone Iuniore coronato Imp. Senior, in Campaniam præfectus, Legationem Nicephori ad Capuam excipit. de qua ipsemet ad suos Germanos, Duces scribit; Apud Vuitichindum [a] extant litteræ hoc titulo.

Otto diuino nutu Imp. A. Hermanno, & Theodorico Ducibus, ceterisque publicæ rei nostræ Præfectis, omnia amabilia.

E

Legatio Imp. Orient. ad Occident.

Deo volente, salus, omniaque prospere succedunt. Ceterum Nuntii Constantinopolitani Regis, dignitate satis insignes, nos adeunt, pacem, ut intelleximus, admodum querentes. Quoquomodo res gerantur, bello, Deo volente, nos nullo modo tentare audebũt. Apuliam, & Calabriam, Prouincias, quas hactenus tenuere, nisi conueniamus, dabunt. si verò voluntati nostræ paruerint, præsenti æstate coniugem cum æquiuoco nostro Ottone scilicet Iuniore in Franciam dirigentes, per Fraxinetum, ad destruendos Sarracenos, Deo comite, iter arripiemus, & sic ad vos disponemus. Præterea volumus, si Redares (sicut audiuimus) tantum stragem passi sunt (scitis enim quam sæpe

fidem

A *fidem fregerint, quos iniurias attulerint) vt nullam nobiscum pacem habeant. Unde hæc cum Hermanno Duce ventilantes totis viribus instate, vt in destructione eorum finem operi imponatis. Ipsi, si necessitas fuerit, ad eos ibimus. Filius noster in Natiuitate Domini, coronam a Domino Apostolico in Imperii dignitatem suscepit. Scripta 15. Kal. Febr. in Campania, iuxta Capuam.* De rebus ab Ottone aduersus Græcos Apuliam, & Calabriam occupantes, antiquus auctor qui res Longobardorum Principum est prosequutus, pluribus narrat. Porro Principes Beneuentanum, & Capuanum recepit Otto Imp. in tutelam suam, cum defecissent illi a Nicephoro Imper. cuius rei causa idem Nicephorus valde commotus est in Ottonem, vt in sua relatione affirmat Luitprandus.

Oriens per hoc tempus magna penuria laborabat, qua Nicephorus abusus est, per-B caro vendens regium frumentum ad suum lucrum, quasi exultans de ciuium calamitate, quod illi immensum odium peperit. Ex penuria huius temporis, & ex solis deliquio, quorum vtrumque contigisse hoc anno asserit Curopalates, & Luitprandus affirmat, in sua relatione, certus annus definiri potest legationis ipsius, cum ab Ottone Imp. missus est Constantinopolim causa nuptiarum, inter ipsius Ottonis filium, & Theophanem Romani Imp. filiam, priuignam vero Nicephori. Ea autem relatio recens inuenta est in primariæ ædis Bibliotheca Treuirensis ciuitatis. Eius aliquot capita breuiter delibabimus. Primum quidem se pessime, & indignissime exceptum, & tractatum ait Luitprandus Episcopus Legatus, tum ex naturali fastu, & arrogantia Græcorum: tum maxime, quod ipse Otto se Imperatorem nominaret, & quod Principes Beneuentanum, Capuanum, & Salernitanum ab ipso Nicephoro diuulsos, cui C subditi erant, in suam tutelam recepisset. Deinde scribit inurbanitatem, fastum, arrogantiam, iactantiam, sordes, in sermone, in vestitu, in incessu, in conuiuio. Denique cum aduenissent Nuntij Papæ cum litteris eiusdem matrimonij conciliandi gratia, eos magnopere offensos ait, quod per viles, vt ipsi aiebant, nuntios scripsisset ad Nicephorum Græcorum Imp. cũ scribere debuisset ad Romanorum Imp. se solos enim reputant Romanos, nam Roma Constantinum aiunt omnem nobilitatem, & militiam Constantinopolim transtulisse; Romæ vero tantum fæcem plebis reliquisse. mitto reliqua, sed ne omittas tu legere integram relationem, qua, nequitia, improbitas, fraus, ignauia, ostentatio eius temporis Græcorum contemptus aliorum Regum, nationum, & ipsius Rom. Pont. agnoscitur.

Hoc eodem anno (vt res Occidentis attingamus) qui secundus nominatur Ordo-D nij tertij Regis Legionensis in Hispania (vt veteres omnes, atque recentiores Chronographi testantur) Northmanni sub Gunderedo Duce, classe centum nauium comparata inuasere Gallęciam, cunctaque ferro igneque miscentes, biennali spatio prælijs eam prouinciam afflixere, Compostellamque tentantes, Sisenandum eius Episcopum, arma potius, quàm sacra tractantem, & militum Ducem agentem, primaq; acie resistentem, peremerunt, ciuitatemq; ipsam destruxerunt. Dedit pęnas vir factiosus, qui antea sede eiectus, eam inuadendo, pellens subrogatum S. Rodesindum, violenter recepit, sicque vlciscente numine, sede simul atque vita priuatus interijt. Verum quod nihil magis, quàm vita nefaria sacerdotum flagella in populum prouocat; eo diuina prouidentia sublato de medio, in Northmannos, tanquàm ob id immissos, expiato, eius nece, delicto, Deus vltionem conuertit. Siquidem vicinarũ Prouinciarum E exeuntes armati fideles, sub Duce Gundisaluo Sancio Castellæ Comite præuio S. Christi Apostolo Iacobo, cuius deuastarant ciuitatem, eosdem Northmannos præda onustos, prosperis euentis elatos, redditosque securos, inuadentes, omnes vel peremere, cum ipsorum Duce Gunderedo, vel duxere captiuos, aut profugos cum paucis relictis, ab incendio nauibus ad propria remeare coegerunt.

Nicephor. abusus est ciuium penuria ad suũ lucrũ.

Relatio legationis Luitprãdi ad Cõstatinop. Imper.

Legatos Occident. Imp. Niceph. pessime tractat.

Quales describat Græcos Luitprandus.

Samp. Tudens. Ruder. Moral. lib. 16. c. 32. alij.

Northm. vastãt Galleciam.

Ipsi profligantur.

Christi Annus 969 | Ioan. 13. Pap. 4 | Ottonis 8 Niceph. Phocæ 7 Impp. Indict. 12.

NIcephorus Imp. legationem ad Ottonem Imp. Græca fraude mittit, sub falso prætextu nuptiarum, vt eum nuptijs occupatum, imparatum offendens, bello superet.

Græcorũ proditio.

Legatis igitur Græcorum Imp. satis credens, misit partem exercitus cum plerisq; principalibus cum eis ad condictum locum, ad excipiendam sponsam, iuxta sponsionem Legatorum, in quos Græci improuisos irruentes, castra diripiunt, plures occidunt, alios capiunt, quos Constantinopoli suo Imp. præsentant. Ad hoc dedecus diluendum Otto Imp. delectos viros fortes mittit in Calabriam, qui in Græcos incautos irruentes, plures occidunt, alios, obtruncatis naribus, dimittunt, & ditati spolijs, & tributo. Quod illi ex Calabria, & Apulia extorserant, ad Imp. suum reuertuntur. Ex Vuitichindo. Constantinopolitanus Pop. audiens male pugnatum, insurgit aduersus Imp. & agente propria coniuge, per militem Ioannem Zemiscem, eum interficiunt, & Ioannem Imperatorem acclamant. Qui statim captiuos liberat, puellam cum magno exercitu, & claris muneribus ad Imp. Ottonem destinat. Hanc Theophanem, seu Theophaniam appellatam, a Ioan. Papa coronatam Imperatricem, Sigebertus testatur, ab eodemque Pont. sacris ritibus Ottoni coniunctam. Hic finis Nicephori, rerum Ecclesiasticarum inuasoris, qui suo exemplo reliquit sancitam Principibus disciplinam, vt a rebus Ecclesiasticis abstineant. Quod vero vt Regum ministri similes fere illis esse solent, inuasores, raptores, & sacrilegi, ita similem sortiri solent diuinam vltionem: exempla illustria in primis habentur trium in rebus gestis S. Niconis, qui sub eodem Nicephoro Phoca claruit, in quos diuina seuijt vltio, ob sacrilegas vsurpationes.

Otto Imper. vlciscitur psidia Græcorũ.

Nicephor. ob sacrileg. diuinitus punitus.

Duo Patr. Ierosol. & Antioch. a Sarrac. interfecti.

Hoc eodem anno duobus Patriarchis, Ioanni Ierosolymitano, & Christophoro Antiocheno illata nex a Sarracenis, quod putarent Nicephorum in se, eorum verbis, concitatum fuisse. Quos Episcopos Nicephorus exilio damnarat, quod suæ iniquæ legi subscribere recusassent, Ioannes reuocauit. Ex Curopalata.

Imp. Zemisces a Patr. repellit donec egerit pœnitẽtiam. Pœnitens Imp. coronatur.

Adiens Ioannes templum, vt Patriarchæ manibus coronaretur, vt interfector Domini sui reiectus est, qui reprehensionem æquo animo ferens, excusans, & purgans se, quod non proprijs manibus interfecisset Nicephorum, verum Balantes, & Arzipus Theodorus Reginæ Theophanæ iussu. hanc Patriarcha iussit è Palatio eiectam in aliquam insulam relegari, atque in exilium interfectores mitti, & Decretum illud Nicephori contra Ecclesiam abrogari: quod ille statim præstitit. His igitur ita gestis cum pollicitus esset Io: ad placandum Deum ob admissum facinus, pauperibus facultates, quas priuatus possidebat, distributurum, Polyeuctus ei concedit ingressum, & die festo Natalis Christi ipsum Imperij diademate coronat. Ex Curopalate.

Miraculũ de energumeno liberato p catenam S. Petri.

Iam vero ad ea quæ hoc anno Romæ contigisse Sigebertus narrat, conuertamus orationem; de Comite Ottonis Imp. familiari, qui Romæ a dæmone correptus, & ad Papam adductus, vt catena Sancti Petri collo eius circundaretur, non ante liberatus est, quàm vera S. Petri catena adhibita est, cum fallaciter alia frustra bis adhibita esset. Qua catena Thedericus Metensis Episcopus arrepta, cum diceret se eam, nisi manu abscissa, non dimissurum; tandem Imp. sedato litigio a Papa Io: obtinuit, vt annulum eius catenæ exectum Episcopis mereretur. De eodem Metensi Episcopo Imperatori coniunctissimo, cum per triennium in Italica cum eo expeditione fuisset, multa capita, & pignora Sanctorum de diuersis Italiæ locis collecta in Galliam idem refert transtulisse, & in Ecclesia S. Vincentij martyris, in Insula, condidisse, quas reliquias sigillatim commemorat.

A

Christi Annus	*Ioan.13. Pap.*	*Ottonis*	9	*Impp.*
970.	5.	*Io: Zemiscis*	1	*Indict.13.*

POlyeuctus Episcopus Constantinopolitanus cum sed.ann.14.ex hac vita migrauit. Illi subrogatur Basilius Monachus Scanmandrenus, boni nominis vir. Antiochenæ quoque Ecclesiæ diu viduatæ Pastore Imper. dat Episcopum Theodorum quendam Monachum omnibus florētem bonis, qui ei etiā prædixerat Imperatorum.
B Ex Curopal. & alijs. Qui etiam tradunt Io: Imp. Sarracenos Antiochiam obsidentes profligasse, & Rexolanos pariter, magnis pollentes viribus, superasse. celebratur, hoc item anno, a S.Dunstano Cantuariensi Archiepiscopo, auctoritate Ioan.Romani Pont. GENERALE CONCILIVM aduersus incontinentiam clericorum, Decreto firmato, vt Canonici omnes, presbyteri, diaconi, subdiaconi, aut caste viuerent, aut ecclesias, quas tenebant, dimitterent; cuius Decreti executio demandata est Osuualdo Vuigorniensi, & Elthelueldo Vuintoniensi Episcopis. Itaque B. Osuualdus in sua diœcesi septem monasteria, eiectis clericis, insolenter viuentibus, construxit, Abbatesque præfecit; quod idem in alijs Angliæ locis perfecit. in quorum Monasteriorum vno, Abbo Floriacensem monachum degere voluit, morum sanctitate præclarum, & litteris egregie eruditum, vt monachos doceret, scholis præesset, & tum regularem, siue monasticam disciplinam, tum litterarum scientia promoueret. Is Abbo
C Dunstani hortatu Beati Edmundi Regis, & Martyris passionem accurate conscripsit. Tandem Floriacum reuersus, & Abbas effectus, a suis monachis occisus est. Hæc ex Actis S.Osuualdi descripta sunt. Porro ista de clericorum incontinentium, ex licentia Ioan.Rom.Pont. expulsione, pluribus prosequutus est Osbertus Monachus, qui hoc tempore viuebat, in rebus S.Dunstani a se conscriptis. Sed primum de correctione incontinentiæ Regis Edgari, qui post illi, in hac re se fidelem adiutorem, & egregium defensorem præbuit, præmittit. Quod cum aliquando Rex in quoddam Monasterium venisset, & specie captus nobilis puellæ, quæ inter non velatas custodiebatur, illi inuitæ, & renitenti vim attulisset, magnum inde scandalum est cōsecutum, eoque maius, quod Rex legitimam coniugem haberet. Quo audito Dunstanus acer-
D bo mærore percussus est: & pergens ad Regem, illi, pro more, occurrenti, & manum porrigenti, suam retraxit, nec se contingi passus est. ex quo Rex attonitus (non enim illi flagitium constare putabat) cur manum non offerret inquisiuit. Tum ille. *Tu postposito omni pudore, adulterium commisisti; tu, despecto Deo, & signum castitatis non veritus (velum scilicet quod puella statim arripuerat, putans per eum a vi se tutam fore) virgini suam integritatem præripuisti, & cur manum summo Patri, virginis filium immolanti, impuris manibus non tradam, quæris? laua prius per pœnitentiam, tuas a sordibus tuis. & tunc demum, quo gratiæ Dei reconcilieris, honora, & amplectere manum Pontificis.* Territus ille ad hæc, terræ procumbit, pedes Antistitis petit, se peccasse gemitu, verba interrumpente, contestatus. Quod Dunstanus videns tantum in Rege humilitatis exemplum, vehementer complectitur. Velocius
E ergo illum erexit, & pacato vultu cum eo familiariter quæ salutem animæ eius operarentur, loquens, septennem ei pœnitentiam iniunxit. At ille Pontificali absolutione potitus, omni studio iniunctæ sibi pœnitentiæ operā dare, & multa quibus Deum placaret, pietatis opera ipsi pœnitentiæ, instinctu, & consilio Patris sui, solicitus cæpit superaddere. Addit idem Osbertus de Ethelnuoldo Vuentanæ Ecclesiæ Episcopo, quod cum sæpius monuisset suæ Canonicos Ecclesiæ, de impudica vita, nec profecisset, paratis aliquando pluribus Monachalibus vestibus, & cucullis, illisque in medium chorum proiectis, hortatus est eos ad pœnitentiæ habitum suscipiendum, alioqui expellendos; quibus correctionem in posterum, vt sæpius fecerant, pollicentibus, illoque non credente, sed instante, aliqui monachi facti, alii de ecclesia expulsi.

Victoria de Sarrac. & Roxol.

Gener.Cōcil.Angl. Clericis incōtinētib. eiectis monachi subrogati.

Abbo Floriacēs.pi⁹, & doctus. A suis occiditur.

Regis flagitium.

Humilis pnīa Regis.

Septennis illi pnīa imposita.

a In Dũst. c. 31. apud Sur. 19. Maij. Ecclesiastica disciplina in sacrilegum.

Ad idem Generale Concilium (ita ab eis nominatum, quod omnes Anglorum Episcopi in idem conuenissent) spectat, quod idem Osbertus [a] refert, de præpotenti quodam Comite, qui cognatam suam illicito sibi matrimonio copulauerat, & a Dunstano tertio redargutus, incestum suum expiare nolebat, ac propterea aditus illi Ecclesiæ interdictus fuerat. Qui superbia inflatus Regi persuadet, Dunstano mandet, vt sacris illum liminibus restituat. Miratus Dunstanus, correptum hominem minime resipiscere, fidelium illi communione interdicit. At ille eo magis furens, mittit Romam, qui mandatum ad Dunstanum impetrent, vinculo vt eum soluat excommunicationis, (nimirum si pœnitens resipiscat.) Ad quod Dunstanus, cum eum pœnitere delicti videro, tum præceptis Domini Papæ parebo; sed vt ipse in peccato suo iaceat, & liber ab excommunicatione nobis insultet, & exinde gaudeat, nolit Deus. Quæ ille audiens, & inflexibilem Dunstanum certissime sciens, ex excommunicationis pœna; cum pudore hominum constrictus, tum timore periculorum, quæ talibus nonnunquàm accidere solent, perterritus, obstinationem suæ mentis deposuit; & abdicato illico coniugio, pœnitentiæ sibi cultum imposuit, & suimet oblitus, nudis pedibus, laneis indumentis corpus amictus, virgas manu ferens, Concilio sese medium ingessit, & ante pedes Dunstani gemebundus, & eiulans corruit. Quo viso, moti sunt omnes qui aderant, & ipse pater omnium, maiori præceteris pietate motus est; In vultu tamen seruato disciplinæ rigore, vt pote hominem reconciliare Deo desiderans, lachrymas eius ad horam, seuerus, sustinuit, ac demum a toto Concilio postulatus lachrymans & ipse, culpam indulsit. Ita ab excommunicationis vinculo absolutum communioni fidelium, gaudentibus cunctis, eum restituit.

Comes excõicat' pœnitens absoluitur.

Christi Annus	Ioan. 13. Pap.	Ottonis 10 / Io: Zemiscis 2	Impp.
971	6		Indict. 14.

b li. 2. c. 8. hist. Angl. Regum. S. Vdalricus Rauẽnę conuenit Imp. Optãs, & petẽs Epatũ Nepoti, alioq; idoneo, sed ambienti, Deo non probatur. Visio S. Vdalrici. In quo peccarit deligẽs successorẽ idoneum Nepotem. Dis dign' refugit Episcopatũ. c c. 21. 22.

HAbita est Romæ a Ioan. Papa SYNODVS GENERALIS, ad quam, inter alia, missa est legatio ab Edgaro Anglorum Rege, & a S. Dunstano Archiepiscopo Dorouernensi, siue Cantuariensi (vtroque enim nomine eadem sedes est nominata) vt ab eodem Io: confirmarentur priuilegia concessa ab eodem Rege monasterio S. Mariæ Glastingebiri, extat confirmationis Diploma apud Malmesburiensem [b] qui scribebat anno 1140. inter scriptores rerum Anglicarum post Bedam, præcipuus.

Eodem anno Imper. firmato fœdere cum Io: Græcorum Imp. & Pandulpho Beneuentano Principe restituto, qui captiuus a Nicephoro detinebatur, recessurus ab Italia vna cum coniuge Rauennam peruenit, vbi eum S. Vdalricus Augustanus Episcopus, iam tertio visitatis Apostolorum liminibus, rediens visitauit. Is Adalberoni sororis suæ filio ab Imp impetrauit procurationem sui Episcopatus, & omnium secularium negotiorum, & post suum decessum in Episcopatu successionem. Quæ S. viri studia in Nepotem, nec Deo placuisse, nec Ecclesiæ, declarauerunt euenta, & ipse in se ipso iam proxime moriturus factum est detestatus, cum ad supremũ iudicium raptus per visum, accepit ea se de causa pœnis mancipandum Purgatorijs, & alia vice, Heu, heu, inquit, quod illud nepotem meũ Adalberonem vnquàm vidi, quia pro eo, quod secundum suum desiderium consentiebam, nolunt me impunitum in suum recipere consortium (sancti videlicet) mirum vero quomodo dæmon deceperit S. Virum, qui tam pio prætextu vacãdi diuinis liberius, sæcularia in nepotem refundere studuit. Mirum in quo peccarit deligens successorẽ doctum, a se sanctis virtutibus imbutum, eloquentem, liberalem, & multis virtutibus ornatum, qui etiam extraneus, erat successor optandus; & tamen peccauit, & impulsus ille non spiritus, sed carnis fuit, vt nepotem deligeret successorem, illo suadente, obnixeque petente, quem vel ex hoc existimare debuisset indignum, dum illud peteret, quod omnis refugit dignus. hæc pluribus auctor in [c] vita.

Hoc

A Hoc eodem anno Otto Imp. Magdeburgensem ciuitatem condidit, eidemq; primum Episcopum, auctoritate Ioan. Pont. S. Adelbertum dedit, de quo plura Adam [a] vetus Chronographus habet, inter cetera, *Magdeburgensi Episcopatui subiecta est tota Slauonia, vsque ad Penem fluuium. Episcopatus suffraganei quinque Mersibur, Misna, Brandeburg, & Heuelburg. Sextus Episcopatus Slauoniæ Aldimburg, propter vicinitatem Hamburgensi Archiepiscopatui subiectus est*. Idem, *Slauonia*, inquit, *amplissima Germaniæ Prouincia est decies maior, quàm nostra Saxonia fertur, præsertim si Bohemiam, & eos, qui trans Odderam sunt, Polonos, quia nec habitu, nec lingua discrepant, in partem adiecerit Slauoniæ &c.* In ciuitate Magdeburgensi Monasterium fundauit Otto sub regula S. Benedicti.

a lib. 2. c. 7. 8. 10. 11.

B Adelbertus hic longe est alius, ab eo qui paulo iunior, hoc sæculo claruit, Episcopus Pragensis in Boemia, & martyr, & vterque diuersus ab eo qui fuit Rugorum Episcopus, de quo superius.

Eodem anno Petrus Archiepiscopus Rauennas sponte abdicauit se ab onere pastoralis curæ, in cuius locum suffectus est Honestus ex Abbate Classensis Monasterij, qui Sanctum Romualdum monastico habitu induit. De Petri abdicatione meminit Petrus Damiani ad Nicolaum Secundum scribens de renunciatione. Extat in VV. monumentis Eccl. Rauenn. vt testatur Rubeus, quod confirmat hanc Chronographiam, de Ioan. Papæ annis, Nonis Aprilis, Indict. 14. anno 6. Io. Pont. Ottonis Patris Imp. 10. Ottonis fi ij anno 4.

C Quod ad res pertinet Orientalis Imperij teste Ioan. Curopalate, & alijs, qui ex eo descripsere, ope martyrum Georgij, & Theodori Ioan. Imp. ingenti gloria Rossos, & Bulgaros, Scythas, Turcas, & alios barbaros aduersus Romanos simul fœdere iunctos, numero trecentorum triginta millium militum, iteratis, summo labore, atque periculis sæpe prælijs superauit, atque summa religione, qua vicerat, triumphum parauit magis martyribus ipsis, & Beatissimæ Virgini, cuius imaginem in præparato sibi curru præire iussit, equo albo ipse insequutus. Tum extinctum est Bulgaricum Regnum, primaria ciuitate expugnata, Rege cum vxore, & liberis capto, cuius regiam coronam pro munere Deo in templo dedicauit.

Insignis victor. Io. Imp.

Bulgar. Regnũ qñ extinctũ.

Christi. Annus	Doni Pap.	Ottonis 11 / Io: Zemiscis 3	Impp. Indict. 15.
972	1		

D IO: Papa cum sed. ann. 6. men. 11. d. 5. moritur 8. Idus Sept. sepelitur in Basilica S. Pauli, a dextris ingressus Basilicæ, cum epitaphio, quod adhuc extat.

Donus, siue Domnus, siue Domnio, diuerse enim a diuersis scribitur, Romanus, 12. Kalen. Octob. creatus, sed tamen mens. 3. obijtque 14. Kalen. Ian. Cetera de ipso remanserunt oscura. Sequenti die, post eius obitum, subrogatus est Benedictus Romanus, de quo anno sequenti.

Eodem anno Otto Imp. vna cum filio item Imp. reuersus in Germaniam ad componendas res Ecclesiarum, SYNODVM PER EPISCOPOS CONGREGAVIT IN INGELHEIM. In qua quid gestum sit, nos præterit,

E præter iudicium Episcoporum in causa Sancti Vdalrici Episcopi Augustani, petentis vt sibi liceret vitam finire in ordine Sancti Benedicti, & suo loco Episcopus ordinaretur Adalbero Nepos. Improbarunt Patres id non boni exempli, vt viuente Episcopo, alter ordinaretur: statuerunt tamen, illi vt satisfacerent, ne alius quàm eius Nepos ordinaretur in eius locum Episcopus. Sed eodem anno Adalbero subita morte præreptus est, & auunculus S. Vdalricus anno sequenti 4. Non. Iulij 83. annorum cum esset, mortuus est, iam viuens, & post mortem clarus miraculis. Ex vita S. Vdalrici c. 23. & 24. Res ab eo gestas scripsit primum eius discipulus, mediocri stylo, cuius nomen nescitur, ex quo alij luculentius descripsere.

Synodus improbat petionẽ Vdalrici Episcopi S.

A

Christi Annus	Benedicti 6. Pap.	Ottonis	12	Impp.
973	1	Ioan. Zemisc.	4	Indict. 1.

VVilelmus Archiepiscopus Moguntinus Ottonis filius, ex priori coniuge, vir sapiens, prudens, pius, & cunctis affabilis, a patre sibi commendatum regens Francorum Imperium, moritur. Ex Vuitichindo, qui subdit de morte Mathildis matris Imp. miræ sanctitatis femina, Prid. Id. Mart. quæ reperitur relata in Sanctorum numerum dicta die natalis sui, hoc elogio. Halberstati in Germania dormitio B. Mathildis Reginæ, matris Ottonis primi Imp. humilitate, & patientia celebris. Subijcit his idem Vuitichindus de obitu Bernardi Halberstatensis Episcopi vita sancta conspicui, ac demum de obitu Ottonis Rom. Imp. Regis Gentium, qui diuinarum humanarumque rerum multa religiosa sæculis reliquit monumenta, inquit Vuitichindus, & de eodem Ditmarus illud ait ad eius laudem, quod nullus post Carolum M. sit inuentus dignus Imper. nisi ipse Otto M. Porro relictam eius coniugem Adelaidem Augustam summis pietatis officijs iugiter esse prosecutam Ottonis animam, idem affirmat.

Obitus Reg. Mathildæ.

Obit. Ottonis Imp.

B

Quæ autem Petrus Damiani ad Desiderium Abbatem scribit de Adelaide Italiæ Regina, vxore Ottonis Imper. quod ei commater esset, & de eo reprehensus a Vuilelmo ex altera vxore filio Archiepiscopo Moguntino, & excommunicatus fuerit, & protestatus, quod ad diem Pentecostes futurum esset, vt ambo assisterent ante Deum ibique iudicium inter vtrumque peragendum; & falsa nec probabilia ostendit auctor Annalium, sed nec ea, vt indubitata, prodit ipse Petrus Damiani, sed vt relata refert, quæ tamen a nullo eius temporis scriptore vel leuiter attinguntur.

Falsa q̃dã de Ottone feruntur.

C

Defuncto Ottone, eius filius Otto Iunior solus cæpit imperare, qui iam cum Patre inchoauerat annum sextum, vt constat ex eius diplomatibus.

Hoc anno mense Septembris ab Honesto Archiepiscopo Rauennate habita SYNODVS APVD MVTINAM reperitur, in qua composita legitur controuersia inter dissidentes inter se germanos proceres Petrum, atque Lambertum, cuius apud Rubeum [a] Acta leges in historia Rauennate, ex quibus disces, ad lucem temporum, nomina saltem subscribentium Episcoporum, & Principum, & inter alios Leonem Episcopum Ferrariensem, & eiusdẽ ciuitatis Marinum Comitem, ex quibus certis monumentis errores corrigas recentium historicorum.

a li. 5. hoc anno.

D

Christi Annus	Benedicti 6. Pap.	Ottonis 2.	1	Impp.
974	2	Io: Zemisc.	5	Indict. 2.

BEnedictus Papa VI. vbi sed. ann. 1. m. 3. & d. aliquot, a Bonifacio cognomento Francone, Romano, Diacono Cardinale, scelestissimo viro, capitur, in carcerem detruditur, & strangulatur. Ipse vero Bonifacius Sedem Apostolicam violenter inuadens, tenet annum vnum, ac mensem; dictusque Bonifacius VII. verum vt Tyrannus non numeratur inter Pont. Rom. Nam Leo Ostiensis. [b] *Eodem, inquit, tempore Benedicto 6. vita functo Benedictus 7. propinquus memorati Alberici Rom. Consulis in Sede Apostolica eleuatur.*

Papa capitur, & strãgulatur.

b lib. 2. c. 4

E

Eodem anno, Honestus Rauennas Archiepiscopus tertio suo anno expleto, Vrsianam Basilicam augustissime fabricatam, & ornatam, corporibus Sanctorum in eam translatis, locupletauit; ex Diplomate eius donationis, apud Rubeum.

Basil. Visiana Rauennæ.

Inchoato 4. anno eius Episcopatus, in tanta peccatorum caligine, Deus, pro sua misericordia eximium sanctitatis lumen ostendit, Sanctissimum Romualdum, qui Rauennas,

S. Romualdus.

A uennas, ex nobilissima Ducum stirpe oriundus, primo Classensis Monachus, post Anachoreta, fecundus in prole Occidentalem Ecclesiam sanctis repleuit Anachoretis, quorum aliqui Apostolatum ad gentes meruere, & insigni martyrij corona decorari, cuius res præclare gestas scripsit Petrus Damianus Rauennas, sanctitate, & doctrina notissimus, qui his temporibus proximus vixit.

Christi Annus	Benedicti 7. Pap.	Ottonis 2. 2 / Ioan. Zemisc. 6	Impp. / Indict. 3.
975	1		

B Benedictus Romanus, ex Albericis prouenienes, exagitans vrgensque Bonifacium Tyrannum inuasorem Apostolicæ Sedis, eum abire coegit, qui Vaticana Basilica expoliata Constantinopolim nauigauit. Rom. Eccl. liberata, omnium suffragio idem Benedictus ex Sutrino Episcopo creatur Rom. Pont. quod hoc anno contigisse constat, ex eius sepulchri inscriptione.

Hoc eodem anno, Hispana Ecclesia, Martyrum coronis decoratur. Qui capta, & euersa ciuitate Septimacensi cædi superfuerant, Cordubam a Sarracenorum Rege traducti, & biennali custodia macerati, gladio tandem, pro fide, sunt obtruncati. Quos obliuione pene sepultos ex Archiuo Compostellano Ambrosius Morales in lucem edidit, ex Diplomate autographo Veremundi Regis. *Hispani Martyres.*

Quod ad res pertinet Orientalis Imperij, hoc eodem anno, ingenti damno Reip. C Ioan. Zemisces Imp. cum Syriaca esset occupatus expeditione, iamque victor peruenisset Damascum vsque, veneno potatus, moritur Constantinopoli 4. d. m. Decembris, cum Imp. ann. 6. m. totidem, & dies aliquot; eademque die succedunt filij Romani Iunioris Basilius, & Constantinus, quorum ille 20. agebat annum, hic 17. reuocata eorum matre Theophane in solium, e quo fuerat exturbata. hæc Curopalates, & alij. *Imp. Zemisces veneno tollit.*

Eodem anno, cum, qui tenerent Sarraceni Damascum, diffiderent omnino Christianis, qui ibi erant, ne Ioan. Imp. admitterent, eorum Episcopum Sergium, inter alios, foras eijciunt. Qui Romam veniens a Benedicto Rom. Pont. benigne exceptus, impetrata Bonifacij, & Alexij Basilica, sacerdotalibus officijs pene destituta, ibi monasterialem regulam, vsque ad vitæ finem exercuit. Ex Petro Damiani ad Nicolaum Papam. *Damasci Episcopus a Sarrac. eiect⁹ Romã venit.*

D Eodem anno, & indictione tertia CONSTANTINOPOLI SYNODVS CELEBRATVR, in qua Basilius Patriarcha criminis accusatus, deponitur, & in locum eius substituitur Antonius Studites. hæc Curopalates; ex quo & alii recentiores.

Hoc eodem anno Ecclesia Anglicana, defuncto Rege Edgaro, cum regnasset, a tempore Monarchiæ adeptæ annos 16. nonnihil est perturbata. primum quidem orta de Rege eligendo magna inter Regni Principes dissensione; cum quidam Eduuardum filium Regis primogenitum, vt pater moriens dictauerat, alij vero (agente in primis vxore secunda pro filio) Ethelredum fratrem suum vix septennem elegissent. Conuenientibus igitur in vnum Ecclesiasticis, & laicis Principibus, primogenitũ elegerunt, consecrarunt, & in Regem inunxerunt, quibusdam tamen murmurantibus. Deinde per plures Principes, & Optimates, Abbatibus cum Monachis de Monasterijs, in E quibus Rex Edgarus eos locauerat, expulsis, & clericis, vt prius, eorum loco, cum vxoribus inductis: super ea re SYNODO APVD VVINTONIAM congregata, magnopere rogant clerici, & per regem vehementer agunt vt illis venia, hac sola vice daretur, & de Ecclesijs reinuestirentur, deinceps correctionem pollicentes. silet Dunstanus Primas ad ista, quidque potissimum de negotio agendum sit, demisso capite, mente pertractat, silentium ingens occupat omnes, & suspensi ad responsum Pont. erigunt aures. Tũc subito Crucifixi Dei imago, signo Crucis, in edito affixa, audientib. cũctis dixit. NON FIET; NON FIET: IVDICASTIS BENE; MVTARETIS NON BENE. Tremefacto in his simul vniuerso conuentu, intulit Pater *Christus ex signo Crucifixi loquit au.*

Dunstanus.

dicte vniuerso Cōcil. Angl.

Dunstanus. Quid amplius vultis fratres mei? diuina sententia audistis definitum negotium præsens. Aiunt audiuimus vere, nec deinceps monachis vlla molestia illata est. Ex Osberto in vita Sancti Dunstani, quæ confirmantur ex vetustioribus monumenti ad Bedam additis. A

Christi Annus	Benedicti 7. P.	Ottonis 2. 3	Imppp.
976	2	Basil. & Const. 1	Indict. 4.

Impp. fratres.

Bardas inuadit Imper.

SVb Impp. iunioribus, moderante habenas Imperij, Basilio Præfecto Vigilum, qui è medio Ioan. Imp. sustulerat, eodemque Bardam, cognomento Sclerum Orientis Ducem, quem suspectum haberet, in ordinem reducere conante: ipse Bardas suorum consilio militum Imperatoris nomen vsurpat, & insignia sibi vendicat, confisus (inquit Curopalates) cuiusdam Monachi quodam vaticinio. Quo pariter anno ob Bardæ rebellionem Antonium Studitam Patriarcham sponte se abdicasse, vacasseque sedem illam annis 4. idem tradit Curopalates. B

Nilus qui vir, & quātus.

Ijdem Impp. Basilius & Constantinus ad regendas oras Occidentales, Calabriæ videlicet regionem, misere Leonem Domesticum Comitem, & Nicolaum Protospatharium, de quibus est mentio in vita sanctissimi Patris Nili, cuius familiaritatis vsū ijdem ad meliorem frugem conuersi sunt. Fuit Nilus iste ab origine Græca, Rosani, in Calabria, ciuitate natus, doctrina, atque pietate insignis, ab infantia Dei cultor eximius, &, post Matrimonium, vitam monasticam sectatus, breui omnes eius instituti professores facile antecelluit, notus vbique tam in Oriente, quàm in Occidente, conspicuus fulgore virtutum. Cuius res gestas Græce conscriptas ab eius discipulo, nunc primum Federicus Metius Episcopus Thermularum, ex antiquo Codice criptæ Ferratæ latinitati tradidit. Plura, eaque ad modum præclara intulit in suos Annales Card. Baronius, quæ nos, pro instituti ratione, breuiter attingemus. Quod ad præsentem pertinet annum, primum auctor ponit cum eis habitum congressum; in quo magna Beati Nili humilitas, & spiritalis sapientia elucet. In alio congressu prædixit B. Nilus Domestici morbum, ex quo & mortuus est. C

Vestire monachū, angelicū officium.

In cuius locum successit Euphraxius Præfectus, ad quem, cū omnes Præpositi Monasteriorum vndique, cum muneribus, & adulationibus confluerent, eius protectionem quærentes, Beatus Nilus quieti incumbens, & orationi, minime accessit. Ex quo ille contemni se putans, mala meditabatur in eum. Cum autem correptus esset Præfectus grauissimo morbo, & ad mentem redijsset supplex illi effectus, aspectum eius, benedictionem, & absolutionem optabat. At B. Nilus salutem eius procurando, procrastinabat, post triennium igitur cum morbus eum pene ad extremum deduxisset, ad eum tandem accessit. Ad cuius aspectum Eupraxius, ad pedes prouolutus, orat, & obsecrat, vt se, quantumuis peccatorem, tondeat, & Monachi habitū tribuat. Quod multis obtestationibus tandem obtinuit. Qui toto illo angelico officio peracto, diuina virtute, valetudine, & viribus recuperatis, cum omnes ad prandium inuitasset, instar famuli accinctus, omnibus stupentibus, præ vigore, & prōptitudine, & Deum glorificantibus ministrauit. Post hæc autem cum omnia bona sua pauperibus dedisset, & Ecclesijs, & omnibus egenis, & domesticis cum aliquid legasset, & seruos libertate donasset, tertia die ad Dominum profectus est, cum omni contritione, & gratiarum actione, fide, & spe secura. D E

Christi Annus	Benedicti 7. P.	Ottonis 2. 4	Imppp.
977.	3.	Basil. & Constan. 2	Indict. 5.

SAnctus Romualdus triennio in Classensi Monasterio exacto, vitam æmulatus anachoreticam, Marinum virum sanctissimum idem vitæ genus, magna excolen-

A tem obseruãtia, adijt, apud quem adeo profecit, vt suo exemplo viros nobilissimos, ac potentissimos ad idem institutum sectandum attraxerit, & inter alios, Petrum Vrseolum Ducem Venetiarum, & Io: Gradonicum, æque nobilem Venetum, ob id, quod Petri Decessoris, Vitalis Candiani peremptoribus fautores extiterant. quæ latius Petrus [a] Damianus exequitur, nec extant apud eos, qui res Venetas stylo sunt prosecuti. Clam igitur Dux, & Gradonicus, simul in Gallias secuti sunt Guarinũ Abbatem (qui ex vlteriori Gallia in Italiam peregrinatus, auctor consilij Vrseolo fuerat) haud longe ab eius monasterio vitam egerunt in magna austeritate anachoreticam cum Romualdo, & Marino. Post plures annos vita sancte peracta Vrseolus cum migrasset in cœlum, quattuor reliqui, eodem spiritu, quo impulsi fuerant in desertum, in Italiam sunt reuersi. De Vrseolo illud fertur, quod inuisenti se filio, Petro & ipso nomine, B ex Italia, futura prædixit. *Noui, inquit, fili mi proculdubio, quia Ducem te constituent, & prosperaberis. Tu tantummodo satage, ut & Ecclesiis sua iura conserues, & erga subditos alicuius amore, uel odio a iustitia non declines.* Hæc pluribus Petrus Damianus in vita B. Romualdi.

Petr. Vrseol. & Io: Gradon. monachi ob crimẽ.
[a] Apud Sur. 19. c. 6. 7. 8. 9
Prophetia Vrseoli anachor.

Dum autem ijdem viri Sanctissimi in Gallis morarentur, Olibanus [b] quidam Comes, in Aquitania, sub cuius iure Guarini Abbatis Monasterium fuerat, vir quidem potens, sed peccatis oneratus, cum aliquando solus Romualdum visitasset, enarrata illi, quasi per confessionem vita sua, a sanctissimo viro audiuit, eum aliter saluari non posse, nisi mundum relinquens ad monasterium conuolaret. Turbatus Comes viros suos spirituales nũquàm rem tam arduam, & sibi intolerabilem suasisse. Adscitis itaque Episcopis, & Abbatibus consulit de eo quod sibi vir Dei dixerat, qui B. Romual C di sententiam omnes vnanimi voce confirmant. se vera Comiti eatenus præ timore non dixisse. Tunc secreto Comes conuenit cum B. Romualdo de adeundo monte Cassino, orationis prætextu, ibique se diuino seruitio irreuocabiliter addicendo; quod & perfecit. hæc eadem de Olibano in Chron. [c] Cassin. a Leone Ostiensi conscripta habentur.

[b] Apud Sur. c. 13. & 16.
B. Romuald. prædicit Comiti cuidã, eum non posse saluari, nisi Monach⁹ fiat.
[c] li. 2. c. 19.

Hoc eodem anno prima Martij migrauit in cœlum S. Rudesindus Compostellanus Episcopus, cuius res præclarè gestæ ab Ordonio scriptæ extant, ex quo plura Morales summatim in Chronico. Relatus autem est in sanctos ab Apost. Sed. legato Hyacintho S.R.E. Cardinali A.D. 1156. sub Alexandro III. quæ cuncta, factus ipse postea Pont. Cælestinusque III. dictus, confirmauit.

D

Christi Annus	Benedicti 7. P.	Ottonis 2. / Basil. & Const.	5 / 3	Impp. / Indict. 6.
978	4			

OTto Imp. offensus a Lothario Francorum Rege, eum persequitur Parisios vsq; & in reditu, cum eum insequerentur hostes, & ad flumen, quod intumuerat, peruenissent, nec transire absque periculo possent, S. Vuolfangus Ratisponensis Episcopus, precibus, omnibus transitum innocuum impetrauit, [d] Francis insequentibus male pereuntibus, vt est apud Aimoinum. [e]

E Eduardus [f] Rex Angliæ insidijs sceleratæ Elfdritæ nouercæ occiditur, vt eius filius Ethelredus, puer annorum decem, regnaret, quem fulgentem miraculis Angli, vt martyrem coluerunt. Ipsa interfectrix aditura cũ alijs ad eius sepulchrum, miraculo commota, quod quos insederat equos, immobiles experta esset, pœnitens, magna se deinceps austeritate vitæ macerauit.

Eodem tempore Carolus Dux Lotharingiæ, frater Lotharii Regis pugnans aduersus Hermenfredum occupatorem rerum Ecclesiasticarum, accepit ab eo corpus S. Gudilæ Virginis, & Bruxelas intulit. Inuasores autem possessionum illius, & descendentes hæredes diuina vindicta iugiter est prosequuta, vt omnes miserando vitæ finirent interitu. Hæc ex [g] Appendice ad res gestas eiusdem Sanctæ.

[d] Longar. & Sigeb. Chr.
[e] li. 5. c. 44
[f] App. ad Bedã li. 2. c. 12. Flor. hist. Vueltmõ. hoc anno.
Eduard. R. occidit a nouerca. Pniam agit.
[g] Apud Sur. 8. Ian.

Christi Annus	Benedicti 7. P.	Ottonis 2. 6 / Basil. & Constan. 4	Impp.
979.	5.		Indict. 7.

Propheticaintermi natio Sancti Dunstani. ETheIredus puer decennis ab Episcopis Angliæ Rex coronatur. In qua coronatione S. Dunstanus prophetiæ spiritu afflatus hæc ad Regem. Quoniam aspirasti ad Regnum per mortem fratris tui, quem occidit mater tua, propterea audi verbum Domini; hæc dicit Dominus. Non deficiet gladius de domo tua, sæuiens in te omnibus diebus vitæ tuæ, interficiens de semine tuo, quousq; Regnum tuũ transferatur in Regem alienum, cuius ritum, & linguam, gens cui præsides, non nouit, nec expiabitur nisi longa vindicta peccatum tuum, & peccatum matris tuæ, & peccatum virorum illorum qui interfuerunt consilio eius nequam. Post hanc Dunstani viri Dei prophetiam nubes per totam Angliam nunc sanguinea, nunc ignea visa est [a] &c.

a Vuestm. & Osbert. in Dunst. b Anno 975. cũcta iũgens. & App ad Bedam lib. 2. c. 11. Miraculũ. Alia SYNODVS CALNÆ constituitur, inquit [b] Vuestmonasteriensis reclamantibus clericis, ob monachos in eorum locos subrogatos, vbi, cum in cænaculo, absente Rege, propter imbecillam ætatem, considentibus totius Regni Senatoribus, magno conflictu hinc inde allegantium, res ageretur, & Dunstanum, quasi Ecclesiæ murum multorum iacula conuiciorum impeterent, nec vincerent: solarium subito totum, quo considebant, cum axibus dissoluitur, & trabibus; omnibusque interim truculenter elisis, solus Dunstanus stans, super vnam, quę superstes erat, trabem, absque læsione euasit. Ceterum omnes partis aduersæ, vel exanimati sunt, vel languore perpetuo sunt detenti. hoc miraculum contulit pacem Dunstano, & Monachis. Osbertus, præter alios, in vita Dunstani, vbi non solum ipsum Dunstanum, saluum factum; sed & omnes qui suarum essent partium, tradit.

Christi Annus	Benedicti 7. P.	Ottonis 2. 7 / Basil. & Const. 5	Impp.
980.	6		Indict. 8.

Adelbert⁹ eligitur Episcopus Pragens. MOrtuo Pragensi Episcopo, cũ se a nigris spiritibus deportari clamaret, audiente Adelberto, qui magno horrore correptus, magnum emendationis vitæ studium concepit; habitis Comitijs ad eligendum Episcopum, & variãtibus sententijs, omnes ad vltimum vnum sibi deposcũt indigenam Adelbertum, quem se valde timere dæmon in energumeno ea ipsa die fassus est. Electus igitur Episcopus Adelbertus in Italiam profectus, Veronæ ab Ottone II. Imp. per virgã inuestitur, & a Moguntino Episcopo consecratur. In patriam rediens, nudis pedibus intrat in vrbem, & pastorali muneri sedulus insistit. hæc & alia deinceps, quæ dicentur, petuntur ex actis apud Surium, [c] & ex alijs plenioribus, ex peruetusto Codice S. Cæciliæ in Vrbe.

c 23. Apr. B. Nil⁹ futura præuidet. Fugit gloriam. Cũ cognouisset B. Nilus oculo illo suo pphetico, Sarracenos (a Græcis in Latinos aduocatos) Calabria potituros, honorem fugiens, ad Orientales partes, quo eius fama penetrarat minime accedere voluit, sed elegit vt ignotus, inter Latinos agere. Quo vero magis ille hominum gloriam fugiebat, eo magis illum cęlestis gratia sequebatur, & omnes vt vnum ex Apostolis illum excipiebant. Cum enim Capuam venisset (vt cętera omittam) & maximo honore affectus esset, tum a Principe ipso Pandulpho, tum ab alijs nobilibus ciuitatis, decreuerunt ipsum sibi Episcopum instituere, & res effectum habuisset, nisi mors Principem præoccupasset. Tunc vero Præposito Mõtis Cassini Aligerno aduocato, rogarũt vt daret B. Nilo monasterium aliquod B. Benedicti: Excipitur a Monachis, quasi alter Benedictus. Adiens igitur ille Inclytũ B. Benedicti monasterium, exceptus est ab vniuersis monachis magna cũ celebritate, quasi alter P. Benedictus aduenisset. Cũq. oẽs illos Patres spirituali lætitia cumulasset, & ipse gauisus esset, bono ordine, & præclara disciplina, eorũq. res supra res Gręcorũ admiratus esset, deductus est ab ipso Abbate, & insignioribus fratribus ad monasterium S. Michaelis Archangeli Vallis lucis, in quo cum filijs suis manere deberet. Rogatus autem vt in Ecclesia montis Cassini diuinum offi-

cium

A cium Græca lingua perageret, abnuit primum præ humilitate, deinde vero cõscripto Græce hymno, quo complectebatur omnia miracula in eius vita contenta, ascendit, ad Cassini Monasterium & vigilias peregerunt in hymnis, & canticis.

Hæc apud Leonem Ostiensem, & discipulum, qui res eius gestas conscripsit, ex quo ista decerpsimus, qui item habet diuersas diuersorum monachorum interrogationes eidem ab ipsis propositas eiusque responsiones diuino spiritu plenas, quas tu vide in Annalibus, & maxime apud ipsum vitæ eius auctorem.

Eodem anno S. Haraldus Rex Danorum, qui primus Danis Christianitatem indixit, quique totum Septentrionem prędicationibus, & Ecclesiis repleuit, factione Suen Ottonis, eius filij, Christianorum hostis, necatus, gloriam martyrum est consecutus. *Rex Danorũ Mart.* B Ex Adam [a] Chronographo, temporibus illis proximo; qui pergit plura de Tyranno Suen narrare; vt diram [b] persecutionem in Christianos in Dania indixerit; vt a Slauis bis captus, & in Slauiam ductus, & bis redemptus, ingenti auri põdere, nec tamen reuersus ad Dominum; vt a Sueonum [c] Herico Rege profligatus, amisso Regno, profugus, & vagus a Northmannis, & Anglis reiectus, & receptus tandem a Scotis per annos 14. apud eos exul egerit; [d] vt pœnitens ad Deum reuersus, regnum recuperauerit, Northmannos profligarit, Noruegiam occuparit, in eamq; Christianitatem induxerit. Vt denique iræ vindex diuinæ pluribus prælijs, Ethelredo Rege deiecto, & insulam obtinuerit. ac demum, tertio mense, post victoriam, mortem obierit.

a li. 2. c. 18
b li. 2. c. 21
c lib. 25.
d c. 28.
Miri & varii euetus Tyranni.

C

Christi Annus	Benedicti 7. P.	Ottonis 2. 8	Impp.
981	7	Basil. & Const. 6	Indict. 9.

CVm Antonius Studites Patriarcha Constantinopolitanus timore Bardæ tyranni inuadentis Imp. abdicasset, suffectus est Nicolaus cognomẽto Chrysoberges, qui sed ann. 12. m. 8. ita Curopalates, qui post hæc recenset Bulgarorum irruptionem in Græciam, sub Samuele ipsorum Rege bellicosissimo, eodemq; Christiano, & Sanctorum maxime cultore, quorum patrocinijs pluribus potitus est victorijs. *Bulgari in Græcos irrumpunt.*

D Quod ad Bulgarorum incursiones attinet, in rebus gestis S. Niconis, (de quo superius) habetur, quod cum Basilius Prætor grauiter angeretur nõ solum molesto, ac difficili morbo, quo tenebatur; sed multo magis vrgeretur pauore Bulgaricæ incursionis, fama gliscente gentem illam tota Epiro grassatam, in Hellada, atque in Peloponnesum copias conuertere, S. Niconem, de cuius eximia in Deum fiducia, & alijs virtutibus audierat, Sparta euocat, qui statim Corinthũ profectus, non solum morbo ægrum sua præsentia liberauit, sed metu etiam, & terrore Bulgarorũ; illos alio cursum suum flexisse significans. In ijsdem rebus gestis narratur eiusmodi miraculum, quod post S. viri obitum expertus est idem Prætor, ex vnguento e corpore eius manante, cuius vasculum, visitato pie eius sepulchro, collegerat, cum seruum sibi carissimum prope emortuum certa fide spem fulciens inunxit, isque statim plene conualuit, atque adeo in vitam est reuocatus, qui narraret astantem sibi monachum, sua manu prehensa, ita fatum. Deus, inquit propter Apocausi fidem, (sic enim Basilius Prætor vocabatur) vitam E tibi Metanoitæ precibus largitur. *Miraculũ.*

Extat hoc eodem anno datum Diploma Ottonis II. Imp. monasterio S. Vincentij ad fontes Vulturni, quod sic incipit: *Si Ecclesiarum Dei curam habere studuerimus, proculdubio Imperium nostrum stabile erit, insuper & vitam æternam promereri credimus &c.* ex Chron. Ioan. Monachi, in quo & alia eiusdem generis extant priuilegiorum Diplomata. ex quibus illud saltem non leuis momenti declaratum apparet, eosdem Ottonis, nominis Regis, & Imp. diuersam habuisse rationem, nec se inscribere solitos Imperatores, nisi postquàm Romæ, ab ipso Rom. Pont. fuissent coronati. *Cura Ecclesiarum stabilitas Imperij.*

Christi Annus	Benedicti 7.P.	Ottonis 2. Basil. & Constant.	9 8	Imppp. Ind. 10.
982	8			

Promittit B. Nicon cessationē a peste.

ORiente peste laborante, Lacedemonij B.Niconem supplices aduocarunt, quod se diuinis illius precibus liberandos confiderent. Annuit ille petitioni, & mali propulsionem spopondit, si modo ipsi Iudaicam gentem ex vrbe sua pellerent, ne execrandis eorum, vt ipse aiebat, moribus inficerentur. In his, inquit, si me audieritis, & pestis vobis recedet, & ego, quod superest vitæ ducam vobiscum. quibus verbis monita alia adijciens, illud Ieremiæ subinde aspergebat: [a] *Viæ tuæ fecerunt hæc tibi, & iniquitates tuæ præualuerunt, & duro ludo percussus es*. Ad eius aduentum lues cessauit, & Iudæi vrbe pulsi sunt. Fiebant itaque ad eum concursus ex vniuerso Peloponnesso, omnis generis ægrorum, quibus ille non minus animæ, quàm corporis curam impendebat.

a Ierem.4

Cum autem eius hortatu templum extrueretur, Io: quidam Aratus Iudæorum patronus, dæmonis fraude impulsus in virum sanctum, omni ope satagebat, ne operi finem imponeret, prohibere, qui & opificij cuiusdam prætextu Iudæorum quendam in vrbem cum induxisset, Nicon, Leoninum animum induens, eum fuste male acceptum foras extrusit. At Aratus ira tumens contumelias in virum sanctum iacere non destitit, cui ille leniter, abi, inquit, & ad te redi infelix, defle scelera tua; breui enim senties arrogantiæ, & nequitiæ fructus. Nec tarda fuit vindicta, vt aliquando solet. Nocte proxima visus sibi increpari, cædi, & in tetrum carcerem detrudi, quod seruum Dei contemnere, & conuicijs appetere non dubitasset. Experrectus igitur grauem incidit in febrem, accitoq; Nicone, ad eius pedes aduolutus misericordiam implorauit. Cui Beatus, quæ in me perpetrasti quantum in me est; ea tibi quidem condonabuntur; sed quoniam finis vitæ tibi cælesti decreto præstitutus est; nemo erit de cetero consilium Dei qui dissipet; & his dictis ad monasterium reuersus est. Illi vero, tertia post dies, infelici morte, vitam eripuit. ex quo metus ingens, & trepidatio Lacedæmonios inuasit, nec ex ijs fuit, qui ad Niconem non aduolaret, & eius iussis non pareret.

Prędictio B.Nicon.

Vltio in cōtumeliosum in S. virum.

b li.4.c.50

Consentanea his habet Io: Diaconus in vita S.[b] Gregorij, de Iudæis, Deo, & hominibus, ipsiq; Rom.Pont. potissimum, inuisis, hæc dicens. *Hinc est, quod sicut a maioribus traditur, & nos quoque vsque ad nostra tempora, dum adhuc pubesceremus, oculis nostris conspeximus, consuetudo vetus obtinuit, vt omnes superstitionis illius homines, quantumcumque pulcherrima mercimonia detulissent, nunquam Pontificalibus alloquiis fruerentur; nunquam obtutibus Apostolicis potirentur; sed extra velum longissimæ porticus, non quidem in scamnis, sed in marmoreo pauimento sedentes, suscepta pretia numerabant. ne videlicet viderentur aliquid de manu Pontificis accepisse. Nam Reuerendæ memoriæ Nicolaus Pontifex Arsenium quondam Hortanæ ciuitatis Episcopum Iudaicas tum primum pellitias introducere molientē, adeo auersatus est, vt ei Palatinam processionem vellet adimere, nisi superstitiosæ gentis vestibus abiurando, cum sacerdotalibus infulis consuetudinaliter procedere studuisset*. hic ille est Arsenius Apost.Sed. apocrisarius, qui, a Nicolao Papa Legatus missus in Gallias, perhonorifice gessit legationem.

Christi Annus	Benedicti 7.P.	Ottonis 2. Basil. & Const.	10 9	Impp. Indict. 11.
983	9			

Clades Rom. exercitus.

OTto II in Calabria cōgressus cū Græcis, q Sarracenos in auxiliū aduocarāt, cæso pene ad internecionem exercitu, vix natando euadit, omnibus pro infortu-

A nio Reip. animo consternatis, sola Imperatrix feminea, & Græca leuitate insultabat eis, quod ab exercitu suæ nationis victi essent Romani: ac per hoc cæpit Primatibus exosa haberi. In hoc prælio, præter ius fasq; Episcopi Germaniæ militarunt, quorum aliqui sunt interfecti, in quibus Henricus Augustensis Episcopus, (quem auctor vitæ S. Vdalrici per ostium, scripsit, non intrasse) & Abbas Fuldensis.

Huius belli meminerunt Petrus Damiani, [a] auctor [b] vitæ S. Adelberti Pragensis Episcopi, Leo [c] Ostiensis, Ditmarus, [d] Sigebertus, & Crantius [e]. Causam tantæ cladis in vltionem pleriq; referunt diuinam in Ottonem, quod Episcopatum Mersburgensem S. Laurentio dicatum in Archiepiscopatum Magdeburgēsem transfudisset, Deo minime, ex euentu, probante. Vnde perpendant Reges quam periculose, quantaque cum iactura corporis, rerum, & animæ dispendio Ecclesiasticis se rebus immisceant.

a ep. 5. c. 13. 14. b Apud Sur. 23. Apr. c lib 2. c 9 d lib. 3. Chron. e Metrop. li. 2. c. 28. Reges periculose se ingerunt reb. eccl.

B Post cladem acceptam Otto mœrore confectus, de eligendo filio suo Ottone tertio successore Comitia Veronæ habuit; indeque Romam veniens, morbo tactus, cum extrema persensit adesse, omnem suam pecuniam in quattuor diuisit partes, quarū vnam ecclesijs, secundam pauperibus, tertiam dilectæ sorori Mathildæ, quartam ministris, ac militibus distribuit. factaque latialiter confessione (sic loquitur Ditmarus, ex quo hæc sumpsimus) coram Apostolico, atque presbyteris, accepta ab eis optata remissione 7. Id. Decemb. ex hac luce subtractus est, & conditus labro porphyretico ad introitum Orientalis portę Paradisi domus S. Petri, quod etiam nunc cernitur.

Ottonis 2. obitus.

Hoc eodem anno a Benedicto Papa CELEBRATVM EST ROMÆ CONCILIVM, in quo inter alia agitata est causa Giseleri, seu Geshilarij, quem malis artibus ab Imp. eam sedem obtinuisse Ditmarus [f] tradit. Verum longe ab his diuersa de Giselero a Ditmaro, tradit Adam [g] probatæ fidei vetus Chronographus, de eo enim C sic ait; Apud Magdeburgum quoque defuncto Pont. Adelberto Geshilarius, vel Giselerus, successit in cathedram, vir sanctus, qui nouellos Vuinulorum populos, virtutibus, & doctrina illustrauit.

f libr. 2. g li. 2. c. 14.

Eodem anno S. Adelbertus, Pragensis Episcopus, suos Boemos admodum refractarios, & rebelles expertus, illis dimissis, Romam venit, vt inde Ierosolymā peregrinaretur: obtenta igitur a Pont missione Episcopatus, & peregrinandi licentia, profecturus Ierusalem, Cassinum venit, vbi ab Abbate Monasterij, & a senioribus quibusdam ne id ageret hortatus, quasi diuinitus datum consilium amplexus, hic vitam degere instituit, inquit Leo Ostiensis [h], sed cum se ibi, vt Episcopum haberi vidit, ad virum Sanctissimum Nilum descendit, cuius consilio Romam ad B. Leonem Abbatem D dimissus, ibi per quinquennium humilibus exercitationibus mortificatus, ad virtutum culmen, & ad Apostolicū munus, atque adeo ad martyrij certamē se præparauit. Hæc ex auctore qui tum viuebat, & ex Leone Ostiensi: reliqua deinceps suo loco.

S. Adelb. Pragēs. dimittit Episcopatum. Præfert vitā Monasticā peregrinationi ad S. loca. h li. 2. c. 27 Humilib⁹ exercitationib⁹ S. Adalb p̄parat ad Mart.

Eodem anno perturbante Ethelredo Rege Anglorum Rofensem Ecclesiam, nec monitis assentiente B. Dunstani, Episcopus centum argenti libris vexationem redemit, comminante S. Dunstano mala, quæ post euenerunt, cum inuasiones Danorum, coactus est decem millibus libris argenti redimere.

Christi Annus 984 | Ioan 14. Pap. 1 | Ottonis 3. 1 Basil. & Const 9 | Impp. Indict. 12.

E BEnedictus P. VII. cū sed. ann. 9. d. 10. Iulii ex hac vita migrauit, ex sepulchrali inscriptione, quæ adhuc extat, in Basilica S. Crucis in Ierusalem. Sub eodem Pont. tradit Leo Ostiens. [i] S. Bartholomæi corpus translatum fuisse ab Oriente Beneuentum. Donationem quorundam fundorum ab eodem factam Monasterio Cassin. commemorat idem Ostien [k] Porro inopia scriptorū complura de hoc Benedicto remāsisse obscura possumus existimare. In eius defuncti locū subrogatus est Petrus Eps Papiensis ex Ottonis Archicancellario, qui nominatus est Ioannes eius nominis XIIII.

i li. 2. c. 5. k li. 2. c. 6.

Hoc eodē anno Romæ contractū est sodalitiū plurimorum sacerdotum, inter quos Epi nonnulli sunt adscripti, adhoc, vt post obitū singuli cōsodaliū sacrificiis iuuaren-

Sodalitiū quoddam

tur 40. Missas singulis canētibus, pro singulis. cuius instituti adhuc extat in Diaconia SS. MM. Cosmæ, & Damiani monumentum in tabula marmorea incisum.

Eodem anno Otto Imp. simul ac Imperij habenas suscepit, suasu piæ matris corrigendum curauit, quod Pater deliquerat, ob quod diuinam expertus fuerat vltionem, de sublato, ab Ecclesia Mersburgensi, dedicata S. Laurentio, Episcopatu. Ditmarus enim eius matrem Aug. Theophanem, Græcam mulierem, plurimum commendat, quodque tres filias pie valde educatas, contemptrices carnalium nuptiarum effecerit; earumque duas alteram Adelaide nomine, Sophiam vero alteram nominatam in duobus monasterijs monasticam vitam professas.

Tres Regiæ puellæ Virgines.

Hoc eodem pariter anno ipsis Kal. Aug. ex hac vita migrat in cœlum S. Etheluuoldus Vuintoniensis Ecclesiæ Episcopus, nec non Rofensis Episcopus, æque pietate insignis, quorum præuidens, & prædicens exitum S. Dunstanus doluit in tot discriminibus laborantem Angliam, his viris orbari, quod & lachrymis testatus est. Ex Osberto,[a] & Vuolstano.[b] Fluctuanti autem animo S. Dunstano, quem Ecclesiæ præficeret Vuintoniensi, hinc monachis nuper intromissis, per Monachum in Ecclesia sibi collata cupientibus solidari, hinc clericis ab Ecclesia illa eiectis, per sui ordinis Episcopum sperantibus restitui; S. Andreas Apostolus, cui præcipuo quodam affectu Dunstanus inhærebat, mandauit, vt, nihil hæsitans, Elphegum Abbatem Botthoniensem Ecclesiæ illi præficeret, quod & perfecit. Ex Osberto.

a Flor. histor. Vuestmon.
b Apud Sur. 1. August.

Eodem quoque anno 16. Kal. Octobr. pariter in cęlum ex hac vita abijt Sanctissima virgo edita, soror S. Eduardi Regis, S. Etheluuoldi alumna, & eius institutione exculta, quæ claruit insignibus, post mortem miraculis, ex eius vita.[c]

S. Virgo edita.
c Apud Sur. 16. Septemb.

Christi Annus 985	Ioan. 15. Pap. 1	Ottonis 3. 2 Basil. & Constant. 10	Impp. Ind. 13.

NEfandus Bonifacius Apostolicæ Sedis inuasor, qui (vt dictum est) necato Pontifice, & expilata Basilica Vaticana, fugerat Constantinopolim, vbi res innouatas accepisset, decessisse nimirum Benedictum VII. qui eum Sede expulerat, & Ottonem Imp. esse defunctum, cuius patrocinio fouebatur, qui Benedicto successerat, Ioannes Papa, Romam, sedem iterum inuasurus redijt, suorum studijs roboratus, vt quam reliquerat Petri Cathedram occuparet. Venit scelestatus, atque sacrilegus, suorumq; factione potens, quem sedentem in Pontificio throno Ioannem inuenit, inde violentus exturbauit, vinculisque alligatum detrusit in S. Angeli munitionem, quæ detinebatur a suis, vbi 4. detentum mensibus, fame perire miserum tandem truculentus prædo coegit, duorum Pontificum crudelissimus interfector, inuasamque iterum Petri cathedram, proh nefas, tenuit tyrannus mensibus 4. qui nec pilum quidem habuisse dici potest Rom. Pont. siue spectes ingressum, siue progressum, resq; ab eo gestas consideres. Vnde parum consulunt veritati, minusque pietati, qui hunc inter Rom. Pont. referunt, ad numerandum potius inter famosos latrones, & potentissimos grassatores, atque Patriæ proditores. Hic igitur nefandus parricida, cum vix menses quattuor tenuisset violentus, quam occuparat, Apostolicam Sedem, dimittere cogitur inuitus, Deo vltore repentina morte percussus. Quem & sui pro eo, quo illum prosequebantur odio, nudatum, lanceis vulneratum per vrbem traxerunt. Ex veteri Codice Rom. Pont.

Bonifac. inuasor. Sed. Apost. duorum Pontificū necator.

Diuinitus subita morte corripitur.

Extincto Tyranno eligitur Ioannes 15. Romanus. Quo tempore, & si sectatores Bonifacij quieuerūt, nouus tyrannus exsurgit in vrbe, quæ hactenus fuerat Albericorum violentia conculcata, atq; depressa. Fuit hic Crescentius Numentanus, qui, titulo consulatus, munitionem S. Angeli possidere agressus, inde infestare nonnihil cæpit ipsum Io: Pont qui timore perterritus eorum quæ passum viderat prædecessorem, secedit in Tusciam, vnde cum legationes ad Ottonem mittere frequentaret; memores Romani, quot, ob iniurias illatas Pōtificibus, passi erant maiores ipsorum, tum ab Ottone Primo, tum a Secundo, è vestigio honorifica legatione eundem Io: accersunt, redire rogant,

Crescēti⁹ Consul.
Papa secedit in Tusciam.
Reuocat. a Rom.

A gant, omnique securitate adhibita, reuocant tandem in vrbem, seque illi subijciunt. Sicque aliquandiu Rom. Ecclesia tranquilla pace potita est.

Hoc [a] anno Ramirus Rex Legionensis, eius nominis III. vita defungitur, cuius ea ex parte memoria condemnatur, quod inito fœdere cum Arabum Rege, totius bellivis conuersa est aduersus Castellę Comites, & Veremundum in Gallęcia regnantem, sicque plura loca munita ab infidelibus capta sunt, quorum Ecclesiæ desolatæ, cæsique Christiani. Sed & inter alia funestissimum illud accidit, vt a Ruderico Comite vocati Arabes Compostellam, vsquequaque omnia cæde miscentes, eandē ciuitatem captam diruerint, mœnibusque nudauerint; magno miraculo, Apostolo Iacobo, sepulchrum suum illæsum seruante; sed & hostes graui morbo puniente, quo omnes interijsse Sāpyrus Episcopus sui temporis res gestas prosequutus, tradit, & alii omnes post eum.

Cōpostella a Sarracenis diruta saluo Apost. sepulchro.

B Ramiro autem Rege defuncto Veremundus II. Ordonii III. filius in Legionense Regnum succedit, cuius primordia fuerunt laude dignissima; postea vero ob persecutionem illatam Athaulpho Compostellano Episcopo infamatus inter malos Principes a maioribus numeratur. Siquidem accusationi seruorum contra Dominum, præter ius fasque fidem adhibens, in Episcopum dolo accitum taurum immisit, qui mox redditus mansuetus in Episcopi manibus arma deposuit a natura concessa, cornua scilicet. Res plane admiranda a tribus antiquioribus historicis enarratur, a Pelagio Episcopo Ouetensi, Luca Tudensi item Episcopo, & Roderico Archiepiscopo Toletano. Sed quomodo tam falsi accusatores, quàm Rex persecutor a Deo diram vindictam perpessi iustissime fuerint, iidem pluribus narrant.

Miraculū. Taur[9] immissus in Epm mansuetus fit.

C Christi Annus 986 | Ioan. 15. Pap. 2 | Ottonis 3. 3 Basil. & Const. 11 } Impp. Indict. 14.

LOtharius Rex Francorum cum regnasset ann. 31. moritur, relinquens Regni hæredem Ludouicum filium, quem commendauit Hugoni Duci. Hæc Odorannus, qui hoc tempore vixit.

Aligernus 27. Abb. Cassin. monasterii vbi eidem præfuisset annis 37. præclarus meritis, migrauit ad Dominum, laudatur summopere in vita S. Nili. cui successit Manso, longe dispar, homo voluptuosissimus, quem vt indignum tanto honore, vt S. Benedicti diceretur esse successor, expunxerūt posteri ex Abbatum Catalogo, quem Leo Ostiensis ordine temporum texuit. tenuit annis 10. eam præfecturam indignus, numerandusq; Abb. ordine non meritis 28. De pœnis eius nequitiæ suo loco dicetur.

Abb. Cassin. voluptuosus.

D Quod pertinet ad res Orientis ingens terræmotus concussit ciuitatem Constantinopolitanam ex quo plura templa corruerunt, & magni templi pars globi. Curopal. Eiusdem terræmotus mentio habetur in rebus gestis S. Niconis, quo Græcia mirum in modum quassata scribitur, dum agitur de ipsius sanctissimi viri imagine saxo diuinitus impressa.

Miraculū.

Christi Annus 987 | Ioan. 15. Pap. 3 | Ottonis 3. 4 Basil. & Const. 12 } Impp. Indict. 15.

E LVdouicus Francorum Rex, nouissimus Carolinorum moritur, anno vix vno Regno potitus, donato Regno Hugoni Duci, qui eodem anno Rex est factus a Francis, eodemque anno Robertus eius filius, Regum piissimus, Rex est ordinatus. Ex Odoranno, & Glabro Cluniacensi, eiusdem quoque temporis scriptore. Cur autem a Francorum proceribus repudiatus Carolus fuerit Lotharii frater, ex potissimum ratio affertur, quod ipse nimis esset principibus Germanorum addictus: Francos autem haud facile passos exteris esse subiectos. Ceterum progeniem Carolinam non defecisse in Ludouico, nec in Caroli fratris Lotharii filio, sed Hugonem hunc ipsum cognomento Capetum, siue Caputium, Hugonis M. Parisiensis Comitis filium, Roberti nepotem, ex eadem Carolina esse progenie demonstrat Chronicon Vuilelmi Mangii

Vltim[9] ex Carolin. Reg. Frāc. Car. M. stirps deficit a Regno Frāc. Carol. Lothar. frater, cur repudiatus a Fr. Hug. stirps ex Car. M.

Monachi S. Dionysii, quod in lucem Pithoeus edidit, quin & auctor qui texuit genealogiam S. Arnulphi, ex quo Carolinum manauit genus, id ipsum affirmat atq; demonstrat. profitetur hoc etiam Innocentius Papa in epist. ad Ludouicum Regem, eius nominis Sextum, qua asserit genus eius, quod deriuatur ab Hugone Capeto, processisse ex progenie Caroli M. Ex materno vero stemmate, ex sorore Ottonis Senioris genitum tradunt, adeo, vt vanitati Poeticæ nullus sit locus fingendi eum vilissimo Patre natum. Ex iisdem Odoranno, & Glabro. A

Carol. captus i carcerē conijcitur.

Hugo autem Rex post annum tertium bellorum ciuilium. Carolum Lotharii fratrem captum coniicit in carcerem Aurelianis. Porro filium Caroli Ludouicum Patri successisse, Mangius tradit, in Ducatum Lotharingiæ, alii vero Ottonem eiusdem Caroli filium.

Tyrannus inuad. t Orientis Imperium.

Quod ad res pertinet Orientis inualescente bello ciuili, Sclerus Bardas, cognomento Phocas, tyrannus, acclamatur Imperator, & coronatur, de his autem ciuilibus bellis, quibus diutius afflictatum fuit Rom. Imp. in Oriente, pluribus Curopalates, & alii, qui ab ipso accepere. Porro hæc omnia, licet longe absens, nouit, & quæ essent ventura prædixit Gregorio Prætori Sanctissimus Nicon. Porro Gregorium istum Prætorem, quo sanctus familiarissime vsus est, & ipse sanctum reuerentissime coluit, haud pridem idem Nicon. senserat aduersantem, ac plane inimicum: sed Dei vindicta eruditus, conuersus; eundem, vt par erat, plurimum dilexit, & obseruauit. Ista vero quomodo se habuerint, lege apud auctorem vitæ S. Niconis, memoria dignam historiam, ni malis in Annalibus. B

Christi Annus 988	Ioan. 15. Pap. 4	Ottonis 3. 5 Basil. & Const. 13	Imppp. Ind. 1.

C

Adaldagi Hāburgē Epi obit[9], qui vixit Eps. ann. 53.

IOan. Papa pro sua summa potestate, pallium dat Libentio Archiep. Hamburgensi, qui successit Adaldago, qui ei sedi cum præfuisset ann. 53. moritur, ab omnibus collaudatus. De hoc Libentio Adam Chronographus, vir litteratissimus (inquit) & omni morum probitate decoratus ab Italia quondam Pontificem sequutus est Adaldagum, cuius vitam æmulatus, & magisterium, solus, ex dispositione tanti Patris, dignus inuentus est, cui Hamburgensis cura parochiæ crederetur. plura ibi habet Adamus de eius virtutibus, & laudibus.

Fundat de suo patrimon. Epātum cuius postea fit Eps.

Ex eodem Adamo alterum constat fuisse Adaldagum sub hoc Libentio, qui baptizatus ab Adaldago Seniore eius tulit nomen; & cum de suo Patrimonio fundasset Ripensem Episcopatum, eidem ab eodem Libentio præfectus est Antistes. D

S. Dunstani. Cantuariēsis Epi obitus.

Moritur hoc pariter anno mirificus ille Dunstanus Archiepiscopus Cantuariensis, quem egregia vitæ sanctitas, sacerdotalis immota constantia, claritudo miraculorum, & omnia Spiritus Sancti Charismata illustrarunt. Res eius præclare gestæ ab Osberto Monacho diligenter fuere conscriptæ.

Christi Annus 989	Ioan. 15. Pap. 5	Ottonis 3. 6 Basil. & Constant. 14	Impp. Indict. 2.

S. Adalb. restituitur Pragensibus.

PRagenses, legatis missis S. Adelbertum Episcopum suum, emendationem pollicentes, repetunt, qui de licentia Summi Pont. relicto Episcopatu, Monasticum Romæ amplexus erat institutum. Pontifex ea de re colligit Synodū, & petentibus ita respondet, non tam voluntate quā iure permotus. *Reddimus, quod iuste quærunt, male merentes filii. Sed dabitur eis, hac lege, si audierint eum, teneant cum benedictione Dei, & faciant sub eo fructum centuplum; si autem a consueta iniquitate recedere nolunt, hoc est, si ad voluptates suas, & desideria luxuriante malitia redirent, absque periculo sui capitis malorum consortia declinet.* E

Flens igitur Episcopus ad Episcopatum redit, & pascendo gregi insistit, qui non diu in officio mansit, sed ad iniquitatem reuolutus est. Accidit autem vt matrona no-

A bilis scortaretur, quam ad necem cum persequeretur maritus, venit illa ad Episcopũ, perfugium quærens, is autem eam retro altare abscōdit, vt satisfactionem suaderet, & vitam seruaret: Ecce adest ex improuiso armata manus, & nisi redderet mœchã, vtrique necem intentat. Interim index adest, secretum prodit, vbi lateat mulier, digito mõstrat. Violato templo, mulierem tremulam prensis abstractam crinibus, capite trũcãt. Rei indignitate permotus S. Adelbertus, nec se in ea gente proficere, ad Vngaros diuertit, apud quos, quantum profecerit re altius repetita, ex Cartuitio [a] Episcopo petamus, qui cunabula Vngaricæ Ecclesiæ stylo fidelissimo est prosecutus. Is igitur ad Colonanum Regem sic scribit. *Ea quidem tempestate, qua Vngarorum gens Dei Ecclesiam populabatur, fuit in ea Princeps quidam, quartus ab eo, qui Vngaris in Pãnoniam ingressuris, Ducem se prębuit. Is Geisca dicebatur, seuerus sane, & crudelis ho-* B *mo in suos, potenter eis imperans, erga alios vero, præsertim Christianos, humanus, misericors, & liberalis. Et si autem Paganismi sui erroribus esset implicitus, attamen cęlestis gratiæ, luce spirituali appropinquante, cum omnibus vicinis cicumquaq; Prouinciis, de pace cepit accurate tractare, vt iam in illo liceret animaduerti, cuius optaret esse filius, dicente in Euangelio [b] Domino Saluatore: Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur. Edicto namq; proposito, iussit Christianis omnibus in ipsius ditionẽ, siue ducatum ingredi volentibus, hospitalitatis, & publicæ fidei studium, & curam impendi.* Porro Monachis & clericis fecit potestatem in ipsius quoque conspectum veniendi, eosque propenso animo audiuit. Atque ita factum est, vt orthodoxæ fidei semen in pectoris eius horto satum, in fruges erũpere gestiret. Pergit auctor scribere de Christiana ab eo fide suscepta, de promissione illi per visum facta, de filio qui regna- C turus in terra sit, & in cęlo, & Christianam, quod ipse optabat, fidem amplificaturus; de homine spirituali legatione apud eum functuro, quem reuerenter excipiat, & pia dilectione prosequatur. In hac cogitatione defixo, nunciatur B. Adelbertum Boemensis Ecclesiæ Antistitem ad ipsum venire, cui Dux cum populo obuiam procedit, honorifice excipit, & per eius prædicationem, fide propagata, multæ Ecclesiæ conduntur. Vxori quoq; iam partui propinquę per visum se offert Protomartyr Stephanus, prædicit masculum parituram, cui Stephani nomen imponat, isque primus gẽtis futurus sit Rex. omnia vt prædictum fuerat, succedunt: paritur filius, a S. Adelberto baptizatur, Stephani nomen imponitur. At Adelbertus sciens Apostolatum ad gẽtes non spõte a quoq; assumendum, sed a primario Ecclesiæ capite imponendum, Romam cogitat proficisci.

S. Adelb. a Boemis diuertit ad Vngaros.

a in vita S. Steph. Vngar. Reg. c. 1. apud Sur. 25. Aug.

Incunabula Eccles. Vngaricę.

Geisca D. Vngar. Gẽtilis crudelis in suos benignus in Christianis.

b Matth. 5

Geisca primus Vngar. Dux Christ.

S. Adelb. a Geisca D. Vngar. excipitur.

Stephanus prædicit primus Rex Vng. futurus.

D Hoc anno Theophanie Imperatrix, Ottonis Regis mater, Romam venit, vt Italiæ Principes in officio contineret, rebellesq; comprimeret, mansitq; ibi triennio vsque ad A.D. 991. quo ex hac vita migrauit, ex Lamberto in Chronico.

Christi Annus 992 | *Ioan. 15. Pap.* 6 | *Ottonis 3.* 7 | *Basil.& Const.* 15 | *Impp.* *Ind. 3.*

IO. Pont. Legatum decernit Leonem Vice episcopum Treuirensis Ecclesiæ ad Angliæ Regem, & Northmannorum Marchionẽ, inter se adinuicem diffidentes, exhortans eos ad concordiã, qui & conciliati sunt inter se. [a] Extat Diploma Pontificis E apud Vuilelmum [b] Malmesburiensem, anno sequenti datum.

Hoc ipso anno S. Adelbertus Pragensis Episcopus Romã veniens S. Bonifacij monasterium, vbi quinquennio manserat, iterũ adijt, ibiq; totidem annos expleuit. Erat plane in Vrbe locus ille Sanctorum Colonia, vbi qui his temporibus floruerunt sanctitate viri celebres habitarunt, quos octo commemorat, prę ceteris insigniores, quattuor Grecos totidem latinos in quibus Latinis eminebat Leo, de quo Petrus Damiani [c] ait Ierosolymis reuersum, Nonantulano Monasterio biennio præfuisse, ac post in manu Ottonis Imp. præfecturam resignasse, Romamq; profectum, reliquum vitæ, compendia sibi vitæ æternæ procurando, exegisse ad cuius postmodum sepulturam

Papa per Legatos pacẽ cõciliat inter Angl. & Northm.

a Matth. Vuestm. in Flor. hist. hoc anno.

b De gest. Reg. Angl. 2. c. 10.

c Epist. ad Nicol. P. de dimitt. Episc.

cæcus veniēs luci pristinæ asseritur restitutus. Sed & Romæ Abbatem S. Bonif. fuisse habetur apud Aimoinum. [a] A

a li. 5. c. 45

Eodem anno celebratur in Gallia CONCILIVM SILVANECTENSE. quanam autem occasione celebrari contigerit, & quid in eo gestum sit, ex Actis Rhemensis Synodi, post annū sequentē celebratę, de qua suo loco dicendū, habetꝰ eius hic reddenda historia. Arnulphus Rhemensis Archiepiscopus Hugonis Regis Francorum fauore promotus ad eam dignitatem fuit, ita visum Hugoni, vt hunc, licet non legitimum, regio tamen stemmate ortum, vtpote Regis Lotharij filium, & Caroli adhuc regnantis nepotem, ætate iuniorem, his beneficijs in suas partes adduceret, & contineret. Accidit autem, vt cum vix sex menses ea sedę potitus esset, proditione cuiusdam Gisleberti Rhemensis presbyteri ea ciuitate Carolus potiretur, cum & ipse Arnulphus captiuus deductus est. Quod vero suspicio, nō leuis dę ipso esset Arnulpho, quod eius iussu ciuitas Carolo patruo prodita esset: ipse aduersus omnes, qui tam nefaria perpetrassent excommunicationis pœnam intorsit. [a] B

Arnulph. nepos

a Gerber. in Conc. Rhem. c. 12.

Arnulphus gratia Dei Archiepiscopus, Commonitorium prædonibus Rhemorum.

Post plura. Redde ergo, inquit, *aut sententiam damnationis in peruasores rerum Ecclesiarum a Sacris Canonibus promulgatam, eam in te latam, multotiesque referendam accipe.*

C

Anathema in Prædones.

Auctoritate omnipotentis Dei Patris & Filii, & Spiritus Sancti, interueniente, & adiuuante B. Maria semper Virgine, auctoritate quoque & potestate Apostolis tradita, nobisque relicta excommunicamus, anathematizamus, maledicimus, damnamus, & a liminibus S. M. E. vos Rhemensium prędonum auctores, factores, cooperatores, & a proprijs Dominis rerum suarum, sub nomine emptionis, abalienatores. Obtenebrescant oculi qui concupierunt; arescant manus, quæ rapuerunt; debilitentur omnia membra, quæ adiuuerunt; semper laboretis, nec requiem inueniatis, fructuque laboris vestri priuemini, formidetis, & paueatis a facie persequentis, & non persequentis hostis, vt tabescendo deficiatis. Sit portio vestra cum Iuda traditore Domini in terra mortis, & tenebrarum, donec corda vestra ad satisfactionem conuertantur. Hic autem sit modus plenæ satisfactionis, vt omnia iniuste ablata, præter cibum & potum, proprijs Dominis ex integro restituatis, coramque Rhemensi Ecclesia pœnitendo humiliemini, qui Sanctam Rhemensem Ecclesiam, reueriti non estis. Ne cessent a vobis maledictiones scelerum vestrorum persecutrices, quamdiu permanebitis in peccato peruasionis, Amen, fiat, fiat. Vt simile anathema inferrent, Galliarum Episcopis imperauit, quod egregie pęrstiterunt, collecti in vnum, IN SYNODO SILVANECTENSI. Et plane factum est, quod diro Anathemate imprecati sunt Patres; si quidem anno sequenti captus est ab Hugone Carolus, & penitus ex stemmatis eius ramo cessauit Regnum Francorum, tunc penitus excisum, cum hæresis pullulare cępit, qua dicerent Caroli studiosi omnia licere Carolo, etiam in Ecclesijs. Sicque eo usque sunt à Deo tolerata peccata Regum illius stemmatis, quamdiu ea peccata non sunt defensa, vt iure facta; vbi verò cęperunt obstinate defendi, vt error sit reputata iustitia, & inde hęresis oriri cęperit: tunc ira Dei effusa est super Principes, & præcisum est Regnum ab eo, & datum ipsius æmulo, & de Saul translatum in Dauid. Videant ergo quam male consulant Principibus Nouatores nostri temporis, hæretici inquam dicti Politici, eadem quæ hoc tempore cępta sunt doceri, penitus profitentes. D E

[…]or Po[…] & Hæ[…] Regi[…] oia li[…]rent

A

Christi Annus 991 | Io. 15. Pap. 7 | Ottonis 3. 8 Basil.& Const. 16 } Impp. Indict. 4.

INcrebrescente aduersus Arnulphum Rhem. Archiep. sparso rumore de proditione Rhemensis Ciuitatis. Hugo Rex eum subijcere Synodali iudicio Galliæ Episcoporum laborauit. reluctabatur ipse pro suo iure, ab alijs audiri, quã a Rom. Pont. quem solum sciret habere superiorem, apud ipsum vero experiri paratum. Quod autem id quod iustissimum esset, negari non posset, aduersus eum mittitur legatio duplex a Rege, & ab Episcopis Rhem. Prouinciæ, & scribuntur ad Pont. litteræ, quæ extant, tamquam aduersus periurum, proditorem, & facinorosum hominem, expetentes eius damnationem, & depositionem. Præmisit autem pro Arnulpho Heribertus Comes Caroli Regis Francorum Socer legationem, ad eundem Ioannem Pont. Legati Regis, & Episcoporum Romam præuenientes litteras Põtifici tradiderunt, & triduo tantum expectato, absque vllo responso recesserunt, eo vafro consilio, vt cum specie tenus iuri Ecclesiastico satisfecissent ad Sed. Apostolicæ iudicium causam Archiepiscopi deferendo, ab eaque nullo accepto responso; iudicandi facultas videretur ad eos esse deuoluta: Qui eo modo causam inchoantes, Arnulphum vocarunt ad Synodum. Sed hoc anno sequenti.

B — Rhem. recusat causam dicere, nisi apud Papã.

Vafrũ consiliũ Hug. Reg. & episcoporũ.

Hoc ipso anno, qui numeratur Ottonis Regni Octauus, moritur Miseco, alias Meisco primus Dux Polonorum. Christianus. Is vxorem acceperat sororem Boleslai Ducis Poloniæ, feminam Christianam, quæ omni obsequio illum sibi in fide sociare studebat. Cumque per quadragesimam, abstinentia carnis se macerare vellet, rogata a viro desistere, indulsit, vt aliud ab eo impetraret, interim igitur in oratione laborans pro viro, vt Christianus fieret, à Deo obtinuit, qui cum alijs pluribus baptizatus est. Iordanus primus eorum Antistes plurimum in eis laborauit. Post hæc peperit longe sibi degenerem filium, multarumque perniciem genitricum, quem nomine fratris sui Boleslaum appellauit. Post eius obitum piæ feminæ, Dux iunxit sibi Monialem, ex qua tres filios generauit. Ita rudis in fide, atque opere incultus adhuc permanens, inconcessa tentauit. Ex Ditmaro. [a]

C

Iorda. vir Apostolicus.

a lib. 4. Chron.

Hoc anno defuncta est Aloara, seu Aruara Princeps Capuana, huic interfecto viro, ipso Pandulpho Principe Capuano, in clade illa postrema Ottonis 2. Imper. eius munificentia datus est Principatus, & duobus eius filijs, vt est apud Leonem Ostiensem. Quomodo verò crudelis fœmina propagare satagens Principatum in filios, suaserit illis vt vnum ex Comitibus Principis nepotem, potentia præstantem, & ab omnibus honoratum, interficerent, habetur in actis B. Nili. Ea autem pœnitentiam simulans B. Nilum accersit tanquam acceptura ab eo dignam pœnitentiam. Eunti igitur illi in ciuitatem occurrebant omnes eius reuerendum visuri aspectum, & benedictionem percepturi. In quibus Diaconissa quædam cum suo sacerdote ætate florente, & robusto, & cum virginibus suis illi processit obuiam; quas intuens austera voce, & terribili vultu inclamat. Quid vobis, & iuueni isti, vt vos quæ videmini Virgines, cũ ipso simul habitetis? An ignoratis, quod hic est vir, & ipse ignorat, quod vos estis mulieres? si Deum non timetis, cur homines non reueremini? reuera in vobis non video iustitiæ fructum. His illæ auditis, cum oporteret vereri, & horrere B. Nili ingenuitatem, recesserunt, dicentes; Non est hic seruus Dei, sed Diabolus. Et statim sequenti die inuentus fuit presbyter ille cubans cum Diaconissa illa sua consanguinea, & hoc auditum est per vniuersam ciuitatem illam. Cum venisset B. Nilus ad Aloaram, & audisset ab ea de pœnitentia illi imposita ab Episcopis, ut psalterium ter legeret in hebdomada, & eleemosynam faceret indigentibus, respondit, si volueris etiam a me humili consilium accipere, ecce dico tibi; Trade vnum ex filijs tuis propinquis defuncti, vt de eo faciant quodcumque voluerint, & ita a peccatis eris absoluta. Hæc

D — Ambitiosæ fœm. crudele factũ.

E — Seuera publica B. Nili increpatio Virginum cum iuuene habitantiũ.

Sanctus ille prophetico afflatus Spiritu(vt patefecit euentus) bene consuluit fœminę illi, præstare nimirum alterum filium aduersariorum manu necari, quam fratris, vt accidit paulo post. Ad quæ illa respondit; Non possum hoc facere, vereor enim ne aliquo pacto ipsum occidant; Tunc B. Nilus, zelo diuino plenus, respondit. A

Prædictio terribilis B. Nili. Hoc dicit Spiritus Sanctus sanguis filij tui effundetur pro illo sanguine, quē tu iniuste effudisti, & peccatum hoc non delebitur e domo tua in sæculum; nec vllus amplius ex semine tuo imperabit, huic ciuitati; sed eijcietur, & conculcabitur ab hostibus suis, eo quod confisa es potentiæ tuæ, & non didicisti, quod Dominus pauperes facit, & ditat, humiliat, & subleuat, &c. habentur hæc pluribus in Actis B. Nili, quibus consentientia habet Leo [a] Ostiensis, addens, his deficientibus Principatum Capuæ datum ab Ottone 3. cuidam Ademario, &c.

a lib. 2. c. 10. & 15.

B

Christi Annus 992 | Io: 15. Pap. 8 | Ottonis 3. 9, Basil. & Const. 17 } Impp. Ind. 5.

Legati missi ad Rom. Pont. cum triduum tantum, tantæ rei responsionem consulto præstolati essent, abeundi facultate minime petita reuersi, retulerunt se ab eo non fuisse auditos, nec responsum vllum tulisse. Rex igitur & Episcopi illi obsequentes, celebrandæ aduersus Arnulphum Synodi consilium inierunt. Cum vero sæpe vocatus Arnulphus, non affuisset, excusans, quod a Carolo Rege (vt asserebat) Lauduni detineretur in vinculis; factum est vt proditione eiusdem Laudunensis Episcopi, ab Hugone Rege eadem Ciuitas, equi in ea erat Arnulphus pariter caperetur, quem ita captiuum deduci iussit, ad hanc tunc collectam Synodum iudicādum. cuius si ingressum scire cupis, atque progressum, & totam vsque ad finem summatim comprehensam historiam, feliciter ex legitimis Actis id præstitit Eginaldus, cuius est adiectum ad Aimoinum Auctarium, in quo ista ipsa leguntur. [a] C

Arnulph[o] captiuus Synodo sistitur iudicandus.

a li. 5. c. 45

In illis diebus in Rhemensium ciuitate erat Archiepiscopus vir bonus, & modestus filius Lotharij Regis ex concubina, nomine Arnulphus. Hugo autem Rex inuidebat ei, volens exterminare progeniem Lotharij Regis. Congregansq; in Vrbe Rhemensi Synodum, in eum locum idem Hugo Rex incitauit Archiepiscopum Senonicæ Vrbis Seguinum, cum suffraganeis suis. in quo Concilio fecit degradari Dominū Arnulphum Archiepiscopum Rhemorum, dolo nepotis sui, quem tenebat in carcere, dicens, non debere esse Episcopum natum ex concubina. In locum autem eius consecrari fecit Dominum Gerbertum Monachum, Philosophum, qui Gerbertus magister fuit Roberti Regis filij istius, Hugonis, & Domini Leutherici Archiepiscopi successoris venerabilis Seguini: Arnulphum autem mancipari custodiæ in Aureliana ciuitate. Venerabilis autem Seguinus Archiepiscopus, nō consensit in degradationē Arnulphi, neque in ordinationem Gerberti, iussio autem Regis vrgebat. Alij vero Episcopi licet inuiti, tamen propter timorem Regis degradauerunt Arnulphum, & ordinauerunt Gerbertum. Seguinus autem plus timens Deum, quam terrenum Regem, noluit consentire nequitiæ Regis, sed magis quantum potuit, redarguit ipsum Regem; propter quam causam ira Regis contra eum efferbuit. Cum magno itaque dedecore expelli iussit Arnulphum de Ecclesia B. Genitricis Mariæ Rhemensis, & sic alligatum retrudi in carcerem Aurelianæ ciuitatis, vbi detinebatur nepos eius Carolus, mansitque ibi annis tribus. Nunciantur hæc omnia Præsuli Rom. qui valde indignatus super hoc facto interdixit sacris omnibus Episcopis, qui Arnulphum deiecerant, & Gerbertum ordinauerant. Misit quoque Leonem Abbatem à Sede Apostolica ad Dominum Seguinum Archiepiscopum Vrbis Senonicæ, qui vice sua in Vrbem Rhemensem, Synodum congregaret, mandans illi, vt sine dilatione reuocaret de carcere Arnulphum, & degradaret Gerbertum. Collecto igitur Concilio iterum in Vrbe Rhem. ex iussione Apostolica, reuocatus est Arnulphus de custodia, & cum D E

Pseudosynod. congregata a Rege, nō a Ro. Pont.

Io. Papa vlciscit iniquitatem damnationis Arnulphi in Epos. Legatus a S. Apost.

honore

A honore magno receptus est in propria sede, Gerbertus autẽ intelligens quod iniuste Pontificalem suscepisset dignitatem, pœnitentia ductus est. Altercationem autem Gerberti Pontificis, & Leonis Abbatis valde vtilem plenius inuenies in gestis Pontificũ Rhemorum. Huc vsque de his auctor ex scriptis, quæ citat, ijsdemq; publicis publice conseruatis, in compendiumq; a se redactis, quibus longe maior sit fides adhibenda, quam illis Actis Synodi hoc anno habitæ a Gerberto descriptis, & in sui defensionẽ tunc editis. Quæ quidem sola, omissis cæteris, cum edita esse reperiantur a Fidei Catholicę perduellibus, [a] ad infamandum Rom. Pont. in quem multa falsissima congesserunt, prouocãdi ijdem essent ad scriptam postea altercationem illam habitam inter Gerbertum ipsum, & Leonem Apost. Sedis Legatum, si extaret, ex qua, causa euicta, ipse Gerbertus condẽnatus, turpiter loco cedere iussus est, atq; restitutus Arnulphus; a Cét. 10. c. 4. de Synod. col. 457.

B vel si non extat, ex certa tamen eius definitione, & lata sententia contra Gerbertum, cui omnes Episcopi, & ipse Hugo Rex acquieuerunt, omnis illa Gerberti consarcinatio penitus euanescet. De qua nobis agendum proponimus, inquit Auctor Annalium, ne causæ iustæ diffisi eam hac tergiuersatione eludere potius, quam confutare videri possimus, versipellis hominis, totam confertam mendacijs scriptionẽ, idq; egregie præstitit: nos pro more ad quædam capita, quam fieri poterit breuissime, redigemus. Sed prius Gerbertum describamus.

Hic monachus quondam Auriacẽsis cœnobij, liberalibus artibus potius, quã Theologicis litteris excultus, sub specie instituendi filium Hugonis Regis Robertum, cum Monasterio, monasticam quoque verecundiam missam fecit, curialis, inter curiales (secundum illud Propheticum. Conuersati sunt inter gentes, & didicerunt opera eo- Gerbert' qs & qualis.

C rum) sic profiteri cœpit, vt garrulitate, dicacitate, oblocutione, detractione, adulatione, animi duplicitate, ad simulandum, atque fallendum summa dexteritate compositus, oẽs facile antecelleret, qui & ab huius tẽporis scriptoribus, non ab his diuersis coloribus repræsentatur, cum hominem ingenio acerrimum, in suis ad altiora progressibus valde prouidum (vt docuerunt euenta) fuisse demonstrent, dum homo ignobilis, vt Glaber. [b] testatur, primo ad regiam aulam, inde ad Rhemensem Archiepiscopatũ sibi aditum præparauit, postea ad Rauennatis Ecclesiæ præsulatum aperuit viam, atque demum, vt Imperatoria manu, ad Apost. Sedem extolleretur, idonea sibi instrumenta præparauit. plura de eo, vt de prauo homine scripta feruntur, quæ non nisi ex eius ipsius scriptis probata nobis admittenda videntur. Extant siquidem eiusdem Gerberti Scriptorum monumenta, ab ipso in hac causa Arnulphi, multiplici genere edi- b li. 1. c. 4. Gerberti progressus

D ta, sed vno argumento, dum versatur totus in acerrimis inuectiuis in Sedem Apostolicam, tunc ab eo concinnata, cum æstuaret vehementi iræ calore, quod a Io: Pont. deiectus esset Rhemensi sede, malis artibus adepta, & Arnulphus restitutus. Porro istiusmodi scripta Gerberti, tanquam ingens Thesaurus inuentus, a Nouatoribus, in odium Rom. Ecclesiæ, sunt in lucem prodita, dupliciq; editione vulgata. [c] Edidit autem Gerbertus Acta Rhemensis Conciliabuli, quo Arnulphus depositus, ipse intrusus fuit, minime pura, & sincera, sed multipliciter, additionibus, interpretationibus, mutationibus alterata (vt ipsemet profitetur in præfatione) quatenus ad eius auctoritatem firmandam valerent, qua ipse intrusus fuerat, & Rom. Pont. eleuandam, qua depositus: vt nequaquam dicenda sint synodalia Acta Rhemensia, sed potius opus Gerberti in Acta ipsa Rhemensia. c Cét. 10. cap. 9. col. 457. d Gerb. de Concil. Rhem. c. 1.

E Post igitur Præfationem, de Episcopis qui conuenerant. Professi, [d] inquit omnes se voluntate Hugonis Francorum Regis esse collectos. Primum peccatum. De consensu Sed. Apost. verbũ nullum, cũ absq; voluntate ipsius nec debuit nec potuit ea Synodus cõgregari, nec de Metropolitano epo vllatenus iudiciũ terminari. ergo conciliabulũ. Defensores numerat Arnulphi. [e] Io. Scholasticum Antisiodorensem, Rhanulphũ Abbatẽ Senonensem, atq; Ebbonẽ, seu Abbonem Abb. Floriacensem. Porro ex defensoribus licet interdum causę merita æstimare, cum viris optimis dedecori adscribatur, si turpissimũ quemq; defendẽdum susceperint. Ebbo quidẽ Abb. vir plane Sanctissimus ab oĩbus prædicatur, & qui meruit postremo martyrio coronari, vt Glaber testatur, e cap. 19. Inter defensores Arnulphi, qui uiri & quales. Abbo Floriac. q uir & quãtus.

&

& Sigebertus, qui cum vtraque scientia sacra, & profana doctissimum prædicat. De illis itaque Gerbertus ad Vuiderodum Episcopum Argentinæ. Defensorum studia bifariam se scindunt, alij quippe Regem Sacerdoti Arnulpho omnium peccatorum veniam tribuisse dicunt, alij Rom. Pont. iniuriam factam videri volunt, quia sine eius auctoritate deponi non debuerit, idemque de ijsdem defensoribus, Aderant, inquit, accerrimi defensores, scientia, & eloquentia insignes superius nominati. Qui ipsi ad Arnulphi defensionem eo potissimum nisi sunt argumento, quod scilicet Episcoporum, & aliæ maiores causæ deferendæ essent ad Rom. Pont multipliciter id probantes. Aduersus quæ multa ab Arnulpho Aurelianensi prolata Gerbertus, longo sermone edisserit. quæ cuncta eo tendunt, vt nolint Rom. Pont. posse aliquid supra Canones, sed illis sit ipse subiectus, sed quomodo ista? si eius decreto indicuntur Synodi, & sanciti in ijs Canones confirmantur vt robur in Ecclesia consequantur? supra canones ergo ille censeri debet, qui vim, & auctoritatem canonibus impartitur. Subijcit inde illa fatua falsa, & deridenda potius quam confutanda, in vitæ moribus, & in scientia inesse auctoritatem Pontificis, quibus si careat, pariter cadat ab omni pontificia auctoritate. Et vbi illud Domini, *facite quæ dicunt & non quæ faciũt?* quasi potestas sit ab homine, & nõ a Deo? Perstans in illa falsissima opinione, eo progreditur, vt velit auctoritatem Apostolicæ Sedis, ob prauos, qui in ea sederent Pontifices defecisse quibus non sit parendum, dicente tamen Apostolo. *Obedite* [a] *præpositis vestris, et dyscolis,* [b] addit Petrus: subijcitque quos hoc sæculo passa est Rom. Ecclesia Põtifices tanto fastigio prorsus indignos. causamque tanti dedecoris exquirens, bene ratiocinatur nostrum hoc est peccatum, inquiens, quasi memor, quod sæpe pro meritis subditorum a Deo præsules dentur, qui propter peccata [c] ipsorum regnare permittit hypocritas, & populo deuio comminatur dicens. [d] *Dabo vobis Reges in furore meo.* Definit non esse Episcopos, sed Antichristos, si destituantur charitate, & nõ pastores, sed Idola, cum & scientia carent, plane schismaticus ipse, & hæreticus inque Donatistarum classem conijciendus, plane aduersans omnib. ecclesiasticis scriptoribus Oriẽtalis, & Occidentalis ecclesiæ, Concilijs omnibus, & Pontificum decretis, traditioni, & ecclesiæ vsui, omnibus denique qui sunt aut fuerunt catholicis. Pergit docere, pro ratione scientiæ iudicandi potestatem in ecclesia esse collatam, vt ille sit (secundum eius sententiam) super omnes iudex habendus, qui scientia cæteros antecellit.

Papa quõ sub canonib. si dat vim Canonibus.

Potestas Prælatorũ nõ ex morib. & sciẽtia pẽdet, sed ex Deo.

a Heb.13. b Petr.2. c Iob 34. d Ose.13.

Vrbi obijcit venalitatem non ipsi tamen Summo Pont. a quo eam scit non prodire, sed a tyranno tunc Vrbem occupante Crescentio, cui, quod munuscula non obtulerint (aiunt Episcopi) minus digne suscepti sunt Legati. Ignorantiam obijcit Rom. Pontificibus qui tamen sic comparati esse consueuerunt, vt quamuis doctissimi consulere non recusent doctos viros absentes, & præsentes secum adhibere in consultationibus.

Pontif. docti, & indocti consuluerũt doctos.

Subdit nullum fermè hoc tempore fuisse Romæ, qui didicerit litteras, cum tamen publica disputatione expertus sit, quantum ingenio, & doctrina valeret Leo Apost. Sedis Legatus Abb. S. Bonifacij, qui omnes, qui in priori hac Synodo affuerunt Episcopi confutauit, eumque mutum, & elinguem in propria causa reddiderit.

Quid ergo, instat, *si barbarorum gladiis circum sæuientibus licentia commeandi Romam includatur, vel si Roma barbaro cuilibet seruiens, motu libidinis eius in aliquod Regnum auferatur, nam interim, aut nulla concilia erunt, aut orbis terrarum Episcopi ad suorum Regum damna, vel interitus ab hostibus disponendarum rerum consilia, & concilia expectabunt?* Fuerunt ista semper in mundo, prælia, hostes, tumultus, & Pontifices interdum exilio relegati, male multati, carceribus mancipati; sed nunquam legitur siluisse penitus ipsos, quod Verbum Dei non est alligatum, nec ad longum temporis spatium eiusdem Sed. Apost. iudicia intercepta, vt regnante in Vrbe Theodorico, & successoribus Arianis, & obsessa Vrbe à Longobardis, Gregorius liber ad quatuor orbis partes decretales scribebat epistolas. Et hoc ipso sæculo obsessis Alpibus a Sarracenis non destiterunt e remotissimis orbis partibus limina Apostolorum frequentari. Deplorat infelicia tempora, discessiones Ecclesiarum ap-

Aduersi casus non tollũt Ro. Sed. auctoritatem.

propin-

A propinquantem Antichristum, falsus vates. quibus falsis prætextibus persuadere conatur, quod maxime cupit, nullum iam in Ecclesia Rom. esse iudicantis tribunal, cum tamen proxime auctoritate, & suasione Rom. Pont. bella ciuilia in Anglia sopita sint: in Hispania regium edictum sit promulgatum de legibus Ecclesiasticis, & ipsis Rom. Pont. decretis custodiendis. & quas pene dicit extinctas Sedis Apost. vires hoc tempore Io: Pontificis expertus sit ipse, & illi fauentes Episcopi Gallicani, & ipse Rex potentissimus Hugo, Actis Synodalibus rescissis, abrogato illi male collato Rhem. Episcopatu, Arnulpho, male deposito, in sedem restituto. Sed quomodo discessionem illam postremam per Paulum descriptam iam adesse Gerbertus ipse, & Nouatores cũ eo delirant, si hoc ipso tempore, Danos; Slauos, Northmannos, in Gallijs degentes, Boemos, Polonos, Vngaros, constat esse conuersos, & Rom. Ecclesiæ insertos, & hoc B ipso sæculo nostro non prouinciarum tantum sed noui Orbis ad Rom. Eccl. accessionem esse factum quis ignoratur, vt nõ ab istis ignominiosa discessio fuerit exprobranda, sed accessio numerosa, & gloriosa potius prædicanda.

His ita in detestationem S. R. E. a Gerberto pluribus inculcatis, concludit tandem quod primo intendebat nimirum quod cum ipsorum Romam Legati missi, non fuerint auditi, liceret ipsis Arnulphi causam tractare, atque prolata sententia definire. Quibus pro arbitrio comprobatis, ait Arnulphum in synodum reum inductum, negantem redargutum testimonio presbyteri iam confessi se ciuitatis portas aperuisse hostibus, sed Arnulphi mandato. Demum Gerbertus Acta synodalia prosecutus, nũquam ex eis probare potuit Arnulphum aperiendi portas mandatum Adelgaro presbytero dedisse, confessum esse, sed seorsum a synodo petijsse audiri se a tum nomina-C tis 4. Episcopis, quibus secreto, ait, multa crimina confessum esse, eundemque petijsse, alium in sui locum Episcopum subrogari. Porro eius confessionem fuisse ab his, qui audierunt iuramento exceptam, ne penitus confessa crimina reuelarent. Reuocatum autem ad synodum coram Regibus Hugone, ac Ruberto, nihil publice confessum, nisi tantum ista dixisse. *Palam dico, & profiteor me errasse, & a fidelitate Regia deuiasse*; reliqua autem generalitate ipsum inuoluisse, & secretum confessum esse, atque damnationis sententiam accepisse. Huc vsque Gerebertus, qui reliqua mala fide, silentio obsignata reliquit; nempe de reclamatione interposita a primario iudice Seguino Archiepiscopo Senonensi, de qua supra. Mala fides Gereberti

Scripsit præterea de his omnibus idem Gerebertus epistolam ad Ottonem Imper. cuius aures præoccupare voluit, antequam his diuersa ab aliquo alio fortasse perciperet. Postquam autem vidit excommunicatos a Rom. Pont. omnes Episcopos, qui in D damnationem Arnulphi consenserant, exacerbatus, & in furorem actus, scripsit ad Seguinum Senonensem Archiepiscopum litteras catholico homine prorsus indignas, totus in eo, vt excommunicationem illam contemnendam esse demonstret, ex qua conuincendus plane esset schismaticus, nisi tandem in sequenti Rhem. Concilio longa disputatione conuictus a Leone Abbate Sed. Apost. Legato, eidem, licet inuitus, acquieuisset. Scripsit idem aliam epistolam ad Vuilderodem Argentinæ Ciuitatis Episcopum quæ Apologetica epistola alteri editioni operum Gerberti addita, multa habet aduersum Rom. Pont. ipsamque Rom. Ecclesiam, magna temeritate ac fraude concinnata; aduocato etiam in auxilio Hincmaro Rhemensi in prolixa illa epistola aduersus Laudunensem Hincmarum Nepotem suum, qui aduersus ipsum E pro epistolis decretalibus insurrexerat. Ex his igitur, quæ Gerbertus ex Hincmaro citat, tres haud leues colliguntur errores. Atque primus ille, ex quo reliqui, dum videlicet subijcit Decreta Rom. Pont. quibuscumque canonibus conciliorum, cuius absurditas erroris, ex eo patet, quod cum sine Decretis Rom. Pont. nec synodos congregari, nec in eis sancita promulgari liceat, nec ea robur habeant; nec in vsum & auctoritatem recipi, aut assumi, possint, procul dubio asserendum est maioris auctoritatis esse Decretales epistolas, quam canones Conciliorum, a quibus illi, vt sint, nominentur, & citentur, omnem vim habent. Atq; hoc plane probatur per Gelasium Papam, quem eorum vterque cauillatur, contrarium sentire, & violenter in contrarium sentire,

Gerebert furit i Ro. Eccl.

Gereb. & Hincmar. male subijciunt Decreta Põt. Decretis Conciliis. a Gel. de vinculo anathem.

sum contorquet. sic enim ille de Concilio Chalcedonensi omnium numerosissimo. *Ita* inquit, *quod firmauit in synodo Sedes Apostolica, hoc robur obtinuit, quod refutauit, hoc habere non potuit firmitatem*, idque S. Leonis Papæ Decretalibus ad Anatolium Episcopum Constantinopolitanum, quæ adhuc extant. Idemquoque Gelasius ad Faustum. *Nobis* inquit, *opponunt canones, dum nesciunt quid loquantur: contra quos hoc ipso venire se produnt, quod primæ sedi sana rectaque suadenti parere fugiunt. Ipsi sunt canones, qui appellationes totius ecclesię ad huius sedis examen voluere deferri, ab ista vero nusquam prorsus appellari debere sanxerunt, ac per hoc illam, de tota ecclesia iudicare, ipsam ad nullius commeare iudicium, nec de eius vnquam præceperunt iudicio iudicari, sententiamque illius constituerunt non oportere dissolui, cuius potius Decreta sequenda mandarunt.* Secundus Hincmari error est, quod cum Gelasius dixerit venerabiliter suscipiendas Epistolas Rom. Pont. diuersis temporibus a diuersis Pontificibus datas, eas non perpetuo duraturas, sed temporarias fuisse dixerit, legique veteri assimilatas, donec quod perfectius est, per canones sanciretur. Redarguitur in primis hic error per vsum totius Ecclesiæ, dum in hanc diem, quæ ante mille annos, per epistolas Decretales constituta fuere in causarum definitionibus vsurpentur. Et similitudo adhibita longe est dispar & incongrua, si quidem lex vsque ad præfinitum tempus noui legislatoris statuta fuit. Decreta autem Rom. Pont. perpetuo valitura, donec per aliquem successorum Pontificum abrogentur, ecclesia suscipit obseruanda, nisi qui sanciuit Pontifex Decretum noluisset esse perpetuum.

Concil. canones deferunt oia primæ sedi.

Decreta Ro. Pont. perpetuæ auctorit.

Tertius error vel potius impudens Hincmari calumnia est, dum ex Gelasij verbis illud deducit, quod omnino Gelasij sententiæ contrarium esse perspicue patet. Ex quibus deliramentis fuisset Hincmarus inter hęreticos, atque schismaticos recensendus, nisi sæpe suis scriptis reperiretur protestatus esse, nullo se pacto contra Rom. Ecclesiam aliquid sentire velle, nec pati vllo modo se ab ea separari. Post hæc autem ex eodem Hincmaro multa Gerbertus ingerit, Sanctorum Patrum abutente auctoritate; & alia latrat in Rom. Eccl. cui satis obijcere, non vnius tantum Ioan. Papæ sententiam, sed omnium illorum Francorum episcoporum, qui duabus synodus post hæc celebratis interfuerunt, quibus & Reges pariter consenierunt.

Calũniosa Hincmari interpretatio Gelasij.

Obitus S. Osuualdi.

Hoc eodem anno magnus ille Osuualdus Vuigorniensis in Anglia Episcopus ex hac vita migrauit in cœlum, vbi sedisset annis 30. cuius vita cum fuerit admiranda, obitus quoque talis extitit, qui digne Annalibus intexatur, atque adeo epitomæ, breuitatis ipsius nobis præscriptæ ratione veniam indulgente. Die quadam (ait fidelissimus Scriptor [a] vitæ illius) egressus cum suis ex Oratorio, sub diuo stans, in cœlum intensissime oculorum aciem defixit, Christum quem suspirabat, pio corde, & ore attentius orans, Nec vero oculos, vt fit, cito retraxit; sed perinde ac si noui quidpiam, cum summa animi voluptate contemplaretur, diutissime in eo quod intuebatur defixus fuit. rogatus quid nam videret, ita respondit. contemplor id quo tendo, idque crastino die, etiam me tacente, res ipsa vobis declarabit. Aeterna namque beatitudo, cuius causa hucusque laboraui, nunc instat. Nec ante crastina occumbet lux, quam me in eam Dominus meus, sicuti est pollicitus, introducat. Reuersusque in Oratoriũ, conuocatis fratribus, hortatur eos, vt impendant ipsi ministerium sacræ vnctionis cũ Viatico Dominici corporis. Nocte sequente oblitus aduersæ valetudinis suæ in templum se contulit, officium diuinum expleuit, & reliqua noctis spatia in Dei laudibus expendit. Mane solito more, linteo præcinctus pedes pauperum lauit, atque extergẽs, quindecim Psalmis, quos in illo ministerio dicere solebat, persolutis, subiunxit GLORIA PATRI ET FILIO. Cumque pauperes, pro more, gratias agentes surgerẽt, ille autem diceret SPIRITVI SANCTO, ante illorum pedes, in manus Christi spiritum reddidit. Cum autem corpus eius ad Ecclesiam quam construxerat, deferretur, niuea columba e cœlo descendens, expensis alis, lento volatu illud protegere visa est. Ignea quoque sphæra cęlitus lapsa super feretrum apparuit; depositoque ante altare sacro corpore visio illa, tanquam locum sepulturæ eius designatura ad australem ec-

a. Apud Sur. 15. Oct. c. 15.

Prædicit felicẽ suũ obitum.

Sacro oleo inungitur.

Officiũ diuinum explet.

Pauperũ pedes ex more lauat.

Emittit spiritum.

A clesiæ plagam iuxta altare diuertit, sicque ab oculis intuentium subducta est, &c. Sequuta sunt ista admiranda signa, quæ virum Sanctissimum cum Christo in cœlo regnare, quam certissime docuere. At hæc ad institutum satis.

Christi Annus	Ioan. 15. Pap.	Ottonis 3.	10	Impp.
993	9	Basil. & Constant.	18	Indict. 6.

VDalricus Augustanus Episcopus a Io: Papa relatus est in numerum sanctorum, in Synodo Lateranensi, rogante Lutulpho Augustæ Episcopo, his verbis. Domine Sanctissime Præsul, si vobis placet, & omnibus episcopis, & presbyteris hic residentibus, libellus quem præ manibus habeo, coram vobis legatur, de vita & miraculis Venerabilis Vdalrici S. Augustanæ ecclesiæ episcopi, & quod libitum fuerit decernatur, &c. Cumq; perlecta esset vita prędicti Sanctissimi Episcopi, ventum est ad miracula, quæ siue in corpore, siue extra corpus gesta sunt, videlicet cęcos illuminasse, dęmones ab obsessis corporibus effugasse, paralyticos curasse, & quam plurima alia signa gessisse, quæ nequaquam calamo, & atramento, illustrata sunt. Quæ omnia, inquit Pont. recepimus, & communi consilio decreuimus memoriā illius, idest S. Vdalrici Episcopi affectu pijssimo, & deuotione fidelissima venerandum, &c. *S. Vdalricus canonizatur.*

Extant hæc in Diplomate ipsius Pontificis ad omnes Archiepiscopos, Episcopos, & Abbates in Gallia, & Germania commorantes. Sic igitur solemni ritu relato in album Sanctorum S. Vdalrico, eius dies natalis publicæ cępta coli, quod nō nisi Dei voluntate peractum, euidens illud miraculum comprobauit, quod inter alia multa, post vitam ipsius descripta legitur [a] de quodam, qui ceteris omnibus natalitium S. Vdalrici solemniter celebrantibus, fœnum cum rastellis congreganit in cumulos, diem sanctum spernendo, quod altera die totum in fauillas immutatum inuenit. Non est autē prętermittendum Canonizationis Sanctorum vsum hoc tempore in ecclesia frequentem reperiri. Nam Petrus Damiani [b] refert de plurib. suæ ætatis sanctis episcopis Romualdo Camerinensi, Amico Ramibonensi, Guidone Pōpesiano, Firmano Firmēsi, & alijs pluribus, super eorum videlicet veneranda cadauera ex sacerdotalis concilij auctoritate sacra fuisse altaria erecta, vbi nimirum diuina mysteria, miraculis exigentibus offerrentur. & paulo post meminit de Arduino presbytero eius temporibus miraculis claro. Concedere autem licentiam, ex synodali decreto, vt supra corpus defuncti erigeretur altare, hoc ipsum erat inter Sanctos adnumerare, vt anniuersaria memoria de eis agi posset, quod idem narrat de S. Romualdo Rauennate in fine vitę ipsius. Quod autem ad S. Vdalricum inter sanctos relatum attinet, extat epist. [c] Greg. 7. Papæ, qua humili voto petenti Patriarchę Aquileiensi concedit vt in die natalis S. Vdalrici, & S. Afræ eiusdem Augustanæ ecclesiæ patronæ, pallio vti posset, ex quo colligigitur quam celebris eius esset cultus.

a Mirac. S. Vdalr. c. 27. Miraculū.
b ad Hēr. Rau. epm. ep. 16. c. 29
Canonizatio p hæc tempora qualis.
c Eug. lib. 6. ep. 38.

Hoc eodem anno (vt Glaber Rodulphus est auctor) cum admirandæ flammarum eruptiones e monte Vesuuio contigissent, crebra quoq; per diuersas prouincias ciuitatum incendia prodigiosaq; contigere, cum & Romana conflagrante Vrbe, basilica Vaticana incendi cæpta, diuinitus est liberata, concurrente populo cum clamoribus, & precibus ad B. Petri confessionem.

Quo etiam anno (vt mox subijcit) S. Maiolus Abbas Cluniacensis, admirādæ sanctitatis vir, ex hac vita migrauit, in itinere, [d] euocatus a Rege Hugone ad rectius, ex eius consilio, constituendum Monasterium S. Dionysij: crebra ad eius sepulchrum miracula eius sanctitatem, attestata sunt. In eius locum, communi consensu Cluniacensium Monachorum, subrogatus est S. Oddo eius discipulus, quem idem sanctus viuens successorem sibi delegerat. tenuit eius regimen annos 56. vt Petrus Damiani testatur, qui eius vitam scripsit.

d Sigeb. in Chr. apud Sur. 2. Maii.

Christi Annus	Ioan. 15. Pap.	Ottonis 3.	11	Impp.
994	10	Basil. & Const.	19	Ind. 7.

HVgo Rex cum audisset Io: Papam ob eiectionem, & carcerem Arnulphi Rhemens. Episcopi vehemẽter esse commotum, nec alia legatione ad eum missa placatum, præsenti iterata, inuitat eum in Gallias, ad componendas discordias Rhem. ecclesiæ. Extant Hugonis litteræ. [a] Quid Io: rescripserit, ignoratur: certum tamen est ipsum in Gallias non esse profectum, misisse autem anno sequenti Legatum ad munus delectum, virum Sanctissimum Leonem Abb. S. Bonifacij.

[a] Apud Mason li. 3. Annal. Pr.

Rex inuitat Papã ĩ Gall. ad res cõponendas.

Christi Annus	Io: 15. Pap.	Ottonis 3.	12	Impp.
995	11	Basil. & Const.	20	Ind. 8.

L*Egatus* [b] *Apostolicus Leo Abb.* SYNODVM HABET MESOMI *oppido Belgicæ, sub Rhemensi Metropoli. Gerbertus, qui exautorato Arnulpho suffectus in eius locum fuerat, patientissime auditus est. Inter cetera dixit. Arnulphum cõuentum, & commonitum litteris a Legatis Episcoporum Galliæ, vt a cœpto furore desisteret; & si valeret, quoquo modo se a proditionis scelere purgaret: dum monita salutaria contempsit, habitum esse tanquam publicanum, exclusumque a Rhem. ecclesia; sibi vero reluctanti onus sacerdotii sub diuini nominis obtestatione impositum. Cum orationem suã Leoni scriptam porrexisset, ipse Leo aliam* SYNODVM KAL. IVL. RHEMIS HABENDAM DENVNCIAT. *Interim Monachum suum idem Legatus ad Reges Franc. duci iubet, & per Episcopos Gerberto mandat, vt a diuino officio, vsque ad denunciatam Synodum abstineat. extat eius oratio. Collecto igitur pleniori Concilio* [c] *iterum in Vrbe Rhemis; vt vbi male Arnulphus fuisset ab Episcopatus gradu depositus, & alter intrusus, ibidem, in suam auctoritatem ecclesiasticis legibus vindicatis, alter restitueretur, alter excluderetur. Ibi episcopi qui Arnulphum deposuerunt Gerbertum intruserant a Legato Apostolico auditi, male egisse conuicti, Gerbertus confutatus; Arnulphus de custodia ex iussione Apostolica reuocatus est, & magno cum honore in sua Sede collocatus, Gerbertus autem intelligens quod iniuste Pontificalem suscepisset dignitatem, pœnitentia ductus est. Altercationem vero Gerberti Pont. & Leonis Abb. valde vtilem plenius inuenies in Gestis Pontificum* Rhemorum. Hæc ex Auctario [d] ad Aimoinum, quæ sumpta videntur ex legitimis Actis, quæ citat; & magis vera, quamque ex epistolis Gerberti; suam ipsius causam agentis, sunt prodita. Sed mala fide omissa sunt a Nouatoribus, qui quæ effutijt Gerbertus ediderunt. In qua causa apparet quanta coluerit obseruantia Hugo Rex Io; Pontificem, vt nulla habita ratione eorum quæ in Arnulphum Synodus decreuisset, neque (quod plurimum apud Reges, & Christianos valere solet) iuris regnandi, vt obsequatur Rom. Pont. in eccles. Rhem. restitui Arnulphum eductum de carcere patitur, quem semper vt germen Carolinæ regnantis hactenus stirpis sibi aduersantem, expertus esset. Est plane & in hoc illud amplius mirandum, quod hoc præsertim tempore tanti fecerit Hugo Roman. Pontif. quando apud suos, & a Crescentio veluti obsessus detineretur in palatio, nec aditum ad eum haberet, nisi quem Crescentius vellet.

[b] Apud Masõnem li. 3. Ann.

Gerbertus suspendit a diuinis.

[c] li. 5. c. 45.

[d] li. 5. c. 45

Obseruantia Regis erga Papã

Porro Gerbertus e throno Rhemen. depositus, relicto Hugone Franc. Rege, se totum Ottoni Imper. addixit, eundemque comitatus est in Italiam venientem, anno sequenti.

Ex

A Ex ipsis Synodalibus Actis, & scriptis epistolis ab huius temporis scriptoribus, aliquido constat Io: Pont. 15. hoc anno fuisse superstitem, ex quibus redarguas eos, qui ante biennium decessisse tradiderunt. Gerbert' adit Imp.

In fine anni huius memorandum exercuit Deus iudicium contra quendam voluptuosum Abbat. Cassin. Mansonē nomine, atque aduersus eum, qui ipsum, vt inuaderet S. Benedicti hæreditatem, excæcandum curauit, etiam in epitome, vt habetur in Vita Sanctissimi Nili Abb. ab auctore huius temporis Græce scripta, & apud Ostiensem, pæne ad verbum describendum. Cum igitur mortuus esset æternæ memoriæ Aligernus, qui recte, & religiose Monasterium Sancti Benedicti administrauit, eius loco præfectus fuit quidam, qui ignorabat Beatum Nilum qualis esset; vel vt verius dicam, nec ipsum Deum cognoscebat, quod declarabit id quod breuiter dicam. Cum B aliquando ad ipsum Beatus Nilus accessisset, inuenit casu ipsum in monasterio inferiori in quo est pulcherrimum sacellum Sancti Germani aquarum pulchritudine circundatum. Inuenit autē Præpositum ipsum cum insignioribus monachis magni monasterij locum, in cœnaculo comedentem. Cum itaque expectaret ipsum B. Nilus in Ecclesia cum suis fratribus, audit, quod Cytharedus quidam ingressus erat in cœnaculum, cytharam pulsans. Prædictio S. Nili in uoluptuosos monachos.

Tunc Beatus Nilus dixit ad eos, qui secum erant. *Memoria tenete fratres verbum hoc, quod breui tempore veniet ira Dei super homines istos. Surgite & hinc discedamus.* & cum hoc dixisset, recessit. Nec annus transiuit, & Præposito ipsi capto, defectionis siue seditionis causa, eruti sunt oculi, & monachi graui morbo oppressi, alij quidem vsque ad mortem, afflicti sunt, alij perierunt. Cytharedus ille profectus, C vt raperet, & captus est, & post multa tormenta, eruti sunt illi oculi. Et hic omnes biberunt calicem iræ Domini, iuxta S. Patris Nili prædictionem. hæc eius discipulus. Leo autem Ostiensis, de ipso Mansone, Præter alia multa, inquit, illius strenue (& vt pressius de tanti loci Patre loquar) sæculariter gesta, cum sibi equites plurimos, & plurimos serico indutos famulos parasset, & Vltramontani Imp. curiam haud segniter frequentaret: ob memoratæ maxime arcis constructionem, ingentis odij fomitem in toto Principatu contra se accendit; adeo vt non multo post a Capuanis captus cæcatusque sit, quod non modo Abbatiam sed & Principatum omnem sibi vendicare velle videretur. Inflammauit eam inuidiam, Alberici nequitia Marsorum Episcopi, qui dum filio suo ex meretrice procreato, episcopatum tradidisset, ad huius monasterij dominatum adipiscendum, si quo posset pacto animum exacuebat. Comperto igi D tur Abbatem memoratum Capuanis infensum esse, pecunia corrupit nequissimos quosdam monachos (vt paucis absoluam, quod Ostiensis exequitur pluribus) ac post aliquos Capuanos, qui cæcato Abbate monasterium sibi Cassinense contradant. Illi igitur per fraudem & periurium abducto Mansoni Abbati Capuam, oculos eruunt, & nuncijs, qui pecunias tulerant, Episcopo deferendos tradunt, qui Marsiam properantes audiunt in itinere Episcopum mortuum, & momento temporis obseruato, cognoscunt, qua hora cęcatus est Abbas, Episcopum esse defunctum. Ex ijs autem nuncijs (pergit Leo) quos ad tantum scelus iam dictus Episcopus destinauerat, vnum ego Andream nomine, presbyterum adhuc paruulus vidi, vix se in lecto mouere valentem, qui centenariam supergressus ætatem hæc omnia auunculo meo Sanctæ memoriæ, Ioanni Sorano Episcopo, quoties rogatus esset, cum lacrymis referre solebat. E Porro Mansonem hunc cæcatum superuixisse circiter 4. menses, idem testatur, illique substitutum tradit Io: 19. ord. Cassin. Abb. qui vno tantum tenuit anno, atque postea anno sequenti 997. alter Io: est creatus Abbas. Vltio diuina in sacrilegum.

Quod spectat ad res Orientalis ecclesię, hoc anno indict. 8. (vt affirmat Curopalates) Nicol. Chrysoberges Patr. Constantinopolitanus cum sed. ann. 12. & mens. 8. moritur, in cuius locum substituitur Sisinnius, qui tenuit annos tres, & dissensiones, ob quartum matrimonium, in concordiam redegit. quod tamen eius prædecessori Nicol. tribuitur in synodalib. Actis tunc confectis, vt de his nulla dubitatio esse possit. Cuius initæ cōcordiæ monumētum extat post Edictum de Vnione ante annos 80. promul- Cōcordia in ecclesia Græca.

Iur. Græc. lib. 2. gatum in Codice Iuris Græcorum. [a] *Nunc vero ex P. & F. & Spir. S. beneuolentia, & gratia sacerdotes, atq; monachos iã ante 80. annos ob prædictam causam & occasionem a se inuicem diuulsos, Serenissima Maiestas Impp. nostrorum a Deo coronatorum Basilii, & Constantini coniunxit, & vniuit, vnamq; generalem & Apostolicã ecclesiam effecit. Quamobrem prædicandi magniq; faciendi veniunt, qui opus tã gratum Deo, tanquam magni momenti ad exitum perduxere.* Hæc ex Actis Synodalib. quę mox sunt sequutę acclamationes in plures Imperatores, Imperatrices, & Patriarchas, in quibus sunt Ignatius, & Photius: inde anathematismi, in vniuersa quæ contra sanctos Patriarchas Germanum, Tarasium, Nicephorum, & Methodium, scripta, vel dicta sunt: inscripta quoq; omnia aduersus Ignatium, vel Photium promulgata, vt asseruit Marcus Ephesius in Concilio Florentino. In vniuersa ẽt, quæ præter ecclesiasticam traditionẽ, & doctrinam, & dispositionem Sanctorum Patrum innouata gestaq; sunt; vel in posterum agentur, & alij anathematismi, quos tu vide in Annalib. Hic obseruat Auctor Annalium versutum Sathanę consilium in his controuersijs detinẽtis Orientales, ne quod longè maioris momenti erat, attenderent, nempe se manere discissos a Communione catholicæ ecclesiæ, & Apost. Sed. quæ tanti fecere maiores ipsorum & vniuersi, qui Catholici dici voluerunt, vt ita diuturnitate temporis obliuioni traderent, quod esse deberent; Pharisæis persimiles redditi, qui decimantes mentã, anetum, & cyminum, quæ præcipua diuinæ legis essent, omitterent.

Græci occupati in cõtrouersiis, negligunt vniõne cũ Apos. Sed.

Christi Annus 996 | Greg. 5. Pap. 1 | Ottonis 3. 13, Basil. & Const. 21 | Impp. Ind. 9.

IO: XV. Papa moritur, cum sed. ann. 10. mens. .. d. 12. & post; 6. dies in locũ ipsius subrogatur Greg. V. Otto Rex Germanię vocatus ad propulsandam Crescentij intolerabilem tyrannidem, in Italiam cum exercitu venit, & Rauennæ aliquantisper cõstitit. Vbi cum inuenisset eius ciuitatis epm defunctum, in locum eius subrogandũ curauit Gerbertũ, de Pontificatu Rhemẽsi per Io: Papã deiectum. cum aũt ille, adeo male meritus de Sed. Apost. ordinatus sit Rauennas Eps, dicere oportet, eum pęnitentẽ recantasse palinodiam, ut a populo in Rauennatis Eccl. Episcopum peteretur, vt huius temporis auctor apud Aimoinum, [b] tradit, & sic ab ipso Greg. Rom. Pont. ordinaretur quem Ioannis acta minime abrogasse, sed probasse, inde certum deducitur argumentum, quod Arnulpho in Rhem. Sedem, deiecto Gerberto, restituto, palliũ misit, vt constat ex prima. Epist. Abbonis Floriacensis, apud Masonem. [c]

Gerb. eps fit Rauen.

b li. 5. c. 45

c Apud Mason. Ann. Fr. lib. 3.

Tunc illud accidit, quod Petrus Damiani scriptis prodidit, cogitantem Ottonem Classen. Abbatiã ordinare optionẽ Monachis, quẽ sibi vellent Abbatẽ eligẽdi, dedisse, qui B. Romualdum vnanimi cõsensu expetierunt. Rex aũt diffidens sanctũ virum, qui in Insula 12. milliaribus longe Rauenna distante, degebat, venturum ad Regiam per nuncium euocatum, ipsemet eum adit, & cum sole occidente ad eum peruenisset, lectum illi suum Romualdus indulsit. mane secum Rauennam deductum, precibus Rex & anathematis interminatione a Synodo Abbatiæ regimen, vt acciperet, effecit. Referebat tamẽ hoc sibi non videri nouũ, sed ante quinquennium sibi fuisse reuelatũ.

His peractis Romam se contulit Otto ad expugnandũ Tyrannum Vrbem occupãtem, Crescentium, qui audito Ottonis aduentu, in inexpugnabili S. Ang. arce se cum suis inclusit. Vrbe potitus Otto opugnãdę arci insistit. Variãt aũt in his auctores, aliis asserentib. anteq; Otto se Romã conferret, Brunonẽ, vocatũ Greg. V. creatũ fuisse Papã, illiq; per Crescentiũ oppositũ fuisse alium, ex epo Placent. Calabrũ, Io: 16. appellatum, schismaq; conflatũ: aliis Greg. V. creatũ fuisse pręsente & suffragãte illi Ottone. sic. n. Ditmarus. [d] Otto, inquit, Romã veniens gloriose nepotẽ suum Brunonẽ, Ottonis filiũ Ducis, in loco Ioannis Papæ nuper defuncti, cũ omnium laude pręsentiũ constituit; Glaber aũt Rodulphus monachus Cluniacẽsis his temporib. proximus, scribit. Initio Imperij Ottonis. (ab hoc namq; anno) quo Romæ creatus est Imper. sunt anni huius legitime numerandi, & non a parentis obitu mortuum Rom. Pont. cui Impe-

Variãt auctores in tpe creati Greg V. P. Schisma in Eccl. Ro.

d lib. 4.

riali

A riali præcepto substitutus sit eiusdem Imper.consanguineus, cuiusdam Ducis filius, quem Crescentius Romanus præpotens ciuis,factioni Imp.aduersus,expulit, & alterum procaciter in eius locum subrogauit.Qua re cognita Otto Romam cum exercitu properans, Papam a Crescentio,qui se in arcem receperat, intrusum, comprehensum,manibus auribus oculisque multarit,subdit vero alia de arce expugnata,Crescētio capto, & Imp. mandato præcipiti acto, raptato & in trabe excelsa appenso; quibus tamen vehementer repugnant quæ scripta sunt a Petro Damiani temporis huius,& ipso scriptore,nimirum Crescentium in munitione inexpugnabili se continentem,inde non nisi dolo,& iuramento,firmata promissione, deduci potuisse ab Ottone Imp.& ita de ipso decepto,capitis obtruncatione fuisse captum supplicium. quod & testatur Leo [a] Ostiensis. a Chron. Cass.c.18.

B Porro sublatum Crescentij corpus clandestino funere est sepultum extra Vrbem, iuxta portam Aureliam in cæmeterio Calepodij,vbi antiquitus permanet erecta Ecclesia S. Pancratij, in cuius pauimento hodie legitur Crescentij Ducis epitaphium.

Alterius quoque Crescentij Ducis, qui hoc pariter sæculo in Vrbe claruit,& honesto sanctoq; fine diem clausit extremum, ante annos 12. epitaphium extat in Ecclesia S.Bonifacij,in Auentino,alio nomine dicta S.Alexij. Tertium deniq; alius Crescentij,post annos,ab hoc 14.extat in Diaconia SS.Cosmæ,& Damiani.Ex quibus Crescentijs propagata creditur nobilis Crescentiorum Romæ familia.

Hoc anno dirum schisma inter Greg. V. & Io: ex Placentino Episcopo electum a Crescentio Papam,ingentis collatione pecuniæ,conflatum est. Petrus Damiani in 2. Epist.ad Cadaloum Pseudopapam, hæc de his habet, in exemplum ponens illi, quæ

C Io: Placentinus supplicia pati meruit ab Ottone Imp.ait enim.

Sed vt noueris, quia molimen hoc nequaquam factum concedat in exitum, de propria tibi,atq; contigua regione præbemus exemplum.Cōuicanea autem tibi regio Placētina est (Parmensis enim Episcopus Cadalous erat) cuius episcopus non diu ante nostram etatē subdolę calliditatis artifex extitit, & ad instar tui, subtilitatis,& gloriæ satis superq; ambitione flagrauit,adeo,vt prius ante se gestandā,sicut & tu nunc agere diceris,crucem argenteam imperarit. Quia etiam cum Imperatrice, quę tunc erat, obsceni negotii dicebatur habere mysterium. Deinde sensim ad maiora prosiliens, vt tandem Apost.Sed.familiaris sibi pecunię patrocinio violenter inuaderet. Eiecto itaque Gregorio Imp.Ottonis utiq; consanguineo,Rom.Ecclesię Cathedram non ut sacerdos magnus,sed ut fur,& tyrannus obtinuit.Sed paulo post resipiscente Quiritum populo,atq; in zelum dignæ ultionis unanimiter exardescente,irruentes, in eum manus

D *iniiciunt,oculos eruunt,aures naresq; præcidunt.Et ut attentione tua condignam usq; ad finem prosequamur historiam.Postquam Romani(ut dictum est) respondissent (an rependissent) Pontifici;mox ante retro conuersum in Asello gloriosum equitem posuerunt,tenētemq; sui uectoris caudam in manibus, per publicam totius Vrbis uiam hęc ut caneret impulerunt.*TALE SVPPLICIVM PATITVR,QVI ROMANVM PAPAM DE SVA SEDE PELLERE NITITVR. hactenus de his,ex Petro.

Pseudopapa, ex Placētino epo qualis.

Per simoniā inuadit Apost. Sedem.

Ro. insurgentes in Pseudopapam eum male multant.

Hunc Pseudopapam(ante Philagathum dictum) B. Nilus conciuem suum scriptis litteris hortatus est,futura prænoscens,vt quam male occupauerat Romanam Sedem, dimitteret,ait.n.qui eius Vitam scripsit, B. vero Nilus futura prænoscens; scripsit isti eum orans,vt vale diceret mundi gloriæ,cum hac iam ad satietatem potitus fuisset, &,

E in quiete ad monasticam vitam declinaret.Ille vero non destitit ab instituto suo,quousq; egressus est Imp.cum priore Præsule iam eiecto,& eorum indignationis opus factus est Philagathus.orbatus.n.ab ipsis membris suis maxime necessarijs,oculis inquā, & lingua & naso,in carcerem coniectus est,miserabilis factus, & omni ope destitutus.Hæc cum audisset B. Nilus corde afflictus, coactus fuit senio,& morbo,confectus licet (nonagenariam enim vt alibi idem auctor testatur, excedebat ætatem,) & non satis tempore congruo, Quadragesima enim erat Romam venire, & Imperat. adire, pro gratia impetranda. Occurrentes igitur Beato Nilo,Papa, & Imperatore, pro spectata eius sanctitatis fama, medium deduxerunt ad Patriar-

B. Nil. ad Pseudop. inuitāt ad monasticā vitam.

B. Nilus misericors Imp.& Papa quanti faciant B. Nilum.

A chium, vbi Imperator B. Nilo respondit, Præsto sumus, vt omnia quæ videntur sanctitati tuæ, perficiamus, si etiam tu exaudies petitionem nostram, & dignaberis accipere monasterium in hac ciuitate quodcumque volueris, & esse nobiscum sempiterno tempore. Cum vero Beatus Nilus renueret in Vrbe morari, proposuerunt illi S. Anastasium extra turbas existentem, & semper nostro generi, Græcis scilicet, attinentem. Et iam accepisset Beatus Nilus conditionem, studens, vt quam petebat gratiam obtineret. Sed durus ille Papa, non contentus malis quæ aduersus prædictum Philagathum patrauerat, cum illum adduxisset, & sacerdotales vestes ei dilaniasset, per totam Vrbem circumduxit, & alia omnia quæ dicta sunt superius pati coegit, quod cum sanctus senex audisset, & magnopere tristatus esset, non amplius petijt ab Imper. Archiepiscopum Philagathum. Quod cum animaduertisset Imper. misit vnum ex suis Archiepiscopis, vt Senem Nilum placaret. Cui ille, Vade & dic B Imperatori, & Papæ, Hæc dicit senex ille; Non donastis mihi cæcum istum, mei timore, nec magna mei potentia; sed tantum Dei amore. Nunc igitur quæcumque insuper fecistis, non illi, sed mihi fecistis, vel potius Deum ipsum contumelia affecistis. Scitote igitur quod quemadmodum vos non pepercistis illi, ita neque Pater vester cœlestis parcet peccatis vestris. quibus dictis cōscensis equis, quam primū ad monasteriū redijt. Alia subdit Auctor parum probabilia, & quæ a nemine alio produnt.

Dura responsio B. Nili ad Papā & Imp.

Ad hunc ipsum Ioannem Pseudopontificem spectat, dum Romæ aduersus Gregorium in schismate sedet, quod Glaber Rodulphus scribit, delegatione ab ipso in Gallias missa. Cum enim Fulco Comes Andegauensis vsurpator bonorum ecclesiarum egregiam erexisset Ecclesiam, nec inducere potuisset Archiepisc. Turonensē, in cuius diœcesi erat erecta, vt eam consecraret, quod diceret se non posse eius Votum Deo di- C care qui bona ecclesiæ surripuerat nō pauca. quibus indignatus verbis Comes magna argenti, & auri copia assumpta Romam profectus pluribus Pseudopapæ Ioanni muneribus oblatis, Petrum Cardinalem impetrauit, qui ecclesiam consecraret, quod magno cum scandalo Galliæ factum est. Sed mox ostēdit Deus, quam ingrata sibi sint dona impiorum; peracta namq; consecratione, ipsa die, sereno cęlo, vehementissimo incumbente turbine ecclesia prostrata est. hoc Glaber pluribus, quasi per id improbaret Deus quod a Pontifice in aliena diœcesi gestum est, contra canones, quod ille stulte opinatur, cum certum sit Rom. Pontificis non esse certis limitibus terminatam diœcesim qui vbiq; possit suam potestatem exercere, & cur non potius id, vt ostēderet Deus iniquorum dona se non probare, nec respicere in oblationes iniquorum? quod nisi fuisset, satis erat ad culpam quod non per legitimum, sed schismaticum Pont. Sedis D inuasorem ista mandata fuissent.

Otto 3. coronatur Imp.

Conciliata ecclesiæ pace, post malemultatum Ioannem, hoc ipso anno Otto Imp. coronatur ab eodem Gregorio Papa. Lambertus, Odorannus, & alij veteres Chronographi De qua item coronatione auctor qui interfuit, vel interesse potuit in gestis S. Adelberti Pragensis Episcopi meminit.

S. Romualdus deprecatur excidiū Tiburis ab Imper.

Otto vt pacificum Vrbis statum Pontifici relinqueret, discessurus ab Vrbe, laborauit, vt omnes qui fauissent Crescentio tyranno comprimeret, inter quos fuit populus Tiburtinus, cui, ne penitus deleretur, præsto fuit S. Romualdus, quē opportune Deus hoc tempore misit ad eundem Imp. occasione dimittendi Classense Monasterium ab eodem acceptum, vt ad meliorem frugem monachos illos reduceret, qui disciplinam eius recusabant. His igitur conditionibus Imp. illis conciliauit, vt in honorē Regis E partem murorum diruerent, & obsides darent. Ducis vero eiusdem Imp. interfectorē ad eius matrem catenatum mitterent. Quæ sancti viri, fusis ad eam precibus mitigata, crudeli homicidæ crimen indulsit. Apud prædictam quoque Ciuitatem, conuertit vir Sanctus Tammum Theutonicum Regi charissimum, qui ex eius præcepto Crescentio iusiurandum securitatis præstitit, si Arcem dimitteret: qui deceptus, adnitente Papa, qui illi inimicus erat, quasi reus Maiestatis, capitalem sententiam subijt. Quia igitur Tammus fraudis conscius, periurio tenebatur; idcirco a B. Romualdo iussus est relinquere sæculum, cui facultatem Rex libenter indulsit, vt erga monasti-

A cum ordinem erat admodum propensus. Ipse quoque Imp. ex eodem crimine B. uiro confessus, pœnitentiæ causa nudis pedibus de Rom. Vrbe egrediens, sic vsque in Garganum montem ad S. Michaelis perrexit Ecclesiam. quod ipsum asserit [a] Ostiensis in Chro. Cassin. 2. c. 24. sed id postea. Per totam vero Quadragesimam in Classensi Monasterio B. Apollinaris, cum paucis, ieiunio, & Psalmodiæ vacauit, cilicio ad carnem inductus, & lecto stramineo vsus. Promisit denique B. Romualdo, quod Imperium relinquens, Monachi cũ susciperet habitum. Romualdus autem cum Tammo, & cum Bonifacio viro clarissimo, & cum alijs conuersis Teutonibus a Tiburis oppido ad Monasterium S. Benedicti Cassinense deuenit. inde cum omnibus superius nominatis ad locum, vbi diu habitauerat, redijt, ibiq; his, & alijs multis fratribus aggregatis, & per cellas singulas constitutis, tanto feruore Dominicæ conuersationis rigo-

B rem in se, & in alijs tenuit, vt illorum vita omnibus ad quos fama eorundem perueni re poterat, mirabilis haberetur, &c. hæc ex Petro Damiani breuiter contracta. Petijt idem Otto Monasterium [b] Casinense, eidemque priuilegium contulit, & oblationes vt Leo testatur, sed hoc, an primo, vel secundo aduentu contigerit, non constat, vt nec alia nonnulla quæ huius anni periodo sunt collocata. Cogitantem aliquãdo Imp. suadente Pontifice, & alijs, bono zelo ductis, de Ecclesia S. Pauli amouere Monachos dissolutiores, & inducere Canonicos, per visum, B. Apostolus Paulus monuit, si bono zelo ducerentur, non expellendos Monachos, sed corrigendos; ex Glabro. [c]

[a] li. 2. c. 24

Beat. Romualdus redit ad Eremum.

[b] in Chro. Cass. c. 22. in fine.

[c] lib. 1.

Porro hoc ipso anno compositis rebus, redditaque pace ecclesiæ, Gregorius Papa consilio Ottonis ad stabiliendum statum Ecclesiæ adijciens animum, nec non ad electionem Imperatorum pacifice absque tumultu, in posterum faciendam, CONCI-

C LIVM ROMÆ COLLEGIT EPISCOPORVM, cuius tantum extant fragmẽta quædam, per quæ. quasi per transennam, deperdita, & plane obscura sunt inspicienda. Mentio eius in primis extat in rebus gestis S. Adelberti. Post hæc facta est Synodus, inquit, & zelo iuris ductus Moguntinus Archiepiscopus, antiquam cantilenam cantat, & episcopum Sanctum a quiete monasterij ad relictos greges reuocare instituit. Assensit Papa Gregorius & semel susceptum gregem nõ posse impune eũ dimittere, scripturæ sententijs affirmat. Velit, nolit vir Dei, eat, inquiunt, Episcopi sedentes: aliter vinculis nectatur anathematis. At ille secretum petens ad Papam ait, *Hostis quieti meæ inuidet, qui vos stimulo suo instigat, vt eo merire compellatis, vbi animarum fructum non faciam; detrimenta autem capiam animæ meæ immania; mitiga ærumnam meam, defectui meo remedium appone, tristi recessui meo da vel vnum so-*

D *latium: si audiunt oues meæ, quã clamo vocem, viuens moriar cum eis; sin minus pietas tua mihi succurrat, vt verba vitæ eis spernentibus, cum licẽtia tua, vadam ad exteras, & incultas gentes, quæ nesciunt nomen Domini.* Acquieuit libens voluntati hominis Dei Papa Gregorius, vt erat satis bonus, quantum permisit vaga iuuentus. Relinquit S. Adelbertus monasterium, non sine magno planctu suo, & fratrum, moleste ferens ruptam quietem, sed habens de illo martyrio spem viuam, cuius in suo pectore ardebat longum desiderium; &c. At huius quoq; concilij mentio habetur in Vita S. Burchardi Vuormaciensis Episcopi. Quod autem maioris momenti est ad hoc ipsum Concilium a Gregorio V. celebratum, referri debere videtur, quod de Imperatoris electoribus ab eodem Pontifice, multorum assertione traditur, constitutum. Siquidem res magni momenti non nisi consultis Patribus, collectis Episcopis, in synodo fieri cõ-

E sueuerunt. At quod res tãnta magna est controuersia agitata, asserentibus Nouatoribus ius eligendi accepisse electores, non a Roman. Pont. sed ab Ottone Imp. tertio: alijs vero asserentibus, id non eos accepisse a Gregorio V. sed a Gregorio X. eius nominis Rom. Pont. de ea, quæ accuratissime collegit auctor Annalium, pro instituto breuitatis, nos attingemus. Quod attinet ad Nouatores, cum liberioris essent affectus, & non hominum gratia ducerentur, his verbis veritatem, sunt professi. [d] *Gregorius suã patriam insigni aliqua dignitate ornaturus, sanxit vt penes solos Germanos esset ius eligendi Regem, qui post Diadema a Roman. Pontif. acceptum Imper. & Augustus appellaretur.* Stabiliunt hæc ad calcem eiusdem Tomi, auctoritate nitentes

B. Adelb. a Monast. reuocatur ad Pragẽsem gregẽ

Greg. iuuenis factus Papa, ex eius epitaphio.

De Institutione electorũ Imperij. Nouatores asserũt a Ro. Põt. cõstitutos electores.

[d] Cẽt. 10. c. 10. pag. 546. 3.

Cét. 10. 16. pag. 20. 47. Blondi, quem citant, in hæc verba. [a] *Paulo enim postquam redierat, (Gregorius Papa scilicet) eam fecit, de Imper. electione, sanctionem, quam hucusque super annos 400. seruatam videmus, solis licere Germanis, qui inde electores dicti sunt, Principem deligere, qui Cæsar tunc, & Romanorum Rex dictus, si a Roman. Pontif. coronabitur, Imperator Augustus appelletur. suntque hi electores, &c.* Quibus recensitis subijcitur. *Annum in quo hæc sanctio a Pontifice Gregorio facta est, secundum supra millesimum Christianæ salutis fuisse inuenimus.* Hucusque ex Blondo ipso in rebus gestis Ottonis tertij, ibique asserunt istud ipsum de electoribus deligendis ex Germanis, fuisse primum consilium eiusdem Imper. generali sententia, & auctoritate eiusdem Greg. Roman. Pontif. confirmatum ac promulgatum. Alios præterea plurimos recitant in eandem sententiam auctores. At illorum Antesignanus post ab afferta veritate desciscens, de translatione Imperij seorsum edidit commentarium, impugnans impudenter eam, quam vna cum ceteris collegis, defenderat, & probarat veritatem. quem commentarium potenter ac valide confutauit Bellarminus, eodem titulo scripto contradictorio commentario. Aduersus quem errorem (licet videri possit esse superfluum) omnis innumeris testibus historiarum scriptoribus, pro asserenda veritate, Sanctissimorum Rom. Pontificum publicis asserta litteris, testimonia afferemus: Inde eorum ipsorum electorum testificationes. addemus denique litteras Imperatorias.

Iisdē Novatores post negāt & impugnant.

b Extr. de elect. c. venerab. 34.

Probatur per Pont. electores, & Imp.

c Clem. de iureiur.

Innocentius [b] III. Papa ad Ducem Caringiæ, siue Thuringiæ. *Illis Principibus*, inquit, *ius, & potestatem eligendi Regem in Imperatorem postmodum promouendum, recognoscimus, vt debemus, ad quos de iure antiqua consuetudine noscitur pertinere. præsertim cum ad eos ius & potestas huiusmodi ab Apostolica Sede perueuerit, quæ Romanum Imperium in personam Magnifici Caroli transtulit in Germanos*, [c] In Concilio Viennensi eadem habet Clemens V.

Electorum porro ipsorum plures extant litteræ publicæ, atque patentes, ad Rom. Pont. idipsum attestantium, quæ asseruantur in scripto codice Romæ, in Castello S. Angeli, vbi selecta maioris momenti monumenta recondita habentur.

Vnius Comitis Palatini Rheni, Ducis Bauariæ, exemplar describit auctor in Annalibus, quod etiam ipsum nos omittimus, ea excepta particula in qua post confirmationem collatorum beneficiorum, honorum, iurium Ro. Eccl. tum a præcessorib. Imperatorib. tū a Rodulpho tum imperante A. D. 1279. noīatim, inquit, *super totam quæ est a Radicofano vsque Ceperanum, Marchia, Anconitana, Ducatu Spoletano, terra Comitissę Mathildis, Ciuitate Rauennæ, & Æmilia, Bobio, Cesena, Foropopuli, Forolium, Fauentia, Imola, Bononia, Ferraria, Comaclo, Adrianis, atque Gabello, Arimino, Vrbino, Monteferetro, territorio Balnensi, Comitatu Brectonorii, Exarchatu Rauennę, Pentapoli, Massa, Trebaria, cum adiacentibus terris suis, & omnibus aliis ad prædictam ecclesiam pertinentibus cum omnibus finibus, territoriis ad loca prædicta, quoquo modo spectantibus, necnon super Ciuitate Rauenna, & Regno Siciliæ, cum omnibus ad eam spectantibus: tam citra Pharum, quam vltra, Corsica quoque atque Sardinia, & ceteris terris ac iuribus ad ipsam Ecclesiam pertinentibus, nos nostri nomine Principatus in omnibus, & per omnia approbamus, & ratificamus, &c.*

Eadem seorsum reliqui litteris singulis agnoscentes, & profitentes se ab Apostolica Sede tanta Imperij dignitate nobilitatos.

Extant in eodem Codice litteræ post 24. annos datę ab Alberto Imper. in quibus post multa.

Recognoscens igitur, inquit, quod Rom. Imperium per Sedem Apostolicam de Græcis translatum est in persona Magnifici Caroli in Germanos, & quod ius eligendi Romanorum Regem, & in Imperatorem postmodum promouendum, certis Principibus Ecclesiasticis, & secularibus est ab eadē sede concessum, a qua Reges, *& Imperatores, qui fuerunt, & erunt pro tempore recipiunt temporalis gladii potestatem ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorū, pia deuotione, & sincero corde profitear, quod Rom. Reges in Imperatores postmodum promouendi per Sedem eandem, ad hoc*

potissi-

A *potissime, & specialiter assumantur, ut sint S. R. E. aduocati, Catholicæ fidei, ac eiusdem Ecclesiæ præcipui defensores.*

Ecce igitur res tanta, publicis monumentis contestata. Si Concilii Romani de quo agimus, monumenta extarent, nobis haud laborandum esset in perquirendo qualis fuerit ista ab ipso Pont. iisdem Electoribus tributa concessio: num scilicet ipsa fuerit omnibus Germaniæ Principibus generatim collata, an tantum sex vel septem certis nominatisque expressis Principibus (vt nunc sunt) Ecclesiasticis, atque laicis exhibita. Certe quidem asserere cogimur generalem saltem concessam Germaniæ Principibus omnibus eumdem, facultatem eligendi Regem in Imperatorem promouendum. Cum enim concessum fuerit a Leone VIII. Ottoni I. eiusque successoribus eligere Reges in Imp. promouendos, & ab eis factum vsque ad Tertium Ottonem B constet, & post ipsum nunquam id tentatum ab ipsis fuisse inueniatur, plane dicendum est eam facultatem demptam fuisse Imperatoribus ipsis penitus, & Germaniæ collatam Principibus, nec ab alio, quam a Rom. Pont. cuius dumtaxat id esset auctoritatis; quod (vt nuper audisti) electores, & electi Imperatores publicis scriptis ingenue sunt professi. Vt autem non ab alio quam ab ipso Gregorio id factum sit, multa sunt, quæ nos id affirmare cogunt. Atque in primis, quem diximus ipse rei vsus; cum post ipsum Gregorium, Ottone Imp. defuncto, non amplius per Imperatores, sed per Electores Principes constet fuisse successores electos, quod scriptores omnes affirmant, & quæuis vetera monumenta testantur, speciatim vero complures auctores, qui suorum temporum res scripserunt, id absque controuersia aliqua asserunt, quod & ipsi etiam refractarii Nouatores (vt dictum est) profitentur.

Electio Cæsaris cōcessa a Papa Germ. Principib. omnibus.

Gregor. hic 5. auctor huius concessionis.

C Ista autem decernendi Gregorio ipse Otto Imp. fuisse auctor videri potest. Cum enim absque liberis esset, & spes omnis dempta, vt in filium (quod fecerunt prædecessores) transferret Imperium: ne post eius obitum inter omnes sibi consanguinitate, & affinitate coniunctos, & alios æmulos eiusdem honoris Principes exoriri possent bella ciuilia, quibus idem conflagrans perderetur Imperium, in electores eam referendam potestatem auctoritate Pontificia, consultius existimauit. Et quod videret æmulos gloriæ Germanorum, Francos, explosis Carolinis, ignominiæ nomine sugillatis, nouos eosdemque pugnacissimos habere cepisse, ex alia linea, Reges, ne illis Imperium pariter affectandi, & ad Francos, e quibus in Germanos fluxerat, reuocandi, aliqua quærentibus pateret occasio: bene consultum rebus Germanorum putauit, si Apostolica auctoritate firmaret, vt iidem tantum essent Ger-D mani, quibus facultas esset creandi Regem, quem idem Rom. Pont. promoueret in Imper. ita tamen quod si causa aliqua esset id negandi, libere facere posset, nec aliquo necessitatis nexu, quem ipsi elegissent in Regem, compelleretur probare, atque vngere Imperatorem. Nam audi Innocentium [a] Tertium id ipsum Electoribus, his verbis, insinuantem: *sed & Principes recognoscere debent, & utique recognoscunt (sicut iidem in nostra recognouere præsentia) quod ius, & auctoritas examinandi personam electam in Regem, & promouendam ad Imperium ad nos spectat, qui eum inungimus, & coronamus. Est enim regulariter, & generaliter obseruatum, ut ad eum examinatio personæ pertineat, ad quem impositio manus spectat. Nunquid enim si Princeps, non solum in discordia, sed etiam in concordia sacrilegum quemcumque* E *uel excommunicatum in Regem, tyrannum, uel fatuum, hæreticum eligerent, aut paganum, nos inungere, consecrare, ac coronare hominem huiusmodi deberemus? absit omnino.* hæc Innocentius. Quod si personam electam in Imper. assumendam ex causa ipsa potest reiicere Pontifex, multo magis ipsos Electores ab electione repellere potest ex causa, præsertim vero si inquinatus sit hæresi, in qua, nec recipiendus, sed spernendus ab eo esset Imper. electus. Cum igitur quæ de Electoribus dicta sunt, reuocari non possint in dubium; illud reperitur magnopere controuersum, a quo fuerit septenarius numerus electorum institutus. Vnus Panuinus, vnum ex Nouatoribus secutus [b] commentario de Comitijs Imperatorijs asseruit a Gregorio Decimo institutum. Sed cum complures eosdemque fide

Otto auctor Greg. decernēdi electores.

a Extr. de Elect. cap. Venerab.

Papæ est probare psonā Imp. promouēdam.

Papa pōt reijcere electores, maxime ob hæresim.

b Auentinum li. 5.

Ann. Boiorum.

Quis instituerit septé Electores.

Oés Princip. Germ. olim paris iuris in eligendo Rege.

integros auctores, ante Gregoriũ Decimũ, de septem electoribus iam antea cõstitutis, A Bellarminus meminisse ostendat, falsum probatur, quod illi duo temere asseruerunt. Certum quidem est quod tributum fuerat a Roman. Pontif. Ottonibus Imperatoribus, eligere successores, per Gregorium V. translatum ad Germaniæ Principes, sed quo certo numero, senario, an septennario, plane non constat. hoc igitur inquirendum, quis definiti huius septenarij numeri auctor & institutor fuerit. Illud constat, post Tertij Ottonis Imp. obitum ducentis, & amplius annis quotquot electi fuerint Rom. Reges, Imperatores designati, eosdem omnium Principum Germanorum, qui ad Comitia conuenissent, suffragijs, fuisse electos, quod præter alias probationes, litteræ diuersorum Romanorum Pont. ad Germaniæ Principes datæ indicant, & inter alias, quas Gregorius VII. scribit ad omnes Episcopos, Duces, atque Comites, Teutonicos de noui Regis electione facienda, si Henricus in Synodo excommunicatus B non resipisceret, ostendens illorum omnium ius esse par in eligendo Rege in Imperium promouendo. Ita etiam perseuerasse tempore Innocentij Papæ III. anno D. 1200. cum mortuo Henrico Sexto Imp. Principes Germaniæ scissi sunt inter se, eligentibus alijs Ottonem IIII. alijs vero Philippum, litteræ ambarum partium ad Innocentium Papam datæ significant, quæ extant in Codice tunc scripto, qui asseruatur in Archiuo reconditiori Apost. Sedis in castello S. Angeli, nimirum litteræ Balduini Comitis Flandriæ vnius ex electoribus, aliæ Comitis Damburgensis, & Metensis: Adolphi Archiepiscopi Coloniensis, & aliorum qui elegerunt Ottonem qui sic subscribunt.

C

N. Colon. Archiep.
N. Paderborn. Episcopus } elegi & subscripsi
N. Mindensis Episcopus
N. Condeiensis
N. Tudensis } Abbas } elegi, & subscripsi
N. Vuerdensis

Dux Lotharingiæ qui & Brabantiæ, Marchio Rom. Imperij, elegi & subscripsi.

D

Quos legitimos electores agnoscit Innocentius, nec aduersarij aliud obiiciunt, nisi fuisse numero pauciores, & auro corruptos.

Qui vero Philippo Sueuiæ Duci studuerunt, ex litterarum titulo ad eundem Innocentium Papam, habentur.

Magdeburgensis
Treuirensis } Archiepiscopi
Bisuntinus
Ratisponensis
Frisigensis
Augustanus
Constantiensis
Eistatensis } Episcopi
Vuormatiensis
Spirensis
Buxiensis
Hildeshimensis, Imperialis Aulæ Cancellarius.

Abbas. { Fuldensis, Hesuuoldens., de Tergente, Ebuuacensis }

E

Item Rex Boemiæ
Dux Saxoniæ
Dux Bauariæ
Dux Austriæ
Dux Morauiæ
Marchio de Ruuaspergh. alijq; Alemanniæ nobiles.

Atque

A Atque hæc epistola ea est cui respondet Innocentius illa, quæ habetur descripta in capitulo Venerabilem: ex qua redarguitur Ostiensis, dum interpretans Decretalem illam, hos quos ipse Papa redarguit, existimauit fuisse illos septem vulgatos ore omnium, Electores. Ex his epistolis liquet omnes Imperij feudatarios Ecclesiasticos Archiep. Episcopos & Abbates, & sæculares Principes, Duces, Marchiones, Comites, & Barones legitimos esse habitos Electores Romanorum Regis, designati Imp. sed neque mutatum id reperitur, cum anno millesimo ducentesimo duodeuigesimo post Ottonem, Fridericus II. creatus est Cæsar, vt apparet ex Comitiis tunc ea de causa habitis. Hæc cum plane perspicua sint: attamen non vsque ad Gregorium X. fuit septem Electorum dilata creatio? quæ a quonam Rom. Pont. fuerit primitus decreta, & vbi, & qui electi fuerint, certo certius ex Synodalibus Actis promptum est demonstrare, vt ea tuto affirmare possimus. — Ostiensis lapsus.

B Matthæus Parisiensis Monachus S. Albani in Anglia, Anglicanam historiam aggressus est scribere ab anno Domini millesimo sexagesimo sexto, perduxitq; eā vsque ad annum millesimum ducentesimum quinquagesimum. Qui auctor infensissimo ostendit se fuisse animo in Ecclesiam Rom. nisi, qui ex Nouatoribus commentarium illius nostra ætate protulit in lucem, eum, vt solent, corrupit, & infecit. In eo igitur commentario, præter alia nobilia monumenta, habentur Acta Concilii Lugdunensis Oecumenici, cui interfuerunt in primis, qui indixit, Innocentius Papa IIII. Anno Domini 1245. simulque duo Patriarchæ Orientales, Constantinopolitanus videlicet, & Antiochenus, Imp. quoque Constantinopolitanus, præter alios Principes Regumque Legatos, post Præsides diuersarum Ecclesiarum. In eo autem post excommunica-

C tionis sententiam promulgatam ab ipso Pont. in Fridericum Imp. post transactionem eorum, quæ spectant ad expeditionem in subsidium terræ Sanctæ, complura alia ad statum Ecclesiæ bene disponendum constituta sunt. inter alia titulus est additus de electionibus, ob litium decisionem, in eoque simul septem definiti ab eodem Pont. Electores Imperatorum leguntur, his verbis. — Septem electores in Côc. Lugdun. designati.

Laici	Dux Austriæ Dux Bauariæ Dux Saxonum Dux Brabantiæ qui & Louaniæ	Prælati	Archiep Colon. Archiep. Moguntinus. Archiep. Salsburgensis.

D Sequuntur hæc. *Isti ducentur in Insulam quamdam Rheni, & dimittentur soli in ea, & amouebuntur omnes nauiculæ, & ibi tractabunt de electione Imp. Nec adueniat aliquis ad eos, donec sint concordes. Huic negotio præerit Archiep. Colon. secundus Moguntinus, tertius Salsburgensis.* Hæc de electoribus, septenario numero definitis. Stetit numerus conscriptus; perseuerauitque in futurum. Personæ autem quattuor mutatæ, nempe, vt pro Salsburgensi, positus fuerit Archiepiscopus Treuirensis: proque tribus illis Ducibus Austriæ, Bauariæ, atque Brabantiæ fuerint subrogati Comes Palatinus Rheni, Marchio Brandeburgensis, atque Rex Boemiæ, qui potius locū teneret Definitoris, si discrepent Electores, quàm vnius ex electoribus ipsis. A quo autem facta fuerit ista mutatio, non constat, nisi quod ex conuentione Germa- — Ratio eligendi Cæsarem. — Stante numero septē elect. psonæ mutatæ.

E niæ Principum id fuisse sancitum, qui sui temporis Chronicon scripsit vsque ad annum 1256. post dictum sub Innocentio IIII. Concilium Lugdun. annis 11. Albertus Abbas Stadensis, tradit, his verbis. *Ex prætaxatione Principum, & consensu eligunt Imp. Treuirensis, Moguntinus, & Coloniens. Et de sæcularibus Palatinus eligit*, inquit, *quia Dapifer est: Dux Saxoniæ, quia Marescalcus, & Margrauius de Brandeburgh, quia Camerarius; Rex Boemiæ, qui pincerna est, non eligit, quia non est Teutonicus*, hæc ipse. Ex quibus illud in primis intelligere possumus, id ipsis exposcentibus Principibus simul consentientibus (nam hoc est illud quod ait ex prætaxatione Principum, & consensu) vel ab ipso Innocentio IIII. post Lugdun. Concilium — Ex cōuentione Germa. Principū mutatio elect. facta p Papam.

factum

factum esse, vel sub eius successore Alexandro IIII. cuius annus secundus incidit in annum Domini 1256. ad quem dictus auctor suum perduxit Chronicon, & non ab ipsis Principibus sua sponte: nam cuius fuit de septē electoribus legem condere, non alterius, quam ipsius esse potuit eam aliquo modo mutare, vel quomodolibet moderari. Elicitur etiam ex dicta Alberti assertione ipsum Regem Boemiæ nondum in Electorem vel Definitorem inter Electores ad numerum septenarium cooptatum fuisse, ante scilicet dictum annum 56. post 1200. quo ea ipse scribebat. Quod vero qui ab Innocentio electi Principes Electores Dux Austriæ, Dux Bauariæ, & Dux Brabantiæ cesserunt alijs, inde prouenire videri potest, quod magis cuperent eligi, quàm eligere Imperatores, sicque inter eligendos potius, quam inter Electores locum habere maluerint. Qui primus horum electorum meminisse reperitur, Martinus Polonus, qui claruit sub eodem Innoc. Papa IIII. de his in Ottone III. his verbis habet. *Et licet isti tres Ottones per successionem generis regnauerint: tamen postea fuit institutum, ut per officiales Imperii, Imperator eligeretur, qui sunt septem, videlicet primi tres Cancellarii, Moguntinus Germaniæ, Treuirensis Galliæ, Coloniensis Italiæ; Marchio Brandeburgensis Camerarius est, Palatinus Dapifer, Dux Saxoniæ ensem portat, Rex Boemus pincernam agit.* hæc Martinus primus omnium auctor, qui septem meminit Electorum, in Ottone Tertio referens, quæ postea suo tempore facta essent. Vnde irrepsit error, vt sub Ottone Tertio, sub quo, id ab eo scriptum inuenerunt, multi putauerint septem fuisse creatos Electores: scripseruntque a Gregorio factum quod scriptum repererunt sub eodem Gregorio Papa Quinto; qui tamen tantum auctor reperitur fuisse, vt electio Regis in Imperatorem promouendi (vt superius dictum est) ad omnes Germaniæ Principes, & Prælatos Imperij feudatarios pertineret. Ad quem Martinum, & ad verba male intellecta allusisse videtur Sanctus Thomas de Regimine Principum, hac de re agens. At hæc his satis, qui puram diligunt veritatem. His peractis, absoluta Synodo, Otto Imp. in Germaniam reuertitur, & cum eo S. Adelbertus, qui antequam rediret in Boemiam, perrexit in Gallias ad visitandum corpus Sancti Martini, inde vero Floriacum veniens S. Benedicti venerandas reliquias coluit, vt testatur auctor, qui tunc præsens adesse poterat, in eiusdem Adelberti vita. Qui vnum tantum aduentum Ottonis in Italiam fuisse putarunt, omnia inuerterunt, cum bis saltem, ex Ruperto Tuitiensi Abbate in vita Sancti Heriberti Coloniensis Episcopi, eum venisse sit exploratum: immo ter venisse ab antiquis Chronographis proditur, vt ab Adam[a] in Chronico, cui Ditmarus consentire videtur. Nos tres ab inuicem diuersos aduentus in Italiam Ottonis distincte posuimus.

Margin notes: Martin. Polon. primus meminit horum septē elect. — Inde error electionis 7. elector. sub Ottone 3. Greg. 5. — Otto Imp. reuertit in Germ. — a lib. 2. c. 9.30.

Christi Annus	Gregorii 5. P.	Ottonis 3. 14 / Basil. & Const. 22	Impp. / Indict. 10.
997.	2.		

AD hoc tempus referunt Sancti Adelberti martyrium Cartuitius Episcopus in vita Sancti Stephani Regis Vngariæ, nec non Lambertus in Chron. quod exacte describit auctor eius temporis, qui res eius gestas, est prosequutus; ait enim primum eum præcognouisse martyrium, & fratrum suorum, per Boleslaum Regem Boemiæ: deinde prohibitum ab eodem ne penitus ad suam rediret Ecclesiam, quibus compedibus solutus, residendi in Ecclesia Pragensi, ad Prussios sit profectus, & Gnesnæ primum in ea peregrinatione Missam celebrasse, & quam plurimos baptizasse: a Prutenis derisione, & verberibus exceptum, & abire iussum cum suis, qui repulsi, cum ad vicinos Luiticos populos profecti essent, ab iisdē iuncti, & ad supercilium mōtis sunt adducti; vbi Sanctus Adelbertus septem confossus lanceis martyr migrauit in cęlum. Porro eiusdem Sancti Adelberti martyrium tanquam præsentes, per visum spectarunt Romæ monachi monasterii S. Bonifacii, magnus ille Abbas Nilus, & Ioannes

Margin notes: S. Adelb. exclusus Boem. trāsit ad Prussios. — S. Adelb. mart.

A Abbas, & alius presbyter, qui vt idem auctor ait, dum Missam faceret, & sacram hostiam iuxta ritum religionis offerret, reuelans spiritus ad aures dixit, vt B. Adelberti martyris suffragia laboranti mundo imploraret. Passus est 23. Mensis Aprilis, & post mortem miraculis coruscans, illud fecit in gentium conuersione, quod viuens facere concupiuit: Quod testatur Petrus Damiani in Romualdo.[a]

Miraculũ.

Qui prosequuti sunt res Polonorum,[b] tradunt corpus S. Adelberti redemptum fuisse æquali auri pondere a Prussis, illudque translatum in Gnesnensem ecclesiam, vbi immensis claruit miraculis, quorum fama permotus Otto Imp. ab Italia Gnesnam vsque fuerit peregrinatus. Quod autem Martyr Martyrem pariat, accidit eodem tempore, vt S. Bonifacius cognatus Ottonis Imper. de quo superius, relinquens florens sæculum, sequens Romualdum, vitam monasticam sit amplexus; qua bene in-B stitutus valeret ad martyrij coronam pertingere. Qui audiens Adelbertum iam coronatum; impatiens moræ, illud ipsum vitę stadium sibi currendum proposuit. Post igitur diuturnam eremiticæ vitæ disciplinam, Romam pergens ab Apostolica Sede consecrationem accepit, & cum peruenisset ad gentes, tãta cæpit feruidi pectoris constantia prædicare, vt iam nullus ambigeret, quin vir sanctus martyrium flagitaret. Illi vero timentes ne sicut post martyrium B. Adelberti, corruscantibus miraculorum signis, Sclauonicæ gentis plerique conuersi sunt, ipsi quoque similiter eueniret; diu manus a B. viro, cupidissimo mortis, nolentes occidere, crudeliter abstinent. Ex Petro Damiani.

a cap. 89. b cap. 88. Imp. ab Italia peregrinatur Gnesnam ad S. Adelbertum. S. Bonif. relicto sæculo sequtur Romual.

Hoc eodem anno (vt auctor est Cartuitius[c]) Geisa primus Dux Christianus Hungariæ (de quo plura superius) ex hac vita migrauit in cęlum, cui successit S. Stepha-C nus eius filius adolescens, sapientia, & religione præstans, aduersus quem ciuile bellum insurgit, recusantibus plerisque Christi fidem suscipere. Dux autem diuinæ virtuti confidens, sub signis Dei dilecti Martini, & Martyris clarissimi Georgij mouet in hostes, Vesprinum tum forte obsidentes; profligatos partim cædit, partim capit, de spolijs nihil in vsus suos conuertit, sed Monasterium sub Martini nomine construxit, possessionibus, & redditibus attributis. Episcopis quoque de captiuorum facultatibus decimas persolui statuit, adeo exacte, vt si quis decem haberet liberos, decimam S. Martini cœnobio daret.

c In V. S. Steph. R. Hũg. apud Sur. 20. Aug. S. Steph. Vng. Dux hostes superat. Monast. extruit de manubijs.

D Christi Annus 998 | Gregorii 5. Pap. 3 | Ottonis 3. 15 | Basil. & Const. 23 } Impp. Indict. 11.

HVgone Francorum Rege mortuo, succedit Robertus filius, qui cum Patre regnare cęperat: Hic adulatione Episcoporũ permissus est affinitate sibi iunctam, & commatrem ducere vxorem. qui Episcopi a Gregorio V. grauiter reprehensi, Regem anathemate obstrinxerunt, nisi eam dimitteret. Porro ex tali coniugio monstrum editum est anserino per omnia collo, & capite. Rex tandem suasione, & increpatione Abbonis Floriacensis Abbatis, magni nominis, eam dimsit, & peccatum grata Deo sa-E tisfactione diluit. Ex Leonis Papæ IX. epist. ad Henricum Roberti filium: Petro Damiani epist. ad Desiderium Abb. & Helgaldo Monacho in vita ipsius Abbonis. Sed Petri Damiani illa in primis notanda. Cuius, inqnit, sacerdotalis edicti (idest latæ in Regem, & vxorem excommunicationis sententiæ) tantus in omnem vbique populum terror inuasit, vt ab eius societate vniuersi recederent, nec præter duos seruulos, ad necessarii victus obsequium, illi remanerent: qui tamen, & ipsi omnia vasa in quibus Rex edebat, & bibebat, percepto cibo, abominabilia iudicantes, pabula ignis exhibebant.

Robert. Rex Fr. affinem coniugem relinquere cogitur. Excomm. quanti facta a Francis.

Eodẽ anno, rebellãtibus Burgundis, Robertus Rex cũ ingenti exercitu, & triginta

millibus

millibus Northmannorum cum suo Richardo Duce Burgundiam ingressus, Antisiodorum frustra diu oppugnauit: vnde conuersus cum vniuerso bellico apparatu ad Castrum Sancti Germani, ne quidquam Odilone Cluniacensi Abbate deprecante; illud oppugnare aggressus, Dei subito Domui sui adfuit præsens auxilium, cooperto castro, hora prælij, nebula teterrima, vt aspectus illis qui foris erant, & iaculandi facultas auferretur, & ab inclusis graui cæde prosternerentur. Sequenti igitur die Rex cunctis circumquaque incensis, abscessit, & post, licet tardius, ad se reuersis Burgundionibus, Rex vniuersam obtinuit Regionem. Ex Glabro.[a] A

a li. 2. c. 8. De prima Northmã. Ecclesia.

Occasione mentionis factæ Northmannorum, idem Glaber celebrat eos, quorum caput Rhotomagum, a militari virtute, vnione, iustitia, liberalitate, misericordia in egentes, & peregrinos, beneficentia erga omnes fere orbis Ecclesias, & præcipue erga Domini sepulchrum. Hæc de primitiua Northmannorum in Gallijs Ecclesia, Glaber.[b] B

b lib. 1. c. 5. Clades Hispan.

Quod vero ad statum pertinet rerum Hispaniarum in hunc vsque diem, sub Veremundo Rege, magis, ac magis labefactatæ, miserando interitu, ita sunt attritæ, atque prostratæ, vt amisso Legionensi Regno, & Gallæciæ ciuitate Compostella excisa, & Ecclesijs dirutis, vix sepulchro Sancti Apostoli, Dei virtute, illæso seruato, in vltimum discrimen essent adductæ: cũ exiguæ vires Christianorum Principum in vnum collectæ, quæ bellis ciuilibus non disiunctæ tantum, sed mutuis confectæ cædibus debilitatæ admodum fuerant, aduersus Almanzorem Regem Arabum numerosissimo pellentem exercitu, non resistere tantum, sed & superauere quàm felicissime, desideratis ex peditibus eius (vt ipsæ Maurorum produnt historiæ) septuaginta millibus equitum vero quadraginta millibus. Cum & ipse exercitus Dux ex desperatione, abstinens cibo, noluit tantæ acceptæ cladi esse superstes. Nulla hac victoria gloriosior vel cessit vtilior, vel opportuniori tempore a Deo concessa est, vt tum veteres, tum recentiores affirmant. Porro ipse Rex Veremundus anno sequenti decessit, multis bonis operibus, pro suis expiandis delictis ante præmissis, quod & eius sepulchri inscriptio, licet perbreuis docet. H. R. REX VEREMVNDVS ORDONII. ISTE IN FINE VITÆ SVÆ DIGNAM DEO POENITENTIAM OBTVLIT, ET IN PACE QVIEVIT ERA MXXXVII. Successit autem Veremundo, anno item sequenti, eius filius Alphonsus, eius nominis V. puer annorum quinque. Porro quantum contulerit semper pietas, ad hostes fidei profligandos, cum alias sæpe, tum his temporibus ostensum est, cum sub Garsia Fernando Castellæ Comite, apud Gormatium, cum hostibus confligente, pietate ac fide Ferdinandi Autolini, qui in proximam Ecclesiam ad orandum se recuperat, exercitus hostium est profligatus, pugnante sub specie eius Angelo, cuius equus, & arma diuino miraculo inuenta sunt sanguine esse conspersa, iaculatus tamen cum ipse esset non missiibus, sed precibus in hostes. C D

Insignis victoria de Arabibus.

Pietas quãtum valet ad hostes fid. superãdos. Miraculũ.

Hoc eodem anno (Ditmarus ait) 14. Kalen. Ian. III. Ottonis Imp. auia Primi vero Ottonis vxor, gaudes moritur, ædificata ciuitate Olsa, collectis ibidem Monachis. Cuius fideli seruitio iusta recompensans præmia Dominus, ad tumbam eius plurima hodie operatur miracula.

c Crãt. in Saxon. li. 4. c. 26. Gothifr. Chr. p. 13 in Ottone 3.

Inter hæc autem Imp. Romam cogitans, cum Mutinam peruenisset iuxta ipsam, in villa Amula dicta, hospitio susceptus est. Accidisse autem tunc ipsi ea tradunt,[c] quæ magna admiratione digna metro scripsit Gotefridus Viterbiensis; nempe coactum fuisse, id iustitia ab eo exigente, Augustam vxorem suam, Mariam nomine, filiam Regis Aragonum, necis Comitis innocentissimi ream, publice cremandam iudicare. Cum enim femina procax oculos in dictum Comitem virum integerrimum forma pulcherrimum coniecisset, a viro castissimo passam repulsam, illum de pertentata pudicitia calumniose accusauit apud Imp. qui facile nimis adhibens ipsi fidem, Comitem mortem damnauit. Quem cum capite amputatum audisset eius vxor, magna audacia, quam pudoris nescius dolor ministrauit, Ottonem conuenit pro tribunali sedentem, clamans de nece iustissimi viri vindictam, proiectoque capite viri in medium, E

Insigne exẽplũ vni' procacitatis, & perfidiæ. Alius pudicitiæ. Imp. temeritatis, & iustitiæ.

ipsum

A ipsum Imp. reum sanguinis innocentissimi apud ipsum iura reddentem accusat. Probationem per contractationem ferri candentis, veritatis indicem offert, consentit ille, paratur ignis, ferrum candens exhibetur, mulier conscia innocentiæ viri sui, arripit illud illæsa, contrectat inusta, quia iusta, stringit, vt flores, ignitum metallum, quo solum exuruntur præcordia ipsius Imp. Cui tunc insultans victrix femina, vindictam in Imp. a gladio exigit imperantis. Fatetur ille culpam, nec refugit pœnam, spondens iugulum, sed poscit inducias.

Interim Proceres accurrunt, pro vita, feminam exorant Imperatoris, sed frustra diu laboratum, at tandem ea est conditione transactum, vt auctrix sceleris, ex qua causa processerat viri necis flammis comburenda daretur. Quo facto suam redemit vitam iustissimus Imp. qui eandem donatam tribus castris, solutus ipse, ac liber subeundi supplicij, eam abire rogauit. hoc tantæ tragædiæ est argumentum, quod, vt dictum est, B Viterbiensis Gotefridus carmine cecinit, alij vero soluta oratione scripsere. Poteram hoc ego breuius, pro more; sed patriæ, in illustri exemplo prodendo, libuit indulgere.

His ita decursis Imp. Romam versus dirigit iter. Inde ad Samnites se contulit, vt Principes Longobardos in officio contineret. tunc accidit, vt religionis ergo ad Cassinense monasterium se conferret, cui tunc præerat Ioan. vir egregiæ sanctitatis, cuius præfectura diuinitus ipsi creditæ hic erat annus primus, quo & incipiebat secundus, de quo Leo Ostiensis: Hic primo ordinationis suæ anno, præceptum confirmationis ab Ottone III. Imp. suscepit aureo sigillo bullatum. Quo etiam tempore, idem Imper. hic per dies aliquos remoratus, duas argenteas coronas obtulit B. Benedicto. hæc Leo.

C Eodem quoque tempore idem Imp. Beneuenti cum esset, venit ad eum Heribertus vir Sanctissimus electus Archiepiscopus Coloniensis, vt, ex more, inuestituram acciperet ratione feudorum, quæ idem Antistes ex Fisco Regio possideret: qua accepta idem Romam se contulit, & pallium a Gregorio Papa suscepit. Testatur hæc Rupertus Abbas Tuitiensis,[a] in vita ipsius, qui cum dicat id factum triennium ante Ottonis obitum, vtique ad hunc, vel potius sequentem annum sunt referenda.

a In V. eiusdem c. 10. apud Sur. 16. Mart.

Quod ad res spectat Orientis, sub hoc anno Curopalat. Io: Malaceni per calumniã accusati apud Basil. Imp. quod Bulgarorũ partibus fauisset, narrat historiã, eumq; ab eodem vocatum Constantinopolim tradit. reliqua de eo habemus ex scriptore vitæ B. Niconis, nimirum eum nobilitate generis, splendore, & sapientia totius Græciæ facile Principem, ex falsis criminationibus delatum ad Imp. cum se B. Niconi commendasset, ne periret, audisse ab eodem beato viro oraculum; Regiam beneuolentiam, & omnia eum beatiora in posterum adepturum, se visurum, & in patriam, sub finem vitæ, reuersurum, quæ omnia, vt prædicta erant, euenerunt. Transacto post hæc tempore D non breui, agente adhuc Constantinopoli Malaceno, Nicon ad Beatorum sortem transiit, quod Malacenus ægerrime tulit, spe se eum videndi, vt promiserat, excidisse. Cum igitur verbis excellenti cuidam pictori hominẽ delineasset, nec ille tamen eum, vt re vera erat exprimere posse confideret, per visum astitit pictori B. Nicon, & expergefactus ille, expressam in tabella eius imaginem vidit, qua ad Malacenum delata, reque ordine exposita, magnum illi gaudium attulit, quod nec in hoc quidem prædictio vana fuisset. Hunc Basilium Imper. idem auctor appellat omnium fortunatissimum, cuius, & vita illustris, & imperij spatium longissimum fuit, & victoriæ, & trophæa de E hostibus quàm plurima, per quem & Bulgaricæ gentis Princeps (vt memorant historiæ) Samuel ille viribus, & robore inexpugnabilis, in Creta cum innumerabili multitudine Bulgarorum fractus, & subactus est.

Io: Malacenus falso accusatus purgatur.

B. Niconis prædictio.

Basilius Imp. fortunatissim⁹.

Subijcit autẽ his quæ de Malaceno narrauit mox Curopalates eundem Basilium Imp. quo sibi Venetos conciliaret, eorum Duci in matrimoniũ iunxisse Argyri filiam, Romani, postea Imp. sororem quam putamus illam, de qua Petrus Damianus scribit ad Blancam Comitissam, adeo fuisse mollem, & delicatã, & tam artificiosam imo superstitiosam in victu & cultu corporis, vt vndique odoribus, & varijs deliciis circumflueret. quam tantam mollitiem sibi non probari Deus ostendit, cum permisit totum

Basil. Imp. Venetos sibi cõciliat per matrimon.

Mollis femina, vt diuinitus punita.

eius corpus computrescere, & tantum fœtorem exhalare, vt ferri non posset. Diutius A ergo, inquit Petrus, (quod veracis, & honesti viri relatione se ait didicisse) hoc languore decocta, & miserabiliter cruciata, amicis quoq; lætantibus, diem clausit extremum.

Christi Annus	Siluestri 2. P.	Ottonis 3. 16 / Basil. & Const. 24	Impp. / Indict. 12.
999	1		

GRegorius Papa moritur, cum sed. ann. 2. menses circiter octo: sepultus in Basilica Principis Apost. cuius, quod extat epitaphium, præter morem, libet ascribere, quod sat scio, lector non improbabis. B

Hic, quem tegit humus, oculis vultuque decorum
Papa fuit Quintus nomine Gregorius
Ante tamen Bruno Francorum Regia proles,
Filius Ottonis de genitrice Iudith.
Lingua Teutonicus, Uuangia doctus in Urbe,
Sed iuuenis cathedram sedit Apostolicam
Ad binos annos, & menses circiter octo,
Ter senos Februo connumerante dies.
Pauperibus diues, per singula sabbata vestes,
Diuisit, numero cautus Apostolico. C
Usus Francigena, vulgari, uoce Latina
Instituit populos eloquio tripli ci.
Tertius Otto sibi Petri commisit Ouile
Cognatis manibus unctus in Imperium.
Exuit, & postquam terrenæ umcula carnis
Aequiuoci dextro substituit lateri.
Decessit 12. Kalen. Mart.

Otto, qui infidam fidem expertus fuerat Romanorum, ne Pontificatus in aliquem relaberetur Romanum, curauit Gerbertum, ex Archiepiscopo Rauennate, mox eligendum Rom. Pont. (qui vocatus est Siluester II.) ea quidem sede plane indignissimum, vt qui, quæcunq; potuit, improperia calumniose collegit, & in eam effudit, cum a Io: XV. Pont. sede Rhemensi, quam iniuste inscenderat, deiectus est, cuius delicti credibile est eum pœnitentiam egisse. Ista adeo indigna pati coacta est Rom. Ecclesia, cum per Principes sæculi electiones Rom. Pont. factæ sunt. sic per Ottonē Primum, homo laicus, Leo intrusus est, sic modo, & Gerbertus, quem adulatus eidem Imperatori Rom. populus dicitur [a] postulasse. Porro tam eius continuata prosperitas, tantis aucta progressibus, Mathematicæ scientiæ, & præcipue Astrologiæ peritia, in tam rudi sæculo, occasionem dedere schismatico homini Bennoni cuidam, qui se appellaret Cardinalem, post annos octoginta, absurda, & monstrosa configendi, & vulgo persuadendi, quod per magicas artes ad Apostolicæ Sedis culmen prouectus esset, pacta pro mercede diabolo anima, quam statuto loco, Ierosolymis (sic nuncupata Romæ Sanctæ Crucis Ecclesia) exactor violentus extorserit. cuius probrosæ, & nefariæ fabulæ ante hunc Bennonem nullus, qui meminerit, extitit, contra vero, qui sub eius Pontificatu vixerunt, honorificam de eo mentionem habuerint, vt Ditmarus scriptor grauissimus. [b] & Helgaldus Monachus Floriacensis, qui summa fide scripsit vitam Roberti Francorum Regis, de Gerberto eius magistro scriptum reliquit, cum pro maximo suę sapientiæ merito ad tres illas Ecclesias promotum, & in Apostolica Sede inquit, multa virtutum operatus est insignia, & præcipue in eleemosyna sancta. asserit idem eum fuisse professione Monachum Benedictinum.

De Siluestro P. fabula expeditur.
a Aimoin. lib. 5. c. 45.
Benno primus calūniator Siluest. II.
b lib. 6.

D E

A Qui post præsentem ætatem claruere scriptores, adeo Bennonis perculsi sunt testimonio, vt reuocarint in controuersiam, num Siluester iste esset inter Pontifices annumerandus, quem crederent a Diabolo fuisse promotũ, vt apparet ex Sigeberto. [a] qui post annos 200. suum Chronicon scripsit. At non illa, qui præsenti sæculo claruere, scriptores, Ditmarus, Glaber, Helgaldus, Lambertus, Hermannus, & Marianus Scotus, qui oẽs absq; cõtrouersia res sui sæculi propius intuiti, nulla vel leui dubitatione, Siluestrum post Greg. V. legitimum recensent Ro. Pont. Abeat, igitur hæc fabula cũ illa alia simili de femina Papissa, nisi quod illam leuitas excogitauit, hanc nequitia.

Siluestrũ cur quidã excludũt a numero Ro. Pont.

Eodem anno Franco Vuormatiensis Episcopus egregiæ sanctitatis vir Romæ (vt ipsi antea reuelatum fuit) diem clausit extremum. hic per annum versatus cum Imp. in Italia, gratiosus illi & omnibus erat. Vterque indutus cilicijs, pedibus nudis, in quaB dam spelunca iuxta S. Clementis ecclesiam per 14. dies in orationibus, ieiunijs, vigilijs clam delituit. Cum suam mortem Imperatori prænunciasset, & solicito ac roganti quem substitueret illi episcopum, fratrem proposuit Burchardum, non quidem ex carnali affectu, sed vt doctrina, & sanctitate conspicuum, quem & Imp. post eius mortem, promouit in episcopum Vuormatiensem. Ex eius Burchardi Vitæ auctore.

SYNODVS ROMAE HABITA, in qua accusatus Gislerus Archiepiscopus Magdeburgensis, quod duas parochias teneret; qui paralysi percussus venire cum nõ potuisset, res relata ad Concilium prouinciale Germaniæ. Ex Ditmaro, qui subdit de peregrinatione ab Imperatore suscepta ad S. Adelbertum, ob audita eius mirabilia. Gnesnæ instituit Episcopatum vt credibile est, auctoritate legati a latere S.R.E. Cardin. Verum an istud Rom Pontifici probatum fuerit, dubitari potest, si quidem asserC tione Gregorij VII. Rom. Pont. apparet vsque ad sua tempora nondum fuisse institutam sedem Archiepiscopalem in Polonia.

De archiepiscopatu i Polonia. a lib. 2. ep. 72 data. A.D. 1074

Accidit dum Imp. Romæ ageret hoc tempore Hermanni Ducis milites monachorum Sancti Pauli prata occupasse, & suppliciter rogatos dimittere neglexisse. at diuinitus factum, vt obducto cœlo nubibus, terribili tonitru micantibus fulminibus, aliquot eorum interfectis, ceteri diffugerent. Ex Ditmaro.

Vltio in sacrilegos.

Eodem quoque tempore factam esse translationem venerandi corporis Benedicti Papæ V. ex Hamburgo, siue Hamaburgo, vbi, exulans, relegatus ab Ottone primo, diem clausit extremum, idem Ditmarus narrat, vt plane, licet sero, cognitus fuerit Benedictus legitimus Ecclesiæ Rom. Pont. qui idem refert eundem Benedictum prædixisse se mortuo, regionem illam Gentili gladio desolandam, (quod per Sclauos conti-
D git) postquã vero Romã translatus fuerit pacem restituendã. quæ Ditmarus plurib.

Dum autem adhuc Romæ Otto moraretur, hoc anno, agente apud eũ Siluestro P. erga Vercellen. Eccl. se munificentissimum præbuit, donans ei ipsam Vercell ciuitatem, necnon Comitatum S. Agathæ. Est de his adhuc integrum eiusdem Imp. diploma in Archiuo eiusdem Eccl. quod exhibet auctor in Annalibus, præclarum monumentũ, a nostrõ compendio non exigendum. Subscriptio est hmõi, Dat Non. Maij A. Dominicæ Incarn. 999. Ind. 12. anno Tertij Ottonis Regis 16. Imperij 4. alias 3. In quo obseruandũ, vt & in alijs ab eo datis publicis monumentis apparet, annos Imperij ab eo incipi numerari, non a tempore, quo Patri successit Imp. sed ab eo potius anno, quo est coronatus a Rom. Pont. antea vero non Imp. sed Regem se nominari voluisse.

Quo ad res Orientales pertinet, hoc anno defuncto Sisinnio Patriarcha ConstanE tinopolitano cum sed. ann. 3. subrogatus est in locum eius Sergius Abbas, ex progenie Photij schismatis auctoris, cuius secutus vestigia, eo amplius obfuit, quo diutius præfuit, propagato sedis tempore vltra 20. annũ. huius nomine contra Occidentales inuenitur alicubi scripta epistola, quam Photij vere esse supra probauimus.

Christi Annus 1000 | *Siluestri 2. P.* 2 | *Ottonis 3.* 17 *Basil. & Const.* 25 | *Impp.* *Indict.* 13.

Extiterunt hoc anno duo quidam plebei homines, Leutardus in Gallijs, Vilgar-

Heretici duo apparent qui cito extinguuntur.

dus in Italia, apud Rauennam, qui nouis spargendis dogmatibus famam, & sectatores quærentes non multo post extincti sunt. Leutgardus quidem ortus ab Iconoclastia, cum se a Lebuino Episcopo Catalonico conuictum uideret, & ambitione vulgi destitutum, in puteum deiecit: Vilgardus Grammaticus, sub specie Virgilij, Horatij, & Iuuenalis dæmonibus apparentibus ab ijs deceptus, cæpit multa turgide docere fidei sacræ contraria, dictaque Poetarum per omnia esse credenda asserere, & hæreticus repertus, a Petro eius vrbis Episcopo damnatus est. plures etiam per Italiam huius pestiferi dogmatis reperti, qui aut gladijs, aut incendiis perierunt. Ex Sardinia quoque Insula, quæ his pluribus abundare solet, ipso tempore aliqui egressi, partem populi in Hispania corrumpentes, & ipsi a viris Catholicis exterminati sunt. Quod præsagium Ioannis prophetiæ congruit, quæ [a] dixit, Sathanam soluendum expletis mille annis.

a Apoc. 20

B

Ottonis II. Romã aduentus. Peregrinatur ad S. Adelb. in Polon.

Hoc eodem anno Otto Imp. ex Polonia, quo pietatis ergo fuerat peregrinatus ad sacra pignora S. Adelberti Martyris, Romam reuersus, manus eius auferens, auro & gemmis mirifice exornatas, in ecclesia a se fabricata eius dicata nomini, inter duos pontes honorificentissime collocauit, & alia plura SS. MM. corpora diligenter conquisita illuc transtulit. & inter cetera corpus S. Bartholomæi Apostoli, & S. Paulini Nolani Confessoris. de qua re Robertus, qui ad Sigebertum adiecit appendicẽ 1157. sic ait. Circa hoc tempus inundatione Tiberis facta nõ modica, Romæ in quadam Insula eiusdem fluminis, in Ecclesia antiqua inuentum est in quodam sarcophago corpus B. Bartholomæi Apostoli totum integrum, excepto corio, quod remansit Beneuenti, quando Otto Imp. capta eadem ciuitate, corpus prædicti Apostoli transtulit Romam, sicut tabulæ æreæ demõstrant scriptæ Græcis litteris, & Latinis, quæ repertę fuerunt in corpore Apostoli. repertum est in eadem Ecclesia corpus B. Paulini Nolani Episcopi. Factum est autem, vt illatione corporis S. Bartholomæi in ecclesiam, sub titulo Adelberti martyris inchoatam, transierit ipsa in nomen, & cultum eiusdem Apostoli, memoriaq; Adelberti hoc modo fuerit paulatim obliuione deleta. restituit eam Paschalis II. post 113. annos, cuius inscriptio notat tempus & corpora SS. Bartholom. & Paulin. Indictam sibi a B. Romualdo pęnitentiam Imp. pedes adeundi memoriam S. Michaelis Archang. in Gargano monte, in Apulia, hoc anno exoluit, teste Ostiense, ex antiquis Ecclesiæ Cassinatis monumentis. Vnde rediens, inquit, cum venisset Beneuentum postulassetq; corpus S. Bartholomæi, nec illi negare auderent, aliud pro eo supposuerunt, in quo, Ostiensi ab omnibus contradicitur. In hoc reditu, per B. Nili hospitium transiuit, quod cum ille audisset, procedens illi obuiam cum thuribulo, (quod moris erat) honorifice eum excepit. Cum autem Imp. illi monasterium, & prouentus, vbicũq; liberet, illi obtulisset, recusauit Beatus cum diceret se suosq; Deo curæ futuros, si Dei mandata custodirent. Iterum conuersus ad senem Imp. dixit illi, Pete quodcunque volueris, & cum omni alacritate tibi præstabo. B. vero Nilus cum extendisset manus ad pectus Imp. respondit: Nihil aliud peto ad Imperio tuo, præter salutem animæ tuæ. licet enim Imp. existas, tanquam vnus de hominibus debes mori, & ad iudicium venire, & rationem reddere eorum quæ fecisti, bonorum siue malorum operum. quæ audiens Imper. lacrymas fudit, & benedictione accepta cum suis iter suum est prosecutus.

C

D

B. Nilus excipit Imper. cum Thuribulo.

Renuit monasteriũ cũ redditibus.

Salubria monita ad Imp.

Legatio Steph. R. Vng. Romam.

Steph. D. Vng. quõ accipit Coronam Regiam Polonis.

Stephanus, quarto, ab obitu patris, anno, legationem Romam misit, largam benedictionem, recens conuersæ Pannoniæ, petiturus a Rom. Pont. & vt Strigoniensem Ecclesiam sua auctoritate Metropolim constitueret, reliquos Episcopatus, sua benedictione firmaret, & ipsum Ducem Regio diademate coronaret. Per idem tempus etiam Meisca Polonorum Dux, (an potius Meiscæ filius Boleslaus) Regium a Pontifice titulum impetrauerat, & iam coronam Pontifex egregio opere confici curarat, quam vt Stephano mitteret Pontifex diuinitus monitus est. Misit igitur, & crucem ante Regem ceu Apostolatus insigne; ob multos infideles ab ipso ad fidem adductos, gestandam adiunxit. Ego, inquiens, sum Apostolicus, at ille merito Christi Apostolus dici potest, cuius opera tantum sibi Christus populum acquisiuit. Atque ea causa, quemad-

E

modum

A modum diuina gratia ipsum docebit, Ecclesias Dei vna cum, nostre populo viscera ordinandas relinquimus. Ex [b] Cartuitio in vita S. Stephani Regis.

bc.7.apud Sur. 20. Aug.

At indigne hæc ferentes rerum Polonarum scriptores, coronam scilicet paratam Duci Poloniæ, Dei monitu datam Duci Vngarorum, tradunt Regium nomen atque Regium diadema Duci Poloniæ datum ab Ottone Imp. tunc cum in Poloniam ad S. Adelberti Martyris visendum corpus profectus est. sed certius est, quod a temporis huius laudatissimo scriptore, & veritatis amantissimo, Petro Damiano, Episcopo Ostiensi S.R.E. Card. habemus in res gestis S. Romualdi, vbi opportuna occasione diuertens ad res Polonorum, sub Sclauorũ nomine, recensendas, ait discipulos S. Romualdi Ioannem, & Benedictum, petitos ab Ottone illuc esse missos ad prædicandum, quorum causam martyrii cum enarrat, meminit de legatione ab eodem Duce Boleslao B (quem corrupto vocabulo, vel deprauato textu Buslaum legimus) ad Rom. Pont. missam pro corona Regia consequenda, elegantemque eiusmodi contexit historiam.[a] quam integram, etsi, pro cõpendio, longiorem, in eorum gratiam, qui non possunt fontes adire, describendam putauimus. *Busclauus volens coronam sui Regni ex Rom. auctoritate suscipere, prædictos venerabiles fratres, obnixa cœpit supplicatione deposcere, vt ipsi plurima eius dona Papæ deferrent, & coronam sibi a Sede Apostolica reportarent. Qui Regiæ petitioni assensum penitus denegantes, dixerunt. Nos in sacro ordine positi sumus, tractare nobis sæcularia negotia minime licet. Et ita relinquentes Regem, ad cellam reuersi sunt. Quidam vero Regis familiares agnoscentes eius desiderium, sed quid sancti viri respondissent ignorantes, copiosum auri pondus, quod mittendum Papæ fuerat, secum eos detulisse ad cellulam, falso opinati sunt. Deinde intra* C *se conditione pacta condicunt, ut noctu eremum latenter ingressi, & monachos interficerent, & pecuniam asportarent. Quos cum beati viri tentantes irrumpere, persensissent, aduentus eorum causam protinus agnoscentes, confessionem inter se fecere, & sanctæ crucis se cæpere vexillo communire. Erant autem ibi duo pueri, eorum obsequio, ex aula regia deputati, qui, prout vires dabant, stare pro sanctis, & furibus resistere nixi sunt. Fures reperto tandem aditu, irruentes, extractis gladiis omnes pariter occidere. Tunc thesaurum anxie perquirentes, sed euersis omnibus, nihil inuenientes, vt tanti reatus crimen obtegerent, & humana suspicio non armis, sed flãmis potius quod fuerat, deputaret, cellam incendere, & ipsa martyrum conati sunt cadauera conflagrare. Sed admoti ignes, amissis naturæ viribus nil omnino consumere, vllis hominum stu*D *diis, potuere ita enim eos ipsa etiam parietum materia repellebat, ac si pro lignis durissimi silices essent. Frustrati itaque fures in fugam se conferre nituntur: sed & hoc illis, ex diuina prouidẽtia denegatur. tota siquidem nocte per fructeta nemorũ, per latitudinem saltuum, per opaca siluarum, viam anxiati sunt quærere, quam nullatenus valuere, errantibus vestigiis, inuenire. sed neque pugiones in vaginas, arefactis brachiis, recondere potuerunt. Vbi vero sanctorũ iacebant corpora copiosum lumen, vsque ad diem splendescere, & dulcissima angelicæ cantilenæ, non desiit suauitas resonare. Adueniente autem die, quod factum fuit Regem latere non potuit. Qui ilico ad eremum cum copiosa populi multitudine festinauit, & ne fures euaderent, facta corona hominum totam siluam vndique circumcinxit. Qui tandem reperti sunt manifesti criminis rei, & ad gladios adhuc vltione diuina ligati. Rex autem quid de iis face*E *ret, habita consideratione, deliberans, hoc postremo decreuit, vt nequaquam eos, sicut merebantur, occidi præciperet, sed ferreis catenis vinctos ad sepulchra martyrum destinaret, quatenus, aut ibi, vsque ad obitum in vinculis viuerent miserabiliter, aut si sanctis martyribus aliter videretur, ipsi eos sua misericordia liberarent. Qui cum ad SS. tumulum fuissent ex præcepto Regis attracti, mox ineffabili diuinitatis omnipotentia fractis sunt nexibus absoluti. Deinde facta super SS. corpora Basilica, innumerabilia, non solum tunc, sed & nunc, ibi fiunt, ex diuina virtute prodigia.* hæc de martyribus Petrus. Ex quibus & illud apparet, ista facta esse non sub Meisca (vt Cartuitius ponit) sed sub Boleslao filio transacta; nec sub Ottone Tertio, sed sub eius successore Henrico Imp. talia petere a Rom. Pont. perseuerasse, ex his quæ subijcit idem Pe-

S. Romualdi discip. missi ad prædicãdum in Polon.

a Apud Sur. 19. Iun. c. 32.

Boleslaus coronam Reg. expetit a Pont.

Martyrio affecti.

Sacrilegi occisores SS. multiplici miraculo detecti.

Rei ad sepulchra martyrũ alligãtur.

A MM. soluuntur.

1 cap. 34. trus. ait enim.[a] *Imp. autem Henricus Busclaui consilium non ignorans, vndique vias custodiri praeceperat, vt si Busclauus nuncios Romam mitteret in eius illico, manus deuenirent. Monachus igitur qui nuper missus a SS. MM. fuerat, demum captus est, & mox carcerali custodiae mancipatus. Nocte vero illum Angelus Domini in carcere uisitauit, & consummatos eos esse, quorum legatione fungebantur, admonuit, statimque aperto diuinitus carcere, preparatum sibi esse nauigium in fluuio, quem transiturus erat, asseruit. Quo festinans monachus Angelicae promissionis fidem ueram esse probauit.* Ex quibus apparet nullatenus ab Ottone Imp. vt tradunt Poloni, Regis titulum Boleslaum obtinuisse, quem constat esse quaesitum tempore Henrici Imp. eius successoris, non ab Imper. quem (vt audisti) sibi expertus fuerat aduersantem, sed a Rom. Pont. a quo id petere primum caepit. Sed vt ad Sanctum Stephanum Regem Vngarorum reuertatur oratio, cur ipse tantam diuinitus reuelatam gratiam promeruit, vt alteri paratam coronam acceperit, ex epistolis Gregorij Papae VII. causam possumus intelligere eã fuisse, quod scilicet ipse Regnũ Vngaricum Rom. Eccl. donauit. Sunt de his haud obscura testimonia pluribus eiusdem Pontificis[b] litteris comprobata, ex quibus vel vnas hic adscribere necessarium duximus, sic se habet.[c]

Miraculũ. | Poloni nõ ab Imper. sed a Papa nomẽ Regis qrunt. | b lib. 2. ep. 13. 63. 70. & li. 3. ep. 25. | c lib. 2. ep. 13.

A | B

Gregorius Seruus Seruorum Dei, Salomoni Regi Vngarorum salutem, & Apostolicam benedictionem.

Litterae tuae ad nos tarde, propter moram nuncij tui, allatae sunt: quas quidem multo benignius manus nostre suscepissent, si tua in causa cõditio non adeo B. Petrum offendisset. Nã sicut a maioribus patriae tuae cognoscere potes, Regnũ Vngariae S. R. E. proprium est, a Rege Stephano olim B. Petro cũ omni iure, & potestate sua oblatum, & deuote traditum. Propterea Henricus piae memoriae Imp. *ad honorem S. Petri Regnum illud expugnans, uicto Rege, & functa uictoria, ad corpus B. Petri lanceã, coronamque transmisit, & pro gloria triumphi sui illuc Regni direxit insignia, quo Principatum dignitatis eius attinere cognouit. Quae cum ita sint, tu tamen in ceteris a regia uirtute, & moribus longe discedens ius, & honorem S. Petri, quantum ad te imminuisti, & alienasti; dum eius Regnum a Rege Teutonicorum in beneficium (sicut audiuimus) suscepisti. Quod si uerum est, qualiter gratiam B. Petri, & nostram beneuolentiam sperare debeas, tu ipse, si iustitiam uis attendere, non ignoras, uidelicet te non aliter eam habiturum, nec sine Apostolica animaduersione diu regnaturũ, nisi sceptrum Regni quod tenes, correcto errore tuo, & Apostolicae non Regiae Maiestatis beneficium recognoscas. Neque enim nos timore, uel amore, aut aliqua personali acceptione (quantum Deo adiuuante poterimus) debitum honorem eius, cuius serui sumus, inrequesitum relinquemus. Verum si haec emendare, & uitam tuam (ut decet Regem) instituere, & Deo miserante, adornare uolueris, proculdubio dilectionem S. R. E. sicut matris dilectus filius, & nostram in Christo amicitiam plene habere poteris. D. Romae 5. Kal. Nou. Ind. 13.* est A. D. 1073. Iure igitur illa de Vngaris Glaber[d] huius temporis scriptor. *Ipsa denique* inquit, *Vngarorum gens, post tot patrata flagitia, post tot flagella gentibus illata, cum suo Rege ad Catholicam fidem conuersa; quae prius consueuerat crudeliter rapere aliena, libens impartitur, pro Christo propria: A quibus etiam iam dudum diripiendo captiuabantur, undecunque in miserrima mancipia distrahendi, qui reperiebantur, Christiani: ab iisdem quoque fouentur nunc confratres uel liberi.* Matri vero omnium Ecclesiarum Apostolicae sedi, Patriq; omnium Vicario Christi, summa pietatis ergo se ipsos cum suis penitus deuouere.

Regnum Vngar. B. Petro addictum, & traditum. | d li. 1. c. 5.

C | D | E

Mirandum plane, nec alterius, quam Dei inuentum, vt, quo tempore nequissimi homines Rom. Ecclesiam inuaderent, & Imperatores Rom. Pont. electiones vsurparent, quasi ancilla facta Domina gentium, Regna tamen ipsa ad eam afferrentur, & Regna item ab ea peterentur; vt quisq; agnoscat Rom. Eccl. non hominum arbitrio, & prudentia regi, sed Christi sapientia, & potentia disponi, & diuinis promissionibus niti, & custodiri.

F I N I S.

A

PRAETERMISSA SVIS LOCIS reddenda.

A.D.584.in fine,post illa vltima verba,demersa est.} adde,Extat hoc anno Tiberij Imp. sexto,ex quo cum Iustino regnare cœpit, data epistola Pelagij Papæ ad Auxanium Episcopum Arelatensem,qua rogat eum, vt suadeat Francorum Regibus opem ferre Romanæ Ecclesiæ laboranti incursionibus Longobardorum, atque a confœderatione eorundem Longobardorum recedere.habes eam in Annalib.

B A.D.601.pag.120.C.post Verbum, vrgens.} adde.

Expetenti Ætherio Lugdun. scripta B. Irenæi martyris, diu respondet quæsita, nec inuenta. Lib.9. ep. 50. Ind.4.

A.D.640.pag.152.B.post illud,Maximi.} adde. Quod vero Maximus Heraclium piæ memoriæ vocat;facit id ex consuetudine sic vocandi Imperatores, qui non publice hæresis damnati essent,non quod illum probet Catholicum.

A.D.692.pag.189.C.post illa, Vetabat Canon.} adde, Sed & ex sacra cera formari solitos agnos,& Romæ in Octauis Paschę solitos distribui,ordo habet Rom.à Gelasio,vt creditur collectus.

A.D.741.pag.232.D.V.7.constructis.} adde. *& hoc constituit*,habet idem *Anastasius,vt fere sine interuallo,& a presbyteris hebdomadariis Missarum solemnia,&*
C *a' Monachis diuina officia,secundum constitutum,quod a collegio sacerdotum coram sacro corpore B.Petri Apostoli factum est,in solemniis Christi D.N.Sanctæque eius Genitricis,SS.Apostolorum,vel omnium SS.Martyrum,Confessorum,atque Virginum,in oratorio nomini eorum dedicato:atque vt intra Ecclesiam B.Petri,sub arcu principali similiter,& vigiliæ celebrarentur, iisdemque institutis disposuit, vt in cœmeteriis circumquaque positis Romę in diebus natalitiorum eorũ luminaria ad vigilias faciendas, & oblationes de Patriarchio per oblationarium deportentur ad celebrandas Missas,per eum,quem præuiderit Pontifex,pro temdore sacerdotem.* Extat adhuc in Basilica S.Pauli oblationum Gregorij Papæ III. ad Missas celebrandas,antiquum monumentum,vetus inquam,in marmorea tabula,inscriptio ipsius Gregorii, hoc titulo.

D

In nomine Dei Saluatoris nostri Iesu Christi, Breue factũ a me Gregorio III. Papa de oblationibus, quę debentur per singulos dies in Ecclesia S. Pauli Apostoli.

Breue Gregor.Papæ.

Statui enim offerri in prima Missa ad corpus oblatam vnam. In 2. *Missa ad S. Timotheum oblatam vnam.*In 3.*Missa ad imaginem Saluatoris,quę & Apostolorum,oblatam vnam.* In 4. *Missa ad S. Gregorium ad ianuas, oblatam vnam. Deinde in Missa quinta ad Altare maius,oblatas duas. Quod simul fiat,quoti-*
E *dianis diebus,oblatæ sex, quę ab ecclesia offerantur in* Basilica *tua, domine meus B.Paule Apostole. Quem Breuis titulum auctoritate* A*postolica omni tempore cõfirmamus sub anathematis interdictu, vt nulli liceat successorum nostrorum minuere prædictas oblationes. Sed si voluerit,ad laudem & honorem eiusdem B. Apostoli augere,augeat. Nos vero ideo dedimus huic maiori altari monachos, vt hæc omnia fiant omni tempore.* hactenus Breue.Oblatarum porro nomine,quod offertur pro celebrando Sacrosancto Missæ sacrificio, intelligitur. Cum alioqui panis etiam offerri a populo soleret ad Eulogias conficiendas, cum panis ipse communiori benedictione benediceretur, qui in populo diuideretur. qui vsus adhuc in

Oblata quid.

pluribus viget Ecclesijs. Rursus vero oblatarum nomen vsurpatum interdum inuenitur pro ipsa Eucharistia, apud antiquos Rituales. Communius autem pro ipso pane, & vino, quod offertur sacrificij celebrandi causa. de qua Remigius Antisiodorensis, de celebratione Missæ. Ex eiusmodi oblatis olim ea pars tantum ad Sacræ Eucharistiæ vsum sumebatur, quæ ad communicandum populum satis esset, vt ex S. Cypriano [a] colligitur, dum redarguens diuitem feminam sine eiusmodi oblatione ad Ecclesiam venientem, hæc improperat, dicens: *De sacrificio, quod pauper obtulit, sumis*. & S. August. [b] *erubescere*, inquit, *debet homo idoneus, si de aliena oblatione communicauerit*. Quæ autem supererant, ne consecrarentur ex pane, & vino, in vsum Sacerdotum offerentium sacrificium, & clericorum ministrantium cedebant. postea autem cum est factum, vt quæ in sacrificium offerenda essent, Sacerdotum diligentia pararentur: omnes illæ diuersorum oblata, absque diminutione, ijsdem cessere ministrantibus. A

De oper. et eleem. ser. 215. de temp.

B

A.D.772.pag.264. A. deletis illis, ceterum vsq ad illud, eo tempore vixit, ȝ substitue. Causam huius diuortij prodit Monachus Sangallensis, in libris rerum gestarum Caroli. *Filiam, inquit, Desiderii, Longobardorum Principis, Carolus duxit vxorē: quæ, non post multum temporis, quia esset clinica, & ad propagandam prolem inhabilis, iudicio Sanctissimorum sacerdotum, relicta, velut mortua; iratus Pater &c.* Porro, vt ista episcopi illi decreuerint ista oportuit concurrisse, nimirū, quod reddita esset ex morbo penitus impotens ad concubitum, & hoc impedimentum iam fuerit ante contractum matrimonium, nullaq; amplius esset spes probabilis, etiamsi cōualuisset, aptam reddi ad copulam coniugalem Ista quidem ex sententia Iuris Canonici Consultorum. verum nec omnibus id probatum fuit, & minime Adelhardo eiusdem Caroli consobrino, qui ex eo scandalum passus, se ab eiusdem Principis palatio, abdicauit, ac monasticum institutum amplectens in Corbeiensi monasterio mira claruit sanctitate, vt est in eius vita, quam Paschasius Rathbertus, eius ætatis vir, fidelissime scripsit. C

A.D.772.pag.265. A. post illa verba. pluribus ista Sabellicus. ȝ subde.

Carolus quoque M. audita Hadriani creatione, legatum ad eum misit Engelpertum, Alcuini discipulū, qui eius quoq; litteras ad ipsum attulit. Epist. 28. Alcuini.

A.D.778.pag.275. E. post carmina, adde illa. ȝ Eiusdem Albini tempore in Scotia primum seminari cœperunt pessima zizania illa, quæ hoc nostro sæculo densa segete Boreales Prouincias occuparunt, quibus affirmaretur illud infaustum adhuc inauditum ostentum; confessionem peccatorum non esse faciendā sacerdoti, sed Deo tantum: Idem vir Sanctissimus, atque doctissimus Albinus, vna ad eos epistola scripta, eadem zizania exorta præcidit, immo conuulsit ille radicitus, vt amplius visa non fuerint, nec audita. Habes epistolam in Appēdice Annalium addita ad 10. Tomum in editione Rom. & ad 9. in editione Veneta: & in T. 1. lectionum Antiq. Henrici Canisij, inter Albini epist. 26. De eadem confessione sacramentali ad sacerdotis aures fieri solita in alijs quoque epistolis agit. D

23. 37. A.D.792.pag.298. B. post illa, suos clericos habitare, ȝ subde.

Commendatur magnopere eiusdem Paulini sanctitas, & doctrina ad oppugnādas emergentes hæreses ab Albino Flacco eius per familiari, qui his diebus ad eum scripsit, hortans eum nauiter agere aduersus hæreticos, pro dogmatibus Ecclesiasticis, pro quibus librum, quem Paulinus scripserat, ab eo acceperat. E

A.D.796.pag.311. A. post illud, ex Adone. ȝ Est de his mētio in Epist. Albini ad Paulinum Patriarcham Aquileiensem, in qua hæc leguntur: In cuius potentia, & gratia (Dei scilicet) mirabiliter de Auarorum gente triumphatum est, &c. Et mox Paulinum prædicat, in quem omnes respiciant pro conuersione Auarorum.

E. post illud affirmant. ȝ Eidem Legato Engilberto ad eundem Leonem Papam dedit Albinus litteras, quæ extant, in quibus plura de sua ingenti animi submissione, & deuotione erga Rom. Pont. & eiusdem Rom. Pont. prærogatiuis, habet.

A.D.799.pag.314. C. ad illud & honorificentia, ȝ adde. Porro de his omnibus Caro-

lus

A lus M. Albinum Flaccum reddidit certiorem: qui horrendum facinus deteſtatus reſcribens ad Carolum hæc de his habet Ecce in te ſolo tota ſalus eccleſiarũ Chriſti inclinata recumbit, & alia plura de Caroli pietate, & Romanorum neſario ſcelere.

A.D.800.pag.315. E.poſt illa,& alia plura id genus, ʒ adde. Cogitans Romam Carolus optauit ſecum ducere Albinum Flaccum, qui tunc Abbatiam Turonenſem curabat.Sed renuit ipſe reſcribens ad eum(quæ eſt epiſt.7.) eum eo iocatus eſt.

A.D.802.p.321.D.poſt illa ponderatione feciſſeʒadde.Laudatiſſimo huic viro, cum Albino Flacco huius ſeculi face,ſumma interceſſit familiaritas,quod teſtâtur plures,quæ adhuc extant,eiuſdem Albini ad ipſum Epiſtolæ, in quarum vltima egregium eius eſt elogium.fuit is, &c.

B A.D.810.pag.338.B. poſt illa. Hactenus Eginardus ʒ adde. Pro pace confirmanda, tunc miſit Nicephorus Imp.Arſacium ad Pipinum Italiæ Regem;ſed eo iam proxime,ex hac vita ſublato,Carolus ipſe Imp.eamdem legationem ſuſcepit,pacemq; rogatam conceſſit, litteraſque ad Nicephorum Aug. conſcripſit, quæ inter litteras Alcuini,vtpote ab ipſo, Caroli nomine, conſcriptæ,extant.

A.D.830.pag.384.A.poſt illud,in Nicephoro ʒ adde:eamque perduxit ad Iſaacium Comnenum,qui imperare cœpit anno 1057.

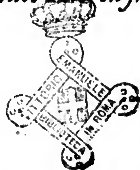
A.D.841.pag.393.poſt illa, eſt perſecutus,4. lineis deletis, ſic repone. Non prætermittendum quin hic moneamus de mirandis, & terribilibus auditu,quæ Hincmarus Archiepiſcopus Rhem.libello de translatione S.Remigij ſcripſit contigiſſe ſub Ludouico Imper.& poſt eius obitum, in nonnullis, qui bona eccleſiæ inuadere, &
C violare præſumpſerunt.

VENETIIS, MDCIII.

Apud Georgium Variscum, & Io: Antonium Franzinum, & Hæredes Hieronymi Franzini.

Pag. litt. lin.	Errata	Correctiones
4 d 3	Anthimio	Anthimo
5 b 5	Imp.	Imperatori
c 3	Terracinensi	Terracinensis
8	impensaque	impenso.
e 8	damnat	damnauit
8 e 8	coerciti cum super	coerciti sunt, cum super
10 a 4	Theobaldi	Theodobaldi
c 4	appellare	appellari.
13 c 8	excessisse	sedisse.
14 a 1	Græcorum	Gothorum
11	ex scriptoribus vitæ	ex eius scriptoribus vitæ
c 2	nec probabilia sint	nec probabilia sunt.
15 a 5	Cassiani	Cassini
c 7	nimis	ruinis
16 c 4	Cosrhoe ostentum	Cosrhoe ad ostentum
d 11	in Editione Veneta	in editione Veneta Conciliorum
17 b 8	Sed Christus Deus Abagaro (quando quidem eum videre cupiebat miserat proferunt.	Sed Christus Deus Abagaro (qñ quidē eum videre cupiebat) miserat, proferunt.
19 e 4	Auxanus	Auxanius
d 2	arbitrium	arbitrum
21 d 5	facundus	Facundus
e 8	a quoquo	a quoquam
25 a 1	quisque	quisquam
26 e 3	Iustinianus Imperator	delendum
27 a 8	Viglius	Vigilius
e	indulgentiæ	indulgentiam
9	nominatus	nominatur
12	illud esse	illum esse
28 a 1	eccyclica	encyclica
30 b 2	cuius	eius
8	occidi	cecisum
e 2	atque hi hæsitantes	hæsitantes porro
31 e 9	interuocatus	uocatus
33 b 10	rogatum	rogatu
3	Euthymii	Eutychii
34 b 5	eatrium	ea trium
35 d 10	causuimus	censuimus
		e 9 Pelagii.I.
11	nascuntur	noscuntur
37	supremo marg. Vigilii Pap.2.	Pelagii Pap.
38 d 11	quartus	quintus
40 6 b	pes suus	pes tuus
d 1	musino	musiuo
41 b 1	Childibertus	Childebertus
42 e 8	cuius	eius
9	restitui	restitutum
44 d 2	tractantes	tractante
45 b 10	illuminatione ne complendum	illuminatione complendum
d 11	quantusque	quandiuque
46 a 1	per more	pro more
c 3	Christo	Christi
47 b 4	At egregium	Quod egregium
9	Profecturus	Profuturus
48 a 10	Basilia	Basilica
b 4	Successionem	Suessionem
11	Audonus	Audœnus
55 c b	per Consules annos	per consules annuos
56 b 3	Cernunt	Cernuunt
c 4	successerat	succreuerat
e 1		Post paucos dies Fodegundem Rex accipit vxorem, cuius feminæ causam agnoscentes fratres Gelemintham necatā, illū Regno deiiciunt.
59 a 1	ex diuino munere	ex diuino numine
3	precium	prælium
e 8	Spes indeo	Spesindeo
60 d 3	vt vera miracula faciat adde	Io: illi subrogatur
4	Alboinius	Alboinus

Pag. litt. lin.	Errata	Correctiones
61 e 8	quibus	quorum
62 a 11	pœnitentia & Rex	pœnitētia cepit, & Rex
b 5	Rosimundæ vxoris	Rosimundæ posterioris vxoris
63 d 9	ab eo ab Euagrio	ab Euagrio
65 a 4	eam diligenter clausā	ea diligenter clausa
67 a 11	Sanctus	Sancto
68 c 4	diu	diro
12	præstit.	præstitit
69 a 4	perorsus	perosus
5	sui	suis
b 5	cum	eum
7	& in Regnum tanto	in Regnum tam
69 d 10	putat	parat
70 a 4	Tunnenses	Turonenses
71 e 7	fieri	fieret
72 b 5	exculto	excultum
73 e 7	thesaurus	thesauris
d 5	omnes	omnia
6	complures	complura
74 c b	Mariano	Martino
75 a 8	Leonardi	Leandri
77 a 7	Igidium	Egidium
c 7	has litteras	litteras
79 b 10	accidit autem vt	accidit vt
80 a 1	Archidiacones	Archidiaconus
2	ad Io: Constantinopolitanum Io: Episcopū	ad Io: Constantinopolitanum Episcopum
81 b 7	post vero tradit	post tradit
82 b 3	perpetrarent	perpetrarentur
83 d 3	perperam legitur de causis pauperum	perperam legitur, de causis pauperum
4	Siue Regina. atque	Siue Regina, atque
84 c 9	percelluntur	percellantur
marg.	Reges	Regis
d 1	libn	libri
86 d 5	Saleburgensi	Salesburgensi
11 b	A al.Octobr. adde, summo margine.	Gregorii Papæ ann. I.
87 a 1	Pelag.2.P.annus II.	Greg.Pap.ann.I.
88 a 12	frueretur	
89 d b	Aunachario	Anachario
e 8	de tempore ex Aug.	de tempore, Aug.
90 d 2	multis solerent multis miraculis	multis solerent miraculis.
91 a 1	Illyriciani id libenter	Illyrici ali, id libenter
7	ipsis	ipsius
93 b 11	Vigilium	Virgilium
94 c 5	quæ per duos Epos	per duos Episcopos
d 3	describentis	describente
a c	Tridentini	Tridenti
b d	Ecclebam	Ecclesiam
c b	ac ipsi	ac nisi
96 e 9	quæ paralysi	paralysi.
97 a 1	magistræ	magistra
c b	Ep.ad Imp.Ep.65	epist.ad Imp.65
99 e 2	volentes	voluntates
100 e	Siue vos volumus	scire vos volumus
101 d 7	foros egressa	delendum
102 a b	eodemque quoque	eodem quoque
1 d b	Patricio	Patriarcha
106 c 4	Chordielde	Chrodielde
107	Summo margine. 585	595
d 2	solitudinem	Solicitudinem
108	Summo marg. 585	595
114 d 7	eiusdem	eidem
c 5	Defensoris	Defensores
115 e 2	Sanat	Sanet
116 c 8	Capræ	Capraæ
117 a 2	vacilla	vacillasse
118 c 10	corcyrora	Corcyram
e 4	Phoce nota	Phocæ noua
119 b c	cadere	cædere
120 b 8	suspicatur	suspicantur
10	vestro	vestra
d 9	namquam	nanque
121 e 2	multa tum esse, vt eodem	multatum esse credibile est, vt eodem
5	in exilium deportan-	in exilium deportandum

Errata	Correctiones
dum.vt &c.	dum curauit, vt
122 a 5 fugante	fugiente
c 2 quarum	quorum
123 c 3 vt rum	vt tam
124 c 11 Tolotano	Tolosano
125 a 5 audere	accedere
c 3 iniuste igitur depositi	iniuste depositi
c 8 facinus	qui
126 c 1 Ildeph.	Ildephonsus
127 a 5 cumpositos	rum positos,
6 b disput	disputatum ?
9 capiam vti rem certã	eam vti rem certam
129 b 3 æcumenicum	oecumenicum
d 7 in eum coniuratione	in Phocã coniuratione
11 cũ Eustolia Romana	cũ Eustolia & Romana
130 a 2 horribili	horribili
134 a 3 vocatum	vocatam
136 b 10 nam fuerat eiectus	vnde fuerat eiectus
137 a 3 Dbemus	Debemus
5 aucta	Sancta
7 insignabatur	insigniebaatur
b 8 perclusum	perculsum
c 9 Costhoes	Cosrhoes
7 Concorporeus	Concorpores
a. marg. Scãdalum putillarum	Scandalum pusillorum
c 9 Super eos	se per eos
d 3 Tundensis	Tudensis
6 ado	Ado
138 c 7 uiam	vitam
c 4 Attala Magistro	Attala, Magistro
139 d 5 permittit	permisit
7 transij	transiit
9 in eundẽ suũ errorem	in eumdem secũ errorẽ
c c 8 lapsos	lapso
19 redimerat	redemerat
140 b 2 subrogatur	subrogaretur
c 4 Quod cũ id sciuisset	quod cum sciuisset
8 regiam iuitatem	regiam ciuitatem
9 ammisset	annuisset
141. Supmo m. Deusdedit P.4	Bonifacii V. P.4
a b & abeatam animam	& beatam animam
142 b 9 hoc secundo belli	hoc V belli.
143 c 11 Episcopum	Episcoporum
d 8 Bladulpho	Blidulpho
c 5 Contigeret	contingeret
febribus cibus ardẽtibus	febribus ardentibus
144 a 3 Clatonensis	Cleronensis
c 5 illum fuisse testatum	illum fuisse prosecutũ muneribus, publicisque notis inscriptis id ipsũ fuisse testatũ, supra scriptum est.
c 7 ab Incarnatione Domini 627.	Ab Incarnatione Domini anno 627.
10 vt eumdem Regem	vt ad eumdem Regem
145 a 5 Ferens Imperator	ferens Imperator
146 a b tamen	tantum
b 10 & Exarcho vero Gradensi	& Exarcho Gradensi
c 8 Roma	Romanum
10 se præferrẽt vindices	se præferret vindicem
d 2 vltor	vltorem
4 diu vixerunt	diu vixit
5 latuerunt hæretici	latuit hæreticus
c 2 Neustiæ	Neustriæ
6 Senioris Popino	Seniori Pipino
7 monis bonis	bonis monitis
147 a 8 excitaria	excitari
b 5 Ebubelet	Ebubezet
c 1 erepta	arrepta
3 ad scaldis flueta pagũ	ad scaldis flueta & pagũ
148 b marg. Hon	Honorius
c 6 Syrium	Cyrum
151 c 1 Segiegario	Secretario
d 6 Ioannem tantum	Ioannem electum tãtũ
c 4 potiuntur	eo potiuntur
152 b 3 grauantem	grassantem
c 4 illa	vlla
155 b 4 Numidiũ, Mauritaniũ	Numidicũ Mauritanicũ
c 4 Andonenus	Audoenus

Errata	Correctiones
156 b 4 Lataest	talis
c 9 exarsissere	exarsere
157 b 2 sententium	adde, q̃ Ecclesia Rom.
158 a 2 impensis ad confessionem B. Petri	impensis precibus
159 b 5 quanta in custodia	quanta Martinus Papa in custodia
161 d 9 fides	fidem
163 b 7 celebrato	delendum est
164 a 8 purgaair	purgatur
165 a 10 S. Audoenus, & Rado fratre	S. Audoenus, & Rado, fratres
166 c b profligatur	profligantur
d 6 quod	qui
7 dies	diem
11 contestatione	contentione
167 a b Regno	Regni
10 leuinensis	Lerinensis
c 3 Anacoriticam	Anachoreticam
c 1 Hordnumbrorum	Nordumbrorum
c 4 muneribus vasis	muneribus, vasis
169 a 2 Supettuas	Supetias
d 8 recognita	re cognita
agre	ægre
9 Sæculo	a sæculo
170 c 5 Sic vt cunctis barbaris nationibus essent terrori	(Sic vt cunctis barbaris nationibus essent terrori)
171 d 10 Costant.	Costantinop.
c 2 Baraba	Bamba
172 a marg. Garibaldus diuinitus autur	Bertaridus diuinitus assumitur
6 redere	redire
b 3 popul.	populi
6 Hemmausensem	Nemausensem
d 1 visit	visis
circumuallere	circum vallare
7 Quiriano	Quiriaco
Toletarum	Toletanum
8 belle	belli
chro	Chron.
c 2 frequentent	frequenter
173 c marg. Hono. R. F.	Honor. Rom. Episcopũ
174 b 1 colligitur Agathonis Lapæ anno primo Lõgius	colligitur longius. inter medius delens
c 3 Gilbid	Gizid
c 8 exrorta	exorta
c 11 & Beda	& Bedab
c marg. S Luitas per annos. 4. c. 12 ali 5. c. 20	Siccitas per annos tres 4. c 15 lib. 5. c. 20
175 b 4 Edibredum	Edilredum
d 8 Aquilinati	Aquilonari
c 4 Monotholitas	Monothelitas
176 b 3 tamen	tam
6 Sincere	sincera
c 9 Ecclesiastici	ecclesiæ
177 a 2 quærere	quatiens
2 percutisset	percussisset
3 interibant	interire
b 9 sincere confessione	sincera confessione
c 5 in generale	in generali
c 4 Araba	Arabs
8 proferre iidem	proferre, iidem
c 2 Diptychis, eadem	Diptychis.
178 b 5 prolatur	prolatus
d 4 dictæ sunt	dictæ sint
c 5 imo aliis	imo cum alijs
179 a 3 eosque vos misimus	eosque ad vos misimus
a marg. æcumenica	œcumenica
179 a 7 Concilia	Concilio
c b Portunensis	Portuensis
c 11 Imperii Gothorus Regis	impii Gothorum Reges
d 1 creati	creatis
d 3 vsitrpatore	vsurpato
8 qui Vicarios	qui per Vicarios
c 3 Sententis	Senitenti
7 Encigio Ludensis	Eruigio; Tudensis
180 b 3 Canon	Canone
d 6 marg. Audomas	Audomarus
181 a 1 pœstitus	penitus

coar-

Errata	Correctiones
a 5 coarguntur	coarguntur
a 8 examinanda sunt	examinanda sunt
d 7 Anastasi	Anastas.
182 a 4 deferret altera	deferret, prosequeretur; altera
c 4 vt filii sui	vt ferrent filii sui
d 2 potentes	petentes
e marg. stagilit	stabilit.
183 e 1 Ioan.P.I	Cononis P.I
Iustin.iun.Imp.	Iustiniani Imp.iun.
7	2
184 a marg.Iusti	Iustinian.
b 11 Franciæ.seu Fracorũ	Francia, seu Franconia
d marg.hic	hæc
186 b marg.Surd.	Sur.
b 5 Lunibecto	Cunibecto
c 1 Tres Coaduellæ	Ceaduellæ
187 b 4 Vuilfiedi	Vulfridi
c 6 Alacham	Alachim
188 a 1 Machis	Alacius
c 5 Collectum sit	Collecta sit
c marg.Homo Canonem	Nomo Canone
d 2 Cedrenas	Cedrenus
Manasse	Manasses
e 4 &	ex
190 e 3 vno	vnius
191 a 5 Vuilfiedum	Vuilfridum
192 d 9 Bertinum	Bettinum
193 c 2 castitati	caritati
d 1 qui post	qui liber post
d 4 Ceoolfiedum	Ceolfridum
194 b 2 Iona	Ionæ
c 8 testatur	testetur
195 a 10 factum erat	factu erat
e 4 formam	famam
8 vnum	vestrum
196 d 6 demonstretur	demonstrent
197 e 5 Cunilpertus	Cunipertus.
198 a 6 quamuis	& quantumuis
199 d 7 Cæmiteria	Cœmeteria
201 c 1 Gregorio vndecimo	Gregorio secundo
7 ac Theophredi	Theofredi
202 b 6 Mediolen	Mediolan.
253 a 3 dicitur dum	diuturnum
c 2 Consulit	Consuluit
204 d b Theodosius attonsum	Theodosius Anastasiũ attonsum
205 e 7 punitur	ponitur.
206 b 8 Pitenorũ Attunicorũ	Pirenęorũ Asturicorum
207 a 5 Singonas	Lingonas
208 c 8 Deo	Ideo
212 d 9 Theodori	Theodonis
213 b 8 Garunam	Garumnam
215 a 7 ac contra Germanus	At contra Germanus
217 c 4 suis	eius
218 a b sæculorum	sæcularium
b 10 cum videlicet	cum enim
c 2 & iniuriæ nostræ	incuriæ nostræ
215 c 4 Grimanum	Grimonem
220 a 9 Huic	Hinc
220 d 5 filiabus patribus	filiabus a patribus
8 Episcopis & vitiosis	Episcopis vitiosis
222 b 4 inierint	inierunt
c 10 & præsto fuit	præsto fuit
7 eo intra	& intra
c 3 perpetuum	perpetuo
e 8 quos	quas
223 d 3 Monologio	Menologio
officio adde	abstineret
225 e 3 Quę	quæ
b eadem	eodem
227 b 4 tum se illi se	tum illi se
e 4 Limata	Clinata
228 a 5 Doroactacnsis	Dorouernensis
229 a 2 quosdam	quasdam
230 a 8 Viennensis & Lugdunensis	Viennensi & Lugdunensi
6 Trisionum genti	Frisingensi
231 e 3 in Italiam	Italia
232 a b & certior	ea certior

Errata	Correctiones
c 8 habuisse	hausisse
d 6 centum cellentisque	centuncellensis
233 b marg.in Reop.	in Areopag.
gratuletus	gratulatus
c 8 pendiderunt	perdiderunt
d 7 Martello præcinium	Martello tubutum pręconium
8 rei	Dei
e 2 quæ	quia
234 c 3 S.B.noster	S.Pater noster
c 3 habentur adde. Eadem Synodo damnati habentur duo nequissimi hæretici Adalbertus, & Clemens, ex Actis S.Bonifacii,& litteris Zachariæ Papę ad i pium.	
236 a 9 Næc multo post	Nec multo post
b 2 Artabosdus	Artabasdus
237 b 11 Badolinus	Baodelinus
c 2 in odium	in ordinem
d.vlt.Heresipidum	Herefridum
6 8 Hos autem	Nos autem
Incipienti	incipiens
240 a 3 in Oratio	in Oratione
241 c 3 Patriarcha	præterea
Sanctissimi Patri Benedictum	Sanctissimo Patri Benedicto
9 maria	munia
e 7 trisagio	Trisagio
Cænobiarcham	Cœnobiarcham
242 c 5 Rachis R. Longob. pacificus	Rachis Rex Longob. alioqui pacificus
244 a mag.Superiori 748	752
1 Imperatoris	adde Ludouici
c 10 autem	aureum
d 1 Accersitus	accersitos
12 Nouantulam	Nonantulam
245 c b vrgens	vergens
e 6 Fubradum	Fulradum
8 opinantibus	optimatibus
246 c 9 Concilio	Consilium
247 a 8 Leodensis	Leodiensis
d 7 Cypricum	Cyprium
248 a Foedifragus	Fidifragus
c marg.versus	reuersus
d 3 Fubrado	Fulrado
249 b 9 ritis	rite
250 d marg.Desiderius per Papam obtinet	adde Regnum
252 a 10 Habdassas	Habdallas
253 a 1 Vaitratium,	Vaisarium
d 12 cosdem	quos
c 8 CP.m	Constantinopolim
254 c marg. Stephanus Iun. Monachum	Monachus
257 c 2 suam violentiam	suaueolentiam
258 a 7 Monageiæ	Monagriæ
9 Abdassas	Abdallas
Regione	Reginone
6 c Francus	Francos.
259 d 4 de hæreticis	dicens
e 2 Deus	Deum
e vlt.Theosterico	Theosterico.
260 a 8 Patriarchas adiicit	Patriarcha Constantino substituto adiicit
261 c 5 Consectarentur	Consecrarentur
e 8 Archidiano	Archidiacono
262 a 9 Nunaldum	Hunaldum
c 4 obligaueras	obligauerat
263 d 5 adegit	adeg sse
264 d 11 quid	quod
266 d 7 Habdhæas	Habdallæ
267 c 8 filias	filios
d 8 attendentes	attondentes
268 b 6 ab Sabbatum	ad Sabbatum
d 5 Conuenire	Conuenere
d 2 plane re alius	plane alius
270 e vlt.Bulgaria	Bulgarica
271 a 8 Iconomachos	Iconomachus
b 8 serum	Senum
d 1 visus	& visus
272 a 10 Consueuisse	Consueuerit.

Errata	Correctiones
b 11 B.D.Albano	B.Albano
c 2 quē vere se delictorum	quem vere delictorum
in aures singulos	in annos singulos.
276 d 2 Iconomastus	iconoclasta
d b noo a se vitas	non a se vilas
277 c 8 cunabala	cunabula
278 b marg. rationem	nomen
d 8 Vuindichiado	Vuindichindo
280 a 5 Castras	Castus
b perdendi	pendendi
d 2 B.	Beatum
c 5 persequentes	prosequentes
mitteret.	misisset
283 d 4 primum Ecclesia	primum in Ecclesia
284 b 1 staaus	status
285 b marg. conuertitur	conuenitur
286 a 5 Decembri	Septembri
288 c 5 itaque	ita
289 c 7 histreticis	hæreticis
290 a 9 recitata	recitata esset
290 c 3 hic	hoc
6 regna	Regia
291 a 5 honoralium	honorabilium
d 9 tamquam	tamquam
c 2 decretationem	de ea rationem
8 se putauit	se putarunt
292 b 11 aliquid	aliqui
e vlt. Theodor.	delendum est.
293 a 5 viris	iuris
e 4 vti.	vti
294 d 3 despiciebat.	deperibat
296 c 7 in morte	in monte
P marg. etiam non	etiam nunc
297 e 3 Consilium	Concilium
d 3 nestorianissimo	Nestorianismo
299 b 2 Hispaniarum	Hispanarum
301 e 6 ad seruum	ad serenum
305 c 4 Husanæ	Clusanæ
5 felicitatis	Felicitatis
306 a 2 pro exaltat	pro exaltatione
307 d 5 hist.	in historia sua
308 e 7 confluentibus opos	confluentibus ad opus
311 c 10 Bene	Irenæ
313 a 10 progressi	progressi sunt
12 studij	Studij
c 3 Troium	Froium
5 Adefons	Alfonsus
314 d b deductus	deductus est.
315 e 5 & idem	delendum
317 c 3 & in multis & præferendo	& in multis etiam præferendo
d 4 mine	minime
318 c 8 hoc anno	delendum.
321 c 1 Lucius	huius
326 b 4 non rogatur	non regatur
328 b 8 adductus	abductus
330 d 4 nunquam	unquam
331 b 7 Nabdalla	Habdalla
c 2 Labiosa	Labia
332 e 7 Cognomen	cognominetur
333 c 11 quod verum est	quod vnum est
d b Coronauit & diuina eius	Coronarit, & diuina eis
9 dixerint	dixerunt
334 c b tenere	terrere
d b operatorium	Episcoporum
336 c 2 mitere	mitere
336 c 4 Arabo	strabo
337 e vlt. eximparato	ex insperato
e 4 Cemoclij	Comacli
339 a 1 ex carnio	ex cranio
Huius Principatu	adde Nicephori
c 10 necati sunt	delendum
occiderant	acciderant
340 d 3 Medolanum	Mediolanum
340 e 7 supelletionem	Supellectilem
341 d 8 traditiones	Conditiones
342 d 2 uerdit	uertit.
344 b 10 quanto	quando
346 b 10 facient	fauent

Errata	Correctiones
347 marg. Iconomachia	Iconomachica
a 5 &	ex
349 c 7 Spoletanum	Spoletanum
11 per aliquot dimissos	per aliquot dies dimissas
350 b 8 distinxerit	distringeret.
5 ex sanguine de vena	sanguine igitur de vena
359 c 9 incentibus	iacentibus.
354 b 4 Metropolicum	Metropoliticum
c 4 locupleta	locupletata
355 c 5 Inningarda	Irmingarda-
d 8 acceptarum	receptum
c 8 Pater	delendum
356 c 9 nemine	nempe
357 b 6 primo	Primum
Ecclesijs	Ecclesiasticis
358 a 7 periclitante	periclitanti
359 d 1 nostro	uestro
360 a 10 esset aduentus	erat aduentus
361 e 3 Ecclesiarum	Ecclesiasticarum
364 c 3 Metaucacensis	Metamaucensis
370 a 8 inimici	inimicarum
371 d 5 vicis.	iuris
c 8 sed eis	sed eris
372 a 2 erectus	exectus
373 a 2 aliquid	aliquod
375 d c scriptisque	scriptaque
376 a 5 Nagiomachum	Hagiomachum
12 Iconocastam	Iconoclastam
381 c 8 iussit	iussitque
c 8 Aquitonus	Aquitanus
383 c 3	non
386 c 11 Commoratus	Commoratus est
a b atque	delendum
387 b 3 Dum hoc	Dum hæc
d 6 sed Marianus	sed & Marianus'
388 d 5 septem archiepiscopis'.	septem Archiepiscopi',
388 a 9 poeticæ facultatus	poetica facultate
389 b 1 in hanc sententiam ad eum	adde, scripserunt
d 6 diuersarum canones	diuersarū Synodorum Canones
390 c 5 Pipinus	deleatur
393 a 10 Non prætermittenda, quin hic adscribantur.	Non prætermittēdum, quin hic moneamus de admirandis & auditu terribilibus, quæ
b 9 charitatem	claritatem
d 1 annum	anum
394 c 8 se melioribus ad regendum tradiderit. nec prius tamen illud eis tradiderunt, quam rogati se illud &c.	se melioribus ad regendum permisent. nec prius tamē illud eis tradiderunt, quam rogati, respondissent &c.
395 a 8 annos centum viginti	ante annos centum viginti
d 1 necatores	nouatores
d 7 Illi autem	alij autem
Ac Sanctus quidem	cum quo. S.
c 4 intentus igitur	Is igitur intentus
Hilaris	hilaris
Theodara	Theodoro
397 e 7 capta	cæpta
400 b 7 Fudensis	Tudensis
405 c 10 fatur	fatetur
e 6 Srigius	Sergius
408 c 7 nam	Inam
Hotercalco	Gothescalco
a peruenente	aperuerunt
418 d 11	de ea
419 b 9 Ipse Nicolaus tunc Cardinalis	Ipsum Nicolaum tunc Cardinalem
420 c 13 lacesserit	lacessierit
431 c 19 suam	eius
432 d 9 vt quas	ut quos
10 nec sunt	nectunt
434 c 10 in nobis remisimus	a nobis remissimus
435 e 4 Illis autem quæ deflentibus	Illis autem quę egerunt deflentib.
436 c 8 ad nos etiam eum	ad nos cum
437 c 1	sed nullam dationem
8 superiori ponas	super imponas

Errata	Correctiones
11 tribuicibus	tribus vicibus
438 a 2 vtilla	ut perilla
d 5 tranfolaffe	tranfuolaffe
444 e 5 quibus eam cegnouerunt mutare	quibus cum rogauerunt mutare
449 e vlt.decedibus	Decretalibus
453 b 9 uestræ	nostræ
474 b b excidende	excindendæ
460 e vlt & in se odium concitarat, vt apparet	& in se odium concitarat, opera exagitatu, vt apparet
462 c quid	quod
464 b 1 non	nos
2 peruerfitatem	peruerfitate
468 c b deducerent & excufarent	deduxerint & excufarint
8 Columna	Columnæ
469 b 3 perentus	perterritus
470 d 7 sponte	sponte
474 a 11 epiftolam miſiſſe	epiftolam ad eum miſiſſe
477 c 2 concepiſſe tanquam	concepiſſe cognoſce
491 d 1 fequi prædicare	fequi & prædicare
492 c 3 nomine	delendum
pugnantibus,	pugnarint
497 d marg.minæ Græcorum	ruinæ Græcorum
498 b 6 Epifcopus	Epifcopis
8 Reges	Regem
500 c 4 uigina	uigila
501 d 4 Aliquam perperã (vt aiunt)	aliquam perperã illam, (vt aiunt)
8 (fe furor	fic furor
& fic ordinis	& fui ordinis
503 b 6 conuertunt tandem	eundem
11 ad manus Conuerfi	ad manus conuerfi
e 8 ad Rom.	apud Rom.
506 c 6 in regionib. eius imperio	fub eius imperio
b 2 manere	manare
b 9 effuget	effigies
513 b 4 miraculis	adde. Impius Sergius fratrem fuum, Athanafium pariter nominatum, in locum eius ordinandum curauit,
514 b 6 Quantum fciro	Quantum fciero
515 c 2 nequiffimus	& nequiffimus
518 e marg. Io: Pianus Pontigenenſe	Io: Proclauus Pontiganenſe
521 e 11 meritis	meritus
526 e 9 fluctous	fluctibus
528 b 4 illorum excommunicauent	illorum Romæ excommunicauerint
5 7 debemus	debeamus
e 1 diploma Io: Papæ	diploma eorum confeſſionis. Ioan. Papa &c.
e 8 Hincmari Rhemens. obfcuratæ	Hincmari Rhemenſis Linealis obfcuratæ
534 b 3 redditis infenfiſſimis	redditos infenfiſſimos

Errata	Correctiones
535 a 10 homo profanus admeſſum fe	homo profanus vt admeſſum fe
537 a 2 excufandus	excufandus
540 c marg fcentia	fententia
547 a marg.quando	quomodo
551 a 5 Athcas	Athenas
564 b 7 appellatur	adde fed poft a Berengario captus, oculis & imperio priuatur, vt eft apud Reginonem.
566 c 2 in quorum decem	in quorum decimo
c marg cum Turonibus	cum Tironibus
572 e fine, coniugatum	confignatum
574 b 9 quærent	quærunt
575 a 10 qui	quæ
575 d 2 Nemocanore	Nemocanone
581 a 5 Hoc eodem celebrata	Hoc eodem anno celebrata
7 ab ipfis excæcatur	ab ipfis Metenfibus excæcatur
584 a 11 filijs	filius
586 c 11 obruptus	obrutus
588 b 11 Glafconia	Glafconia
591 b 8 filius & Conftãtinus	filius Stephanus & Conftantinus
593 d 8 imbutus,	adde qui ordinauit Dunftanum ex Monacho presbyterum, quẽ & prædixit fore Epifcopum Vuigornienfem, & poft Cantuarienſe.
594 a 1 ad Epifcopos Clericũ	ad Epifcopos per clericũ
599 b 5 Quod fertur ingenti	Quod fertur de ingenti
c 2 fed ficte baptizatam	ficte baptizata
601 d 5 librorum	librum
12 cuius animam.	porro Eduini animam
604 b 4 Comachium	Comaclum
c 6 Sylucis	Silicis
610 c 3 tanquam	tamque
611 c marg.Poloniorum	Polonorum
612 d 3 præfectos	profectus
614 b 4 Quod illi	quod illi
615 a 10 Imperatorum	Imperium
617 d 7 tamen	tantum
618 e marg.Vifiana	Vrfiana
621 b 10 fatiufe	adde ait
622 b 5 in eorum locos	in eorum locum
626 b 10 Virgo edita	Virgo Editta
631 c 2 Ciuitas, quia in ea erat	Ciuitas, & qui in ea erat
633 c 3 nec debuit nec potuit	nec debuerit, nec potuerit
638 b 8 Mefomi	Mefomi
644 b 3 Contutauit Bellarminus	commutauit Cardin. Bellarminus
648 c b iuncti	uincti
650 a 4 domui fui	domui fuæ
b 10 refiftere	reſiſtere
c 5 paſſam	paſſa
654 d 6 ad imperio	ab imperio

